Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Summa de casibus poenitentiae

https://hdl.handle.net/1874/325701

Band gerepariend
Juni 1962

Sūi· Reymūdi cū apparatu·

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 247

Kas. I
Pl. M. No. 10

Hs.
1 M 16

T. 627

627 *(Eccl. 247, antea 293a.) Membr. 4°. 219 ff., initial. pictis et deaur. Saec. XIV.*

Raimundus de Pennaforte, Summae de casibus poenitentialibus ll. IV cum apparatu.

Fol. 1a. Incipit summa remondi de casibus. Quoniam ut ait Jeronimus, cet. (In margine:) Ait Jeronimus de pe(nitentia) cet. Fol. 219a (in fine) ... corrigat et emendet.

n°. 254. a.

nunc

N°. 293. A.

Incipit summa Raimondi de casibus.

Quoniam ut ait Ieronimus. Secunda post naufragium tabula est culpam simpliciter confiteri, ne imperitia ministrantis preciosam tablam sub nigri contingat aliquantulum naufragantes. Ego Raimundus frater ordinis predicatorum minimus, immo inutilis servus, ad honorem domini nostri Ihesu Christi et gloriose virginis matris eius et beate Katherine presentem summulam ex diversis auctoritatibus et maiorum meorum dictis diligenti studio compilavi. Ut si quando fratres ordinis nostri vel alii circa iudicium animarum in foro penitentiali forsitan dubitaverint, per ipsius exercicium tam in consiliis quam in iudiciis questiones multas et casus varios et difficiles ac perplexos valeant enodare. Hoc autem non presumens de viribus propriis attemptare quia nullus sunt, presertim cum nec velle nec nolle habeam, set sperans firmiter totaliter in bono obediencie atque in summi clementia salvatoris qui facit mirabilia magna solus. Distinguitur autem per tres particulas. Prima agit de criminibus que principaliter et directe committuntur in deum. Secunda de hiis que in proximum. Tercia de ministris, irregularitatibus et irregularitatibus et impedimentis ordinandorum, dispensationibus, purgationibus, sententiis, penitentiis et remissionibus. Modus agendi est talis. Singulis particulis premittuntur rubrice ad ipsas pertinentes particulas. In qualibet rubrica tractatur primo de materia rubrice prout planius potui ponendo utilia et necessaria et vitando superflua. Secundo ponuntur diverse questiones et casus. Tertio subiunguntur notule varie ad rubrice naturam spectantes non ambiguam set veram et certam summam continentes. Unde lector michi precor esto benivolus et affectum meum considerans, lingua toricata non mordeas. Utilia soli deo attribuas. Et si qua minus utilia invenientur, caritas vel librum mendosum vel te non intelligere vel a me preter propositum incerte in serta cogitationis ceritate fraterna corrigas et emendes.

De symonia. Ne prelati vices suas sub annuo censu concedant.

De magistris et ne aliquid a sibi commissis exigant pro licentia docendi. Et ne exiga

Ait Ieronimus de pe. di. i. c. ii. Secunda tabula. Tabula hic dicitur improprie penitentia. Que sicut nauta naue fracta adherendo alicui tabule evadit maris periculum, ita et hi qui peccaverunt in deum evadere per baptismum vel penitentiam. Prima dicitur tabula ante illam baptismi. Cum libertas si fuit amissa per peccatum, non restat remedium nisi per penitentiam que est secunda tabula ad evadendum peccati naufragium. Simpliciter, id est sine palliatione excusationis. Naufragantes, id est peccati naufragium passos. Aliquantulum, id est ex proprio peccatis quibus alia a peccato circumstantia indiscreti confessoris impericie. Luc. xvii. Katherine. De ista virgine fac invenies similiter forte plures. Defectum quod refertur ad ca. foro. Forum cum neutrale dicitur, venalium. Forum masculine causarum, ut extra de verborum significatione. Forus est quandam virum lectus. Exercitium, id est frequentem usum non perfunctoriam inspectionem. Velle nec nolle, quia regularis erat magister. Distinguitur. Supple hec summula vel hoc opus. Notule varie. Ubi dicitur illud in summa nota et certa. Mendosum. Dicit Augustinus. ix. d. Michi aliud existimo quam vel mendosum esse codicem vel non esse assecutum

aliquis pro licentia eundi
ad scolas.
De iudeis et sarra-
cenis et paganis et
eorum servis.
De hereticis et fau-
toribus eorum et ordina-
tis ab eis et negligen-
tia prelatorum.
De scismaticis et
ordinatis ab eis.
De apostatis et a
cultu religionis relinquentibus
tonsuram et clericatum
vel male
servientibus in ecclesia pre-
bendaria.
De voto et votorum
transgressoribus et re-
demptoribus et qui
vovere possunt et
de conversis coniuga-
torum et de hiis ordi-
nandis vel non.
De iuramento et pe-
riurio.
De mendacio et ad-
ulatione.
De sortilegiis et
divinis et temptatoribus de illusionibus et sompniis.
De feriis et festis diebus et ieiuniis.
De sacrilegiis.
De immunitate ecclesiarum cymiteriorum
et rerum ad ipsas pertinentium et privilegiis
earum. et de alienatione rerum ecclesiasticarum quando
liceat fieri. et edificatione ecclesiarum et rehedificatione earum.
De decimis primitiis et oblationibus.

Quoniam inter crimina ecclesiastica symoniaca heresis obtinet primum locum ut i. q. i. videndum est primo quid sit symonia. Et unde dicatur. Quibus modis committitur. Et qua pena symoniacus puniatur. Et erga ipsum dispensatio fiat. Ultimo de quibusdam dubitabilibus supponemus. Symonia est studiosa cupiditas vel voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale vel spirituali adnexum. Spirituale est ut i. q. i. Spirituali adnexum spirituale est. i. q. iii. Si quis obiecerit. Videtur tamen quod debeat addi- / huius non pronat per se vendi. Ola est

interpretem quod dominum est vel me minime intelligere non ambiguam. Et loquitur ibi de canonicis scripturis.

Crimina ecclesiastica. Crimina ecclesiastica sunt quorum examinatio sive cognitio et sententia pertinet ad ecclesiasticum iudicem ut symonia. heresis. apostasia. sacrilegium. periurium. Transgressio votorum et similia. Sicut secularia appellantur crimina quorum cognitio pertinet ad iudicem secularem. ut homicidium. furtum et similia. Symoniaca heresis. Quare vocatur symoniaca heresis cum aliquis emit vel vendit ordinem vel beneficium est hereticus? Respondeo. Quedam sunt inseparabilia et de iure et de facto. ut fides spes caritas et cetere virtutes et spiritus sanctus et dona eiusdem scilicet donum prophetie et potestas faciendi miracula. Quedam autem sunt separabilia de iure set non de facto. ut beneficia ecclesie. que etiam de iure vendi non possunt. licet de facto quandoque vendantur. Quantum ergo ad illos symoniacos qui talia vendi posse de iure absque peccato credunt. aut virtutes aut spiritum sanctum aut predicta dona eiusdem de iure vel de facto vendi posse dicuntur symoniaci heretici. ad minus large et symonia dicitur heresis. Sicut hereticus large dicitur qui credit contra ecclesiam contra asserere (?) fornicationem vel adulterium non esse peccatum. vel symoniaci dicuntur heretici propter primitivos symonis magi discipulos qui ut ait ... dicitur ... christianos colebant tamen picturam et ymaginem symonis magi et cuiusdam mulieris que dicebatur seleuca (?) socia turpitudinis eius quam prius in prostibulo reperit apud tyrum urbem phenicis. et eis incensum odorum et sacrificia et libamina offerebant. sicut legitur in ecclesiastica hystoria. lib. ii. xiii. c. Preterea ideo et maxime vel potius quia omnis infidelitas sub qua continetur symonia heresis dicitur in primo mandato decalogi. Extra. xv. xxxii. q. vii. Ex quibus patet quod symoniaci dicuntur primi et precipue heretici et quod cetera crimina ad comparationem symoniace heresis quasi pro nichilo reputantur. Studiosa.

I

ad nexũ spũli. Extra de iure patronatus de iure. Sed illud dr̃ id q̃ illud spũale .s. ius patronat⁹ cadit i pacionem laici. plur̃ h̃ distinctio l' descriptio .s. q. i. Quod studium. Videtur tñ q̃ sola intentio uel uolũtas z ñ studiosa seu declarata faciat symoniacũ sic z usurariũ. ut i luc. Date mutuũ nichil inde sperantes. Extra de usur. Consuluit. Ad h' distinguo cũ Ray. z aliis. Q'dam sũt symoniaci quo ad deũ. ut qui emũt sacramenta z h' q' i ueri. no. qz de restitutione symoniaca dicitur. i istis sufficit sola uolũtas. Q'dam sũt symoniaci q' probata. s. q' p' exstitutionem ecclesie tñ sũt symoniaci. ut cum q's renũciat ecclie illa cõdicione l' pacto ut det' nepoti suo. uel alii. z i talibus Non sufficit sola uoluntas. Simi

Id est ad actum exteriorem pgressiua. Et quis obiecerit. Ibi dr̃ q' sicut consecratus uendi nõ potest. ep'ta nec res que ex consecratione proueniunt. ut ecc'a plenda. Q'a quis eas alienum uend' sũ quo nec alterum pueit. neuter in uenditũ delinquit. Et ibi consecratio ponitur p ordine. Ad nexũ spũali. Q'a sed quodda' ius patronatus nõ est spũale. set ad nexũ. De iure. Ubi dr̃ q' icõueniens est z inonestũ ius patronat⁹ uendi q' ẽ spũali adnexũ. Set illud scilicet ius patronat⁹ adnexũ ẽ spũali tñ z ñ spũale. Cadit i pactum. Id est pot' cõpetere laico. Set q' ẽ h' rõ q' id ius patronat⁹ ẽ adnexũ spũali z ñ spũale q' pot' cõpetere laico. R'. Q'da' dicũt q' nullũ ius mere spũale pot' cõpetere laico. Et q' ius patronat⁹ potest cõpetere laico. ñ ẽ mere spũale. s; adnexũ. Et s'm hanc opinionem soluit hic magr̃. Veri dicas q' spũale quandoq' large. quandoq' stricte accipitur. Stricte s'm q' spũale appellat' illud donũ quo habetur sps̃. s. ut uirtus gratũ faciens. uel q' datur ut sacramentum. l' q' h'ri significat. ut dona p'phie z potestas faciendi miracula. Large accipitur p' q' a spũali ñ sol' p'cedit. uel ñ q' q'dam p'cedũt ex sacramento. ut i p'cipiendis decimas z obla'ones q' s' ex sacramento ordinis. z i illud q' annecti' ad spũale. ut i patronat⁹ q' annect' ad p'sentationem s' ad aliq' cõem l' p'bendam. z h' eo res sac' instituta ad celebrationem sacramentorum z aliorum diuinorum. ut calix z cet'. Quãdo adnexũ spũali quandoq' stricte sumit' ut appellet' illud solũ q' ẽ i illo q' h'r sacramentũ ordinis. ut i p'cipiendi decimas z obla'ones. Quãdoq' large ut cõprehendat illud q' annectit ad id i spũale. large sũpto uocabulo spũali. ut ius patronat⁹ q' annectit ad p'sentationem ut dictũ ẽ. Dicẽdũ q' ius patronatus ñ ẽ spũale. stricte sũpto uocabulo ñ adnexũ spũali. s; large. Dic' z q' aliq' i spũale l' ad nexũ spũali large sũpto uocabulo pot' cõpetere laico. ut ius patronat⁹. Set i p'cipiendi decimas uel obla'ones ei nõ cõpetit. set illi soli qui habet ordinem ecclesiasticũ. uel ei q' h'r auctoritatẽ a clericis talia p'cipiendi. sic̃ sũt q'dã regulares z templarii z sil'es. Quod studium donũ dei p'cio mercari i sac' ordine ulla rõne p'maneat aut teneatur posse dubiũ nõ est. Consuluit. Ibi d' q' intentio recipiendi aliq' ex mutuo ultra sortem licet ñ sit in pactum deducta. reũ facit accipientem. et debet inducti ad restitutionẽ dñ. Non sufficit sola uolũtas. Q'ritur ad q' sufficit sola uolũtas i p'mo casu z nõ i s'cdo. Di ad faciend' reum. eod' m' sufficiat ad faciend' reũ i s'cdo casu uolũtas renũciandi b'ficio ad op⁹ nepotis ex pacto. si sufficit i p' casũ uolũtas ad i'troducẽdũ irregularitatem. Simi est h'. Extra e. Audiatis. R'. In p'mo quando large accipit' ut cõprehendat uolũtatem emẽdi uel uendendi aliq' spũale uel cõtrahendi s'c eo. licet ñ p'grediat' ad aliq' actũ exteriorem. Dic' mechia large appellatur cõcupiscentia mulieris. Iuxta illud. Qui uidit

procedat in actum. ut extra de offi. dele. ex parte
.ii. Item nomine ecclesie cum dicitur intelligas om
ne beneficium non gratuitum preter contractum permuta
tionis. Unde qui sic tenuerit quod permutatio dignita
tum vel prebendarum vel aliorum beneficiorum ecclesiasticorum
non potest fieri auctoritate privata absque periculo symonie.
sicut nec transactio. extra de transac. Super eo.
et c. ultimo. extra tamen si causam inspexerit necessariam
potest ex officio suo transferre personas et facere per
mutationem. extra de rerum permu. Quesitum. et c.
ultimo. Quesitum ad presentem autem potest fieri permu
tatio ecclesiarum et aliorum beneficiorum dummodo fiat auc
toritate superioris et nullum temporale interveniat.
extra de rerum permu. ad questiones. Si forte altera ha
bundaret multum in redditibus temporalibus alia
parum. Que talis nimis habundans posset tenen
tem alteri certam pecunie quantitatem. Ita quod
temporale pro temporali daretur et contractus nullo modo nisi
servetur. ut in illa ad questiones. Dicitur autem sy
monia a symone mago primo eius inventore vel sceleris
auctore qui voluit emere gratiam spiritus sancti a sancto
petro. sicut et giezi invenitur et voluit ven
dere gratiam spiritus sancti sanitatis naaman syro. Unde
semper venditor spiritualium dicitur giezita. Emptor
vero symoniacus a symone. utrique tamen vere
symoniacus dicitur. Committitur symonia tribus
modis ut dicit Gregorius super illum locum ysa. beatus
qui excutit manus suas ab omni munere.

Nota in eo quod sit contractum.

Nota in textu [illegible] symoniacum et giezitam.

mulierem ad corrumpendum eam. etc. Quinque solent
appellari. Sed quod diffinitur eam auctor premissis. sic.
Symonia est spiritualium acceptio vel collatio non gratuita
Quoniam solet sic accipi. Sed quod symonia est pactio spiri
tualis pro spiritualia danda vel accipienda vel facienda. Item duplex
est actus. scilicet actus emendi vel vendendi spiritualia vel
actus renunciandi beneficio ad opus alterius et actus paciscendi
[illegible] talibus. Unde patet quod illius que phisica sit quod symo
niaca sufficiat voluntas ad introducendum peccatum
licet in limitibus suis [illegible] perveniat ad actum emendi vel
vendendi sive paciscendi. Sed non sufficit ad in
troducendum irregularitatem si non progrediatur ad
actum paciscendi. Item illud autem quod sive symonia quod phisica
non sufficit ad introducendum peccatum voluntas renunciandi
beneficio ad opus alterius et si progrediatur ad actum
renunciandi nisi progrediatur ad actum paciscendi. Et
non est peccatum alicui si renunciat beneficio ad opus alterius
dummodo tamen dignus sit dummodo tamen pactum non intercedat. Sed
procedat in actum. Sed dico renunciandi scilicet paciscendi
contractum. Contractum est ultro citroque obligatio. Quod contractum per
tum dicitur pacto. sicut patet extra de rerum permuta.
Quesitum. Transactio. Transactio est de re dubia et
lite incerta neque finita non gratuita pactio. Ut symonia
etsi sit quod fiat inter se pactum vel innuitur sic. Tu
facies pro posse tuo quod ego habeam beneficium tuum.
et ego quod tu meum. tunc uterque potest [illegible] intra
mare voluntatem suam. Item. scilicet. Libenter esset in
ecclesia tua. etc. Et ego significare. [illegible] co. Ibi dicitur
super de sacra litigiosa transigi non potest. licet posse
sit inter partes amicabiliter componi. Contingit tamen quandam que locum habent in talibus transactio scilicet
cum est ad aliquid de ipsa re sacra litigiosa ex pacto promittitur vel conceditur. Extra [illegible] cum quis ad
extra rem litigiosam promittitur. ut si litigetur super ecclesia promittatur pecunia procedente lite. Ergo
[illegible] neutram transactionem credo in talibus esse admittendas. necessariam vel utilem. quesitum. Unde
quod ex pacto permutationem in spiritualibus sed non potest. licet episcopus de officio suo ex causa possit transferre personas
[illegible]. ut ba. De decretali illa. ad questiones. Non quod [illegible] ecclesia habundans in possessionibus temporalibus aut reddi
tibus permutatur cum alia ecclesia minus in talibus habundante et fit recompensatio pecunie ut perveniat
ad equalitatem permutationis duplex est ibi contractus. Unus permutationis. alius recompensationis. Dicitur fieri

I

Non dicatur solum munus a manu. Contra ab obsequio munere. Aliud est enim munus a manu, aliud ab obsequio. Aliud a lingua. Munus a manu pecunia est. Munus ab obsequio est famulatus indebite impensus. Munus a lingua favor. i. q. i. Sunt nulli. Item sciendum quod symoniaca dicitur ordinatio alia ex parte ordinatoris tantum. Alia ex parte ordinati tantum. Alia ex parte utriusque. Alia ex neutrius parte, que est cum utroque ignorante. Amicus ordinati dat vel promittit consiliario episcopi. i. q. i. Statuimus. Contra quia a symoniacis. Item quibus casibus licet dare vel accipere aliquid pro spiritualibus. Porro sine casus in quibus licite pro spiritualibus datur munus quandoque a manu, quandoque ab officio obsequio, quandoque aliquid munus a manu potest dari in his casibus. Primus si gratis observatur. Non pro spirituali. i. q. i. Sicut visibilis. Contra et dubitetur utrum gratis vel ex pactione vel corrupta voluntate datum sit, tunc maxime attendenda est dantis et recipientis qualitas, videlicet an a paupere diti vel econtra. Sed adiunctae locupleti. Munus quantitas si magna vel minor sit. Pretium rei date existat, et donationis tempus, an scilicet instante necessitate, seu alio tempore conferatur. Et secundum hoc est habenda presumptio. Ibi pro vel contra. Extra. eodem. Etsi questiones. Secundus casus est pro operibus spiritualibus, ad que non tenetur ex officio. xii. q. ii. Caritatem. Tertius est pro quibusdam operibus spiritualibus debitis, puta cum consecrat episcopus ecclesiam vel visitat ecclesiarum potest exigere procurationem moderatam. Extra. de cs. Cum sit Romana. x. q. iii. Relatum. Extra. de pres. Cum ex officii. Tertius

recepturus non premium pro munere spirituali, et non pro sola recompensatione possessionum temporalium dicentur contrahentes nusquam ad invicem. Et nota quod hic permutatio ecclesiarum pro ecclesiis licitum non habet in ecclesia quia non habet nisi usumfructum ecclesiarum et hoc ad vitam suam tantum. Sed inter ecclesiasticas personas quibus permutatis talia ecclesiarum in perpetuum est concessa. Symon. Actuum viii. capitulum. Sed donum gratuitum, videlicet quod ad impositionem manuum ei daretur spiritus sanctus visibili signo. Giezi. iiii. Re. v. capitulum. Sanitatis. Id est sanitatem gratis datam per Heliseum. Et nota quod cum Giezi symoniaci fuerint nec legimus pactum aliquod fecisse. Certaminis quidam dicunt symoniam non esse sine expressa pactione. Ex. xxxiii. Contra quia symoniaci. Ibi dicitur quod ordinati a symoniacis non symoniace si ignorantiam plurime possunt misericordie sordes tollantur. Non pro spirituali. Non dicitur quod hec prepositio pro quandoque notat appreciationem seu commutationem et similibus. Unde circa dictum est quod temporale detur pro spirituali vel econtra. Quandoque notat causam efficientem quandoque finalem. Cum igitur aliquis eum recipit sacramentum aliquod conferentem dat aliquod temporale et dicitur iste dedit denarium pro sacramento vel aliud. Si hec prepositio pro notat appreciationem illa est. Contra non notat causam finalem ut sit sensus iste dedit denarium pro sacramento. i. propter venerationem sacramenti sui per venerandum sacramentum licite potest hoc sic et econtra. Si notet causam efficientem ut sit sensus dedit pro sacramento. Id est pro devotione quam habuit ad sacramentum licite potest si econtra quia devotio quam habuit ad sacramentum licite potest eum movere ad dandum ad [illegible]

recipiendum sacramenti. Nec quod invisibil. Ibi dicitur quod pro baptizandis, confirmandis, ordinandis percipia que vel prima suscipienda non sunt nisi voluntarie oblata. Caritatem. Ibi dicitur quod visitatores ecclesiarum recipere debent subsidium aliquod pro labore suo quia dignus est operarius illo sequitur stipendium qui pro temporali suum commodum dat et recipiunt obsequium. Cum sit Romana. Ibi dicitur quod episcopus pro consecratione ecclesie potest exigere moderatam procurationem. Cum ex officii. Ibi dicitur quod procurationem tempore visitationis debet. Non quod in illis duobus casibus. i. q. i. iii. Et dicit quod pro operibus spiritualibus ad temporale datum

Non recipit vel tempore in his casibus licet dare vel accipere aliquid pro spiritualibus

pro vita eterna et peccatorum remissione. ut ex.
In dan. iiij. peccata tua ele. redime.
Quintus pro redimenda vexatione que di-
ui fit iniuste super iure spirituali. extra de sy-
mo. sic. i. et ap. Reconiuter que quam die-
mali est. Sextum munus ab obsequio distin-
guitur. quia aut est corporale aut spirituale. In primo
casu si obsequium est honestum potest. ut si episcopus
Romam pergat. vel sequatur aliquem episcopum vel ec-
clesie servitiis et honestis diu tamen sit perfecte. Si
inhonestum non potest ut. d. G. pre. Sexto mu-
nus ab obsequio est. Similiter Inaccepte ipsum
si spirituale non debet fieri tale obsequium pro bene-
ficio vel alio spirituali dando. nec enim tale simoniace impendi
potest beneficio. Ut G. Aliter plene de hoc est supra
hoc eodem versu ut quicumque habentes curam constitute
debitam missam. extra de ples. Significati.
In spiritualibus autem aliquid corporale da-
tur. puta. calicem. ornamentis et aliis. Di-
cunt quidam quod non est simonia. nisi inveniatur
prohibitum. ut legitur extra de institutionibus et et ante vel
adeo benedictio. i. q. i. placuit. penult. et ult.
demum statutum. extra eodem. Ad nostram.
Item munus a lingua distinguitur ab his tamen
tali aliis. Aut eligitur et ordinatur quod sint
probabiles aut alienus. Item primo casu quando
sic dignus est simonia. viij. q. i. In scriptis.
i. q. i. Ordinationes. Item secundo cum aut ille
probos sunt carnales aut spirituales. Si car-
nales et sunt pro indigno. simonia est. i.
q. i. de ordinatoribus. Dicentes pres successurum Leo papa. i. q. i. G.
Si nulli. Si vero sunt carnales pro digno. non committitur simonia.
dum tamen ordinator vel elector non habeat respectum ad preces. sed ad de-
um et merita persone. extra de eta. et qua. Cum nobis. i. q. i. Latorem. Alii sunt
qui distinguunt in hoc articulo dicentes quod licite potest quis petere pro se
ex verbo dicentis domino. Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te.
quid ergo erit nobis. Ego diligo salvo meliori iudicio quod non

temporalibus

sit hoc pro se. sollicitat autem efficientem large ut
sit efficiente conplendum cum administrari-
solet cum sua qua non potest commode opera spiritualia
impendi. Et est sententia. Item datur pro operibus spiritualibus
atque temporalibus. id est administrationem illarum operum sine
quo administratio non possent commode expedi-
ri ante posse. Similiter si quis rogaret sa-
cerdotem quod celebraret ei missam et sacerdos non
haberet librum vel calicem diceret ei libenter cele-
brabo si ministraveris mihi librum et calicem non esset
simonia. et si diceret. Item ministrat sacerdoti libros
et calicem pro celebranda missa. hoc dico. pro non
noceret apparatorem seu administrationem.
Sed aut est quod datur patronus pro consecratione
ecclesie et non pro ordinationibus facti. datur cum
sit ibi labor vel. Episcopus potest ordinare clericum
et debet in sua ecclesia et sicuti potest hic expen-
sas de domo sua in qua habet victualia. Sed illa
victualia non potest commode ferre secum ad ali-
am ecclesiam. Ubi necesse est ei de victualibus pro-
videri alibi cum aliam consecrat aut visitat
ecclesiam. pro vita eterna et peccatorum remissione. Cum
non est hic simonia si cum mihi spiritualibus pro vita eter-
na et remissione peccatorum. Re. Sed cum esse datur (dantur) do-
na pauperibus tamen quod est simoniacum nulla potest committi si-
monia sicut committitur cum prelatis quod non sit clericum ser-
vitium dispensatores sacramentorum et aliorum spiritualium
quod vita eterna et remissio potest peccatorum eadem do-
nata et proponitur nobis venale a deo ex pacto ut
emamus a nobis mone-
ta dei que est affectus et
opus caritatis. sed non
sic est de spiritualibus que
conferuntur per ministros
ecclesie. si tamen constat ela-
pecium vite eterne in
est vel certe non in quantum

possit per se petere ecclesiam vel dignitatem vel aliud beneficium habens curam animarum. Adde ram. Et in hac sententia cum h. prima supradicta et est de iure proxima tis per nostras. Beneficium non simplex si indiget et scientia sed dignum potest petere absque metu peccati et c. nosce. Extra de re. iu. ad aures. Extra de preben. c. ij. et in hac sententia cum aliis. Quod si non indiget peccat ut patet per illa ad aures. et i. q. ij. clericos. xij. q. i. illi qui. Item nota quod sicut spiritualia non debent vendi vel emi.

daris. Sed in quantum fructus. id est in quantum precedit ex assumptione curatus. Arg. in peccata. t. reddit id est pecuniam debitam pro fructibus percipienda. Nota tamen quod non habens latum redemptor huius vexationis super iure spirituali nisi cum constat pro certo redimere in detinere suo. pro certa. id est pro negotio certo promisso. non pro certa solvi danda. Propter hunc laborem quod hoc esset symoniacum. obs. Sed cum hunc consuetudo obser quam honestum sit probabile et possessio ex pacto pro illud recipi pecunia ergo id est iudicandum quod de pecunia. Sed si daret pecuniam pro hunc beneficio esset symoniacum et cum pacto. Ergo et hic. R. Dicunt quidam quod licet dare prebendam principaliter pro deo et secundario pro futuro licito ut sic simul sit finis. Sed quod est quod non possent hi ordinari intentiones. Sed si dicatur quod ex dat prebendam propter remunerationem futuri et remunerat servitium propter deum prima intentio illicita est et primus finis. scilicet dare spirituale pro temporali servitio propter hoc dicunt alii quod cum dicitur iste dat prebendam pro futuro licito. hoc pro notat quod non notat causam finalem sed excitativam. Obsequium tale non debet esse causa finalis sed potest esse excitativa. Sed eadem ratione possem dare pecuniam episcopo ut pecunia non esset pretium sed excitativum episcopi ad dandam prebendam.

R. Illud obsequium non debet esse excitativum ad dandam prebendam sed ad cogitanda merita personae futuris obsequii. quae cogitatis danda est prebenda pro ipsis non pro ipso futuro. Sed sicut dicit cantor parisiensis. curie prelatorum prelatoria vel clericorum pecunia quae si dares episcopo ab aliquo non propter hoc cadet in vitium aut facultas proponitur sicut probatur per obsequium honestum impendere impensa obsequium quod ego intelligo inde impendi si impendatur pro spirituali beneficio huiusmodi principaliter secundum quod hoc pro. notat causam finalem non excitativam sic dictum est. Quod spiritualia. Pone iste sacerdos debet celebrare maiorem missam alius minorem. ex causa quod ad invicem quod iste celebrabit pro isto et ille pro illo. numquid est licitum. Cum sit permutatio obsequii spiritualis pro spirituali.

R. licitum est ex causa necessaria. Et quod dicitur ille impendit obsequium spirituale pro alio spirituali. hoc pro non notat causam finalem aut appreciationem sed admiculationem cum ille non possit cantare loco alterius nisi et iste cantet loco ipsius cum duas missas cantare non debeant. Significatum. Ibi dicitur quod data sunt prebenda cuidam ita quod missam de beata virgine cotidie deberet celebrare. per spiritualibus. largiter dicitur hic spiritualia. pro eo quod consecrata et deputata sunt ad hoc quod exerceant divina. Calice. nota quod calix consecratus vel non potest vendi ex causa certa in eadem forma reservato quae non potest vendi non conflata. x. q. ij. hoc ius porrectum. Dicunt quidam. Credo quod talia vendi non debent nisi causa sit in iure quod vendi possunt. Vel nec patrimonialis bona cum non aliquis beneficium cum per eius acceptionem divinitatis venalia vendi debent. Ad deum. Ibi dicitur quod pro crismate vel baptismo nichil exigatur. Ad nostram. Ibi dicitur quod pro exequiis mortuorum et benedictionibus nubentium et similibus nichil exigatur. preter tamen consuetudinem ter obseruentur. In septimis. Ibi dicitur sicut laicis regiminis desiderantibus est negandum sic fugientibus offerendum est. Ordinantes. Ibi dicitur quod non possunt intrare nisi pretio aut prabulis aut obsequio aliquem pro dono ordinant. De ordinatoribus. Ibi dicitur quod neque per domines per gratiam neque per favorabilis supplicationem promittendum est aliquos ordinari. Sed nullus. Ibi dicitur de illis qui propter humanam laudem vel gratiam ordinant aliquos quod de impenso officio sanctitatis munus expectant favoris. Quod si quis non potest petere. hoc opus videtur durum et tamen nec contrarium. Videtur quod beneficium huius curam animarum concessum possit aliquis petere pro se si dignus sit. Exemplo ysaie qui dicit. Ecce ego mitte me. Beneficium simplex id est sine cura animarum aut dignitate. Quod si non indiget. hoc tamen durum est et credo quod exquo aliquis promotus est ad sacros ordines cum sit ordinatus titulum ecclesiasticum requirat potest petere beneficium ecclesiasticum licet habundet temporalibus. Et inimici quod magis indiget

Nota quod sicut laicis regiminis desiderantibus est negandum etc.

Nota quod sit per simplex

ita nec redimi. Extra de symo. Ex relatione. Nec aliquo
dato vel retento vel promisso possideri. Si
cut probatur transigi. Extra de transac. Super eo.
Extra de pac. Cum pridem. i. q. ii. Quam pio. Circa hoc
tamen distinguunt quidam quia aut ante et post electionem vel
nominationem ordinationem petitur cautio. Quandoque ex iure
vel a plurium consuetudine. xxiii. di. Quorundam. Item
di. Qui scit. A superiore vero questione cautio peti potest.
dum tamen honesta. x. q. iii. Cumque. extra de elec.
Significasti. Alii dicunt quod ante electionem nulla
cautio vel pactio peti potest. et si prestatur symo
nia est quia videtur facere propter hoc ut eligatur.
viii. q. iii. Talia. Id est symonia ante electionem
sed innovatur post electionem. i. q. ii. Quam pio. et
in precedenti c. Talia. Sed post electionem bene potest
quia tunc nichil sperat ab eis dum tamen non fiat ex
precedenti pactione. viii. q. iii. Tali. A
iuniore non potest peti honesta cautio. et ante
et post electionem. xxviii. di. de syracusane.
et di. c. o presbiteri. et in hoc concordat cum primis
et hec ultima opinio magis placet.

Circa penam symoniaci distingue. quia
aut est symonia in ordine aut in beneficio. Si in
ordine non recipit executionem. sed est ipso
iure suspensus quo ad se et quo ad alios. sive
sit occultum sive manifestum. sicut et noto
rius fornicator. extra de symo. Tanta. et xx
xii. di. § Verum. Et sic intelligitur i. q. i. Reper
iuntur. et hoc quia caracterem habet furti
vum. Item punitur depositione ex quo infamia si
de crimine iudicio suo aliquo vel etiam per
inquisitionem vel denunciationem convincitur. xv.
q. iii. Sane. extra de accusa. Inquisitionis. Item
non potest repetere pecuniam quam dederit. non
quia alius bene acceperit. sed quia ille turpiter
dedit. xiiii. q. v. Non sane. Si vero est symo
nia quia contulit ordinem symoniace vel qua
dedit vel recepit beneficium symoniace vel fuit
mediator symonie si est occultum est suspen
sus ipso iure quo ad se tantum. sicut et qui cri
mine suo non tamen quo ad alios. Arg. extra e. Et si que
stionem de ... tue fraternitatis. Si vero mani
festum est ipso iure suspensus. extra e. accusatus
quod. xxxii. di. c. Nunc. Item qui recepit beneficium

ad probandum contrarium loquitur. Item statuit concilium ecclesie
que exiles redditus erant. et distribuebantur de facul
tatibus ecclesie pro ut cuique opus erat. Ita nec
redimi ab illo scilicet qui ius habet percipiendi. Ali
as posset redimi sicut redimuntur decime de manu
laicali ... Cautio. Id est nuda pro
missio sive collateralis interveniat ... aut ratione pig
noris aut fideiussoris. Cum et cautio dicitur in iure
sine adiectivo intelligitur est de nuda promissione.
Cum quando addit ydonea cautio vel ydonee cave
at intelligitur de cautione iuratoria pigneratic
ia fideiussoria. ... Item petere cautio. Intelli
ge ab illo qui eligitur vel ordinatur potius magis
personalem quam pluriorem vel potest per eligentes. A
superiore vero. id est per priorem quod est cautio sive tan
tum nuda promissio peti potest ab ordinato vel or
dinando electo vel eligendo. Alii dicunt et bene potest
peti ab illo qui eligendus est. potest etiam peti per
electores. A iuniore. id est per superiorem. Et ante et post.
in hoc quod dicit post. Bene dicunt. Dicere ideo quia non prelatus nec
alius potest exigere aliquam cautionem ab illo qui eligen
dus est ante electionem. et iura que introducuntur ad
contrarium loquuntur de iam electis non eligendis. Item
propter hanc cautionem hodie de consuetudine post confirma
tionem aut consecrationem episcoporum quam ante ... non
li exiguntur in ordine recepto. quo ad se et quo ad alios.
Magis suspensus est quo ad se et quo ad alios est etiam
suspensus per sententiam canonis vel hominis. propter quod suspen
sionem tenetur sic suspensus abstinere ab officio. et
illi qui hoc sciunt tenentur vitare illum quantum ad exe
cutionem illius officii. Si tamen aliquis occulte sit sus
pensus licet non per sententiam canonis quod scit ... si
non possit eum vitare sine scandalo non tenetur eum
vitare. Quo ad se quando tantum dicitur quis suspensus qui tenetur
ab officio abstinere non per sententiam canonis vel hominis sed
per simplicem prohibitionem ... sicut
sacerdos existens in peccato mortali tenetur abstinere
a celebratione. Si tamen celebraret non tenetur eum vi
tare in officio ... cuiuscumque alius ... si sci
ret ei peccatum. largo modo dicitur etiam suspensus quo ad ali
os et non quo ad se sicut peregrinus. Nam sacerdos peregri
nus si velit ex devotione celebrare privatim per
mittendus est. sed non debet permitti celebrare
plebi ex quo non est certum de eius ordinatione nisi habet

Notandum tamen sit ad dominum in cautione sine adiectivo et ydoneam cautionem.

Notandum de pena symoniaci.

Contra apparatum notandum quod sit quo ad se et quo ad alios suspensum esse.

Contra apparatum notandum quod quo ad se tantum suspensum esse.

Contra apparatum notandum de clerico peregrino.

quo ad se et quo ad alios

symoniace teneatur renunciare beneficio et restituere omnes
fructus perceptos et qui percipi potuissent. xiiii.
q. vi. Si res aliena. et c. extra de resti. spo. Frustra.
Similiter neque possidens sine titulo tenetur ad omnia
dispendia et lucra percepta et percipienda. ff. de rei
uen. Si nauis. ff. similiter. Io. et si habeat talem
titulum qui non pro titulo est habendus ut puta. Si
spiritualis et temporale contractus est. C. de agrico-
lis et cen. quamquam adm. ff. quod metus causa. Et si perceptis.
Et intellige fructus qui superfuerint deductis expen-
sis que fiunt querendorum, colligendorum et conseru-
andorum fructuum gratia. quia et deducuntur tam a
bone fidei quam a male fidei possessore. ff. de
pet. he. Si a pre. § mich. Item intelligo hic
fructibus quos non extra predam in futurum uel in v
tilitatem ecclesie seu in alios usus. Nam et quod locuple
tior factus est accessit ad negotia mea gerendi hic
contra me actionem non in id quod mihi abest quia improbe
ad negotia mea accessit. Set in quod ego locuple
tior factus sum. ut ff. de nego. ges. Si pupilli.
§ Sed et si quis. Item intelligo de illo qui sciente
et consentiente facta fuit symonia. uel statim cum sci
uit non renunciauit. ar. extra e. de symo. Si sce-
tus. et c. fi. Alias si esset bone fidei possessor te
neretur uel de consumptis seu de extantibus tantum. C.
de rei vendi. certum. Item hic de pena clericorum.
Laici autem debent excommunicari. i. q. i. Reperi-
untur. Si quis ex. Item quod de pecunia uel
possessione symoniace accepta. Cui restitue
tur. Ex hoc omnia debere restitui ecclesie in cuius in
iuriam data sunt a quocumque accepta fuerint
siue clerico siue laico siue principali siue mediatore
siue alio. extra e. c. veniens. G. non restituentur ei qui de
dit. Io. Quidam dicunt id dispensatione fuisse fac
tum. Alii dicunt quod assensio quod si relinqueret
seculo ille qui dederat pecuniam non erat resti
tuendum facienda ecclesie. ut dicunt Si quis transeat
ad religionem uel si iam erat religiosus per
de illo monasterio ad aliud debet restitui pecunia
simpliciter et possessiones saltem quo ad usumfruc
tum illi monasterio quod ingreditur. Vel sicut habet
omnis habeat et emolumentum et sic saluatur contrarium
ille. xvi. q. vi. De lapsis. xxvii. q. i. Si quis
rapuerit. Item secundum quosdam punitur

aliquam notitia de premissis. extra de cle. pereg. c. ult. Ex
his potest colligi talis distinctio quod quidam suspensi sunt
quo ad se et quo ad alios. ut symoniaci notorii et
fornicatores notorii et symoniace in ordine hic et alibi.
Quidam sunt suspensi quo ad se et non quo ad alios.
ut sacerdotes occulte peccantes. Alii quo ad alios et
non quo ad se. ut etiam peregrini ignoti. Excipitur. Ibi
et nomine anathematis ponitur pro suspensione. furtiuum.
large quod non intrauit per ostium. sed quod dicitur in euangelio. Io. x.
Qui non intrat et c. uel denunciatorem. Cum in denunciatore
non agitur nisi ad penam non credo quod probata symo
nia contra denunciatorem aliud deponi uel infamia
[illegible] cum probatur per accusatorem uel inquisitio
ne. Turpiter dedit. Et hic quod turpiter dat repetitio non com
petit. non tamen quo ad alios. quia aliqui non tenentur cum uideatur
et ipso iure sciant eum. Item de tempore. Supple scien
ter. Qua secus si ignorant. percipi potuisset a p
[illegible] diligentia. sine titulo. Titulus
appellatur hic iustum initium uel causa possidendi ut pro emptore
venditore donato et similia. Ex legum interdicto ut si quis
dolo uel metu inducat aliquem ad vendendum uel dandum
quod dicitur hic et donato uel venditore habetur pro non titulo.
Aut si quis vendat seruum sine gleba aut glebam
sine suo. quod inhibetur lex. Depositi actio. Id est actio re
stituendi siue tradendi sibi alio [illegible]. actionem ne
gotiorum gestorum. Actio autem est ius persequendi in iudicio
quod sibi debetur. Item intelligo quod ad percipiendos
et perceptos fructus tenetur symoniacus. Qui habuit
beneficium ecclesiasticum bone fidei possessor. puta ipso
nesciente commissa est symonia et omnia possedit bene
ficium. Set postmodum cum sciuit. statim renunciauit.
tenetur eius rei usufructu qui fuerint statim
ipso mortuo et redibit ad proprietatem. Est autem usus
fructus ius utendi fruendi rebus alienis salua
rerum substantia. ut puta. quando datur abbati et toti collegio
pecunia pro aliquo monachando uel canonicando.
uel aliquis clericus secularis ordinandus dat pecuniam
episcopo pro se ordinando uel beneficiando. Cui restitu
etur pecunia sic suscepta. Ber. Si abbas et totum
collegium est in culpa non debet pecunia remanere
penes illud monasterium. quia illa pecunia se fecit in
dignum. Set danda est pauperibus ad dispositionem
superioris. Si autem est possessio data non pecunia sicut
auctoritate superioris debet alii monasterio assignari. Vel

In apparatu non distinctione.

In appa. non quod turpiter dat non competit repetitio

In appa. non quod appellatur titulus

In appa. nota quid sit actio.

No quod dispensatio circa

pena depositionis et infamie. Quod si monachus in beneficio, sicut supradictum est de symoniaco in ordine. extra de accusa. inquisitionis. Ego tamen intelligo illud de depositione non ab ordine sed a beneficio, cum sine prelato in modum denunciationis vel inquisitionis. Sed si in modum accusationis deponitur ab ordine et beneficio sicut et ab aliis criminibus regulariter. ¶ Restat videre quomodo dispensatio fit circa symoniacum. Distingue circa ordinem quatuor casus in quibus prohibita est prorsus dispensatio. Unde Aug. Sive vis ordo datur seu in ipso recepto, sive ubi committitur fidei status ordo prestatur. Et si precedat vel utrique symon operatur. ut dispensetur contra irrita prorsus habetur. i. q. vii. Consuluisti mus. de. c. d. iiii. Eos qui venie. i. q. vii. convenientibus. viii. q. i. Ab excommunicatis. Alias dispensari potest in ordine a papa ex plenitudine potestatis, etiam cum illis quibus scientibus commissa est. extra e. Nobis. i. que extra symoniacos. ¶ Sed numquid episcopus potest dispensare cum talibus? Dicunt quidam indistincte quod non. Arg. extra de iudic. At si. Alii dicunt et melius quod si crimen nescientibus ordinatis perpetratum est postquam simpliciter renuntiaverint executioni ordinis potest episcopus dispensare. extra e. de symoniacis. Quod intelligo si non sit data pecunia ipsi episcopo. Nam si episcopo fuisset data non posset ipse dispensare propter turpitudinem suam sed solus papa. i. q. v. extra. Si quis nec. et q. v. penitentiam. Si vero non fuerit data episcopo sed collaterali episcopo ignorante, potest episcopus ipse dispensare. i. q. v. presentium. ¶ Dispensatio cum symoniacis in beneficiis fit quadrupliciter, scilicet parva, magna, maior, maxima. Parva ut habeat laicam communionem. Magna ut post penitentiam in alia ecclesia in suo ordine remaneat. Maior ut et remaneat in eadem sed in minoribus ordinibus. Maxima ut et in maioribus in eadem exequatur, non tamen habeat prelationem. i. q. v. c. i. ¶ Sed numquid cum illis potest episcopus dispensare? Dicunt quidam quod in nullo potest episcopus dispensare cum symoniaco. Arg. extra e. Nobis. ¶ Alii dicunt et hec assertio quod si ignorante

Symonia

prelatu illius principibus exigatur. Si autem non totum collegium esset in culpa, sed aliquis solus vel aliqui de collegio, delictum personale non debet redundare in dampnum ecclesie, unde possit pecunia illa sive possessio remanere penes illud monasterium, presertim cum in eius utilitatem data sit. Puta tamen quod illi qui sunt in culpa quam prius sed si aliquem excluderet a commodo illius pecunie vel possessionis. Unde si aliquis scolaris dat pecuniam pro habendo beneficio, pecunia illa debet refundi in utilitatem prebende vel ecclesie quam sic emit, ipso amoto ab illo beneficio. Nisi forte dedisset illam pecuniam alicui collegio secularium pro habenda ibi prebenda. In quo casu debet fieri de illa pecunia quod supradictum est de pecunia data abbati et monachis. ¶ Si vero aliquis dedit pecuniam pro habendo ordine, si ille qui dedit non habebat beneficium ecclesiasticum, illa pecunia debet cedere illi cathedrali ecclesie in cuius ignominiam data est. Si autem habebat beneficium ad cuius titulum debebat ordinari gratis, tunc si dedit pecuniam pro beneficio optinendo ab episcopo vel alio prelato collatione, cum utriusque ecclesie sit facta iniuria, scilicet ecclesie illius prelati et ecclesie vel prebende comparate, pecunia debet cedere partim in utilitatem illius et partim in utilitatem illius ecclesie. Deponitur ab ordine et beneficio. Prohibita ut quando scilicet de aliis (?) baptismo reiteratur, sive ignoranter sive scienter. Si tamen aliquis baptizatus probabiliter dubitans an fuit baptizatus ad cautelam se faciat baptizari, sed non absolute sed sub hac forma: Si non es baptizatus et cetera, non incurret aliquam irregularitatem. Evitatur. Item quando aliquis cum posset ordinari a catholico episcopo in odium ecclesie se facit ordinari ab heretico utique symoniaco. Item si symoniacus intelligatur ex parte ordinati quam ordinatoris. Arg. Item est in casibus aliis ab illis iiii. ar. ff. Credo tamen quod in illis potest dispensare papa. Sed quia longe difficilius et tardius dispensatur in illis iiii. quam in ceteris, ideo hic dicit magister cum talibus quorum ordines suscepit symoniace solus papa simpliciter vel successor illius episcopi aut alius ordinarius under illius quorum ordinatur (?) potest si habet beneficium vel domicilium in diocesi alterius episcopi. Hec etiam potest metropolitanus secundum magistrum. Laicam communionem. Id est que laicis datur in pascha vel aliis sollempnitatibus. Cum illis qui adepti sunt beneficium per symoniam. Set superior et etiam successor dispensare potest quam (?)

eo cui beneficium acquisitum symonia commissa;
potest episcopus dispensare et ut de novo conferatur
eidem beneficium cum ei pure ac simpliciter resi
gnaverit, quia tales symoniaci non sunt. extra. e. de sy
monia. Hoc autem intellige si episcopus similiter igno
raverit. Nam si scienter contulisset beneficium
tali non ipse sed superior posset dispensare. arg.
i. q. i. c. i. et extra. de cleri. excom. ministran. Tal
latus si sine. Quod si beneficiato sciente solus ipse
dispensare potest. extra. e. de regularibus. Item potest
dispensare cum illo qui sola ignorantia seu vo
luntate occultam commisit symoniam quia non
invenio sibi prohibitum. arg. extra. de sen. ex. super
symo(nia) pro condignam penitentiam liberatur ex to
to. arg. di. l. de hys non. ex eis expressum in decre
to. extra. e. mandato. Cum illo qui quidem ordinem vel
beneficium contulit symoniace vel fuit mediator, secun
dum tamen sit occultum et cum eo quidem extra casus expres
sus precessit in proximo nulla alias renunciente
cessione vel pacto. Item cum illo qui ordinem
recepit symoniace sine rite aute susceptis cum
eo qui recepit symoniace beneficium postquam resig
naverit in executione ordinum. Credo salvo meli
ori iudicio post legitimam penitentiam posse
episcopum suum si ab illo sit premissum ... Item in
metropolitanum debita discretione adhibita in
penitentiali iudicio dispensare per ... supra
proxime allegatum. Quid si sciret licet episcopo conferente eis
contulisse ordinem vel beneficium principaliter propter
obsequia sive precio
exhibitos a se vel alio
interpositis credo quod

liceat illi idem beneficium ut dicit quidam simpliciter esse
se dum illos potest dispensare quod talis symoniace habeat
aliud beneficium ecclesiam sive aut prebendam. Et ita videtur
sensisse Huguitio quod non ... super c. ... ii. q. i. In pri
mis quod clericus qui adeptus est ecclesiam per symoniam
et si non possit illam retinere de iure aliam tamen non
prohibetur habere. Credo autem quod nec in illo nec in alio beneficio
potest episcopus dispensare cum tali remanente in seculo. Et hoc
satis potest colligi ex his que dicit magister ... Cum enim dicit
quod solus papa in hoc casu potest dispensare nec distinguat
utrum in eodem beneficio vel alio intelligendum est quod in utroque. Et
et videtur notasse Tancredus extra. de sy. nob. ... et habe
ri potest per hoc quod dicit decretalis extra. e. quam symoniace. quod
regulares qui scienter ingrediuntur religionem vel reddituri sunt
per symoniam retrudendi sunt in arctius monasterium
ad agendam penitentiam. Sed et facilius dispensatur cum re
gularibus quam cum secularibus. Cum ergo non dispensetur cum
his regularibus quod remaneant in illis locis sed retrudan
tur alibi ad penitentiam multo fortius cum secularibus dispen
sandum non est in beneficio, nisi sit tale quod ibi videatur esse
locus penitentie. Sed tale non est ecclesia vel prebenda immo
potius locus honoris. Ergo non potest dispensari cum tali
in tali beneficio nisi per papam. Cessione vel pacto. Videtur
magister sentire quod si conditio vel pactum intercesserit
non possit simplex episcopus cum tali dispensare. Item
executione ordinum. Cum non distinguat magister hic inter
ordines susceptos ante beneficium receptum et post vi
detur sentire quod in executione utrorumque possit sim
plex episcopus dispensare quod planum est de illis ordinibus
quos non recepit ad titulum beneficii per symoniam adep
ti. Secus forte de illis quos suscepit ad titulum illius cum illos per quandam consequentiam
videatur habere per symoniam per illam regulam quisquis alterum eorum vendit
sine quo non reliquum provenit neutrum invenditum derelinquit. Sed quia favores sunt
ampliandi satis potest concedi quod episcopus in utroque possit dispensare cum non sit expresse prohibitus.
Videtur sentire magister quod cum tali symoniaco non possit episcopus dispensare ut recipiat ordines cum loquatur tamen
de dispensatione circa executionem ordinum non circa receptionem, quia videlicet quia cum facilius dispensetur in beneficio
quam in ordine non possit episcopus cum eo dispensare in beneficio recipiendo, probabile est quod nec in ordine suscipiendo
possit nisi intraret religionem. Item quo casu propter favorem religionis credo quod posset episcopus dis
pensare si occulta est symonia. Si autem manifesta vel diffamatus esset de illa non posset. Quid si
esset infamatus debet episcopus procedere ad inquisitionem vel purgationem indicendam. Diffamata est autem symo
nia occulta de qua non constat per sententiam vel confessionem in iure factam aut per rei evidentiam que nulla possit
tergiversatione celari. Metropolitanum. Quod non dispensabit archiepiscopus cum non sit ordinarius omnium nisi in causis
expressis in iure quorum iste non est unus. Item. Hoc intelligendum est quando archiepiscopus habet de consue
tudine recipere etiam confessionem subditos suffraganeorum quorum

Nota contra quod si beneficiato sciente commissa est symonia solus papa dispensare potest.

Nota contra extra de illo qui ordinem vel beneficium vel ordinem contulit symoniace etc.

[Margin: No quod fiet de monasteriis etc.]
[Margin: et postea possit eligi de nouo locis tamen mutatis ut]
[Margin: saltem]
[Margin: No si non aliqui in electione etc.]

Si erat indignus debat resignare quia tunc
successor hic loco pri. Alioquin si erat dignus
non tenetur sed debet penitere de ingressione
corrupta. i. q. i. sicut nulli. ex. de eta. et
quali. tuam ex. e. mandato. ¶ Quid fiet
de monasteriis in quibus plures monachi
uel regulares uel alii religiosi uel moniales
symoniace recepti sunt. dicas quod si exceptione pu-
re ac simpliciter debent renunciare. si sunt
subditi suis prelatis. Et si ipsis scientibus sunt
commissa et post consilium generale sine spe re-
stitutionis de suo monasterio repellantur. et ad
agendam perpetuam penitentiam sicut hic prepone in lo-
cis arctioris regule retrudende. Si vero ante consilium
et ipsis scientibus remote de monasteriis quam premi-
sit ingressi debent in aliis locis eiusdem or-
dinis collocari. Quod si commode non possit sine dis-
pendio in seculo euagentur debent recipi in
eisdem monasteriis dispensatiue de nouo mu-
tatis prioribus locis et inferioribus assignatis. ex.
e. dilectus et gen. quoniam symoniaca. Si autem ipsis ignoran-
tibus sive ante consilium sive post renuncient ut supra.
ex. e. ex insinuatione. ¶ Sed in primo casu si non
inueniatur arctior regula credo cum Jo. quod pre re-
nunciationem debet mutari in aliud monasterium eiusdem
regule. Quod si non potest commode fieri saltem tamen
ad episcopum. ar. lxxxi. di. valentinus et postea eligatur
de nouo ut supra et hic maxime ubi agit de pe-
nitentia. ¶ Sed credo quod cum talibus potest dis-
pensare in excommunicatione ut dictum est l. et ca-
pitulum dum tamen ipsi non fuerint participes symo-
niace sed cum pro hoc puniri debeant. ex. e. dilec-
tus non debent ex eo facto priuilegia optinere.
Immo uidentur amisisse potestatem eligendi
et alii qui non peccauerint acquisiuisse. ar. ex. de
elec. bone memorie. Si vero alicuius electionem
per symoniam eo ignorante ac tamen non
habente commissam contigerit reprobari.
cum eo super prelatione ad quam talis electio fuerat
illa vice non potest episcopus dispensare quamuis cum
eo qui ignoranter recepit simplex beneficium
per symoniam prauitatem post huiusmodi resi-

Si erat indignus ex alio crimine quam hic symoniace
de suo monasterio repellatur. non tamen potuerunt in seculo
in seculo remanere. Immo et si per propriam maliciam
exierint compellendi sunt per prelatos seculares et per illos
qui president capitulis religiosorum quae celebrantur
secundum statuta concilii generalis regulariter alibi viuere
Renunciente. ¶ Quid si renuncient. Ea spiritualia
restitui aliqua non renunciantur et sic iterum recipiun-
tur. ¶ Sed. Possunt taliter recepti remanere
ita tamen quod peniteant de ingressione corrupta si non
interuenerit conditio uel pactio. Vagum de pe-
nitentia sic tamen quod magis intelligitur rigorem pre-
dictum seruandum esse in occultis symoniis et in foro pe-
nitentiali licet non constet de crimine per inqui-
sitionem uel in forma iudicii. quod bene credo per consti-
tutionem illam. c. cum in symoniaca. Quod non loquitur
de inquisitione licet contrarium dixerit quidam. sed quod non
obseruando uel esset rigor ille ubi constaret de crimine
per inquisitionem uel in forma iudicii argumentum. ex. e. vel
sub. inf. d. l. licet de inquisitione. Potest dispensare in
loco religionis assignando. ¶ Hoc tamen in ordine po-
test dici quod sic in fauorem religionis. ¶ Sed quid
de illo qui per symoniam alienam ignorans ingressus
est religionem uel obtinuit beneficium uel ordinem sed
statim cum sciuit renunciauit. licet non mutauit in
ordine suscepto et aliud suscepit. ¶ Quid dispensabit.
Credo quod episcopus possit. quia ei est symoniacus. licet ille
grauius peccauerit. Vel alie si uel capitulo non credo in po-
sito est ordinem dispensare. quod non recolo hic eis esse
concessum. Alicuius electionem. supple factam a collegio
et ad prelatum. quod si per regem uel aliquem singularem per-
sonam ius patronatus habentem hic electio fieret ad
prelaturam uel per collegium ad simplex beneficium credo quod
posset episcopus dispensare quod post resignationem iterum
eligeretur. Reprobari. per sententiam supple. quod si non
constaret de hac symonia nisi per symoniacam occultam in fo- (confessionem)
ro penitentiali fuerit cum confirmationem electionis uel
post adeptum iam beneficium posset episcopus sicut dicam
dispensare. Illa vice. id est vacatione. Quia in alia va-
catione posset. Simplex beneficium. quod si est cum prelatione
dignitatis alibi tamen appellatur simplex beneficium

gnationem episcopi dispensatio toleretur. ex. de elec. Dilectus. Cum in. Ex. i. Item. no. contra. ¶ Sed
Duo casus sunt in quibus de iure communi non sunt symoniaci. nec tenentur renunciare non

Si inimicus meus daret fraudulenter pecuniam pro electione mea ut postea cassaretur electio et ego remanerem infamis. Item si me invito et ex presumpto consentire aliquis latenter dedit vel promisit pecuniam episcopo nolenti confirmare electionem vel collatoribus suis, ex. e. Sicut nobis, et sic et hec intelligas, dummodo ego non postea forte consentirem pecuniam solvendo promissam aut reddendo solutam, ut in illa. Sicut. Item queritur utrum consuetudines esse procurandos conventus post receptionem vel esse exactiones et extorsiones que plerique fiunt in consecrationibus episcoporum, benedictionibus abbatum et ordinibus clericorum, dicendo: Vanum est dando sceptori, tum portario, tum cantori, vel subditis. Item utrum hii incurrant symoniam. Videtur quod non, quia recipere in suspitus et stipes tabernaculi non est symo. I. q. I. Judices. Item consuetudo facit non esse delictum quod alias esset delictum, xxxii. q. iiii. obiciunt Iacob. iiii. uxores, quia quando mos erat non erat et videtur expressum lxiii. di. quia et i. q. iii. quod sit. Contra. In talibus consuetudo non minuit peccatum sed auget, ex. e. Sicut satis. Item si pro nullo vel pusillitatem dicit recipere, i. q. iii. Si quis obiecerit, et expresse prohibentur hec omnia, ex. e. c. i. Responsio. Omnia talia exacta vel extorta prosolute symoniaca, et qui receperint et qui dederint cum Gyezi et Symone condempnantur nulla consuetudine obstante, ex. e. c. i. Dicitur sicut pro certo. Omnis electus vel ordinatur pro eis

quod non habet certum animum adveram ut sine c. si. porro et sunt eius ex. s. de etate. cod. s. c. de ill. Dico quod qui in ecclesia cathedrali aliaque adveram habere absque praelatione dignitatis post illa eius dispensare, secundum non post si sit ibi dignitas adnexa, quia tunc non est simplex beneficium, ut ex. de prebendis. c. ult. Sed dicitur quod non est simplex beneficium ubi est nec talia dignitas. Si inimicus. Credo tamen si inimicus meus daret pecuniam episcopo in prejudicium meum et hoc scirem aliquando episcopo vetaret me ad illud et contrarie in quantum vetaret me non pro munere illo recipere. Non debebam solvendo. Pone quod solutum aut reddiderim quod potest dispensare, ut ee. Licet graviter peccaverint et licet in maleficiis reatu trahantur dubitatio et mandato competens potest tamen esse dispensare, quia tunc etiam non sunt symoniaci in receptione beneficii sicut nominat, tamen ex. de symonia. Sic nobis. Portario. Pone quod aliquis dignus ordinari dat exactus vel non exactus ianitori ut permittat eum intrare ad episcopum ad petendos ordines vel aliud ad petendam confirmationem sive electionem, non sic est symonia. Re. quod non, si non dat corrupta intentione, scilicet ut per intercessionem illorum quibus eum dat consequatur quod intendunt. Similiter credo quod si aliquis vel aliis dedit aliquid famulis episcopi ne videatur avarus et ut magis placeat et sicut vel facilius habeat accessum ad episcopum aut ut de largitate laudetur, non est symonia si non sit corrupta intentio, ut dictum est. Sed talia possunt fieri cum pretio ut non fiant cum iactantia vel manus gloriae. Utrum hii. Idem est ea que exiguntur vel redduntur propter hanc consuetudinem. Mos erat. Quod ibi appellatur divina revelatio, quod alii scilicet appellatur sine qua revelatione numquam licuit alicui plures habere uxores, ut ex. de divortiis. Gaudemus. In talibus. Scilicet in ingressu religionis, venditione prioratuum et exactionibus que fiunt pro spiritualibus collatis vel consecrandis. Pastum. Expositum est in questione, prandium non debetur propter aliquam consuetudinem ab illo qui recipitur in canonicum, ex. de symonia. Iacobus. Exacta vel extorta. Id est per exactionem vel extorsionem.

Non tamen quod receptus in canonicum regularem vel secularem si propter devotionem quam habet ad ecclesiam in qua receptus est et ad fratres recipientes dat eis prandium vel cappam sericeam. Item si quis episcopo qui dedit sibi prebendam rogatus vel non rogatus dat palefridum vel aliud dat in signum propter devotionem vel dilectionem exortam ex gratia ei facta. Item si quis propter nepotem vel filium receptum in monachum ex devotione dat aliquid monasterio vel fratribus non credo esse symoniam sive dedit longe post gratiam ei factam sive cito post. Si hoc faciat requisitus cum indigeant hii quibus datur vel non requisitus quando non indigent, dummodo tamen hoc faciat non corrupta intentione, scilicet quia non propter beneficium datum hoc faciat, sed propter devotionem vel dilectionem ex collato beneficio generatam. Et cum dicitur: Iste canonicus dedit episcopo palefridum propter prebendam sibi datam. Si hoc exponitur notet causam motivam remotam, sed hoc est falso. Si autem notet causam proximam

[illegible]

Seu aliis pro eis non exactus set gratis a deo offerat autem quidam quod si fit ex pactione precedente est symonia. Moderni autem et melius distinguunt utrum principaliter detur propter illud an non. ita quod aliter esset daturus. Item pro causa est symonia quia dare est emere et accipere quam vendere accipere. i. q. i. eos in fi. et q. iii. Si quis prebendas. Item secundum tamen non est symonia. extra. de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. Si tamen quilibet in hiis consulat a malo. Debet ab omni specie mali secundum apostolum abstinere. Nam licet ordinatus vel ordinandus eligendus vel electus non det cum intentione corrupta. nec alius recipiat cum intentione corrupta. tamen ratione temporis ut si ipsa collatione vel parum ante vel parum post. vel ratione loci vel persone vel rei que datur. suspicio presumptionis vel pro vel contra. i. q. i. Cum dari. extra. e. Dilectus. et in extra e. Si committitur. extra. e. Audivimus. Ideo non sunt excusandi a crimine symonie qui rei nomine et tempore solutionis mutantes nummos quos procurationales eorum pro eo tempore vel in solutione receptione darentur. Redditus paschales circa consuetudinem medie quadragesime nuncupantur. extra. e. in tam. //

Item pro quod tenent proximam questionem. Indulgeo solutam aliam. s. utrum ratione alicuius consuetudinis possit exigi aliquid pro benedictionibus nubentium. sepulturis vel exequiis mortuorum. crismate vel oleo sancto vel quolibet ecclesiastico sacramento. s. in quo gratia confertur. Quod dico propter matrimonium in quo non confertur gratia

motivum illa est. quia propter prebendam set principaliter non dedit. set propter devotionem vel dilectionem que est principium movens. Nec obstat approbationem non quam licitum est dare temporale pro spirituali. Quod dicit Crisostomus Non est incidendam symoniam ubi non est corrupta intentio intelligo in foro penitentiali ubi iudicatur secundum intentiones. In foro autem causarum ubi secundum probata iudicatur in predictis casibus si aliquis rogatus vel exactus daret quod in receptione vel post receptionem modico tempore presumeretur symonia ex utraque parte. //

Quid si exigatur aliquid tamquam debitum in talibus. Iste tamen qui dat non dat tamquam debitum set ex devotione. Numquid est symonia. Respondeo. Non est symonia quo ad deum si intentio dantis non est corrupta maxime si dat cum protestatione scilicet quod non reddit ut debitum set donat ut gratuitum. Quid si nolunt recipere nisi ut solvatur ut debitum quia nolunt frangere consuetudinem suam. Respondeo. Credo quod tunc nichil debet dare non exactus. id est non ad exactionem rei tamquam debite. Dicunt quidam et bona ratio ut credo. Tamen hoc dicit magister secundum opinionem suam. Hoc tamen dico quod sustineri potest certo nervus esse propter illud. Nec obstat propter notare approbationem aliter eum principium motivum non licet ut dicitur est dare temporale pro spirituali. Nec obstat enim remotum licitum est ut ita dilectio vel devotio sit causa proxima movens sufficit aliud sit causa remota vel occasionalis. Aliud esset dicere. Quod tamen videtur hoc opinio et raro vel numquam hec contingerent. Quid si archiepiscopus parisiensis intronizatur per archidiaconum senonensem qui tunc consuevit ab eo recipere marcham auri quod vel quam daret ei hec si non intronizatus esset propter hoc ideo Respondeo resistentiam potius adhibendum. Credo et quod in talibus datur aliquid temporale non ut debitum set quia facere consuevit non est symonia. Intentio corrupta sufficiat quo ad deum in foro penitentiali. Quidam In foro. scilicet causarum quantum proximam questionem. e. Si Item quod exigi aliquid. Et de ullo non debent. Quid a sacerdos qui facit contra causa vel sacramenta. debet quod in talibus solet dari. vel qui exigit talia ante vel post officium. vel si extorquet per violentiam aut exigit iure actionis vel agendo eum in ius. et ille qui opponit impedimentum ficticia aut etiam vera dummodo tamen ad extorquendum hec faciat symoniacus est. Item hic tamen symoniacus est ad simplicem episcopum posse dispensare cum penitente. Respondeo. Verum si pro ipso sacramento matrimonii datur pecunia set pro onere matrimonii sustinendo datur dos viro ex parte uxoris quod licitum est. In benedictionibus nubentium. Quid de sacerdote qui cum duo de diversis parrochiis matrimonialiter coniungantur non vult dare licentiam alteri sacerdoti de faciendo benedictionem nisi data aut promissa pecunia. Quid. Et quid de illo qui non vult dare licentiam parochiano suo contrahendi alibi nisi pro pecunia. Respondeo. Ad primum quod si hic sacerdos intendit vendere licentiam benedictionis faciende set providere contra supradictionem ob bonum et prudentiam

z ideo pro eo potest dari
ri premium. ex. de sym.
de illis. hec et dico pro
crismate consecrato. et
similibus que possunt ven-
di absque periculo symo.
In eadem for. aliis eccle-
siis in quibus necessitati-
quoque. de. i. de eruu
eccle. c. ecclesiarum.
Sed vtrum sint tale consu-
etudines possint aliquid
exigi pro inthronizati-
onis episcopi vel aliorum
vel quibuscumque perdio
ecclesiasticis iuestitudi.
Sed pro danda abbati-
ssa. Sed pro iure decima-
rum. Item pro ecclesia-
stica iustitia seruan-
da quibus omnibus hiis re-
cipere pecuniam vel e-
xtorquens symo. est.
non obstante consuetu-
dine. probant hoc. i.
i. q. iii. Saluator.
Et quis plenarius ve-
deretur. ex q. ii. hi. xii.
q. ii. Questum. ex. c. cum
i ecclie. Ad aurem no-
stram laici ex pia consu-
etudine solent ali-
quid i sepultura l
benedictionibus nuben-
tium vel exequiis mor-
tuorum et similibus prestare

de hoc tit.

quod ipsum contingunt de impetratio non est symo. licet ei plus forte detur vel pro virtute
quam huius esset si illam benedictionem faceret. Si tamen ex certa scientia maiorem
exigit summam quam pluriumatur debet valere portio ipsum contingens
nisi ita plurium potest quod ius tamen sibi prouidere noluit de portione sibi debita
et eam affirmare sicut dantur alii fructus ecclesie ad firmam. sed et licet
etiam benedictionis faciende vendere. Ad aliud dicendum est quod symoniam committat
tales sacerdotes. Nativitatis. Numquid symo. est vendere panem benedictum vel aquam
benedictam. Respondeo. Credo quod sic. Item recipientes et talium conferentur gratia remi-
ssionis peccatorum quantum ad venialia. hoc dico quod non datur in eo gratia neque committitur
symo. Calice consecrato. Numquid palle altaris benedicte et certa ornamenta bene-
dicta vendi sine possunt pro aliis ecclesiis. Respondeo. videtur magis innuere
quod sic. per hoc quod dicitur de similibus. et satis potest concedi in casu necessitatis. in eadem
for. Conflata autem possunt vendi in casibus. Iure decimarum. emendo vel
redimendo de manu illius qui ius habet ibi. quod hoc non licet. vel alii vel non licet
licet hoc. Sicut cum redimuntur redditus maiores decime de manu laicorum
qui nullum ius habent ibi. Iustitia ecclesiastica. vt quando datur aliquid episcopo vel alii
pro reddendo iure suo spiritualibus. Idem et tamen si super temporalibus et quod
ecclesiastica que dicit habent ius reddendi ratione ecclesiastice iurisdictionis. Si alii laicis et
iudex et recipiant pecuniam pro proferenda sententia vel facienda iustitia super
temporalibus licet sit graue peccatum non est symo. pro sepultura. Non dicit
pro sepulturis. quod hoc non licet. vel quod distinctum est super de hac
parte. pro. vel quod exigi. iure sectionis dato. s. libello in forma in
dies. Sacerdos tamen si pacto omisso dicat parochiano suo significet exac-
tionem vt videat quod non peccet non dando quod dari consueuit. Aut si de-
nuntiet tempore culpam cuius in hac parte. non credo quod peccet. Legem ex officio
suo procedentem. potest locare. Quidam dicunt quod si sacerdos talis interuenit
locare vel vendere laborem suum non ipsum officium vel sacramentum. licitum
Alias non. Ego pro certo quod non habet in talibus locum conductio vel locatio. cum
etiam lex secularis non dixerit esse locatorem vel conductorem qui mi-
litat agrorum aliquid recipit a clientis eorum pro eis mensurandis. Sed quod
datur appellatur honorarium. vt ff. si mensor falsum modum dixerit. l. de eo
statim mensuram. l. ii. §. i. Ibi dicitur. Non crediderunt veteres inter tales ex
contractu locatorem et conductorem esse. sed magis operam beneficii loco pre-
beri et id quod datur ei ad remunerandum dari et inde honorarium appella-
ri. Dic ergo quod sacerdos siue indigeat siue non potest ei dari pecunia in supra-

ex

bz h' si petit a sacerdotibus exigi. non potest hoc delinquere sacramenta differri. vt patet per totum. Repetit iniquitate
cognitum debet cogi tale consuetudinem obseruare. ex. e. quesitum. ad apostolicam. Sed si nullus presbiter
parochialis dicit pro precio vel fauore sanguinitate celare episcopo peccatum publicum par-
rochiani sui vel minus digne penitentem ad reconciliationem adducere et testimo-
nium reconciliationis ferre vel quocumque liuore digne penitentem a reconcilia-
tione remouere quod vterque symo. committat. ex. e. c. Nemo. Sed numquid sacerdos potest cantare missam
pro denariis. Dic quod si tenetur ex officio ad hoc nulla reexigat et tale non potest exigere ad symo. committere.
i. q. iii. vendentes. Si vero non tenetur et dederit ei supra dicto licite potest recipere. i. q. i. dicat. potest locare.

No. de iure decimarum.

No. numquid sacerdos potest cantare missas pro denariis.

operas suas usque ad diem vel ad annum. sic fiunt conductitii sacerdotes. extra. de prelatis vices suas. c. ult. Si autem habet sufficientem tamen tenetur ad hanc curam, dum cantare celebrare tristis aut cessare alias videtur facere ex avaricia. Et licet forte non sit simonia, cum nemo teneatur suis stipendiis militare. xii. q. ii. Caritatem. extra. e. cum sit. tamen turpe lucrum est. vel ad minus habet speciem mali a qua docet nos apostolus abstinere. q. i. q. i. Ex[?]idiori[?]. lini[?]. d. gravias[?]. Celebrata tamen una missa, qui celebrat secundam pro pecunia vel hominem adulatione indistincte non evadet dampnationem. de c. d. i. Sufficit.

Queritur hic consequenter de processionibus quas faciunt conventuales ecclesie et alie in exequiis defunctorum datis vel promissis. Dum certa pecunie quantitate aliter non faciunt. Ad hoc dico salvo meliori iudicio si non fecerint supra hoc statutum. Idem quod supra proxima questione et per eadem iura. Si vero factum est statutum per hec verba vel equipollentia quod quicumque reliquerit conventui x. habeat processionem ita quod teneantur ad hanc, non est simonia dummodo intenderint hanc recompensationem laboris tantum. arg. illius. Cum sit romana ecclesia filium. Quia statutum factum est per hec verba vel equipollentia quod nulli fiat processio nisi reliquerit conventui x. non valet statutum, quia removet effectum pietatis videlicet quod non fiat gratis alicui processio vel minori summa. arg. extra. de vit. et hon. cler. c. i. et ii. Idem de constitutionibus que ita constitute sunt quod nullus recipiatur in fraternitate nisi tantum conferat datum. nullum statutum sit factum licet ne dare pecuniam conventui vel recipere pro hiis exequiis aut pro processione extreme unctionis. Item quid de illis qui dant redditus aut recipiunt propter pro facienda anniversaria. Item quid de illis qui dant sacerdotibus divitibus vel pauperibus pro faciendo annuali vel tricennario vel anniversario vel pro celebranda missa de spiritu sancto vel alia. vel quando dant denarios clericis pro dicendis psalteriis in exequiis mortuorum vel aliter. vel quando dant escas pauperibus ut orent pro eis cum talis oratio sit spiritualis et ubi etiam sit

ipsius sacerdotis non in munia sacerdotii. Ideo et officia sacerdotalia que in propria ratione sicut dicit Iohannes. Q. x. prima[?]. Catiula[?] et vasa[?] vel si data sunt prophete magis in sumptus prophete quam in munia prophetie reputanda sunt. vi. i. q. i. Iudices. Cum ergo dicitur sacerdos recipit pecuniam pro officiando ecclesiam ad tempus, hoc pro. nota tamen sic quod non sit causa conventionis vel dationis non appreciationem ipsius sacramenti vel officii quod impendit vel laboris quo laborat in ipso officio quia deo commutatus est officio quod nec vendi debet nec locari sicut nec ipsum officium. Alia species contra alterum venditur et sic Conductitii. male sonat istud verbum possit tamen vocari vel vicarii vel subsidiarii. Cantare gratis. Ergo dico quod in omni casu debet cantare gratis. Alia sic detur ei pecunia pro sumptibus sic detur ei sumptus in domo illius quem iuvat in officiando ecclesiam sustentat ecclesiam ad firmam de qua reddit certam pensionem et residuum proventuum retinet pro sumptibus excepto. gratis tamen debet impendere officium. et quod datur ei gratis debet dari. Unde dicit beatus Augustinus quod apostoli gratuitum panem accipiebant ab illis quibus gratuitum predicationem impendebant. Turpe lucrum. si ex avaricia fiat. Alia quia si in sumptus recipiat peccatum est non tamen simonia si sit divinus. Secundam pro pecunia. Idem dico de secunda. Si pro. nota appreciationem vel primam tamen motivam. Idem quod supra. Sic quod si tenetur ad hanc processionem simonia est et de vi[?] q. Tu vero diligentiam ut dictum est. Recompensatione laboris quod sustinuit eundo et redeundo ad exequias pro quo labore quia non omnino commutatus est officio exequiarum recompensatio potest dari pecunia et accipi sic preciso simonie sicut quosdam. Dicitur non est simonia si canonicus secularis vel clericus vadit ad ecclesiam pro huiusmodi denariis orariis vel anniversariorum. quia tale iure non est spirituale ut dictum est dummodo non faciant officium pro illis denariis. quia hoc esset simoniacum. Quia statutum. Ab hoc si

reddunt. Item. Item in omnibus talibus casibus dare vel accipere temporale pro spirituali simoniacum est sic detur pro sacramento sive pro officio sive pro oratione sive pro labore huius officii vel orationis factum quia hoc ipso pro. nota appreciationem si sic notet tamen motivum non primam vel principalem sed remotam et secundalem licitum est dare temporale pro spirituali et accipere. Item si quis dat pecuniam collegio alicui pro generanda devotione et dilectione in ipso collegio ut ex illa devotione exaudiatur in petitione qua petit sibi quod in se fuit exequiis

Item quod de confraternitatibus et cetera.

continuatum . v . Dic quod si sunt ipso capitulo cum hone-
stum . ut puta pro alendis
pauperibus et commendis
captivis vel aliis . nota
symonia . si sunt exempla unde
immo glossa sequente contra
dic anathematizandum
qui eas despicit . xli .
d. si quis despicit . et ar.
xvi . q . vii . Sane . et ec-
clesia universalis approbat
[illegible] tamen non
approbo ipso capitulo [illegible]
[illegible] . Praeterea si ita dictum
est quod semel vel bis in
anno conveniant omnes
confratres ad tractan-
dum de salute animarum ad
audiendum verbum dei ad
celebrandum missas et
orationes pro vivis ac
defunctis et ad excitan-
dam devotionem et
ut ponantur singulis
annis quantitatem certam
ex qua reficiantur et pro-
videant pauperibus
bonum est dum modo intentione sunt inde ex
principali et recta fixe . Absit enim ut ea que propter
bonum et licitum fiunt nobis debent si qua mala et
inde praeter intentionem nostram accidat impugnari
xxiii . q . v . de occidendis . Quaeris quid si a-
liquis laico nullum ius habenti in electione servata
forma promittenti eam dedit aliquid ut cessit a ma-
lo impedimento utrum sit symonia . Videtur ex psalmum
quod sic . ex . e . de lxx . Item quia utrique [illegible]
tatem habuit solvendi studiosam laicus
vendendi et clericus emendi . i . q . i . Quicumque . i .
quod etiam Salvatorem . Contra videtur quod non sit sy-
monia . Dedit enim ut redimeret vexationem suam
quod videtur licuisse . ex . e . Dil . fil . [illegible] . Et ar. ex . Vedi
misti [illegible] . q . d . iii . s . Dolo . Dubitari potest .
Credo tamen symoniam commissam quia non erat

mortuis vel extremo unctionem [illegible] et illi faciant ex dilectione et devoti-
one et eis talis gratia aut pro devotione ipsius dantis licitum est sic dare et sic acci-
pere temporale pro spirituali . Et quia hoc pro [illegible] tamen motivum remotum non proximum
proxima enim est devotio vel dilectio generata ex dato . Vel forsitan non gratian-
da . Nec est talis si obiciatur quod eadem ratione possum dare pecuniam episcopo ut me di-
ligat et ex dilectione me beneficiet vel ordinet . Et hoc ideo quia dilectio qua episcopus diligit
aliquem licet sit spiritualis non est tamen ipsa quam debeant talia conferri sed potius attendi de-
bent meritum et dignitas personae [illegible] est tamen sufficiens hic dilectio qua quis diligit proximum
spiritualiter ut debitum orari pro eo etiam et hoc concedat dominus . Unde dicat . Fratres nobis annuatim
de tantum . Sicut vos recipi [illegible] . Id est ut orent pro nobis recipiendis . Et quod
patet quod licet dare pecuniam pro acquirenda dilectione spirituali hominum et plurium
tamen ut hoc moveantur et teneantur orare pro dantibus pecuniam . tamen data pro hiis
amicicia acquirenda quae spiritualis est non est pensanda a dante vel accipiente ut dicit
sed ut fructus [illegible] quod dicit apostolus . Non quaero datum sed fructum . quod non attendo pro
pter pecuniam [illegible] sed caritatem et devotionem et pietatem ex qua datur
ipso quia solvit etiam est fructuosa . Eodem modo senciendum est ad omnes quaestiones superius po-
sitas de illis qui officiant etiam pro denariis orationis vel annualibus . Dic quod
si hoc pro [illegible] appreciationem vel [illegible] motivum vel finalem illicitum est .
Si autem ad [illegible] licitum est ut talia recipiant in [illegible] officiantium
non in precium officiorum . Si sunt . supple fraternitates statuta . Non est symonia . Credo si-
[illegible] quod pretium [illegible] non est licita . quod excludit pietatem . s . Nec dicitur recipia-
tur non sic . Sed si fiat statutum per viam affirmativam quod quicumque receptus fuerit
det tantum vel tantum sustineri potest . Sed certe non potest aliter contrahi quod quicumque
receptus fuerit in [illegible] det procurationem vel [illegible] vel aliquid
fisse . Et hoc est illicitum ne talia cogitentur in fraudem symoniae . Praeterea
[illegible] ad hoc conveniunt [illegible] ut a fratribus dentur pecuniae et vasis [illegible]
[illegible] . Et hoc in ingressu fraternitatis potest ingredienti exprimi omnia esse summe
solvenda singulis annis sed beneficia eorum [illegible] non sunt
instituta [illegible] facienda capitulis clericis aut pro
ea [illegible] vel solvendis . Symoniam commissam . hoc
[illegible] est quando aliquis religiosus dat hiis pecuniam ad ne impedi-
at electionem de ipso faciendam . Si autem non ma-
nifestum esset quod ille impediens nullum haberet in electione ius
et post electionem factam se opponeret ne confirma-
retur vel institueretur electus allegans id solum
quod sine eius assensu esset electus posset tunc redimere
vexationem suam sicut magister hic innuit . Sed et
si ante electionem aliquis de quo constaret nullum
habere in electione ius minus proponeret electionem facien-
dam simpliciter . Id est ne fieret aliqua electio possit
capitulum redimere vexationem suam . Si autem impediret
nominato fieret electio . Sed ne de isto fieret electio
vel de illo forte capitulum tunc nichil posset dare im-
pedienti sicut nec ille cum electo impediretur .

Nota in capitulo quod licet dare pecuniam pro acquirenda dilectione spirituali hominum etc.

Nota contra [illegible] si aliquis laico etc.

eius consecratum. post-
quam iam est ei ius consti-
tutum? Secus dicendum in quo-
dam sequuntur ... in
ultimo dicta. ¶ Pone
quod sit aliquis episcopus
suus symoniacus. vult
ordinari. petit ab eo
licentiam recipiendi
ordines ab alio. Non
vult dare. immo pre-
cipit quod recipiat or-
dines ab eo. quid faci-
et. Dico quod non debet re-
cipere ab eo si scit e- in ordine #
um symoniacum. cum
et ille non habeat exe-
cutionem non posset
illi dare. i. q. i. Re-
perientur. ex. e. tit.
... et post dicitur se permit-
te excommunicari quam
recipiat ordines ab
eo. ar. ex. de sen.
exco. inquisitioni.

¶ Quid si ignoraverit
eum esse symoniacum
tamen esset. Dic
quod quantumcumque sit occul-
tum et iste ignoret non recipit executionem et indiget dispensatione.
et hoc in ... i. q. i. Si quis a symoniacis. Et licet ista di-
cantur de ignorante, secus est de coacto. Nam ille recipit executio-
nem. i. q. i. constat. Et est ratio quia magis constat de voluntate
coacti quam ignorantis. ex. e. sicut tuis. ex. de. e. q. quid fieri ...
hoc tamen intelligas de coacto conditionaliter. Nam absolute coactus non
recipit caracterem. ex. de sacra. bap. maiores. Ita sentiunt Io. et
alii plerique cum quibus ego. Hoc tamen intelligitur notum de ordinatis ab
hereticis. Quidam tamen dicunt quod si non possum probare per testes
eum esse symoniacum debeo recipere ordines ab eo si mihi precipit. licet sciam
eum symoniacum. sed non possum exequi sine dispensatione ut dicunt alii ...
Alii. Cum hoc superioris ... in secreto erit petenda ne episcopus infa-
metur. Hec de symoniaco in ordine. Secus est de alio sine dubio.
de. e. si. Circa penam. ¶ Quid si credidit per relationem aliquorum
eum esse symoniacum. R. Non debet credere. Veruntamen

¶ Quid si sacerdos non vult parvulum in periculo mortis constitutum baptizare nisi sibi
data pecunia. potest ne dari ei sine periculo symonie in tali necessitate. R. Cre-
do quod in hoc casu laicus qui vir sive mulier potest hunc parvulum baptizare. Si autem non ista-
tur aqua aut nesciat hic laicus formam illorum potius debet dare pecuniam hic sa-
cerdoti non intentione emendi ab eo sacramentum sed potius intentione removendi ipsi-
us iniuriam quam huic parvulo committit sic petendo. Secus autem credo videlicet de aliis sacramen-
tis et beneficio ne nuptiis et talibus ubi recipit dilationem etc. et potest deponi querimoniam
... sacerdotem coram superiore. ¶ Quid si iniuste iudicatus est suspensus ab
officio et beneficio vel iniuste excommunicatus det aliquid pro restitutione officii et beneficii
vel absolutionis. Numquid est symoniacus. R. Sicut ... xvi. q. vii. ... quod
non est symoniacus ex parte dantis sed ex parte recipientis tantum. ... nullum ius ac-
quirit sed dat ut acquisitum retineat. quod licet. ar. i. q. iii. ... Cum autem quis
iuste est iudicatus suspensus vel excommunicatus si dat aliquid pro sua resti-
tutione symoniacus est ex utraque parte. ar. i. q. v. ... Verius credo quod symo-
niacus committitur in utroque casu. Et qui iniuste iudicatus est vel suspensus vel excommunicatus
deponet querimoniam cum superiore. ¶ Quid si ecclesia mea vel prebenda me
remoto alii fuit assignata numquid est symoniacus si pecunia eam redimo et re-
cipio. R. Credo quod sic. sive iuste amotus fuero et alii collatus sive iniuste sic
datum est in causa superiori. Non debet recipere. ar. quod magis intelligitur aliquem
suspensum esse quo ad alios ... quod illos ... omnium eius. quod tamen
... quod non debet recipere intelligo si sine scandalo potest hoc vitare. Secus si excom-
municatus. hec vero credo si symoniacus est manifestus alias non. Non recipit executionem
Quia ordinator suspensus est quo ad se et quo ad alios. ¶ Sed numquid est
suspensus quo ad administrationem sicut et quo ad ordinis executionem hic
ordinator ita ut non possit excommunicare vel suspendere aliquem sicut nec potest
executionem ordinum dare. R. Cum pene non sint extendende potius videtur
quod non est suspensus taliter quo ad ea que sunt iurisdictionis sed quo ad ea
que sunt ordinis per symoniam obtenti. Secus est de coacto. Ergo credo
quod nec ignorans si coactus
recipit executionem. ...
hic tamen est dicta quod ...
... dispensatur cum coacto quam
cum ignorante. de volun-
tate coacti. ... contra
dicebat tali ordinato
a parte totum ...
... Alia tamen littera est
tamen. Dicunt hec ...
in ignorante probabilior
... superioris ...
sit episcopus talis ordinati et
hec opinio probabilior est
... ...
coactatio episcopo ignorante

Durante contumatie non debet ab illo recipere ordinem. Sed deponere debet errorem in ordine tamen suscepto ab eo cum nichil de ipso audierat. post ministrare. extra. e[odem] t[itulo] tuas. ¶ Pone quod aliquis offert libera sua ecclesie pure et simpliciter. cum tamen intentione principaliter ut pro bona temporalia que offert spiritualia intendat adipisci et electioni qui eum in fratrem admittunt si eum eum nisi commoda temporalia recipere conniverint, nunquid erit symo[nia]. ¶ Dico quod sic. Inocentius. quod sed dubio tamen illis quando isti accipiunt districtum iudicem qui scrutator est cordium et cognitor secretorum culpabiles iudicantur. ¶ Vnde dominus quidam quod cum non exprimat eos symoniacos quod est symo[nia]. tenentur tamen ad parem penam pro intentione cum ope subsecuto. Ar[gumentum]. extra. de bigamis. Et dicunt quod sola intentio facit hominem symoniacum. dicunt plane hic esse symo[nia]. i. q. i. Quicunque. et c. Reperiuntur. ¶ Dicit et sola spes facit hominem usurarium. xiiii. q. iii. c. i. ¶ Hoc omnia intelligo cum ecclesia vel monasterium hec iuditur. ¶ Alias si monasterium esset adeo tenue vel pauperitate depressum quod redditus vel vix vel non sufficerent pro dominis presentibus non solum intentionem possit habere. sed etiam cum eo quod possit dicere. non sufficiamus. vobis libenter recipimus te ad spiritualia ad temporalia non possemus nisi habeamus plures possessiones. et tunc ille offert se et sua. extra. e[odem] t[itulo] tua. ¶ Et ad hoc in const. extra. e[odem] tit. Ad hoc pauperitatis pretextu intelligitur cum hi diaceses in fundationem. vel consilium est ignorantie talis quod in hi fundamentis intentionem suam

ordines receperunt pro filios presbyteros dispensari. extra. de ordinatis ab episcopo. ¶ Qui renunciauit. c. ult. Si tamen laicus de scientia. ¶ Sed illa autem dec. de istis autem singulis archiepiscopus potest dispensare hoc tamen cum subdito sui suffraganei. ¶ Cre[do] quod n[on]. nisi de consuetudine sit quod archiepiscopus audiat confessiones subditorum sui suffraganei cum visitat. ¶ Tunc enim tempore visitationis posset archiepiscopus dispensare in foro penitentiali. Durante contumatie. hic erronea quod non posset ab eo ordinem suscipere. post ministrare. sive ordinator commiserit symoniam sive non dum tamen non sint symoniaci in ordine suscepto. ¶ Non est symo[nia]. Re vera non est symonia. secundum quod symo[nia] est punitio temporalium pro spiritualia danda vel recipienda. et sic stricte sumitur symo[nia]. ¶ Sed secundum quod dixit cantor quod symo[nia] est spiritualium acceptio vel collatio non gratuita symo[nia] est. Parem penam. parem intelligatur in genere. quod ad penam mortalem peccati tenetur in foro penitentie. ad resignationem tamen non tenetur. ut. i. dicitur. Ope subsecuto. Opus appellat ipsam collationem rei temporalis. Sola intentio. absque omni pacto. Offerunt se et sua. Credo idem quod hoc exprimere nominatim et quantitatem oblationis. Credo idem quod si hi recipientes dicant vel aliquis pro eo dabo singulis annis pro expensis meis centum solidos vel sex libras quamdiu vixero si esset alias talis qui non sufficiat monasterium. ¶ Sed nunquid hoc dare in tali casu possessionem vel redditum in perpetuum quod non sufficiat ad victum unius per annum. ¶ Resp[ondeo]. Credo quod sic licet. et in hoc casu recipientes hi possessionem vel redditum pro commodum perpetuum obligantur se ad providendum ei expensis pacisci quod in talibus cum indigeat non est symonia dum non fiat pro spiritualibus conferendis vel recipiendis. sed pro expensis faciendis vel compensandis. ¶ Quid de prebendis que de novo constituuntur in ecclesiis secularibus vel secularis alia assignantur precio certo redditus pro prebendis hoc modo quod liceat eis quod dum vixerint illos habere pro prebendis etiam quod sic admittantur ad canonicatum. quidam dixerunt potestatem conferendi illam prebendam alii persone si contingit eos cedere vel decedere. nunquid est symo[nia]. ¶ Resp[ondeo]. Cum prebendam instituit in aliqua ecclesia de consensu episcopi in ipsa constitutione de consensu eius et si tamen ibi sint aliqui potest retinere ius presentandi vel in perpetuum vel ad tempus. ¶ De assignatione autem redditus pro prebenda et obtinenda canonica dicitur secundum innocentium suam supra positam. per illam decretalem. ex. e. Tua. sic. e. g. ¶ Quid de constitutione quam in fundatione ecclesiarum prebendalium facit episcopi quod quilibet dedit ecclesie tantum vel tantum in redditibus in perpetuum vel certam summam pecunie

Ho in textu. Alias si monasterium esset adeo tenue et c. Et nota super hoc etiam apparatum.

ut principaliter dantur propter deum, et ne contingat opere-
to si dominum. arg. xvi. q. vi. Relapsus. Quid si
nunc sic recepti renuntiare tenentur et rea-
pientes restituere que taliter acceperunt? Non.
Sed a vitio symonie in talibus per condignam penitentiam
alias expiantur. extra. de eo qui mandato, per eandem
et decretum. eo salvo meliori iudicio, quod quamvis per
hypocrisim simulatam sui ambitionem dum
pretendentem speciem sanctitatis promoti sint, nulla
tamen interposita conditione vel pacto ad ordines be-
neficia vel honores, non tenentur si nolunt ea
gerunt penitentiam resignare. Quid de quadam
consuetudine que in plerisque ecclesiis solet, ubi
debent tunc debent si multi canonici, duo vel
tres pariter ad invicem. Canonicemus
nepotulos nostros, forte adhuc in cunabu-
lis vel quasi vagientes. placeat tibi de
meo et michi placebit de tuo. Hic pacisci vide-
tur vel equipollentia. Aliter in modum
dicit aliquis. Consuetudo est quod tu si fu-
eris exauditus in una petitione, ego debeo
exaudiri in alia. Quid si aliquis dicit, ubicumque
me vivente fiet canonicus in ecclesia ista
nisi ille pro quo ego rogavi prius fiat ca-
nonicus vel admittatur cum aliis. Numquid in tali-
bus et similibus committitur symonia? Respondeo. Ipse
prestat causam committendi symoniam. Unde dicit
canon. Absit omnis pactio. cesset omnis con-
ventio. i. q. ii. quam pio. Ipse secundum eum si pre-
cesserint spirituales non est symonia. arg. lxxiiii.
d. c. a. Omnis autem qui in una ecclesia uni domino
famulantur pari debent libertate gaudere.
pro certis redditibus recipiatur in canonicum et quod
dederit habeat pro prebenda sua, quod licita est; sed con-
stitutio. Quid si. Si fiat ita constitutio quod quiver-
ad tempus in perpetuum nec fiat in fraudem symonie et
ea sit intentio constituentis quod non pro rebus dan-
dis sed principaliter propter divinum cultum augmentandum
et propter devotionem dantis recipiatur ad spiritualia.
tolerari potest hec constitutio. dum tamen dignus
sit ille qui recipitur. alias non. Idem credo posse
dici in monasteriis de novo fundatis vel fundan-
dis indigentibus de constitutione si fiet quod quicumque
daret tantum vel tantum reciperetur ad illam religi-
onem, dum tamen fiet auctoritate episcopi et de ceteris
consiliariis que dicte sunt, et usque ad certum numerum
professorum ibidem recipiendorum. Circa dantes autem
et recipiendos statuit secundum papam decretalem. Tua. Sic
recepti. scilicet cum intentione corrupta. Conditione
vel pacto. quod debet abesse in spiritualibus conferendis.
Pone. Aliquis timens pati repulsam dixit
abbati suo: si volueritis me recipere dabo vobis
terram meam. Abbas habito consilio cum fratribus rece-
pit eum ignorantibus quod dixit abbati in capitulo.
Ille postea aliquid donavit, dat res suas totas
vel partem monasterio. Numquid est symonia aut po-
test hic remanere? Respondeo. Credo quod si intuitu illius
promissionis fuit receptus, cum non symonia est. sal-
tem ex parte consentientis cum interposuit conditionem dan-
di temporalia pro sua receptione. Hic nomina canonis
ex. de symo. Nob. Si ergo potest iste remanere in
hoc monasterio, non tota recepte. cum sit in turpi cau-
tentur tamen ad aliud monasterium transire. si ex illa sui
receptione obligatus fuit ad religionem. Pu-
ta si dedit se et receptus est in monachum cum in-
tentione quod hec est quedam professio. arg. ex. de regularibus et transeuntibus ad religionem. porrectum. Quid si expressi
fuerint conditiones de temporalibus hinc inde ex parte recipientium et recipiendi solo tacito. Pone quod michi dantes sic
tantum propter deum ingrederetur. Numquid potest ibi remanere? Respondeo. Credo quod non. sed vel in precedenti casu. quia tacitur-
nitas eius cum non contradixerit illicite pactioni pro consensu habita est. ar. in foro penitentiali. si ex parte
hoc tacuit quia timebat repulsam si contradiceret. Quid si interponatur conditio ex parte recipiendi
vel ex parte aliorum servanda quod recipiatur aut concedatur ei ingressus petentis utrique de condicio-
ne apposita et eam revocatur et ille petit recipi propter deum tamen et illi consentiunt. Numquid licet? Respondeo.
Credo quod sic. dum tamen intentio non sit corrupta. Si autem iam receptus fuisset aut promissa re-
ceptio in illo monasterio ante revocationem huius conditionis eo ipso indignum se fecisset illo monasterio
ille qui hanc promissionem taliter habuisset. Omnis pactio. Quid de regularibus qui concedunt
aliquem quod completo biennio vel triennio recipient cum si tamen interim didicerit artem sutoriam vel

Nota in textu quod symoniace recepti per condignam penitentiam sive recepta renunciatione expiantur et cetera.

Nota in textu de canonicis parentum scilicet nepotulis canonizandis.

Nota in capitulo tres questiones ponitur scilicet illos. Pone

Nota de regularibus promittentibus quod recipient aliquem si didicerit artem et cetera

Cum pondus et pondus, mensura et mensura. extra. de gestis. Cum quidam. Sec[undu]m quidam est. Aliquando pro ne honorabilis exhibendus. Unde a- liquis scrupulosos cor- de mouentur. xvi. q. vii. c. i. Et secundum a- postolum. Quorundam re- missio non dicitur aliis et tribulatio. xxx. q. v. §. his ita. Si autem naualis uel ex pacto quorundam facto uel in faciendo. symonia est. De e. §. Constituitur. Item queritur de episcopis uel aliis prelatis qui fructus ecclesiarum uel aliorum spiritualium beneficiorum vacantium percipiunt per aliquot annos et postea conferunt retenti- tis sibi fructibus et redditibus sic perceptis uel retentis sibi preter prouentus. Ad hoc dicunt quidam in decretis verum quod dat spirituale beneficium prouentus ipsius autem donationem percipiat eo anno. Si autem prouentus ante donationem non percipit ipse sed alius et ex dona- tione omnes ut ipse prouentus percipiat non est du- bium incidere symoniacam prauitatem. Si vero autem donationem percepit ipse prouentus eodem anno et distri- buendus vtrum autem donationem constituatur ut ipsi prouentus retineantur ad tempus pro certo sciendum non. In non conueniat cum eo qui accepit beneficium seu cum mediatore quod ipse ut omnino ab illo ad ce- sso retineat ipse prouentus primum inter mutuum contra me esse licitum. Sed mea autem non licet. Sed unde vitam apparuit hiis qui prauitate sua dotant agunt pallistre. extra. ut ecclesiastica beneficia sine diminutione confe- rantur. Et ad id. extra. de censibus prohibemus. i. q. iii. Si quis prebendas. Item. Aliquis non habet titulum. uult ordinari. Nemo uult eum ordinare episcopus eo quod careat titulo. Rogat aliquem presbyterum ut presentet cum ad titulum ecclesie sue. Quod cum ille recuset facere iste illi promittit quod numquam si presentet eum in ecclesia sua petet aliquam portionem. Et sic illo presentante ordinatur iste. Queritur utrum commiserit symoniam. Respondeo non quia cum eo fuit misericorditer dispensatum nec ad superiores ordines attendere nec in susceptis debet ordine secundum rigorem canonicum ministrare. extra. de symo. per tuas. iii. Nec etiam excusatur per ignorantiam iuris. Sed si non credebant hoc esse illicitum ut col- ligitur in eadem decretali. Sed cum eo dispensabit cum isto. Re. Potius episcopus. Qua autem symonie in ordine.

pictoriam uel mechanicam que est laudabilis uel quam est eciam si meum inducerit sciolis theo- logie uel alterius facultatis. Quid si recipiat talem conditionem sub pena conditione non tamen uoluit eum recipere ad terminum uel elapso tempore et impleta conditione. Item queritur de seruiente regularibus quando uult eum recipere non promittant ei quod recipient cum saltem post biennium uel triennium uel aliud certum terminum et illi promittunt ei. Sed numquid est symonia in talibus. Re. Credo quod in istis causis symoniaca est talis promissio. Et in aliquibus casibus supra positis uideo eos symoniam committi. nec liberata est hic pactio uel conditio quod pro manifesto est. Sed si dicatur. Recipiemus te uel recipimus te iuuenem tali tempore uel tali. si tamen interim reddas te ydoneum ad hoc ut re- cipiaris et talem modo alio ad discendum tale artificium uel tale aut scientiam ta- lem uel talem. Quid de illo qui frater est promissio de illo recipiendo ad cer- tum terminum sub pena conditione. Et numquid adueniente tempore et impleta conditione tenetur intrare cum illi parati sunt recipere. Re. Credo quod si religionem fecit uotum nec obligauit se intrare illuc sed tamen promissionem contra fratrem acceptauit vo- lens sibi prouidere in futurum non tenetur intrare secundum iudicium fori penitencialis. Set in foro autem contentioso de hoc iudicabitur secundum personas et ex tempore allegata et probata per aliquot annos. Item dico quod beneficia non debent vacare ultra sex menses. Alio- quin si pertinebat donatio ad episcopum deuoluitur ad ca- pitulum. Quod si fuit negligens per alios sex menses deuoluitur ad metropolitanum. et postea ad papam. Nec post aliquid istorum puniatur negligencia sua. Sed lapso tempore amittit donationem. Ita quod si per- terierit non valet. Ar. extra. de supplenda neglig. pre- la. c. penult. et ult. Retineant ad tempus. Quod li- cite possit si ex causa sicut hic dicitur. Item quo casu potest in eo conferri beneficium spirituale ante presentationem. Sed non recipiet fructus uel retentos usque dum elapsum fuit tempus de quo statutum est ut retineant et conferatur illud beneficium sub hac forma. Unde hunc prebenda uel hanc eciam saluis fructibus qui uenientur ad talem vsum. Pro in susceptis. Talis supple-

Nota tercium de pla[cito] ... fructus beneficiorum vacantium percipi per aliquot annos. Et in antea nota ad episcopum deuolui donationem beneficiorum vacantium ultra sex menses.

Nota de presentato et ordinato ad falsum titulum.

Ordinator autem a collatione ordinum et presentator ab executione per triennium noverint se suspensos. extra eodem Si quis ordinatur. ¶ Si summa pro eo quod symoniace accesserint iudicatur symoniacus et ponit prelatores rerum ecclesiasticarum et defensores et regule subiectos si per pecuniam ordinantur et etiam mediatores. ¶ nomine procuratoris intelligitur quilibet administrator rerum ecclesiasticarum ut prepositus sive prepositus nonnullis quod idem est et vicedominus. id est qui preest rebus episcopi. ¶ nomine defensoris advocatus sive syndicus ille videlicet qui preest causis ecclesie et gastaldus sive maior domus .s. qui habet curam rerum exteriorum episcopi et iudex episcopi sicut in ecclesia bononiensi. ¶ Item subiecto sub regule intellige archipresbiterum archidiaconum canonicum monachum et quilibet ecclesiastico mancipatus officio. De mediatoribus planum est .i. q. i. Si quis est. et q. iii. Salvator. Sed cum laicus possit esse iudex et habere aliqua alia officia supra nominata que non habent aliquid spiritualitatis quare in eis committitur symonia. Ad hec dicit h. et b. quod in omni administratione rei ecclesie committitur symonia si emat et hec est symoniacum quam prohibitum. Alii inherentes consuetudini generaliter dicunt et probabilius quod tunc est symonia in empta administratione vel dignitate si tale est quod sibi est aliquid spirituale ibi annexum. Alias non. Sed per consuetudo facit licitum quod alias esset illicitum et extra de eccl. spirituali. Supra eodem .ix. questione .iii. Conquestus.

Dec. t. vite an sit susceptus potest per episcopum ... per triennium. Hec clausula refertur ad utrumque. ordinatores id est constitutiones. ordinatores. ¶ Pone aliquis familiaris et amicus alicuius monasterii rogatur ab aliquo quod faciat ibi recipi filium suum vel filiam. Iste rogat familiaris et amicus alius monasterii ille et sollicitat illum cum facit filium recipi quod det aliquid monasterio numquid licet. ¶ Si autem familiaris non alter deposuisset precem suam vel stetisset illum aliquid dare illi monasterio aut si licet ab initio nichil tale speravisset ex pacto tamen post receptionem ex pactione de quo rogavit petit aliquid dari monasterio pro receptione illa ex pactione symonia est. Si autem sollicitat eum quod sit devotus monasterio illi sic cedit et quod ex devotione et dilectione orta ex ipsa receptione honoret monasterium quod pluribus diligentius obsequiis est operis tolerari potest dummodo tamen intentio non sit corrupta. Administratores.

¶ Nota quod episcopus redditus suos vel etiam potest ad firmam dare sub annuo censu dummodo tamen non sit ibi annexa iurisdictio spiritualis. Sed non potest recipere aliquid ab aliquo ut constituat eum prepositum vel yconomum vel vicedominum prepositurum tamen vel vestiarium temporalem cum iurisdictione temporali consueverunt episcopi dare ad firmam sicut et principes seculares. ¶ Syndicus id est advocatus vel ministratus. ¶ Mancipatus officio. ¶ Quod de monachis quod dant aliquid abbatibus suis pro hiis ut prelatentur simonia est. ¶ Sed si ibi est aliquid spirituale ut decime oblationes vel debitum celebrandi divina vel aliquid tale symonia est. sunt dare de rebus monasterii ut prelati sui aliunde. Sed quod hic dicitur pro notat approbationem vel expressionem sui principalem solum ut recipere datum est. ¶ Quod si det talis prelato suo pecuniam ne sustineat quod amoveatur a prelatu vel canonicus regularis ne amoveatur a cura parochialis ecclesie et ne revocetur ad monasterium. Simonia hoc et utrumque est symonia. Credo quod peccat et quod committitur symonia. Maxime si necessitas vel utilitas exigit quod tales amoveantur. Aut si consuetudo est quod ex causa ad voluntatem requisitionem abbatis tales curatos debeat amovere a parochialibus ecclesiis. Si autem sunt inutiles et obsequiis aut prebendis carnalibus fuerint prelatis ne amoverentur cum nec utilitas vel necessitas amotionem exigerent non esset corrupta intentio non credo quod peccaret. ¶ Ad idem de illo qui dat secundum alii pecuniam ut recipiatur ad serviendum pauperibus in hospitali vel ut recipiatur in leprosaria vel in elemosinaria vel aliam domum dei. ¶ Item quod de illo qui emit victum unius monachi ad totam vitam suam. Simonia est. ¶ Vel quia ad vitam aliquid spirituale annexum quod recipitur ad hospitale vel leprosariam vel aliquid tale symonia est. Si non est hic ad deum se promittat. Si autem non est coniunctum aliquid spirituale set recipitur ad hoc tamen ut serviat ibi vel ad tempus vel ad vitam suam vel ex causa vel alio officio non est symonia. Aliquid dare pro his licet alias autem sic dare et accipere pro talibus. Victum autem monachi emere symonia non est.

Nota iterum. di. xl. h. et b. quod in omni administratione rei ecclesie committitur symonia si emantur. Et nota glosa quam secuti in textu. Et non sic hoc etiam apparatum.

Nota in capitulo quicumque aliquid alicui aliquid ius spirituale concesserit in contextu, monachi emere simonia non est et cetera.

Ne prelati vices suas sub annuo censu concedant.

Dictum est de symonia in genere. Nunc videndum est de ipsa in specie. Reputatur enim symoniacum si prelatus vices suas sub annuo censu concedit. Extra hoc sic. Quoniam si archiepiscopus nec archidiaconus nec alius prelatus potest sub pretio vel annuo censu concedere alicui vices suas. id est prelationem vel iurisdictionem vel aliquod ius spirituale. extra. de. c. i. et ii. Cum ergo tale ius sit spirituale non est dubium pro eo dare vel accipere pecuniam symoniacam esse. ut. extra. ti. prox. c. Commititur. videtur contra. extra. de reg. v. constitutus. ubi iurisdictio sub annuo censu remittitur et confertur. Sed paria sunt remittere et conferre. extra. de symo. querelam et de aetate. cum ex eo. Ad hoc dic quod ibi remittitur censum temporalem pro temporalibus remissis vel remititur non pro receptione iurisdictionis set in signum subiectionis antique. Si tamen episcopus committeret alicui pure ac simpliciter vices suas si tali vicario constituto postea salarium non esset prestandum immo tenetur ad hoc. xii. q. ii. Caritatem.

Item redditus temporales possunt vendi ad tempus. extra. e. querelam. Set numquid pretio vendi possunt hii fructus temporales? Dicunt quidam quod non. quia contra legem videretur emptum ius spirituale propter connexitatem. i. q. iii. Si quis obiecerit. Vel distingue melius cum lau. utrum ab eo emantur qui confert beneficium an a beneficiato. In primo casu est symonia. in distinctione. Cum prox. ti. Extra. quid de episcopis. In secundo. Si enim a beneficiato pretio dum ipse venditor teneat beneficium non est symonia nec est prohibitum nec tamen honestum. et hoc ita intellige quod nichil spirituale intervenerit. extra. de pignoribus. c. ad questiones. Item debet ecclesia solvere aliquem censum in signum subiectionis episcopo suo. i. q. iii. Constitutum. Si autem laico vel ecclesiam

ubi

cum sit presbiter et tu per coniectas dicis laicus ordinarius sicut est officialis ... non hic tamen alicui iurisdictionem non committis symoniam si aliter prec... Ad. xii. q. ii. Caritatem. De hoc. Re. prox. ti. c. sicut ex sacerdotii. ... tal' presbiter impendit hinc officium gratis dat ei ex ... sicut dictum est. c. ti. prox. de magistris.

ex quo tales emptores non possunt aliquid spirituale. Non est tamen securum emere quia probabiliter dubitetur cuius melior sit conditio emptoris aut vendentis. Quid de decania cameraria vel contitoria i. officio prelatorum ... capitulariis? Sic que hic officia possunt vendi. Set large sumpto vocabulo symonie symonia est talia vendere sicut et talia officia spiritualia sunt large sumpto vocabulo. Si tamen alicui datum fuit officium hoc gratis si consuetudo est loci quod possit alium ponere loco suo et locare vel vendere vel ad firmam dare proventus illius officii vel etiam dotem dare pro filia ad vitam spiritualem dantis idem est symonia. Quid de sacerdote qui vendit officium portandi aquam benedictam per parochiam. Item. Si hic sacerdos de consuetudine per se vel per aliquem de familia sua non debet hoc officium exercere et proventus eius in suos usus convertere symonia est id officium vendere vel aliquid pro eo dato accipere large tamen sumpto vocabulo symonie et ad minus turpe lucrum est. Si autem de consuetudine est quod sacerdos hic possit retinere officium et per se vel per alium illud exercere et proventus recipere non est symonia. si officium illud committat ad firmam sicut et ecclesie quandoque dantur ad firmam. Hec est symoniacum large sumpto vocabulo symonie.

Tunc est symonia stricte sumpto vocabulo symonie. Pro eodem est differentiam inter istam opinionem et aliam non in largiori et strictiori nomine symonie non ... quod magis videtur hic excusare consuetudinem vendentium et ementium talia officia quod nichil habent spirituale annexum. Credo tamen quod si non sit symonia stricte prohibitum tamen est et illicitum talia vendere vel emere et consuetudo talis corruptela reputanda.

Dictum est supra e. ti. ad distinctionem supra. Si autem aliquis recipiat beneficium ab episcopo pro fructibus que provenerint ex illo beneficio tempore vacantis beneficii dando episcopo symonia esset. Si autem dominationem illicitam esset ex intuitu eius quod illi fructus retinentur ad tempus. Si autem laico vel clerico non est quod in talibus habeat locum locatio vel conductio si ... talis presbiter impendit hinc officium gratis dat ei ex pretio sicut dictum est. c. ti. prox. de magistris.

De magistris scolarum qui exigunt cum docendi.

Dicimus quod ... Et iusta

Prelati ... De magistris scolarum qui exigunt.

Dicimus quod aliqua spiritualia prohibentur acquiri sive videantur

Nota de officio prelati. de religiosis dominis. et extra. que

a. Nota de officio pro ... capitularii

Nota de officio portandi aquam benedictam. Nota in textu quia paria sunt remittere et conferre.

Nota in textu quod debet ecclesia solvere aliquem censum episcopo.

vel ille

de hiis que quasi aliud iustari hic. s. eo. magistris et tua de dol. Ex eo q tractatum fuit quidam ab eugenio pp. postea ab alex. in concil. lat. deinde ab innocent. in concil. generali q singule ecclesie cathedrales teneant singulos magistros liberalium artium ad minus gramatice. qui eiusdem ecclesiarum clericos et alios scolares pauperes gratis instruerent. et pro hoc aliquod competens beneficium eius in ecclesia prouideret. Adiecit etiam in sua constitutione dominus innocentius quod non solum fieret hoc in ecclesiis cathedralibus sed etiam in aliis quarum possent sufficere facultates. Item quod metropolitana ecclesia theologum magistrum habeat qui sacerdotes et alios in sacra pagina doceat et in hiis precipue informet que ad curam animarum spectare noscuntur. probantur hec. d. xxxvii. de quibusdam. et e. quin. et qualiter quod similis. Queritur utrum committat symoniam magister si exigat aliquid a pauperibus uel a clericis ecclesie a qua recipit beneficium. Resp. Cum et hoc sit spirituale et ex officio suo teneatur facere certum est ipsum exigere aliquid propter hoc symoniam esse. ex. de sy. sicut. In templo uendentes sunt qui hoc quod quibusdam in iure competit ad premium largiuntur. Cum eo concordat dec. i. q. iii. uenientes. Non solum propter eadem uerba dico symoniam committere magistrum qui festum de iure uel consuetudine colendum non uult concedere scolaribus colendum nisi pecunia sibi data, uel ex. diem non colendum concedit colendum pro pecunia. Sed nunquid ab aliis scolaribus qui nec sunt pauperes nec de eadem ecclesia poterit exigere salarium. Vel nunquid magister in scol. parisius uel bonon. potest licite facere collectam. videtur quod non, quia scientia donum dei est. unde non uendi potest. i. q. iii. non solum. immo potius deberet pecuniam contempnere exemplo socratis qui magnum pondus auri abiecit uidens se non posse uel uirtutes et diuicias possidere. xii. q. ii. Socrates. Item professores iuris et si honeste sponte oblata recipiant. tamen inhoneste petunt. ff. de uar. et ex. ord. cogni. l. i. §. Cum quidam. Nec obstat. Quod pro tempore prestat obsequium dicitur consequi beneficium. xii. q. ii. Caritatem. Item potest magister uendere doctrinam sicut et iurisperitus consilium. xiiii. q. v. non sane. Item Gratis potest docere et nichilominus pro expensis suis collectam facere. ut testis gratis testatur. et tamen recipit procurationem. iiii. q. iii. uenturis. Et episcopus gratis consecrat ecclesiam et recipit tamen procurationem ex. de sy. Cum sit. Solutio. dico cum Io. et Io. quod si sua non sufficiunt ei competenter et honeste potest licite exigere moderate. Alias nichil debet exigere. sed sponte oblata potius recipere. x. q. iii. precipimus. xii. q. i. expedit. Ecclesiasticarum rerum. xviii. d. de eulogiis. Quod de cancellario parisiensi uel bonon. et de magistris scolarium sed [illegible] alia non ecclesiarum qui cupiditate uel consuetudine longa noluerit docere aliquem dare licentiam docendi nisi aliquo sibi dato. Ad hoc

statutum fuit. hoc statutum et c. Statuta de duobus magistris male obseruantes. festum de iure colendum. sicut si in principaliter festum sit in aduentum uel sicut quod de iure uel consuetudine colitur. colendum propter pecuniam. diem non colendum ut si festum alicuius minoris sancti concedat coli pro pecunia. Si autem pro dando pecuniam concedat magister scolaribus aliquo die festo cessare a lectionibus propter recreationem sicut fieri consueuit ab auctoribus turpe lucrum est. non tamen est symo. Scientia dei donum est quia datur a deo ad illuminandum intellectum ex qua res exspectat assensus a sensibus et est perfectio anime plus ualens quam totus mundus sicut et ipsa anima que est inextimabilis et ipsam uendere symonia est. Sunt alia iurisperitus consilium non ipsum cogitationem uendit sed operam et laborem suum. licite exigere. Quod intelligo quod potest in opinione sua ex propriis sumptibus et minuare quod liberius accipere si gratis dicerent. sed non debet exigere secundum quod exigere est ab

luto et toto iure. uel sic. ff. iii. de legat. Titia cum uissi. §. Titium. sic eodem q. de iure possunt eos de scol. expellere uel spolia eorum accipere si non uelint sponte persoluere. Sed postquam promiserint. promissa potest exigere. Quod uerbum duplex intelligatur de illis qui habent ab ecclesia stipendium pro regendis scolis. De illis qui non habent stipendium licet alias sint diuites. eod. quod non

tu
capitulo
Nota in textu quod
scientia est specialiter
hoc ex ipsam
uendere est simoniacum et sic alioquin
dolensem.

tu
Nota in capitulo dicta
in magistro qui habere
debet ab ecclesia
stipendium et non
habentes.

dico quod nec magister qui petit licentiam debet aliquid
dare vel promittere. nec aliquis sibi debet
aliquid exigere. Si autem hoc factum fuerit, debent exa
ctores dignitatibus officiis ac beneficiis
ecclesiasticis spoliari. extra e. c. i. ii. et iii. Et licet
ex utraque parte turpitudo versetur. et ideo
videtur potior conditio possidentis. ff. de condi.
ob. tur. c. l. iii. tamen subvenitur hic
magistro promittenti vel solventi ut pro
missum remittatur. et quod solvit sibi. appel
latione non obstante aliqua consuetudine
restituatur. vel in favorem studii scolasticorum
articulus. extra e. c. prohibeas. quanto. Quid de
episcopo qui clerico suo noluit dare licentiam re
gendi ad scolas nisi certa conditione prestita. Respondeo
cum Jo. stricte non est symonia. sed turpe lucrum.
Arg. i. q. iii. videntes. Item summa. Nota quod in
omnibus supradictis nomine precii venit totum quod ha
betur homines in terra sive mobile sive immobile
intelligitur. ut. i. q. iii. totum. Gl. Item talibus
symoniis etiam cum contrictis et de penitentibus
posse per episcopum dispensari. quod non est dubium per
hoc quod sufficit. ut j. de elect. c. per predecessorem.

Cetimus de hiis qui Christum secum per symoniam blasphemant. sive de hiis agitur qui male colendo deum inhonorant ut sunt iudei saraceni et heretici. Dicit plus de iudeis et saracenis et eorum servis. Videamus ergo qui dicantur iudei. et unde. Quod saraceni. et unde. Qui sunt invitandi ad fidem. et qualiter sunt per christianos tractandi. Deinde videri quid iuris sit de eorum servis tam filio vel filiis nolentibus christianorum pauca et de christianorum servis ad iudeos gentes. Iudei dicuntur qui legem mosaycam ad litteram tenent et circumcidendo. et alia legalia faciendo. Dicuntur iudei a nomine dignioris tribus. scilicet tribu iude patriarche. que inter tribus alias bellicosior principatum atque in bellis et regis privilegium obtinebat. scilicet ut de ea sola tribu crearetur rex. sicut ex tribu levi sacerdotes. Proprie dicebantur hebrei ab heber. Cuius familia cultum tenuit unius dei ceteris ydolatria fedatis.

Saraceni dicuntur qui nec novum nec vetus receperunt testamentum. Qui non ab agar ancilla abrahe de qua eorum fuit origo agarenos vocari voluerunt. sed potius a sara eius uxore et libera se saracenos appellaverunt. Sunt tamen inter saracenos quidam qui receperunt v. libros moysi sed prophetas respuerunt. hii dicuntur samaritani a samaria

De iudeis et sarracenis et eorum servis. Rubrica.

certitur laborare et diviteres auditores vel velint eis modicum dare. Quod tamen debet recipere non pro sua scientia sed pro labore. Dedit vel aliquid dare vel promittere. Quid si aliquis obtenta licentia regendi fecit expensas in prandiis vel aliis et similibus aliquem substitutum potest recepturus ab eo expensas aut paciscatur cum eo de certa portione emolumenti si forte velit aliis rebus operam dare. Respondeo si consuetudo loci est quod possit alium substituere potest recipere expensas factas pro magisterio dummodo vices eius ille doceat. licet quod habet eandem potestatem alii committere. Si autem totum in alium transferret in illum non debet quod ab eo accipere quod pro licentia. Sicut sicut cellarius qui dat scolas quibus substitutus docet loco eius. Credo quod non debet paciscatur cum eo de certa portione emolumenti presidia sui labore suo cum non lucratus est exceptum. nec est simile de tractandis ecclesias ad firmam. quia hic beneficia dantur clericis pro titulo et sustentatione vite. Turpe lucrum. Credo tamen quod symonia esset si pro pecunia daretur licentiam de qua non est concesso dandi. extra e. c. super quadam. Nec et si per alio tempore ab illo qui magistro recipere peculiam quam dandam licentiam si habet respectum principaliter ad absolvendum eum ad tempus vel ad in perpetuum a spirituali officio quod debet censeri symonia etc. Si autem ad moram studio faciendam turpe lucrum esset et non symonia. Item per hoc quod datum potest repetere concedit quod non est in turpitudine cum recipientis tantum. Nomine precii nunc quod dare de vel proinde solvatur. Talibus quod cum symoniacis in ordine vel beneficio sunt quod distinctio. ff. ri. de sy. Sed potest extra dispensare quia scitur est quod in omnibus symoniacis talibus in minoribus petatur dispensatio ab episcopis dal te ad cautelam. licet forte non omnis symonia generet irregularitatem. Et dicendum videtur aquinum et pa nem benedictum.

Cetimus de hiis et cetera. et ibi.

Glossa in ap. q. dicit: Credo quod principes quorum sunt servi iudei possunt eis auferre parvulos filios absque omni iniuria et eos offerre ad baptismum.

civitate, et ideo quia Apostolus respuit observantias(?) legalium, communicantur(?) pro conversatione iudei samaritanis. Item debent sicut ait Gregorius tam iudei quam saraceni non auctoritatibus duris sed blandimentis potius quam asperitatibus ad fidem christianam de novo suscipiendam provocari, non autem compelli, quia coacta servitia non placent Deo, xlv di. Qui sincera. Et dicit concilium Toletanum, ut e. d. de iudeis. Si tamen coacti conditionaliter, puta per minas vel per terrorem suarum ablationem rerum vel verbera vel aliam similem coactionem susceperint aliqui sacramentum baptismi et postea recesserint a via fidei, sunt compellendi redire ne nomen Domini blasphemetur et fides quam susceperunt vilis ac contemptibilis habeatur, ut xlv di. De iudeis, et conditionaliter coacti. Secus dico quod si absolute coacti essent, puta quod contradicentes cum violentia trahentur et super eos funderetur aqua non consentientes, non reciperent characterem baptismi, extra de bap. et eius effectu, Maiores. Item omnes christiani debent se habere christiane(?) quia secundum quosdam non debent comedere cum iudeis nec habitare, nec recipere eos ad convivia sua, xxviii q. i. Nullus omnino. Cum saracenis tamen possumus manducare, xi q. iii. Ad mensam. Ratio diversitatis est quia iudei prava intelligentia scripturarum et contemptu sacramentorum nostrorum magis fidem nostram impugnant.

Quales cum iudeis debent se habere christiani.

... disputationibus(?). Item nec possunt eis auferri filii ad baptizandum. Sed multi non debent invite non consentientes compelli baptizari, nec etiam parvuli per illos qui non sunt domini eorum. Sed si veri domini sunt iudei sicut et filios suos sicut et ecclesia(?), ut extra e. de iudeis, xxviii q. viii. dispar. Et gen. ix. Maledictus Chanaan, servus sit fratrum suorum. Credo quod principes quorum servi sunt iudei possunt eis auferre parvulos filios absque iniuria. Quia illi et filii eorum non habent potestatem tamquam servi. Et sicut iidem principes possent eosdem parvulos tamquam mancipia sua aliis dare vel vendere vel in servitute cuiuslibet(?) ponere(?), ita possent eos offerre ad baptismum, cum hij mercenarii(?) dominorum(?) tamen si facerent hij qui compellendos hij in penitere ad fidem, sed qui salvandos parvulos pro fidei sacramento ad suscipiendum sufficiat quod non sunt aetatis(?) dicere contrariae voluntatis. Hodie iudaizant saraceni, et quosdam alios dissolvendo tempore committant(?). Sic videlicet quod sedant(?) apud eos xl dies et xl aut solvunt statuta ieiunia. Et sic id est cum itur ad eos ad praedicandum intelligitur et bene. Possit quis de salonico(?) vesci cum protestatione quod non comederet ad venerationem idoli. Ad eis, id est per manus eorum emptas vel confectas per eos possent et ab eis recipere pro fideles(?). Item nullus iudeus. Hoc tamen quod ad hoc de clericis sola(?) loquuntur decretalis; hec magis videtur extendere ad omnes. Credo tamen quod si sit clericus sive laicus ...

Glossa in ap. q. dicit: Credo tamen quod si sive sit clericus sive laicus ...

lii. c. Lau. Jo. et multi sequaces domini doctoris dicunt eo melius quod sicut christiani non debent cum iudeis facere supradicta, ita nec cum saraceno. Quia et saracenum hodie iudaizant. Et eadem causa prohibitionis et idem periculum utrobique. Excipitur tamen casus in quo licite possumus vesci cibis qui nobis a paganis apponuntur: hoc tamen cum modestia et gratiarum actione servata, temporum qualitate, videlicet si contingeret nos vel alios in terram eorum intrare ad praedicandum eis fidem Christi, ex. e. Quod sit laudabile. Et sic intelligitur xi q. iii. Ad mensam, et hoc nisi esset eis cautum quod illud esset idolis immolatum. Tunc enim sicut ait Augustinus satius esset mori fame quam vesci idolatitio, xxxii q. iiii. Sicut satius. Quod intelligitur quidam si vesceretur ad venerationem idoli. Alii in summa necessitate quod tamen posset quis idolatitio vesci, quia necessitas non habet legem, de cons. di. v. Item christiani non debent in suis infirmitatibus vocare iudeos nec ab eis accipere medicinas, nec se in eisdem balneis cum eis balneare, xxviii q. i. Nullus omnino. Item non debent permitti habere super christianos seculares dignitates vel officia publica ne in christianos occasionem habeant saeviendi, di. liiii. Nulla. Item nullus iudeo vel pagano potest aliquo

De iudeis et sarracenis et eorum servis.

relinquere in testamento. Et si fecerit etiam post mortem iudi-
cibus anathema. extra de here. Si quis episcopus. xxiiij. q. ij. sane in-
Item. Non debent permitti iudei novas erigere synago-
gas. set antiquas reficere. dum tamen non ampliores vel preciosiores
solito. et illos ritus et sollempnitates servare sunt permittendi.
extra e. Iudei. et consuluit. Item In diebus lamentationis ac domi-
nice passionis non debent permitti aperire fenestras vel prodire in
publicum. Compellendi sunt etiam talem habitum vel signum de-
ferre in omni provincia et omni tempore quo manifeste ab aliis populis di-
stinguantur. extra e. In nonnullis. Item. cogendi sunt sol-
vere ecclesiis decimas prediales. extra de deci. de terris. Item Iudei
baptismum postulantes debent .xl. diebus in penitentia et abstinen-
tia probari. de con. d. iiij. Iudei abstr. Item. Cognati christi-
anorum testes recipere contra se. extra de testi. Iudei. Item. potest
quis tales attrahere ad fidem promissionibus et muneribus
eorum per graviorem exactionem pensionum faciendam
in principio locationis. xxiij. q. iiij. de homo. et q. vi. Iam
vero. Item. Sarracenis arma et alia subsidia quibus nos
impugnare possint mittere prohibemur. De heret. Ita quorundam. de
sen. excom. Quod utraque excommunicato. Ad hec cum quis defecerit. Item.
Si iudei vel sarraceni ad fidem se converterint christianam
a possessionibus suis nullatenus excludantur. extra e. Iudei. ij. G.
Transgressores omnium harum constitutionum ab illo. G. certa
puniuntur hoc modo. Si clerici sunt admoniti satisfacere no-
lunt. debent privari officio et beneficio. Si laici sunt et principes
cum nolint exequi sunt alii qui aliquod opponunt impedimentum
debent si admoniti non satisfecerint excommunicari. Item sunt
iudei vel sarraceni tamdiu se christianorum ab illorum commercio
et communione sub pena etiam excommunicationis districte
sinacte sunt removendi. Item nutrices et pedisequas

laicus si clericus vel re-
gularis aliquis talibus
in maximis sanguinis ad
dicendum quod ad sinceri-
tatem exterius vel mutu-
ari vel necessitati non est
puniendus. Constitutio si fecerit
anathema inodiabis. i.
anathematizabis. lamen-
tationis. Et legitur
lamentationes Jeremie dum
pascha instat. De pro-
dire vel lamentationis for-
te cum lamentatur ecclesia
pro aliquo infortunio vel
adversitate communi. pro-
missionibus et mune-
ribus. Item. christiani debent
nullus mutuis ad
fidem trahere. j. q. ij.
quod pro. Item. ad fi-
dem non ad religionem
est aliquis trahendus
et promissa danda
post fidem receptam
vel ingressum religi-
onis ex pacto. pro si
quis sicut ubi vel bap-
tizari non timet pu-
pertatem sunt per annos
vel si quis desiderans in-

trare religionem si esset solutus a debitis aut si sciuisset pro aliquibus annos ut capitulo cum. Item ad
intelligenda que legentur in religione ab aliquo sciente eius propositum recipere pecuniam ut reddi-
tus sibi ad ipsam vel utatur a debitis aut reciperet ex pecunias in scolis. quantum ad sinistram
Cum tamen pro precio vel spirituali vel adminiculum tollendi impedimentum dare teneatur id vel reciperet
In principio locationis non ex post facto quia si liceret. prohibitum. Item Contra fraudem suam minoris
exactionis. a possessionibus suis. Item iudei cum sint servi non possident uxores. Item
ut precium. Vel possunt eis pungere pro dominis suos ad libitum non alii ad fidem. quantum
non debent. et hoc in favorem fidei. Item eas habeant per usuram. Item quo tamen debent eas restituere aut
pauperibus cum si de usura fuerit comparata. vel a quibus eas habuerint si sciantur vel eorum heredibus. Alii quam
possunt sic consulis tanquam pauperibus per episcopum assignari. Item nutrices. Item iudei nutrices
hi cum balneant parvulos iudeorum aut aliis personis licet illos clanculo baptizare. Item. Sic
dominus quod indistincte quod in articulo mortis parvulorum hoc fieri non peccaretur quod hoc faciunt. Alias
non licet. Et hoc ne apiatur via ad iniuriam sacramenti precibus dampnum si forte contingat

si penas tantum dictum hic expressas constitutionibus

diminuunt christianas et restituunt omnia bona sua. Illis qui de suo certi fidem elegerint christianam. Item donec in usus proprios christianorum sub providentia diocesani episcopi convertantur quae sumunt a christianis ad opus ecclesiae officii super christianos susceptis et officium cum pudore dimiserint quae irreverenter assumpserant et recepte. Et hec tamen de iudeis intelligas quam de paganis. Statuit insuper ecclesia illos iudeos publicas cedibus deputandos quae de infidelibus baptizatos subiciunt. Acceptaverunt et similes penas sed constitutiones etiam pecuniarias prout qualitas delicti exposcit. Sepe statuit ecclesia contra tales illa tamen moderatione adhibita in flagellis quod statutum eius in vindictam sanguinis transire minime videatur. Talis tamen pena indistincte relinquenda brachio seculari. Probatur omnis iste pene. xxviii. q. i. Deus iniquos. Extra e. Dicit et Si iudeos in fi. et quam. Cum sit nimis absurdum. Extra de bapto. Ju archiepiscopum. xxviii. q. iiii. Constituit. Patet ex premissis quod ecclesia iudicat de hiis qui foris sunt et infligit eis multiplices penas. Contra. Dicit apostolus ad cor. v. Quid enim mihi de hiis qui foris sunt iudicare. Solutio. Non potest ecclesia iudicare de hiis ut infligat eis penam spiritualem vel imponat religionis sue regulas, sed penas temporales potest eis infligere et etiam spiritualem indirecte removendo christianos ab eorum communione. Item ipse iudicat. Quid de hereditate restituenda conversis ad fidem. Conti. Extra. cum sint legitimi. eam. Dic quod illud facit pro ratione fidei quam susceperunt. Item. Cum dicatur Jo. Cultus legis ab adventu Christi non diffe ... ab perdolata. Et Origenes ... dicit quod iam secundum legem non possunt servire deo. xvi. q. vii. et hec est quod ecclesia dat eis auctoritatem peccandi mortaliter dum precipit eos non impediri ... suos servare. Item si peccant mortaliter. Cum quod non puniuntur dicitur pro aliis delictis. Ad hec dic quod ecclesia non dat eis auctoritatem peccandi, sed permittit sic sicut ait Gregorius. Quorum non potest de plano usque vinci ente pellas procul adversitas. Preterea. Si iudei ad hec prohiberentur vel ob hec prohiberentur temporaliter iam cogerentur ad fidem, quod fieri non debet ut supra dictum est. Restat videre de servis istorum. Servus quos iudei aut aliter christianus cultus, scilicet de propria ancilla natus aut empticius. Si non christianus ... fuit vel fieri velit christianus eripitur statim in libertatem nullo pretio dato. C. de episco. et c. domino. Si hiis ita. et ar. d. liiii. servitutem. Si vero empticius, sub distinguendo. Quia aut erat iam christianus cum fuit emptus aut paganus. Si christianus indistincte liber efficitur nullo pretio dato, quia christiani commercium est iudeis penitus vetitum. d. liiii. mancipia. Nulli etiam hereticorum impune possunt et dominos relinquere et ad ecclesiam confugere. c. de here. et mani. l. manicheos. Si autem sic emptus dum erat paganus aut causa servicii aut mercimonii. Item si post causam similiter christianus fit liber efficitur sine pretio. d. liiii. servitutem. Item secundum quosdam si infra tres menses non exposuit eum venalem postea si fieri vult christianus liberatur sine pretio, quia presumitur quod ad serviendum eum emerit. Si autem exposuit eum venalem infra tres menses et iste vult fieri christianus infra illud spatium vel et post. dum tamen

hic baptizatos conversi ad fidem in adulta etate. Item de christi filiis spiritualibus plus quam in temporalibus relinquitur expositis fauci[bus] luporum spiritualium. Id est iudeorum devorandi cum prius talium de vaintu laborare quam infideles et moribus instruantur. Item. Sic fiat quod utraque dicit que baptizati non debent aliis iudeis conversari aut conversari nisi forte in casibus exceptis. De suo titu. Id est iudaicas publicas cedibus. Id est flagellationibus vel verberibus. Item in vindictam sanguinis. Ar. quod verberes vel etiam non debent dare disciplinas usque ad effusionem sanguinis. Quod credo verum esse de effusione enormi.

Non textu statuit etiam ecclesia et certa

puniretur
non de servis iudeorum et hereticorum

steterit pro illa summa quo minus vendidit eum iustum aliud tem-
pus. Liberatur reddito pretio .xii. solidorum ab aliquo christiano. C. de
iudeis. l. mancipium. Extra e. c. i. et ii. Et hoc intellige nisi dominus eum
volentem ante dicerit se velle fieri christianum circumciderit. Vel
alicuius secte signaculum imprimeret. Tunc enim pro iniuria ipsi
corporis sui sine pretio liberatur. C. de iudeis. l. nulla. Quod dictum est de
servis iudeorum idem per omnia dicimus de servis sarracenorum cum lau-
et. Jo. et aliis multis. Hoc tamen discordat Vincentius paganorum ff.
Qui ait dicit et si fiunt christiani servire tenentur dominis paganis.
Paulus ad thimotheum. Quicumque servi sunt sub iugo etiam in-
fidelium dominos suos omni honore dignos arbitrentur. Et in epistola
ad ephe. Servi obedite dominis vestris carnalibus cum timore.
etiam infidelibus dicit glossa. Et sic paganus potest esse dominus chri-
stiani servi. Set aliud est in iudeis et iudeorum propter illorum perfidiam
et magis suspectam cohabitationem. Set primum magis placet.
Quia hodie eadem suspicio et demum paganum in utroque ut dixi s.
e. §. Circa. Permissio ergo apostoli ad primitivam ecclesiam
est referenda. Vel loquitur cum ecclesie debuit ad eos causa
predicationis. ut. di. e. § circa. Cuius monete erunt xii. sol.
supradicti. Dicunt quidam quod solidus pro aureo. Inst. de te. te. ite.
§. ult. Alii quibus assentio quod cuius monete que ibi habe-
tur in usu. ff. de lege. iii. §. summus. Set numquid erit iste servus
redimentis. Non. Set restituet ei pretium. et erit liber.
Inst. de noxalibus actionibus. §. summo. Vel si non habet pre-
cium operas ostendit vel serviat ei aliquanto tempore ad arbitrium
boni viri. Arg. xxxvi. q. i. De raptoribus. Vel v. an. ad instar
eius qui redemptus est ab hostibus. C. de captivis et postliminio. l. Ex
lege. ult. Et hoc nisi causa pietatis a christiano emeretur. Tunc enim non
teneretur aliquid reddere nec servire. Quia quod pietate datur
penitus ne repetatur. Quod semper presumitur nisi quis contrarium
sibi protestatus. ff. de neg. ges. l. sup. fi. l. Et si quis. §. si redi-
Quid de christiano si aliquid potest emere vel habere iude-
um vel paganum in mancipium. Utique. xxviii. q. viii. Dispen.

Constituta de pena temere litigantium. Tale est titulum tale. Constitutum de noxiis actionibus. Alius titulus. Et est noxalis actio quam competit contra dominum servi pro noxali dampno quod intulit aliis servus ille vel pro dampno dato ab aliis. De captivis et postliminio reversis. Alius titulus et est postliminium in sua iura amissorum omnimoda restauratio. Et est ius quo competente hiis que restituuntur de captivitate per quod restauratur eis omnia bona eorum que vel capta fuerant vel precepta ab aliis. Ista ex integro quasi semper fuissent presentes et ea possedissent. Et singulariter in iure quod presentes fuissent et quasi post liminium redierunt ad domos suas. Ubi tamen de consuetudine Cathalanie. Tamen aliam hi per consuetudinem.

Extra e. et si iudeorum. Ubi dicitur quod iudei servi sunt christianorum. Non tamen debet cum eo mo-
rari. Ita quod illum habeat familiarem. xxviii. q. i. Sepe malus. Sed quid si voluerit il-
le fieri christianus. potest. Nec debet eum dominus prohibere nec potest. Iam est servo-
cacio omni favendum colunt. xix. q. ii. Due sunt. et aliis. Si infidelis discedat. di. et c.
Set numquid post baptismum remanebit servus domini sui. Utique. Servitus enim de
iure divino introducta est. Unde in genesi. Maledictus chanaam. Servus erit fratrum
suorum. Et per ius gentium approbata. ut di. i. Ius gentium. Et iure canonico
confirmata. xii. q. ii. Ecclesiarum servos. Ubi tamen de consuetudine bona nec etiam
christiani sunt ut in cathalonia. consulerem quod dominus in remissionem peccatorum suorum
manumitteret eum. vel saltem ne dominus dampnificaretur nimis. optatum
peteret etiam si non haberet aliunde quo se redimeret ad arbitrium boni viri.

Nota in capitulo quid sit noxalis actio.
Nota in textu de servis sarracenorum.

Nota in capitulo quid sit postliminium. Et unde dicatur.

Nota in textu. Quid de christiano etc.

Nota quod servitus de iure divino introducta est et causa.

xi. xij. q. ij. Cum redemptor. Ex. e. de cap. & p̄s. li. te. le. ult.

Pone q̄ iudei acciperent aliquā parochiam emendo possid. & do(mi)nos que si parochiani solebant inhabitari. Numquid poterit eccl(esi)a petere a iudeis quicquid solite consueuerant xpiani. Resp. secundum omnes potest petere omnes decimas prediales & quicquid ratione predior(um) solebant percipere etiam oblationes et decimas personales. Ex. de deci. de terris. Ex. e. et si iudeos. Ex. de usur. quanto. quamuis plerique doctores noluerunt concedere quantum ad oblationes & decimas personales p(ro) honestate eccl(es)ie consuetam. Item. no. q(uod) licet xpianus non debeat seruire uel cohitare iudeis in eadem domo: tamen non prohibetur excolere predia iudeorum. ex. e. multorum.

Dictum est supra de iudeis. De hereticis et fautoribus eorum & ordinationibus hereticorum.

Dictum est sup(ra) de iudeis & paganis q(ui) per infidelitatem deum inhonorant. Nunc agendum est de hereticis qui a fide deuiantes in deum multipliciter peccant. Uideamus ergo quot modis dicatur hereticus. Qua pena feriatur. Qualiter ab heresi rediens recipiatur. Quatuor modis dicitur hereticus. Dicitur enim hereticus errans a fide. Unde sic diffinitur ab aug. Hereticus est qui falsam de fide opinionem uel gignit uel sequitur. Gignit ut heresiarcha. puta Arrius. Sabellius. Sequitur ut qui heresiarcham imitatur. uelut arrianus & sabellianus. xxiiij. q. iij. hereticus. Item. ut ait Jero. hereticus potest appellari licet ab eccl(es)ia non recesserit qui aliter intelligit scripturam q(uam) sensus spiritus sancti flagitat a quo scripta est. ut. xxiiij. q. iij. heresis. Item. dicitur hereticus a sacramentis eccl(es)ie uel a communione fidelium diuisus. ut est excommunicatus. iiij. q. i. Quod autem. Dicitur hereticus etiam peruersor sacramentorum. ut symoniacus qui uendit uel emit ecclesiastica sacramenta. i. q. i. Si quis per pecuniam. Hic uero percedimus secundum primam significationem. Punitur hereticus excommunicatione. depositione. rerum ablatione. et militari persecutione. Excommunicatione. quia hodie omnis hereticus siue occultus siue manifestus est ipso iure excommunicatus maiori excommunicatione. xxiiij. q. i. c. i. ij. ex. e. Ad abolendam. Depositione. Quia si conuictus fuerit siue laicus siue clericus. s(cilicet) p(atriarcha) & imperator uel quilibet inferior debet deponi ab omni dignitate. Ut. xl. di. si papa. xxiiij. q. i. Quod contra pacem. ex. e. Ad abolendam. Dampnati uero presentibus secularibus potestatibus aut eorum balliuis relinquuntur animaduersione debita puniendi. Clericis prius a suis ordinibus degradatis. nisi continuo post deprehensionem erroris sponte ac canonice recurrerint ad catholice fidei unitatem. Ex. e. Ad abolendam. et c. Excommunicamus. & in alia Excommunicamus. Si qui autem de predictis postquam fuerint deprehensi redire noluerint ad agendam condignam penitentiam sunt in perpetuo carcere detrudendi. ex. e. Excommunicamus. ij. §. Si qui. Ubi & subiungitur q(uod) credentes eorum erroribus heretici similiter iudicantur. Rerum ablatione quia bona eorum omnia debent confiscari eccl(es)ie cui deseruiebant si erant clerici. Item. Si erant laici eccl(es)ie temporali iurisdictione subiecti. Aliorum uero laicorum bona principibus. ex. e. uergentis. Excommunicamus. di. viij. Quo iure.

hereticus uel paruitatem dominorum suorum supplicium. Et eo q(uod) male faciunt. p(ro) honestate eccl(es)ie. Potest tamen distingui utrum hi iudei aliquid habeant de laboribus & industriis suis. & tunc hi personalia possunt ab eis recipi. aut nichil habeant nisi de usura. & tunc non sic habentium ab eis talia recipi. licet & si tamen non peccarent qui hec acciperent uel ad q(ua)ntitatem dampni q(uod) patitur eccl(es)ia per hoc q(uod) eccl(es)ia quam solebant a fidelibus inhabitari. Sed non potest aliquis dampnum ab eis usura uel raptore per incendium uel alio modo si recuperare ab eo dampnum suum licet fur aut raptor nichil haberet q(uod) non esset ex furto uel rapina acquisitum. Quod tamen non recipere pro dampno illo res furtiuas uel raptas in quantum.

Dictum est supra & c. infra. post deprehensionem erroris. Dicitur forte aliquis quare hi dicimus.

No. q(uod) quatuor modis dicitur hereticus.

No. qualiter puniatur hereticus.

I

militari persecutione. Quia si aliter non possunt ui manu armata et militari sunt ab eis bona omnia que iniuste occupata detinent auferenda. Nam ut plures presidentes et alii sancti et precipue aug. nullo iure possunt possidere. Non iure naturali. Quia secundum illud omnia communia sunt. di. i. ius naturale. Nec iure diuino. unde ipse dominus ait. Auferetur a uobis regnum et dabitur genti facienti fructus eius. Item. Labores impiorum iusti edent. Et sic omnia sunt iustorum. xxiii. q. vii. c. i. ii. iii. Nec iure humano. ut supra probatum est. et di. viii. quo iure. Set nunquid uiri catholici auctoritate propria possunt eos expoliare. uidetur quod sic. Ecclesia enim uidetur eis dare generaliter auctoritatem ut exterminent eos. Concedit etiam talibus privilegium quod accedentibus in terram sanctam subsidium est concessum. xxiii. q. v. di. w. extra. de hereticis. excommunicamus. et catholici uero. Et in decretis. Si audieris in una ex ciuitatibus etc. xxiii. q. v. Si audieris et quando viii. legi. et occidit ibi phyneos. Unde preterea satis uidetur tutum quod fiat ex principis edicto speciali. uel principis uel ecclesie. Nec aliter ex cupiditate uel uindicta propria quam ex iustitia uel obedientia pugnare uideantur. xxiii. q. i. quid culpatur. et q. ii. c. i. ii. et q. iii. Per disserentie. Quid si postea conuertantur ad fidem. nunquid restituentur sibi res ablate. Non. Non tenetur aliquis nisi sibi gratis uoluit misereri. extra. e. Vergentis in fine. Quid si habet filios catholicos uel alios consanguineos. nunquid illi saltem debent habere bona sua. uidetur quod sic. Quia ita dicit autentica. c. de hereticis. Sed de nestorianis. Sed cum innocentius argumentatur a minori de crimine lese maiestatis terrene ad crimen lese maiestatis celestis constituit quod filios eorundem a paternis bonis penitus excludendos. Unde sic quod in tribus criminibus filii excluduntur ab hereditate paterna. scilicet in crimine heresis. extra. e. Vergen. in fi. Et uidetur intelligendum cum pater publice predicat contra fidem catholicam uel publice profitetur. uel defendit errorem. uel coram prelato suo conuictus est uel confessus aut sententialiter condempnatus de heresi. extra. de V. sig. Super quibusdam. Item. In crimine lese maiestatis et secundum quosdam symonie. quod ei parificatur. An. q. i. c. Eum. xv. q. iii. Deinde Uin. ergo. Item. In interfectore clerici qui primas obtinet uel sito ecclesiastico. extra. de penis. ult. In quibusdam. et dicemus de homicidio. al. regulariter. Bona dampnatorum deuoluuntur. c. de bonis dampnatorum. Bona. Quid de uasallis hereticorum. teneas quod legem. extra. e. Ab solutos se nouerint a debito fidelitatis hominii et totius obsequii. Quicunque lapsis manifeste in heresim in aliquo pacto quacunque firmitate uallato tenebantur astricti. Puniuntur autem heretici ecclesiastici et laici aliis ii. Exceptis receptatoribus

erro. Aliud presbiter cum eadem ecclesiam. Aliud presbiter confessionem in ore facti. Aliud presbiter probationem testium uel instrumentorum. Et quod hic excepto in continuo intelligendum de depositione erroris. Quidam duos primos modos a liqui dixerunt etiam quod tertium modum. Quod consuetudo est aliter quod est optima legum interpres. Credo sic presumptio quod laicus deberet dependere etiam ficto. sed in tunc pertinere caneant errorem. aut defendant et sacerdotes reuerentiam sine uitium talium aliter de heresi deprehensum cum deprehendatur in flumine uel amne te furtiua aliquis secure capiat ad locum doctrinam. Hic ergo quod post talem deprehensionem transit ad catholice fidei unitatem. dum tamen hoc fiat continuo. id est aliquam cumque ad actum contrarium. uel si aut uoluit et obsuatur ab aliquo de consuetudine continuo. Id est in prima cessione iudicas. Id est prima die qua purgandus est causa. Ita ergo quod hec faciat heretice. Id est illa primo metum probationem et tractandum et cum omnia. Hoc est ita quod paratus sit heresim abiurare. et ad mandatum ecclesie perituro dicimus. De hiis icendie etiam scilicet. Nunquid filius sui de infectione perhabitur feodo ecclesiastico quod concedat

De secretis recte mentis ...

In textu. Nota quod in tribus criminibus filii excluduntur ab hereditate paterna et cetera.

Nota de heresi

Nota in textu quomodo puniuntur heretici in fautoribus suis.

ad heresim

defensores et fautores eorum sunt ipso iure excommunicati maiori
excommunicatione. Extra. e. Consuli. Excommunicamus. § Credentes. et excommunica
mus. ij. § Ite. Qui cumque tales postquam ab ecclesia fuerint denotati contem
pserint euitare anathematis se nouerint sententiam incurrisse. Extra.
e. Vergentis. § Ite. Qui postquam fuerit ab ecclesia excommunicatione nota
tus non satisfecerit infra annum ex tunc ipso iure factus est infamis.
Nec potest exercere aliquod legitimum officium. Et si sit iudex non ualebit
quicquid per ipsum factum uel datum fuerit. Nec potest facere testamentum.
nec ex testamento alterius aliquid capere. nec eligi nec eligere
ad officium uel dignitatem. Si uero clericus fuerit. ab omni officio et beneficio
suspendatur. Et si aliqui clerici talibus pestilentibus exhibuerint
ecclesiastica sacramenta uel tradiderint eos sepulture uel oblationes uel
similia uel elemosinas eorum receperint. debent priuari officio suo. ad quod
nunquam restituetur absque indulgentia sedis apostolice speciali. Et idem
est non obstante priuilegio in regularibus obseruandum. § Ite.
Qui fuerint sola suspicione notabiles nisi canonice se pur
gauerint. anathematis gladio feriantur. et usque ad satisfactionem
condignam ab omnibus euitentur. Ita quod si per annum in excommunica
tione perstiterint. extunc uelut heretici condempnentur. § Ite.
Moneantur seculi potestates et si necesse est per censuram ecclesias
ticam compellantur omnes hereticos ab ecclesia denotatos de
suis prouinciis bona fide pro uiribus suis exterminare. Et cum
de nouo eligitur in potestatem perpetuam seu temporalem debet
hoc ipsum iuramento firmare. Si uero propter suam negligentiam fu
erit excommunicatus et non satisfecerit infra annum debet significari et tunc
pape ut ipse omnes uassallos a fidelitate ipsius denunciet ab
solutos et terram exponat catholicis occupandam. et illi per
sis sic exponere uidetur a sua dignitate depriuat. Archiepiscopi
insuper et episcopi qui circa extirpandam de suis diocesibus hereticam praui
tatem negligentes fuerint et remissi cum id certis patebit in
diciis ab episcopali officio deponantur. Et in quorum locis alii debent
substitui. qui et uelint et possint hereticam confundere praui
tatem. hec omnia et multa alia contra tales probantur. extra. e. Ad
abolendam. Vergentis. Si aduersus nos terra consurgeret. et consti.
Excommunicamus. Ex premissis inter alia collige notabile quod iu
dex uel potestas secularis non solum propter
heresim suam sed etiam propter negligen
tiam circa heresim extirpandam potest non
solum excommunicari ab ecclesia sed et deponi. Et
extende hanc penam et eandem potestatem
quoscumque principes aliquos seculares fuerint inutiles
dissolute et negligentes circa regimen et iustitiam obseruandam. xv. q. vi.
Si quis deinceps. xi. q. i. Nullus. xxij. q. v. Preceptum. Unde
Zacharias papa deposuit Ludouicum regem Francorum predecessorem

de materna hereditate
datum pro se in dotem. § Ite.
Potest dici quod non uenit
contra non. il pater ex pacto
heres tenetur dotem. Aut
propter adulterium uxoris aut
alio iusto modo. § Ite.
Qui tales. id est credentes
et ecclesia. Denotati. id est
per sententiam excommunicationis
in ecclesia expressis nominibus
publicati. Vergentis. h.
solent contineri in textu
sed non est ibi nisi Nota
tus. hic est casus recepta
tores defensores et fautores
infra annum iacere sunt
legitimum quod continetur
est iudicium aut de officio
procuratoris. testis iu
dicis. tabellionis. tes
tandi. et eligendi. et
alia. Notabiles de he
resi. Excommunicamus per totum
principale. uel in illa con
stitutione. Excommunicamus.
Denunciet absolutos.
§ Nunquid autem hic tenuia
attendum statim cum fuerint
excommunicati erant ab
soluti. § Ite. Contra hic.
Absoluti erant ab ex
hibitione eorum quam exigit hic
fidelitas sed non ab ipsa
fidelitate sicut notatur
xv. q. vi. c. Nos sanctorum iu
ratorum. dignitate depriuat. hic non dicit in illa constitu
tione excommunicamus. Sed illud quod sequitur c. Archi
episcopi et c. deposuit. Eo quod tante potestati erat in
utilis ut ibi d. s. Tam. h. glo. tamen super illud
capitulum. Alius deposuit. id est
principibus deponentibus
consensit quibus consu
lerat quod eum deponerent

Nota quod excommunicentur seculi potestates etc.

Nota quod ecclesie potestate et priuatur et principes si sunt negligentes

I

pipini patris karoli. xv. q. vi. Alius. Et in auten. otthone imperatore. Et eis eo quod omnis christianus ratione peccati subicitur. de foro ecclesie. Unde dicitur ad prophetam. Ecce constitui te super gentes et regna ut evellas et destruas etc. et inductum super hoc disputat innocentius. extra. de iudic. Novit. Potest et ecclesia propter ipsorum iudicium negligentiam de illorum subditis iudicare. extra. de foro. compe. Et transmissa. Licet teneore. extra. xxiii. q. v. Administratores.

Redeuntes ab heresi debent recipi hoc modo quod ad arbitrium episcopi regionis abiurent errorem et promittant et firment quod perpetuo tempore tenebunt firmiter ad mandatum ecclesie fidem catholicam etiam publice vel privatim. sicut quod eam sunt publicam vel privatam. i. q. iiii. Quod quidam. Cum. ff. Alii. d. ii. Ego. b. extra. e. Ad abolendam.

Sed si post abiurationem erroris vel postquam ad arbitrium proprii antistitis se purgaverint deprehensi fuerint in abiuratam heresim recidisse seculari iudicio sine ulla penitus audientia relinquendi. extra. e. Ad abolendam. quod non audiet eos ecclesia quo nulli claudit gremium redeunti utique quo ad fidem et sacramenta. c. de summa tri. Inde clarat. de pe. di. iii. Adhuc instanter. Sed quo ad locum recuperandum non debent audiri ut supra dictum. Ad abolendam. Item si aliquando tales ad fidem de more redeunti communionem vel saltem dispensatione potuerint promoveri vel in susceptis ordinibus ab episcopis hereticis ministrare. Ad istius questionis intelligentiam. Nota quod quidam dixerunt quod episcopus hereticus qui recepit ultimam manus impositionem. id est ordinem episcopalem in ecclesia ordinem confert. sed non ordinis executionem. Si autem extra. nichil confert nec ordinem nec ordinis executionem quia nichil ibi erat. Arg. d. i. q. vii. Dubium. Sed hec opinio reprobatur. ix. q. i. ordinationes. i. q. vii. convenientibus. Dicas ergo cum lau. viii. Io. et aliis fere omnibus quod illi quos recipit ultimam manus impositionem in ecclesia sive extra. dum tamen formam ecclesie servet in ordinando in forma ecclesie sive ordinatus supra ordinem confert. sed non ordinis executionem et hoc sive scienter sive ignoranter aliquis ordinetur ab eo. Unde regulariter teneas quod episcopi et sacerdotes sive sint excommunicati sive heretici sive depositi dum conferunt sacramenta dummodo formam ecclesie vera conferunt. i. q. i. Quod quidam. declaravit. Nota non credamus. xxiii. d. Nam. et ap. de. c. d. iiii. Non est nobis. peccatum mortale. Et cum idolatrie committitur dantes sic indigne et suscipientes ab eis non forte baptismum in articulo necessitatis cum nec possent catholicum invenire. xxiiii. d. q. xiii. Quod dicitur. quod ab hereticis

alias sicut dicitur non ipsi sine consensu et auctoritate principis possent eum deponere. non principes sine consensu et auctoritate ipsius aut alterius iudicis ecclesiastici superioris non iudicaret. Ego autem credo quod papa et sine ipsis posset forte deponere sine principe auctoritate papa non propter crimen ecclesiasticum directe. Potest tamen si agatur denunciari contra hunc principem coram eo si non possit agi principaliter ut cedat regno potest ipsum compellere ad cedendum contra conscientie potest eum deponere. De foro ecclesie si agatur denuntiatione ad penitentiam. sine ulla spe. intelligo hoc cum post hanc abiurationem vel purgationem deprehendatur in heresi sive per facti evidentiam aut per confessionem propriam vel per testes. hoc quod eum non patitur ei non quod ad vitam nec quo ad bona. Secus autem si post deprehensionem occulte veniat et occulte se penitens veniat ad ecclesiam que recipit ei quo ad utrumque. Quo ad fidem. id est fidei instructionem si indigeat. Et sacramentum

quod ad absolutionem de peccatis occultam ex quo non est deprehensus. Recuperanda. Si ea iam amiserat aut retinenda si non amiserat et hoc quantum deprehensi sunt. ordinem episcopalem. Qui dicitur ultima manus impositio que est ultimus ordo qui confertur cum manus impositione. Infra ecclesiam. id est a catholico episcopo non heretico vel scismatico. Sive extra. id est recipiat illam ab heretico vel scismatico preciso. sive depositum. id est degradatum et exauctoratum cum sollempnitate. Extra unitatem per equipollentiam. Quidam dicunt. In questione sunt hic tria.

Non episcopi dicuntur ultima manus impositio.

i. q. vii. Quoties. de con. d. ii. Ego ber.

Nota i. dex. Dicas ergo et consequentur. dum

nisi veri sacramenti. per eius est. xxiiii. q. i. Scisma. Nam dic. Si unitate
dive caritatis non est Christi corpus quod hereticus conficit. Item.
quod sacramentum non dicitur eius. de c. di. ii. Cum a priscis. Item quia
extra unitatem ecclesie non est verius locus sacrificii veri ut ait aug.
i. q. i. extra. Sed intelligas omnia illa quantum ad effectum sacramenti.
tum. Vel quia non servatur forma ecclesie. Inter hec autem solo est differen
tia inter ordinatos supradictos quia ordinati ab eo qui recepit ultio
nem manus impositionem in ecclesia sui reconciliatur si scienter. si alias digni sunt
tolerantur dispensative in ordinibus susceptis. Ad superiores autem non
debent promoveri nisi necessitas vel utilitas maxima flagitaverit
et ipsorum vita conversatio promeruerit. ix. q. i. c. ii. iii. Ex illis hiis
casibus. iiii. Inter quibus nullo modo dispensatur. Quod ... Sed
de symon. c. Dictat. In fine. Sed si sunt ordinati ab eo qui recepit
ultimam manus impositionem extra ecclesiam. Si scienter nunquam to
lerantur. Si ignoranter et hoc probaverint. tolerantur. Arg. i. q. i.
Ordinationes. Circa alios autem hereticorum teneas
quod de iure communi non debent recipi nisi ad laicam communionem. i. q.
vii. c. i. Adhibetur tamen ... quadruplex dispensatio. scilicet se
miplena. plena. plenior. plenissima. Semiplena quando recipi
untur ... in ordinibus susceptis sublata eis omni spe promotionis. i.
q. i. Si qui heretici. plena quando possunt fieri sacerdotes et non ultra. i. q. v
ii. Convenientibus. plenior cum possunt fieri episcopi sed non primates. xii. d.
Nos consuetudinem. Plenissima quando ad omnes ordines et dignitates
promoventur. xxxiii. q. iiii. Ipsa pietas. Sed quis potest dispensare
... i. de elect. c. Circa pastorales. Item summa nota quod dubius in fi
de infidelis est nec ei omnino est credendum qui fidem veritatis ignorat. Arg.
ex. e. Dubius. Si tamen aliquis errat in fide a parentibus vel ab
aliis quos credit ... sollicitudinem veritatem querens corri
gi cum invenerit. Neque sic ait aug. est inter hereticos deputandus.
xxiiii. q. iii. Dixit apostolus. Item In articulis fidei pa
rum distat in vitio vel decipere vel decipi posse. xvi. q. i. Si cu
pis. Item gravius peccatum est in contractibus fallere quam in
articulis fidei falli. xxii. q. ii. Inter iuramentum. Item. Si quis vult
scire quid debet credere. legat symbolum quod cantatur in missa
et quicumque vult et xxiiii. d. quod ... Ex. de summa trinitate et fi
de catholica. Firmiter credimus. Item hereticum hominem sicut
precepit apostolus post primam et secundam correctionem devita. Et quo
ad secreta fidei que non sunt ei propalanda. Quia non debemus
margaritas proicere ante porcos. tamen et in prima et in secunda vice et
postea quotiens fuerit oportunum possumus et debemus ipsum monere
ut recedat a peccato. Ita quod in aliis non communicem ei cum sit excom
municatus. xliii. d. In mandatis. i. q. vii. Convenientibus. xxiiii. q. iii.
Dixit apostolus. Set quid si ipse disputando se ingerit et pro
vocet nos dicere secreta fidei que ipsum non deceat audire. Tunc prudenter debemus

efficienda
Non te ... Quod ad ecclesiam
Quod conficit formam
ecclesie non servata. Non de
bent dividi. Id est ab
hereticis qui divisi sunt ab
unitate ecclesie celebrari
dari vel accipi. Non discer
nit sacramentorum. Quod est quia
quod non corrupit talis dan
tibus aut recipientibus
Dubius in fide. Quod est in
se habet ad utrumque con
trarius. Secundo de illo dixit
ipsum blasphemie tem
maturis de fide cum dolore
cordis et anxietate. Cum
si bene pugnaverit ce
dit ad profectum hec tem
tatio. Cum nulla sit ibi li
bido. Id est impro...
voluntas delectandi
in certitudine. Quoniam nul
lus est ... actuale
Devita. Quia ad ...
nem et c. Inter quibus
excommunicatus est vitan
tandus. Ex lege apostolo
secundum statum primitive
ecclesie quando non erant here
ti ipso facto excommunicati sed
excommunicandi. Sed hec non
excommunicati sicut nunc
vitandi essent in tali
bus et ante primam et
secundam correctionem
Quare tamen intelligitur
quod vitandi sunt quoad se
creta fidei que ante pri
mam et secundam correcti
onem possunt eis propala
ri ad consilium eorum
sed post non debent cum ...

Nota in textu differentiam.

Nota in apostolo quod sit dubius in fide.

ix. q. i.
Nota in textu de hereticis recipiendis.

Nota in apostolo de libidine.

seduct... ...

eum excludere. Item nichil omnino prodest audiencium causa utile non videtur.
Ne forte estiment nos persuasionis penuria declinare etiam nunc
et fides eorum ledatur non intelligencium propositum nostrum. Disputare ergo
cum hereticis coram populo nullus potest esse sine periculo. Cum tales non
contendant ad aliquid nisi ut reprehendantur et possint venire in
tumultum dissensionis. di. xliij. Sit manifeste. xxiij. q. i. Cum vero so-
lent. Item si ne heretica pravitas vel malicia et sub specie
virtutum occulte sub introierit est intelligendum si laicus vel iuvenis
seu cuiuscumque ordinis censeatur officium predicandi. extra e. c. Sicut in uno.

Dictum est de hereticis. Nunc quia scisma *De scismaticis*
inducit heresim ut infra dicetur *et ordinatis ab*
consequenter de scismaticis agamus. Videamus *eis.*
igitur quid sit scisma. Unde dicatur. Item quo differat ab here-
si. Qua pena scismatici feriantur. Postmodum visuri de que-
stionibus propositis sub rubrica scilicet de ordinatoribus et ordinatis factis
ab hereticis. Scisma est illicita discessio eorum inter quos uni-
tas esse debet. Vel sic. Scisma est illicitus ab unitate sive uni-
versitate discessus. Dicitur autem scisma a scissura quia per scisma fit in
unitate scissura. xxiiij. q. i. Scisma. Differt autem ab heresi
quia heresis in principio sui habet perversum dogma quod non habet scisma licet
post in fine fingit aliquam heresim ut recte ab ecclesia videatur
recessisse. Ita dicit Ieronimus xxiiij. q. iij. Inter heresim et scisma. Li-
cet posset dici quod esset talis differentia qualis inter dispositionem et
habitum. Primo autem dicitur scisma. Sed cum post tempus perseveraverit ad
heresim sue secte asserendo non esse obediendum Romane ecclesie
est heresis. Quia peccat in illo articulo fidei Unam sanctam catho-
licam ecclesiam. Vel dic quod talis est differentia qualis inter genus
et speciem. Quia omnis hereticus est scismaticus sed non e converso. Pu-
niuntur scismatici multipliciter tam a domino quam a iudice homine. Quo-
niam enim nobis ostendit deus quam horrendum sit hoc crimen pro scismate Da-
than et Abiron primitus hiatu terre auctoribus vivis et ceteris cele-
sti igne consumptis. Item decem tribus que post mortem Sa-
lomonis relicto Roboam filio suo facientes scisma adhese-
runt Ieroboam demoliuntur et dedit in dispersionem. Item Abdon
propheta missus a domino ad Ieroboam exprobrare crimen scismatis prohibitus est apud illos
scismaticos panem comedere et aquam bibere. Et quia non servavit rediens a leone in
itinere necatus est. Ut ergo magnitudinem pene videtur Ieronimus apte sentire quod hoc peccatum
sit gravius heresi et omni peccato. Ubi non ydolum fabricatum atque adoratum est. Et propheticus
tacuit liber. In regum Quicumque et scisma temptatum ydolatra gladio punita
est. Civitas liber bellica clade et peregrina captivitate scisma hiatu terre de-
pulsis auctoribus vivis et ceteris. Et ita quis iam dubitaverit hoc esse scelestius com-
missum quod est gravius vindicatum. xxiiij. q. i. Non afferamus. Sed quia here-
sis est maius crimen quod obtinet primum locum in penis. xxxij. q. vij. Quod se solvens. Vi-
de quomodo scisma habet heresim adnexam. maxime ex quo perseveravit. Ut supra.

deseratur de confusione eorum
excludere. Transferentes ser-
monem materiam ad illud.
Sine periculo et precedentibus nisi
disputando contendatur
ad confusionem eorum nisi forte
ad ipsum scandalum infir-
morum vitandum vel huiusmodi. Et
tunc est casus necessitatis
maxime cum provocantur
ad disputandum. tumultum
dissensionis. Id est certamen. Tu-
multum discordie. Consultum sig-
nificatum quod non sunt
divisa. Sed forte punitur.

Dictum est de hereti-
cis et cetera. Extra i. Chore
Dathan et ceteris scilicet qui cor-
ruperunt vel offerebant
incensum. Adhesere Ierob.
iij. Re. xij. et ij. Paralip.
x. et xi. Dispersionem. scilicet
Item tamen assiriorum. iiij.
Re. xvij. Abdon propheta.
iij. Re. xiij. Ydolum fa-
bricatum. Exod. xxxij.
In regum liber. iiij. scilicet
Ioachim. Scisma iterum.
Sexum. Num. xvi. Tempta-
tum id est acceptatum per
Chore Dathan et Abiron.
et ceteros. Num. xvi. Gla-
dio Moysi. scilicet et filiorum Levi.

Nota contra quod laicus vel iuvenis est in-
dicendum officium predicandi.

Nota contra quod sit scisma et
unde dicatur.

Nota quomodo scismatici puniantur.

Scriptura

Vel dic quod licet heresis sit maius crimen in sui natura quam scisma-
tum quia ex maiori contumacia illius de quibus ait Ieronimus videbis
fecisse scisma quam alii ydolatram gravius dicuntur peccasse et
secundum hoc illud scelerati erit adverbium. Nam quanto maior
est contemptus tanto magis scelerate peccatur. Auxilio quoque
hoste puniuntur scismatici per excommunicationem vel depositionem vel dignitatem.
xxiiii. Item nolite timere extra c. c. ii. Item et precisiam vel xxiiii. q.
q. vii. Quod autem. Item manu militari si armata
si necesse est. xvii. d. Nec licuit. xi. q. i. Petrum. Eciam qui a scismaticis
pene sint ordinandi et utrum sibi debeant imponi. Require in de pe-
nis. Quod in summa. Nunc videndum quo iuris sit de ordina-
tis ab eis. Quidam hoc dicunt Io. et Bar. quod sunt secundum sententiam superius.
Quod recipiunt sacram manus impositionem in ecclesia ideo est ordinem ecclesias-
ticum ordinem confert sed non executionem etc. Indistincte
posita et per eadem iura ut de ordinatis ab hereticis distinctum
est. Bar. d. c. pe. de scis. Item. Aug. ab illo ubi nota
per Io. et Bar. usque ad versus. Circa alios quam hereticos. Alienati-
ones autem rerum ecclesiasticarum ab intrusis vel scismaticis facte
non valent. Immo debent ad ecclesiam sine onere revocari. ut extra
de c. c. i. xxii. q. ii. Alienationes et ipsi tenentur restituere tam
si qua innovaverunt et fructus omnes perceptos et qui percipi potuissent.
scilicet in distinctione. potestatem in symon. x. Item tenentur renuntiare beneficio. Et preterea. Cum ec-
clesiam intendat sibi constituere ecclesiam et universalem ecclesiam impugnare vix vel
numquam potest esse sine heresi. Et solo debent ab ipso recedere scisma. Absque satisfactione ad mandatum
ecclesie. Et debent recipi cum manus impositione ut accipiant spiritum sanctum quam extra ecclesiam non est
nec dari potest. xxiiii. q. i. Dicamus. Pudenda. Satius.

Ab intrusis. Item intrusi
vocantur alio preter electionem canonicam seu
per violentiam occupant
honores vel officia vel
beneficia ecclesiastica.

Communis de hereticis
et certa. Et iusta
excommunicatio. Quod est potius
excommunicari quam ab
accusatione. Quod est quomodo
est in apostasia. Quod dicitur
dicat quod si veritatis
et reconciliari ecclesie
et resumat humilis et post
si repelles vel ab accu-
satione nec a testimonio
nec a promotione ordinum
vel dignitatum nisi a privi-
legio clericali.

De apostatis

Communis de hereticis et scismaticis. Sed quia utrique cadunt in apostasiam
merito consequenter de ipsa tamquam utrisque communi videamus. Unde nota quid
sit apostasia. Que eius species. Qua pena apostate feriantur. Et
qualiter redeuntes recipiantur. Apostasia est temerarius a statu fidei obedientie vel religionis
recessus. Et dicitur apostasia quasi post statio quod delectationem retrograde statuo vel retrograssus
status. Est autem triplex apostasia. Scilicet perfidie inobedientie et irregularitatis. Perfidie cum
quis recessit a fide ut Iulianus apostata de quo lex ii. q. vii. Nos sanctorum. Inobedientie
cum quis transgreditur mandatum propria voluntate preceptum ut Adam et Eva et qui sacris canoni-
bus obedire contempnunt. De hoc iii. q. iiii. Alieni. de ma. et obe. Si quis. Irregulari-
tatis cum quis a statu suscepte religionis recedit. ut cum apostatat monachus clericus vel
canonicus regularis vel religiosus. De hoc xliiii. d. Consulti. xvi. q. i. legi. Hoc fit multis modis
scilicet dimittendo tonsuram vel coronam. Accipiendo uxorem. Abiciendo religionis vestem
suam clericalem redeundo ad seculum. xx. q. iii. c. i. ii. iii. et xxvii. q. i. omnis. ex. e. c. i. iii.
Pena apostatarum procedit iuxta varietatem apostasiarum. Sed primo apostasia
perfidie punitur apostata excommunicatione. Est enim hereticus et infidelis. Et ideo excommunicato et
excommunicatus ipso iure. Bar. d. de her. c. puniuntur heretici. Item per eos publicam
et amittunt fa. veri. nec in statum pristinum reducuntur et pacta ipsa. Ex. i. c.
c. ii. iii. Item sunt infames et repelluntur a dignitatibus et aliis multis. Ex de

petrum

lota

in symoniaco susp. de simo. c. certa pena

Nota quid sit apostasia et unde dicatur et quot distinguatur

ex

Nota de pena apostatarum.

fratione testamenti

in^o in^e. Item clam. vi. q. i. Infames. De. c. di. ii. Celebrare non
Ex. Re. J. In titulo de infamibus. ipsum. Pro apostasia inobedientie
repellens iudicium a testimonio. Infamis efficitur et excommunicatus
iii. q. iiii. Si quis a suo. xi. q. iii. Si autem vobis. Et si perstit
terit in inobedientia crescente contumacia. crescere debet et pena.
Ex. ut lite non contestata. cum firmiter. infra. Ex. J. de presum.
Pro apostasia irregularitatis. Iudicium ab accusatione et te
stimonio removetur tamquam infamis. ij. q. vii. Alieni. iii. q.
iiii. Sequis. Item. Iudicium ad dignitatem vel ordinem
promoveri potest. xvi. q. i. legi. d. l. c. ult. Et si receptus sacrum
ordinem licet sit postea reconciliatus abbati et receptus per pe
nitentiam non potest absque dispensatione romani pontificis ministra
re in ordine sic suscepto. ex. c. ult. Item. Si admonitus non
se correxerit est deponendus. xxi. q. iiii. Si non preceperit. Item.
Item amittit privilegium clericale. adeo quod cum verberans non incidit
in canonem late sententie. ex. e. c. i. et de sen. excom. Cum ita ab
homine. hec tamen intelligas cum dixit. Ex. R. Infra. de sen. excom.
utraque excommunicato. v. cum pervenerit. Cum in apostasia. Item. Cum
reuertentes ab apostasia. Rev. perfidie cum fuerint heretici tamquam
reuertentes ab heresi videntur recipiendi. Ex. de her.
Redeuntes. Non obstat. xi. q. iii. Iulianus. Quod milites christia
ni obediebant iuliano apostate imperatori in omnibus que non
erant contra deum. Nec dic quod iulianus adhuc tolerabatur ab
ecclesia propter scandalum quod timebatur. vel melius. Ibi lex secundum an

sic suscepto. Secundum de
alios. quia in illo potest ecclesia
dispensare. Non obstat.
hoc quod dicitur supra de aposta
tis. s. quod sunt excommunicati et
repelluntur a dignita
tibus et quod sunt deponendi. Ibi de apostata non
vitabitur tamquam
excommunicatus nec repel
litur a dignitate
imperiali nec deponitur.
Vel melius. Forte tamen
verior est prima solutio.
Cum iulianus heresim ve
terem et dampnatam et
manifestam sectatus
fuit. Quia fuit aposta
ta manifestus et idolorum cultor.
bene vivientes. Id est
si bene et regulariter
vivant regulariter illi
de quibus monasterio ejecerit.

tiqua iura quam distinguebatur inter heresim veterem et novam. dampnatam
et non dampnatam manifestam et occultam. xxiiii. q. i. §. i. &. Sed hodie sublata
te sunt omnes distinctiones quia omnis hereticus est ipso iure dampnatus et excommunicatus
ut. J. de here. c. puniatur hereticus. Revertentes autem ab apostasia inobe
dientie aut sunt proiecti ab ecclesia excommunicati aut non. Si non recipiuntur ad penitentiam quo
tiens revertuntur. Ita tamen quod sicut quelibet iteratio aggravat peccatum sic et pena
aggravatur. Nam sicut dicit aug. vulnus iteratum tardius sanatur. De pe.
d. iii. Magnus. Si vero sunt excommunicati recipiendi sunt cum satisfactione canonica
Ex. Re. J. de sen. exco. c. in absolutione. Ab apostasia vero irregularitatis
redeuntes si sunt monachi vel regulares et regulariter et bene vivientes re
cipiuntur in eodem monasterio quotiens et qualiter in eorum regula continetur.
Si vero monasterium redarguitur de dissolutione debent peti vel in aliud arc
tius vel districtius monasterium cum rebus quas obtulerant primo monasterio. ex
vii. q. i. Si qua monachorum. Si quis rapuerit. Ibi dicitur quod mulier assistentia
si est reclusa vel dyaconissa vel monacha vel quelibet femina religiosa
que raptori vel sollicitanti consensit investigetur et cum suis rebus monasterio cautiori
custodiendi traditur. Hec contra. xvi. q. vi. Si episcopus. Ibi dicitur quod delictum perso
ne non debet redundare in dampnum ecclesie. Quo ergo auferentur res primo
monasterio dabuntur secundo. Ad hoc dicas quod non videtur redundare in dam
num primi ex quo non providebit ei. Item. Dubitatur restitui secundo monasterio.

Nota de reuertentibus ab apostasia perfidie.

Nota de reuertentibus ab apostasia inobedientie.

Nota de reuertentibus ab apostasia irregularitatis.

De questione de apostatis perfidie

trix, quod ad usumfructum, id est in vita usufructuarii, ne sit ei onerosus post mortem ipsius ususfructuarii, ususfructus redibit ad proprietatem, ut vii. q. vi. De lapsis. ¶ Circa istos apostatas possunt simul moveri alique questiones utiles.

¶ Queritur ergo de apostatis perfidie sic. Ecce multi christiani residentes in civitate christianorum sarracenorum, et maxime illi qui vocantur ... Aliqui illorum profitentur machometum nuntium esse dei sicut et sarraceni faciunt quod laudem et venerationem illius quem colunt et venerantur pro sancto. Alii osculantur sepulchrum ... quasi ex reverentia ac si esset sanctus. Alii in publico gerunt se pro sarracenis et in occulto pro christianis. Numquid tales vere isti et similes sunt apostate vel heretici iudicandi. ¶ Ad has tres questiones unam do solutionem ... si christiani sponte et ex fide certa ... profitentur illum nuntium dei vel alterius osculantur sepulchrum vel in publico se gerunt pro sarracenis ut quasi per hec intendunt placere deo, indubitanter omnes tales cum similibus apostate et heretici iudicandi et per consequens excommunicati, licet isti nichil expresse dicant contra aliquem articulum. Similiter et facientes tantum et per consequens ... dicant et ... verbo vel signo illos perfidos esse veros dei quos constat hereticos et apostatas extitisse. Et in isti casu sunt dampnandi ut de heresi ... statuitur ii. di. xix. Anastasius. Si vero profitentur hoc illo tantum faciunt propter metum sed in corde in nullo deviant a fide. Non dico eos apostatas nec hereticos nec excommunicatos. peccant tamen mortaliter quantumcumque sint metus. Aug. Falsus ... perjuratico. xxxii. q. iiii. sicut ... Item ad mandatum in doctrina religionis scilicet ... dudum nulla conditione quis debet adduci xxii. q. ii. primum. ¶ Item Jo. Chrys. ... Nolite timere eos qui occidunt corpus etc. Non solum ille proditor veritatis est qui transgrediens veritatem palam mendacium loquitur sed etiam ille qui non libere pronuntiat veritatem quam libere pronuntiare oportet aut etiam non libere veritatem defendit quam libere defendere convenit proditor est veritatis xi. q. iii. Nolite. Immo. ...

verbo vel signo. Queritur an christiano liceat simulare habitum sarracenorum aut iudeorum et simulare se talem sarracenum. ¶ R. Credo quod ex causa rationabili bene potest hoc fieri. dicitur enim ... sub clamide militari ... militem gerebat absconditum. Et sicut legitur ... Si vero aliquod signum vel aliqua certa cerimonia est constituta principaliter ad distinguendum et dinoscendum professionem alicuius populi vel secte aut cultus, in talibus non licet fideli ferre hunc habitum aut caracterem. Eius enim ... profitetur se infidelitatis huius professorem, et sic mentitur per tale signum mendacio quod consistit contra fidei professionem. Sicut etiam potest ubicumque mentiri verbis et signis cum instituta sunt loco verborum. Sic monachi in signis digitorum quibus utuntur pro verbis mentiri possunt. Hec ... s. quod excusabilis sit vel dignus remuneratione. Similiter nec enim deserere debuit s. et ... ¶ R. Credo quod non sine causa rationabili supple. Causa rationabilis potest sicut credo puta si duxerit uxorem et sine scandalo uxoris non potest. Aut si non possit vivere de officio clericali quia pauper est et parum litteratus et magnam habet familiam quam sustentare non potest nisi intromittat se negotiis ... negotiis. ¶ Item de labore manuum suarum aut ex artificio non vivere non potest. Aut si devolvatur ad eum hereditas cum iurisdictione ... non potest administrare commode nisi transferat se ad militiam vel statum et habitum laicalem et in similibus casibus. ¶ Item quid quare qui maiores ordines acceperint non potest ad statum et habitum secularem redire cum in susceptione horum ordinum maiorum nullum emittant votum. Videtur quod ... votum emittant in susceptione eorum. Cum quis vovens compellendus sit servare votum in illo casu promittendo esse clericus ... de clericatu. ¶ R. hoc

Nota contra eos qui ... ille est proditor veritatis qui non libere pronuntiat veritatem etc.

Idem dicit

q. iii. Nolite. Immo. Et quod ... Ambrosius ... vehementius. De pe. di. i. pro ... v post hanc questionem s. de illo qui victus suppliciis ore negat sed corde adorat deum et nititur eum excusare non tamen a peccato. Sed et tamen illud dignum remuneratione. Sed illud intellige post penitentiam vel expositum de ... licet tamen ... non tollatur ...

tum attenuat. Ut in
paral. de con. Maritus. Et
sunt hec soluta de hijs
qui dicuntur filii seu
ordinati . metum l. et scriptum
sunt clericum professionum
Quia licet peccaverint mor
taliter non tamen sunt
hic apostate l. hereti
ci vel alienati. Item
idem corruptum.

Non contingit ipso voto sicut ipso consuetudinem ecclesie que instituit quod exire de clericatum recepit ad laicalem statum non reditur. neque ipse clericatus vilis et contemptibilis habeatur. Sicut statuit quod qui semel lupum accepit licet coactus restituere non possit. ne fides vilis et contemptibilis habeatur. xlv. di. de iudeis. Vigor illius constitutionis tenuit canus est prima et contrariam consuetudinem quam scio ipso et non revocat prima per unam quam quam postea in contrarium emanaverit quantum ad quosdam casus. ut ex. de elec. quia. Jo. ex parte. Et c. ult. Compellitur. in ieiuniis precum et similibus. Relaxaverit. Pone casum tonsuram bilis suppleat. Anathema sit. id est excommunicetur. Quia non est iste canon late sententie sed ferende. Corruptam vel secundam. De isto tamen narratur. h. xxxiiii. di. Quisquis. quod tenet portare habitum clericalem et vivere clericaliter. Et quod penitens eum incidit in canonem. Ergo autem est quod in hac causa standum est consuetudini patrie. religiosis plurimi. et hij augeant clerici de foro suo ecclesiastico. et quantum ad multa valeant privilegio clericali. sed non quo ad ordines postmodum suscipiendos vel ecclesiastica beneficia optinenda. Certe se militem. Talis non tenetur portare tonsuram nec habitum clericalem. Ex. de cle. qui. c. ult. Si tamen dimissa militia iterum rediret ad clericatum gaudere privilegio clericali si auctoritate episcopi hoc faceret. Aut ad religionem transiret. Alias non. Sicut dico. Gravie seva. Supple. Et officio. puta recepit officium decidendi vel mutilandi condempnatos a iudice vel torquendi reos vel officium advocatoris in causis criminalibus. ex officio dico. Quia si casualiter vel ex officio aliquem occidit vel mutilavit non perdit privilegium clericale. Et non amittet etiam si in apostasia hoc fecit. Aut si et ex officio talia fecit non dimissa tonsura vel habitu clericali. non tunc demum cum ter monitus ab episcopo se corrigere noluit et a talibus desistere. ut ex. de sim. ex eo. Juxta auctoritatem. Contingit. ij. Si nullo modo iuste quis quod de hoc constare potest. Pluribus modis de hoc constare potest. Si non nomen sic agit publice sic conversatur sic convenit et convenit sic laicus vadit in exercitum et traslatum et similiter alia omnia laicalia. Alio modo si ammonitus. Tertio quod si contingit non vult se corrigere et ab apostasia recedere. Tertio modo si conventus coram ecclesiastico iudice super hoc excipit de foro seculari aut alias confitetur et ipse coram presbitero quod non vult vivere clericaliter aut retinere privilegium clericale. Secundo et . Ex. de foro compe. c. et diligenti.

Circa apostasiam
volo dicere queritur utrum quis clericus vel laicus
teneatur incontinenter obedire precepto sui
episcopi. Ut h. Ex. c. de sententiis. q. Sententia
precepti. v. virtus seu efficatia. Quod si
aliquis accepit primam tonsuram tamen signum seu
tantum deserere. Circa quod non quare clericus est.
xxi. di. clericos. di. liiij. Frequentiaque. et quod clericus
compellitur per anathema vivere clericaliter. xx. q. iiij.
consilii. Ex. de vi. et ho. cle. Clericali. Si quis clericus
omnem relaxaverit. Anathema sit.
Quod si talis vel et acolitus accepit uxorem. Vide
quod adhuc tenetur deferre coronam. cantare
de elericalia et elericali vivere. xxxij. di. Si qui vero. xvij.
q. i. Quia. ex. c. c. i. et ita plane tenuerunt. Alii
vero h. la. et. Jo. teor. sed recte distinguitur utrum
transiuit penitus ad actum contrarium puta. duxit
uxorem. Corruptam vel secundam. vel forte fecit
se militem vel exercuit secularia vel similia. Et tunc
minor dicendum est omni privilegio ecclesiastice di
gnitatis. di. xxxiiii. Cognoscitur. Aut non transi
vit ad actum prorsus contrarium. puta. Quia
simpliciter ambulat in habitu laicali vel duxit
uxorem sed virginem. tunc debet vivere clericaliter
sicut dicit h. et tenetur portare coronam. Ex. e.
c. i. et di. xxxij. Servati. Et hoc idem est in
sicut in tribus casibus. ut est si ipse nullo modo
iuste retinere privilegium clericale. Aliter est
sed potest ferre absque scandalo uxoris.

Videtur quod clericus privilegio clericali renuntiare non possit. Quia illud intelligitur de illis qui ventrem venerunt in clericatu. Sed de illis qui apostatant quod bene renuntiare possunt sicut patet in quibusdam casibus supradictis. Sed non scandalo uxoris. sed dico et cum scandalum est uxor absolvitur eum signa clericatus. Supple. In hoc casu gaudebit privilegio clericali.

Nota certe genera apostasie inobedientie

Nota in textu quod accipit pro tonsura clericali est.

Nota in apostata quando si contra ex natura? non ex officio aliquem occidit vel mutilavit. non perdit privilegium clericale amittet etiam.

Quod intellige si non habet beneficium ecclesiasticum. Quia tunc omnino debet portare. Extra de cleri. coniu. Joh. Tercium est cum iusta causa timoris exigit tonsuram vel habitum transformari. extra de vi. et ho. cleri. c. Clerici. Extra qui matrimonium causa. plani. Item summa clerici seculares qui non portant coronam vel tonsuram et habitum congruentem vel quos non interfuit divinis officiis sicut residentes deserviunt ecclesiam sunt in statu salvandorum. Ad hoc licet aliqui scandalizentur volentes

Respondetur Johannes notavit extra de clericis coniugatis Joh. Quod clericus coniugatus non gaudet privilegio clericali nisi ferat tonsuram et habitum clericalem. Credo tamen quod si solum non propter scandalum uxoris dimittat tonsuram dum tamen aliter vivat clericaliter non amittet privilegium clericale quantum ad beneficium canonis. Si quis suadente diabolo. et si sunt tres mortuus ab episcopo de ferendo tonsuram. Et hoc quando non est in culpa. sic est. extra de sen. excommunicationis. Contingit. ii. Quod laicus ibi de illis mortuorum qui dicti sunt supra. Item summa clericus [illegible] compellendus est dimittere negotiationem aut tonsuram et habitum clericalem. Credo quod sic. Cum hoc tonsura et habitus in vituperium redundent ordinis clericalis cum portantur ab hiis qui secularibus negotiis se immiscent. Ar. extra de cle. coniu. Joh. beneficium ecclesiasticum. Supple quod tibi clericus dari convenerit vel quod sibi pro titulo clericali assignatum sit. Si tamen vel pensio aliqua in aliquo monasterio vel aliud beneficium quod pro clericatu simpliciter est ei datum non oportet quod propter illud intelligitur causa portare coronam. Quia tunc cum habet beneficium clericale. Quod autem dicitur intellige tamen de minoribus ordinibus. Quia licet in sacris ordinibus sunt constituti aut aliquid beneficium de spiritualibus compellendus est clericaliter vivere et quod cum parvum deberet incideret in canonem. Item edicto admonitus a prelato se corrigere nollet iusta causa timoris. Item intellige de aliis rationabilibus causis propter quas credo posse aliquos dimittere [illegible] quarum aliquas supra exposuimus. Et quod ex illa ubi sine vivendo clericaliter et non rationabili causa clericaturam dimittit mortaliter peccat. Et si de hoc constaret ad satisfactionem compelli deberet. Divinis officiis.

Quantum assidue clericus beneficiatus residens in ecclesia vel prebenda aut honestate [illegible] officiis in ecclesia interesse ad arbitrium boni viri limitandum est. Vel secundum rationabilem et approbatam consuetudinem vel constitutionem ecclesie prebendalis. Non tamen credo quod singuli horis interesse teneatur aut singulis diebus et noctibus residere ad horas tamen canonicas diurnas et nocturnas saltem quod ecclesiam et prebendam, tamen credo quod teneatur quilibet clericus beneficiatus in ecclesia et prebenda. Dum tamen sit ad illud expertus. Quia beneficia ecclesiastica dantur propter officia. Credo etiam quod omnis clericus in sacro ordine constitutus sive sit beneficiatus sive non tenetur ad horas canonicas. quia ordini sacro officium est adnexum. Vel ratione iurisdictionis vel sue ordinationis sue. Unde si hunc tamen fuisti tardius ad ecclesiam non sis velox. Si hactenus fuisti somnolentus non sis vigilans. Credo quod propter occupationem studii aut laborem peregrinationis ab horis canonicis excusetur. Aut quod archiepiscopus aut episcopus cum hiis possent dispensare aut in aliud commutare. Aut abbas cum suo monacho propter scolasticam utilitatem. Infirmitatibus tamen necessitatis secundum quod ut excusare poterit. Et licet quis sit suspensus aut excommunicatus aut degradatus si tunc ordine sacro [illegible] tenebatur ad horas tenetur et post. Degradatus tamen tenetur ad ea que sunt [illegible] oneris non honoris. Eodem modo si tunc beneficiatus tantum tenebatur ante et post similiter tenetur quamdiu tenet beneficium. Suspensus tamen aut excommunicatus vel degradatus non debet officiare ecclesiam in suo ordine. Debet enim solus dicere horas ille qui suspensus est vel degradatus aut cum aliis non officiando ecclesiam. Non debet dicere Dominus vobiscum vel similia verba que ad dignitatem eius ordinis eius pertinent. Excommunicatus enim non debet cum aliis dicere horas quia non est ei communicandum. Si autem cum aliquis suspenditur aut excommunicatur aut degradatur prohiberet prelatus ne diceret horas privatim credo esse expressum in mandato nec tenetur obedire nisi fieret ex causa in odium scilicet excommunicationem criminis perpetrati. Sicut prohibetur aliquando ne reliquie aliorum excommunicati misceantur cum aliis reliquiis. Sed canibus proiciantur. Deserviunt ecclesiam. Vel generaliter. [illegible]

Sed in textu [illegible] clerici et cetera.

[illegible] Sed i. ap. Cum [illegible] sola h[illegible] et cetera.

[illegible] Sed ap. Quantum assidue clericus et cetera.

Sed. Credo et quod omnis clericus in sacro ordine constitutus et cetera.

Sed. Et licet sit suspensus et cetera.

Sed. Suspensus et cetera.

s applaudere in peccatis et dantes omnia iura que super hoc emanaverunt
de consilio intelligenda dico quod non. Cum enim pro tali apostasia pena
gravius et multiplex imponatur. ut. supra e. c. penultimo. v. Per apostasiam au-
tem irregularitatis patet quod non consilium set preceptum. Dicit enim textus consilium. Il-
lius astringetur nisi infuriater in aliquo puniretur. ut d. iiij. c. ult.
et xxiiij. q. i. Si quis. quod precipitur. Et est expressa quedam constitutio
ho. extra Expectantes. Ubi ponatur unusquisque gladium super femur suum
per medium castrorum transiens de porta in portam. nec parcat fratri
proximo vel amico qui statutis concilii vitii penitus morum vel vite a-
biat honestatem vel non servat in tonsura vestibus vel et aliis mo-
destiam clericalem. hii autem qui non frequentant ecclesiam suam et o-
fficium suum implere negligunt si admoniti non se correxerint de-
bent suspendi ab officio et beneficio. d. l. Contumaces d. xij. Cle-
ricus etiam. Item quod scolares habentes beneficia sive in scolis
sive in peregrinationibus dispense aliter ab horis canonicis nullatenus absolvun-
tur. ar. xcij. d. c. ult. Videtur quod presbyter diaconus vel quilibet clericus eccle-
deputatus si in quorum loco fuit in quo ecclesia est et ad cothidianum
psallendi officium matutinis vel vespertinis horis ad ecclesiam non
convenerint. supple si scolaris sit vel aliter necessitate impeditus deponatur a cle-
ro. Set deponi non precipitur nisi pro mortali. Videtur quod morta-
le sit. et hoc intelligitur de quorum ordine sit. dum tamen adultus. quod stans
de pinus. Item. de habente sacrum ordinem et non beneficiato. Vir or-
dinatus sua subdiaconus dicitur. videtur si faceret tardi facultas ad
ecclesiam. aut situs vigiles. Queritur nunquid teneatur ad restitutionem
illorum fructuum quos voluptuose consumunt non facientes ser-
vicium vel facientes. si iacebit isto modo cum sint in peccato morta-
li. Videtur quod sic. quia ista oblata sunt ecclesiis ob eam videlicet ut
oraretur pro offerentibus et inde pauperes alerentur. Quod si recip-
it et non facit iniquus est et necator pauperum. nisi aliquam iustam causam sit ipse
dictus. xiij. q. ij. Quoniam oblationes. ij. et e. Sequenti. Hoc. Committit fur-
tum. quia subtrahit amico quod obtulit. Non enim obtulit sibi set illi
qui deberet facere servitium. Committit etiam sacrilegium. quia frau-
dat totam ecclesiam cui debet prodesse orando. ut in predicto c. Quoniam oblatio-
nes. et xij. q. ij. gl. a episcopi. Item. gre. Iei gravibus peccatis
quis possit dum suis premitur aliena non diluit. Idem. Cum is qui disp-
licet ad intercedendum mittitur. irati animus ad deteriora provocatur.
Quod dubi consensus est hiis auditis. Set ipse solutionem. Circa
apostasiam autem irregularitatis queritur. Aliquis clau-
stralis egrediens claustrum vagatur et sic acquirit multa. po-
stea ingreditur aliud monasterium. modo queritur cuius mona-
sterii sunt ille res. Primi an secundi. Ad hoc dicas quod si primum mo-
nasterium videbat eum ita vagantem et noluit eum revocare
res tales erunt secundi monasterii. supple si iusto labore acqui-
sierit. Quod si illicite. puta furto vel predando neutrius erunt.

Expectantes. hec constitu-
tio non est hodie in corpore
decretalium. De preta
Exo. xxxij. Si expiatur
ad arbitrium boni viri
aut secundum consuetudi-
nem vel constitutionem
ecclesie sue non diluit.
de merito vite. De po-
testate clavium a-
liud est quod vocatur. Con-
silium quod mittitur et cons-
ilium quod mittitur non scienter
irritatur indignum magis
cum scienter ordinatur
indignus aut presentatus
ad ordinem vel beneficia-
tur. hiis enim modis in-
tatur aliquis ad intercedend-
ad deum pro populo. Ver-
um est solutionem. Videtur
committere quod non est alia
solutio nisi quod restituat
fructus tales acceptos.
Ergo dico quod non tenetur
ad restituendum fruc-
tus ipsius solum quod percep-
illos vel expendit dum
erat in mortali dum tamen
illos in debitos usus vel in
alios usus expendit
sed si illos consumpsit
in explendo vel exp-
lendo patrimonio suo vel lu-
xurie vel alio. Aut si
defraudaverit ecclesiam
suam servitio debito
ita quod nec per se nec per
vicarium servivit
fructus sic perceptos
tenetur restituere dando
eos pauperibus vel conver-
tendo in utilitatem eccle-
sie si tales sint consumpti.

Honorii.

Nota tertium quod sco-
lares tenentur

ver. penultimo

Nota tertium de de-
habente sacrum
ordinem et cetera.
Set nunquid
tenetur ad
restitutionem etc.

Nota tertium contra
contra apostasiam
irregularitatis.

R

In auten.

sed restituerit in aliquo casu ... sanctis episcopis. § Si ... monachus. alias erunt ... primi xviii. q. i. Si quis iam translatus. Extra de officio ordinarii. Quoniam.

#c. i. xvi. q. ii.#

De votis et votorum transgressionibus et redemptionibus

Sed de votis mulierum.

De quibusdam criminibus que directe committuntur in deum, sequitur ut ordine continuato de quibusdam aliis subiciamus, que licet non adeo directe in deum similiter perpetrantur. Et primo de transgressione voti. Ubi videndum quid sit votum, que species voti, an et quando teneat vel possit, et quando valeat irritari, et an in votis possit dispensari.

Sed quid sit votum

Votum est alicuius boni cum deliberatione facta promissio. Dicitur boni ut fiat de re licita vel ut dicatur de bono. Dicitur cum deliberatione, quia non obligat. xxii. q. iiii. In malis promissis rescinde fidem. In turpi voto muta decretum. et extra. e. licet universis. Votorum alia necessitatis, alia voluntatis.

Sed divisionem

Vota necessitatis dicuntur ea ad que implenda omnis homo necessario tenetur, sive voveat ea sive non, ut abrenuntiare diabolo et omnibus pompis eius, tenere fidem catholicam, mandata decalogi, et breviter omnia illa sine quibus non est salus; et ad hoc se obligat quilibet in baptismo. Unde quotienscumque postea peccat mortaliter, est transgressor huius voti. Ergo tenetur agere penitentiam pro illo peccato et preterea pro transgressione. Sed dic quod non est sibi iniungenda penitentia tamquam pro duobus mortalibus, sed tamquam pro uno ex circumstantia transgressionis aggravato, ut infra de penitentiis et remissionibus. § Sed cum id. v. ad iii. questionem. Votum voluntatis dicitur illud bonum ad quod non tenetur aliquis, quod sive illo potest

---

circa id in quo obtinebit beneficium quod fructus quos accepit quando non residebat cedere ... in utilitatem residentium. Item quo casu dicitur restitutio constare residentium. Credo quod restitutio facienda est de locis piis vel pauperibus aut aliunde quam de ecclesia ... si licentiatur, ut extra de prebendis et beneficiis ... Cum quis super est ei de his fructibus deductis expensis suis legittimis factis circa se et familiam suam et aliis ... quibus in pios usus erogare debet; quod ut ex culpa sua ad nullam tenetur restitutionem. De hoc extra de usuris. Compellantur, in fine.

De quibusdam etc. Sed dicitur cum deliberatione, id est cum intentu quo dicit et per ... Sed si quid vota mulierum que faciunt in partu vel infirmitatibus aut angustiis suis aut suorum. Item et ea que viri faciunt moti ex aliqua angustia vel perturbatione tenendane sint. R. Si habuerit intentionem obligandi se deo, cogitaveritque de causa que movebat eos ad vovendum, scilicet infirmitate vel periculo alio, et de fine, scilicet de evasione periculi, puto quod eiusmodi vota tenenda sunt licet in perturbatione et tribulatione sint emissa, iuxta illud: Reddam tibi vota mea etc. usque: Et locutum est os meum in tribulatione mea. xx. q. iiii. Sunt qui ... dicunt hec vota sine deliberatione ex quo voventes sunt in sana mente. Id est de mulieribus que non perveniunt in deteriorem exitum. [illegible] videtur magis ... qui non sunt deliberato in voto in tali casu illius dec. Et quod ... non sunt obligatorium. Ergo tamen dico quod non fuit ibi votum sed tantum propositum solo ... expressum sine intentione obligandi. Vota necessitatis. Improprie dicitur votum ubi nichil promittitur de futuro. obligat. Unde dico quod nec in penitentia nec in baptismo emittitur votum, quia in illo magis est abrenuntiatio vite preterite male et professio fidei quam aliqua obligatio respectu futuri. Item in penitentia non est exigendum sacramentum nisi in casibus expressis. Nec votum de non iterando vel promissio, sed sufficit habere propositum de cavendo a peccato in posterum. Quidam tamen dixerunt fieri votum proprie necessitatis quod emittitur in baptismo, secundum eos, et votum solemne necessitatis quod emittitur in penitentia, secundum istorum opinionem ... magister. Ex circumstantia transgressionis voti ... magis ... Ego dico quod ... susceptio sacramenti quam ... plus ... quam ... Et qui post penitentiam recidivat quam qui non penituit ... Verto questionem. Aut ... nichil aut parum ... ibi de hac materia.

e salus. Et tamen sponte obligavit se ad id et postea tenetur. Ut votum continentie abstinentie peregrinationis et similia. De hiis dicitur in ps. Vovete et reddite. Glo. id est sua sponte vovete, reddite ex necessitate voto. Scilicet necessitatis et voluntatis dicit Aug. Aliter quidam que et non voverent debent. Et quidam que non voverunt non debent. Set postquam ea deo promiserint tamquam necessario reddere constringuntur. xvii. q. i. c. i. Votum autem voluntatis subdistinguitur. Quia aliud privatum sive simplex. Aliud publicum sive sollempne. Et dicitur simplex et quod sollempne. Require s. de matrimonio in tractatu de impedimento voti. Hic tamen nota quod quantum ad deum votum simplex

Privatum sive simplex. Nota quod votum simplex est cum ei nulla adhibetur sollempnitas. Sollempne vero dicitur cum certa notificatio vel expressio de iure aut de consuetudine introducta adhibetur. Itaque voto peregrinationis adhibetur sollempnitas per susceptionem pere et baculi benedicti a sacerdote vel per susceptionem crucis in voto sancte terre. Votum autem continentie sive castitatis quodam sollempnizatur per susceptionem sacri ordinis vel habitus regularis vel per publicam scripturam vel per attestationem factam coram episcopo vel per redditionem in manu publice persone. Sicut notatur h. xxvii. q. i. In prima. Jo. vero notavit xxvii. q. i. c. i. Quod votum continentie non sollempnizatur nisi tribus modis. Uno modo per sacros ordines susceptos. Alio modo cum aliquis vel aliqua recipit vestem sacram a quocumque et post susceptionem incipit cohabitare cum aliis monachis vel monialibus in ecclesia. xxvii. q. i. Vidua. Item quando aliquis diu ibi stetit inter illos vel illas scilicet per triennium. Ut extra de regularibus. Ad nostram. Tertio modo cum dicit quis vel aliqua coram episcopo vel abbate aut coram duobus vel tribus testibus. Ergo me devoveo huic religioni quod hoc est aliud quam ipsum quod dicere Voveo continentiam. Primum tantum est votum sollempne quod impedit et dirimit matrimonium sequens. Secundum est simplex et non impedit post et dirimit. Secundum vero tantum non sollempnizatur votum monachatus nisi per professionem expressam vel per professionem sive tacitam vel expressam. Sicut patet in summa de matrimonio. Et de impedimento voti. Ubi plenius de hoc tractatum est. Ergo dico quod absque ordinis susceptione et regulari professione potest in seculo remanendo aliquis vel aliqua facere votum castitatis sollempne quod impedit et dirimet matrimonium postea contrahendum. Ex hoc si quis vel aliqua non solum promittat de futuro set consentiat de presenti in continentiam perpetuam observandam et tradat se in voti observantiam in manu publice persone transferens in eum loco christi quo ad hoc potestatem et ius corporis sui quam eadem persona publica approbante quod recipiente huius traditionem. Et non solum sic contrahitur matrimonium spirituale cum deo. Set et sic traductio et consummatio matrimonii huius quantum potest fieri. Nam sicut post matrimonium carnale de presenti contractum non potest alter altero vivente ad secunda vota transire, et si fuit consummatum carnaliter non potest etiam per ingressum alterius professionem religionis dissolvi. Sic post matrimonium spirituale taliter contractum traductum et consummatum transire non potest ad matrimonium carnale. Quod si fiat de facto nichil agetur. Nota autem quare hoc votum sollempne impedit et dirimit matrimonium postea contrahendum hec est. Quia in simplici voto continentie sola est promissio de futuro. Sicut in sponsalibus in futuro. Sed ubi adhibetur predicta sollempnitas sic traductio et translatio et transitus in ius et potestatem christi per approbationem et receptionem factam per hanc personam publicam. Et sicut in venditione facta in duobus in qua est pretium et traditio. Postquam venditor scilicet rem dicto non transfert dominium set tamen per traditionem. Sic et postquam in spirituale sic contractum non potest contrahens transferre potestatem sui in virum carnalem. Sed ad hanc sollempnizationem necesse sunt tria. quibus non erit hoc votum sollempne quamvis fiat coram toto mundo. Scilicet consensus de presenti in perpetuam continentiam ut dictum est. Et notificatio eiusdem consensus facta publice persone sicut in matrimonio carnali necesse est notificatio consensus. Item. Traditio facta in manu publice persone. Item. Approbatio et receptio facta

Nota in quo differat votum simplex et quod sollempne.

Nota Jo. ubi notavit et cetera.

Set non

Nota. Secundum Jo. notavit et cetera.

Nota. Ergo dico et cetera.

in hoc seculo

Nota rationem quare votum sollempne impedit et dirimit matrimonium.

Approbatio

Nota quod ad hanc sollempnizationem necessaria sunt tria quibus et cetera.

Nota in textu capitulo: Non minus obligat et cetera.

Nota in textu circa redemptionem et cetera.

Nota in textu hoc tenentur et cetera.

Nota in capitulo: Cum ad consecrationem episcopi cardinalis et cetera.

Nota in capitulo: quod abdicatio proprietatis et cetera.

Non minus obligat quam sollempne. et utriusque transgressor peccat mortaliter. Extra. qui cle. vel vo. in c. po. Rursus et infra eodem titulo. Quod votum et iuramentum deus non facit differentiam. xxii. q. v. Iuramenti. Gravius tamen peccat qui frangit sollempne. et gravior pena sibi est imponenda. di. xxvii. Si vir. xxvii. q. i. virginibus. Quod quidem dicit. Non minus obligat simplex quam sollempne. id est non minori tempore vel quia utriusque fractio est peccatum mortale sed altiori inmulis. et est ratio quia in fractione voti sollempnis et deum offendit et constitutionem ecclesie et scandalum suscitatur in alio non sic. Alia divisio. Votorum aliud purum et absolutum. ut cum sine omni conditione cum determinatione quis emittit votum continentie. abstinentie. vel peregrinationis vel aliud. Aliud conditionale est vel conditionale. ut cum dicit vovens sic. Voveo peregrinationem si deus dederit mihi sanitatem. vel usque ad annum vel aliter. Circa redemptionem et commutationem votorum nota quod quedam vota nullo modo possunt redimi vel commutari. ut omnia vota necessitatis et de voluntariis votum continentie. Vota necessitatis dico non posse commutari. quia non est commutatio vel dispensatio contra deum. xxv. q. i. Sunt quidam. et di. xv. Sicut. xi. q. iii. Quid ergo. Possit tamen papa verbum evangelii interpretari. Extra. de testi. licet. in fine. ubi verbum illud. In ore duorum vel trium stet omne verbum interpretatur sic. id est nomen pluralitatis. Quia sunt plures casus in quibus plures testes requiruntur. Item potest dispensare contra apostolum et communem hominem quantumque sanctum et eorum dicta mutare non in hiis que illi de fidei articulis dixerunt. Unde nota Item in canone apostolorum precipitur quod presbiter si fuerit fornicatus degradatur. di. lxxxi. presbiter. et tamen contra hic dispensat cum penitentie. di. lxxxii. presbiter. Item votum continentie ideo non potest commutari quia vix vel nunquam posset melius inveniri in quod fieret commutatio. Et est expressum extra. de statu mo. Cum ad monasterium. in fine. xxvii. q. i. Nuptiarum. Si tamen votum continentie non est sollempnizatum sed simplex licet talis qui sic vovit peccet mortaliter matrimonium contrahendo. Si tamen contraxerit propter illam publicam professionem quam tamen quis vovet ad ministrandum uel deo se ad quod tamen in se est. in hiis tamen quare ...

pulla de presenti tenet tamen. et ipse debet agere penitentiam de fractione voti. extra. qui cle. vel voventes. Rursus. Sicut ecclesia non solvit matrimonium propter religionis ingressum cum carnalem copulam. Extra. de conversione con...

Tamen a suo vicario dumquilibet eam accepit et recipiat hic votum vel contradictum non erit ille votum simplex quod emittitur a laicis in se sollempnizatum publicam professionem sed ad hoc religionis expressio que regularem professionem hec maiora. Et illi et qui super talibus habent mandatum expressum generale vel speciale. Et illi qui de consuetudine talia vota commutant recipere et illi et qui gerunt negotium episcopi in hac parte absque mandato domini tamen expressum est postremo omnium habent tamen omnes ecclesie prelati et ad hoc etiam quare sunt hinc de pro privatis. Non minus obligat. Id est non ad minus tempus. quia utrumque perpetuum. Vel sic. Non minus. id est non minori gravitate. quia utriusque transgressio mortale peccatum est. Differentiam. Quia sicut in matrimonio nullam concedit ecclesia dispensationem. ita in simplici voto nullam dicit esse mandatum

Dedicatum vel consecratum. In quo casu non tenetur quis exequi votum nisi extante conditione vel die. Cum autem ponitur sub conditione vel termino propter fictionem tenetur illud exequi statim cum potest. vel quia in vovendo aliud in mente habuit. tamen dicitur ei tempus ad arbitrium boni viri disponendum de rebus suis. Plures testes. Quia ad condempnationem episcopi cardinalis. lxxii. testes ad condempnationem presbiteri cardinalis. xliiii. Ad condempnationem diaconi cardinalis. xxvii. Ad condempnationem subdiaconi cardinalis et inferiorum clericorum Romane ecclesie. vii. testes exiguntur. ii. q. iv. Nullam. Fidei articulis et in hiis que sunt de iure divino. Quod inde ecclesia omnis predicatio non est dispensatio contra statuta ecclesie. Extra. xxvi. In eorum super tale propter quod dicitur Cap. vi. Cum ad monasterium. Ubi dicitur quod abdicatio proprietatis sicut et custodia

I

q. i. in v. Ex publico. Alia uero uoluntatis uota possunt redimi uel
mutari. Cum enim in ueteri lege in qua non tamen preceptum christi obligabat
quam uotum obligat hodie in ecclesia, primogenita que christo manda
bantur offerri quedam christo reddentur ut primogenita leuita
rum. Quedam redimerentur ut aliarum tribuum. Quedam
commutarentur in aliud. Sicut primogenitum asini pro oue com
mutabatur. patet quod uotum et commutari possit in opus aliud
pietatis. Item. Contra preceptum christi Josue gabaonitarum
commutauit in mortem ciuilem. Id est in perpetuam seruitutem.
Non tamen quod duo exiguntur ad hoc ut talium uotorum fiat redemptio uel
commutatio. ecclesia superioris auctoritas. Causa. ut si uouens sit
senex. debilis uel infirmus. uel si ex ipsius absentia guerra
uel turbatio timetur in terra. uel si uerisimiliter redemptio uel
commutatio melior uideatur et magis accepta deo quam peregrinatio
uel abstinentia. ut ex. H. G. Committit aliquis uotum ierosolimitanum
qui non est ibi utilis cum nec possit pugnare propter debilitatem in
uel persone conditionem. quia clericus est. nec talis qui suo consilio et
predicatione uideatur ibi utilis. uel miles. nec sic tot secum duceret bel
latores. quia pauper est. nec est artifex nec agricola qui de
laboribus suis sibi possit acquirere necessaria et terre subsidio ministra
re. Cuius non ullius talium propter breuitatem possessionum et paucita
tem substantiarum ibi sunt oportuni. Item. Utrum habeant eun
dem temporale uel perpetuam uoti primo casu indulgeatur christo. In
secundo redemptio superioris auctoritas exigitur. Credo uero etiam licet aucto
ritate propria uotum redimere uel commutare. Est tamen differentia in
ter uotum terre sancte et alia uota. quia de uoto terre sancte redimen
do. commutando. uel differendo. nullus potest se intromittere nisi papa
uel alius de suo speciali mandato. ut extra. e. ti. ex parte. Id est alius a uo
uis redimendis. commutandis uel differendis. licet quidam aliter dixerint
et alii dubitauerint. Dico quod sunt dixerit. extra consideratis causis po
test auctoritatem prestare. quia expressa est dec. extra. e. c. i. Plenius
autem hec omnia supradicta ab illo. x. Alia uero uoluntatis uota
ex. e. scripture. Non est magne quod sunt huius. ex ixta. xxii. q.
iii. § Qui [illegible] extra. c. Innocens. Non est arbitrium supe
rioris quod omne tale uotum potest commutari in uotum religionis
quia illud indubitanter melius est. ut in alexandro iii. Vel tran
siti uoti nullatenus habentur qui temporale obsequium in perpetuam no
scitur religionis obseruantiam commutasse. Immo nec mutat
aliquis propositum cum pro salute anime sue utilius aliquid meditatur.
ex. e. scripture. Item. In redemptione seu commutatione debet supe
rior habere considerationem ad facultates uouentium et expen
sas quas posset facere uel facturus esset si uotum impleret in eun
do. morando et redeundo. et etiam ad laborem. ut si uotum erat
ierosolimitanum uel simile. puta. contra hereticos uel aliud tale.

castitatis adeo est annexa
regule monachali
ut contra eam nec summus pon
tifex possit indulgere. In
extra. Primogenita leuitarum.
[illegible] Primogenita asini. Exo.
xiii. Gabaonitas. Josue
ix. Item. Supple consi
derandum est. Utrum habeant
tale uouentes. Commutare
uel commutare huiusmodi uota.
Ex causa supple uero. Sed
optione. Id est uarieta
te optionum. Circa suo
rum arbitrium. Id est
superioris sententia. Omne tale.
Etiam uotum terre sancte.
uotum religionis. Cre
do tamen quod si raptor
erat uel usurarius qui
multa de alieno habuerit
aut dampnificauerat mul
tos. Et quorum nesciebat
quibus erat facienda
restitutio. uult quod illa
expenderet in succursum
terre sancte. non potest sine li
centia speciali pape in alios
usus illa conuertere. licet
per ingressum religionis ipso
iure absolutus sit a
labore peregrinationis. Si
autem uouit ut [illegible]
post ingrediens mona
sterium aliter de illis
disponere et in alios pi
os usus erogare cum
consilio episcopi uel prelati
sui. Commutasse.
hec de mediocribus per
sonis. Sed dubium
est quid si ingrediens religi
onis [illegible]
to crucis. Item. Si quis

corporale morte.

Nota textu quod duo exiguntur et c.

ierosolimitanum uotum

Nota rap. Credo tamen quod si raptor erat et cetera.

Nota textu quod est differentia inter uotum terre sancte et alia.

In textu. Non est arbitrium superioris et c.

Nota textum. Item quod debet superior in redemptione siue commutatione habere considerationem

Quia sub diminutione transmutatur pro aliquo vel aliquos viros religiosos in usus et subsidium terre sancte sive catholicorum pro fide pugnantium totaliter transferenda. Extra e. magne. Quia sepius fit votum aliquarum peregrinationum puta sancti Iacobi vel aliarum. Dico idem hoc excepto quod ad locum peregrinationis mittat oblationem quam ibi esset facturus. Alias expensas cum expensatione laboris in aliquo quod deo magis placere debere credo salvo meliori iudicio commutendas. Ar. extra e. c. i. scripture. Item de voto abstinentie humana est ratio asperitatis ieiuniorum panis et aque et omnium aliorum que in voto fuerint comprehensa. Considerari etiam debet affluentia voventis. Extra e. c. i. Nam in eadem quod voti aliquis pauper posset redimere ii. solidis vel etiam uno denario vel nullo si nichil haberet vel habere posset. Dives vero vel comes non posset cum tribus marchis argenti. Potest autem votum voluntatis irritari duobus modis scilicet defectu conditionis et potestate superioris. Defectu conditionis sive generalis puta si vixero, si potero, si deus voluerit. Que semper subintelliguntur etsi non apponantur. xxvii. q. ii. beata maria. De talibus facit in eodem pelagius. xvi. q. i. [illegible] proch. Sive specialis puta si invenero lumbardiam vado ad sanctum michaelem vel si filius meus fuerit liberatus de infirmitate visitabo sanctum iacobum vel similia. Hic siquidem si defecerit conditio non obligatur ex voto. Ar. sic. xxxii. q. viii. Sed solum. Extra de cons. appo. viii. Extra de reb. sup. Cum inter. Et hoc intelligas ubi tota obligatio ponebatur in eventu conditionis. Alias si alia fuit. Contra vero si fecerat votum ob causam et publice et non expressit causam sed votum absolute propter causam et postea secundum illum collectum tenetur implere. Extra e. magne. Et de decimis cum ex parte tua. Et de fine.

Item de rege et imperatore duce vel comite vel aliis principibus ex quo pendet totus exercitus crucesignatorum et de cuius absentia desolaretur. Quid si vovit quod toto tempore vite sue usque ad decennium vel septennium militabit in terra sancta et tenebit secum mille vel duo milia militum. Respondeo plurimum dubitatur utrum et arduas huiusmodi personas respondere debeat communis utilitas vel privata. Credo pro primo quod esse consulendum in huiusmodi casu quod aliud tenere esset inveniendum. Quid si aliquis crucesignatus vel alius vovit quod expenderet vel mitteret in subsidium terre sancte centum marchas postea ingressus religionem. Numquid est liberatus a voto. Respondeo sic. Quoad laborem peregrinationis non quoad pecuniam promissam. Nam sicut nec abbas non aliquis absque licentia capituli ipsius potest mutare vota que sunt in ipso iure mutantur per ingressum religionis, nisi quoad laborem peregrinationis. Affluentia voventis. Ut pauperi operario concedo redimere ieiunium sexte ferie uno denario. xxxv. d. [illegible]. Generaliter autem doctrina certa haberi de redemptione votorum non potest de facili. Cum ex variis circumstantiis ponderari habeat redemptio varie sicut [illegible]. Irritari. Id est irritum esse et voventem non obligare. Sic defectu conditionis id est si non extiterit. Vel tota. Idem quando qui vovebat non intendebat se obligare nisi extante vel eveniente conditione. Contra. Cum simpliciter se intendebat obligare. Non tamen tenentur conditionis. Alia lectura. Contra causa. Id est si non tamen ex una causa obligavit se [illegible] alia. Ut quia aliquis vovit quod iret ad sanctum iacobum quia credebat ibi invenire fratrem suum et [illegible] propter [illegible] sua. In hoc casu quamvis sciat fratrem suum decessisse adhuc [illegible] Michaelem tamen [illegible] aliam causam tenebitur. Idem intelligas [illegible] vovet aliquis ex duabus causis vel pluribus vel sub duabus conditionibus vel pluribus et [illegible] intendit se obligare quibus illarum altera vel conditionum extante. Et consilium vel concilium. Alia lectura. Et expone sicut prius. Potestate superioris. Supple potest irritari votum.

Potestate vero superioris multipliciter. Quandoque ratione persone que non habent liberam facultatem vovendi. Ut ecce. Monachus non potest facere votum abstinentie vel peregrinationis vel aliquod aliud. Et si fecerit non debet exequi sine licentia abbatis ne super eum fratres scandalizentur. Di coram generale consuetudinem

Ons

No. in ca. probabiliter dubitat et cetera.
No. in ca. [illegible] et cetera.

No. in tex. considerandam esse affluentiam et c.

No. in textu potest autem tenere votum voluntatis irritari duobus modis et cetera.

De potestate superioris.
No. quod monachus non potest facere votum abstinentie vel peregrinationis et c.

Singularis excederet uel ne detur ei occasio euagandi. xx. q. iiij. a monacho. Ex. e. ti. viij. xii. d. Qualis. Ex cuius uotum strictioris religionis. Ad quam si transire uoluerit zelo legis [illegible] uitate uel temeritate inductum et ruinam sui ordinis sed ex caritate et inspiratione diuina debet humiliter licentiam postulare a prelato suo. Et petita si fuerit concessa si non potest transire. Ex de regul. et transeu. ad relig. licet. Et sic de omnibus religiosis et precipue de secularibus [illegible] ut l. illa dec. licet. et xix. q. ii. due. Nec contradicit quod ipse [illegible] ex. [illegible] xix. q. iiii. c. i. ii. iii. [illegible] qui districte prohibetur canonicis regularibus ad monasticam religionem transire absque permissione prelati ac congregationis. Et illud ut tenet uel intelligitur de hiis qui leuitate cum transire uoluerit ut d. i. illa dec. licet. Et dictum est de monacho intelligas et de clerico seculari. Non in voto abstinentie set religionis et peregrinationis. de q. di. v. Non oportet. Fallit in episcopo qui votum peregrinationis non re[illegible] potest facere non obtenta licentia domini pape. ex. e. magne. et de regu. licet. Et q. seruus cum domini uoluntate. di. liiij. si seruus sciente et d[illegible] ex. de seru. [illegible] Tamen si seruus intrauerit religionem [illegible] persona nota uel incognita que uestitur utrum sit liber an seruus non debet recipi ad monachatum [illegible] Infra q. si [illegible] uel [illegible] obligatus sit uel Colonus idest originarius uel [illegible] [illegible] domino suo reddatur ei cum omnibus his que attulerat.

Singularis. Idest per suam singularitatem. Euagandi. Si licet ei ad libitum peregrinari. Ex leuitate. Si dubitetur utrum sit arctior uel laxior religio. Ad quam aliquis regularis uult transire. Et utrum ex caritate an ex temeritate uel leuitate facere superiorum est arbitrium requirendum. ut ex. de regularibus licet. Postulare. Et si quis si transierit non petita licentia ad arctiorem religionem eo solo potest reuocari a prelato. Et quid non. xxxix. Et si professionem fecit uel se transtulit [illegible] si prohibitum quod tamen tenet licet [illegible] contra prohibitionem [illegible] salubriter de facto et voto simpliciter contrahit [illegible] alia [illegible] tenet [illegible] sponsalia et uotum simplex rumpitur per sequens matrimonium. Pone. Impetrauit aliquis licentiam ab abbate suo transeundi ad arctiorem religionem. postea priusquam ille [illegible] abbas [illegible] eum recipere [illegible] Et quid si ille non potest inuenire arctiorem religionem ubi recipiatur aut non potest sustinere asperitatem illius [illegible] placuit eum tenetur eum recipere si [illegible] ubi professionem [illegible] Nec potest repelli propter [illegible] licentie [illegible] Cum fuit [illegible] ut transiret ad arctiorem religionem [illegible] tenetur eum recipere. Et si petiit licentiam transeundi. Et abbas dixit quod deliberaret et antequam [illegible] ille penitet dicens quod non uult transire. Abbas tamen postea licentiat eum [illegible] tenetur exire. Et quid [illegible] ex quo non concurrerunt eodem tempore uoluntates petentis et licentiantis. Credo autem quod [illegible] licentiam petat transeundi ad arctiorem religionem sufficit licentia solius abbatis [illegible] ad parem [illegible] sufficit licentia prelati sine licentia conuentus. Cum in alienatione rerum [illegible] valet [illegible] requiratur consensus capituli. Ad laxiorem autem religionem non potest transire [illegible] de consensu abbatis et conuentus [illegible] Cum autem abbas et conuentus licentiant aliquem sic et ille renuntiat simpliciter suo monasterio ex odio forte uel rancore uel alia de causa tali [illegible] non ualet [illegible] Quia non est [illegible] dare licentiam euagandi et [illegible] solutionis. De monacho quod debet petere licentiam de uoto faciendo. Abstinentie. [illegible] quod uotum abstinentie potest clericus secularis emittere non petita prelati licentia. peregrinationis. Et clericus non debet in peregrinationem ire sine licentia sui episcopi. hec tamen de consuetudine hodie non seruantur. Circa clericos non beneficiatos. Fallit [illegible] quod [illegible] clericus uel monachus petita licentia a prelato suo potest peregrinari uel transire ad religionem. licentia [illegible] generali uel speciali [illegible] ad uotum peregrinationis. [illegible] intelligo de peregrinatione [illegible] propter episcopum abesse [illegible] ab ecclesia sua [illegible] magne. [illegible] absente [illegible] sufficit licentia archiepiscopi. Rei publice. [illegible] tocius [illegible] prelatorum non impedit [illegible] clericus uel monachus. Colonus.

Nota d. ap. si nu[illegible] si transeat non petita licentia et cetera.

No. d. ap. Pone impetrauit et c.

No. d. ap. Credo a. q. [illegible] licentia petat et cet.

No. d. ap. Cum autem abbas et cetera

No. d. ap. quod clericus non debet in peregrinatione ire sine licentia epi.

No. contra quod dictum de monacho intelligas et de clerico et cet.

No. d. ap. quod [illegible] tocius prelati [illegible] prelatorum non impeditur quod si cli. uel monachus [illegible]

No. c. tu. Ista tria nomina colonus originarius ascripticius nomina sunt synonima te.

No. c. tu. differentia inter continuum et per se utile.

sicut tamen acceptis de
impunitate. Si au
tem ista tempora non
sunt requisitus. po
stea quod non potest. xv
ij. q. ij. Si quis in
cognitus. Cum in
cipiet computari il
lud tempus. Dicit hic
quod a tempore ingressus sui
ex currit continue
in favorem religi
onis. Lau. Ho. et a
lij plerique quod dicitur
quod a tempore scientie. ar.
predicta. ca. Si cognitus
fuerit. i. fi. Si au
tem sit tam longe
quod inveniri non possit.
quod si recipitur
cum ante hoc tempus ad
professionem. cre
do salvo meliori

No. c. tu. quod si postea fuit manumissus te.

iudicio quod ille debet
manere in monaste
rio satisfacto domino
quod fuit in culpa re
cipiendo eum. ar. d. liiij. Si servus ab
sente. vel dic quod si iste erat servus
et asserebat se liberum cum recognoscatur
de hoc. vel forte probabat hoc per falsos testes
et corruptos si dominus voluerit eum ex gratia
liberare vel dimittere absolvitur tamen
quod ignorans et vilis homo quod ipse accepit
servitute et restituetur domino. ar. ex.
de ser. non ord. de servorum ordinatione. Ipse.
Impuberes absque patris aut tutoris
auctoritate. xx. q. ij. c. i. ij. ex. de regul.
Si quis. Et dicit glossa impuberes masculi
loquitur usque ad xiiij. annum et feminas usque ad
xij. completum. Et in hoc articulo multa

No. c. tu. Aliud est de viro invita uxore reintrante monasterium te.

No. c. ex. ij. de impuberes.

Ista tria nomina. Colonus. originarius. ascripticius. nomina sunt sinonima significantia
quidam conditionis homines qui ita ascripti sunt terris colendis quod non possunt a cul
tura illa recedere sua voluntate alias non possunt vendi sine glebe. nec gle
ba sine illis. Et quia tenentur colere terram. dicuntur coloni. Et quia ascripti sunt sive
deputati ad hoc faciendum ex conditione sua dicuntur ascripticii. Et quia ex sua
origine vel patrum vel avorum suorum ita adherent glebe. vocantur ori
ginarii. Quia colonus est ex conditione sed ex conductione monachus
potest fieri. Continue. Id est continuum dicitur tempus minima quod currit quamvis ali
quis non habeat potentiam experiendi aut scientiam. Utile est quod utile a
vocatur tempus quod non currit nisi a tempore scientie. quod a tempore sine. et tale tempus voca
tur utile. Non continuum. Ad professionem. Si talis est quod
cum servus invito domino monachus fieri non debeat. xvi. q. i. c. v. Cum invito
domino servus non possit constituere hominem suum cuius super caput sui. Et videtur
exigere regula monachorum et canonicorum regularium. Ibi. Quidam
dicunt quod non potest fieri monachus. Sed hic videtur velle contrarium
quia servus vovere continentiam et proprio abrenuntiare et vovere secundum regu
lam monachorum quia talia licet salvo iure dominij quod habet in corpore servi
et animam deo obligare invito domino potest licet non possit alij subij
cere corpus. Sed ex subiectione corporis non exigitur ad monasterium. Quia in
propria domo potest quis esse et esse monachus. ar. xxvij. q. i.
De viduis. Remaneat. et hoc in favorem religionis. Quia satis provi
dit quod servus hic bona fide intravit monasterium credens se esse
liberum. alias videtur domino restituendus si velit eum. Resignetur
domino. Quod si postea fuit manumissus sufficit tenebitur reverti
ad monasterium ubi professionem fecit. Ibi. Dicunt quidam quod non.
Sed hic notatur. xvij. q. ij. Si quis incognitus quod hic servus licet dicatur
quod non sit monachus. Quia tamen quantum in eo fuit monachus
voluit esse tenetur redire ad monasterium. Sed et hoc vi
detur ex. de qui. conv. Quidam tenent. placet et
difficile est. Sed dato quod servus maneat
servus monachus fieri non possit. Sed dato quod servus
sit sicut videtur sententia hic. facile est. Ibi.
Aliud est de viro invita uxore intrante mo
nasterium quia monachus esse non potest. quia vovere conti
nentiam sine consensu uxoris non potest. Quia conti
nentia adnexa est regule monachali. Unde ex
oneratus ab uxore de monasterio ipsa mortua
non tenetur reverti ad monasterium. quia nunquam
monachus fuit. Sed servus acceptata libertate te
netur reverti. quia monachus fuit. Obligari diabolo.

.h.

et varia scripta sunt. Dicit tamen B. quod si doli capax est ingressus monasterium cum proprie sua auctoritate pa
tris... non fuerit coactus. ... non potest exire licet non pervenerit ad annos puberta
tis. quia cum doli capaces esse possint obligare diabolo. ut ex. de deli. puerorum.

pius multo fortius deo. Alii vero cum quibus ten
tio. s. la. jo. t. distinguunt sic. Ingrediens
monasterium aut est adultus aut impubes. Si
primo casu si intrat sponte et facit pro
fessionem expressam vel tacitam non potest
exire. xx. q. i. puella. et q. ii. c. i. ii. Si
invitus intrat exire potest. nisi propter aliquam
culpam ibi imponeretur ad penitentiam agen
dam. xx. q. i. Dicit. xxi. q. ii. placuit.
d. i. Si ille. et intelligas invitum qui intravit
propter metum qui potest cadere in constantem
virum videlicet mortis vel verberum vel servitu
tis vel stupri sui vel filiorum suorum. Vel certi
tate metus hoc posse. puta quia nec
cas stupri sive metus verberis atque
necis. ex. quod metus causa per totum. et di.
ex. de sponsal. veniens ad nos. Si vero
impubes intravit ab alio positus in mona
sterio. puta patre vel tutore. aut propria
auctoritate. Si primo casu si ipse non
consentit potest egredi antequam pervenerit
ad etatem legitimam. xx. q. i. puel
le. et q. ii. presens. Si autem consensit hic
consensus iste quod fit ante annos puberta
tis non teneat. tamen exire non potest postquam
pervenerit ad etatem legitimam. xx.
q. i. Illud. Ad instar carnalis matrimonii. ex.
de spon. impu. de illis. i. Nec quando pervene
rit ad perfectam etatem potest egredi
xx. q. ii. presens. ex. de regul. cum simus.
Si vero impubes propria auctoritate intrat
potest extrahi a patre vel tutore in
fra annum et diem. xx. q. ii. c. i. ii. Si
tamen eladdidit [illegible]. iii. quod sicut in ma
trimonio carnali malicia supplet etatem
ita et in spirituali. Ex. ii. postulasti. Si vero
impubes et doli capax emisit votum so
lempne continentie videtur quod sit obligatus

ut quia sicut dicit. h. vel decretum. Ex. de delicto pu
erorum. pius tenetur ad peccata sicut adultus. Et tenetur
votum servare et penitentiam agere et invito patre sponsa
lia contrahere de futuro. et fidem super hoc dare per
expressam. Expressa est que fit per publicum sive coram or
dine. Tacita autem que fit per receptionem habitus
regularis quo utuntur professi. et per hoc quod vivens
inter regulares legit et cantat sicut professi
et cetera omnia facit. Et idem est ac si fecisset ex
pressam professionem. ut ex. de regularibus. vidua
intrat. Adultus. s. ibi. quod est in monasterio. Ad
vertendum. In contrarium vel ad tempus intraverit
monasterium cum sit doli capax sive non. secundum eandem o
pinionem non consentit. Non quod impubes qui
non est doli capax et secundum h. monachus fieri non
potest. quia nec consentire [illegible] potest nec se ob
ligare. Si vero impubes non doli capax sive h.
vel etiam doli capax secundum eandem opinionem
annum et diem a tempore sue [illegible]. Nec quare addit
dies ad annum. Unde placuit iuris auctori
completam etatem. Adhuc quod vir ante xiiii annum
femina ante xii annum completum matrimonium contra
here possunt. Ita et in spirituali. ut. s. ante annos
pubertatis aliquis possit esse obligatus reli
gioni si malicia supplet etatem. Id est si sit do
li capax. postulasti. Hodie non est hodie in
corpore decretalium in forma in qua solebat esse. et dicitur ibi
quod qui ante annos completos habitum novitiorum reci
piunt. et infra annum illum de ponitentes tenentur
ad seculum et ordinem recipiunt ecclesias possunt ea
retinere. non prudentia suppleverit forte in eis eta
tem ne transire de levitate ad laxiorem religi
onem. Eo ancilla absque protestatione intravit
vitam secundum non voluisse mutare. Nec ibi
dicit. hodie revocatum est per constitutionem gregorii
et lex de adultis. quibus tamen non concedit redire
ad seculum. quod in tribus casibus sive in quo dicitur
infra in hac eadem rubrica. Aliud votum sive
iuramentum. Idem autem videtur dicendum quod ad

hoc de iuramento et de voto. et hoc est contra opinionem. Nec obstat. xxx. Vnde agitur de his iuramentis et votis
dicto glo. aug. non hoc ad omnem iurationem pertinet. Nec ad eam vero que novit alicui rei ab
stinentiam qua licebat uti per legem. Nec per votum ipse dibi efficit non licet. Quidam continentie.
Idem est et de voto continentie et ingressu religionis quod non possit revocari non statim
revocetur. Ad si vovit servaturum se continentiam vel ingressurum religionem secundum

Vnde
Vesus
dur
et c. m.

Nota infra distinctionem.

Nota infra que sit expressa professio et que tacita.

Nota infra que sit metus qui potest cadere in constantem virum.

n̄ p̄re statim cū au
dierit reuocaret. xx
xij. q. ij. quiuis.
Item. si quis spu
ber doli tamē captus
sponte intrauit co
silem ei ad cautelam
lam q̄ n̄ exiret. uł
si exiuit. q. rediret
n̄ duxisset vxorē.
Non tamē dico ipsum
teneri nisi distinc-
s[ecundu]m dictum. Set
q̄ si n̄ metu s; do
lo inductus intrauit
quis religionem.
Nunquid poterit alle
gare deceptionem
et exire. Dicas qd
nō. Non enim poterit
dicere se deceptum
cū conditio melior
facta est. nec alterius
dolo set sue potius
simplicitati ascribatur
ex. q. met cā. cū
dilectus. et de cō. qui. ex p̄te tua. Aliter
optinet contrarium regulariter. Dolo
dante cām contractui n̄ tenet contractus
xv. q. vi. c. i. Item. vxores si emiserint
votum abstinentie uł peregrinationis uel
cōtinentie uł aliquid aliud non debent auc
toritate sua cōuenire. Set viri eas
possunt irritare etiam si ante mat[rimonium] cōtractum

Cū venit ad etatem uł tūc mortuus fuit p̄r. Nunquid post p̄r illud irritare debebit
eo statim. R[esponsio]. Nō post s[ecundu]m h. Set s[ecundu]m eorum opinionem q̄ h' vanior est post
statim. Set demum in[fra] .x. dies. sicut in transitu ad religionem. Et h' q. p̄ ingre
ssum religionis eximitur a potestate p̄ris uł tutoris. Set p' alia vota nō
eximitur. et ideo nō pot reuocare n̄ statim reuocet. Ex quo scit votum
fuisse emissum. Et exponit statim. id est ip̄o die. ff. ii. xxx. uł dicit. Et in
alterum diem distulerit silentium reuocet votum filii uł filie impubis. Item
n̄ est de filio et filia. licet lex loquatur de sola filia. ff. ii. xxx. Quid
si p̄r contradixit et reuocauit h' votum sui cōtinentie siue aliud et post hanc
reuocationem consentit h' voto. Nunquid filius cum venerit ad etatem tenebitur
obseruare votum si votum illud fuit de ingressu religionis. R[esponsio]. Cōis
est opinio q̄ nō. q̄ semel fuit absolutus p̄ reuocationem factam a p̄re
et obligatio semel extincta nō reuiuiscit. uł n̄ tenebitur seruare votum
h' uł iuramentum si forte iurauit aliquis q̄ p̄r aut tutor reuocauit n̄
iterum voueat aut iuret. Idem dicunt de vxore q̄ ad mandatum viri sui fre
git votum. q̄ eo mortuo n̄ tenetur illud implere. Idem dicit de seruo q̄
intrauit monasterium et reuocatus a dn̄o postea efficitur liber q̄ non
tenetur redire ad monasterium. Item de viro q̄ inuita uł nesciente vxore in
trauit monasterium et p̄t h' reuocatus fuit ab vxore q̄ mortua vxo
re nō tenetur reintrare monasterium licet teneatur continere. Set in oībus
casibus istis dicit. h. contrarium. Et dicit q̄ in nullo casuum p̄dictorum
uł p̄dictarum absoluuntur impubes aut seruus aut vir ab h' votis set impe
ditur ne possit adimplere q̄ p̄misit. uł remoto obstaculo q̄ impedie
bat debet sū q̄ impediebatur. Id est votum seruare. Arg. xv. q. vi. Nos sanc
torum iuramentorum(?). xxiij. q. vi. Qui recedunt. et q. vi. c. i. sic nouimus. h. xxxii.
q. ij. mulier. Set in viro reuocato ab vxore de
monasterio cōcedit ei aperte. Ex. de cōu. cōiu. Cum sit
intrauit. placet. Set ipse nō recipit h' dec. Et pō
Q[uid] cū p̄r uł tutor reuocat votum filii uł filie impu
beris aut maritus votum vxoris nō peccant. Re[sponsio]
utitur iure suo concesso sibi a deo et a canone. n̄
filius nec filia nec vxor peccat n̄ nō adimplendo p̄
h' reuocationem. xxxiij. q. v. noluit(?) manifestum
Dolo dante. Ibi dr̄ dolus dare causam contractui
qn̄ aliquis p̄ dolum inducit aliquem ad ineundum contractum cum
aliquo siue venditoris siue emptoris aut alium q̄ alias nō esset contracturus n̄ induceretur p̄ dolum. et tunc
nō tenet contractus ip̄o iure. Quando autem dolus incidit in contractum. s. quando contracturus erat aliquis cum
eo uł alio m[odo]. set dolo inductus ad maius p̄cium dandum tunc tenet ip̄o iure contractus. Set rescinditur
uł datur doli exceptio si agatur ex illo contractu. Set in mercatione uł in contractu matrimoniali
et si dolus dedit causam contractui. matrimonium tenet nichilominus sic contractum. et mercatio silr. Post
cōuenire. s. irritare possunt supple. Q[uid] Nunquid post irritare similiter iuramenta eorum facta
ante mat[rimonium] contractum uł post. R[esponsio]. Credo q̄ nō si sunt talia q̄ p̄stita sunt sup abstinentia. s[ecundu]m
q̄ innuit glo. angelus supposita. Nō uidetur h. xxxvi. q. v. Soluit. q̄ si ante mat[rimonium] contractum ob
ligauit se mulier alię hoi nō posset post contractum mat[rimonium] vir eā liberare ab illa obligatiōe.

Nota. Item et infra. nisi p̄r statim reuocauerit et cetera

Nota infra. Quid si p̄r contradixerit et nota responsionem contra questionem

dā

Nota. Item. vxores si emiserint votum et cetera.

Nota. Set in mercatione uł in contractu matrimonij. Nota. Nunquid post irritare similiter iuramenta et cetera

I

emisissent votum quod contracto matrimonio non compleverant. Idem est et hec si uxor de consensu viri emiserat tale votum et postea prohibeat vir quod debet ei obedire uxor et nullo modo peccat uxor obediendo licet peccet vir id quod consenserat prohibendo. xxxiij. q. v. solutio magistri. Quod autem dixi de voto continentie intelligas cum distinctione. Quia aut inter virum et uxorem est secuta carnalis copula aut non. In primo casu similiter uxor religionem intrare potest; si maritus illius intret. Set si est vetus uxor et non est suspecta de incontinentia licentietur viri et promittat in manu et presentia episcopi continentiam. et sic potest vir intrare. Alias non. Ex. de conversione coniugatorum. Cum sis preditus. Uxoratus. Jtem videtur dicendum in casu converso quod uxor possit intrare religionem viro sene et non suspecto de incontinentia. quia in hoc non est par ratio(?) videlicet. Ex. de conversione coniugatorum. Ad apostolicam. Et. i. c. q. v. solutio. Si vero uxor non vult ingredi religionem set in seculo promittit continentiam obligatur dumtaxat in eo ut marito non petenti debitum reddere, nisi ambo emiserint pari consensu tale votum. Tunc etsi maritus prohiberet ad votum servandum ipsa tamen debet sustinere et perseverare in voto quod fecit. xxxiij. q. v. quod deo vna sola. non obstat. Ex. de co. co. tua. n. quibus non fuit factum votum continentie. Si autem non intervenit carnalis copula potest ingredi religionem invito viro et contradicente. Ex. de conversione coniugatorum. Verum ex precepto. Set quid si se dic(at)

Similiter dico quod si post contractum matrimonium iuraret aliquis aliquid quod ipsa possit facere contra dominum(?) maritum non posset ille tale iuramentum irritare. Alias dico quod possit. Quid si voveat mulier vel iuret quod non ibit ad convivium vel aliquid aliud extra domum propter(?) cum viro suo. Responsio. Credo quod hoc iuramentum vel votum si tamen votum est potest vir revocare. h. tamen notavit xxxiij. q. v. Manifestum. Quod maritus illa sola vota uxoris abstinentie revocare potest que ipsa implere non potest sine scandalo viri ut de ieiunio. de surgendo ad matutinas. de iacendo de nocte in ecclesia. Alia autem que potest implere sine scandalo viri revocare non potest. nec uxor tenetur ei obedire et revocatur(?). ut si vovit quod daret aliquid de suo. Et(?) ubi consuetudo est quod mulieres habent bona parafernalia separata a rebus dotalibus. ut si vovit quod cantaret unum psalmum vel diceret. pater noster singulis noctibus. vel quod de certo non exigeret debitum. vel quod non consentiret adulterio(?). Quod autem dixi. s. quod vir possit suo irritare vota uxoris. Continentiam perpetuam suppleas. Nam sufficit quod promittat continentiam ad tempus vite mariti tantum. Si autem post huiusmodi votum factum ad tempus maritus receptus fuerit de seculo. quod de iure non debet mortuo marito potest iterum contrahere si sic remanserit usque ad mortem viri. Et idem dico quod sicut notavit. h. xxxiij. q. v. Uxorem. Vivente marito non compelli intrare monasterium vel saltem continentiam perpetuam vovere. Quod sanctius(?) dico si ipsa ignorata fuit nuptie(?). Alias non dico quod compellenda sit. set postquam maritum revocare debebit si vovit non potest illa ad intrandum monasterium quia est suspecta vel ad vovendam perpetuam continentiam quia si est suspecta uxor potest. Jta quod vir licentietur eam et promittat perpetuam continentiam ut supradictum est de uxore. manus presentia. Talia autem matrimonia negotia non debent expediri per minorem quam per episcopum vel per aliquem de mandato eius. Si tamen per aliam personam inferiorem scilicet aliquem vite fratrum esset non debet propter hoc ex toto revocare. et peccaret si de facto revocaret. maxime si consuetudo esset loci quod talia per minorem quam per episcopum expedirentur. Promittit sine consensu mariti. V. h. Sed si de consensu mariti eam promiserit sub perpetuum sine ad tempus. eo ipso presumitur maritus voluisse perpetuam continentiam servare. et sic notavit h. xxxiij. q. v. Uxorem. h. tamen non credo vel quod tacito consensu mariti obligetur eam ad hoc continentia(?) non voveat expresse ingredi religionem. Quid si monachus potest transire ad heremum vel ad reclusorium. R. h. notavit xxvi. q. ij. Despoliatum quod potest marito invito. Dicit tamen ecclesia votum continentie quia heremo vel reclusorio ut dicit est artior religio quam in ecclesia regulari. Dico tamen non credo quod possit vel obliget se ad observantiam regularem. Et sollempniter renuntiet seculo et omni proprietati. Jta quod trahat

sicut notatur in textu. verum est hoc statuit uxor de consensu viri et(c.) sicut notatur in ap. h. tamen notavit in textu.

non tamen nota in ap. sicut ei sufficit quod promittat continentiam ad tempus etc.

sicut in ap. quod matrimonia negotia non debent expediri per minorem quam per episcopum vel per aliquem de mandato ipsius etc.

sicut in textu. Si vero uxor non vult ingredi religionem set in seculo promittit continentiam obligatur dumtaxat in eo ut marito non petenti debitum reddere nisi ambo emiserint pari consensu tale votum etc.

sicut in textu. Set quid si se dicat etc.

velle intrare cum vir exigit ab ea debitum et tamen perunctando differt. Dico quod episcopus debet arbitrari tempus infra quod ipsa ingrediatur. Quo elapso si nondum fuerit ingressa cogatur per censuram ecclesiasticam satisfacere viro. Et extunc poterit eum licite cognoscere. Tamen si illo termino elapso ingrederetur nichilominus teneret ingressus dummodo ante carnalem copulam. Extra de conversione coniugatorum. Ex parte. Postquam autem ipsa fuerit ingressa et fecerit professionem tacitam uel expressam solutum erit matrimonium. Et vir qui remanet in seculo ea illa vivente poterit aliam ducere, ut in [illegible] dec. xviii et publico. Item quid si ipsa non vult ingredi religionem sed quasi sub natura proposituin castitatis in seculo velit in domo propria permanere suscepto aliquo religioso velo. Ad hoc dicas quod non sufficit et nichilominus compellenda est intra iam dictum tempus nisi se uoto astrinxerit ad obseruandam regularitatem; in quo casu compelli poterit ut relicto seculo religioso proposito exequatur. Extra de conversione coniugatorum. Ex parte tua. In fine. Et nota quod quicquid dictum est de uxore generaliter ad uotum continentie intelligendum est et de uiro. Quod in talibus secundum omnes ad paria iudicantur uir et uxor. xxxii. q. i. Si quis uxorem. et q. v. Precipit. et q. ii. Quod autem. Item uoto autem absolute continentie dicunt quidam indistincte quod uir siue minor sit possit talia uota facere cum incerta uxore. xxxiii. q. v. Votum continentie manifestum. Voluit hec ymago. Ego uero intelligo idem nisi per tale uotum fieret uxori

[illegible] illa contractata que est in quolibet religione scilicet ad continentiam et ad abrenunciationem propriorum et ad obedientiam ipsa ingrediatur religionem non tamen ad probandum sed ad faciendum professionem ita quod infra duos menses [illegible] infra intra spacium faciat professionem habita consideratione qualitatis tamen religionis quam relicti. Quod si datum est ei tempus ab episcopo ad intrandum et maritus interim per violentiam cognoscit eam, nichilominus eo non obstante poterit illa ingredi religionem infra tempus assignatum. Aut impediretur intrare post matrimonium iam per carnalem copulam consummatum. Extra. Hoc quod est casus est. Et dominus diuisi sunt super hoc sensuerunt. poterit aliam ducere. Sed de consensu eius intrauit uxor religionem sed eo contradicente. Hoc tamen contrarium non uidetur super illo. C. de sponsalibus. Sed quod eo ipso uidetur maritus uouisse continentiam quod consensit uxore intrante monasterium. Quod ego non credo. Quemadmodum iam dictum est hoc proposito uel uoto castitatis et susceptionem habitus regularis matrimonium ante carnalem copulam non rumpitur nisi per ingressum religionis. Compelli poterit tamen. Quod si aliquis compellatur uel exequitur hoc propositum siue uotum voluntaria castitatis a marito, nichilominus continuatur eius matrimonium. Extra. Quod sic non ita continentie se ad obseruantiam talis expressam secundum formam alicuius religionis, nec tale uotum castitatis quantumque sit sollempnizatum dirimit matrimonium ante contractum nisi sit sollempnizatum per susceptionem ordinis sacri uel professionem regularem tacitam uel expressam. Item nunquid potest aliquis uel aliqua fieri monachus uel monacha in domo propria. Respondeo potest quidem sicut notatur xx. vii. q. i. De uiduis. Si tamen faciat uotum de non habendo proprio et de seruanda continentia et supponat se regule monachali et uiuat secundum eam. Preterea exigitur quod supponat se alicui abbati uel priori. Quia plurimi monachi sine abbate uel priore monachus sunt. Licet non sint monachi secundum regulam et formam beati Benedicti qui uoluit et constituit quod fratres suo obedirent abbati. Item sufficit quod habet hic monachus qui est sine abbate uel priore in domo propria uel in reclusorio uel in heremo et hoc propria non deserit. Respondeo. Dicatur hoc ea que sunt que ad usum. Quia ad parentes eius quibus ille qui debet ei succedere ab intestato. Si tamen transferat se ad aliquam ecclesiam, fingentes nunquam fuisse illorum crunt ecclesie illius ad quam se transtulit. Si uero nec se transfferat nec habeat tales successores succedet illis rebus ecclesia cui hic monachus per totum sit coadunatus. Si autem aliquis uel aliqua emittit uotum continentie in manu publice persone ecclesiastice sine [illegible] quod tale uotum impedit et dirimit matrimonium postmodum contrahendum. Licet sic uouens non recipiat habitum religionis nec renunciet proprio nec promittat obedientiam alicui abbati uel priori. Quidam tamen dicunt contrarium dicentes quod uotum continentie non dirimit

Nota in textu. Item quod si ipsa non vult ingredi religionem etc.

Nota in textu. Quod si autem est compellatur in textu. Nota in textu. Et nota exceptionem circa hoc apparatum.

Nota in textu. Sed nunquid aliquis uel aliqua potest fieri monachus uel monacha in domo propria et cetera.

I

Iudicium in debito exigendo et reddendo. Quod verum satis probabile primum peccati. Si quis vir etc. Item in voto peregrinationis dicitur quod vir non tenetur coniugium sub alterius mulieris facie. xxxiii. q. ii. Si tu. xxxiii. q. v. Quod deo. Fallit in voto crucis solum, quod in maximum favorem terre sancte ac fidei christiane potest vir sine uxoris licentia facere ac libere adimplere. Uxor tamen ut continentiam servet attente est commonenda. extra e. ex multa. Vel si non vult remanere sequatur virum suum. extra e. quod super his.

Sequitur videre an in votis valeat dispensari. Et quidem tres inveniuntur opiniones. Quidam dicunt simpliciter quod nec papa potest in votis dispensare, quia redditio voti est de iure naturali sive divino et quod non dispensatur. extra de testi. cogen. licet. xxv. q. i. Sunt quidam. h. tenet. h. et ei sequaces. Sic opponitur eis de redemptione vel commutatione votorum ut dictum est. s. e. c. et redemptione. Respondent quod non est ibi dispensatio sed iuris declaratio. Cum enim quis vovet peregrinari vel abstinere, subintelligitur si commode fieri potest. extra de iure iur. Contra vallis. Alii dicunt quod potest dispensare in votis peregrinationis sed non in voto continentie. Tertii dicunt sine exceptione quod in omni voto voluntario ad papam potest dispensare, sive sit de continentia sive de alio. Nam in omnibus votis et iuramentis intelligitur excepta eius auctoritas. extra de ele. significasti. Extra de iure iur. venientes. Contra istos est aperte extra de sta. mo. cum ad monasterium in fi. ubi dicitur non existimet abbas quod super habendi proprietate possit cum aliquo monacho dispensare, quia abdicatio proprietatis sicut custodia castitatis adeo est adnexa regule monachali ut contra eam nec summus pontifex possit licentiam indulgere. Sed et ipsi exponunt cum monacho manente monacho; posset tamen facere de monacho non monachum, ita dicit alia. Ego quantum ad votum continentie sentio cum prima et secunda opinione. Quantum ad alia distinguo utrum vovens vel iurans simpliciter et indeterminate vovebat nec excludendo nec includendo auctoritatem pape, quia talia vota vaga et indeterminata recipiunt interpretationem a iure. extra de iure iur. venientes. contra vall. In secundo casu si intendebat expresse se obligare in omnem eventum, inducitur votum. Consulo tamen quod observet, nisi ex observantia immineret periculum mortis sive vel alterius; tunc nullo modo tenetur. Quantum ad illam partem quod est illicitum. Exemplum de voto iepte, qui ratione voti occidit filiam; reprehenditur. Item. extra de hiis qui ratione gratie promissionis et iuramenti quod fecerat saltatrici occidit iohannem baptistam. xxii. q. iiii. c. ii. Et c. unusquisque. Et breviter quecumque pars reprehenditur in executione voti, non est adimplendum. xxii. q. iiii. In malis. Sed vel si intendebat directe se obligare et ad licitum si subest causa

in sponsalibus, nisi sit dolus et precipitatio, et sacris ordinibus susceptionem aut professionem regularem vel tacitam vel expressam precedentem. Vel si vellet ex voto uxori subtrahere nec quo dare pauperibus, vel sic ita affligere ieiunio quod non posset reddere debitum. In voto solemni huius voto adveniente continentia ff. h. quod ego non dico. Sequatur virum nec poterit vir sibi ei prohibere. Licentiam indulgere. Non negat quin possit dispensare in voto obedientie facto a monacho abbati suo. Et est ar. quod non est hic obedientia concessa monachis. Et monachus factus est monachus est. Nec tenetur ad hanc obedientiam. Et sic non videtur h. ut dictum est. Facere. Et extra quod de quodam monacho fiat rectorem castelle. Secunda opinione sed quod papa dispensare non possit. Ego autem credo posse adherendum tertie opinioni. Auctoritas x et auctore christi. Si sit probabile quod illicitum sit votum vel iuramentum. Et ubi probabiliter dubitatur utrum sit licitum vel illicitum, dispensabile vel indispensabile, recurrendum est ad papam. Item monitum nonum. h. xxxii. q. vii. Non solum. quod de aliquo fieri votum de carnibus non comedendis et infirmatur ita quod dicitur a medicis quod in periculo non vesci carnibus et quod aliter evadere non potest, potest de precepto maioris et sui proprio comedere carnes, quia casus necessitatis. Et in hoc voto tacita videtur conditio fuisse si necessitas cogeret et precepto maioris adesset. Voto iepte. Iud. xi. De hac. h. xvii. Ad implendum.

Nota iterum in voto peregrinationis etc.

Nota in apostolico obedientia facta abbati.

Nota iterum an in votis valeat dispensari tres opiniones. prima.

Nota in ap. nota h. etc.

Secunda.

Tercia.

papa

Nota opinionem magistri.

nec de ipso facere cogitando aut deviare. In primo casu potest contra auctoritatem pape venire

Alias
No. i. ap. Et ite(m) de q(uo) sufficit au(c)toritas ep(iscop)i etc.

redimat vel co(m)mutet ut sup(ra) dictu(m) est. Auctoritate superioris. Non est tutu(m) q(uod) se excuset p(er) aliqua(m) dispensatione(m) n(isi) q(uod) co(m)pleat ut p(ro)misit. Queritur de voto religionis sic. Aliquis adivit i(n)gredi religione(m) n(on) ta(m)e(n) fecit p(ro)fessione(m). Contingit ut habeat in aliquo casu ei redire ad s(e)c(u)l(u)m. Ad h(oc) distingui(tu)r: in ac(tu) ne(m)pe assumit h(abi)tu(m) i(n) ingressio aut facit p(ro)testatione(m) aut no(n). Si facit p(ro)testatione(m) q(uod) vult esse i(n) p(ro)batione et si displicuit liceat ei redire ad s(e)c(u)l(u)m: potest redire finito t(em)p(or)e p(ro)bationis. Si vero facit p(ro)testatione(m) q(uo)d vult esse i(n) p(ro)batione no(n) ta(men) p(ro)testat(ur) q(uod) vult redire ad s(e)c(u)l(u)m si displicuit ei religio: no(n) potest redire ad s(e)c(u)l(u)m. S(ed) transire poterit ad regula(m) laxiorem q(uia) p(re)sumptu(m) est q(uod) p(ro)posuit mutare vita(m). Si a(u)t(em) nulla(m) facit p(ro)testatione(m) s(ed) simpl(icit)er accepit h(abi)tu(m) et portavit i(n)t(er) fr(atr)es, decetero n(on) potest redire ad s(e)c(u)l(u)m, nec ad laxiorem regula(m) transire. S(ed) d(e)b(et) i(n) ip(s)o monasterio remanere q(uia) ille i(n)telligi(tur) fecisse tacita(m) p(ro)fessione(m) et sic solle(m)pnizasse votu(m). ex(tra). de regl(aribus) et tra(n)s(euntibus) ad rel(igionem). Co(n)sulti. Vidua. s(imi)l(ite)r eo(dem) ti(tulo) post la(psum). xx vij. d(istinctio) q(uia) i(n)tegrasti. S(ed) postea d(omi)n(u)s Gr(egorius) ix. co(n)stituit q(uod) novicii i(n) p(ro)batio(n)e positi possu(n)t ad p(ri)orem statu(m) redire libere. Istud a(u)t(em) no(n) n(isi) i(n) trib(us) casibus. Primus est. Si acceperunt h(abi)tu(m) q(ui) dari p(ro)fitentib(us) co(n)suevit. Sc(d)o si fecerint p(ro)fessione(m). Tercio si evidenter appareret q(uod) tales absolute voluerint vitam mutare et i(n) relig(ione) p(er)petuo deservire. ex(tra) de regl(aribus) et transe(untibus) ad relig(ionem). Statuimus. Q(uo)d q(uo)d ait Scietur q(uod)

No. i. tex. Set postea g(regorius) g(regorius) ix. statuit etc.

tu
No. i. ap. Ego s(ub) p(re)iudicio credo q(uod) solu(m) p(ro)positu(m) no(n) obligat etc.

et audite p(ro)pria pot(est) q(uod)h(ic) venire co(n)t(ra) q(uo)d i(n)ju(n)ctu(m) est i(n)tra m(on)a(steriu)m et illicitu(m). Auct(oritat)e superioris. Sc(i)o q(uod) s(o)l(u)m q(uod) sufficit auctoritas ep(iscop)i i(n) co(m)mutatione s(ed) n(on) i(n) p(ro)pria absolut(ion)e ab h(oc) i(n) una(m) n(o)n i(n) p(ro)p(ri)etate i(n) una(m) de quo p(ro)babil(ite)r dub(itatur) utru(m) vot(um) licitu(m) sit vel illicitu(m). Aliq(ui)s votu(m) emisit de ieiunando vel ferando i(n) sabb(at)o. S(ed) m(u)tandu(m) est. R(espondeo). Cu(m) s(ecundu)m vetere(m) canone(m) de co(n)se(cratione) di(stinctione) iij. sabb(at)o ieiunand(um) s(it) s(ecundu)m sit die sabb(at)i. S(ed) t(ame)n canonu(m) vel lex de co(n)silio. Vel abrogatu(m) est p(er) co(n)t(ra)ria(m) co(n)suetudine(m). n(on) o(portet) votu(m) de h(oc) ieiunio mutari vel revertari. pot(est) t(ame)n mutari i(n) melius. Votu(m) aute(m) de feriando i(n) sabb(at)o n(on) est s(im)pl(icite)r irritand(um) aut de necessitate mutand(um) n(isi) p(ro)p(ter) que vot(um) susp(e)cta sit q(uod) iudaizare velit. Alias vel aliter lo est si no(n) subest causa. Alia(m) dispensatione(m) est ip(s)e. Redire. de positio(n)e n(on) contraxit si erat laicus aut h(abi)tu(m) v(e)l h(abi)tu(m) ecc(lesi)asticu(m). Si erat etia(m) p(ro)fiterit. Id est h(oc) distinctione(m) faciunt q(uod) ubi ista ceterau(m) ex(tra). de regl(aribus). Co(n)sulti. Finito t(em)p(or)e. Aut t(ame)n an(te) si voluerit. al(ias) p(ro) ministerio q(uo)d totu(m) t(em)p(u)s pro volo expectaret. H(abi)tu(m) s(ed) p(ro)fessor(um) portaverunt faciendo o(mn)ia q(uod) co(n)sueverunt facere p(ro)fessi. P(ro)p(ter) statu(m) q(ue) h(ab)ebant i(n) s(e)c(u)l(o). Evidenter appareret. Co(n)tra fecit hec i(n) regressu q(uo)d dicit vel q(uia) renu(n)ciat s(e)c(u)l(o) p(er)mittens q(uod) decetero i(n) religione vivit et facit sepultura(m) vel sic videbit. Voluerit vitam mutare. Et h(oc) illo et ex illo q(uod) p(ro)posui(t) est supra. l(icet) q(uod) p(ro)posuit vitam mutare. et ex illo ca(pitu)lo. xvij. q. i. A(rgumentum) v(e)l d(e) c(on)tr(a)rio. q(uod) p(ro)positu(m) solu(m) obligat adeo q(uod) p(e)cc(atu)m mortale est veire co(n)tra. Q(uo)d co(n)cedo. h(oc). de p(ro)posito firmato p(er) deliberatio(n)e(m). S(ed) q(uo)d e(st) ex(tra). de voto. Ibi d(icitu)r de quo da(tur) qua(n)tu(m) est i(n) mortis p(er)iculo et quada(m) infirmitate dixit. Non ero d(icitu)r hic. P(ro)posuit q(uod) alii i(n)traret religione(m). q(uod) si n(on) est amplius i(n) voto p(ro)cessit. n(on) tra(n)sgredit(ur) si n(on) impleat q(uo)d d(icitu)r. Ego sub p(re)iudicio credo q(uod) sol(um) p(ro)positu(m) n(on) obligat. Nec est mortale veire

co(n)tra n(isi) addatur p(ro)missio. Et votu(m) exp(re)ssu(m) vel tacitu(m) s(ed) p(re)sumptu(m). Ut cu(m) quis recipit h(abi)tu(m) p(ro)fessor(um) lz n(on) dicatur i(n) u(er)bo. Et cu(m) recipit h(abi)tu(m) novicii exp(re)sso p(ro)posito suo de p(er)petua obs(er)vantia religio(n)is. Recep(it) h(abi)tu(m) novicii et eunde(m) exp(re)sse h(abi)tu(m) p(ro)p(ter) voti p(re)su(m)ptione(m) obligat ad q(uo)d neutru(m) p(ro)posuit (et) non sufficere sic ergo q(uod) p(ro)positu(m) eundi ultra mare vel ad s(an)c(tu)m Iacobu(m) sine voto no(n) obligat. S(ed) cruce(m) accipiat quo ad p(er)a(m) assu(m)it aut a sac(er)dote suo pera(m) et baculu(m) s(e)c(undu)m co(n)suetudine(m) sic co(n)suevi(t). Vel ad s(ecu)l(u)m p(er)petuo deservire. Q(uo)d si i(n) aliquo istoru(m) triu(m) casuu(m) revertatur ad s(e)c(u)l(u)m de facto et contrahat m(atri)moniu(m) valebit. R(espondeo). Planu(m) est q(uod) duo p(ri)mi casus i(m)pediu(n)t et dirimu(n)t m(atri)m(oniu)m contrahendu(m).

tu
No. i. ap. Q(uo)d si i aliquo istoru(m) triu(m) etc.

fiunt in probatione. Ergo. Uel quia protestati
sunt se uelle esse in probatione, uel quia habitum
acceperunt nouitiorum. Qui habet locum in illis
religionibus in quibus habitus nouitiorum est dis
tinctus ab habitu professorum. Uel quia talis est
ordo qui non consueuit recipere aliquem ad professi
onem nisi probatione premissa. Quod autem sequitur
infra annum. Intellige ubi annus statutus
est ad probationem. Idem tamen esset de alio
tempore si esset ad hoc statutum. Quod si non
appareret euidenter quod uoluit uitam mu
tare et in religione perpetuo deseruire. In in
dicto tamen premisse continetur quod tali uolunta
te et proposito et premissa deliberatione intrauit.
Dico quod non licet ei redire ad seculum. Et si du
bitaret, id consulendum est ei quod in dubiis uia
est tutior eligenda. extra de sepul. Ad aures.
Item pone. Aliquis secularis uidet mo
nasterium dissolutum, monachos splen
dide comedere, bibere iocundos et cetera. Eligit
hunc ordinem. Bene possum sustinere. Ingre
ditur. Postea sit inquisitio in monasterio. Com
pelluntur ad regulam obseruandam. Iste di
cit. Non noui hanc asperitatem quam modo
uultis imponere. Nolo eam sustinere. Utrum
uere possit cogi. Uidetur quod non. Quia sicut
non potest quis cogi ad totum uotum, ita nec
ad uoti augmentum. Item quia id iuris est in
parte et in toto. Sed et ab initio non poterat co
gi ad totum. ff. de uotorum. xxxii. q.
i. Integritas. Ergo nec ad partem.
Item. licite potest aliquis se obligare se

Idem esset de contrario. Tunc demum si simpliciter renuntia
uit seculo profitens se de cetero in religione uicturum,
approbante hoc uotum uel promissionem abbate uel priore
uel aliquo de mandato eorum generaliter uel specialiter. Quia
tali casu esset uotum sollempnizatum. Alias per solam
habitus nouitiorum susceptionem et postea manifestationem
non est sollempnizatum uotum. Sed solum simplex, propter
tamen est quod tamen in proposito quod non dimittit illud postea con
trahendum. Distinctus. Uel aliter non est distinctus ad habitum
distinctionem habitus benedictine sunt uestes tempore professionis
sicut dicitur in illa constitutione. Statuimus. Non licet ei.
Uidetur magis tenere sistam. h. quia propositum obli
gat. quia non esset simplex uotum est. Tutior. Quid
de illo qui uouit quod intraret ordinem cisterciensium. Num
potest intrare aliquem laxiorem ordinem. Item. Quis
intrauit tenere ordinem cisterciensium ad probandum
religionem et hoc quia potest placere ibi remanere.
licet postquam intrauit et probationem et habi
tum nouitii suscepit possit recedere non uouit
non solum quod intraret sed quod ibi monachus fieret aut
usque ad mortem ibi perseueraret. In quo casu
quamuis non teneretur per regulam ad remanendum tamen
transgressor est uoti sed ad religionem tran
sierit laxiorem. Nolo eam tenere. Secundum illud
bernardi. Uota mea non augeantur sed in mea uolun
tate. Sicut nec diminuantur sine ea necessitate.
Non uiciat contractum. Hoc non est generaliter uerum. quia fa
llit in matrimonio. Extra de condi. appo. c. ult. Si
etiam aliquis uelit esse monachus apposita con
ditione quod ei liceat retinere proprium uel usumfructum
aliquarum rerum non ualet talis contractus. In monachatu.

Notandum in apposito quod per solam habitus nouitii susceptionem et postea manifestationem non est sollempnizatum uotum et cetera.

Nota in textu. Item pone. et Nolo eam sustinere.

in paratum ad continentiam uel ad non habendum proprium. Uel ad obedientiam. xxvii. q. v. Quod deo. xx
iii. di. Quod quis etiam qui facit professionem secundum regulam beati benedicti obligat se
ad eam totaliter obseruandam. Nam qui nichil excepit, omnia comprehendit.
xix. d. Si romanorum. Item. Aut intendebat uiuere regulariter aut irre
gulariter. In primo casu patet quod tenetur. In secundo idem. Quia si expressisset, turpis
adiectio pro non adiecta haberetur, et teneretur regulariter uiuere. extra de
condi. appo. c. i. Item. adiectio apposita contra naturam contractus non ui
ciat contractum. x. q. i. c. ii. Item. Item adiectio apposita contra legem
xvi. q. i. Si quis laicus. Solu. Indistincte dico quod non potest redire ad se
culum ex quo fecit ibi professionem. Sed utrum cogatur ibi manere, distin.
Aut erat peritus iuris aut ignarus. In primo casu non potest recedere, quia in
telligitur se obligasse non ad id quod fiebat, sed ad id quod fieri debebat.

etiam

Sed in secundo casu subdistinguo. Aut fuerunt ei explanata asperitates regule et tunc idem quod in iure predicto. Aut non, et tunc si credebat eos regulariter vivere et ad illam asperitatem se voluit obligare, non ad maiorem, et hoc expressit, tunc egreditur ibi manere set transibit ad aliud ordinem quem valeat sustinere. Si vero non expressit, credo quod debeat manere, nec potest allegare dolum nec deceptionem, quia sic melior sua conditio et potest magis imputare fatuitati sue, quia si examinasset ut debuit plenius. h. extra de regularibus. Ad eo. Consulti. xx. q. iii. Constituit. extra qui metus causa. Ad dilectus. extra de reg. Cum ex parte. Vel dic indistincte quod debeat remanere, quia dolus aliquorum vel simplicitas voventis sibi excusare in talibus ut dictum est. Item alter coniugum intravit religionem sine licentia alterius, alius repetit eum. Queritur utrum teneatur redire ad coniugem indistincte et utrum in aliquo sit obligatus ratione illius voti. Ad primum dico quod tenetur redire ad coniugem nisi in duobus casibus. Unus est si illa fuit publice fornicata et ipse ingrediens vixit caste. Alius est si fuerat lata inter eos sententia divorcii ad separationem thori. xxxii. q. i. Agathosa. extra de divortiis. Significasti. vii. q. i. Quod periculosum. Ad aliud dico quod est obligatus quo ad se tantum et ideo non potest exigere debitum, quia non potuit vovere, quia erat in sua potestate set alterius. Sed est non reddere debitum coniugi petenti non potuit vovere et ideo tenebatur reddere. xxxiii. q. v. Unica. extra de con. con. Cum in[illegible]travit. Placet. et alibi ~~[illegible]~~ vir non habet potestatem sui corporis set mulier. Pone quod mortua uxore quandoque extrahitur eum de monasterio. Nunquid tenetur redire ad monasterium vel nunquid potest ducere aliam uxorem, vel nunquid saltem tenebitur matrimonium si duxerit. Item si aliquid ab illa secula potest exigere debitum. Ad

Sicut notavit h. xxx. q. ii. tunc autem potest tamen de consensu abbatis aliquid sibi ad usum retinere. Sed quo casu totum erit monasterii. Non enim sic. h. ubi probatur xx. q. iii. Constituit. Sine licentia. Quod fieri non ~~debuit~~ debet, quia tamen sine ad hoc auctoritas episcopi, extra [illegible] illa licentia comparis sui. Et votum perpetue continentie cum transitu ad religionem si sit suspecta persona, aliter potest remanere in seculo. Publice fornicata. Ergo per exceptionem occulte fornicationis non impediretur restitutio si illa sponte confitetur in iure se fornicatam fuisse sive ante ingressum viri sui sive post. Vixit caste. Alias non potest eam repellere, scilicet si fornicatus ipse fuisset ante ingressum religionis sive post. Quod si uterque fornicatus est, nunquid potest alter invito altero intrare monasterium. Respondeo. Non potest, sicut notavit h. xxvii. q. ii. Agathosa. Et potest revocari. Qui sic intravit. Quod credo verum esse sive occulta sive publica fuerit utriusque fornicatio. Vel si unus ingrediens occulte fornicatus fuit et alius publice. Quod si uterque non penitentia licentia ab altero intret monasterium, nunquid possunt se mutuo repetere. Respondeo. Non possunt, quia neuter potest dicere se ab altero spoliatum, et uterque intrando renunciavit iuri quod habet in reliquo et iuri exigendi debitum. Votum tamen utrumque tenuit et quo ad exigendum debitum et quo ad reddendum. Quod si uterque credens alterum esse mortuum intrat monasterium, nunquid comperta veritate potest alter exire et alterum repetere. Respondeo. Notavit h. super dicto capitulo quod sic, quia neuter intrando voluit fieri monachus nisi alter mortuus esset. Unde neuter fit monachus cum uterque vivet. Sicut illa que nupsit alii cum virum suum mortuum esse crederet comperta veritate licite recedit a secundo et redit ad primum. xxxiiii. q. i. c. i. Cum in divortiis. Sed in casu potest ille qui relictus est intrare monasterium invito relinquente, sicut notavit h. super primum capitulum, quia per sententiam ecclesie amisit uterque potestatem in corpore alterius et uterque ex toto renunciavit iuri suo. Quod credo verum esse si relinquens non vult relinquere se reconciliare. Et hec tamen dicit ut notatum est in summa de matrimonio titulo de divortio. Ad aliud. Saltem videtur obligatus ratione voti

Nota in cap. Quantum matris fuit tum ad hoc ut alter coniugum intret religionem etc.

Nota in cap. Quod si uterque fornicatus est etcetera.

Nota in tex. [illegible]

Nota in tex. quod ingressus religionem sine licentia coniugis tenetur redire ad repetentem nisi in duobus casibus etcetera.

Nota in tex. Ad aliud dico quod est obligatus quo ad se tantum etcetera.

In tex. Pone quod mortua uxore etc. Nota quod quidam opiniones hic positas et approbatur in additione ad primam et opinionem h. et in summa in additione ad quartam.

I

p dico quod cessante impedimento morbi monendus
est diligenter redire. et peccat nisi faciat.
ar. xxvii. q. ii. Nos nouimus. Similiter tamen non
cogendus ab ecclesia. ex. de con. coniu. placet.
et hoc ideo quia professio quam fecit non so-
lempnizauit uotum cum non obligauerit nisi
ad continentiam ipso superstite viro. Ad id
dico quod non potest contrahere impediente voto si-
mplici saltem. ar. ex. de qui. cogn. spi. ex parte al-
tera. Si tamen contraxerit periculum de presenti
peccat. et debet agere penitentiam de sumptis in co-
ntractu. et tenebit matrimonium. ex. qui cle. uel uo.
Rursus. et ita generaliter est ad tam. Ad
quartum et ultimum dicit h. quod sic non potest ex-
igere debitum a prima. ita nec a secunda. Io. et
plerique alii doctores dixerunt quod licite
potest exigere. quia licet peccauerit contrahendo
tamen tunc est bonum matrimonii quod tol-
lit totaliter obligationem illam. ar. ex.
qui cle. uel vo. Rursus. xxvii. q. ii. Sup-
tiarum bonum. Opinio tamen h. videtur tuti-
or et congruentior ad salutem. Item et id. quid
si uxor sit cum licentia viri intrauerit re-
ligionem uult intrare religionem et ma-
ritus contradicat. Ad hoc distinguo. aut vir
aut est iam eiectus de monasterio et
reconciliatus uxori. aut non. Primo casu non
potest uxor intrare religionem. xxxiii. q.
v. quod deo. In secundo potest illo inuito intrare.
xxvii. q. ii. Agathosa. xxxiii. q. v.
Quia uxorem. Pone quod uxor relicto
maritali thoro in lapsum carnis
Et peccat. Non ergo non compellitur redire cum quibus
possit compelli ad penitentiam quam deliquit a principio. Et
secundum h. compelli potest et peccat mortaliter si non
redit. Quod ergo dicitur quod non est cogendus similiter in-
telligendum est ad personam eorum ad quos intrauit
quibus se subicere non potuit. Episcopus tamen de suo officio
potest eum compellere reuerti ad monasterium. vel dic quod lo-
quitur de laicis qui recedunt a proposito meliori. xvii. q. i.
Quidam. Quod tamen non videtur verum. Cum quidam in ipso fu-
erit obligauerunt se ad perpetuo viuendum in religione
quam fecerat professionem. Cum ergo mortua uxore
sublatum sit impedimentum quod impediebat voti euentu
tionem fit dico quod impediebatur. Et huius ratione innuit
h. quod uxorem suam velari permisit alia non
accipiet. Decretalis consistit. Et hec explicans similiter
dixit. h. quod alter coniugum si viderit compartem sui
vel sciuerit intrare religionem et tacuerit. eo ipso
presumitur uouisse continentiam. et hic tacitus intra-
reputatur pro consensu. Et sic notat. h. xxvii.
di. Diaconi. Nota. infra dicetur de uxore pro-
mota ad sacros ordines. Et est regula videtur
innuere. ut in illo. Item. Alter coniugum
in illo ubi sit licentia alterius quod necesse est licentia expressa
et non sufficit taciturnitas quod eodem modo est. Et si
retinuerit consensu uel licentia extorta per viole-
ntiam uel per dolum non preiudicat. ut ex. de con. coniug.
c. i. Si autem non sit ibi dolus vel violentia non
preiudicat nisi licentians uel consentiens ignora-
uerit. s. quod non tenetur ad perpetuam continentiam. Si
autem sciuit uel et non erat persona suspecta de in-
continentia non potest reuocare licentiatum sed tene-
bitur continere quia presumitur continentiam uouis-
se. Si autem erat persona suspecta de incontinen-
tia et hoc sciebat non potest sibi reuocato. Debet tenebitur intrare religionem si eam commode potest
inuenire. Si uero non potest aut non debebat se esse suspectum de incontinentia cum tamen esset potest reuo-
care licentiatum. Nam non recipit apud deum illius viri consilio cum legis coniugalis federis prostitu-
tam. Quod si licentians emiserit votum continentie tenetur in seculo cum non esset suspectus et
mortuo compare suo de facto contraxit matrimonium non tenebit. Quod. Tenebit non emiserit votum continen-
tie sollempne quod potest sollempnizari quamuis non renuntiet pompis si promittat obedientiam abbati
et abbati et post nec recipiat habitum alicuius religionis. Non sacris ordinibus tantum emittat uotum illud
in manu episcopi uel alicuius de mandato episcopi generalis uel specialis ipso episcopo uel eius mandato approbante illud
votum. tunc et spirituale matrimonium contrahitur inter vouentem et deum. et per hec fiet per approbationem ipsius episcopi
qui est quo ad hoc vicarius uel procurator dei. Firmo et consummatur spirituale in hac vita post consummationem
quod post hoc votum sine matrimonio spirituale consummatum non potest habere carnale matrimonium; sicut post matrimonium carnale consummatum.

et intelligitur consensus facti.

Quid si uxor etc. Nota textum et ar. separatim.

Pone quod uxor etc. Nota textum et ar.

Item quid si maritus accepit ordinem sacrum etc. Hic est questio. Convenientia inter ecclesiam orientalem et occidentalem ... ad questionem et apparatum. et ante finem apparatus inducta tangitur de debito coniugali in loco sacro et tempore de penitentiali loco vel tempore exigenda.

ceciderit. et maritus ab episcopo diligenter amonitus eam ad fru-
gem melioris vite conversam voluerit recipere propter deum poterit
religionem intrare. utique ut penitentiam ibi perpetuam agat. extra de
conv. coniu. Gaudemus. Item quid si maritus accepit ordinem sa-
crum uxore invita vel nesciente vel etiam sciente et non consentiente. Similiter
est factum preiudicium uxori. Ad huius intelligentiam nota convenien-
tiam et diversitatem inter ecclesiam orientalem et occidentalem. Ipse enim du-
obus conveniunt et in duobus differunt. Conveniunt primo in hoc quod tam
isti quam illi possunt licite contrahere matrimonium in minoribus ordinibus.
xxxii. d. Si quis eorum lectorem. placuit. Conveniunt in alio quod nec
isti nec illi possunt contrahere matrimonium in sacris ordinibus constituti.
nec potuerunt etiam a tempore apostolorum. et si contraxerint non est matrimonium. Ut
patet extra vi. synodo que in oriente fuit celebrata et regulam sta-
tuit eis. xxxii. di. Si quis eorum. xxxi. di. Si in cena. lxxxiiii. di. cum
pretio. Differunt autem primo in hoc quod ipsi sive coniugati sive non primo
veniunt ad sacros ordines non promissa vel premissa continentia
xxxi. di. quoniam. Sed et occidentales nunquam promoventur nisi continentia
promissa vel premissa expresse vel tacite. di. xxviii. Subdiaconum assumimus.
(margin: et intelligas ordinem sacrum sub-)diaconatum. et in c. xxxi. di. Aliter tenemus. Differunt etiam in alio
quod orientales in sacris ordinibus constituti licite utuntur matrimonio
contracto dum erant laici vel in minoribus ordinibus constituti. Sed
post receptum sacrum ordinem non possunt contrahere. xxxi. d. quoniam.
Et extra de cle. coniu. Cum olim. Occidentales vero ex quo sunt in sacris
non possunt contrahere. nec uti antea contracto. Ad questionem igitur pro-
positam omissis multis et variis opinionibus dico quod si vir re-
cepit ordinem sacrum uxore contradicente vel ignorante non fiat ei
preiudicium. Nam poterit exigere debitum et ille tenebitur reddere
licet non possit exigere. xxviii. di. Diaconi. xxvii. q. ii. [illegible].
Si autem uxor scivit vel consensit vel etiam non contradixit sed tacuit
cum tamen sciret vel posset vel deberet. Si clericus est occidentalis fit
uxori duplex preiudicium. Unum quod oportebit eam de cetero continere.
Aliud quod etiam mortuo viro non poterit cum alio contrahere. et si con-
traxerit non tenebit matrimonium. et hoc secundum quosdam propter votum quod videtur
emisisse ex facto viri. Secundum alios quibus assentio propter sim-
plex votum expressum vel tacitum quod impedit matrimonium contrahendum
et propter expressam constitutionem ecclesie super hoc promulgatam que dirimit
matrimonium contra eam contractum. xxviii. di. Qui sunt [illegible]. Si autem. Si
quis vidua. xxxii. di. Decernimus. Licet aliqui dicant quod licet viri
(margin: ista) promoti ad ordines sacros teneantur intrare religionem. Ego
tamen credo cum Lau. Jo. et T. quod non tenetur. sed sufficit si in seculo caste vi-
vat. quod etiam dicit prudentie. Fallit tamen hoc in uxore eius qui promoven-
dus est in episcopum quod non debet vir eligi nisi ipsa intret religionem.
Extra de conv. coniu. Cum. Coniugatus. Nunc. Si vero est clericus orientalis
dicatur hoc quod non fit uxori preiudicium ex promotione ipsius. Secundo

non poterit transire ad ali-
um contraxisse alterutro
[illegible] vivente. Si [illegible]
ad spiritualem non de conversi-
onibus. ix. de hoc. c. e. q.
Idem. [illegible]
[illegible] alius [illegible]
tractum. Preditur publi-
cam fornicationem. ad
frugem melioris. id
est ad penitentiam. voluit
recipere et sibi reconciliare.
Ad quod ipse compelli non po-
test quantumcumque illa peni-
tuerit vel ipse adulte-
rium [illegible]. et est arg. quod po-
test eam reconciliare
sibi iustam si velit. et
quod antequam receperit eam
sibi reconciliare illa mo-
nachari non potest. sive
lata sit sententia divortii
sive non. Cum hoc decretale
Gaudemus. Iudicio ecclesie
[illegible] hoc. [illegible] quod lata
sententia divortii re-
ligiosus monachari potest
[illegible] et contradicente re-
lique. Ex quo sunt in sa-
cris. id est postquam receperit
sacrum ordinem. ei. id
est uxori. tenebitur reddere.
et si fuerit episcopus vel presbyter
sicut notatur. h. xxxvii.
q. ii. Agathosa. non illa
possit laica ad continendum
et repetere cum uxore coni-
gali vel clericali. [illegible]
propter quod dicitur sacerdos de seculo
[illegible]. Sed hoc restituit uxo-
rem non [illegible] coronam au-
ferri [illegible] cum scanda-
lo uxoris. Si forte [illegible]
fuit monachus de [illegible]. [illegible]

De uotis et uotorum dispensationibus et redemptionibus.

ipsa .sed uite potest ordinari. Ergo cedo q. cu lau. et io. q sit p iudiciu cu post mortem uiri n possit contrahe. Item q ipse uiuens sine n d ei commiscere. xxvi. d. quia. Cu tn al. sicut ait apls. n ad ipse ca iuita potest orare. xxxiii. q. iiii. apls. Circa uotu peregrinationis ul abstinentie queritur utru abbas ul prior ul alius platus possit absolue religiosos sibi subditos ab his uotis quibus se astrixerant an religionis ingressu. Ad h dicat. h. q ipsa religio et tum i ipso ingressu soluit hi uota. q soluit uinculu uerum tii et obedie. ut aleg. ex. ii. dame. et xix. q. ii. due. Jmo expssa est decretal. q n frangit uotu cu i melius commutatur. Ex. e. scripture. Nec est necessaria certa satisfactio qm ubi totu uite ipse seruitio impenditur conditoris. xxxiii. q. ii. admone. de pe. di. i. ex hiis auctoritatibus. Alii u dunt q te nitur ad impl. q promiserat. n platus suus dispenset cu eis. michi uidetur q si aliquis uolens hi uota i melius commuta re epo suo pstante auctoritatem intrauit religionem absolu tus est. ut de e. c. ex receptionem. Si u n itendebat commu tare ul et itendebat sed n iteruenit auctoritas epi h possit dici q uis religionis soluat hi uota ut ait. h. consulo tn q dispenset platus dicunt dunt alii. q tutius est et plat potest dispensare. xxxiii. q. v. notum. xx. q. iiii. monacho. Item ct ead uota queritur utru pater moriens possit iunge filio quem constituit sibi heredem ut adimple at uota peregrinationis ul similia ad q ipse tenebatur. Ad q sic. ex. e. liter. Item q heres tenetur ipso iure satisfa cere omnibus quibus defunctus tenebatur. ex. de usur. tua. Ad h et dicas q n possit iunge pr filio necessitate peregrinandi ut bn colligitur i pall. dec. liter. Ierom et tenuit sibi pariter

Jtem h et casu tacantur tur sic pro conclusione. h ipse dignitatem sue orationis. Jtem metachatiua feruis. Vn n est tanta di gnitas. Id tn uiuis est i utroque casu S. h. Dicit aps. i. ad cor. vii. ipse orare. Spiritu oratione et p uatu sine quodam. ut si tota die ul nocte ul magna parte uelit in ecclia esse p orone. Sed ut dunt gnalis orationi potest ite ee durante uxore. Jn uoi unius et uespe tinas. h. nec ipso orone gnalem ul specialem debet quis denegare de bitum petenti et ipsa. Sed ip reddat et postea uadit ad ecclam et eae quatur que facienda sunt cum exigentur p pici. Qd si dicat coniux uolo ires ecclam uel audias diuinu officiu n est ei obediendum cu dnt parti participat contrariu. xi.

q. iiii. Di. dum. Q. reuisit. Sufficit ergo q reddat p. nec peccat reddens ei i ista causa ut dic. si a liu locu habens potest ad reddendum maxime cu eum neat periculu fornicationis exigenti. Qd si tali tpe platu exigerit sine causa et continentie exigat siue cu prole peccat. n tn mortaliter sed uenialiter ul peccat cu exsaturande libidinis q her spt est mortale. ul s. ipse et ol. lato. sic notat. h. xxxiii. q. iiii. in sine. cc. et e. ap. Alii tn dunt q tantu est bonu matrimonij q excusat a peccato mortali coitu qui causa exsaturande libidinis fit cu min qu fit ex dice feruido ul ppher mo dum tantum ordiatum et scdm naturam fiat. Vinculu uerum tii et cu quis iurauit q duceret aliquam i uxorem ut q obediret plato i ecclia seculari. obedie. Qd clericus iusto ipso eum tenet obedire potest transire ad religionem. Vnorie. Vbi de uxoricida q si intrauit religio nem n oportebit ipse h ipsum face aliam pniam. hi uota. s. peregrinationis ul abstinentie. Item qd si uouit quis q daret centu marcas pauperibus i genali ul alicui ecclie pdone. ul q construeret cenobiu cistercien. ordinis. Aug. si uellet hi uotu commutare i ingressum religionis ulle tatur est intrando religionem. Resp. Di. p uidendo q si ex tali promissione ul uoto est acquisita actio alicui ul aliquibus. q forte donauit ul promisit ul q daret ill ul facer h ul illud. n liberatur p ingressum hi n de consensu illorum quibus donauit ul promisit. Si ul n acquisita tacto

Circa uotu peregrinationis ul abstinentie queritur utru abbas ul prior et cetera. et ap.

Nota. Aliqui tn dicunt q tantum bonu matrimonij excusat et cetera.

Nota bene. quidam uouit q daret centum marcas pauperibus et cetera.

iuncto quod filius approbavit. pecuniariam vel satisfactionem bene potest
iniungere. arg. extra. de usur. tua. et de solu. c. i. Item summa
nota quod omnes peregrini debent defendi ab ecclesia. ut quicumque eos in re
bus vel personis offendit vel ammonitus satisfecerit excommunicetur. xxiiii.
q. iii. Si quis romipetas. et duobus capitulis sequentibus. extra. de tre
ugua et pace. Innovamus. extra. de peregrina. Conquerente. De iura

mento et periurio.

Superius tractatum est de votis in genere. Et quia iura
mentum votum est cuius assiduitate sepe
homines in periurium collabuntur. expedit ut de iuramento
et periurio aliqua supponamus. Videndum ergo quid sit iuramentum. Que cau
sa institutionis. Que forma iuramenti. Que exiguntur ad hoc ut
recte fiat iuramentum. Que sollempnitates magis obligato
rium faciunt iuramentum. Que genera iuramenti. Et que pena per
iurii. Et alia quedam dubitabilia subiciemus. Iuramentum est affir
matio vel negatio de aliquo sacre rei attestatione firmata.
Causa institutionis est duplex. Una propter infirmitatem hominum de
facili diffidentium. Cum enim aliquibus persuadetur quod eis est utile
et expediens et non credunt simplici verbo. permittitur nobis
iurare. xxii. q. i. Non est ita sicut est preceptum. Alia cum est propter
vitandam ydolatriam. Nam et concessum fuit filiis
israel ut hostias deo immolarent ne eas offerrent demonibus.
sic potius permissi sunt ut per deum iurarent quam per cre
aturas ne ... in crimen ydolatrie. xxii. q. i. Considera.
Ex hiis patet quod iuramentum licitum est et bonum et non tantum
non cum per ipsum precepto subiciatur. ad quod tenemur ex precepto
domini. prover. ... Dominum deum tuum timebis ... Et
iurabis proprio. ... Et in hunc prolatum est paulo ...
plures insistendum contra dictam hereticorum oblatrantem. Angelus
enim quem vidit Io. in apocal. stantem super mare et super terram leva
vit manum suam ad celum et iuravit per viventem in secula seculorum.
Item ipse christus frequenter legitur iurasse in evangelio. Amen amen dico
vobis. Apostolus iurabat cum diceret. Testis michi est deus. Et i
terum. Cotidie morior per gloriam vestram. Que greca exemp
laria ut ait aug. super epistolam ad gal. manifestissime eum esse
iurantem ostendunt. Item dominus legitur in veteri te. iurasse.
Iuravit dominus et non penitebit eum. Et iterum. Iuravit dominus david
veritatem. Et in precepto in veteri te. Reddes domino iuramenta.
Quare ergo dicit dominus in evangelio. Sit sermo vester. est. est. non.
non. Respondeo quod affirmatio vel negatio est que fieri in corde deberet
loquere. Set quia per hominum crescente malicia simplici assertioni
non creditur ideo prudenter adiunxit. Quod amplius est a ma
lo est non culpe set pene. nec exhibentium sed exigentium
iuramentum. Nam incredulitas hominum magis est culpa quam pena.
Vel non dixit malum sed a malo. Item licet dominus videatur

que non donavit in promis
sitate se obligaverat
...bus set tamen deo liba
tur per ingressum religionis
... illud bonum
minus mutare in ma
ius dum tamen hoc fiat auc
toritate sui episcopi. Alias
non credo sufficere volun
tatem propriam vel abbatis
quantum ad hoc. Alius tamen vo
ta abstinencie vel peregrina
tionis forte dum ... ...
potest revocare post
monachatum. Innocentius
et velle. h. idem de quo
libet voto sicut notatur
in. xx. q. iiii. quando ...
... Item magister de filio
quodam regis ... cum per
sonam ... votum ...
movens votum ...
... ...
... ...
cepit et deus ibi que tenet
illud adimplere.

Superius dictum est ... vo
tum est ... et obli
gatorium sicut votum
permittitur. Item ... permis
sione ... quantum ...
promittitur ... ...
... ...
dicitur quod licitum est. Ex precepto
levit. xix. deut. xii. ...
x. Amen amen. Io. iii. vi.
et viii. Testis. Ro. i. ...
... i. cor. xv. ...
... q. d. per gloriam ...
lo. ... precepit levit. xix.
... ...
Reddes domino iuramen
ta tua. Evangelio.
Matth. ...

nota in tex. quod omnes peregrini debent defendi ab ecclesia et cetera.

nota quid sit iuramentum.

nota que causa institutionis.

nota christum iurasse in evangelio.

prohibuisse aliquid [bi] iuramentum tamquam contra creatorem, sed contra creaturas iurare prohibuit, ne per ipsum iuramentum transferretur ad creaturas honorificentia creatoris. Quare cum in euangelio premisisset: Dico vobis non iurare omnino, statim subiunxit: Neque per celum quia thronus dei est. Neque per terram quia scabellum pedum eius est. Neque per Iherosolimam quia ciuitas regis magni est. Neque per caput tuum quia non potes vnum capillum tuum facere album uel nigrum. Item. Iterum prohibet iuramentum dicens: Ante omnia fratres mei nolite iurare. Item prohibet simpliciter iuramentum secundum voluntatem iurandi. Et ideo dixit vigilanter: Nolite, quia ad iurandum non debet spontanea voluntas quempiam inducere, sed necessitas trahere importuna. Et tunc potest sine culpa iurare, dummodo conueniant alia que exiguntur ut dicemus infra. Quod autem Ia. subdit: Neque per celum neque per terram neque per quodcumque iuramentum aliud, intelligitur non per deum sed per creaturis tantummodo, quemadmodum similia. Aliter si non dixisset apostolus: Homines per maiorem sui iurant et omnis controuersie eorum ad confirmationem finis est iuramentum, in quo patenter ostendit per quem sit iurandum. Cum autem per maiorem suum, id est per deum, etiam sit iurandum, ubi videlicet omnis controuersie finis sit iuramentum. Si ergo alicubi videatur prohiberi uel dissuaderi iuramentum, non fit quia per ipsum sit malum, sed quia ex frequenti et iniusta iuratione sepe solet contingere periurium. Vir multum iurans replebitur iniquitate et non discedet a domo eius plaga. Sic vinum non est malum, et tamen prohibet apostolus vinum bibere ad superfluitatem, quia inde solent procedere ebrietates et luxuria. Vnde ait: Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Hec omnia et multa alia tenentur et excepta pro angustiis, iuxta et multos alios. xxii. q. i. Non est contra. et capitulis regulatibus. extra. c. si ... ex. c. et sunt ... Colligitur ex premissis quod prohibitum est iurare per creaturas. Excipiuntur tamen quedam per quas licite iuratur, videlicet per euangelium, altare, reliquias sanctorum, crucem consecratam, sanctas manus episcopi. xxii. q. i. Si aliqua causa. extra. q. v. Quod periurare. Et hoc ideo est quia in huiusmodi creaturis ad deum tamen iuramentum refertur. Videtur quod quis per salutem principis possit iurari. xxii. q. v. Quotienscumque. Quod sane intelligitur per eum cuius in ditione salus principis consistit. Verum non est in vsu nec multum approbo. Item. Non quod in iuramento per creaturam non concessam debet acerrime castigari. Et si prohibitio in vitio nolens se corrigere debet excommunicari. Qui autem iurauerit per capillum dei uel caput uel alio modo blasphemiam dixerit contra deum, si clericus est deponatur. Si laicus, anathematizetur. xxii. q. i. Clericum. Si quis per capillum. Forma iuramenti triplex inuenitur secundum varietatem temporum. Alia fuit in veteri lege, alia in primitiua ecclesia,

Prohibet. Ia. ubi voluntatem libidinosam. Non debet. De honestate vetat. Id est dissuadet, uel vetat, ita quod attribuatur creaturis honor attestande veritatis. Alias non. Apostolus. Epistola vi. ad Hebreos. eph. v. Ille. Ita quod ducatur in consuetudinem. Vel ex persone prohibet. Id est dissuadet. Prohibitum. Id est dissuasum. Vel prohibitum ita quod honor attestande veritatis attribuatur creaturis. Vel prohibitum non pro se sed pro consequenti, scilicet pro periurio quod frequenter sequitur ex his frequentatione. Hoc dicit secundum consuetudinem loquendi non concessam de iure de consuetudine. Excommunicari. Intendo in consuetudinem. Blasphemiam. Blasphemare iniuriam deo est quando aliquis iurat per membra dei, que talis hominibus reputantur inhonesta. Non credo posse iurari absque mortali peccato. Iuramentum. Consuetudinarie. Alias non credo quod si quis alium iurat per caput aut oculos domini aut alia membra eius que in certis hominibus non censentur turpia uel inhonesta, uel per quod consueuerunt homines iurare non credo, nisi quod peccat

Respondeo

hebreos

Iurare vetat

Al' ad confirmationem

Nota item quod prohibitum est iurare per creaturas et ceteras.

Nota item quod qui iurat per creaturam non concessam necesse est corrigi. Nota. Qui iurat per capillum dei etc.

Nota de forma iuramenti.

alit hodie. Et iterum
legitur: iurabunt sic:
vivit dominus, vivit a-
nima mea. Haec ad dic-
ta de. xxii. q. i. Et
iurabunt. Et infra: Et pri-
ma ecclesia sic. Testis
est mihi deus. Testis
est mihi conscientia. Et
dico coram deo, ex-
tra. q. i. Si peccavi
hodie vero iura-
tur sic: per deum. Sic
me deus adiuvet
et sancta reliquia
et filia. xxxv. q. vi.
de pentecoste. Tria
exiguntur ad hoc
ut recte fiat iura-
mentum, scilicet veritas,
iudicium et iustitia.
Hiere. iv. Et iurabunt:
vivit dominus in veri-
tate, iustitia et iu-
dicio. xxii. q. ii. Et
iurabunt. Si ista
tria vel aliquod istorum
defuerit, periurium
iurantis est. xxii.
q. ii. Animadvertendo.
Veritas enim debet
esse semper in conscientia,
hoc est ut firmiter
sciat ita esse. Alias
si credat tamen non debet
de scientia sed de certitudine iudicare. Iudicium debet discretio deliberationis. Ve-
rius hoc est ut non iuret etiam verum nisi propter necessitatem. Sed
cum suadet alicui aliquod bonum quod ei expedit vel utile est et debere
et tamen non vult credere simplici assertioni. Iustitia, ut scilicet
quod iuratur sit licitum et honestum. xxii. q. i. Ita graviter
malum. et c. et in extra. Species iuramenti sunt due.
Nam aliud est assertorium, aliud promissorium. Assertori-
um ut quis iuratur de presenti vel preterito sic esse vel non esse, fuisse
vel non fuisse. Promissorium ut cum iurat aliquis se daturum

mortalis. Ribaldos autem et illos qui passim et assidue iurant per membra domini
non audeo a peccato mortali excusare. Vivit dominus. i. Re. xiiii. Haec addat. i. Re. xxv.
Testis. Ro. ix. Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium dicente mihi conscien-
tia mea. Periurium. Id est mala iuratio. Quilibet iurat qui negligenter
et indiscrete iuratur, sicut iuravit iosue gabaonitis. Iosue. x. Et david qui
iurabat primo. Re. xxv. Et qui assidue sicut faciunt ribaldi, contra illud Ec-
cle. xxiii. Iurationi non assuescat os tuum. Item qui otiose, contra illud Exo. xx.
Non assumes nomen dei tui in vanum. Item qui cum errore, iuxta illud Math. xxiii.
Qui iuraverit per templum dei nihil est. Qui autem iuraverit in auro templi debet.
Item qui falso sicut faciunt corrupti testes. Prover. xix. Falsus testis non
erit impunitus. Item qui dolose ut faciunt cupidi. Unde nec iuravit
in dolo proximo suo. Omnia talia iuramenta large dicuntur periuria. Ideo
sunt prohibita. Quid de uxore suspecta de adulterio. Ipsa vero
commisit. Iudicio post tamen confessa fuit de peccato et penituerit, post iurare
non sit in culpa de adulterio illo propter vitandum scandalum mariti et aliorum amicorum
qui aliter placari non possunt. Nam hec iurare ad hoc compellitur. Eam. Respon.
potius debet omnia mala tolerare quam huiusmodi temerarium iuramentum subire cum
certa esse non possit quod huiusmodi culpa sit ei dimissa adhuc. Ut extra de purga-
tione canonica. Accepimus. Si tamen huiusmodi mulier iusto metu compulsa iuraret
sub verbis duplicibus que uno sensu contineant veritatem et illo
sensu intelligeret licet maritus aliter intelligeret, forsitan non peccaret per
hanc cautelam illius maliciam excludendo. Iudicium. Quid si ali-
quis ex levitate iuret aliquid quod si plene deliberasset illud non iu-
rasset, numquid servare tenetur. Re. Credo quod sic. Consilium est quod iurans
sufficit enim ad hoc quod sit obligatus quod intendit deum invocare testem
illius rei quam dixit. Licitum et honestum. Ita quod nec sit in se mortale ut
adulterari, fornicari et similia. Vel veniale in se ut dicere verbum otiosum
aut in se bestiale vel aliud. Quid si iuratur aliquid indifferens quod ex circumstan-
tia possit effici veniale vel mortale, non debet servari. Nec est obliga-
torium iuramentum existente illa casuali circumstantia. Verbi gratia, iuravit
quis quod erit negotiator aut miles aut quod non tenebit feodum ab
illo aut quod non faciet vel illi aut laborabit aut accipiet
dona aut huiusmodi, tenetur illud servare. Si aliter non possit vul-
... faciat, quia iam casus venit ad illud de quo si cogitasset
[casum] ab initio non iurasset, de illi-
citum esset iuramentum. Et
generaliter utrumque quod iurat
faciendum vel vitandum quod
facere vel vitare esset mor-
tale peccatum vel veniale, de li-
cepto iuramento non est ser-
vandum ... iuramentum ...
post ... audire ...
de preterito. post ...

Nota in cap. Quid de uxore suspecta de adulterio etc.

Nota in textu. Tria exiguntur ad hoc ut recte fiat iuramentum. Et nota istorum explicationem.

Nota in cap. Quid si aliquis ex levitate iuret aliquid etc.

Nota in cap. Quid si iuratur aliquid indifferens et cetera.

Nota quod species iuramenti sunt due et cetera.

aliquid vel facturum. Fiunt autem alie questiones quas non prosequor quia tamen pertinent ad forum contentiosum. Consequitur videre que sit pena periurii. Quod ut planius intelligatur, nota primo quid sit periurium et quomodo committitur. Periurium est mendacium iuramento firmatum. Committitur autem aliquando periurium tribus modis: vel cum iurando loquitur falsum cum intentione fallendi, vel cum iurando loquitur falsum eciam sine intentione fallendi. Aliter, ut brevius fiat, ostendit Augustinus ponens hoc tres periurii modos. Primus modus est cum quis fallitur, puta credit verum esse quod falsum est, et temere ac indiscrete iurat. Secundus cum scit vel putat falsum esse et tamen pro vero iurat. Tercius cum putat aliquid falsum esse et tamen est verum, et ipse iurat tamquam verum. Primum periurium est peccatum, sed veniale si adhibuit diligentiam quam debuit; si vero ignorantia vincibilis vel facti crassa vel supina, xxii q. v c. [illegible]. Duo ultima mortalia sunt, primum gravius, xxii q. ii [illegible]. Et hoc de assertorio. Circa promissorium similiter sunt tres modi periurii. Primus cum iurat se facturum vel daturum aliquid illicitum vel inhonestum. Secundus cum iurat se facturum aliquid licitum et hoc cum sollempnitate sine aliqua necessitate et indiscrete. Tercius in iuramentis cotidianis que fiunt sine sollempnitate in cursu verborum ex quadam levitate et consuetudine mala, de re tamen licita, vel per deum. Exemplum ut cum quis ad excitandum vel [illegible] curtieos [illegible] vel aliquid simile, vel cum fiunt hec iuramenta iocosa. In hiis tribus statim tangitur [illegible] xxii q. iiii. Quod sacramento [illegible]. Primum iuramentum est mortale et nullo modo observandum, xxii q. iiii, In malis. Secundum in se est mortale, sed tamen observandum, ex quo servari potest sine interitu salutis eterne, xxii q. iiii.

futurum, ut cum aliquis iurat aliquid forte non promittendo aliquid, ut si iuret quis quod [illegible] vel [illegible] vel aliquid tale questiones. Alia secundum legistas quoddam iuramentum est conventionale quod scilicet partes faciunt de communi consensu partium; quoddam iudiciale quod defertur a iudice; quoddam voluntarium, large tamen pro eo quod dicitur conventionale; necessarium pro eo quod non dicitur conventionale; necessarium dictum sit falsum intentione fallendi, quod est quasi aliter dicitur conscientia quam dicatur periurium large, ut periurium appelletur prava iuratio [illegible], ut quod comedam hodie bis. Sollempnitate, ut si aliquis iuret super evangelia vel super reliquias ordinate et sine causa. Mala, secundo dicitur mortaliter. Secundus est qui ducitur in consuetudinem iurare per caput vel alia membra domini, quia credo illud esse mortale, sicut in Bibulo [?] dicitur. Tercium large, id est male et indiscrete iurat. Cum sacramento [illegible]. Qui iurat quod non faciet pacem cum adversario periurium est et non est servandum. In malis promissis rescinde fidem. In turpi voto muta decretum. Quod incaute vovisti ne facias. Impia est promissio que scelere adimpletur. Quid si quis iuravit quod superflue comederet vel diceret verbum otiosum, superflue comedit vel otiose locutus est? R. Notavit h. xxii q. iiii. Si aliquid quod talis mortaliter peccat; sed quod ex [illegible] superflue vel laxius solet quod in se veniale est, sed quia transgreditur illud preceptum in malis promissis et cetera. Ergo credo quod sic transgrediendo non peccat nisi venialiter. Alia preceptum auctoritatis si intelligatur ita generaliter quod extendatur ad mala venialia, quoniam ad illa non est preceptum. Item consilium sine interitu salutis. Ubi illud supra est. Et [illegible] de iure iurando. Si aliquid, Beda [illegible] loquitur xxii q. iiii [illegible] sensu contrario quod servandum est iuramentum quod non vergit in peiorem exitum. Item illud secundo intelligendum est quod sit dictum ut interitus salutis eterne quidem sit quod peior exitus. Item videatur esse observandum si quis iuraverit se facere aliquid veniale, cum veniale fieri possit sine interitu salutis eterne. Quid si aliquis iuret quod numquam erit clericus aut monachus aut regularis? R. h. notavit xxii q. iiii, In principio, quod talia iuramenta sunt servanda et generaliter omnia quibus iuratur aliquid quod nec est mortale nec veniale. Et videtur idem sentire Gratianus xxii q. iiii § ult.

Nota tres [illegible]: que sit pena periurii, quid sit periurium, et quomodo committitur.

Nota in [illegible] quod [illegible]. Nota [illegible] circa promissorium.

Nota [illegible] salutis [illegible].

Nota [illegible] quod [illegible] iuramentum.

xxi. aliq. Tertiū uerū
le. xxv. di. c. Crimi
nis. & al. ca. de in ac
ti. et si fi potest &
istud seruantes est.
ut i eod. c. Criminis.
Pena periurii est
q, d3 agere pniam
Septem annis. Si
cut p aliis peccatis
mortalibus. xxii. q.
i. predicandum. tn iste
to modo periurii et
qualitate psone & ce
teris circumstanciis
uel magis uel mi
nus pena est pniam im
ponenda. Ex. i. de
penitentiis. c. de se
cundo. c. de gradib
peccatorum & c. sequenti.
ce. Item. q ti tempus.
Item periurus i
iuramento assertio
rio est infamis ipso
iure. Sit. & suum
Ex. de except. de inq.
Ex. de ord. cogn. Cum
dilectus. i. fi. Quando
iuramentis reditur sci
enter cum n potest s
uare iuramentum
cautionale & licitum
& cum sollempnitate
factum est ipso iure
infamis ext. c. q.
relatum. vi. q. i. Infa
mes. Item ...

ar. p. h. opinione. xxxv. d. florentinum. Ubi habetur q qui iurant q nunq
foret esse repellit ab capitu. Si potest dici q hoc n est q iuramentum sit oblig
torium s3 q mortaliter peccauit temere iurando. Cum ad sunt due partes iustic
scilicet facere malum & declinare a bono. cum nulla sit utilitas i obseruatione tal
iuramenti q dico ppter obedientiam. ppter quam & si n sit faciendum malum. est tn omit
tendum bonum. cum dimissio compensatur cum bono humilitatis q seruatur i o
bedientia. Item. Cum clericus consulat opera perfectionis contrarium quodam mo esse
sibi si uellet q occasione iuramenti abstineret a talibus. Credo ergo sic p in
dicto q iuramentum diriguitur in periorem ex istis sex modis. Primo cum iuratur a
liquid q est mortale in se. Secundo cum iuratur q est ueniale in se. Tercio
cum iuratur indifferens aliquid q ex circumstantia efficitur ueniale uel mor
tale ut dictum est supra. Quarto cum iuramentum excludit opus ex caritate
faciendum. ut cum iurat aliquis q nichil dabit isti ex caritate. uel q n co
let deum. Quinto cum excludit opus de genere bonorum. ut cum quis iurat q
nunquam erit clericus monachus uel canonicus. uel q n celebrabit usq ad in
teru uel q n ieiunabit pro deo uel pro peccatis suis i pane et aqua n papi
atur ei. vel q n dicet psalterium uel septem psalmos uel q n sinat
bit istum i licitis & honestis usq ad certum tempus. Sexto. Cum excludit opus in
differens pia intentione pro deo aut proximo faciendum ut si quis iurat
q n loquetur martino uel n intrabit domum eius. uel n coquet
furnum eius. uel n molet ad molendinum eius. uel q talia n faciet ei. uel
q n uendet ei uetu pro minori precio q talis. uel n comedet ad eam
dem mensam cum eo. Aut si iuret aliquis hmoi indifferentis. credo q ppter h
iuramentum n debet declinare a talibus si caueat facere pia intentione
& ppter deum & calumpniam asserendi. & ppter tollendum scandalum proximi sui. qui quem
sic iurauit. In his pluribus autem tribus modis credo q possit quilibet
sic iurans auctoritate propria uenire contra. Nec imposita est ei pena de te
merario iuramento. In religiosis tribus cum ius hmoi iuramenta n sint obli
gatoria nec imponenda sit pena pro transgressione eorum tamq pro mor
tali n expedit tn auctoritate propria contrauenire n ppter urgentem neces
sitatem tum ppter reuerentiam sacramenti tum ppter scandalum simplicium qui
reputant se incurri periurium et inde sentiunt infamiam labendi i
periurium & detractionem. Expetenda est absolutio a superiore hmoi iuramentum
finale dz relaxare uel ex osten de utroq iurantes n fuisse obligatos et im
ponere penam de temerario iuramento. Nec te moueat q dicit gratia
nus xxii. q. iiii. c. ulti. q n tenetur ab omnibus q ibi dicit. si tenetur oppi
nionem suam sic. Nec dicit q hmoi iuramenta sint obligatoria si q n pro
hibitur seruari. Septem annis. h. regulare est de omi peccato mortali. h
aliam mitiorem penam imponat ppter aliquam causam sicut imponitur pena trium
annorum illi q frangit uotum castitatis ppter contrahendo matrimonium. xxvii. di. Si uir uotum. & sicut am d
finitiuam latam contra eum. In causa accusationis. Et dico q si opponatur per exceptionem
alicui periurium tale & repellatur a testimonio ppter hoc n iudicabitur ei si quo ad causam illa
n tamen probetur contra eum. Cautionale. Idem est q promissorium. Cautio Idem est q promissio
n adiectis pignoribus uel fideiussoribus. Ipso iure. Ergo credo q si periurus ppter et i modo actor

† sicut iuramentum non obligat ad faciendum malum ita nec quod non obligat ad declinandum a bono †

Nota i ar. Credo in periudicio q iuramentum uertitur in periurium ex istis sex modis & c. nota i tex. penam &c.

† non

† tamen

Nota i ar. q pena agere. vii. annis hec regula de omi peccato mortali licet aliquam minorem i pena ... aliquam causam

Nota i ar. q cautio.

sciens periuravit, nunquam in testimonio recipiatur. vi. q. i. Quicumque. Extra de testi. Sicut. ¶ Circa sollempnitates nota quod qui iurat per deum mitius obligatur; qui vero per deum et evangelia, magis obligatur; qui istis adiungit, scilicet reliquias, magis obligatur. Et ita ex crescentibus sollempnitatibus crescit obligatio. ¶ Sed quid si unus iurat per deum, alius per evangelium? Io. Chrysostomus videtur dicere quod maius est iurare per deum, sic dicens contra quosdam qui contrarium credebant: Stulti, scripture propter deum facte sunt, non deus propter scripturas. xxii. q. i. Si aliquis. Solet tamen dici communiter a doctoribus quod si utrumque iuramentum sollempniter factum est, equaliter obligant. Si unum sollempniter et alterum non sollempniter, magis est obligatus quo ad ecclesiam sollempniter iurans, et maior pena sibi iniungenda est si transgrediatur. Sed quantum ad deum equaliter. Extra qui cle. vel vo. Rursus. Sed contra: quanto sanctius est quod iuratur, tanto magis est, ut ait Aug., penale periurium; ergo magis obligatorium. xxii. q. i. Movet te. Sed illud intellige cum unus iurat se servaturum fidem per falsos deos vel per creaturas non concessas, et alter iurat idem sed per unum deum. Si utrique transgrediuntur, magis peccat secundus quam primus. Vel illud intellige quod maius est peccatum iurare per deum verum fallaciter quam per deos falsos veraciter. Et secundum hanc constitutionem procedit ecclesia de consuetudine. ¶ Queritur si aliquis iurat per falsos deos vel per creaturas non concessas vel alio modo quod videatur esse contra religionem fidei christiane, sicut faciunt sarraceni, iudei vel aliqui heretici, se soluturum aliquid vel facturum, utrum teneatur servare tale iuramentum, et utrum peccet christianus recipiendo tale iuramentum. ¶ Ad primum dico quod tenetur licitum servare quod promisit. Cum enim iuravit, peccatum commisit in iurando. Sed si modo servat fidem promissam, bene facit in hoc. Si non servat, addit peccatum peccato. ¶ Ad secundum dico quod si christianus non potest aliter habere fidem promissam, bene facit in hoc, si non servat in dictis illius et expedit ei habere cautionem ab eo; licet ipse peccet iurando, non peccat iste recipiendo. Et post ad hoc inducit testimonia de Laban et Abimelech. Sicut enim Abimelech per deos suos iuravit, sic Laban per idola sociorum. xxii. q. i. Movet te. Ibi movet Aug. has questiones et solvit. Ad idem facit et si ex ... Extra e. ... Si iurare talis blasphemus per ... deum, facilius obviare tali iuramento et tamen magis peccare. ¶ Item pone quod aliquis dum tenetur captus ab hostibus vel a predonibus coactus per metum gravissimum qui posset cadere in constantem virum promisit et iuravit se soluturum ... vel traditurum castrum vel simile, queritur utrum tale iuramentum obliget, cum xxii. q. ii. Quamvis, ut ait Aug., iuramentum non potest esse vinculum iniquitatis. xxii. q. iiii. Inter cetera. xv. q. vi. c. i. Extra qui met. causa. Perlatum. Abbas. Extra de iureiur. Verum. Et clamat per Ysaiam: Dissolve colligationes impietatis. ¶ Item valde esset inconveniens quod maleficus ex improbitate sua commodum reportaret. ff. de furt. Itaque fullo. Contra probatur quod obliget, quia licet fuit coactus, tamen voluit. Dicit enim Aug. quod coacta voluntas voluntas est. xv. q. i. Merito. ¶ Item quia potest salvari

sum promissorium fuit sub sacramento cum sollempnitate factum, efficacius tenemus ipso iure. Periuravit. Sive in promissorio sive in assertorio iuramento. Recipiatur. Si probatum fuit in modum actionis vel in modum exceptionis quo ad illam causam in qua probatur hic periurium exceptione. Fallaciter. Id est cum intentione fallendi. Sed videtur quod sit maius peccatum iurare per falsos deos veraciter quam per verum deum fallaciter. Quia in primo est peccatum ydolatrie quo nullum maius. ¶ Responsio. Imo hic comparatione habetur respectus ad transgressionem iuramenti et ad formam iurandi. Non peccat. Sicut non peccat ille qui accipit ad usuram propter suam necessitatem. Laban. Gen. xxxi. Abimelech. Gen. xxi. Vinculum iniquitatis. Id est non obligat aliquem ad aliquid faciendum. Ysaia. lviii. Fullo. Ibi dicitur quod nemo ex improbitate sua debet consequi actionem.

In tex. Circa sollempnitates nota et cetera.

Ad distinctionem.

No. in tex. Queritur si aliquis et cet.

Simile

Nota in tex. Item pone quod aliquis dum tenetur captus et c.

sui incitu tamquam eterne. Cum sit licitum quod iuratum est, quia est servandum.
xxii. q. iiii. Si aliquid. extra eodem Cum contingat. Si vero procedit ei quod sunt compulsus ita
et plus scilicet et tho. tenet in primis. xxii. q. v. Qui compulsus. Si quis coactus.
Dolo. Ar. et quidam alii dixerunt quod non obligat tamquam divina
voce prior convertit. quia vi metus quod tam gestum est, ratum non habeo. Di-
stinguunt tamen isti inter iuramentum assertorium et promissorium. In
promissorio excusat metus. In assertorio non. Qui ad hoc dicitur quod omnia
mala pati quam malum asserere. xxxii. q. v. Ita ne. Alii dicunt
quibus assentio quod quantuscumque fuerit metus, semper obligatur dum
-m possit servare sine interitu salutis eterne. Et si alicubi inveniatur
contrarium quod non teneatur, intelligitur tamen in odium violentorum. Vel cum quis
iuravit se daturum res ecclesiasticas. extra eodem Dilectus. extra. quod metus causa.
Ad audientiam. Post tamen iste petentem repellere per exceptionem quod
metus causa et peccabit utendo ea. Et hoc non cum iuravit se so-
luturum intendebat contrarium, scilicet se non soluturum. Tunc enim pec-
cavit mortaliter ita iurando. Debet vero potius uti exceptione sine
peccato. Timeo tamen scandalum et malum exemplum aliorum qui nesci-
unt intentionem suam occultam. Procedat ergo sic et non
peccabit. Petat ab episcopo ut cogat illum absolvere sibi a iuramen-
to. extra eodem Ex administrationis. Si non potest, ad hoc iudicium solvat.
et postea repetat. quia licet iuravit solvere, non tamen iuravit non repe-
tere. extra eodem Debitores. extra quod metus causa. Ad audientiam. Si autem iuravit
quod solveret et non repeteret, tunc denunciet ecclesie secundum formam evange-
licam. Si peccaverit in te frater tuus etc. Et sic ecclesia compellat
eum ad penitentiam in quo veniet absolutio iuramenti vel restitutio
male accepti. Si vero iuravit et quod non denunciaret, iuramentum est
illicitum quo ad hoc et ideo non servandum. Et istam distinctionem teneas per
omnia extra de usuris non solvendas vel solutas repetendas. extra
eodem c. ii. quod ad finem. extra. Jo. iiii. casus in quibus iuramentum per vim vel
metum extortum non obligat. Scilicet in voto. extra quod metus causa. Perlatum.
In traditione rei ecclesiastice. xv. q. vi. c. i. et ii. In dotis pro-
missione. extra de metu. ff. quod metus causa. Si mulier. §. Si dotem. In
matrimonio. extra de spon. Cum locum. Veniens. Et si aliqua inveni-
antur contraria ad istud ultimum vide xxii. q. iiii. Inter
cetera et similia. vel loquuntur quando fuit levis coactio vel cum
postea subsecutus fuit consensus. extra de sponsal. Veniens.
Quid de illo qui compulsus a domino sciens periurat. Dico quod

Distinguitur. Hic distinctio-
nes inducit iurati per legem.
Per quod metus causa. Qui ceci-
derit. Quod alii asserere, non
sicut iurare sine interitu. In
dominio non liceat ei peiorem ex-
itum vel dampnum. Per peccata
quod de iure poteris sed. Qui
quod peccat legitime audeat non
peccat. xxiii. q. iiii. Qui
peccat. quia talis non peccat
sic excipiendo. Quid de quod
dicit quod potest repellere ad fini-
tem et quod iuravit re-
cipiet hanc exceptionem in
odium violentiam et tamen
excipiens peccabit cum sic
laboret ad veniendo contra
licitum iuramentum. Sed vi-
detur hic, intelligendum quod quando iura-
te fuerat aliquid sibi non tene-
dat se obligare per factum
quod iurat. Non est obligatus
quod illo iuramento licet
mortaliter peccavit sic
iurando. Ergo et tu sic per
iuravit quod exerceat de solvat
tenuit in crescentem aliquod peri-
culum faciende. Et ideo
intendat quod promittit.
Et quod teneat servare. Sed
quod venit. quia non potest peni-
tere non absolvas a iura-
mento hic vel restituat
male acceptum sic iam
accepit. Illicitum. Ar. per
eo quod diximus quod non est obli-
gatorium iuramentum

quod iurat aliquid per eius observantiam declinat a penitenda utilitate proprium. Cum non valet iura-
mentum quo iurat quis se non denunciaturum proximum peccantem. Cum ad hanc denunciationem non teneamur nisi sole-
plane secundum eorum opinionem. In traditione. Verum hoc iuramentum non est obligatorium. quia quod iurat est
illicitum. De ceteris tribus casibus quidam dicant Jo. Credo quod hoc iuramentum obligat licet ecclesia non
compellat ad observantiam talium iuramentorum. Istud ultimum quod dictum est de matrimonio. Qui compulsus.
Quid de domino qui facit prepositum suum iurare vel yconomum suum vel familiam quod dicet ei

Nota in text. Pro-
cedat ergo sic
et cetera.

Nota in text. Ex-
ceptio. Sicut
casus in quibus
iuramentum per vim
vel metum ex-
tortum non obli-
gat et cetera.
Et nota si hoc
apparatur.
Nota in text. Quid
de illo qui compul-
sus a domino sci-
ens periurat et cetera.

Nota quid de domino
qui facit prepo-
situm suum iu-
rare et cetera.

animo sic puniri et pec-
cant mortaliter. unde
quia precepit uilescunt pro-
uis quia plus eligunt
corpus suum quam deum uel
animam diligunt. xxii.
q. v. Qui compulsus.

Quid de illo qui prouocat
ad iurandum eum quem scit
esse falsum iuraturum,
uel exigit uel recipit
ab eo sacramentum,
utrum sit reus et sceleris.

Respondeo. secundum gelasium
et augustinum talis vincit
homicidam. quia homi-
cida corpus occidit.
iste animam. immo du-
as animas et eius quem iu-
rare prouocauit
et suam. xxii. q. v.
Si quis conuictus fuerit
in iii. capitulo sequenti. talis.
Quare autem dicitur quod iste
vincat homicidam,
intelligas in dampno
dato. quia maius dampnum
est in amissione
unius anime quam infini-
torum corporum. xxiiii.
q. iii. Si homo. Augustinus
unus peccat homici-
da. xiii. d. duo ista
mala.

Quid si
audit aliquem fal-
sum iurare et
ipse scit et tacet.
similiter peccat.
uidetur quod sic.

quod fecerint uel audierit aliquem surripuisse de foresta sua. uel de thesauro aut bi-
uariis suis et de certis rebus suis. Item. Quid de marito zelotipo uel auaro qui
extorquet iuramentum a familia sua quod reuelabit ei quicquid scierit de adulterio u-
xoris et de uerisimilibus coniecturis et de dampnificationibus eius in rebus suis. Respondeo. Sunt
quidam qui dicunt quod sic iurans quod si non potest probare per alios quod scierit de talibus non
tenetur dicere domino uel marito. Quia sic proditor esset criminum non correptor. Et
dicunt quod potest omnia tollere quod tale iuramentum ita generaliter prestare aut prestitum seruare
obseruare. Si autem potest probare per alios tenetur dicere sicut iurauit. Sicut inue-
nitur. xxxv. q. vi. Episcopus in synodo. Et c. De testibus synodalibus de quibus
ibi agitur scit solus aliquos esse consanguineos uel aliquid commissum uel usu-
rarium uel adulterum non tenetur precepto licet iurauerit ei quod reuelaret quecumque sciret
de criminibus synodalibus. Quia in tali iuramento intelligitur si probare potest. Alias diceretur
talis proditor criminis. ii. q. i. Si peccauerit. et c. q. vii. Plerique. et vi. q. ii.
Si tamen. Dicunt etiam quod talis tenetur non reuelare episcopo uel alii nisi faciat secreto ut
episcopus uel alius secreto debeat corrigere ipsum criminosum. arg. xxii. q. v. Hoc uide-
tur. Ego credo sic distinguendum esse quod de illo cui iuratum est probabiliter
creditur esse truculentus et ferus aut super hoc in isto suspectus habetur
siue possit per alios probare siue non quod de talibus uidit ille qui iurauit
non tenetur seruare quod illicitum sunt, quod iuratum est. Cum per consequens ille qui iu-
rauit iurauerit quod cooperaretur ei ad peccandum. uel quod committeret se super
hoc discretioni. unde non debuit ab initio huiusmodi iuramentum prestare scilicet quod omnia
mala tollere. Si autem cui iuratum est credatur mansuetus et iustus et in-
rationabiliter processurus. distingue. Quia si res hee de quibus iuratum est de-
putate sunt custodie illius a quo recipitur uel exigitur huiusmodi iuramentum
sine peccato potest prestari et obseruari debet. puta si quis uiderit furem as-
portantem rem talis cuius custodie commendatas. licet hoc solus ui-
deat potest clamare et talem furem manifestare et persequi. Bene sic
tamen. nisi in hoc negligens fuit tenetur dampnum restituere
nec reputabitur talis criminis proditor. Sicut non reputatur qui inimicum
suum siue dampnum prosequitur coram iudice licet non possit probare quod
intendit. Si autem non tenetur ad custodiam illarum rerum licet ualde
potest distinctio. ut dicunt si possit probare per alios quod ipse scit de talibus
tunc reuelet domino. Si non possit probare non debet reuelare in talibus
quod ordo quem positum procedit et non obedit. Credo si quis iurauit intendit se
obligare ad reuelandum occulta que probare non posset non sunt licitum iura-
mentum nec obligatorium. et peccauit tali iuramento scienter. Item
Credo. Si credat probabiliter quod ille uelit peierare. Leuiticus. v.

In leuitico. Anima que audierit uocem iurantis falsum testis quod
sciuit quod aut ipse uidit aut conscius est. nisi indicauerit portabit iniquitatem suam.
Respondeo. Non caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desi-
nit obuiare. di. lxxxvi. Facientis etc. uidetur quod peccet manifestando. Quia
qui crimen occultum manifestat non est erroris corrector sed proditor. Vnde
augustinus. ii. q. i. Si peccauerit. Item si prodiderit eum forte punietur ille in corpore.

Nota ex. Quid de illo qui prouocat ad iurandum eum quem scit fore et ceteris.

+ denunciare

Nota ex. Quid si audit aliquem alium iurare falsum et ceteris.

vel occideret a iudice. Si periculis illius committit quod noluerit prelate vel iste
miz potior de facili potest incurrere mortis periculum. Et ideo dicat aliquis
questionem hanc valde perplexam et difficillimam, tamen solvit eam sic
quod ex quo mors vel expulsio in propinquo ante levius cum eo hoc indicando
sufficiat illi ut saltem hec solvat periculi vinculo si indicat talibus
qui magis possunt prodesse quam obesse periculo, scilicet eum corrigendo
sive pro eo deum placando, ut puta sacerdotes vel honestis et discre-
tis personis. Et ad hanc denunciationem faciendam talibus personis
tenetur quilibet secundum eos quotiens videt aliquem vitium perpetrare. Infra de pe. Co-
mittendo. xxij. q. v. Hec videtur. Hec ad denunciandum etiam ex
consilium dixit fere omnes doctores quod tenentur prelati ex precepto
alij non tenentur nisi ex consilio. Et intelligas prelatos large tam
ecclesiasticos quam seculares et patresfamilias circa familiam suam. xxiij.
q. iiij. Duo ista. et q. v. Non putes. Et est ar. xxiij. q. iiij. c. i.
Ad hoc dicit Augustinus omnibus est preceptum a deo. Ubi autem Si pec-
caverit in te frater tuus et c. Hec ibi loquitur. Et alibi petrus ... quod pars
quod prelatis tantum sit datum preceptum. op. ar. xxvi. Deinde opponitur
hec opinio nimis est rigida et omnes condempnat preter prelatos.

Quid de iudice qui scit accusatum ad penam capitis vel quamvis
aliam coram se pervenientem penitus a culpa que ei imponitur esse
tamen videt testes paratos ad iurandum contra eum, numquid recipiet?
Aut si receperit, iam numquid propter illos condempnabit scienter inno-
centem. Item quid facient officiales et executores qui no-
verunt veritatem et tamen vident illos iurare contra eum, compelluntur
mandato iudicis suspendere vel decapitare innocentem vel alio
modo punire. Hec questio videtur plena periculo. Videtur tamen dicendum
quod nec iudex nec alij possunt procedere contra conscientiam. Apostolus. Omne quod
non est ex fide peccatum est. Id est omne quod fit contra conscientiam edifi-
cat ad gehennam. Item secundum quosdam quilibet homo tenetur ex precepto
illum qui iniuste ducitur ad mortem eripere. Liberare etiam per
vim. Et secundum eos tenentur saltem ad hoc iudices et prelati.
Salomon. Erue eos qui ducuntur ad mortem. Et ad id. xxiij.
q. iij. Non inferenda et q. v. Regum sanguinis defensio ec-
clesia. Si ergo tenentur ab alijs defendere, iudex vel officiales
multo fortius a seipsis sicut argumentatur canon et leges.
xxiij. q. v. Si non licet. ff. Si servus vendit. Aquilius et de ... in
de. Frater a fratre. et in glossa. l. Si negro. Et ideo videtur. Di-
cunt expresse Ambrosius quod iudex non debet iudicare secundum propri-
am suam conscientiam quam apportavit de domo, sed secundum in-
ventam et approbatam et allegatam coram ipso dum sedebat pro tribunali.
iij. q. vij. Iudicet. xxx. q. v. Iudicantem. Ad hec
dicunt quidam alius melior iudicio quod iudex si prius scit quod testes velint deponere contra veritatem
et periurare, debet nisi ex officio suo et si accusatus tacerat ad repellendos eos a testi-
monio, vel quod sunt ignoti vel infames vel criminosi vel opponendo eis aliquid aliud

Committendo. Item de committ-
... si peccatum secretum vel sic
ut fornicatio vel adulterium
si iam commisit aliquis illud
bis vel ter et paratus est re-
iterare illud. Similiter quod heret-
icus tenetur denunciare
hoc probatur. §. Credo
quod si tempus de necessitate,
tamen ad illud denunciandum
ad quod videt aliquem paratum
cum primo incipit incidere
in illud peccatum. Hec ibi. Ho-
stiensis et Hugo. Lasius. G.
xviij. Denique opponitur
Non video quomodo ex illo
capitulo efficax ad hoc possit
trahi. Ar. Apostolus. Rom.
xiiij. c. Liberare. Vel mi-
nores iudei vel filii
morientes xpi. Clamat illa
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Augustinus. Salomon. pro. xxiiij.
Erue et c. Non inferenda
... Qui non repel-
lit iniuriam a socio si
potest, tam est in vitio quam
ille qui facit. Rector quod
qui percutit clericum cum mo-
deramine inculpate tutele
se defendendo socium
repellendo vim non
videtur [illegible]
[illegible] Si negro.
... legibus dicitur
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Nota item. Item quid faciet officiales et executores qui noverunt veritatem et tamen viderint illos iurare contra eum et cetera.

Nota item quod iudex non debet iudicare secundum propriam conscientiam sed secundum allegata et cetera.

I

cum. ij. q. uij. Quod autem. ff. de postul. Quos prohibet. Si uero ex proce
dio quod uelit dicere nec est ei obiectio quod opponat. tunc autem testibus delatis
et productis coram potius iuramentum eorum recipe. et tunc si in narratio
ne facti inuenerit eos deuiare a uero. sub talibus examinet eos quod
inuestigauerit per prudentem inuestigationem possit inuenire causam
ad repellendum eos sicut fecit Daniel de duobus senibus falso
testificantibus contra Susannam. Et ad id. xxx. q. v. Iudicantem. Si uero
nullo modo potest eos repellere et probant secundum formam iuris sufficienter:
uidetur quod dicunt fere omnes doctores iuris canonici quod potest debeat
secundum probata et allegata. Non obstante priuata scientia. quia secundum
conscientiam scire habet ut iudex dum iudicat. Quod
uidetur dominus iudicare. Gen. De sodomis. xviij. Descendam
et uidebo utrum clamorem qui uenit ad me. opere compleue
rint. est ita ut sciam. dicit glo. tamquam iudex qui tamquam deus
omnia nouit. Ergo. Licet sacerdos sciat prochianum in peccato mor
tali occulto. tenetur tamen illi petenti in publico dare euchari
stiam. De con. di. ij. Non prohibeat. Similiter et extraordinem. extra
de cri. fal. Ad aures. Aliis uero non placet. quia dicunt quod debet delegare
causam si conscientia sua non concordat cum allegatis et pluribus. Hoc ita
nisi ignorantia facti uidetur excipi. Sunt etiam quidam qui dicunt
quod debet remittere causam [illegible] instructam. et tamquam se casum
ad superiorem ut ille iudicet uel precipiat ei ut absoluat
illum accusatum. Hanc ultimam approbationem uideretur. Et ideo non
possum. cum capere causam moueat debeat superiorem quod moueat
eum. Item. Quid si uero dubitabit et superior condempnabit. Sem
per ipse scit et superior non uidetur simplicem confessionem illius
cui non est standum. Consilio quod uidetur delegetur alteri si fieri potest. Si uero
autem remittat ad superiorem ut si ille scierat sibi preparat
ille alterutrum ex hac conscientia sua. potius aut quod secundum primam opinio
nem aliquis iudicaret cum dolore tamen. Non audeam cum propter hoc
condempnare. nec forte propter ambiguum duplicitatis sponsionem
ei aliquam prestare ad cautelam. De hoc. xxiij. q. viij. Exercitui.
xxiij. q. ij. Ita lectum. De obligationibus uero executori
bus certe subditis esset saluo meliori iudicio quod in hoc casu
non debent obedire si pro certo sciunt. Secus si dubi
tant. tunc enim excusantur per bonum obedientie. xij. q. xij. quod sic.
xxiij. q. i. Quid culpatur. Item. quod uti necessitas iuramento
permissorio excuset a periurio. v. ff. Iurauit debitor se solu
turum in certo die. Impeditus non potuit soluere. Ad hoc dicas quod
si tunc quando iurauit credebat se non posse reddere uel credebat quod
posset. sed satius quia non habebat causam credendi. tunc in utroque
casu periurauit. quia in utroque primo casu decepit intrasi con
scientia. preiudicium. Sed contra. Si uero credebat ab initio
se posse reddere et probabiliter non periurabat quantum in hoc. Postea

Dan. xiij. Gen. xviij.
Quid si dubitat. quia nec
est certum. Confessorem
et assertorem. Tamquam
iudices. Si iudices. Sen
tentie. Hic non uidetur mirum
non soluit superiori uoluntatem
tem qua supra hic nouit
quod eo ipso exponeret inno
centem morti. Nec
tamen hoc est faciendum.
et potius debet omnia mala
tolerare quam innocentem
scienter ad mortem uel
ad mutilationem con
dempnare. Vel exempo
ne condempnandi. Non
audeam. Sed nec ego au
deam eum a peccato morta
li omnino excusare. Dup
plicitatis. Sed forte in
dex uni parti magis
fauerit quam alii. uel
si adhibuit illam dili
gentiam quam debuit.
Non debent. Sic ar
guitur quod inferior quod sciet in
iustum non debet condemp
nare innocentem et si
precipiatur ei a superio
ri iudice. Non est contra
c. de off. del. pastoralis.
Ubi dicitur quod ordinarius debet
exequi sententiam latam
a delegato ad manda
tum eius quamuis idem ordi
narius sciat illam esse iniu
stam non possit obtinere
ab eodem delegato ut ab
soluatur. quia lex ibi de
ciuilibus causis et ecclesiasti
cis uero nullus condempna
tur ad mortem et ideo non
est ibi tantum periculum.

†uero

Non in tex. Consi
lio ergo et cetera.

debet †crebro †Non in
tex. De
obliga
tionibus et cetera
unde supra hoc
et require dictum.
Sed in tex. Ita
quod uti necessitas
iuramento permis
sorio excuset
a periurio et cetera.

fecit posse suum in u
troque casu et non potuit
soluere in termino. pro pter hoc
non est periurus. ex hoc
contra multo magis
excusatur si misit
tempore debito set casu
sunt amissa in via.
ex. e. c(on)questam. xx
iij. q. viij. si nulla.
de c. di. i. sic. Si
tamen elapso termino po
sset et negligenter soluere.
est periurus. Rap(tor)
et termini. q(ui)d si consilium
obligat se de(m) iura
menti. ex. de dolo.
et contu. Cum dilecti.
Item pone q(uod) uni
uersitas alicuius ci
uitatis vel collegii
obligauit se iu
ramento ad ad. mor
tui sunt iurantes.
Queritur utrum suc
cessores sunt periu
ri si transgrediān
tur. videtur q(uod) sic.
Q(ui)a omnes obliga
tores antecessorum
transeunt ad suc
cessores. ex. de so
l(utionibus). c. i. et de usur(is).
tua. Item. isdem
ipsis est hodie qui
fuit. e. annis re
tro. vij. q. i. de
niq;. Dico. Di
co q(uod) non sunt periuri.
Obligatio iura
menti personalis est.
et non transit ad suc
cessores quantum ad pe
riurii periculum.

Item pone q(uod)
universitas a
[illegible] et rex
et apparatum

sic casu posito. Excusatur. Ex his patet q(uod) necessitas excusat in iuramentis a periurio.
Item quid de duobus hominibus eiusdem civitatis qui consueverunt portare ad
vendendum bladum et iure recepto mercedem qui iuraverunt q(uod) decetero non portarent
eam ex hoc multum dampnificati sunt q(ui)a venditores bladi ex hac occasio
ne providerunt sibi de alia familia. Queritur post veniunt contra tale iuramen
tum. Respondeo credo q(uod) non possunt propria auctoritate. nisi ad nostram devenerint no
ticiam q(uod) nullatenus teneantur vel alias convenit de iure. ex. de elec. Ex hoc tamen absque
tali necessitate possunt hi iuramentum in melius commutare cum nulli sint va
le et aliquibus dampnosum sit. Quid dicit. Q(ui)a cum mandatum alicui ut sol
uat aliquid ad certam diem et si lapsa die non soluat. mihi omnimodis postea
tenetur soluere ut dicat illa dec. Cum dilecti. Obligavit. Queritur post hoc
iuramentum q(uod) remittere sibi aut iurat vi maioris sibi aut iurante aliqui
sed ad futuros vel ad futuros. Respondeo. Dicunt magistri notatur in e. q(uod) si [illegible]
si in favorem vel ad cultum dei aut religionis vel pietatem pertinet
iuramentum non possunt remittere ut si duo iurent q(uod) ibunt ultra mare
militare deo aut q(uod) intrabunt religionem aut q(uod) dicent duo vel tria psal
teria pro invicem. Aut non pistores vel alii mechanici iurent q(uod) de
lucro suo certam portionem dabunt alicui ecclesie fabrice vel aliquos pu
eros vel similiter. Vel aliqui iurent q(uod) ibunt ultra mare simul. Non nego quin
possint remittere sibi q(uod) simul non vadant. Set non possunt remittere
sibi quin vadant. Sed si duo iurent q(uod) [illegible] vadent et q(uod) simul. Cum
ad iuramentum respicit temporale commodum distingue. Q(ui)a si absque iuramen
to tenentur facere q(uod) iurant. non possunt sibi remittere. q(ui)a ipso saltem [illegible]
videtur sic iurasse. Ut si carnifices iurent q(uod) non vendent carnes
infectas vel corruptas pro sanis aut mercatores [illegible] q(uod) non [illegible] phisici ab [illegible]
medices suas aut vendent carius pro [illegible]. Si autem non tene
bantur q(uod) iuratum est q(uod) iurant. Distingue. q(ui)a si obseruantia iura
menti spectat tantum ad commodum vel incommodum iurantium et iurant de dando
faciendo vel non faciendo aliquid alteri ab altero possunt sibi remittere. ut
si iurent q(uod) unus alii q(uod) faciet sibi domum vel librum vel aliud opus. Et
alius iuret ei q(uod) reddet ei mercedem. Vel quando duo reges iurant q(uod) de
cetero non dent adiuicem [illegible] vel [illegible]. Et [illegible] non [illegible] aliquid alteri fa
ciendo vel faciendo ad invicem iuramentum est. Et al(iter) iurant se ad
futuros vel non futuros non possunt sibi remittere. vel casu supposito de hiis
tibus eodem iuramento. Vel cum iurant duo fratres vel [illegible] q(uod) non negocien
tur tali vel tali negociatione. Aut q(uod) non ibunt ad istas nundinas vel ad [illegible]
has. Si autem iuramentum respicit commodum vel incommodum alie
num. Distingue. Q(ui)a si respicit et spectat ad commodum alienum
observatio iuramenti non possunt sibi remittere. Ut si iurent mechani
ci alicuius artis q(uod) in mercibus decem solidos non accipient de
lucro ultra sex denarios. Vel aurifabri q(uod) non vendent [illegible] aliqua
alia opera nisi de materia sic vel sic purgata. Vel fullones pannorum
q(uod) non trahent telas venales ultra certum modum. vel q(uod) textores
pannos de filis formabunt ad [illegible]. Si autem observatio iuramenti

veste tamen exple ar. extra. e. vitantis. et pluries o de. Item. Aliquis iuravit se servaturum statuta in ecclesia sua edita. postea sit ibi novum statutum. iste promittit per iuramentum se sic servaturum illud postea fiendum, et futurus. Respondeo. licet transgredi non debeat quod promisit. non tenetur ad illius observantiam cum ex debito prestiti iuramenti. extra. e. eiusque iuravit ad et intelligitur sane quia i. constitutis prius quam futuris tenetur et si nullam postea fecit promissionem dum tamen sit licitum servatu. Item. pone quod aliquis iuramento tenetur aliquid facere. petit dilationem vel absolutionem et obtinet ab eo cui tenebatur. queritur utrum a toto sit absolutus iuramento. Videtur quod non. quia redeundum est iuramentum. extra. e. debitores. Item. Modo si iuramentum factum est in favorem dei ut puta quod intraret religionem se obligavit deo. non potest absolvi ab homine nisi per commutationem in melius. Ut. extra. de votis. c. [illegible] dempsionem. Si vero in favorem hominis si ille sponte absolvit postea non tenetur. Extra. de dilatione [illegible] filii. extra. de spo. [illegible] Item. Sed nunquid [illegible] potest aliquem absolvere

dispnosa sit aliquis non est obligatorium. Ut si iuravit sutores quod non faciant de nocte de opere sue artis vel certis temporibus anni ut propter pravitatem carius vendant opera sua. Vel si iuravit carnifices propter causam quod non laniabunt per diem vel per septimana nam ultra taxatum ab eis numquam aliud vel fossores vinearum vel certi laboratores quod non laborabunt operas suas pro minori pretio quam tali. Vel cum iurant cives alicuius civitatis quod infra vineas quas possident vinum aliunde apportatum vendi in suo territorio quod dum vinum alterius territorii iudicatur venale pro tanto vel pro tanto pretio. Licet autem hec iuramenta non sint obligatoria quia illicitum est quod iuratur cum pretium sit circumscripto iuramento talia facere vel servare contra pia intentione. tamen propter reverentiam iuramenti et scandalum aliorum non expedit quod veniant quod hec iuramenta auctoritate propria vel veniant contra ea. Sed revocanda sunt auctoritate episcopi vel potius declaranda non tenuisse et pena imponenda de temerario iuramento. Obligavit deo. Quod si non tenetur obligare tenetur sed tamen homini. Extra. Sectionum non potest absolvi ab homine ex quo iurat se fecit tamen ad in favorem dei. Ut credo supplendum est. marie gratie si iuravisset tibi quod darem tibi. x. in favorem ipsius tibi. non posses me remittere hoc iuramentum. De dilatione solutionis facienda. Cum iuratum fuit quod certa die solveretur. Sicut supra. Ergo credo quod non solum propter [illegible] exceptionem in iuramentis sicut in votis et licita iuramenta potest mutare in melius cum non magis obliget votum quam iuramentum maxime cum iurat quod ulli [illegible] vale et alicui dispensat est. Ut si quis iurat quod non loquetur cum inimico vel cum [illegible] ei in domum eius vel recipiet aliquid ab eo. vel non faciet ei [illegible] tamen iuramento aliquis ut vitet occasionem peccandi quam solet incurrere ex familiaritate alicuius persone. Non obstat quod dicitur s. de differencia. ostendit. Ut dictum quod solus papa potest concedere quod aliquis veniat contra iuramentum licitum. vel de quo dubitatur utrum sit licitum vel illicitum. Nec id. extra. de re. pe. Constitutus. Ubi agitur de [illegible] iuramento per clericum [illegible] a capitulo. et ex. de clerico. Venerabilem. Ubi dicitur quod [illegible] illicitum sine iuramento debuit papa consuli super eo. Quia ad papam pertinet dirimere. Illud iuramentum fuit licitum an illicitum. Nec ista non obstant. Quia illa dec. Constitutus. loquitur de iuramento [illegible] illicito. quod de consensu episcopi prestari debuit. et ideo episcopus dispensare non potuit. Et forte in iuramento [illegible] propter scandalum discernere non potest episcopus [illegible] commutare in aliud. [illegible] iuramento servare persone. Item. Illa decret. Venerabilem. loquitur de regno alemannie. quod quia [illegible] eo ipso dicitur esse imperator. quod sine approbatione pape non debet. et forte [illegible] in magnas personas et ardua negotia propter scandalum solus papa reponere potest potestatem suam in talibus iuramentis. Et quod dicitur magister in predicto titulo. [illegible] ingerendum est ad casus de quibus exemplificat et ad [illegible] vel [illegible] de auctoritate [illegible] licitum iuramentum vel dubium [illegible] alio [illegible] commutatione quod solus papa potest facere. Cum auctoritas videtur excepta in quibus [illegible] iuramentis ad [illegible] Ergo quod [illegible] episcopi non possit simpliciter absolvere a iuramento. potest tamen in melius commutare. Nec [illegible] tamen

Nota in textu. Item. al[iqu]is iurat servare statutum ecclesia sua et cetera.

Nota in textu. Item. pone et cetera.

Nota in apostilla de regno alemannie.

Nota in apostilla de auctoritate pape [illegible] licitum iuramentum vel dubium per [illegible] aliqua commutatione quod solus papa potest facere.

In ap. quod si canpdos etc. no. iiii. questiones hic notatas et spectatas.

a iuramento licito. Dic ut s. de votis. § Re videre. ¶ Ite. Si aliquid debitor teneatur per viam iuramenti quod sit astrictus solvere debitum ex convicto et ita convicta re ei. De hoc. ex. s. de sen. excom. § Quod si teneor iuramento. Iesu d. Non quod non intelligitur peierare qui ex causa dicta desinit iuramentum. ex. de pactis. Pervenit et firmavimus nobis invicem fidem et pacem. fregit ille in me. Non teneor postea servare ei. Ex. e. Pervenit. Dicitur et s. Non obstante. xxii. q. i. Non. Ibi dicit quod ei non est servanda fides promissa. Ille autem intelligitur cui et ipse servat fidem. ¶ Ite. Deposuisti penes me gladium iuravi quod restituerem. Quem repeteres furiosus postea furiosus repetis. Non teneor. Immo non debeo reddere.

Non iter. quod non intelligitur peierare qui ex causa dicta desinit iuramentum.

Ite deposuisti penes me gladium iuravi et cet. no. ex. et ap.

vel infringere. ex. de iuramento. pervenit. Non teneor. ¶ Quod si tenens placed de duobus hominibus eodem iuravi. Quis unus peierante potest alius venire contra iuramentum. ¶ Ite. Si aliqua multitudine aliqua iurante de faciendo duobus vel tribus [illegible] tribus possunt reliqui contra venire. ¶ Item quod si quilibet de illa multitudine iuravit ad se tantum vel non tantum sub hac conditione si alii servarent. Si aliqui non servare iuramentum duobus vel tribus non servantibus. ¶ Item. Quod si nescitur quomodo intellecta fuerit illa conditio. Si alii servarent vel s. de omnibus aliis an de aliquibus. Aut si dubitetur utrum iuratum sit sub conditione an simpliciter. ¶ Ad primo dico quod si alter predictorum iuravit vel intendit sub conditione tantum scilicet quod si portaret ipse usuras si reliqui non portaret tunc reliquus non servante iuramentum non iste servare tenetur. Si autem absolute iuravit in omnem eventum tunc servare tenetur quidquid reliqui faciant. Si autem nescit quomodo iuravit vel quod intendit. Dic quod si emolumentum usure sit eorum duobus a quocumque portetur quod vel vno peierante reliquus inchoavit tenetur servare iuramentum cum nullum ex hoc fiat ei preiudicium. Si autem solius fortasse cum iuratum est emolumentum benigne interpretandum est quod fidem non servanti fidem se servaturum non promiserit cum dampno suo. Et licet alteri unde non tenetur servare iuramentum si reliqui non servent. ¶ Ad secundum dic aliter ad si sunt plures et absolute et in omnem eventum iuratum est quilibet tenetur servare quod iuravit quidquid alii faciant. Si autem sub conditione vel ob causam iurare intenderunt. Nullus tenetur servare iuramentum non existente conditione vel causa propter quam iuratum est. Ar. xxxii. q. viii. Non solum. Ex. de cond. appo. Ex. de iureiur. pervenit. Salva tamen distinctione quam facit s. de voto. § Porro. utrum s. obligatio tota fuerit posita in eventum conditionis vel causa circumstantiis quae ibi ponuntur. Et tamen intelligo servandi in foro conscientiae. Non in foro publico ubi iudicatur de intentione. ¶ Ad tertium dic quod quomodo intelligenda sit illa conditio si alii servent. utrum s. si omnes servent. Vel si aliqui servent. Referendum est ad intentionem iurantium in foro publico. Et sine hoc iudicandum est ¶ quantum voluimus dic quod si iuramentum spectat tamen ad commodum vel incommodum iurantium et medietas multitudinis quod maior pars non observat iuramentum reliqui non tenentur servare quod tamen si extat conditio sub qua iuratum est quod facit maior pars communi statuto universitatis dicitur facere. Si autem medietas vel maior pars multitudinis adhuc servat iuramentum. Dic quod si hoc vergit in dampnum servantium iuramentum et in lucrum non servantium cum non sit verisimile quod aliquis iurantium voluerit facere conditionem suam deteriorem et aliorum meliorem benigne interpretandum est licet tamen est. Quod supra in casu de usuris. Si autem nullum incommodum patiuntur qui illa servantes iuramentum. Non est tutum eis venire contra iuramentum sed denunciare potius prelato ut vel compellat iurantes contra iuramentum venientes ad iuramentum vel illos qui non servant servare quod iuraverunt. Si autem quod iuratum est spectat ad cultum dei vel ad religionem vel pietatem aut si tale quod iuratum est quod tenentur facere absque iuramento. Si dubitetur utrum simpliciter et absolute aut sub conditione iuratum sit. Aut si nescitur de quo talis intellexerint illam conditionem si alii servarent. tenendum est tutum et dimittendo securius. Et interpretandum est iurantes obligatos esse per ipsum iuramentum. Et maior pars iurantium transgressa fuerit iuramentum. Et in quo casu quod iam non existente conditione sub qua iuratum est. reliqui non sunt obligati [illegible]

que restituta sanitate, ne forte occidas te vel alium. xxii. q. i. Ne quis. Iuravi generaliter quod servarem omnibus mandatis tuis pro iuramento quam tibi fecerim. Tu precipis michi aliquid inhonestum vel impossibile vel adeo durum et asperum quod si esset michi specificatum nullo modo iurassem. talia enim tacite semper subintelliguntur in generalibus iuramentis. Extra de cle. excom. c. Veniens. Quintadecimo. Deveniat tamen ad cautelam et ne detur eis occasio proveniendi petere auxilium ab ecclesia, ut colligitur ex eisdem decretalibus. Sextodecimo. Non quod si iurans vel recipiens dolum adhibeat semper debet referri iuramentum ad intentionem illius qui non adhibuit dolum in aliquem. xxii. q. v. Quacumque. § Si quis et c. Qui iurare. et § Ex hiis. De duplicitatis aspernator simplicem intentionem considerat utriusque. et tam ex parte recipientis quam ex parte dantis verbo autem aspernatur et odit ut supra eadem decretalis. § Ex hiis. Contra. Reatum in genere non facit nisi rea mens. xxii. q. ii. Hoies. in fine.

De mendacio

Quoniam plurium fundatur in mendacio, post iuramentum et periurium de mendacio aliqua supponemus. Videndum est quid sit mendacium. Ita quo differant mentiri, dicere falsum et mendacium. Quot sunt genera mendaciorum. Quod dicatur mortale et quod veniale. Ultimo de aliquibus dubitabilibus. Mendacium est ut ait Augustinus falsa significatio vocis cum intentione fallendi. xxii. q. ii. § Ille. Mentiri est contra mentem ire. Et hoc iuxta ethymologiam vocabuli. Strictius tamen accipit Augustinus dicens: Ille mentitur qui aliud quam sentit animo loquitur voluntate fallendi. xxii. q. ii. Is autem. Dicere falsum est aliquid dicere esse ita quod non est ita, sive dicens intendat dicere verum vel falsum. Mendacium comprehendit utrumque, quod patet ex diffinitione. Mendacium est falsa significatio vocis. Dicere falsum dicere cum intentione fallendi. Ecce mentiri. Item ita prima pars diffinitionis comprehendit falsum dicere. Item mendacium excedenter, patet ex hiis quod hec duo, mentiri et falsum dicere se habent excedenter et excedentia. Non omnis qui mentitur dicit falsum. Et econverso. Non omnis qui dicit falsum mentitur. Immo aliquando contingit dicere verum licet dicat falsum. Ergo qui mentitur semper fallit voluntate licet quandoque fallatur ipse in veritate. Et ideo semper peccat. Qui autem reatum non facit nisi rea mens. xxii. q. ii. Hoies. in fine. Qui dicit falsum non semper peccat. Aliquando dicit falsum sine intentione et sic est peccatum et mendacium. Aliquando dicit falsum et credit dicere verum et tunc si habuit diligentiam debitam non peccat. Si minus, peccat venialiter. xxii. q. ii. Hoies. Quod dicatur mendacium non semper peccat. De octo generibus mendaciorum.

Ut plane liqueat quod mendacia sunt mortalia et que venialia, nota quod Augustinus ponit octo genera mendaciorum. Primum est mendacium quod fit in doctrina religionis. ut quod Christum non esse natum de virgine. Vel non esse passum.

iuramento. Restituta. ar. quod si iuravi aliquid et emergit casus in preiudicium de quo si cogitassem et advertissem nullo modo iurassem non teneor illo iuramento. Extra. ar. quod si ab eo dum scripto iuramento est prestitum ut dare gladium furioso si iam reddere non est obligatorium iuramentum. Dolum. hic intelligo de dolo malo. Alia si quis extorqueat a me iuramentum per violentiam quod ego prestare non teneor et ille peccat extorquendo si ad eludendam eius maliciam utor verbis duplicibus intelligens alio sensu quam ille intelligat, non credo me peccare.

Quoniam plurium et cetera. Et quod falsa significatio secundum legem. Fucata est imitatio veritatis. quod de fide instrumen. in principio. Contra mentem ire. Id est dicere vel facere aliquid contra id quod in conscientia tenetur. Ita restringit ad intentionem loquentis. Immo dicendo verum sive dicendo falsum. Utrumque. scilicet dicere falsum et dicere falsum cum intentione fallendi. Excedenter. Ita excedentia et excedentia quia aliud est album et aliud est albu quod non est continencia et econverso. Doctrina religionis.

Nota in textu. Iura vi tibi generaliter et cetera.

In textu. Septimodecimo.

† Pall'

Nota in textu quod est mendacium et quid sit mentiri et quid dicere falsum et cetera.

† Aut

Immo aliquando dicit verum licet ipse credat dicere falsum

In textu. Nota quod Augustinus ponit octo genera mendaciorum.

vel sit contra articulos fidei. Secundum ut aliquem ledat iniuste, quod tale est ut nulli prosit et obsit alicui, ut est mendacium detractoris vel falsi testis in causa criminali. Tertium quod prodest alicui ita ut obsit alteri, quamvis non ad immunditiam corporalem, ut mendacium testis in causa pecuniaria. Quartum quod fit sola mentiendi fallendique libidine, quod sit cum et utilitate. Quintum quod fit placendi cupiditate, ut mendacium adulatoris. Sextum quod nulli obest et tamen prodest ad evitandum periculum pecunie, ut si quis sciens pecuniam alicuius esse tollendam iniuste a fure vel predone, eam se nescire mentiatur. Septimum est quod nulli obest et prodest alicui ad evitandum periculum persone, ut si mentiatur nolens prodere hominem ad mortem quesitum. Octavum quod et nulli obest et ad hoc prodest ut ab immunditia corporali aliquis tueatur, ut si volenti corrumpere virginem mentiatur eam esse coniugatam. In hiis autem tanto minus quis peccat cum mentitur quanto magis a primo recedit. De octo generibus mendaciorum.

Habetur etiam in glossa ex libris eiusdem Aug. alia distinctio brevior et tamen plenior. Quia mendaciorum aliud perniciosum sive malignitatis, aliud officiosum sive pietatis, aliud iocositatis. xxii. q. ii. Ne quis. Primum membrum ultime distinctionis comprehendit quattuor precedentis distinctionis, scilicet ultimum (?) tria genera eiusdem prime distinctionis. Tertium scilicet iocositatis addit. Restat videre quod mendacium sit mortale et quod veniale. Videntur autem auctoritates velle expresse dicere quod omne sit mortale. xxii. q. ii. Ne quis. Item quod mentitur occidit animam. Et Aug. Quolibet mentiatur quis occidit animam. Hiis dicens est Aug. quod omne mendacium est peccatum. xxii. q. ii. Non absurde videtur quod omne mendacium esse peccatum. Et ideo mendacium perniciosum, quod nocet proximo et quod comprehenditur in quinque generibus prime distinctionis, est mortale. xxii. q. ii. Primum ne quis. Mendacium vero officiosum, id est quod nulli obest et prodest alicui, ut in tribus ultimis generibus prime distinctionis, veniale est, sed non in homine perfecto, et idem de iocoso mendacio. xxii. q. ii. Ne quis. Quod non est officioso. Quia quidam dicunt perniciosum mendacium maius peccatum quam iocosum, quia fallit proximum, licet non noceat iocosum. Aliis videtur contrarium, scilicet quod officiosum sit minus peccatum quam iocosum, quia prodest proximo, quod non facit iocosum. In homine autem perfecto

Augustinus xxii. q. ii. Primum. Et in quinto. Et aliis capitulis de perniciosis mendaciis. Aug. xxii. q. ii. Quolibet. Supple perniciosis. Prodest proximo. Iocosum etiam potest prodesse proximo, quando pro speciali

[Gloss, right column:]

Secundum. Scilicet religionem vel appellat hic articulos quos secundum [illegible] Nulli prosit. Ad sui ipsius consolationem, quod dico quia falsus testis in causa criminali [illegible] non [illegible] pro [illegible] dicat testimonium, sed pro [illegible] ad evadendum penam debitam vel accusatori ad evadendum penam calumnie. Prodest. Quia vult non carnalem turpitudinem (?) sed quandam in iudicium. Corporalem. Quia contingit sicut talia testimonia commiscentur matrimonialia consanguinei vel affines. Libidine. Secundum appellatur ab Aug. merum mendacium. Placendi et suaviter eloquium. A primo recedit. Videtur quod minimum peccatum est in octavo genere. Et sic non attenditur recessus iste quo ad ordinem. Sed potius secundum qualitatem et detestationem primum mendacium, quod est in religionem fidei. Recedit scilicet quia quanto quis ultimus mendaciorum recedit a primo tanto minus est peccatum, sed quanto minus plus recedit. Vel dic quod ita ultima non differunt nisi secundum qualitatem sed etiam reputantur pro unico mendacio. Vel dic quod licet in lectione vitando potius haberi respectus videatur ad salutem corporis ne ille sanctificatur, et sic in vii. genere est illud mendacium vel potius haberi respectus ne ille scandalizetur sed ut sanctificetur ut monachus tamen proponitur. Et tale mendacium pertinet ad viii. genus quod habet respectum ad salutem anime. Et sic cessat obiectio, quia idem mendacium est de eo quod erit in vii. et viii. genere secundum diversos respectus. Vel dic quod viii. mendacium locum habet cum quis timet ne in immunditiam corporalem sequitur immunditia cordis propter fragilitatem et pruritum carnis. Quod autem dicit hic magister supra et infra ab

[Margin notes:]

Huius
Quinque genera
sed in textu quidam mendacium sit mortale et quod veniale.
non artificiose mentiamur sed simpliciter verbo operamur quemque decipere

Mendacium alio officiosum et iocosum xxii. q. ii.

officiosum

quod non facit

vel alicui quod ex toto renunciavit mundo pro Christo. Dicit id quidam. S. quod utrumque tamen consensum quamvis iocosum sit in eo veniale sed tamen gravius quam simplex iocosum. Alii dicunt quod mendacium officiosum semper est mortale in homine perfecto. Iocosum vero veniale. Sed quid si iste non est ei proprie mortale iocosum quod nulli preiudicat quam officiosum quod prodest alicui et neminem ledit. Quod illud sit ex animo si istud fit et istud intendit decipere et illud non. Prima opinio humanior est et in plus placet. Quod tamen dictum est de iocoso mendacio in clericis videtur quasi non fallit. Nam ille cui dicitur iocandi causa finisse dictum, sic videtur dicere Aug. xxij. q. ij. Ne quis et in intelligas nisi dicatur ex quadam placentia seu delectatione quam inde habeat. Nam nunc potest dici mortale. Aug. Nullum peccatum adeo veniale quod non fiat criminale dum placet. Et idem si frequenter ducat in consuetudinem. Arg. xxv. di. c. Ab eodem. Item ad id quod supra dictum est mendacium esse mortale adulatoris. Dicit autem nunnumquam esse inter venialia. xxv. di. c. ult. in fine. Sed dic quod tribus modis adulatur quis: attribuendo alicui quod non habet, approbando malum quod habet, et extollendo bonum quod habet. In primo casu et secundo est mortale, sed in secundo gravius. xxij. q. ij. Primum. xlvi. di. Sunt non nulli. et c. ult. In tertio casu veniale, ut in pastorali quicquid Aug. alleg. quidam. Idem tamen dicit in primo casu esse veniale. Solet dubitari quod agendum sit ei a quo dicitur aliquis occidendus ut quod ipse sciat in domo sua latitare. Et in alio loco videtur quod iste pro certo [illegible] manifestat cum timet eum prodicionis et homicidii cum videbitur dedisse causam [illegible] personam. Timet et peccatum illorum qui occident eum et sic gravius morientur in anima quia timet in la[illegible] si forte est in mortali et moritur impenitens. Si vero non manifestat formidat ipsum mendacium super quo videtur adhiberi nullum remedium. Ergo plane videtur sentire Aug. quod nullo modo debeat quis mentiri et maxime perfectus pro vita alterius temporali. Ait enim: Ad sempiternam salutem nullus est ducendus opitulante mendacio. Et sic quis arbitretur perfectum et spiritualem hominem pro ista temporali vita morte cuius sua vel alterius non occiditur debere mentiri. Si taceat ut sic nec prodat [illegible]

ad recitationem illius consolationem. Cui dicatur forte illum expeccaturum quod ille cui dicit iocandi causa sit credens. Dicit quidam de iocoso ergo plane quod est veniale in eo si aliud non dicat ex delectatione de officioso proprie ergo quod non sit ei peccatum. Alii dicunt quod durum est simul quod illud s. iocosum perfecto scilicet officiosum autem est quod scilicet iocosum mendacium veniale est in homine perfecto. Nam tunc si intelligeretur quod illa placentia vel delectatio ponitur dilectionem dei et mandatorum eius. Peccatum delectatur in temporali sicut ergo mortale est. Ut homo perfectus. Aug. xxv. di. c. Criminis capite. Hoc est quod non fiat. Id est huiusmodi actus consimilis non fiat criminalis dum placet. Ita quod illa delectatio ponatur dei, in consuetudinem. Sed quidam consuetudo non quamvis faciat peccatum in anima actu non committatur sibi de delectando in mortali. Arg. xxij. q. ij. Ne.

Et xxiij q. ij. Ne de eo non occidit. Hanc literam qui ponit. S. ex parte. S. pro ista temporali vita servanda. Et ex parte morte. Id est detrimento et dissolutione. Et illud relativum cuius ad illud ablativum morte refertur. Vel sic expone ut sit sensus quod non debet perfectus vir mentiri pro vita cuiuslibet hominis observanda. Cuius hominis morte. Id est si [illegible] quia sua. Id est perfecti tacentis vel alterius vel certi non certo. Quod de illa occisione corporis non occiditur anima. Quidam libri habent occidatur sed non. Et sunt hoc ex parte quod perfectus vir non debet mentiri pro servanda vita hominis pro cuius hominis morte vitanda. Id est si pro vitatione mortis illius occiditur anima ipsius mentientis vel alterius. Id est illorum qui occident eum. Quidam tamen exponunt occiditur. Id est leditur per veniale peccatum. Neque occidit quod contingeret si mentiretur et ederet

Non occiditur. Ad quam suam per mortem [illegible] alterius. xxij. q. ij. Primum. Ne quis arbitretur. Faciat. Item

Alii dicunt in tertio et quarto casu et appar[illegible]

Nullum peccatum adeo veniale quod non fiat criminale dum placet. Nota textum et apparatum.

Nota textum. Solet dubitari etc.

fuge

Ysidorus. Omne genus mendacii summo opere fuge nec quolibet falla vitam alicuius defendas. xxii. q. ii. omne. Item augustinus periculosissime admittitur hec compensatio ut nos faciamus malum aliquod ne alius grauius malum faciat. di. xiiii. quod ait. Et ita omnino simpliciter plerique doctores. Nisi dicamus in tali casu mentiendum esse. Ergo ut credo saluo meliori iudicio quod talis dicitur esse processus. Primo debet tacere ut ait augustinus. Non videtur ei quod taciturnitas sit periculosa. quia ex ea cognoscit inquisitor eum occultare illum esse in domo tamen transferat se si potest ad aliam materiam qui inquisito grato eum de aliquo sed vel sileat. pr. xliii. d. In mandatis. vel respondeat verbum aliquod equiuocum ut puta. Non est hic. vel quod silet. Ad hoc mouent nos infinita exempla de quibus pauca dicamus. Iacob dixit patri suo ysaac se esau primogenitum non natiuitate quia esset mentiretur. sed iure primogeniture quam emerat. Item Abraham rogauit uxorem suam sarram ut diceret se non uxorem sed sororem suam cum descenderet in egyptum ne occideret eum pharao propter eam. Non mentitus est et equiuoce. Soror enim dicebatur quia filia fratris erat. Item ieu rex israel cum sacerdotes baal vellet occidere dixit. Congregate mihi omnes sacerdotes baal. achab seruiuit deo in paruis ego seruiam ei in multis. Item in thobia angelus raphael thobie interroganti quis esset aut de qua domo. Ego sum azarias anania magni filius. multa et alia possunt inueniri. xxii. q. ii. utilem. et c. Item opposita. vel dic simpliciter quod debet negare et asserere eum non esse ibi. si tamen consciencia sua dictitat. Ubi quod ita debeat dicere. et ita non diceret contra conscientiam. primo sequente cum et nullo modo peccabit. Nec contradicit istis in aliquo augustinus quia hic non mentietur. Id est non dicit contra mentem. Et optime innuit hoc ipse augustinus. xii. q. ii. obi. nec se quisque in rectius facere mentis tam male moueri sentiat ut flat et alio detior longe quam a pietate remotior. Item quod continuo mendacium pietatis uti eadem actione aliquis meatur et demeatur. videtur quod sic ut in hoc quod est mendacium dimeriatur. In hoc quod pietatis meatur. hec et videntur aperte exemplo obstetricum quod ex pietate qua intendebant non occidere paruos hebreorum ad mandatum pharaonis remunerantur prima eterna. sed ex quod mentiebantur dicendo pharaoni et reseruabant de meruerunt vel puniri. eternum pro pietate debitum mutatum est eis in temporale ut ait augustinus. xxii. q. ii. Si quelibet. Econtrario videtur quod eadem actio non possit contraria operari. ex. de bap. et ei effectu. maiores. d. lvii. Si quis

penitet mortalis sic in ecido. quia tunc facere contra conscientiam et ita edificaret ad gehennam. Quoniam vero dicit. Id est post mentiri augustinus tamen potest. Sed contra videretur posset tamen forte dici quod ex quo sit peccatum post mentiri. Et tenere illud fatere quam vitanda aliena peccata magis anime et corporis. Et ideo ut Ecclesiasticus Et quod ad claudendum maliciam alterius quem posse uti verbis duplicibus et in interminis et tenuis tacere quam ille intelligat. Iacob. gen. xxvii. Rogantur. gen. xx. leu. iiii. De. x. thob. vi. Vel dic. Ubi vero debet. Id est tenetur contra conscientiam. Duplex est consciencia. Consciencia veri contra quam dictare et consciencia dicendi contra quod non faciat sic dicendo ex quo dictat ei consciencia quod debeat sic dicere. Consciencia et dicendi duplex dicitur. Una in consciencia est quod debet dici de necessitate. Alia in consciencia est quod debet dici de voluntate. Sic et consciencia non dicendi duplex accipitur. Una est consciencia quod non debet dici. Alia in consciencia quod debet non dici. In utroque verbum debendi potest intelligi. vel de necessitate vel de voluntate. Sed ex quo dicere. quod vis dicas quod non est mentiendum propter talem alterius vel propter hoc quod aliquis unius pietatis opus exercere. Obstetricum. ex eo. Remunerantur. ex condigno dicerant ex caritate si non mentiebantur. Id est ad mouendum se separabant quod seruabant sed ad quam propter implendam fallaciam piam intentionem. dicendo. Non dicat textus exodi. quod dicentes antequam veniret ad mulieres hebreorum pariebant. debitum. Id est quod ex condigno fuerant in caritate. Quod non debitum. Id est quod eis deberi poterat. Si quibus. Ubi de beniuolentia ex

#nos

sed. Ego credo quod talis est expressio et cetera

#.i. non comedit hic.

sed. vel dic simpliciter et cetera quia duplex est consciencia et cetera

#.primum

habita de reliquo disputatione. — **De sortilegiis et divinationibus**

Diximus de periurio quo quis peccat in deum, consequenter
de sortilegiis et divinationibus. Qui quod dei est proprium videlicet
futura praedicere sibi falso et illicite ascribentes, in nunc
pereuntes animas trahunt ad inferos, est agendum. Videamus ergo quid sit
sors. Et species divinationis. Quae divinatio prohibita. Quae per-
missa. Qua poena sunt sacrilegi seu divini puniendi. Sors
est quaedam divinandi. Divinatio autem proprie in malo accipitur, impro-
prie in bono. Unde cum illum locum Michee: Iudices in muneribus
iudicabant et sacerdotes eius in mercede respondebant et prophetae eius in pe-
cunia divinabant etc. Sane improprie divinatio in bona parte accipitur.
Videbantur quidam sibi prophetae, sed quia pecuniam accipiebant,
prophetia eorum facta est divinatio, id est divinatio eorum quae credeba-
tur esse prophetia declarata est non esse prophetia, i. q. i. Iudices. Spe-
cies divinationis sunt multae. Alia quae fit per daemonem malignum
ut in phytonissa, quae praedixit de morte Saulis. Alia pyromantia
quae fit in igne, et dicitur a pyr quod est ignis, et mantia divinatio. Alia a-
erimantia quae fit in aere. Alia ydromantia quae fit in aqua, ab ydor
quod est aqua. Alia geomantia quae fit in terra, a geos quod est terra.
Alia nigromantia quando mortui resuscitati videntur divinare
et ad interrogata respondere. Nigros enim graece latine mortuus. Ad quos
suscitandos cadaveri sanguis adicitur. Nam amare
sanguinem daemones dicuntur. Ideo quotienscumque nigromantia
fit, cruor aquae miscetur, et colore sanguinis facilius
provocantur. Alia aruspicium seu augurium quod attenditur in
gestu, volatu et cantu avium. Vel augurium quasi avigerium
vel avigarrium, id est gestus vel garritus avium. Item fit di-
vinatio in sortitionibus, sortibus et sortibus quas falso dicunt a-
postolorum, et varia inspectione psalterii, evangeliorum et aliarum scripturarum.
Item sunt mathematici qui constellationes considerant.
Hi et magi dicuntur. Item harioli qui in haris idolorum dolorosa
daemonum responsa accipiunt. Item aruspices, id est aurarum specta-
tores qui dies et horas in agendis negotiis operibusque custodi-
unt. Hi et exta sive interiora vel viscera pecudum inspiciunt
et in eis futura praedicunt. Item incantatores, malefici et mul-
ti alii quos enumerat Aug. xxvi. q. iiii. Igitur. Extra. q. v. Prae-
terea. Et in c. Episcopi. Regulariter omnis divinatio quocumque prae-
dictorum modorum vel alio aliquo fiat prohibita est et maledicta a deo
tanquam idolatria et infidelitas. Cum enim futura quae so-
lius dei sunt per tales inspectores aliqui invenire laborant, divini-
tatis vim creaturis attribuunt. Ysa. Priora et novissima annuntiate
nobis et dicam quod dii estis. Iere. Nolite audire prophetas vestros et divinos
et somniatores et augures et maleficos qui dicunt vobis: Non
servietis regi Babylonis, quia mendacium prophetant vobis ut lon-
ge faciant vos de terra vestra et eiciant vos et pereatis.

nices quae eis in certa
vita per rebus potuit
commissa culpa nudatas
in aeterna recompensatione
est declinata. Dispu-
tatione. Credo quod non pos-
sit quod eadem actio sit me-
ritoria et demeritoria
generaliter potest esse quod ali-
qua actio sit demeritoria
et quod aliqua praevia actio item
concomitans illam
actionem sit meritoria.
Id est ad genus praeparatoria.
Et e contra quod aliqua
actio sit meritoria vere
et aliqua praevia item
concomitans sit de-
meritoria. Ipsa est ad genus
audiendam praeparatoria
quando admissa ... homo
in demeritum.

Diximus etc. Et quid
sors est. Alio
modo dicitur sors hereditas
vel pars hereditaria
eo quod per sortes solebant
dividi singulis hereditatum
portiones. Ezech. iii. super.
x. q. ii. super. Phytonissa
i. Reg. xxviii. et xxvi.
q. iii. dicitur ars phyto-
nica dicta a phitio Apo-
llinis inventore illius artis.
Ysid. ... Aug. xxvi. q.
v. Nec mirum. Aruspicium
de his sic habes xxvi. q. iii. lege.
Magi. Al. magi dicuntur
malefici. xxvi. q. v. Pr-
aeterea. ...
... horarum vel au-
ruspices dicti ab inspec-
tione avium sive divinatione fa-
cta in aris daemonum. Ysa.
quod sit fact. Ysa. viii. Cum
dixerint etc. Iere. xxvii.

sortilegi. Nota in textu et in ap. quid sit sors. et nota in textu quod numquam divinatio in bona parte accipitur.

Nota in textu quod species divinationum sunt multae etc.

Nota in textu quod nigro graece latine mortuus dicitur; ad quos suscitandos etc.

Nota ap. unde dicitur ars phisonomia.

Nota in textu quod omnis divinatio prohibita est etc.

Item in Levit. Non augurabimini, nec observabitis somnia. Item in eodem. Anima que declinaverit ad magos et ariolos et fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, et interficiam illam de medio populi mei. Item non est augurium in Iacob nec divinatio in Israel. Item Apostolus: quibus iam talia servantibus dies observatis et menses et tempora et annos, timeo ne sine causa laboraverim in vobis. Item dixit Dominus discipulis: Non est vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate. Item Aug. Hec vanitas magicarum artium ex traditione malorum angelorum in toto terrarum orbe plurimis seculis invaluit, et per inventores eorum inventa sunt aruspicia, auguria, et ipsa que dicuntur oracula et nigromantia. Item Aug. Non observetis dies qui dicuntur egyptiaci, aut kalendas ianuarii in quibus cantilene quedam et commessationes et ad invicem dona donantur, quasi in principio anni boni fati augurio; aut aliquot menses aut tempora, dies vel annos, aut lune et solis cursum. Quia qui has et quascumque divinationes aut fata aut auguria observat aut attendit aut consentit observantibus, aut talibus credit, aut ad eorum domum vadit, aut in sua domo introducit ut interroget, sciat se fidem christianam et baptismum prevaricasse et paganum et apostatam, id est retro abeuntem, et dei inimicum iram dei graviter in eternum incurrere, nisi ecclesiastica penitentia emendatus deo reconcilietur. Dicit etiam Apostolus: Sive manducatis sive bibitis sive aliquid aliud facitis, in nomine domini nostri Iesu Christi facite. Item in quo vivimus, movemur et sumus. Ideo prohibet hec omnia contemptibilia et abhorret ecclesia sancta catholica, ut xxvi. q. ii. et q. v. per totum et q. vii. Non liceat, et in iiii. capitulo [?] et e per totum. Sed contra hec predicta obicitur quod Iosue precepto domini sortibus exquisivit peccatum Achor, qui commiserat furtum tollens regulam auream et clamidem coccineam de anathemate Iericho. Item Saul sorte deprehendit Ionatham filium suum comedisse favum mellis contra edictum quod posuerat ipse. Item Ionas cum fugeret a facie domini sorte a nautis deprehensus fuit. Item Mathias sorte in apostolatum et in Iude successorem electus est. Item ait Aug. Sors non est aliquid mali, sed res in humana dubietate divinam indicans voluntatem. Ad exempla obiecta dic quod hec et multa alia ante evangelium permittebantur que tempore perfecte discipline penitus sunt eliminata, xxvi. q. ii. c. [?]. Item dicit Ier. Privilegia singulorum communem legem non possunt facere. Ad illud Aug. dicas quod sors non est aliquid mali ex sui natura, tamen prohibetur quia per assiduitatem labitur talis in ydolatriam, sicut de iuramento et periurio [?]. Unde si esset causa honesta et ubi esset necessitas, ut si esset contentio de electione aliquorum et esset paritas utrobique in omnibus, credo quod exemplo Mathie possent fieri sortes. Et hoc ait Beda dicens: Si qui necessitate aliqua compulsi deum putant sortibus apostolorum exemplo esse consulendum, videant hoc ipsos apostolos non nisi collecto fratrum cetu et precibus ad deum fusis egisse. xxvi. q. ii. [?]

Levit. xix. De his etiam Deut. xviii. Item eod. xx. Non est augurium. Num. xxiii. Apostolus Gal. iiii. Act. i. Aug. xxvii. q. ii. [?] sine salvatore. Aug. xxvi. q. vii. Non observetis. Apostolus Rom. xiiii. i. Cor. x. Item in quo vivimus. Actuum. Hucusque fuit illud Aug. Iosue vii. Saul i. Reg. xiiii. Ionas i. Mathias Act. i. Aug. xxvi. q. ii. Sors non est. Ieron. xxvi. q. i. c. [?] et q. ii. Non exemplo talis, i. sortilegis [?] ... electionibus ... sortis [?] ... in electionibus ... [?]. Extra de elect. [?]

Nota in textu hec vanitas magicarum artium ex traditione malorum angelorum etc.

Nota obiectiones contra predicta.

Nota dictum Augustini responsionis ad ipsas obiectiones.

Item. Cum quedam civitas esset obsessa et dubitaret clerus qui deberet fugere qui manere. Consuluit Aug. Resp. sorte illud dirimendo.// Item. Nota quod condempnatur hic rustici qui fugant tempora ad sciendum vel arbores incidendas vel similia quando certum et equale in lunam idem est ita debant fieri. Item de phisicis et medicinas dandis et minutiones faciendas et similia de quibus certa et manifesta ratio reddi potest per physicam probatus h. xxvi. q. ii. illud. in. Ad hec genus superstitionis pertinet omnes ligature atque remedia que medicorum quoque disciplina condempnat. et. de c. q. vii. non observetis. in quo talia observant inutile et sic cum etc. Item. qui aliquis vel aliqua colligit herbas medicinalem cum symbolo divino vel oratione dominica. vel scribit in carta symbolum vel orationem dominicam ut ponat super aliquem infirmum, ut sic solus tamen deus creator omnium et dominus honoretur non reprobetur dum tamen nulla alia superstitiosa observantia misceat. xxvi. q. v. Non liceat. et. q. vii. Non observetis. De pena sortilegorum.

Pena talium est multiplex. Primum quia non debent recipi ad eucharistiam si notorium est peccatum. sicut nec histriones. de. c. di. ii. pro dilectione. Item non debent admitti ad accusationem. ii. q. viii. Qui sunt. Item debent excommunicari. xxvi. q. v. fere per totum. Item si post ad monitionem vel excommunicationem noluerint se corrigere si servi sunt debent verberibus castigari. Si liberi includi in carcerem. Si vero clerici sint de perpetuo turpiter dehonestari. i. degradati vel deportati eiciendi. et hoc per episcopos suos auctoritate fieri. dum tamen caveat a membri detruncatione morte et sanguinis effusione. vel si necesse sit invocet brachium seculare. xxvi. q. v. episcoporum. epi. di. l. xvii. non licet. Et leges capite puniuntur. C. de mal. et math. Nemo. Item de clericis vel religiosis quibus vasa vel ornamenta ecclesie vel similia furtim subtracta sunt vel etiam de laicis quibus res proprie furto sublate sunt

condempnatur. Sequitur ubi sunt in peccatum sunt quibusdam nocte et certa diebus sunt in quibusdam rebus suspiciendis vel ligandis vel solvendis sicut etc. in aureis annulo sigillato aurum vel ... in ossibus aut in aliqua digitis. Item. In singultiendo ... manum pollicem tenere. Item. Qui numerum ... sciunt in miciis ambulationibus animalia pis aut per medium fruerit. Item. Tum calcare cum ... domum suam transit ... ad lectum si ... rit ... calcat ... re ad domum si precedens offendit. Item. Qui constellatione sub qua nascitur puer actus vel actionum eventus predeterminari ... Item ... ad suam dampnationem ... ad suam salutem ... serviunt in carta. Et hec

potest haberi quando sunt reprobanda brevia que fiunt et ascendunt ... continent non solum evangelium. Sed superstitiosum est si credatur quod minus prosit sanctis efficacie si servant post lectum evangelium aut per minuta aut alia die quam si cum proferuntur verba evangelii que ibi continentur. Illa autem brevia in quibus scribuntur quedam caracteres et quedam nomina inusitata. que nomina dei increbibilia. Et in quibus dicitur. Quicumque super se portaverit istud breve non periclitabitur sic aut sic. aut istud aut illud bonum ei eveniet. procul dubio reprobanda sunt nec portanda. et peccant qui scribunt ea aut portant aut donant aut vendunt aut portanda docent. Nec adeo sunt simplices quod ignorantia eorum debeat excusare. Quia non excusat si simpliciter fuerint amoniti vel instructi. Item. Sed quid de curationibus vel ... qui curationes ... vel ... vel alia. Sunt peccant mortaliter. Responsio. Si nichil superstitiosum dicunt aut docent aut faciunt. sed tamen utuntur licitis precibus et adiurationibus sicut per passionem et crucem et similia. non credo quod peccent mortaliter si talia fecerint post prohibitionem ab ecclesia ei factam. Credo quod prohibendi sunt viri et mulieres a talibus. quia multa inutilia et superstitiosa solent admiscere. Vel forte sit sacerdos religiosus et discretus. aut etiam laicus sive vir sive mulier excellentis vite et probate discretionis qui sola oratione licita super infirmum vel super pomum aut pirum aut cingulum

No. Item ex. ad hoc gen. etc.

No. Item ex. Item si aliquis etc.

Quid de sacerdotibus etc. No. ex. ex apparatu.

No. Illa autem brevia etc.

Nunquam potuerint investigare per inspectionem astrolabii vel similia. Ad hoc dicas secundum omnino quod si sit ibi invocatio demonum vel aliud superstitiosum nullo modo licet. Immo gravissime peccat quicumque facit. extra. e. de sortil. Ex tuarum. Ubi quidam licet ex nimia simplicitate et bono zelo fecisset. fuit tamen suspensus ab officio et beneficio. Si vero tali inspectione fieret super astronomiam sine invocatione demonum vel alio superstitioso adiuncto forte posset admitti. arg. a contrario sensu. palam dicitur. et d. xxxvij. Si quis grammaticam. et ita dicunt quidam. tamen in eodem decreto dicitur quod licet quarumlibet artes in se contineant veritatem. tamen quia non sunt secundum pietatis non est in eis studendum. Item quid de sacerdotibus qui cum dolore persone anteq altare vestibus sacris exuunt aut quibusdam aliis lugubribus veste operiunt aut consueta luminaria subtrahunt. aut altare vel crucifixum spinis circumdant. Quid etiam de illis qui pro vivis scienter celebrant missam defunctorum. vel sub nomine illorum quos odiunt feretrum cum obsequiis mortuorum in medio ecclesie ponunt vel alia similia faciunt ut illi citius moriantur. Ad hoc dico quod si ad preces suorum fiat propter odium personarum gravissime peccat qui facit. et nisi per penitentiam legitimam se purgaverit debet deponi. Si vero propter causam communem. puta quia metuunt contaminationem sacrorum ordinum vel subversionem fidei vel hospitalitatis subtraccionem vel obsidionem vel dominorum iudicum sententiam timent. et ideo talem quid fecerit non dicitur peccare. Quia in tali facto pluribus humilitas qua deus placatur quam iniuriosis dolositas declaratur. Et hoc tenet consuetudo ecclesie. Propter solum caritate. Et veneruntur

Aut similia est informacione manuum imponunt. Inter que et super corpus egrorum manum imponunt et benedictionem habent. Quod si hiis proibere a talibus. quia forte timeas quod ad exemplum illorum consuetudo superstitionis curiatoris vel usurpationis abusum trahere velle ex illorum astrolabii. Astrolabium est tabula vel instrumentum astronomorum in quo inspiciuntur et notantur cursus et motus astrorum. Invocatis demonibus. Numquam illud preceptum fiat irregularem. vel si quis sacrificet ad numina. id est ministri demonum ut fiat diues vel similia faciat. numquam incurrit irregularitatem. Aut quid de sacramentis ecclesie. scilicet eucharistia. vel crismate vel de oleo vel aliud sanctum faciat ea que sunt. baptizat imagines. Et hoc. Cum talia videantur esse enormia propter ydolatriam aut propter enormem superstitionem que sunt occulta generant irregularitatem secundum quosdam. secundum alios non. Et hoc in dubio consulendus est talibus quod petant dispensationem. ne timeant propter se ad eorum quod aliter non sit eis salutis et absolutionis sine de predictis si peccaverint. Si vero hec predicta notoria sunt secundum omnes indigent dispensatione. Vide de hoc plenius. i. de lapsis et dispensatione. forte. Sed non dicit forte quod ideo quod hec sunt predicta sed non possit. Contrario sensu. Et quod dicitur in illa decretali quod illicite quo ibi agitur sunt cum quidam infirmi ad investigandum furtum. ecclesie precedenti. Non dicitur ibi hoc. sed vide. xxvi. q. ij. § hiis ita. dicit quod astronomia et astrologia in consuetudinem abierunt quod de scientia curiositate verissima erant hiis scientibus. dummodo vacabatur hiis que saluti animarum erant accommodata. Studendum. Intelligas longo tempore. potest tamen in hiis studere non ad voluntatem. sed quia quo ea que ibi sunt verba ad usum sacre scripture conuertantur. quantum intelligere sibi contenti conuertuntur. Et hoc bene patet si contra mathematicos velit disputare vel philosophos hiis artibus utentes. xxxvij. d. c. Cum. § et e. q. de vita. Cum eodem. supple faciant hoc aliquis. vivunt

gentes. sed in signum tristicie in die veneris sancti altaria spoliare. Hoc tamen distinguendum videtur. Illi qui pro vivis scienter celebrant officium mortuorum. Etiam tales si fuerint detecti indistincte deponi debent. et ad agendam penitentiam tamen ipse sacerdos qui quicumque eum ad hoc invitavit. debet exilio perpetuo et ergastulo seu monasterio relegari. Hoc totum hec expresse in concilio tolet. XXVI. q. v. Quicumque. Quid de quibusdam sceleratis mulieribus que conuerse et professe cum diana dea nocturnis horis paganorum vel cum herodiade et innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias et multa terrarum spatia intempeste noctis silentio pertransire. et eius iussionibus obedire velut domine. et certis noctibus ad eius seruitium euocari. Asserunt et ab illis aliquos credunt posse in melius vel deterius immutari.

Nota in ap. sicut quasi illud peccatum contra tertium scilicet etc.

Infra ex. scilicet de sacerdotibus. Nota hic in notario duas questiones et ratione ad ea.

Nota. Quod de quibusdam sceleratis mulieribus etc.

aut in aliam speciem uel similitudinem transformari.
De hiis dicit August. ad Consentium. quod non a diuino spiritu sed
maligno talia fantasmata mentibus fidelium
non irrogantur. Ipse enim sathanas, ut dicit Apostolus, transfigurat
se in angelum lucis et transformat se in diuersarum personarum species atque similitudines, mentem quam
captiuam tenet multipliciter deludit. Neque dicatur
aliquis uel aliqua in tantam uenire stultitiam
ut credat hec omnia que in sompnis a spiritu tantum fiunt
et in corpore accidere. Cum etiam Paulus non audeat asserere
se fuisse raptum in corpore. Uerumtamen qui talia credi-
derint uel asseruerint peiores infidelibus sunt et pa-
ganis deteriores. xxvi. q. v. Episcopi. Ite. cum tamen
sit quod fides non esse uidetur in auguriis sortibus et
incantationibus. Item de diuinatoribus qui dicuntur esse euenire
ea que postea futura sunt. Quod autem tales homines sepe liberant
egrotos et inmittunt egritudines. August. mouet
hanc questionem et soluit dicens: hoc sit permissu
dei ut illi qui hec audiunt et uident probentur
et qualis fidei sint erga deum. Et hoc probat auctoritate
Deut. Si surrexerit in medio tui
propheta aut qui sompnium dicat se uidisse et
predicat signum atque portentum et euenerit quod
locutus est et dixerit tibi: Eamus et sequamur deos
alienos quos ignoras et seruiamus eis: non
audies uerba prophete aut sompniatoris. Quia temptat
uos dominus uester, ut palam fiat si ipsum diligatis
temptatur et aliis hominibus non ad eos. Quia ipse scit omnia antequam fiant. Utrum
diligatis eum aut non. xxvi. q. v. Nec mirum. Et hec de sortilegiis sufficiant.

Supple uero prius interrogentur. De hac ibi. Quod dominus hoc dicit ecclesie
credite et credendo a recta fide deuiant et errore paganorum inuoluuntur et aliquid quidem diuinitatis aut numinis ex-
istimant deum arbitrantes. Quod significat ii. cor. xi. Deludit
hiis etiam ibi In sompnis deludentur in terra uel in celo uel in
cognitione uel incognitas personas ostendunt per quas aliquem decipiunt
nisi deuiant et cum dicitur de diu partis suis ii non au-
det in corpore euenire arbitratur. Asserere ii. cor. xii.
Credidit. postquam uirtute talibus audierit ueritatem asseruerit
peruenerit auguriis quod summa in tabulis uel codi-
cibus psalteriis uel euangeliis. ex. c. c. i. Item de diuinatoribus.
Sub hec comprehendit obseruationes kalendarum ianuariarum ri-
tu paganorum ut ad plus noui fiat per nouum annum
aut cum secula lapidibus aut epulis preparentur. xxvi. q.
vii. Non obseruetis. Sub hiis et comprehenduntur obseruationes dierum
egyptiacorum temporum dierum horarum. Item mensium ad ad-
seruandum uel non seruandum uel faciendum mortem uel ui-
tam hominum. prouisa aduersa et sompnia et sortes
plures et auguria auium. carmina herbarum. preterea
que scripte pro quibus infirmitate sua homines et alia ponunt
pro symbolo et ordinem diuinitatis. Quia talia non reme-
dia conferre possunt aut aliquibus languentibus claudicantibus aut morbidis quibusque medem. sed sunt laquei
diaboli et insidie ad homines decipiendos. Sub hiis et com-
prehenduntur dona data in kalendis ianuariarum uel strenarum
augurio. Et hec omnia habentur. xxvi. q. vii. a nomine
et duobus capitulis sequentibus. Deut. xiii.

De feriis sollempnibus.

Dictum est supra de sortilegiis et diuinis qui
ea que dei sunt quantum in se est usurpare presumunt
consequenter de feriis sollempnibus sunt festis in quibus debitus
honor ipsi deo a plerisque subtrahitur. uidendum. Ubi notandum
quare dicantur ferie. Et distinctio earum. Quid in eis agi debeat
Unde. Dicuntur ferie quasi feorie. eo quod prestantur uacationem ab
hiis que agi consueuerunt in foro. uel dicuntur ferie quasi festiue. Ferie
autem alie sunt temporance. ut que dantur pro fructibus colligendis. Et alie
duorum mensium. Alie repentine. ut que dantur a principe ob rem prospere gestam. uel quia de-
uicit saracenos uel hereticos. uel natus est ei filius. Alie sollempnes siue festi-
ue. Primas autem duas species relinquo tibi laboratoribus in mundo ac disceptantibus in foro de-
uia persequantur. Sunt ergo ferie sollempnes siue festiue precipue festiuitates per cir-
culum anni. uidelicet natalis domini. sancti stephani. sancti iohannis euangeliste. sanctorum innocen-
tium. sancti siluestri. Octaua domini. Epyphania. purificatio sancte marie. Dies paschalis.

Dictum est supra de ferie. Et sciendum quod
ferie possunt
dici ferie a pharos
quod est dies et foro quasi dies
a foro. uel ferie dicuntur
quasi ferida uel feriata laborantibus quia temporance
dantur pro fructibus
colligendis que prestantur in
immunitate aliquibus

cum tota ebdomada. Rogationes tribus diebus. As-
censio domini. Dies pentecostes. Sancti Iohannis bapt-
iste. duodecim apostolorum. et maxime sanctorum Petri et Pauli
qui mundum sua predicatione illustraverunt. Sancti
Laurentii. Assumptio sancte Marie virginis. Na-
tivitas sancte Marie eiusdem. Dedicatio sancti Mich-
aelis archangeli. Dedicatio cuiuscumque oratorii. Et
omnium sanctorum. Sancti Martini. Et ille festivita-
tes quas singuli episcopi in suis episcopatibus cum populo
collaudaverint que vicinis tantum circummoran-
tibus indicende sunt non generaliter omnibus. Hoc tamen
ultimum intellige de sanctis canonizatis auctoritate
ecclesie Romane. quia episcopus non potest per se aliquem san-
ctum canonizare. extra de reliquiis et venera-
tione sanctorum. c. i. Reliquie. Ubi festivitates
paganorum non sunt cogende ad feriandum. nec
prohibende. Indictum vero ieiunium quod fuit de-
nunciatum ab omnibus observetur. Hec ita scrip-
ta et declarata sunt in concilio Lugdunensi. de consecratione di. iii. pro-
nunciandum. Item statuit et precepit Eusebi-

us in foro. Tribus diebus. Isti tres dies non observantur a labo-
re manuali de consuetudine. pentecostes. scilicet ipsa dies
cum duobus diebus sequentibus. Assumptio et omnia festa beate
virginis. Dicto ihesu christi e. Conquidus. Michaelis in
monte Gargano. Hec tamen. Invenitur in alia capitu-
lo de consecratione di. iii. pronunciandum. Et in glossa dicit quod non licet pu-
blice venari aliquid proposito sine auctoritate pape. quinque se cu-
plina fiant innatalia. Vel que. Item ieiunium illud pro-
prium capituli. scilicet pronunciandum ieiunium. xl. Et vigilias
apostolorum. et iiii. temporum et alia sollempnia ieiunia
ab omnibus qui hanc adultam etatem. Et dico quia
xx. annis et quibusdam illa ea etate in qua testamento
homines reputabantur idonei ad bellandum. nec ante
hanc etatem credo aliquos esse compellendos ad hec ieiu-
nia. Et est statim post illa quam dicit i. xxi. x. xvii.
anno debitores quam alii in xviii. Ubi in talibus ad ar-
bitrium boni viri recurrendum est. Quid de labo-
ratoribus in vineis fullonibus aut ministeriis me-
tallorum et ceteris talibus qui opus cum magno labore
[illegible] tenentur ad hec ieiunia. Respondeo. Si adeo
pauperes sunt quod per seipsos oportet colere vineas proprias
et adeo debiles sunt quod non possunt laborare nisi frangant ieiunium. Aut si oportet eos facere opera sua labore pro
victu suo et familie sue. quia forte non invenirent qui conducerent opus suum si frangerent ieiunium. non debent
sibi providere possunt. Aut si famuli sunt aut rustici qui debent opus domini sui. non credo quod peccent mortaliter
solvendo ieiunium hoc. Si autem sunt divites qui possunt per alios conductos operari non excusantur. Sed si volunt
laborare personaliter ita partiantur laborem partim ante prandium partim post prandium laborando
quod non oporteat eos solvere ieiunium. credo enim in talibus necessitatem excusare. Glossa dicit extra de consecratione di. v. Consideran-
dum est quod ieiunium quadragesime non est solvendum nisi necessitas infirmitatis cogat. Et de consecratione di. iii. dicit
ieiunia legittima non esse solvenda nisi grandis necessitas cogat. Et credo quod quod non tenetur iudicare proprie
hec ieiunium frangendum cum non conveniat alii iudicare. De peregrinis et viatoribus dico quod si tenentur
peregrinari. quia compelluntur exulare vel exercitum vel ad preceptum ecclesie ultra mare pro pec-
catis graviter imminente excusantur a ieiunio si non possunt commode ieiunare. Si autem non tenentur ad hec viatores
si sponte hanc peregrinationem acceperunt peccant iter aggrediendo temporibus ieiuniorum hoc. Vel nisi autem sit
convenit quod possint perficere peregrinationem ante tempus ieiuniorum. Et si contingat propter laborem oporteat eos
solvere ieiunium et si monachi sunt ante quadragesimam a sacerdotibus. Et qui sic solvunt ieiunia hec
propter spontaneam viationem tenentur alio tempore recompensare vel aliter satisfacere ad consilium ecclesie. Glossa non dimit-
tit peccatum si et cetera. et agitur de primam de solutione ieiunii. Si autem aggrediatur viationem cum
forma predicta. licet peccaverit aggrediendo si tamen dum est in via ex causa necessitatis solvat ieiunium non peccat
licet ex culpa sua venerit in hanc necessitatem. Dicunt secundum quosdam pollutionem nocturnam non esse
peccatum. sed quod si forte fuerint causa et ex culpa precedenti pollutio provenerit aut furtum et cetera. diversi
quorum est usus necessarius credo quod si non possint currere et ieiunare excusantur si solvant ie-
iunium. Cum vero morantur cum dominis suis in aliquo loco aut cum modicas vadunt ieiunare de-
bent. nisi forte immineat eis grandis viatio quam ut possint perficere solvant ieiunium primis
diebus ante. De servientibus nobilium qui hominibus sunt ad nutum eorum diutius perficiendis

Nota item quod episcopus non potest per se aliquem sanctum canonizare et cetera.

Indictum vero ieiunium et de non et cetera. et ad quod. Et nota in glossa de laboratoribus et cetera.

Nota de peregrinis et cetera.

Nota viatores

Impetus
Nota de cursoribus et cetera.

Nota de servientibus nobilium et cetera.

pp festum inventionis sancte crucis . v. non. maii . sollempniter celebrari . ut
q. di. iii. crucis . Item nota quod non fit mentio de annunciatione sancte marie .
cum tamen sit celebre festum . nec de conceptione eius . quia illo tempore debet cele
brari . Item eo quod excepta sunt in predictis sicut veteribus . excepta vin
cula petri . que non ex virtute decretalis sed consuetudine [illegible] sollempnia . Item de die
bus autem dominicis certum est omnes simul et principales festivitates con
tineri . Unde in decalogo mandavit dominus . exodi . xx . ut diem sabbati
sanctifices . Sed forte dicet aliquis non de dominica precepit sed de sabbato .
Ad hoc respondeo . quod verum est ibi de sabbato tenendo et post mortem domini de do
minica . Sabbatum autem non debemus ab illo tempore colere . ne videamur
iudaizare et predicatores antixpi etc. Dominicam vero colere debemus
propter honorem et gaudium dominice resurrectionis . greg. Romanis pervenit
ad me . quosdam perverse spiritus homines prava inter vos aliqua et sancte fidei
adversa seminasse . ita ut die sabbati aliquid operari prohiberent .
Quos quid aliud nisi antixpi predicatores dixerim qui veniens diem
sabbatum atque dominicum ab omni opere faciet custodiri . Quia enim mori
se et resurgere simulat haberi in veneratione vult diem dominicum
et quia populum iudaizare compellit ut exteriorem legis ritum re
vocet . et sibi iudeorum perfidiam subdat . coli vult sabbatum .
de. c. di. iii. pervenit . et in sequenti . c. sabbato . dicitur . diem dominicam
ob venerabilem resurrectionem domini
nostri ihesu xpi non solum in pascha celebramus
verum etiam per singulas ebdomadas ipsius diei
imaginem frequentamus . Item . petrus apo
stolus die dominica nichil aliud agendum est nisi
deo vacandum . Nulla operatio in illa sancta die
agitur . nisi tantum hymnis et psalmis et canti
cis spiritualibus dies illa transigatur . de. c.
di. iii. Ieiunia . Item tanta est excellen
tia huius diei [illegible] imitandum est . quod per doctrinam aliquam generalem . Item queritur utrum petenda sit dispen
satio super solutione ieiunii . dic quod si constat omnibus vicinis de causa propter quam solvendum est ieiunium
non est necessarium quod petatur licentia aut dispensatio . Si autem dubium sit et illi quibus solvendum est ieiunium
et aliis [illegible] necessaria petenda est dispensatio ab episcopo loci si commode possit haberi copia
eius aut non timeatur de periculo si expectetur episcopus . alias sufficit licentia vel dispensatio proprii sacer
dotis . Auctoritate tamen sua non debet quis solvere hec ieiunia . Si autem infirmo constat de sufficientia cause
sed aliis non constat , si tamen probabiliter quod alii scandalizentur si solvat ieiunium , faciat hoc latenter .
Alias non tenetur . Inventionis festum exaltationis sancte crucis [illegible] celebrandum est . annunciatione . forte propter hoc de
illa non fit mentio . quia tempore illius decretalis nondum erat forsitan sollempniter instituta . hoc dicit . [illegible]
quod festum [illegible] de sanctificatione eius in utero quam de carnali eius conceptione . Epiphanie . scriptum in
hymno [illegible] supra dictum est . verbum dei factum caro fructus ventris profert . exemptio . ex . xx .
[illegible] prohiberent . Item quod vota mulierum facta de vacando in sabbato et feria [illegible]
custodiunt talia vota si suspecte sunt mulieres quod velint iudaizare . alias non est necesse . Si vero
faciant propter venerationem beate virginis . dicitur . ubi quod sabbato ieiunandum est . Ieiunia . ubi dicit

siet cum nec presumant
absque licentia comedere
comedendo extra locum [illegible]
bant modicum ne defi
ciant in veniendo et hoc
faciunt iam potius [illegible]
vel parum autem . Item quod hec
tivitatem temporis to
tum debet reputari v
na refectio non ideo quod [illegible] .
sic non peccant iuvenes
mediocrum [illegible]
[illegible] de mensa dominorum suorum
ut vadant ad vinum [illegible]
petunt [illegible]
tes iterum comedunt .
Item idem de regularibus
qui debent legere ad men
sam in refectorio quod
dictum est de iuvenibus
nobilium dum tamen ha
beant licentiam . De novitiis et iuvenibus [illegible]
quod si solvendo ieiunio alii non solvendo ieiunio vel
non solvendo tenentur magis discretioni prelatorum suorum aut
dispensationi [illegible] committo . Item de mulieribus
pregnantibus et nutricibus dico quod si timeatur probabi
liter de periculo earum si ieiunaverint vel de fetuum
suorum vel de puero ad ubera non solum possunt sed etiam tenentur
solvere ieiunium propter quod sicut a infirmitate aut debili
tate solvi possit ieiunium ab infirmis et debilibus .

libri
finis
resurrectionem

De annunciatione sancte marie nota et ex. et quid in ecclesia [illegible] de eius conceptione.

Nota . [illegible] de regularibus etc.

Nota de novitiis et iuvenibus etc.

Nota de mulieribus pregnantibus et nutricibus et cetera.

Nota . Si queratur utrum petenda sit dispensatio etc.

Nota quod vota mulierum de [illegible] vacando

huius diei q(uod) in ullo alio die preter est consecrari. Q(uod) propter sicut ait Leo papa. tum ex consuetudine tum ex apostolorum doctrina. q(uia) tali die imposuit manus primo et luminale ex spiritu sancto precepto eum mittet eos ad predicandum evangelium. Et distinguit idem dicens q(uod) tantis divinarum dispensationum misteriis est consecrata. ut quicquid insigne a domino est constitutum in terris in huius diei dignitate sit gestum. In hac mundus sumpsit exordium. In hac per resurrectionem et mors interitum et vita accepit principium. de. lxxv. q(uo)d die dominico.

Item. Sabbatum quo dicitur deus requievisse ab omni opere etc. et q(uod) amplius in lege dicitur custodiri preceptum. partim fuit cerimoniale. partim morale. preceptum cerimoniale quo ad hoc q(uod) erat figura illius sabbati magni in quo Christus requievit postea in sepulchro. Morale in hoc q(uod) erat cessandum ab omni servili opere et vacandum orationi et spiritualibus operibus. sed q(uod) cerimoniale debuit servari ad litteram quousque veniret veritas. s(ed) q(uod) morale est et fuit servandum. n(on) tamen est in sabbato sollempnizandum ad litteram ne videamur iudaizare. non enim decet filios dei iudaizare. apostolus ad Col. Nemo vos iudicet in cibo vel in potu aut in parte diei festi aut neomenie aut sabbatorum que sunt umbra futurorum. Col. a. c. i. Veritas huius umbre est Christus. id est ad Christum pertinet vel significat corpus Christi q(uod) assumpsit de virgine. vel q(uod) est ecclesia et multa similia hic disputat apostolus ad Heb. iii. et iiii. Item. Christus iudeis querentibus eum interficere eo q(uod) hominem sanavit in sabbato. Ait. pater meus usque modo operatur et ego operor. et hunc intellectum aperte probat apostolus dicens. hii q(uod) per ipsum et in lege precepit deus de sabbato custodiri tenere potuit. quamdiu legem iuxta litteram servavit. Ac postquam venit Christi gratia precepta legis que iuxta litteram data sunt servari non possunt. Nam si quis dicit hec de sabbato esse servanda dicat per carnalia sacrificia persolvenda dicat preceptum de circumcisione adhuc esse tenendum.

q(uod) quarta et sexta feria ieiunandum est. Sed quid si fuerit absque necessitate vel cum tradentibus salvatorem nostrum fideles vel cum crucifigentibus crucifige. Sed tamen dicitur in canone de ieiunando in quarta feria et sabbato vel licite est vel loquitur de consilio et honestate. vel derogatum est ei per ecclesiam consuetudinem de ieiunio vi. ferie. Item q(uod) servanda est consuetudo illorum. hec quoque vivunt cum videamus christianos et plures regulares non observare illud ieiunium. Ait. lxxv. d. q(uo)d die. Imposuisse [illegible] .xiii. Sabbatum quod et preceptum de sabbato observando [illegible]. i. et ii. precep. exo. xx. Sabbati. excepto eo q(uod) est de [illegible]. Item precep. a passione [illegible] morale. Quidam tamen dicunt q(uod) in nullo fuit morale sed tamen misticum vel ceremoniale. Et distinguitur q(uod) in lege mosaica fuerunt quedam moralia que precedunt huius observantiam. Quedam mystica significantia aliud quam littera videatur sonare. Et horum quedam erant sacramentalia de quorum observatione aliquando ratio reddi potest ut de sabbato et circumcisione. Alia erant cerimonialia de quorum observantia nulla ad litteram reddi potest ratio. ut non arabis in bove et asino. non indueris veste lana linoque contexta. et non sacramentalia et cerimonialia sunt hodie ad litteram observanda. Sed sola moralia. Col. ii. significat. veritas umbre. in morte operatur. et ita non cessat operari sabbato. Sabbato custodiendo. pervenit. non est hodie in nos [illegible] sed solebat esse. ex. i. de observatione. et ideo dicit magister h(oc) q(uod) est ex titulo [illegible]. Non sabbatum. Iudaismo nisi per reverentiam legis sabbatum observetur. Sed sic per reverentiam beate virginis. Sicut faciunt quedam mulieres. antiche spi. Non et similiter amatores [illegible] ad [illegible].

Et nunquam peccavit qui coreas mortaliter ducendo [illegible] sui in profestis diebus.

Item. Credo q(uod) hic [illegible]

adhuc esse tenendum. ex. ii. Pervenit. dicit Pal. q. Aug. de c. d. iii. Pronunciandum est laicis ut sciant tempora feriandi per annum. Id est omnem diem dominicam a vespera usque ad vesperam ne a iudaismo capiantur. Quis dubitet idem in sabbatum sed diem dominicum esse colendum q(uia) per spiritum sanctum a sanctis patribus statutum est et oportet. Diebus festivis debent homines vacare hymnis et psalmis et canticis spiritualibus. de c. d. iii. Ieiunia. Item. predicationi et virtutibus et regulari discipline magis quam in aliis diebus.

Nota in cap. q(uod) veritas est que cessavit. que incepit a passione Christi. Nota distinctione q(uod) ille [illegible] moralia etc.

Nota in cap. Gregorii. Quando peccat mortaliter ducendo coreas et cetera.

extra de vi. et ho. cle. Cum decorem. extra de statu mo. Cum ad monasterium. § iii. extra de feriis. licet. Ut autem possint melius vacare debent abstinere ab omni opere servili. Non solum a peccato, quod servile dicitur, eo quod facit ad servitutem diaboli servum, sed etiam a mechanicis et ab agricultura et ab aliis similibus. Videlicet ut mercatum non fiat, nec placitum, nec aliquis ad mortem vel ad penam iudicetur, nec sacramenta [illegible] iuretur nisi pro pace facienda. xv. q. v. d. iii. Rogationes. extra e. c. [illegible]. xv. q. iiii. c. i. ii. et iii. Item de hiis mechanicis et secularibus extra [illegible] dicitur in mandato Dei: Sex diebus operaberis et facies omnia opera tua. Septimo autem die sabbatum est Domini Dei tui. Non facies in eo opus, tu et filius tuus et filia tua, servus tuus et ancilla tua, iumentum tuum et advena qui est intra portas tuas. // Item non debent [illegible] de uno [illegible] ne illo [illegible] vino et carnibus gallinis [illegible] a divino officio. Placitum. Exod. xx. Operaberis.

faciunt cum iocando vel saltando alios ad libidinem. Aut si choreas ducant de consuetudine, licet non faciant hoc corrupta intentione, videtur esse peccatum mortale, sive diebus festis hoc faciant sive profestis, cum inspicientes adeo provocentur ad libidinem, quod dicam credo in quodam simili, quod non credo viro si dicat se illesum evasisse a spectaculis talibus, cum David ex eo quod vidit Bersabee lavantem se ad libidinem provocatus sit. Si autem aliquis vel aliqua muliercula raro et sine corrupta intentione immisceat se huiusmodi choreis, non audeo dicere quod sit peccatum mortale. Sed et non audeo eum vel eam assecurare a peccato mortali, cum immittit se periculo et provocandi alios ad libidinem, et ipso facto videatur approbare choreas et exemplo suo auctoritatem aliis similia faciendi prestare. Faciat. Io. viii. Qui facit peccatum servus est peccati. Agricultura. Ad opus rusticum. Set quid de illis qui diebus festis tamen pro Deo arant agros pauperum vel aliquo laborant ad opus eorum vel congregando vel alio modo, numquid peccant? Respondeo: Non credo vel quod dominicis diebus vel precipuis et in maioribus sollempnitatibus, scilicet festis Christi et beate virginis, aut die passionis aut apostolorum Petri et Pauli talia liceat fieri. De ceteris autem festivitatibus et diebus feriatis Pasche et Pentecostes quantum ad hoc credo quod liceat secundum consuetudinem regionis quam ecclesia localiter non reprobat. Si autem dubitetur utrum ecclesia talia sciat et sustineat, recurratur ad sacerdotem loci ad episcopum ut supra huiusmodi e. titulo eodem. Ad hoc autem quod talia licite sustineantur aut fiant, oportet quod pro hiis laborem non recusent laboratores ab audiendis divinis que tenentur audire, et quod principaliter talia fiant propter Deum, non propter affectionem carnalem aut spe remunerationis terrene sive in presentia hominum laborantium aut aliorum, et quod necessitas paupertatis illorum eius hoc videtur exigere. Et precipuis etiam festivitatibus credo quod si non sit prohibitum vel consuetudine loci contrarium liceat ad operari circa edificationem ecclesiarum et sacerdotum locorum et edificiorum ad opus ministrorum ecclesie pauperum, presertim eorum qui redditus non habent. Ut si oporteat trahi currum ad ferendum lapides, vel imponi aut afferri ligna que aliter commode fieri non possunt et similia. Vel si oporteat transferri lapides de loco ad locum. Vel si oporteat mundari aliquem locum. Ita tamen quod laborantes non perveniant ad nimiam fatigationem et tedium ex diuturnitate laborandi, quia tunc hec festa respectu eius deteriora essent quam prius et delectationem. Non credo quod debeat totis laborari pro toto die vel usque ad nimiam fatigationem ut dictum est. Vel propter hunc laborem dimittant audire missam, quam non debent dimittere, quia non debent dimittere id ad quod tenentur. Queritur: Numquid peccant mortaliter qui vadunt ad mercata que fiunt die dominica vel aliis festis precipuis maioribus? Respondeo: Si aliquando hoc faciat propter suam necessitatem aliquam non consuetudinarie, non credo quod peccet mortaliter. Si autem hoc ducatur in consuetudinem aut hoc faciat ex improba cupiditate lucrandi, sicut faciunt mercatores qui propter frequentanda mercata et nundinas vix vel numquam intrant ecclesias suas, credo quod peccent mortaliter. [illegible] licet autem [illegible] ab extra hoc mercata vel nundine peccatum [illegible] hanc [illegible]. Et si [illegible] quod veniunt ad hec prohibita mercata, et si aliqui de aliena [illegible] sciente veniunt, credent in illa excusationem. Quod bone devoti efficiantur. Mercata tamen que fiunt de victualibus necessariis ad diem quantumcumque sollempnem, pane vino et carnibus gallinis anseribus et huiusmodi, non credo esse illicita cum facile propter hiis [illegible] licet hoc [illegible]. Placitum. Nisi hoc exigat necessitas aut suadeat pietas, ut extra e. Conquestus. Unde Exod. xx. Operaberis. Ar. quod operari est in precepto quantum ad dies profestos, quod verum credo. Set

Nota in ap. Set quid de illis qui diebus festis tamen pro Deo arant et cetera.

Nota. Ad hoc autem quod talia licite et cetera.

Nota. Precipuis etiam festivitatibus et cetera.

+ Circa [illegible]

Nota quod operari est in precepto quantum ad dies profestos et cetera.

flectere genua nisi in
duobus casibus. Unum
cum celebratur episcopi
consecratio. Secundo ora
tio clericorum, tunc enim con
secrans et consecrati
[illegible] flectere genua
possunt. Et quia modo con
secrationis requirit.
Aliud cum quis in de
creto ex devotione
vult flectere genua
Extra e. c. [illegible]. Potest
addi tertius casus
scilicet cum ex devotione
quis flectit genua
ad elevationem corpo
ris Christi. quod etiam obtinuit
de consuetudine. De
ieiunio autem quae quaedam
iura videntur pro
hibere. Quaedam non per
mittere. Dico cum So.
quod unaquaeque provin
cia habundet in suo
sensu. di. lxxvi.
utinam omni tempore
ieiunare possem.

distinguendum est inter opera. Quaedam ad alia opera tenentur clerici ad alia mulieres ad alia
rustici. Flectere die dominica. quod tamen dico [illegible] debemus non sonat in prohibitionem de ie
iunio die dominica prohibetur. xxx. di. Si quis. Possumus dicere quod ibi quod in actibus apostolorum
[illegible] et cum eo [illegible] legimus diebus [illegible] et die dominico. Sed
xii. di. illa. Inferius quo ad feriationem. Ex parte illius. Haec lex illa dicitur de vaca
tione ab operibus sed de vacatione a causis. Extra. Et pro. [illegible] licet si commode possit
[illegible]. Credo quod sufficit dispensatio simplicis sacerdotis [illegible] cum tanta
possit esse necessitas et tam notoria quod auctoritate propria possent talia facere. Necessitate
propter quam necessitate liceat operari in festis puto ad arbitrium boni viri limitandam
quam per aliquam doctrinam generalem. Credo autem quod si iacentibus segetibus in agris
aut feniis in pratis vel in vineis racemis aut pluvia quae corrumpat aut de
teriorent multum talia si a solo [illegible] non sit prohibitio domini terrarum illarum ea
removere et [illegible] [illegible]. Carnifices et pistores qui diebus
festis [illegible] ea quae debent vendere [illegible] in mercato vel in stationibus suis.
Et ceteri qui [illegible] victualia in diebus festis si die precedenti non pote
rant commode [illegible] aut parata servare sine periculo non credo quod peccent mor
taliter. Alii autem qui a domino suo compelluntur operari in festis si iniusto me
tu inducti hoc faciunt videntur per necessitatem posse excusari. Qui vero cum de
beant vecturam bladorum dominis suis afferunt ea diebus feriatis ut re
liquis diebus profestis possint liberius commoditatibus [illegible] vacare laboribus
non sunt excusabiles in hoc nisi forte arcta necessitas ad hoc eos compellat. Sco
laribus autem non credo quod liceat grande aliquid transcribere de quaterno in quaternum in diebus
festis. Lectiones tamen suas quas sine scriptura non possent memoriae commendare
vel sermones quos [illegible] aut [illegible] notaverunt scribere credo possunt. Et lectiones li
brorum quos audierunt corrigere. Scribere autem aut conducere opera sua vel
alienas scripturas corrigendo libros diebus festis non debent. Seculares au
tem sacerdotes qui absque necessitate urgente diebus dominicis quod [illegible]
faciunt cum ex suo certo
corrumpant non audeo
excusare a mortali.
Quod autem in vigiliis festivi
tatum feriandum non
[illegible] aut ecclesiae ad [illegible]
tendamus ad ipsum die
[illegible] sunt vel non possent

et angelis [illegible] nunc sua Ambrosio et Augustino. Sed Romae vero se
iunio dabo [illegible] et tu ad quamcumque forte ecclesiam veneris eius morem
[illegible] si cuiquam non vis esse scandalum nec quemquam tibi. Quando autem debeant in
cipere festa vel finire regulariter dicitur quod a vespera in vesperam. Extra e. c.
Quoniam festorum initium et finis iuxta eorum dignitatem et iuxta diversarum
regionum consuetudines considerari debent. Et sicut magnitudo
dierum exigit celebrari sic prius incipere et tardius terminari
debere ex ratione videntur. Extra e. c. [illegible]. Et similiter tempus similiter
processus iudicialis qui in pactis feriatis ob dei reverentiam diebus exactus. Dico quod
non etiam si partes consentiant nisi necessitas urgeat vel pietas suadeat. Et
hoc in diebus expressis. Extra e. Conquestus. [illegible] Et infra inter novas constitu
tiones. Quid si vigeat necessitas vel arare vel fructus colligere in diebus do
minicis et aliis festis propter periculum hostium cum in aliis diebus
caperent vel occiderent eos. Satis videtur quod tunc possit ecclesia indul
gere illis qui iustum habent bellum et qui tanta necessitate arctantur.

Diebus Dominicis

Augustino
Cum Mediolanum [illegible] non ieiuno sabbato.
Nota in textu.
Quando autem debe
ant incipere
festa et cetera.

Quid si urgeat
necessitas vel ara
re. Nota
et textum et capitulum.

operari et aliis festis praeceptis in maioribus anni sollempnitatibus, et tunc si maior appareret necessitas ad victum suum et sustentationem necessariam attendendam, ita tamen ut de illis studeant pro posse largiores elemosinas erogare; extra e(odem) licet. xxiii. q. viii. si nulla. Et quia necessitas non habet legem. de con. di. i. sicut. et propter talem necessitatem famis excusatur et aliquis a furto, quandoque a toto quandoque a tanto, prout maior vel minor est fames. xv. q. di. v. discipulos. extra de furtis. si quis propter necessitatem.

De sacrilegio.

Postquam dictum est de criminibus quae in deum directe ac principaliter committuntur, consequenter agendum est de hiis quae indirecte committuntur in deum. et primo de sacrilegio. Videndum ergo quid sit sacrilegium. Quot modis committatur. Et quae pena sacrilegii. Sacrilegium est sacrae rei violatio vel eiusdem usurpatio. Dicitur autem sacrilegium quasi sacri laedium, quia sacrum laedit. Committitur autem sacrilegium quandoque ratione personae, quandoque ratione loci, quandoque ratione rei. Ratione personae cum quis iniecit manus in clericum vel personam religiosam. xvii. q. iiii. quisquis. Ratione loci cum ecclesiae vel cimiterii eius immunitas violatur. Ratione rei cum res consecrata vel sacro usui deputata usurpatur. Vel secundum Huguccionem ultimum subdistinguitur sic. Sacrilegium committitur auferendo sacrum de sacro. xvii. q. iiii. quisquis. Large tamen dicitur committere sacrilegium transgressor iuris publici quod consistit in sacris et sacerdotibus et magistratibus. de quo ff. di. i. ius publicum. Item qui articulos fidei et praecepta vel prohibitiones dei aut negando vel nesciendo violat et offendit. Item qui disputat de iudicio principis vel

nota sacrum de sacro. sive sacrum de non sacro.

commode transigere diem illum non autem potuerint sine hiis adversitatibus providere, excusari possunt propter necessitatem. Alii non. Magister H(uguccio): si hoc faciant die festo ut vehicula sua et iumenta libere vacent ad cotidiana opera exercenda, propter hoc non credo eos excusari. Credo posse vectores mercium ad nundinas vel loca remota et vinorum quae transportantur ad remotiora loca, cum sine gravi incommodo non possint diebus festivis vacare ab itinere incepto, et quod dico de barbaricis aut minutoribus et vectoribus peregrinorum in vehiculis suis aut in navibus. Et de ferratoribus equorum credo quod possunt excusari si in festis ferrant equos fatigatos peregrinantium propter necessitatem eorum quibus hii operas impendunt. Si autem principaliter propter quaestum aut cupiditatem improbam lucrandi talia faciant, non video quomodo debeant excusari. Illi quoque qui faciunt badilanias suas aut equos ferrari in festis, si aliter non potuissent commode sibi supplere hiis provide, credo quod sint excusabiles viatores et tabernarii si hoc faciant pro pretio suo. Non tamen audeo condempnare si hoc faciant in festis, maxime cum et secundum legem concessum sit iter in sabbato, licet non ultra mille passus, quod appellabatur iter sabbati. act. i. Item quid de molendinis ad ventum vel aquam? Respondeo. Cum absque magna opera bonorum hominum hii molendinorum possint expleri, credo servandam esse consuetudinem regionis non prohibitam a prelatis et sustinendum a talibus in festis feriandis. De molendinis autem quae trahuntur per iumenta credo quod debent requiescere diebus feriatis, sicut et secundum legem non solum homines sed et iumenta vacare in sabbato. Extra. xv. operari. et ad inundationem defendendam fossam facere et muros reparare si hoc exigit vitandi periculi necessitas. Illi autem qui volunt se excusare de hoc quod laborant in diebus festivis post celebrationem divinorum, propter hoc quod audierunt divina, excusationes quaerunt in peccatis. Cum autem et post debeant vacare a talibus, non tamen propter quodlibet modicum opus peccant mortaliter. Ut si forte quis tribularet per viam campum suam aut agrum et purgaret in vinea aliquod modicum quod remansit purgandum propter incuriam, aut reficeret sepem quae in quadam sui parte rupta vel ignata est, quod utrumque laboris aut operis quod possit facere die feriando non est vetandum; ad arbitrium boni viri referendum est.

Postquam dictum est quid sit sacrilegium, quod sacrilegium dicitur sacrae rei laesio, infra eo. j. et causa. disputat revocando in dubium, et si per discussionem aut per maiorem eius decretum illud fiat [illegible]

Nota in textu. Et quia necessitas non habet legem et cetera. Nota capitulum de barbaricis aut minutoribus et vectoribus peregrinorum et cetera.

Nota in textu quid sit sacrilegium diffinitum, quomodo vindicatur et qualiter distinguatur.

Nota subdistinctionem.

Nota. Large tamen et cetera.

no. in ap. quod si in ecclesia vel cimiterio aliquis subverterit laycum non propter hoc est excommunicatus

Il'omittit

no. de pena sacrilegis secundum leges. no. in ap. si iure aliquis venia [illegible]

no. de pena secundum canones

no. in ap. et quod fractor ecclesie iudicandus est qui dolo etc.

no. in apparatu de furto etc.

+ habes

no. quod immunitas sit et unde dicatur.

no. ipsa ecclesia et terra tempore [illegible] ap.

iudicatur. et hoc non evidenter constaret [illegible] extra de reli. domibus. Item et publica officia committi iudeis. Item et quod res donate ecclesie retinuit vel accepit contra eius voluntatem. xvii. q. iiii. § Que[re]. extra c. Siquis in ecclesiam. Constituunt sacrilegium. et xii. q. ii. Nulli. Pena sacrilegii secundum leges est decapitatio si persone ecclesiastice atrox iniuria fiat. C. de episcopis et cle. Si quis in hoc genus. al. iudicis arbitrio relinquitur pro qualitate persone. Ver. temporis et loci diiudicato moderanda. ff. ad. l. iul. peculatus. + lege. § i. et l. sacrilegii. Secundum canones duplex est pena. alia spiritualis. alia pecuniaria. Spiritualis preter penitentiam est excommunicatio. cum distinctione tamen. quia pro sacrilegio in persona commisso est maior excommunicatio ipso iure. pro sacrilegio vero in rebus commisso est minor excommunicatio. exceptis quibusdam casibus in quibus est maior excommunicatio. ut cum quis incendit ecclesiam vel frangit. ut plene in venies. i. de sen. ex. § utrum excommunicatio. Pecuniaria vero qualis et quanta sit et cui persolvenda tamen pro sacrilegio commisso in personam quam commisso in rebus. Ut. xvii. q. iiii. Si quis in atrio. Si quis contumax. Quisquis inventus. Et si quis deinceps.

In personam ecclesiasticam. clericum scilicet aut regularem. Quid dico quod si in ecclesia vel cimiterio aliquis subverterit laicum non propter hoc est excommunicatus. vel si inde extraxerit cum violentia frangit. Quid si vero animo frangendi et tamen non frangit. Et quid si fractam ab aliis invenit et intrat et aufert aliquid. Quid de fure qui per foramen in pariete aut fenestra vitrea vel depictura aut vectibus positis intrat et aliquid inde asportat. Numquid incidit ille in canonem. Respondeo. Si vere aliquis necat cum proposito frangendi ecclesiam si non non incidit in canonem. Si frangat eam tamen si inde aliquid asportet. Vel si prones necant animo frangendi ecclesiam tamen non frangunt quia invenerunt eam apertam et nullam resistentiam quia propter timorem eorum inde effugerunt custodes non incidunt in canonem. licet invenerunt et ad asportent parati vim inferre si aliqui restitissent. Et ideo ad effractor ecclesie iudicandus est qui dolo malo aut per iniuriam violenter parietem fodit aut suffodit aut vitram aut seraturam aut ostia aut candinet aut vectes dissolvit tenens ostia firmata aut ipsam teret ecclesie. De fure quid predixi licet possit dici quod non incidit in hanc penam. Et si consi. C. ex. de sen. excom. Conquesti. non videtur loqui nisi de illis qui publice frangunt ecclesias. quod tamen lex distinguens inter fractores diurnos et nocturnos atrocius dicatur contra nocturnos. Ut ff. de effractoribus. l. i. et. ii. et ille potest dici probabiliter in favorem ecclesie quod talis incidit in canonem. Sicut publicus effractor. et quod a solo papa absolvendus est postquam fuit per ecclesiam denunciatus. Invenies. De hoc nota in. i. de rapt. § pena incendiarii. Si quis in atrio. Ibi dicitur quod pena fracte immunitatis ecclesie solvenda est ipsi ecclesie. Si quis contumax. Ibi dicitur quod pena violate ecclesie debet esse. xl. solidorum cum publica penitentia. Illud extra Si quis deinceps dicit quod pena debet esse. xxx. lib. examinati argenti solvenda episcopo aut albis aut aliis personis quibus ad quas sacrilegii querimonia iuste pertinet. Illud a contrario Si quis deinceps. dicit quod bona illius qui presumpsit episcopum ecclesie tradantur episcopus ecclesie. Et quod ipse bannum vel clericum si presumpserit privetur et depositioni subiaceat. et si contumax fuit. excommunicetur. Ad absolutionem illius contumacie. dic quod diuise sunt pene secundum diversas consuetudines ecclesiarum.

De immunitate ecclesiarum cimiteriorum et rerum ad eas pertinentium.

Dicimus de sacrilegio. sunt videndum est de immunitate ecclesie. Et quid ipsa sit. unde dicatur. Quam immunitatem habet ecclesia vel cimiterium. Qua pena feriuntur violatores ecclesie. Et pene violantium immunitate. Immunitas est privilegium ecclesiasticum libertatis vel personarum vel rerum ad eam pertinentium. Unde dicitur immunitas quasi extra munia. id est immunia vel officia a quibus immunes sunt ecclesie. Ut. i. e. § Ecclesiarum. Ipsa ecclesia. id est locus consecratus habet immunitatem ut nullus per vim

Dicimus et c. et. i. Munia. Officia sunt vel obsequia de quibus beatus Iustinianus. Munia obsequia. tua devotus impleto. hoc est officia vel obsequia. Ut nullus etiam si sit fur deprehensus cum re furtiva et cautelatus. al. pro furto. Et si ille inveniatur saisitus de furto in ecclesia ipsa sunt nomina

I

inde abstrahatur nisi in casibus, videlicet si ille qui
confugit ad ecclesiam sit publicus latro vel noc-
turnus depopulator agrorum. Tales enim possunt extrahi de ecclesia
et non possunt inmunitate, xvii. q. iiii. Sicut. Extra
e. Inter. Et de talibus videtur intelligendum quod papa
dixit in Exodo: Si quis de industria occiderit proximum
suum et per insidias, ab altari meo evelles eum
ut moriatur. Item si in ipsa ecclesia commisit homi-
cidium vel aliud maleficium, tunc etiam defendi non
debet ab ecclesia cum eam violaverit. Argumentum xii. q. ii. De
iure. Extra de appellationibus: an sit defendendus. Extra de usuris:
quia frustra legis auxilium invocat qui committit
in legem. Indignum enim est eis ab ecclesia subve-
niri per quos constat in ecclesia scandalum generari.
Extra ne clerici vel monachi. Ne clerici sacerdotibus.
xvii. q. iiii. Quisquis (?) cum quidem non admittitur ca-
nonicus ... illam defendere. Item qui non excipitur in du-
obus casibus, ut C. de his qui ad ecclesiam confugiunt. Sed et expressum est hodie quod
tamen ad illas qui in ecclesia vel cimiterio committunt
homicidium vel mutilationem membrorum, quia
non debent defendi ab ecclesia. Argumentum non commiserit.
Extra de immunitate. Quia. Liber vi. Item non consistit.
Item si sit servus qui perfugit ad nos sacra aede
de immunitate non invito domino extrahere. xvii. q. iiii.
Id constituimus. Extra de immunitate. Inter. Item ca. Quia vide-
licet non propter servum nec propter furtum in quo sint au-
ferenda. Et qui abstulerit ut sacrilegus iu-
dicetur. xvii. q. iiii. Sicut antiquitus. Item quod
nullus mortuus intra ipsam sepeliebatur
nisi episcopi aut abbates aut digni presbiteri aut fide-
les laici. xiii. q. ii. Nullus. Laicos autem fideles
intelligimus quosdam a fide virtute adeo quod faciant
miracula. Alii de quorum laico fideli ... ita tamen
quod eis fides et honestas sint manifesta. Item

cum furtum illud committit in ecclesia vel cimiterio. Publice [?]
ille est qui agros invadit vel depopulatur de nocte depopulator
et itinera frequentata et stratas publicas que quidem lo-
ca sacra habentur eundo et redeundo obsidet. Et tales possunt
de iure suo ab ecclesia extrahi et puniri, sicut notavit
Io. xvii. q. iiii. Sicut antiquitus, et habetur C. qui vim
dicuntur ... cum iudice mediante, l. i. et ii. Exodi xxi.
Si quis publicus latro vel nocturnus depopulator agrorum ab
ecclesia fugit vel in eius cimiterio commisit homicidium vel aliud
maleficium. Item si quis defendatur ab alia ecclesia in qua non
commisit si confugit ad illam. Item quod sic. Quia cum
una sit ecclesia toto orbe terrarum, iuxta illud Cant. i. Vna
est columba mea. Licet sint multe particulares ecclesie,
qui iniuriam facit uni, iniuriam facit omnibus. Hec
forte de consuetudine in aliquibus ecclesiis aliter observetur,
quia forte videtur eis quod sicut minor utitur privilegio
suo contra alium minorem, ita una ecclesia contra aliam. Quidam tamen
in hac opinione sunt, sicut notavit xvii. q. iiii.
vel fi. Scriptura quam inducit ad hoc probandum loquitur de
illis qui non commiserunt sacrilegium in ecclesia. Et ideo est te-
nenda opinio eius in hac parte. Duos casus. Item an defendatur de-
iudeo vel pagano vel excommunicato si confugit ad ecclesiam
utrum defendatur ab ecclesia a mutilatione vel morte. Item di-
cat (?) est quod sic de pagano et de iudeo. De excom-
municato autem dubium est, quia cum sit extra ecclesiam et minori et
merito et magis peccaverit ... quam pagani vel iudei, quia iniuriam est vicarius Christi a
... non agnoscere, qui post cognitionem recedit. Ite-
rum est quidam qui ad hoc de illo et aliud de iudeo et
pagano. Ego autem credo quod idem iudicium debeat esse de
utroque de iure. Credo tamen consuetudinem re-
gionis approbatam quo ad hoc esse tenendam, quia spe-
rant ... esse ... consilio contrarium
pro evidentia iudicium. Ab ecclesia. Item ... comm-
ittitur. Sed cum sacrilegium sit crimen ecclesiasticum quare hoc
sibi aeque et enorme et a iudice ecclesiastico iudicandum vel puniendum quia exponet hoc sacrilegium iustitie secularis.
Item. Cum sacrilegium adeo est enorme quod non sufficienter puniretur pena quam convenit punire
ad mortem vel sanguinem, tacite renuntiat iuri suo quod habet super tali crimine puniendo et committit iu-
dici seculari puniendum ad terrorem aliorum et in odium criminis. Vel aliter leue esset sacrilegium sicut est de fur-
to commisso in ecclesia vel iniuria ibidem facta alicui citra mutilationem aut mortem, de quibus loquitur illa decretalis
immunitate, non credo quod ecclesia debeat exponere hoc sacrilegium iudici seculari. Sed presbiter ipsum debet vel ipse
episcopus infligere penam ecclesiasticam cum ea confidentia commisisset sacrilegium in ecclesia quia speraret se de-
fendi ab illa ecclesia vel ab alia. Unde quod dicit illa decretalis immunitatem non debere extendendum ad minora
sacrilegia, propter sic illa de quibus loquitur, scilicet mutilationem et mortem, sed ad illa tantum et maiora. Ibidem. Id est in ecclesia.

c. le ... de ... (?)

... (?)

Nota in apostolico. Sed numquid defendatur ab alia ecclesia.

... (?)

Nota in apostolico. Quid de iudeo et ceteris.

de raptore (?)

de iudeo
et pagano

Nota. Sed cum sacrilegium et cetera.

ecclesia ponere quod non consuevit

.C. de sacrosan. ecc. l. nemo.

q' ichro nō morent' laici cū clicis. ex. de vi. et ho. cli. c. i. C. de sa
cro. s. l. nemo. Itē. q' in sclarē hītaclm decreto nō gūtatur. sic
nec vasa nec cortine nec vestimēta nec cetera ornamēta debent
polluti nupcijs quibuscūqz l' alijs sclariū usibz ne transfodientes se
tiant ultōem q' balthasar regē pcussit. de. c. di. i. ligna. C.
v. cap. sedētibz. ex. de sep. do. adh. ita qz nō possit vendi pp ali
q' necitatem. nc de aliena. z epi. c. sic qui. Itē in domib'
cōcarui z multo magis in eccia placita sclaria nō sunt facienda.
maxie de qū sanguis. ex. e. c. i. z ca. in eccia. Itē z ludi theatr.
cū larvis z similibz illocitis prohibent fi' in eccia. ex. de vi. z hone.
cli. cū decorē. Gaud' enumitatē hc cimiteriū eius ecce. vt ex
eisdem caplis colligi pōt. nā in quoz cautz potius. s. e. c. x. It.
q' nulli. z x. seq'nti. Itē q' ichro. Itē. Enumitatesibi videt
q' de illis intelligi de ecclijs consecratis. xvij. q. iiij. c. sicut tue
tus. xix. q. iij. c. semel. de. c. di. i. lignu. Itū pp magnū picu
lu q' in de sectetur cū pl'uce ecce cōsecratie sunt. z alarum
z q' ex hoc honor ecce vilescet z diminuetur deuoto laicoz.
ex ptm est. z hodie de nō cōsecratis. ex. e. ecce. q'. de. s. it. no.
cōsd. hoc a' itelligo si auctoritatē epoz in suis dyoc. se edi
ficare. ar. ex. de sep. do. adh. Itē palatiū epi hēt eād'
enumitatem quo ad cōfugientes ad ipsm vt ibi hēant de
fensiōem iuxta tenorē pdcm. xvij. q. iiij. Id cōstituims. Ex
intelligitur quidam simpl'r. Alij qū palatiū est iuxta ecciam. ar.
xli. d. epc. Itē. Clericorū pfone ut clici z cōsules z spūn canonicor
z diacoz nō debent fatigari. Angarijs. Id e sruitutibz pslitr.
nec pangarijs. i. sruit' p sclariū z tenū. l'q facit qs sua per
sona z sumptu. C. de epis. z cli. c. si pfbros. xij. q. ij. ecclaru.
Itē donari pōt ecclijs z collegijs i'cuntu. opsz isinuat
tōe. ar. de n. al. c. quīmi. Item si quis ingreditur monastium
ipso ingressu intelligitr se z sua dedicasse ea. xix. q. iij. q' ingredi
entibus. Itē relictū ecce l' monastio l' ad alias pias causas
i testamento al' nisi sollempni volūtate fcō. tenet. ex. de
testa. cū esses relatum. Itē. tuist uu

ar. de n. a. c. quīmi. Ucr enumitatem
supple. Itē q' ichro. iii
enumitatē supple scla
riū. Sicut legatis apl'ice se
dis nō archiepi' reperet
ab epō nec a capl'o alicui
ecce l' monastio bn pō.
generari domi eccastica
q' recepetur rectinis z al'
namentis ecce. pcussit. dni.
v. possit ipsa eccia. Item
eco de cimiterio. quibz
ecsibz. q' laici moriētu
post sepelire in cimiterio
cū clericis z viuentes p
sūt ibi stare sic clericis
nō ad orand' sū ad off'
sepulture. Immunitas
de oībus pcedentibus
intelligo z de cōfugien
tibus ad eas defendendos
ab eius ecclijs. Ext. It
de q' epo hospiciū
nō l'quit ab eccia habere.
Angarijs. pangaria
dic' q' pstā uel magna
angaria. z est anga
ria sruitus ptensū per
extorsiōem superioris.
Ecclijs. z parochialibus.
Collegijs. clicoz secla
riū z z regulariū. Inf
finitu. Id e q' cumq;

q' voluit donare si sit ipator sū puatus. qnn
donatōe q' sit ecce inmod' e nō suare mod'. Cetisi a pdicis ab ipatore nō lic donare auri i donū recip'
ultr. ccc. sol'. s' vera mnu l' qngētos sm noua nō pcedat isinuato. i. notificato z manifestatio
fcā maior pr donatorem de q'titate q' vult dare ultr qngētos sol. z de cū donandi z de p'cum ultr
donare. z tūc si appbauit iudex valebit donato ultr pdcam sūmam. Al' nō. si datū sit ecce ut
detur pp ut i redēptōem captiuoz. z i quosdā casus spāles exceptos a iure. In q'bus pōt quis
donare q'tū voluit absqz h'i isinuatōe. Dedicasse. Id e dedisse z appropriasse. h' cū nō obstuat'
de cōsuetudie i multis locis. In quibus de cōsuetudie statim ex quo q's ingressus e monastiu nō h'
det eius vera immobilia ingressū occupare nā q'm' decit de ill' monastio s' cōsuetudinem regionis illius qd
z obstuat' alicubi de mobilia. z ideo cōsuetudinem approbatū z optetū p. xl. anos pindicare h'nc
uiri. Cōsuetudinem eē miroris tpis nō ideo p'iudicare ecce. q' q' si esset pscripto minor q' q' degeneneria [illegible]

+ duren

+ respectu

a
s'lo de angari
is z pangarijs.
+ eqitas

ite dōari pōte
elijs. no. tex. z ap.
ite is qui ingre
ditur monast.
nō no. tex. z ap.
ite relictu ecce
sie. s'lo tex. z ap.

De emunitate ecclesiarum cimiteriorum personarum et rerum ad eas pertinentium.

dominium rei transfert. Solo pacto. Cum in aliis ex
sponsis sit necessaria traditio. C. de pac. l. et.
vt pariter dominium. Et sic habes privilegia multa. Ac
quirendo. Item habent in integrum restitutionem, quotiens lesa ali
quando fuerit. Prescriptio xxx annorum vel brevior
contra eos non currit nisi xl annorum. extra de prescrip. De quarta.
xvi. q. iii. quas actiones. De his. Et ex. plenius
extra de rapt. c. cum prescriptionis. Item in adquirendo
etiam habent privilegium quod non valet alie
natio rei ecclesiastice nisi certis casibus et debi
ta forma servata. Casus extra de rebus ec. c. pro debitum
urgens. Pro redemptione captivorum. Pro pau
peribus pascendis. Pro ecclesia edificanda.
Pro cimiterio ampliando. Item pro utilitate
potest vendi minus utile ut ematur ma
gis utile. x. q. ii. hoc ius. xii. q. ii. Aurum.
Sed in exceptione forma variatur iuxta va
rietatem ecclesiarum et capitulorum monasteriorum
et parrochianum. Colliguntur tamen omnes forme
x. q. ii. hoc ius. Si quis episcopus. xii. q. ii. placuit.
Sed in exceptione alienationis per albanum.
Predia vero ecclesiarum hoc privilegio gaudent
non debent gravari sordidis muneribus
ut calcis coquende, harene fodiende, clo
ace purgande et similia que vilia sunt. xvi.
q. i. placuit. et in c. novellarum. Ad honesta
autem munera
tenentur. Sed cum disti
ctione. Quedam sunt ordi
naria, alia extraordi
naria. Ordinaria
sunt tributa et sic
dicta. Ad tributa
tenentur predia ecclesia
rum. xi. q. i. si tributum.
xxiii. q. ult. tributum.
Tollitur hec in decimis
oblationibus, domibus
atriis et ortis iuxta
ecclesiam positis et
firmandis in quo ec
clesia est sita vel fundum
quodam de quo est dotata de quo nullum debet dari tributum. de omnibus
aliis. Sic. Nisi ex speciali fiat remissum ab eo qui remittere potuit. Episcopus qui deo
[illegible] transit cum honore suo. xxii. q. ult. §. canonicam. extra de censi. [illegible]

De sollempnitate testamenti est secundum leges quod sint ibi
septem testes rogati et vocati ad hoc specialiter. Quod sine
his sollempnitate valet testamentum secundum canones. In eas
dem ecclesias. Id est quod datur ad ecclesiasticam personam contemplatione
persone ecclesie. Solo pacto. Id est sola nuda promissi
one absque sollempnitate stipulationis et traditionis. Et hoc
est de hiis que relicta sunt vel legata vel commissa fi
dei vel donata vel vendita ecclesiis vel monasteriis
vel aliis piis locis. Et super hiis potest ecclesia agere
tam in actione personali quam actione reali. Acquirendo. quod hoc
privilegium quod quicquid emptum fuit de pecunia ipsius ecclesie
suum sit. xii. q. iii. c. i. et q. v. fixum. Quia adeo verum est
quod si clericus habet peculium de prebenda sua vel ecclesia
et inde emerit predium, licet illam pecuniam potuisset da
re consanguineis suis intuitu pietatis vel aliis personis, non
tamen predium hoc. Quia statim cum fuit emptum acquisitum est
ecclesie sive nomine ecclesie fuit emptum sive nomine clerici. et
propter hoc non potest clericus hoc alienare illud auctoritate propria. hoc
res mobiles quas habent clerici de beneficiis ecclesiasticis ad
usus suos possunt alienare auctoritate propria. Quod autem dictum est
de predio acquisito de pecunia ecclesie speciale est in eccle
sia sicut speciale est quod si tutor pupilli vel curator
minoris de pecunia eorum emit predium licet nomine suo
et non ad opus pupilli vel minoris, potest pupillus
ille vel minor utiliter vendicare predium illud. ff. quando
ex facto tutoris. l. ii. Id est de milite intellige si de
pecunia sua aliquis emerit predium ad opus suum propter ipsius emi
tur et nomine suo. ut C. de rei vendi. Si ut proponis. Id est intelligo si quis ex pecunia
ecclesie quam furatus est vel rapuisset vel depositam habuisset et ex illa pecunia
possessionem ad opus suum emisset quod ecclesia illa vendicare possit ut dictum est. Et
per casum. Hic et speciale est de uxore et marito quod si alter eorum aliquid emit de pecunia
quam alter ei donavit, potest ille cuius fuit pecunia illud utiliter vendicare.
ff. de dona. inter vir. et uxo. l. Uxor marito. Set preter casus speciales istos generale regula est quod si quis de pecunia aliena quid emit nomine suo emptori acqui
ritur, non ei cuius fuit pecunia. C. de rei vendi. Hic ex ea. Varietate quod ex quo res
ad mensam communem pertinent vel res cathedralis ecclesie non potest alienare sine con
sensu capituli. Nec abbas res monasterii sine consensu episcopi et conventus sui
si sibi res parrochialis ecclesie sine consensu sui episcopi et [illegible] capitula in titulis sub
septa. Quantum omnia sequuntur de rebus immobilibus ecclesie que in alienatione verum mo
bilium non requiritur hec sollempnitas. Tenentur. Qui translata sunt ad ecclesiam

No. i. rex. hinc. s. ecclesie privilegia in re tinendo et cetera

No. i. dep. privilegium, ut que cumque empta fuerint de pecunia ipsius ecclesie fiunt sit et cetera.

No. i. rex. Predia vero ecclesiarum hoc privilegio gaudent et cetera

No. i. ap. argumentum generale regula et cetera.

xvi. q. i. Si quis laicus usque ad secundam [illegible] id est quod pro subveniente ubertate prestatur, vero tamen tenere, xvi. q. i. placet. Ad exordiaria id est quod subito inguntur non tenentur si respiciant ad pias causas, puta quod princeps movetur exercitum contra Sarracenos vel hereticos, vel petitur aliquid ad constructionem pontium vel aliam causam similem. Item si talibus et similibus necessitas hec exposcat, debent ibi principes vel alii seculares quod auctoritate propria accipere, sed humiliter ab episcopo et clericis postulare. Et si viderint ipsi tantam necessitatem vel utilitatem ubi laicorum non suppetunt facultates, arbitrio suo possunt aliquid conferre. extra. e. ti. non minus. extra. de censibus. c. ap.

Nota penam violatorum etc.

Pena violentium emunitatem est duplex: scilicet spiritualis et pecuniaria. Spiritualis est excommunicatio, de qua plene invenies infra de sen. ex. Pena pecuniaria imponitur quandoque maior quandoque minor. xvij. q. iiij. quisquis. Si quis contumax. Credo tamen quod hodie pena illa arbitrio iudicis relinquitur, et debet dari illi pro quo vel loco cui facta est iniuria vel cuius emunitas est violata. extra. de sen. ex. perpendiamus. extra. de simonia. De his ait xvij. q. iiij. Si quis in atrio. Quid si tempore guerre propter timorem hostium seculares cum familiis suis, pecoribus et aliis rebus recipiant se in ecclesiis vel claustris et ibi comedunt et bibunt et dormiunt.

Nota quid si vir cognoscit ibi uxorem suam. Nota tertia et cetera que ibi tractantur.

Item quid si vir cognoscat ibi uxorem suam vel alio modo sit semen effusum. Item quid si presidium faciant ibi propugnacula et inde propugnant contra hostes. Respondeo in istis casibus committitur sacrilegium, vel ecclesiastica emunitas violatur. Ad hec dicas quod ecclesie cum omnibus ornamentis suis debent teneri munde, nec debent ibi fieri convivia vel homines iacere vel sua supellectilia mittere nisi propter hostiles incursus aut incendia repentina seu alias necessitates urgentes ad eas oporteat haberi refugium, sic tamen ut necessitate cessante res in loca pristina reportentur. extra. de custo. eucharistie. relig. dis. xlij. c. pulsatis. Item quid si vir cognoscat uxorem ibi et cetera. Item de sacra. non iterand. c. post pondum. Ad aliud credo salvo meliori iudicio quod nullo modo ecclesia incastellari vel muniri ut inde fiat guerra, vel ut ibi recipiant qui guerram faciunt et precipue predones. Ob metum pugnatorum, hereticorum, piratarum seu predonum licite potest incastellari et muniri et possunt ibi habere refugium non solum clerici sed etiam innocentes et precipue parrochiani, et si necesse est possunt et debent defendere ipsam ecclesiam et ea que ibi sunt. Sicut potes videre apud Magalonam in multis ecclesiis per terram maritimam. Argumentum huius in pen. extra. relig. xxiij. q. ij. Si nec.

Nota de tempore quo ecclesia est fundata in alieno etc.

xxiij. q. vi. Reos. Item quero quod ecclesia fundatur in alieno solo ignorante domino soli, et veniens petit solum vel saltem dari censum pro solo. Quid fiet. Dubium est utrum quod ipse prosequitur petitione dubium est quod ecclesia destruatur vel efficiatur censualis vel tributaria. Ad hoc dico quod ecclesia remanebit constructa, nec efficiatur censualis vel tributaria, sed ille qui construxit debet domino soli satisfacere in competentem velut extra. si possidebo per matrimonium lapidem vel postremo in consecratione fuit negligens in exactione dotis sue, ut in simili de. q. di. i. Nemo. xiiij. q. ult. Capitulum. d. lxx. Ut ... et si solum erat parate per hoc [illegible] erat alterius ecclesie, debet ei restitui huiusmodo quod ecclesia constructa sic fuit ei subiecta quo ad ius patronatus. xij. q. ij. Apostolicos. xvij. q. iiij. Si quis. Item

† capsam

Summa nota quod antiquiis reliquie non debent ostendi extra capsam, nec exponi venales, quod olim per hoc christiane religioni sepius est detractum.

[Right-hand column:]

cum omnia tributa [illegible] a principe et qui suppeteret ubi tunc fructum debitum exigebat a possessoribus nisi consuetudini tributum. Arbitrio. Hodie in dubium non conferre debet in auxilium principum nisi consuetudine pro vero. extra. e. coniungit. Consecrat. Item si cum in consecrata et per epm si autem est consecrata. Si non est consecrata per simplicem sacerdotem post prohibitionem de his plenius invenies in ti. ... fundatum vel eminentium consecratum. Non debent. Nisi illius constituti. Cum ex eo. Venales.

Ex. Religiosi de novo inventi nullo modo publice veniant. si prelati
debent permittere illos qui ad eorum ecclesias accedunt cum veniatoribus
vanis significationibus aut filiis recipi docentur. sic in principio legis et eorum
ne quis ut sunt consuetum. extra de relig. et ven. sanct. Audivimus. et infra
eum ex eo. De c. d. i. Placuit ut altaria. Item si civitas sit ob
sessa vel timeat capi ab hostibus si debet pati ecclesia sine quod rusti
cos defendi aliquo privilegio a vigiliis murorum. immo debet eos
ad hec compellere si necesse est ut cunctis vigilantibus civitas
melius custodiatur. extra e. pervenit.

De decimis primitiis et oblationibus

Quia vero detentores decimarum et relictorum
pro sepultura sacrilegi iudicantur xvij. q. iiij. Quisquis
ergo sacrilegium. ideo post tractatum de sacrilegio de his
agendum. Et primo de decimis primitiis et oblationibus. Et primo quid sit decima.
et a quibus et de quibus rebus et qualiter danda et quomodo dividenda.
Decima est omnium bonorum iuste quesitorum talis pars deo debita. extra
e. tua nobis. Decima danda ecclesiis et clericis in quorum parochia pre
dia sita sunt. etiam si clerici sint male vite et male dispen
santes ipsas decimas. extra e. quum tua nobis. Dantur decime
clericis xvi. q. vij. Decimas quas. Item habet nunquid a religiosis vel
clericis. videtur quod non. extra e. Novum genus exactionis, ut cle
rici a clericis fructuum decimas vel aliquid exigant. Sed dicendum hoc iusta et
iuste emanavit. Item hodie ecclesia. Item habet exitas qui
monachi albi templarii et hospitalarii Ierosolimitani non tenentur
dare decimas de possessionibus suis quas propriis manibus vel sumptibus
excolunt. Hoc est si tradiderunt rusticis excolendas ad firmam.
extra e. ex parte i. Quadam [illegible]. Monachi vero nigri canonici re
gulares et seculares tenentur dare decimas de omnibus possessionibus suis et
de pascuis novalibus ortis et nutrimentis animalium suorum. extra e. ex parte i.
et c. in [illegible] non sint ulterius specialiter privilegiati a papa. Et non possunt se
per exceptionem tueri. Item quod dictum est de monachis albis templariis et hospitalariis in
telligitur de possessionibus quas habebant ante generale concilium. De illis vero que post
terea eis fuerint collate sive [illegible] ipsi excolunt propriis manibus. Monasteriis
de novo fundatis non licet eis emere tales possessiones de quibus
decime debebantur ecclesiis. et si illas propriis manibus vel sumptibus excolunt
tenentur persolvere decimas ecclesiis quibus ratione prediorum ante solve
bantur. extra e. super [illegible]. Item quid de clericis regularibus.
Restringitur quod dictum est ad mansum ecclesie de quo [illegible]
predia. Item de prediis patrimonialibus tenentur dare ipsi ecclesie in
cuius parochia sita sunt. Alii dicunt quod si non recipiunt ecclesiastica sacramenta ab illa ecclesia
non tenentur dare. Alii sic. Et hoc dic quod si debuerunt illam ecclesiam non tenentur. Alii
sic. Et in hoc potest sequi illa. Novum. Item omnia hec privilegia de decimis non dandis
non defendunt in casibus quibusdam videlicet cum ex parte [illegible] tenentur
eis ad solvendas. extra e. ex multiplici. vel cum parochialis ecclesia in cuius parochia predia
sita sunt enormiter leditur. extra e. Suggestum. extra de v. sig. ex parte novalium.

Item nunquam fuerunt
possunt sub decimis ut in
honestiori loco possunt
reponi. Et sed quod sicut
sacrilegium est quod
aufertur. argumentum de sac.
et c. xvij. q. iiij. Quisquis.
Credo et quod vendicans eum
vel vendens similiter tenetur
et symoniacus.

Quid detentores
etc. Et i. Tam
parvi id est tota sed decima.
hec autem nomine talis quantum
tum est. Secus nomine
tota [illegible] est in una
[illegible]. Item
quod ergo [illegible]
sunt quod [illegible] in
[illegible]
solvunt. Et de hoc dic ut
i. nobis. et seculares. Pro
[illegible] de secularibus et
[illegible] tenea(n)tur
ad decimas de novalibus
solvendas parochiis
in quibus sunt eorum site.
Immo tenentur. ar. extra e.
quam. Albi non licet pro
[illegible] de novo fun
dandis licet ex dono
post hoc possessiones re
cipere. Restringitur et hoc
Novum. Quid de clericis
a clericis [illegible]
spiritualium [illegible]
[illegible] decimas eis debentur.

sic in ter. sed et
quia [illegible] de novo
[illegible] et cetera

Decima est etc.
sic textu [illegible] cap.

sic in ter. Et hec
est [illegible] et cetera.
[illegible] sic
[illegible]
canonici [illegible] cetera.

sic in ter. sed
dem [illegible]
[illegible]

sic in ter. [illegible]
[illegible]
regularibus [illegible]

sic [illegible]

No(ta) i(n) ap(paratu). Q(ua)n(do) et quanto t(em)p(o)r(e) usus quotiescu(m)q(ue) fa(c)iens c(ontra) privilegium amittit illud et cetera.

No(ta) i(n) ap(paratu) distinctio(n)es Vicen(tii) et cet(era).

(t)en(en)t

No(ta) i(n) textu et sec(un)d(u)m leg(istas) s(ecundu)m hoc.

Debe(n)t dari et c(etera). No(ta) tex(tum) et ap(paratum).

No(ta) i(n) ap(paratu). Sive de rebus donatis et cetera.

No(ta) i(n) tex(tu). Dan(tur) decime n(on) deduc(tis) expe(n)sis et c(etera).

vel ca(usa) eas solvendo
renuntiavit tacite
privilegio. ex(tra) de privi-
leg(iis). Si de terra. ex(tra)
de [illegible]. Ex accessis-
se(n)t. c(um) a(d) s(e). Frat(er)n(itatis)
Item supradicta i(n)-
telliguntur esse vera q(ua)n-
do causa n(on) subsistit p(ro)p(ter)
q(uo)d ecclesie non pos-
se(n)t recipere decimas
in suis ibi [illegible] ... ,
personales q(uam) p(re)diales.
ex(tra) e(odem). Dilecti. Suggestum
est. Ex(tra). lep(r)osis
tenent dare decimas
nisi de ortis et aliis.
ex(tra) de eo. [illegible] c. ii.
Debent dari decime
de o(mn)ib(us) fructibus ter-
rarum. pomis. arbo-
rum. herbis ortorum.
Nutrimentis anima-
lium. lacte. feno.
lignis. piscatorib(us).
venatorib(us). Fictis.
pensionib(us). molen-
dinis. et de vento.
balneis. fullonicis.
argentariis. me-
tallariis. lapidici-
nis. Item de negoti-
is et artificiis. et
ceteris bonis. et de t(em)p(o)r(e)
De c. di. v. Ecclesia
Ecclesia. xvi. q. i. Decime
sunt tributa
et q. vii. Quicumque
agnoscit. Et decime
ex(tra). e(odem). Commissum
Cum sicut. Non est i(n)
testimonio. Dande s(unt)
n(on) deductis expen-

Renuntiant. Ubi (enim) [illegible] t(em)p(o)r(e) [illegible] facit co(n)tra privilegium [illegible] illo
i(n) posterum. Ex(tra). Quidam dicunt q(uod) si semel fecerit co(n)tra privilegium sciens se [illegible]
p(er) exceptionem renuntiant privilegio. C. de inte(r). re(sti). [illegible] l. ii. ex(tra) de off(icio) del(egati) [illegible]
in fi(ne). Ex(tra) de co(n)stit(utionibus). Cum accessissent. ex(tra) e(odem). [illegible] ex(tra) de praeben(dis) [illegible]
[illegible] ex(tra) de privil(egiis). Si de terra. [illegible] videtur [illegible] q(uod) [illegible]
privilegium de decimis n(on) solvendis minori t(em)p(o)r(e) q(uam) p(er) xxx vel xl annos [illegible]
illi qui petebant decimas obligaverunt se ad probandum q(uod) [illegible]
[illegible] decimas tanto t(em)p(o)r(e) ab illis qui dicebant se sup(er) h(oc) privilegiatos [illegible]
distinxit q(uod) si privilegium datur ad faciendum p(er)dit(ur) n(on) utendo p(er) x annos
ff. de [illegible] l. i. Si datur ad n(on) faciendum [illegible] retinet [illegible]
[illegible] n(on) potest renuntiari tali privilegio [illegible] ex(tra) de arbi(tris) [illegible]
[illegible] potest. ex(tra) de privil(egiis). Si de terra. [illegible] distinxit q(uod) si quis directe faciat
contra privilegium [illegible] et semel p(er)dit [illegible] si v(ero) n(on) [illegible] privilegium
vel n(on) tuetur se illo. tunc n(on) p(er)ditur n(isi) legitimo t(em)p(o)r(e) ut ex(tra) de privileg(iis).
Accedentibus. Et h(ic) [illegible] contingit [illegible] privilegium [illegible]
re venit contra privilegium [illegible] n(on) utitur illo. Alii dicunt q(uod) si privileg(ium)
n(on) est odiosum. p(er)ditur p(er) unum contrarium actum si favorabile n(on) p(er)ditur
nisi legitimo t(em)p(o)r(e) p(re)scribatur. Alii distinguunt q(uod) si datum est i(n) favore
p(er)sone vel p(er)sonarum. p(er)ditur semel veniendo c(ontra). Si a(utem) i(n) favorem ecc(lesie)
[illegible] p(er)ditur n(isi) contra illud fuit p(re)scriptum legitimo t(em)p(o)r(e). Si [illegible]
annorum ut ex(tra) de privil(egiis). Accedentib(us) vel ad minus [illegible] xxx annorum [illegible]
de privil(egiis). Si de terra. Nisi de ortis. Solos illos leprosos intelligo n(on) teneri
ad solvendas decimas de ortis et animalibus q(ui) vivunt i(n) co(mmun)i. Si enim [illegible]
nat aliquis solitarius i(n) domo sua maxime si [illegible] n(on) [illegible] q(uod) [illegible]
decimando privilegio. Debent dari. De iure co(mmun)i. licet ab(us) i(n) multis obtine-
atur de consuetudine que vix [illegible] sine dictis. Fictis. Ficta [illegible]
appellatur firma [illegible] in vulgari aliarum regionum. Fullonicis. De [illegible]
Ceteris bonis. Sive de rebus donatis legatis vel inventis vel iure succes-
sionis acquisitis debent dari decime. Ex(tra). Non novit. ex(tra) de decim(is) [illegible]
q(uod) n(on) [illegible] que naturaliter ut ex opibus suis quis acquisierit te-
netur solvere decimas. Realis a(utem) n(on) requiritur. Probabilius t(ame)n videtur [illegible]
xvi. q. i. Decime sunt tributa s(ed) q(uod) legatarius et donatarius tene(n)tur de re lega-
ta vel donata. [illegible] decimata fuit a legatore vel donatore. [illegible] q(uia) [illegible]
[illegible] ad [illegible] quo ad [illegible] si succedat patri
n(on) tenetur eam decimare si decimata est a p(at)re. Sed [illegible] tenetur
ad h(oc) sicut legatarius et donatarius qui [illegible] lucrum [illegible]
q(uod) ad ip(s)os p(er)venit tenetur decimare. [illegible] ibidem et xvi q. vii. Quicumq(ue)
[illegible] raptor et usurarius [illegible] male ablata i(n) totum [illegible]
[illegible] decimare. q(uod) t(ame)n intelligitur ut eo [illegible] ille n(on) [illegible]
decimare. Deductis. Quicquid deducere [illegible] expensis de [illegible] adven-
[illegible] dicunt q(uod) [illegible] vix sufficiant ad expe(n)-
sas. Ergo [illegible] q(uod) n(on) [illegible] deducendo [illegible] consueverunt solui decime de ad-
[illegible] qui laborat [illegible] ad expensas

sis continenter sibi p(er)sonales. ex(tra) e(odem). c. [illegible] nob(is). [illegible] p(er)sonales. i. de negotio
vel artificio vel dealibus q(ue) n(on) computantur i(n) fructibus. et distinguit ut [illegible] ex
rebus decimatis an non. In primo casu deducuntur expense. In sec(un)do no(n)

ex. e. pastoralis. Item debent dari predales statim cum fructus percipi
untur et anno primo sequetur inde census vel tributum vel aliud. Quia tamen fra
sunt primo tamen separatos sicut rusticus tenetur decimare quod detinu
erit. Item dixi hec quod de acervo indecimato accepit. ex. e. tua nobis
et alibi. Sed si non sit in homine predales aut possunt dari in fine anni. ut
sit maior utilitas percipientium ecclesie quam si per minucias solvuntur. Ar(gumentum)
ex. de pign. ex litteris. Agnos autem pullos vitulos et huiusmodi nec tenetur
dare optimos neque deteriores sed mediocres. vel sicut transie
rint sub virga pastoris quod decimum venit sanctificetur domino.
Indignum enim est dare deo quod dedignatur homo. di. xiiii. c.
ult. xvi. q. vii. omnes decime. Et nota quod quando tenetur ad decimas persolven
das si canonice admonitus noluerit persolvere compellendus est per
censuram ecclesiasticam. ex. e. tua nobis et alibi. Cum non sit. Item restat
quare decime sunt dividende. Pone in canone illam. xvi. q. [illegible]
quatuor. ex. de testa. Requisisti. Sed in quibusdam partibus ecclesiis o
bservatur et in talibus consuetudini standum esse. ex. de sepultur(is).
certificari. Item queritur utrum de iuste vel turpiter acquisitis te
neatur quis dare decimas. ut de meretricio. fenore. rapina et simili
bus. Videtur quod non. Sal(omon). Qui offert sacrificium de substantia pauperis quasi
qui victimat filium in conspectu patris. Item in deut(eronomio). Non
accipies mercedem prostibuli. et ysa(ias). Non accipies merce(dem)
meretricis nec pretium sanguinis. Item. Honora dominum de tuis iustis
laboribus. hec et multa alia. xiiii. q. v. Non est putanda.
Item. Celestinus III fidelis homo de omnibus que licite potest ac
quirere sive in militia sive in mercimonio decimas erogare tenetur. ex. e. ex
transmissa. Econtra videtur quod meretrix licet turpiter meretri
cetur. non tamen turpiter accipit. ff. de condi. ob turpem causam. Idem
et si. § [illegible] Item delictum non debet emunitatem tribuere. ut ait
aug(ustinus). xvi. q. i. legem epistolam. Item [illegible] olerum proventus hominibus
si contempt[illegible] [illegible] non obesset. ex. de postu. [illegible] Solutio. De
[illegible] alie predales alie predales [illegible] distingue.
[illegible] autem est translatum dominium pecunie decimande. in
accipiente et non competit repetitio. [illegible] in meretrice [illegible]
[illegible] vel in fure et raptore. symoniaco vsurario [illegible] primo
casu ille tenetur dare. sed ecclesia non debet recipere quamdiu ipse est in scelere ne videatur appro
bare delictum eius. Dicit et quandoque respuit ecclesia oblationes aliquorum ob detestationem
criminis in quo iacent. ut puta notorie dissidentium. Item [illegible] [illegible] prin
[illegible] oblationes. Item raptorum et vsurariorum. ex. de rapto. [illegible] de vsu
[illegible]. Item meretrix vel [illegible] [illegible] notorium et horrendum. xvi. q. iiii.
[illegible] postquam penitentiam acceperit. potest ecclesia decimas et primitias recipere. quod ut ait
aug(ustinus). Non debet despici in eo quod fuit. quia iam incipit esse quod non fuit. di. l. Ferrum. In secundo
casu. scilicet cum transfertur dominium vel cum non transfertur sed competit repetitio. nec
ille potest facere nec ecclesia debet recipere [illegible] in prima parte ad predales [illegible]
vendas tenetur quibus [illegible] et [illegible] licite recipere.

virga pastoris. hec verba sumpta sunt de levi(tico). xxvii. ubi dicit. Adhuc greges transibunt ad manum numerantis. Decimum. scilicet vult. Leviticum. xxvii. ex eodem. iiii. Ibi dicitur quod una dicta est [illegible] alia dicitur alia [illegible] pauperibus et [illegible] [illegible] Salomon. Eccl. xxxiiii. Deut. xxiii. Non accipies. Non decolo quod sit symonia. si forte transitionem [illegible]. Honora. Prov. iii. Honora dominum de tua substantia. Symoniaco. § h. In symonia et usura non transfertur dominium. [illegible] Sed in omnibus competit repetitio. quia debitor potest repetere ab usurario. Econtra [illegible] iniuriam commissa et symoniaco potest repetere a symoniaco. Sed ideo. Sed in pariete [illegible] repetere. Videtur contra. [illegible] dicit quod iudex pro decimis et oblationibus debi[illegible] [illegible] de [illegible].

Nota in textu. quando debent dari predales et cetera.

debet

Nota in textu agnos dare et cetera.

Nota in textu. qualiter decime sint dividende.

Nota in textu. Utrum de iniuste et cetera. Nota in ap(paratu) § h. in symonia et usura non transfertur dominium et cetera.

pretium

Nota solutionem.

Nota in ap(paratu). dicit quod iudex pro decimis et cetera.

Nota quando oblationes respuit ecclesia.

Nota

Nota. ad predales [illegible] solvendas tenetur et quibus et cetera.

ex. e. de testi. Et est ratio quia ille non intuitu pro-
fessionis presbiterorum dantur. Ad hoc nota quod si usurari-
us et huiusmodi fuisset solitus de rebus rapine
vel usure persolvi, non debet recipere decimam de ta-
libus, alias sic. Unde iam qui seminat in maledictione
de maledictione metet. prima epistola ii cor.
placet. Item quod de militibus et aliis laicis qui
recipiunt decimas forte usque tantum post eas
recipere in aliquo casu sunt in mortali. videtur quod non.
Dominus enim precepit in leviti. c. ult. capitulum dari levi-
tis dicens. omnis decima terre ut vel de frugibus sui de pomis
bus sui de frugibus domini sunt et illi sanctificantur. Item
per malach. Revertimini ad me et revertar ad
vos dicit dominus exercituum. Et dixistis. In quo
revertemur. Si affiget homo deum quia vos configi-
tis me tota gens. Et dixistis In quo configimus
te. In decimis et in primitiis et in penuria vos
maledicti estis. Inferte decimam in horre-
um meum et sit cibus in domo mea et plura
me. Dicit(ur) a puero etc. Item dominus in luc. xi.
Ve vobis phariseis qui decimatis mentam et
rutam et omne olus et preteritis iudicium et ca-
ritatem dei. Hec omnia oportuit facere et illa
non omittere. Item decimas deo offerri quod possident
Item eorum laici qui ab episcopis vel regibus vel
quibuslibet personis decimas acceperint nisi ecclesie
reddiderint sciant se sacrilegii crimen
incurrere. xvi. q. vii. decimas. Item alibi in concil.
lat. prohibemus ne laici decimas cum animarum
suarum periculo detinentes in alios laicos per
sint aliquo modo transferre. Si quis vero receperit
et ecclesie sue non reddiderit. Sana scriptura pri-
vetur. ex. e. prohibemus. Item laici
non possidet decimas possideo. ex. de prescrip. cum
qui eccl. videtur quod possunt eas tenere in feodum
ab ecclesia quod possunt vendere laico. Ar. ex.
de praelatis vi. li. c. vel alium. Item extra epistola
videtur hoc dicere. Innoc. iii. ex. de his que
fi. a prel. sine c. ca. c. apostolica. ex. li. x. li. et
de his decimis intelligimus quod pro precio sunt laicis
in feodum concesse. Item hic est consuetudo ge-
neralis que optima est legum interpres. ex. de consue.
cum dilectus. Alias totus fere mundus esset in
damnatione. Sol. Ad hoc salvo meliori

et possidentibus aliis prope consueverunt ecclesie antiquitus ad in
decos sequestris titulo quo pervenerint satisfacere sunt appellandi
Si quis iudei ne ecclesie dispendium patiantur tenentur ad oblationes
hiis qui non tenentur ad decimas personales cum sibi debeantur
Item quod qui iudei non habent nisi de usuris ecclesia
non debet ab eis accipere oblationes ne videatur consentire pec-
catis eorum. Et in hoc casu laici decimas. ex. eo. Item ab his
iniusto titulo pro ecclesia ab eis exigere oblationes debent
quia ille sunt qui personales decimas a personalibus exigere non
ab eis. cum non recipiant iudei ab ea ecclesiastica sacra-
menta non audiant divina. Item sive falle sit extimare quam
qui in illo ecclesie parochialis in modo habitare in illa parochia
sicut ad decimas personales quod pervenerunt ex ignorantia horum
est. ex. ii. c. ad audientiam. Ubi innuitur quod iudei
compellendi sunt decimas et omnes proventus alios qui re-
cepissent a fidelibus si ibi habitarent compellendi
parochialis ecclesia singulis annis recompensare. quod si
nolunt ibi lavari. Hec intelligendum est de proventibus
personalibus non pre[dialibus] ad quos iudei non tenentur ut dicitur
Quod tamen intelligere ut edocti quod iudei non acquirunt in parochia
locis vel rani solebant habitare et a quibus ecclesia con-
sueverunt oblationes et hic decimas recipere. Alias enim ecclesie po-
terunt ab eis hic proventus exigere. De hoc tamen
ut c. de iudeis. ii. ult. c. de iudeis. ii. supra
co. ix. Ubi tamen dicitur. Quod decimam de his redditibus et de
scito. l. quod ad personales tenentur qui non sunt de iurisdictione ipsarum
Et ecclesia post eas petere aliquo. Malach. iii. Inferte
Item vobis catholici ubi catholica eccli. et essent vobis benedictionem
usque ad habundantiam. luc. xi. et math. xxiii. oportuit.
Ar. Greg. quod preceptum de decimis moralis est. quod da-
tum est in veteri testamento et est confirmatum in novo.
dicitur oportuit. Sed greci quod dicunt illud preceptum est
cerimoniale sicut precepta de primitiis. Et
vi dicitur oportuit. supple tempore veteris testamenti. Et ideo
a[pu]d tempore novi que evacuata sunt cerimonialia.
Item decimas. luc. xviii. Acceperint. In personarum
sint iniusto titulo. periculo quod est cum nomine suo et
anime ipsa eis detinentes. Secus est si in feodum eas
ab ecclesia teneant mediate vel immediate. dicitur tamen
date eis in feodum ante concilium sub Alexandro cele-
bratum. Dicit hic magister. In laicos. Nec etiam
vel ecclesias nisi accedit assensus episcopi. ut. xvi. q. i. c.
ult. Possideo. Nec prescribere ut ibi dicitur. Concessis
Non distinguunt a quibus concesse sint ab ecclesia

Nota in tex. precept. de militibus etc.

#domine

#Alex

Item

Nota in ap. periculo. Quod est cum nomine suo et cetera

I

iudicis dico cum Io. et
t. quod decime dupplici iure
debentur ecclesie. scilicet iure
diuino ob obsequium
eis prestitum. xvi. q. i. quicumque
Si ergo. xvi. q. i. quoniam
sicut. extra e. Nouum. hoc
iure cum sit mere spiritua-
le non possunt a laico de-
tineri. quia tale ius non
cadit in laicum. ar. x.
q. i. hanc consuetudi-
nem. extra de iud. in ecclesia.
Hoc debetur in signum
vniuersalis dominii. xvi.
q. i. Reuertimini. extra
e. tua nobis. et cum
ergo non sit. et hoc iure cum sit
ciuile eadem possunt
in laicum. sed tamen propriu
sale. i. non quo ad perpetua-
tem sed quo ad fruc-
tum. preceptorum. ho-
die tamen a tempore concilii lat.
celebrati sub alex.
nullo modo valet collo-
catio facta eis. cum
tales alienatos uel
infeodatos ibi sunt
prelatis precipitur iter-
um. extra e. prohibemus.
et de censi. prohibemus.
extra de feo. c. i. Vnum
sibi sit non spirituale nec
perpetuitas sed percipien-
di fructus temporales sit
concessum. Aut tamen concil.
militi in feod. et ipse
bene viuat et defendat

a laicis. Vel credo quod sit ab ecclesia sint a laicis percepto sint in feod. concesse. sufficit
solius episcopi consensus absque auctoritate capituli ad hoc quod constans aliud contra uel religiosis loco.
quod tamen verum est si a tempore ex quo non extat memoria tales sint concesse et ante
concil. lat. sub alex. celebratum. Preterea tamen capitula. cum vela. cum aplica. pro quo argui-
tur dicere quod decime possunt dari in feod. quia illud est. Sed clamant leges de affirmatione struc-
turum contra ad tempus illos. c. Cum apostolica. decimas sine non consentiunt huic. Eadem
possunt et iure hereditario ad successores transferri. Aut ex donatione uel alio ti-
tulo transire ad extraneos ad similitudinem aliorum feodorum ... Sed secundum ma-
gis sana non possunt eas transferre in laicos. Et laicus qui ab eis illas recepit
... tenere ... Extra e. prohibemus. pro opinio benignior est. preceptorum.
... hodie ... concilium ... tenere ius
... capitula decimas in feodario. ... possessione ecclesia ab antiquo
et de quibus non erat infeodatus laicus. Sed dico quod si feodatarius laicus decesserit
forte potius episcopus heredem eius ... heredem non habeat de illis infeodare. Aut
si hoc feodum a feodatario sit alienatum ita quod ... capitulum ... recuperari non potest
post forte episcopus illud in feod. alii laico concedere qui illud recuperet et in feod. ab ecclesia
recognoscat. Ar. extra de feod. ex parte. Et idem potest concedi pluribus
de decimis illis quas a tempore a quo non extat memoria tenent a laicis non eas recognoscunt
se tenere ab ecclesia. potest dici quod episcopus possidet eis laicos infeodare arguento
precedentis. Ex parte. Cum ... ipsum procuretur utilitas ecclesie. quia possessio direc-
ti dominii restituitur ecclesie per infeodationem hanc. Interdum. et deponendi sunt trans-
gressores. extra e. quamuis. Auctoritate. Quod si nesciatur de decima hanc quam tenent
miles vtrum sit de antiquis datis ante concilium vel de datis de nouo in feodum
post concilium. Dic quod si a tempore ex quo non extat memoria miles hanc et antecesso-
res eius quiete et pacifice tenuerunt eam recognoscentes se eam tenere ab ecclesia
mediate uel inmediate et reddentes inde debitum obsequium ipsi ecclesie uel alii no-
mine eius presumendum est benigna interpretatione quod sit de antiquis. ar. C. xii. alia.
aliter non est presumendum quod iuste teneat. Vnum istorum. s. quod uel non ante concilium da-
ta sunt ei in feodum perceptio decimarum usque non fuerat ecclesie sic fidelis vassallus
vel dic pro opinio benignior est. et ideo magis amplectenda. Similiter
allegando dic. quod ex quo ecclesia recipit seruitium debitum a vassallo non inutiliter
remanet penes eam ius spirituale. ex parte. Sed dic. illa forte laicis de decimis dat
in feodum post concil. vel de illis que non erant date in feod. sed gratis et sim-
pliciter absque omni seruitio date eum ... iure hereditario possidende. Indulto. Eodem
modo dicunt quidam quod tamen olim ... annis elapsis uel ex tempore machometi sar-
racenis inuasissent etiam ... concessit ecclesia laicis in feod. decimas terrarum
illarum quas liberarent de manu sarracenorum. Sed non concessit vt dicunt quod in alios
laicos eas transferre possent. ar. extra e. prohibemus. Sed non placet mihi quod dicunt.
ecclesiam sic fidelis vassallus pro ex parte. ar. quod vnum istorum deficit in predicto arte sine tertio. Vel dic quod
nullo tempore potuerunt dari in feod. et hoc quo ad spirituale seu ciuile in quo transiret ad heredes sic et feod. Similiter
et ... ius spirituale apud ecclesiam. quia sic tamen anima non per viue corporis in rebus temporalibus spiritualia non possunt consistere.
i. q. i. Si quis prebendas. et supra expositum. extra e. Ad hoc. Ad hoc quod de militibus cathalonie qui nituntur
defendere priuilegio apostolice sedis indulto vt dicunt quondam comiti barchinonensi in fauore

No. i. tex. cum Io. et t. quod decime dupplici iure debentur etc.
No. i. ap. dico quod si feudatarius laycus decesserit et cetera
Eadem possunt. No. textum et apparatum.
No. i. tex. hodie tamen a tempore concilii lat. etc.
No. i. tex. Vnum sibi ius non spirituale etc.

xamitans et fidei catholice. ut. s. decimas omnium locorum que paganis
expulsis reducerent ad cultum dei possent licite retinere. ex imperialium
litteris et principes terre sue qui ipsum iuvarent ad hoc dumtaxat. similiter
possunt tales decimas licite retinere. Item numquid liberantur et excu
santur rustici a predictis solvendo militibus. Item posito quod possunt
tenere similiter quid ex illa gratia et privilegio percepto poterunt
petere decimas novalium que postea facta sunt vel fiunt. vel illarum
terrarum de quibus antiquitus non consueverunt dari decime. ut de o
livis et salibus. Solutio. Ad primum dico salvo meliori iudicio
quod si privilegium fuit concessum in perpetuum sibi et suis successori
bus. Ita quod sint reales et sic tamen favorabilem cum et a sede
apostolica possunt licite teneri vel ad tempus vel in perpetuum. ut ex forma privi
legio expressam. di. lxiii. Adrianus in synodo. Fallit tamen hoc in iiii. ca
sibus. primo si postea se abusi privilegio impugnando. s. ecclesiam quam
defendere tenebantur. et non iuvando pro posse ad ampliandum ... pagan
norum cultum fidei christiane. Ideo quod privilegium est concessum. Secundo. Si re
cerunt postea seculum contra privilegium. Tertius si per privilegium gra
vatur enormiter ecclesia in cuius parrochia predia sita sunt. Quartus.
Si renunciaverunt illi privilegio. xi. q. iii. privilegium. meretur amittere quis permis
sa sibi abutitur potestate. di. lxxiiii. c. xiii. extra de privilegiis. cum olim accessissent.
in fine. et. c. significati. extra. de deci. Suggestum. vii. q. i. quod periculosum.
Adde .v. casum. si commiserunt aliquod enorme scelus contra
ecclesiam a qua tenebant feoda. videlicet occidendo vel mutilando aliquem
... pro se vel per alios rectorem vel alium clericum eiusdem ecclesie. xxv.
q. ii. Ita nos. Extra de pe. Ad aures. et alibi in quibus dicitur. Ad
secundum dico quod si rustici sciunt vel credunt milites licite et auc
toritate ecclesie recipere. excusantur. per certum quod ecclesia non pe
tat ab eis. nec contradicat militibus quia scit et viget recipere
decimas. alias si scirent eos illicite recipere non liberarentur. Si tamen ipsi me
tu solvent excusarentur a peccato non a toto. s. a tanto. xxxii.
q. v. Ita ne. extra. quod metus causa. sacre. Ad tertium dico quod non possunt
petere decimas novalium immo debent solvi ecclesie quia talia privile
gia arctanda sunt non ampliatura. extra. e. tua. Secundus dico in privi
legio pro domus religiosis concesso. extra. e. ex parte tua. Decimas autem
illarum terrarum que non consueverant decimari videtur quod possint petere
ipsi milites. eo quod eis terra illa ab antiquis fuit decimalis. ex una
causa quod res non debeat dupliciter censeri. extra. e. cum in tua. Sed s.
xvi est in mansio vel in eccl. Secundus forte posset dici in simili ad
similitudinem eius quod traditur de novalibus et op. ar. ff. de cont. em.
ep. in lege. ubi dicitur quod fundo vendito exceptis lapidicinis non
videtur per illam exceptionem excepte non lapidicine que tunc ap
paruerant. hoc per eas alie cedunt in fundo que non apparebant. Item
non consueverunt decimari. Secundus. s. quod non possunt eas petere. dici et hoc credo verius esse. approbat. Godo[fredus] in ultima sole

vel non expressum quod illorum opinio
nem. a sede apostolica. Au
ctoritas certe episcopi hodie non
sufficeret ad talem infeo
dationem faciendam.
Fallit. quod. scilicet licite possunt
retinere hec decimas
quod privilegium. Item recipientes
hoc decimas. dicitur. hoc tamen dicebat
notum est scilicet episcopus. c. datur
decime. Laurentius. Item
sic privilegio quod vel ecclesia non
petat ab hoc rusticus decimas
per patientiam tolerat a milit
ibus. illi vero non rustici. sed
precavent talibus solvendo in
placeat eis etiam talis
defraudari a iure suo.
Ex parte tua. Sed hoc vel dicendum
abbati quod cum concessum sit
ei monasterium. c. ut decimas
de laboribus terre gratis
suarum integre percipiat. et
novalibus carere
post. quod vel maius concedit
minus concessum esse videt.
Item tamen intelligitur quandam
de ecclesiis pleno iure sibi
secularis monasteriis vel etiam illis
quod sic eis concesse in usus
proprios. quod tunc recte petere
perceperunt decimas alias.
ubi nichil fuit iure eo
ecclesie sic certe decimas aliquod
portionem. domino per privilegium
hoc non est extendendum. sed per
restringendum. arg. extra. e.
tua. s. Ubi tamen idem ad
dicat magister. quod illarum terrarum
sic olim mittent forte vel
nunc ut per gladium vel
calicem. quod. s. d. quod possunt
exigi decime illarum terrarum

al' olibus

Nota iterum quod dicitur fallit tamen in quibus casibus perdit quis feudum decimarum proprietario danti feodum.

Nota iterum ad tertium dico quod non possunt petere decimas nova lium et cetera.

quia in ambiguo se exponit, tutior via est eligenda, extra de homicidio, Ad audientiam. Item pone consuetudo est ut solvantur ecclesiae parochiali. Item pone quod monasterium vel ecclesia praescripserit decimas alterius parochiae. Ibi dico quod decimae novalium et illarum terrarum quae non consueverunt decimari debent, non obstante tali praescriptione, solvi ecclesiae parochiali, ad quam de iure communi spectat perceptio decimarum, extra eodem, Cum contingat. Et hoc pro eo praesertim quod episcopi male faciunt qui omnes decimas novalium sive dispensant, et aliquas consuetas possunt a militibus recuperare sibi vel supprimunt, quod non licet de iure, nisi cum illa novalia vel alia non sint infra terminos alicuius parochiae, ut [illegible] ostendatur, ut in Palea, [illegible], et extra eodem, Quoniam. Item pone quod quidam habens domicilium in una parochia colit praedia in alia parochia, vel si pascit pecora in alia parochia, sed habet caulam suam ovilem in alia: cui ecclesiae solventur decimae? Solutio. Ad primum dico quod decimas personales debet persolvere illi ecclesiae ubi per totum annum vel frequentius audit divina et recipit ecclesiastica sacramenta, XVI q. I, [illegible]. Praediales vero debent persolvi illi ecclesiae in cuius parochia praedia sita sunt, XVI q. I, [illegible] laicus, extra eodem, Quoniam hanc [illegible], extra eodem, Ad apostolicae. Si tamen super hoc esset certa consuetudo, standum esset ei, per illam, Ad apostolicae, et extra eodem, Cum sint homines. Item si dubitetur de consuetudine, verum decimae personales [illegible] quod audiuntur divina vel ecclesiae baptismali debent dari [illegible] personales [illegible] expresse, extra [illegible]. Ad aliud dico quod de lacte, feno et lana detur decima illi ecclesiae in cuius parochia est sita pascua, quae [illegible] suscipiant totum nutrimentum, licet decimae personales [illegible], extra eodem, Commissum. Quid de clericis qui habentes sufficientia patrimonia recipiunt decimas? De talibus dicit Jeronimus: Qui vero parentum et opibus possunt sustentari, si quod pauperum est receperint, sacrilegium profecto committunt, et per abusionem talium iudicium sibi manducant et bibunt, XVI q. I, Quoniam quicquid. Ad hoc dicas quod si isti deserviant ecclesiam sicut debent et habeant decimas, ideo recipiunt non ut eas in malos usus consumant, sed ut eas pauperibus prerogent, non peccant. Alias committitur sacrilegium, ut dicit Jeronimus, et prosequitur I q. II, Pastor. Item in illo recipiente aliqui fame moriantur, ipse est reus homicidii, XIV q. V, Immolans, in fine, [illegible]. Quid si miles detinet iniuste decimas, nec potest ecclesia recuperare ab eo, si aliquis potest eas redimere sine periculo? Quod non videtur, quia sicut non possunt vendi, ita nec redimi, extra de simonia, [illegible], XVI q. VII, Decimas, [illegible] I q. III, Altaria. Item non possunt permutari cum rebus temporalibus, extra de rerum permutatione, Ad quaestiones. Potest tamen dici contrarium, scilicet quod possunt redimi, de consensu tamen et auctoritate episcopi, ad cuius dispositionem spectant decimae, eo quod auctoritas iudicis vitium excusat in talibus, extra de praebendis, [illegible], extra de rerum permutatione, Quaesitum. Quid credo in pignore

decimae videntur esse concesse laicis, et de rebus illis solvantur de quibus solvebant tempore concessionis [illegible] praescriptio. Ad hunc super hoc privilegium vel concessionem canonicam, extra eodem, [illegible]. Eodem modo credo quod similes vel aliquis laicus [illegible] consuevit decimas persolvere de terris suis recipiens ad [illegible] eas persolvere, solvendi eas parochiali ecclesiae nisi vel quod ex sola praescriptione decimas habet vel percipit. Ad illud de [illegible] qui pascit pecora in una parochia et habet caulas in alia, personales esse. Quid si per medietatem anni pascantur in una parochia et per aliam medietatem in alia? [illegible], extra eodem, Ad apostolicae, quod inter eas aequum est decimas dividi. Eodem modo si continue iacent in una parochia et continue pascantur in alia. Consuetudo tamen servanda est in talibus. Iniuste detinentia forte non teneri eas ab ecclesia in feodum mediate vel immediate. Aut si teneri eas in feodum et feodatus est ab ecclesia post concilium Alexandri. Auctoritate episcopi. Ergo credo quod si parochialis ecclesia vellet redimere decimas ab iniusto detentore, non est necessaria auctoritas episcopi, quia [illegible] in huiusmodi redimere.

Nota infra ex[tra] [illegible]

Nota [illegible]

Nota [illegible] medietatem anni [illegible]

Nota [illegible] de clericis [illegible] et postea de [illegible]

Nota [illegible]

Nota [illegible] credo [illegible]

Nota [illegible]

quod post eas recipere in pignore sic et quamlibet aliam possessionem quam miles sibi detinet violenter et iniuste nec teneris in talibus fructus computare in sortem, dummodo tamen non pertineant hec decime ad alienas ecclesias quas non debent recipere a laicis. ex. e. Insinuacionem.

Non est aliqua symonia ex parte redimentis quia non dat spirituale pro temporali vel pro spirituali sed tantum temporale pro temporali, scilicet pro fructibus decime detente iniuste a milite. Ius quia spirituale percipiendi decimas remanet apud personam ecclesiam a qua isti fructus in preiudicium usurpentur. Set nec hic miles licet aliter peccet committit symoniam accipiendo id econtrario quia nichil spirituale vendit. posset tamen sic modo alias esse intentione sola et voluntate. non tamen secundum si scilicet intendat vendere aliquid spirituale. Vel dic alia ecclesia quam parochialis velit hic decimas redimere nec est auctoritas episcopi. Credo quod sufficiat auctoritas eius sine consensu capituli quia redimuntur decime laicis perpetuo in feodum concesse. Sicut sufficit in gratuita concessione ut ex. e. de his que fi. a prelato sine con. ca. c. apud. Sed tamen sic hec redempta ab alia ecclesia quam a parochiali tutius esset quod omnia ponerentur in manu episcopi et postea episcopus aliquid daret seu cedat laico ab illa ecclesia. arg. ex. de preben. in fine. et de rer. permut. Ad quo nes. potest. ecclesia ad quam de iure communi pertinent vel de speciali privilegio. Alienas ecclesias. Alienam ecclesiam hic dicit eccl. ecclesiam non illa cui sit sacerdos parochialis vel talis persona ad quam pertinent hic decime de speciali privilegio vel consuetudine. Vel credo quod nec episcopus nec cathedralis ecclesia hodie potest recipere in pignus decimas parochianorum ecclesiarum licet etiam in eis habeant ius patronatus. nec aliqua alia ecclesia quam parochialis vel quam illa ad quam pertinent hic decime de speciali privilegio. nec potest episcopus hodie in hac parte prestare auctoritatem. Set aliqui contra esse illa decretalis ex. e. Intolerabilis. Permittebatur episcopis prestare super hec auctoritatem quantum ad decimas perpetuo in feodum laicis concessas et detentas ab eis a tempore ex quo non extat memoria non tamen ad illas que post concilium lateranense Alexandri usurpate sunt ab eis de novo. Item quantum ad alienationem non sufficit sola auctoritas episcopi. Quid ergo de illis qui ante hanc prohibitionem receperunt hic decimas in pignus auctoritate episcopi. Numquid possunt eas retinere modo post prohibitionem. Item quod non computentur fructus in sortem. Respondeo. Credo sic primo quod sic. Quia constitutiones nove non extendantur ad preterita set ad futura. Item dubium super hoc contrarium notaverunt. Set quod tamen est hic inhibetur quare non potest episcopus prestare auctoritatem super hic impignoratione cum possit auctoritatem prestare in perpetua alienatione quod maius est. ut in pa. ca. dec. cum apostolica. Respondeo quidam quod ideo bene est hec prohibitio ut sic facilius veniant decime ad parochiales ecclesias. Ego credo quod ideo factum est quia si malum fuit vel ad minus speciem mali prohibitum vel speciem usure. cum creditor intenderet aliquid non suum recipere ultra sortem alias mutuum non daturus. et ille vult prodare mutuum nichil inde speraret. Set in perpetua alienatione non est hec mali vel speciem mali et propter hoc episcopus potest auctoritatem prestare super hic perpetua alienatione set non in impignoratione. Si autem sine auctoritate episcopi ante prohibitionem predictam aliqua persona ecclesiastica recepit hic decimas in pignus tenetur fructus omnes quos inde recepit restituere non laico quia nullum ius ibi habuit sed ecclesie parochiali et cum ea totam fidem componere. Bonam fidem dico cum ille qui facit restitutionem exponit se ad plenariam restitutionem faciendam nisi quatenus sunt ei remissi libere et spontanee. Si autem miles sive laicus ille iniuste tenebat decimas illas in feodum dico quod creditor qui sine auctoritate episcopi illas recepit in pignus tenetur fructus computare in sortem. et quod ultra sortem recepit restituere predicto laico. Isti domini vel multe persone ecclesiastice ut decimas detentas a laicis ad alienas ecclesias pertinentes in pignus recipere ab eisdem laicis non presumant. Quid si miles de consensu episcopi dedit in perpetuitatem decime aliene ecclesie retento sibi usufructu. Numquid illa ecclesia poterit recipere illum usumfructum in pignus non computatis fructibus in sortem. Respondeo. Ex quo hic donatio facta est iterum unita quod proprietas iam est ecclesie acquisita cum usufructus debat sequi proprietatem regulariter si miles ille propria auctoritate retinuit usumfructum.

Quid Ro. i. interrogo … et sic intelligo extra de usuris c. i. et idem intelligo de omnibus possessionibus emptis de illis fructibus iniuste perceptis. In hoc tamen est differentia quia non concederem illa de decimis nisi cui aliter non posset recuperari. extra de his que fiunt a prelatis con. ca. tua nos. Sed si aliquis possessionibus suis requirit aliquid nisi quod iniuste detineat. De feodo dico quod si ecclesia recepit in pignore feodum quod miles tenet ab ea si durante pignore recepit ab eo fructum feodi tenetur fructus computare in sortem. alias non. extra de feod. c. i. et sic intelligo extra de usu. conquestus. vel sic dic quod fructus feodi non tenetur computare in sortem. hoc autem quod dictum est de feodo voluit quidam extendere ad colonias et … quod non approbo. immo dico quod si ecclesia recepit coloniam coloni sui in pignore debet fructus in sortem computare deducto iure suo et laboribus et expensis. quia … hic nullum privilegium in … ecclesie concessum.

Quid si aliquis longo tempore recepit vel detinuit decimas. et venit ad satisfactionem asserens se ignorantia et simplicitate peccasse. vel scienter et postulat sibi remitti … dei et ecclesie quod accepit vel detinuit in preterito tempore cum alius oportet eum cum sua … iudicare. Ad hoc dico quod potest ecclesia remittere omnes decimas preteriti temporis … quibus … reconciliat … et ei … prius

potest ecclesia illa illum recipere in pignus fructibus non computatis in sortem. quia non recipit non quod suum est ecclesia. Si autem episcopo et ecclesie illius concessus est ei usufructus cum eo ipso illum iuste possideat tenetur ecclesia fructus computare in sortem … recepit in pignus. *Sed intelligo* scilicet quod hic possessio vel recipi potest in pignus non computatis fructibus in sortem. *possessionibus*. Non videtur tamen hoc dicendum. Cum hic possessio nec sic empta videatur esse emptoris. quia sicut res empta de furto non est furtiva. sic res empta de usura est usuraria. Ita nec possessio empta de fructibus iniuste perceptis possideri videtur iniuste. ut C. de rei ven. si ex ea pecunia. Sed ideo dicit hic magister quod privilegium est ecclesie quod res empte de pecunia ecclesie acquiruntur ecclesie. sic contingit in milite et minore. ut notatum est supra de emptione ecclesie. Vel dic quod speciale privilegium est ecclesie quod hic possessio vel possit in pignus recipere fructibus non computatis in sortem. Prima tamen ratio … est ista. scilicet quod possessio … in pignus recipi … *possessio* … de facili. Cum … dicitur quod si laicus est … quod restituat ecclesie … decimas. quod si voluit possit tunc dari de consensu episcopi alii ecclesie. *Quid* si omittatur … alienato … Credo quod sic. licet male faciat episcopus qui eam permittit. sicut peccat regularis qui non petita licentia facit professionem in arctiori religione. et tamen professio talis … non … ad hoc quod ecclesia ad quam pertinent possit eas redimere ab iniusto detentore vel in pignus recipere. *Alias* credo quod hoc est speciale privilegium ecclesie. Unde non est extendendum ad reges et principes seculares quantum ad feoda que tenentur ab eis. Sed et quomodo potest habere privilegium illud ecclesia cum videatur esse contra ius divinum quod prohibet in mutuo … recipere usuram … Sed dic … si fingatur sub tali ordine vel conditione concessisse … feoda sua quod potuit facere quia licet cuilibet ab initio imponere rei sue onus quod voluit. quod … quod ecclesia non tenetur fructus computare in sortem. *Concessi*. Arg. quod hoc est speciale privilegium ecclesie. et ita non est extendendum ad principes seculares vel ad alios laicos … recepit vel certum … tenetur eas ab ecclesia … mediate vel immediate. *Quid decimas*. … ab ipso … a possessoribus … mala fide receptas quod omnes iste tenentur restituere usque ad … totius hereditatis quam habet ab illa … *veritate* … quod oportet eum penitentia … si totum restituet. *debi*. Id est tenetur penitus … Credo … si … vel totum vel in partem quod male acceptum est … quo in possessione … a tali receptione. Et ecclesiam restituere …

Nota in ap. quia sicut res empta de furto non est furtiva, nec res empta etc.

Nota in ap. quia privilegium est ecclesie quod res empte de pecunia ecclesie acquirunt ecclesie.

Nota in tex. De feudo etc.

Quid si aliquis longo tempore etc. Nota tex. in ap.

dimitte vel iniungat, cum hec id est eidem data postea in c. xvi. q. i. quoniam. Sed tamen dicit sic etiam et post quam sine consensu capituli. Cum sic decime ad ecclesiam reddantur. Ex. de his que fiunt a prelato sine consensu capituli. Cum apostolica. Ista queritur utrum omnes decime sint in precepto an personales tantum. Videtur quod omnes pro eo quod dixi s. e. c. Sed de multitudine tam et secundum usum videtur totius orbis, quod vix dantur alicubi decime personales. Ex lege divina non videntur in precepto nisi personales, ut patet per ipsam litteram. Et si dicit sic: illi qui pro decimis ... sunt soluti de quibus debentur ex lege divina vel consuetudine approbata, ex. e. c. Ad aliquid. Si invenerit quod tanta est vis consuetudinis quod etiam in matrimonio et filiis de ... qui legitimas facit illegitimas, ex. de consanguinitate. Cum in. Et eo. Sed consuetudo astringit ad contrariam clericos constitutos in minoribus ordinibus, cum nil de iure ad hoc non teneantur. d. xxxii. placuit. Et si ecclesie aliquam consuetudinem habent vel terra vel vinea, dicit in uno sit in ... de ... di. iiii. de terra. Et consuetudo non potest tollere ius naturale seu divinum. Ideo et precepta vel prohibitiones divine, immo talis consuetudo abrogaretur a lege. xxxii. q. vii. flagitia. d. viii. c. iii. et vi. ca. reg. ex. de sen. et re corpore. Ius vero positivum humanum tollit consuetudo, licet totum si est generalis. d. iiii. c. leges. vel ... si est particularis. d. xii. Consuetudo. Statutum quod non sit contra ius illi ... consuetudo quod non ius positivum posset tollere. d. xii. Illa. Si quis personales decimas dei et hominum precepto deberet. Iniquitas

Sic. quod sola auctoritas pontificis prelatis parochialibus ad hoc non sufficeret. Eo iure. Dat etiam quod potest episcopus hoc cum ... concedere vel remittere fructus proprios pro utilitate ecclesie parochialis ad quam talis decime reddantur. Illa tamen decima. Cum apostolica. Quidam magistri inducunt hic laicis de decimis que concesse sunt laicis in feudum in perpetuum. Sic sepe datum est, non de illis que de novo usurpate sunt a laicis. Item. Sciunt. Ubi omnes decime dicuntur tam de fructibus sive de ponunt omni anno. Possit tollere quod in hoc casu nulla esset ipso iure. Obvenitur. Quod verum est quod in lege divina nichil percipitur de personalibus decimis, et ideo quod de uno percipitur de alio negari videtur. Sicut ei. Quod de uno negatur de alio conceditur. xxv. d. qui. xliii. d. Disciplina. Ubi exponitur populus tuus ... videtur. Ad hoc ex. de ... xiii. est in magistro ubi ecclesia non consuevit ... decimas exigere. Et hoc quod de illis qui non solverunt decimam de vineis ... buidam nisi aliquis pauperes sed vicesima vel aliam aliquotam minorem quam decimam. Et idem de illis qui de oleis vel nucibus ... quibusdam aliis de fructibus eorum nichil solverunt pro decima nec excusantur per consuetudinem cum talis consuetudo videatur esse contraria legi divine. Et credo quod sola consuetudo non excusat in predictis casibus. Si tamen quod per auctoritatem episcopi et ecclesie nunc recepit decimas ... solum facta est cum illis qui debent decimas de minori parte solvenda quam decima vel si ita optentum est a tempore cuius non extat memoria, excusantur quia ... ius solverunt quam decimam. Vel et post auctoritatem ipsa illis qui fecerunt compositionem cum eis ... consuetudinem vel sic consuevit ... aliquid plus solito exigere et de rebus quibus non consueverint decimas solvi de novo aliquid exigere, nec dominus prelator ... solvi nec aliquid solvere ... ecclesia ad copiam ... vel non auctoritate domini pape hoc fiat ex certa scientia revocantis compositionem predictam vel consuetudinem. Quamvis tamen quod consuetudo sola non liberat de ... totum decimarum in predicto casu vel in particularibus. Vel ex compositione vel concessione seu ... ab ecclesia expresse vel tacite sive per ... quod per tanti temporis ... quod aut non pro decima solvitur aut minus quam decima. Sed quod potest ecclesia absolvere ... tacite vel expresse ... que ... decimarum ... de iure divino. Et ... quod post ... ...

precepto deberet. Iniquitas

tegre iure consuetudinis precepto sine ... ap.

Ab

Nota quod ius positivum humanum tollit consuetudo.

aliquam dare de non dandis decimis. Item quaero [illegible] quod [illegible] ecclesia non potest aliquem absol
vere vel aliquid remittere ius solvendi decimas ad quod se tenent omnes parrochiani. Sed bene potest
absolvere vel remittere ipsum [illegible] vel actum percipiendi decimas. Sicut concedo
quod ex quo matrimonium est consummatum inter fideles nec potest absolvere reliquum a vin
culo matrimoniali. Sed [vel] alium [illegible] licet possit absolvere aliquem ab ac
tu vel executione illius [illegible]. Cum de eorum consensu transeunt ad religionem. Potest
quod in specialibus casibus singulis annis quod [illegible] parrochiani [illegible] manu solvunt [illegible] decimas de
terminatas. Et [illegible] ecclesia [illegible] quod si ecclesia nichil consuevit
recipere pro decima vel [illegible] quam consuevit recipere minus quam decimam.
Ad aliud potest dici quod papa non debat [illegible] aliquam de decimis non solvendis [illegible] nec
dare potest. Sed solum in casibus ad ministrandi [illegible] et [illegible] quod necesse ex eis
quod potest facere papa si solum de decimis quae de iure communi debent [illegible] Sed etiam
de illis [illegible] debent aliis ecclesiis parrochialibus ut xvi. q. i. c. i. Vel dic quod papa
super hiis quae non pertinent ad articulos fidei vel decalogum potest dispensare et privi
legia aliquam concedere. Non tamen contra eandem generalem contrarium statuere. Vel [illegible]
aliqui [illegible] licet quod papa possit alicui laico concedere quod non solveret decimas vel
quod recipere ab aliis non tamen omnibus vel laicis hoc possit concedere ut predictum est. Nisi forte
ex causa ad tempus. Sicut dicitur fuisse concessum generaliter [illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] suo solvente etc. ut [illegible] extra [illegible] quod tamen ibi dicitur quod necessario sol
vendae sunt decimae quae debentur lege divina. Intelligo quando nulla facta est compositio
inter ecclesiam et [illegible] parrochiarum. Vel quando ecclesia non remisit eas [illegible] vel ex [illegible]
ut dictum est supra. Vel quando [illegible] vel exigitur auctoritate papae licet [illegible] tenuerat
[illegible] vel consuetudinem contrariam. Movet ad [illegible] quod in [illegible]
decimas consuetudo a culpa liberet non solventes. Sed primitias autem solvendas
vel non solvendas [illegible] quod primitiae [illegible] quandam aliquo
de [illegible] xiii. et [illegible] ut extra eodem c. i. Credo standum esse
consuetudini. Credo quod numquam aut in paucis
locis hodie exigitur hic primitiae aut redduntur.
[illegible] quod preceptum de primitiis caeremoniale
fuit. [illegible] de decimis vel ad minus quod sunt partim
morale partim caeremoniale. Morale quantum ad hoc quod de
[illegible] parrochiani [illegible] ministrantem levitae et servientem
in templo. Caeremoniale quantum ad illam aliquotam quae
decima appellatur. Sicut dicitur [illegible] quod preceptum de sabbato
morale est quantum ad hoc quod semel in septimana cessetur
ab operibus laboriosis ut vacetur deo. Caeremoniale
quantum ad hoc quod preceptum est [illegible] vii. die. Vel dicitur quod ubi
ecclesia [illegible] reditibus et possessionibus nullus
hodie tenetur solvere decimam vel aliquotam de fru
ctibus suis [illegible] preceptum de decimis solvendis [illegible] per
tinentes innovatum. Et huic opinioni concordat illa decretalis [illegible] Augustinus [illegible] dicit quod quaedam decime debentur
lege divina quaedam [illegible] consuetudine [illegible] Consilium. Sed dicat Consulo [illegible] quod in hoc casu teneatur
[illegible] venditor in foro penitentiali ad restituendum emptori quod solvit ecclesiae [illegible] fieri
cum consuetudo [illegible] excusat. Absolvitur [illegible] capitulum est de [illegible] q. ii. [illegible] fides

quod consuetudo [illegible]
a culpa liberet non sol
ventes [illegible] per
illam [illegible] in
aliquibus. Quod multum
movet me. Hic tamen
distinguitur [illegible]
audivi magistrum [illegible]
[illegible] quam audivi. Con
silium tamen esset [illegible]
[illegible] vel sal
tem auctoritate episcopi et ec
clesiarum quibus essent
persolvendae erogarent
[illegible] vel [illegible] vel per
[illegible]
in usus pauperum. Item
si fuerit de decimis quae
retinuit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Item quaeritur si aliquis vendi
dit [illegible]
[illegible] decimas
ad solutionem. Ego dico quod [illegible] tenetur
venditor [illegible] solum quod commisit [illegible]
[illegible] quod succedit loco rei. xii. q. ii. [illegible]
[illegible] et duobus c. seq. ff. de [illegible]
Si autem [illegible] emptor tenetur quod res
transeunt ad eum cum onere decimarum
[illegible] xvi. q.
ii. Augustinus. Et ita potest ecclesia petere a quo
maluerit. Credo tamen quod [illegible]
[illegible] liberatus est emptor vel [illegible] Absit
[illegible] quod ecclesia [illegible] recipiat cum augmento [illegible]
[illegible] ecclesia [illegible] petere [illegible] de usu
[illegible] licet [illegible] si [illegible]
[illegible] solvit decimam.

Nota. Potest in [illegible] [illegible] [illegible]

Nota. Circa primitias autem solvendas etc.

R[ubrica]

teneatur ei venditor. si fuit in male fidei, non tenetur nisi ex pacto dampni sui et
cautum. sed tamen utique debet agere penitentiam de dolo, et qui furto quia
a retentione decimam furtum domino. Item in foro tamen penitentiali tenetur est
quod si emptor persolvit decimam, venditor sibi restituat. non forte
in casu. C. si emptor non invenitur deceptus ultra dimidium vult
adhuc petere. Item. quid si ad furtive vel violenter armata
manu rapuit totum acervum, extrahens de area rustici ante so-
lutionem decimarum. sed utique tenetur rusticus ecclesie. Quod. dominum de-
cime residet penes ecclesiam et ante separationem. xvi. q. i. decimas.
in fine decime. Item. statim collectis fructibus debet dari. xvi. q. i.
decime. et extra de decimis cum in diversis. ergo si non solvantur statim in eo tempore
rusticus solvi possunt in mora esse rusticus. quod periculum spectat ad
ipsum. quod tenetur ecclesie. Quod. nisi erat adhuc in mora et violenter
ei sublatum, et ab extraneo cum non potuit prohibere non tenetur.
sed aget ecclesia contra raptorem. ff. locati. si in le. quod et. utile. Et
hic teneatur predo quod si posterior mora nocet ei per quod sit. ff. de per. et
c. rei. vel. illud. ff. de usur. debitor. Ex hiis hoc dico quod si in-
stitutus erat in mora tempore violentie tenetur ad totalem deci-
mam totius acervi. Quod tamen ecclesia rustico suas actiones contra
violentum. Item si ecclesia erat in mora de residuo tunc recipiet de-
cimam. nisi in eum scilicet si per moram ecclesie sicut quod non audeat tam-
quam fructus rusticus reposuerat fructus sicut alias reposuisset in lo-
cum securum. tunc quod portatur cedit in periculum ecclesie. Ad missum usque
complementum decime ecclesia tamen non debet petere lucrum quod dampnum alii
est. xiv. q. ii. Item utilitas. Item summa secundum quod ille qui bene et fideliter dat
decimam corruptibilis remuneratur a deo. prima remuneratio est
habundantia fructuum. secunda sanitas corporis. tertia indulgentia
peccatorum. quarta celeste regnum. De primis duabus. Aug. Si decimam
dederis non solum habundantiam fructuum recipies sed et sanita-
tem corporis consequeris. Item. de duobus ultimis. Idem Aug. quod premium
non corporis autem peccatorum desiderat indulgentiam promereri red-
dat decimam et de ix. partibus eciam dare studeat pauperibus. Cum
vero non dat punitur corporaliter. Unde dominus per Malach. Quoniam michi non
reddidistis decimas et primicias. Ideo in fame et penuria male-
dicti estis. Idem loquitur ille qui dante decimas increpabo pro vobis devo-
rantes. glosa. id est videlicet locustam. brucum. eruginem. et erucam.
Et habetur in Malach. Item Aug. Cum decimas dando et terrena et ce-
lestia possis promereri per avaricia duplicem benedictio-
nem fraudaris. Idem. hec est domini iustissima consuetu-
do ut si tu illi decimam non dederis. tu ad decimam revoceris.
dabis impio militi quod si vis dare sacerdoti. Item. dominus deus non

eget. Malach. i. Item Aug. Omnia fere que loquitur dicit Aug. xvi. q. i. decime. et. q. vii. maiores
auctoritas ex Malach. habetur xvi. q. i. revertimini. Reddideris. Idem et Aug. habetur. Idem Au.

non peccat vel ille ex ignorantia ut dicit regula iuris. Tene-
tur in foro cam. si tamen
sciebat fuit contra deci-
mationis. ff. de aucto.
si dedit. sed non vult. Quid
tamen consulendum et pro-
babilius quod in hoc casu tene-
atur venditor in foro peni-
tentiali ad restituendum
emptori qui solvit ante
sic. Sed hoc licitum. Item contra
bene habuit decem iustitiam
decipere. dominus tamen absolute fuit
et dolus et non ideo dimi-
dium iusti pretii fuit de-
ceptio. ff. de minor. ait.
§. ult. C. de rescin. vendi-
tio. l. ii. et l. si voluntate.
et extra de empt. et vendi.
cum. Idem et sic cum excle-
sientia. Complementum
quod si plus ille tamen est
potentior ecclesia compensatum
decimam totam decimam
amittat ecclesia. Contra
assportatur et quod sit decima
illud nisi cedet in
periculum ecclesie. Credo
tamen quod sic de consuetu-
dine aut contingit tamen
aliquando non licebat rustico
tolle decimam et repo-
nere fructus suos vel
de iure ecclesie si ecclesia
fuit in mora dando il-
lam. nam ecclesia tenebitur
ad restitutionem dampni
in rustico. Si decimam
xvi. q. i. decime. Item Aug.
xvi. q. vii. decimas. Item
in persecutione. Malach. iii. c.

sicut. cap. Cum
sit licitum con-
tra eos qui se ex-
cusant decimas
e contra ut etc.

sicut in tex. quod
ille qui bene
dat decimam
corruptibilis remuneratur
a deo etc.

quarta

primum postulares honorem. de his uero qui dignatur totum dare decimam a nobis dedignantur recipere, non enim nobis sed dubio profuturum. Verum sicut idem subiungit decime ex debito requiruntur, et qui easdem dare noluerint res alienas inuadunt. Et qui pauperes in locis suis ubi ipse habitat illo decimas non dante fame mortui fuerint homicidiorum reus ante eternum iudicem conspectum reus apparebit. Quia tempus a domino pluribus delegata sunt usibus. Ref. maiores. Nam in scriptis ordinibus hinc ualebat quod decimas deo dabant et cesari censum reddebant. Iam autem quia discessit deuotio dei accessit indictio fisci. Noluimus enim deo partiri decimas, sed tollit fiscus quod non accipit Christus. Patet ex premissis quod iuste tales comittunt rapinam et homicidium, et etiam sacrilegium. Iero. Dicitur ipse clericus Cyprianus. Furtum est ecclesiam fraudare, sacrilegium est. Aut quod a pauperibus ecclesiis est extorquere aliquid, sub trahere omnium predonum crudelitatem superat. Et dixi. s. c. c. Item de multibus. Item non quod qui non dat decimam non sit excipiendus in ea quod dixi sed non ui ecclesia in statu saluatorum et de anathemizatis premissa canonica admonitione usque ad satisfactionem et emendationem congruam. xvi. q. i. omnis decime. De primitiis.

Sequitur de primitiis. ubi uidendum quid sit primitia. Cui danda. Et quanta debet esse. Primitia est prima pars frugum domino offerenda. Et dicitur ex precepto domini. Exod. Exo. fuerint primitias decimas primitias tuas non tardabis offerre. Et in eodem primitias frugum terre tue deferes in domum domini dei tui. Et pro[illegible] malach. iii. s. c. s. Item de mulieribus. et q. i. summa. Item et Ezechiel. Omnium primitias uiras et initium decimarum uitarum in omnibus sanctificationibus uestris. Item in canone dicitur. Precipientes statuimus ut decime et primitie seu oblationes uiuorum et mortuorum ecclesiis dei fideliter reddantur a laicis ut in dispositione episcoporum sint. Qui quidem retinuerint a sancte ecclesie communione repellantur. d. xxxii. preter. Et sunt dande sacerdoti parochiali. xvi. q. i. decretorum moderamine. Quanta debeat esse non inuenitur expressum in libris Moysi. dicit tamen quod maiorum traditione introductum est, ut qui plurimum quadragesimam partem dabant sacerdotibus, qui minimum sexagesimam. Item quadragesima et lx. licebat offerre quod ergo uoluissent et hii aridis et liquoris. et ex c. decimam. In festiuitatibus et precentium dabitur. h. tamen dic. de con. d. viii. lau et Io. dicit in centesimus. Ergo credo standum esse consuetudini. Unde si quis habet certam suetam consuetudinem suam seruet. Si non habet recurrat ad consuetudinem uicinarum ecclesiarum. Si uicine habent diuersas consuetudines illam sequatur que magis tendit ad mediocritatem, ut quod a pluribus obseruatur. Ar. ex. de sepul. certificari. ex. de cons. spi. super eo. ex. de consue. cum olim et fi. ex. de symo. ex. ad apostolicam. d. xvi. psalmorum et d. xii. in canonicis. Si tamen ecclesia esset tenuis nec haberet sacerdos unde posset sustentari tunc dicerem illam consuetudinem eligendam quod amplius soluit, uel saltem medium inter illas. Ar. x. q. ii. hoc ius et. i. q. oblationes. v. in fine. De oblationibus.

De oblationibus autem uidendum est quot sunt species. Cui dande et an necesse sit soluere.

sunt. Item et est. Reliquanti huiusmodi illis sed ulterius pro decimam maiores. xvi. q. vii. minores. Item dicto fisci. Item et extorsio facta pro fisco. Id est per exactores rerum fiscalium, id est rerum pertinentium ad imperatorem uel regem uel alium principem, ut ad rem publicam pertinentia uel ad omnes alias ciuitates pertinet. huius ultra uero non augustus. Iero. xii. q. ii. gla. exemptus uel priuilegiatus aut infeodatur alicui aut alias mi[illegible] licita ex causa sine remissione ut notatum est supra de mach. h. de ex. pre. et illo c. omnis decime. Prima pars. Item et pro eo offerenda. Exod. xxii. Exod. exod. xxiii. Malach. iii. Ex. xx. primum dandum. c. decimas fructus. s. uel fructus dare est. Quanta uel eligenda, Et quod uel consuetudo est ynich soluatur uel exigatur debet primitias extunc a parte non soluerit tunc si huius consuetudo sit ordinacione apostolica et ipse ex quo [illegible] memoria.

No. item. et qui easdem dare noluit etc.

No. in ap. Et quid si consuetudo etc. No. item. Quanta debeat esse etc.

No. item. in festiuitatibus etc.

No. Ergo credo standum etc.

No. Si tamen ecclesia esset tenuis etc.

Species oblationum sunt tres. Nota text. et cap.

Alia causa mortis donatio deo vel ecclesie

Species oblationum sunt tres quantum ad presentem materiam. Una est alicuius rei donatio gratuita facta inter vivos deo vel ecclesie facta. Causa mortis que hodie ad exemplum et instar legatorum redacta est, ut idem iuris sit in utroque. Inst. de dona. §. ii. Tertia est cothidiana et usualis quam faciunt fideles ad altare vel manum sacerdotis. Et hanc debent sacerdoti parrochiali tantum, quia pro peccatis offeruntur, et ille tenetur ex officio orare pro populo. Et si alii ecclesie offerantur, prelato eiusdem ecclesie dantur. x. q. i. c. Quia sacerdotes. Hanc consuetudinem xvi. q. i. Decrevimus. Oblationes in prima et secunda specie necessario sunt solvende, adeo quod qui non solvunt et maxime oblationes defunctorum sacrilegi iudicantur. xii. q. ii. Nulli et que omnia de. xii. q. ii. c. Qui abstulerit. Et egentium necatores et infideles. xiii. q. ii. Qui oblationes defunctorum aut negant ecclesiis aut difficulter reddunt tamquam egentium necatores excommunicentur. Et in duobus capitulis sequentibus. In tertia vero specie, scilicet oblationes cothidiane, dicitur hic quod necessario sunt solvende, et qui non solvit debet excommunicari. De con. di. i. Omnis christianus procuret ad missarum sollempnia aliquid deo offerre et ducere ad memoriam quod deus per Moysen dixit: Non apparebis in conspectu meo vacuus. xvi. q. i. Statuimus. di. xxxii. Preter hoc. Alii cum quibus sentio intelligunt illud c. Omnis de oblatione in fine vel bonorum operum vel de consilio. Alia duo c. intelligunt scilicet de oblationibus aliis de quibus superius dictum est. Et his non concordat quod si necessitate pauper sacerdos nec haberet unde sustentaretur posset eis subtrahere. Dicimus ergo quod nemo cogitur ut ait Ab. suus superius dictum est. de symo. c. Cum sit. Ar. q. xii. c. Clericus. Preterea quod si de consuetudine solent parrochiani in certis et precipuis aliquibus festis offerre, possunt cogi ad tenendam predictam consuetudinem, et a prelato possunt sine contradictione vel ab eo cuius officium interest implorendo. Ex. de sy. c. Ad nostram apostolicam. In summa nota quod quandam personam secularem et criminosam a qua non decet recipere oblationes in crimine detestationem. Et similiter quod vero vel secularem et eius queret verum de iniuste commedium.

Nota in text. Similiter in tertia specie. Nota text. et cap.

Nota in text. Sed credo quod si de consuetudine etc.

Et sunt secunde. Nota text. et cap.

Causa mortis donato cum mortis est cum quis magis vult se habere quam eum cui donat, magis tamen eum cui donat quam heredem suum. ff. de dona. causa mor. l. i. et Inst. de do. §. ii. Nota quod donatio cum dicitur causa mortis, cum quis magis vult se habere quam eum cui donat, subaudi. Et tamen retineo donatam rem et obligatur donatarius, ne illa distinctio contineat legatum. Institut. Differentia tamen est inter legata et donationem causa mortis in quibusdam, quia legatum ab herede petitur, donatio vero causa mortis nunquam ab herede, quia a testatore traditur. Item donatio causa mortis obligat donatarium, non in legato. Item si quis accusat testamentum ut falsum amittit legatum, non donationem causa mortis. Obligatur donans et non in legato. Item si etiam aliquis causa rescinditur testamentum, donatio causa mortis tenet et quandoque alia est donatio causa mortis vel continetur in legato.

Deceptio

Nunc agendum de sepulturis. Quod sit ius sepulture. De ecclesia habeat hoc ius quod philebat in cimiterio sepeliri. Cum quis alibi quam in sua ecclesia eligit sepulturam quid iam [illegible] pro remedio bonorum ecclesia sua debet habere.

Notari

vel donationis causa mortis vocari solent. C. de do. cau. mor. in summa. Et illa vero legato. t. et dona. causa mor. supra dictum his oblationes quas ecclesiis parrochianus vel prelato non concedetur in dona. causa mor. donatorem ad voluntatem suorum. Extra. xxxiii. Alia duo c. statuimus et preterea alias oblationes donationibus que fiunt inter vivos vel que fiunt causa mortis. Concordat quod possit non sua propria sed episcopi auctoritate. Vo. ii. dist. Ap. i. cor. ix. Dicit victum suum dominus etc. victum et vestitum sibi artificio vel agricultura absque officii sui detrimento preparet. Post tamen dicitur capitulum istud intelligitur de presbytero parrochiali intelligendum. Et qui parrochiam pauperem habet. Si non possit vel provideri supra. Sed notorie dissidentes quos prelato paupertates vel usurarios quos [illegible] et [illegible] hic vero notorie [illegible]

Nunc videndum etc.

I

Cuius sepulture esse debeat in eodem existens ecclesie ad sepeliendos aliquos contra

suo. prout est et ex pontificali assignatione. ar. xiii. q. i. ecclesias. Compe

tit ecclesiis parrochialibus et aliis quibus a iure vel privilegio est

concessum. ut infra dicetur. Capelle que privatis ullo modo competit. Prohibetur

in cimiterio sepeliri omnes heretici et excommunicati maiori excom

municatione. extra de here. sicut. xxiiii. q. ii. sane quod si. Qui autem per violentiam

sepulti fuerint, debent postea cum opportunitas fuerit exhu

mari si possint discerni ab aliis non excommunicatis. extra e. sacris. Item

hii qui in torneamentis moriuntur licet penitentiam et eucharistiam non dene

gentur eis, post penitentiam tamen carebunt ecclesiastica sepultura. ad

idem extra de tornea. c. i. hoc tamen intelligitur de illo qui mo

ritur cum exercendo se in torneamento non de aliis. extra e. c. ii. Item

publici usurarii manifesti. extra de usu. quia. Item predones in ma

nifesto etiam si penitentes moriantur dum tamen habeant unde sa

tisfaciant et heredes nolunt satisfacere et hii sunt cum infusione heredum

ut talis compellantur. extra de rapto. super eo. Vel dic utrum

[illegible] vel quia ille penituerant. videtur de iure novo quod si

aliquis pro suis criminibus excommunicatus et dum in extremis age

ret fuerit ecclesie absolutus non debent ei cimiterium et alia ecclesie

suffragia denegari. Sed ei heredes et propinqui ad quos bona

pervenerunt ut pro eo satisfaciant. sunt censura ecclesiastica com

pellendi. extra e. c. a nobis. quod. xi. i. ite. no. quod. Item publici

omnes quos notorium est in mortali peccato decessisse. puta qui

suspenderunt se vel precipitaverunt vel gladio seipsos perimunt. vel

alio simili. xxiii. q. v. quibus pro obeuntibus. xxiii. q. placuit. et

q. vi. quicumque clericus. Eo quod ibi dicitur de sepultura non percusserit. Intel

ligendum est attamen. Hec autem omnia intelligas nisi in morte apparuerunt

manifesta signa penitentie quia clamaverunt presbiterum vel penitentiam vel

alia signa certa si forte amiserat iam loquelam. tunc enim post

mortem debet absolvi et recipi ad orationes et ad alia ecclesiastica

suffragia. extra de sen. ex. a nobis. et in hoc casu sufficere ut

dicunt fere omnes doctores unum testem probantem huiusmodi signa. xxvi.

q. vi. qui recedunt. et c. sequenti. Qualiter enim regulariter communi

cavimus vivo debemus communicare et mortuo. nisi sit

hereticus qui etiam post mortem posset accusari de here

si. Quia prohibita licet [illegible] sibi vivo communicavimus

non communicabimus sibi mortuo. xxiiii. q. ii. sane profertur.

Nunc videndum apud quem ecclesiam defunctus debeat sepe

liri. De hoc summe varie loquuntur et diverses opiniones.

Inter quas eligens in eo iudicio meliorem. dico cum Bar.

h. viii. io. et multis aliis quod quilibet adultus et discretus

vivens potest eligere sepulturam ubicumque voluerit. extra

e. nos instituta. xiii. q. ii. ultima etiam apud locum nunc religiosi. ex. e. Cura.

Et omnia contraria intelligo quando vel est illicite vel ex contemptu vel ex temeritate

et in maiori excommunicatione. hoc intelligo de illis qui sunt no

torie et excommunicati. Sane quibus dicitur quod qui tales vivi

non excommunicati nominatim nec communicavit excommunicatis

ex nomine exeunt. Si nobis cum eis communicavimus et defunctis

eis ianue legitime non ominibus admittere. sacris. Sed

si ibi autem discerni non possunt non expedit.

ut cum excommunicatorum ossibus

communi extumulentur fidelium. Exercendo. Quod intelligo tam

de militibus quam de armigeris eorum qui ibidem

se armis exercent. De aliis autem qui vadunt cum

ipsis causa ostentationis ad videndum vel ex alia causa

de ulterioribus requirendum debet

tamen vel videre potest amici

eorum et filia. illa decedit

se eo perimi excedit

tedio vel indignatione vel in

vidia. Sed si ex furore vel a causa. Attamen. Et

loquor ibi de clerico qui in bella

aut bello aut genti

lium ludis mortuus fuerit.

Quod autem est de illis qui

se suspenderunt scienter

aut perimerunt. Intel

ligo et de omnibus qui in

peccato mortali notorio

absque signo penitentie de

cesserunt. Qualiter in

cautus aliquis a predicto

hereticus vel excommunicatus

maiori excommunicatione

et torneatoribus et

Nota textum quod sunt sepulture [illegible] fugiat et [illegible] competat. [illegible] in cimiterio sepeliri. Nota textum et ar.

Nota textum vel dic utrum [illegible] [illegible]

Nota textum per omnia intelligas nisi in morte appa[ruerunt] mani[fe]sta signa penitentie.

Nota textum. Nunc videndum apud quem ecclesiam defunctus debeat sepeliri.

Sepe a plurimo. Nota text. et ap.

deset' suam etiam l' non ubi ei relinquere le
gitimam portionem. Sepe a plurimo ex
consuetudine trahitur ad sepulturam antique ecclesie ni
si appareat aliqua causa probabilis quare alibi ele
gerit ut quia ibi maior religio l' quia ipse erat
ibi patronus l' ubi erant sepulchra parentum suo
rum uel alia similis. Patres tamen non possunt filiis suis in
puberibus eligere sepulturam nisi hoc habeat con
suetudo. ex. e. de uxore. In uita. Si quis decesse
rit nulla sepultura electa si est indigena in
sepulchro parentum debet sepeliri. ex. patriarcharum.
xiii. q. ii. ebron. ex. e. nos instituta. nuncia
tem. Si vero incola uel viator debet sepeliri
apud ecclesiam parochialem in cuius parochia mor
tuus est. xiii. q. i. ecclesias. De uxore dico quod
maritus defunctus est quia potest eligere sepul
turam et alibi quam in sepulchro viri. ex. e. de
uxore. Si tamen non eligatur sepulturam electa credo
quod debeat sepeliri cum viro. ar. xiii. q. ii. v
naquaque mulier sequatur virum suum sive in vita
siue in morte. Item quid recepto corpore alieni
in cuius non concesso iure sepulture cum omnibus que cum eo
illi receperit cogitur reddere. ex. e. fraternitatem
in fi. et ex parte. §. cum autem. Item quod elegit alibi
sepulturam quam in ecclesia sua parochiali debet pro
curare ecclesie canonicam portionem de relictis ab
ipso defuncto pro anima sua. Ut in eodem. Cano
nica autem portio est secundum varias consuetudines
varia alibi medietas alibi tertia alibi quarta
datur. et ideo consuetudini standum. ex. e. certi
ficari. Quod si consuetudo quod nichil percipi
at. plus tenebit talis consuetudo? Credo
quod non. quia est contra rationem et naturalem equitatem
qua dicit apostolus socios passionum debere esse
socios consolationum. et ex. e. nos instituta.
velatum. Item quod auferetur tota pri
me ecclesie tota commoditas vel sive id est
parochianus qui esse non debet. ar. ex. e. certificari.

Pater tamen non possunt filiis impuberibus eligere etc. Nota text. et ap.

De uxore etc. Nota text. et ap.

Cum quis eligit alibi sepulturam. Nota text. et ap.

Quod si consuetudo. Nota text. et ap.

cedit supra positis plurimo. postea viator qui semel incon
trarium quia de quolibet potest presumi quod est in bona quam in
malam. ex. de servitutis in. ord. fa. c. i. Item non
est verisimile quod aliquis sit immemor sue salutis. ex. e.
de procurat. in uita. Impuberes. De hoc notauit lau
ex. §. de sepult. nolumus quod pater filio impuberi po
test eligere sepulturam. Si tamen sibi ipsi ibidem eligat
sepulturam sicut et testamentum potest ei facere si hoc
faciat. al' non. Instituta de pupillari substitutione
§. igitur. et §. libris. Debet sepeliri. Dicitur eodem quod in paro
chia propria. ar. xiii. q. i. c. i. Super hoc tamen eadem consue
tudinem et secundum. Incola et in quantum alienigena
tamen cum viro non consuetudo loci repugnet que in talibus
est observanda. Quod si plures habuit viros cu
ius sepulturam sequatur. Dicit eodem Ber. h. notauit
xiii. q. ii. unaquaque. quod uxor debet sequi sepulturam ma
riti ultimi illius. s. quem habuit tempore mortis sue
aut si est vidua illius quem ultimo habuit sic et
ultima ecclesia quam habet clericus succedit ei. ar. xviii.
q. ult. c. i. Unaquaque. Aliqui tamen habito pro capitulo hic
habent sub illo. c. ebron. Iniuria. s. cum transi
vit de provincia ad provinciam l' de loco ad lo
cum et si sit leprosus et reddere ei debitum tenetur.
Notauit et h. super hunc locum quod tenetur sequi virum
suum ioculatorem l' lascivantem per diversa loca
non ad extendit talia cum ibi peccet mortaliter set
ut reddat ei debitum et serviat ei tamquam ma
rito. Dicit et quod tenetur sequi eum si deportetur aut
proscribatur uel mittatur in carcerem aut in exilium
aut captivetur ab hostibus aut vadat in peregrina
tionem aut ad negotiationem aut in exercitum
si tamen virum velit. Ut in eodem. s. In quantum eligit se
pulturam. Non. Alanus videtur tamen notasse. Alan
ex. de sepult. Relatum quod debet habere canonicam por
tionem de relictis ausentibus aliis ecclesiis. Aliquid
notauit idem alanus quod si pauperibus uel consan
guineis suis pro salute anime sue aliquid reliquisset
illius partem ecclesia sua petere non posset. Videtur
etiam quod pro defunctis. ex. de sepul. Relatum. Testa

mentum omnia. et ex. de sepult. Nos instituta. Relatum. Quod de omnibus modo defunctis debet ecclesia paro
chialis habere canonicam portionem. Set quid si in vita sua sacramenta percipit in una ecclesia et in
alia ecclesia est sua canonica sepultura. Vel quid si in capella audit divina et in baptismali
ecclesia percipit sacramenta. Queritur cui ecclesiarum habebit canonicam portionem si alibi eli
gat sepulturam. Et h. notauit. xiii. q. ii. §. si addubitatur. quod si aliquis audit divina

omnia predicta

ex. op. ff. Canonicam por. venditor. similiter
solvant. i. fi. Extra. de quibusdam rebus et hec
canonica portio deducenda. De mortuariis
tamen an et de oblationibus. Extra. de oblationibus. ex. e. In media p(arte)
sententia. Excipiuntur ornamenta vel legata
pro eis seu fabrica luminaribus anniversario.
vi. q. xx. xxx. Si alii ad perpetuum cultum divi
num legantur ecclesiis vel religiosis piis locis de
quibus canonica portio non modo in fraudem
non fiat ut ea est seu parochialis ecclesia debitis
defraudari. de quibus non dicit. extra. de testamentis. de
his. Et q. xxi. i. Item no. C. Item pone quod re
linquit ecclesie sue. x. et alii ecclesie in qua elegit
sepulturam mille relinquit. vel castrum.
Quero an prima ecclesia debeat esse contenta vel
x. an possit petere integram portionem de
relictis alii ecclesie. An et teneatur in illis por
tionem computare x. de relicta. Solo. Si
non recepit illa x. potest petere integram portio
nem. Si recepit et
de suis tali conditio
ne legavit quod illa
x. vel ecclesia contenta et ipse
relinquit conditionem vi
detur renunciasse et non
potest ulterius de certo
petere aliquam portionem.
Et si absolute sibi
reliquerat illa x. et
ipse absolute recepit
potest sibi de certo
portionem canonicam
in residuum vendica
re. Extra. de testamentis. officium.
Vel saltem aget ad
supplementum computa
tis illis x. quod ad instar di
cit lex in filio institu
to in minore parte sua legitima quod potest agere ad supplementum legitime. C. de inoff. t. Si quis
filio et l. omnimodo. et arg. extra. de emptione. cum dilecti. Item elegit aliquis sepulturam in ipsa ecclesia
et nichil ibi relinquit. alii tamen ecclesiis multa legavit. Numquid an ipsa ecclesia possit ad pe
tere ab aliis ecclesiis vel ab heredibus. Extra. Si consuetudo regionis quod exigitur sepulturam
ipsa ecclesia aliquid ibi relinquitur potest illud petere ab heredibus. Si vero actione non dissentiendo per
hoc sepulturam sed implorando officium episcopi vel superioris. extra. de sy. [illegible] ad apostolicam. Si vero non est

in una ecclesia et de iure habet sepulturam in alia si eligit ordinem
sepulturam in monasterio illa ecclesia in qua debebit sepeliri
de iure habebit canonicam portionem quod nulla ecclesia
iniuria fit ecclesie in qua audivit divina propter sepultu
ram alibi electam. Sed tamen ecclesia illa in qua audivit
divina solebat accipere de mortuario sui parochiani
cum sepeliebatur in illa ecclesia vel de iure vel consuetudine
habebat sepulturam. dicas ideo. h. quod pro parte eius quod sol(ebat)
accipere nec accipiet de canonica portione illa ecclesia cum
in qua audivit divina. Alanus non novit. extra. e. de his. Et
Jo. ubi cum uni patrono portio in qua posita deinde
debet uni canonicam portionem. Cum convenit tacite
non consuetudo loci repugnet. Ar. ex. de parochiis
Significavit. et ex. e. Certificari. de uxore. Venditor.
Sed dic in lapidibus vel in lapidibus vestimentis
secludatur. nec commoditas testamentis aufertur.
De mortuariis. l. de oblationibus et cereis et aliis que ecclesie
recipit in qua sepelitur preter ipsum in die funeris. De oblationibus
sancti de relictis et aliis que relictus pro anima sua et vi
ta sua dispositione relinquit. vel in illa terra. Iuri(s) a. Piis
locis. Excipiuntur etiam et arma que dantur hospitalariis et templariis ad sub
sidium terre sancte ut prece. Si de consuetudine solet accipere canonicam portionem
in mortuo defuncti. Quid de quibusdam regionibus ubi ecclesia parochialis in omnibus
mobilibus que possit in testamento relinquere movetur exigit tertiam partem. et mo
riente intestato exigit quod sacerdoti revelet omnia mobilia sua ut iure sua possit
habere. Sicut fit alibi. scilicet in Britannia minori. Sed quid valere debet consuetudo ut
precedat moniciones sed ad mandatum sacerdotum nisi revelaverint in morte omnia mo
bilia ad eorum dispositionem pertinentia. Extra. Non credo quod huiusmodi consuetudo possit preiudi
care iuri communi quod pacifice et liberum tempore fuit prescripta vel ex causa omnino in modo
obtenta vel auctoritate sedis apostolice confirmata. Non credo consuetudinem tenuem archi
episcoporum vel episcoporum illius loci ad hoc sufficere nisi adsit voluntas et consensus sub
ditorum quia tangit hec consuetudo. Et ideo credo de precepto quo precipiunt sacerdotes
parochianis suis revelare omnia mobilia sua. quia non tenentur morientes in
hoc eis obedire. Nisi ut dictum est prescriptum fuerit omnino vel auctoritate iudi
tio optentum vel per sedem apostolicam confirmatum vel de voluntate parochianorum
introductum est. Non recepit. ecclesia parochialis. Non recepit igitur non apparuit hic
modicum. Absolute. Non apponendo aliquam conditionem. Conditionem

Item de quibusdam rebus et cetera. Non textus et apparatus.

Item pone quod relinquit ecclesie sue. Non textus et apparatus.

Non in apparatu. Quid de quibusdam re(gionibus) et cetera.

Non. Item elegit aliquis sepulturam in ecclesia. textus et apparatus.

P

cōsuetudo n̄ pōt p̄teē. q̄r tenet̄ ex off̄o suo ipm̄ sepelire. ex̄. de sp̄. n̄ taceat. cū i ecc̄e. posset tn̄ attemptari ut ꝯ 7 h̄ cau ipso rariz ꝑpa ecc̄a offm̄ iudicis ad iūsuc hrēdes si dep̄hendat dolū celebratoris ꝯ ut ꝯ xpiꝰ ij. x. 7 ad illio aliarū ecc̄arū p̄latos s̄ 7 illoꝝ dolus dep̄hendatur. q̄m 7 c̄ talia dolus ē pu niendus. xx. q. iij. cōstituit. ex̄. e. ꝯ in uita. ex de testa. off̄.

Ceto q̄ ꝑ ipso excrescente ecc̄e de nouo cōstruit̄ quatuor utrum possit petere medietatem l' etiam l' q̄rtam. Cuid h̄ pōt di ci recurrend' ē ergo ad cōsuetudinem metropolit̄ ecc̄e. ar. di. xij. de hiis. ex̄. de cōgr. sp̄i. ꝯ eo. u l' forte plus ad cōsue tudinem vicinaꝝ ecc̄arum. ar. ex̄. de censi. cū. Cꝫ q̄d si con suetudines vicinarū ecc̄iarū varie s̄t 7 diuise. quam seq̄t h̄ noua ecc̄a. Cre. seq̄t illam q̄ a pluribus 7 ab hiis q̄ s̄t ma ioris auctoritatis tenet̄. d. xix. ꝯ enimuero. d. xvi. ꝯ sinodꝰ. si q̄ n̄ inueniatur maioꝝ ꝑs. eligat utrum mediam 7 iuxta mag cōsonam. ar. v. q. ij. hec ius. x. sit tn̄ ea res mediocris. ex̄. de sī. igr̄. pastoralis vel accipiat eāe cōsuetudinem metro pol' ecc̄e. si ista ē equal' ut si est p̄babilis accipiat cōsue tudinem sue equal'. d. xij. de hiis. C'd de hiis q̄ eligunt sepulturam aꝑ q̄ndam religiōem 7 eo i publico instro iu ramento 7 roborato. siūg potio postea alibi eligere sepul turam videtur q̄ nō. q̄r h̄ iuramtm̄ ꝑuatū n̄ vigeri i eterni salutis et iuris. q̄ ē eu'ang. ex̄. de iur. iur. ꝯ si v. Cs̄. redi tū iuramtm̄ est de iure iam 7 i p̄cepto. q̄ nullo in frangen d. xxxij. q. vij. flagicia. ex̄. de regul' iur. Q secundū autē vir. ex̄. de no. o. nū. cū ex iniuncto. e q̄ videtur q̄ possit. q̄r voluntas cui libz ambulatoria ē usq̄ i finem adeo q̄ rep̄stando est ultime voluntati q̄ntū ad testamentū 7 sui corporis ordinationem. q̄r ex̄ vltia volūtas defuncti modis oībus q̄seruetur. xiij. q. ij. ultima. 7 ꝯ dic ap̄ls ad hebre. testamentū morte confirmari 7 ex̄. de celebra. miss. cū marthe. Cet nullus pōt i talibz introduce legem ut ꝑ pact' vtn̄ liceat sibi recede a p̄ori volūtate. ff. de l'. iij. sig. i p̄n. ff. p̄o soc'. cū duobz. q̄. ꝯ 7 q̄ ult. i fi. Csolo. licet forte de subtilitate iur' posset dici q̄ s̄ tenetur ultia electio ut supradictū est ꝑ una ultio allegatum eō tn̄ s' deū 7 canonicam equitatem q̄ n̄ pōt mutare ꝑ prium iuramtm̄ n̄ postea emergerec aliqd de nouo de quo ille n̄ cogitauit. ut forte ingrederetur religionem l' aliud. R. s. de iuramento. ꝯ in summa. tn̄ nullo modo approbo q̄ iu ramenta i de exigantur ꝑ instigacione aliaꝝ q̄ inde se quuntur. et cotidie possumus i libro experientie legere. neo ultra prosequor ne videar aliquam religionem tangere. q̄ diligens in dagator facile poterit suo ingenio inuenire. Citem q̄ si aliqs i vita sua

possit tn̄. Isidro d̄r ꝯ ut ꝑ ecc̄. C. x. n̄ habet ꝑ p̄ chialis ecc̄a suam canonicam de iudicio defuncti vel q̄ mortuū sepeliatur. Cdi ditur. ex̄. e. c. i. Cd mouent etiam ꝑ ꝑ rem sui iudicis det ecc̄e sue 7 sic eligat suam sepl' turam vel q̄ volunt. Ex hiis s̄ ut videtur q̄ ecc̄a dz h̄re suā legi timam de iudicis supo sitis. vel q̄ sepeliatur dolus. Cō videtur ꝑ sua facie p̄ sim de his cū aliq̄ ecc̄iis multa legauit 7 nichil ꝑ p̄e p̄rochie reliq̄t. s̄ 7 illoꝝ. ꝯ hiis c̄ ul' videtur ma gis iuste q̄ p̄rochial' ecc̄a n̄ pōt exigere ca nonicam portionem q̄ ille q̄ legauit defuncto ecc̄e n̄ i ea sibi elegerit sepl'ttam n' dolus dep̄hendatur i p̄lato ecc̄e cui legauit est. Iuramento. q̄ sic ibi sepeliantur. ad hebre. ix. q̄ n̄ pōt re iure. Cuid tn̄ si de eo mutaret. sūg tenebit. Cus. q̄ aliq̄ sic. sicut post vota sepl'ter d̄ n̄ dz cōtrauenire. cōtra q̄ tamen. Eligunt. ar. q̄ n̄ di aliquis iuramento alli gari ꝑ sic aliq̄ religi ōis ad secunda cōp

No i texu. Et hoc ꝑ po p̄lo excrescentē.

De aliquibus q̄ eligunt sepl'turam. no. texū 7 ap.

No i texu. Quia ultima uoluntas defuncti modis oībus q̄seruetur.

Item q̄ si ali quis 7 c. No. texū 7 ap.

intrat religionem illam vel eligit sepulturam. Aug. et tunc potius eorum parrochialis presbiter canonicam portionem. Ad hoc dico quod si ex infirmitate transit vel in infirmitate de qua non moritur, non potest aliquid petere. Sed si in infirmitate de qua moritur. extra. e. de his. et idem credo si diu vivit in una parrochia facit se inmutari in aliam parrochiam et moriatur de illa egritudine. quia propria ecclesia non providebit sua portione. xvi. q. ii. dec. Quedam alia de sepulturis quere infra ad sy. re. q. de sy. Item. Portionem etc. c. quod in cod. capit.

religionem. de qua non merito. Et de leprosis qui intrant ad domum leprosorum. Aug. sacerdos parrochialis potest petere canonicam portionem. Hu. Credo quod non potest de iure. Quia proinde est ac si sani transirent ad religionem. Non forte moriantur ex violentia lepre. multi enim moriuntur cum lepra. sed non ex lepra. Sed in hac parte tamen tenenda est consuetudo regionis. dec. ex. e. de his. Et sunt forte multi ex illo morbo diu mansure de egritudine illa decedat.

Prima parte etc. ext. i. Cano. lo. i. iiii. homicidiorum. Ubi dicitur quod detractio et odium homicidium est. ext.

De homicidio. De torneamentis. De duello. De sagitta- riis et balistariis. De raptoribus et predonibus et incendiariis. De furtis. De usuris. De negotiis secularibus et utrum de illicite acquisitis possit fieri elemosina. et de aleatoribus.

Hic explicit liber primus. Incipiunt capitula secundi libri. et primo de homicidio.

Prima parte dictum est de quibusdam criminibus que principaliter in deum committuntur. In hac secunda parte de his que in proximum qualiter committuntur agendum est. et primo de homicidio. Videndum ergo quid sit homicidium et unde dicatur. et eius species. qua pena homicide puniantur. et quando dispensatio fiat circa clericum homicidam. Homicidium est hominis occisio ab homine facta. Dicitur ita ab homine et cedo et hinc non proprie dicitur homicidium. Si a demone homicidium ab homine et cedo cedis quasi hominis cedium. Species homicidii sunt plures. Nam aliud spirituale. aliud corporale. Spirituale quoque spirituale et quando dicitur occiditur. quod fit vii. modis. odiendo. detrahendo. male consulendo. precepto. victum subtrahendo. De pe. di. i. Homicidiorum. de pe. di. i. homicidiorum. Omnis iniquitas. Item poli pulcre homicidium de. xxx. d. lxxxvi. pasce fame morientem etc. et ff. de decri. q. In summa non. quod ille et q. obiones quod ista tria modo. Corporale quo homo occiditur corporaliter. et hoc committitur duplici modo. s. facto vel lingua vel utroque. Lingua tribus modis. s. precepto.

Consilio.

iniustitia et iniusticia. et oppressio iudicum sanguinis est. Et licet gladio non occidas. voluntate tamen interficis. Item poli putare. Ibi dicitur si tu tuo malo exemplo et causa homicidium. Ibi dicitur quod singuli motus ad nocendum fratri in homicidii genere deputantur. Consilio. Pone aliquis clerico divertere laborantem in extremis de consilio alicuius transiliverit vel intraverit ipsum super alium, talis ut clericus moreretur. Aug. fit irregularis. Hu. Si ex tali transitione vel alia occasione clericus moritur quia forte percutitur vel inhereditus vel rumpitur apostema ex violentia motus et suffocatur sic eorum ex fame insuevit et consiliis causis irregularis est quod consuluit et quod fecit. non dispensari potest de causa. Licet de predictis possint absolvi a prelatis suis sive sint religiosi sive seculares. sed illud quod simplices sacerdotes de talibus absolvere non possunt quia talia retinentur ab episcopis. Si vero clericus non moritur ex hac causa non incurritur irregularitas. sed sufficiet penitere de peccato et mala intentione. Hec est que sumendo quod talibus ... fiant per sortilegium vetularum. sic quando faciunt detentum apponi ad caput morientis.

De sepultura. q. de religiosis et e.

homicidium et ... sit homicidium et unde dicatur.

Species homicidii plures. De ... c.

De ... qua ... ne alicui ... etc.

Nota cap. de illo qui volens fugere etc.

Nota ex textu hic quatuor modis et cetera. Iusticia nota textum et cap.

Nota in textu peccat et tamen uterque mortaliter et cetera.

Nota cap. sed numquid clericus et cetera.

Necessitate. Nota textum et cap.

Nota cap. sed numquid licet fratribus predicatoribus et cetera.

defensione d. l. Si quis
viduam. de pe. di.
i. quicumque. quia scilicet isto
vitium illud est mortale.
Fit autem iiii. modis. scilicet
iusticia. necessitate. ca
su. et voluntate. Iu
sticia ut cum iudex vel
minister eius iuste
condempnatum occidit
homicidium si fit ex
amore vel delectatione
fundendi humanum
sanguinem licet ille iu
ste occidatur. iste
tamen peccat mortaliter
propter intentionem corru
ptam. Si vero fit ex ti
more iustitie nec pe
cat iudex ipsum con
dempnando ad mortem et precipiendo ministro
ut occidat eum. nec minister si in ista iu
dice occidit condempnatum. peccant enim
utrique mortaliter si faceret uterque ordine non ser
vato. plures hoc ad ro. xiii. omnis anima potesta
tibus sublimioribus subdita sit etc. et ff. Non est sine cau
sa gladius portatur. dicitur etiam minister enim dei est vindex in iram
ei qui male agit etc. Ad idem ad thi. i. c. ii.
obsecro igitur etc. Item i. pe. ii. c. ii. subditi
estote etc. et ad idem xxiii. q. iiii. c. penultimo
et q. ii. miles. Cum ministri officia non est iniqui
tatis. lex eterna quod precavit. Necessitate. hic
distingue. quia aut illa necessitas fuit evi
tabilis potest non evadere absque occisione et tunc
evenit homicidium et tamquam pro mortali
debet agere penitentiam. Aut fuit inevitabilis
quia occidit hostem suum odii meditatione
nullo cum dolore ad
se et sua liberando.
tunc aliquis non peccat e
vadendo hostem non pec
care. nec astrin
gitur ad penitentiam
nisi ad cautelam.

vel ad cautelam fit ut cum moraliter virtutem hic tunc hoc totale gravi agitur dicitur predicta
de peccato. Item de illo qui volens fugere propter timorem mortis consilium querit
hic ... ei ... cum ille qui volebant eum interficere et ille sic remansit
interfectus est ab eis. Numquid est irregularis. Respondeo. Si ille qui consuluit huiusmodi probabi
lem causam timoris habebat quia de hoc consilio non imminet periculum. puta quia ille
vel clericus probatam vel ille qui querebant eum interficere ... amicitia consan
guinitate vel familiaritate ei coniuncti erant quia in isto fuit presumere quod po
ssent eos ab inferenda ei iniuria compescere non incurrit irregularitatem. Alioquin si
non habuit probabilem coniecturam sed fuit in culpa propter temeritatem et
maxime si lata fuit culpa vel negligentia quia ... totum est quia ... quod dederit
nocivum consilium. intelligo de consilio exhortationis vel approbationis non de consilio
simplicis opinionis vel optationis. Si etiam alicui querenti et generaliter an liceret Christiano
occidere ... paganum occidere ... quibus casibus contingit
hoc esse licitum respondet non ... quia fieret irregularis. licet ille ... talibus
... paganum postea interficeret ex consilio illius ... Et licet quod ille
... et ... dicitur plene. i. e. ti. § ... si clericus. In
defensione. De hoc pone casus sicut ponit magister. i. § ... homicidium. Vel pone
casum in defensione rei secundum criminaliter ad ... vel accusator si non proba
verit teneri ad talionem. Quod mortale. In gratie supple. Ideo dico quod erat
pro ... ministri. Id est officialis iudicis sive
executor. obsecro. et infra ut quietam et tranquillam
vitam agamus. Subditi estote etc. usque ad vin-
dictam malorum laudem vero bonorum. Necessitate.
Supple si fiat homicidium evitabile. Item quod potest
alicui evitare periculum tamen preterea ne in illa neces
sitatem incideret. Se et sua liberando. Sed numquid clericus dubio
laico. quod post primam et res suas armis tueri et pre
venire in ferendo. Sed et numquid hoc clerico ipse res suas
temporales aliquis ... Respondeo. Non. sicut notavit Laur.
extra de homicidio. Suscepimus. Vobis dico quod licet etiam
latronem possit capere ut res suas recuperet non
tamen eum ligare et licet autem tenere tamen res suas
alias salvas ... Et si aliquis eum armis
impetat vel spoliat non ... ipse res ... armis
armis se tueri et spoliatorem interficere. Ar. xxiii.
q. viii. c. i. et c. Quicumque. et extra ill. eo. de homicidio
Suscepimus. et irregularitas indicatur qui ...
captos a ... suo latrones ligavit. ...
... ligatos postmodum interfecit. timens ne ab eis occideretur. Sed
numquid fratribus predicatoribus aut minoribus vel aliis regularibus liceat sua defendere
cum aliquis vult eos spoliare videtur quod sic. quia licet omnibus vim vi re
pellere. et ab aliorum violentia iura sua tueri. ut extra de appellationibus. Si
... lex naturalis. Sed videtur quod quia videns teneri
ad illud preceptum. Si quis te percusserit in unam maxillam prebe ei et alteram.

Ex parte. Ambiguum duplicitatis. Interiorem tamen penitentiam debet agere, et quia suis peccatis accedebat quod in tantam potuit necessitatem devenire. Bona. [illegible] non tutum est ubi culpa sua [illegible] vel [illegible] non est. Extra e. Significasti. Casum. ut cum quis proicit lapidem ad avem vel animal, talis transeuntes ex insperato percutitur et moritur, vel [illegible] arborem et tamen arbor ad [illegible] et similia. Hic distingue. Aut dabat operam rei illicite aut licite. Si illicite, ut puta proiciebat lapidem in usualia loca ubi consueverunt homines transitum facere, vel quando furabatur boves vel equos, a bove vel equo percussus est et similia, hoc imputabatur ei, xv. q. i. c. Ut itaque. extra de penitentiis. d. i. Clerico iaciente lapidem [illegible] Si quis voluntate. extra de presbitero. c. i. Si vero licite rei dabat operam, ut quia magister cum discipulis se [illegible] clerici disciplinam vel [illegible] ad servum de cantu vel alio [illegible] sibi necessitatem [illegible] et similia. Si adhibuit diligentiam quam potuit, videlicet respiciendo et proclamando non [illegible] tarde vel remisse sed tempore congruo et alte, ita quod si aliquis erat ibi vel recedebat potuit fugere et cavere sibi. Vel magister non excedendo modum in verberando disciplinam, non imputatur ei. Ut [illegible]. Si dabat operam rei licite et non adhibuit diligentiam debitam, ut dictum est, imputatur ei, ut dictum est prolatum d. l. Sepe contingit, et si duo fratres. extra e. Continebatur. Ut asseris voluntate. Ibi patet sic distincte quod homicidium voluntarium sic mortale est peccatum et enorme. d. l. Si quis voluntarie. Pena homicidii spiritualis tollitur per penitentiam. [illegible] penam corporalem [illegible]. Pena homicidii commissi [illegible] per se ipso [illegible] iusto dicam [illegible] defensionem. ut puta si dissuadet et sic dissuadendo retrahit a bono proposito hominem volentem alium liberare a morte, et sic quodammodo indirecte defendit homicidam. Pena igitur est irregularitas que et post peractam penitentiam impedit promovendum et deicit iam promotum. de pe. di. i. Periculose. d. l. Si quis viduam. Pena vero homicidii commissi secundo variatur. Nam pro homicidio iuste iusta et recta intentione facto nec invenio nec dico aliquam penam imponendam excepta sola irregularitate quam contrahunt quod impedit promovendum et deicit promotum. di. l. [illegible] et [illegible] ante baptismum commiserit tale homicidium, quia cum baptismo deletur omnis irregularitas quam quis pro peccato contraxerat, si illa [illegible] pro peccato [illegible]. Baptismus non tollit [illegible] regulas [illegible] pro eo facit di. xxvi. [illegible] una tantum. Alii doctores [illegible] dicunt quod si cum peccato sit absque

eo si voluit tunicam tollere, dimitte ei et pallium. Ex [illegible] licet vim vi repellere, incontinenti et cum moderamine inculpate tutele, animo defendendi, non ulciscendi. Alibi iuri [illegible] ad hoc tenentur. Dicunt tamen quidam quod non tenentur [illegible] preceptum propter perfectionis consilium. Sed eo quod [illegible] dictum [illegible]. Qui sine [illegible] mortaliter peccat quod [illegible] non [illegible] si fiat auctoritate iudicis. Et quod dicitur quod vim vi licet repellere, expone: hoc licet, id est permittitur, id est non punitur per legem. Vel licet repellere, id est removendum [illegible] opponendo [illegible] obstaculum [illegible]. Sed hec opinio minus tuta est et ideo non tenenda. Ambiguum duplicitatis. Quia potest timeri ne [illegible] aliquis excesserit vel ne ex indignatione vel ex iracundia aut ex libidine vindicte motus fuerit non ex sola defensione necessitate. Bonarum [illegible] c. d. v. ad eum. Casum simplex [illegible] homicidium. Ut itaque. Ibi dicitur [illegible] actus [illegible] credens reddere debitum uxori alienam polluit, non est reus adulterii. Si [illegible] ludo vel exercitio vel venatione [illegible] alium privat quia ab eo [illegible] homicidii reus est. Clerico. Ibi agitur de homicidio casuali per iactum lapidis et quia iaciens fuit in culpa imputatur ei homicidium. Si quis voluntate. Ibi dicitur quod penitentia vij annorum vel minus vel novem [illegible] tandem imponitur [illegible] casualiter [illegible] vel illud intelligitur [illegible] fuit in culpa. Et i. Super eo de presbitero [illegible] xxvi. Sicut nobis et c. Non imputatur homicidium si casu contingit. Sepe contingit. Agit de casuali homicidio [illegible] quod imputatur [illegible] negligentia accidit. Alias non. Si dissuadet [illegible] caritate.

Nota textum bona argumentum [illegible]. Casum. Nota textum et apparatum.

Nota iterum [illegible] et c. Nota textum. Pena [illegible]. Pena homicidii [illegible]. Nota textum et apparatum.

Pena ho[micidii] [illegible]. Nota textum et ap[paratum].

Alii doctores [illegible]. Nota textum et ap[paratum].

No(ta) i(n) ap(paratu) Ca irregularitas homicidii et cetera ... non ex defectu

No(ta) i(n) ap(paratu) Dicit Bernardus et cetera.

No(ta) i(n) ap(paratu) Si tamen non sequitur mors et cetera.

No(ta) i(n) ap(paratu) Quid de iudice et cetera.

No(ta) i(n) ap(paratu) Credo simplicem posse dispensare et cetera.

No(ta) i(n) ap(paratu) Quid de illis clericis qui in igne et zelo et cetera.

No(ta) i(n) ap(paratu) Quid si nescientes et cetera.

praedo si iudex vel offi-
cialis occidunt multos
homines, aut iniuste, non
promovetur post lapsum.
Per illud ext. de .i. Si quis
vero tenens. de. hi. Aliqui
tamen et hic ultimam
opinionem approbo et
ita tenet ecclesia. Ratio
quod ... per iustitiam
in causa sanguinis fu-
erit iudex, advo-
catus sive pro accu-
satore sive pro reo,
[illegible] Raimundus dixit
in advocato rei.
Item assessor, offici-
alis, testis, notarius
sententiam scribens vel
proferens. Et idem credo
talibus casibus. Ut pu-
ta si scribat acte
[illegible] legitur
in examinatione causae.
Item qui accepit vel
dictavit litteras pro vin-
dicta sanguinis destina-
tas, omnes tales effi-
ciuntur irregulares,
ut dictum est, et pluries
in particulari. Si quis post
aliquos [illegible] necessi-
tate [illegible] ne [illegible]
[illegible] humani sanguinis
vel homicidio necessita-
tis evitabilis, et quia in
telligo [illegible] columnis
quod [illegible] occasionem po-
test evitare. Et [illegible]
illum quod sine culpa sua
in talem necessitatem
ingressus. Puta vi-
dit exercitum veien-
tem ad obsidendum castrum.

quod dicto quod si vir filium volentem liberare aliquem a periculo mortis retrahit vel [illegible]
adeat quia timet ne ibi filius interficiatur vel patrum peccato vel [illegible]. Tenere [illegible]
et bene quia irregularitas homicidii non est ex defectu [illegible] sic irregularitas
bigamiae. Et quia [illegible] bigamiae est ex defectu sacramenti non tollitur per lapsum. Cum
irregularitas homicidii tollitur. Quod autem dicunt et videtur hic contrariare quod [illegible]
[illegible] irregularitatem repellant ab [illegible] ordinibus [illegible]
quia horribile est fundere sanguinem humanum et adhuc iuri [illegible]. Repelli-
tur et [illegible] propter duplicitatem quia [illegible] actibus [illegible] cum iudex vel
officialis vel miles interficit aliquem et secundum legem. Et quia [illegible] facere potius
pro salario quam propter iustitiam. Advocato rei de quo dicit Huguccio quod non incur-
rit irregularitatem quia etsi accusator teneatur ad talionem et deficiat ad-
vocatus tamen rei non [illegible] ad hoc [illegible] ad liberandum reum tamen ex [illegible]
[illegible] accusator non tenetur ad talionem si deficiat vel ad poenam
sanguinis. Hoc tamen novit de. hi. Aliquos. quia et accusator non [illegible]
calumpnia [illegible] tamen contingit et [illegible] accidere et ad ea quae [illegible]
[illegible] hoc dicit advocatus rei in causa sanguinis non debet promoveri. Efficiuntur
irregulares. Si tamen non sequitur mors vel effusio sanguinis potest simplex episcopus
dispensare ut iam dicetur. Humani sanguinis. Ubi inter alia multa dicitur quod
[illegible] executur vindictam sanguinis. Sed nunquam irregularis
efficitur si interfuit. Ut. Sive ex sola curiositate [illegible]
[illegible] ubi quis interficiatur in duello [illegible] graviter peccet non efficitur
irregularis si non consilium non auxilium non auctoritatem praestitit. Quid de iudice
vel officiali vel milite vel advocato qui susceperunt hoc officium si tamen non [illegible]
executi sunt. Irregulares. Ut. Secundum quosdam sic propter voluntatem et [illegible]
tamen exercendi quam habuerunt quia in maleficiis voluntas spectatur non [illegible]
tamen notavit [illegible] Sed quidam quod hac ratione non repellantur ab ordinibus [illegible]
exequentes officia ista quae receperunt. De milite dicit quod si fuit in bello [illegible]
[illegible] duplicitatem [illegible]
in tali [illegible] exposuit. Sed si non [illegible] in bello [illegible] opinionem [illegible]
fuit non repellitur. Item credo esse dicendum de iudice [illegible] quod sit irregularis qui
examinavit causam sanguinis et de advocato qui steterit in ea et de officiali
qui [illegible] ad effundendum sanguinem ex officio [illegible] non fuit secutus
effectus mortis vel sanguinis effusio. Credo simplicem episcopum posse dis-
pensare cum talibus. Et cum illo similiter qui non ex officio sed ex odio [illegible]
[illegible] ut occideret aliquem sed tamen non occidit nec mu-
tilavit. Hoc tamen tali discretione indiget. Quid de illis clericis qui [illegible]
et zelo fidei et pro indulgentia [illegible] ad [illegible]
ad cremandos haereticos damnatos portaverunt ligna. Sunt irregu-
lares. Ut. Si materia quam portaverunt operata vel cooperata est ad cre-
mationem et mortem irregulares sunt nec dispensabitur cum eis [illegible]
Si vero non est operata vel cooperata quia forte iam mortui erant antequam
[illegible] incendio [illegible] illa [illegible] mortem [illegible]
[illegible] materia illa [illegible] mortui non efficiuntur irregulares
aut si indigent dispensatione sufficit episcopi dispensatio. Quid si nes-

aut ubi sic vel sic accidit. certi sunt tamen quod hic occiderit. In dubiis probabiliter dubitatur, teneant certum et dimittant incertum, ut absque dispensatione pape nec ministrent nec promoveantur. quia non est in sublimitate graduum sed in amplitudine caritatis acquiritur regnum dei. extra de tempore ord. ad aures. Et sanctius est in hac vita domino sub inferiori habitu deservire quam sublimioribus familiariter alta et debite aspirando damnabiliter in profunda demergi. l. di. de his. § Videtur idem posse dici de clerico qui tuitus fuit cum aliis ad mansionem dicti clerici et ex lapide proiecto aliquis interficitur aut probabiliter creditur interfectus forte dicatur quod et si clericum sit clerico pugnare pro dominis contra hostem, licet tamen ei turrem vel munitionem tenere et machinis impugnare aut lapides de qua sic vel sic hic aliud non intendat. non est ei imputandum homicidium. extra hoc secundo casu contingens preter eius intentionem et voluntatem. Qui tamen sic tenuit ex quibus credo esse. Proficiebat ad ipsum. hic dicit quia si ibi haberet dominicum vel res suas quas volebat servare secus esset. Tolerantur. extra dispensatione secundum quosdam et sufficit episcopi dispensatio. secundum alios tolerantur de iure communi sine dispensatione. Infecta sunt. Ubi dicitur quod presbiter si eius defensio non deponatur et legitur de illo qui cecidit lapidem quod defensionem rerum suarum et sui potest de iure sine omni dispensatione dispensari. extra dispensatione tamen pape sed facile dispensatur et pro primum. hoc dicit qui notavit. l. di. c. Si aliquis mortaliter peccavit tam laicus quam clericus qui ob defensionem sui vel rerum suarum aliquem auctoritate sua interfecerit, potius debet mortem incurrere quam inferre. xxiii. q. v. Permane. Et quare dominus dicit: mihi vindictam et ego retribuam, et apostolus: non vos defendentes.

et cum posset fugere inclusit se in castrum quod in nullo proficiebat ad ipsum, et postea secuta est necessitas vel similis sub qua hic necessitas irregularitas quam impedit promovendum et deiicit promotum. Si autem fuit necessitas prorsus inevitabilis nec culpa sua precessit. tolerantur in susceptis sed non promovetur ad maiores ordines. di. l. de his clericis pro quibus. de his clericis qui lapsi sunt. e. Infecta sunt. pro homicidio casuali si certior dabatur operam rei illicite vel licite si non adhibuit dili-
gentiam quam debuit irregularitas contracta impedit promovendum et deiicit promotum. Si vero dabat operam licite rei et adhibuit debitam diligentiam licet omnes casus fortuitos qui providere non possunt forsitan non providit ullo tempore. extra de iure non solum in susceptis remanere, sed et ad superiores ordines. In utraque parte sua dictum probatur. di. l. clericus. hic qui arbores. extra e. presbiterum. Continetur. Secundum partem probatur extra e. dilectus. ex literis. significasti. § petrus. et di. l. sepe. viduo. Pena homicidii voluntarii est in clerico depositio. di. l. Si quis viduam. Si quis voluntarie. hanc penam omnes intelligas preter primam. Et post penas legales quas non sunt prosequitur. quia non pertinet ad nos. Dispensatur in utroque homicidio quod hoc modo. Circa homicidium iustum et dispensatur ut possit promoveri. sed etiam erat promotus dispensatur in illis ordinibus tolerari potest. l. v. di. l. Aliquantos. Circa homicidium necessitatis evitabilis non facile dispensatur, sed in homicidio inevitabili necessitatis datur consilium pro non ministret homicida et in susceptis ordinibus. ut di. l. de his clericis non tamen deponitur sed in suo ordine toleratur de iure et absque dispensatione si clarum aliquo sentio. extra e. c. ii. Si. h. d. quia non absque dispensatione homicidium casuale quod nulla culpa precessit sic est nec dispensatio ut dictum est. s. e. § presbiterum. Si vero homicidium casuale culpa precedente commissum sit dispensatio magna maior in materia magna ut promotus ad maiorem gradum non in ipso sed in inferioribus toleretur. extra e. Continebatur. Maior ut in ipso gradu toleretur. ut di. l. clericus. Minor ut promoveatur. extra e. Lator. Circa homicidium voluntarium non invenitur cum aliquo dispensari, sed post depositum alia pena. di. l. Si quis viduam. et hic xviii. est de voluntario tam

Item vide ar. no. i. ap. de post. di. no. de clericis et cetera. Si autem fuit necessitas prorsus inevitabilis, no. textum et ap.

pro homicidio casuali et cetera no. tex. et ap. no. in ar. hunc [illegible] dicit et cetera.

Item promovi

no. tex. pena homicidii voluntarii et cetera. no. tex. et pena et cetera.

Quid si aliquis percutit mulierem praegnantem — Genera — Quid si plures se rixati sunt — Milites in bello — Quantum ad irregularitatem — fuit — Quid de physicis (marginal notes)

manu quam ligis commisso. extra eodem. ex parte. Quia ita in penitentia qui qualis quis potest dispensare. de. 5. in ti. generaliter de dispensat. c. consuluit. Item quam penitentia sit iniungenda talibus. extra. de penitentiis c. Reg. de. iii. b. sic. in tractatu.

Quid si aliquis percutit mulierem praegnantem vel dat ei venenum vel potionem accipit ut faciat abortivum vel ut non concipiat, Resp. talis iudicabitur homicida et irregularis. Idem. Si puer erat iam formatus vel animatus homicida est, tenetur si abortivum fecit mulier ex illa percussione vel potione, quia hominem interfecit. Si vero nondum erat animatus non dicitur homicida quantum ad irregularitatem, sed ut homicida habebitur quantum ad penitentiam. Et idem de illo qui dat vel accipit venenum vel aliud ne fiat generatio vel conceptio. xxxii. q. ii. Quod non formatum puerperium. extra eodem. c. Si aliquis. Sicut ex litteris.

Quid si plures simul se rixati sunt vel in conflictu fuerunt et aliquis est ibi interfectus nec apparet a quo vel ex cuius vulnere. Numquid omnes iudicabuntur homicidae vel irregulares vel nullus. Resp. quantum ad penitentiam dico homicidas omnes qui percusserunt et qui voluntate occidendi venerunt licet non percusserint. Item et illi qui non occiderunt nec voluntatem occidendi habuerunt, sed venerunt ut praestarent auxilium occisoribus si forte violentia ipsorum repelleretur. Dicentur tamen sacerdotes minorem penitentiam imponere eis qui percusserunt et eis qui percusserunt vel sedi [illegible]. Illi autem non sunt immunes a culpa nec debent esse immunes a pena qui cum possent hostem non prohibuerunt a morte. xxiii. q. ult. c. ii. iii. extra eodem. c. Sic dignum. xxiii. q. iii. Non inferenda. extra. c. ult. Et hoc intelligas in bello iniusto. Nam tales in bello iusto non reprobo nisi ubi corrupta intentio vel talis persona est cui non licet arma deferre, ut clericus vel religiosus. extra. de cle. percus. quantum ad irregularitatem autem dico indistincte repellendos quotquot fuerint ex parte iniuriantium, et eos qui fuerint ex parte illorum quibus fiebat iniuria. Si clerici erant et ibi moverunt arma. l. di. Si quis post acceptum. extra. de cle. percu. presentium. contra. ar. c. extra. c. petitio. Ubi non impeditur quidam presbyter a ministerio altaris licet in quodam conflictu in quo homines mortui aliqui sunt, occisi aliquos percussisset. Dummodo tamen ipsum non remordeat conscientia de interfectione eorum. Sed ideo qui invadebantur graviter ab infidelibus. Alia de hoc vide. extra. de cle. percu. et. s. de rap. c. Principes.

Quid de physicis vel chirurgicis. Dic quod si periti erant in arte physica vel chirurgia et ubi omnia servaverunt secundum artem de contingentibus et insuper hoc prohibuit ut serventur conscientiam

per hoc quod dicitur. Moverunt arma. quod voluntarie et sine necessitate. Qui vero defendendo se vel socios necesse habent a defendentibus interfecti ex alia parte vel etiam qui non defendissent et tamen defectores adiuvissent non essent irregulares licet voluntatem occidendi habuissent. quia lex penitentiam requirit. xv. q. i. Si quis non iratus. Non obstat. l. di. Quicumque. quia intelligitur de milite qui

secundum opinionem [illegible] est durum. extra. c. Petitio. Ibi dicitur quod idoneus est sine scrupulo dispensari vel in homicidio. Et hoc est contra generalem consuetudinem. Hoc intelligitur de homicidio voluntario. Sententia. ex parte ab illo vel ad consilium eius ex illa percussione. Quid si dubitatur utrum sit mortuus vel abortivum fecit ex illa percussione si vero sunt. Quid si plures dubitatur an ille percussit. In dubio autem consilio et promotione debent abstinere ne forte ille sit commissor homicidii. In hoc dubio. Si autem venit ad temeritatem secundum opinionem ante potius est si potest. Non prohibuit a morte. Intelligas quod scienter cum iniuste occidi. Non inferenda. Sic dicit Ambrosius. Qui a socio non repellit iniuriam si potest tam in culpa est quam ille qui facit. Nam tales scilicet qui percutiunt vel occidunt voluntarie. Non reprobo quantum ad animam. Corrupta intentio pro odio vel cupiditate. Si clerici erant. Hic intelligo quod erant in culpa. Et hoc satis notatur

potunt promoveri. al' no. extra de eta. et qua
et or. p̄fi. ad aures. ff. de variis. et ex. or.
9. si medicus. h. et no. q. operari de phisica
in hoc clericus in sacris ordinibus constitutus
vel et in minoribus. dum tamen sufficienter bene
ficiatus. il gratis pro pauperibus. pro eodem. vel
suis consanguineis et cognatis. et eciam tunc
si possit evitare periculum q' longe strictius est in
claustralibus ubi eo ... extra. ar. cyrurgie
q̄ ad ustionem vel abscisionem inducit est sine
omni exceptione talibus interdictum. extra. ne cleri. vel
mo. sitiendum super ecclesia. et de hos. tua no.
extra. ar. extra de postul. c. i. et ii. ne cle. vel mo.
se. ne. c. tuam sedem. Quod de hijs qui am
putant genitalia ut possint castius
vivere. vel amputant sibi digitum vel membrum
aliquod per deformitatem vel colorem intolerabi
lem que ibi patiuntur. Ad intelligen
tiam istius. no. q. corpore viciati prohibentur
promoveri per deformitatem ex qua timetur scan
dalum. et per debilitatem ex qua timetur
ne periculum inter eos tamen aliqui sunt qui
possunt ordinari. et alij non debilitati. alij
mutilati. debilitatum dico qui habet mem
brum sed deficiens ut oculum cecum. manum
aridam. aurem contractum. mutilatum qui aliquo
membrorum caret. et ex debilitate clandicantem
unde consuetudo nisi sit talis quod sine ba
culo ad altare stare non possit. ar. de. 9.
di. i. nullus di. xlv. disciplina. Ceterum
et hijs tenuit circulo macula quod generet
deformitatem talis non admittitur. usus vel
consuetudo. extra. c. cum de tua. Et idem credo
in hijs ante manum aridam. Circa muti
latos distinguitur. qui aut sunt mutilati ipso
de casu vel non. Item in membro occulto vel
manifesto parvo vel magno et intelligas
magnum decore ut oculum vel nasum. et
quantitate ut pedem vel manum. Si mutila
tus quis sponte si sui culpa est vel ex culpa
videlicet egritudine magna. Sed ex indig
nitate volunt vel que in membro occulto a se vel
ab alio sunt mutilati repelluntur a pro
motione vel etiam promoti si celebrabant
ab obsequio prestare deo.

sexe incidunt vel si sic de officiali. sicut obstat extra de
cle. pug. in duello. qui ad ipsos tamen suspensus sunt
ambiguitati supplicantis. potunt promoveri. Quod
de illo qui aliquem flebotomat aut secat et inde mo
ritur. Sic. Si iste sit clericus est et adhibet diligentiam
debitam quam dum tenetur. Et aliquo. q. post cuius et tamen
flebotomiam vel medicinam seu secti evitandam mor
ti permisit. xv. xx iii. q. v. de occidendis. Quod de illis
qui post mortem illorum quos custodierunt infirmantes
desperata iam conscienciam de morte illorum et eo q. ad
petitionem eorum vocaverunt minutorem qui minuit
eis. vel dederunt eis vinum aut carnes. aut nimis
cooperuerunt eos ad provocandum sudorem vel sudandum
vel cum debuerunt suadere dimiserunt eos et sic biberunt
vinum. vel dissipienter se et exeuntes de lecto et
essent frenetici precipitaverunt se in aquam et sic mor
tui sunt. Responsio. In predictis vero casibus sunt quidam
egrotos scilicet nostri de facili scrupulosam gerere
conscienciam. et aliqui certam scilicet si non sit ibi lata et
evidens culpa aut negligentia dissoluta que
preterea et a scrupulositatem ad consilium bo
ni viri si eam habeat facile facile debet deponere.
ut si in principio egritudinis cum adhuc nesciebant
cuius morbus esset vocavit minutorem quem
et medici quandoque facere solent. vel si nimis coopert
tamen ad provocandum vel sudandum sudorem. Aut si
tunc dedit ei bibere aquam vel vinum limphatum cum esset
cronica egritudo. Aut si cum gravatus vigiliis
obdormivit et per ebrietatem aut per crapulam exi
lisit paciens et precipitans se mortuus est. Si autem
lata sunt culpa aut negligentia dissoluta et certum
quod inde mors provenerit. qui paciens forte se pre
cipitavit credo quod irregularitatem contrahit. ut si
custos infirmi furiosi vel frenetici dimisit eum
ut iret ludere vel per plateam vel dare operam
rei illicite aut ex nimia ebrietate aut crapu
la vigilare non potuit. maxime cum solus esset
deputatus ad custodiam. Si vero non est certum q. inde mors
provenerit aut est probabilis dubitatio. sic in
dicitur in ceteris. aut non. In hoc casu abstinendum est
ab officio et promotione. Si tamen deposita erronea
consciencia sit post potest ministrare et promoveri. Al' no.
Item consuetudo vel religio et tales habentes maculam
in oculo non promoveri quin in celo. Sed ex indignitate.

in tex. hoc et nota et cet.

no. cap. Quod de in ce ceta.

Quod de hijs qui amputat et cet. no tex. et ap.

Sed ex indigna tione et ceta no tex. et ap.

amputando forte virilia ut posset caste vivere. ex. de corpore vitiatis. Significavit nobis. quia tales homicide sunt iudicandi di. lv. Si quis absciderit. et extra e. xviii di. [illegible]. Alias si ex indignitate et ex iusta causa videlicet propter lepre periculum fecerunt quod amputari vel ipsimet quia boni cirurgici erant amputaverunt sibi virilia vel aliquod membrum putridum ne alia sana membra putrefacerent. Hii si membrum erat occultum vel parvum et manifestum tamen parvum videlicet unus digitus non tamen de illis cum quibus fit signum crucis vel simile non repellitur nec deicitur. Et idem si tales sunt nati. Idem est si barbaris vel a dominis vel hostibus captivi mutilati sunt. Idem si casu fortuito dum dabant operam licite rei adhibita debita diligentia tale quid sibi accidit, tales nec repelluntur nec deiciuntur. Secus est si illicite rei operam dabant. di. lv. Si quis absciderit. extra e. Si quis a medicis eunuchus. Si quis per [illegible] latronum precepta. ex. de corpore vitiatis per totum. Si autem membrum erat magnum et manifestum et sic culpa sua amisit impeditur a promotione propter deformitatem et scandalum. et si promotus est debet cessare a missa et aliis sollempnibus officiis propter easdem causas a beneficio tamen non removebitur. quia non debet addi afflictis afflictio. di. lv. Si evangelica. vii. q. i. c. Percussio. Dabitur tamen sibi coadiutor si tale vitium est quod non possit per se deservire. ex. de clerico egroto. c. ii. Quid autem si per curationem videatur sibi periculum se ipsum mutilare propter vitandum crimen et non ex indignatione? Si sit cirurgicus [illegible] quod dixi. su. e. § proximo. [illegible] forte [illegible] vigeret necessitas nec posset aliunde [illegible]. Item quid si clericus defendit [illegible] de fure vel raptore [illegible] in iudicio seculari vel iudex [illegible]

propter inspectionem vel [illegible] propter lepre periculum. Sed numquid sacerdos leprosus debet celebrare missam? R. publice non debet celebrare propter scandalum. Si autem velit celebrare privatim, potest tamen si sit nimis debilis aut deformis, credo quod non sit prohibendus quia sicut notatur in xliii. di. q. hic et communis [illegible] leprosi a communi cohabitatione expelluntur et fortius a sacris ordinibus. Si tamen sit publice et fiat leprosus cessabit a ministerio quo ad sanos. Si leprosis cantare et celebrare poterit divina.

Quid de gibbosis et de illis qui habent digitos coniunctos? R. quod talia et consimilia vitia corporis nimiam inducunt deformitatem aut debilitatem non repelluntur ab ordinibus. In predictis tamen si est deformitas quia plus habet digitos quam debet vel paucitatem talis deformitas non repellit ab ordinibus nisi vel sotularibus vel cirotecis hic vitium velari possit. Quid de furiosis lunaticis vel demoniacis et caducis? R. Nullus talis debet promoveri etiam postquam fuerit ex toto liberatus. Si autem fuerit ex toto liberatus potest exequi officium suum etiam si fiat demoniacus secundum h. Secundum alios demoniacus ex toto liberatus missam celebrare non debet. Si item hic persone non sunt ex toto liberate distingue quia demoniacus debet cessare a celebratione misse donec fuerit plene curatus. xxxiii. di. Communiter usque ad [illegible]. Furiosis vel lunaticis et epilentici sive caduci si frequenter eis accidunt hee passiones debent cessare ab officio misse. vii. q. ii. In literis. Idem de [illegible] et cum spume iactatione et vocis confusione [illegible] non prohibentur ab officio missarum tamen habeant iuxta se alium sacerdotem qui eorum officia suppleat si illi ceciderint vel ad terram collidantur. vii. q. i. Illud. Quanto autem tempore debent probari huiusmodi persone utrum sint ex toto liberate et qualiter colligitur ex illo capitulo. Communiter. et. vii. q. i. [illegible]. Et potest dici quod tempus probationis [illegible] est pensatis circumstantiis persone dignitatis et aliis.

contra illum mutilat vel suspendit. Hug(uccio). Quid de illo fratre eius, ut clerico est imputandum? Solvo: si post clericus eiusdem criminosam proponit contra furem vel raptorem, non ad hoc ut ille corporaliter puniatur, sed ut ipse recuperet quod amisit, et si iudex postea procedit ex officio suo ultra, infligendo penam corporalem, non debet hoc imputari clerico. Aug(ustinus). Absit ut ea que propter bonum et licitum facimus vel damus, si quid per hoc preter nostram voluntatem cuiquam mali acciderit, nobis imputetur. xxiii. q. v. De occidendis. Extra. eo. Postulasti. et de homi(cidio). Tua nos. Dum tamen rogaverit iudicem ne talem penam infligat ei. xxiii. q. v. Precepta unius. Idem dico in episcopo vel iudice ecclesiastico qui ob defensionem rerum ecclesiasticarum vel fidei invocat et hortatur contra violentos brachium seculare, et etiam potest eos sequi hortando eos, non ut occidant vel mutilent ipsos violentos hereticos vel paganos, sed ut ecclesiam, fidem et patriam libere ac defendant et terram ab infidelibus occupatam reducant ad cultum fidei christiane. Et si hoc faciat ecclesia cotidie temporibus modernis magnates et licet ibi contingat aliquos occidi, non est hoc prelato suo ecclesie imputandum; immo peccaret nisi opponeret contra tales; posset ei dici: ubi mercenarius et qui non est pastor etc. Et esset iniuste deponendus, ut extra de homicidio. c. Petitio. x. archiepiscopi. Plures hoc probant capitula: xxiii. q. iii. Quapropter, et q. viii. Igitur omnes hortatur, xi. pre. Sed illi qui movent arma contra tales propter obedientiam iustam et zelum fidei, certum est quod merentur, immo peccarent aliter, et possunt cogi principes per censuram ecclesie ad propugnandas suas provincias ab hostica invasione et ecclesiam suam defendendam, cum propter hoc ipsum Deus eis contulerit principatus et regna. xxiii. q. v. Principes, et c. Qui est ad ministratores, si audierit. Ext. eo. t. q. i. Paratum in bello. Ambrosius: Fortitudo que in bello tuetur a barbaris patriam vel domi defendit infirmos vel a latronibus socios plena iustitia est. Qui autem movent arma contra tales nocendi cupiditate, ulciscendi crudelitate, impacato atque implacabili animo, bellandi feritate, dominandi libidine vel alia causa consimili, peccant. xxiii. q. i. Quid culpatur. et q. v. Cum homo ab homine occiditur. De hoc ...; sufficiat hec. B. Extra de homicidio: Pervenit, Sicut ex litteris. Item, nota quod si episcopus in villa vel castro iurisdictionem habeat temporalem, debet ibi constituere iudicem quemdam secularem qui causas audiat et criminosos secularem et percipiat causas sanguinis; cui potest et debet precipere quod firmiter teneat iustitiam et reddat unicuique ius suum; si tamen iudex talis statutus scienter eum quem agere vult de aliquo, vel propter evidentiam vel per ordinem deprehensus est in aliquo crimine pro quo de iure esset pena sanguinis infligenda, potest dicere: hoc non pertinet ad me. Consule iurisperitos, et caveat ne propter suam

criminosam eiusdem proponit non intendens ad sanguinem vel mutilationem vel mortem. Sed nunquid potest eum capere vel iudici tradere? R(espondeo). Si aliter non potest recuperare, non debet eum capere vel ligare aut iudici tradere, ar. extra de homicidio. Suscepimus. Sed teneat furem ne fugiat cum rebus suis, quas aliter recuperare non potest, donec exhibeat eum iudici vel invocet auxilium eius ad res illas recuperandas, eo quod non est irregularis. Si talis fur postea condempnatus puniatur a iudice, dummodo tamen non sit corrupta intentio ipsius clerici preter voluntatem eius. Quid si aliquis impellit me in alium vel alium in me et ille moritur? Hug(uccio). Teneor. Item aliquis me impellit et ex suo impulsu res cadit et moritur. Item aliquis vult me percutere et dum declino ictum percutit alium et moritur. Item aliquis ferrat ungulam equi, ille qui est in equo cadit et moritur. Hug(uccio). In his casibus et similibus teneor irregularitatem ille preter cuius voluntatem homicidium accidit. Re(spondeo). Secundum h. l. d. Sepe, et in ... fiat in fraude quantum ad peccatum causis vel in culpa quantum ad ultimum; non ut occidant vel mutilent. Sed et ita expresse dicit non debent, quod hoc esset directe ad homicidium provocare, vide.

Nota i. cap. Sed nunquid potest etc.

Nota i. cap. Quid si aliquis etc.

Pro hoc dico i. cap. et cetera; nota i. cap.

Pro: Nota i. cap. De illis qui movent arma.

Contra: Nota i. cap. Qui autem movent etc.

Nota i. cap. Item episcopus etc.

Nota i. cap.

Verum si dicitur directam vel iniectam alius intelligitur quod dicit eum tali pena puniret. Pon dicit et per consequens intellectum cause sanguinis. nec executori fisse sanguinis. [illegible] cito posset incidere in causam depositionis. extra. de etate et qualitate. ex litteris. Si vero non appareret casus de facto et integraret [illegible] vel aliud eligi quam [illegible] esse [illegible] pro furto homini et similibus possit dicere tales vel tales leges. De parentibus autem quorum in quorum lectis iterdum parvuli filii inveniuntur suffocati. Ad hoc dicitur quod si pater vel mater occidit scienter filium, debet ponere ut intret aliquod monasterium eiusdem [illegible] ut peccata sua perpetua deploret penitentia. Si tamen non poterit ad hoc propter carnis fragilitatem induci, concedenda est ei similiter et [illegible] dimittimus ne pluribus abutatur. [illegible] gravi penitentia in seculo remanenti. Similiter non debet induci ut servet monasterium.

Credo quod pro ei [illegible] quod puniat eum secundum quod iura [illegible] non expri-
mat quod puniat eum usque ad sanguinem vel ad mortem. secundum quod nonnulli [illegible]
contra. lex. Tali pena. scilicet pena sanguinis. executori fisse. quod videtur contingere
[illegible] ex tota curiositate [illegible]
non incurrit irregularitatem ut sit nominis. ex litteris. Ibi agitur de quodam episcopo qui
[illegible] suspensionis cuiusdam [illegible] consenti ab eo consilium [illegible]
qualiter erit si fiat curador [illegible] ex eorum eam aut amouerentur.
Quid de illo qui cum latrones quosdam captivos duceret ad iudicem pro latrocinio suo
[illegible] clauditur ei os ne clamet. Numquid irregularis est si moriantur.
Respondeo. Credo quod sic. quia [illegible] dederit consilio de [illegible]
Quid de illo qui cum iudex vel officialis [illegible] furem vel homicidam fugien-
tem iudici vel officiali [illegible] talem vel talem [illegible]
pro [illegible] Respondeo quod sic. [illegible] sunt [illegible] sequentem numquid
est irregularis si secutus est homicidium. Respondeo. Si sciunt vel scire debuit quod tal-
[illegible] ad penam sanguinis. irregularis est. Si vero non sciunt nec suspicatur
est quod ad hoc [illegible] irregularis. ex quo non est ei
corrupta intentio. tal vel tal. Quid si communis [illegible] fornicato-
res esse puniendos ad sanguinem vel aliquid tale. et iudex secutus [illegible]
tales puniat ad sanguinem vel mortem. numquid est irregularis. Respondeo.
Respondeo. Si reputatur iuris consultus et consuluit [illegible]
de consultis. [illegible] quod si erravit in apicibus iuris et [illegible] variis opi-
niones [illegible] secundum suam opinionem [illegible] non credo
quod contrahatur irregularitas [illegible] consulenti [illegible]
[illegible] opiniones. Si autem erravit laborans crassa ignorantia et supina vel
[illegible] probabiliter dubitaret si [illegible] mors ex eius [illegible]
hic irregularitatem cum fuit in culpa lata. Si vero non reputatur iuris consul-
tus [illegible] non presumitur non debere [illegible]
[illegible] quod iudex sequeretur [illegible] non credo quod contrahit irregularitatem si
non [illegible] in casu de facto. Si vero [illegible] in casu de facto scienter. Ut potest
[illegible] iudex [illegible] de isto [illegible] vel tali vel tali crimine
eius [illegible] sequatur mors contrahitur irregularitas cum fuit in culpa
[illegible] inveniuntur suffocati. Quando parentes filios sponte opprimunt
maior est eis penitentia iniungenda quam pro alio homicidio. Si vero casu et ignorantia
culpa precedente penitentia [illegible] vii. annorum est iniungenda. ar. l. d. Si quis
[illegible] sponte. extra. de pen. et remis. [illegible] Si autem levis culpa
precesserit penitentia [illegible] annorum iniungenda [illegible] extra. de his qui filios occi-
derunt [illegible] Si autem nulla precesserit negligentia vel culpa [illegible]
[illegible] non [illegible] puniendi. ar. extra. de homicidio. ex litteris. [illegible] ad cautelam [illegible]
[illegible] est eis aliqua penitentia iniungenda. ar. xxiii. q. v. [illegible]
[illegible] interfectoribus.

In aliis duobus casibus. scilicet si habet coniugem viventem vel filios parvos quos [illegible]
nec debet recedere nisi forte coniux vellet similiter ingredi monasterium et [illegible]
[illegible] suspitione filios educaret. Si vero nesciens et [illegible] negligenter collocaverat
secum in lecto et in mane invenit eum extinctum, deleriatur secundum quosdam penitentiam

Filius tium annorum quorum vnusquisque [illegible] pro me et aliis. Extra. de his qui filios occiderunt. c. i. ii. et iii. et ii. q. v. Consuluisti. Alia ratio. j. de penitentiis. d. v. Restat ut de sacerdote. et a liis. § Reptilibus. Quid si pater filium vel patrem liberum vel eius seruum infantem vel adultum [illegible] exposuit vel ei denegauit alimenta. Respondeo. quod hoc ipso filius est a potestate patria liberatus in ingenuitatem liberetur et seruus in libertatem eripitur. illi quoque qui consuluerint [illegible] si possunt ipsi hec eorum pro nuis aliquid vendicare. Extra. de infantibus et expositis. si a patre. et alia ratio. j. [illegible] Quid ergo si talia presumit in foro penitentiali [illegible] parricida seu homicida pro eo quod hominem perdit cum [illegible] necessitudine periculo mortis exposuit. In spiritualibus tamen [illegible] et vtrum ob hec mors fuit subsecuta [illegible] penitentia moderanda. Talis autem si homicidium est subsecutum irregularis [illegible] dispensatione. que ratio. s. e. d. pena [illegible]. In summa non. et vbi [illegible] scandalum suscitatur ex homicidio vel deformitate alicuius [illegible] tali casu sic est [illegible] quo de iure possit promoueri ministrare vel susceptis ordinibus ministrare [illegible] scandalum cessante. De hoc ratio. s. de scandalo. § [illegible] non vult liberare a culpa homicidii qui potuit sed noluit alium liberare a morte. Extra. e. sicut dignum. § illa autem. ar. d. lxxxvi. Facientis. xxiii. q. iii. in secunda. § preterea. et. q. v. Regum. Et hoc intelligas si constabat ei illum iniuste occidi. sicut iudeis de christo. et anglicis de beato thoma cantuariensi. De quibus loquitur illa decretalis. Sicut dignum. et de pe. di. i. Periculose. xxiii. q. iii. Existimant. Quidam tamen intelligunt hoc de iis dicere qui habent iudiciariam potestatem quia ille solus tenetur talem defendere ex precepto. xxiii. q. v. qui malos. et. q. iii. Fortitudo. Consulo tamen ei omnino agere penitentiam. et sicut et iudex ipse vita suspecta et propter ambiguum duplicitatis ad cautelam.

xxxiii. q. ii. In lectum. Patronum. Liberalis est quem ex suo seruo suus est liber per manumissionem. [illegible] ad patronatus est dicitur. Ingenuitatem. vt nullo iam teneantur obligati suo patrono. Ingenuus est vero qui ex libero venit natus nulla actione conditione operas prestare tenetur. Ius ad patronatum ponitur. Id est quando pater in filio vel in suo haberet. Irregulares. quia fuerit in culpa pro [illegible] ex proposito vel alia negligentia. Sed autem in nulla culpa fuisse quia forte nec etas concurrit [illegible] eos [illegible] possent nec essent irregulares si [illegible] dum tamen non [illegible] de contingentibus. In distinctione. quando distinguit in homicidio casuali vtrum [illegible] culpa vel negligentia sine. Deformitate. quia habetur in illo [illegible] scandalum vitando. ne [illegible] scandalizentur excercitio promotione vel ministerio. Cessante a ministerio et promotione. Illa autem. Ibi dicitur quod potius hominem a morte liberare et non liberauit cum occidit. Facientis. Ibi dicitur negligere cum possis perturbare peruersos nichil aliud est quam fouere. Nec caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare. Sicut iudeis supple constabat. De quibus anglicis. s. e. c. Ibi dicit augustinus qui vidi minores [illegible] principibus christum cru cifigere non tamen [illegible] a sacerdotibus quos pro multitudine timuerunt et vellent illos a suo scelere consensu [illegible] quia desinunt obuiare cum possunt indubitanter consentiunt. Ille solus ex precepto teneatur. Ita intelligere litteram. Defendere. etiam cum armis si oporteat et se pro eis morti opponere. quia quo habet publicam potestatem. Dum tamen scieret quod per se vel per alios quos potest secum [illegible] eos possit liberare. De persona priuata credo dicendum quod si constet aut credant quod solo illo posse hominem liberare a morte iniusta tenetur verbo ipso et dicto [illegible] si hoc possit sine periculo persone sue. Alias tamen non credo quod teneantur exponere se periculo corporis in tali casu. Hoc autem plane dico quod si non habet auctoritatem iudiciariam vel mandatum iudicis peccat si alium defendit a morte. dum tamen eum defendat percutiendo cum dicitur quod nulli licet se ipsum defendere repercutiendo vt dicitur. Sed nunquid iudex si non liberat hominem a morte cum potest aut priuatus non pascit fame

Diximus supra **De torneamentis.**
de homicidio. Sed quia ex torneamentis homicidium saepe nascitur, ideo de ipsis agamus. Videntes quid sint torneamenta et de poena pugnantium in eis. Torneamenta dicuntur quasi nundinae vel feriae in quibus milites ex condicto convenire solent et ad ostentationem virium et audaciae temere congrediuntur. Quia vero ex eis mortes et alia mala provenire solent, ideo a sacris canonibus prohibentur. Extra e. c. i. Poena pugnantium ibi est quod si aliquis ex eis in tali torneamento occidit, et causa venit homicidii et irregularitatis erit, quilibet talis noxius et illicitus; et ideo quicquid ex eo sequitur ei imputandum est. Extra de [illegible] c. i. Et dixi de hoc supra de homicidio § [illegible]. Extra in medio [illegible] c. [illegible]. Sepultura autem eius qui ibi occiditur negatur. Extra de sepulturis [illegible]. Quid de militibus qui in tali venerunt ibi accidunt? Quid de his qui interfuerunt exercitibus et bellis, numquid possunt promoveri ad ordines sine dispensatione? Ad hoc dicas quod si interfuerint bello licito nec ibi occiderunt aliquem nec mutilaverunt, possunt promoveri si alias sint idonei. Si vero in bello illicito et homines sunt ibi occisi, etiam si non [illegible] eis imputata [illegible] culpa [illegible] et ita non possunt promoveri. xv. q. i. c. ult. De pe. di. i. quis cum telo. Videtur tamen quod in talibus possit episcopus dispensare, dummodo nec mors nec membri mutilatio fuerit subsecuta. Argumentum extra de cle. pug. in duello c. i. ii.

Quia ex du- **De duello.**
ello sicut ex torneamento saepe provenit homicidium, ideo de duello subiciendum. Videndum est quid sit duellum, unde dicatur, an sit licitum et qua poena feriatur clericus ibi pugnans. Duellum est singularis pugna inter aliquos ad probationem veritatis, ita videlicet ut qui vicerit probasse intelligatur. Et dicitur duellum quasi duorum bellum. Et dicitur vulgo in pluribus partibus iudicium, eo quod ibi Dei iudicium expectatur. Dicitur etiam monomachia quasi unica vel singularis pugna.

morientes irregularis est et usque ad mortem. Sed licet non fuisset percussor talis, non tamen irregularis quia [illegible] per modum [illegible] vi. xv. q. i. [illegible] in ar. [illegible] c. e. § quod si [illegible]. Sed certum est ibi quod [illegible] ibi provenit homicidium vel illicita [illegible].

Diximus supra [illegible] quaedam nundinae. Torneamenta dicuntur quaedam nundinae quae [illegible] conveniuntur ad [illegible] et cum [illegible] nundinae dicuntur et feriae a feriando quia tunc milites vacant ab aliis operibus vel [illegible] prohibentur. Ex hoc patet quod mortaliter peccant torneatores cum contra [illegible] prohibitionem. Sed quid si non esset prohibitum, numquid esset peccatum torneare? Dicunt quidam quod sic, nisi fieret causa discendi usum armorum ad impugnandum infideles et ob defensionem patriae vel rei publicae. De poena, quae est quod non admittitur ad sepulturam ecclesiasticam si decesserit causa torneandi. [illegible] causa [illegible] debita [illegible] ibi non puniuntur, vel si venit [illegible] causa [illegible] aut si venerit ad spectandum, promoveri possunt sine dispensatione. Quod intelligo verum esse si non dederunt ibi operam ad occidendum aliquem. Quod si fecerunt, indigent dispensatione. Sed in hoc casu sufficit dispensatio episcopi, ut notavimus supra de homicidio. Non possunt promoveri si venerunt ibi causa bellandi. Secus si ex sola curiositate venerunt ad videndum bellum, aut si clericus venit ad videndum torneamentum. Videtur tamen [illegible] mors subsecuta [illegible] illos licet fuerit subsecuta per alios. Quid de his quae milites aliis lucrantur in torneamentis, numquid possint retineri? Respondeo: si contra legem torneamentorum lucrati sunt ibi aliquid, tenentur illud restituere illi a quo habuerunt, si sciatur a quo; aut dare pauperibus pro eo, si nesciatur. Si vero secundum legem torneamentorum, non tenentur reddere illi a quo habuerunt, sed in foro poenitentiali consulendum est quod illud erogent in pios usus. Si vero noluit hanc poenitentiam suscipere, non est ergo [illegible] compellendus ad eam suscipiendam [illegible] omnia [illegible] et absolute [illegible] nec est [illegible] solo quod talis acquisitum non [illegible] erogare est in peccato mortali.

Quia ex duello et c.

Torneamenta dicuntur [illegible] no. text. ap.

Nota ap. [illegible] nega[illegible] no. text. [illegible] pugnantium et c.

De poena et c. no. text. et ap. [illegible] de militibus et c. et de his qui interfuerunt no. text. et ap.

Nota ap. [illegible] de his [illegible] milites [illegible] et c.

Nota quid sit duellum et unde dicatur.

etiam

Monomachia vero machia pugna. ¶ Non de. sed
inter laicos. licet non clerici duellum inie-
rint aliquando [illegible] et tamen illud est pro lege seruan-
dum. ut .ii. q. v. monomachiam. ¶ Item quia
privilegia paucorum communem legem non faciunt
ut [illegible] .xxvi. q. ii. ¶ Non exemplo. ¶ Item
quia est contra illud preceptum domini. ¶ Non temptabis
dominum deum tuum. ¶ Cum quia nullo modo est
faciendum .xxii. q. ii. quia cum [illegible]
¶ Item expresse prohibitum in lege seculari. C. de
gladiatoribus. l. unica. ¶ Non obstat quod
[illegible] l. unica. [illegible] perduellionis appellatur.
quia illud non sit [illegible] ideo quia in illo [illegible]
[illegible] sit ad mittendum duellum per ut quidam
male intellexerunt. sed quia perduellos
dicit hostes. ¶ Vel ideo dicit eum perduellio-
nem .i. eum hostem. ff. de v. sig. ¶ Quos nos
hostes. ¶ Consuetudo tamen generalis contraria [illegible]
[illegible] queritur an eius consuetudine generali excusentur a
peccato mortali. ¶ Et dicunt quidam quod sic. ducentes pro se .B. Ambr.
xxxii. q. iiii. obicitur Iacob. [illegible] uxores. quia cum mos erat
crimen non erat. ¶ Alii distinguunt utrum quis offerat an sus-
cipiat bellum duellum. et cum suscipit utrum sponte an [illegible]
audite. ¶ Dicunt tamen eum qui offert et etiam eum qui sponte suscipit
peccare mortaliter. eum vero qui suscipit iudice compellente non
peccare. quia non sponte id fiat. sed invitus cum aliter non possit eua-
dere periculum mortis vel rerum. ¶ Quia et quis facit ob defensionem
[illegible] vitam vel rerum suarum licite iudicatur. ¶ Si sit clericus vel sacerdos.
extra de homi. interfecisti. ¶ Ego autem salvo meliori iudicio primam
[illegible] opinionem non admitto per rationes istius. ¶ Inductus. Quod
[illegible] de auctoritate Ambrosii non obstat quia Iacob fuit
excusatus in illo per revelationem divinam. [illegible]
[illegible] ¶ Per quam [illegible] ipse idem Iacob fuit excusatus
a mendacio [illegible] a furto. Samson ab homicidio. Sic
[illegible] expositum est. de divor. Gaudemus.
Secunda tolerabilior est sed nec illam credo
[illegible] ¶ Verum dico tamen [illegible] sine exceptione.
[illegible] nulla consuetudo vel iuris corrup-
tela potest aliquem excusare. quia
diuturnitas temporis non minuit peccatum
sed auget. extra de sy. ¶ Non satis. Etiam in
certe peccant et omnes mortaliter. sed
differenter. Gravius tamen peccat
qui suscipit [illegible] meritum.

[illegible] sed contra illo. C. [illegible] Beatum ubi [illegible]
illum lo. ¶ Non temptabis. Deut. vi. [illegible] C. de
gladiatoribus. l. unica. ¶ Ibi dicitur. Cruenta spec-
tacula in otio civili et domestica non pla-
cent. quapropter omnino gladiatores prohibemus esse. ¶ Quos nos
hostes. quos veteres perduellos appellabant. ¶ Non
peccare. sed opinio videtur esse irrationabilis et maxime ubi
innocens accusatur de crimine ad mortem. quia si du-
ellum oblatum recusaverit statim suspendetur.
Dictum autem videtur dicere quod talis teneatur sustinere
potius suspendi quam se defendere in duello. ¶ Et for-
te distinguendum est inter suscipientem duellum oblatum
in causa criminali et suscipientem in causa civili de rebus
temporalibus. ut dicatur quod in primo casu [illegible]
[illegible] licitum sit suscipere duellum non offerre. In
secundo casu nec offerre nec suscipere licet. ¶ Cum in tem-
poralibus debeat quis
potius quam sibi dampnum pati
quam sic duellum suscipere.
sed cum res suas liceat
aliquando defendere cum mo-
deramine defensionis incul-
patae [illegible]
defendere non possit quia
non potest eas defendere
in duello nisi quis illud offe-
rat. sed quid si iudice
offerat vel per se ipse [illegible]
hoc credo quod licet opinio prima
sit tenenda, tamen non [illegible]
[illegible] et sic benignior,
ne videamur dampnare
omnes illos qui se in duello
defendunt vel res suas.
¶ Si sit clericus. ¶ De sa-
cerdote non credo quod liceat ei duellum suscipere vel offerre
nec in causa criminali nec in causa civili. nec etiam
[illegible] quod offeratur vel suscipiatur. ¶ Inductus. sed quia
temptant deum et quia prohibitum est [illegible] canones et [illegible]
leges. ¶ Per quam revelationem divinam. ¶ Mendacio.
gen. xxvii. ¶ Furto. exo. xii. ¶ Homicidio. Iudic.
xvi. ¶ Ex. c. ¶ Credo cum Alano [illegible]
[illegible] excusare. Hoc [illegible] credo de offerentibus
aut sponte suscipientibus. de compulsis vero dictum est.

Non de. sed laicis. no. tex. et ap.

Quia privilegia paucorum communem legem non faciunt. ratio-nabilis. tex. et ap.

Non quia cum in l. materia perduellionis appellatur. et quare sit ista ratio. in tex. et ap.
perduelles

De consuetudine in generali contraria [illegible] no. tex. et ap.

Ego autem salvo meliori iudicio. no. tex. et ap.

No. et ap. De sacerdote no. [illegible] Verum dico tamen [illegible] no. tex. et ap.

Peccant et omnes mortaliter. no. tex. et ap.

Nota ap. Quod de clericis qui afferunt et cetera.

Item ap. Quod de episcopis et c. Nota tu diligentia tres esse necessarios motus et respondendi propositas.

Vtrum propter scandalum debeat ecclesia. Nota rex. et ap.

Nota rex. De pena pugnantium et c.

Nota rex. Si tamen sacerdos uel alius clericus et c.

Nota rex. Circa laicos autem et c.

interminatur tamen pre ceteris eius multum ipse periculum
persone uel rerum. xxxii. q. v. Ita ne. extra. de
metus causa factum. Ille autem qui sponte suscipit.
Item qui offert. Item iudex qui defert
uel prestat auctoritatem. Item assessores
et qui dant ad hec consilium auxilium uel
fauorem. Item sacerdotes qui dant benedictionem.
Isti omnes peccant lege grauius.
Et si contingeret aliquem ibi mori omnibus
imputaretur homicidium et omnes fierent
irregulares. xxiii. q. iiii. Quisquis. extra. de
homicidio. Significasti. et de pena eorum dispensat.
Si igitur clerico offeratur duellum nullo
modo suscipiat per se uel per alium quoniam pro
natus lege sui que de iure diuino. extra.
e. t. i. et ii. Sed defendat eum episcopus et ecclesiastice
quia de sua iurisdictione est. Si
laicus potestas aliquid statuerit uel iudicauerit
de ipso. extra. de iudiciis. Si clerici. et de fo.
compe. c. i. ii. xi. q. i. c. Si quis. per totam
questionem. Vtrum autem propter scandalum debeat ecclesia
dimittere quin procedat contra laicos talia ex-
ercentes. vide supra de scandalo. Item pena
pugnantium in duello est depositio si erunt
clerici. sed si exinde nec mors nec membro-
rum sit diminutio subsecuta poterit er-
ga eos suus episcopus dispensare. Si autem neces-
sitas uel utilitas hoc exposcat. extra. e. c. i.
ii. Si tamen sacerdos uel alius clericus in duello
sponte oblato uel suscepto ab ipso aliquem
fecerit preter digitum seu non tantum quantum
sine scandalo posset celebrare solempniter
tamen quia conceptus sit grauis excessus. e-
piscopus cum tali post peractam penitentiam
dispensare. extra. e. c. i. Circa laicos au-
tem qualiter in talibus sit procedendum. vide supra de
scandalo. §. Vtrum autem et §. Item quid fiet.

dans benedictionem. lex secundum consuetudinem aliquorum
locorum ubi sacerdotes faciunt aliquas benedictiones et imprecationes
super pugiles. sicut solent facere adiuratores super ferrum candens
et aquam frigidam. Quid de clericis qui assistunt
pugilibus ad instruendum illos? quia irregulares fiunt
si homicidium in illo duello. Item uidetur quod magistri
qui sic prouident adiuuare ad hoc ut duellum fiat
sicut et illi qui dant benedictionem. tamen durum uidetur dicere
illos qui solummodo assistunt teneant ad [illegible]
cum secundum iura dicere contrarium. omnes. Vbi dicit quod agentes
et consentientes pari pena constringuntur. deponi
ab officio et beneficio. Quid de episcopis capitulis et abbatibus
qui in curia regis subire duellum coguntur? [illegible]
sicut ante. Quid de clerico seculari qui conuenitur
conueniat aliquem de feodo in foro seculari. Quid de episcopis
et abbatibus habentibus regalia et iurisdictionem [illegible]
sicut principes seculares in quorum curiis iudicantur [illegible]
ella. Item. In omnibus hiis casibus si episcopus uel alii
offerunt uel suscipiunt duella per se uel per alios
spiritualiter mandato eorum aut in iudicio et curiis suis
subditos suos aut prestant auctoritatem [illegible]
dicentibus peccant mortaliter et efficiuntur irregu-
lares si sequitur mors. Si autem talia fiant per uicarios
suos seculares et balliuos et prepositos hic episcopus
prelatorum et aliarum ecclesiarum secularium administratores
sine spirituali mandato eorum licet hic episcopi capitula [illegible]
peccent grauiter et mortaliter sicut dictum est talia [illegible]
fido si scienter suis balliuis suis et dissimulant
cum sciant. non tamen incurrunt irregularitatem et quia [illegible]
sine scitu hic specialem auctoritatem. licet recipiant
balliuis suis quod faciant iustitiam in tali [illegible]
quia in tali generali mandato non intelligitur de mandato
de duellis iudicandis et offerendis uel suscipiendis
in hiis casibus. Si rex uel alius princeps uellet per potentiam
ecclesiasticam compellere ad duellum aut propter recusationem
non duellum auferre ei bona ecclesie sue uel similia
lente sustinere uiriliter et expectare. Credo autem
quod omnia mala potius debent tolerare et feodi [illegible]

amittere quam tali malo consentire. Credo autem quod in publicis predicationibus potest hoc insinuari secularibus
rusticis et plebibus dummodo tamen mature et modeste et quam pro modo compassionis dicitur eis quod [illegible]
esse non sunt in statu saluandorum. et hii precipue tamen in hiis locis ubi sic hic contingit uiris ignorantia
laborare. Que ignorantia in episcopis et abbatibus et ceteris ecclesiasticis personis non est tolerabilis [illegible]
secularibus. Et quid dicendum sit de illis qui faciunt probationes de iudicio ferri et aque frigide et aliis publicationibus
aliis. supra de scandalo. In illo §. Item quid fiet, quod inmediate. Vbi distinguit in [illegible]

De sagittariis et balistariis

Subsequenter dicendum est de homicidio in genere. Sed quia sagittarii et balistarii homicidium saepe committunt, de ipsis subiciendum. Videamus ergo utrum et quando sit prohibitum hoc officium exercere, et qua poena tales feriantur. Possunt christiani hoc officium exercere contra paganos et inimicos fidei persecutores. Contra vero christianos et catholicos nequaquam; extra e. Artem illam mortiferam et odibilem balistariorum et sagittariorum adversus christianos et catholicos exerceri de cetero sub anathemate prohibemus. Item dicunt quidam quod in bello iusto possunt hoc officium exercere etiam contra christianos, quia in tali bello dicit Aug.: Cum quis iustum bellum susceperit, utrum aperte pugnet an ex insidiis nihil ad iustitiam interest. Dominus iussit ad Iesum Nave ut constitueret sibi retrorsum insidias, id est insidiantes bellatores, xxiii. q. ii. Dominus. Item dicit [illegible] xxiii. q. viii. [illegible]. Quod autem bellum dicatur iustum ostendit Ysidorus: Iustum bellum est quod ex edicto geritur de rebus repetendis aut propulsandorum hostium causa, xxiii. q. ii. c. i. Poena exercentium hoc officium contra ea quae sunt supradicta est anathema, ut patet ex supradicto decreto, scilicet Artem illam. Et dicunt quidam quod est canon latae sententiae, ut ipso iure sit excommunicatus qui fecerit, quod ubi contra tales fortius exprimitur sub poena excommunicationis, in simili d. lxiii. Salonitane. Hic dicit quod si talis prohibitio fit a canone, non sit excommunicatus per illa verba, di. xxx. per totum. Secus si a iudice, quia canon minatur, agit iudex, xxvi. q. vii. [illegible]. Alii dicunt: refert an distinguendo verba illa proferantur ut timore poenae caveatur excommunicatio, an constituendo. Io. et multi alii dicunt [illegible] quod illa verba [illegible] comminatoria sunt, ut C. Comminationes, per totum. Et haec ultima opinio est verior: non sunt ergo excommunicati a iure sed a iudice excommunicandi nisi destiterint ad monitionem.

[illegible] se reparare et illos [illegible] separare. Si [illegible] de iure dicunt se facere illud malo animo faciunt.

Subsequenter [illegible] extra e. [illegible] in bello iniusto intellige prohibentur, vel bellum iustum [illegible] Iosue viii. [illegible]. Ibi lex [illegible] magistro militum dicens: [illegible] viros fortes [illegible] laborare exercitus regis [illegible] capitis vel alterius cuiusque cui licet auctoritate sua movere arma sive contra hostem extraneum sive contra vassallum sibi inobedientem. [illegible] di. xxx. per totum. Forma omnium illorum decretorum est: Si quis hoc vel illud fecerit anathema sit. [illegible] Alii dicunt [illegible] qui proferunt [illegible] excommunicandi proferantur [illegible] non latae sententiae. Si autem dubitetur de [illegible] sententiae faciendum est [illegible] in meliorem partem. C. Comminationes. Talis est [illegible] illius capituli C. Comminatoria [illegible] subscriptione [illegible] a iudice excommunicandi [illegible] de illo c. Salonitane ita [illegible] ita inhibemus sub poena excommunicationis ne celebres.

De raptoribus et praedonibus et incendiariis

Postquam vidimus de homicidio quod perpetratur directe in personam proximi, consequenter dicendum est de quibusdam aliis quae nocent non ita stricte ut homicidium, scilicet de raptoribus et praedonibus et incendiariis. Videamus ergo quis dicatur raptor, et quae eius poena, [illegible] sacerdotum [illegible]. Raptor dicitur duobus modis: cum raptor rerum, raptor hominum et praecipue feminarum. Et dicitur raptio rapina rerum et raptus mulierum.

Postquam vidimus [illegible] ab hac rapina nulla est [illegible] ad illam de furtis, sicut patet [illegible] rapina [illegible] primum [illegible] raptus [illegible] virginum.

Possunt christiani etc. nota textum et apparatum.

Item dicunt quidam etc. nota textum et apparatum.

Nota apparatum. Si autem dubitetur etc. [illegible] in meliorem partem.

Quod autem bellum dicatur iustum etc. nota textum et apparatum.

Poena exercentium etc. nota textum et apparatum.

Hic dicit etc. nota textum et apparatum.

Io. et multi alii etc. nota textum et apparatum.

Et haec ultima opinio est verior etc. nota textum et apparatum.

Raptor dicitur duobus modis etc. nota textum et apparatum.

De raptoribus et predonibus et incendiariis.

R

Committitur autem crimen rapine proprie cum quis per violentiam vi et aperte rem aliquam alienam rapit vel auferet excepto loco sacro vel re ecclesiastica quia tunc committeretur sacrilegium ut supra de sacrilegio. Committitur etiam crimen raptus duplicite, videlicet cum ipsa puella violenter rapitur ut in perpetuum teneatur. Item cum non ipsa violenter rapitur sed voluntas eius ea prohibente violenter usurpatur xxxvi. q. i. c. ex huc. Item quandoque committitur raptus cum ipse raptor non disponsaverit prius ipsam puellam xxxvi. q. i. c. ex illa et c. q. ii. de puellis. Si quis virginem et e. c. cum causam. Item raptus large non solum committitur in virginem sed etiam in viduam et sanctimonialem xxxvi. q. ii. Raptores. Si quis non dicat. In sinodo tamen videtur accipere raptum pro quolibet illicito coitu xxvii. q. ii. Raptus est illicitus coitus. Unde ut planius intelligas differentiam istorum criminum, nota quod aliud est fornicatio, aliud stuprum, aliud adulterium, aliud incestus, aliud raptus. Fornicatio videtur esse genus cuiuslibet illiciti coitus qui fit extra uxorem legitimam, tamen specialiter intelligitur in usu viduarum vel meretricum vel concubinarum. Stuprum autem est proprie virginum illicita defloratio, cum videlicet non precedente coniugali pactione utriusque voluntate virgo corrumpitur. Adulterium vero est alieni thori violatio, unde adulterium dicitur quasi ad alterius thorum accessio. Incestus est consanguinearum vel affinium abusus. Raptus committitur cum puella violenter a domo patris ducitur ut corrupta in uxorem habeatur. Sive puelle solum sive parentibus tantum ei sive utrisque vis illata constiterit xxxvi. q. i. c. Cum sit. Item pena raptoris secundum leges est quod intra annum punitur in quadruplum, post annum in simplum. ff. vi bonorum raptorum l. i. ii. In quadruplo autem ipsa res continetur et aliud dupli. Et hoc si agitur civiliter contra eum. Si vero criminaliter propter vim privatam, id est sine armis illatam, reus deponitur ab ordine et propter vim publicam, id est cum armis illatam, deportatur in insulam ff. de vi priva. l. ult. inst. de publi. iudi. § item. Pena canonica est multiplex: prima ut excommunicetur vel removeatur a suo episcopo sive ab illo in cuius civitate rapinam fecerit ex. e. c. i. xvi. q. iii. Placuit. Item denegatur ei penitentia nisi restituat ablata vel plenariam securitatem faciat de restituendo si tamen habet unde reddere possit. Si vero cum possit satisfacere noluerit et contumaciter distulit accipere penitentiam usque ad mortis articulum, cum iam non habeat unde satisfaciat, tamen si petit penitentiam dabitur ei, et etiam viaticum et sepulturam ecclesiasticam, si heredes vel alii propinqui voluerint satisfacere pro eo. Si vero heredes et propinqui recusant, privatur utroque, scilicet sepultura et viatico ex. e. super eo. In huius. Item quod si non habet unde reddat nec heredes nec propinqui tenentur de suo nisi velint, ille tamen sunt bene contriti et fecit quod potuit, licet tandem sic privabitur sepultura. Ex predictis videtur dicere illa. Si vero

Nota textum. Committitur crimen etc.

Nota textum. Item quandoque committitur etc.

In sinodo tamen. Nota textum et glossam.

Nota in glossa quod differentia ab ordine etc.

Fornicatio. Nota quod stuprum, incestus et cetera. Nota textum et glossam. Raptus committitur et cetera. Nota textum et glossam. Pena raptorum. Textum. Nota textum et glossam.

Vi bonorum

Pena canonica etc. Nota textum et glossam.

Voluit satisfacere. Nota textum et glossam. Super eo. Nota textum et glossam.

non dicat. Si quis virginem. Lex est non canon. Illicitus coitus sive quia contra preceptum nullus vel affinium. Adde vel alium maritum. In uxorem vel in concubinam quia raptus committitur in nuptiis agitur et e. causam. Cum sit. Item ibi ... diviso ... Similiter ... ... ad ... non ... ... sanguinis vel corporis ... ... vel ... ab ordine et cetera. Item ab ordinarie ... ... Nota de ... ... privata ... ab ordine et cetera. Si ... ... deportatur ... ... ibi commissum ... ... velit satisfacere ... compellendi ... ... facere ... facultates ... ... tamen intelligo ... ... sic intelligitur illa ... e. In huius. Quia ... tamen quod ... notoriis raptoribus ... de ... ... non debet rigor ... decretalis ... voluit satisfacere et quod potuit

quod licet et ita sentiunt fere omnes doctores et sic
ad errorem supra §. de torneamentis vel
dic ut dixi supra de sepulturis c. prohibemus ut
hii qui ab ipsis fecerunt sepeliendo ipsum vel
illa ab officio et beneficio debent deponi ut in
illa. Sed et eo. Quarto pena eius est quod non grau
debet communitate ecclesie incendiis et ut supra §.
de crimine ecclesie ipsa eadem et extra de homicidio.
Pena raptoris mulieris secundum leges est
ut capite puniatur et eius substantia rapte
applicetur si ingenua rapuit. Si vero an
cillam vel libertinam. Alienam non audit. sed tamen
decapitatur. ar. xxxvi q. i. de raptoribus.
Secundum canones raptor efficitur infamis rap
tor si se velit redimere. xxxvi q. i. de rap
toribus. Quarto de excommunicatione cum fautoribus suis
xxxvi q. ii c. i. et iii. Si tamen rapta ve
lit et raptore contrahere potest. extra e. ac
cepisti. Et nota quod si princeps committat in
dici ecclesiastico potestatem puniendi talem
specialiter morte vel tribuendi tamen eadem vel
sanguinis effusionem potest raptorem vel
interficere vel flagellari. vel pena pecuniaria mulctari. Et dico
si raptor adeo enormiter excedisse quod morte vel mutilatione dignus
sit tamen debeat similiter debet reservare puniendos regie potestati
ut e. in archiepiscopatu. Predo dicitur duobus modis. Nam predo est
qui alios invadit et predantur ut sunt qui viatoribus auferunt sua. Et
predo dicitur qui contra iusta stipendium sibi assignatum Aug. preda que
nimium cum militantibus et stipendia constituta neque super
eis queritur pro crimine. xxiii q. i. militare. Pena predonis eadem
est que et raptoris cum utrique raptor dici possit ut predo
contineatur sub raptore tanquam species sub genere. Et tamen que
pro furtivus coinquinatur et eadem pena de consulis [illegible] xv.
q. iii. Omnes. Incendiarius dicitur qui incendit auctoritate propria civitatem
vel villam vel mansum vel segetem vel rem similem malo suo
animo non pro odio suo pro vindicta. xxiii q. ult. pessimam. Si autem
faceret iussu eius qui habet potestatem indicendi bellum non
indicetur eum incendiarium. Salva distinctione que dicitur infra e. §.
principes et §. et illos ultra medium. Pena incendia
riorum secundum leges est ut qui dolo ignem apposuit igne cremetur
et ipse aut capite puniatur. ff. de incendio ruina naufragio. Qui
aedes et l. penultima et ult. et ff. de penis capitalibus §. incen
diarii. ff. ad le. cor. de sicc. Si quis dolo. Secundum canones
multiplex est pena. Nam omnis incendiarius excommunicatus ipso facto

de torneamentis §. quod de his qui in torneamentis sepul
tura privantur ecclesiastica licet penituerint. Et dixi
scilicet quia localis est illa decretalis vel quia intelligitur de non peni
tentibus. In casibus scilicet qui est publicus latro aut nec
turnus depopulator agrorum vel qui in ipsa ecclesia committit ho
micidium vel aliquod maleficium vel qui fuerit excommunicatus
et ab ecclesia publica auctoritate a domino de ipsius inmunitate
de raptoribus. Expressum dicitur de decapitatione. C. de rap
tu virginum l. i. Omnis rapte. Hec pena infligitur
in foro iudiciali. Non est autem infligenda in foro penitentie. Con
fessor. Quod de illo qui deflorat virginem solu
tam si virgo tenetur eam ducere vel maritare secundum quod dicit
extra de adulteriis c. i. Sed si deflorat
propriam voluntariam non tenetur. Si autem invitam
aut per dolum inductam ad consensum in foro penitentie
si non ingreditur est ei quod eam dotet aut ducat vel alia comperatur.
ad penam a penitentiali. Potest tamen non in foro animarum
glosatores exponunt eam de raptore qui seducit
id est seorsum ducit a domo patris et extrahit virgi
nem per violentiam. Effusionem enormem.
Flagellari. Ita quod flagella in vindictam sanguinis
transire minime vide
antur. Species sub genere quia
omnis predo est raptor et non
econverso. Qui incendit aut in
cendi facit aut incen
diarios consulit et auxilium
eis scienter impendit. Auctoritate
propria. Et sic non habeat ius mo
vendi bellum vel indicendi.
Mansum id est mansum
domum tamen. Si autem aliquis
propriam suam domum aut
segetem incenderet vel
peccatum de re sua abu
tendo non teneretur pena
incendiarii. Vel dolo ma
lo hoc faceret. Sive princeps
dominum vel sue alienam
incenderet. Salva distinctione
Secundum quam distinguit vel
sic bellum iniustum vel iustum
et verum contra nocentes
vel econverso et sic distinguit

Pena raptoris
mulieris et cetera.
No. textum rap.
No. rap. Mundus
de illo qui deflo
rat et cetera

Apostolus est = Pena et cetera.
No. textum
No. textum. Pena
rapientis et cetera

Incendiarius quis.
No. textum et ap.

No. textum
Pena incendi
arii et cetera

Secundum canones pena
incendiarius est
[illegible] et cetera.
No. textum et ap.

religiosorum uel conuersorum uel spacii prouinciali ac circuitu est excommunicatus ipso iure maiori excommunicatione. licet quidam dicant quod minori tantum. Quod autem postquam fuerit denunciatus non potest absolui nisi a papa. ex. e. ti. de sen. ex. c. utrumque excommunicato. Incendiarius uero aliquorum locorum non est ipso iure excommunicatus sed excommunicandus. xxiii. q. ult. si quis membrorum pessima. tamen omnibus hostitur excommunicatio in quibusdam partibus ut in teutonia racione consuetudinis quam papa scit et tolerat. uel quod sola consuetudo absque sententia uel constitutione possit facere quod aliquis ipso iure sit excommunicatus disputationi relinquo. Item non debet absolui nisi resarcito dampno et prestito iuramento quod ignem uel incendium non apponet. xiii. q. ult. pessimam. extra de iniur. et dampno dato. c. quis domum. extra de ui. sig. ex parte. in fi. Item debet penitere per tres annos ut in pall. dec. si quis domum. In illo etiam pessimam. dicitur quod detur ei in penitentia ut in iherosolimis uel in hyspania per annum integrum in seruitio dei permaneat. Concordia prima. uel dic quod arbitrarias. ex. e. ti. de peniten. c. si quis de iis. Item solus incendiarius id est qui ignem apposuerit, sed et qui mandauerint uel dederint consilium auxilium uel consensum debent excommunicari usque ad satisfactionem. xxiii. q. ult. si quis membrorum pessimam.

modo hunc uel illam eandem et malam. Quidam dicunt et male. Continuant. Notandum quod quodam modo est excommunicatus nomine. Generaliter dicitur quod si in generali uel quod omne [illegible] quod commiserit incendium. Aut a canone [illegible] excommunicatus uel in generali sub hac forma. Excommunicamus illos qui incendium fecerunt. In quo casu dicunt aliqui quod denunciati in generali possunt absolui ab episcopo loci. Ego credo quod si in generali sunt in speciali denunciantur incendiarii a sede apostolica et absoluendi. Secundum alium casum dicitur. hic et in iure [illegible] quod fortius sententia sub hac forma. Nos excommunicamus omnes illos qui hoc uel illud fecerunt. omnes intelligunt uel nominatim excommunicati. quod et si non sit ibi expressio nominum exprimuntur tamen per facti circumstantiam. Certo quod quod papa ressumpta esse et absolutio a quocumque iudice suo episcopo uel archidiacono fiat uel denunciatus. Aut a canone sententia et [illegible] de consuetudine potatem excommunicandi [illegible] sanctandi in tali casu. quod a generalibus non distinguunt. Hoc fiat ista denunciatio. Ideo de excommunicato de sen. excom. tua. Quod autem dictum est de incendiariis intelligatur. de effractoribus ecclesiarum qui licet ipso iure sint excommunicati apostolo absoluendi. Similiter quod per uiolentiam uel tantum enormia committunt in ecclesia diruendo altare uel frangendo crucem uel enormiter tractando [illegible] uel similia ipso iure est excommunicatus. licet non frangat [illegible] tamen absolui potest ab episcopo ut quod innuitur de sen. excom. c. i. reg. licet teneatur. Idem casus est. x. xiij. q. ii. dicitur ibi quod sic intendi ad papam ab soluendi tales sicut de incendiariis et effractoribus ecclesiarum. Excommunicati. Quidam ante postquam fuerint denunciati nisi hoc potuit absolui a suis episcopis. Quidam tamen dicunt quod et isti a solo papa absoluendi sicut et incendiarii sacrorum locorum pulla dec. tale. ex. de sen. excom. illa. Quod non distinguunt inter incendiarios sacrorum locorum et priuatorum. sed magis intelligunt illa de incendiariis locorum tantum. hec quod dicitur xi. q. iii. Canonica. xvii. q. iiii. omnes. Dicunt etiam quod sacrilegia committunt in ecclesia et si negant ad solos incendiarios sacrorum locorum et fractores ecclesiarum et multa enormia committentes ibidem [illegible] est. absque sententia uel constitutione. ex ui sua sententia uel constitutione tacita uel expressa in perpetuum. Et intelligendum est ex quo papa et prelati ecclesie tales reputant excommunicatos consuetudinem uel editam esse et ita lata est constitutio uel sententia. Concordia prima. Ita satis quod uadant iherosolimis uel in hyspaniam contra sarracenos moraturi ibi per triennium uel ille annuo integer quo erit ibi et [illegible] uel alii [illegible] de quibus loquitur dec. Arbitrarias et uis et finaliter apposuerit. Hec excusat metus aut coactio quicumque contemnat [illegible] eandem qui incendit sacrum locum et quilibet excommunicandus qui incendit uel [illegible] et uincat. Quod ad prima quod mortalis metus hic excusat non a toto

xxiii. q. ult. Si quis membrorum pessimam. Quod de platis et clericis et aliis clericis qui bona ecclesiastica prouentibus debita consumunt in usus illicitos uel in incendiis histrionibus consanguineis et potentibus et ditibus et similibus. De hiis et similiter testamentum tamen sunt quod tales sunt iudicandi raptores. Videtur quod sic. per quod dicitur tale

natam iuncto clerico. arg. ii. q. ij. Quod autem hic dicit clerici patrimonium est. xvi. q. i. ult.
c. ult. Item nisi si privatim que nobis sufficiant possidemus. non sibi illa
vindicant patrimonium quorum procurationem quondam maiorum gerimus. non presertim
nobis usurpare condempnabili vendicamus. Item. vi. q. clericus non potest
hic. presumptum. Ius laicus de clericis vel quorum possidet cum proprio dicit. parvus magis
nichil est clericum hic potest. Sed si quippiam aliud post dominium habuerit per vel
hereditatem. xv. q. Si quis autem tenetur si possiderit. si vivitur sub lectorem. etiam
ipse pravos non dignatur clericis sicut ext. c. xij. q. i. clericus. Item. v. iuo quod clerici
possunt hic proprium. xij. q. ij. episcopi sint maiestate. Sed quod sunt capsa dicit quod clerici
si quod hic proprium intelliguntur sicut civium patrimonie ecclesie. quorum clerici nichil propri
possidebant sed omnia erant eis communia. vel loquuntur de canonicis vel de religiosis qui tenentur
claustrum proprius. Si quis habuerit aliquid de patrimonio et quod advenerunt ex sic
consanguineorum ex hereditate vel ex donatione facta quod non intuitu ecclesie sed
personae de scriptura vel a artificio adquisivit vel quod in sibi potest de illis clericis
secularis in dubitatione facere testamentum vel donare ut vivens. xij. q. iij. c. i. ij. ex.
de testamentis ad hoc pertinere. Ex nos. tenetur tamen vel si ipse non fecerit heredes eius tenentur ipsum
ecclesie de rebus vel conservare indempnem. si forte aliquid de rebus ecclesie expendit
in meliorationem proprii patrimonii. vel etiam si propter nimiam diligentiam propriae
rei neglexit res ecclesie. et ita diminute sunt aliquae vel amisse propter eius
culpam. Sed et si de rebus propriis expendit aliqua in utilitatem ecclesie potest ipse
vel heredes sui cum hoc constiterit recuperare de rebus ecclesie ut ita hec in fiat
debita compensatio. probat hoc ext. ij. q. vij. latores in fine. Item. ext. heredes
tamen. xij. q. iiij. c. i. ij. Item. si decedit talis clericus nullo condito testamento
succedent in omnibus bonis suis ab intestato consanguinei secundum iuris ordinem.
quibus deficientibus succedit ecclesia cuius erat clericus in omnibus. xij. q. v. c. ult.
ff. de succ. ab intestato. c. i. Cum dilectus in fine. hec autem vera sunt si res clerici
[illegible] inveniuntur distincte a rebus ecclesie. Sed si non appareat utrum habuerit aliquid
proprium vel si appareat vel constat aliquid habuisse non appareat quod vel quante sunt,
de hiis agendum sunt variae sunt opiniones. Quidam dicunt quod de mobilibus debent
fieri. iiij. portiones. Quarum una clericis est eius. alia ecclesie. tertia pauperibus
quarta parentibus. ext. de succ. ab intesta. c. ij. et illa decretalis loquitur de illis qui de
huius seculo pervenerunt. Quod igitur diceremus in casu proposito. videtur quod presumendum quod
omnia sunt ecclesie. non quod clericus vel heredes probaverint esse sua. arg. xij. q. i.
sunt manifeste. arg. ff. quod de tutore qui cum nichil in bonis potuit probari
possidens tamen suam multa fuisse lucratum. vel pupilli tempore probare res esse
suas. C. arbi. tu. si defunctus. Ad hoc potest dici quod presumendum esse omnia
ecclesie in tali dubio non probetur contrarium sicut uxori in tali dubio tenetur
probare res aliquas non esse mariti. ff. de do. in. vir. et ux. Quintus mutius. vel
in quo casu dubitatur utrum habuerit aliquid presumetur indistincte pro ecclesia vt
donec eius contrarium probetur. xij. q. i. Sed si constat cum res aliquas habuisse
sed dubitatur quod vel quante. presumendum pro eo quod est in possessione rei de qua est questio. Ubi enim
post mortem prelati inveniuntur in possessione heredum in aliis precedentibus. vel si heredes
in possessione probabunt esse. arg. xij. q. iiij. c. i. ij. et q. v. c. i. in fine. De rebus
ecclesie mobilibus vel immobilibus certum est quod nullum potest condere testamentum. tamen

Sed si quis huiusmodi clericus qui non relinquit
aliquid propriis indubitatis non
fuit sed fuerit ecclesie de hoc ma
nifestius in ordinibus de
quibus fuerit in fine de fructibus non ord.
Sed in ultima. Ex. de libe.
talis clerico. Et hoc loquitur ex parte
hereditate et aliunde quod ad
ecclesiam. Clericus in omnibus heredes
non tenentur de consuetudine in
aliquibus locis quod tamen ad bona
patrimonialia et mobilia magis
clerico Mutius. ex quo illa
lege quod in dubio presumitur
esse de rebus mariti quod
invenitur apud uxorem evitandi
turpis questus gratia etiam ut
videtur quod mutius plu
ra sicut dicit in illa lege circa
condere testamentum de ligno
re iur. Sed consuetudine
tamen clerici alicubi faciunt
testamenta de rebus mobi
libus de fructibus ecclesie acqui
sitis. Item. qui non possit facere
testamenta de talibus facere
possent fructus ecclesie per[ci]
piendo faciunt illos su
os et ea quod comparantur ex i
stis fructibus sive sint mo
bilia sive immobilia. Re[s]
sufficit quod sic statutum est.
hoc tamen notavi. xij. q. i. ex
pedit quod presertim rerum ec
clesiasticarum ipsius ecclesie
est. vel dei. Non clericorum.
et quod clerici percipiendo fruc
tus prebendarum suarum non
faciunt eos suos quoad v
sum et quoad transmissionem
illorum bonorum ad illos qui
succedunt eis in beneficiis
et in hoc differunt quod non faciunt
eos suos quoad proprietatem.

In text. ar. contra illud hoc non auto. hic ponit.

Si quis habuerit ali
qua de patrimo
nio et cetera.
nota diligenter
hic text. et ap.

quoad proprietatem. ut hoc convenit
cum fructuario qui percipiendo
fructus facit eos suos

De rebus ecclesie
mobilibus et immobili
bus nota text. et ap.

De raptoribus, predonibus, incendiariis.

R

de fructibus perceptis et ceteris mobilibus potest in egritudine constitutus omnium cum corpore mentis moderamine in sua testamento sicut clericus ac pietatis exercere pauperibus locis religiosis et aliis quibus vivens honeste fuerit sibi set eos cognatos vel suis aliis. extra. de testamentis. cum in officiis. et relatum. ii. De meretricibus et histrionibus de quibus queritur dico prelatos et clericos qui res ecclesie talibus vel similibus turpibus personis conferunt vel consanguineis non propter inopiam sustentandam sed ut faciant eos divites de patrimonio crucifixi. Item divitibus et potentibus non propter aliquam causam necessariam vel honestam sed propter timorem vel propter favorem secularem sicut prelatos et clericos qui talibus conferunt bona ecclesiastica pauperibus debita dico esse raptores et predones et teneri ad restitutionem omnium. Item ecclesiam fraudare sacrilegium est accepisse pauperibus erogandum et ecclesie aliis plurimis aliud reservare vel convertere vel tunc non dicit aliud quam ex capitulis secularis et extra aliquid sicut certe ex omni persona crudelitate sicut ait. xii. q. ii. Gloria episcopi. Item xvi. q. i. Si illi qui nulla ex rebus suis pauperibus christi distribuunt eterni iudicis voce condempnabuntur in futuro quanto magis illi qui auferunt pauperibus que non reddunt et similia. Item neque clericus male consumit vel quod minus malum est quam clericus vel secularis in hiis que habet intra sepes suos cum sentiat vel videat pauperes indigere violentiam et rapinam committit. Ambrosius. Esurientium panis est quem tu detines. Augustinus. Nemo dicat quod ea que superflua sunt non habeat. Item non minus est crimen habenti tollere quam cum possis et habundas indigentibus denegare. Esurientium panis est quem tu detines. Nudorum indumentum est quod tu recludis. miserorum redemptio est quod tu in terra recondis. Tantorum ergo te scias bona invadere quantis posses prestare. Item xlvi. dist. Sicut hii. Item peccant mortaliter si solum que pauperibus subtrahunt sed et qui talibus turpibus personis conferunt et indignis. Augustinus. Donare res suas histrionibus vitium est immane non virtus. Item magnum. Item venatoribus donant quare donant? quia donatur histrionibus et meretricibus qui donantur non naturam ubi opus dei sed nequitiam operis humani. non hoc donant ceterum artem nequissime. lxxxvi. dist. donare. et venatoribus. Item mortale est crimen vel consumere quod tot hominibus esurientibus quot pauperes in locis ubi habitant fame moriuntur. xl. dist. de con. dist. v. Secus est de beneficiis et de turpibus personis et aliis similibus que sic possidentur vel dicuntur de rebus ecclesie. sufficit tamen ipsi teneantur ad restitutionem. unde. xiiii. q. vi. Si res aliena propter quam peccatum est reddi possit et non redditur penitentia non agitur sed simulatur. Si autem veraciter agitur non remittitur peccatum nisi restituatur ablatum. Sic dicentur de aliis turpibus personis inde quicumque recipiunt teneantur restituere si possunt ut dictum est. nisi forte sint clerici cum esse

violentus opteneat. sed et proinde est ac si raptum esset. esurientium panis. sed et debitus esurientibus quod velle debet. vel quod nescis. sed et quod facile et ad libitum tuum. vel supple. ut nescis quod et alia tamen habere de vilis. tenentur restituere bona ecclesie. Restituatur ablatum. huiusque secundum verba Augustini. tenentur restituere quod habuerunt de bonis ecclesie. Quod si aliunde datum est eis. Quid et de omnibus illis qui turpiter acquirunt ad similia quod sibi vel aliquo casu illud retinere. Item. Sed turpitudo dantis est et accipientis et non competit repetitio illi cum sint vestimenta distributa que tamen pro probitate que mala quandam sunt que quandam puniuntur dantur

et que non licet eis conferre de quo in iure contineturque et causa pietatis non in sua et cetera ad testamentum et fructus suos facit et conservare eis dare cui vult et de testari. faciat consuetudinem notabile. ultra stanti communis generalis et quod ut testamentum relictum est. ut cum episcopus vel aliquis de humili genere natus consanguineas suas maritare bona sua mobilia et filias pauperes et que tamen sint convenientibus clericorum. Restitutionem omnium. Supple restitutionem faciat ex bonis patrimonialibus sed si habet autem sufficiat que faciat restitutionem de fructibus ecclesie. et illi non vel habitu de. Item quod supererit conferendum de proventibus ecclesiarum quod pauperibus non sufficit ecclesie restitutionem de talibus fructibus ecclesiasticis habeant bona patrimonialia vel aliunde quod de ecclesia quorum non queritur de uno de necessariis vel quod sit de pendunt de voluntate ecclesie de bonis patrimonialibus vel aut aliunde quod per ecclesiam acquisitis sup ille locis lucri. xi. q. est ecce. Item consensu indignitatibus vel eccle de iure naturali

Nota de raptoribus et predonibus et incendiariis

Quod de meretricibus nota textum et ca.

Nota capitulum sicut quod tenetur ex xii. q. ii. Nota item contra clericos ecclesie

Et absoluta pecunia

Nota item xiiii q. v. de secularibus tenetur

Nota capitulum quod si aliunde datum est eis. Quod ideo quia pauperibus habent turpiter acquisitum et cetera.

cuius in forma iudicis ... penitentiae et quod sibi natus ex exercitio illorum qui pugnant
in harena vel in duello vel opere meretricio voluntario et in talibus turpiter acquisita retineri
possunt ad usum acquirentis. Et quidam sunt qui puniunt avare pro confessore
peccatum vel pro extorsionem turpium lucrorum. Et talia acquisita retineri non debent ad
usum acquirentis non conceditur a penitentiario suo tamquam aliis pauperibus. Sed debent
in usus pios erogari si forte restituta sunt iam illis a quibus sunt habita. Vel si
ille qui tribuit restitui velit eis a quibus habuit ad quem tamen non tenetur. Et hic resti-
tutio in foro penitentiali indicenda propter turpitudinem. Credo ibi late patere ostium peni-
tentiarii et ibi forte potest dispensare sive moderando vel limitando tempus penitentiae et in usus
reverendorum. Item illa autem que de se mala quia prohibita sunt sicut torneamenta et negoti-
atio clericorum, lucrum advocatorum vel medicorum in casibus non concessis, emere bla-
dum vel vinum ut postea carius vendatur. Facere serta de floribus ad vendendum
quorum usus est frequentius ad lasciviam. Facere decios scilicet et talia. Sed tamen talia
sunt prohibita ex his tamen acquisita retineri possunt. Licet autem hec distinctio videatur pro-
babilis quantum tamen pene restringit ... Et quia nimis constringit clericos ...
Dicimus credo quod licet in praedictis casibus bonum sit et salubre quod penitens inducatur in
foro penitentiali ad erogandum in pios usus talia acquisita, non est tamen compellendus
si noluerit. Nec indicendum est ei ... calumpniatorum si non velit hic penitentiam re-
cipere nisi in casibus a iure expressis ut in symonia de quo expressum est quod pecunia symoniaca
restituenda est ecclesiae in cuius iniuriam est accepta. Licet et hic possit intelligi
quod recepta est de bonis eiusdem ecclesiae vel cum de hoc agitur in foro contentioso. Item si clericus
quis accepit aliquid ut faciat dampnum vel iniuriam vel contumeliam alicui quia timet
ne ille qui dedit repetat sed ille contra quem datum est. de sym. ... de calumpniatoribus
et ... Ille. Sed tamen intelligitur cum agitur in forma iudicii quia severitate
non oportet observari in foro penitentiali. de sen. exc. c. ... et praedictis et quod
... si accepit index ... de negotiis saecularibus ... de illicita acquisitione.
Summe movetur. Sed ibi ... praesentando summare homines potius si non paulus ...
... Reddunt tale. Sed est facultatem bonum et honeste vivendi in tali casu.
iudicialis penitentiae. Sed tamen super talibus dispositionibus habet potestatem videbitur penitentiario.
Et hic melius est cum indigent pauperes et satis habundat ecclesia. Magis
mensis est quod in utilitatem ecclesiae pauperes convertantur. Quid de muliere quae recepit
pecuniam pro opere carnali. Item si recepit ab aliquo de rebus propriis non ecclesi-
asticis non tenetur restituere et si sit monialis cui datum est, sed acquiritur monasterio
quod accepit. Honestius tamen est quod monasterium non retineat sed eroget in pios
usus. Sed si accepit a clerico saeculari de rebus ecclesiae facienda est restitutio, sed in quo
dicitur hic magis ... velit dispensare cum illa quae recepit quod retineat illud.
Si saecularis est monialis aut cum monasterio si regularis est. Si autem accepit a
regulari de rebus monasterii quod permissum est non contra de contrario distingue.

uniosus vel praestando sibi procuratorium vel causa vel alio modo de rebus propriis
vel [?] modo talia possit retinere ecclesia repetendo vide e. xii. q. ii. quaestio sunt suffrag...
... Sed et fieri huiusmodi restitutio. Credo quod ante iudicialem penitentiam debe-
ret ... sic furiose ablatam. Item quidam illi ... de quo non cum tempore de
... non sed successori suo potest sed vel utilitatem ecclesiae convertere
vel ... eiusdem loci pauperibus si hoc expedire videbitur erogare.

Aut recepit ab hystrione ad
ministrationem aut a
capitulo claustrali. Item si pro
casu facienda est resti-
tutio monasterio vel prior
tamen vel administratori
de cuius bonis datum est.

ea ... in necessitate quod
si debuit. lxxxvi. d.
pasce. Summe movetur.
Si ... dites vero et potentes
... credo quod teneantur
illis ad restitutionem
si quod receperint
per fraudem vel minas
vel importunitatem in-
debitam vel alias sine
iusta causa. Clericus tamen
vel praelatus excusare se
in tali casu si dedit ut
redimeret vexationem
suam a qua non potest aliter
liberari. extra. de sym.
dilectus filius. i. et ap.
Reddunt tale. Quando
dicit malis si ... si non
... ad hec ... est
casu fortuito ...
... necessariam vel
honestam ... et
... possit redire
ad ... non ibi invenit
aliquis ad eundem vel non
habet unde ... Sed
si ... tempore cum
hospitalitatis et esse
... aliquid ... ad
restitutionem. ar. xii.
q. ii. quam multos. xl
ii. d. ... Quod dicit
... et credo bonum mittit et
... spirituales vi-
... quia iam ipse
... ecclesiae suum ser-
vitium vel deserviendo
cum ... praedones et ...

Nota in ap. Licet a. hic distinctio etc.

Nota in ap. Quid de muliere etc.

Sed et fieri etc. Nota text. in ap.

De raptoribus et predonibus et incendiariis.

Item quid de mulie re. Nota textum et ap. et alias que nec hic poterant et singularum prosecutionem.

ar. xvii. q. iiii. si quis
i ato. Item quid de m
uliere que cum nupsit
impugnati a viro
supposuit se adultero
a quo gravidata est
vel supposuit sibi ali
enum partum et illegi
timum heredes privant
hereditate per spurium
vel suppositum qui creditur
filius vel heres. Item
Quid de principibus vel
aliis qui de longe venien
tes eundo se spoliant vel
ut fragantes et ut
plenius dicam spoli
ant spoliatos et addit
afflictionem afflictis.
Item quid de pedagiis
quid de talliis vel tallagiis
quas rogent vel principes
[illegible] milite
superiores faciunt
subiectos. Item quid
de principibus vel mi
litibus vel aliis qui habent
tes guerras ad in
vicem spoliant
utrique pauperes et ru
sticos alterius capi
unt [illegible] et tru
ciatibus vel redimere
cogunt vel in carcere
expirare. Item quid de
illis qui sequuntur rap
tores ad predas capi
endum vel sociando
dum vel accipiunt

Nota [illegible] regularis [illegible] potest et [illegible]

[illegible] post restitutionem eius per [illegible] si adhuc remanet in administratione illa [illegible] si cum [illegible] correpti [illegible] et [illegible] talis non correpto [illegible] restitutio [illegible] que accepit. Si autem [illegible] administrationem illa aut si claustralis [illegible] faciendi est restitutio monasterio [illegible] administratori nec [illegible] si solvit illi qui dedit. [illegible] cum [illegible] voluntatem monasterii [illegible] administratoris [illegible] a monasterio regularis [illegible] accepit a regulari [illegible] albis [illegible] magnum fuit [illegible] [illegible] mediante. Que dixi de rebus talibus datis a persona regulari idem intelligas de rebus datis a persona secularis [illegible] sicut est filius et filius familias [illegible] de rebus talibus [illegible] peculiaribus nisi [illegible] administrationem [illegible] pater familias possit disponere de eisdem. Item quid dicendum est de monasterio [illegible] regularis [illegible] teneatur [illegible] regularis [illegible] regulari [illegible] secularis qui recepit pro opere carnali a coniugata [illegible] de marito si dedit illa de rebus dotalibus aut [illegible] Si autem dedit de [illegible] [illegible] dedit amasio [illegible] de rebus [illegible] [illegible] non [illegible] teneatur nisi [illegible] restituat ei qui dedit [illegible] videtur si [illegible] Item regularis [illegible] qui accepit pro carnali opere vel que habuit de furto vel rapina. [illegible] cumque [illegible] data rei [illegible] Et si [illegible] penes illum est data et [illegible] aut timet aut non potest [illegible] restitutio [illegible] collegii restituat auctoritate [illegible] [illegible] obedientie [illegible] Si non [illegible] [illegible] actio [illegible] debitoris [illegible] voluntate monasterii vel [illegible] [illegible] audet aut timet [illegible] restitutio [illegible] negotium monasterii [illegible] [illegible] impetrato dispensationem episcopi qui possit [illegible] monasterio [illegible] erogare [illegible] [illegible] bonum obedientie [illegible] pecunia [illegible] [illegible] emptam de sua pecunia possit [illegible] In quo casu [illegible] restituere si eam [illegible] [illegible] penes eam [illegible] accepit. Quid de muliere. Magister [illegible] xii. [illegible] singulas sub [illegible] Adultera que de adulterio

partem vel ipsos maiores ad rapiendum sonando consulendo adiuvando defendendo. Item quid de rapina si emerunt scienter vel ignoranter. Item quid de predo bus raptorum. Item quid de prescriptionibus vel usucapionibus. Item quid de filiis iudicibus officialibus advocatis testibus et accusatoribus qui per calumpniam et cavillationem [illegible] extorquent illicite. Item quid de principibus comitibus regibus iniquis et de subditis eorum [illegible] Item [illegible] restitutionem faciant in iudicio [illegible] de hiis per ordinem videndo. Adultera que de adulterio suscepit filium vel supposuit

de illis qui

Nota [illegible] animam

alienū ꝑtū d; celare
tare ꝗbz eēz modꝰ ꝓ
ꝑbz ut legitimi hē-
dē si fraudentur he-
reditate ꝑlina. Cau-
te tn̄ reuelare
ꝗ sit sꝑ̃ marito d;.
ul' sibi i ꝑtu suo ul'
supposito. Non ex
pedit. tn̄ ꝗ fuer
pe. homicidia. adul
tiā cū meretrice
forte dimittē eā
si ualet. F. Forsi
tn̄ cōtinē utriꝗ
adulterentur. ali
a multa ꝑicula ꝓ
uenire posse. Ꝙ forte n̄ cēdent sibi.

Redderit absolute et sui dimictāt. tn̄ consuetudinal respicit aliud q istud ꝓ
mittitur nō ualenter. Jo; cū nō ualent. Ex alia ꝑte. Argumentum allegat ad oppositum
sacerdoti parrochiali ul' epō aut ꝑnali eius si n̄ audet aut n̄ uult sacerdoti paro-
chiali confiteri ꝑꝑ aliquā probabilem causam de licentia quin; petere a suo sa-
cerdote cū uult alij confiteri q n̄ sit ꝑlatus confitentis. Si n̄ uelit epō confiteri
ul' ei ꝑnali ul' dnō ꝑꝑ ul' legato ei nō cēdo q teneatur petere licentiā a suo
sacerdote, licet honestū sit q petat. Quamuis tn̄ dicunt q tenetur q in hoc casu. Re-
stituat etc. h̄ consiliū est q n̄ tenetur restitutiōe ul' remissiōem petere. Plane.
Jd est de facili cogente. Certum. Ubi dicitur. Certum est male fidei possessores
omnes fructus solere ꝑstare cū ipsa re. Alia uero sunt extrinseca post litis con-
testationem uniuersos. Fructus etc. Jd est de dote et donatione ꝑꝑ nuptias post
mortem mariti. tn̄ q maritus quamdiu uiuit h̄ administratiōem et
totaliter. h̄ tn̄. Jd est h̄ satisfactio. Aliquis tenetur petere ueniam ul' di-
latiōem ab illis quos sic dampnificauit quum n̄ potest restituere. Si
quum dicitur dampnificatus est ab aliquo ꝑ [illegible] in debito et h̄ scit q dampnifica-
tus est. cēdo q teneatur ueniam petere ꝑ se ipsum si potest aut si n̄ audet
aut ꝑ aliam ꝑsonam si n̄ potest aut n̄ audet
ꝑ se. Quia tn̄ ꝑsona debet subticere et circumstantia
ꝑsone ꝑ q̄ fecerit. Si ex expressiōe timeat
ꝑiculū ul' scandalū. Quia si offenderit aliquis cū eo
ipse offensus habeat ad adiudiciū eū. debet ire et re-
conciliari fratri suo ꝑ q h̄ reuinctiō. Ꝙ ista ue-
ꝑ se ul' ꝑ aliū ut tutū est. Si autem q dampnifica-
tus est nesciat h̄ n̄ scient. cēdo q tutius sit h̄
nō ul' petere ueniam ut
tutū est quum satisfacere n̄
potest tn̄ tenetur
q n̄ est in mora in h̄ casu q ad
modo dicimus. Si autem satisfa-
cere potest et est in mora donec
satisfecerit aut dilationem
impetrauerit. h̄ et cēdo ob-
seruandum ul' ad debitor-
es alienos ex contractu ul' quasi contra-
ctu sicut distinguendū est. h̄
et obseruandū est in regula
iuris q qui non soluendo sunt esse
debitores alienos ex h̄ q
fecerunt in seculo.

Ex alia parte si uidetur q possit agere uel
tentatum ul' esse i statu saluationis dispe[n]
de tali deceptiōe. Quia n̄ dimittitur ꝑcc. n̄
restit. ab. xiiij. q. vi. Si res. ul' q ꝑꝑ h̄
n̄ est ei ꝑnia deneganda ut ait in c.
de ꝑnis confessionis ita credit. reuelet spes
[illegible] suo sacerdoti parrochiali ul' de li-
centia eius alij magis perito. et postea cū ipso ul' cū alio si uult reuelet
epō suo. Si i ꝑnia. et ... ul' ipsi sacerdos si tacite dilectionis uel
maritalis sit. ul' q tutius est. Annulo sufficienter diligenter ex
cute si ille spurius ul' suppositus sit h̄ specialiter et generaliter. Quo
iusto uocet cū secreto et coram muliere. Et si uidet expedire
... ab ipsa q n̄ calumpniose procedat. et ab
illo q [illegible] decretum teneat. Potuit reuelare sibi. Jde consi-
lium ut ingrediatur religionem ul' transferat se ad longinquas regiones.
ut sic [illegible] ꝑcipiat de bonis illis q debebat esse ꝑtem suum. Et alia q eo
[illegible] de bonis ꝑcarius dum habent uolunt sunt se esse legitimum
restituat ul' componat ul' petat remissionem a uiro mulieris si ui-
uit. Sin autem ab heredibus legitimis si tn̄ ꝑte h̄ faciat. ne fa-
ctū reueletur. si ꝑ sacerdotem ul' aliā similem ꝑsonam q h̄ ꝑcurrerit
[illegible] ꝑ [illegible]. Si tn̄ potest ul' si n̄ potest. Hauanue. Uidetur ad
h̄ n̄ cēdo eius concedo. Arg. legis q dicit bone fidei possessorem nō
teneri de consumptis. C. de rei uen. Certum. Ois ul' [illegible] supposito n̄ ꝑ reuelari sine periculo
[illegible] reuelato ul' forum ꝑctum n̄ ult acquiescere consilio. [illegible] mulieri q de sponsa-
litio suo et aliis rebus [illegible] potius satisfaciat [illegible] dolens de ꝑcto et
q n̄ potest plene satisfacere firmiter in animo q satisfaciet potius. h̄ tn̄
[illegible] ꝑ medium ꝑnalem ul' ꝑsonam religiosam secrete et caute. et potest utilius sub-

No. q̄ dampnificatus ab alio etc.

No. [illegible]

De sponsalitio nota et [illegible]

[illegible] ꝓfessor

De raptoribus predonibus et incendiariis.

No. i cap. Quid de filiis illis qui uiuente uxore etc.

Naufragiis etc. Nota tex. et ap.

In ap. Quid si muti habent filios etc. Nota quod est duas responsiones ad ipsas

Nota i cap. Quid de illis principibus et cetera.

Nota In fi. plegeros etc. No. hoc intelligas etc.

clam uel furtiue nobis. accipite. et ita erit in bono statu. ar. xxij. q. v. his ui. et in pall. de eo. offic.

De naufragiis

Naufragiis nichil est auferendum. Immo quicquid de ipso naufragio inuentum fuerit siue illud sit captum de ipso naufragio inuentum est siue illud sit captum de ipso naufragio siue de mari siue de littore restituendum est. ff. de incen. ruina naufra. Si quis a naufragio. Et excusatur a pena in quarta si quis recepit ea intentione ut restituat ei cuius esset. Nec excusatur ab isto aliqua consuetudine uel statuto uel precepto. Nam est contra preceptum domini. diliges proximum. et. si. t. ipsum. Et. Omnia quecumque uultis ut faciant uobis homines et uos facite illis. Et. Quod tibi. Et Quod tibi fieri non uis alii ne feceris. Et. excipiuntur quidem qui per latrunculos uel clericos qui tamen cum eisdem sunt participes uel consentientes contra depositos. sic enim tribus iudicauit quod agi cum ipso credit depositum. Ex. de accu. Cum dilecti. Sancta Iustitia non satisfacit ei anathematizatur. xxiiij. q. iij. Si quis de potentibus. Illi qui. Ex. de treu. et pace. Innouamus. Et plegeros restituere infra annum sed cum plus post annum. Et. de incen. ruina. naufra. le. i. hoc intelligas nisi sint talia naufragia que pyraticam tyrannidem exercerent uel sint inimica nomini christiano ar. in eius. no. . Ad decus et honorem imperii. C. naufragia.

In bono statu. Quid de filiis illis qui uiuente uxore sua dux aliam tamquam uxorem ... Et de filiis qui ... heredes ... restituere ... Respondeo ... Quid de naufragiis ... Ad decus hec constitutio non est in lege ... uidetur quod nec a ... contingere ... naufragiam ... ipsa quod naufragium ... loca ... uel quod ... principalem naufragiis consuetudine contraria cessante ... pyraticam tyrannidem exercerent. aut ...

nominatim aut principi sunt inimici, transgressores horum bonorum publicatione multentur.

Circa pedagia, vi. ad tertiam quaestionem. Quaeritur [illegible] ubi ut [illegible] ad quod [illegible] pro solvendo debeat [illegible]. Tertio ergo de restitutione pedagii. Sed si aliquis teneatur ad emendam et transgressor est in foro penitentie quam eam solvat. R. Credo quod non in hoc casu nec in similibus teneatur quis ad solvendum eam nisi fuerit iudicata contra ipsum in foro contentioso, quia talia sunt delicta [illegible] tunc demum cum quis condempnatus est per sententiam in foro iudicii. Si quis fuerit tantum asportaverit pedagium vel leudam vel aliam similem vel commiserit furtum aut sacrilegium aut similia super quibus statuta est pena corporalis vel pecuniaria per legem vel canonem, non est iniungendum penitenti in foro penitentie quod solvat hanc penam nisi tunc demum cum fuerit condempnatus ad illas. Sed sufficit quod solvat interesse vel satisfaciat ad arbitrium boni viri sibi cui iniuriam intulit. Sed quid dices de forte de pecunia habita per symoniam de qua solet dici quod restituenda illi ecclesie in cuius iniuriam data est vel recepta per illud c. extra de sy. [illegible] Hoc etiam aliquo modo intelligi potest quando de bonis ecclesie erat data pecunia vel quando agebatur in forma iudicii contra recipientem. Et idem potest intelligi in omnibus consimilibus casibus in quibus iura dicunt extortam vel pecuniam turpiter acceptam [illegible] repetendam tamen non datur ei qui primitus dedit. Quod dico per magistrum [illegible]

De pedagiis.

Circa pedagia et thelonea distinguendum est: quia aut sunt antiqua aut nova. In primo casu si fuerint imposita ab hiis qui potuerunt imponere, videlicet principibus vel regibus, et propter iustam causam et auctoritate ecclesie et pro iusta causa, ut pro defensione strate publice contra predones in terra vel contra piratas in aqua vel pro defensione fidei et patrie contra paganos vel hereticos vel alia consimili causa, et recipientes servant illud pro quo fuerunt imposita, illi et cum scrupulo conscientie possunt recipere. Si autem contra quibus fuerint instituta [illegible] potest tamen quod ab [illegible] qui potuerunt [illegible] ex predictis causis [illegible] illud. Idem credo si iste talis non laborat in [illegible] expensas quas tenetur necesse cum terra sit in vera pace [illegible] paratus est tamen et labores et expensas impendere si esset necesse [illegible] imminente necessitate non solum quod tunc acciperet illas expensas [illegible] et ultra si esset necesse, ut sic fieret compensatio annorum in quibus nichil vel parum expendit ad illos in quibus oportet eum multum expendere, si ita gesserit pura et bona fide secure possit recipere. In secundo vero casu, scilicet si sit novum pedagium vel theloneum, nullo modo potest aliquis occasione eius ab advenientibus vel transeuntibus aliquid recipere absque periculo anime ac rapine, nisi cum sit illud a principe [illegible] immunitate [illegible] de superiis [illegible] predam [illegible] de antiquis [illegible] xx. q. iii. Si quis romipetas. Extra de treuga et pace. Innovamus. ff. de publ. [illegible] vectigalia. Extra de censibus. [illegible] xii. q. ii. nobis. [illegible] Sed quid forte [illegible] et est [illegible] conducto [illegible] Si autem forte [illegible] est acceptum [illegible] est restituendum illi a quo iniuriose acceptum [illegible] consilio ecclesie in piis causis est expendendum. Mercatores vero et transeuntes credo sollicite quod debent persolvere antiquum [illegible] recipiens faciat illud pro quo fuerunt instituta [illegible] quod si non faciat isti a quibus exigitur vel [illegible] adire super hoc iudicem [illegible] vel dicant quod [illegible] cum illo [illegible] vel illo [illegible] fidem eis [illegible] xii. q. ii. [illegible] Caveant [illegible] Sed recipiens illa [illegible] subtrahente rapina vel furtiva [illegible] tenetur ad restitutionem et agere in super penitentiam de [illegible] sui de aliis peccatis ubi commisistis. [illegible] recepet

[illegible] dedit pecuniam pro habendo scolas [illegible] pecunie repetitio [illegible] de pecunia symoniace acquisita [illegible]

Circa pedagia etc. Nota distinctionem hic positam.

Nota capitulum: Sed nunquid tenetur ad emendam et cetera quod sequitur.

Nota capitulum: [illegible]

Nota textum: Sed recipiens et cetera.

Textum

exisui sic furtive retinent ad minus pec-
carent venialiter in mandato quod erat contradici-
tum pietatis. De quo extra de mandato c.
Vestitus vide. Ad restitutionem autem illius non
credo teneri. Sed quid de christianis accedentibus
ad civitates paganorum subtrahunt pe-
regrinis hic pedagium vel theloneum. Ad hoc
dico si vadunt illuc tempore treuge et non por-
tant inter prohibita de quibus extra de iudeis
et sarracenis c. Ita quorundam ut ipsi sarraceni
non tenent eis fidem defendendo eos in suo ter-
ritorio vel maritima a latronibus vel pyra-
tis debent ipsi christiani fidem ipsis pro solvere
secundum statutum vel pactum et tenetur eis ad
restitutionem si possunt. Et si non possunt erogare
in usus pauperum ad mandatum ecclesie. Fides enim si
deles et hosti servanda est xxiii q. i. Noli. Innocens.
xxiii. q. i. Noli. Si autem iverunt in tempore guerre
vel etiam in tempore treuge sed cum aliis prohibitis
non credo quod teneantur illis ad restitutio-
nem. Sed quod peccaverunt contra ecclesiam
religionem credo ut puniantur eo in quo
deliquerunt quod sit eis iniungendum in penitentia
ut deserviant in redemptionem captivorum vel
in subsidium eorum qui pugnant pro fide tantum
vel ipsi mittant expendant in eodem subsidio. Si
ad hoc sunt ydonei corporaliter laborando. Arg. xviii. q. iiii. Si quis in ad-
extra de clericis excommunicatis c. presentia et in fi. de decim. c. Vestra. vel cum quo
deferet. et extra de voto et voti redemptione. Magne. quod sufficit huic. Requiescit

De questione tamen ad certam quantitatem...

De censibus talliis et aliis dico quod regularis non debet dominicum a
subditis petere nisi ea que inter ipsum vel predecessores antecessores eo-
rum plane bona fide sine dolo ac coactione convenit. Sicut
solet fieri cum mansi vel ville conceduntur de novo colonis vel
aliis personis solvendi iure si instrumenta que continent census annuos et
alias servitutes et pactiones hinc inde. Omnia ergo iuxta hunc modum
posita ab initio domini tamen non sunt turpia vel contra deum pacta possunt et sol-
venda sunt. Nam quilibet in traditione rei sue potest ponere legem
quam vult. extra de condi. appo. Verum. xviii. q. ii. Eleutheri. Et quod scienti et volenti
non infertur dolus. Et si pacta custodiantur. Arg. extra de pactis. Antigonus.
et quibus subditus de hiis ab sua voluntate dum sibi videtur sicut sunt tenentur. tenetur
ubi tamen in deficiente possessione in istud augmentare tale ubi tollecta tallia questa vel
male. Intelligo quod debet eam moderate petere. Inspecto honore et facultatibus
subditorum. extra de censi. Cum apostolus. in fi. x. q. iii. c. ult. Si autem dominus vitam convencta et
statuta inter ipsum et subditos aliqua sponte oblata nulla fraude adhibita vel
minis vel captivitate in onere recipiat si tenetur ad restitutionem. Si exacta a...

Extra de sym. mandato. Arg. supra a contrario sensu
quod videtur ibi tamen quod pecuniam pro pactum symoniacum
acquisitam restituere teneatur qui eam accepit. Ibi dicitur si
absque pacto fuit recepta. Et ideo tutius est dicere quod pecu-
nia ex pacto symoniaco acquisita teneatur non solum iure sed
iudicium fori penitentialis. extra de hiis que fiunt a ma. par. c. Si. quod de sym-
bonis sic. Ideo in mandatum. Contra pietatis quod si pro
aliquo vel alia vel ille male recipiendo peccavit pro solve-
pacto planum est quod ipsum et fidei et pacti obsequium
est. Et hec cum sunt male fidei possessores terre quam
tenent quia statuta eorum ligant christianos. Sed ci-
que statuta illorum qui primum occupaverunt et tenent terram
quam aliqui fuerunt paganorum non obligarent fideles qui consenserunt
aut sponte se subiecerunt statutis hiis. Secus dicerem
de illis sarracenis qui non sunt possessores violenti terre
quam tenent. hiis et de quibus pro certo est. Et sunt in possessione
statuendi et iudicandi non sunt defraudandi in spolia-
di illa qui possessione autem aliquis pro pede pravitate
ab hiis pedagiis defraudati non debent pro aliquo
tamen transeuntem per terras eorum. De illo pedagio.
Sed quid si nolit hic pecuniam recipere. Ibi credo quod
si bonum sit quod in doctrinatur ad eam suscipiendam
si tamen credo quod sunt parati ad hoc compellendi autem
negandi sit ei absolutio donec tamen velit aliquod...
De questione ad certam quantitatem pertinet ...
tur dolus. Et de tempore
in omnibus et donatoribus in-
dare accipere. Ita credo quod si illis
in suo continetur quod tollere
dominis possunt facere tallias
ad visum vel ad placitum
aut tale est continentia
et cum scripto illo visum
vel placitum moderate
et ad arbitrium boni viri
inspectis facultatibus

Notitex. Sed quid de xpianis + qui accedentibus cetera.

Nota rap. Sed tamen si sit male fidei cetera.

Nota rap. Sed quid si nolit cetera.

+ cum toto alio lucro

Nota tex. quod regularis non debet dominicas petere ea cetera.

et tex. Nota rap. quibus in dictione cetera.

Ubi tamen diffinitur. Nota textum et rap.

Si a dominis vel convencta nota tex. rap.

casus directe vel indirecte teneri restituere. Extra xviij. de eulogiis

i. q. ii. Placuit. Et pro [illegible] sumptum si ex aliquibus circumstantiis appareret supposito vel inventum dari consilium restitutio. Satis vero quod potestates hii principibus consulibus consilium quod in comparationem vel remissionem eis collecte cum exigerem consensu et libera voluntate aliquam servitutem seu donum prestationem in perpetuum vel ad tempus. Ita quod plerumque videtur eis facturi et faceret in remissionem peccatorum illorum quibus tenentur aliquod hospitale vel opus alie pietatis. cum consensu tamen eorum si potest requirere. Et hec intelligas non iniusta cum ipsi clerici ad talem exactionem faciendam inducunt. Fiunt enim quandoque iuste cause. Una pro defensione patrie et maxime sue civitatis. castri vel ville. Ad hoc tenentur omnes non solum res suas exponere set et corporaliter laborare se munire in castro vel civitate et vigilare ut sic se ipsos et res salvent. [illegible] pugna pro patria. Extra xxiii. q. iii. Fortitudo. Extra de emunitate. [illegible] Item si clericus vult ire in exercitum indictum ab ecclesia vel principe contra hereticos vel paganos nec de suo absque gravi dampno facere expensas posset tunc necessarias potest a subditis auxilium petere moderatum. Item si in bello suo expte iusta sit captus ab hostibus nec potest solvere redemptionem petat ab eo absque suo dampno. Item si vellet ire ad principem pro [illegible] privilegio [illegible] pro ecclesiis pro se et pro aliis. nec posset de suo expensas ad hec invenire et necessarias absque gravi dampno facere. Et si que alia causa similis emergeret. debet tamen secundum modestiam et non ad gravamen eorum et cum caritate non ex violentia exigere. x. q. iii. [illegible] Extra de censibus. Cum apostolus. et c. Prohibemus ne subditos suos talliis et exactionibus episcopi gravare presumant. Quotiens pro multis necessitatibus que aliquotiens supervenerint. ut si manifesta [illegible] cum exigit cum caritate moderatum ab eis valeat auxilium postulare. Et c. xxii. q. v. De forma fidelitatis. Porro si prelati procurationem vel servitium aliquid [illegible] vel aliquis per [illegible] plus extorsit quam solvat. Et sic ex toto debent restituere et pauperibus erogare. Quo peiora enim sunt querela deposita [illegible] fuerit et executione statuti canonice [illegible] Extra de censibus. c. Cum plerique. Si autem clericus vult ludere ad aleam vel ultra vires ad vanitatem expendere in vestibus hospitiis [illegible] in talibus non debet tamen exigere. Quod si fecit tenetur ad restitutionem. Item si captus in bello iniusto exigit ab eis redemptionem totam vel pretium quod solvit hostibus. Item quid de quibusdam clericis qui receperunt pecunias in subditis in tallias vel collectas. Ad hoc [illegible] Et si ab antiquis et ab antecessoribus est soluta tallia [illegible] de novo est imposita sine [illegible] Item [illegible] vel edictus [illegible] que ex iniusta causa et licite imposita fuerit et soluta. potest exigere. Ita tamen quod ipse compleat sicut ex illa causa [illegible] complere debet. [illegible] nec [illegible] iusta causa non debet exigere. Et quod [illegible]

subditos. Vel dic aliter quod dominus cum eis exigit vel non defendit eos ut debet vel etiam extorquet vel insinuari eis facit quod vult ab hoc ab eis pro defensione patrie. Cum iniuste invadis ab hostibus. Alia causa similis. Puta quando causa utilitate et simplicitate aliquam ipse [illegible] illa que hic ponuntur. Quando clericus maritat filiam suam. Aut filium facit militem. Aut relevat feodum suum aut aliquod novum feodum comparavit. Sed cum talia videantur tempore commode incidere [illegible] Et quod tamen clericus maritat filiam accipit de annuis et augendo feodum sit ditior. Iam plus potest prodesse subditis quam ante. Et cum facit filium militem potentior est ad defendendum tuam non esse quod dampnandi sint cum talia respiciunt. Vel dic statutum est vel consuetum est. Quod tamen non recipiant nisi quod constitutum est vel consuetum. Si tamen ad consuetum est vel ad arbitrium exigi consuevit. commode ante exigatur. Item supple quod tenetur ad restitutionem si sentitur vel edictus. Quod hec sentiunt. Post [illegible] si sub [illegible] confectum est [illegible] Sive ita sanctum est ante ex quo non certat [illegible] secundum [illegible] quod ex tamen iusta sint impositam. xii. d. Illa quod sit cum violentia sit [illegible] in contrarium. [illegible]

Nota in textu. Sunt quandoque iuste cause. Una etc.

.ii.

.iii.

.iiii.

Et si que alia causa similis emergeret.

Nota in textu et apparatu. Infra in textu. Nota vel decretales. Prohibemus etc.

Nota in textu. Si autem clericus vult ludere et cetera.

Nota in textu. Item si captus in etc. Item quid de quibusdam clericis qui receperunt etc. Nota in textu et apparatu.

Tilden

po in ap. Q. d. de
his qui tenent[?] ...
... sine ...

fide recep. Q. 3 Item
tues si pot. xiiij. q.
vi. si res. Preterea
q. v. est. et q. n
petitus pcipit q. d
vix est evidens q.
ad intus ibi recipi
ad iniurias. Et q. v
cu in exercitu in bello
iniusto. Sit tamen ita
sit q. non pcipit e
de salvo meliori in
dito q. debeat ire se
aliqui statue q. dcet
sibi in signum subiect
tonis vel alius tituli
videatur esse penes
eu dominium rei sue.
ar. o. p. ad h. xviij.
q. ij. Eulutherius.
et. r. q. iij. si q. sobrie
terit. et. ex. de se
pult. c. c. si ut co
suetudo. Si dubi
tet q. vel q. tn dele
at esse illius. Credo
q. deleant observa
re q. in vicinis villi
is tale ex pium
iste observatur. ita
tn q. villa ista no
graviter. vel si dni
se de consuetudines
eaq. nisi sdlunt e
ligatur. ex. de consue. c. olim. i. l. z de
censi. ex parte. i. l. li. eo. q. di. c. q. mor.
ex. de psc. ip. si diligenti. z. ex. f. de se p.
g. Credo. Et hoc totum intelligo n. ipse ras
de aureo corporib. usus vendiderit ille dona
uit eis illud q. ibi in substinendis significatione consu
enit petere. Item non potest ad petere. Sin autem
tamen credo q. debeant habere in memo. talis q. in
sepulturis aurea domino illa sex enim ita

dicat q. in leg. suis pscptoribus non opo probari titulum. sed ex lapsu temporis
presumitur titulus intervenisse q. allegatur. Quid de illis q. talis utuntur consuetu
dine in hospitibus suis q. de mobilibus eorum capiunt quantum et quod volunt. ex assump
ciunt eos uelle transire ad aliud domini ois spoliant eos. Resp. excusari
p. consuetudinem. et tamen tenentur ad restitutionem. et non sunt absoluendi si uo
luntate. Item quidam tenuerunt ab initio suo inpositum tale onus ut si aliqui
et fraude q. eius possit ab habitatoribus quantum et q. non uolunt capere et q. possit tota
nec omnia mobilia si recesserint. aut quia posset inponere rei sue onus q. volunt
videtur tollari posse q. in tantum utantur hi consuetudine q. non grauet consuetu
medium aut maneres aut recederes. et q. domini non tenentur ad restitutionem
legitime acceptorum. Si autem non est certum aut si comodo q. non sint ab initio legitime in
stitutum. credo q. hi spoliant de ipso genere furti male sibi percepti q. hi faciunt
et tenentur ad restitutionem. Item hi tamen caueat et salui q. tolerant ab eccl. pro ali
quanta pot. ibi cedere ante aut de festo. non credo sup hoc denegandam eis absolutio
nem. si faciendiest. Cum quidam tamen dubitatione et potestate. sic. Absolu
te de hoc non possum. Quia timeo ille credo q. si sufficit ad talia restitu
tione vel in hoc casu. Item. Quid de illis q. emunt possessiones seculares vel non
redditus seu sole exactiones et iniurias et furta q. recepimus hi possessores. Resp.
tenentur talia restituere. Aut si compellitur a domino exercere hic officia. Resp.
tenetur post omnia sua dimittere quam sic hoc obedire. Quid de dominis que uendunt
hic possessiones. Resp. si non posset hic officia exerceri sine peccato mortali pro eo q.
omnia nulla tolare q. sic peccare. et peccatum mortale quociens nunc
capiunt pro faciendo quam aliquid inpositum dictum aliquis. Aut si nimis et ultra
eos extorquent aut quosdam grauant vel alii timentes eis. Rustica
talia patiantur. et tenentur ad restitutionem omnium talium. Si possunt ...
sic ad absolvendum. et peccatum domini q. tales possessiones uendunt aut ad
censum aliquibus compelluntur. Aut grauius eas committere debent ex quo non ...
redditus aut prouentus uniti. et tenentur ad restituere illi q. pro his possessione talis ...
spoliati. Hic autem intelligo de illis possessionibus q. reddunt inde de ... aut ...
tribut quorum est officium tantum. et tale ut exequi iudicata vel mandata ...
vitenendum est. ex. de ... infra q. officiales. in fi. Quid de hominibus nobilium
q. dominium habent ostiarium in quodam nemore et dominus suus abstulit eis illud
sine causa tenetur ad restitutionem. Aut si eum habent ostiarium in silua ali
qua nobiles et ille abstulit eis. vel ad dampnificacionem
uit eos. Resp. sufficit si ille satisfaciat de dampno
illorum. Cum ille dominus hac utatur consuetudine q. de
bonis eorum accipit quantum et quando uult. Item si milites
hic ... uel nobiles ... habent
et peculium ... habent eis in potestate domini uel re
uocare illud quantum voluit. Sic ostiarium habent
in nemore aliquo pro peculio. Vel aliud aliud
dominus potest illud reuocare. Et de dampnis eius illa
tis uel ab alio sufficit satisfacti domino. Quia si
fui de corpore q. ales sunt in ... q. ...
et quorundam non potest dominus auferre eis ostiarium hic aut similia. et de dampnis illatis eis non sufficit ...

nobliu

po in ap. Q. d. de his qui servitutes ... imposita ... nota in ap. ... ad ipsas.

In omni casu ... debet ... in ap.

in epistola ... Fulberti episcopi. Videlicet incolume, tutum, honestum, utile, facile, possibile. Ut illis sunt expressi ... xxij. q. v. de forma fidelitatis.

De bellis

Circa principes vel milites hostes guerram ad invicem distinguere. Causa autem ille de quo queritur hic utrum ... guerram vel bellum aut non. De bello iusto. In primo casu, scilicet utrum iustum bellum ... exercet illud contra necessitatem ... hostes ... corrup... capit ab hostibus suis est nec tenetur restituere. di. i. ius gentium. xxiij. q. ij. si de rebus. et q. v. de his circa principium. Ubi plene loquitur de bello. Sed quero quot requiruntur ad hoc ut iustum sit bellum. Respondeo ... auctoritas ... ut sit secularis, cum licitum est fundere sanguinem. Sed clerici ... prohibitum est. xxiij. q. viij. clerici. ... a quibus nisi in necessitate ... de ... Ut sit pro rebus repetendis vel pro defensione patrie. xxiij. q. ij. c. v. et q. iij. fortitudo. et q. viij. si nulla ... si per necessitatem pugnetur ut expugnatur ... xxiij. q. i. ... Ut non fiat propter odium vel vindictam vel cupiditatem sed propter ... iusticiam et obedientiam. xxiij. q. i. ... militare non est delictum ... militare ... ; et c. ... si clericus ... auctoritate ... cum pugnat pro fide vel ... principis ut xxiij. q. ... culpabilis ... q. ij. c. i. ... ad ...

dum, et iusto ... [illegible] ... de consuetudine ... de bonis eorum capere. Et in talibus est distinguendum ... in habusio et extorsio pro quibus laxandi. Incolume, scilicet ne sit in dampnum domino suo de corpore suo. Tutum, scilicet ne sit in dampnum domino suo de secreto suo vel de munitionibus per quas tutus esse potest. Honestum, ne de sua iusticia vel aliis causis que ad honestatem eius pertinere videntur. Utile, ne sit ei in dampnum de suis possessionibus. Facile, scilicet id bonum quod dominus suus leviter facere poterat faciat ei difficile. Possibile, scilicet id bonum quod domino suo erat possibile reddat ei impossibile. Et quia non sufficit abstinere a malo nisi fiat bonum, restat ut in eisdem sex supradictis consilium et auxilium fideliter domino suo prestet. De ceteris capitulo ... de omni dampno ... [illegible] ... Ad quonam ... prohibitum fundere sanguinem et bellari in propria persona, post tamen ... alie persone ecclesiastice que habent iurisdictionem temporalem dare auctoritatem subditis suis pugnandi in casu necessitatis. Clerici autem ... recedere cum armis prohibitum est ... nisi rem publicam gerere ... sed ... agere rem publicam ut officiales augeat. Videtur esse dampnabile quod si clericus. Vel dic quod quando propter obedientiam et iusticiam et zelum fidei moventur arma, inventur auctoritate principis. Dicat imperator nullis nobis insciis atque inconsultis quorumlibet armorum movendorum copia tribuatur. C. ut armorum usus inscio principe interdictus sit, l. i. li. xi. Sed si barones subditi comitis vel ducis habent guerram contra eum aut comes contra regem suum vel econverso, cuius principis est auctoritas requirenda? Respondeo princeps qui nullum habet superiorem sicut rex ... auctoritate propria si iusta ... ~~[illegible]~~ potest movere bellum tam contra subditos quam contra extraneos. Potest et subditis suis dare auctoritatem movendi bellum tam contra principem extraneum quam contra subditos eius si cum subsidio ... viderit expedire. Sed non contra proprios subditos quando ... potest iurisdictionem iusticiare vel quando ... nolo stare iuri coram eo vel coram iudice suo si est iudex medius inter hunc principem et iniuriantem. Si vero non potest eum iusticiare aut ille non vult stare iuri, potest ... princeps hic ... ille princeps qui habet superiorem auctoritate sua movere bellum contra hunc iniuriantem si iubeat ei mediate vel immediate et dare licentiam iniuriam passo movendi contra eum arma. Si vero iniurians non est mediate vel immediate principi ... superiorem princeps ille non potest dare auctoritatem subdito suo movendi contra eum arma, sed auctoritas principis vel superioris est requirenda, maxime si ille iniurians pertinet mediate vel immediate ad iurisdictionem illius superioris principis. Cum ergo vassallus comitis habet guerram contra comitem regis est ...

bonum

Circa principes ... queste ...

Sed si rex ... hic iustum bellum ...

In textu sed quero ... ad hoc ut iustum sit bellum etc.

Secundo.

Videtur quod casus in quo rex et ap.

deffinit bellum dicens iniustum. Sed tamen casus in quo sine auctoritate principis licite posset moveri bellum, videlicet pro rebus repetendis et defensione patrie. Quia de iure naturali cuique licitum est vim vi repellere incontinenti et cum moderamine inculpate tutele. ff. de iustitia et iure. l. ut vim. Dicunt quidam quod nulli licet vim repellere se [illegible] sed tum in procedendo. Alii dicunt quod laicis licet repetere, clericis non. Tertii dicunt quod et clericis et laicis licet repetere. Distinguitur tamen. Quia aut vis infertur persone aut rebus. Si persone, tunc est vis repellenda quantumcumque sit illata, licet quidam dixerint quod nullus debet repellere vim nisi illatam. Immo dicit lex quod licitum est occidere insidiatorem et eum qui vult occidere. Quod intelligo si aliter non potest quis manus insidiantis evadere. ff. ad l. aquil. l. iiii. et C. ad [illegible]. Si autem queras post vim illatam repetitur, si fuerit hoc in continenti, quod est cum videt eum armis paratum [illegible] ...

Ex. de sen. exco. Si vero.

Nota quod in foro penitentiali habet locum compensatio et non [illegible] ecc. sicut hic in ap.

Nota in ap. quod si clericus in guerra iusta et [illegible].

Distinguitur tamen. Cum diligentia nota et textum et ap.

Dicitur quod quidam et cetera sicut hic et [illegible] hic ap. tres scilicet exceptiones et quartam [illegible].

civitas repetenda. Sed si comes contra regem et rex non vult ius ei exhibere pro sua parte, iniuste restituit (?). Credo quod si ius suum iniuste defendat cum moderamine inculpate tutele non peccat. Impugnare tamen regem auctoritate propria non potest. Ipse tamen facta denuntiatione de excessu regis si rex nollet a [illegible] desistere, possit regem excommunicare et etiam contumacia. Sine auctoritate movere arma contra eum [illegible]. Sed rex habet causam guerre contra [illegible] quod uterque vel alter non teneat ius suum [illegible] in foro iudicii [illegible] superior [illegible] superiorem. Peccaret tamen movendo bellum [illegible] iniuriam [illegible] iniuriator offerret ei debitam satisfactionem arbitrio bonorum virorum de plano et sine strepitu iudiciorum. Desinit. Quid si debitum [illegible] quod tenetur restituere [illegible] acceptum est de hoc bello ille qui movit illud. Cum vis bellum sit iniustum ex causa et ex [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] pro rebus repetendis tamen est [illegible] qui movit bellum restituere [illegible] cepit vel dampnificavit adversarium suum vel [illegible] ille de suo [illegible] dampnificavit. Et hoc dico [illegible] foro penitentiali. [illegible] locum compensatio [illegible] in foro contentioso. [illegible] in foro penitentiali constat [illegible] furtum [illegible] rebus illis quod [illegible] ablatis et [illegible] compensationem [illegible] restitutionem illarum [illegible] adversarii eius postmodum restituere ei ablata. [illegible] tamen ei penitentiam de furto commisso. Quid si clericus in guerra iusta vadens cum domino suo [illegible] de illa guerra [illegible] tenetur restituere. Resp. Si datum est ei ab eo quibus [illegible] licenter [illegible] illud retinere. Si autem ipse rapuit cum rapiendo peccavit [illegible] est in foro penitentiali si [illegible] quod restituat [illegible] cui abstulit si [illegible] sit. Sin autem quod deo [illegible] pauperibus. [illegible] clericus rem illam rapiendo [illegible] fecerit [illegible]. Sed sicut dominus eius non potuit ei dare auctoritatem in bello ad [illegible] auctoritatem rapiendi. Credo tamen quod rem talem raptam de consensu domini sui possit retinere. [illegible] tamen consenserit [illegible] durante adhuc guerra [illegible] interest in hoc casu ac si dominus ei rem illam dedisset. Videtur [illegible] et [illegible] [illegible] auctoritate principis movi. Auctoritate tamen [illegible] bellum movit hic appellat arma sua ad bellandum vel ad defendendum vel ad impugnandum. Pro rebus repetendis [illegible]. Credo hoc large accipi [illegible] solum comprehendam [illegible] [illegible] sicut et pro rebus mobilibus vel immobilibus [illegible] possit moveri bellum. Ita et pro iniuriis illatis ad [illegible] de [illegible] satisfaciendum [illegible] libidine vindicte seu zelo iustitie [illegible] ad [illegible]. Moderamine [illegible] hoc moderamen [illegible] qui aliquis [illegible] defendendi se [illegible] adversario cum tanto moderamine et tutela illa defensio [illegible] sine culpa. Quia [illegible] modum in defendendo plus ledendo adversarium [illegible] [illegible] quam exigat illata violentia. Dicunt quidam. Hinc [illegible] [illegible] hoc licet. Sine auctoritate [illegible] procedendo. [illegible] ne fiat lesio in capite vel corpore. Persone [illegible] [illegible] persone sit illata quod dicitur [illegible] quod post vim [illegible] inferre aut [illegible] nisi illatam. Immo [illegible] quod nulli licet [illegible] [illegible] ab eo quod non est [illegible] [illegible] magister dicens. Insidiante. [illegible] [illegible] ... cum ... occidendo

aliq' n' si noleb' demo peutes alter
repulserit. test. ar. ap. h q' n' est repul
so iniurie sed vindicta q' prohibita est oib;
et in arg. e. clici. d. xvi. c. deditionarios.
Repetitur q' percededo se repetunt
n' ulsciendo. xxiii. q. i. q' tulspitur. ff.
ad l. aql. scient. C. sed dicatur q' cu' mo
deramie defendat. ex. de rest. spol. o
lim cau. In fi. Moderamen intelligo ut
si ut i ferat cu' armis repellat. Ali
ter armis. ff. de vi. et vi. ar. l. i. q. vi
m repelle. Contra h' tn' co'sider' q'litate
p'sonaru' ut itaq' p'ximus l' debil' possit
se defendere armis contra uiragnu' uel
fortem pugno eleuato neferint. Ar
h' q. vii. q. ta. V. Dis i vno auditorio.
si q'u tn' moderame' excedit et n' ex p'pos
to q' tenetur nisi ad cautela'. ff. ad. l.
aql. si ex plagis. q. tabnarius. Si ex p'po
sito tenetur. Hanc ultimam opione' app
ro. et fere ab oib' tenet'. In h' tn' ultio
nibo q'tu' ad sinam excoicatois co'cordo
cu' eis. ut si aliq's defendedo se q' etiam
excessit mod' i'cidit i excoicatione' n' si
illud fecit ex p'posito. Al' n' excet q'tu'
ad alia' satisfactione' de excessu. l. etiam q'tu' ad pniam et
irregularitatem. si forte q's illa repercussione' mors secuta e'.
tutus ff. sicaruir. Itm tn' co'sideratoe ad p'positu' et n' p'positu' p'.
de sen. ex. c. ita p'hoc. p'cedunt. ex. de rest. spol. Olim caus.
ff. de hoi. l. si fratri. q. ult. Si a' vis i'ferat reb' et illata
defendam. licitu' est repelle. Et o illata. Dum tn' i'continenti.
Ita q' fuit vim illatam pri'us deuit ad contrarium
actu'. Ut i spall. Olim in continenti. In pn. Et si forte du' ille vult
repelle sic hoste' de possessione sua q' iniuste et male cepe
rat aliqui inficient' ul' occidunt' e' do q' tenuit' f'ad'
p'pos' potia' suis. i. defensione p'ssi et p' ead' ma. Et hec
intellige de ipsis. Profit. si n' hac' repetere. Ex ostendit

defendendo se ne minusiam p'curat. No tenet'
ad aliq' satisfactionem s'm illos. s'm magim
a' tenet' et ad satisfactione' i'iuriam passo et ad
pniam t's ad irregularitatem. ut s' d'r. ar. tene
at ille. s. q' excessit. H tertiu' q'a ad maiorem
pniam et satisfactione' tenet' qui ex p'posito q'
qui n' ex p'posito. Sed tertio. ad. p'ssi in con
tinenti. Ista continuatio n' est estimanda o'to. sicut
i'mp'sonis, s' n' sufficit ead' die pende ad stipu
lone' d's i lege continuus. Sed magr' allegat
Hec s'dm q'litate' negotij pensanda est p'
ut exigit ad p'parationem maiore' l' minorem te'
p'is requirat. Ut aliq's nobil' collecto exercitu
intrat t'ram alt'r nobil' et occupat ibi castru' l'
rapit p'dam et ducit ad t'ram suam. Si al' nobil'
h' audito cu' n' statim possit co'gregare exercitu'
et recuperare p'dam ul' uidere castru' minus l'eis
ul' si eius congreget exercitu' l' n' posset congregare n'
post vnam septimana' aut duas aut et p'
rep'itabis tamen i'continenti se defende et castru' li
berare et p'dam recup'are et si iam aduisari el' tenet
p'it illam i municionib' suis. Credo e' q' si dum
ta' p'seq' p'dam. et eu' n' p'suit ad eam recup'a
dam p'tinge. q' forte est i locis i'expugnabilib
receptas si cepit aliq'
de bonis aduisarij sui
aut cor' q' eu' iuuant.
aut ip'm p'secutem
rem suam i'pedit.
potit de iur' retinere
et i recompensatione co'u
re q'situr' sua i rebus. Sic
q' p'seq' tunc assecuta'
re' res suas l'; et subi
co'silieniis ad q'tita
tem da'pni s' illati
a fure de reb' ipsi' furis
q' secu' duc' aut pre
cio si q' potat app'hendere du' p'seq' fugientem. Contrariu' actu'. No ex'rius actus est q's co'uendit
mobilib' aut detinet i t'ram. aut se p'parat ad repellendu' adu'sariu' suu' de possone ma
le occupata. aut ad recup'andas p'das ab eo abductas. Licet h' p'paratoe' t'p'is moram exi
gat. b' tn' est. Sed si vi illato iniuriam ac deposito animu' rem suam prosequi, d' alijs eciam
paratib' oportu' dantib', actus est contrariu' defensioe p'ssi. Hi distinctu' est utru' defendes
se excedit modu' l' n' ex p'posito q' p'tinens. Sic sicut ibi p'fessi. s'; ut reglares q' tenu'tamen
in aliis et etiam p'pe voluntati. Pr. Cu' multiplex sit p'fectio. s. p'fectio sufficiens

No i tex. modu'
mi intelligo r'ce

Dicis tn' modu'
mi excedit. &c.
No. eta tex. et op.
No. i tex. hanc
ultimam opion'
approbo &c.

Dum tn' i'contine'
te. No tex. et op.
Primu' q' dum
tat ad q'cura
actu' et e'ra.
No tex. et op.

P'seq' est illa
&c. No tex. et op.

dixit Dicens · q. i. qui astabant percutere eum in ora maxillam etc. Item apostolus
ad Ro. Non vos defendentes karissimi, sed date locum irae. Et similiter
potest tamen increpare seu vitare exemplo Christi cum percuteretur in fa-
cie: Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo. Si autem
bene, cur me caedis? Item Apostolus percussus in facie dixit principi
sacerdotum: Percutiet te Deus, paries dealbate. Sedes me iudica-
re secundum legem et contra legem iubes me percuti. Item tempore potest
[illegible] exemplo Apostoli, qui cum manifestasset tribuno insidi-
as quas parabant ei Iudaei, fecit tribunus ipsum a cc militibus ar-
matis perduci in comitatum usque Caesaream. Item fugere potest
persecutorem. Mat. x: Si persequuntur vos in una civitate, fugi-
te in aliam. Patet igitur ex praemissis quis et qui possit movere
bellum, scilicet contra persecutores et paganos seu contra tyrannos.
Patet et quod contra ipsos treugae [illegible] per mare [illegible] rapi-
ant Saracenis rapinam committere et terram per conquestum ad restitu-
tionem. Possent et puniri a principe cuius treugam fregerunt,
exceptis templariis et hospitalariis, quos non credo incurrere [illegible] principum
huiusmodi vel aliis sententias, cum sint religiosi et ecclesiasticae personae,
et ordo ipsorum est ad hoc specialiter deputatus. Item ad quaestionem pro-
sitam dico quod milites huiusmodi iniustum bellum contra alium [illegible] li-
cet faciant [illegible] accipit ab eo vel a vassallis eius seu subditis
suis vel aliis. Quoniam tenentur coram Deo sibi satisfacere de
omni damno dato et labore et expensis tam sui quam suorum hominum, vel consti-
tuere hostis offerat ius vel velit satisfacere ipsi. Subditos autem
illos qui Deum plus quam homines timent, nolunt suo domino in bello
illicito impendere consilium, auxilium vel favorem, credo nullatenus
spoliandos vel aliquo puniendos propterea [illegible] domini terrae
auctores, nec est ulterius procedendum, quod delictum sit in ex-
cessu receptum. ex. de his quae fiunt a maiore parte capituli. Quando
enim publicari, i. bona [illegible] et capi [illegible] ex causa publico meruerit [illegible]
omnia potest expoliari [illegible]. Dato autem et tunc iuste tamen [illegible] damnis
[illegible] restitutionis [illegible]. Item si ille qui iustum habet bellum fecit [illegible]
[illegible] arborum vel vinearum extirpationes [illegible] adversarii sui vel hominum eius [illegible]
huius tenebitur aliquid. Item de illis damnis non tenebitur quae bona fide iniuste a quibus commode abstinere
non potuit secundum iudicium et consuetudinem bona fide pugnantium. [illegible] et [illegible]
[illegible] commode [illegible] tenebitur et compensabuntur illa damna cum damnis [illegible]
et hominibus suis usque ad concurrentem quantitatem, et de eo quod superexcreverit tenebitur satisfacere [illegible]
[illegible]. Qui iuste movet bellum tenetur de omnibus damnis quae ipse vel sui intulerint adversario
et hominibus suis, tenetur et hominibus propriis de damnis ab adversario illatis [illegible] debellet
ipse adversarius, si ipsi mala fide invenerint eum. In quo casu non habent contra ipsum actionem
cum nulla ex culpa sua contra [illegible] actionem. Nobiles autem illos qui iuste pugnant non tenentur hominibus
de damnis quae passi sunt ab adversariis cum ipsi [illegible] ex ratione non tenetur [illegible]
et culpa [illegible] defendendo eos. Item si compromittant duo nobiles super guerra sua [illegible]
quod possint componere vel treugas facere de damnis datis hominibus suis [illegible] nulla fiat restitutio [illegible]

† uos

fragit

omnes huiusmodi [fuit] iniustum bellum contra alium [illegible] regulariter etc. Sic Hostiensis.

et
Sic quidam qui treugas [illegible] fecit [illegible] incendia etc.

et
Sic spoliari [illegible] quod [illegible] si componat duo nobiles etc.

oratio [illegible] [illegible]. Item [illegible] dicitur quod [illegible] ... [illegible] tenebras [illegible]

.ix. c. i. Item sequitur raptores ad
tenentur et etiam ignorantes
et postquam venerunt ad fontem invitant
si scienter non consenserunt rapinam committi.
consentit ipsos tyrannos ad rapien
consilio defensione detractione vel silentio. Si
ut tenuit vel receperit illos post ipsorum querela
vel consilio auxilio vel consilium vel ad
rationem vel aliam similem causam ad hunc
raptores fecisse rapinam quia
non esset factum tenentur quilibet talis in solidum.
vero scit vel probabiliter credit quia
sua cessatione consilium vel defensione vel receptione
non plus fecerunt ipsi raptores quam alias
factum tenentur de hiis que inde
vel expenderunt. Item de omni dampno
aliquis de familia sua fecerit
vel receperit. arg. ad hanc. de. ex.
... iii. c. i.
de fi. ... et
de sen. ex.
xi. q. iii.
militum. Ad
... preterea.
... generalis.
sufficientes ergo
tenentes per se
congruit. xvii.
... q. i.
... qui dixit
qui tenentur in solidum in prima parte distinctionis Intelligas cum
... fortius de hiis qui defendunt ipsos et honore suo et receptione
eorum in castris suis. Item de illis quorum nomine fit rapina
... mandaverunt vel postea ratum habuerit. xi. q. iii.
... c. ... extra de rest. spol. Cum ad sedem.
Hoc quod si principalis vel aliquis eorum qui tenetur in
solidum satisfecit de toto dampno dato. liberantur alii vel
quo ad ipsum dampnum vel interesse. quia bona fides non patitur
ut bis idem exigatur. ff. de reg. iur. bona fides. Item
ille cui satisfit tenetur cedere satisfacienti actionem
competentem contra alios. Item Dolo. Credo quod potest et debet
ad iudicium ... cedere actionem illi non ut ab uno in solidum
excepto principali. Et proptribus (?) petat aliquis. Si non te
netur quo ad iudicium contentiosum. quia forte potest
... qui ex contumacia punitur. ff. de dam

eorum dampnificantium. Item ... si ... fiat de con
sensu dampnificatorum standum est illi. Si non credo
quod ille quod fuit in culpa iniuste movendo bellum
per suam ... possit per iudicare hominibus suis
quod ipse de proprio teneatur eis satisfacere de dam
nis suis non in culpa propter fuerunt cum eo vel utrum.
In quo casu credo quod et si non iure fori contentiosi
teneatur eis in aliquo pro eo quod participaverunt
ei in crimine scienter. In foro tamen penitentiali tenetur
ad persuasionem suam hoc fecerunt. alias non facturi.
Quod si iustum bellum eo ponente sit et ad adversa
rio in preiudicium hominum suorum. si vel ipse et eis re
dde dampna sibi illata vel procuret quod ab ad
versario reddantur. hoc intelligo de dampnis illis
que passi sunt tantum et in rapinis vel similiter
de expensis quas fecerunt veniendo ad exercitum
vel morando ubi sicut consuetum principes tem
pore ... auctoritate ... que de pre
... dampnis ... probabili vide
tur principes ... esse restituenda. ... commodo pacis et eventu
bellorum ... principes videntur ... negotium sub
ditorum ... tenentur subditi ... si ab initio
contradicant ne fiat compositio non de ... dampnis. si ex iusta causa vi
derint expedire possunt ... bellando desistere quoniam forte non possunt
illata dampna ... sicut auctoritas movendi bellum pe
nes solos principes ... auctoritas desistendi vel arma depo
nendi. Quid si ex ... scienter ... ita quod si ... fu
erit illos ... ad ... raptores ... relatum vel auctor
... in solidum ... de toto dampno ... eiusdem ... est de ill
... in solidum. Intel
ligas ... in solidum
... defensionem
receptione ... dam
nificantium vel ... dampna.
Et de ill...
supple ... hoc est
aliquam fieret rapina
... nomine eorum
gestum est. Vel interesse.
... quo ad ... in
teresse ...
... commoda
... occasione
dampni ... i
...

Quid sequitur ... quod
... sententiam ... dictis
... imposite

... de ... et
... et ...

... de ill...
... et ...

... quod ...
... intelligas
... et in
teresse quod ... com
prehendat.

¶ De rap. in fine … bellis.

¶ sunt

Vnde consule re… no. tex. ap.

nuss. tu. 3 plebis n. et ff. de iure et to. dis. le. i. § sicut tractentur. hoc tamen non omittendum quod licet quantum ad deum de plag. estate… cuius … liberari. dum tamen de… quod ad recte contentur et peniteat. quod non ab eis exigi pena quadrupli ut dixi. f. e. § pena. et zache. dicitur deficiendum reddo quadruplum. et pena vnde non liberata… xij. q. ij. cum devotissimam. ff. ad le. aq. l. in. … § si plures. vnde consu. letur per ad cautelam quilibet post satisfactionem dampni petet huiusmodi remissionem de pena. maxime cum illa datur de iniuria ut in illo. e. cum devotissimam. Et quod si plures fuerint raptores quod patet ex illius dixit alium ad eius … aliquis … alterius. et quilibet pro se … Iohan. eod. quod si … qui sunt vnde erat. quilibet teneatur in solidum. et esset idem quod in tali casu quilibet iuvat alios et facit eos fortiores. Ipsi autem … dici … per … de quibus lex loquitur. eod. … qui … copracticis. … et c. … ad … ex. de … sicut dignum et … cooperatores quod … teneatur in solidum … Et si non … quilibet … pro se … faciet … quilibet teneatur pro eo quod fecit. vel forte in … casu posset tolerari quod quilibet satisfaceret de hijs que … et induceret alios … ad satisfaciendum. sed primum tamen est tutius. Illi et qui nec adiuvant nec in aliquo consentiunt sed dantur eis aliquid et accipiunt vel … et … alios … tenentur restitutione. … Item qui dona acceperunt … tenentur ad restitutionem. Et … vel … vel … expendunt ut … familiares tenentur de … in … agunt cum spoliatore monendo et inducendo pro posse ipsum raptorem ad restitutionem faciendam. tunc autem non tenentur. Item qui alterius negocium gerit … ignorantis et absentis … recepit expensas. et hec sunt … sue n.

Ab eis quibus solutum est. Zacheus. luc. xix. Consule … lo… est. … cum penitentia … debens … ad … exigendi … advocate. De pena. vel ad … de illata … tia. Ad petendam remissionem de iniuria … nostre … quod … pro se vel per alium … super … nomine … qualitates … eius … Non tamen debetur … proseque… Teneatur in solidum. hoc intelligo quod … nisi … non posset dampnum … alter … propter dampnum quod intulit. los. xij. … In fine … q. … In hoc per distributionem … satisfaciet. Non … alios … ad dampni … Item vel magnum … benignitate … intelligendum est quo ad … quod … ad … adiutorio vel societate de … dampnum. … eadem … Ideo … dico … q… … domino … … excepto principali domino tenentur tamen … illa portione dampni quam … tulisset. Certum est … domino quod actor est principalis in solidum teneatur. Non tenentur de hijs que … parte quod … laboraverit … et … quod … possunt … de … rebus … vna … Inducunt … dicendo … Item … maxime … pro … … … exclusum …

Tenea. in solidum … no. tex. ap.

¶ posse … no. tex. et ap.

No. de portatoribus.

Vnde satis videtur per hoc quod … portatores … ad raptorem … inducant ad penitentiam et restitutionem faciendam excusentur si comederint apud illos. maxime si commode non possent … alios … ex. de accusatione … xi. q. iij. quod … ff. de neg. ge. l. ij. … Et … expressum ex. de sen. ex. cum voluntate. … portatores … intelligas cum modicum … videlicet … prolubit … … … vel in toto vel in magna parte. … vi. … Quod faciet … familia…

Pomponius

No. quod faciet … familia …

sic si hereatur ... vel videt vi
rum venisse ad ... copiam et confessione non volue
rit. Quid si dicas quod si ubi sunt angustia de ipso
seperatim potest expendere. Si vero non
sit ubi alia [illegible] de rapina [illegible] cedat.
seu aliquid sibi victum querat vel ab amicis
et consanguineis suis vel laborando manibus
suis vel alio quocumque modo honesto tamen. Quid dico
si ubi est aliquid de iusto seritur [illegible] mixta sunt
et non possunt discerni iuravit [illegible] quantitate
plenius [illegible] committit eam cedere et non de rebus
raptis. Quid quaeritur si nichil invenit
[illegible] morietur fame. Non. Dicit licet
triplex auxilium [illegible] vel si post hec de do
te vel de sponsalitio. Secundum ut de non credit
[illegible] possit prodesse et non obesse
[illegible] et provisum potest et episcopus ut
compensat cum eam pascere de iusto. xiv
q. i. Si peccaverit. xxxii. q. v. Hec videtur
[illegible] vel tradat ei episcopus
[illegible] vel committat alicui provide
honesto qui de honesto lucro provideat ei.
Extra de pignoribus. Ex litteris et de do. inter virum
et de donationibus inter virum et uxorem. Tertio
si esset in arcto posita quod nec invenit quod
concederet eam ecclesiastice posset vel victum suum periculo sustinere nec
[illegible] famis. Tertio non aliud non posset et de rapina de aliquo
vivere possit vivere. quia necessitas non habet legem. de c. d. i. sic.
de c. d. v. discipulos. Quicquid tamen sic expenderit doleat in animo.
[illegible] ergo potest quicquid inde expendit restituere. Item si ei
[illegible] vir debitum reddat et si non subsistat
[illegible] xxxii. q. v. Si dicit. Sunt vero. Circa illos autem
qui emerunt de rapina dictum. Quando sciebant autem rapinam
esse aut probabiliter credebant aut credebant de iusto esse vel de his
nichil cogitabant. Scilicet utrum esset de rapina aut si verum de iusto
aut non. Item in primis duobus casibus sub distinctione quia aut emit
quis mala fide scilicet cupiditate acquirendi sibi aut bona
fide scilicet voluntate restituendi et gerens utiliter negotium
illius cui fuit ablata res cum ipse videlicet spoliatus vel in talem
casum devenit quod non posset postea recuperari vel si posset non sine
magna difficultate. Item primo casu scilicet qui mala fide emit talis
tenetur indistincte ad restitutionem nec liberatur vendendo
vel alii alienando rem alteri vel etiam si res periit morte vel

reparatum. Si necessitas. Quia non initia fiat quod illius
dicit cedat. decipi de rapina [illegible] vel de omni
rapina vel bone vel fructibus eius et [illegible] conceptum
apud raptorem non sit casus ultime necessitatis. Si
quaeritur res empta de rapina potius sit cedere et
sic casum ultime necessitatis [illegible] restituendo vel
[illegible] dicere in illo v. Quid quaeritur faciet honesto.
scilicet repentur quoniam ad heredem in honestum modum querere e
lemosinas ostiatim [illegible] mixta sunt. Creditur quod in hoc
casu potest licite cedere et [illegible] si ma
ritus solvendo sit. quia tamen in [illegible] habeat vivere de
licite acquisitis. Quia non est solvendo quia quod habet non
sufficeret ad satisfactionem. Quid quod in precedenti casu
quando nichil est ubi [illegible] de rapina. De dote. potest
si recuperare dotem constante matrimonio quando vergit
vir ad inopiam. C. de iure do. ubi. Sponsalitio.
Quid potest appellare sponsalicium quod dotem et [illegible]
sive sponsalicium appellat donationem propter nuptias
vel quod potest vivere de dote vel sponsalitio vivat de eo.
et hic est propter augmentum quod [illegible] assignata. Tradatur amicis
scilicet eius qui eis suadeant vel decano archidiacono.
vel episcopo locus appellant eam ut eam pascat de suo
provisum potest quod sint sibi aliquid de iusto. Tradat
maritus vel videre quod per se honesto lucro procuret
quod fiat diutius dotem
de qua negotiabitur illa persona
cui committet et de parte
lucri providebit ei.
Tertium supplere licet in
xilium. De rapina. et
de re rapta. Impera
tore restituere. Hoc in
telligas quando de dote sua
nichil potest habere nisi
quia si posset hec idem aliquid
possit de illo vivere vi
detur esse. Salva de eo
mulieri hic dos sua quia
maritus deliquit. Item si
supradictum scilicet sui mariti
sit rapta sine non. Circa
illos. [illegible] quando

alio casu vel si sibi violenter auferatur vel furtive sub [illegible] vel alio simili modo.
Et ideo quia furtum committit contrectando rem alienam invito domino. de fur. le. i.

[illegible]

Quid quaeritur faciet si nichil invenit. Dicit licet ei triplex auxilium de dote rap.

Circa illos autem qui emerunt etc. [illegible] post distinctionem

Cura [illegible] rap. de dote mulieris

[illegible] sit in mora restituendi. Nec p[re]ciu[m] q[uo]d dedit potest repetere ab illo cui[us] res est. nec expensas si quas sibi fecit [illegible] [illegible] utilitatem quam ex illa re [illegible] restituensi re stituat et rem deteriorem qua[m] ad ip[su]m p[er]venit no[n] [illegible] et si aliquo t[em]p[or]e medio fuit melior res qua[m] fuiat t[em]p[o]re empti onis sive cum postea vendidit [illegible] q[uo]d plurimi fuit erit estimatio facienda. ff. de fur. [illegible] [illegible] [illegible] ff. de rei ven. [illegible]. Quod de p[ri]mo e[m]ptore intelligo de s[e]c[un]do et millesimo. si p[er] tot manus transiret res [illegible] cum mala fide ut d[ictu]m est de p[ri]mo emptore. Quod si principal[is] raptor restituit plene rei estimatione[m] cum toto interesse. s[e]c[un]d[u]m [illegible] ceteri qui emerunt vel dono acceperunt liberantur. [illegible] q[uo]d sic q[ue]ri[tur] ad restitutione[m] faciendi d[omi]no rei. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sano consilio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] res gratis data sive [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de furto. xiiij. q. v. [illegible] aliq[ui]d de malo [illegible] [illegible] aliq[ui]d boni. ex[tra] [illegible]. [illegible] Si quid [illegible] faciens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vendi tore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fecit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] C. de rei ven. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] C. de evict. si fund[us] [illegible] [illegible] emit aliq[ui]s bona fide a raptore [illegible] [illegible] rem de rapina vel de furto bona fide [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spoliato restituere [illegible] [illegible] repetere illud q[uo]d dedit pro ipsa re [illegible] fide [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expendit postea ad [illegible] illius rei nisi forte [illegible] negotiu[m] illi [illegible] spoliati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si ille fecit [illegible] diligenter [illegible] potuit invenire [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] res illa [illegible] [illegible] [illegible] debebat [illegible] auctoritate eccl[es]ie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro a[n]i[m]a illius cui[us] res fuit. et [illegible] [illegible] [illegible] fiat publice ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberatus [illegible] [illegible] [illegible] negotiu[m] illi [illegible] Crassa et supina [illegible]

[illegible] mora restituendi [illegible] ff. de [illegible] [illegible] pro fure [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad maiorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plene [illegible] Crassa et supina [illegible]

Q[uo]d si principal[is] raptor [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] satisfaciet [illegible]

[illegible] emit aliq[ui]s bona fide [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] alius [illegible]

[illegible] crassa [illegible] [illegible] crassa [illegible] [illegible]

vero

sitatis simplicitate non tamen ex cupiditate tenetur
ad restitutionem. Ad hoc autem ut sciatur plenius
huiusmodi questionis veritatem distingue. Distinguunt
antiqui. Item Raymundus: in iusto raptore a
quo emerit ipse. Aut autem ille emit tunc
aut post. In primo casu tenetur contra. ff. e.
si ex ... Preterea. In principio. Item scias
bellum distingue. Aut enim subditus
movet bellum pro domino mandante aut
scit iustum bellum aut iniustum aut du
bitat. In primo casu non tenetur ad restitutionem
eorum que accepit ab hostibus nisi ... etiam
... peccat nisi habeat corruptam
intentionem ut ff. e. s. Preterea. In secundo te
netur quia plus debuit timere deum quam ho
minem. In tertio non tenetur quia excusatur
per bonum obedientie licet forte peccet du
bitando et male precipiendo xxiii. q. i. c.
[illegible] Hic ergo procede contra emp
torem quia si scit venditorem iuste et
et iusto bello habuisse licite potest emere
nec tenetur ad restitutionem. Quid si nescit
utrum esse de iusto bello sed credebat probabiliter
... omnes vicini sui vel maior pars vel
... sapientes credebant prout et
... videbatur ipse non tenetur dummodo
de sibi hic bona fide. Sed si postea sciat rem
esse de rapina tenetur restituere. Et si iudi
cialiter restituit potest a venditore
... petere xii. q. ii. Imitare.
... Item propter ... tenebitur venditor
in iudicio ... ad ... in iudi
cio contentioso non potest cogi ... de
... Item ... Item de emptore
... si venditor ... ad hec
... Item ... qui
emeret de rapina ... in iudicio ... di
... se fecisse illud ignoranter. Ignoran
... que in tali casu non excusat ... ignorantia facti excusat
... videlicet quia omnes vicini vel pro maiori parte etiam
... sapientiores audierant dicentes illud bellum
... iustum ... vel forte ... prohibebatur vel excommunica
bantur publice auctores et principes illi belli teneretur ad resti
tutionem xii. q. ii. ... et humanis. extra. de ... ab episcopo. ... c.
... xvi. q. i. ... cum multum ... Invitus etc.

... In illo ... ad ... corrupta
... ... In tertio casu quando du
bitat utrum sit bellum iustum vel iniustum ...
... causa aut ... aut auctoritatis. Ex
... potest ... bellum iustum ... iniustum. ...
... vassallus ...
vel ... ad bellum movendum ab eo contra
vel ... contra hostem suum contra quem non licet ei
... movere bellum excusantur vassalli. Si
dubitetur utrum comes vel dux habeat auctoritatem
a rege super hoc et sic de aliis causis ex quibus est bel
lum iustum vel iniustum excusantur. Et quid ... excu
santur ... moventes bellum quod
... stipen
diarii ... iustum esse bellum. Credo.
Credo quod non ... excusantur ... bonum obedientie
... subditos ... committere discri
mini ... in ... ali
...
... non ...
... xiii. q. v. ... Item
... de advocato ... excusatur bona fide quia du
... iustum esse causam quam fovet ... iniusta
... quia ... cum
examinatur et iudicatur de allegatis. Item bello
... contrariis ...
... dividitur ... et reddere rem et
fructus ... bona fide non tenetur. Iudicialiter ... autem
...
... Item ...
Quid de his qui rapiunt in ecclesiis. Aut de bonis
clericorum aut ecclesiarum quando ... que
... geritur bellum ... qui rapiunt ea tenen
tur ad restitutionem. Credo quod sic nisi
auctoritate ... ecclesiastica hoc fiat. Quid de
his qui confugiunt ad ecclesias ... hostibus
... ab eis
... capientes de
bent eos ... li
beros. Credo
quod sic ...
... ecclesiam. ...
... hostes. Item hic tamen cum

hic ... ad hoc ... ut ... plenius ... notare ... distinctione.
Nota capitulum ...
Nota capitulum ... excusantur ...
In tertio non ... capitulum.
Sic ... capitulum.
Nota capitulum. Quid de his qui rapiunt etc.
Nota ...
Nota capitulum. Quid de illis qui confugiunt ad ecclesiam etc.

Heres de raptoribus predonibus et incendiariis.

Set quod si filius per se restituere... ex contrario... ne rap. ... de illis qui ... dur. ecclesiae etc.

Heres quod si filius per se restituentes ... ecclesiasticam civitatem in adeo pauperes remanerent forte cum filiis et familia quod non haberent aliquid unde vivere. Ad hoc dico salvo meliori iudicio quod si post scivit predonem eum fuisse res ... positum restituendi et necessitatem suam, et post per se dilationem, et si ubi vult consilio et voluntati ... modicum quod habet restitutione. Nisi aliter possit consuli eis quod spoliatus fuit in toto vel in parte ... damnificatus ... restituere etc. vi. si res si non ... per se ecclesia et ita erit exceptio ... ecclesiae fiat. Ut ... causam officii ... de decimis ... De heredibus in quo tenentur restituere.

De heredibus in quo tenentur restituere. Hic ... de legibus ... distinctas dico

... violant communitatem ecclesiae in pugnando non debent gravare immunitatem ... quidem eo si reponant ubi victualia sua de quibus sustentantur ... ... si rapiuntur ab adversariis iuste bellantibus non tenentur ad restitutionem ... et forte nec peccant in rapiendo. Quid de illis qui ... [illegible] ... tenentur de damno dato. Et ... si non sit ... castellare ... [illegible] ... tenetur. Si autem sunt castellare aut sunt ex proposito ... [illegible] ... omni illi iuste bellantes ... licite omnino ... machinas ... aut castra vel villam quam aliter non possunt expugnare ... non tenentur dilationem vel ... [illegible] ... fraude ... quantitatem damni ... [illegible] ... Id est si non potest ... dilationem ... ad ... hereditatis et omnium bonorum etiam propter ... suam mediante. Quid de illis qui si vellent ... possent rapta restituere. Quid de illis qui relinquunt omnia ... in manu ... promittentes quod ... [illegible] ... pro modico ... crediderunt ... Quid de illis qui non relinquerent in manu ... [illegible] ... restitutio ... pro toto vel pro parte ... est restitutio ... in statu salvandorum. Et ... Credo quod ... quod bona fide sine fraude faciat raptor ... [illegible] ... satisfaciat ... aut pauperibus erogetur ... si non ... absolvendo ... de eius ... [illegible] ... Non est ... quod fiat ... relinquat in manu ... satisfacere ... ad arbitrium eius vel alterius boni viri satisfacere. Ergo ... potest ... dilationem ... [illegible] ... expedire ad ... [illegible] ... pauperis. Ita tamen ... potest ... negocium illius cui facienda restitutio esset ... esse nota. Videlicet expendendo illa quae ... restituenda ... magis possent ei proficere quo ad deum.

De heredibus. Ut ... distinguas quod ... aut non tenentur de maleficio restitutionis vel ... aut non ... defuncto debita quaecumque ... qui non est raptor, ... aliquis sive ex maleficio alio sive ex contractu. Ex contractu ... emptio, venditio, locatio, conductio, mutuum ... vel quasi ut tutela vel negotiorum alienorum gestio. Ex maleficio ... furtum et rapina ... quod ... maleficium est ... cum ... de domo ... vel ... [illegible] ... iure canonico tenentur ad omnia debita defunctorum in quorum locum succedunt. ... de heredibus in materia latorum tractatur. Nota quod quamvis heres sive filius sive extraneus ... utrum raptoris vel alterius tenetur iure canonico ad omnia debita defuncti ... venda ... sive ex contractu vel quasi sive ex maleficio vel quasi ... pro quibus debitum fuit contractum ad eum ... non ... defuncto ... xvi. q. vi. ... ex. de pignoribus ... et de ... c. i. ...

ostendat ... ne rap. ... de illis qui si vellent etc.

est ... regardum in piis causis etc. ... rap.

et contra raptor

... ff. legis etc. Nota ... rap. ... iure canonico ... tenentur ad omnia debita ... etc. ... rap.

[illegible] ma nos. et de rapto. In vi et s. et de sepult. c. ult. et de sen. ex. a nob. ij. in si. [illegible] de codic. l. fi. si pro fine. § [illegible]. Hanc opinionem tenuit [illegible] tecto [illegible] videtur. lau. v. lo. et alij quamplures. [illegible] distinguis si legatis [illegible] quod non approbo ma[illegible] in iudicio aie. Quid si non sufficit hereditas ad debita persolvenda. Videtur quod si non fecit inventarium in solidum teneatur ad omnia si vero fecit tunc non tenetur nisi quantum here- ditas sufficiat. C. de iure de l. scimus. Ego credo quod in utroque casu non tenetur nisi quantum suffi- cit hereditas. Distinguo tamen inter debita et legata. Si relicta que debita tenetur persol- vi [illegible] legitime. Si [illegible] est quarta sufficiens hereditas. De legatis autem [illegible] detrahere suam legitimam si tot sint quod non remaneat ei legitima illius totius. Item legitima [illegible] non potest gravare filium. Quid si [illegible] legitima. Que. Quis heredet et filius [illegible] Si filij sint iiij vel pauciores legitima omnium est tertia pars hereditatis. Si vero plures legitima erit omnium medi- etas hereditatis. Si vero [illegible] quarta pars hereditatis erit legitima et [illegible] ultra legitima erit [illegible] [illegible] plures [illegible] dividendi [illegible] C. de iure delib. scimus. § et si [illegible] C. de inoff. [illegible] nouissima [illegible] de test. [illegible] et de legitima filiorum [illegible] quatuor [illegible] trientem. [illegible] ultra [illegible] et [illegible] potest col [illegible] lege quasi simul

transeunti per viam. Falcidiam. [illegible] sunt iste contestatum defuncto. Item [illegible] ad eum de male ficio necne. Inventarium. Septimum est quam debet heres secundum legem inchoare infra xxx. dies a morte testatoris et ex quo scivit se esse heredem institu- tum et describere ibi omnes res defuncti sub testibus et debet illa perficere infra lx. dies vel infra annum si remote sint res et tunc non tenebitur creditoribus ultra id quod inventum fuit in hereditate. Sed si non fecit inventarium tenebitur in solidum. Legitime. Duplex est legitima. Una que de betur liberis que appellatur debitum bonorum subsidium que com- mendatur vel tenetur [illegible]. Et alia legitima que debetur per legem Falcidiam etiam extraneo heredi instituto et est quarta pars quam deducit et retinet institutus de legatis et [illegible] alijs rebus que sunt de dodrante et eo vel [illegible] in legatis et debetur iure institutionis. Est et etiam legitima que solum est quarta que potest appel- lari trebellianica et debetur ei qui heres institutus rogatus est restituere alij hereditatem. Et [illegible] de tertia tote legitime. Intelligendum est de qualitate legitime licet dixerint quidam quod tunc necesse est ex omni quod filius debet heredem suam legitimam salvam et sine aliqua [illegible] et quod de [illegible] ea et de debitis. Ar. C. de inofficioso testamento omni modo. C. de inofficiosis donationibus si tot. Item legitima que debetur ex iure nature gravari per legata vel fidei commissa gravatur tamen et excluditur a toto commodo hereditatis si non sufficiat hereditas ad debi- ta persolvenda. ut supra [illegible] remaneret de hereditate debitis persolutis. Quarta por- tio debetur iure institutionis. Trientem hereditas dividitur in xij. uncias. [illegible] sic nota. sextans est continet unciam et dimidiam et scribitur per s. sed per x. [illegible] semis unciam et uncia sextans. et est sexta pars assis. Id est dimidie due uncie. Quadrans quia est quarta pars. Id est tres uncie. Triens id est tertia pars. Id est quatuor uncie. Et [illegible] nota [illegible] tandem ex eo quod aliquam partem hereditatis designat. Alia [illegible] ex eo quod certum numerum unciarum significat. Quin- cuncis quod est [illegible] pars assis. Id est totum sed quinque uncie. Semis. Id est sex uncie scilicet medietas totius et septunx. Id est septem uncie. Et bes. Id est octo uncie. Et dodrans. Id est ix. Et dextans. Id est decem. Et deunx. Id est undecim. Et as. Id est xij. uncie scilicet totum. Secundum [illegible] quod licet secundum leges tal [illegible] debetur [illegible] legitima filiorum sicut dictum est. Et tertia pars vel medietas tamen secundum consuetudinem gallicani regni quibus [illegible] iudicatum in [illegible]. Alio [illegible] limitatur hec legitima. Alicubi in eodem regno optinet quod pater [illegible] non potest dare extraneis nisi quintam partem hereditatis sue que consistit in mobilibus nec in testamento sicut causa mortis sed inter vivos. Alibi non potest ultra tertiam partem post dare et legare inter vivos et cum mortis. De mobilibus et diversis [illegible] consuetudi- nes diversis locis eiusdem regni. Que[illegible] [illegible] est cuilibet in suo loco. Item. Nota quod si legetur [illegible]

Que si non sufficit [illegible] no. ex. et ap.

No. in ap. Duplex est legitima. Una [illegible] Nota in ex. [illegible] credo et certa. Nota in ap. Et alia legitima que de betur per legem Falcidiam [illegible]. No. [illegible] tertia [illegible]

Quid si [illegible] legi- tima. No. ex. et ap.

In ap. Nota [illegible] licet per leges [illegible]

ult.

In ap. [illegible] legem debetur [illegible]

scilicet cap. Quia si sunt creditores et cetera.

creditores vel legatarii nesciant ad heredem. primo est credito ribus satisfaciendum. sed si volunt sequitur soluitur heres soluendo per ordinem tunc nescienti siue creditori siue legata rio; dum tamen nichil faciat in dolo vel fraude. Et nota quod si le gatarii peruenerunt creditores et acceperunt vel posteriores cre ditores priores et potiores peruenerunt creditores postmodum venien tes non debent inquietare heredem nisi rem in aliquo ceperit et de heredi tate unde posset eis adhuc satisfacere, sed heredes tamen poste res ius suum saluum. Contra legatarios qui primo ac ceperunt. similiter et anteriores creditores contra posteriores qui primo acceperunt. Item et nota quod heres potest deducere an

Nota. Item. Hec et nota et cetera.

te omnia omnes expensas quas fecit in necessariis causis hereditatis siue in funere siue in testamento vel inventarii confectione vel alias. Et hoc siue debitis totam hereditatem exhaurientibus aliquo dicit contra sumi nis et etiam a grauamine. Probantur hec. C. de iure delibe. le. scimus. § et si prefatam. et v. § sequenti. Item. sed quod

scilicet Item. Item nota et cetera.

ab obligatio testatoris transeat ad heredem. si tamen preciu in penarum vel alio quod aliud quod ex sua vi vel forma non posset ex cedere singularem personam. ut. ff. de usufructu et pupillo.

Item quod si plures sunt heredes et cetera. scilicet text. et cap.

Item pone quod vim iussit. Item quod si plures sunt heredes unusquisque tenetur in solidum creditoribus pro hereditaria portione. Et hoc regulariter tenetur quilibet heres pro parte hereditaria. C. de act. heredi. l. i. ii. Excipiuntur quinque casus. primus quando ad commodum est in obligatione. Tunc enim quilibet tenetur in soli dum. ff. de v. ob. in excusationibus. § sed et. Secundus si res que debet restitui ab uno in solido possidetur. C. de here. act. le. ii. ff. commodati. sed in § hec. Tertius in alimentis legatur quod pro voluntate defuncti vel iudicis vel ab uno in solido vel a pluribus pro partibus designatis petantur. ff. de alim. l. iii. Quartus si testator ab uno herede legauit creditori hereditario compensandi animo. tunc ille heres usque ad quantitatem le gati omnis debiti illius sustinebit. ff. de leg. i. l. cum ab uno. Quintus in expensa funeris uxoris quod non tamen attingit heredem pro hereditariis portionibus. sed et viri pro portione que prouenerat eum de dote uxoris sue. ut puta. si ad eum peruenerint. c. et in hereditate sunt. cc. ipse vir tenetur pro tertia et heredes pro duabus partibus. ff. de relig. l. que. et le. vetum. Aliter ad ad vota defuncti teneatur heres. ix. f. de votis. § sed ad eadem vota. Item quod si heres est pupillus sunquid po

scilicet Item. Item quod si heres est pu pillus et cetera.

test differri. Et soluto debito per textum pupillaris etatis. Dico quod non. C. de here. ac. l. sub pretextu etatis pupilli debitoris hereditarii creditoribus actionem differri non posse minus euidens est. Unde cum te tutorem proponas ad mod a pupilli heredibus creditoribus satisfieri debere. Pone quod heredes vel executores testamenti nolunt soluere ea que testator mandauit soluis pro suis expendi.

Pone quod heredes et cetera. scilicet text. et cap.

non debent nimia in com consanguineis defuncti testamentum. In primo per testamentum hereditatem si libet sic habeat vel primo duo monstrauit et succedens ex heredem in dubie non ideo et quelibet de rebus suis testamento qui suscepit vel sicut deuenit duo turpes repetita male nutrite. Secundo consuetudo est id quo ad ius obligandi de collateralibus presumitur qui ab intestato debent succedere quod obseruatur de filiis. Creditores creditores sunt si qui testatori aliquid dare tenebatur ex quacunque contractu siue ex maleficio. Legatarii sunt qui ex liberalitate aliquid relictum quis in testamento. Primo id est prius legatarii. potiores. Heredem. Si ergo illo qui ad eo compulit res creditum peta de legatarium vel fidei commissaria vel alio creditores presentibus et de lege. sed allegata. In dubio. vel si non testator promisit sed aliquis opus factum tamen fuerat per nescientem non sum non et similiter suum et ipsa agit heres heredi certius heredi obligatio.

76

[illegible]

[illegible] facere contra ubi [illegible] de testatoris mandatum quod fieret. Dic
[illegible] e[illegible] ut [illegible] defuncti voluntate provideri [illegible]
a testatoribus [illegible] contingeret [illegible] in [illegible] premissa [illegible]
ex. de testamentis. tua nobis. Johannes [illegible] ff. [illegible] non constituit.

Circa prescriptiones et usucapiones [illegible] **De prescriptionibus et usucapionibus**
diligenter quod dicatur prescriptio, quod usucapio. [illegible]
[illegible] et res possunt prescribi et quo modo. Et [illegible] prescriptio
[illegible] exigatur ad eam complendam. Et [illegible] interrumpatur. Et
utrum [illegible] aliquid a parte. Prescriptio vel usucapio est adiectio
dominii per continuationem possessionis temporis lege
diffinitam. ff. de usu. l. iij. Differunt tamen prescriptio et usucapio.
Quia prescriptio [illegible] in immobilibus, usucapio in mobilibus [illegible]
[illegible] in corporalibus [illegible] actiones et [illegible] acquirunt prescriptione.
ex. de causa pos. et pro. [illegible] xvi. q. iij. [illegible] actiones. [illegible] usucapio
completur [illegible] prescriptio [illegible] ut j. Que possunt prescribi
[illegible] omnes res [illegible] actiones. ex. de prescrip. [illegible]
ex. de presc. [illegible] Excipiuntur quedam que nullo tempore prescribuntur
[illegible] in [illegible] nullo tempore prescribuntur [illegible]
[illegible] ex. de [illegible] in ecclesiis xxxiij. q. v. [illegible]
[illegible] procurationem [illegible] debetur ratione
visitationis. ex. de presc. cum [illegible] ex. de consu.
[illegible] ecclesie et [illegible] religiosa [illegible]
[illegible] nullo iure possunt a laicis possideri vel prescribi. ex. [illegible]
[illegible] non potest possideri non potest prescribi. xvi. q. iij. [illegible]
ex. de prescrip. cum [illegible] diligenti. [illegible] de deci. [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] autem. et [illegible]
[illegible] non potest prescribi [illegible] adheret limiti [illegible]
[illegible] xvi. q. iij. [illegible] ex. de [illegible] eo. [illegible]
[illegible] provinciarum [illegible]
[illegible] et alie multe rationes quas non prosequor [illegible]
[illegible] non possunt prescribi. xvi. q. iiij. nolumus. ex. de presc.
[illegible] liber homo possessus pro servo potest prescribi. xvi. q. iij.
[illegible] publice functiones [illegible] agrorum
[illegible] prescribuntur a colono. xvi. q. iij. [illegible] C. de presc. xxx.
an. [illegible] prescriptionum [illegible]
[illegible] Alia est [illegible] temporis ut x. an. inter presentes, [illegible] xx.
inter absentes. Alia longissimi ut xxx. vel xl. an. [illegible] contra
laicos vel privatas personas. xvi. q. iij. [illegible] contra ec-
clesias vero [illegible] prescriptio xl. an. [illegible] privata persona
prescribit contra ecclesiam [illegible] ecclesia una contra aliam. xvi. q.
iij. [illegible] actiones. et q. iiij. [illegible] Excipitur ecclesia Roma-
na [illegible] non prescribitur nisi spatio c. annorum. xvi. q. iij. [illegible] ex. de presc.
[illegible] Exigitur ad prescriptionem complendam iiij. [illegible] continuatio pos-
sessionis. bona fides. iustus titulus. et quod res non sit vitiosa. Continuatio pos-
sessionis ut toto tempore prescriptionis sine interruptione sit possessa [illegible]

[illegible] in [illegible] testamento suo [illegible]
[illegible] Talis [illegible]
[illegible] non valet.
Circa prescriptionem [illegible] ad ix. [illegible]
[illegible] directum [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] vetus [illegible]
[illegible] utile est [illegible]
[illegible] voluntate [illegible]
[illegible] vel ac-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] obedientiam. talia [illegible]
[illegible]
[illegible] post [illegible] talia
[illegible]
[illegible]
[illegible] post talia prescri-
be [illegible] episcopi [illegible]
eidem episcopi [illegible] a laicis
[illegible] functiones
[illegible]
[illegible] provincia [illegible]
[illegible]
[illegible] prescriptionem [illegible]
habet contra laicos
[illegible] privatas personas [illegible]
[illegible] prescrib[illegible]
[illegible] annorum [illegible]
[illegible] prescribit contra illam
privatam personam longissima
prescriptione [illegible]

Nota quid sit prescrip-
tio et quomodo differat
ab usucapione.
Et nota [illegible] di-
rectum domi-
nium [illegible] utile.

Nota que res pos-
sunt prescribi.

Item publice
functiones
Nota [illegible]
[illegible]
[illegible]
prescriptionum.

Nota que exigantur
ad prescriptionem.

Si quaeratur quid dicatur bona fides. Et est nota textus et apparatus.

Tria requiruntur ad usucapionem: titulus, bona fides, continuatio temporis. Nota textus et apparatus. Nota quod intelligitur titulus.

Nota quare res dicatur viciosa.

Interrumpitur duobus modis. Nota textus et apparatus.

tamen

Quid sit contestatio. Nota textus et apparatus. Nota quod exceptio iudicium interrumpit quinque modis.

xvi. q. iii. placuit et ibi dicitur quod bona fides continua sit per totum tempus praescriptionis. extra de praescriptionibus vigilanti. xxxiiii. q. ii. si virgo. Sed quaeritur quid dicatur bona fides. Respondeo quod recipiens credit tradentem esse dominum vel habere ius alienandi. ff. de verborum significatione lex bonae fidei. Sed non videtur sufficere bona fides emptoris etiam continua nisi et venditor sit bonae fidei. et ideo dicitur scienter si sibi rem esse alienatam esse. ut institutis quibus alienare licet vel non. §. ix. Sed ius ignorantia non facit aliquem bonae fidei. ff. de usucapionibus. plurimum. Titulus. Et intelligitur hic omnis actus quo solet acquiri dominium si verus dominus tradat rem. Vel si aliquis ab eo qui non est dominus recipit rem ipsam pro soluto. pro emptore. pro transactione. pro herede. pro donato. pro derelicto. pro legato. pro dote. pro socio. pro suo. Et quod titulus sit necessarius probatur extra de praescriptionibus si diligenti. extra de probationibus licet. Sed si iste possidens ignorat titulum vel dubitat utrum ipse vel antecessores sui habuerint. potest formare in conscientia sibi titulum qui credit ei plus placere. Ex quo videtur quod non credit esse praescribere. Item potest quis ab alio vel ab antecessoribus suis incepit praescriptionem praesumi debet et credi quod illi habuerint titulum. et ideo si fuit inter vivos possessio sufficit. et hic est titulus verus vel praesumptus. et ita solvitur ista contrarietas de praescriptionibus. de quarta. et de iure patronatus. Cura pastoralis. Res dicitur viciosa si est furtiva vel vi possessa. quamvis non solum fur vel raptor. sed nec ullus alius quamvis ius ab eis emerit vel aliter bona fide acceperit praescribere vel usucapere potest. Institutis de usucapionibus §. furtivae et §. quod autem. Interrumpitur duobus modis scilicet civiliter et naturaliter. Civiliter duobus modis. In iudicio scilicet per libellum principi oblatum. et hoc videlicet in annalibus actionibus quae per hoc perpetuantur. C. quando libellus principi oblatus. li. ix. C. l. i. ii. Item per querelam iudici factam et citatam vel contestationem. hoc in aliis actionibus. C. de praescriptionibus xxx. ann. lex sicut in rem. Item ff. pro tutela h. t. et hoc in omnibus. C. de praescriptionibus xxx. ann. l. ult. Item per oblationem ad litis contestationem. Item pone exemplum extra de ordine cognitionum. quamvis ibi sine diversis. Iudicium vero interrumpitur quinque modis scilicet

pe — so — lu — ti — onem

heres ius sic habet tutor in quibusdam rebus pupilli vel procurator si mandatum habet alienandi. Item non est hic non exigitur ex necessitate quod dominus sit ipse. Item tunc debitor pignus vendere. Item ius ignorantia vero ego credo pupillum vel alium qui curatorem habet posse non sciam alienare sine auctoritate tutoris vel curatoris. Pro soluto. Id est quod solutum ei ut debitum. pro emptore quod emit. pro herede. ut si quis sibi heres ut res hereditarias bona fide recipiat rem alienam. pro transactione quod per transactionem recepit. pro donato quod per donationem. pro derelicto quod pro derelicto illius rei non curavit. sed dimittebat occupandam ei qui vellet. pro legato quod legatur ei. pro dote quod datum est viro in dotem ex parte mulieris. pro socio ut quando duo socii bonorum soluta societate dividunt bona. Et secundum divisionem cedit in partem alterius aliquid eorum quae bona fide possidebant cum tamen esset alienum. pro suo. ut cum quis simpliciter iusta quasi sua et habet. vel alieni nunquam dicit esse suum. vel ut aliquis dicit quod dominus procuratori suo mandat ut emat sibi equum et ille procurator sibi alienum equum quem tamen non emit. Item tunc dominus potest eum usucapere pro titulo pro suo credens ipsum esse suum pro titulo emptoris. Ex quibus videtur hic habere locum non quod verus titulus praescribens. Item secundum canones fingere sibi titulum verum vel praesumptum. Titulus quod supra dicitur locum habere videtur secundum canones non secundum leges. Usucapere vero debet vicium purgatum. Interrumpit praescriptionem naturaliter. Et instantiam non dicitur. Item actio iniuriarum et aliae propriae actiones et poenales. Institutis de perpetuis et temporalibus actionibus et per iudicem. Raptor dominium ab eo tempore quo incepit computare non potest incipere nisi quicunque sibi iure ut ad incipiendum praescriptionem et sic forte quod ad perpetuandum actionem quae inter contestationem. Quod vero ius contestatio est quando aliquis convenit in iudicio super rebus nominibus quas possidet nomine alieno notario debitum in iudicio et respondit in iudicio in quibus dominum et dicit ut velle agere contra ipso quod domino [illegible] causa [illegible]

usurar. Item per factam cautionem factam a
debitore. C. de prescrip. xxx. an. l. cum notissimi.
Item per recitationem eius non potest procede
aliqua causa impeditur. ex. de off. ord. pastoralis. et de appell. si iuste. xvi. q. iii. c.
post. Item per denuntiationem factam colono.
ex. ut lite non contestata. C. ubi in rem actio. l. ii.
Item per synodalem proclamationem. ex. de
prescrip. secundum. et sine ulla. Item interrumpitur prescriptio per com
purgationem aque et per violentam deie
ctionem. vel etiam si res sit furto sublata.
ff. de usucapion. iusti. Item si aliquis habuit deferendi possessionem vel aliquo alio im
missus. ff. de lib. cau. ut possessio. si cedes. c. i. Item
sciendum quod quedam sunt tempora in quibus nec currit
prescriptio nec interrumpitur sed quiescit. Sicut dormit. et hoc in vii. casibus. Primo tempore plantin ma
le alienatus. xvi. q. iii. si sacerdotes. Se
cundus tempore vacationis ecclesie. etiamsi quandoque diu
vacatur est hoc intellectus. ex. de prescrip. c. i. Ter
tius. Quartus tempore scismatis. ex. de prescrip.
c. nobis. Quintus tempore excommunicationis quod intelligo
si non sit negligens in absolutione petenda.
ex. de re. pignorat. vel ce. non valet. quum. Sextus
tempore etatis pupillaris. C. in quibus causis cessat
longi temporis. l. ii. et. C. i. l. ult. Septimum ge
nus in tempore quo quis iniusta causa impeditur non
potest agere. ex. de ap. ex tenore. ff. ex quibus
c. maio. l. i. et quedam in. xvi. q. iii. placuit.
ex. de elect. quum. Nec pro defectu. Istud eti
am sciendum quod prescriptio non incipit currere in actione
reali vel personali. nisi ex quo quis agere potest
vel non impeditur. Unde filio familias non currit
prescriptio in rebus adventiciis. nec currit contra
eum a patria potestate. neque mulieri currit
in dote nisi soluto matrimonio vel marito
vergente ad inopiam. nec creditori nisi
extante debiti conditione. vel adveniente die.
C. de an. exc. l. i. C. ult. et de iure dotium. l. in
rebus. C. eod. et. C. de prescrip. xxx. an. l. cum
notissimi. C. ubi de re. Item qui cum pulsus tenetur. Item de prescriptione ut dare tem iudici parva
aliquam notitiam et materiam excitandi ad interrogandum auris perit in multis
et arduis casibus et ex materia ista an

iudice non competenti. sed talis citatio est licet quod contestata
ta contra eum sit habetur pro contestata quod ideo
currunt ad interruptionem prescriptionis usurarum. Quo
niam et usurarius debitor currere incipit prescrip
tionem super debito per quadraginta annos cessat creditor
a debiti repetitione. Per cautionem. Sciens
debitor renovat cautionem super debito interrumpit
prescriptio. Per protestationem factam coram ordinario
iudice vel coram publicis et honestis personis. Pro
cedens ad recuperandam possessionem per iudicem
delegatum exposita coram eo cautione tradi incti
ent adversarius eius missus contra in possessione cau
sa rei servande vel propter contumaciam. Ut in illa decre.
pastoralis. vel clausis forte viis metu non audet com
parere coram iudice ad appellandum. C. x. dies.
Ut in illa decretali si iustus. Per denuntiationem. Denun
tiationem factam de competendo iure coram iudi
ce super re quam possidet nomine alieno. Synoda
lem. Id est factam in synodo. Cum aliquis sacerdos
in synodo proclamat quod alius sacerdos tenet rem
ad ecclesiam suam spectantem. Id est ordo de concil. pro
vinciali et generali. Aque. Quando occupat rem que
prescribebatur. Ita quod possidens amittit possessionem.
Deiectionem. a quocumque factam sive sit clausus vel
sit alius. Deferendi. Solo animo potest quis desine
re possidere. licet non possit quis solo animo acquirere pos
sessionem. Alienatus. quod quamdiu vivit non currit
contra ecclesiam prescriptio. unde infra adhuc tenet ecclesiam.
Placuit. Recte eius res ab alio possidebatur. Tempore
excommunicationis. quod excommunicatus non potest agere
ad interrumpendam prescriptionem in qua currebat contra
ipsum. Reali. Actio realis est quam quis rem suam per
sequitur a possessore contra detentorem. Ut est rei
vendicatio. Personalis est. per quam contra personam agitur
ex aliquo contractu vel quasi. vel maleficio vel quasi;
ut est actio ex empto. Actio tutele. Actio fur
ti. actio deiectis et effusis. Adventiciis. Contra
sit. C. ii. de negotiis gestis. et c. c. Item. Sed de filio
familias. Mulieri. Id est contra mulierem si maritus
alienavit dotem eius. Ad inopiam. quod et extunc
potest repetere dotem. sed si non repetit currit prescrip
tio contra eam. Conditione. Ut si promisi creditori c.
si navis mea venit de Asia non currit contra eum
prescriptio quousque venerit navis. Die. Ut si credi
disti in x. usque ad x. annos non incipit currere prescriptio

Nota quomodo interrumpit prescriptio.

Item nota quot sunt tempora in terra et appellationes.

Nota cautione

Nota in nota et tempora in terra et appellationes. Nota in appellationem in actione reali et personali.

R

fieri quod contulit. Adam non sub nube tetigi et aliqua etiam
immo multa omisi ne prolixitatis tedium generaret.
Patet ex premissis quod in prescriptione necesse est continua fides bona.
Et ideo abrogate sunt omnes leges que admittunt prescrip
tionem .xxx. annorum cum mala fide. xvi. q. iii. c. prescriptionum.
Et ideo hoc probat Bernardus quod sic. Item ex parte dicitur hoc contra
ino. extra de presc. quoniam omne. Nec mireris quod etiam ex uno
et alia secularia potest trahi iniuncte ad forum suum ratione pec
cati. cuius iudicium ecclesie correctio spectat secundum aliam ad ipsum per
tinet. extra de iudic. novit. Item pone quod est prescriptio
completa cum bona fide continua et iusto titulo et aliis
circumstantiis suis positis. postea incipit hic possessor co
gnoscere rei aliene. Numquid tenetur restituere rem. Vide
tur quod sic. primo ex precepto domini statutis in lege. Non con
cupisces rem proximi tui. Item quod mala est quod inreprehensibile est ca
tholica defendit ecclesia. Ut. xxv. q. i. omne. Item Gelasius. Ni
chil decipere ecclesiam eccastici utilitatibus si que alienia red
dantur. di. l. iiii. generali. in fi. Item Aug. bone fidei pos

conc. tertii completis
illis. xx. annis. quasi sedet
quod ad plus vel minus medium
et finem totius tempus
prescripti longa mutasset
etiam sine leges. etc.
bona fides in principio
hoc non in medio vel in fine
ut in illo. c. quod prescriptionum.
Dicit igitur lex canonica
nova concordat quoniam
quod sacre leges non dedig
nantur imitari sacros
canones. Non concupis
ces. xx. Item hic
scilicet quod prescriptionis lau
dantur. etc. lucratiua

sessor rectissime dicitur quamdiu se possidere ignorat alienum. Cum vero scierit nec ab alie
na possessione recesserit. tunc male fidei perhibetur. tunc iuste iniustus vocari
debet. xxxiiii. q. ii. si virgo. Item Alex. Nulla antiquitas dierum possessio domi
nie iuvat aliquem male fidei possessorem. nisi resipuit postquam novit se a
lienum possidere. extra de presc. vigilanti. Videtur ergo quod non possit agere pe
nitentiam nisi restituat. xiiii. q. vi. si res. Contra videtur quod non te
neatur restituere. Ad hoc faciunt omnia iura. xvi. q. iii. per totum. et q. iiii.
et iii. et extra de presc. fere per totum. possidet ergo iste auctoritate iuris. Ergo
non alienum set suum possidet. Ergo non peccat. Aug. hec certe aliena non sunt que
iure possidentur. hoc autem que iuste. et hoc quod iuste bene. xiiii. q. iiii. c. dicat.
Item. Quis peccat non peccat legis auctoritate. sed hoc legis auctoritate tenent.
xxiii. q. iiii. quis peccat. Item iure humano dicitur hec villa mea est. tolle iura im
peratorum. et quis audet dicere. hec villa mea est. in eius est iste. Eius. Quod
est ista domus. di. viii. quo iure. Item. Cum papa et imperator quibus commissa
est aliarum regimen et dispositio mundi. Ut. di. hoc in idem. Statuerunt hoc ex certa utili
et scientia et publica auctoritate tituli actorum quis audet contra dicere. Causa cur fuit temporis
una bona fides possidentis. scilicet odium negligentis petere rem suam. Et ne do
minia rerum essent incerta et confusa et inde postea posset sequi multa mala. xvi. q. iii.
c. post. extra de presc. vigilanti. Item Gelasius. Omnia in potestate actionis
suis prioris esse. circuitus. xxx. annorum spatia ab ecclesiis possessa fuisse no
scuntur. Et quis ergo clericorum vel secularium contra presentem diffinitionem ven
erit. tamquam sacrilegus iudicetur. et donec se correxerit et ecclesie quod invase
grat seu rei restituerit anathema sit. xvi. q. iii. placuit. hinc. Solutio. In hac
questione diuersi diuersa sentiunt. Theologi fere omnes dicunt quod tenetur
restituere. Omnes fere doctores iuris dicunt contra. Alanus. dicit non tene
tur. etc. Contra primo iuncta quod videtur contradicere. Intelligit ante completum prescriptionem.
Ala. dixit. ut possessor huius rem ex causa lucratiua. Ut si tenetur.

No. item sic
potest esse
prescripto com
pleta et cetera.

No. Causa cur
fuit temporis
scilicet statuendi
prescriptionem.

No. Solutio
et cetera.

No. Ala. dixit
et cetera.

de . ff. de his que in fraudem cred. c. quod ante. § . si quis
in ea causa non lucratiua vt tunc non teneatur
ar. C. xiiij. q. i. quod debetur. Michi vi-
detur melior iudicio alterius distinguendum
quia aut iste possessor post completam prescri-
ptionem habuit conscientiam remordentem aut
non. In primo casu dicimus ei quod restituat
rem quia quod fit contra conscientiam per totum
nostram edificat ad gehennam. xi. q. iij.
quod illata. extra de sen. ex. per tuas. In secun-
do casu si dicatur quod cepit iniuste possidere
sine auctoritate nec habet conscientiam
super hoc remordentem. vel etiam si ha-
buerit aliquo tempore post completam prescri-
ptionem consilio peritorum deposuit omnem scru-
pulositatem conscientie. tunc consulemus ei quod restituat. Item
propter ambiguum dubietatis et quia viri potius contra bona
fide exiguntur ad prescriptionem. Si nollet acquiescere non audire
sibi dare securitatem quod sit in statu saluandorum propter non
nec pro prima parte inductis. Non audeo tamen per hoc dicere
eum teneri vel esse propter hoc in statu dampnandorum per ...
pro secunda parte inducta. prescriptum autem sic videatur purgare
vt illud ... quecunque ... est contra. Item quod cum
consilium dabitur ei quod ante completam prescriptionem perpessus illum a quo
... non fuisse ... nec habuisse ius vendendi ... ante
tempus rem emptam ... Ad hoc dicitur vel denunciet domino ut petat
ab eo rem in iudicio vel supponat aliquam personam que petat nomine
domini et ita per sententiam euincatur ab eo rem. ff. de nego. ge.
... q. ... si de absente ... prius tamen quod sit causa cognita.
... per hoc venditor ... si res euincitur ab eo. ff. de euic.
... rem. § . ult. ... postea si non fuit absens et contumax tempore
... prolate sententie ... sententia lata fuerit ... po-
terit repetere pretium a venditore alias non posset. ff. de euic.
... rem. § . i. ex. de exp. et ven. si venditori ... obstat
quod dicit illa lex si rem. quod dicit eius nomine domini potenti obiicere
exceptionem procuratoriam vel aliam similem que bene potest omni
tempore exceptionem dilatoriam iudicij qualis est ista. licet si di-
latoriam solonis. ff. mandati. si fideiussor. § . si mandauero.
Item quid iuris si ubi iste de ... prima
... mala fide possidere ... dici
... hanc ... quod venit ad litigandum
... mei ... ff. de lo. ... sub.
... vel poterit dici plenius
... confiteri ... quod res non est sua ...
... venditorem quod procuratori suo

vt pro donato pro legato non lucratiua. Qui habuit
pro emptore uel transactione uel hereditate remordente
quod non possit rem prescriptam sic ... mortali
retinere ambiguum ne ... excommunicatur
est. per certum hoc ... iure et humano di-
stincte sunt possessores rerum et res ... .
de quo iure ... cum ... possit facere quod meum
sint tamen sibi per prescriptionem debitam dominium rei
transfertur de persona ad personam. ... bona
fide prescripsit aliquid si completa iam prescriptione
... habere conscientiam quod illud fuit alienum
aliquando non debet iam habere conscientiam quod in fira
hominum ... conscientia. Quia tamen si
deponere non potest ... est aliud consilium quod
... restituat illi cuius
fuit ... Ista quod
... non suspensa
audienda. Absens ille
... domino ... iniu-
riam ... dicitur ... est
... procuratoria dicitur
... quod non est procurator.
Si rem. Non videtur
lex illa hec dicere aut
tangere aliquid de exce-
ptione procuratoria.
Ad hoc dicit magister
solet notari super il-
lam legem. ff. de neg.
ge. quod natura. § . cum
me absente. Dila-
toriam iudicij. Dila-
toria iudicij est per quam
impeditur quis ne au-
diatur in iudicio. vt ex-
ceptio que excipit contra
aliquem quod excommunicatus est. pro
procuratore quod non habuit
mandatum. et exceptio
excommunicationis ... et exceptio suspi-
tionis ... iudicem. et hi dilatoria
solutionis est per quam retardatur solo tempore quod
... in iudicio se debere. sed dicit quod non debet
vsque ad annum seu biennium. Si mandauero. quod
habuit pro ... procuratori suo quod non faceret

No(ta) ... Michi
videtur ... melius
iudicio alterius distin-
guendum etc.

No(ta) ... quod
facit contra conscientiam
... edi-
ficat ad gehennam

No(ta) ... quod
consilium dabitur etc.

De raptoribus et predonibus et incendiariis.

Nota textum in primo casu etc. Et nota versiculum in .x.

tenentur facere ad omne interesse illi qui ex tali sententia lesus est non facere possent reducere illum per quem tulerunt sententiam

Nota in secundo casu etc.

tenetur parti. ff. manda. [illegible] ff. de alii iudi. mu. Item si iudex

Iudices ferunt aliquam iniquam sententiam dolo ma- **De iudicibus.**
lo. aliter per imprudentiam. In primo casu siue timore siue cupidita-
te siue odio siue amore siue aliqua alia causa iniquam tule-
runt sententiam ad plenariam restitutionem faciendam ei qui
fuit lesus. C. de pena iudi. qui male iu. l. ult. xi. q. iij. iiij.
et secundum leges aliquas in talibus penas debent sustinere. Debent et preter resti-
tutionem imponi penitentia tamquam pro grauissimo crimine. xi. q. iij.
Quicumque. In secundo casu scilicet cum per imprudentiam tenetur secundum leges le-
ditur in quantum bonum et equum videbitur religioso iudicanti. ff. de extraor.
cog. l. ult. In utroque tamen casu credo quod in hoc casu scilicet quod teneatur
ad restitutionem. In culpa enim fuit cum sciuit uel scire debuit se
insufficientem et tamen iudicare talem causam presumpsit. et idem
si erat sufficiens quo ad scientiam uel si uoluisset libros reuol-
uere et studere, sed quia fuit negligens et noluit studere
quod debuit condempnare absoluit uel econtrario et procedentibus [illegible] consilio.
quia posuit. ff. de hoste. [illegible] x. cau. [illegible] et q. de
phisicis. [illegible] tamen est agendum cum isto quam cum illo qui dolo
fecit. Quid si iudex accepit pecuniam ut ferret sententiam iudi-
stam. aut recepit pecuniam ut iudicaret iniquam aut ut iu-
dicaret breuiter aut simpliciter iudicaret. In primo casu si tulit sententiam
iniquam tenetur ut dictum est supra in illo quod dolo malo. Sed pecu-
niam male acceptam siue tulit sententiam
iniquam siue iustam siue nullam tenetur indistincte
restituere, non ei qui dedit cum turpiter
dederit. Sed ei in cuius iniuriam recepit. i. q.
i. l. Iudices. Et ar. xvij. q. iiij. Si quis [illegible].
ff. de calum. general. s. illud. In aliis duo-
bus casibus [illegible] tenetur restituere, quia cum
ex officio suo teneatur iudicare et non
iudicare, et gratis, turpiter accepit
et concussionem commisit. et idem dico si
accepit pecuniam ut non iudicaret cum
non iudicare deberet, ut si male iudica-
ret. i. q. i. Iudices. Et c. de sy. [illegible]. Sermo
et aug. xi. q. iij. Non licet iudici uen-
dere iustum iudicium. Sed cui restituet? Sicut
quidam alii dixerunt dico quod illi qui dedit. Si
sua spontanee dedit scilicet ut ius suum et quietem
sibi conseruaret. xiiij. q. v. Non sane.
Et ex. de sy. Dilectus. Sed si dedit ut aliam
iudicis [illegible] teneret. et
ita inquirendo et tacite vendebat ipsum cor-
rigere non illi sed pauperibus. [illegible] in causa iu-
stam data fuit uel arbitrio ecclesie restituenda

[illegible] bona fide de consilio peritorum. Alii uero te-
[illegible] in querendo consilio fuerunt negligentes aut [illegible]
[illegible] magis facere [illegible]
sit. [illegible] consilio [illegible]
[illegible] quod fuit negligentes. Duobus casibus quia accepit
pecuniam ut iudicaret breuiter uel simpliciter ut iudicaret.
Concussionis. Circa concussionem est [illegible]
constitutus extorquet aliquid per metum [illegible]
[illegible] facere ad quod tenetur [illegible]
aut [illegible]
stituta stipendia extorquet [illegible] dixit
militibus. Estote contenti stipendiis [illegible]
[illegible] accusatore [illegible]
[illegible] pecuniam ut [illegible] Accusatores [illegible]
Iudices [illegible] i. q. i. l. [illegible]
tenetur etc. Iustum iudicium [illegible]
[illegible]
[illegible] Non sane. [illegible] ablatam [illegible]
[illegible] quod uenale esse non debuit [illegible]
illo qui emit iustam sententiam. Restituenda
[illegible] in foro [illegible]

si sciret uel negaret [illegible]
sciret. s. ult. [illegible]
est tamen improbato [illegible]
quantum habuit [illegible]
tere ut non pro ea [illegible]
litigaret. [illegible]
est cogitandum [illegible]
dicit quod litem [illegible]
Iudices [illegible]
[illegible] cupidi-
tate. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ignari. [illegible]
[illegible] teneatur [illegible]
iniquam sententiam [illegible]

Ta

pecunia ut in pallio. c. § non sane et dixi supra eodem titulo § quod autem vel dixi quod iudicatur
Et si ab alio sive nullo sive in nolentem ferre sententiam iudex eo ipso est periurus quod
iam amittit ius suum. Dico quod tenetur iudex et facit litem suam et
debet restituere litis estimationem ei qui propter eius neglegentiam lesus est.
xxiii. q. ii. c. dilecti et q. v. administratores. Item ut differentiam indi-
ces pensare. Item sed numquid iudices possunt ad recipere a litigantibus procurat.
Ad hoc dico quod ordinarii iudices non debent petere etiam expen-
sas cum propter iusticiam tenendam suas habent dignitates et redditus
assignatos. Ad idem expresse ubi in . lo . supra c. i. luc. . Ne-
minem concucietis neque calumniam faciatis. et contenti estote
stipendiis vestris. ubi glosant ambrosius et augustinus supra eodem sup
. . querit . . . di . lxxxvi . non satis . xxiii . q .
militare . moderata tamen exenia sponte oblata possunt recipere
ff. de of. proconsulis . solent. C. xviii. de aulegis . Non tamen
ideo quod a litigantibus debeant recipere etiam sponte oblata
propter suspicionem vitandam. Non ordinarii eiusmodi sicut dixi supra
de sy. q. porro. Iudices vero delegati possunt petere moderatas ex-
pensas et nichil ultra. ex. e. de vi . et sic . cum ab omni . xii . q .
ii . caritatem . Item nemo cogitur suis stipendiis militare .
Item videtur quod si non est per se sufficiens poterit aliquid pe-
tere nomine assessorum dum tamen nullam partem inde recipiat . nec
fiat ad fraudem et sic intelligo sine illud. Cum ab omni. De as-
Officiales et consiliarii si dolo induxerint iudicem sessoribus.
ad male iudicandum tenentur secundum distinctionem quam habes supra eodem
§ eodem § quod si dolo et capto. ex. prima q. sed si iudex per imprudentiam
assessoris male iudicaverit. erit excusatus iudex si simplex
erat et habuit bonam conscientiam. nec fuit in culpa eligendo
talem assessorem quem bonum et sufficientem communiter credebatur.
In maiori tamen culpa sunt hi assessores quam iudex. quia assessores
precipue eliguntur propter scientiam . sicut dicit iudice . Multi enim illitterati et simplices
iurisdictionem et iudices exercent et ideo possunt per eos tenebri ei assessores quos legerit.
ff. de q. iii . l. ii. Item officiales quamdiu sunt habent etiam redditus
sibi assignatos non licet eis aliquid a litigantibus vel aliis exigendi
vel extorquere. Ut supra dictum est de iudice ordinario. Item si non habent
certum stipendium vel assignatum dicit augustinus quod si fidelis officia
les vestri sagis suis mihi et similes extorquerent non tamen pro vim vel immo
derata improbitatem modicum . tamen . obolum vel denarium secundum more
recepissent reprehenduntur. non tamen tenentur ad restitutionem et possunt
retinere etiam. xlv. q. augustinus ubi h. suc quod a persone iste omnis .
que ab utraque parte non insolenter acceperunt exceperunt . sicut officiales ab hiis extorta
immoderatam improbitatem reperti solent magis quem reprehendunt quam talia iniu-
ste repetierunt quoniam que eadem more suscipiunt et obligatio postea ipsi faciliter ea que
iniuste acceperunt tamquam sua pauperibus largiuntur. que eis a quibus recepta sunt
tamquam aliena restituantur. xiiii. q. v. non sane. Circa advocatos in iudicio
vero principaliter attendenda sunt persona. causa. modus advocandi et salarium.

forte magis est consilium
quod necessitas. In luc. iii. c.
Solent. Ibi dicitur a necesse
accipere. inhumanum est per a
scilicet vilissimum propter omnia
avarissimum. Possunt petere
quando pauper est vel quando corpo
eius longe est a re per exa
minatorem cause. Nemo
ii. i. cor. ix.
Officiales qui prehendit
assessores. Item et
vere ex . . executo
res. Excusatus non
quod supra dictum est iudex quando per
imprudentiam iudicatur
quod vero magis dicitur supra eodem §
iudices. Stipendium vel
redditus. Sagis suis immi-
non omnia tamen officialium appe
llatio sunt in vulgari mea
hac regione quod in tocto
loco quod sagis sit ibi in-
Reprehendere. Solum de impro
bitate non de accepto
et quo non acceptum est
modicum et que consuetum
est. Sunt vel que consuetudine
vel in multum accepto etiam
talia de recepto. Que
tamen modicum vel magnum in
dicandum sit quod ad hoc arbi
trio boni viri limitandum est.
Fideles. Idem non fidelis non
secundum morem. Officiales vero
illi sunt qui non habent victum
sed tamen exequuntur mandata
iudicum. Solent de facto

In textu. Nota. quod
sine nullo modo etc.

In textu. Nota. Item
numquid iudices etc.

Nota quare capit hec dat
hoc nomen officiales.

Nota in textu. offici
ales et cetera.

Sed a officiales
reddere teneantur ex cap.

Nota verba augustini.

Nota de advocatis

¶ De raptoribus et predonibus et incendiariis.

Item extra. Nota quod non sit monachus vel regularis etc. Nota item quod non sit clericus in sacris et cetera.

persona ut non sit heretica vel excommunicata vel pugnator. iii. q. i. c. i. extra de hereticis. de pe. di. i. ... vel in foro ubi est hereticus qui peccat in deum et puniri debet quod tales admittuntur. ¶ Item quid si sit monachus vel regularis vel alia religiosa persona. Tales etiam prohibentur advocando nisi pro monasterio de mandato prelati sui ... xvi. q. i. monachi. extra de postul. ex parte. ¶ Item quid si sit clericus in sacris ordinibus constitutus vel etiam in minoribus, dum tamen sit beneficiatus. Talibus etiam prohibita est advocatio coram iudice seculari nisi in causa propria vel pro ecclesia sua vel pro coniunctis personis aut miserabilibus personis que proprias causas administrare non possunt. extra de postul. clerici, sacerdotis c. i. et ibi no. glo. ¶ Sed nunquid coram iudice ecclesiastico possunt advocare. Dixerunt quidam quod sic. arg. a contrario sensu in c. Clericus dec. clerici. Et ego sic admitto nisi de consilio velint cessare, exceptis episcopis et etiam sacerdotibus, quibus videtur simpliciter inhibitum in predictis casibus, ut xiiii. q. v. denique. di. lxxxviii. Placuit. et expressius in illa decretali de sacerdotis. Intelligo autem in casibus supra concessis, scilicet hoc quod divinum officium cui tenentur facere non impediatur. arg. di. xci. Clericus. ¶ Item quid si sit iudex vel assessor in illa causa in qua vult esse advocatus. Respondeo duo officia in eadem causa prohibitum est exercere. iii. q. vii. c. i. et ii. ¶ Item alie persone prohibite quas hec. iii. q. vii. § tria. Hec ille ex prenotatis que illius pertinent ad iudicialitatem. ¶ Item clericus non audiatur cum pro ... contra ecclesiam a qua obtinet beneficium. Contra quem si advocatus vel procurator esse presumpserit, tanquam ingratus potest maxime si clericus sit eiusdem ecclesie beneficio hoc spoliari. extra de postul. sacerdotis. c. clerici. ¶ Item ne scienter assistat causam iniustam vel desperatam et si receperit suscepit ab initio ignoranter et in processu iudicii cognoscit causam talem, debet eam relinquere. C. de iudi. Rem non novam. ¶ Modus vero ut non producat falsa instrumenta nec testes vel corruptores nec ... falsas leges vel alias iura producat vel falsum foveat nec dilationes non necessarias in gravamen partium quaerat. ¶ Item quod fideliter in quantum iustitia permittit causam sui clientuli foveat, nichil quod contingit omittendo. iii. q. vii. § Si quis ... extra de testi. Intimavit. C. de iudic. Properandum. § illo. procul dubio. iii. q. vii. c. i. ii. Item ... In pactionibus fidei. ¶ Item non prevaricetur vel dando ... vel tergiversando advocet, quod prohibet ... processus iustitie dicitur ... erit astutus iustitie silentium. extra Calumn. § tales. etc. de ... et exibit cum eo integrum. v. q. iii. In lecto. iii. q. vii. Si quis adeo procax fuerit salarium aut immoderatum petat. Si ab initio cum fiat pactum vel ex post facto si ab initio non sit declaratum quantum esse. ¶ Attenditur autem hic modum salarii secundum vim et qualitatem cause, secundum laborem advocatoris, et ... et honestatem advocatis, secundum consuetudinem regionis. ¶ Iuxta istorum ... Glossa

tamen vel magis ... pecunium et illo et de ... quod solvit ... iuste mediante ... xxiii

Item extra. Sed nunquid coram ecclesiastico et responsione.

simpliciter

Item quod non sit iudex vel assessor etc. Nota extra. Item extra. Nota sed alie persone etc. Et nota de eius ... Item clericus non contra ecclesiam ... extraneus. Nota ... Nota extra. C. ... modus etc.

Salarium etc. Nota item extra et circa quod attendatur salarium moderamen.

Persone de iure ... unde dicitur quod coram seculari iudice in negocio ... tribus advocare ... presumant. ¶ Item ... tendi et presumant ... duo officia ... reddit ... ad utrumque ... [illegible] ... sufficere ... Persone ... postulet ... Addictus ... puer ... mulier ... mulieris ... pene est ... capitali ... iudicio ... pro ... pugnat cum bestiis ... intelligitur ... ad. xviii. ... reputabitur ... capituli ... pene ... capitulo ... canonicis ... episcopi vel capituli ... pene ... non ampliande ... [illegible] ... canonici ... hodiarto ... advocat pro ... [illegible]

[illegible] post [illegible] taxari .iii. q. vii. § Ap[ud] urbem. et ar. vii. q. i. [illegible] concessio. ex. de p[rae]ben. de multa. xv. [illegible] ille et graduum [illegible] antecedat [illegible] prolixiores [illegible] pendia longiora fecerint [illegible] d. lxi. miramur. et facit op. ad h[oc] ff. de va. et ex[traordinariis] cog[nitionibus] l. i. § honoraria. ¶ Caueat tam[en] o[mn]ia aduocatus ne petat emolumentum cu[m] salarium cum graui dispendio litigatoris .iii. q. vii. arceat. ¶ Item ex p[rae]dictis [illegible] recepta nullum faciat pactum cum litigatore [illegible] pro [illegible] q[uod] possit esse [illegible] magni [illegible] .iii. q. vii. § [illegible] n[on] liceat. Hec etiam intrepidum teneas q[uod] ad [illegible] [illegible] licite [illegible] aduocatus petere salarium. [illegible] aug[ustinus]. Non licet iudici vendere iustum iudicium [illegible] si liceat ad [illegible] vendere iustum [illegible] [illegible] consilium [illegible] .q. iii. Non licet. Dignus est et mercenarius mercede sua. Nec tenetur aliquis suis stipendiis militare. ¶ Quod a[utem] dicit aug[ustinus] q[uod] [illegible] consulto licet vendere rectum consilium. Intellige [illegible] laborat sibi voluendo libros et studendo et respiciendo acta [illegible] disputando forte cum aduersariis [illegible] labore [illegible] vendere. Credo q[uod] nichil debet recipere. Immo q[uod] gratis accepit gratis debet dare pro eo. Iuxta illud. gratis accepistis [illegible] d. ¶ Item [illegible] sibi [illegible] aduocati [illegible] contra iniuste [illegible] et grauamen iniuste. Intelli[ge] [illegible] aduocatione et de sua scientia etiam dare .xi. q. iii. [illegible] q[uod] obseruat. Ad instar medici qui tenetur [illegible] de medicina sua [illegible] et consilium [illegible] [illegible] [illegible] Non est grauior [illegible] communitas. Mortem enim languentibus prolixius [illegible] [illegible] cum posset n[on] excludit. lxxxiii. d. In p[r]inc[ipio]. ¶ Item [illegible] aduocatus ad restitutionem [illegible] [illegible] [illegible] ipsi [illegible] [illegible] perdiderit. [illegible] [illegible] patrocinium [illegible] sua [illegible] [illegible] negligentiam [illegible] prudentiam amiserunt [illegible]. [illegible] extorsit [illegible] [illegible] n[on] debuit extorquere. uel si ultra q[uam] debuit [illegible] ex [illegible]. Al[iter] si absque fraude et dolo [illegible] [illegible] oblata [illegible] [illegible] clienti [illegible] accipiat n[on] dico eum teneri ad restitu[tionem] [illegible] et id dico de iure [illegible] .xiiii. q. v. Non sane [illegible] q. vi. Si res. Et potest [illegible] ad [illegible] [illegible]

De testibus. ¶ Testis debet esse [illegible] sicut et iudex [illegible] pro [illegible] dico puram et meram [illegible] qui [illegible] [illegible] quo [illegible] n[on] adiecta aliqua falsitate. iii. q. [illegible] .iiii. q. iii. Nullus .xiiii. q. v. Non sane. [illegible] nichil debet recipere pro testimonio ferendo. Nam si [illegible] n[on] [illegible]

[illegible]

[illegible] .xxii. prolixior. C. de tyronibus. le. [illegible] tyrones [illegible] in loco posteriore [illegible] sic et patimur [illegible] gradum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] pro la[illegible] multis [illegible] [illegible] pro actoribus strenuus [illegible] [illegible] debet. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et dare ei salarium ad libitum. Dignus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Non solum [illegible] contemptus [illegible] [illegible] opprimitur. Cito violatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patiaris [illegible] [illegible] intelligo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui dubitat [illegible] clienti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] .xiiii. q. v. Denique. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] moueat bellum [illegible] ¶ [illegible] est in bello. Aliud est in foro causarum. In bello [illegible] viribus [illegible] bellatur

No[ta] i[bi] tex[tum]. Ille [illegible] [illegible] antecedant [etc].

No[ta] i[bi] tex[tum]. Non lic[et] iudici u[en]dere [etc].

No[ta] i[bi] tex[tum]. Q[uod] a[utem] dicit aug[ustinus] [etc].

No[ta] i[bi] tex[tum]. [illegible] [illegible] [etc].

No[ta] i[bi] tex[tum]. [illegible] [etc].

No[ta] i[bi] tex[tum]. Item [illegible] aduocatus [etc].

No[ta] [illegible] non est peccatum [etc].

No[ta] i[bi] tex[tum]. [illegible] nich[il] debet recipe[re] [illegible] p[ro] testimonio [etc].

De raptoribus, predonibus, incendiariis.

P

et iudicia que nec iusta nec vera sunt vendere, immo secundum Augustinum multo sceleratius vendi, quia pecunia sumitur ex scelere etiam cuius auctoribus datur. xiiij. q. v. Non sane. Ex predictis tamen potest colligi ab illo qui

Sequitur videre de testibus et cap.

eum produxerit. iiij. q. iij. venturis. Item. Vide proximum secum sui amici committere propter defensionem prolationis, qui necessitate cogentur di[cere] tunc sibi testimonium veritatis. vel precium. Augustinus. Quisquis metu cuiuslibet potestatis veritatem occultat, iram dei super se provocat, quia magis timet hominem quam deum. et super puncta utrique reus est, et qui veritatem celat, et qui profert mendacium. quia ille prodesse non vult, et iste nocere desiderat. xi. q. iij. Quisquis. Immo in tali casu etiam compellantur per censuram ut sacerdotes coguntur dicere de iure suum testimonium dicere. xiiij. q. ij. Episcopus. et hic intelligitur si talis sit casus in quo liceat ei ferre testimonium. Non enim licet in causa sanguinis ut extra de homicidio capitulo pro homicidio. Preter istum casum est alius ubi cetera

Quod tenentur episcopi pape obedire.

in quibus dicitur quod sacerdos vel clericus tenetur prout laicus, videlicet pro fide, pro obediencia, pro pace, pro utilitate ecclesie. Et quod absolutus ab excommunicatione et cum infamatus dicitur se purgare. probatur hec extra de electione, Significasti. Item .lxiij. d. [illegible]. extra de officio ordinarii. Ad reprimendas. ij. q. v. presbyter. i. et ij. Item. Testes qui tenentur ad

Nota item quod tenentur testes et cetera

restitutionem omnium quae propter suum falsum testimonium proximus amisit. extra. ut supra Item ex. c. non sane. et supra de re aliena. et ij. q. i. Voluit. et ar. iij. q. ix. Fiet. Si vero acceperit testis pecuniam pro testimonio ferendo turpiter accepit et ideo cum teneri ad restitutionem. Si
quaeras cui debeat fieri hec restitutio distinguas ut distinxi in iudi
ce. supra e. ti. Iudices et e. ti. Quid si acceperit. De accusatoribus

Nota. Accusatores et cetera.

Accusatores dicuntur large non solum qui accusant aliquem de crimine ad penam canonicam vel legalem, sed etiam qui deferunt aliquem ad penam agendam. Item. Detractores et tales de quibus infra in i. idest accusatores et denunciatores debent procedere ex caritate, scilicet ut accusati corrigantur et correcti emendentur. quia sic plectendo sive ignoscendo hoc solum bene agitur ut vita hominum corrigatur. xxiij. q. v. Prodest. Et tales qui sic procedunt non debent se indicare malivolos sed benivolos et amicos. ij. q. v. Non vos impetere et malivolos et cetera. et duobus capitulis sequentibus. Item. Videant caute autem ubi ne publicent crimen nisi probationes paratas habeant. Alias enim non correctores sed proditores. ij. q. i. Si peccaverit. v. q. i. c. ij. Secretorum enim solus deus est iudex et cognitor. xxxij. d. erubescant. Propter penam est gravius peccatum institutum vitalia
les. d. xlvi. Accusatores enim. post tamen dicere si certe tantum probationes in secreto qui

Debent admonitionem caritativam premittere et cetera

possunt prodesse et non obesse. Et etiam si possit probare debent admonitionem caritativam premittere. Quia illud. Qui peccaverint coram omnibus argue et cetera. Item de dupli accusatione. supra de intrantibus. c. Quidam. Item. Si aliquis accusator accepit pecuniam ob accusandum vel non accusandum crimen concussionem committit, et tenetur ad restitutionem faciendam ei qui dedit, quia turpiter dedit. Alias autem et in causis furtiva data fuerit

per similem

i. q. i. Iuvenimus. et extra de sy[monia] supra e. ti. Iudices et e. ti. Quid si acceperit. inter peccantes.
Tertio scias detractores et infamatores dicuntur qui vitam et bonos mores

Non invenit. Sed si autem
invenit ... in consuetudine
iudice qui cum ...
fellari. Extra de ...
duxit vel se velari ...
committere excogitatur
di. In odiosis cum ...
... testimonium ...
sumere teste ...
sum. sed quidem ...
confessoribus. Alias ...
per famam. Item ...
cia. Contio ... De ...
nerit ... magna ...
teri. Sed magis ...
magno ... Item
absolui. Casus ...
tines in ... predicti
Detractores dicuntur
accusatores large. Non
vos. Super est et ...
blanges. ... gravius
extra ... quod illa ...
ior ... dei. ut ...
iiij. q. iij. compiendum
sum. Item ... extra ...
qui ... tribus ...
tinuis. Item ...
... aut ...
et alie bono ...
proce. ... monere
correctione
... Item
... audiant ...
sa denunciatorum ...
omnia. De hiis ut supra e.
iudice
ad si accepit. Si cum

minuere

prosatorum et rithmorum inventores corrigere vel minuere que fecerunt in dicendo con-
fingendo et publicando cum aliquid contra alium vel etiam cum aliis occultum
prodendo et manifestando. Et item quantum in libris cum planis sive cum articulis
sive cum cantilenis quantum in rithmis et signis quantum et scriptis quas appellant
libellum famosum. Ut est aliquis scribit cartam iniuriam et infamiam alterius
et proicit eam occulte in occulto vel platea vel domo ut ea lecta fama
alterius infametur. Isti omnes peccant mortaliter. C. de famosis libellis l. i. ap. dicitur.
Susurrones et detractores deo odibiles. Et item ps. v. Ve qui dicunt
malum bonum et bonum malum. ps. liii. et c. lii. et xi. q. iii. ulti-
mo et si quis dixerit et si quis hominem. Et detractores sunt illis rapto-
ribus qui illi rapuerunt collem quem quam certum nosse. Isti famam et quia tum in
se est aliam quam tuum nocere. vi. q. i. Deteriores sunt in rapinas. xxxvii.
q. legitur. x. q. i. moram turpia scriptura cantare. ff. de iniuriis l. ait laboem
Item. Item contra confectores talium libellorum nec non et contra illos qui inve-
nerunt tales libellos et si statim non corruperint set dolose manifestaverint
pene gravissime sunt statute tam secundum leges quam secundum canones. quod
ex planis. v. q. i. Qui alterius. et ad a. quorum. Dicit famosum. In
prima autem dico quod tenetur ad restitutionem. ut supra eodem. § v. ff. e. § Et
tenetur in eis ad restitutionem fame si forte amisit est propter hoc
infamatus. Et fiet hoc ubi publice dixit vel cantilena per se vel per
alium proicit libellum famosum. si autem in aliis locis contra alligarum
est quia actum sunt in famam actione sui deci vel fecit signum publice si
ut rescriptum errorem suum et culpam et pro posse suo removeat
vel saltem alleviet sic infamiam. Teneretur ergo opportune secundum de iniuria
dilige in chromini veniam postulare. Prohibeant. xiiii. q. vi. si res.
v. q. i. Clamant ergo. Qui offert munus tuum ad altare et c.

De conditoribus legum iniquarum

Qui condunt leges iniquas vel statuta contra le-
gem dei et libertatem ecclesiasticam ut solent facere plerique prin-
cipes et civitates contra usurpas solvendas vel repetendas coram
iudice ecclesiastico et multa alia equipollentia ipso iure non valent leges
he quia nulla lex potest valere contra deum. di. viii. Que contra. xxxii. q. vii. Flagi-
tia. ex. de constitutionibus. Que in ecclesiarum maiorem non habent spiritum in maiorem. xxi.
Confitentur. Facientes gravi et consentientes peccant mortaliter. et tenentur eo
destruant nulla consuetudine obstante. Ex. de sym. cum ecclesie
sancte satis. Immo videtur quod sint excommunicati leges tales vel statuta ciuitas
ipso iure sint excommunicati. Et xx. de sententia ex. c. Noverit. ex. x. Item.
Et si aliquid dampnificati sunt occasione tal legis vel statuti te-
nentur conditores et eorum heredes ad restitutionem sicut dictum est de pe-
regrinis et aliis. § s. e. § de predigiis et § de aliis. Et sic intelligo de
hac summa ut dixi. § e. § In diversis tenentur et in aliis qui conductum prin-
cipem ad condendum tales leges. Et item omnes observantes peccant
mortaliter et tenentur ad restitutionem eorum qui talium legum fuerant auctores.
ex. psalmo. § e. de leges. Et item contra istos in fine huius psalmi x. Ve qui
condunt leges iniquas et scribentes iniustitiam scripserunt ut opprime-
rent in iudicio pauperes et ut facerent eos usque tum non erunt

hic mi est quia agitur in foro
canonum secus forte in foro
principali ut alibi nominaui.
Articulis scilicet articulos
legem excogitatas. Item ff. c.
psalmo v. Con-iunctum. aut alicuius
destruitur pene. s. flage
tiatus. excommunicatus. Et sic decapi
tatis. Ad restitutionem
dampnorum que propter hoc illi incur-
runt. ut supra eodem. ver. s. al. ab
alio his demicteret in cuius
illo dampnum sine. Vero
gnostatur si audet propter
adversarium vel gravitatem
postulare in propria persona
in propria persona si audet
et si audet talem per se
positam personam postu
let tacito nomine.

Qui condunt. Vide
xi. conuenit. Con-
tra libertatem ecclesie indultam
a principibus et a iure ca-
nonico approbatam. Et
generalem quia leges extendantur
ad illos et quia predicaretur
consuetudines huius aliqui contra
ecclesiarum aliquid attentare
conantur. sic est consuetu-
do illa aliquorum ecclesiarum
quia noluit coget tem
omnes prelatos ecclesiasticos de
omnibus contractibus fieri vel
intrari in personam villa
rum et similia. Excommunicati. de
excommunicatione sententiam late-
rem. ex. de sen. excom-
unicatis. Nota dicit tales
excommunicatos vel hi statuta
de capitularibus sunt
ista duo inter posita
huius publicationem sen-
tentie fecerunt anno
iii. Eius. ipsorum

hic et infra confectores
talium et cetera.
Nota text. et ap.

In prima autem.
Nota text. et ap.

Nota text. Facientes et c.

Immo videtur quod non excommuni-
cati et c. Nota text. et ap.

Tenentur et cetera.
Item omnes observatores
|| occasione et cetera

Nota in ap. Nota quod
parati et cetera

vidue spoliatorum et pupillos diripuerunt. Quid
facietis in die visitationis et calamitatis
de longe venientis? ad cuius fugietis auxilium?
ut non derelinquatis gloriam vestram. Ne incurvemini
sub vinculo et cum interfectis cadatis. De forma

Forma restituendi erit restituendi
hec. Spectat facienda. Regulariter autem
spolians vel eorum heredibus si post in eum
iii. q. i. Redintegranda. Tota spoliatis ergo fit
per totam questionem. et extra de resti. spol. fere per
totum. Fallit tamen hec cum is qui dedit pecuniam
commisit turpitudinem in dando. tunc enim fiet re-
stitutio non dicitur l. f. c. e. Quid si accepit. et falli-
tur pluribus locis. Si spoliati non inveniuntur spoli-
ati vel sunt ignorantes, tunc cum consilio et auctoritate eccle-
sie primalis distribuatur in pias causas et maxime
in elemosinam pauperum vel redemptionem capti-
vorum. et hoc in villa vel si villa nescitur saltem
in diocesi in qua rapina facta est. cum consilio
illius episcopi diocesani vel capellani ville si di-
scretus est. ar. di. lxxxvii. Omne episcopi gu-
berna. xii. q. ii. concedo. xiii. xi. q. iii. pla-
cuit. et op. extra. c. c. i. Quid ubi non est solven-
do dicitur. Aut non potest solvere aut po-
test. Si non absque magno periculo suo et sue
familie. In primo casu potest recte agere penitentiam
licet non restituat, dum tamen doleat quod non
restituere quam cito poterit. xiiii. q. vi. si res
ali. C. de cess. bo. l. i. In secundo casu suade-
at penitentiali certificare voluntatem eius hec
in dicens. Si aliud remedium non poterit
habere, quod eligentis de his duobus. vel ut
restituatis bona que habetis et sic liberemini
a peccato et diaboli servitute. et effi-
ciamini filii dei per adoptionem et participes
regni celestis per gratiam. vel ut retinea-
tis bona et sic remaneatis in peccato et
diaboli servitute. Ac mone et eos deinde
defecerit in profundum inferni. Si tamen condicat
tempore penitentie dicitur ei ut petat dilationem
a spoliatis vel assignet eis certam par-
tem de redditibus suis annuatim. de
quibus sibi satisfaciat successive et de hoc
faciat eis plenam cautionem. Si vero omnes
denegent dilationem et postulent quod

aut ter ligatur per hoc tantum si tale quod facere ad
illa ?? non videatur lesis de possessionibus ecclesia-
rum et rectoribus et capellanis locorum ubi hoc statuta
condita sunt et servata. Ex. Item quod hoc sua digni-
tam reges quam principes in quacumque dignitate consti-
tutos si hoc statuta servari fecerint aut ediderint.

Forma restituendi. Ex. ad xii. quoniam. Spoli-
ati intelligendi enim quod spoliatus fuerit et eam
summam restituat quam voluit et consentit. Si autem
dicitur in testamento distribui per executores quam
spolium reliquit de mobilibus et rebus suis facere
et executoribus et restituto pro parte. et tibi
eis pro parte pro dote pro parte si uxorem habuit.
Et sic ubi vel uxor debebant habere in rebus illius
aliquam portionem aut de iure aut de dispositione testa-
toris. Si autem contempsit facere testamentum faciendum
est restitutio in solidum heredi vel aliis quibus ad eius suc-
cedere ab intestato sive de iure sive de consuetudine.
Si autem non potuit facere testamentum propter preoccupationem
tamen ad consilium ecclesie stat restitutio pauperibus. Item
sit eis consulendo licet quod per talem decedente h ...
statum. Aliquando tamen totum restituant heredes. et hoc
quia eius sequi facienda est restitutio de facto penitentialis
dispositionis talium quid valeat ei. Aliquando tamen referendum
ad episcopum qui in predicatore pauperum. In villa sicut dicit
si posset. Vel si cimiterium remota sunt vel quod alia
deo quod sufficiat alibi habet episcopi si commode haberi potest.
Curatus et si episcopus non recurrit quod hoc restitutione
dato de consilio eius. De eo qui est solvendo. Sed si potest
et multo parte solvere non totum non possit et plures teneatur
quod nunc potest gratificare vini solvendo ei debito
aut contra suos generales totum pro parte. Et si tenetur
ex contractu et ex maleficio quod prius solvendo
in hanc causam quam in illam. Item. quod anteriores
creditoribus prius solvendum quam posterioribus et habentibus pi-
gnora vel ypothecas prius quam habentibus tamen personalem
actionem et inter ypothecarios creditores idem prius
tempore est. Ex. Si creditor vigilantior exigendo
debitum in iudicio vel extra iudicium et obtinet ei debitor
vel solvit aut etiam bona debitoris auctoritate iudicis
capiat et possideat. Quia postea nemo prior tempore
omnium creditorum qui non habent pignora vel ypothecas
ipse potior est in eis et ratione. Ex. si vero creditor in
debitorem voluit gratificare de illis etc. de
casu. vel aliud pretio singulis. Ex. Si vero creditor

Forma resti-
tuendi in textu cap.

Si autem non fuerint spoliati vel ignorantur
tunc cum consilio et auctoritate ecclesie sive prima
hoc in textu cap.
Si tamen dispensando
talium ymissas (?)
ei. Aliquando tamen referendum de episcopus
Si vero non est solvendo
de his dicitur
distinctiones in textu
ponitur et cap.

spectandum vult rō ēco q̄ tēs absq dilone sat facere aut cedere. q̄r tūc ⁊ raptor q̄ sic in mora est quo spoliauerat a fortū. ff. de cōdi. furt. ī re sup nuda. et ar. ex. de sy. cū ī ecctā. Si aūt dis crepant īter se spoliati quibus tenetur. q̄ a liquis uoluit dare dilonē. alii nō. ꝯ ꝑtium cer tōem rēn maiori ꝑti standū est. et ītelligo maiorē ꝑtem vi ⁊ maliū ⁊ fortis debitū. Si vero quo sūt debita ipse tūc standū ē maiori nūo creditor. ꝑ. si oīa sūt ꝑitia. eligenda ⁊ cleme tior sentētia. Jd ē q̄ dat dilonē. ⁊ hanc distic. fa cit lex ī ꝑlibus creditoribus. C. q̄ lo. ce. pos. ī uls. S; q̄ intelligo si peteret cessiōem in ꝑ sua non sibi sufficit si possit condua ad dandā dilonem. ualet satisfaciendū est eis pro ꝑte sibi ꝯ cos cōtingit pr̄sentim si egeant. Jta quod possint cedere absq; ꝑiculo suo et familie sue. ne ferr. nescente pauꝑtatē. mori. sī tuc nō ualeant q̄d uo dimna. ar. di. v. ꝑ parti. q̄ vitari mo timetur ꝑicu. xxviii. di. de sy. tucione. de. ꝗdi. ꝑte q̄r absit. J a' spoliatorꝰ sent ꝑsonę spoliatorem q̄ supl'. absq; ꝑiculo ⁊ sit ce dicte totū q̄ habz resignare in manu epi ꝑ ꝑmas dispensati. ꝑ q̄ si vidit eum pauꝑem ⁊ egentem de sibi ul' ⁊ ꝑicul'

denuntiauit alii ne accipiat a debitore. In fraudē uidetur q̄ sciuit ille si accipiat. S. aūt nō vigilaūt creditor exigendo debitū ī nō vult q̄ debitor debeat ei communicare. Jure tū poli ⁊ sñnū iure fori exp tur ut creditor debitori si ꝑ̄ītēte moturus grati ficaret plimū ī longū creditori. si cto q̄ aliquod ꝑuilegiū habeāt illi quibus tenetur ex maleficio ul' q̄ īt illi q̄ tenetur ex contractu uel q̄ creditꝰ ꝑuilegiū. Jtē creditores q̄ potiores sūt illi q̄ acceperūt pig nora hijs q̄ hūt ꝑsonales actiōes tm̄. potiores sūt ut sobriat eis quātū ualet pign̄. Jtē ꝑ hec creditores q̄ pōr est tpe potior ē ī iure. nisi in quibusdam sp̄alibz casibus q̄ solent notari in C. q̄ potiores ī pignore. Jtē cōs q̄ hūt plures actiōes tūi ēā nō ꝑuilia nō ex tpe sunt ex cā. Et cā videt q̄ fiscus ul' mulier ī dote ꝑ feudi sit ac ꝑuilegiū nō hūit. Jtem ex cā. q̄ actō tutele et actō depositi ⁊ sūi ꝑuilegiate sūt. ut ꝑius solua tur q̄ debebat ex eis. q̄ q̄ debetur ex aliis actionibus nō ꝑuilegiatis. Sā' ꝑaria ꝑuilegia aut ꝑ̄oz aut actōnū eslē cotient ī satisfactione faciē da. nō de aliquo illorum probetur q̄ sit alci ꝑ̄ferend' s' legem. Quā dirimū' notari solet plenī'. C. de bo. auc. iudi. possidend'. q̄ hī cauta brita tur sufficiant. sup. Ubi dē. q̄ et moram facere videtur. Dilonem quin quennalem ex lege ī ꝑ dari inuito debitore. Debitor dicere si voluit: ēcedo bona vel date m̄ quinquīū. Forti debitū. vnū si vnī creditori plus de beatur q̄ reliqs oībus eis forte sꝑ. x. l' ꝑlēs stabit voluntati illi solius de dilone quinquenali dand' ul' de cessiōe ꝑ̄tenda. Satisfaciend'. Fm̄ nī dictū fori ꝑnīal. Non potest sciri. q̄ a' ꝑ̄ sciri pōt tūc cedere dare dilo nem ul' cōputare ad sū' cōsensū spoliatorū ul' creditorum. dolo ⁊ fraude dolo ⁊ fallacia sciūt nōiūī. s. e. q. ser q̄ si hī ꝑsonę. v' de hī ꝑlenius notatū est. Resignare. ꝑ̄ō est facienda hī resignatō de ueritate. q̄ sufficiat q̄ ad consiliū epi ul' ꝑmarij distribuat de rebus ill'. Vir. ꝑtem. ꝑ ter. ⁊ ei dare dilonem si uidit expedire. Fame ꝑeat. In quo cāū l; longinus sit ꝑpondus est. scil; ⁊ mulis ꝑsonis nec longiquitatibz. alii si equa liter idigerent debent ꝑponi iuniores. ut q̄ uiuus posset gerere ne eorū spoliatorum.

tam si tanta vidit necessitatē. ne aū' ipse cū uxore ⁊ filijs fame ꝑeat. Et si q̄d residu um fuerit pauperibz aliis distribuat. et iste faciat q̄ cū bos potit orando ⁊ ali is modis ꝑ' hijs quorum fuit res. Et si postea potit aliq̄ lucrari iuxta possibilitatem suam erogaret ī usus pauperum pro aiabus illorum. ar. ad hī. xij. q. ij. gl'a epi. aūt de eccia. Et. Ro. s. de decis. c. q̄ siab. Jtē. si vnū sit cotinus ⁊ si dolo ⁊ fraude sic processerit ut tūn est. cedo q̄ si spoliati nuscērī ⁊ gratis remiserit q̄ tot ꝑtem potest tanquam eslam recipere ⁊ sic erit ī statu saluandorum. Si v' nolit satisfacere iux' forū ꝑdictū nō audeo q̄ ꝑuidē de securitatem. imo timeo sibi oppositū. Jn summa nō ꝑ ꝑ q̄ maior ul' minor fuit violentia ul' fraus

Nō cap. Dilone quinquenale ⁊c.
Nō cap. Forti debitu et ceta.
V a no possit scri ꝑsone ⁊c.
Nō tertiu cap.

vel dolus maior vel minor, quod est commissum arbitrio iudicantis. Item si vel maior vel minor committitur, ibi maior venia. Et quia fere totus mundus involutus est in rapinis, sic pro posse tuo curare per rationem ne nimia severitas vel remissio nimia praecipitet, quos discreta potius aequitas revocare. Item semper luxurians vel spoliator vel complices eorum debent humiliter postulare veniam ab his quos offenderunt, ne illi remaneant in rancore seu mala voluntate. Item quod dictum est de raptoribus et cautibus intelligas de incendiariis, praedonibus et piratis.

De furtis

Supradictum est de rapinis; sed quia Christus in lege sub eadem prohibitione rapinam et furtum prohibuit, ut Exo. xx. et xiv. q. v. Penale, ideo consequenter de furtis agendum. Inquirentes quid sit furtum, unde dicatur, quot modis fiat, et furti species, et quae eius poena. Furtum est contrectatio rei alienae mobilis corporalis fraudulosa, invito domino, lucri faciendi gratia, vel ipsius rei vel etiam usus eius possessionisve. ff. eod. l. i. Contrectatio apponitur in diffinitione, quia sine ea non est proprie furtum, licet interveniat voluntas, ubi est vel scriptura. Alias si concupiscat rem alienam illicite quis sine contrectatione, est transgressor alterius praecepti, scilicet non concupisces etc. Rei alienae ideo apponitur, quia non committitur furtum in re plenissime propria; plenissime dico, quia si alius haberet in re illa ius, puta creditor cui res pignori obligata vel commodatarius vel socius vel filius aliave persona, ex certis causis surripiens a tali persona furtum committeret. ff. eod. l. si res. et l. et le. si is qui rem in pignus. et l. si socius. Mobilis corporalis, quia in rebus immobilibus vel incorporalibus non committitur furtum, quia talia non possunt contrectari propter suam immobilitatem vel incorporalitatem. Fraudulosa, quia si aliquis credebat rem esse suam, vel sciebat esse suam et credebat sibi licere rem suam sumere, non committitur furtum, licet aliter teneatur. Inst. iii. ... quia tu. et si. sequenti. Item si credit se facere domino volente, non facit furtum, quia non facit dolo. Invito domino, quia si credit dominum non permissurum et habet iustam causam credendi, non tenetur; si vero non subest causa quare credere debeat, secus. ff. e. l. si is qui rem. Sed ante putat facere invito domino et tamen dominus vult, furtum facit quantum ad intentionem et mortaliter peccat, sed non tenetur ad restitutionem, non obstante contraria sua voluntate. ff. e. l. ... Lucri faciendi gratia. Et si quis alienam ancillam meretricem rapuit vel celavit non causa lucri faciendi sed libidinis explendae, non committit furtum, sed aliter graviter peccat. ff. e. l. ... Ipsius rei vel usus eius possessionisve, quia non solum committitur furtum quando rei dominium aufertur, sed furtum est etiam quando usus vel possessio rei, ut in re commodata. ff. e. l. ... Unde dicitur furtum, ut ait Labeo, a furvo, id est nigro vel obscuro, eo quod clam et obscure fiat. ff. e. l. i. In quibus rebus committatur furtum patet in diffinitione, ubi dicitur mobilis corporalis. Item duae species furtorum, quia aliud est manifestum, id est cum fur deprehenditur, aliud non manifestum. ff. e. l. ii. iii. Item furtorum quaedam retinuerunt nomen generale, quaedam cadunt in nomen speciale, veluti sacrilegium, quod dicitur furtum rei sacrae, peculatus, quod dicitur furtum de republica, xxiii. q. iiii. Et sic abigeatus, quod dicitur furtum ... Item sic et plagium, quod dicitur furtum hominis, cum quis liberum hominem scienter vendit vel emit, donat vel accipit vel permutat. ff. ad l. Fa. de pla. l. i. et iiii. Item si quis ancillam vel servum alienum sollicitaverit et extorserit. C. e. l. i.

De poenis furti

Poena furti variatur secundum quod de ipso varie agitur. Nam quandoque agitur criminaliter, id est ad poenam corporis, sanguinis; quandoque civiliter, id est ad poenam pecuniariam. Si per crimen agitur, fur suspendendus ...

No(ta) iterum. Item semper etc.

No(ta) quid sit furtum.

No(ta) unde dicatur furtum, in quibus rebus committatur, et quae eius species.
Furtum manifestum: cum fur ... deprehenditur; non manifestum, cum fur non deprehenditur.

No(ta) quod fur suspenditur etc. No(ta) tex. cap.

Supradictum est ... titulo de raptoribus ... [illegible]

aut cerimbrado. Aut expoeulendus est al' ad
arbitrio iudicis puniendus. Ut subigerentur
vel vulnerentur exulet vel alio modo prout iudicia
videatur. Et hec in simplici fure. Sin pirata
fuerit fur. Id est qui armis iure aggreditur
in domibus vel sepibus vel in itinere vel in mari ut
pirate. Tunc actius procedendum est cum eo. ff. de pe
nis capitalium. § grassatores et § famosos. et de
hoie. ii. pfodientes. Cum vero
agitur civiliter. pena furti manifesti est in quadruplum
si manifestum duplum. et cetera. ii. con
ter et peti potest actio. post decennium. Instit. de
lege. et ac. Item si egerit aliquis cri
minaliter potest iterum agere civiliter et econtra.
ut civiliter. ac. p. c. l. i. et ff. de fur. l. ult.

Quid si sit procedendum in foro penitentiali contra
eum est restitutionem faciendam
ab ipso fure vel a cooperatoribus vel consentientibus
tenentur in solidum qui in
tercessit. Cui etiam restitutio sit facienda? ei cui subrepta est dominus modo
vel ex causa honesta res non esse subreptam.
ut puta qui habuit in re sua ius pignoris
vel usum vel usufructum. ff. e. § item. Si autem ipse
dominus fur sit, sibi fiendo esset restitutio.
Illi cui per fur subtrahitur. si sua res
non ut dominus eius ex causa honesta rem non
subreptam tamen ita quod non fiat ut fi
at restitutio per medium penitentialem vel aliam
religiosam personam suppresso nomine furis.
De hys contributis et in restituendo. Ex p
§. fin. de rap. § quid de his qui et § cum illos.
§. de his autem et § fin. Ex premissis
liquet quod qui accepit equum vel aliam rem commodatam
usque ad certum locum et ipse ultra locum
illum procedit cum illa re committit furtum
casu. ff. e. § i. x. invito domino. Item
si quis rem quam ad vendendum accepit
commodavit suis committit furtum.
Ergo qui non erat ei concessa ad usum
ipsum quod videtur facere gratia lucri. Item

fur. sed scripta. Si autem obsuevit de consuetudine in lictis leis
pirate. § latrunculi marini. Apparet quod est gratia et sanct
contra quod est tonum pena. De his pertinet qui hic iust. de
obligationibus que ex delicto nascuntur § furti. Preterea. Cuius
sic actio pro pena sua desit de lege aquilia magis allegatur.
Cooperatoribus. Secundum quod intelligis modo dico pater quis vel
recipit cum fure. Vbi. x. sunt. Iussio. Consilium. consensus.
palpo. recursus. vel receptatus. Qui idem est participans. mutus.
non obstans. non manifestans. et totum sub his versu. pro xxiiii.
Qui est fure precipue per odium aliquem suscitat. Mandat adiunii
tem vel iudicantem. Et sunt consentientes. Iuxta sui
iustiliis de assensu eorum pertinens palpo est adulator
laudans furem vel reprehendi de furto. Receptans est qui
cum defendit furem recipientem et quem
pellat restituere rem furtivam. Particeps est
prout furtum recepit. Quid et qui dolo scienter tacet cum vi
det furem parum fiat et sine dolo posset solo suo
posset impedire sine periculo suo. Non obstans est qui non re
sistit licet cum sine periculo posset. Non manifestans
quid scit vel sciret res furtivas et non indicat maxime tamen ab
eo eius. Palpo autem mutus non obstans et non ma
nifestans non tenetur ad restitutionem rei furtive
nisi sit suscepta esset sua custodie commendata. Precipue
principalis vero ad solum tenetur restituere quod habuit. Ceteri
vero in solidum iubente et consulente et a palpo si per eius
consilium consilium vel adulationem furtum fecit fur. Alias
non faciunt. sicut distinctum est § de rapt. § quid de his qui.
in prin. Consentiens et cooperatio tenetur in solido.
his nisi de furto pervenit eius remansisset. In quo
casu de facto extante tolli potest quod non tenetur ad resti
tutionem cum socius eius et sine eius adiutorio furtum
esset factum. Sicut dicitur in magistro de furto in spiritualibus i
po. et § quid de his qui. Receptatus si defendit furem
aut dolo malo celat rem furtivam tenetur in solido.
Autem si per receptatorem sua impedit rei furtive
restitutio. Alias non tenetur nisi quantum de illa re habuit. Et qui
retinuit faciendam vidende est si non quod non
sua interest ex causa honesta rem non esse surreptam. In casu
quod si esset vel domini non fore iniuriam si sciret. Quere
hec in regula furti. ff. e. § si pignore. Si pignore.

lucre eius ex alieno largiri beneficio debitorem contra acquirere. Si autem creditor committit furtum
si pignore quod obligatum utatur. ff. e. si pignore creditor utatur furti tenetur. et cetera.
Et vero quid sicut faciam contrectationem aliene rei factam contra voluntatem domini intelligere furtum
committum et cetera hec in herbas verbis difinitionis. Item quod si res furtiva sit penes

Xc.

Qualiter aliquis procedendum in foro penitentiali et cetera. Nota textum et cetera.

Ex premissis contra. Nota textum et capitulum.

Si quis accepit rem et cetera. Nota textum et capitulum.

Nota. Si creditor et cetera.

Nota. Quod si res furtiva penes et quis debitum.

casu fortuito similiter tenetur ad restitutionem postea fur. utique quia fuit in mora restituendi. Item non liberatur fur reddendo rem deteriorem. Item tenetur rem restituere cum omnibus fructibus et si meliorauit equum pascendo forte equum vel porcum furtiuum vel aliter non potest precium vel retinere expensas. Item cum redditur estimatio rei, que est tunc considerando tempus in quo res fuit surrepta, nec tempus in quo petitur, sed si in toto tempore medio aliquando fuit estimatio sui in illo tempore in quo plurimi valoris fuit res. Et hec eadem intelligo in re rapta. Praeterea hec extra de rest. spoliatorum. Ubi dicitur quod debet reddi res cum fructibus perceptis et quos perciperent spoliati si ipsi possedissent. Sed et hec expressa ff. de condi. fur. in re furtiua. Generaliter loquitur alia lex que dicit quod tenetur talis ad omnia dampna et lucra percepta et percipienda. ff. de rei ven. Sicut quamvis generaliter est tamen casus in quo non tenetur fur de casu fortuito, scilicet si optulit rem domino loco et tempore congruo et dominus noluit accipere. Iam enim purgauit moram, ut in illa lege in re furtiua et de condi. fur. et si. cum de credit. quod predictum est si aliquis furtiue. Item cum furtiuus sit commissum uel in usu rei tantum et non in ipsa re, tunc non est ad restitutionem rei sed ad estimationem illius usus, aliter tamen non committitur furtum. xiiij. q. vi. si res. Item quid si aliquis emit rem furtiuam ignoranter et bona fide et in foro publico et publice, sicut potest solutum precium quod minauit petere a domino cum deprehendit esse rem furtiuam, vel numquid poterit retinere rem donec sit ei precium solutum. Extra de sponsal. c. cum in ciuilem. Ad hoc potest se defendere contra statutum si hec est in plerisque locis cum tale statutum sit contra ethnicum. Sed de rapin. ff. qui contra leges iniquas. Circumscriptis tamen bone fidei possessorem dico quod poterit repetere precium a uenditore. xiij. q. ij. uulturnie. Et predator uendit. s. de rapin. § item quod constitutum. §. Item quid. Item ex eisdem dico quod potest retinere expensas quas existens bone fidei fecit circa rem conseruandam uel meliorandam et non tenetur de fructibus perceptis durante bona fide. extra de rest. spol. in integrum. Requisiuit extra de rebus ec. non al. vel non ad utram. ff. de acq. re. do. bone fidei emptor. Item si durante bona fide ipsius perierit res non tenetur. Item quod eodem si alienauit durante sibi bona fide in utroque casu propter bonam fidem. In hoc et quia non erat in mora. In secundo quia non desiit dolo possidere. ergo precium quod ex re furtiua redactum non erat furtiuum. ff. e. que ras. § ult. extra de alie. iudi. mu. cau. fac. c. i. ij. et ar. a contrario sensu. Item in summa ergo nota quod male fidei possessor re perdita uel in aliquo translata tenetur ad totum precium cum desiit facere suum dolo. ss. de pre. Bone fidei uero possessor tenetur restituere rem si habet similiter de lucro tenetur tamen in quantum locupletior factus est. ff. de pet. hered.

Sed aliquid de actoribus ereccione maliciose ad illusionem uel dampnum alterius possessionem alienauit talis tenetur. Ille qui in possessionem sic alienatam se ingessit poterit per easdem leges conueniri arg. a contrario sensu quod in dolo malo dolo tempore ad illusionem ... quia esse si non maliciose non ad illusionem. s. prox. § item quod si res furtiua perierit, dampnum est quod, quanta plurimi fuit res ...

Item restituere re ... restituere ... s. eo tit. § ap. item tu reddi ... estimationem rei ... s. eo tit. § ap.

s. eo tit. § generalis loquitur alia lex § e.

Commissum

Item quid si aliquis emit rem furtiuam et cetera. s. eo. tit. hic posita in tex. § ap. Item in eundem

Item s. eo tit. ergo precium ex re furtiua redactum non erat furtiuum. In summa ergo et cetera. s. eo tit. § ap.

petere et recipere ... agat in forma ... Sed a in foro ... non est ... domus. Hec ex quo ... factum est ... Sed quid si ... locupletatur ... alieno. Item de rapt. Rest. ... tamen habet in re ... habitum si habet ... qui inuentor ... erat res et dolo ... retinuit cum ... restituere ... ... sicut deberet ... esse. Et sicut debuit ... ... petere ... Et ... quod ... ... dicit ... diligenter ... Et ... dicit ... In ciuilem ... uel ... res furtiua ... ... sunt ... conuenitur ... adhuc ... restitutionem ... ... mala fide ... ... a contrario sensu ... se mouendo ...

si possessor .c. restitue. et l. si item. et l. si fur. Et quid si aliquis furatur vel rapit rem usurario vel aliquo ut inde faciat elemosinam. Et quid de pecunia vel alia re inventa in via vel in platea vel alio loco publico. Dico quod est in his restitutio necessaria. Aut in his committitur furtum. Solutio. Ad primum dico furtum sive rapinam committi. Non enim faciendum est mala ut veniant bona. ar. xxx. q. i. non solum. xxxii. q. iiii. si non est. Item de talibus quae dicit Aug. hic. cogitatio debili calliditate suggeritur. Nam si totum tribuat quod abstulerat addit post peccatum quod minuat quia aufert ei copiam restituendi. Item sequitur si aliquis in mo... suasis ita quis utitur ut ex eorum fructibus largas elemosinas faciat rapinam iustificat. Videtur tamen quod ipse non facit furtum quia non facit animo lucrandi. Sed non est ita quia satis lucratur ex alieno largiri. ar. ff. si certum c. quod ex promissis. Et ad aliud dico quod pecuniam vel aliam rem inventam debet reddere si potest invenire illum qui amisit et facere publicari. Dici per preconem vel per cedulas in loco ubi rem invenit. Si non invenit tamen consilio et auctoritate sui prelati retineat si pauper et egens est vel oret pro illo cuius fuit. Vel eroget pauperibus et sic intelligo illud Aug. Si quid invenisti et non reddidisti rapuisti. Quantum potuisti fecisti. Quia non plus invenisti quam alienum negare. Si possessor tollere deus tuum cor tetigit. Non manum. Et s. illud Io. ad ultimum sic possidere ... si alienum quae invenerunt tenere ... dicunt. De illo ... reddit. tunc heredi reddere ... quod hic premisit ... est rapine si ... tamen reddant. Et quid si quis furatur ... vel potum vel vestimentum per necessitatem famis vel sitis vel frigoris. Dico quod committit furtum. Et ad hoc dicas quod si patitur magnam necessitatem famis vel sitis vel frigoris. Itaque non furtum committit sed possessor iudicatur morte ... committitur furtum nec peccat. Dummodo tamen per hanc necessitatem faciat. ar. de consecr. d. v. discipulos. cum per segetes transeundo evellerent ... et Apostolus ... quia coacti fame hoc fecerunt. Item per necessitatem famis comedit David panes propositionis. Ex. i. e. xxv. Et est ratio multiplex una quia in necessitate omnia debent esse communia. di. xlvi. sicut hii. Et s. ipse dominus ... ex precepto tenetur pascere esurientem. di. lxxxvi.

et non posset quam tenetur de con... sicut non sunt. Hec faciendam adulteria voluntate filios quidam di... quod adoptari nec furta facienda etiam voluntate pascendi pauperes sunt. ar. xiiii. q. v. forte. Item xiiii. q. v. quia enim. Et de illo qui furatur decimas quas militer vel laicus proprie fuit fuisse usurpando ius ecclesie. Cui faciet restitutionem laico vel ecclesie. Et vero solvat illi cuius est. Ecclesia tamen si non teneatur reddat illi ... vel pecuniam solveret ad restituat ecclesie quod eundo negotium mutuus. Et ipse

cum sit utilis ... hic tenetur. Denunciare de tamen nulli si aliquis ... vel per alium tacito nomine sicuti audet quod i tam illicitus est et sic fuit ille. c. de usur. c. si ex pone. et xxxv. Item eodem de pecunia videri vel usurario quam quis non habet ut de usura vel quam aliquis furto surrepta vel rapta ab aliquo. Videbatur tunc fur restituendo eis. In quibus ille videtur vel usurario acceperit usuras. Distinguendum tamen est de hac pecuniam furtivam aut rem aliam furto surreptam quia si adhuc extat apud furem in ipsa specie post facienda est restitutio. Videor vel usurario nec fur alii solvendo hic rem ... pro quo tenetur in culpa furti rem ... tando alienam sed illos quod dicitur quod i usura transfertur dominium. Si vero fur consumpta hic pecunia vel re furtiva velit postea satisfacere solvendo rem aliam ... hic quod tenetur est quod possit se liberare solvendo illi a quibus videtur habuit usuras. Et eodem in illa ... provenientis quod tenet quod in usura non transfertur dominium. In qua ... hic eodem quod si ... usuras de usura et furto surreptas liberabitur fur si restituat illis a quibus usuras accepit. In omnibus tamen casibus supradictis eodem quod liberabitur fur solvendo per se vel per se proprie vel per ... videor vel usurario cui surripuit prelati. Si superior tenetur ... Illud Aug. xiiii. q. v. si quid invenisti. Io. xiiii. q. v. multi. Apollo.

suc gi... si ad... Nota duas questiones hic moveri et ... ad ipsas in textu et ap.

Nota et ap. ... de illo qui furatur decimas et cet. Nota in tex. ad aliud dico et c.

Nota in tex. ... si eis furatur ... et cet.

periculo. unde talis fur debuit habere et potuit esse etiam in promissum. et in non commisit
furtum. ar. ex. de. e. c. i. p. Juniorem dono. Item quod necessitas non habet legem. de
con. di. v. Sicut. Sed quando non patitur ita magnam necessitatem potest. Attenu
are tamen peccatum propter necessitatem. et in tali casu intelligitur decretale extra de furtis. Si quis
propter necessitatem furtum cibaria furatus fuerit vel vestem vel pecus propter famem aut propter nudi
tatem peniteat per ebdomadas tres. si reddiderit non cogatur ieiunare. Dicitur
tamen ei sic qui captivus est qui restituit et si post h. xiiii. q. vi. Si res. Item
Aliquis tamen penitentiam imponere ad cautelam. ar. ex. prescr. f. de hospitalar.
c. ii. v. necessitate. Item quod si aliquis furatur captivos christianos
a paganis detentos ut eos restituat libertati. Item de ipsis christia
nis captivis qui furantur aliqua ipsis sarracenis a quibus detinentur
captivi vel aliis sarracenis. Ad primum dico quod nunquam tenetur ad re
stitutionem huiusmodi et maxime cum iniuriose detinuerant ipsi pagani in
contemptum fidei christiane. Dicit tamen Hug. ad consuetudinem vt constituet contra
detentorem illud iac. Id est bellatores ad inimicandum possibiliter. Vt ra
ti aug. Cum quis movet iustum bellum vtrum aperte pugnet an ex in
sidiis nichil ad iustitiam interest. Item quod contra hostes fidei
non solum aperte set etiam a tergo est pugnandum. xxiii. q. ii. c. Dominus. et q. viii.
vt pridem. Item quid intendit iste christianum captivum liberare a
periculo ut velate ac sarraceno precedendi certo in servitute. ergo
comparatur ut post latenter salvum aere. ergo tenetur hic vim comparat;
quod vtrumque eum fecit meliorem videtur nam obviare aug. di
cens. fidem hosti servanda est. xxiii. q. i. Noli. Ideo dic illud quod
fidei est promissa illa quae est tempore treuge. in quo casu si sarrace
nus qui iuste tenebat eum pro dampno sibi illato. et quamvis relinquit
ei fidem promissam et hic fuit captivus eo tempore treuge iste alius
furatus est illum tenetur sarraceno ipsi restitutione in hominem propter pe
riculum aere. set dampnum tamen contra ab illorum pro iure ectia tamen plu
ribus modum redemptionem. et hoc intelligo si non compellerent illum
captivum ad conversionem vel prolatam vel aliquod mortale pe
ccatum. tunc
eandem ipsum furatum
peritus fecisset. ar.
di. liii. nulla. Item
eo ipsum furtum
nullo modo peccasse quod
tamen ad hominem si tec
tum haberet intentionem;
sine post meruisse.

violentia occupare. non tenebitur super hiis ad aliquam restitutionem.
quod si ad hominem munitionem vel castrum recuperandum venerint sarraceni et per vio
lentiam repellantur. similiter videbitur tunc deiecti cum venientes non admittantur
et ita treuga videbitur fracta. Item Ray. Non quod cum treuga inita sint et conventum
de violentia non inferenda ab initio et ingressu possidentium non de illa quae ad hominem
in defensione talis rei optente. sed et de hiis expresse convenitur. furantem enim
tempore treuge hominem quod furatus est restitutionem. Item Hug. tempore treuge et
tempore treuge belli licet christianis furari pueros paganorum ut eos faciant
baptizari. Item Ray. Credo quod si sola pia intentione hoc faciant non peccant. sed
obstat quod si dicatur quod parentibus eorum iniuria propter patriam potestatem quam habent videntur in
iuriam. tamen vel per furatur et hic furtum tamen magister f. e. f. Sic videtur in pagano precedendi
qui imbuerit vel imbuere proponeret hunc puerum in sua infidelitate. unde hoc vim comparatur.
tamen quod hoc eius conditio fecit meliorem quod infideles magis debent non habent hic tunc patrie pote
statis in libertate quam habent Romani secundum leges. Ad si pagani habeant christianum servum vel ancillam

De q. di. v. discipulos
semper. Id est in extrema necessitate furtum
in extrema necessitate furtum
tur furari sine non. Item Ba
mune. Iosue. viii. et xxiii.
q. ii. c. Dominus. Sed dic istud
est tempore treuge. Vel
magis intellige quod dicit
quod tamen possunt furari
suos captivos. Intellige
de eo quod dicunt est conventum
inter christianos et paganos.
Ad ergo si in bello
captivaverint paganum
christianos. Ant Hug. tempore treuge
postea intra licebit christianis
eos furari. Item Ray. Si
treuga inita est in
generali quod non licet
detinere non per violentiam
in alio tamen sed licet etiam
forte aut furari tempore aliquo
ista tamen est tempore treuge
furari hic christianos. Item
convenit de sola violen
tia non inferenda. et ideo
licite possunt furari ipsos
tamen in hiis christianos. quod contra
mittere eo captivos quod captu
pervenit de terra christianorum
post latere. Item nota Item

Item quod si aliquis furatur ... sic duas conditiones in memoria tamen et in non ad ipsas. i. tex. et ap.
et aliter ibi. Hug. in ap. quod ... sibi bene etc.

Al. opulerunt

et aliter habuit Hug. in ap. sunt quod tempore treuge et cetera.

¶ De usuris

Nota in extra. quid sit usura.

Nota in rap. in quo usura differt a rapina.

leges. iii. q. vii. § ca. isti. Hec usura alia appellatur centesima ideo quia capitur certi pars anni. Alia sextupla. Alia que est totius triplici que est plus vel medietas. que et alio modo dicitur emolia. ab emy quod est medium et olon quod est totum. ut extra de usuris c. xlvii. di. quam. Licet autem usura communiter sit prohibita. sunt tamen casus in quibus est permissa. primo ubi possessio ecclesie est assignata clerico in beneficium et laicus tenet eam iniuste et violenter. potest clericus fructum illius beneficii percipere ultra sortem. extra de . c. i. ... sed non fit huius causa sicut non licet eorum de manu illa ... rec... non est ego ... de ... Secundo si minores sunt quibus usure petuntur qui ... si fideiussor solvit usuras creditori potest eas petere a debitore ... fideiussori erant quia non sunt usure quantum ad fideiussorem sed potius interesse quia non est lucrum sed vitatio dampni. Tertio est aliud exemplum extra eodem generaliter. Secundo. ... ad fructus possessionum que sibi sunt a socero pro numerata dote pignori obligate computandos in sortem nec etiam compellendus cum frequenter dotis fructus non sufficiant ad matrimonii onera supportanda. Sed hoc intelligas cum maritus sustinet onera matrimonii. Ad hoc arguuntur in fine iste precedentis decretalis. Et probatur ff. de doli exceptione. Item ratione more ut si debeas michi .c. ad certum terminum solvendi pro dolore in ... hoc optavi me recipere pecuniam meam sub usuris quia negotia mea tractanda intenderis michi recitare illas usuras si solvimus sicut non solvimus libenter me ab ipsa obligatione. probatur hoc extra de fideiussoribus. Pervenit ad nostram. Item ratione dubii. etiam si quis dat x. solidos ut alio tempore totidem ei grani vini vel olei mensure reddantur. et hoc tunc plus valeat ad utrum plus vel minus solvendi tempore solutionis extimetur ... verisimiliter dubitatur. Non debet ex hoc usurarius reputari. Ratione dubii hoc excusatur. quia pannos grani vini vel olei vel alias merces vendit ut amplius quam tunc valeant in certo termino recipiat pro eisdem. Si tamen eo tempore contractus

sextupla
Quid ergo legitur aliter conveniunt distinguere ... de usuris. ... Dicunt illustres stipulari posse decem et inventores quod posse recipere ... Accurere semissem possunt contrahere ... Sed si ut. xxiv. hi decem est. x. semis xv. ... quosdam xx. secundum alios sex. est. viii. ... dote. Quid si in hoc casu gener qui pro ... obligatam cum iure quod sibi habet ... cepta ab eo summa que promissa fuit ei pro dote. Numquid postea ille lucrifacere fructus perceptos usque soluta fuerit pecunia per eum sic potuit gener. Non gener a domino traditi transferre ... in pignore ... ab eo ... quia consanguineus est et in alia ... ratione ... amicus et ille non fructus lucrifaciendo ... pecuniam seu propter dilectionem aut gratiam ... periculo usure potest fructus lucrifacere. ... vero nomine mutuum. Nisi ... gener teneatur ... volunt recipere. In quo casu usura esset si velit lucrifacere fructus. Dat x. ... in pascha ... alio tempore ... certo ... tunc plus. ... x. sol. plus vel minus quam x. sol. ... Ut illud dubitatur ... qui pro pecunia ... blandum vinum et oleum ... totidem ... vini vel olei mensure reddantur ... licet secundum eorum cursum conveniunt ... ores usura esset quia non verisimiliter dubitatur ... communis quod plus valebunt ... mensure tempore solutionis quam valuerint tempore contractus. Numquid potest ... pecunia pro pecunia moneta argentea alia moneta ad certum terminum persolvenda ... datur parisiensis ... pro ... vel granum pro grano vinum pro vino oleum pro oleo ad eandem mensuram. Responsio. Non est quod pecunia numerata aurea vel argentea ex tempore non fiant preciosiora tempore solutionis ... fuerant tempore contractus. Aut verisimiliter dubitatur utrum preciosiora sint ... Si autem verisimile sit quod preciosiora sint ... solutionis ut si quis det xx. libras sterlingorum in hyeme pro aliis totidem in estate solvendis ... moneta regia a viatoribus. Aut xx. marchas auri vel argenti pro aliis totidem solvendis ... Quia si contra ... illam pecuniam

vel si liat venditur.
extra e. Naviganti. et
1. q. 3. quoniam. 14. q. 3. Item no-
mine. Satis tamen consul-
te agerent ipsi vel si a
tali contractu cessarent:
quia cogitationes hominum
omnipotenti deo nequeunt
occultari. extra e. In ciui-
tate. Si tamen venderet
ad terminum longe
maiori precio quam in-
ualeat, usura est.
extra e. Consuluit. Quid
si gratis oblatum et ac-
ceptum non inducit usu-
ram dummodo non fuerit in-
tentio corrupta. 14.
q. 3. c. 1. et 2. §. Prio-
re. Dicunt quidam voluntas
vel intentio vel spes
inducit usuram, vt
nullum pactum fuerit
appositum in contrac-
tu mutui. Ad hoc
quidam volentes sal-
uare usuris dicunt
quod nunquam constituitur
usura nisi ex pacto
soluatur. Alii dicunt
quibus assentio quod
sola spes siue in-
tentio facit hominem
usurarium. Si quis
tali spe mutuo dede-
rit pecuniam quam
postea gratis, id est
sine sua exactione oblatum ultra sortem accepit,
pro usura est. Siue illud sit pecunia numerata
siue frumentum siue vinum siue oleum siue carnes
siue fructus ut poma et similia, siue quodcumque aliud quod
excogitari possit et dici lucrum siue
illud consistat siue in dando siue in faciendo.
Laudarem hanc opinionem in lege vel dicto. Pecuniam
tuam non dabis ad usuram et cetera frugum.

usque ad illud tempus si mutuum contrahit (consuetudo) usura est. Si etiam fiat ut sic fiando
usque ad paruum tempus lucratus est. Distingue, quia aut creditor debitori liberat-
te liberandi se tenetur et debitum soluendi usura est. Sed presumitur quod ideo creditor dixit se
pecuniam quod debitorem [illegible] periculo et se exoneraret. Si vero aufert sed credit-
or quod reddat pecuniam quandoque volueris, infra tempus definitum ut sic ex mutuo hoc
fiat ut releuet debitoris inopiam. Sed a corrupta intentione hoc facit,
ut se exoneret a periculo fiendi peccat. Non tamen credo eum compellendum ad restitu-
endum lucrum, licet hoc credo ei consulendum in penitentia et quod detur pauperibus. Eodem
modo distinguendum est et iudicandum quando datur species pro specie ad terminum, ut
vinum pro vino, oleum pro oleo, granum pro grano. Longe maiori venditur.
Hanc conditionem credo esse attendendum non solum in hac ultio casu, sed et ubi
species datur pro specie. Aut pecunia pro pecunia, sicut notaui in superiori di-
stinctione. Longe maiori: quia tunc non [illegible] dubitatur utrum plus vel minus
valiture sint, quod si presumitur quod longe maiori. His casibus adde et aliud
quod extra. Cum ergo de feodo ecclesie post retinere fructus non computatis in
sortem, dum tamen ibi feodatarius inuitus sit absolutus quo pro feodo ec-
clesie tenebatur, ut extra de feodis c. 1. Sed queritur an hoc speciale in eccle-
siastico feodo an extendendum sit ad feoda principum secularium ut et ipsi in suis fe-
odis possint talia facere. Respondeo. Credo quod speciale priuilegium est ecclesie nec
ad feoda laicalia extendendum. Intentio corrupta ex parte creditoris. Si for-
te non credidisset pecuniam nisi propter spem lucri, in quo casu tenetur totum restituere
quecumque intentione dederit ei debitor, siue ex dilectione exorta. Sed forte propter mu-
tuum vel datum aut propter aliud, siue propter mutuum recipiendum aut retinendum usque ad
prolixiorem terminum. Sed tamen debitor ex sola dilectione dat creditori non post
repetere. Non per retentionem vel consulere si forte habeat aliquod de bonis creditoris
alio. Ad hoc si non sit corrupta intentio creditoris, debitor tamen propter creditum aut
prius vel ulterius recipiendum dat ei aliquid, creditor tenetur restituere illud. Respondeo.
Credo quod non tenetur de bona fide consumptus, nec de extantibus quamdiu probabiliter
credit quod ex sola dilectione gratis ei fuerit. Si vero credit vel probabiliter du-
bitat quod propter mutuum receptum vel ulterius recipiendum ei fuerit, restituere tenetur.
Cum vero debitor non gratis dat, vel creditor gratis dat mutuum, debitor si habeat
aliquid ad de bonis creditoris, consulatur per retentionem de usura quam dedit.
Non credo ipsum compellendum in foro penitentiali ad restitutionem. Mutuauerit. Aliter
non mutuatur. Quid si aliter mutuatur, et ad terminum deinde certum dum mutuabit
hunc spem recipiendi aliquid ultra sortem, queritur tenetur restituere quod postea
sine sua exactione accepit. Respondeo. Si credit quod non ex dilectione sed propter mutuum datum
est ei restituere tenetur. Alias non, ut dictum est in superiori
questione. In faciendo. Credo quod cum molendinum
quod creditor pecuniam pistoribus ut molant in mole-
dinis eorum usurarii sunt. Accipiunt enim ultra sortem
in faciendo, et auferunt libertatem debitoribus molendi ubi
voluerint. Si tamen debitores propter hoc non sunt deterioratis,
non tenentur creditores ad restitutionem aliquam eis
faciendam, non quantum debeo estimari quod libertas
molendi ubi volebant. Pecuniam et cetera tantum eius

Nota cap. Quid si in consuetudine [illegible] et cetera.

Et creditoris et cetera. Nota. His casibus adde et cetera. Cap. Quoniam et hoc speciale et cetera.

Ad hoc nunquam uolu- [illegible] et cetera. Nota cap.

Nota cap. Quid si mutuum. Nota sic et cetera.

Nota cap. Quando debitor et cetera.

Nota cap. Quid si aliter et cetera.

no. ca. q. si ... tali ... non ... restituendo ... etc.

sechun datam non exiget. Item si quis ex usuram escam accipiet in omni ... Item exe. vin. Q. ad usuram non commodauit et apostolus non accepit vita viuet. Item ibidem eod. c. Qui usuram et iniquam datam non accepit non mouetur ... etc. Item in euang. luc. Mutuum date nichil inde sperantes. glo. id est non a homine spe mercedis. Item sicut debetis quod tibi reddatur quod commodasti credas et deus qui iuberet feneratores ... in hereditate ... stra iter eum ... Hec et plura Aug. ... et ... bro. iiij. q. iij. c. i. iiij. ex ... expresse ... dec. ex. consuluit. Ex his patet quod omnes illi qui mutuant sub consilio tenentur. Item illi qui recipiunt ... solui noluerit ... re ... debitori qui est ... to affectus soluere non eis data pecunia uel aliquid equipollens. licet expresse non exigant tenentur. X. ut in pall. dec. consuluit. Contra predicta obi. pone si creditor mutuauit aliam gratuitam pecuniam debitor tenetur ei ad antidota. ex. de test. ... ff. de peti. her. ... consuluit. ... hanc ... obliga tionem non potest creditor ... pecuniarum ... saltem spe rare ... obligatorum ... Cum talia pacta inue niant in sponsalibus ... tenentur ... de ... Ad hec dico saluo meliori iudicio ... quod creditor nul lo tamen ... apponere nec principaliter ... ita li retributione habere ... deum et ex caritate principaliter debet mutu are ... debitor ... remuneret ... si opus fuerit forte non ... Item si pena est apposita in contractu mutui ... saltem penam illam potest exigi absque periculo usure. Ad hoc dico quod si pena est ... in principio i posita et statuta ... contra ... debitoris ... sit ... i statuto soluere pecuniam creditori non est usura. ar. xxiij. d. q. ... ff. de ... auctore. Si ... sit conuentionalis ... consensu ... in ipso contrac tu apposita ut saltem metu pene debitum certa die solua usura non committitur dummodo ... sit intentio recta ut supra dictum est. Ar. xxiij. d. q. ... de arbi. dilecti ... licet ... tales penas exigere ... ad ... ff. de peni. ... penas ... ut ... talem penam apposuisset conue ...

de maiori et minori ... molendino ... litate molendini et qualitate. Item ... symonia non sic necessario restituendo ut ex. de symo. ... necessario ... usura. Item in symonia ... usuris ... dantis et accipientis. Hec in usura est turpitudo dantis. Et ideo ex iure diuino ... equitate facienda est ei restitutio ... casu ... dispensare ... ex solo iure humano ... symoniace accepta restituenda est ... dedit turpiter ... non ... restituat ... pecuniam quam accepit ... potest ... in hoc casu posset ... pensare ... non solum ... symonia ... pacto ... ut ... usura ... ita ... usura est ... non ... lice ut ... quod non facerat ... illa ... ducti ... consultum ... est ... grare ... tangit ... tuauit ... grange ... datur ... ne ut canon ... celebret ... quam ... ali ... ...retributionem ... ... quod solaret ... mutua pecunia ... ... ut ... remuneret ... ... retributione ... ...

... tuam ab ... ad ... predicta ... Sed ... quod ... intentio recta ... creditor ... mutuum quod ... pecuniam ... non debeat ... ut ... Dicendum ...

esse usurarii presumitur qui in fraudem usurarum
adiecit penam. ff. de ac. emp. putat. g.
ii. et arg. ff. de usur. cum stipulatus. Est enim pre
sumptio quod sit usura si pro singulos menses
annos dicatur committi. arg. c. e. t. Ad hec.
Et idem in illis que ab usurariis solent contrahi
fieri. Talia enim donationem quod presumptionem
prima facie quod sit usura. In iudicio tamen hec
minime stare in qua forum sue. Si per presumpto
nec conventiones diligentius examinare conscientia
sua. Item quod si venditor potuit tali conditione
adiecta ut quandocumque solvat q. inde ab hinc
inde vel septem... ego vel heres meus vel
successores a septimo usque ad novennium vel si
mile. Si aliquid usurarius est contractus.
Ad hoc dico quod non est mutuum et facit emp
tor fructus suos cum periculo usure. hec
venditor. Vel venditor rem postea
tempore potuit. Et hoc intelligo nisi in fraude
dem usurarum sub forma talis venditio quod pre
sumitur ex coniecturis. s. ex eo quod modi
cum est pretium respectu valoris rei.
Item ex eo quod ad predictum illud ultimum
receptum. putat. fuit vendita pro c.
...est in pacto quod cum vendiderit venditor re
dimat. c. xxi. Item ex eo quod emptor co
suevit exercere usuras. Arg. contra extra de emp.
et ven. Ad nostram et de pignoribus illo nos.
Item ego mutuat

tantum in ille illo. s. hec. quod cum ad interesse tamen hec
ad hoc penam exigi. s. e. g. l. ex. v. ff. e. t. Item sine
more. Ergo credo quod ubi sine fraude est pena apposita
potest exigi tota. Nota publice interest pacta servari
et creditores a debitoribus non defraudari. putat. In
quibusdam tamen locis incipit vel ... hec. ff.
de pignoratitia actione l. si vero undique. singulos menses.
Arg. contra lombardos et romanos creditores qui a
sponsis faciunt pactum de pena solvenda ad singu
las nundinas sibi succedentes. Auctore. Ibi dicitur
Cum fructus agrorum debitorum vel pecuniam unoquoque anno
pro modio etiam pro decem modiis pro solidis illius
unam usurarum nomine accipiens. tamen aliud
pignori acceptum debito reddat. Et ad idem hec ... hec
actione eadem a septimo. Idem et ita septimus et
nonus annus a tempore venditionis. Nodicem. Ut extra
de emp. Ad nostram. c. xx. et de pignoribus illo. Con
suevit. Ut supra. Ad nostram. Item de illis
quod agros certo tempore emunt fructus de pretio suo anno
illo. Numquid est ibi aliqua usura. Item non est usura
et forum certus potuit hoc in fraude usurarum ut si ita
sit et est ager et talis quod possibile sit quod fructus inde
colligendi valeant in anno plus quam emptor
dedit. Ut ff. ... Item possibile est quod valebit
xv. v. xx. quare ipse sit talis est persona quod consuevit hoc
consuevit exercere et restituto in foro penali
est ei iudicanda. Item a probabiliter arbitratur utrum
fructus illius plus vel minus debeant valere quam quod
emptor dedit. Non est usura. Credo tamen adiciatur

navigantium vel eum
ti ad nundinas c.
tam pecunie quantita
te receptus aliqu
vel sorte pro eo quod
suscepit in se periculum
idem si pecuniam
ad merces emptas
portavit causa g.
... non teneatur sibi
de sorte.

de creditore qui possessionem alienam recipit pro certa pecunie quantitate
ita quod usque ad certos annos putat quod centum vel quinquaginta faciat fructus su
os. In hoc contractu non fit usurarius ex forma. Potest tamen esse in fraude usura
Et necessario in foro causa ad presumptiones supra positas. In foro autem penali stabi
et quod forum sit dicit magis. s. e. e. Item et si pena in fine. Et multas presumptiones
est contra talem creditorem et videtur ei restitutio in pena sit fruc
tus illius tenere qui vixit credebatur plus longe valere quam ille debet quod si iustius
emptor inciderit. Bartholomeus. licitus est. Item licitus est. Et vicensis. Et dam
... non hoc illud amplius locantem. Non ad conductorem non expressum sit in contrahen

Item a quo mutuat barchinonensis quod solidos ut recepto reddat quod ... aureis et
... exceptis quos aureos ibi plus valere. Item ipse in se periculum vel per ... sed in
hoc licitus usuris. Ad hoc dicunt quidam quod non. Eum enim mutuum dicatur. q. de
meo fit tuum et ideo periculum rei mutuate ad te transfertur. non videtur iniquum ut in causa periculo
de ... pro sublatione periculi in me suscepti ad tempus a. xiv. d. l. ... Et vicensis. Ubi
dicitur quod ... pro usu rei locate ad tempus accipi quod rei locate periculum pertinet ad locantem.

No. ca. Ergo credo quod ubi sine fraude est pena apposita et certa.

Item credo si vendidit predium tali conditione adiecta et cetera. Nota textum et ca.

No. ca. Item de illis qui agros certo tempore emunt et cetera.

In textu. Item a quo mutuat navigantium et cetera dua questiones et subsequentes responsiones.

ar. e. ti. cap. Quid de illis qui a contractibus etc.
ar. e. ti. ex. d. Iam in mutuo et locat.

Hec est in re mutuata. Alii vero non ueterunt
zenis et viuis, s. quod sit usura. ar. e. c. Cir-
ca. Ubi autem quis assignat domum inter mutu-
um et locatum prius ita. Pone quod in mutuo transfertur
periculum in accipientem, secus est in locato.
Secundum quod pecunia non deterioratur per usum, secus
est in domo vel equo vel alia re locata. Tercio
est quod usus pecunie nullum fructum vel utili-
tatem parit ut eam. Secus est in usu agri vel domus
vel equi vel alterius rei locate. Licet quantum in casu pro-
posito cesset prima ratio differentie, tamen cessant
due ultime, et ideo tutior est hec ultima o-
pinio. Queritur quod tales sunt faciunt tale mu-
tuum per spem lucri pecuniarii, quod per usum. Et
s. e. c. Si autem ponatur post prestita vel sub nomine usure
expressa est dicit hodie. ex. e. c. Sanguinem

ar. e. ti. cap. Quid si aliquis cum velit emere etc.

Possunt tamen casus excogitari etc. ar. e. ti. cap.

cp. Possent tamen exprimi casus excogitari
in quo non est usura ultra sortem accipere.
puta: Cum ego emissem equum vel emerem
pactus emere centum marcas de pecunia et tu
propter nimiam instantiam fecisti me cessa-
re a tali emptione, quod dico ut tibi mutuarem;
Et ego dico quod volo quod mihi reddas tantum
quantum eum emissem ... de illis sicut ea illo ...
ferrem. Recipio tamen in me periculum ut si
dampnum esset et idem si quod illud recipere tamquam ...
quod licet ut supra e. c. Licet a. Item quid
de illo qui emit vel dono forte aliquis fuit
... recepit molarium sive
sit fructum aliquem cum vel ville, quod contractum
in diversis ecclesiis precipue cum ecclesiis et mo-
nasteriis. Ad hoc dico quod si aliquis advocatus
gratis fuerit monasterio vel ecclesie de adiu-
torio et consilio suo, et dives ... gratis per-
cipiendo de pecunia et post recepit hic usum fru-
ctum vel aliud donum gratis ... xii. q. ii.
Caritas ecclesiastica caritate. Ideo dico si nul-
lo adhuc ... sive ... recepit
donum a monasterio, dum tamen sit sub recta intentione
et videatur fideliter pendere in futuro conferenti;
ne alias ... precipue ... videatur. Ideo dico
de illis qui emunt in suo ... vel ... inquit
usura, quod ... ex causa ... ... e. c.

ar. e. ti. cap. Hi de illis qui emunt etc.

.monasterio.

ar. e. ti. cap. Quid de illis qui c. in contractu etc.

ar. e. ti. cap. Ubi emptor aliquis precium usque ad vitam venditoris etc.

Si ... consuevit ... ex consideratione
et commodicatis ... quod ... et ... emitur ...
perpetuis emere. Quid de illis qui in contractibus emptionum
vel ... dat ... annos reddituum
tot annos modios frumenti est usura. Sed ... est
usura ex forma contractus aut tamen hic redditus annuus
persolvatur sine vegetalis non periodialis. Credo licet quidam legis-
te dicant contrarium, quod illicitus est contractus, quia
venditor facile posset desiderare mortem empto-
ris ut sic liberatus esset; tamen quia nullus est emptor qui
de sterilitate terre aut tempestatibus que solent fieri
tuis terre tam paratos ad messem aliqui destitue quod
periculum emptores periodiorum sustinent. Aliud tamen quod
expensas ... aliquibus annis ... evidere. Quid
si aliquis ... emit usque ad certum tempus ... in
quibus annis ... libre redditus ... vulgariter dicitur
et mala ad ... alterius redditus et ... quod volebat
dare pro illa terra, eo pacto quod ipse vel heres eius solveret
ei tamen redditus usque ad illud tempus. Sed nunquid est
usura. Resp. Si licitus fuit contractus qui vole-
bat emere fructum vel vivus fructus illius ... quod se do-
licitus fuit. Alias non. Periculum hic recedit periculi ...
... potius ab usura. Consequentur. In perpetuum vel ad
vel ad vitam suam. Acceptum. In perpetuum vel ad
vitam suam. Molarium. Nomine vulgaris aliquid
perpetuum. Puta intende. Ubi ... intende recipi-
endi aliquid ultra sortem. Pecunia. Mutuo data.
Fuit ... supple. Gratis data. Ideo est ex dilecti-
ve sic ... ex pretio sanctis. Pauperum ... pro
... debita. ... quod ... iudicatur de te ...
... gratis recepit quod de ... ... Quaerit.
Venit ... proventus vel redditus ad vitam
venditoris ... ... de quibus ... in ... -
tolerabilis est hic emptor, quia non est periculum quod ...
desideret mortem alterius. Sed venditur ad vitam em-
ptoris non est tutum ne venditor desideret mortem
emptoris. Ideo ... est promissio ...
vel beneficium non vacantibus et ... de ...
... testatoris ... dico ... vi-
adhuc vivit. Ideo tamen ... dico mortale esse
pretium emere vel vendere ad vitam ... quod non
... hic ... ... debite ... ...
tale. Quid de illis qui emunt oves vel boves a pau-
peribus que forte non habent. Resp. Venit ... a pauperibus
vel ... a ... vel alia ... vel ... non ...
... et qui ... ... ei ... ei pro certa
annua pensione usura est. vel ad minus ...

Vel minus iustum pretium deleat vitium. et cum de hys circumstanciis in iudicio anime sue. ut dixi supra .c. §. Item quod si pena. in fine. Caute tamen et discrete ne decipiaris pro posse. si tamen In tali vendicione monasterium esset

preciens quod si bos sine culpa conductoris periret de illo periculo non exigeret ab eodem nisi esset quod precaveret ne per scandalum eorum qui ignorarent eius intencionem. Illud tamen verum est quod conductor rei potest in se suscipere periculum illius rei conducte et casus fortuitos quantum est de iure canonico et civili. Sed in proposito casu non tantum est locatio et conductio sed societas in periculo et melioratione bonis et deterioratione bonis, vel tantum vel parum. Et a. si maius vel minus quam esse pretium rei empte.

Quod dixi .§. quod sequitur confessionis et in penitencia et per singula examines.

Quid de aliis vel simplicibus omnibus que tradunt ad certum siliginis vel croci vel annone?

in fraudem usurarum fiat. Quid dico de illis qui scienter emunt fructus terrarum ab illis qui non habent eas. Si in dubio sit et bona fide fiat, hic emptio tenet et ego emptorem puto excusatum, quia non vult usuras fieri. Quid de illis qui emunt equos et boves et vendunt a venditore in tempus ut carius emunt, in quantum minori precio quam valeant tempore contractus? R. Usura est. Sed si emptor dubitet et si illo tempore sit plus vel minus valituros, sic excusatur. Si autem sciat vel probabiliter credatur quod tunc plus valituri sint vel minus. Quid de illis qui agrum certum vel vineam vel fructus agrorum illorum emunt certo precio? R. Non est usura et fiunt contractus. Sed in fructibus vinearum et huiusmodi plus si probabiliter dubitetur fructus percipiendos plus vel minus valituros in messe quam emptor emit, vel nisi sciat aut credat non plus esse valituros. Quid de illis qui tradunt boves ad medietatem sub mora ipsorum. Vel si tamen pro certa quantitate bladi, eo pacto quod si moriantur vel deteriorentur conductor illas habeat medietatem periculi, et si meliorentur habeat medietatem commodi. R. Si locantur boves sic quod usque ad diem vel ad annum, dum tamen conductor non gravetur immoderate in mercede pactum autem de colendo dampno et commodo rei locate iniquum est ex parte locatoris. Si probabiliter dubitetur locator vel autem conductoris melior sit conditio aut deterior. In proposito tamen casu pacto conductoris deterior conditio quod vix aut numquam potest habere tamen commodum de melioratione bouis quantum potest habere dampnum de morte. Si tamen locator timens ne conductor gravaretur, locare et si non timeret de periculo hic pactum apponeret, sitam de

mutuo et societatis. Contrahitur societatis tamen ubi quis qui habet .xx. capita ovium mittit societatem in aliquo habente totidem et colerent ad invicem in illis ovibus et periculum et emolumentum et expensas et custodiam ... In quo casu si queratur utrum est ... capita demortua aut de vellere ... vel ... Aut si in eadem aliquo pactum licitum et honestum. Si precedit tamen fuerit equalitas utriusque. Ita quod ex hoc pacto non videatur esse deterior vel melior unius quam alterius. Item locatio potest esse et conductio tamen si quis habet .xx. capita tradit alicui ea custodienda et pascenda sub certa mercede pecunie vel participando proventuum gregis. In quo casu si dominus retinet periculum sibi illorum capitum nec aliter in periculo et oneribus gravet conductorem licitus est contractus. Item possunt concurrere contractus mutui et societatis. ut cum quis habens .xx. capita tradit ea estimata alicui, puta pro .xx. solidis. Ita quod teneatur ei reddere medietatem sortis scilicet .x. solidos. Deinde contingat postmodum de omnibus ... inde est ac si creditor dedisset ei mutuo .x. solidos ex quibus comparatis .x. capitibus contraxisset societatem cum creditore habente .x. alia capita. Ita quod sint communia et per partes communi periculo et proventibus. In quo casu si contemplatione mutui gravet creditor debitorem in contractu societatis usura est. Et in eodem procedendum est sicut dictum est in primo casu de contracta societate. Illud autem valde iniquum est cum quis certa capita ovium tradit estimata certo precio et illud eo pacto contrahit societatem ut totam de proventibus recipiat sortem antequam aliquid de inde percipiat, vel si pacisceatur quod de fetibus reparentur capita eius demortua antequam aliquid de proventibus percipiat. Hic est quasi contractus in ... Et generaliter probabiliter dubitatur utrum iste vel ille deterior sit conditio. Et contractus ... paci ... in contracta societate non est peccatum. Sed ad arbitrium boni viri gravatur alicuius conditio et peccatum est ex parte gravantis.

Nota cap. Quid de illis qui emunt equos et cetera.

Nota. Quid de illis qui agrum et cetera.

Nota quid de illis qui emunt boves et cetera.

Nota. Quid de aliis et cetera.

Vel nisi credatur quod conductoris non sit deterior.

Nota. Et generaliter et cetera.

De eo qui tempore messis vel vindemie emit annonam. Extra textus et cap.

emerint maiestate decepti[illegible] liget [illegible] venditor et recta intentio nec fuit dolus adhibitus et ideo excusetur ab usura. Tamen de remotione decepcionis vel supplendo iustum precium vel restituendo rem pro eo quod minus est redditur. Extra de emptione et venditione. Cum dilecti. Fiet autem estimatio decepcionis non secundum tempus presens, si forte res multum meliorata est postmodum, sed secundum tempus contractus, [illegible] sed secundum tempus in quo venditio fuit facta. Extra de emptione et venditione cum [illegible]. Item pone tenetur fructus quos percepit medio tempore computare in sortem. Extra [illegible] nisi [illegible] habeant fidem et iustum titulum et laborem et similia. Extra de pignoribus ex [illegible] ad nostram. [illegible] Extra de reum [illegible] Reg[illegible]

si [illegible] restituat [illegible] ad restitutionem [illegible] tamen [illegible] dolose [illegible] tales [illegible] a quibus [illegible] emerint [illegible] facient ad emptorem [illegible] emptorem [illegible] illorum [illegible] faciat [illegible] mentione illius qui deceptus [illegible] [illegible] decipit [illegible] nollet [illegible] ad talem deceptionem [illegible] denegandam [illegible] cum una [illegible] sustineant [illegible] [illegible] dolo et fraude faciat. Emptoris [illegible] meliorata est. Emerit [illegible]

De quibusdam qui tempore messis vel vindemie emunt annonam vel vinum vilius ut postea vendant carius? Dico quod peccant et turpe lucrum est. Secus est si aliquis pro necessitate emat et postea non indiget sicut credebat: hic potest licite vendere prout venditur communiter in foro, licet vendatur carius quam emerit. xiiij. q. iiij. Quicumque tempore [illegible] grave peccatum clerici quam laici. Peniteat tamen dico tenetur ad restitutionem faciendam secundum [illegible] sed debet erogare illud lucrum in usus pauperum post emendationem et si timet caristiam [illegible] medicus [illegible] venditur [illegible] vendat: sed ne gentes fame pereant. Extra Joseph. Et eodem tale [illegible] illos [illegible] qui [illegible] ea intentione emunt aureos vel alias monetas vel res venales et precipue victualia ut de [illegible] caristia [illegible] tales [illegible] de rapinis [illegible] de mercatoribus [illegible] Item si quis annonam veterem mutuat ut recipiat novam [illegible] meliorem recipere voluit [illegible] de legibus [illegible] similis exigi[illegible] Dico [illegible] q. n. [illegible] abroga[illegible] te quod probo auctoritate [illegible] [illegible] ad usuram.

Item qui annonam veterem mutuat. Extra textus et cap.

gaudet magis [illegible] cupiditate [illegible] intelligitur [illegible] similia [illegible] laici [illegible] tale [illegible] cupiditate [illegible] [illegible] postea [illegible] annonam [illegible] aucto[illegible] [illegible] emat [illegible] meliorata [illegible] [illegible] emerit [illegible] emat [illegible] tablam [illegible]

[illegible] Necessitate [illegible] annona [illegible] faciat [illegible] de illo qui emit annonam vel vinum cum negotiatione [illegible] tamen ex cupiditate [illegible] faciat [illegible] lucro [illegible] cum [illegible] negotiatoris non [illegible] [illegible] Joseph. [illegible] non [illegible] vendere [illegible] a fame liberaret [illegible] recipere novam [illegible] [illegible] [illegible] probabiliter dubitetur utrum plus vel minus valitura

[illegible] dupli[illegible] [illegible] prohibite [illegible] [illegible] [illegible] sed tale [illegible] lex nulla [illegible] post [illegible] d. viij. [illegible] xxxij.

q. vij. flagitia. di. vi. [illegible] d. xiij. [illegible] [illegible] [illegible] par in parem non habet imperium. Extra de elec. [illegible] multorum [illegible] minorem. xxi. d. [illegible] Ergo [illegible] non potuit [illegible] legem [illegible]

anni. Sed dic(it) imp(er)ator q(uod) sacre leges n(on) dedignant(ur) imitari sacros cano-
nes. [illegible] in mentionis(?) et usur(is). auct(enti)ca ut cl(er)ici apud p(ro)prios ep(iscop)os conue(niantur).
co. ii. q. iii. c. hic colligi(tur). ex(tra) de nou(i) o(per)is denu(n)c(iatione) intelleximus. Sed
canones n(on) possunt exigi ergo n(ec) p(er) leges. Sed dic(it) imperator se imi-
[illegible] ss. evang(elia) [illegible] uniu(er)salia [illegible] ut p(er) ea sunt legib(us) n(on) detrahere.
[illegible] de ec. [illegible] Circa p(rim)u(m). Sed (et) in tertio col(latione) q(uod) est unum ex illis
[illegible] replicant(ur) usure. di. xlvii. q(uoniam). ergo et s(ecundu)m leges [illegible] obstat
xiiii. q. iiii. q(uo)d dica(s). V(el) p(ro)bo est quo iudice repetantur s(ed) usure. q(uod)
[illegible] respicit [illegible] et n(on) ius. Ille t(ame)n leges q(ue) p(er)mittunt usuras exigi
ro(ne) [illegible] ro(ne) more bone fidei [illegible] applicate si sane intelligantur
ut dixi. s. e. c. Sed a. Co(m)pelluntur usurarii restituere usuras a iure
canonico. A iure. q(uia) si sunt publici usurarii ipso iure sunt excom-
municati ad ea. s. q(uia) n(on) debent recipi ad co(m)munione(m) altaris. n(ec) de-
bent recipi eo(rum) oblationes. n(on) debent recipi ad xp(ist)ianam sepul-
turam. si in hoc p(ec)c(at)o decesserint. ex(tra) e. q(uia) in o(mn)ibus. iudice [illegible] potest
[illegible] usurariu(m) cogere ad restitutio(n)e(m) usurarum si uocate fuerint [illegible]
[illegible] excom(m)unicatione(m) [illegible] ap. remota. ex(tra) e. q(uonia)m n(on) solu(m). Item
compellit(ur) [illegible] modo. q(uia) si usurarius repetatur ab aliquo usuris
repellitur p(er) exceptionem donec ipse restituat usuras q(ua)s ab aliis [illegible]
[illegible] saltem [illegible] posse suum. ex(tra) e. q(uia) frustra [illegible] eius mo-
di compellunt(ur) h(er)edes usurarior(um) s(ive) sint filii s(ive) extranei. ex(tra) e.
[illegible] michael. In foro a(nim)e penitentiali [illegible] usurarii [illegible]
[illegible] ad [illegible] restitutionem o(mn)ium usurarum q(uas) illicite accepe-
[illegible] saltem faciat posse suum [illegible] dolendo de p(ec)c(at)o. [illegible] q(uia) n(on) possit
plene restituere [illegible] restituere si p(er)uenerint ad pinguio-
rem fortunam [illegible] p(ro) posse [illegible] Possu(n)t tales [illegible]
[illegible] n(on) ualerent postulare dispensatione(m) [illegible] remissionem
[illegible] ab eo cui tenentur restituere [illegible] in statu saluandor(um). [illegible]
xiiii. q. vi. si res. Item [illegible] n(on) teneat(ur) h(er)edes [illegible] in
[illegible] n(on) plene. ex(tra) de rapto(ribus). c. [illegible] ubi [illegible]
[illegible] restitutio(n)i [illegible] usurarii [illegible]
[illegible] de raptori(bus). c. [illegible] Si clericus est usurarius [illegible] usurarii et n(on)
uult satisfacere ab officio suspendatur [illegible] uoluit deponetur.
ex(tra) e. [illegible] di. xlvii. [illegible] Si q(ui)s cl(er)icor(um). ex(tra) e. [illegible] incorrigibil(is) ad ma-
[illegible] Si a(utem) n(on) pot(est) corrigi coherceatur p(er) potentia(m) laicale(m). ex(tra).
de [illegible]. Cu(m) n(on) ab ho(mi)ne. di. xvii. [illegible] In foro penitentiali [illegible]
[illegible] est. Ita t(ame)n q(uod) [illegible] pauperib(us) [illegible]
[illegible] faciat fideliter [illegible] de pecunia illa
[illegible] alia [illegible] sua expendit in utilitate(m) eccl(es)ie [illegible] de rapto(ribus).
[illegible] hic. Pone q(uod) usurarius emit equu(m) uel p(re)diu(m) de pe-
cunia usuraria [illegible] donat rem illa(m) alteri. postea [illegible] soluere
[illegible] uel [illegible] soluit usuras [illegible] cu(m) [illegible] empta
[illegible] possessore [illegible] ille in foro penitentiali [illegible] restitue-
re. [illegible] q(uia) n(on). q(uia) [illegible] de furtiua [illegible] n(on) e(st) [illegible]
[illegible] de furt(is). [illegible] Alii res empta de pecunia usuraria

sit [illegible] [illegible]
est [illegible]. Coll.
vi. [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible] Circa p(rim)u(m).
coll. ix. [illegible] In
x. In foro a(nim)e penitentiali. De
reb(us) [illegible] uidet(ur) magi-
[illegible] et cliens [illegible] ab
ex maleficio n(on) [illegible]
[illegible] de [illegible] sine.
[illegible] [illegible] tal(is) sit
q(ui) [illegible] [illegible] alia
aut [illegible] [illegible]
[illegible] de suis [illegible]
aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] de fructib(us) [illegible]
[illegible] de [illegible] sua
[illegible] liberare pot(est). [illegible]
[illegible] dic(it) uendi [illegible]
restituere [illegible]
[illegible] ex lucratiua
ca(usa) rem emptam de pe-
cunia usuraria. Deus
si [illegible] uel ex alia
ca(usa) n(on) lucratiua adept(us)
est eam bona fide ab u-
surario [illegible] tor-
[illegible] usurarium
aut [illegible] rem illa(m) n(on)
esse emptam de pecunia
usuraria. aut [illegible]
[illegible] alias [illegible]
[illegible] reddere usuras.
Item [illegible] uir qui
duxit uxorem rapto-
ris uel usurarii filiam
pot(est) accipere dotem de
reb(us) illis cu(m) [illegible] habet
n(on) sufficiat ad reddend(um)
q(uod) rapuit [illegible]
[illegible] R. [illegible]
[illegible] ex ca(usa) lucratiua

Marginal notes:

[illegible] magr.

No(ta) ap. [illegible] magi(stri) (et) [illegible]

Co(m)pellunt(ur) usurarii restitu(ere) et (cetera) no(ta) tex.

Possunt tales [illegible] no(ta) tex.

Si cl(er)icus fuit usurarius et (cetera) no(ta) tex(tum) (et) ap.

No(ta) ap. [illegible] (et) c(etera) [illegible]

Pone q(uod) usurarius et (cetera) no(ta) tex(tum) (et) ap.

nota textum quod ius pignoralia non transeunt ad successores.

Circa pignora oritur sepe questio et certa. Nota textum et apparatum.

non est uitio usure subiecta. Item quod sint viciae pignoralia non transeunt ad successores. extra. de fil. presb. ex tenore ... Ergo uidetur quod eum alia qui ille potest petere et ille tenetur restituere. Et prout hic dicitur de rescripto. c. cum ... succedit et h... loco ... succedit loco rei. ff. de pet. her. l. si rem ... Circa pignora oritur sepe questio. Creditor accepto pignori fructus perceptos bona fide deducere ex sorte computare tenetur. Et si quid residuum fuerit de sorte postulat debitorem compelli ad solutionem. et utrum ad hoc sit cogendus sic debitor vel quasi sic consulendum creditori. Ad hoc ... per illam ... que est parata ... contractum pignoralem coram iudice. C. de pign. act. ... et l. distractus. Item potest aliud pignus obligatum inpignorare. C. si pignus pignori datum sit. l. i. et ii. Item potest vendere pignus iuste et sine debitore ... debitum offertur. C. debitorem venditorem pignoris ... non posse. l. ii. ... Circa venditionem tamen est adhibenda distinctio. quia aut certa pacta sunt inter creditorem et venditorem firmata super venditione pignoris in certo tempore vel loco vel ... aut nulla facienda aut nichil est ... In primo casu debet creditor prius notificare debitori et postea potest vendere secundum formam conventionis et non aliter. In secundo casu videlicet cum pactum fuit appositum ne venderet et tunc vendere potest. Sed debet prius ter denuntiare debitori ut solvat. et si cessaverit poterit postea vendere. Sed si autem tantum denuntiatio cum vendere ... tenetur. In tertio casu ... sufficit una denuntiatio et postea elapso biennio poterit fieri venditio. ... ff. de pign. act. l. i. ... de distrahendo. C. ... l. ult. ... modis ... de foro suo ... denuntiationis ... ex. de iudic. ... iii. q. viii. ... ex. de ... c. i. ii. ... debitor ... videtur quod ad petitionem creditoris posset eum cogere iudex ... ut ... ei ... coram ... satisfaceret. ar. ex. de ord. cog. ... sepe ... iudex potest ... iudicare ... et ... coram eo de ... de quo aliter posset. ex. de do. ... C. de iud. l. iii.

... vel ... revendere. Creditor ... mala fide creditor ... talia ... dilapidavit bona sua ... debitum recipere ... quia ... debetur ... ex maleficio ... possunt recipere ... pro usura potest ... a creditore ... solvit ipso iure ... debitum a debitore ... creditori modis ... solutionem debiti vel ... pignoris ... debitor ... de foro ... denuntiationis ... ad agendum ... quod debitor ... creditorem ... coram ... iudice ...

creditor ... debitorem ... coram ... iudice ... coram creditore ...

si recipiat ... intentionem ... scienter ... aut ... restituere ... tecum de ... alii forte ... a probabili ... usuram ... non est ... aut venditor recipit ...

Item nota quod creditor potest exigere expensas quas fecit
colligendo fructus, scilicet et quas fecit bona fide circa rem pignoratam. Item
si casu fortuito vel sine culpa sua perdit pignus vel deteriorata est, non tenetur creditor.
Sed si dolo vel culpa sua tenetur. C. de pigno. act. l. ii. iii. iiii. v. Item
si vendito pignore bona fide creditor minus accepit quam erat in sorte,
potest agere ad residuum. Si vero plus, tenetur restituere debitori. C. de iur.
do. im. l. ult. Item nota quod sicut potest agere debitor contra creditorem
in eodem. Ita et heres debitoris contra creditorem vel heredem eius, et e contra.
Si forte creditor vel heres eius rem obligatam alteri impignoravit
vel alio quocumque modo in alium transtulit, tenetur possessor computare in
sortem non solum fructus quos ipse percepit, sed et omnes quos auctores
eius perceperant a tempore primi contractus. ex. de pigno. c. quoniam non videtur.
Ipsa autem fructuum perceptio ipso facto attenuat sortem, ut in pall. dix.
Item ex premissis quod debitor non tenetur solvere usuras et si solvit potest
eas repetere. Item quid si iuravit se soluturum, nunquid tenetur solvere?
Dic quod potest si iuratus debitor denuntiare ecclesie ut compellat ipsum
usurarium prestitum iuramentum ad relaxandum ipsum iuramentum;
vel si usurarius nullo modo procedere, solvere ut satisfaciat iuramento de iure
iurando, et postea poterit repetere. ex. de iureiur. ex administratione.
Debitores. Item si iuravit quod pro solutis usuras non repeteret.
Dico quod non repeteret directe per se vim iuramenti, sed indirecte bene
repetet, scilicet denuntiando ecclesie ut illius ut compellat ad penitentiam,
quam non potest agere nisi restituat. Si vero iuravit et quod non denuntiaret,
tenetur in hac parte iuramentum cum sit illicitum, ut puta contra salutem pro
pria, et per consequens contra preceptum de proprio diligendo. Unde non ob
stante iuramento potest procedere in modum denuntiationis, et ita accipitur
tur sententia usurariorum. ex. e. tuas. et de iureiur. quia ad
nostram.

in eam reducendo vel pro rem pignoratam. colendo fundum pignoratum vel pro custodia vel pro pignoratum attenuat. quod si quantum perceptum est de fructibus deduc tis expensis nondum in tenetur de sorte, denuntiare debitorem iudicio et primo quod qui percepit in ea de iure et debitoribus. Auctoritate vel officio. Item de Regibus et principibus qui compellunt ad reddendum usuras. Item quod tenentur ad restitutionem et non ad eas inde percipere. Item de regibus et principibus qui a iudeis multa receperunt. Cum tamen sciant eos nichil habere nisi de usuris, et bona que possident non sufficient ad restitutionem usurarum. Item tenentur ad restitutionem talium receptorum si credant quod iudei non habent nisi de usuris.

Item de con- iurantibus quod ad cum ad eos ... usuris ... ad solvendas usuras ... quod tenentur et vel de usuris ... pro et consequentes ... dampnato. Item. Omnes qui auctores fuerunt vel consentientes et idem si collegium ad accipiendum pignus

Item et alii creditores. De hiis autem qui tradiderunt mercedem suam de hiis rebus si fuerint eis iniuste vel ... que vultus quam sequuntur hiis usuris ex quibus hiis fuerint compensatur cum mercede quam dant fuerint ... illi nec possunt dici participes quia mercedem dederunt cum loco mercedis hiis fuerint commodum expectant. Si vero in honestis aut illicitis non tamen quod debeant recipere mercedem de hiis rebus, sed attendendum est de auctoribus prioribus usurariorum et de aliis mediatoribus horum. Collegium. Item nunquid singuli de collegio tenentur in solidum restituere quod collegium habuit ex usura. Item hec usura sunt vel pacto magistri alicuius auctoritate et consensu talia fiunt, non credo tamen quod teneantur ad restitutionem nisi quantum ad eos pervenit de usuris vel quantum relevati sunt ab expensis quas fecerunt de suo sine similibus collegis compensando. Si forte fecerint auctorem compellendo aut percipiendo eam talibus feneratoribus quod alii non erit hic factura. In quo casu credo eos teneri in solidum. Item de illo qui consulit alicui quod feneretur. Item quid de illo qui dat amico suo vel consanguineo pecuniam vel commodat gratis ut ex ea feneretur. Item quid de illo qui habet societatem cum alio ad fenus exercendum. Item quid de eo qui dat usurario minimam pecuniam ad participandum lucro usurario. Item nunquid in hiis omnibus casibus tenentur in solidum quod hic faciunt, an tantum de eo quod ad eos pervenit de usuris. Item vero. Ita quod

No. quod creditor et c. fructuum et expensa. Item si casu et cetera. Nota textum et apparatum. Item si venditio et c. Nota in apparatu quod quantum perceptum est et cetera. Item nota textum quod sicut potest agere et c. Nota in apparatu quod morte ... debitor pecunia de causa et cetera. Nota in apparatu. Quid de regibus et principibus qui compellunt et cetera. Nota textum. Paragrafus ex premissis et c. Nota textum. Dic quod si iuravit et cetera. Nota in apparatu. Quid de regibus et principibus qui a iudeis et cetera. Nota textum. Quid si iuravit et cetera.

Quid de coniurantibus et c. Nota textum et apparatum. Nota in apparatu de conventionibus a et cetera.

Nota in apparatu. Nunquid singuli et cetera.

Nota. Quid de illo qui consulit et cetera.

Item vide in rec. Nota duas questiones hic motas et responsione ad ipsas in tex. et in ap.

in casu non conceso. ex. e. Consuluit. et xiiii. q. i. sicut viri. et xxiiii. q. iii. si hec. et ff. que metus causa. et invito. Item. Judeus nunquid potest exigere usuras a xpianis. aut xpiani a iudeis vel paganis et ceteris hostibus xpiane fidei. Respondeo sine peccato mortali et ad relaxandas usuras xpianis potest compelli ab ecclesia indirecte scilicet per subtractionem communionis xpianorum. ex. e. post miserabilem. vel saltem compelli debet a principibus xpianis et ab ecclesia precepto iniungi ut non exigant immoderatas usuras. ex. e. quanto. Item. Ad ultimum videtur sentire expresse ambrosius quod licite a talibus hostibus possunt usuras exigere xpiani. Cui ... ab illo exige usuram cui merito nocere desideras. cui iure inferuntur arma. hunc licite auferuntur usure. Quem bello vincere non potes ab hoc usuram exige. quem non sit crimen occidere. quem etiam diiudicat qui usuras flagitat. quia ibi ius belli. ibi ius usure. Super ista auctoritate diverse sunt opiniones et varie. Dicunt quidam quod lex sua antiquo tempore que permiserat iudeis in lege accipere usuras ab alienigenis. de ut. xxiii. in fi. Non feneraberis fratri tuo sed alieno. Et hanc permissionem prosequitur ambrosius exponens. Alii intelligunt de iudeis et exponunt ab illo scilicet iudeo usuram id est persecutionem magnam et hoc probant decretales xxiii. q. viii. iam. Alii intelligunt de paganis et hostibus rei publice qui ... plane bona ... et ... modis potest tamen ... auferre que male detinent. Hec de iudeis que illi sunt nostri ... nobis xxiii. q. viii. dispar. xxiii. q. vii. c. i. ii. et q. ii. Alii dicunt quod illo ... a nullo hoste xpiano iudeo pagano vel alio licet exigere usuras ... ab illo etc. usuram ... cui merito nocere ... sed ... merito decidimus ... a nullo ergo debet exigere usuras et sic exponunt totam litteram. Item. Sed

Sed pone quod iudeus accepit usuras a xpiano et restituit ... illi ... videtur quod ... in ... fi. ... Ita tamen quod si ipse restituerit usuras quas ab eo cepit ... non veniet satisfacere ... quod consilio xpiano ... cum auctoritate ecclesie restituat ... nomine iudei ... usuras a quibus ipso iudee ... notificet ... ab ... possit ... ab ... veniente ... ipsi iudei ... s. ut ... Item ... alii autem ... ut ... super tamen ... quod ... recipiat usuras ... quod si scit quod tamen ... tamen nostis ... cum auctoritate ecclesie si est satis ... mittatur ...

in rem ... quia ... non ... illorum ... Non concesso ... accepte ... pignus ... fructibus ... ambr. xiiii. q. iiii. Ab illo. usque alieno ... ... ut notavi ... ... ut ... exponens ... quod ... restitutio ... illi a quo recepte usure ... nec ... de facili posset sciri ... mittatur ... de ... debite et remoto ...

Tales quod iudeus ... feneratur ... ad ... feneratus ... Ergo ... ad eos pervenit ... raptores ... Et melius ... de maleficio ... raptoribus ... debitores ... Item ... usuris ... accionem ... ad eos pervenit ... restitutionem ... voluntate ... dampnum ... Sed et usura ... eorum ... Sed ... auctoritate ... usuras ... debitores ... talis ... de usuris ...

Nota in tex. quod iudei servi, nisi sunt iecc.

Sed pone quod tex. aplicat accepi usuras in tex. Nota tex. et ap.

Omnes

Sed quid si sciat personam in tex. Nota tex. et ap.

si aliquo modo postea fiat et restituatur. Si non potest dare pauperi
bus vel eis. cum auctoritate ecclesie. ar. xij. q. vi. mutio. cum
se inserunt. extra. e. cum tu. ¶ Item. ergo utrum usurarii
teneantur restitutionem non solum pecuniam usurariam sed et que
cum ipsa lucratus est et fructus perceptos et res
emptas de pecunia usuraria. ¶ Ad hoc dicunt quidam quod
teneatur omnia restituere. Quia ex radice corrupta
procedunt corrupta. ar. xiiij. q. v. fi. et. xvi. q.
ij. si sacerdotes in fine. Difficile enim est ut ait leo
papa negotium quod ex malo inchoatum est
principio. i. q. i. principiis. ¶ Item ambrosius. Si quis
usuram acceperit rapinam facit. vita non vivit.
Et ieronimus. usuras querere vel fraudare aut rapere
nihil interest. Sed de rapina et furto verum est ad illa
teneri. extra. de restitutione spoliatorum. gravis. Ergo et usura.
¶ Item de furto quod si quis furtum vel rapinam...
¶ Item. Minus contingit sanguinem elicere. Dicunt
alii quod teneatur usurarius restituere quod
ultra sortem accepit a debitore cum fructibus.
pacto precedente. sed tamen corrupta. ff. s. c. ff.
i. et ff. sed. ¶ Et res emptas tamen postea reducit et
dicunt ex industria sua modicum vel nihil agatur
alio inveniri quam fur vel raptor. Consulo
tamen ut caveatur de usuris. Petrus vero ad cautelam
a debitore quod forte posset promissa esse ei aliqua
usura restituenda. ¶ In summa notandum quod vivi
usurarii et familia debent procedere sicut
uxor et familia raptoris. R. s. de raptori. et.
consequuntur. ¶ Item illa quod nec admittatur. ¶ Item.
notandum quod sic prohibetur aliquo accipere usuras nomine suo
et alieno. d. xlvi. sicut non suo. et si accipit
alieno nomine sive sit tutor sive curator vel quod
alius tenetur ad restitutionem. sive ille cuius
nomine accepit vel non est solvendo vel nolit resti
tuere. Quam facientes et consentientes pari pena
constringit. ij. q. i. notum. ff. in fine.

expensis que fiunt per intentio. et paupertas vel dicitur ille
cui facienda est restitutio. ¶ Nota tamen modica potest esse
vel restituenda summa et tales expense quod fiunt in interdicto.
et tam diversis ille cui facienda est restitutio quod ille non
debeat per se tam modica pro laboratione quod...
tantum. Item talibus ad arbitrium loci viri recipiendus est. ¶ Item
hanc summam tenuit alius magister sed nimis est durum. ar. xiiij.
q. iiij. siquis. vim gratie in presenti et gloria in futuro. ¶ Item
quo ad restitutionem. ¶ Accepit a debito. ¶ Ut et de re debi
toris habita per usuram. Item si habuit de usura terram vel pecuniam
qui de fructibus ipsius terre vel pecunie habuit et consideret
aut mercem terre vel pecunie si ea locaverit restituere
tenetur. Credo et quod restituere teneatur ei dampnum quod ipse solo
nomine usure passus est. Verbi gratia dominum suum vel predium oppor
tuit ipsum distrahere vilioris precio quam valeret et alia domum
conducere ad usum suum. Aut si oportuit eum accipere ad usu
ram ab alio usurario ut usuras prioris solveret. Si autem
ex pecunia usuraria negotiatus est aliquod lucratus,
aut forte emit predium et fructus percepit. nec lucrum nec fruc
tus hic tenetur restituere. Idem credo de lucro habito de re
furtiva vel rapta per negotiationem aut per operationem.
redditus vel predium fructuum de re hic furtiva vel rapta.
pacto precedente. Id est si pactum precessit vel intentionem
habuit corruptam. Furtum vel rap. ¶ Nota fur et rap
tor non deducunt expensas nec operas suas. Quod intelligo tamen
si agatur in foro iudiciali. In foro autem penitentiali non credo hunc
rigorem esse servandum. Iniquum enim esset aliquem locuple
tari cum dampno alterius. postquam ei plene satisfactum esset de
dampno illato. ¶ Item extra ex parte usurarii. Restituendi
pro dote aliqua vel dampno. Familia. pro mercenaria. De
mercenariis enim laicis ex operibus suis tenetur. et verum est
s. ex. quod postquam accipit quod debet de rebus usurarii.
Alieno. ¶ Quid de filiis usurariorum qui mutant
pecuniam pro domo sua ad usuram et usuras re
cipiunt ad opus eorum et de mandato eorum. Similiter tenentur
ad restitutionem cum non ad eos devenerit. ¶ Item.
Solo credo teneatur. plenam summam idem usurarius per
grave non persolvat. ¶ Item alii. De tutore et curatore pro

Responsum vel per alios minorum hic usuras exercent qui non persolvunt. ¶ Et quid alii de tutore et curatore pro
eo quod predicit auctorem talibus contractibus et illis quorum tutelam gerunt vel curam per se non exercent talia facturi sed
credo quod dicit magister de alijs a quo muniti plebem minorem dicit sic dominum esse de filiis usurariorum
vel nisi est solvendo. Credo quod ubi sit solvendo sive non. tenetur tutor hic et curator. Illud tamen verum est quod illo
solvente cuius nomine accepit restituere non tenetur. Liberatur quod accepit. ¶ Ad et de illo qui sine mandato gerendo negotium
alienum fenerator ad opus illius cuius negotium gerit. ¶ Item quid de illo qui vellem dare mutuum pecunia
mea gratis sed ille prevenit me quod darem ei sub usura. Similiter tenetur iste vel ille negotiorum gestor
de quo per dominus est ad reddendas hic usuras licet non ad eos pervenit. ¶ Credo quod sic. primum enim tenetur.

Item quero utrum usurarius teneatur restituere non solum pecuniam usurariam etc. Nota extra. et ap. Nota et ap. quod tene tur et cetera.

Nota in ap. Credo quod restituere teneatur ei dampna et cetera.

Nota in ap. Si autem ex pecunia usuraria negotiatus est etc.

Nota in text. Consulo etc. Nota in ap. Nota fur et raptor et cetera.

In summa notandum quod vivi usurarii et cetera. Nota text. et appa.

Item nota quod sic prohibetur et cetera in textu et ap.

Nota in ap. Quid de filiis et cetera.

Quid de illo etc. Nota duas questiones hic notatas et responsiones ad ipsas.

Post. De negociis secularibus interdictis. Et utrum de illicite acquisitis possit fieri elemosina. Et de aleatoribus.

Postquam tractavimus de spiritualibus et de usuris, consequenter tractandum de negociis secularibus clericis [illegible] sub quodam compendio subiungimus. Ubi nota quod negocia licita sunt clericis et laicis. Circa hoc nota quod negociorum alia inhonesta sunt natura, alia inhonesta sunt natura. Sunt omnia que sine peccato exerceri non possunt, ut contractus usurarum, symonie, et similes omnibus prohibita in distincte tam clericis quam laicis cuiuscumque sexus sint, vel ordinis vel etatis, quia ipsi sunt dolo capaces. xiiij. q. iiij. plerique. i. q. i. reperiuntur. in si. di. lxxxviij. fornicari. extra de delic. puerorum. extra de iniuriis. et si. [illegible] medici quod prohibentur quia per se mala sunt. Alia per se sunt quod [illegible] inhonesta sunt non [illegible] et cetera vel ex tempore vel ex persona vel ex loco. ut emptio venditio, locatio, conductio et similes contractus. Alia et quasi contractus ut tutela, cura, negociorum gestio, iudicium et similia. et h[illegible]. In his excluditur exercicium omnium artium mechanicarum ut ar[illegible] textorie sutorie et similium que necessarie sunt usui humano. Ex causa vero inhonesta que fiunt ex inhoneste corrupta videlicet per cupiditatem vel aliud malum finem. et hec prohibita sunt omnibus. Conse[illegible] ter. precepti in decalogo. Non concupisces rem proximi tui. ex de xlvij. omnis vir sicut hij. Ex causa vero honesta que fiunt causa necessitate videlicet ut possit de suo labore se et suam familiam in necessariis providere. Item ut possit hospitalitatem tenere ac cetera misericordie opera exercere. d. lxxxvi. Non satis. xi. q. i. sic enim. de c. di. i. sic. xxiij. q. viij. si nulla. Ex tempore vero inhonesta sunt tamen in tempore festivo et sacrato, quia tunc non est vacandum nisi orationibus, divinis officiis et aliis spiritualibus operibus. Alias [illegible] ab opere cessandum. l. f. de feriis. c. In diebus. Item ex tempore potius dicuntur inhonesta per [illegible] ut ea que exercentur in tenebris, quia qui male agit odit lucem. extra de off. cel. Contingit. ff. de orig. iu. l. ij. c. et quia ignatus. Ex persona vero inhonesta quia clerici vel per religiosi quod ex [illegible]. Talibus enim regulariter sunt prohibita hec negocia. Apostolus. Nemo militans deo implicat se negociis secularibus. Ieronymus. quam non [illegible] negociatorem [illegible] di. i. [illegible] Item negociatorem clericum et ex inope divitem et ex ignobili gloriosum quasi quandam pestem fuge. extra ne cle. vel mo. per totum titulum. Item dicit. de apostatis. c. ij. Laicus vero sunt hec concessa. d. lxxxvi. [illegible] Et Aug. fornicari hominibus. Quibus licet negociari vel aliquid licet. Ecclesiastice [illegible] licet ei negociari sed tamen non licet. Casus tamen sunt in quibus clerici possunt hiis negociis vacare [illegible] si hanc administrationem possunt vel tolerare etc. [illegible] inter [illegible] ecclesiasticos. xi. q. i. c. l. ij. et c. experientie. xv. q. iij.

quia totaliter acto[illegible] [illegible] actus usurarij. De co [illegible] debite ipso iure voluntatem proximi procurantur [illegible] et gratis mutuum dare [illegible].

Postquam tractavimus de [illegible] Ex[illegible] [illegible] ut emptio et sicut de illis quod non sunt inhonesta [illegible] contractus. Contractus ut ibi est causa obligatio ex [illegible] et pacto surgens proprium ut emptio venditio [illegible] obligatio quasi obligatio alias ex aliquo [illegible] honesto et honesto. licet non inveniatur expressa voluntas [illegible] ut tutela, cura, negociorum gestio, quia [illegible] habens tutorem aut minor xxv annis vel furi[illegible] habens curatorem vel ille cuius [illegible] negocium [illegible] tutor et curator [illegible] obligatur [illegible] [illegible] contrahere [illegible] cupiditatem. [illegible] cupiditas [illegible] voluntas [illegible] ad usum [illegible] utilitatem [illegible] ut [illegible] delectentur in talibus. [illegible] conscia [illegible] abscondit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] male agit. Io. iij. qui non cognoscit [illegible] blasphemat [illegible] vicia [illegible] agi potest. [illegible] viii. di. Aug. lxxxviij. di. fornicari. [illegible] et canonica persona [illegible] [illegible] [illegible] habitu [illegible] habentes [illegible]

Nota i capitulo quod sit contractus et quasi contractus. Circa hoc nota distinctionem importantem. [illegible]

Alia per se et cetera. Nota textum et capitulum. Nota i capitulo de simili opere.

Nota. Ex causa et cetera.

Nota. Ex tempore et cetera.

Nota. Ex persona et cetera.

Quam non cognovi et cetera. Nota textum et capitulum. Nota verba Ieronimi. Nota verba Augustini. Casus tamen sunt [illegible] et cetera. Nota textum et capitulum.

c. ii. iii. ex. de fo. c. per tot. et ii. rusticos suos di. lxxxix. iudi
catis. ex. de fo. c. q. clericis et ar. ex. de ap. si duobus. i. fi. Quando
vero admonitus qui inter laicos possit cognoscere iudex ecclesiasticus. Se
cundus casus est cum iudex secularis negligit facere iustitiam de sub
ditis suis et tunc potest iudex ecclesiasticus compellere illum per censuram eccle
siasticam ad tenendam iustitiam vel supplere defectum eius. xxiii. q.
v. administratores. ex. de fo. c. licet ex tenore. hoc tamen non intelligas
de causis sanguinis quia ille penitus sunt clericis interdicte. ut. s. de hom. c.
pena homicid. Tercius casus est quia clerici monachi et alie ecclesiastice
persone tenentur suscipere tutelam miserabilium personarum. di. lxxxvi. per
ficere. di. lxxxviii. c. i. ex. de gubernatorem. lxxxviii. di. per totum.
et hoc est privilegium clericorum quia possunt alias succedere ab intestato. etiam
tutelam vel curam suscipere non tenentur. di. lxxxvi. pueri. In laicis autem
secus est. Institutiones de leg. patro. tu. Quero utrum episcopi vel monachi vel clerici
qui non possunt etiam si velint suscipere legitimam tutelam. auctoritas
[illegible] epis. c. de episcopis. amabiles. vel dic quod illi auctoritati derogat per canonem
illum pueri. supra allegatum. Quo dicto quod monachi possunt de licentia
abbatis sui tutelas suscipere. Arg. xvi. q. i. monachi. xii. q. i. Non
dicatis. tutelam tamen testamentariam vel dativam nullo modo possunt
suscipere. et ita potest intelligi iura contraria. di. lxxxviii. c. i. ule
xvi. q. i. Quia. xxxi. q. iii. Si plane. Quod autem dixi de monachis in
telligo et de canonicis regularibus et aliis religiosis personis. per
dec. ex. de sta. reg. ex parte. Quartus casus est si clericus indigeat
quia potest recipere vel exercere ad firmam sibi con
ducere. ar. di. lxxxvi. pueri. Et hoc avaricie causa. xxi. di. i. c. ii.
Agricultura. Possunt etiam clerici tali artificio suo honesto acquirere victum
dum tamen contra tale artificium non desit diviniis officiis. di. xci. Prop
ter. q. di. v. Sunt. ex. ne cle. vel mo. c. Sed. Iste quartus casus. i. ti. ex.
quod si sit clericus emere vilius ut vendat carius.
Ita intelligas. Quia clericus tenetur ut non vendat
carius. Item eadem forma servet vendat carius
intelligitur. Forma in potest. peritia emit tabu
las ut faciat scrinium vel cistas ut scribat
libros. vel simile ut faciat retia et similia.
di. lxxxviii. clericus. Et. q. di. v. Sunt.
ex. Ne cle. vel mo. c. i. Potest et pullus emere.
et illum educatum et opera sua meliorata ca
rius vendere. ar. di. xci. clericus. et est idem quod
de consule exartificio intelligitur prouetre.
Hoc et diligenter notandum quod officium tabel
lionatus est clericis in sacris ordinibus consti
tutis penitus interdictum. et ad illud dimittendum
si habeant vel per subtractionem beneficii appel
latione compellendi. ex. c. Sicut. Eodem
modo si sunt in minoribus ordinibus et habent

sed admittuntur et male
quia hii casus debent
laicis consistere. sed per tempus
ecclesiasticae. potest. Sed an
supplere potest. supplere
assistendo de eis. Tenentur
suscipere ex mandato
prelatorum suorum. Alii in
tela quod durat usque ad xiiii.
annum pupilli. et de iure
cura durat usque ad xxv.
annum. Miserabilium. que
sunt hii alios qui gerant
curam eorum. Ab intestato.
Sed et cum non sit condito
testamento. quod quia laici
tenentur eorum tutelam vel curam
suscipere quibus debent ab
intestato succedere. C. s.
de episcopis. amabiles. Coll. ix.
Hic tutelas hic habebant
prelati vel alias quam
nolunt. testamentariam.
Triplex est tutela te
stamentaria. Cum pater
in testamento dat tutorem
filio suo. Item
legitima quod datur a lege per
cum nullus datur tutor in testamento
filiis quos lex dat et succedere ab intestato. debet suscipere
tutelam eis. Item dativa quod datur a iudice cum nullo tutore
dato in testamento et nullis extantibus consanguineis vel idoneis
ad tutelam suscipiendam de officio suo dat tutorem. Recipere possidere
ad firmitatem suam et suorum. Sed debet. Ar. q. clerici tenent
ad audiendum divinum officium. Exercere. Sed et hic per pallea. Pullum
emere. Sunt quidem sacri ordines ad continuum. Tamen qui hec
casus de decimis sunt ut de successione pertinet vel aliunde
datur possit. Dum tamen in illo contractu sit sic temperatus
sic honestus et conductus caveant agentibus et peritis
ubicumque sic et habentur multo plus quam emant pecora
ut pascatur ibi et hoc habeat ad necessariam sustentationem
suam et suorum et aliquantum pauperum. Sed ideo quod per eum
aut hic pecora emant ad hoc ut tradant ad custodiendum
ut alii agant et similiter negotientur illicitum est. Tabe
llionatus. Tabellio est publicus scriba qui huius officium scribendi

nota consideras causas et cetera.

nota pertinet casus et cetera.
nota in cap. quam
tum dicitur tute
la et quantum cura.

nota Mistas casus et cetera.
nota in cap. Triplex
est tutela et cetera.

nota in cap. Sunt quidem
possunt. s. clerici
emere et cetera.

nota in rege. hoc
diligenter notandum
quod officium et cetera.

no. Ex loco &c.

sufficientia iustitia. arg. C. de postulando. l. quisquis. Ex loco dum(m)odo sine
scandalo q(uia) in lupanari vel alio loco vili vel inhonesto talia tractentur. et ma
xime si iudicia in locis talibus tractentur. Et q(uod) ex quo loc(us) solitarius vel
suspectus. In talibus enim latibulis solent committi adulteria et deceri iusti
tiae puritates et iustitia. Probatur h(oc) ff. de arbi. l. si cum dies. §. si ar
biter. di. lxxxi. Eos vero. xxvii. q. i. Si quis. xxxv. q. vi. Ab abo
... q. ait alibi. lupanaria infamant cultorem. sed cultus
loci aboleri infamia. xxxii. q. v. Voluntas. Sed illud et similia in
telligas de infamia iuris. hec et de infamia seu suspicione facti
que apud homines generat scandalum et ... [illegible] vide. Ab vica
da. ut s. Ista que negotia dicuntur inhonesta ex loco quo ipsi loci excellentia
p(ro)p(ter) q(uod) in ecclesia talia fiunt que tecte scitare non dicitur esse domus negotiato
nis sed orationis ... et ipse dominus eiecit inde vendentes et ementes.
quod satis diligenter exponitur ab Augustino. xvi. q. vii. et h(oc) dici
mus. Et per hoc s. de emu. eccl. c. pia eccl. Sed pena illorum qui
contra formam predictam secularibus negotiis se implicuerint. est deponi
si fuerint clerici et incorrigibiles. lxxxi. di. clericus. et ne cle. vel mo.
l. ii. Item si fuerint ter admoniti ab episcopo et non cessaverint priuan
tur priuilegio clericali. et sic potest intelligi ex. ne cle. vel mo. c. ii.
Ita tu intelligas religiosi in talibus districti quam clerici puniantur. Ex e.
Sed nec In foro iudiciali dicitur esse [illegible] ut clerici qui contra formam predictam
lucrati sunt studeant expendere in usus pauperum. xiv. q. v. c.
Item. De hiis potest videre s. de apostatis. c. reneg. Sed quid
faciet iudex penitentialis de mercatoribus et sellis et similibus. quid de lo
gia non dico consuetudine sed corruptela nec emere volunt nec
vendere absque iuramentis et cautelis non sine et secundum plurimis. Et ubi in
tuitu simplicibus rem vilem vel corruptam pretiosam esse. Et in hunc
modum extenuunt per magnam partem quod dolis et fraudibus excogitari
potest. Ad hoc dico quod quotiescumque scienter et causa decipiendi proximum
peierat vel mentitur. peccat mortaliter. et tenetur ad restitutionem
in quantum decepit proximum illi eius faciendam decepto si scit et potest
vel si nescit vel non potest. pauperibus ut dixi s. de usuris. c. si
pe(?) ... ex. s. de rapto. c. forma restituendi. Sed quid igitur dicemus
cum emens dicit ... vel scienter. si intendit vel scit ... [illegible]
... ut sic se fuerit ... et precio non ... quia non accipit cum
in ... pro alia vendendo. si in valore rei quam vendit ei ... de
bitam ... potest vendere ... s. de ... c. in
... ut plane liquet. et h. restituere vide ... vel ... peieravit. di
tas cum mortaliter peccare vel venialiter ... c. s. de iure
iurando et periurio. c. querelam. et c. ... Sed debent isti tales
et ... penitentiam restitutionem ... aliquam
vel illorum ... igitur forte aliquando huiusmodi ... Et quid si c
... potest ... aliquid ... Et si ... non ... talia ...
curo rei familiaris iudicia ... procuratio. Administratio.
... ut. xc. di. v. c. ... Et de ...
... xc. di. v. ... negotium. d. xxv. q. ... d. lxxxviii. eiciens. Sed penitentialis dicitur ... sic

[right column]

... instrumentum ... ad facien
dum ... Item ... in quibus ...
... ipse ... in ... precio ...
... vel ... et ... vel
heredibus ... ne pro ... suspitio ...
... ad ...
... infamia que ...
... in quibus ... ex ...
xxxi. q. ii. ...
... necessitate ...
... in ...
... modico vel ... magno
... sit ... ille ...
... modo ... ille ...
... restitutionem ...
... vero sine ...
negotio ...
... lucrum ...
... ad ...
... laborent pro ...
... negocio ...
... non ...
... ut ...
... lucrum accipere ...
ad arbitrium boni viri ...
... non est ...
... aut ...
aut ... accipere ...
de lucro.
Leo papa. ...

... et de hiis ...
... negotiis ... aut ...
singulariter interdicet talium. vel recto sine labore

[margin notes]

no. in ap. ubi de ...

no. in tex. pena illorum &c.

In foro a penitentiali &c. no. tex. et ap. Sed quid faciet iudex &c. no. tex. et ap.

vel si nescit ...

no. in tex. Et dicitur qui ... possunt ... si ... aliquid pro ... et ... tex. ... posita ... &c.

p(ro) exercendo sua officia. ¶ Item q(ueritur) de ill(is) q(ui) faciunt vel vendunt gladios, cu-
ltellos, sagittas, balistas et alia quibus possit occidi homo. ¶ Item q(ueritur)
de his qui faciunt vel vendunt venenum vel toxicum. ¶ Item q(ueritur) de his qui
faciunt sotulares pictos et aurifrisium et alia que non deserviunt ad neces-
sitatem vel usum sed ad vanam gloriam et abusum. ¶ R(espondeo). In his et si-
milibus specialiter est intentio requirenda, quia corrupta intentio, puta si
ipsi hi faciunt vel vendunt ut homines habeant talia ad abusum, vel si
scienter donant vel vendunt alicui quem sciunt vel credunt talibus
abusurum, talis ipsorum intentio est mortale peccatum et symoniacum, et omnia
peccata que postea credere verisimile est illarum ab aliis perpetrantur eis imputantur
et rei erunt apud deum omnium aliarum que ex hoc perpetrantur. xi. q. iii. precipue. xxv.
q. ii. si tu abstines. ¶ Item isti cooperatores sunt omnium scelerum
eorum et ideo debent penam pro omnibus sustinere. ii. q. i. Notum. et si. Si
vero dicat se habere bonam intentionem quia credebat aliquem eis usurum(?)
quem iustitia vel ...[illegible] ... diligentie. sed hoc non cogitabat. vel
ignorabat quod esset illicitum talia facere vel vendere. In omnibus istis di-
stin(guo). Alia autem alie sunt tales res que ad humanum usum possunt esse utiles
sicut arma in bello iusto, cultellus ad scindendum panem, vel aurifrisium
ad ornamenta ecclesiastica. vel et quedam venena que a medicis apponuntur
in quibus dam confectionibus ad sanandum egrotos. Sunt tales
que ad nullum usum sunt utiles nisi ad peccandum, sicut quedam venena
mortifera et ad nullum bonum usum utilia et sunt(?) superflue
de superbo(?) curiositate carnis...[illegible] que precipue faciuntur ...[illegible]
pro sinistra ...[illegible] plus in ...[illegible]
...[illegible] In primo casu non dico ipsum peccare nisi
habeat intentionem corruptam ut dictum est, nisi forte ex qualitate persone
vel ...[illegible] vel probabiliter ...[illegible] ille ...[illegible]
ad malum perpetrandum. tunc enim non debet ei vendere. Et tale ...[illegible]
...[illegible] q. v. de ...[illegible] v. q. v. ...[illegible] In eodem tamen peccat fa-
ciendo, vendendo, vel ...[illegible] ...[illegible] tales. ...[illegible]
bello ...[illegible] ...[illegible] ...[illegible] contrariis(?)
...[illegible] v. q. i. ...[illegible] et est optima lex ...[illegible] de ...[illegible]
...[illegible] veneni ...[illegible] ...[illegible] de
veneno. ex ...[illegible] regula ...[illegible] rei ...[illegible] per-
...[illegible] post esse ...[illegible] Nec emptio nec
...[illegible] nec ...[illegible] omnia mala que inde sequi
possunt ...[illegible] imputari. ...[illegible] ...[illegible] ...[illegible]
...[illegible] ...[illegible] ...[illegible] ...[illegible]
...[illegible] ¶ Item ...[illegible] de illicite ...[illegible] possit ...[illegible] fieri
...[illegible] ...[illegible] ...[illegible] nec de ...[illegible] nec de ...[illegible]
...[illegible] nec de furto ...[illegible] ...[illegible] de ...[illegible]
nec de alea vel alio ludo ...[illegible] opinionem ...[illegible] audacter
honora ...[illegible] de ...[illegible] laboribus. ¶ Item. In ...[illegible] non
...[illegible] ...[illegible] ¶ Item ...[illegible] ...[illegible] de
...[illegible] qui victimat filium in conspectu patris.

xi. q. iii.
precipue. Ibi dicitur. Item de-
bent prelati qui sciunt
...[illegible] perpetrant tot mor-
tibus digni sunt quot ad sub-
ditos perditionis exempla trans-
mittunt. In eodem titulo. ¶ De
de fabris taxillorum, scac-
corum, scacariorum et alearum
et de facientibus serta de flo-
ribus et maxime in diebus festis.
Dico omnes tales sunt in
statu salvandorum, cum talia
non videantur utilia ad
aliquod bonum usum sed tamen
incitativa ad peccandum. ¶ R(espondeo).
Cum hoc non sit expresse de-
terminatum unde ad scaccos
et taxillos mortale sit
peccatum et laicis, hec tamen
videatur non dimittere in-
telligatur. Ideo videtur esse
securum de talibus arti-
ficiis vivere ...[illegible]
...[illegible] ad malum, licet
aliqui ludant ad aleam
ad recreationem et ad
remotionem tristicie vel no-
xiarum cogitationum.
In talibus tamen ad intentionem
recurrendum est. Ut ex
hac radice iudicetur
de fructu. Idem de arti-
ficio ...[illegible] Illos autem qui
faciunt serta de floribus
diebus dominicis et festivis
...[illegible]
...[illegible] de facili
...[illegible]
...[illegible]
luxurie et lascivie signa
habent ad contrariam
nature ...[illegible]
...[illegible] violatores obser-
vantia diei sacri. Unde
ne ...[illegible]
...[illegible] ad ...[illegible] honora.

Dico quod de illis qui faciunt ...[illegible] ...[illegible] ...[illegible] ...[illegible] in ap. ...[illegible] de ...[illegible] ...[illegible]

...[illegible]

Aliud quod asse[illegible] Nota et cap. Non iap. Quod si non iu[illegible] etc.

Et si. gs. Non est putanda ecclesia et si pauperibus distributis que ex illicitis rebus acquiruntur. et li[illegible] dicta de h. i. q. i. Non est putandum. xiiij. q. v. forte etiam. Aliquibus assentio ponentibus distinctionem talem inter eos. videlicet quia in illicite acquisitis aliud non transfertur dominium in accipientem. ut in rapina et furto; aliud transfertur. Sed illi qui dederit competit repetitio. ut in usura et symonia. ex. de usuris. debitores. ex. de sy. veniens. et libro v. sub titulo con[illegible]. s. de symonia et de usuris. Et id videtur de pecunia acquisita in ludo alee. s. que competat repetitio. ff. de alea. l. ult. In fi. et dicit quod circa constituto quod usque ad l. annos potest repeti. Quod qualiter intelligatur tangam forte in fine huius tituli. Aliud vero transfertur dominium et non competit repetitio. ex. de pecunia acquisita ex meretricio et histrionatu vel ex improbitate officialis qui aliud extorquet a subditis aliquid. ff. de condictione ob turpem causam. l. [illegible] et si. quis. xiiij. q. v. Non sane. et ex. de rapto. qui officialis. In primo membro. s. cum transfertur dominium. et in secundo. s. cum non transfertur dominium sed competit repetitio non potest si de clavis[illegible] nisi de restitutione iuxta formam positam supra in titulo specialiter. In tercio autem membro. s. cum transfertur dominium et non competit repetitio licite potest fieri ecclesia. et hoc dicit probata [illegible] xiiij. q. v. Non sane. in fi. Et si queritur etiam utrum monachus vel alia religiosa persona possit facere elemosinam. videtur quod non. quia nichil habet nec [illegible] voluntatem. di. liij. Abbati. xij. q. ij. Non dicatis. Nec posset facere quia monachus possidere habere proprium. ex. de statu monachorum. cum ad monasterium in fi. Distinguo tamen quod aut habet administrationem aut non. In primo casu potest et debet facere. immo quod superest necessitatibus suis et ecclesie sue [illegible] est erogandum domino et magistro dicente omnibus quod superest date elemosinam et omnia munda sunt vobis. xij. q. i. quam tua. In fi. di. lxxxvi. Non satis. vir[illegible] medium. In secundo casu. s. cum non habet administrationem credo salvo meliori iudicio quod non potest nisi de mandato prelati. quia monachus non potest tractare voluntatem monasterii sui nisi de precepto abbatis. xvi. q. i. monachi. de consecratione di. v. Non oportet. ij. q. Set quid si videat monachus aliquem indigere ad mortem. In hoc casu etiam non habet prelatum presentem a quo petat licentiam credo quod debeat dare. quia in tali casu omnis homo tenetur ex precepto pascere pauperem. di. lxxxvi. Non satis. xv. ss. Commune preceptum est et est quod pascere fame morientem. Et item iudicium quod furtum fecit aut aliquid rapuit non compellitur in foro penitentiali ad duplum vel quadruplum quod statutum est pro pena. Sicut [illegible] et etiam in quo non transfertur dominium in accipientem sed ipso iure acquiretur [illegible] fisco vel alii vel facienda est restitutio etiam in foro penitentiali. Et id quod [illegible] positum est quod in foro penitentiali facienda est restitutio alicui certe persone. Ver[illegible] tamen est de pecunia symoniace acquisita que restituenda est ecclesie. ut ex. de sy. de hoc autem. Sed illa decretalis intelligitur forte de pecunia que erat de bonis ecclesie [illegible] filio recepta. Sicut potest intelligi et tercia decretalis supra de sy. de rapto. de usuris [illegible] monachus tamen monachus administrationem vel prelaturam vel aliquid [illegible] erogandum. [illegible] sit tali administratio de qua statutum sit quod [illegible] necessitatibus vel refundat in usus ecclesie vel in aliquos usus spiritualem. Dicente [illegible] [illegible] munda sunt vobis. [illegible] ex huiusmodi ullam in[illegible] competit. Commune preceptum. Sed quid est omnibus quod tunc cum est usus [illegible] non publice [illegible]

nonum

et debet

Aug. quod quoniam tu[illegible] Nota et cap.

pri[illegible] [illegible] et de p. [illegible] in [illegible] et [illegible] usura et symonia [illegible] quia non transfertur dominium. Competit repetitio illi a quo [illegible] si illi a quo [illegible] petit repetitio [illegible] deberi [illegible] si ab illo [illegible] cepit [illegible] In talibus [illegible] dominium in accipiente [illegible] agitur in foro iudiciali [illegible] etiam [illegible] restitu[illegible] vel aliquid [illegible] competit [illegible] ut quam dat pecuniam [illegible] aliquid [illegible] supra [illegible] repetitio illi [illegible] pro iudicium [illegible] data est [illegible] forsan [illegible] penitentiali [illegible] turpitudo [illegible] dati pauperibus [illegible] que exiguntur a turpiter accipientibus [illegible] vel penitentiali [illegible] in penitentia talis [illegible] tamen debetur [illegible] illi qui accepit [illegible] soluere non [illegible] [illegible]

qui in tali casu omnia sunt communia. d. xxviii. sic hu-
Item quando si petit licentiam ab abbate et abbas ex-
presse prohibeat. Sed quid si non possit dare quia forte alio
modo dz cessare. ff. bonum obedientie. xi. q. iii. quid
ergo. Credo tamen contrarium. quia in tali precepto quod di-
recte est contra deum non est obediendum homini.
arg. di. viii. quae contra. xv. q. iii. quicumque resistit. Si
enim possit ab illo autem bono quod non est de
precepto ecclesie ut quod est in consiliis debet
abstinere. ff. bonum obedientie. v. q. gl. faciendo
est ergo ff. obedientiam malum sit. Aliud autem dico
de obedientia bonum quod agitur sentiunt. xi. q.
iii. quid ergo. et ita loquitur decretum. ex. de
praes. ad aures. Item quando si monachus
de precepto abbatis vadit Romam vel in
aliquod locum ibi possit facere elemosinam si habita di-
scretione an egreat pauper ad mortem aut
quia scit quod sic. Ita eo ipso quod prelatus dedit
ei licentiam standi in scolis vel eundi Romam in-
telligitur ei concessisse faciendi ea que honesti scolares et romipete sic
interdum solent facere. arg. ex. de off. del. sed ex parte. ff. de iurisd.
omnium iu. l. ii. ff. de iud. si longius. Ita tamen quod moderate faciat. ff. ad
mandato. Item si tale. C. quod dixi. Item quod dixi de servo ille intelligo
quantum ad. d. xvii. illa. d. xii. c. i. et iii. Item quid de uxore sive uxorata
facere elemosinam sine mandato viri vel licentia. Videtur quod non.
xxx. q. v. dicit tamen quod absque consensu viri non debet facere. xxxiii.
q. v. quod deo. Item quod nec votum aliquod continentie vel abstinentie potest
emittere sine consensu viri. et si emiserit etiam cum consensu viri re-
vocari ab abstinentie viro postea iubente contrarium ipsa debet quod votum
rumpere. xxxiii. q. v. noluit. et manifestum voluntati. et hoc ideo quod uxor
tenetur famula viri et vir est caput eius. et caput eius. xxxiii. q. v. Haec
imago. Cum caput mulieris. Item dico quod si uxor habet res
parafernales id est extra dotem sic dictas a para quod est iuxta et ferna
quod est dos quae sunt extra dotem potest de illis et etiam invito viro facere ele-
mosinam. C. de pactis conventis. hac lege. De rebus vero viri vero de
communi viro etiam aliquid quam bono et approbato more solent ad dispensan-
dum uxores et tunc potest et debet facere elemosinam moderate secundum facul-
tates viri et maiorem vel minorem multitudinem et necessita-
tem pauperum et de hoc formare sibi conscientiam quod non displiceat ma-
rito. Licet forte aliqui prohibeant ore. Possunt enim facere mariti
talem prohibitionem uxoribus absolute ut sic retrahant eas
non a toto sed ab excessu quem suspicantur. potest etiam quod formare con-
scientiam ex qualitate et miseria pauperis cogitans quod si maritus eam
videret omnibus modis placeret ei quod dari fieret elemosina. Si autem omnino
expresse dictat isti uxori conscientia quod vir

non vult et errat. Non audeo. Ideo dicunt quod mulier pri-
ma in communicando moribus ut consentit si habita
quia tamen ei plena auctoritatem est plenitudo. et ideo omnibus
est proposita parte vir virtutum ne rebus viri nisi
tis quos sibi reservavit. quod deo. Ubi dicit Augustinus cuidam co-
niugatae mulieri de tua veste. Sicut de auro vel argento
vel quacumque pecunia vel rebus ullis terrenis tuis sine
arbitrio viri tui facere debuisti. Haec imago. Augustinus.
Ubi autem feras sibi dicere et pene famulas se esse
voluit uxores. Cum caput. Ubi. Quae sunt uxorum subi-
ecte viris. Idest capiti suo. et sic tota est eius
et viri si non suo capiti subiciatur. Ita et xxx. q. Cum
hec in gestat subiectum dominio viri esse et nullam auc-
toritatem habere nec docere potest. Item. De dotalibus
et rebus nullam habet dispositionem uxor. quod maritus
fingitur a iure dominus illarum rerum habere. facere elemosinam.
Sed intelligas tantum de nullis rebus in quibus
hi parafernalia de consuetudine locorum habentur in aliquibus
dicuntur locis et in aliis non habentur.
Item eo ipso quod vir aut
uxor omnia que habet vir
accepit in dotem. Sed licet
forte omnia mobilia que
habuit receptis dotem vel
omnia quae sunt de fictione
vir tantum habet omnem
administrationem solius
de consuetudine aut
expressa vel tacita volun-
tate viri concedit uxori.
Villa si tempore contractus matrimo-
nii vel postmodum clam
et mala fide aliquid reti-
neat de bonis quae ante fuerant
vel postmodum lucrantur
a viro quaerantur, sed de expres-
sa voluntate viri hoc
faciat. Quid quaeso tunc ad hoc
potest de prudentiam suam
communi iudicio tenetur.
De rebus viri quas habet vir
separatas a rebus parafernalibus
locum habet aut de
rebus communibus viri et uxoris
locum parafernalia
prohibitio. Item dico sub forma

Nota in textu quid si petat licentiam ab abbate et cetera.

Nota in textu quid si monachus et cetera.

Nota in capitulo hoc intelligas et cetera.

Item quid de uxore et mulieribus per et cetera.

De rebus viri et cetera. Nota textum et cetera.

No i ap. sung. latet prelat dare et cetera.

No i ap. quod de uxore et c.

Item quod de filio famil. et c. No c. c. ap.

No i ap. quod de muliere que hiis uiuit et c.

No i ap. quid sit castrense peculium.

No quid sit profecticium peculium.

No quid sit aduenticium peculium.

displicet et scandalizatur. et ideo deprecatur consilium illum si pot. Si nam aut non dep. et doleat quod non p. dampno. et sic intelligo quod dr. xxxiij. q. v. quod deo. hec ad ultimum dico in uidet pruximum suum pre ad mortem tenetur. Deliberare dare intrepide. a. li. peccaret. B. s. e. q. scit quod si uideat. et q. seq. Et quod dixi de rebus uiri intelligas et de rebus dotalibus. quia illarum dominium penes uirum est. c. de rei uendi. dote cum illa. et de iure dotium. a. c. res. Caueatur tamen iudicium. ne cum dederint inficiantur se non dedisse ipsi me tu uiro. ne forte et una remuneratio quam meruerint pro ecclesia conuertatur in tumulum ipsi iudicium. sicut legitur de obstetricibus egypti. xxij. q. ij. si quis. Idem quod de filio famil. sing. et ipse pot. facere elemosinam quod sic. quia et uiuo patre uidetur quasi . cum tenetur pro ipsa. inst. de his qui ci. et in q. sed hic. Sed quod ideo ligatus de iur. fictione q. i. sunt filius. ad. et ap. aliquid de bonis suis dare. si sit fo. de in alio castrensi. qui etiam quasi ad pi. famil. eius. ff. ad maced. l. i. q. ult. et l. ij. et c. de in off. te. l. ult. De re alio profecticio et aduenticio pot. tamen de eo in talem modum et de sic eo quod ipsum sequitur sicut in primis et aliis modis ut dixi. sup. de uxore. Et hec idem quod profecticium et hoc ex eo acquisitur patri est. Aduenticii uero patri est quo ad usum fructum. inst. per quas personas nobis acquiritur. et ff. de usufruc. legato et usufruc. l. legatur.

prohibitionis dissuasit. Displicet et scandali. Sing. lati tenet pot. elemosinas dare licet credat quod displiceat uiro si sciret. Si uel immoderatus dederit elemosinas pro se et uiro suo ualet conuendo commune negotium non peccat sing. quod uiro displiceret si sciret. Et sufficit in hac causa quod non dat contra prohibitionem mariti et quod eum non scandalizet ex his erogatis. Quod de uxore que habet liberos filios de alio uiro sing. pot. eis prouidere de rebus communibus quod ea in uiro suo. cum et ipse de eisdem rebus communibus prouideat liberis quos habet de alia uxore. Et si illi filii habent necessitatem et inuentum pro alimentis et prouidentis usque ad tempus quo eo quod expulsi sunt uel quia ipsi et mater sunt hi liberi eorum per ex aliqua iusta causa tenetur maritus quod mater cum suis omnibus transierit ad maritum secundum consuetudinem gallicanam. Quia maritus habet administrationem bonorum et uxor non debet illa contra prohibitionem mariti erogare. et si exterrena ad maritum pertinet prouidere quod compellatur per iudicem maritus. Sed si autem filii nulla habent actionem contra uitricum. tenetur maritus illa debet contra prohibitionem eius ad eos dare. Forte tamen pot. de uiro largam elemosinam facere. Ideo si non pot. deponere. Sed dec. cum scandalo mariti aut contra expressam eius prohibitionem. Quod de muliere que habet uirum prodigum et aliquo de rebus communibus contra prohibitionem mariti sing. peccat. Et si uel hoc facit sic faciat ut de rebus illis quod et uiro iocose et ipse prouideat quod eas male consumet si eas haberet. sicut quod peccet. Et ideo tenetur alicui uiro percipienti quod eas male tractat. cum tradendo. cum ad peccatum et monetam dare quam gladium in manu furiosi. Deliberare dare contra prohibitionem uiri. uirum est. preterea et uirtute secundum quosdam furiosos fictione iuris. obstetricibus. ex. i. peculio castrensi. Castrense peculium est quod filio famil. a parentibus uel cognatis in militia degenti donatum est uel ipse in militia acquisiuit. quod non militaret acquisiturus non erat. q. castrense est quod filiusfamil. ex aduocatione percipit de publico uel inde per sua iura. uel quod obuenit per beneficium uel ecclesiasticis de clericatu suo. et in hoc peculio pleni habet iuris. Profecticium est quod ex rebus patris uel eorum actione obuenit ut fructus rerum. et in hoc peculio nichil habet iuris filius. quia pater plenam habet potestatem. Aduenticium autem est quod ex quacumque alia causa filio obuenit sui a matre aut alio uel ex successione uel laboribus suis. non tamen ex castrensi peculio. In hoc peculio solum usumfructum habet pater regulariter. De uxore. Et ideo tamen quod uxor pro quibus in suis habet in rebus communibus contra uirum in tribus gallicanis quod filii famil. hic peculio. et ideo teneas quod notum est s. de uxore. b. quod sufficit quod maritus non prohibeat et quod eum non scandalizet. dummodo ipsa discrete et modeste erogat. ff. de usufruc. et c. Iste concordantia quod hic in condonatione de ff. No c. et c. eis ex pietate quod inde et plus magis. Inst. per quas per. No. ac. q. i. cum autem dare elemosinam. qui tamen cum ucl idolum de sua parte uel pro negotiatione uel reuue. tunc possidet de peculio aduenticio et profecticio. arg. ff. de iud. l. si longius. ff. ad maced. l. si filius. C. [illegible]

pro diu[ersis] ff. e. ff. Item q[uod] si mo[n]achus. **De aleatoribus.**

De ludo alee de quo du[m] tetigi teneas q[uod] illi q[ui] ludunt ad aleam uel taxillos. uel qui inuitant u[e]l [illegible] uel inspectores ludi peccant. et maxime si s[unt] clerici. ff. de aleato. [illegible] aug[ustinus] de sal[ute] ep[iscopus] q[uod] [illegible] ex[tra] de vita et hone[state] clericor[um] [illegible] clerici. Cum magnu[m] peccatu[m] sit [illegible] alia. ex. ix. q[uae] in [illegible] ludis attenduntur. Primum est desiderium lucrandi. Ecce cupiditas que radix est omni[um] malor[um]. Secundu[m] est uoluntas spolia[ndi] [illegible]. Ecce rapina. Tertium est usura maxi[ma] [illegible] [illegible] Quartum est multiplicata mendacia et uerba otiosa et uana. Quintum est blasphemia. Ecce [illegible]. Sextum est corruptio [illegible] [illegible] consuetudine praua [illegible]. Septimum scandalum bonor[um]. Octauum est [illegible] [illegible] Nonum est amissio temporis et bonor[um] [illegible] [illegible]

[illegible]

De ludo alee. Ludus alee est omnis ludus [illegible] fortune [illegible] et est omnis talis prohibitus [illegible] ne fiat [illegible] pecunia [illegible] [illegible]

[illegible]

No[ta] i[n] ap[paratu] q[ui]d sit ludus alee. No[ta] in tex[tu] q[ui] illi qui ludunt [et] c[etera].

[illegible]

No[ta] i[n] tex[tu] [illegible] magnum peccatum sit [et] c[etera].

[illegible]

No[ta] i[n] ap[paratu] [illegible]

No[ta] i[n] ap[paratu] [illegible] ludus alee [et] c[etera].

Nota contra. Nec obstat si dicatur [illegible] quod iste ludus reprobatur ut supra de exc. prel. ap.

Item sup. q. a persone quod contra supra de exc. pre. ap. usque ad finem.

Est arg. ad hanc distinctionem. xiiii. q. v. Non sane. extra de sim. dilectus. i. ff. si quis pro se. ff. de v. s. cum aristoteles. c. ad. l. iul. de iur. pu. l. pl. i. Sed multa. sed cum obiciatur si dicatur ludus. sed ego ex cupiditate lucri. non tamen facit iniuriam proximo. quia id ipse fecit voluntarie accepit. Et quia iniustum tamen et dolens amisit. Et ludus iste ludus sit tempus reprobatur ut puta. Et contra deum et omnia. per tale ludum nullus potest aliquid acquirere. nec titulum nec bonam fidem habere. imustus ut titulus pro non titulo est habendus. ff. de pe. her. l. i. non nullam. Et quale fidei possessor est qui contra legem et deum mouetur. C. de acq. poss. quando. Item etiam contra personam quibus indistincte tenetur quia restitutio fieri ab eis lucratum est in alea. ut furiosi prodigi minores. xxv. annis. et maxime pupilli. Et etiam capitis diminuti. et quod in modo proprio laborat. quia tales rebus suis superesse non possunt. per quod et ad nihil ideo tutores vel curatores. Inst. de curatoribus. et furiosi. et quod scit et in te capitis. Et videtur ad de suis. de machinis. de suis. de contractu. de clausulis. et de filiis famil. qui non habent peculium castrense vel quasi. et de uxore que non habet res paternales. et etiam de administratore rerum ecclesiasticarum que pauperum sunt et similibus. Quam cum talis persone ad ministrato multiplex ratione personarum et facti sic culpabilis et vitiosa restituenda est. Sed dico illi qui amisit eam in ludo. si tutori curatori domino monasterio patri marito et ecclesie.

Expro amisit non tenetur restituere quia lucratur est a pupillis ex quo fuit ab eis lucratum. Et quod ex pupillis exigitur. Et ideo sed in ludo. Item quod non tenetur in ludo non tenetur et ideo restitutionem et pupillos. Et quare etiam ad alios et sic dico illis quod non tenetur. correptus esse ex delicto vel suis expediri quia et restitutio ex hoc causa.

Expeditis ea que supra de [illegible] in quo loco [illegible] de [illegible] sententiis. Item de clericis venatoribus capitula quod varientur qui ibi de expensis ad [illegible] eorum. Et sic de [illegible] de [illegible] ministris pauperum et hospitalitate benignum et [illegible] fam. contente [illegible] et [illegible] secundum doctrinam [illegible] et [illegible].

Explicit liber primus. Incipiunt capitula libri primi. De qualitate ordinandorum.

De qualitate ordinandorum.

De ordinandis sit sine crimine.

De bigamis.

De sobrietate ordinandorum.

De prudentia ordinandorum.

De pudicitia ordinandorum.

De ornatu ordinandorum.

De hospitalitate ordinandorum.

De doctrina ordinandorum.

De clerico percussore.

De cupidis non ordinandis.

De litigiosis non ordinandis.

De ordinandis ubi dicitur esse domui sue bene prepositum.

De neophitis non ordinandis.

De sollempnitate pe. [illegible] non ordinandis.

De curialibus non ordinandis.

De servis.

De corpore viciatis.

De filiis presbiterorum et ceteris non legitime natis.

De differentibus baptismum usque ad mortem.

De peregrinis et ignotis.

De etate ordinandorum et temporibus ordinationum.

De infirmo ordinato demum.

De sacramentis iterandis vel non et de consecratione ecclesiarum.

De Simoniacis.

De electione personarum ne constituantur vel retineantur et usu pallii.

De dissentientibus consortio.

De lapsis et dispensatione eorum et [illegible] publice et notorie.

De subiectis et purgationibus.

De sententiis preceptis et excommunicationis.

De presbiteris et [illegible].

De institutionibus.

De sanguine.

De [illegible].

De [illegible].

Expedito primo libro de qualitate ordinandorum, qualis et de [illegible] eorum de qualitate ordinandorum et etiam quales debeant esse prelati. Ut hec tractemus in primis super his que diligenter in ordine ab aliis commissum est iudicium et [illegible].

dicatur. ibi Hoc est quod apostolus ad Thimotheum . iii. dicit. Oportet episcopum irreprehensibilem esse unius uxoris virum, sobrium, prudentem, pudicum, ornatum, hospitalem, doctorem, non vinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, sue domui bene prepositum &c. Hanc eandem regulam tradit in epistola ad Thitum . i. Vbi varietur ibi aliqua verba quia ait: Oportet episcopum sine crimine esse &c. Et hic continetur in hiis versibus. Primo precipitur quod sit sine crimine persona. Monogamus, sobrius, prudens, ornatus, hospes. Casta docens . i. castitatis doctor, non potator, non litigiosus, non cupidus, bene dispositus, non neophytus. Que apostolica quod posuit regula innuit. Licet autem apostolus videatur regulas episcopo posuisse, tamen ut ait Augustinus et Ambrosius, et inducit ad prolixiorem auctoritatem canonis extendenda est ad alios ordinandos . di. l. hec apostoli . di. xxxiiii . Cognitum. Et nota et quod de capitulis superioris apostolice regule multa essent dicenda, verumptamen volens plurima vitare de singulis per ordinem dicam aliqua ut saltem ex hiis sciatur super hiis aliqualem noticiam et [illegible] cognitionem. Primum capitulum apostolice regule est ut ordinandus sit sine crimine. Hoc non est intelligendum de quolibet crimine, quia ita hoc diceret nullus posset ordinari, quia nemo sine crimine vivit. Vnde sic exponitur ibi verbum ait: Oportet ordinandus in episcopum irreprehensibilem esse, id est sine crimine . i. non obnoxium reprehensioni. Planum est pene quod [illegible] est ut sine peccato aliquis sit, sed talis eligatur cuius comparatione ceteri grex dicantur. Multa invenies de hoc . di. xxv . Sunt qui . et extra . i . de lapsis et dispensationibus. ‖ Quod ordinandus sit sine crimine.

Sequitur in regula apostolica unius uxoris virum sive monogamum, quod est intelligendum negative, id est non plurium . di. xxxiii . proposuisti. Hec fortassis sic exponitur illud: in ore duorum vel trium testium stet omne verbum . i. non paucorum . ex. de testibus licet. Nisi sic exponatur, sequeretur quod virgines et qui nullam habuissent uxorem non possent promoveri, quod est absurdum. Sunt autem tres cause quare non debet bigamus promoveri. Vna propter irregularitatem sui defectus sacramenti, quia non est ibi sacramentum unitatis, cum non sit unus unius, ex quo carnem suam divisit in duas . xxvi . di. Acutius . ex. e. Debitum. Alia propter preparationem ordinis . xxvi . di. Vna . et c. ultimo. Tertia propter signum incontinentie . di. xxxiii . proposuisti. X. Fortassis. Et cetera. Cum vero erit [illegible] viduitatis quam ipse coniugia frequentaverit. Et plenius delibertatur de prima, scilicet de defectu sacramenti. Nota quod in matrimonio attenditur duplex sacramentum propter duplicem coniunctionem que in eo est, scilicet in matrimonio per carnalem copulam consummato. Prima est coniunctio animorum, secunda corporum. Prima significat coniunctionem fidelis anime ad deum. Hec dissolvitur per diversitatem spiritum sicut et illa autem carnalem copulam per religionis conversionem . ex. de con. coniu. Ex parte . Secunda, scilicet coniunctio corporum, significat coniunctionem Christi et ecclesie. Hic sunt [illegible] initiati in prophetis et patriarchis. Ratum in ipso gratie sui nativitate, quia ipse lapis angularis qui edificavit ecclesiam unum de iudeis aliam de gentibus parietem erigens. Consummatum in cruce. Ratum sunt in cruce. Eo

Casta docens. Non est hic primum capitulum apostolice regule, sed duo que sunt posita, scilicet prudentem et pudicum. Talis vel simul sit apostolica tabula celerius percipere. Capitulis enim quod . di. xiii. Addito contineatur in parte: nisi subitus non neophitus sit. Reprehensionem. Id est accusationi et dampnationi quia crimine hic appellat per [illegible] accusationem et dampnationem dignissimum.

Sequitur. Non plurium. Dubito quare non est defectus sacramenti in eo qui nullam habuit uxorem cum non possit significare coniunctionem Christi ad ecclesiam humane [illegible]. Defectus sacramenti appellatur hic impossibilitas significandi illas carnales coniunctiones que impossibilitas non est in eo qui nullam habuit uxorem, quia si non habuerit tamen potest. Sed quia bigamus est, nullo modo potest non esse bigamus. Virginum. Id est unius viri unius uxoris, quia non divisit carnem suam in duos. Preparationem. Id est dignitatem. Prima autem

Nota in textu verba apostoli.

Nota in textu versus.

Nota in textu. Licet autem apostolus videatur et cetera.

Nota capitulum questione.

Nota in textu. Primum capitulum apostolice regule et cetera.

‖ Pone istum textum supra in septima linea ascendendo: super illud verbum dicitur primum capitulum et hac ante predicta. De bigamis. ‖

Nota in textu. Nisi exponeretur et cetera.

Nota in textu. Sunt tres regule et cetera.

Nota in textu. Vt autem plenius et cetera.

In ap. Ecce no. q' ta. h. q' tac. porri' ceciu sa. cramentu r cet. no i tex. tci. hac ead. r cet.

No i tex. cu sig. tam iuctoe r cet.

Ar cu ose' octo cepit cetera. no' tex. r ap.

ff. di.

sumabit in pria. Aug. sup illud lecu. po. osilg qui dormit n adi. ut resur. dic. Non q dic. dormit. Na sicut de late dormientis ade qui erat sopor fuerit assumpta e costa de qua formata est eua. Ita dormiuit xpc sopno mortis. et de late dormientis de quo profluxerunt sanguis et aqua q sunt nre redemptois sacramenta formes e. Nota ecclia. ad h' ext. de bap. et ei effec. mai orem. et de celeb. mis. In qdam. Cum re. q. Assumpti. Item. In hac ead. fa qmc tone significatur vnio diuinitatis et huanitatis facta i vtro virginali. d. xxvij. Acutius. de. c. d. ij. In x. pt. cu. de bigami. debitu. Cum ergo tam coiuctoe xpi et eccle q vnio diuinitatis et huanitatis vnita sit et ireptta bilis. ista significat in prima unione co iuctoe carnali. sed cu quis transit ad se cunda vxorem recedit ab vnitate et ideo i plalitatem. et io tio potit peccato sigfi care dc vnitatem irrevitablem coiu ctoem. V n significatio e viciata significatis vnica debet ee. hnc ideo poit aug. h obscure d. xxvi. Acutius. ibi. et ita q isti integritatis bigamie. Cetera cu consecratus epi maior sit et dignior q consecratio virginum. q poti consecrari in epm qui solu vxorem habuit. Sic et post vxorem habuit cu de matrim. ut. xxx iij. d. humile. et xxxiiij. d. Fraternitatis. et si qua fuit corrupta ul' an baptm ul' p spote ul' vi. cu pecco ul' sn peccato n potest iter sacras virgines consecrari. ut sup. x xvi. Acutius. ad Ad h' respondeo. q sicut virgo significat ecclam dupliciter q sui virgi

forma futuri. Et h supra est de cpla ad Rom. De Sponsa ecclia. Et h vbi q i matrimonio virgines formam xpi uxor ecce. Que est cont. d. v. q n dubitat ii xxvj. d. Acuti. Irreitabil. Na q quo ecclia tpe abel primi iusti copulata est xpo p fidem. Et vnita est diuina natura ad huana i vtero virginali n est fcu separato peccatu cuiuscunq. no q tam. h. qui tane. poni ecclia sacramenti vnitatis illa duo q ponit h magis. v. sacramenti vnitas ecclie ex oibus gentibus collecte et vni vero sponso. Et de h sacrameto n fit mitio ex psalla. ext. de bigami. debitu. sed ubi notauit tane dicendum q significatio illi trium sacramenti n est i coniugio mortua vxore de secto vnitu. Et defici ex esse significatio. Dic g q e i clerico post ordinationem n i laico primi vnionum. Id et vnica. Acuti. Item ii vxori exp sigt ex oibus gentibus vnitam vni viro xpo subditam. xxvi. Id et coactione etiam absoluta sponsa hebit aureolam. f. h. sic nobilit. xxx ij. q. v. proposito. Virgine. Ille a. xv. q. si clericatus. Per altissiodorensem et cancellarium parisiensem dicunt q aureolam hebit si mente n fuit corrupta. Ne referat hu. h. utrum i h corruptoe sit seu semiuu coniunctio necne. q si fuit aliqua impubes adeo q n posset sentire prurim n semen emitte n est virgo nec d virginitas consecranda talis corrupta. Dicit tam h q aliquid est opido q fem n sit corrupta nec ea legitime virgo n fiat seminum coniunctio. Vbi dei qrit adit ad corruptoem ut corrupta tam nec consensit corrupta. eo q de coniugata q consensit i carnalem coplam n tn fuit cognita a viro q frudabit aureola. Item H. Sed q causa h. h. perdideret de corruptoe mentis n qualis aureola. Ergo cancell. parisien. virginitas primam repu tabit q mente corrupta est. Item Sed causa dic si h coniugata an mortem perdeat de h consensu no fraudabitur aureola. Na s illam debit si decesserit. Sed cu proposito vtendi copla carnali si conualescat. Quo de illa q ex furore bidis prouocauit i se semini emissioem vel digito ul' alio qui contra naturam rupit sigillum virginitatis sue. ul' se supposuit de peccari. Numq poterit inter virgines consecrari. Ex. h. in tex xxxij. q. v. Ille. Et illa q corrupta est ferro ul' palo poterit inter virgines consecrari et aureolam habebit. Dicitur tibi. q ubi p mbrum naturale ad h deputatum fiat corruptio n amittit virginitas. Vnde si sciplr indigna est q dicit. dd est q i pcaui causa n amittit virginitas quantum ad legem consecrationis q talis adhuc q'dam mo pot dici virgo. Id et virginitas Id et repellens ex quo n est corrupta a viro. Et q hec quibusdam ab sui dicuntur

et macula est. Set
ext. eodem modo multi
tamen in causa ista ui mul
ti malo. d. xxvi. a
tinius. x. viii. vxor.
Extra. Eug. bigamus
salte dispensatiue
posset promoveri. Dico
quod si. ubi ad quodam
natum exigitur ne
cessitate. xxxiiii. d.
lector. Set est po
test dispensare. Di
co quod tamen quod est. et
si illud ibi. si
chil aut suspicionem
i pos. e. lector. sed
et illo posset intelligi
de ep. quod nisi aut
e capitulum non poterit
promovere legem suis
successoribus cum non
habeo ipsum par in pa
rem. ex. de elec. in
nouit. Sed et lucius
papa dispensauit cum
Pannormitano ar
chiepiscopo qui fuit by
gamus. Et obicia
quod non liceat episcopis
pensare cum apostolo in
ri. quod non obstitit. Sed
et apostolus dixit. Oportet
ordinatos esse sine cri
mine. et tamen episcopi
dispensant in adulte
rio et maioribus enim
malis. ex. de iudic.
ad aures. Apostolus
si ergo bis dispensatione
de iure consilio ostendit
velle et promoveri
aliquid dixit. et forte. sed
quod hodie non licet episcopo
cum bigamo dispensare. ut prolixe eius dispensatione. ex. de bigamis. Supra. Ad id sunt ex.

(ep(iscop)ius exp(osi)tus est)

quod puri tam ex masculo et femina sodomice polluti virgines iudicari. Dicitur aliquid
quod in predictis casibus de quibus questio est non tamen habent mulieres inter virgines consecrari
non reparatur ad virginitatem non ad aureolam per penitentiam. ex quo per libidinem
rupperit in eo sigillum virginitatis aut peruenit in eo seminis emissionem. Quod autem
dicit Augustinus quod virginitas est in carne corruptibili perpetua incorruptionis medita-
tio, vel quod per continuam illam incorruptionis probatur corruptio tamen illa quod fit per rup-
turam sigilli virginitatis in muliere. quod illa quae fit per voluntaria et voluntaria se
minis emissione tam in viro quam in muliere. Voluntaria et procurata. Dico quod
si quis aliquid in corpus suum trahit pollutionem aut dum ludit cum viro aut cogitu
dinem aliquam exquirit aut dum basiatur vel tangitur a viro vel cum vehementi
temptatione carnis sese committit vel contingit et sic polluitur. Sed tamen data opi
ad hoc vel ex proposito hoc non fiat. melius per penitentiam potest reparari ad virgini-
tatem et aureolam et inter virgines consecrari. Quod si postea hoc non voluntariam
pollutionem placuit ei tamen fuisse pollutam. prima tamen opinio est benignior
et fragilitati nostri temporis magis accommodata. sine. h. corona. Et id forte posset
esse vera. Quod tamen dicit. h. quod non amittit virginitatem nisi fiat corruptio per membrum ad hoc
deputatum naturaliter intelligi potest de mulieribus corruptis per coactionem abso
lutam. Non deest quod ad hoc ex libidine dant operam. De illa autem quae virgo est carne
sed tamen habet propositum carnalis copulae credo quod manente illo proposito non debet inter virgines conse
crari. Set mutato proposito potest per penitentiam et ad aureolam et ad hoc ut inter virgines conse
crationis reparari. Set ex. Haec sunt opinio eius quae notavit xxvi. d. Acutius quod non est seq-
uens dicere quod ecclesia est sacramentum. sed tamen continet sacramenta. Vel omnia vid. nam et
aqua baptismi et quod significat multitudinem ecclesiarum quae sunt boni et mali et fideles et cor-
rupti. et ipsi orationem in ipsis vel pollutos fornicaria non faciat defectum sacramenti
ex parte episcopi sed etiam ordinari cum significet ecclesiam quae aliquo modo parte adulterium est
recedendo a Christo et exhabitando a fide. Quod vero sint eundem. h. significat
Christum qui est virgo fuit et neque ecclesiam dimisit. Alii vero ita illam verbum Augustini.
vnius vxoris episcopus et cetera. et exponunt. Id est unica vxor episcopi dicitur quod vir significat
Christum qui primo copulauit sibi synagogam et postea ecclesiam. Et ideo non licet quantum
ad expressum sacramenti defectum sui vir dividit carnem suam in duas vxores significat
ecclesiam quae virgo permansit saltem mente. Sed apostolus. ii. cor. x. Despondi
enim vos uni viro et cetera. et ideo exigitur quod vxor non diuiserit carnem suam in plures quam
cum marito decet significatio unitatis. Set quod Christus relicta synagoga
gogam et copulauit sibi ecclesiam cum vnica sit ecclesia quam copulauit sibi Christus a prin-
cipio abel. Sed non sibi copulauit synagogam non quantum ad fideles veteris testamenti
propter forte potest dici et forte melius quod quantum in veteri quam in novo testamento multos deco
pulauit et copulauit non ad gratiam eis dandam in presenti vel gloriam in futuro sed ad danda
temporalia propter quae serviunt ei. et quibus testamentum multi quae copulata est in vnum. Id fortasse
ex parte viri sit cum una sit cum pluribus sunt fornicatio non operatur sacramenti de-
fectum in viro. Alii exponunt illam verbum Augustini. vnius vxoris episcopus et cetera. Id est unio-
nis conjunctio illorum significat ex omnibus gentibus unitatem et cetera. Subdiaconatum
Inclusive. lector. Sed dicit de bigamo quod si necessitas fuit subdiaconus fiat. si
cut et supra. Sed quod. Sed legitur in alio libro quod videtur scolares apostolorum. ad id. c. xxxiiii.
facit

Sed quod frequenter cum bygamis dispensatur. ex. de bigamis. non. Ex. Maritus. ut in textu et apparatu.

Set quis potest dispensare et cetera. sed textus et apparatus.

Numquid cum corruptis mulieribus etc. Nota in capitulo duas questiones et determinationem ipsarum. Nota in textu. Si tamen clericus etc.

de bigamis. Extra eo. ti. di. l. Si quis viduam
Sed hic non tenet illud capitulum lector. Nam for-
te quo ad minores ordines in quibus credo quod
potest episcopus dispensare propter necessitatem. Ar. di.
xxxiiii. Si subdiaconus. et in eodem c. lector.
et di. l. Placuit. in prin. Si tamen clericus in sacris
ordinibus constitutus quamvis nullam habuit ante
susceptionem sacrorum ordinum uxorem contraheret
de facto nuptias et postea transiret ad religi-
onem in qua conversaretur honeste posset episcopus
suus cum eo dispensare ut ad maiores promoveretur
ordines si non obstaret aliquid aliud dispensatio-
ne. Extra. de cle. vel vo. c. ii. q. [illegible] c. ii. Item

Item quid si aliquis defloravit aliquam etc. Nota textum et capitulum.

quid si aliquis defloravit aliquam fornicari-
e postea duxit illam in uxorem. Numquid
poterit promoveri. Credo dicendum quod sic quia non divi-
sit carnem suam in duas nec illa in du-
os. et ita est unica unius et e converso quod videtur
sufficere. Extra de bigamis. Debitum. di. xxvi.
Acutius. et ar. extra. qui fi. sint le. Tan-
ta. Alii dicunt contra quia virgo debet esse tempore quo
contrahit nuptias ad hoc ut ipse non fiat irregula-
ris ar. di. xxxiii. Nemo. Et expresse videtur
xxx. q. v. Qualis. Hic. Virgo casta despon-
sata in virginitate etc. Primi tamen exponunt
ibi virgo. id est non ab alio cognita et ip-
sorum opinio celebrior est. Item. Quid si

Nota in textu. Item quid si credit aliquis etc.

credit aliquis contrahere cum virgine et invenit
eam corruptam. Iste non debet promoveri
cum sit maritus corrupte. di. l. Si quis aliquam
viduam in tali casu non excusat error nec
violentia xxxii. q. v. Ille autem. Lex non pro-
motionis factum sequitur non voluntatem
xv. q. i. c. ult. Item quid si aliquis habuerit uxo-

Nota in textu. Item quid si aliquis habuerit etc.

rem quam non cognoverit et illa mortua
duxit aliam virginem et cognoscit vel
etiam primam cognovit. Similiter non. Numquid re-
pelletur. Dico quod non quia non divisit car-
nem suam in duas et ita non deficit in eo sa-
cramentum. Extra de bigamis. Debitum. Item
dicas et propter eandem rationem si aliquis duceret
in uxorem mulierem ab alio defloratam
tamen et traductam non tamen cognitam quia prius morte preventus est. xxxiiii. di. [illegible]

Numquid cum corruptis mulieribus possunt [illegible]
dispensari ut sic virgines consecrentur. Item [illegible]
vel ante vel post consecrationem corrupte fuerint sive
integre tamen sunt quo ad dandas benedictiones vel [illegible]
da vel dicenda alia que a solis virginibus [illegible]
dici vel legi conveniunt. Item quod prelati possunt [illegible]
xxi. q. v. Ille autem. quod cum talibus possunt dispensare [illegible]
caveantur. Credo non decebat prelatos. Item credo quod episcopus [illegible]
potest dispensare cum non sit ei inhibitum. Potest [illegible]
occultum est aliquam esse corruptam et [illegible]
dispensandi. Ut puta [illegible]
maxime [illegible] abusionem aliquam
facta est corrupta quia dubium potest esse [illegible]
hic corruptio abusiva generet irregularitatem
in muliere. Cum notorie autem corruptis non credo [illegible]
episcopum posse dispensare propter scandalum [illegible]
hec enim non legitur aliquis fuisse dispensatum [illegible]
dico quod [illegible] est consuetudo in [illegible]
nes contrarie dicendo [illegible] faciant aliquam [illegible]
ille que corrupte sunt vel ante consecrationem vel post
ab his officiis huiusmodi abstinere donec cum eis [illegible]
per episcopum fuerit dispensatum. Corruptio [illegible]
Non tamen credo quod hec virginitas contracta [illegible]
aliquem ordinem sub diaconatus [illegible]
notavit. h. xxvii. q. i. [illegible]
hodie sunt [illegible] sacris ordinibus [illegible]
traheret cum virgine quia si cum corrupta [illegible]
contraheret et eam cognoverit bigamus reputatur
propter intentionem affectum cum opere subsecuto [illegible]
traheret [illegible]
religionem [illegible] posset cum eo
vel episcopus dispensare ut extra de cle. qui [illegible]
et extra. qui cle. vel vo. c. i. et ii. In hoc non [illegible]
talem transire ad religionem [illegible]
set cum eo [illegible] et forte [illegible]
cum correctione [illegible]
[illegible] Alii dicunt [illegible] Celebrior [illegible]
lex non [illegible] Numquid si consecratur in corrupta [illegible]
promoveatur ad consecrationem [illegible] virginitatis
recipiendam [illegible] voluntate sit corrupta
sed tamen [illegible] de facto sit corrupta [illegible]

Item pone quod aliquis contraxit cum virgine etc. Nota textum et capitulum.

Item pone quod aliquis contraxit cum virgine et cognovit eam. Illa postea cognita
ab alio deinde maritus ignorans hoc cognoscit illam. Numquid efficiatur irregularis

utique. Sicut potest probari in modo d. xxxiiii. Si quis uxorem. ex. c. sicut. q.
Item quid si maritus accusat uxorem de adulterio et pendente accusatione illa petit debitum, ipse reddit, quia tenetur ad hoc, cum non debeat spoliare eam possessione sui corporis usque ad sententiam. xi. q. i. c. res. viii. q. iiii. Pone et forte quod percipitur quod ab ecclesia ... et illa patitur preiudicium ut non possit postea probari. Item sic clamat ut dixi supra. Item rogo si virgo castitatis sepe cognitur solo facto ab viro et absque voluntate, credam non voluerit dicere contrarii cum illa iste non agit sed potius patiatur. Item summa nota quod bigamia multiplex contrahitur per aliquis diversis temporibus successive habet duas uxores vel plures legitimas. xxxi. q. i. Apte. Largo vero modo dicitur bigamus qui in eodem tempore habet duas uxores, una alia non possit esse uxor nisi de facto. d. xxxiiii. Christiano. xxxi. q. i. quid. ex. de divor. Gaudemus. Item quid habuit unam de facto et illa mortua aliam de facto, bigamus reputatur. Nota quod si castitati de facto cum voluntate bigamus non reputatur si sit incontinens assensum cum opere subsecuto. ex. de big. mutil. supra. Item qui contrahit cum corrupta quod ab alio cognita sive vidua sive alia, hic bigamus reputatur. d. xxxii. Seriatim. d. xxxiiii. Curandum.
Item nota quod bigamus dicitur etiam regula ... qui habuit duas uxores sive habuit utraque ante baptismum sive post baptismum sive unam ante sive aliam post. d. xxvi. Si vidua. et d. xxvii. per tot. excepto primo capitulo in quo Ieronimus asserit quod nulla irregularitas surgeret ex matrimonio unius qui pluribus ante baptismum contractis potest obesse baptizato. Sed illud non tenet ut evidenter probant in contrarium Augustinus et Innocentius et alii. v. c. eod. di. et ita tenuit omnis doctores sine exceptione.
Item dubitare aliquis casum quid si quis post votum castitatis vel professionem contraxerit cum corrupta et consummaverit, contrahendo illi de facto quam de iure si potest, ille inter bigamos iudicatur et irregularis efficitur. xxvii. q. i. quot quot.

De sobrietate ordinandorum.

Sed in regula apostolica sobrium et postea non vinolentum. Debent enim clerici vitare intemperantiam potus et cibi. Intemperantiam potus quia ut ait Salomon luxuriosa res est vinum et tumultuosa ebrietas. Quicumque his delectatur non erit sapiens. Prover. Venter meus estuans cato ... in ... ebrietas, ubi invidia clamatur et fervor iura. Sed ... vinum cum flavescit et cum splenduerit in vitro color eius blande ingreditur in novissimo mordet ut coluber. Item ne dicit: Ebrietas qui vi no pressit eloquius ... et ebrietate luxuria est ... xx(v). dist. ... phius quod clerici a superfluitate vini ... quia nimium sit.

Nota quod hec post ... cas. ordinem ... iudicatur bigamus ... dispensat ... ut ... s. e. ... supra bigamus ... x. ... electio.
... c. c. ... Sobrium et eod. c. ponitur ... duo ... nota vinolentum Salon ... xx. ... xxv. d. ... xxxii ... pressit ... xx. xxiv. ebrietas. In noe et loth. Supra in ... filio. Noe ... in loth cum filiabus suis superfluitate ...

sui cauta. Nota quod potest ... quod si castitatem ... et contrupta ... et cognitum ... per illa contrahit voluerit et male patiatur, contra ... auricularum dicit reddat debitum uxori. Nota exigit ... alia cum qua vixerat ... et cum ... si forte ... de duabus uno et eodem momento contrahit alia de facto ... perpetuam ... tunc ... quia est ... contrahat et benignam ... post de illo colo et si ... ... de facto. quia ... irregularis ... faciat ... faciat bona fide. Sed contra dicit. ex. e. supra. et c. a nob. quod illa de ... supra ... de illo quam ... ante ... contrahit cum una et post ... cum alia ... illa ... quia ... integra et ex. ... de sen. exco. supra. et ita ... perpetravit contrahendo quia ... forte bigamus reputatur. Nota forte ... et de eo quod ... perpetravit contrahendo ... publicam ... solvere ... sed apostolica ... nullus quod sibi ... professionem ... manum ... expresse de continentia ... vel professione ... facta in ... tacita professione ... quam ... proficitur ... ordinis.

Nota quod bygamia multiplicatur ... contra ...

Item ... ut ...

Item ad uxorem ... nota ...

Sequitur ... nota ...

Nota in textu. Ebrietas est fomes et cetera.

Nota tria quod ebrietas dicitur tribus modis et cetera in textu.

Pena eius et cetera nota in textu.

Nota in textu. Intemperantiam cibi et cetera.

Nota Nabuzardan in textu et in apparatu.

In gallicis nata.

In summa et cetera nota textum et apparatum.

Nota in textu. Preter ista et cetera.

Item non debent clerici et cetera nota textum et apparatum.

Immo bonum et carum deo. Secus qui frequenter et ex consuetudine ebrietas. Extra de vita et honestate clericorum, a crapula. Ebrietas autem que est fomes ac nutrix omnium vitiorum, distinctione xxxv. ante omnia. Clericus vero ebrietas que omnium vitiorum fomes ac nutrix est. Nota tamen quod ebrietas dicitur tribus modis. Primo dicitur ebrietas pena et oblivio mentis. Et ista non est peccatum, xv. q. i. sane. Secundo modo dicitur ebrietas actio sive actus frequens bibendi. Et hec ut ait Augustinus est veniale peccatum, si non sit assidua, quia tunc est mortale. Maxime si noverit virtutem vini et nihilominus apponit, ar. xxv. di. qualiter. Tertio dicitur quando quis scienter et studiose ad levandum se ex frequenti. Et hec semper est peccatum mortale, xxv. di. ante omnia. Pena eius qui ebrietati deservit est ut si admonitus non desistat si est episcopus vel presbyter vel diaconus deponatur. Si autem subdiaconus vel inferior et laicus communione privetur vel liberetur, xxxv. di. ante omnia. extra de vita et honestate clericorum, a crapula. Ipsi enim sunt ista est hic casus in quo peccatum mortale non inducit depositionem nisi admonitus non desistat. Intemperantiam cibi sicut temulentiam sustinere, xxxv. di. l. viii. cum quo colligitur in sequentibus. Et sicut ebrietas ita et voracitas prohibita est ab apostolo ubi ait. Non in comessationibus et ebrietatibus. Item quia venter ingluvies ad luxuriam provocat et totum bonum opus dissolvit. Nota venter et genitalia sibimet vicina sunt. Ut ex vicinitate membrorum colligatur confederatio vitiorum. Unde et Nabuzardan princeps coquorum destruxit muros Ierusalem. Item quinque modis peccatur homo per gulam. Distinctione xliiii. Est enim quando morem gula tempus anticipat edendi. Dum nimium comedit vel edendi pulchritudinem. Aliud delicias querit esse delitiose. Vel sumit cupide quod non est deliciosum. De con. di. v. quinque modis. Item quia superfluitas ciborum ut ait Ieronimus generat morbos varios et mortiferos. Ideo dieta vel refectio fugat egritudines, prestat sospitatem et hylaritatem. De con. di. v. Ieiunia. Ne tales legi. Item quia primum venter ut ait Ieronimus et cetera gignuntur. Item in summa nota quod in communi sacerdotali vel clericali et vita secundum regularem observandum. Videlicet ut vita ab ecclesia non moveatur ut preteres erudiantur. Ut inquietum ab ipsis ne scelerum nec turbe ubi non tenetur. Ut ubi ea loquacitatis sit legatur et audiatur. Ut consumat sed non ad nature sustentationem. Ut in plus et in fine seipsum hymnum et laudes et gratias deo referant. Di. xliiii. Convivia, per totum. Non licet ap. de con. di. i. solent. Preter ista sunt etiam cavenda illa que in magna in expressis leges quod sunt. V. et non quod non reprehendens quod ita sit alicui aliquis multum sumpsit vel communi complexionis vel etatis vel laboris vel religionis dum non in studio vel aviditate vel ardore sumat. Di. xli. quisquis. Item nota reprehendit per ciositas modica ciborum per sermonem in dictis que talibus uti solent. Dum tamen sumendi quantitas non sit arguendum. Et conformiter et quibus ille etiam quos volunt, non enim quod honesta est obstet. Forte quia predicator vel monachus est. Et non audet tamen necessitate votum vel quia alii comedunt illicitum et inhoneste. Di. xli. c. i. ii. et iii. Item nota de.

clerici ministrare in tabulis non concedere ut inconveniens nisi forte cum necessitatis

sit preguntate. xliiij. d. non oportet. j. similiter etiam clerici. et aliquid quod cler

ici debent habere tabernas. de cons. apostolos ipse vivat. et epistola que dicit extra

de vita et honestate clericorum. Non debent etiam vel laici celebrare convivia ex symbolis

vel contributionibus. xliiij. d. non oportet. Filios non licet. nisi forte cum prandi

pauperes. xlij. d. si quis despicit et agape id est convivia pauperum fi

et non cum necessitatis. quia tunc et talia convivia pro ea possent ibi

xlij. d. c. penult. et ult. item. Extra. Non debent se invitare ad po

tus equales. ut ex. de vi. et ho. cle. a crapula. ne frater et amore

aliquorum sed potius et gratia aliarum bibere vel se ingurgitare. nec publicis

quibusque intersint ioculatoribus. xc. de co. di. v. Nullus

Oportet etiam **De prudentia ordinandorum** || et c. Requiri

ordinandum esse prudentem. Debet enim habere triplicem scientiam.

videlicet sacre scripture. xxxvi. d. per totum. Etiam secularium

litterarum. xxxvij. d. q. sed et cum. d. per totum. Sacram autem scrip

turam et ecclesiasticam disciplinam debet scire ad subditorum animas

formandas. xxxvi. d. c. ij. et q. ecce. et c. si quis vult. et ipsi sta

tutum est ut in ecclesiis metropolitanis teneantur doctores theolo

gie. et quod clerici euntes provinciam ad audiendum theologiam per

cipiant integra stipendia. immo si non sufficiunt eis sua et alia pro

vendi sunt et bene addiscunt. de etate constituti ministrare. extra de ma

gistris. si nullus super speculam. Seculares scientias debet scire ad eru

ditionem ut possit discernere. xxxvij. d. c. et per eas habere aditum ad sa

cras pietatis non ad voluptatem vel delectationem. xxxvij. d.

q. turpe ergo. et similiter solum ad utilitates multorum. c. iij. c. di. Ideo et

statutum est ut teneantur magistri liberalium artium. et extra. de

magistris. hec tamen non intelligas de omnibus liberalibus artibus. sed de

trivialibus tamen. scilicet grammatica. dialectica. Rethorica. quia ille

sunt utiles et erudiunt homines ad scientias pietatis. Hec in quadri

vialibus. scilicet arithmetica. geometria. musica et astronomia

que licet in se contineant veritatem non tamen ducunt ad pietatem ut

[illegible]. xxxvij. d. si quis grammaticam. Item auctores gentilium

[illegible] possunt legi propter eadem causa quam utiles scire. et si quod

bonum invenietur in eis. illud tamquam proprium sumat lector et ad bonos

usus convertat. non quod illi ita dixerint. sed quia illud bonum est. xxx

vij. d. turpius. Et de vita. sic quod veri velatum in eis. Sed et docet paulus

in epistola ad thimotheum

devenit illo epy

[illegible] curtendos

male vestire. pi. c.

Item in epistola ad cor.

illud terencij. Corrumpe

bonos mores corruptum

pue colloquia prava.

Item xlviij. virginal.

et philosophiam in eis etiam concede. apostolos non ignorare. xxxvij. d. c. si quis grammaticam. Ad pieta

tem. id est ad scientias pietatis vel ideo. ad cultum dei que consistit in fide. spe. et caritate.

Turpius autem legentium et deficere cogit quod eos a legendis secularibus libris orientem est

timat per hunc modum. Et de vita. Ibi dicitur quia quis spiritualia ad utilis mathematicos ne

[illegible] sciencie ipsius mathesis et inimicum periuriis ad utilius philosophos dispicienda sunt quorum ig

nari dogmata philosophorum. Ad thimotheum c. i. In epistola. i. ad cor. xv. Et xlviij. virginal.

[illegible] et ecce cupitus eluviosis statuis imaginum. Erat illa cadens ruinarum

plena ruini. sexta eiret [illegible] scutebus per arentia respexerit aruel.

Tabernas in quibus ipsi per se

ministrant aut vendere

vel invenire contra clericam

et ordinem quod de lis tamen venit

divina alia extendi

faciunt propinationes et

alia delicata preparari

ad provocandos potatores

et alios vel illos ad biben

dum. Contributiones. quod alio no

mine vocatur. Nullus sola

vero dicitur illo est non oportet.

quia tunc. Ideo in necessitate.

Magnum. ad opus

hospitum transeuntium.

Crapula. Ibi dicitur illum

abusum detestamini alio

rendum quod in quibusdam partibus

ad potus equales se obligant

potatores. Nullus. Ibi dicitur

quod nullo presbitero precepto in amo

re sanctorum bibere plurimum

aut alios ad bibendum

cogere. Requiri. Ibi dicitur quod

clerici spectaculis quibus in nup

tiis aut conviviis exhibentur

interesse non debent sed

ante quam incipiant surgere

et abire [illegible] et inmebria

tur. i. joculatores.

Oportet. Contra. est.

triplicem. Statutum

decet male observatur hodie

ista statuta. Secularis

pietatis. Sacra pieta

tis est secundum sonum littere non posse

legere secularis intelligere

Item non debere que

agape et cetera.

non textus et ap.

nec publicis

et c. non textus et ap.

Sed in fine ap.

quod sit de melius.

Debet enim habere

triplicem et cetera.

non textus et ap.

statutum est ut

teneantur

magistri et cetera

non textus et ap.

Leges et phisicam audire et cetera. nota textum et capitulum.

nota textum. Debet etiam ordinandus et cetera. [infra]

Secundum Augustinum laicus qui et cetera. nota textum et capitulum.

nota capitulum. Prius .i. dignitates et cetera. nota textum. Simplicitas et cetera. [infra]

nota textum. Verecundia ingenuos et cetera. Debet etiam ordinandus esse ornatus duplici ornatu et cetera. nota textum et capitulum.

[idest]

de .q. di. v. sunt quidam. et autem gratianum et presbiteris de .q. di. vi
esse tales. Et Aug. ad Sibul lucam. xxvi. q. v. Pecuniarum et
prin. Leges autem et phisicam possunt audire. dummodo non cum cupidita-
tibus voluptatis. de. xxvii. q. di. c. i. et c. Legimus et ii. et c.
Id. et hoc si non sint monachi vel regulares vel sacerdotes vel habentes
personatus vel plebanias. qui nullo modo possunt audire. et si audie-
rint ipso iure sunt excommunicati. ut in. de cle. ex. c. super specula excommunicato.
Debet etiam ordinandus habere peritiam secularium negotiorum. quia
non solum spiritualia sed etiam temporalia debet subditis et necessitatem
patientibus ministrare. xxxviii. d. Pro totum. ex. de tem. iii.
lxxxvi. d. Fratrem. Et Aug. laicus qui ordo ignorat ut scitur
recipere caracterem dicitur quidam quod non quia [illegible] sa-
cerdotii sit clavis divinitus tradita. xxxviii. d. omnes. et
c. xl. d. Sicut. Et dicitur aliud sacerdotium. Aliud dicitur quod ordo xiiii.
quod venire recipit caracterem quem ex quo baptizatus est suscepti-
bilis est cuiuslibet sacramenti cum baptismus sit ianua omnium sacramen-
torum. xxxii. p. c. xiiii. et cetera. Et facit ad hoc .i. q. i. ventum est.
de. et quod dicitur in illo c. omnes defendendo est ad executionem ordi-
nis si litteris non potest. Et [illegible] summa sit quod sufficiat ut habeat
scientiam competentem et non eminentem. ex. de ele. cum nobis olim.
Et [illegible] simplicitatem repelli quis ab optimo si non detrahat
ab competente. immo datur ei coadiutor. xxxix. d. petrus. vii.
q. i. quam frater. ex. de ele. Ad in cunctis. Et [illegible] illiteratum prior
episcopo petere licentiam resignandi. ex. de renun. nisi. **De pudicicia ordinandorum.**

Pudicus etiam debet esse sacerdos. Unde in moribus et ubique pudore servent et custodiant
ut scientia gene sponse. Unde predicatores fu-
turi consecrantur. Unde in lege veteri dictum est. Verecundo parentes
faciet filios tuos. Et Ieron. ibidem. Verecundia ingenuos prodit na-
tales. **De ornatu ordinandorum.**

Sequitur in regula apostoli ornatum. Debet enim ordinandus esse ornatus.
Duplici ornatu. Scilicet interiori et exteriori. Interius ornatum
in consistit in virtutibus quibus debent esse ornati clerici et pre-
cipue sacerdotes atque prelati. ne aliter male sedentes in cathedra
faciant iniuriam cathedre. xl. d. multi. Exterius ornatum
consistit in iiii. In incessu. habitu. cibo et potu. In incessu ut
non currat. sed rato modesto et equali gressu incedat. ut
maturitatem et equalitatem intus in mentis habitatione et equalitate indi-
cent intus. Aug. In compositione corporis
equalitate indicat mentis. xli. d. c. ult.
In habitu ut non deferat vestes incisas
gulatas ad modum ioculatorum. nec variis

Sequitur sextum capitulum
Apostolice regule

Rore glose de agricola. Item et cetera. Episcopus quoniam nolunt hostiam nulla se
me polluta veneni [illegible] tacta perit. legimus [illegible] Ille dicit ambrosius legimus
aliqua ne negligentie [illegible] gimus aliqua ne [illegible] legimus aliqua ut [illegible]
us si vero repudientur [illegible] Ibi dicit et [illegible] fulerunt christiani leges
figmenta poetarum [illegible] oblectamenta [illegible] vi-
tutem excitant ad in-
centiva libidinum [illegible] sollicitata [illegible]
moribus immolatus [illegible]
ore dicta capiendo [illegible]
Et c. ad [illegible]
quod legitur et audit [illegible] dicit [illegible]
totas ubi recolunt [illegible] Prius
.i. dignitates [illegible]
episcopatui archipresbiteri [illegible]
canonicus. sic intelligo [illegible]
et habentes personatum [illegible]
alarum in ecclesiis [illegible]
et nota quod sacerdotes [illegible]
et huic pene [illegible]
dicuntur presbiteri [illegible]
de notatur [illegible]
et Specula et non [illegible]
plebaniam autem [illegible]
et curam animarum in ecclesiis [illegible]
parochialibus [illegible]
tionem [illegible]
suarum [illegible]
pro totum. sic [illegible]
capitulum. Recipere [illegible]
di si ordinatur ad [illegible]
res ordines vel sacerdotes. et quod dicitur quod illa summa sacerdoti-
us et clavis divinitus tradita. optimo competenti vel aliam
ministrationem et curam ecclesie.

Pudicus et cetera. de apostolice [illegible] xlii. d. quia
Sancte et cetera. futuri. Ait enim deus [illegible]
[illegible] calcitra vel loqui [illegible] Et cetera.
sodat. Ut sicut consideranda. Et est ambrosius auctoritas.

coloris nec rubeas nec virides. Extra. ne nimis longas sive nimis
breves. Item non de serico nec de lana nimis pretiosa, sicut de
vili. quamvis ut ait Jeronimus nec affectate sordes nec exquisite delicie
laudem pariunt. xli. di. c. i. Item in habitu portare cum ostendere cultum
tonsura. quia coronam et barbam debent deponere. extra. de vi. et
ho. cle. c. Clerici. xii. q. i. Duo. et xxi. ... oculos ... et omnia sub
... sereno castitatis et modestie conscientie. vi. q. i. ex merito. xxxii.
q. v. Nec solo. ... qui vestes plene ... habitum debere tene
antur clerici lege. extra. de vi. et ho. cle. Extra. ... de apostatis. c.
pena. et c. quod si aliquis ... regularibus. In alio ... de
his duobus. ... de robertate ordinatorum ... toto. In summa
... ex causa peregrinationis vel alia honesta licet clerico habitum
conformare et accipere habitum laicalem vel spiritalem. xxi.
q. iiii. epi. ext. de vi. et ho. cle. Item in habitu debent se clerici conformare illis inter quos vivunt et quibus positi. servando tamen
honestatem. Ar. di. iiii. ext. di. xxx. Si quis vir ...

De hospitalitate ordinandorum.

Debet etiam ordinandus esse hospitalis. quia ut ait Jeronimus domus clericorum debet esse
communis omnibus. xvi. q. i. ... Item qui hospitalitatis
... non ... domum ... hospitibus clauserit. xlii.
q. i. Item quia pietas hospitalitatis remuneratur ...
... Ad Thimotheum. Exerce te ipsum ad pietatem. Nam
corporalis exercitatio ad modicum utilis est: pietas vero ad
omnia utilis promissionem vite que nunc est et future. Item quia
Abraham et Loth erant hospitales angelos recipere meruerunt.
Debet autem habere hospitalitatem modum et discretionem ad hunc
... namque qui petunt elemosinam. Alii petunt qui ex debito vel pro
... et prelati ... pro corporis sustentatione. In primo
casu ... qui aut sunt noti aut non. Si noti et constitutionem ...
... ad predicandum vel ad prelaturam recipiendi
... Si vero sunt incogniti dubitatur an tale officium ... corpus
primo debent examinari an ita sit. quia ... maiora ... impulerint.
... dare eis ... tamen ... accipis ab eis spiritualia ... in quibus ...
magnum periculum. xlii. di. Quiescamus. Item secundo casu ... petunt
pro sustentatione corporis ... quia aut potest omnibus ha
bundare aut non. In primo casu debet indubitanter dare omnibus indi
gentibus. Invitant nos ad hoc exempla Loth et Abrahe qui omnes
indifferenter recipiebant et ideo et angelos recipere me
ruerunt. Qui si vellet aliquos repellere forsitan et angelos inter illos repulissent.
In secundo casu ait Jo. Crisostomus. Cessat ... hic ... et dyabolica temptatio curiosi
tate. scilicet discernendi inter pauperem et pauperem. Non enim ex vita eorum quos recipis
mercedem retribuuntur ... deus sed ex voluntate et pro munificentia multa et
misericordia et bonitate. xlii. di. Quiescamus in primo et ii. Et extra. xl. q. iii. ... In fine vero
... quod ... danda est elemosina. Et hoc intelligitur tamen de manifeste peccante ...
... securitate ubi negligentie ... Nam in tali casu

xxviii. ... Ex quibus
... clericos ...
... anathema sit. Clericus
... comam nutriat nec
barbam. Duo. Ibi dicitur
... et clericus coronam ...
signum regni ...
... capitulis
est ... depositus.
Ex merito. Ibi de ...
... neque ... domo
... alia ...
... et ... de clericis
conjugatis. Nec solo. Per capitulum
de regula beati Augustini ubi
fecerunt ... habere
... et cetera.
Conformare. Sicut sunt mo
nachi vel regulares qui mo
rantur in scolis cum scola
... debent depo
nere habitum religionis. Nec
... quod abbas eorum ...
scolas ... cum eis debe
at dispensare ... ipsi
ea dispensatione ... de
... fuerit dispensatum.

Debet. Septimum
capitulum aplicatur.
Apostolus i. Ad thimotheum iiii.
Loth et Abraham
Genesis xviii. et xix.
Danda. Non ... sub
tracto ... superbie. Si
... humilitatis causa
ut ibi dicitur.

Habeant

Nota textum in fi
ne et cetera.

Item in habitu debent
se clerici et cetera
nota textum capitulum

Domus clericorum
debet esse communis
omnibus. Nota in textu.

Sed cum hac hos
pitalitate recipien
do cum diligen
tia distinctione
hic posita ...
... distinctiones.

Nota in
textu quod
...
clerico
danda est
elemosina et cetera.

... de securitate
... de clericis manifeste
peccante ...

7 De hospitalitate ordinanda

al. seducit (?)

dicit Augustinus. Vtili esurienti panis tollitur si de alio securus iustitiam ne
gligitur. qui esurienti frangitur ut iniustitie decreti acquiescat
.v. q. v. Non omnis. Quod autem dixi de istis et cum exceptione intelligas videlicet
nisi esuriant ad mortem. tunc enim quicumque negligentes iustitiam de
bent puniri. lxxxvi. d. Pasce. Item hoc etiam. Si autem non potes su
fficere omnibus dicit ambrosius. ix. esse considerandum secundum statum causam
locum tempus modum necessitatem. Item sanguinis propinquitatem. etatem.
debilitatem. verecundiam. nobilitatem. Fidem quia fidelis est preferen
dus infideli. Causam quia illi qui detinentur capti ab hostibus
sunt aliis preferendi. Locum. ut si clericus pro debito excruciaretur
in carcere et in penis atque suppliciis. Nam si omnibus debes in ma
ximo apostoli tempus. quia si tempore afflictionis hic nichil a te impetret
si tempore periculi quo rapitur iniuste ad mortem plus apud te pecu
nia tua valeat quam vita morituri. non est leve peccatum. Modum. ut
non totum uni nec sibi exhaustam opes. sed discrete distribuant.
Nam forte aliquis ex toto vellet relinquere secularem. Necessitudinem.
ut propinqui sanguinis extraneis preferantur. Ita tamen quod cum preter
stet natura vel gratia. Non enim. Non ostentum per carnalem amorem.
si prestare per naturam sinceritatem. Etatem. quia senes iam nunc
inbursi preferendi. Debilitatem. quia claudi. ceci. valitudinarii et
steriles debent preferri sanis. Nobilitatem. vel verecundiam quam ingenuos
prodit natales. quia pro eis magis oportet in hiis qui ex divitiis sibi
vito suo tenduntur in egestatem. Hec exponuntur plene. lxxx
vi. d. Non satis. Pone quod pater tuus infidelis et extraneus fidelis e
geant. nec potes subvenire utrique set alteri tantum. Quem preferre debe
videtur quod extraneum. quia fidelis infideli est preponendus. Res videtur
quod patrem. quia consanguineus extraneo est preferendus. Ad hoc non quod
opposito celebris est patrem esse preponendum extraneo in exhibitione nutrimenti.
Extraneus vero prius in dilectione. ar. xxx. d. c. i. fundatur autem opposito
hic super precepto domini. Honora patrem tuum et matrem tuam. ut sis longevus super terram.
Et hoc est si equaliter indigent. Si autem extraneus indiget ad mortem et pater non. preferendus esset extraneus.
lxxxvi. d. Pasce. Huic tamen opinioni videtur obviare quod dicit ibi in ambrosius. Item caritatis ordinem (?)
ad ordinandum in caritate. Dicit enim multorum caritas inordinata est. Quod enim prius est ponunt
ultimum vel quartum. Prius deus diligendus est. secundo parentes. Inde filii. post domestici. qui si boni
sunt. malis filiis sunt preponendi. Sed hec auctoritas intelligitur de affectu non de nutri
mento exhibitione. Magis enim debemus diligere extraneos bonos qui propinquos malos. Licet
illos magis teneamur sustinere. Quidam tamen dicunt simpliciter bonum extraneum preferendum
esse consanguineo malo propter superiorem auctoritatem ambrosii. Et illam augustini. Desudet
elemosina in manu tua donec invenias iustum cui des. Sed hec legitur de peccatore qui vult dare
elemosinam alicui ut oret pro eo. et obtineat quod quam ex aliis nichil inopi potest exponi.

Item alia distinctio est elemosine. Alia enim est interior sive spiritualis. Alia exterior sive corporalis.
Prima consistit in rebus. scilicet ut dimittat ei a quo lesus est et cum caritate moneat delinquentem
et corrigat. Item ut hiis qui ad salutem pertinent instruat ignorantem. Hec consistit in septem operibus misericordie. De quibus christus disceptabit in iudicio. Esurivi et non
dedistis mihi manducare etc. Item nota prima est longe melior.

In secundo casu scilicet cum non potes sufficere omnibus dicit ambrosius ix. esse considerandum etc. Nota textum et capitulum. Nota in capitulo quid apprehenditur necessitudo.

Secundum hoc nota textum et capitulum.
†carnalis favoris

Pone quod pater tuus infidelis et extraneus fidelis egeant in certa (?). Nota textum et capitulum.

Item alia distinctio elemosine et cetera. Nota textum et capitulum.

Item nota quod prima elemosina est melior. Nota textum et capitulum.

Pasce. Ambrosius. Pasce fame morientem ... quam pulsato sivare potuisti non pavisti ... [illegible] ... ambrosius exposuit ... ad eum pertinere ... similiter ... ix. ... nam ... operum ... Expositio ... magis ... ad vitam ... ad malos ... bonum vite ... te absoluta ... maiores nobilitate ... supra est de ecclesiasticis ... diversis ... pecuniis ... genera elemosinarum ...

ex p(ro)fessio(n)e [illegible] dignior qui scilicet ex patre et tribus [illegible]
et spiritualis [illegible] animam [illegible] professior est. Alia causa [illegible]
desinit [illegible] pauperibus [illegible] potest facere tunc etiam
corporalem [illegible] res corporales. Tertium quia ista spiritualis
elemosina etiam valet ad salutem [illegible] tamen cum est ordo [illegible]
recipiat utile [illegible] habet [illegible]
[illegible] de corporali que tamen valet ad salutem
spiritualem. Apostolus. [illegible] Item
[illegible] ut [illegible]
[illegible] Augustinus xxv. d. [illegible]
[illegible] Item [illegible] tria sunt consideranda in ecclesia. Iustitia.
ordo. intentio. Iustitia ut de iusto fiat [illegible]
[illegible] ut primo [illegible] postea proximo [illegible]
[illegible] Sic primo trabem de oculo tuo et postea festucam [illegible]
[illegible] Salomon. Miserere anime tue placens deo. Intentio recta ut fiat propter deum [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible]

Sequitur de doctrina ordinandorum. Item [illegible]
in regula doctorem debet esse ordinandus [illegible]
Cuius doctrina [illegible] in duobus consistit [illegible] disciplina
correptionis et in modo predicationis. In disciplina ut corrigat
non ex odio sed ex caritate et cum discretione [illegible] xxvi.
[illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] ut vita hominum corrigatur xxiii. q. v. [illegible]
Si autem platus negligat corrigere subditos graviter peccat [illegible]
[illegible] culpis [illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] Item
[illegible] laudibus
[illegible] memoriam [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] xxxvi. d. [illegible]
[illegible] xl. q. iii. [illegible] magnum
[illegible] Helyas sacerdos
Debet autem cavere platus ne excedat in corrigendo [illegible]
[illegible] corrigit ex caritate [illegible]
[illegible] ex humilitate ne
[illegible] auctoritas
xxxvi. d. [illegible]
[illegible] digni-
tatis [illegible] Debet platus augere suo ingenio dignitatem ne con-
temptibilis [illegible] Si autem ex odio excesserit modum [illegible]
[illegible] ad alta [illegible]
[illegible] magnitudinis [illegible]
[illegible] xxv. d. [illegible] Consistit [illegible] doctrina [illegible]
predicationis [illegible] caritas [illegible] vita [illegible]
in actus predicationis [illegible] apostolus [illegible]

[illegible] xxv. [illegible] ut
[illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] xxiii. q. iii.
[illegible] Apostolus i. ad Cor.
xiii. [illegible] xxvi.
q. iii. [illegible]
[illegible] pudorem [illegible]
[illegible]
[illegible] xxx.
Sequitur [illegible]
[illegible] regula [illegible]
[illegible] q. vii. [illegible]
[illegible] quia nostra non
corrigit [illegible] Item
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] ingenio ne
contemptibilis [illegible]
[illegible]
[illegible]
i. ad Cor. xiii.

Item nota exemplum de Iordane. [illegible] Nota textum et capitulum.

Debet esse ordinandus [illegible] esse doctor et cetera. Nota in textu.

Si autem platus negligat corrigere et cetera. Nota textum et capitulum.

Nota in textu. Talium pena et cetera.

Debet autem cavere platus ne excedat et cetera. Nota textum et capitulum.

Si autem ex odio excesserit et cetera. Nota textum et capitulum.

Consistit etiam haec doctrina et cetera. Nota textum et capitulum.

hominum loquar et angelorum caritatem autem non habeam factus sum velut es sonans aut cim-
balum tinniens. De quo Gregorius. Cuius vita despicitur restat ut eius predicatio
contempnatur. Talis autem etsi bene predicet aliis. deum instruit. quo modo
ipsum debeant contempnare. xl. d. multi. hic computat a Jero. cu-
ncti per quem laxiva doctrine transeuntes lavantur non lavatur. lxxx
iij. d. c. ult. et ab aug. lapideo canali per quem aqua doctrine tran-
sit ad areolas. i. corda subditorum in quibus aliquem facit fructum
i. q. i. si fuit. et a nichola. ipse facit ardentia que de ipsis contimus
aliis lucem ministrat. xv. q. ult. c. ult. Est. de istorum culpa et
pena in canonica petri. hii sunt fontes sine aqua et nebule turbinibus
exagitate quibus caligo tenebrarum reservatur. Gregorius. Scire
debent prelati quod si perversa unquam perpetrant tot mortibus digni sunt quot ad
subditos perditionis exempla transmittunt. Et optime judicatur qui istorum. Jo. xxxv.
d. ecce prinapes. Circa uero actum predicationis. iiij. sunt
attendenda. s. tempus. locus. qualitas audientium nondum et qualitas
dicendorum. tempus ut non semper loquatur sed temporibus oportunis. Si enim
semper plueret terra nunquam germinaret. Unde contra tales in leuitico
dicitur qui fluxum seminis patitur immundus erit. Est. Gregorius. Et ubi
locum apostoli ad thimotheum predica verbum. insta oportune quod apud auditorum
mentes ipse sua ubertate se destruit. si habere oportunitatem opor-
tunitatis nesciat. xliij. d. sit rector in sui. Locus est attendendus
quia debet fieri predicatio in ecclesia vel in alio loco publico et honesto. Non
autem in privatis domibus. ne nascatur ex hoc suspicio he-
resis. xxx. d. si quis. et quod moysi precipitur in exodo. Ubi sanctus
ecclesiasticus ingrediens tabernaculum tuum tabulis ambitur
ac si dicat cum igitur taliter. potest ambire tamen non. Jo. scilicet. potest
predicare. Item salomon. In plateis tuis aquas divide ut
et in evangelio. quod in aure audistis predicate super tecta. Non tamen nego quin aliqua utilia
bona possint ab aliquo dici in aliis locis in modum simplicis exhortationis. licet non in modo
predicationis. ex. de here. cum ex iniuncto. et cap. prius. Est. Qualitas audientium. pro qua et
qualitas dicendorum consideranda est. Sapientibus enim et dignis potest predicator alta et pro-
funda predicare. simplicibus vero et non capacibus pauca plana et utilia. Apostolus. Sapientiam
loquimur inter perfectos. Jo. lac dedi vobis potum non escam. Gregorius. in pastorali. Pruden-
ter sollicita intentione rectoribus ut ab eis non solum prava nullo modo sed nec recta quidem
nimie et inordinate proferantur. quia sepe dictorum virtus perditur cum apud corda audi-
entium loquacitas incauta importunitate longatur. Jd est dum alloquente ordina-
vel poliuntur ut ab auditoribus vilis et inanis iudicatur. Ubi docuit eius cum in pla-
no turbis et in monte loquitur discipulis. Patet ex hiis quod non debet predicator in
sua predicatione grammaticam vel fabulas ionicus vel aliter exponere per se. Hic et tanquam
grave scandalum nefandum et irreligiosum prohibuit expelle. Gregorius. lxxxvi. d. cum
multa. Item heretica secreta fidei non sunt pandenda. unde forte signa appa-
rerent et spiritu que vellent corrigi. et tunc cum magna cautela. xliij. d. in man-
datis. Re. de hiis in de here. c. ult. Item heretici ab eo forum ideam ab aliquo predican-
videtur facere vel per loquacitatem incautam vel per adulationem ut sic eis placeat
et quibus scientia teneat vel per ostentationem suam iactantiam ut per...

Hii sunt fontes sine aqua. ...
Gregorius. xv. q. iij. ...
Ecce principes. sed ...
dum non consilio ...
ma est ...
purpurin ...
suspendat ...
et ...
actiam ...
tes tunica ...
leui. xv. ...
xxxiij. et ...
prius. xv. q. ...
cum ex iniuncto ...
quod ...
uiuae ...
exhortandi ...
reprehendendi ...
apostolus. i. ad cor. ...
tem. i. ad cor. ...
dicitur. prudenter ...
xliij. d. ...
mandat ...
mba. ibidem ...
ore cum ...
et laudet non ...

estiam. Non in capla. anno et sit
cum fusio dig-
noia et cet.

Circa actum
predicationis
.iiij. sunt no-
tanda et cet.
Nota et ex. et cap.

Here

et ipsorum aut-
dire ipse opor-
tunita-
tem pun-
isto
....

Patet ex
his que di-
cit grecta.
Nota ex. et cap.
Nota in ex.
de heretic.
et cetera.
Sicut per
ma ista.
Nota ex. et cap.

scire videatur. xliii. d. c. pre. q. i. Unde sm hanc accipit et subditi
nolumt emendari. innocentes erunt coram eterno iudice eius a sanguine
subditorum. Apostolus. Mundus sum ... manus mee a sanguine. o. v. n.
... quamvis ... consilium dei vobis. et auct. xlviii. d. In mandatis
vigilantes. dis. domini. mee. sum ... et c. In summa no. q. plat
esse debet addiscere et exemplum ... ailimne. non solum ... vel
... et parvulos ... eruditos ... clemens. sullius
... opprobrium senectutis vel nobilitatem generis a parvulis
... eruditis. si quid forte est utilitatis aut salutis in
... negligat. ... tempus et discere atque agere
... magis diabolo quam ... et
... fidelis ... monstratur. Item aug. Ego senex
... tot annorum a collega ... patris
... Item nota quod non debet cessare a correptione vel predicando
... vel persecutionem. xliii. d. sunt. et si elligit
... boni sint inter malos vel si omnes mali si aliqui
... sunt inter malos. vel si omnes sint mali sed ... de corre
... si omnes obstinati et nulla spes est de correctione. immo
forte peiores efficerentur de predicatione debet tacere et dicere cum ...
... quia amaritudine repletus erat. Vel potest
se transferre ad aliud ... ubi possit facere aliquem fructum vel de
consilio. Si vos persecuti fuerint in unam civitatem fugite
... Ecce elongavi fugiens et c. Et paulus damasci
... pulsus videns ibi ex sua presentia vel nullum vel
modicum fructum ... deponi ... volunt ut alibi
fructum facere meliorem. et ... potest de hoc ... vii.
q. i. c. ... Cum a. et c. ibi. xliii. d. sic rector.

Sequitur. Non percussorem. Notandum de clerico percussore
quod est quod duplex est percussio. spiritualis et corporalis. Spiritualis est que
fit malo vel ... symone. ... platus indiscrete
... corda ... infirmorum. hec ... prohibetur. ...
... d. xlv. q. c. ult. ... de ... de doctrina ordinandorum
... c. ... audientium. et ... de rapina ... accusatio
... Corporalis vero percussio est quae fit corporaliter manu
... flagello vel similibus verberando. hec fit aliquando ex malicia vel odio
... magis timeatur. Aliquando ex caritate et causa correctionis.
In primo casu prohibetur tamquam peccatum mortale et gravi
... deponi. xlv. d. c. l. et c. episcopum. In secundo casu ...
... potatem ... in suos subditos. xxxv. d. c.
... fallit hoc in episcopo qui ... debet sive manibus verberare.
... xxvi. Non liceat. potest tamen percutere sibi ... verbis.
... v. q. v. ... qui ... p...
... Cetera ... est. Sed
... placuit verberare ...
... et laicus ... in canonem.

Apostolo. Act. xx. ...
Ibi dicit aug. Interrogate
... ut domus mea
melior sit ...
... inter ...
... reprobus ...
... domus ...
... est. ... ancillam
et filium eius. ... meli
or est quam domus ysaac
de duobus geminis ...
... est. Jacob dilexi
Esau autem odio habui.
clerus. xxxviii. d. ...
... Aug. xxiiii.
q. ii. si heres. ...
... xv. si vos
... paulus ... ad cor.
... xi. ... i fine.
... act. ... Ibi di
stinguit utrum sol ... pla
tus ... aut plat
cum ecclesia. si ...
... aliam ...
... fugere ... non debet.
Si autem ... cum ecclesia
... de opposite ...
... pro domino ...
... diligendus est ...
... Si autem
... ad ...
subditorum ... ibi ...
... non debet
recedere. ... recede ...
ut dicit ... ibi ...
...
...
q adiuvatur ... Sic
rector diserete ...
... nec aut
tacenda ... aut
proferenda reticentur.

Sequitur. ... ibi ... Nova est atque inaudita
... quae verbis ... fidem. Episcopum
... de ... qui ... se ... Non liceat

In summa et c. no. tex. et ap.

Notandum quod duplex est percussio et c. no. tex. et ap.

No. et ap. Sic rector et c. No. tex. quod episcopus non debet suis manibus verberare.

Si ei placuit verberare, eis ... No. tex. et ap.

late sententie. ex. de sen. ex. Vniuersitatis. Et hoc non dicas esse penitus incorrigibilis. tunc autem posset per laicum. ex. de sen. ex. Ut fame. d. xvii. Nec liceat. Caueat tamen laicus ne amplius sua violentia se extendat quam defensio uel rebellio exigunt clericorum. vt in illa decretali ut fame in fine. Quod quidem sic intelligendum. Ar. ff. si quis de iure fisci. § ex. Preceptis. v. auctoritas. Item. quod subditos et enim est talis discretio adhibenda. Nam priores et in minoribus uel ordinibus constituti licite uerberantur pro maioribus culpis. Maiores uero et positi in maioribus ordinibus non debent uerberari nisi pro minoribus ordinibus maioribus criminibus. d. xlv. § Canonum. xxxv. d. Ab. xlv. d. cum beatus. Sunt tamen quidam casus in quibus licite percutitur clericus a quolibet clerico siue laico. ut. i. de sen. ex. § item. excommunicato. Et districto leonis iubet in clericos seculares tunc regulares et fit regulares sunt. ac si eiusdem uerberibus et pro leuioribus culpis. ar. ex. de ap. Reprehensibilis. in fine. Et ita de accusa. cum. Qualiter in fine. tunc vigilanter caueant prelati regulares quod ex caritate et cum regularis discipline uerberent subditos fratres uel quosdam et hoc per se ipsos uel alios regulares. per clericos. Nam si per laicum non in casu supra notato uel etiam per clericum uel regularem si non ex caritate uel correptione causa et mandans et uerberans incidunt in canonem late sententie. et iste est casus illius decretalis. Vniuersitatis. Sed si clericus uel regularis uerberant aliquem et postea uolens ei satisfacere de offensa in compensationem iniurie sponte se ipsum iniuria pulso sub ui uel uerberandum se subiciat iure excommunicatus. videtur quod non. quia volenti non fit iniuria. xxxvi. q. v. Nolunt. Sed dic quod ille qui ita se subicit uerberandus debet excommunicari quia et ille qui eum uerberat excommunicatus ipso iure. Talis iniectio et si non violenta. iniuriosa tamen est et temeraria. Et ille canon non tamen in fauorem clerici ordinatus quam in fauorem ordinis clericalis fuerit promulgatus. ex. de sen. excom. contingit. Et ita sentiunt sed dicit doctores. Est in summa solo quod prelatus non dicitur esse remissus si eum inordinatum corrigat. nam ut ait ambrosius dum prius per eo indigno verberum lacrimula uel etiam verberibus flentibus ad placationem coniungitur. provocat vniuersos. Fratribus enim verecundie incentiuum tribuit de longe dei. xxiii. q. iiii. est iniusta. xxv. et c. Regula. Et. Dicit solo de his. Et senes uel etiam. xlv. d. licet. in fine.

ipso aliquam per similitudinem cede. Sed et a sacerdote aliena. quod dicitur. Vniuersitatis. Et vbi dicitur quod alius non dicitur uerberare monachum clericum uel conuersum ei regularis discipline subiciatur in spiritualibus. uel si uectitalis vrgeat per clericum uel monachum. Quasi tamen alius quod mandat quam ille quod solus ei in nostro incidit in canonem. Et ab dicitur et quod a percussore cum uerberandi subsistit per laicum contra clericos. Et in magnis reatibus de reprehensibilibus non dicitur extra non ad iudicium. Et hoc de mandato prelatorum quorum interest et quorum sit corrigere tamen non sit fieri iniunctio illa decretalis. Vniuersitatis. Ibi dicitur quod licet vnum vel repellere. § iii contemptu et cum moderamine inculpate tutele. Et quid nota supra. Reprehensibilis. Ibi dicitur quod regulares appellare non presumunt contra regulam prelati sui et capituli disciplinam. Qualiter. Ibi dicitur cum eam resciat regulares per se canonice ab eius auctoritate absolui. § Alias regulares clericos tamen quia per laicos consulendo non est hec tamen facere non debet. Et illa decretalis. Vniuersitatis. videtur contradicere quia hic dicitur quod alius uel per clericum et monachum uel clericos siue seculares sint regulares quod non licet in hoc laico nec decretalis distinguitur inter hos et illos. Notandum quod ut penitus incorrigibilis est. ex caritate uel saltem dilectionis. Iniuriosa. quod est iniuria iniuriosa cum iniuria non inferatur volenti. Et iniuriosa est quia contra ordinem clericalem sine fauorem et in odium laicorum contra est ille canon. Sed quia et contra ius per illos clericalis priuilegio renunciare potest. Ita sentiunt bene. Tamen contra dicitur quod hic quia in illa decretali. contingit. dicitur uolunt quod nisi non uero in decreto ubi de his clericis attemptant. Sed glossa clericus ponit proprium ibi se sponte subiecerit. Excommunicatur vero. ex. quod illo uero quod ille qui iubebat non excommunicatur sed excommunicat. Sed hodie in monasteriis non presumunt illud ille.

Sed dicitur tamen excommunicatur ille. sed clericus qui sponte se subiciat laico ad uerberandum. licet. Ibi dicitur. plus erga correctores agat beniuolentia quam seueritas plus cohortatio quam commotio plus caritas quam potestas.

Regulares etiam clerici. nota textum et capitulum.

*ex. de sen. ex. et prelatis (in fine).

Tamen vigilanter caueant prelati regulares etc. nota textum et capitulum.

Quod si clericus etc. nota textum et capitulum.

n.

In apparatu super illa decretali contingit sic dicitur. Excommunicatur clericus percutiens licet iniuriam non fecerit volenti. Sed quid si iste regularis mandat et ille non. et tamen uult accedere in iniuriam suam. hoc uidetur quod facere. Sed tamen manifestum est non illi sequitur loco.

ex salon. et nimis emungit sanguinem elicit. Idem. Sicut est nimis iustus [illegible] set ex remissione et severitate [illegible] conflare quoddam medium temperamentum quo recte [illegible] disciplina uel misericordia [illegible] destituitur si una sine altera teneatur. Ideo [illegible] qui iuste iudicat stateram in manu gestans [illegible] in utroque penso iustitiam et misericordiam portat. [illegible] dedignationem [illegible] dedignari [illegible] [illegible]

[illegible]

Sequitur. de litigiosis non promouendis. [illegible] regula [illegible] litigiosum prohibet [illegible] litigiosus ordinari [illegible] de causis prima est uitium [illegible] [illegible]

[illegible] Tertia causa [illegible]

De cupidis non ordinandis.

Non cupidum prohibetur et cupidus ordinari et eligi. d. xlvii. [illegible] xlvi. d. [illegible] lxxxv. d. Florentinum. [illegible] prohibitio est duplex. prima quia cupiditas est radix omnium malorum et avaritia [illegible] [illegible]

[illegible]

Non cupidum. xl. d. Apostolice regule [illegible] [illegible] Accusatores.

Greg. Disciplina et cetera. Nota [illegible] Gregorii posita hic textus et [illegible] appareat.

[illegible]

[illegible] prohibet [illegible] cupidus ordinari [illegible] nota textus et ap.

& utrum clericus vel alius ecclesiastica persona liceat negotiationes exercere
circa hoc dictum est. ut s. de negot. cler. per totum. Qualiter ordinandus sit do-
Sequitur. Domui sue bene prepositum mui sue bene prepositus.
Specialiter familie sue. Dicitur autem bene prepositus familie sue qui
eo regit eam honeste a viciis ad virtutes extra-
hendo. xlvii. d. quiescamus. Et hoc huius dicti duplex est ratio. Una quia
nisi hoc sit, videtur reprehendendi alios qui suos corrigere negle-
xit. ut in pall. q. Alia quia puniuntur vehementer contra eum de com-
muni negligentia. quia adeo magnum est. ut ipse deponi debe-
at. lxxxi. d. dum. Unde sicut culpa sua familia mala esset
quia contrectaverit eam [illegible] ad se sufficientem imputatur nec re-
pellerentur propter hoc a promotione vel ab aliis licitis actibus. xlvii.
d. Nemini quod tamen quo ad nos presumitur [illegible] familia talis sit
non [illegible] cum [illegible] donec probet contrarium. xviii. d. preciso. Post
[illegible] promotus ad episcopatum. [illegible] dispositus domum
suam. i. ecclesiam suam. quod [illegible] plura beneficia ecclesiastica et maxime que
habent curam animarum ante exam. vim quam titulus exigitur. Ymo
[illegible] dimittere. sed singula singulis. lxxxix. d. singula. vii. q. i. In
apibus. Nota ergo quod si episcopus eo tenetur una persona duas di-
gnitates vel plures etiam si curam non habeant animarum vel ecclesias p-
rochiales duas vel plures, peccat suo abo. et conferentes et recipientes.
ut ex. de preben. de multa. Unde si post eandem generale recipit
aliquis duo beneficia curam animarum habentia vel unum non dimisso alio
quod ante tenebat obtinebit, et hoc vitio non purgato eligitur debet
electio tamquam de persona ineligibili facta cassari. ex. de elec. dudum.
eccl. Bothon. Circa sublimes tamen et litteratas personas que maioribus
sunt beneficiis honorande, cum ratio postulaverit, per sedem apostolicam
dispensari. ut in pall. ene. de multa. Licet quidam aliter di-
xerunt intelligo in talibus potestatem dispensandi episcopis esse ablata[m].

tam. Dispensari. vel habeant simul plura beneficia curam animarum habentia et plures dignitates
sui in diversis. Sublatam. q. ad plures cum vel dignitates conferendas uni persone. Ho. tamen non [illegible]
tum super illam dec. de multa. dicens quod tamen vaga et [illegible] dispensatio prohibetur episcopis in hoc casu.
Set numquid episcopi possunt dispensare quod aliquis habeat plures prebendas aut plura beneficia sine cura animarum
et sine plura. Ho. Credo quod sic. Non tamen de iure scripto hoc possunt sed de consuetudine sola quam
[illegible] sed tamen reprobat. et ideo puniuntur eam approbare. Unde hodie de consuetudine est contrariam contra
eandem illi. c. lxx. d. sanctorum. prohibetur quod nullus sit canonicus prebendarius in unius ecclesie in
quam [illegible] scriptus. id est intitulatus. Hoc ex dispensatione una divisus possit percipere ecclesiam. In tamen dispensa-
tionibus [illegible] sub [illegible] et persone sui et personarum [illegible] consideranda est causa dispensationis quam sit [illegible] et [illegible]
non est dispensatio ut dicit Bernardus sed dissipatio non excusat illum a quo taliter dispensatur quo ad
deum. set tamen quo ad ecclesiam militantem. Set cum habeat prebendam in una cathedrali ecclesia datur
ab alio episcopo prebenda in alia cathedrali ecclesia. tunc episcopi necesse est dispensatio vel pape vel sedis. Ho. Pro-
dia quod utriusque necesse est dispensatio. et sedes eo ipso videtur dispensare in prebenda quam confert quia
sciens confert aliam habenti. Patet [illegible] eo ipso videtur dispensare quia scienter illum recepisse eadem prebenda
preceptio eius retinere primam quam possideo eum de iure [illegible] si invellet eum eo dissimulando talis dispensatio

Ibi dicitur. Amor carnalis et
amor carnalis et amari
nia sensus hominum [illegible]
hebetant et [illegible]
nes ut [illegible] pietatem
putent [illegible]
incedem iniuste.
Sequitur. Et [illegible]
regule. Dicitur [illegible]
[illegible]
degradatos. Non enim
[illegible]
vito [illegible]
non timeat [illegible]
tur respondere [illegible]
De multa. Ibi dicitur [illegible]
curam animarum si [illegible]
recipiat aliam ipso iure
amittit primam. Generale
generale celebratum [illegible]
Innocentio. Non preiudicat
pro dimissione primam [illegible]
sedis si maluerit
retinere primam [illegible]
illam primam de novo e[illegible]
canonice confert. Dudum.
[illegible] electio [illegible]
Bothon. quia [illegible] electi
[illegible] duo [illegible]
eccl. cura animarum [illegible]

Marginal notes (left margin):
Nota in tex. Domum bene prepositum etc.
[illegible]
Tamen
Nota in tex. Post quam ad eum promotus ad episcopatum etc.
Nota quod si episcopus conferat etc. Nota tex. et ap.
Circa sublimes tamen etc. Nota tex. et ap.
Nota. Set numquid episcopi possint dispensare etc.
Nota. Quod dispensatio non excusat etc. Nota. Set cum habeat prebendam etc.
[illegible]

Sunt tamen .v. casus in quibus dein^s co^l ^e pot una p^t duas eccl^as
p^ter hec. Primus q^n eccl^e tenues et s^t ita q^d neutra p^s se sufficiet
ad sustentandam p^sonam .x. q. iii. unio. Secundo si una p^tinet ex a-
liqua ex^a de ea^t q^d quasi. Tercius p^p unitatem cl^icor^u .xxi. q. i.
clerici i^b. eos h^t l^o lo^ca ex^a ciuitates q^a n^o inueniunt ita facile q^i
uendicet artificiola sua. et p^p insta^la alia^s et c^i circ^a ..q^i possi^t
excogitari. Quartus si eccl^a est annexa p^bende u^l dignitati. i
quo casu cu^m ipse teneatur i maiori eccl^a p^sonaliter deseruire, in
ipsa p^rochiali eccl^a ponens et p^petuum h^eat uicarium canonice
institutum q^i congruentem h^eat de ipsius eccl^e prouentibus portionem.
ex. de p^b. eu. que. extirpande. Ubi i notabile tale iudicatur
ne q^s i fraudem de prouentibus eccl^e q^e curam d^i h^ere p^p^i sacerdotis
[illegible] alij q^i pro uilissimo c^ferre p^sumat. Quintus si h^c
unam i titulatam et aliam c^mendatam. xxi. q. i. Q^d duas h^e. Qd^
q^ si subest iusta cau^a q^ debeat ei c^mendari ut q^ n^ iuste p^lat
p^ouentus alia illis. Alie et epi possent multas fraudes c^om
mittere. Commendarent n^ p^les eccl^as suis nepotibus quos scirent
n^ititulare. Item. n^o debent laici c^stitui i eccl^a sua p^co-
nomos u^l p^cur^atores s^t clericos probatos ei^d eccl^e. lxxxix. d.
uolum^. quia nemo d^i dispensatorem rer^ eccl^e c^mittere p^p^s
ue in^ [illegible] ni honesto q^bi c^uincitur q^ si fecit. Sunt. Et
[illegible] tons^ratas [illegible] .lxxxix. d. decreuit. x. q. ii. hoc ius
[illegible] .xii. q. i. expe. Sec^m ait^ caru. ex. q. ii. Clerici. Eadem tamen hec
[illegible] de mal^ p^pinquis. [illegible] si boni s^t uidentur c^gruis
[illegible] ut sup^ de hospitalitate ordinandorum. Illud tamen d^r de su
[illegible] nature.

De neophitis non ordinandis

Sequitur. Non neophitum. Ubi uidendum qui dicantur
neophiti. et q^re prohibeantur ordinari u^l p^mo
ueri. Neophiti dicuntur nouelli i fide. a neos q^d est
nouum et fitos fides. xlviii. d. quia. Item neophiti dicuntur
nouelli i religione. d. xlviii. sicut olim. Causa prohibitionis
est duplex. Una ne cadat i sup^biam putantes q^ fides u^l ma
iue religio multum eis indigeat. xlviii. d. c. prohibitur. et. cap.
quia. Alia causa est q^ n^ s^t experti statum eccl^e u^l religionis et no
nescientes esse graues et se c^temp^are pro diuersitate p^sonarum
[illegible] subditarum. xlviii. d. sicut olim. Hec et n^c causis istis
cessantibus posset neophitus promoueri uidetur q^ sic. s^d
prohibitio e c^tra, sicut i alijs hui^ causis quibus cessantibus cessat
[illegible] .lxi. d. c. ij^s omnibus et c. Neophitus. et q^i i^no. c. cessante
[illegible]. Secundo uidetur q^ licet cau. cesset n^ cessabit p^hibitio.
xix. q. ii. due. xxxii. q. i. dixit. Nobis
[illegible] q^ c^clericus [illegible] sit dimissus et instructus
[illegible] regula monachali u^l alia n^ pot eligi
[illegible] i abbatem u^l rectorem eccl^e regularis.
[illegible] n^ sit professus et expertus aspiritatem

Xtus c^do q^ epi s^cdi tu
n^ esse s^t dispensando. Et
cu^ ille cui c^fertur su
p^benda dispensatiue
n^ p^cedo eam recipie
re. n^o potest esse q^ p^ma
c^stulit p^uare. e^u illa
p^p hec de iure c^n stud^s
p^mittente eccl^a. Id e^o de
pluralis. unio. Ibi
probat^ q^ dicat magi
p^ hoc c^. q^ n^ [illegible] ubi n^
q^ p^les eccl^e uni p^sbro n^
c^mittantur. et q^ eccl^a h^
ius ad .x. h^r mancipia.
sup^ de h^eat sacerdotem.
Quod u^ nisi alijs c^mu
grantur eccl^is. Clerici.
Ibi d^r q^ clericus decretis
duabus n^o c^mitt^ee
eccl^is. Negociu^ eni
est h^ et turpis uite c^mo
dum. In uillis tamen q^ro
rt sint p^p inopiam ho^m
indulgetur. Ciuitates.
Id tamen e^o obseruand^ in
ciuitatibus hodie. Nec
c^cepit u^l alia p^ ad q^i
p^tinet c^ferre eccl^am.
Q^d duas eccl^as retinet
unam q^o i titulatam
aliam sub c^mendatione h^e
at. debeat s^i n^ p^petuum
serato tamen don^ uacatur
p^sona p^sona cui c^fe
ratur. Yconomos. Q^d
p^sint rebus eccl^e. Uicedo
minos. q^ p^sint rebus
epi. Uolum^. Ibi habes
de uicedno. quia. Ibi h^
de ycononomo. p^p^i uigine
[illegible]. decreuit. Ibi d^r q^ icq^ fecit d^i u^tutem tenuo
[illegible] et q^ ablat^ eccl^e fuit ab eo q^ fuit i simplici red
[illegible] di. ubi i. ibi se d^i ycononomo el q^ c^stituet eccl^e accipe.
Sequitur. xiii. c. et uolo ap^ic. c. Neophitus. C. cessante c^
cessat estruc^ n^ cessabit q^ l^icet p^p c^mo do [illegible] sic.

Sunt tamen .v. ca
sus. et ceteri.
Nota t^ex. et cap.

Et n^o debet lai
cos c^mittere &c.

Nota t^ex. q^d dicantur neophiti.

Causa p^hibitionis
et c^ nota t^ex.

Sed nunq^d cau^is
istis cessantibus &c.
Nota t^ex. et op.

regule. Non enim sufficit scire, set necesse est experiri, probari et plurimum. extra de elec. Cum causam. ostiarius. xix. q. iii. Monasteriis. Immo si aliqui non professi ordinem regularem scienter iam sollempniter assumpti debent sublato appellationis obstaculo removeri. extra de elec. Cum in magistrum assumi non debeat qui formam discipuli non assumpsit et c. Quia. xl. d. Ite. nogesimo. Monachus tamen potest eligi in episcopum. xvi. d. Bene. et laudabiliter tamen litteratus postulari potest sed sic in episcopum. lxi. d. Cum sunt.

Item neophitus potest ut dictum est quamvis recipere minores ordines. Set non sacros. xlviii. d. Sicut omnino. Alii dicunt quod nec etiam minores donec sit probatus. ar. xix. q. iii. Monasteriis. et hoc credo verius. Nec obstat hiis quod ... legitur de beato Nicholao. Certo quod Ambrosius et neophiti fuerunt electi. lxi. d. c. Sic omnibus et c. Neophitus. Illud non factum est inspiratione divina. De Nicholao enim fuit revelatum cuidam episcopo ut legitur in legenda. De Ambrosio legitur columba super caput ambrosii ... tractus cathedra et sic non est hic trahendum ad consequentiam. Alii ex ambobus possit aliquis eligi et ante baptismum quod esset absurdum dicere. De sollempniter penitentibus.

Expeditis viii. capitulis capitulorum regule restat inserere de ix. aliis impedimentis que sunt requirentur in ordinando vel eligendo. videlicet quod non sit sollempniter penitens. Non curialis non servus non corpore viciatus non de presbitero vel alias illegitime natus non adulterio ingratitudine irretitus non peregrinus vel ignotus non minoris etatis. Non sexus femina. De singulis per ordinem videndum. Sollempniter penitens non potest promoveri. d. l. ex penitentibus. xxvi. d. Illitteratos. Ratio autem huius prohibitionis est quadruplex. Prima est ordinis excellentia cuius non sunt digni. simile extra. Secunda est ordinis sacramentorum quod dudum fuerunt vasa vitiorum. d. l. Illud. Licet enim peccatum sit deletum per penitentiam, remanet tamen aliquis caracter sui iure gravitatis quod ipsum impedit. i. q. i. Ventum. Secunda est timor labendi ex pristina consuetudine surgens. lxi. d. In sacerdotibus etiam ... memorandi est ... labem non habet sacerdocii vindicandam dignitatem. Tercia equitatis est scandali populi. Cum enim talis penitentia non imponatur nisi pro crimine publico et vulgatissimo quod totam commovit urbem. xxvi. q. vi. c. ult. non posset talis sine magno scandalo ministrare. d. l. de his vero. Quarta est quod non habent frontem redarguendi alios cum ipse contrarius se non deterret se commisisse illa eadem que corriperet vel maiora. xxv. d. Primum. xliii. d. c. i. Dispensatur autem cum sollempniter penitente in minoribus propter necessitatem vel utilitatem ecclesie. d. l. Placuit. potest enim esse huiusmodi dispensationem facere ex quo non est ei specialiter prohibita. extra de sen. ex. Super eo et c. ii. de dispen. c. fi. et ... Nec obstat d. l. ex penitentibus. Videtur quod episcopus ordinans scienter talem debet privari potestate ordinandi. quia illud intelligitur cum ordinat absque dispensatione. De curialibus et publicis gravatis ad rationem curialem ... Curialis autem in discretione dispensat. lxi. d. Si ... iam alibi.

Circa curiales videndum quid dicantur curiales. Et curiales possint repelli a

Immo si a- liquis non professus et c. Nota textum et cap.

Nota in textu de ix. aliis impe- dimentis.

De singulis per ordinem et c. Nota textum et cap. Nota in textu ra- tionem huius pro- hibitionis et c.

Nota in textu Dis- pensatur autem et c.

promotione. Q. ii. Q. et quo sit ante prohibitis. postea videri de sexta parte. Rubrice. S. de obligatis ad ratiocinia. Quoniam tales latere omnis quidem qui
que ex conditione obligati sunt curie alicui publice potestatis siue sint
milites sui aduocati siue iudices sui officiales siue etiam histriones.
Ex lii. Quorum officium habuit honestum uel inhonestum. d. li. c. i. Quandoque
scilicet dicuntur curiales qui prestant inhonesta curie officia. ut
decuriones. iudices et similes. Quandoque districtius dicuntur curiales qui
sunt officiales in causa sanguinis. Et dicuntur isti curiales quasi cruriales
a cruore. Hii curiales dum non a curia prohibentur mouentur omnis or
dinari. nisi prius sunt absoluti a curia. d. li. c. i. ii. iii. Postquam uero sunt
absoluti a curia admittuntur sed cum distinctione. quia aut exercuerunt
officia turpia uel inhonesta aut honesta. In primo casu. si exercuerunt se
ut officiales uel milites sanguinis dum potestatibus obedientes sanguinem humanum fuderunt uel turpia et inhonesta ut histriones.
non possunt promoueri. d. li. c. i. et iiii. xlvi. d. clericum. xi. clericum
sacrilegum. de q. di. ii. pro dilectione. In secundo casu. scilicet cum honesta officia
exercuerunt ut iudices aduocati tabelliones. subdistingue. quia aut
exercuerunt suum officium in curia sui potentatus aut in curia regis. In
primo casu admittuntur. d. lxi. obsiul. In secundo repelluntur. xx. S. de homicidio.
Si tenta homicidii. Habent autem uulgo tantum quare tales prohibentur
ordinari. Inter quas tres sunt efficaciores. Prima quia quamdiu eorum sub
iacet officio. Secunda quia contrahunt irregularitatem ex officio suo. Tertia quia uel
tam molestantur ecclesie et incommoda patiuntur propter tales qui recipiuntur.
Item ideo est quia presumunt contra eos quia non tractantur ad clericatum uoto
religionis. sed ut fugiant ratiocinia dominorum suorum. di. li. c. i. ii. iii.
et di. liii. legem. Sequitur ut uideamus de sexta parte Rubrice. S. de obligatis
ad ratiocinia. puta tutoribus aut curatoribus procuratoribus. Circa
hoc distingue. aut perseuerant adhuc in officio aut non. In primo casu subdistingue. Quia aut perseuerat
in officio seculari cum inuisibili et tunc non potest promoueri. xxi. q. iii. c. i. ii. Ex. ne clerici uel mo.
c. i. et ii. Aut in officio ecclesiastice uel etiam seculari sed inuisibili et tunc potest promoueri si alias non impedi
atur. d. lxxxvi. fuerint. d. lxxxix. iudicatum. xvi. q. i. monachi. In secundo casu. scilicet cum non perseuerat
in officio remanent tamen adhuc obligati ex administratione. Subdistingue. quia aut sunt obli
gati rei publice aut priuate persone. Si rei publice non debet promoueri antequam reddi
derit ratiocinia. di. li. preterea. C. de episcopis et clericis. officiales. Obligati autem rei publice ex ad
ministratione arcentur ab honoribus. tenentur etiam si absint debitores ex communitate. et ff.
de muneribus et honoribus. Rescripto. S. debitores. C. de episcopis et clericis. quisquis eorum. Si autem remanent obli
gati priuate persone subdistingue. Aut in ipsa promotione mouetur de questione uel est mota aut
non. In primo casu iterum subdistingue. quia aut mouetur questio de perfidia et dolo. aut de culpa tantum.
Si de dolo uel perfidia non debet promoueri antequam declaratum fuerit. lxxxi. d. titulus. xxiiii. d. illud. Ex. de
ob. ad ratiocinia. c. i. Debet tamen terminari tempore congruo quod decidatur. ar. Ex. q. fi. sunt. le. la
tor. C. de ignobilibus. mandamus. Si uero mouetur de quo uel prius sit mota de culpa tantum
potest promoueri. non obstante eorum reclamatione. cum ius prius sit postea purgare ut supra dictum est. codem ti
tulo. ff. de iudicijs. ubi et decuriones. omnium iudicum est quando. Si autem non moueatur de aliqua quod non mo
ueatur potest promoueri non obstante obligatione. nam tamen est ipsum teneri de dolo. et tamen potest et debet
episcopum ex officio suo repellere sicut infra. ii. q. vii. Item vi. q. i. Infames.

de iure impediuntur posset
a magistro. S. ti. xx. In principio
quilibet. Non est intelligen
dum hoc de omnibus militibus
sed de illis solum qui specialiter ob
ligati sunt curie alicuius
publice potestatis quales sunt
aliqui in alemannia. Clericum
sacrilegum. et abbas temporalis
secularem ab officio re
trahendo precipimus. Pro di
lectione. Ubi lex de histrione
quodam mago notorio
et dicitur quod non est admittendus
ad coronam altaris.
Cum inuisibilibus. hoc dicit
pupilli quorum tutores
uel procuratores qui sunt
ex inuisa ab episcopo constituti
non impediuntur a primo
tonsura. Ubi dicitur accepturum
iudicium. Ad finem sic
cepit debet. Ex lxiii. procu
rat promoueri ab episcopo propter. Ceteri
si admittuntur eos pa
titur postulare et cetera.
Ex. de postulatis. Ex. ob. ratiocinia.

Quod curia
les et cetera.
Nota textum et capitulum.

Qui sint curiales
de officio et cetera.
Nota textum et capitulum.

Quia autem tales cau
se et cetera.
Nota in textu.

Sequitur ut uidea
mus et cetera.
Nota textum et capitulum.

Rescripto.

Pone aliquem etc. Nota tex. et cap.

Pone aliquem in obligatum esse c. libras iuramento ad certum tempus solvendum vel ad scribendum librum vel ad serviendum in propria persona ad tempus vel ad aliud simile. Numquid iste potest intrare monasterium et recipere ordinem. Ad hoc dicas quod potest intrare religionem non obstante tali obligatione vel iuramento dummodo non ex levitate vel voluntate solvendi creditori debitum hoc faciat set ex caritatis fervore et quasi sancti spiritus instinctu. Si tamen facit iste in iniuriam creditoris. Excusatur auctoritate supra scilicet. Cui nemo potest resistere. xix. q. ii. Due. extra de regul. et tran. ad rel. Licet. Hic monasterium autem tenetur satisfacere creditori de hiis que iste contulit monasterio. quia inclusio rerum in manibus est actio quam copia debitoribus excludit. xiiii. q. vi. si res. ff. de dolo. Item. xix. q. iii. Si quis iunior. C. de ep. et cle. Deo nobis. q. i. Quod nichil contulit monasterio quia inclusio rerum in manibus est actio quam copia debitoris excludit. xiiii. q. vi. si res. ff. de dolo. Item. Si tamen post ingressum accederet ei monasterium aliquid puta successit hereditatem vel alio modo. tenetur monasterium quatenus illud extendit. ar. xix. q. ult. Si quis potest certo existens in monasterio scribere librum vel aliud honestum opus facere ad liberandum se dummodo ibi non negligat propter hoc divinum obsequium. di. xci. Clericus. et de vita et honestate cle. ne sit otiosus in monasterio. xvi. q. vi. de lapsis. Credo etiam quod potest cedere bona. Remanet tamen obligatus postea sicut et ante et potest scribere et alia honesta facere. dummodo tamen non negligat officium ecclesie. ut supra. Tamen est certum scio. Non obstantibus di. liii. legem. et di. liiii. ex antiquis. quia illa intelliguntur de speciali obligatione puta de servis curialibus et aliis huiusmodi. per eam quam diximus supra de servo generali condicione. C. ut nullus ex vicanis vel pistoribus seu tenentibus sacramento regie civitatem per annum possit intrare religionem. di. contra quod potest est hec quam si sententiam.

Que. Ibi dicitur. Et a lege privata dicitur nisi a vero exigitur a lege publica tenetur. Si quis mulier relicta. Item dicitur ibi quod si mulier ingressa monasterium si vellet recedere tenetur inter liberos dividatur filii virilem portionem percipient residuum monasterio remaneat. Nos vero ibi dicitur quod parentes non possunt filios suos ingressu religionis legitima defraudare. Sed per contrarium consuetudine derogatum est huic legi et maxime in Francia. Item vero consuetudo quod ingressi monasterium succedant parentibus morientibus. Alio modo. scilicet quod ex causa intervivos factum vel ex testamento hereditatem. Si quis obligatus est ad ministrandum in balneis vel tabernis vel cloacis. De ministeriis vel ordinari vel clerici quousque profitentur vel alium equivalentem supposuerit ad talia excercenda. Et si talis ad monasterium non requiritur. Item vero dicitur quod si [illegible] non susceptione in suo vel a publica functione [illegible] solvuntur. Si ille xc. di. c. ex capitulo dicit quod servi non admittantur ad clericatum nisi sui domini plena voluntate manumissi. Quia potest. Item hic contigit Bononie de quodam debitore publice rei [illegible] sic nominato h. liii. d. legem. Vel sententiam h. i. et videatur sentire cum magistro vero tamen super illud. legem. quod forte alius decreverit si non consideraret in personam. licet videatur contra ubi dicit quod sic potest vel reatu privatis potest mulier obligari ad tempus intrare monasterium pro opinione contra videtur facere. ex. de sponsa. Commissum. Vel dicas de quodam qui intravit quod contraxerat cum quadam per verba de presenti infra biennium. Sed modo volebat ire religionem et intulerit ei religionem intravit quamvis prius contraxisset et postea si voluit ante carnalem copulam ad religionem transire. Sed per hoc sunt intelligendi quod nullo in pristina contractu retardabitur ingressus religionis.

Postquam vero tractaverimus. Admittitur ut et quis servilis vivens hunc honorem quam ad sacerdotium promoveatur. De servorum personam paraverit sacerdotii dignitate fungi non potest. Et ex familiis sui flagicii sordidauerunt coniugibus noxia que verit[illegible] conditionis sunt religione.

De servis non ordinandis et manumissionibus eorum.

Postquam vidimus de speciali obligatione. Videamus de obligatione generali. videlicet de servis non ordinandis. Et quidem quero an servus possit ordinari. Et unde sit si fiunt ordinati non premissa manumissione. Quia servus inducti ab eorum domino vel a propriis. Unde. vide infra de servis. Re. ac. S. de manumissione. Quod servum plenum non licet ordinari nisi per manumissionem. di. liiii. c. ii. iii. Quod hoc prohibitum est et est simile ut et clericalem dignitatem. di. liiii. admittitur. ex. de servis non ord. Ex antiquis. Item manumissionem distingue. Aut ille libertas est aut privati servi sunt quos ordinari et in tempore promovere constituit ad hoc unde [illegible] nec acquisierit illam nec tetigisse. quia revocatur servitute. di. liiii. ex antiquis. Ex familiis.

Ita ita

Ponitur aliquis qui quidem etc. Nota tex. et cap.

Nota multi servi et cle. Nota tex. et cap.

Privati et clericali

Circa manumissionem distingue etc. Nota tex. et cap.

q. ij. diachon. viij. ex. c. de famulis. in no. et textu. Ad hoc quod isti pleno iure
ut supra manumissi sunt. xij. q. ij. diaconum. Et quod mancipium
liberti dig. et quidam qui ad alias opus possessionis tenentur. licet ius sunt in
pte uolatum. xij. q. ij. diachon. Non tamen tenetur servire prout in
actu in offo clericali ut expresse tenetur ut in ipsa manumissione et ordi
natione. ex. c. liberentius. Et posito quod hec fuit expressum non tamen revo
cabitur in servitutem cum non ulterius in illa certa servire in domus officijs non quam
adimost quod non potuit in contumacia. ex. c. sicut clericis. Et in eo casu. s.
est liber puta non debet promovere non sunt consecutus a domino plenissimam
libertatem. Ita quod nec tenetur proprio suo prestare auctorem opus fabrilem
quod consistunt in faciendo. non obsequiales que consistunt in non faciendo. d. iiij.
c. i. ij. et o. decz. et c. ult. Hec utrumque post puto nisi in libro quod pre
ut ordinari tenuisse sicut operas spirituales. puta ut in sua capella
ministro ei diuina et tales. Ad hoc dic alia qui sunt de quibusdam epi.
alis ud. et sic intelligitur. d. iiij. legem. frequens in fi. ex. c. nullus. Et hoc
dicat et capue ex iuris. c. d. iiij. quae. Ita et dic Jo. et mihi videtur pro
libertis. Videtur tamen sentire tamen quod supra talis operas retinere
non possunt in consecrato constituatur eum. l. si. ar. ex. c. eo libertinus. Qui ex illa
lar de servis ecclesie. Si servus fuit ordinatus non adeptus libertatem distin.
guo ordinatus sciente domino aut ignorante. In primo casu distinguo.
aut contradixit aut non. Si sciente et contradixit revocatur
ad petitionem domini in servitutem. In quocumque gradu fuerit ordina
tus. d. iiij. ex a lege. Quod tamen excipiunt unum casum. s. cum est
ordinatus in sacerdotem. ar. i. di. c. frequens. ex antiquis. Si vero sciente
non contradixit eo ipso ingenuus fit. d. iiij. si servus sciente.
Si vero ignorante domino. Aut sub distinguo. quia aut ordinatore aut
presentatore sciente ordinandi conditionem aut non. In primo casu or
dinatus remanebit in ordine. set ordinator et presentator tenebuntur
condempnari domino in duplum. d. iiij. si servus absente. Et hoc si
ambo tamen sciunt. Si autem ambo sciebant dabit unum presentator alium
ordinator. set si neuter habet unum solvat potius dominus et de consolatione ut
illa gradus restitui. ar. d. iiij. ex antiquis. In secundo casu. s. cum ordinator
et presentator ignorante conditionem eius. Si est ordinatus in
sacerdotem remanebit in ordine per prerogativam illius ordinis pre
culio tamen suo quod habet domino restituto. Si in dyaconum dabit pro
se vicarium vel unum. i. alium servum domino et ipse remanebit in ordine.
Alias revocabitur in servitutem. Si vero in subdyaconum vel infra constitutus
revocatur in servitutem. d. iiij. Ex antiquis frequens. Hodie tamen
ordo subdiaconatus cum dyaconali gradu similiter ita quod continet eos.
ex. c. mutamus. Et no. quod dominus in casibus in quibus habet ius revocandi
servum ordinatum potest infra annum tantum et non ultra. d. iiij. si servus sci
ente. Et computatur ille annus sub in lay. cum assertio a tempore
scientie domini. ar. xvij. q. iiij. Si quis servitutem.

In cathedra. Ad hoc quod iuri
iniretur eccle. si a custode
non testificando. Nullus clericus.
Ibi dicitur quod quis manumittitur
a domino suo et non nisi dicte ei
horas in monialis edidit
fuit depositus et redactus in
servitutem pro ut dominus. c. ult.
ibi de quo vinum ab aliis
de eo qui diuine iniurie est
adiutor. Et in eo dicit quod
non est promovendus ad sacros
ordines sive in publica a suo domino
libertate liberam consequatur.
iiij. c. decretis de quorum
obsequio manumissi sunt,
non sunt promovendi ad ordi
nes. In c. ult. dicit quod libertis
quorum patroni in seculo sunt
non promoveantur ad clericum
frequens. Ibi agitur de quodam
suo ordinato in sacerdotem
sua conscientia domini et dicitur quod qui
per sacerdotium redigi non potest
in servitutem si de conditione ei
in sua certa in ordine sacerdotem
tali collocare desiderat:
non volunt reddi tam de hoc
ar. set pro multis eorum et
iubemus suscepturum. Ex ap.
gradu in sacerdotali. Ex a.
lege. Ibi agitur de duo
bus servis ordinatis in dy
achonos contradicente domino
et dicitur quod si ita est a sacr
ordinibus repellantur. Ex an
tiquis. Ibi dicitur quod si quis de servis
nis de quibus ibi agitur presbiter
est ordinatus in eodem gradu
remaneat. sola peculii
amissione multetur. Diacho
vero per se vicarium reddat aut
ipse reddatur. Servitute sup

recognitus

ple est ordinatus. Sed est tricennium datum ad repetendum modo non. Si quis non obsequalis. Ibi dicitur quod si quis
pro domino suo fuerit servus factus in machinis et est illius postea certe non potest ubi tamen longe quod

In secundo casu et c. nos ... immunis. text. et cap.

Si servus fuit ordinatus et c. ... illa dicitur cap.

Infra annum

rc

Ser. qui i vus # Ecclesie alieno est consecrata. Nota tex. et cap.

h. v. dic. q. arte ordinatis. ¶ Set qr̄ fuit alieno consecratus redimatur
dño et nō alia res aliena consecrata. ut .xviii. q. ult. Apostolicus. ¶ Re-
q. i reb. sanatis vendit̄ domus seu i ipse. c. ¶ Idē q. i reb3
sanatis consecratio ē i suꝑficie. cū ideo nō q. a manu ꝓphana
tractari. Sec9 i hoie est aīa que tangi nō pot. xxxii. q. vii. ha-
te. De servis q. ingrediuntur monasterium. Ut s. de votis. q. pōt a-
uotū x. Idē servus sui dñi voluntate. ¶ Idē de servis iudeorum ul' pa-
ganorum. Ut s. ti. de iudeis et sarracenis. q. restat videre. ¶ Se-
quendum est de secunda parte rece. s. de manumissionibus. qd fit. Ut huius
originem. Expositio manumissionis et quare. ¶ Manumissio
est datio libertatis. Nam quam diu qs i servitute ē manui et potesta-
ti suppositus est. Et manumissus est liberatus a manu et potesta-
te dñi. Instit. de liberti. ꝑ ū. huius autē originem manumissio ꝑ
quosdam # arpographum a quo autē duxit servitute hīre originem. et cū
ab vno coī noīe omnes hoīes appellarentur. isto iure tā gentium p̄
minum esse ceperunt. s. liberi et his contrarium servi. et q. tertium ge-
nus liberti. s. qui desierunt esse servi. di. i. ius autē naturale. ius
gentium. xii. q. ii. c. redemptor. Alii dicūt q incepit sicut servitus
ab exercitu noe. et hī videtur q a iure naturali. xxxv. d. die
sexto. Et nō esset hodie servitus si exercitus nō fuisset. Set nō ē i hi magri
vis. ¶ Manumittere potest qui hīt administrationem suarum reru-
Minor .xx. annis potest inter vivos dare libertatem. C. qui manu.
nō pos. l. si minor. In ultima autē voluntate ex quo testari pōt
s. i .xiiii. anno pōt manumittere. ii. q. vi. c. dudum. ff. Item
si liber est q. iure. C. qui manu. nō pos. aute. set nouo iure. Item epc po-
test manumittere servos ecclē bene meritos. xii. q. ii. si que de servis.
pōt et alios nō bn meritos. dum tamen det ecclē i conpensationem pro uno
duos eius valoris et peculii. xii. q. ii. epc qui mancipium. ¶ Item cā mu-
nitionis. vii. q. ii. cū redemptor. ul' intellige illud de bn meritis.
¶ Item abbas pōt manumittere servum monasterii et nō ꝑ pleno iure
qui mich hīt q. deo i conpensationem. d. lvi. Abbas. et q. hīt auctoritas.
hoc tn̄ intelligas cū consensu epi et monachorum. nisi sit consuetudo con-
tra. xii. q. ii. Abbatibus. Et extra de his que fiunt a prela. si. q. ca. Et nostra.
¶ Manumissio fit multis modis. Aliī i ecclā sub aspectu epi et plebis. Et dēt de se ma-
numissione fieri scriptura ad cautelam futuri temporis. ne. s. possit reuocari libertas.
C. de his q. i ec. ma. l. i. ¶ Item fit coram iudice et hec dīr manumissio vindicta
et si sit ad hoc ut manumissus ordinetur debet fieri coram ecclesiastico iudice. q. con-
cellari. ar. extra de servis nō ord. c. i. ¶ Item pōt fieri i sacro. ut dicat eū liberum. Item ul' uel
inter amicos ul' ꝑ epistolam ul' ꝑ testamentum ul' ꝑ aliquam aliam ultimam voluntatem. ¶ Item pōt
fieri semper. Idē est tam diebus feriatis quam nō feriatis tam de die q. de nocte et p̄-
cedente ꝑ viam. et hoc totum leges tenuit. de libertatis. ¶ Vnius autem modus manu-
missio precedit. et hī est ideo q. manumissio pertinet ad voluntariam iurisdictionem.
Contentiosa autē iurisdictio nō pōt expediri a iudice precedente et diebus feriatis. ut i ne-
te. iii. q. iii. c. spatium. ff. a iudice precedente. et ff. su. de neg. ges. secularibus. c. i. Et
extra. ¶ In summa sic q. hodie sublata distin. dediticiorum qui tanto tempore

Noi tex. servus videndum est. Manumissio ē datio libertatis est. Nota tex. et cap.

a iure gentium

Manumittere potest. Nota tex. et cap.

Manumissio fit multis modis. Nota tex. et cap.

Manumissio multis modis. Nota tex. et cap.

iuciri nō possit dicitur i-
funacem accēt. Idē ꝑsona
dicitur. Id est seruanda
nō pōt committere ...
vis. vtrum. s. a iure ...
ul' a iure gentium huius
ortu. Dicitur autē manu-
missio ...
primo ...
Idē de rebus ecclē ...
uel monacho ...
suis ... licebit ...
... hīt libertatem ...
aliene dare nō potest ...
suetudo. Contra. q. ...
et ampliata sit consuetudo
q. alius ...
fiat autē ...
[illegible]
[illegible]
... consuetudo ...
... ut ...
... illa ...
vindicta. vindicta ...
[illegible]
[illegible]
illi q. manumitterent ...
a iudice precedente ...
postulari nō ...
vtq; ꝑte ꝑsente ...
et c. dediti. Olim ...
dicebantur dediticiorum

vite sue erant servi et post mortem liberi et ideo liberi nostri qui essent in vita
sua erant liberi et post mortem servi omnes liberi fiunt in manumissis
sicut perpetuam libertatem. Instit. de lib. § libertinorum et § ult. C.
de lati. lib. tol. l. i. Item liberti ecclesie propter hoc manumissi ut ordi-
nentur, si postea ad res acquisitas quocumque modo ad alios transmittunt, quod fieri
non debent, omnia ad ecclesiam pertinent, ut extra de famil. ubi eo tamen
§ illa de re intelligenda quam hoc tamen fiat in manumissione. Alias posset
ordo tenere de hiis que intuitu persone sue acquireret. Ar. extra eo. libe-
tinus. xii. q. iii. c. i. ii. Item si vivus coram pluribus post manu-
missionem ab uno aliquis liberis sed dominus manumissor alios conservare in
dominio. C. de com. servo. ma. l. i. Item liberti quibus revocari
possunt in servitutem propter omnes causas ingratitudinis propter quas revocari do-
natio. auctent. ut liberti de cetero coll. vi. § ult. Item liberto ecclesie
vassallia qui revocantur in servitutem propter operam non prestitam. xii. q.
ii. diachoni. Secundus est liberto privati. C. de liberis cum solo. Quedam que
hii libertorum ecclesie innatum post ingenuitatem obnoxii
sunt. xii. q. ii. de libertis liberti. sed et aliis. C. de libertis et eorum li-
beris. l. p. ii. Tertium quod liberti tenentur servire ecclesie et a nullo
opera sunt eis imposita. xii. q. ii. diachoni. § si liberti. Item
sicut dominum est de servis vel libertis privatorum non ordinandis nisi plenissime
absoluti sunt ita ab illis quam ad se se veniendi quam potestatis. Ita et i
intelligitur de ascripticiis originariis et aliis qui aliqua obnoxietate
tenentur. Ar. d. liii. § si quis et a curiali admittitur. Et intelligunt
sine de illis innatis nati quod tempore cum uterque conditionem sequi debeant. Hec
dicuntur debent. extra e. vidua sine. C. q. ii. § fe. no. oportet. Dicitur ar.
ascripticii qui per xxx. an. fuerunt in mansione seu possessione ex
quo tempore scripturam et professionem sunt ascripti solo. C. de agricol.
et cen. et cum actum cui xx et tamen simul. i. R. originarii dicuntur qui ex ascrip-
ticiis nati sunt et ipso solo. C. de agri. et ce. sub gleba vedi p.
ff. C. e. de agri. et sic ubi probatur. in institutis videlicet dicitur ascripti-
C. de agri. et ce. negocii. Hec tenet similiter in liii. d. liii. Aliis
unius scientie. dicitur quod intuitu divino post tales promotionum. Item
episcopalis dignitas et sacerdotalis liberat a fortuna servili ut ascripticia.
d. liii. et sine sciente. Et hoc tamen cum desiderare curiali fortuna
sibi tenendo quod pluratur ex eo quod liberat a servili que fortior est. d.
liii. Item ex antiquis usus quod tamen ad hoc non tenet lex illa. C.
servus sciente dominum tamen curiali non debet promoveri ut § dicitur quod
§ si de curiali. § promittitur. De corpore viciatis

Sequitur ut de corpore viciatis tractatur sub hoc titulo
quaeritur qui dicantur corpore viciati. Circa reperi-
llatur a promotione et admittuntur ad ordinem quo
nota. C. de hiis qui f. de homic. § Eo de hiis quod amputant. Ad ple-
ne notandum. Non tamen quod preter vicia ubi iniuria aliqua vicia
corporis que vel dominum repellebant promotione putat si ad hec hoc gra-
dus persone sue tantum naturali signis si inspiciendum si vigore scabiem ut ipetiginem habeat

Etiam statim. c. i. et ii. Et
dicitur quod episcopi et alii de hiis quod
acquirunt ex successione
vel dono vel intuitu personali tenentur
ecclesie post dispositionem suam
velint. Ingratitudinis.
Ingratitudo est cum donata-
rius in donatorem manus
iniecit aut atrocem iniuriam
seu gravem sibi inferet vel in
dispendium aut vite periculum
inferre presumit. ex. de don.
c. i. solo. clausula non prestito
vel amisso dato liberatis vel
eiusdem non potest. Liberti. Ibi di-
citur liberti genere quod nec mor-
tui cum sine prosequendum a qua-
dam ecclesie causa distendit.
Ii. c. iii. Ingenuos qui
ex fide quamvis servum
manumisit vel ingrati-
tudinem libertum accusare sibi potest
propter illi accedit a pro li-
bertate suo suo libertatem
conventio tamen contrahere nec eis quod
debitum restituit. Infra
dicitur quod si libertus propter ingrati-
tudinem revocatur ut
servitutem filii qui post ea
nascuntur servi erunt. Quo
ille quando natus non erat lib-
ertus erat. quod partus de se-
co sequitur ventrem.
Ita est eiusdem condicionis cum ma-
ascripti solo colendo. Quoniam
gleba ut cum solo cum eis
servi ascripti. Item lex illa. Ut
dicitur quod non a curiali sui offi-
ciali liberat sacerdotium.
Sed scilicet post ordinationem dat.
Sequitur quantum
impedimentum
repellebant. lex xvi. Frenagius.

Nota text. ecclesie liberti ecclesie erecti.

Nota cap. Ingratitudo est et cetera.
Nota text. ecclesie ser-
vo cum ii et cetera.
Item liberti quibus
revocantur et cetera.
Nota text. et cap.
§ si liberto ecclesie
et si et a text. et cap.

persona.

Item sic dominum et de ser-
vis liberis et cetera.
Nota text. et cap.

Nota cap. cum mater
conditionem et cetera.
Nota cap. text. Dicitur
a ascripticii et cetera.

Nota text. origi-
narii et cetera.

Nota text. Item
episcopalis dignitas
et sacerdotalis et cetera.

q3 ista hodie no repellūt ad lrām nisi ... ut ex. i. cap.

i cōe. ul' n̄ sit ponderosus. Set ista hodie
n̄ repellūt ad lrām n̄ iducant enorme
deformitatē. tūc n̄ repellūt. vij. q. i. n̄
lz. In fine. x. q' i textu eptatiui. 7 c. Set
sytuatē ītellcā repellūt tonsucte 7 hodie
d. lxix. hunc aūt. 7 c. Sacerdotes. Collige
lz tenorem oīm supradcōp in vna regula
q' qū culpa sua est viciatus i corpe repe
llitur. qū vō sīn culpa n̄ repellit' n̄ scandalū
timeatur ex nimia deformitate. De

D e filiis pbrōrum
7 ceteris ille
gittimo natis videamus qua
re prohibentur ordinari. 7 dispensatō
circa eos fiat. 7 q' possit dispensare cū
eis. Causa q' phibitōis est lex diuina
p quam spurii 7 manzeres prohibite
decimam generationem. i decimam generationem
[illegible]. ex. de elc. Innotuit. Et qui filii
sint legitimi p venabilem. Causa
q' quare lex diuina prohibuit 7 epls
scalig. dignitatis clericalis q' vilibus 7 ita
minibus psonis cōmitti n̄ debz. ex. de
ectes. pla. Inter. 7 q'. detestatō patrī
criminis. 7 q'. tales filii solent eē imita
tores sceleris patrum. vi. q. i. qū cū mi
litib3. d. lvi. Si gens anglorum. Circa
istos illegitime natos distingue.
q2 aut itrant monasteriū 7 ibi canoi
ce cōuersantur. aut remanēt i sclo. Primi
cum de iure possunt p̄moueri ad omnes
ordines si aliās sufficientes. d. lvi. c. i. ex.
e. c. i. Religionis enim ingressus toll'
irregularitatem. xix. q. ult. si q' liceat 7
a sacerdote qui est i macelām abiit. aut
de monach. i pn. Oportet tam dnī 7 cui.
l. c. n̄ possit tales pmoueri de iure. Set
videtur eis religio ad dispensationem tamē
psonis optinendā. ar. d. l. Si ille. d. lv. pl
ac. Set prius dum teneatur hec tamen rām 7
ex ad platuram n̄ possunt pmoueri
absq' dispensatōe. ex. e. c. i. In sclo
casu. l. c. cū remanēt i sclo nec possunt pro
moueri ad ordinem nec ad platuram
de iure. d. lvi. c. i. ex. e. c. i. Ex hoc [illegible]

Sed est scilicet sicut q' operit holem grauiter
pondosus. siue huiusmodi. ruptur. si cui testiculi
[illegible] vel vesicam destituti. eptatiue. Cum
tus appellatiu. lib. moyses. cū duob3 libris [illegible]
7 iudic. 7 d. ab expo. q' est. vij. hunc 7 tenuit
ibi d. q' p' coitum ignoratus p claudium [illegible]
p iustiam p gradum 7 cotum nasū [illegible]
7 idistinctus. p gibbosi curpe [illegible] 7 sic de
aliis. Sacerdotes. ibi d. Ceterū aī offerte [illegible]
sacerdotū i loco dēcti. Claudiū q' [illegible]
[illegible] ignū est dare deo q' de [illegible]

De filiis pbrōrum. Vē. Imprimis 7 spurii
De spuriis sīn vocabulo cautum est [illegible]
manzeribus. hēs. deut. xxiij. 7 d. [illegible] ma
[illegible] [illegible] [illegible]. Addidit q3 q' manzer
[illegible] de scorto natus et [illegible] vocatur [illegible]
[illegible] natus de cōcubina pro spurium [illegible]
[illegible]. [illegible] de adultera natus est. [illegible]
filius de matrimonio cū nō sit. sicut 7 [illegible]
[illegible] quartane videns 7 [illegible]
q' ad hec de cōmixtione iudeorum [illegible] Inter. [illegible]
psonis vilibus 7 idignius forte dignitatem [illegible]
n̄ debeant nisi sīmal sanctores. [illegible]
de filiis vero leve macre satis i quibus [illegible]
exempla mentiuntur. vt ibi d. Si gens. In [illegible]
quibus libris legitur capitulum [illegible]
q' de commixtione meretricum [illegible]
[illegible] ignobiles 7 [illegible]
[illegible] gentem n̄ bello fortem nec [illegible]
nec hostibus honorabilem nec deo amabilem
esse ventura. Ad platuram vt promouean
i epo ul' i abbes. Sed nūq' ad [illegible]
i cōuentualibus ecclesiis q' nō [illegible] abbates [illegible]
possint promoueri absq' dispensatōe. [illegible]
[illegible] q' n̄. Et dūt qdam q' [illegible]
[illegible] i hac parte. cū hodie illegitime nati
absq' dispensatōe sedis aplice n̄ ad dignitatem [illegible]
aut psonatus aut alia bñficia [illegible]
aut promoueri. vt ex. e. Nimis. Set illo [illegible]
de remanentibus i sclo. [illegible]
ligionem ingressi. [illegible] possint epi dispensare [illegible]
moueantur i abbes. Non tamen i epos
velle. [illegible] q' notatur ex. de elc. Innotuit [illegible]
metropolitano cū illegitime natis [illegible]
[illegible]. Non tamen cū illis q' i epos promouendi [illegible]

Circa istos illegi
time natos 7 c.
Nota bñ distinctio
ne i textu i cap.

No i textu. Col
ligitur [illegible]

No i cap. q' manzer est [illegible] de
scorto natus 7 c.

No i textu. Cau
sa [illegible]

qui

No i textu. Reli
gionis enim in
gressus 7 c.

Iterum nullus est q'
ad platuram 7 c.
No i textu i cap.

si vbi fuerat adhuc tepler dispensato vnq
tina minor maiora. magna ut ordines
instituantur in aliis ecclesiis a prima si fuerint
filii presbiterorum vel in quibus ubi ecclesiis si al. fuerint
illegitimi. ar. a contrario sup. e. c. presertim.
maior vel prima. aliquo tamen medio. ex.
c. ex transmissa. contraria ut in prima nullo
medio. e. c. ex tua. Si aliquis post filii trec
vicariam in illa ecclesia tamen patri immediate ha
buit presbiterum. videtur quod sic. quia non succedit
in eodem beneficio. Set contrarium est verum. ex.
e. c. ex tua.

ar. ex. de trans. epi. c. cum ecclesia. quia episcoporum et maiorum iudicia
soli pape reservanda sunt ut sibi innuitur. et dicit. xvii. d. nul
las. si. dist. l. ut si de fornicatione laicorum sunt nati presertim.
Ibi dicit quod filii sacerdotum non sunt promouendi nisi ... in primis
ecclesiis. Ergo a sensu contrario in aliis quam paternis possunt.
Cenomanensem. In illo. c. et in illo. c. presertim. dicit quod
pro eo quod filii sacerdotum celo et si certe virtutes in eo con
venerint non tenentur in illo c. cum dispensatur cum nato
de adulterio quod fiat episcopus cum talibus venia in celo.
Dilectus. Ex illo c. habetur quod si quis legatus sedis apostolice dispen
set cum aliquo illegitime nato quod habeat ecclesiam quam pater
eius immediate habuit non valet dispensatio. Itemque.
Ibi dicit quod illegitime nati quod personatus vel dignitates et beneficia
curam animarum habentia sine dispensatione possunt obtinere vel
amoueantur ab illis et aliis consimiles. Ex. Ibi dicit quod
... ... filii ... ...
... ...

pma

no. in tex. siquis post filios tec.

Post cum illegitime natus in ec. nota tex. et ap.

Sol. tamen pp. ec. nota tex. et ap.

No. in tex. et in ... nota ...

Hodie vero sublata omni distinctione et c. nota tex. et ap.

Quod de limine filii sacerdotum et c. nota tex. et ap.

Item si quis ... extendi et c. nota tex. et ap.

Item quod si quis e natus de dampnato coitu et c. nota tex. et ap.

postea presbiter ducat iuvenem [?] nubilis in uxorem. Numquid iste de uxore coniugata poterit promoveri tamquam legitimus. Ad hoc dicas quod si presbiter potuit illa legitima habere ex tunc quod nullum subierat impedimentum et postea duxit illam in uxorem legitimatus est filius ille ante genitus per sequens matrimonium et ita succedet in hereditatem tamquam legitimus et ad actus omnes legitimos admittetur. Hoc credo maxime si post nativitatem sive conceptionem filii iste nupsit alii, qua mortua contraxit cum isto, vel eam presbiter duxit aliam qua mortua duxit istam. Quod dico in favorem prolis propter unitatem [?] postea. Secus si per aliquod impedimentum non poterat esse matrimonium inter ipsos competenti tempore conceptionis quod tunc licet celebrato postea impedimento durante illam in uxorem non legitimabitur proles. extra. qui filii sint legitimi. tanta. et c. quod per matrimonium. supra eodem titulo legitimi. coll. vi. ut liceat. Sed tamen dixi in primo casu talem legitimatum quo ad omnes actus legitimos videtur quod fallat in episcopatu ad quem non poterit talis promoveri sine dispensatione pape ut probatur per vivam lecturam. extra. de elect. innotuit. circa principium. Pone quod aliquis sacerdos generat filium de uxore legitima tamen quia sive contraxerit laicus vel in minoribus ordinibus constitutus numquid erit legitimus filius. Credo quod sic. maxime si uxore ignorante vel ignorante viro ad sacros ordines est promotus. Quod dico in favorem prolis. et quia culpa parentum non debet nocere his. Filii sint de legitimo matrimonio procreatis. di. xxviii. de syracusane. xxvii q. ii. nuptiarum. extra. e. litteras. Si de dispensatione cum filio sacerdotis vel alio illegitime nato sibi hic sub. Dispensamus tecum ut promovearis in clericum. Numquid potest ex tali dispensatione recipere omnes ordines. Et est quod si tantum est dispensatum tecum ut promovearis ad omnes ordines. Numquid ex tali dispensatione poterit promoveri ad omnes prelaturas. Vel in dubio cum quis potest promoveri ad minores ordines tantum et non ultra. quia dispensatio detrahit iuri communi et ideo per interpretationem est restringenda cum strictio sit. ff. de leg. iii. precibus. e. quod. Et est quia licet dispensetur cum aliquo in uno non intelligitur per hoc in aliis dispensatum. di. xii. nos consuetudinem. di. xxxiiii. lector. quia beneficia principis latissime sunt interpretanda. extra. de donationibus. ex ordinatione. extra. di. olim. xvi. q. ii. visis. Item non clerici generale est et supponit pro omnibus ordinibus. xl. q. i. de his. ii. xii. q. i. duo. Unde colligitur quod supponit pro omni parte eiusdem. quia non facit situm ut restringatur ad minores ordines tantum. quod necessario faciendum videtur in penalibus. extra. de test. ad audientiam. Secundum quod alii dixerunt quod ex tali dispensatione poterit recipere minores ordines tantum. vel dicas melius ex dispensatione per nullum vel modicum patitur aliis preiudicium latissima est interpretatio facienda. extra. de ... omnium et de testa. cum dilecta. Sed tamen quod inter predicto non excedit metas potestatis illius qui dispensavit. extra. de pub. et per tanti enorme preiudicium restricte interpretanda est ut si ubi supra. extra. de filius [?] presbiterorum. recipimus. Item quid si sit dispensatum ad ordines et beneficium ecclesiasticum. Numquid nomine beneficii ecclesiastici continetur ecclesia parrochialis personatus vel dignitas maxime si tantum ad ecclesiam specialem. Sed tamen quod si eum ad episcopatum vocari contigerit non recipiat absque licentia sedis apostolice specialem. [?] ... in salvo meliori iudicio quod ex quo littere ... per sumptionem ... dispensatum est simpliciter ad ordines et beneficium. Sine obstaculo tamen est dispensatio non extendi ad ecclesiam parrochialem personatum vel dignitatem. quia expresse non posset quantum ad illa dispensatione. est contra. potest. Sed ubi a papa vel ab alio de ipsius mandato facta est huiusmodi dispensatio potest promoveri ad parrochialem ecclesiam non tamen ad dignitatem vel personatum vel rectoriam ad quam per electionem ecclesie electio ... fieri consuevit. extra. de preben. cap. ult. Ad finem credo quod si a papa facta est dispensatio vel ab alio de

successio... continuitur. innotuit. Ubi post ... a nativitate ... vel ... Quid ... quod talis de uxore coniugata potest promoveri ad ... non. Credo quod sic. Unde ... ad successionem ... non quo ad ordines vel ecclesiastica beneficia. Sed in quo ... sicut credo. Syracusane ... illud. quod ... vel ad ... Ubi ... natus ... quod ... in sacerdotio ... matrimonium de uxore legitima ... ordinari et beneficiari ... Sed quid ... non ... de uxore coniugata ... est. cum dilecta. Ubi ... tales plena ... plenior ... interpretatio facienda est. ad ... de preben. ... ecclesia. extra. de preben. ... Ubi ... quod cum papa mandat aliquem beneficiari ... personatum vel dignitatem ... rectoria ad quam ... electione ... per electionem ecclesie. ... Ad ...

† dilucendi [?]

† tales

Nota quod aliquis sacerdos generat filium de uxore legitima et c. Nota text. et apparatum.

Nota quod dispensatum fuerit cum filio sacerdotis et c. Nota text. et apparatum.

Nota. Solo et c.

Item quid si sit dispensatum ad ecclesias et c. Nota. Nota ad primum et c. text. et apparatum.

Nota. ad finem et c.

ipsi mandato potest ad omnes dignitates scilicet episcopatum promoveri tamen quia bene sententia principis largissime est interpretanda. ex. de const. cum dilecti. tum quia illa clausula iuralibus porrigitur. Item potest quis adeo esse legitimatus quo ad genus ecclesiasticorum quam spiritualem. similiter per hoc erit legitimatus quo ad actus seculares. videlicet quia sicut imperator indiget auxilio pontificis in spiritualibus, ita est pontifex indiget auxilio principis in secularibus. d. x. quoniam. Vnde dicas quod talis intelligitur legitimatus indirecte et quasi quoddam consequens. et ad actus seculares. quod monstruosum est videlicet ut quis sit legitimus ad spiritualia et sic fieret actus sequens quia seculares actus illegitimus remaneret. Ex. causa qui filii sint legitimi. per venabilem. contra potest tolli indirecte quod non posset directe. C. de iudic. l. ex. de donat. inter virum et uxorem. de dote post divortium restit. de prudentia. Dicitur tamen lau. viii. et hoc ego doctores aliter dicere quod non erit legitimatus quo ad successionem licet quo ad actus legitimos. Alii sic licet et eis assentio. In summa nota quod nec malicia parentum nocet bono filio quo ad deum sed nocet in eo quo ad parentem. nec bonitas filii excusat maliciam parentum. d. lvi. Nasci. vi. q. i. Si quis. et dicam. i. de pen. c. Regis. dist. viii. Item malicia parentum inducit presumptionem contra filium. d. lvi. si gens. gloss. et ex. malicia filii contra parentem. vi. q. i. Clemens. xxxvii.

De eo qui distulit baptismum usque ad mortem

Si aliquis adultus diu sanus existens distulit baptismum usque ad mortem et postea timore mortis constitutus in egritudine fecerit se baptizari non potest promoveri. d. lvii. Si quis. Causa presumitur ut vere penitens aut non ex voluntate sed ex necessitate videatur recepisse baptismum et ita presumitur quod non sint ei omnia peccata. ut in c. c. si quis. et de pe. d. vii. Nullus. Sunt tamen duo casus in quibus potest talis promoveri. unus si post baptismum fides eius et vita probabilis apparuerit. alius si raritas clericorum exegerit. ut in c. c. si quis. etc. Item qui baptismus tollat omne peccatum et ecclesiam preter ut d. xxvi. dem. unica. quare et non tollit integritatem illam que provenire ex baptismo sic dilato. Et est quia baptismus ita dilatus inducit causam. presumi non potest tollere quia eadem res non potest tam contrarios operari effectus. ar. ex. de bap. et eius effec. maiores. ut. me. et hec tanquam impossibilia. d. xxvi. d. cum. sic et eadem causa non potest parere obligationem et liberationem. ff. de sol. Qui hominem. c. ult. Item si a quis distulit recipere eucharistiam usque ad egritudinem. videtur idem quod casu est in eo qui distulit baptizari. ar. ex. de pen. et re. omnis. sed contrarium est. ix. q. quia propter hoc non repelletur ab ordine. d. l. Si quis. uno lectura et est ratio diversitatis quia baptismus numquam potest differri sine culpa et periculo. sed eucharistie perceptio quandoque differtur sine culpa et periculo ex devotione et reverentia. di. v. ad eius. de c. di. ii. cotidie. Ex quo patet.

De peregrinis et ignotis

Videamus que dicantur de peregrinis et ignotis. Peregrini sunt et ignoti. Et tales repellantur a promotione. et quam admittantur peregrini possunt largius applicari omnes de episcopatu ordinanti sive sint clerici sive etiam laici quia

quia quis de dignitate per venabilem. ibi dicitur. Cum in spiritualibus dispensationis omne constet intelligentiam in quibus dispensatum. Clericus. ibi dicitur quod de eius statu qui accedit post in dote inuxor. coniuge. quia abalis non posset ex parte. ibi dicitur quod de minoribus contrahitur et de dote consistere potuisse. Siquis de vitio erubescant parentum. Pastor de adulterio natus est eius per quem nasciturus sed illud quod generavit. Clemens. ibi testes sint in aliquo infamia et probet quod habentes filios ex prima procreaverint. Vetante ibi scilicet de heb. quia presbiteri qui filios indisciplinatos.

Si aliquis. vi. e. Item promotum. Nullus excipitur quia etiam peccata non potest. Ex quo patet relinquitur quod ipsa delinquitur ei non iudice sed quia de necessitate condempnatur. Maiores. ibi dicitur quod baptismus adultis dormientibus et amentibus non potest tollere originale retenta actualibus quia ex hiis sequentur duo impossibilia. scilicet quia actualia non dimissa esset tunc baptizatus scilicet descenderet in gehennam et originale dimissum visione dei non careret. Qui hominem. ibi dicitur quod qui pretium exactione retineri potest solutum repetitio et non inhibet. Omnis. ibi dicitur quod salus deum in anno non confiteatur et non communicet arceatur ab ecclesia vivens et moriens ecclesiastica careat sepultura.

Videamus unde impedimentum.

tres possunt qualiter etc.
Nota textum et capitulum.

Nota in textu. Dicitur tamen lau. viii. et cetera.
Et in summa nota etc.
In textu.

Nota in textu. Item malicia et cetera.

Causa hoc presumitur inter cetera.
Nota textum et capitulum.
Nota in textu. Sunt tamen duo casus et cetera.

Item cum baptismus etc.
Nota textum et capitulum.

Nota in textu. Item si aliquis distulit etc.

Nota in textu. Peregrini etc.

nisi talium debent recipi ab aliquo episcopo ad dignitates vel ordines vel alia ecclesiastica sacramenta. d. lxxi. per totum. et capitulum i. et principium. et extra de pre. c. ii. iii. et quod omnes tales dicantur peregrini et extranei. c. xvi. q. vi. peregrina. vi. q. iii. c. i. ii. Ignoti dicuntur quorum origo vita et regularitas sunt ignota episcopo in diocesi cuius sunt de eodem episcopatu vel de alio. xxiiii. d. quam. xiii. d. qui sedem. x. sint in ecclesia. et c. et xx. ii. q. vii. credo. x. quorum vita et libertas nescitur. Repelluntur autem isti a promotione duabus de causis. una quia non licet episcopo ponere falcem suam in messem alienam vel ordinare subditum alterius iudicio. de ordinando. lxxi. d. per totum. vi. q. iii. per totum. ix. q. ii. per totum. Alia causa est quia tales solent esse pro magna parte criminosi irregulares vel alias irregulares. Item quia sepe mentiuntur se habere ordines cum non habeant vel habere ingenuos. d. xviii. nostrorum. xix. q. ii. due. Admittuntur isti etiam peregrini cum sigillis episcoporum. xcviii. d. c. i. ii. extra. e. c. i. et ii. et sigilla sunt ignota. Alias sufficeret sigillum episcopi sui tamen esset notorium. lxxi. d. primatus. xix. q. ii. due. Item hec intelligas quando isti clerici volunt publice ipsi celebrare. Alias si vellent secreto ex devotione celebrare sufficit potestas. extra. e. tue fraternitatis. Sed queritur quare recipitur cum uno sigillo ignoto cum non plus fidei prestent mille sigilla ignota quam unum ignotum. Ad hoc respondetur quod non ita de facili possent committi falsitates in pluribus sigillis sicut in uno. Io. dicit quod nisi haberetur aliqua notitia de sigillis vel de illis ecclesiis quarum sigilla dicit se habere non est eis credendum et si mille essent talia sigilla. Ar. extra. de fide instrumentorum. quod in tuis. Item si aliquis talis nunquam est recipiendus si probet per testes vel per iuramentum dicens quod si probet per duos testes de ordinatione et conversatione honesta post ordinationem et de absolutione proprii episcopi qui totum debuit in suis continere recipietur. Alias non. etiamsi per iuramentum firmaret. extra. e. ..... tue. aut. de fide instrumentorum. c. si v. coll. vi. c. de si. ... In extendis. Pone quod archidiaconus vel alius inferior prelatus habet ius instituendi in aliquibus ecclesiis. Institutus etiam ... valet ipsa institutio. dicas quod non sine episcopo. dicit. post removere talem institutorem vel aliquos in eisdem ecclesiis qui dispensatione duxerit dimittendos. ex. e. c. ulti.

Repellitur etiam ab ordinibus propter defectum etatis. d. lxxvii. In veteri ex ... concilio et ... dubium. ... quo etatis valeat ordines recipi. a quibus. qui. v. qualis sit obtinendi. Circa etatem ordinandorum distinguitur ... quia ... tenditur aliquis inuitetur ... aut ... in ... usque ad xii. post recipere omnes minores ordines usque ad acolitatum. a xii. anno usque ad xxi ... et subdiaconatum. ita quod in xxi recipiat subdiaconatum. In xxv diaconatum. in xxx ... postea si meruerit episcopatum. d. lxxvii. ... xviii. a. post recipere omnes ordines ... In duobus ... recipiat ... qui ... omnes alios. d. lxxvii. ... omnes ordines per annum et dimidium ... vero annum. d. lxxvii. ...

De etate ordinandorum et ... presbyteri ordinatorum

Marginal notes (left margin):

no. in tex. nulli talium debent recipi ab aliquo etc.

no. in cap. prima. vnde derogatum est hodie etc.

no. in cap. primat. ibi dicitur etc. Repelluntur autem etc.

no. in tex. admittuntur isti etc.

no. in tex. Sed queritur quare recipitur cum v. sigill. etc.

no. in tex. Io. dicit etc.

Quid si aliquis talis etc. no. tex. et cap.

Pone quod archidiaconus etc. no. ca. tex. et cap.

Circa etatem ordinandorum distinguitur etc. no. tex. et cap.

etatis ad tempus in [ecclesia] tali extitit suadendum pluries tamen episcoporum in turba clericorum pluriumque necessitate forsitan graviores priores promoverentur ad sacros ordines non venientium. Hec tamen non quia hodie tempus in aliquibus est artatum. Nam de iure communi potest quis ordinari presbiter ex quo habet xxv annos, quod patet ex eo quia potest eligi talis ad decanatum ad regimen ecclesie parochialis et ad alia que habent ordinem presbiteralem annexum. ex. de ele. cum in cunctis § inferiora et talis prelatus debet esse presbiter. xxvi q. i. sicut. ex. de eta. et quali. c. i. et ii. c. presbiterum autem potest hodie ordinari ex quo habet xxv annos. ex. de ele. cum in cunctis. Extra. Firmiter tenendum quod in una die conferuntur omnes ordines minores vel non hoc optineat de consuetudine ecclesie. Item unus ordo sacer cum minoribus vel duo sacri prohibentur eadem die conferri. d. lxxvii in singulis. ex. de eo qui fur. or. sus. c. i. In lator. ex. de tempore or. litteras. Pena eius qui furtive. De pena eius qui ordinem furtive recepit ordinem contra forum prelatum est. accepit deponitur. d. lxxvii sub diacono. ex. de eo qui fur. or. susce. Innotuit. Recipiens autem ordinem ante legitimam etatem suspensus ordinatur ab executione illius usque ad legitimam etatem. Cum nuper in ordinatis. ex ordinatus debet suspendi a collatione ordinum et compelli providere talis ordinatus beneficio competenti. ex. de tem. ord. Requisisti. Sed si vero receptis iuxta consuetudinem patrie iiii minoribus ordinibus subdiaconatum eadem die aliquis furtive receperit propter multitudinem minorum ordinibus ministrare. Et si iteraverit religionem et vita mores eius exegerint alius si voluerit potest ordinibus dispensare. ex. de eo qui fur. or. susce. Per latores. Cum illo quoque qui alium ordinem [illegible] furtive recepit [illegible] quia ante fuit prohibitus ab episcopo seu ab alio prelato sub comminatione anathematis auto non in se [illegible] potest condigna satisfactione premissa cum eo in susceptis ministret ordinibus episcopus dispensare. Et si iteraverit religionem que in suis stipendiis postea aliquo tempore in ea fuerit laudabiliter conversatus. In suo enim potest ulterius et in [illegible] remanere post condignam satisfactionem tamen in susceptis ei in suscipiendis ordinibus dispensare. ex. de eo qui fur. or. sus. c. i. Si vero aliquis contra prohibitionem episcopi factam sub pena excommunicationis clandestine suscepit duos sacros ordines sed non potest cum eo in executione ordinum religionem intraverit. Nec quo modo minores ordines et subdiaconatum vel duos sacros recepit [illegible] summi pontificis

[illegible] prelatus [illegible] sub [illegible] de religiosis professis [illegible] talis qui ea que hactenus [illegible] [illegible] ordinandorum hodie de consuetudine servantur [illegible] que episcopus qui debent [illegible] xxv annos. habet xxv. aliis dicitur quod episcopus habere xxx. sed tene quod in una [illegible] c. i. Ibi dicitur quod aliter [illegible] et diaconus [illegible] presbiter et archidiaconus diaconum [illegible] [illegible] aliter [illegible] dicitur. Innotuit. Ibi agitur de duobus clericis qui contra prohibitionem sub pena excommunicationis furtive aliquot duos vel tres ordines receperunt. Recepte vero sub subdiaconatu [illegible] et diaconatu et dicitur ibi quod licet de rigore iuris non deberent ministrare in ordinibus tamen si intraverint ad religionem possunt post peractam penitentiam de [illegible] [illegible] dispensare vel in illis ordinibus. Per nostram. Ibi compellit quidam episcopus qui ordinaverat puerum xiii annorum in subdiaconum providere ei in competenti beneficio et suspenditur a collatione ordinum et ordinatus ab executione illius ordinis usque ad tempus legitimum. Cum nuper in ordinatis, id est in communicationibus et certe [illegible]. Cum per latores. Ibi agitur de quodam qui iiii minores ordines et subdiaconatum similiter accepit. In susceptis et non plus et ex hoc quod potest episcopus dispensare cum talibus. Ad. [illegible] quod prelatus illum prohibuerat sub pena excommunicationis vel comminatione anathematis non fecit sententia sed est communicatio [illegible]. Et hic dicit vero non videtur [illegible] ti. de [illegible] c. i. [illegible] quidam furtive subdiaconatum suscepit et de [illegible] licet non fuerat [illegible] prohibitionem sub pena excommunicationis factam potest episcopus cum eo dispensare post penitentiam condignam.

An ap. nota [illegible] ea que hic dicuntur et c. in tex. hoc etiam nota quod hodie temp[ore] et c.

nota in tex. In c. primo et c.
nota in tex. Extra Firmiter tenendum quod in una die et c.
nota in tex. Item unus ordo sacer cum minoribus vel duo sacri et c.

Recipiens ante ordinem ante legitimam etatem et c.
nota textum et ap.

Si vero receptis et c.
nota textum et ap.

Cum illo quoque qui alium et c.
nota bene tex. et ap.

Si autem aliquis contra prohibitionem episcopi factam et c.
nota textum et ap.

dispensari. Extra de eo qui furtive ordinem suscepit. c. innotuit.
et de temporibus ordinationum. dilectus, et extra de his qui de se-
[illegible]. c. Sane quis autem preter [illegible]. In summa.

Pena vero eius qui minores ordines cum subdiaconatu etc. Nota textum et capitulum.

Pena vero eius qui minores ordines cum subdia-
conatu vel duos sacros simul vel aliter quam canones statuunt
ordinem sacrum ordines contulit est depositio
si fecit ex certa scientia. nisi forte dispensabitur in
casu concesso. di. l. quia aliquo. di. lxxxi.
[illegible]tantis. di. lxxxiii. c. ult. Si vero negligenter,
quia non examinavit ut debuit, debet privari po-
testate conferendi talem ordinem. di. xxxvi.
quod ecclesiasticis. i. q. i. Si qui episcopi. Extra de tempo-
ribus ordinationum. litteras. dilecti filii et ordines positi
et debent a suo episcopo solo et non alii episcopi ordi-
nari. Consensus tamen clericorum suorum debet adhi-
beri. lxvii. c. i. et ii. di. xxiiii. Episcopi. Item

Presbiteri et omnes infideles etc. Nota textum et capitulum. Nota textum. Item minores ordines possunt etc.

minores ordines possunt conferri ab episcopis
qui resignaverunt loco et dignitati. Si autem
renunciaverunt loco tantum possunt etiam conferre
sacros si fuerint invitati, vel sibi permissum a papa vel
eius legato. Extra de ordinatis ab episcopo qui re. e.
c. i. Qui tamen a talibus recepit absque licentia episcopi
sui suorum minores ordines dispensative possunt
retinere in ipsis ordinibus. Clerici de urbe qui
debent deponi cum non a suo episcopo se fecerint
ordinari. vii. q. i. Episcopi in diocesi. ix. q. ii. Episcopum.

Qui tamen a talibus etc. Nota textum et capitulum.

Circa illum vero qui recepit a tali sacros ordines distin-
guitur utrum scienter vel ignoranter. Si scienter ex indignitate
se fecit executionem officii non habebit. Si ig-
noranter potest si sit causa supina ignorantia
dispensative, potest cum eo dispensare. ut extra de or-
dinatis ab eo qui re. e. c. i. Item abbates et chorepiscopi pos-
sunt conferre iiii minores ordines scilicet psalmistatum,
hostiariatum et lectoratum. di. lxix. c. i. et ii. Item
presbiteri possunt conferre psalmistatum. di. xxiii. psal-
mista. Quod autem non concedunt hic intelligitur ea
psalmistatum de ordinis collatione sed de ex-
ecutione. Sed hoc sic est verum quia nulla dignitas
denotatur in psalmistatu, est non ad ordines
possit exequi sine sacerdotis ecclesie.

Circa illum vero qui recipit a tali sacros etc. Nota textum et capitulum.

Item abbates etc. Nota textum et capitulum.

Item presbiteri possunt etc. Nota textum et capitulum.

Episcopi debent etc. Nota textum et capitulum.

Episcopi de- **Qualiter debeant ordines conferri.**
bent consecrari ab omnibus episcopis qui
sunt in illa provincia et auctoritate metro-
politani. vel si non omnes possunt convenire ad
minus cum tribus iussu archiepiscopi consecrantur.

quod fiat sacerdos. Sicut prohibitus tales fecit non accedit [illegible]
fiat sacerdos in laudabilis in religione fuit [illegible]
Dilectus. Ubi suspendit a potestate ordinandi quendam episcopum
qui tres sacros ordines una die contulit cuidam clerico
in tempore et quod non debuit in [illegible] et episcopus suo [illegible]
hic ei mandavit. Quia hic dispensatur non est [illegible]
episcopo quia in aliquo. in illo temporalis dignitas [illegible]
diaconus ordinatus circulo ordinis subdiaconatus. Consue-
tudini contrariae plurimum eo ipso quod non [illegible]
hodie non observatur de consuetudine. Extra [illegible]
clericorum suorum clericos non ordinet [illegible]
[illegible] extra [illegible] c. i. Ubi possunt [illegible]
Sed hic qui a talibus qui renunciaverunt loco et dignitati [illegible]
episcopi. Qui a tali qui renunciaverit loco et dignitati [illegible]
Qui hodie non [illegible]. Conferre monachis [illegible]
et aliis pleno iure subiectis et hi in suo [illegible]
Aliis autem in alio loco non debent abbates [illegible]
conferre. di. lxix. di. c. i. Si tamen contulerint [illegible]
caracterem. Et hoc est intelligendum de abbatibus [illegible]
et quibus imposita est manus ab episcopo secundum morem [illegible]
endorum abbatum ut di. ibi. psalmistatum [illegible]
potest absque conscientia episcopi sola iussione cantandi [illegible]
suscipere. Unde quod ore cantans corde credat [illegible]
de cordis operibus comprobet. Executio [illegible]
non dicitur illud. Consuetudinem aliquam [illegible]
In quibus vel de consuetudine requiritur [illegible] sicut et non [illegible]
vel ex delegatione sedis apostolice hoc facere [illegible]
[illegible] h. tamen novimus. xxiiii. di. psalmista [illegible]
sacerdos potest conferre huius ordinem qui [illegible]
die vel in alio die festo. Dicit et quia [illegible]
presbiteri conferunt hunc ordinem et [illegible] archiepiscopi [illegible]
illa specialitas. Imo specialitas est quia in ordinatione [illegible]
ordinatus ab archiepiscopo vel archidiacono [illegible]
suum officium. Licet episcopus cum ordinat psalmistam non [illegible]
non percipit officium suum ex hoc. Sed sacerdos et [illegible]
illa dicto sola in psalmo. Et psalmista [illegible]
naris iste est de illa consecratione episcoporum [illegible]
consecrentur episcopi a pauciori quam a tribus episcopis [illegible]
sic novimus. h. lxvi. di. porro. Unde [illegible]
[illegible] vel episcopo vel duo non possunt episcopum consecrare [illegible]
alii convenient [illegible] vel in genere [illegible]
possent mutare hanc formam [illegible] apostolicus [illegible]
et [illegible] episcopi vel duo consecrantur [illegible]
vel si nullus esset episcopus quibus consecratur [illegible]
Si autem non esset nec presbiter esset. dicit quod [illegible]

episcopo vocatis aliis per
litteras suas consecraticiab.
d. lxiiii. porro. Ext.
de t. li. quidam co
nsecrantur qui licet
...anis cum duobus
possit consecrare.
... ext. de tempori. or.
... epi. Dic quod hodie
... sine potitur i
inclusiue. Hic
possent modum ...
te questionem quas
omitto ... plurita
te vitandam. Pri
mates et metropo
litani debent con
secrari a tribus episcopis
suffraganeis suis
aliis suffraganeis ipsius volentibus ad con
secrationem ... nisi essent necessitate grauissima
... te consentirent per litteras. d. lxiiii. Qua-
... vi. archiepiscopo. porro. ext. de tempori. or. si
archiepiscopus. d. li. qui aliquid in fine. licet ita sit
de metropolitano iure hodie tamen optinet de consue
tudine quod nullus archiepiscopus patriarcha vel pri
mas consecratur nisi a papa vel ab aliis de
mandato ipsius. ar. xxiiii. q. i. pudenda.
... consecrari ab episcopis cardinalibus. et quo
... hoc signatur vice metropolitani.
... in nomine christi. xc. q. sedes apostolica. et c.

Ordo sa **De temporibus ordinationum.**
cerdotalis et omnes inferiores possunt conferri
... sex temporibus anni. s. in sabbatis ieiunii
... quatuor temporum et in sabbato mediane
... ipse. que cantatur sitientes quia et pre
... dominicam de passione et in sabbato sancto pasce
... d. lxxv. c. ultimo. ext. de tempori. ord. de eo.
Fallit hoc in duobus casibus. unum est quia papa po
test conferre ordinem subdiaconatus in
diebus dominicis vel aliis precipuis festiui
tatibus. Aliud est quod quilibet episcopus potest conferre ad minores ordines. unum videlicet aut duos
in diebus dominicis et aliis precipuis festis. sed aliquem sub diaconatum ordinem nequaquam
in sex temporibus predictis. ext. de tempori. or. c. i. ii. iii. licet tamen non veterem compilationem. h. et aliorum.
... h. quod omnes ordines sunt conferendi die dominica. Et dicit quod vespere sabbati inchoato

imploratione ... qui ... c. presbiteri vel episcopi debet ordinari. Vel de precellentia fit per ...
aut alio modo. et sic forte statutum est quod plures presbiteri vel episcopi sint ordinati. Cum autem tres
episcopi consecrant episcopum potest contingi quod aliquis illorum consecrat secundum solus. Ideo cum alio
sacrant. et quod sunt ibi tres actiones. Sed unus solus contrahit ipsius. et s. h. una
sola passio in consecrato. sicut tribus hominibus ferentibus lapidem tres sunt actiones in ferentibus
ferentibus. sed una passio in lapide. In episcopi. cum metropolitani prouinciali. non metro
politanus cum tribus episcopis prouincialibus presumat episcopum ordinare. Inclusiue. Absolute
non est quod tres episcopi simplices possunt consecrare episcopum et duo episcopi cum archiepiscopo
non possunt. porro. Videtur quod iacobus ierosolimitanus a petro iacobo et iohanne apostolis est
ordinatus episcopus. Sed si apostoli erant episcopi quomodo ordinatus est iacobus in episcopum. Si
autem erant simplices sacerdotes quomodo potuerunt episcopum ordinare. Re. secundum quosdam simplices
erant sacerdotes. et diuina tamen inspiratione consecrauerunt episcopum. Vnde et quod soli omnes
presbiteri tunc potuerunt conferre omnia sacramenta. quia olim idem erant episcopi et sacerdotes. xcv.
d. olim. Ergo dico cum h. quod omnes apostoli fuerunt facti episcopi a christo. licet ignoretur
qualiter et quando. Cum sint quod iacobus ordinatus ab apostolis. Re. quidam ordinatus
non in episcopum sed in archiepiscopum per pallii dationem. vel ordinatus. Id est inthro
nizatus in sede episcopali. vel ordinatus. Id est ad ministrationem certi loci deputatus.
Id est in hoc solennius ut ibi preter alios ecclesie curam gereret. non alii apostoli eo inconsulto
ibi aliquid attemptarent; cum autem omnes episcopi apostoli inducen-
tes et generaliter ubique ministrarent. h. Vel dic quod fuit ordi
natus. i. visibili et mystica unctione iunctus sicut
solet fieri in consecratione episcoporum. cum autem nec ipse nec alii apostoli
fuissent hec visibili unctione iuncti sed sola visi
bili unctione spiritus sancti. Et diuina fuit inspiratio quod unguerentur
cum excellentiam non esset talis unctionis necesse est transcendit
ad consecrationem quia ad conferendum quod non habet. Et et ex hoc no
ar. quod unctio de illa ordinis non est de substantia cum unde uel esse
episcopus aliquis sine respectu unctionem. De consuetudine
secundo dico quod sit generalis hec consuetudo. pudenda. Videtur
quod olim fuit consuetudo mediolanensem et aquileiensem archi
episcopos a papa consecrari. mos inoleuit quod illi duo se
inuicem consecrarent. Signatur. non quo ad dignitatem
tem ut sit maiores eorum tamen quantum ad consecrationem
consecrandam. Unum videlicet supple ordinando. Secundo intelligas
quod in talibus diebus posset episcopus tantum unum aut duos
conferre de minoribus ordinibus. Immo potest omnes mino
res. Sed non debet ad illos quatuor eo die talibus diebus.
non unum aut duos ut dicitur ext. de tempori. or. de
eo. Omnes ordines sacros. In die dominico. idem quod dicitur
de baptismo sollempniter quia quidem sacramentum noue legis

Nota in text. Credo etc. licet quidam etc.

Nota cap. porro. Videtur quod iacobus etc.

Nota cap. Ergo dico cum h. quod omnes apostoli etc. Cum sint quod etc.

Licet ita sit de metro iure hodie tamen etc. Nota text. et cap.

Nota cap. pudenda etc. papa debet consecrari etc. Nota text. et cap.

Nota in text. Ordo sacerdotalis et cetera.

Nota in text. Fallit hoc in duobus casibus etc.

Hic tamen nota veterem compilationem et cetera. Nota text. et cap.

Alii dicunt et cetera. Nota textum et capitulum.

ad mane diei dominice ut sine interpolatione sabbati sive in mane dominice ordines conferantur. Sed in dominica dicatur conferri. Alii dicunt quibus assentio quod ordines in sabbato conferendos et etiam in mane diei dominice continuato ieiunio tam ab ordinatore quam ab ordinando. Et sic istud mane diei dominice sequentis trahitur ad vesperum sabbati precedentem. Et ita sic conferuntur in vespere sabbati sicut in mane diei dominice sequentis sicut fieri debet canonica in sabbato conferendi. Hanc ultimam opinionem videntur approbare generalis ecclesia et consuetudo ecclesie generalis et dicitur inde extra de tempore ordinationis. Sicut et infra dicit de continuatione ieiunii. Hic multa et varia solent dici, sed ea propter ad curiositatem et disputationem pertinent quam ad utilitatem non prosequor. Ordo vero episcopalis non nisi post et debet conferri in die dominica et hora tertia. d. lxxv. ordinationes. Sed non est necesse continuato ieiunio, cum tamen die dominica conferetur et in mane quia intelligatur ieiunium. Et idem in aliis ordinibus exceptis his in duobus casibus. Et quod post electum in episcopum in die sabbati consecrari in presbyterum et in eadem dominica consecrari in episcopum. Licet non possit fieri de aliis ordinibus. Nam qui recepit unum ordinem in sabbato non potest alium recipere in dominica, quia intelligeretur collatum esse in una die quod omnino prohibitum est. Hec autem permissio in qua non sed duo dies intelliguntur sabbatum et dominica. Item quod preti consecrandus infra tres menses a tempore electionis d. l. postquam d. lxxv. quoniam et in secunda collatione privatus exceptis tribus adhuc post quos menses. Infra quos si non purgaverit moram cedere metropolitani sui iudicio nec ibi nec alibi postea consecrabitur et hoc nisi fuerit impedimento iusto impeditus. d. c. quoniam lxxv. quoniam

P [illuminated initial] apa, patriarcha, primas, me — **Ubi debent ordines conferri.** — tropolitani debent consecrari quilibet in ecclesia sua vel in aliqua alia ad hoc idonea. ut d. xxiii. d. in nomine domini. d. lv. c. ult. xxviii. q. i. prudentiam et in extra de electione, ordinationes. Si archiepiscopus. Episcopi debent consecrari ubi elegerit metropolitanus. d. li. c. ult.

sine fraude et si in alia ecclesia quam in metropolitana fuerint consecrandi, cum presentia metropolitani debet se representare metropolitano suo infra tres menses a tempore consecrationis. d. lxiii. cum longe. Alii ordines sacri debent conferri in ecclesia cathedrali. ar. d. lxviii. c. i. Minores vero ordines possunt episcopi conferre in quacumque ecclesia sui episcopatus. d. lxxv.

Et quod tali die et tali hora apostoli imposuerunt manus super paulum et barnabam. lxxv. d. quod die et idem de hora tertia. quod episcopi debent predicare passionem christi que tertia est hora tertia legitur in ... quantum. Et quod episcopi non debent consecrari nisi dominica, quia die celebrant hora tertia. de consecratione ... in mane ante prandium et idem s. quod non est necesse continuatio ieiunii. Exceptis ... quod excepta ... de episcopis ... conferre minores ordines dominicis diebus et ...

conferre libere in ecclesia sua sive dominicis diebus. Sequenti dominica cum continuato ieiunio posset aliqua die dominica in presbyterum ordinari et hora tertia in episcopum consecrari. Sic tamen est ab alex. iii. in die pasche de electis archiepiscopo ... ut notavit. h. lxxv. d. quod a primo a tempore electionis. Immo tempore confirmationis. Ut h. sicut notavit. c. d. ... tamen antiqua consuetudo approbata vel elegerit. Non aliud observandum sit de approbata consuetudine ... consecrari episcopo illius loci de consuetudine a summo pontifice vel archiepiscopo. Debent conferri de ... regulari. Iudicium de consuetudine episcopi conferendi vel volunt. lxxvii. d. Ubi dicit quod reliqua sacerdotia ...

Ordo non episcopalis et cetera. Nota textum et capitulum.

Item post electionem infra tres menses et cetera. Nota textum et capitulum.

Item de consecratione et cetera. Nota textum et capitulum.

Nota textum. Papa, patriarcha et cetera.

Episcopi debent et cetera. Nota textum et capitulum.

Alii ordines et cetera. Nota textum et capitulum.

et die dominica conferri ... nam efficaciam ... conferendi ... generalis in die dominica ... in sabbato ... et ad ... debet ... episcopalis ... ieiunium ... die illo et ... in necessitate ... ita pro aliqua opinione ... continuatio quod si ... conferuntur die dominica ... non est necesse continuatio ieiunii ... intelligitur esse ieiunium ... illud ... hec ... d. lxxv. ... quod si ... alia die quam dominica ... hora quam tertia ... episcopi ... hora tertia ... tali die et tali hora apostoli imposuerunt manus ...

De forma ordinandi

[illegible] qui in ar. extra de temporibus ordinationum c. iij. De forma et celebratione ordinum non prosequar quia scripta sunt in libris episcoporum in ordinariis suis et poteris invenire de consecratione episcopi xxiij d. c. episcopus. d. lxxv. c. quod. extra de sacra unctione cum venisset. De sinonimis ordinum xxj. d. c. cleros. xxiij. d. presbiter. dyaconus. Subdyaconus. acolitus. exorcista. lector. hostiarius. psalmista. Quid si aliquid omittatur de institutis in canonibus? Numquid tenetur ordinatus [illegible] videtur quod non [illegible] si ordinator episcopus non [illegible] faciat [illegible] dicere quod ipse forte [illegible] videtur legere non tenetur ordinatus. d. xx. Item si unus vel duo episcopi consecrent [illegible] tenetur consecratio nisi sint tres [illegible] lxvj. cum provinciales. d. lxvi. [illegible] diaconus quod si ad [illegible] de his que fieri debent [illegible] actum [illegible] d. xxxviij. [illegible] Respondeo quod si unctio omissa fuerit non viciatur quod factum est sed caute suppleri debet quod omissum est. extra de sacra unctione c. i. extra si. et de sacra. non iteranda.

Ad hoc varie sunt opiniones. Hec tamen inter alias hic intelligo tutius [illegible] teneas quod illa de quibus non constat quod sint de substantia vel quod [illegible] tamen quod dicitur intelligas omnia esse de substantia nisi inveniatur expressum [illegible] quod non sit de substantia. Unde si aliquid tale de quo dubitatur utrum sit de substantia fuerit omissum, potest ordinatus iterari. Sed hoc ita intelligitur [illegible] quod reiteretur [illegible] d. lxviij. presbiter. de c. d. i. consuluisti [illegible] sunt omissa id de quo est expressum quod non est de substantia [illegible] ordinatus, sed quod omissum est debet caute suppleri statuto [illegible] ordines conferendos. extra de sacramentis non iterandis. Pervenit [illegible] presbiterum. [illegible] Est autem expressum in unctione quam non esse de substantia [illegible] extra de te [illegible] sane. Item de etate d. lxxvij. subdiaconum in veteri [illegible] extra de sacra unctione c. i. extra si. et de sacram. non iteranda. Item quod ordinandus in presbiterum vel diaconum recipiat manus impositionem episcopi non tamen manu super caput suspensa sed tactu corporali [illegible] quod ab eodem episcopo recipiat ordines vel quod recipiat singulos ordines [illegible] servatis debitis interstitiis [illegible] non est de substantia. extra de [illegible] non iteran. [illegible] et de temporibus ordin. quod translationem [illegible] Sunt autem alia de quibus nescitur utrum sint de substantia [illegible] vel [illegible] Et quod sint ieiuni tam ordinantes quam ordinandi [illegible] omnia intelligas de substantia nisi expressum inveniretur contrarium. Item summa notandum quod ordinati ab episcopo alieno [illegible] episcopi debent [illegible] multitudo vel alia [illegible] dispensatorem vel tolerantiam [illegible] non recipiunt.

[illegible] episcopo ita ut etiam ceteri alii sacerdotes assistentes presbiterum et diaconum. In illo capitulo dicitur quod presbiter per manus impositionem episcopi et elevationem manuum presbiterorum assistentium ordinatur. Dyaconus vero per solam episcopi manus impositionem. Subdyaconus per receptionem calicis vacui et patene de manu episcopi et aque et urceoli et manutergii de manu archidiaconi. Acolitus per receptionem ceroferarii cum cereo ab archidiacono et urceoli vacui. Exorcista per receptionem libri exorcismorum de manu episcopi. Lector per receptionem libri in quo lecturus est de manu episcopi. Hostiarius per receptionem clavium ecclesie ab episcopo. Psalmista absque scientia episcopi sola iussione presbiteri officium cantandi suscipere potest. Quid ipsi vero dicunt quod sacerdotes debent scire librum sacramentorum, lectionarium, antiphonarium et alia que ibi numerantur ex quibus si unum defuerit sacerdotis nomen vix in eo constare poterit. De unctione [illegible] hoc hodie non dicitur [illegible] sed in integra [illegible] ex toto quod nichil factum sit. presbiterum. ibi dicitur quod si dubium est an fuerit episcopus qui quendam ordinavit presbiterum ordinetur et sic intelligitur sollicitato [illegible] ubi habetur pro exemplo de consecratione. Et dicitur ibi quod consecretur ecclesia de qua nescitur quod sit consecrata. Decretalis. [illegible] extra de sacramentis non iterandis. extra de sacra unctione. tactu corporali. quod sic dicitur extra de sacram. non iteran. c. ult. [illegible] numquam lxxv. d. ordinationes. i. quod si aliqui fuerint ordinandi [illegible] minores ordines sed etiam sacri [illegible] possunt conferri absque missa [illegible] non debent. Sicut notatur ead. d. c. quod presbiteri [illegible] post conferre ordinem [illegible] ibi tamen dicit quod sacramentum altaris non conficiat nisi a ieiuno. de c. d. [illegible] in hoc tamen quod dicit de eucharistia credo quod non sit eius opinio tenenda.

De forma etc. Nota tex. et ap.

[illegible] manibus

Quid si aliquid omittatur etc. Nota tex. et ap.

Ad hoc varie sunt opiniones. Hec tamen inter alias hic etc. Nota tex. et ap.

Nota ap. hic. Item notavit etc.

Est tamen expressum in unctione etc. Nota tex. et ap.

Nota ap. ibi tamen dicit quod sacramentum altaris etc. Sunt autem alia etc. Nota tex. et ap.

Nota textum in summa etc.

Sane post sinus epc cum talibus &c.
No textum et ap.

Post dispensa. recum clericis &c.
Nota tex. et ap.

Item si eps ordinans non suum subditum &c.
Nota text. et ap.

Item non eps si quidam sunt ix ordines &c.
Nota tex. et ap.

execucionem. ex. de temp. or. q. tiii. sione. Ro.
f. c. q. pbri. Similiter debent deponi qui extra statuta tempora sacrum ordinem receperunt. ex. de temp. or. Sane. pot tamen eps cum talibus post eis imposita penitentia competenti in susceptis ministrare ordinibus dispensare. ex. de temp. or. consultationi. potest dispensare cum clericis qui ab excommunicato epo ignoranter ordines receperunt. ex. de ord. ab eo qui re. e. c. ii. Item si eps ordinans non suum subditum post preceptum vel inhibitionem sui epi cuius subditum ordinat, poterit proprius eps confirmare quod factum est pro sua voluntate. ar. ii. ix. q. ii. lugdunensis. ff. de rei vendicatione. Item sciendum quod novem sunt ix ordines quorum iiii minores sunt et v sacri. Maiores sunt sacri. Minores sunt psalmistatus. ostiariatus. lectoratus. exorcistatus et acolitatus. Maiores sunt subdiaconatus. diaconatus. presbiteratus et episcopatus. Alii dicunt septem ordines esse tantum. Negantes psalmistatum et episcopatum esse ordines. ar. d. xxvii. illud. Isidorus. qui ostiariatum esse primum ordinem. Primi probant psalmistatum esse ordinem per iura supra cepta. xxiii. d. psalmista. xxxii. d. preterea. ex. de eta. et qua. cum contingat. De episcopatu non probatur. d. lxxvii. c. i. ex. de pbri. non bapt. veniens. de utroque probatur. xxi. d. cleros. ad. c. illud qui alii docent pro se respondent pro se respondent quod ibi dicto primo ibi posita non respicit precedentia sed sequentia. Item dicitur recipi per ordinem. sed quod cum minores fuit. d. lix. si officia. d. lxxvii. c. i. Si tamen per saltum aliquis promoveatur. i. uno vel pluribus ordinibus pretermissis aliquem ordinem superiorem receperit sicut quidam idem faciunt volentes ad sacerdotium properare festinare et cum aliud impediat tamen dicitur deponi. et si non malicia sed negligentia aliquem ordinem pretermisit. sed ex dispensatione epi imposita ei penitentia pro eo quod sic ignoranter vel negligenter in ecclesia ordinem pretermisit ad ordinem omissum potest promoveri. Interim ab superioris ordinis executione suspensus. c. d. xlviii. sic olim. x. ordinate ad ordines accedendus est. Etiam talium appetit qui ad summi loci fastigia post per ignis gradibus per abrupta querunt assensum. ex. d. lii. solicitudo. ex. de cle. per saltum promo. c. i. Sed nunquid laicus qui nullum preordinem processit recipere ordinem sacerdotalem omnibus aliis pretermissis. Ad hoc dicitur hoc quod non nisi habeat ad minus primam tonsuram. ar. d. xl. sicut. Alii dicunt contrarium dicunt in sit baptizatus. Ro. f. de pen. or. q. sed nunquid laicus.

Quid si clericus pretermisso sacerdotali ordine consecratur in epm. Ad hoc dicunt fere omnes doctores quod nullo modo potest esse epc nisi sit sacerdos. quod vult extendere innocentius. ex. de exces. pla. Ex tenore. in fine. Eo quod hic casus iste est specialis. quod ordo sacerdotalis est quasi ille fundamentum ordinum episcopalium. Sed quid si aliquis promovetur in epm pretermisso aliquo ordine alio a sacerdotali et ordinet aliquos. Si aliquis confert ordinem. potest dici quod sic. Contra sententia fere omnes

Item dicitur recipi per ordinem et cetera.
Nota tex. et ap.
Si tamen per saltum &c.
Nota tex. et ap.

Sed nunquid laicus &c.
Nota text. et ap.

Quid si clericus pretermisso et cetera
Nota tex. et ap.

ministrarent. vel non promoveatur. vel etiam ad illa dispensatione sine consultatione non tenetur. Et de dispensatione super eundem in susceptis ordinibus. Et hec est lex. q. c. sed quidam dicunt quod de rigore videtur quod tenue hic dispensationem. quod licet de rigore iuris. potest dispensare tamen in susceptis quod in illis ... Alia illa dicunt quod adhuc doceat non distinguunt ... Id dicat magister de receptione alieni parochiani ... ordinem. f. de pena. q. d. quia nullo. Item ... si quis consecrationi. Si in negociis alienis bona fide ... cum dominatum habuerit liberabit. Si officia. Ibi ... dz esse dupx quam non sunt. et per lector. post ... et sic de aliis ordinando est. debet deponi ... Ignorant. ex hoc videtur quod si hoc fecisset ... non possit eps cum eo dispensare. ordinem omissum. Nunquid ad superiorem ... Credo quod sic ... Vetatur ... tonsuram ... ordinibus ... quod non potest aliquis ... sacrum ordinem ... vel aliquis ... non potest ... de minoribus ordinibus ... pro plus sacris ... ordinem ... to plus ordine ... et sic notatur. ... Colliguntur. ... ibi dicit quod ... in mio altaris ... non potest ... Prudenti ... plerique non ... tamen si tamen ... vel potest recipi ... conferri sicut ... ... cilitatis ordo ... dicitur ordinem ... ordines exequi ... et ... tia ordinis ...

Excepto illo ordine quem non accepit. quod qui non habet dare non potest. i. q. i. gratia. et q. vii. daibertum.

Quid de hiis qui habentes nullum ordinem exercent diuina officia. vel aliquem ordinem habentes exercent officium alterius ordinis quem non habent. Respondeo. primi si sunt laici debent excommunicari. secundi sunt deponendi. vel perpetuo suspendendi ab ecclesiastico ordine quem habuerunt si perpetuum videatur. prouisionem episcopi vicino vel remoto subiecerint in sede tollerentur. Sunt tamen potius vlterius promouendi. probatur hic extra. de clerico non ordinato ministrante. c. i. ii. Et ar. xi. q. iii. Paulus. xxv. q. ii. Si quis. Sed dicatur quod primi in ecclesia seruari ea mentem ut qui habuerint admittatur quod est probabilius de necessitate quem non accepit assumpsit. De ruffinio apostoli quem tamen non licet altarium ministrare cum quo clericum esse in sacris ordinibus constitutus. Item suscitatio probatur ad seculi negotio reuertatur. Et tamen ut dicitur possit si de agenda penitentia dicit generaliter et cum eo adhibenda cautela. Salua tamen gratia quam videtur si se ad regularem vitam transferret. extra. de non ord. mini. c. ii. Et ite quicquid episcopus post competentem clericorum ad ordines suscipiendos videtur quod non ordinatur extra. Nemo est qui compellatur inuitus. et episcopus inuitum ordinare debet. Et alii pene subiacere. d. lxxiiii. c. i. Solo. Cuique si notum sit aduersus distinctio est diligenter tamen. Et alii vel extra compellere clericum ad suscipiendum ordinem adnexum beneficio vel dignitati quam habet. Alii non ad recipiendum alium. In primo casu. videlicet cum electum in archiepiscopum vel cogere ut fiat diaconus vel electum in decanum archipresbyterum. et cetera. positum ut fiat presbyter. post prouisionem ordinem illi dignitati vel beneficio. et capite. di. lx. In nouis. extra. de ele. c. in cunctis. Extra. de eta. et qualitate. c. i. Fallit tamen hoc primo casu. scilicet tamen sine culpa sua post electionem et positum ad ordinem sed tamen ordinatum fuerit esse irregularis. ar. extra. de ele. Cum in cunctis. Primo modo vel non obligatur. Quidam tamen non ad minuitur huic casui. De extra. de eta. et qualitate. c. i. in fi. Sed illa intelligitur cum culpa sua quod est predicitur. In secundo casu. scilicet tamen vel extra eum cogere ad suscipiendum ordinem non adnexum beneficio vel dignitati subdistingue. Quia aut necessitas aut vtilitas ecclesie exigit aliquos promoueri ad ordinem illum aut non. In primo casu item subdistingue. Quia aut ille clericus excusat se ratione criminis quod se dicit commisisse aut ratione alicuius impedimenti quod dicit se incurrisse aut sola voluntate renuit. se excusat se ratione criminis ... cogi episcopum promouere. In secundo casu ... ad ordinem illum ... ipsum ... remoue ... beneficio quod obtinet ab ecclesia ... valde vtilis vel necessarius ecclesie. extra. de eta. et quali. Quanto.

Contumaciter quod non uel nimio cessare suspendendi. vni intelligo de hiis qui minoribus se promouendo ad ordines ad quos ecclesia non sinit promoueri. uel qui tanquam scismatici in gerendo se officio ordinis quem non habent. Sicut secundo fuit. Ozias quia usurpauit officium sacerdotum. Pro eo vsus rigorem extendendum esse ad clericos minorum ordinum qui immiscent non ministrant in officio subdiaconatus cautius ... grauius et vlterius facientes non sufficientes de ordinibus ... omnes assiduitates ... Taliter tamen grauiter peccant ... attemptando. Item quod de illis clericis sacerdotibus in minoribus ordinibus constitutis qui in missa legunt epistolam. Supra dicit fuerunt irregulares aut peccant. Extra. Credo quod non. et quod sine ... pietate si faciunt. cum consensu ... probabiliter presbyteri. hic ... et clericos quam ... epistolas legunt. Extra. de vi. et ho. cle. vi. si. Intelligitur de clericis in minoribus ordinibus constitutis. Qui tamen presentes sunt subdiaconi. quod dicit legere epistolam quam acolitus uel psalmista. Qui tamen acolitus eam legunt ... et absque presumptione ... aut modicum aut nullo peccabunt. quia ... consuetudo talis ... vlterius promoueri. De rigore iuris ... dispensare episcopus ... et maxime ad ordinem illum ... officium ... et hic in uel ... extra. de clerico non ord. Et item clericus ... possit episcopus dispensare ... prohibeantur. Puleherum videtur admittere quod permissa ... potestate. Item de vita ... assumpsit de officio. In sacris ordinibus ... Credo de constituto in minoribus. Nemo. lxxiiii. d. c. ii. Irregulariter ... manum vel ... culpa sua. Cum in cunctis. Item dicit sane non solum de promouendis ... et de hiis ... primo ... tamen non obligatur ... obseruari. Et i. In fine. Ibi dicit quia aliquis iniusta ... prohibente ... post ... ministrant et ... de aliis ... et ... hostilis.

Nota in tex. Quid de hiis qui habentes nullum ordinem et cetera. Nota cap. Nota in tex. Credo in fi. et cetera.

potius

Nota in cap. Tales tamen grauiter peccare et cetera. Nota in cap. Sed quid de illis clericis et cetera.

De beneficio quod est simplex et cetera. Nota tex. et cap.

Nota in cap. Sed tamen presentes sunt subdiaconi et cetera.

Item nunquid episcopus possit compellere et cetera. Nota tex. et cap.

Nota in tex. Quid si super hoc notatum sit et cetera.

Nota in tex. In primo casu et cetera.

Fallit tamen hoc in primo casu et cetera. Nota tex. et cap.

Nota in textu. In secundo casu et cetera.

Nota in tex. In primo casu item subdistingue et cetera.

Noi tex. Si q solquolimi &c.

Noi tex. Vn nō exigit iustitias &c.

Noi tex. Dicitur aut exige utilitas &c.

Qd in re requirat caracterem qui coactus ordinatur &c.

Noi tex. & ap.

Et nunq̄ tenet continere &c.

Nota tex. ap.

Noi ap. At tex. non est uerum &c.

Mone q̄ &c. Noi tex. & ap.

Qd si dicitur ulla pmouit &c. Nota tex. & ap.

& ita p̄t intelligi capitulum. d. lxxiiij. Consuluit. & in d. excuses secundum cuius tenet alias ipromissa. puta p̄ ss̄ infirmitatem ul̄ p̄ aliquod aliud impromissum tale. Iur̄ tutorum nō pueniens ex delicto suo n̄ ē cogendus. & si cogebatur ei appello ad intendendum. sic dicitur in tutore cum excusatione n̄ admittitur. ff. qui ap. lib. le. i. s. Si qs tutor. Si tn̄ sola uoluntate se excus. nullam aliam causam ptendens n̄ q̄ n̄ uult debet compelli. ap. re. per subtractionem officij & uinfiag. d. lxxiiij. c. iu. iiij. Et de eta & qui. &c. V. nō exigit necessitas ul̄ utilitas ecclesie n̄ debet cogere inuitos. & si faciat puniendus est. d. lxxiiij. c. i. ij. & c. v. ista. Dicitur autem exigere utilitas ecclesie qn̄ ecclesia indigeret aliquibus ministris & n̄ sunt alij ydonei p̄t istum q̄ ecce uult compelli. necessitas qn̄ ecclesia indigeret ministro & nullus alius est ydoneus i ecclesia preter istum q̄ uult compelli. Quidam tn̄ aliter distinguunt. & tenent dominium ecclesie ista di. stinctionem. Quidam ut dicitur recipiat ad caracterem qui coactus ordinatur. Ad h̄ dicas q̄ sic. si coactio est conditionalis ar. d. lxxiiij. Vbi ista. xlv. d. de iudeis. i. q. i. Quidam. Etiam i tali casu est ibi uoluntas saltem i directa de qua dicit augustinus. uoluit facere q̄ noluit dicere. xv. q. i. merito. Sed si fuit absoluta coactio nullum recepit ordinem. si cut nec i tali casu recepit baptismum. Extra. de bap. & ei effectu. maiores. e. ti. & d. i. & bap. [illegible] Sed nunq̄ tenetur continere q̄ recipit sacrum ordinem conditionali coactione. uidetur q̄ sic. ne ordo ul̄ religio contemp natur. d. xlv. de iudeis. i. fi. Item q̄ coacta uoluntas uoluntas est. xv. q. i. merito. Et uidetur maxime fuisse in illo casu dicitur q̄ tenetur ex adiectione ordinis sacri. ar. d. xxviij. consacrat. d. lxxxiiij. cum in preterito. Item quod dicitur quidam q̄ tales tenentur continere. etiam si non debeant cogi ad ordinem suscipiendum. susceptum tn̄ & p̄ coactione tenentur seruare p̄ illud capitulum de iudeis. Io. dicit ipsum n̄ teneri. Si metus ul̄ coactio fuit talis q̄ posset cadere i constantem uirum. al̄ sic. Extra. q̄ metus causa. placuit. e. dic. fi. Item q̄ integritas corporis dei est uoti n̄ precepti. xxxij. q. i. integritas. & continentia n̄ debetur n̄ uoluntaria. ar. xxxi. q. ij. Cum teneam. xx. q. iij. p̄ sens. Pone ergo q̄ n̄ tenetur continere q̄ talis fuit metus q̄ potuit cadere i constantem uirum. [illegible] uidetur priuilegio clericali. Videtur q̄ sic si aliter uult uiuere clericaliter. ar. d. xxxij. Si q̄s. Et [illegible] ordo n̄ penitus transiret ad contrarium actum. d. xxxiiij. Quidam. Vel aliter dicas q̄ si pueri uellet uxorem legitimam ducere ea uti sine peccato. & ita intelligas solonem precedentis questionis. Si tamen ista uellet continere & ipse nollet n̄ haberet priuilegium. Ar si ipsa no llet & ipse uellet q̄ tn̄ i se continet habet priuilegium si aliter uiuet clericaliter ut tamen ē supra. ar. xxvij. q. ij. in [illegible] Si uero autem n̄ haberet uxorem uiuam tenetur p̄se continere. ar. illi. c. de iudeis. Quod si clericus uult pro moueri p̄latus eius n̄ uult q̄ forte sciret i decreto illum commisisse graue peccatum. i decreto se nolle continere. ar. illi. ar. p̄latum. Si dicitur q̄ sub certa causa regula tenendi est. etiam quandoque ti. sextum actum. ut si uidua ul̄ secundum duxit uxorem de h̄ dicitur ut notatum est supra. i. ti. de apostatis q̄ ex apostasia solet dici. Ar. dicas prima solo p̄ tui est & benignior & nos tenendi. h. [illegible]

Si quis tutor. Ibi dicitur q̄ qui d[illegible] datur tutor [illegible] to ul̄ ab illo q̄ [illegible] excusare se potest [illegible] [illegible] & sic ut admittitur [illegible] exculacio appellare [illegible] Conditionalis ut si [illegible] [illegible] mortis [illegible] [illegible] Absolutam [illegible] si ordo i metu uiolentie teneatur sub [illegible] ordinationis. Maiores. [illegible] dicitur q̄ ille q̄ [illegible] baptizari nec unquam [illegible] n̄ recipit nec caracterem suscipit sacramenti [illegible] plus est expresse [illegible] ce q̄ minime [illegible] De iudeis. Ibi dicitur de iudeis ul̄ q̄ p̄ coactionem [illegible] erant q̄ fidem [illegible] susceptum tenere [illegible] ne fidei quam susceperunt [illegible] uilis aut contemptibilis [illegible] Adiectio [illegible] [illegible] sicut [illegible] n̄ tenetur ad continentiam [illegible] nos [illegible] [illegible] diuini [illegible] tenetur continere. [illegible] ad eorum ordinem [illegible] [illegible] hec [illegible] statum ordinis [illegible] sic notatur [illegible] xxviij. d. In p̄n. Non tenetur maxime [illegible] ar. [illegible] placuit. [illegible]

vel p(ro)p(ter) aliq(ua)m silem ca(usa)m. Dicas q(uod) si est cl(er)icus secularis admoni(tus) p(otes)t in
decreto utabiliter cap. al(ia)s si ille i(n)t(ro)it(us) debet eu(m) ep(iscopu)s ordi(n)are. Ar.
de e(lectione) d. ii. Non pl(acui)t. Ex e(ius) sp(irit)u ep(iscop)o de t(em)p(or)ibus ord. ex tenore.
Si v(er)o e(st) regularis n(on) debet ordi(n)ari contra volu(n)tate(m) p(re)lati sui. Sp(eci)ali
et i(n) sublimitate graduu(m) s(e)c(un)d(u)m i(n) amplitu(di)ne caritatis acq(ui)rit re
gimi(n)i eccl(esi)e ext(ra) de t(em)p(or)i(bus) or(dinationum) ad aures. V(e)l d(e) diu(er)sitat(e) e(st) q(uod) regulares
sunt fortius astricti suis p(re)latis q(uam) seculares xii q. i. Non dicatis
vel alias si h(abe)t cl(er)icus sue p(re)tendi ordi(n)em forte v(e)l de b(e)n(e)ficii(s) cu(m) est
ordo ad no(n) ex(?) pot ep(iscopu)s eu(m) p(ro)hib(er)e q(uia) cui(us) sciat illu(m) co(n)su(m)pt(um) repp(er)i(ri)
occultu(m) et ita potest intelligi illa ex tenore. Si v(er)o n(on) talem v(e)l
preiudi(cium) n(on) t(ene)tur ep(iscopu)s eu(m) ordi(n)are. Et ita intellig(itur) illa. Ad aures.
Pone q(uod) ep(iscopu)s vult aliq(ue)m co(m)pell(er)e ad ordi(ne)m suscipiendu(m) p(ro)p(ter) m(ultam)
n(ecessitatem) et vii exigit utilitas eccl(esi)e vel isti(us) vel alt(er)iu(s) ordi(n)ari. Nu(m)q(uid) tene(tur)
ille recipe(re) ordi(n)em. N(on) videtur q(uia) ep(iscopu)s n(on) p(otes)t c(ontra) talem p(ro)p(ter)
co(m)i(tem?) vel aliam ca(usa)m honesta(m). Et si co(m)pellere(tur) eu(m) videtur q(uod) de-
beret deponi licet utile eet illu(m) ordi(n)ari. Ar. d. xlv. c. i. et c. ep(iscop)i(?)
Ext(ra) de eta(te) et q(ua)l(itate). Tuam. Ex v(er)o tu(n)c contra q(uia) licet ep(iscopu)s facere
sic recipiendo. Ille tu(n)c debet obedire et quo n(on) est m(u)lt(u)m q(uod) p(er)i-
pl(ur)i(mum?) i(n) eo m(u)ltu(m) et utile eccl(esi)e. Ar. xi. q. iii. Q(ui) s(upra). xxxiii. q. i. Os(?)
sulpiciu(m?) i(n)fr(a) xxxiii. q. ii. Maritu(m). De impedimento sexus.

Postq(ua)m ex tractatu(m) ordinu(m) aliq(ua)m fecimus digressionem
redeuntes ad p(ro)posit(um) de i(m)pedimento sexus. N(on) q(uod) femina
n(on) p(otes)t recipe(re) caractere(m) alicui(us) cl(er)icalis ordinis et in hoc ar(gumento?) si-
militer legit(ur) ap(osto)li i(n) p(ri)ma ep(isto)la ad thimo(theum). Mulieres aut(em) i(n) eccl(esi)a(?) e(ss)e pudicas
in eccl(esi)a(?) ... doct(ri)ne ... debere
ordinari. d. xlv. c. ... q(uod) est contrariu(m) ... q(uia) mulieres ...
clerum n(on) recipiu(n)t ... co(n)stitutione eccl(esi)e. Un(de) nec
p(otes)t p(re)dicare et absolutiss(?) nec videre nec excoiare et absoluere
nec p(rovi)n(ci)as dare nec iudicare n(ec) offi(ci)u(m) aliquor(um) ordinu(m) ex(er)
cere q(uam)uis sint docte et religiose. d. xxiii. Mulier(?) Licet(?)
xxxiii. q. v. Mulierem. Ext(ra) de sen(tentia) exc(ommunicationis). De monialibus. Licet eni(m)
beatissima virgo maria dignior et excellentior fuerit ap(osto)lis
vniu(er)sis n(on) tu(n)c illi s(ed) istis d(omi)n(u)s claues regni celor(um) co(m)misit.
Ext(ra) de pen(itentiis) et re(missionibus). Noua. Q(uon)dam tu(n)c in(n)uitur ad h(oc) e(st) cathusis(?)

xviii. d. Imp(er)io(?) q(uod) apud
nos ordinantur multi no(n)
teneri(?) ad co(n)tinentiam q(ui) si
intelligerent de caucius abso-
lute michi dicer(et) q(uia) illi n(on) reciperent
ergo ut ordine(m). Sp(eci)ali pro
inhibere dispensator p(ro)m-
que(m) tene(re) mula(?) d(omi)ni
manducare seu exactore(m)
moneat time(re). Ex te-
nore. Ubi q(uod) p(ro)p(ter) ex
cultu(m?) est si p(ro)uocatio no(n)
intus ei n(on) potest n(on) debe(re)
v(e)l ne aliq(ue)m p(ro)hibe(r)e v(e)l ab
a plena(?) et melius ... ma(n)d(a)tum.
Ibi d(icitu)r q(uod) uxor ad man-
datu(m) viri votu(m) absti-
nencie de consensu eius
emissum tenet(ur) frangere.

Postq(uam) ... Nonnum(?)
... et h(oc).
... thimo(theum) p(ri)m(a) c. iii.
p(re)dicare publica(m) p(re)dica-
t(i)o(ne)m possunt ta(men) i(n) capit(u)lo
suo et claustralibus sororibus
suas exhortari ad bona
et docere. Ex n(on) ... sp(eci)ali
b... i(n) synodo aug(?)
mulier semel docuit et
totu(m) mundu(m) subuertit.
Excoicare. Ex v(er)o tamen
q(uod) p(otes)t suas p(ro)hibere p(ro)ba(?)
eius de sua co(n)gregatione
q(ua)s excoicant vel ab sol-
uant moniales de consue(tudine?).

Illi tenentur obedire. Et tu(n)c illi p(er)bi(?) h(abe)nt ex co(n)sue(tudi)ne gn(er)al(is?) ... ep(iscop)i legi(?) vel p(er) s(e) exempte aut(em) v(e)l
h(ab)eo h(oc) de co(n)suetudine antiq(ua) et approbata. Ex v(er)o t(ame)n(?) p(otes)t ... videtur q(uod) sic et maxi(me) q(ua)ndo est talis co(n)su-
etudo q(uod) mulieres et laice h(ab)eant iurisdiction(em) de co(n)suetudine alicubi. Ext(ra) de arbi(tris). Dilecti. Et ... p(otes)t
... Ext(ra) de maio(ritate) et obe(dientia) dilecta. Et i(n)nouetur(?) ... q(uod) ... ab offi(cio) et b(eneficio)
... et p(re)sentare ad eccl(es)ias vacantes h(ab)ent ... ill(e) ... iudicare.
... de c(on)suetudine ... h(oc) n(obi)lis d(omi)ne de fr(anci)a ut ext(ra) de arbi-
dilecti ... docta ... Vacatus. Ibi d(icitu)r q(uod) ... sacra
uasa et pallas ... altaris ... Inhibere(?). Ibi d(icitu)r q(uod) ... aut(em)
n(on) debe(n)t iudicare p(otes)t de monialib(us). Ibi d(icitu)r q(uod) ... ep(iscop)i i(us) ...
... a sede ap(osto)lica et
... ad n(on) exceptas. Noua. Ibi d(icitu)r q(uod) abbatisse nec moniales b(e)n(e)dice(re) n(on) ... audire in
omnibus ... publice p(re)dicare ... b(ea)ta virgo et
co(n)ueniat.

Nota ... c(apitulum?) ... cl(er)icus ... &c.

Nota ... Pone q(uod) ep(iscopu)s vult aliq(ue)m ... Nota text(um) et cap(itulum).

Nota cap(itulum) ibid(em) ... ce... q(uia) ...

N(on) pau(c)a subiciam(us)

Ex(?) mulieres ca-
racte(re)m n(on) reci-
piu(n)t. Nota tex(tum) et cap(itulum).

Nota cap(itulum) ubi(?) m...
aug... mulier semel
docuit et cetera.

Nota cap(itulum) ... n(on) q(uia)
posse suspendere.

Nota cap. Sz quod de hermafroditis et cetera.

feminam recipe caracterem etiam dyachonalem uel presbiteralem quod non
quia pro le. xxvii. q. i. Dyachonissam. et Si quis rapuit. ibi. In illis ex
presso videtur probari de ordine dyachonali. De ordine presbiterali pro
batur xxxii. d. presbiter. Sed illa capitula dyaconissam. et Diaconisam vo
cant dyachonissam illam in qua forte fundebatur aliqua benedictio
bono cuius exequitur aliquod speciale officium. forte legendi omeliam
in matutinis. et aliud quod non licebat aliis monialibus. In illo autem c. presbitera
appellatur presbitera quia erat uxor presbiteri. uel est vidua uel maturissima.
Id est de rebus ecclesie curam habens ad instar matrisfamilias. et ita exponit
concilium Laudicense in .xi. capitulo eiusdem distinctionis. De sacramentis iterandis uel non

Quoniam quorundam sacramentorum iteratio
irregularitatem inducit merito post premissa
exponenda decreui aliqua sub compendio pauca sacramento
rum generalia permittere. Videbo igitur primo quid sit sacramentum.
quid signum. quid sacrificium. quid misterium. Secundo quot sint species
sacramentorum. Tertio que eorum essentialia. Quarto que sacramenta possint ite
rari. et que non. Ultimo que sint penitencialia sacramenta. Quid sit sa
cramentum Augustinus ostendit dicens. Sacramentum est sacre rei signum. Id est
sacramentum est inuisibilis gratie visibilis forma. Id est signum est res preter speciem quam
ingerit sensibus aliud faciens in cogitationem venire. Item. Sacri
ficium visibile est inuisibile sacramentum. eo quod panis et vini que
sunt sacrificium visibile signant inuisibile corpus Christi quod est sacrificium ecclesie.
Item gregorius. Sacrificium dicitur quasi sacrum factum. quia prece mistica consecratur
pro nobis in memoriam dominice passionis. Item. Misterium est ille ac
tus visibilis sacramento applicatus secretam et reconditam in se
continens dispensationem. i. virtutem et gratiam a deo dispensatam
et collatam. probantur hec omnia de con. di. ii. Sacrificium. Signum. i. q.
i. multi. Species sacramentorum sunt due. Quedam sacramenta sunt
necessitatis et quedam voluntatis. Sacramenta necessitatis sunt hec. ut
Baptismus. Confirmatio. Eucharistia. Penitentia. Extrema unctio. Sacra
menta voluntatis sunt hec duo. ordo et matrimonium. probatur hoc de con. d. iiii.
Nulla salus. de con. d. v. c. i. ii. De con. d. ii. Et si non frequentius.
Et extra de pe. et re. Omnis utriusque. de pe. d. i. Non potest quis. Iacob. Infirma
tur quis in uobis inducat presbiteros ecclesie ut orent super eum unguen
tes eum oleo. Vnde

Infirmatur quis in vobis inducat presbiteros ecclesie ut orent super eum ungentes eum oleo in nomine domini et oratio fidei saluabit infirmum et alleuiabit eum dominus. et si in peccatis sit remittentur ei.

dicitur mulieres quas apud grecos presbiteras appellamus. apud nos autem viduae seniores uniuire uel matricurie sed eas tamquam ordinatas constitui non debere determinat.

Quomodo sacramenta tam veteris quam noue legis. Sed ad conuenit sacramentis noue legis. Signum est. Item auctoritas de con. di. ii. Signum. Sacrificium. Gregorius. i. q. i. multi. Misterium. i. q. i. multi. Actus visibilis

sacerdotis et forma visibilis. Et non quasi magister sentit. Signum et c. sacramentum. Nulla salus preter baptismum promittitur infantibus.
In hiis capitulis agitur de confirmatione. Et frequentius. Ibi dicitur quod ter in anno debent communicare fideles. Et laicus de consilio. Omnis. Ibi dicitur quod semel in anno ad minus confiteri et communicare debet.
Non potest quis a peccato iustificari nisi ante peccatum fuerit confessus. Jacobus. capitulo ultimo.

Quid sit sacramentum quid signum quid sacrificium quid misterium. Nota Item cap.

Species sacramentorum sunt due et cetera. Nota Item cap.

Nota cap. Unde dicitur mulieres et cetera.

Nota quod de hermafroditis ... Item de dyaconissis. Nota quod magister dicit ... feminam recipe caracterem ... [illegible]

De sacramentis voluntatis sic d. lxxiiij a vista xxx q. ij. v; ...
Item alia divisio sacramentorum. Quedam sunt cum quibus confertur gratia ut
penitentia necessitatis et ordinis. Alia in quibus non confertur gratia ut sacramentum
matrimonij. Effectus sacramentorum est ut talia sunt est quia ipse accedit
quod est bonis bona et malis fictis mala occasionaliter i. q. i. cibus.
de. g. d. ij. et sicut mal' obest post bonum ad ... mal' ad iudicium. Unde
qui manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit et iudicium dic.
canon quia sacramenta non debent conferri in penitentibus xxv d. ubi
hoc intelligitur de peccatis manifestis. Quamvis si occulta non possent ab
eis negari sacramenta nisi per admonitionem secretam ut publice
... De. g. di. ij. Non prohibeat. Ex. de. sum. tri. ij. de cetera
... Circa iterationem sacramentorum
tenent quod sunt omnia hec tamen sacramenta baptismus. ordo. confirmatio
non quam debent iterari. De primis duobus Augustinus
utrumque scilicet baptismus et ordo sacramentum est et quadam consecratione
datur. Illud quidem cum baptizatur, et illud cum ordinatur. Ideo in catholica
utrumque non licet iterari. Quia iniuria facienda est sacramento
autem sacramento quia non iterandum iteratur. q. prima collatio non
valuit. i. q. i. sacramenta. De confirmatione est expressum. de. g.
di. v. de homine. Reliqua vero iiij sacramenta dicuntur quedam quod possunt
iterari. Quamvis de penitentia, matrimonio et eucharistia non dubitetur. Videtur
... videamus cotidie iterari eucharistia ... De extrema unctione
videtur similiter quod possit frequenter iterari. Quia ... infirmatur
cum sit medicina corporis et anime videtur quod adveniente ...
morbo apponi possit medicina et debeat. Et hoc optime convenit
secundum auctoritatem Jacobi. Infirmatur quis in vobis etc. Ex ad id. xxv. d.
illud. Nos autem dicimus quod nullum sacramentum est iterandum. Et est
... Augustinus dicens. Nulli sacramento iniuria facienda est. Quia
nullum sacramentum est iterandum. Quia de ... iniuria legitur. de. g.
d. iiij. ... Si obiciatur eis de istis iiij sacramentis predictis
quod cotidie iterantur. Respondeo quod licet quodam respectu dicantur
iterari eo quod sepius aliquo sumuntur. Non tamen ... ut ...
Unde ... non iteratur sacramentum sed iniuria. Item coniuncti
quoque semel benedicti quam non sepius. Ex. de. bis nuptiis. Vir au-
tem uel mulier ad bigamiam ... quia cum alia vice benedicti sunt eorum
benedictio iterari non debet. Preterea iterum tale ... benedictionem
dicunt suspendi ab officio et beneficio. Ex. de bis nupt. Capellanus.
Penitentia sollempnis semel imponitur cum sollempnitate. Ex illa penitentia dicitur
sollempnis nec debet iterari. Sed privata penitentia iteratur quotiens
homo peccat. Augustinus. Sicut unum est baptisma ita unica est
penitentia. xv. ... de penitentia. q. ... potest dici quod ideo debuit
... non potest iteratum absque iniuria. quia in prima collatione
... imprimitur caracter anime quia ... morte non separatur ab ea. Unde
si aliquis resuscitaretur non esset rebaptizandus vel reordinandus
vel reconfirmandus. Secus de aliis iiij sacramentis. Probatur hoc

De sacramentis. Coniunctio ... de iste
iiij. sacramentis. Ablu-
tio ... dolet ...
ordinationis ... prima ...
... ordo est per-
fectorum. iiij. ... mini-
morum et omnis christianis quod
sacramenta necessitatis quia
... precepto ... quia
ad ea suscipienda ... lex
et ... declaravit. Ubi
dicitur. Nos dominum tale ...
sacramentum qualis accedit
ad offensa ... vel ad sumendum.
Apostolus i. ad cor. xj. Item
d. ubi agitur de extrema
unctione. Et dicit quod non di-
gneri in penitentibus quia ...
non est sacramentum. Augustinus.
i. q. i. quod quidam. quia nemo
... magister quod dicit
Augustinus. De. g. di. iiij. omni
... expressum ... non ...
... iniuria. i. q. i. sacramenta
... De. g. di. iiij. o
... Si ... Item ...
... Capellanus
... ... quod capellani
... benedictionem cum ... ce-
lebrarent ... officio ...
... suspenduntur
tantur ad tempus. Item
... quod illo ...
... maritus alio vi-
... benedicto ...
... vel intelligi-
tur ... consuetudinem ...
... in quibus non ad-
hibentur benedicte ...
nuptie. Secundum non ...
est consuetudo quod ...
Ambrosius de penitentia di.
iiij. Reperiuntur

Nota ... i ap.
... iter. ...
alia divisio ... iter.
Effectus ... iter.
Nota ... i ap.

Dicit canon
quod sacramenta ... c.
Nota ... i ap.

Circa iterationem
sacramentorum ... c.
Nota ... i ap.

Nota iter. Aliter
... dicitur ... iter.

In coniugio quod
semel ... iter.
Nota ... i ap.

Penitentia sollempnis c.
Nota ... i ap.

Nota iter. prior
... dicitur ... iter.

No[ta] cap. ibi nouit. h. [illegible]. No in tex. [illegible] a dein est [illegible]

No[ta] tex. pecc[antibus] irantis [illegible]

dubitas ab aug[ustino] xxvii. q. vii. hec. Et. i. q. i. quod quidam. quantum. Et decretum est de binis [illegible] no parum nuptiarum et prima sollempni[tate] non ite[ra]ndis. Intelligitur ut de consuetudine gen[er]alis ecclesie alia optinuit. Cum possent sine periculo iterari. de pe. di. iii. § ex persona. Item pena fre[quen]tantis baptismum vel confirmationem vel ordinem videtur hec. le. ex decapitato. q. i. se scienter bap. iteretur. le. i. et canones qui sponte vel con[s]iliantes fuerint rebaptizati non possunt promoveri. Ergo intelligo si ignoranter et postea cum scienter iteratum habuerunt. Jd. si ab here[t]icis scienter et absque necessitate baptizati sunt. d. i. Confirmandum. i. q. i. Ven[ien]tes. Jn fine et q. vii. c. i in [illegible] veniens. In fine tamen clericali debent ubi [illegible] et sic retinebunt. Jud. clericale. d. l. xxxi. dem[illegible] de. q. d. v. cum
Qui a ignorantes sunt rebaptizati sicut rectum sit de tertiis [illegible] vel concili[is] absolute possunt promoveri secundum quosdam de iure. Sed in aliis [illegible] tutius est de dispensatione epi[scopi]. i. q. iiii. placuit. De ista [illegible] habetur. de q. d. iiii. qui vis ignoranter. Vbi dicit quod si igno[ra]nter est aliquis rebaptizatus ideo indiget penitere. Ibi [illegible] necessariis et non potest promoveri. Secundum illos tamen sunt qui rebaptizantur. vel de magno rigore vel de ignorantia [illegible] que non excusat in talibus. Item quod dictum est de rebaptizato intelli[gi]tur de reordinato et de reconfirmato. ar. d. lxviii. c. i. et de q. di. v. dem. q. i. c. [illegible] Item summa notandum quod quando dubitatur probabiliter utrum sit baptizatus vel confirmatus vel ordinatus sine periculo [illegible] tale dubium potest baptizari vel ordinari vel confirmari quia non intelligitur iteratum quod nescitur esse factum. de. q. di. i. solliciti [illegible] de. q. di. iiii. cum itaque. Et de presbytero non bap. in. veniens. Et de [illegible] sacramentum [illegible] hanc ubi sic. Non te rebaptizo. Set si non es baptizatus. Ego baptizo te in nomine patris et filii et sp[iritu]s s[an]c[t]i. Ex. de bap. et eius effec. c. ii. et eandem formam habet in aliis. Item solus epis[copus] [illegible] potest confirmare. de. q. di. v. manus nouissime ieiuni. Solus similiter potest ordinare clericos. [illegible] de dispen. offi. [illegible] epi [illegible]. Solus potest sponte sollempnem [illegible] et reconciliare sollempniter [illegible] in [illegible] aliud [illegible]. d. l. i. capite. xxvi. q. vi. cum aliter. Alia sacramenta post [illegible] sacerdotalis. Item quod tantum ad [illegible] sacramentorum non refert a quo conficiantur vel conferantur dummodo in forma ecclesie conficiantur et conferantur. peccant tamen qui indigne conficiunt vel celebrant. peccant etiam qui acceperunt ab hereticis vel scismaticis aliquod sacramentum preter baptismum in articulo mortis cum catholicus non inveniatur a quo accipiatur. Et ideo in excommunicato quod ab eo nullum sacramentum debeat recipi nisi baptismum in necessitate ut dicitur de heretico. Et de [illegible] [illegible] alias [illegible] collata sibi per confirmare. vi. q. xv. d. [illegible] [illegible] baptismis confirmare. Sed [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] ordinare ad [illegible] [illegible]

No i tex. [illegible] Item q. dem. summa nota q. dubitatur. Nota tex. et cap.

Item solus ep[iscopu]s [illegible]. Nota tex. et cap. Solus similiter. Nota tex. et cap.

Item quantum ad [illegible] aduitate. Nota tex. et cap.

De [illegible] [illegible] ecclia [illegible]. Nota tex. et cap.

Nota cap. ignorantes. Nota tex. et cap.

Et quos. Item [illegible] uel [illegible] de. q. d. iiii.

[illegible] ibi nouit [illegible] [illegible] [illegible] suam non possunt [illegible] uxorem suam [illegible] [illegible] uxorem [illegible] ea de nouo [illegible] [illegible] ordinem [illegible] [illegible] ad [illegible] non reperitur [illegible] monere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potestate. placuit. [illegible] baptizati non [illegible] ordo [illegible] [illegible] Et quos [illegible] [illegible] [illegible] baptizati [illegible] [illegible] ad mortem [illegible] ordinem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] canonicis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramentorum [illegible]

Item aliter [illegible]

[illegible] non debent recipi sacramenta [illegible] forte morte [illegible] [illegible] Sacramenta [illegible] sic ficti [illegible] In baptismo [illegible] non singularem [illegible] [illegible] si baptizet aliquis [illegible] christiano uel hereticus qui [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Item hec iiii sacramenta [illegible] efficacie [illegible] nichil [illegible] significationis [illegible]

De consecratione ecclesie uel altaris.

Post predicta sacramenta [illegible] consecratione ecclesie uel altaris [illegible] [illegible] solus episcopus potest consecrare ecclesiam [illegible] Et quo autem [illegible] semel sunt consecrata [illegible] non debent postea reconsecrari [illegible] [illegible] templa sacrari [illegible] [illegible] tu teneas in dubitanter [illegible] [illegible]

In baptismo [illegible] textum et apparatum.

[illegible] notatur textus et apparatus.

Non [illegible] solus episcopus [illegible] textus et apparatus. [illegible] notatur textus. [illegible] semel [illegible] [illegible] notatur textus et apparatus.

Tu teneas in dubitanter [illegible] notatur textus et apparatus.

In apparatu non [illegible] maior [illegible]

[illegible] secunda [illegible]

et de novo reparata sive
ex eisdem lapidibus
sive ex aliis. Extra de consecratione ecclesiae,
De fabrica. Et est ratio in
his duobus casibus: quia
consecratio ecclesiae maxime
consistit in unctione ex-
teriori et coniunctione ac
dispositione lapidum. Extra
de consecratione ecclesiae, Ecclesiis. Item
si paries ecclesiae si pariete
non funditus sit diruta
sive mutati fuerint,
quia tunc non est reconse-
cranda sed reconcilian-
da. De consecratione, distinctione i, Si mo-
tum. Propter homicidium
vel adulterium non debet
reconsecrari sed re-
conciliari tantum. Extra de
consecratione ecclesiae, Proposuisti.
Extra de adulteriis, Significasti.
Potest autem episcopus ex-
reconciliare ecclesiam
per se vel per alium episcopum.
Non dubito utrum ipse re-
conciliari a quo [illegible] aliter
reconciliet ecclesiam
per sacerdotes vel simplices
non potest reconcilia-
re, nisi consuetudo contra-
ria obtinuerit. Ab Ar-
chiepiscopo. Quia licet ex con-
suetudine utatur quod sine
ministerio episcopi ex(s)titit.
Quae ordinis tamen
episcopalis est, non potest in eo
vices gerere clericus et ma-
dare. Extra de consecratione ecclesiae
aquae, cap. Aqua. Item no-
tandum: Ecclesia quod fieri si
ecclesia non consecrata
aliquando fuit semine
aut sanguinis effu-
sione polluta. Ecclesie

Ibi dicitur quod non tenetur venditor domus pro maiori parte combustae, quam tamen emptor
quam venditor ignorabat combustam esse. Si autem solus venditor sciebat quod iam pars
remaneret combusta, stat venditio et tenetur venditor emptori ad interesse; si
autem emptor sciebat et venditor ignorabat, stat venditio et totum pretium
solvit emptor, si nondum solvit nec solutum repetit. Si autem uterque sciebat domum com-
bustam vel totam vel pro parte, nichil actum est, et dolus dolo compensatur, et ideo in eo
cum bonae fidei. Quod tamen in contrario casu dicitur quod nichil actum est. Intellige quoad partem
combustam. De fabrica. Ibi dicitur quod si aqua lustrali a Gidareis et sunt innovatae
sive altaris motione sive aliqua dubitatione cum in ea mota sunt celebrata missarum
sollempnitas, toties consecrationis sanctificationis impleberis. Et parum videtur facere hoc capitulum
ad planum quod magister dicit, cum hoc videatur dicere contrarium. Unctione exteriori, arg.
quod in parietibus est lex illa depulsata. Ecclesiam in qua. Ibi dicitur quod si ecclesia illa in qua
mortuorum corpora sepulta videntur aperta, consecratio eius sit sicut corporibus et sanctis
[illegible] et tugurii eius reaedificetur, id est reaptetur per dealbationem et cruces ibi appo-
nantur. Si motum. Ibi dicitur: si motum fuerit altare ecclesia de novo consecretur; si pa-
rietes mutantur et non altare salvis tamen exorcizetur ecclesia. Homicidium. Hoc intelligitur de
sanguinis effusione facta per contentionem. Quod tamen intelligo de enormi sanguinis effusione,
non de modica vel levi, ut si forte dum contendit cum aliquo in ecclesia, sed cum forte ipsum
offendat in naribus eius vel cum ungue aliquantulum excoriat eum, et tamen aliquantulum san-
guinis effundatur, magis quam ille qui hoc facit non hoc proposuit effundendi sanguinem.
Quid si lapide vel ligno cadente de ecclesia aliquis occidatur furiosus? Aut quia
sibi aliquis furiose se praecipitaverit aut ictu potius occisus fuerit. Aliud videtur
hoc notasse de consecratione distinctione i, Ecclesiis, quod in his casibus non sit reconcilianda ecclesia, ex quo
per contentionem non est sanguinis effusus. Tamen lex ibi de consecratione non de reconci-
liatione nomine consecrationis intelligitur reconciliationem. Dicitur et ibi quod si in ecclesia vul-
neretur aliquis letaliter et postea moriatur in domo sua. Ibi dicitur motum vel cum ac-
cepit. Contrarium intellige in contrario casu, ut si aliquis extra ecclesiam vulneretur letaliter
et fugiens ad ecclesiam ibi moriatur non reputabitur violata homicidio. Praeterea si aliquis
letaliter vulneraverit servum licet tempore mortis factus sit liber non punietur tamquam
de libero occiso sed tamquam de suo. Quid si in ecclesia iniuste occidatur sicut factum
de beato Thoma Cantuariensi? Bene dicunt quidam quod tunc reconcilianda est ecclesia,
quia hic sanguinis effusio ecclesiam non polluit sed consecravit. Pro adulterio debet ecclesia
reconciliari, nisi pro fornicatione sit commissa. Quod illud est de consecratione distinctione i, Ecclesias,
si illud, supra, Extra de consecratione ecclesiae, c. ii. Distinguitur de pollutione seminis utrum sit
facta fornicando vel adulterando, propter pollutionem autem in corpore facta non oportet
ecclesiam reconciliari. Si autem vir ibi reddat debitum uxori sive vel ea aut causa
prolis ibi coierint, videtur hoc sentire quod non sit reconcilianda ecclesia. Hoc tamen vi-
detur; solum in consecratione. Ego credo quod hic causa indigni reconciliatione et ideo propter eorum incontinentiam vi-
delicet. Non tamen credo hic reconciliationem esse necessariam propter occultam coniunctionem et conti-
nuo tamen propter maritum vel quia publica fama est de hoc et utrique delinquentium vel alter eorum publice
de crimine convincetur. Et sic intelligitur, Extra de adulteriis, Significasti. Utrum sit ideo quod absolute
propter hic occultas pollutiones de quibus nullum est scandalum aut fama fiat sollempnis
reconciliatio ecclesiae. Consecrationem per se patet, nam cotidie oporteret episcopo discurrere ad huiusmodi recon-
ciliationes faciendas cum eas demandare non possit simplicibus sacerdotibus. Episcopalis haec con-
secratio virginum et ecclesiarum et earum reconciliatio. Semine. Hoc distinguitur quo

Et est ratio in his duobus casibus, i. De fabrica: et est ratio in his duobus, nota textum capitulum.

Sed ecclesia si paries et cetera, nota textum capitulum.

Et nota in capitulo Si motum. Ibi dicitur et cetera.

Et propter homicidium et cetera, nota textum capitulum.

Et nota in capitulo Quid si lapide et cetera.

Et nota in capitulo Dicitur ibi et cetera.

An alius benedicat aquam et reconciliet.

Et nota in capitulo Quid si in ecclesia martyr et cetera. Nota ibi pro adulterio et cetera.

Nota in textum de pollutione, et in corpore et cetera. Nota in textum si autem vir ibi reddat et cetera. Nota ibi. Non tamen credo et cetera.

Item quod fieret si ecclesia non consecrata et cetera. Nota textum capitulum.

Debet aqua exorcizata lavari, ne communie lavandi organa suspendantur. extra de consecratione ecclesie, cum ecclesia. quam. Respondeo ff. de relig. Item quid de mortuorum corporibus qui a catholicis sunt sepulti et de [illegible] sacerdotalibus cum quibus et non de altaribus in quibus [illegible] presbiteri celebravit. Dic quod propter hoc nec sepulti debent exhumari si [illegible] nec altaria reconsecrari. extra de sacra unctione, Ex ... nobis. Item propter altaris remotionem vel minorem destructionem non debet ecclesia reconsecrari, sed altare tantum, quia alia est consecratio altaris, alia ecclesie. extra de consecratione ecclesie, ad hoc. Quid si dubitatur? circa tamen est de mensa, in qua sigillum fuit destructum penitus vel enormiter fracta vel fuit mota vel incinnum quod adheret stipiti, etiam in illa presertim coniunctione sollempniter esse consecrato altaris. Unde si aliquis de lapidibus stipitis tangens ipsam mensam est motus est altare reconsecrandum. extra de consecratione ecclesie, ad hoc quod idem dixisse. Quod et tenuit doctores. Item altari cum angulum quod anterius fuit [illegible] est de consecratione [illegible] xx. q. ii. Item propter ecclesie dedicationem diebus dominicis [illegible] extra de consecratione ecclesie c. ii. Anniversarium [illegible] in diebus [illegible] et aliis [illegible] forte [illegible] ... [illegible] non est [illegible] de negativa. xx. q. i. devotis. Item nullus [illegible] vel sancte reliquiones vel [illegible] aliam [illegible] edificare ecclesiam nisi consensu et auctoritate episcopi qui debet [illegible] lapidem crucem figere cum orationibus. Debet [illegible] pro [illegible] et [illegible] dotem sufficientem assignare ecclesie, non debet [illegible] in loco [illegible] de consecratione di. i. Nemo ecclesiam [illegible] placuit. Item conceditur cuilibet fidelium habere oratorium privatum in domo sua et ibi orare, sed non debet ibi missam celebrare nisi de consensu et auctoritate episcopi et propter necessitatem et quod non fiat preiudicium [illegible] enormiter parrochiali ecclesie. Clericus vero qui sine auctoritate episcopi in tali oratorio celebraverit debet deponi. de consecratione di. i. [illegible] clericos. Di[illegible] vel dic quod nec in oratorium aliquis licet [illegible] in [illegible] ecclesie absque auctoritate episcopi. hospitale tamen sine oratorio posset auctoritate propria fieri ad recipiendos pauperes. Item [illegible] ex quo monasterium vel ecclesia vel hospitale auctoritate episcopi edificatum est, nullo [illegible] debet postea converti in seculare habitaculum vel alios prophanos usus. extra de [illegible]

affectu ad [illegible] eius [illegible] sive [illegible] in [illegible] sive [illegible] [illegible] vel [illegible] distinguendum. Exorcizata, hec aqua consecrari [illegible] simplices sacerdotes lavari. Et hoc [illegible] [illegible] simplicem sacerdotem ut [illegible] mandato episcopi. [illegible] in illa [illegible] ecclesia [illegible] debet lavari quod non fiet [illegible] mandatum episcopi expectare in hoc casu, quia sic [illegible] auctoritas episcopi ad hoc quod ecclesia consecratur et quod ibi celebrentur divina a principio. [illegible] quod [illegible] est auctoritas episcopi. Alias tamen [illegible] quod [illegible] auctoritas episcopi ad reconciliationem eius postquam talis est polluta. Ad hoc quod altare motum fuit a [illegible] lapis ille solum [illegible] suppositus [illegible] sigillum continet [illegible] fuerit [illegible] debet oleo consecrari. extra [illegible] consuevit [illegible] consecrari [illegible] canones [illegible] videantur. quod idem dixisse. [illegible] quod altare in quo tabula est consecrata si mota fuit vel enormiter fracta, consecrari debet. [illegible] quod propter minorem destructionem debet altare consecrari. Enormiter, quod si in angulo vel in angulis [illegible] fuit fracta [illegible] angulus doleat [illegible] altaris [illegible]. Quid si ad additum fuit ad longitudinem vel latitudinem altaris? Respondeo quod propter hoc debet consecrari. Mota vel incinnum. [illegible] mensa illa [illegible] cohereat moveatur, non oportet iterari consecrationem, quod apparet in altari portatili quod si portetur de loco ad locum [illegible] propter hoc reconsecratur. [illegible] lapis [illegible] ab eo [illegible] stipitis. Secus de lapidibus [illegible] de [illegible] cui [illegible] est altare in [illegible] ecclesie. [illegible] motionem [illegible] lapidis [illegible] altare [illegible] immotum. Coniunctus. [illegible] de [illegible] lapidibus [illegible] iiii columpnas fundata est mensa altaris [illegible] moveatur [illegible] immota. Nemo. [illegible] de crucis [illegible] et altaris designatione et dote assignanda. placuit. [illegible] et sanctorum [illegible] [illegible] de [illegible] orationis et quod non debet [illegible] celebrari in [illegible] precipuis [illegible] aliis diebus. vel dic. et melius auctoritate episcopi [illegible] [illegible] monasteria [illegible] eo ipso quod fundata [illegible] consensu episcopi videtur esse concessum eis [illegible]

nota textum. item quod de mortuis et cetera.

item propter altaris remotionem vel minorem destructionem non debet ecclesia reconsecrari, set altare. nota textum et capitulum.

Unde si aliquis de lapidibus stipitis et cetera. nota textum et capitulum.

nota capitulum. Quid si ad additum et cetera.

nota capitulum. Si autem mensa et cetera.

nota textum. item posuit ecclesie et cetera.

nota ibidem [illegible] consecratum et cetera.

nota textum. item nullus [illegible] propria et cetera.

nota textum. item conceditur et cetera.

tamen.

nota textum. vel dic et cetera.

in textu. item [illegible] et cetera.

Nota in cap. Palla dicitur et cetera.

Nota in cap. Corporalia per presbiteros sunt abluenda non per laicos et cetera.

Possunt et vasa propter necessitatem vendi. nota textum et cap.

Item non debet hodie esse altare et cetera.

Nota in cap. quod tabula lignea consecrari non debet nisi habeat capsulam et cetera.

Item non debet presbiter pluries in die et cetera. nota textum et cap.

Nota in cap. Sed numquid sine vestibus et cetera.

Nota in cap. Sed numquid in nocte et cetera.

do. ut de h. xviii. q. iii. Quod semel. quia xviii. q. ult. c. Quid de ligna et ceteris de pallis altaris, vela seu cortine ecclesie, vestimenta ministrorum, vasa sacra, pelues et que ad ministerium spectant officii cum mixtura humanis usibus abluit? Quidam mittant sanctuarium et velamina non debent ad usus laicos vel profanos. De con. di. i. Altaris scilicet vetustate consumpta debent comburi et cineres recondi in ecclesiam sub pavimento vel alio loco tuto et honesto, ne inventa a pedibus coinquinentur. Ligna tamen eorum vel truncos possunt poni in alia ecclesia vel et in alio usu honesto scilicet puta capitulo dormitorio vel simili. Possunt et vasa propter vetustatem vendi aliis ecclesiis et in eadem forma vel conflata esse. probatur hoc ordo de con. di. i. Ligna altaris si de movo propter ignorantiam. In sancta vestimenta ad ministerium. Item. Non debet hodie esse altare ligneum vel vitreum sed lapideum. nec calix debet esse de ligno vitro. ere vel auricalco. sed de auro argento vel stagno. nec corporale debet esse de serico vel panno tincto. sed de puro et candido lino. De con. di. i. Altaria si. vasa. ut calix. consultum. Item non debet cantari missa nisi in ecclesia consecrata nisi sit portatile vel saltem in altari consecrato. vel si sit in itinere. habeatur ad minus superposita tabula consecrata. In necessitate et potest missa celebrari sub divo sub tentoriis in itinere videlicet vel extra tectum honesto vel simili. dum tamen habeatur ibi superposita tabula ut dictum est et cetera ornamenta necessaria. de con. di. c. i. Concedimus et c. Concedimus. Item. Non debet pluries in die cantare nisi unam missam. Excipiuntur tamen ab hac regula sex casus. unus die natalis domini. In quo potest cantare tres. In aliis diebus potest cantare duas in casibus sequentibus. Una pro defunctis et aliam de die si necesse fuerit. Item propter necessitatem peregrinorum hospitum convenientium et infirmorum. et forte propter necessitatem nuptiarum vel etiam similibus. Ita tamen quod unam celebret ultra duas alias propter aliquam necessitatem nec aliquam causam adulationis vel cupiditatis quia

ad opus infirmorum vel ad possessiones suas faciendas. ta sua. Quod semel dedicata est. et in monasteria. si episcopum manere in monasterio. non ut possent sanctuaria habita cum illa. pelle altaris. palla dicitur velum quia altare cooperitur. Item palla dicitur quod corpus christi involuitur. Velum quasi cortina quod super altare dependet. vel quod ante altare vel ea que dependent ad parietes ecclesie. Corporalia. Sed numquid sunt abluenda per laicos aut mulieres? quod non est mos de iure. sed de consuetudine fiat. Sacra vasa ab aliis quam a sacris ordinibus quod dicatis non tractentur. In illo capitulo. Vestimenta dicitur quod sacra vestimenta ecclesie non debent ad alios usus transferri vel ab aliis quam sacratis tractari. Ad nuptiarum ornatum dicta missilia non prestentur. Stagno sub quo intelligere plumbum. Altaria si non sint lapidea non consecrentur. In sequenti capitulo dicitur quod in ligneis vasis non consecrantur. quod calix non debet esse de ere quod vomitum provocat nec de auricalco ligno vel vitro. sed de auro vel argento vel stagno. in serico vel tincto panno non celebretur. sed in puro lineo de lino. sicut corpus christi in sindone munda sepultum fuit. Altari ecclesie tabula lapidea que consecratur nisi habeat capsulam. De capsula cum qua generatur tabula illa vel vetere utrum sit lignea vel lapidea vel de alia materia solida. Altare quod lapideum significat christum cuius ille petra autem erat christus. denudantur altaria in die passionis dominice significat quod discipuli eo relicto omnes fugerunt. In firma supra petram solidam. Non namque que in undis vel in fluminibus fluctuet. ne ea mutantur sicut sanguis [illegible] in debito motu. Introitus tamen missam potest ibi dici. Sed numquid sine vestibus missa debet celebrari corporis. Respondeo credo quod si fiat vere erit sacramentum, licet gravissime peccet qui hoc fecerit scienter. Pro defunctis. Quoniam ecclesia hec restringit ad casum quando funus presens est sicut canon non distinguit in hac parte. nec ego distinguo. utrum fiat sic pro corpore presenti aut anniversario aut devotione. dum tamen non sit corrupta intentio vel nec contra consuetudinem localem approbatam et constitutionem synodalem quo fiat. Item numquid in nocte post missa cantari vel an mane

de peccato mortali. probatur h(oc) de c(onsecratione) di. i.
sufficit. Ext. de cele. mis. c. i. Consuluisti.
Item si quis missam peculiarem n(on) debet q(ui)s
dimittere cum audiat missam de die. ext. de
cele. mis. c. ii. Et in diebus profestis cum
sollempniter cantatur missa de beata virgine vel
de spiritu sancto vel similis, n(on) dicitur p(ro)p(ter) primum anglicanus
resymbolum decantari. licet in missa p(ro)p(ri)a p(ro)
p(ri)mo decantetur. vo iter commemoratio-
nem et sollempnitatem dubium ordinatur. ext.
de cele. mis. Consilium. Item. quid debeat fieri
cum species vini cadit post consecrationem sup(er)
p(ro) pallas altaris vel alibi. re. s. de primis.
si. te. ext. de cel. ii. ultimum in medium sacrificium
cui et secundum consuetudinem ecclesiarum nullus et roma-
narum p(re)sbiteri. De. vesp(er)is placet s(ecundum) angl(icanos) con-
suetudinem fuerint et aliis quod longum tota
non exigunt dicetur eis certo cogitandi
dubitandi et interrogandi. Qui tamen plura voluerit
inquirere legat

tinas vel ante primam dicunt. Item. Credo quod si sciens
ante diem celebrat cum sic contra constitutionem generalem
ecclesie mortaliter peccat. non tamen hoc propter preceptum vel superiorem dicitur
fateretur in casu ut si aliquis vel aliquis contingeret infirma-
ri ad mortem nec posset sumere eucharistiam nisi ante diem con-
ficeretur. Idem credo de illis qui nocte natalis matutinis
celebrant cum hoc sit contra generalem consuetudinem et applau-
sum. Qui celebrat antequam primam cantet, si peccat
mortaliter. nisi sit contraria consuetudo loci aut statutum
synodale aut provinciale. Qui propter negligentiam pretermissa prima ce-
lebrat etiam. Credo quod sufficit si ante suppleat quod dimis-
sum est et agat penitentiam de negligentia. peculiarem. Item
specialem de aliquo sancto aut defunctis aut de aliis de
die. Hic intelligo cum dies habet propriam missam. vel de
illo quod eo die tenentur audire missam. Et illos quibus
in diebus festis sufficit audire unicum de festo potius
celebrantur de beata virgine vel pro mortuis. Tales
etiam non audiunt missam de die quia missa applicatur omnium
tantum et cetera. Ext. Item quod quidam laicorum in consuetudine
habent ut per singulos dies audiant illud evangelium In principio.

tractatum de consecra-
tione in decretis. et ext.
de sacra. unc. c. i.
de bap. et eius effectu.
p(er) totum. et de consec.
ecc. vel altaris p(er) tot.
et de gest. episcopi p(er) tot.
et in libro sententiarum

In summa est zoblia quilibet peculiares de sancta trinitate. de sancto michaele. Ideo secundum
est ut in dictus non faciant in suo tempore. Et si velit audire pro reverentia sancte tri-
nitatis vel pro alia devotione. sed si voluerit quod omnis misse cantentur de eadem pie mis-
sa audiat et pro salute vivorum ac defunctorum. primum anglicanus. s. Extra de celebr.
Omnibus. Ideo est. Credo. hinc videtur ipsi in iustas leges derogari propter contrariam
consuetudinem. Consilium. In fine ille dicitur. Te deum laudamus. et explanit
dimittit quod dicitur in fine ... laudibus matutinis.

De qualitate ordinandorum

Post hoc tractatum omnium impedimentorum subiungit speciale impedimentum
Post tractatum xxv. circa hic procede quod sit ordinandus si vitiatur ex ii. ad
corp. vi. De facto. Infamis est de facto cui apud bonos et graves sententia
facta ex opinione super aliquo crimine. Infamis de iure est qui sic dicitur ex infamia. Sed
notatus est de furto et qui pugnavit in harena pro lucro et filia. Generaliter.
Ubi dicitur quod non debent ordinari ... quod tamen ... Item. ubi dicitur quod qui in a-
liquo crimine ... infamie nota aliquis promoveri non debent.

conclusio et sigillum videlicet quod sit bone fame ne aliis infamiorum cor-
rumpantur et vitiaretur ministerium. Generaliter quod et specialiter
Posset. xxxvi. circa.
p(ro)pone tenendum est quod omnes infames tam de iure quam de facto repellis a promotione. quod ponte
dignitatum vel ordinum infamibus et suspectis propositis patere non debet. d. xxxvi. denique.
extra. de iniuriis. querelam. ext. de excess. p(re)latorum. Inhibendum. di. iii. Cum in aliquo
ordine supradicta impedimenta sequuntur generalia. Ext. de elec. Cum nobis olim. Item
colligitur tamen in ordinando est tenendum. et maxime in illo qui promovetur ad dignita-
tes. s. etatem scientiam morum honestatem et litteraturam sufficientem. Item. dic vel ut
Posset. De electionibus prelatorum postulationibus confirmationibus et renuntiationibus. Omnia predicta complevi.
hic multa ponit de electionibus prelatorum postulationibus confirmationibus. consecrationibus eorundem
et renuntiationibus eorundem. quia hic sunt plura ... non prosequitur de singulis tamen

Item pro missa pe-
culiari et de dicendis et c.
nota text. et ap.

nota in text. Item quod de-
beat fieri cum
species vini et cetera

nota in text. quod sit
infamis de facto
et de iure.

Generaliter quod et
specialiter in exceptione et c.
nota text. et ap.

nota de electione.

propter utilitatem quam continet pauca dicam. Quid ergo si postulatio erit canonica si non obstat propter quod electio ... ordinandi est attendenda si intervenit simoniaca pravitas de quo ut supra de simonia § ... a quibus et de quibus et qui et ubi et sicut debuit. Sed si postulatum ... [illegible]

nota de postulatione. Nota ... postulat ... non velit ... [illegible]

nota de confirmatione.

[illegible]

[illegible] consuetudo confirmatur. qui nullum habet superiorem a quo petat confirmationem. de xxiii. In nomine domini. Et electus non debet administrare in spiritualibus vel temporalibus ante confirmationem. Et si fecerit, debet irritari electio. et quandoque ex causa ob eam fuerit denuncianda et penitus non tenere. extra de elec. nosti. [illegible] extra de postulatione. Cum iam dudum. Fallit hoc in illis qui sunt ultra Ytaliam constituti et debent petere confirmationem a papa. Tales enim propter nimiam remotionem et periculum quod posset esse in mora possunt statim cum sunt electi [illegible] ministrare tam in temporalibus quam in spiritualibus. extra de elec. qui sic. nichil est. Post confirmationem vero tamen consecrationem habet plenam administrationem omnium preter illa que maiorem exigunt dignitatem et que [illegible] ex ordine. quam ex iurisdictione [illegible] ut probatur per eam intra pulsi inductam. extra de elec. transmissam. Circa renunciationem nota quod multe sunt cause quibus vel appetit vel impulit renunciare prelature. sunt tamen due cause probabiles. vi. xl. extra de renun. in plaris. Nota dixi quod alii superius [illegible] quibus renunciare licet. Item quod dixi duas causas probabiles intelligas et non sufficientes. quod in spiritualibus [illegible] maxime fuge meliorum vite que alta [illegible] intellige quatenus prelatura [illegible] renunciatio fieri [illegible] xiii. Ce [illegible] due probabiles humilitas et melior [illegible] et ve ac sufficientes causas [illegible] debilitas corporis defectus scientie malicia plebis grave scandalum et irregularitas [illegible] quibus et alle cause continentur [illegible] compellunt aliquem ad religionem. Nota tamen ille sufficientes. Aut certe pusillanimitas. [illegible] labore [illegible] efficiat vanitas. [illegible] possit vacare ociis et voluptatibus. Captatio humane glorie ut [illegible] dicant homines [illegible] abiectus in domo [illegible] timor amissionis [illegible] vane glorie [illegible] quod fuit sepius renunciari vel quod [illegible] Nam simul inter ex aliqua causa repetit. Illud autem igitur [illegible] qui non vult episcopale [illegible] excercere. Et. Nota quod regularis debet renunciatio in manu illius de cuius manu habetur institutionem vel confirmationem. extra de renun. nonnullus. xvi. q. ult. c. ult. Unde abbas immediate [illegible] ad romanam ecclesiam non potest cedere sine licentia sedis apostolice [illegible] extra de renun. c. ult. Si autem [illegible] in [illegible] renunciatio in [illegible] debuit renunciare. vii. q. i. Nota opp. extra de renun. quidam. Item quod dixi renunciationem debere fieri in manu eius a quo habetur institutio. fallit in episcopo qui non potest nisi in manu pape a quo postquam petierit et optinuerit [illegible] debeat vilium ne [illegible] videatur illusi [illegible] extra de renun. [illegible] de pallio. Et nota quod propter [illegible] potestatis. Archiepiscopi et primates tamen in diebus sollempnibus et [illegible] sollpna

[Right column, upper text:]

dam patriarcham. quod triumphaliter [illegible] clarum archiepiscopum iam confirmatum ad ecclesiam episcopalem [illegible] dicit. Qui sicut. In ista decretali hodie [illegible] nichil est. Ubi dicitur quod valde remoti videntur ultra Ytaliam constituti et electi [illegible] in concordia dispensative propter necessitates ecclesiarum et utilitates in spiritualibus et temporalibus administrent. Simplicibus provendam [illegible] non prohibitum potest de consuetudine ad minus prelatos quam episcopum. Me liores. [illegible] regularis. Providam. [illegible] quorum tantum [illegible] Alius. ut autem non continetur ibi quod decisa est. Amonet. Ubi prohibeas ne ecclesias tue dyocesis ad tuam ordinationem pertinentes absque tuo consensu [illegible] audeant aut demittere. Aut te inconsulto [illegible] c. ult. Ubi dicitur quod episcopus debet violenter [illegible] in loco suo [illegible] ex [illegible] de confirmatione. Et incipit [illegible] ecclesie [illegible] Nota [illegible] ubi ecclesie restituatur [illegible] Et [illegible] de episcopo [illegible] autem [illegible] ecclesiam suam. Quidubiis. Ubi dicitur quod renunciato [illegible] in manu laici non valet. [illegible] renuncians [illegible] ab eo [illegible] De pallio. Circa [illegible] tituli. Mulierum [illegible]

[Marginal notes:]

nichil — Nota istud. Electus non debet administrare etc.

non — Fallit hoc in illis etc. Nota de rap.

Nota istud. Post confirmationem etc.

de renun. c. ultimo

Nota de renunciatione.

Nota quod regularis debet renun. etc.

Nota istud quod dixi etc.

Nota de pallio.

Ex. i. q. [illegible] ecclesiam sue provincie. e. d. pallium [illegible] morem. De c. di. i. porro. Ex. e. c. i. ad honorem. Non potest metropolitanus pallium suum alii commodare. nec suis ex provincia [illegible] quin uti [illegible] debuit metropolitanum alicuius non sit. [illegible] habeat [illegible] ex. de. [illegible] consilium. ex. de usu pallii. ad hoc. ex tuarum. Item electus in metropolitanum vel primatem debet petere pallium infra tres menses a tempore consecrationis computandos vel a tempore confirmationis. Si forte iam erat consecratus. et non petierit licet [illegible] cessante [illegible] potest de hoc accusari et a dignitate removeri. Item ante susceptum pallium non audet archiepiscopi vel primatis [illegible] potest antea facere ordines. convocare concilium. et alia maiora que pertinent ad ordinem episcopalem. [illegible] c. [illegible] Ex. de usu pallii. nisi. et d. c. quoniam. Ex. de elec. significasti. Quod sicut. Ex. [illegible]. Item debet peti cum instantia. et tunc eo debet dari novum privilegium vel antiquum confirmari. debet et metropolitanus quando recipit prestare sacramentum fidelitatis et obedientie ecclesie Romane. [illegible] pallium accepturus. Ex. de elec. significasti. Item summa quod nota quod electo episcopo debet fieri infra tres menses a tempore [illegible] computandos. d. i. postquam. Consecratio debet peti [illegible] infra duos tres menses a tempore electionis computandos. d. lxxv. quoniam. pallium debet peti infra alios tres menses [illegible] est. et [illegible] differtur. xxviii. d. de [illegible]. Item quod dictum est de electione episcopi quod debeat fieri infra tres menses extenditur hodie ad prelatos ecclesiarum regularium. Ex. de elec. [illegible] ne pro defectu. Item prebendis autem et aliis beneficiis ecclesiasticis debet fieri infra [illegible] menses. ex. de conces. preb. nulla.

Ipso in percussione pallium est instrumentum quo [illegible] ecclesiam ad sola [illegible] missarum sollempnia [illegible] morem. Ibi dicitur quod archiepiscopus non debet uti pallio extra [illegible] missarum sollempnia. Item illo. c. porro. dicitur quod in certa [illegible] licitum est uti pallio [illegible] c. i. Ibi dicitur quod [illegible] ecclesiam provincie sue [illegible] pallio uti metropolitanus non tamen in [illegible] processionalibus [illegible]. Ad honorem. dicitur quod [illegible] pallio [illegible] et ubique. Alii non [illegible] in ecclesia sua et certis diebus. Ad hoc. Ibi dicitur quod [illegible] pallium [illegible] debet archiepiscopus [illegible] non debet illud alii commodare. In eodem. Ex tuarum. de usu [illegible] privilegium archiepiscopi [illegible] pallii ex provinciam [illegible] quod non debet se vocare archiepiscopum vel primatem [illegible] pallii [illegible]. Quoniam. [illegible] significasti. Ibi agitur de [illegible] pallii. [illegible] non debet. Electionis. [illegible] confirmationis. quoniam. Ibi dicitur quod infra tres menses [illegible] consecrationis episcoporum vel ordinationis [illegible] necessitatis. Ne pro defectu. Ibi dicitur quod ultra tres menses [illegible] cathedralis vel regularis prelato non vacet [illegible] debet fieri. collatio illorum. Nulla. Ibi dicitur quod prebende [illegible] officia ecclesiastica [illegible] sex menses conferantur.

De differentiis officiorum.

Deinde est dicendum de qualitate ordinandorum et de diversitate ministrorum. Nam quia sicut in uno corpore multa membra habemus ut ait apostolus. omnia autem membra non eundem actum habent. Ita in uno corpore spirituali quod est ecclesia multa membra sunt. Eorum officia propter confusionem vitandam debent esse distincta. Utilem tractatum subiungo de differentiis dignitatum seu officiorum in quo pateat que sint prelaciorum. Et ergo ab altiori summamus exordium. Nota quod papa est summus inter omnes. [illegible] habet plenitudinem potestatis. Alii partem sollicitudinis. ii. q. vi. decreto. [illegible] licet alii apostoli [illegible] Christus ut lavaret eorum pedes. soli tamen Petro dixit. Duc in altum. Et ei soli dixit ut piscarentur homines [illegible] primatus [illegible] designatur. xxiiii. q. i. Et ei [illegible] iamdudum. Item quod ipse est specialiter vicarius Christi. Ex. de transl. inter. [illegible] dampnum est. Tu es Petrus [illegible] xxi. d. [illegible] et melius intelligas premunitam [illegible] ei. Nota quod [illegible] adeo inherent quod [illegible] apostolice quod non possunt per alios expediri.

Decem. xxvii. [illegible]. Dic apostolus [illegible] Luc. vi. In altum. [illegible] i profundum [illegible] num. Ita exposuit [illegible] tur [illegible] ibi. [illegible] xvii. [illegible] q. xvii.

Nota in tex. no. [illegible] in metropolitanum et cet.

[illegible] pallio [illegible] no. tex. [illegible]

No. in tex. [illegible] debet peti cum instantia et cet.

In tex. no. quod electio episcopi et cet.

No. in tex. [illegible] et cet. [illegible]

No. quod quedam adeo inherent [illegible] quod non possunt per alios expediri.

III

[illegible]

Ibi dicitur quod ecclesia Romana nullis synodalibus constitutis ceteris ecclesiis prelata est, sed eo auctoritate [illegible] ... [illegible]

Sunt a K. xxv. — Nota tex. et ap.

De deposito epi. — Nota tex. et ap.

Exceptus dicitur qui non solum pontificali eductus [illegible] religio[illegible] relatus ad papam [illegible] ... In cap. [illegible]

Solus potest concedere ut [illegible]. Nota tex. et ap.

Solus potest regulariter dispensare [illegible]. Nota tex. et ap.

Solus potest [illegible] generale [illegible]. Nota tex. et ap.

Solus potest concedere prebendam [illegible]. Nota tex. et ap.

Solus potest exco[illegible] [illegible]. Nota tex. et ap.

Solus excommunicatum a papa [illegible] de eo qui recipit scienter et sponte in divinis officiis excommunicatum a papa. extra. de sen. excom. Significavit. Solus potest excommunicatum a suo delegato quem nolebat punire simpliciter absolvere si steterit in excommunicatione per annum. extra. de off. del. [illegible]. Solus cognoscit de ipsis appellatione remota. ix. q. iii. Cuncta aliorum. Solus cognoscit de causis ad eum delatis per appellationem vel relationem. extra. de off. leg. licet. Solus ordinat diaconum qui ipse non habet ordinem subdiaconi. extra. de cle. per saltum promoto [illegible]. Solus concedit pallium. d. c. pallium. Solus dispensat cum bigamo. extra. de bigamis [illegible]. Solus dispensat cum illegitime nato vel defectum etatis habente ut promoveatur ad dignitates ecclesiasticas [illegible] curam animarum. extra. de fil. presb. [illegible]. Solus dispensat ultra [illegible] extra. de preb. [illegible]. Solus utitur pallio [illegible] extra. de usu pallii. ad honorem. Solus potest conferre ordinem [illegible] Solus absolvit excommunicatum scienter celebrando [illegible] extra. de sen. ex. [illegible]. [illegible] Solus appellatur omisso medio [illegible] ii. q. vi. [illegible] maiora negotia ad eum sunt referenda. ii. q. vi. [illegible] extra. de [illegible] excommunicatus celebrant vel recipit ordines [illegible] extra. de eo qui fur. ord. [illegible] extra. de sen. ex. [illegible] Solus deponit [illegible] ad vult [illegible] appellatio [illegible] synodum generalem [illegible] metropolitanum [illegible] per appellationem. d. xcix. Provincie. [illegible] primas [illegible] d. [illegible] extra. de [illegible] obtinet. ix. q. iii. Conquestus. [illegible]

[illegible] qui divina officia celebravit scienter excommunicatus [illegible] excommunicatus [illegible] absolutionem [illegible] relationem. [illegible] Solus [illegible] privilegium. dispensat in ordine sacro [illegible] [illegible] ordines [illegible] extra. de [illegible] absolutionem [illegible] [illegible] excommunicatus celebravit [illegible] voluntario. l. d. [illegible] [illegible] Solus [illegible] ordines recepit [illegible] extra. de [illegible] [illegible] Solus [illegible] ordinem conferre [illegible] Conquestus [illegible]

Solus potest [illegible] excommunicatum [illegible]

Solus cognoscit [illegible]

Solus ordinat [illegible] diaconum [illegible]

Solus dispensat cum bigamo [illegible]

Solus dispensat [illegible]

Item maiora [illegible] notat [illegible]

[illegible] de [illegible]

dubitatur an possit in provincia collegii diffiniri ipse
primas est. Consulendo. d. xviii. de occultis. Item
metropolitanus est negligens vel remissus
ipse potest supplere defectum eius. xi. q. iii. Cum sim.
Item si aliqua contentio de archiepiscopo primas est
uti. xi. q. i. Si clericus. Item si subditi contra
metropolitanum conqueruntur primati de iniusta excommunicatione
ecclesie lata a metropolitano remittitur a primate
ipsi metropolitano. Sed si tamen excommunicatus absolvi
non possit ab eo optime absolvendum
petit absolutionem a primate et provideri ei ut
satisfaciat metropolitano competenter. Quod si facere
recusaverit reducet eum postea ipse primas
in sententiam. extra de offi. ord. ad reprimendam.
Item et notorium est mandatum archiepiscopi sui
illicitum vel iniustum potest declarare subditus
in mandato suo et appellasse quod si appellaverit ad primatem. extra de appell.
... Item sed quod hec nomina patriarcha primas pro eodem
... inter patriarcham et primatem non est realis differentia sed vocalis. d.
... Sed proprie dicuntur patriarche iiii. s. constantinopolitanus
alexandrinus, antiochenus, ierosolimitanus. Alii sub proprie dicuntur primates
... aquilegensis, gradensis, bituricensis et alii ... et ubi cuique se
... patriarchas. Item petri iiii. principales habent duo specialia
privilegia. unum quod conferunt pallium suis suffraganeis post quam
receperunt a sede apostolica. Aliud quod faciunt ante se deferri vexillum
crucis. extra de privil. c. antiq. Item ecclesia constantinopolitana
habet duo privilegia sicut romana quia deponit episcopos suos ut
... romana. extra de ar. iii. q. v. quia suspecti. Item quod
appellatur ad ipsum omissis mediis sicut et ad romanam. xi. q. i. Si clericus.
... canon ille. xxii. d. Renovantes. Item videtur quod ecclesia
alexandrina habeat duo privilegia. lxv. d. Mos antiquus. quod
metropolitanus et archiepiscopus ... non habent iure ... in ...
suffraganeorum suorum nisi in casibus a iure expressis. extra de offi. or.
... sino illi tantum. vi. s. Quod preter. et solent notari
... q. iii. In summa. iiii. q. iii. c. consultus.

... primas potest iudicare et punire
metropolitanum non tamen suffraganeos eius.
... metropolitanus potest iudicare
et punire suffraganeos suos non tamen
subditos eorum nisi in casibus. ... utrique sunt patriarche
metropolitano habet instantiam illa
... In unico vincente te. Nullo forti

decedente potest primas visitare ... de vobis ecclesie
suis episcopi eius subditi ad petitionem clericorum illius ecclesie.
Et quod primates et patriarche nichil habent preter certos episcopos nisi
quod canones eis concedunt aut prisca consuetudo aut privilegium
... sedis apostolice. Consulendo. per metropolitanum ...
... in capitulo de concil. Negligens potest yconomum in
ecclesia sua et hec intellige certos casus in quibus est negligens
metropolitanus potest supplere negligentiam sui suffraganei
ut ibi e. Cum simus. Si clericus. ubi si metropolitanus episcopus
vel clericus habet causam pergit ad primatem aut ad sedem constan-
tinopolitanam. Ad reprimendam. ibi legitur de primate. Dei
de Bothomagensi archiepiscopo et subditis suffraganeis
... sed id est cum sciunt quod potest magis ... ille d.
Constitutionem legitur de archiepiscopo non de primate. Quod
idem iuris est in utroque. Provincie. ibi dicitur quod patriarche et
primates eandem formam te-
nent. ... diversa sunt nomina. Con-
stantinopol. Sed in ordi-
ne ... potuit maiori
tas dignitatis ... isto
quatuor. Conferunt et recipi-
unt iuramentum fidelitatis
... a metropolitanis
... pro ...
na ecclesia et in omnibus pro
vincijs ... appellari
potest ad eos ut ibi Antiqua.
et videtur ex hoc quod ad eos
possit appellari omissis
medijs. Mos antiquus ...
... ad constantinopol. et
alexandrina. Quia si
... legatus
... specialibus
... romana. Suspecti.
ubi agitur de quodam episcopo qui fuit acceptus et depositus a constanti-
nopolitano patriarcha. sed tamen postea restitutus est quia allegavit
se eum habuisse suspectum. Si clericus. xi. s. c. q. Reno-
vantes. ubi dicitur quod constantinopolitana sedes talia privilegia
accipiat quale superior Roma habet. Mos antiquus. ibi dicitur
quod alexandrino episcopo par potestas est cum romano. ibi tamen
non dicitur hoc quod alexandrinus episcopus non potest deponere episcopos
... quod sic habeat privilegium speciale. Pastoralis.
ibi dicitur quod archiepiscopus non potest compellere subditum sui suffraganei ad suscipiendas commissiones quas ...
... in eos subdito potestate. Exceptis quibusdam articulis. Quod preter. ibi ponuntur viii. casus in quibus

Item nota in textu. quod hec nomina ...
Item pro decretis iiii. et c.
notata textu et ap.
Item ecclesia constantino-
politana ... notata textu et ap.
Nota de metro-
politanis.
Nota. Sic primas ...

/ de dubio episcopi

vinco te . q[uod] hoc . ext[ra] . de do[lo] . tpr . pt . de exce-
llentibus . Item . nota q[uod] metropolitanus potest
celebrare concilium provinciale inrequisito et ab-
sente primate . xcij . d[istinctio] . si quis extra vacans
in ti. et ix . q . iij . c . ij . possent tamen illa in illis
de provinciis que non habent primatem . Item in libro eodem
utrumque ec. ar. xviij . d . de concilio episcoporum salvo
metropolitani et michi posse statuere et dis-
ponere de hiis que spectant ad religiosum statum pro-
vincie absque metropolitano sicut est ex-
metropolitanus absque consilio episcoporum sed sicut
na que pertinent ad suos episcopatus sic archie-
piscopus in sua dyocesi sine consilio episcoporum et ita et ipsi li-
cite possunt facere singuli in suis episcopatibus
sine consensu metropolitani . d . xviij . pe.
l . ij . in ti . ix . q . iij . c . ij . archiepiscopi . Si autem
nullus . Item archiepiscopus consecrat ecclesias et vir-
gines ordinare clericos . erigere altaria in
ecclesia consecrata . signare luxatos [et] confirmare
et examinare . Conficere crisma . Reconciliare
solempniter penitentes licet dimissorias da-
re . lxviij . d . Item . de c . d . i . nullus presbiter
de . c . d . v . nota opt . lxvi . d . ex tenore .
Item archiepiscopus subditos non citare . ix . q . iij .
per singulas ij . xi . q . ij . de s . Item anathemati-
zare cum sollempnitate quod habetur . xi .
q . iij . debet . Item dividere unam ecclesiam in
duas . duas unire . unam alii subicere .
et novas ecclesias erigere . ex eo tamen potest hic fa-
cere non alias et melius requisito consensu illorum
quorum interest et sic forte non obstante ex . de ex-
ce . pl . hic . ex . de eo . edi . ad audientiam .
x . q . ij . c . ult . xij . q . ij . placuit . Item
episcopalem sinodum celebrare . xxxviij . d . qu-
ia penitentes ab heresi reconciliare . ex . de
here . ad abolendam . Item canonem
late sententie contra quos ad suos subditos . xij . q .
iij . Item consultacione alia que difficile esset
enumerare cum ipse sit prior diaconorum in ecclesia . xx
v . d . Item hec non debent presumi ab simplici-
bus episcopis et ita licet archiepiscopus dicatur inter e-
piscopos et archiepiscopos prelatos . Item de officio archidiaconi .

heretici heresim abiurare et satisfactionem exhibe-
re sententias aut statutis anathematizantis [illegible]

primates habent metropolitanos subditos metropolitanos
et subditos . Item eadem causa locum habet in archiepiscopis
subditos suffraganeorum suorum . de accessibilibus
potestas est cum ergo te superasse in multo magis
optime dicitur . Si archiepiscopus metropolitanus concilium
politanis institui . c . ij . Item dicitur quod metropolitanus
et sollempnitatem totius provincie habet . ex . ij .
dicitur quod nullus episcopus licet apud ipsum
et ideo sicut et de hoc [illegible] archiepiscopi . In hiis et cetera
quod communia negotia provincie per concilium expedienda
ad eius dyocesani negocia per singulos episcopos . Metropolitanus
consecretur per sacerdotes quot voluerit eligere
gere . Item ubi consuetudo ea que hic dicitur
presbiter in ecclesia consecrata aliud altare erigat
ab episcopo loci sunt [illegible] per [illegible]
licet . de c . d . v . et dicitur ibi quod [illegible]
[illegible] non debet aliquis [illegible]
[illegible] . Nono opt . hic de c . d . i .
ubique non [illegible] ad hanc materiam
dicitur quod clericus ex civitatem suam sine
licentia sui episcopi non recedere . per singulas
de singulis ipsius regionis causis cum modo
ponere disceptare potest . Item de [illegible]
clericum in [illegible] [illegible]
[illegible] episcopum cum hoc utique [illegible]
[illegible] xij . [illegible] cum [illegible]
[illegible] debent . nota alibi . [illegible]
tum et [illegible] illorum quorum [illegible]
Item dicitur quod episcopus [illegible]
ad audientiam . Item [illegible] ij . quod [illegible]
provincie constituatur ecclesia et [illegible]
cum rectoribus maioris ecclesie cum canonicis
vel assensu . Item [illegible] maioris ecclesie [illegible]
[illegible] expedire debeat [illegible]
[illegible] [illegible] ecclesia
c . ult . [illegible] de alienatione rerum
ecclesie [illegible] ab episcopis [illegible] clericorum [illegible]
qui . Item dicitur quod presbiteri volentes ad sinodum [illegible]
[illegible] episcopo [illegible] celebret [illegible]
[illegible] . Penitentes . In heresi tamen [illegible]
[illegible] hereticos [illegible] absolvi posse [illegible]
vel non est loci [illegible] absolvere [illegible]
abolendam . Item dicitur quod ad arbitrium episcopi debeat publice
sunt . Item [illegible] anathematizatos quos [illegible]
ab episcopo [illegible] . Item [illegible] . Item [illegible]

Nota de episcopis

quem

Nota in ap. quod archiepiscopus consecret etc.

Nota in ap. quod nullus presbiter in ecclesia consecrata aliud altare erigat etc.

Nota in ap. quod clericus ex civitate sua etc.

ex tenore

/ nullus

Nota in ap. quod occultos hereticos credo absolvi etc.

De officio archidiaconi nota textum in ap.

III

positiva decanit ali
or ii psequor. quia
oc cor officia q pote
tates sic ep sic ecce.
tor consuetudinum
varietates. ex. de h
sue. quoniam in ff.
ex. qd certo plati
losi. Si tamen vis
scire quid inter di
conos de talibz loge
terii. q. clericos pri.
v. vestes. ex. ti.
libus. p totum.
de corepiscopis n di
co q penitus sunt
hodie ab eccia ppt
insolentiam suam.
lxviij. d. c. ij. v.
Item. In ptu. tu
esd. dr. q sunt eos
coepiscos triplex. dra.
In summa no. qd
archid. rectores ec
clesiaz et illos posuit
ep. procurare et mano
ii ex. de officio. Ro. Ja.
de sen. ex. c. i. ex.

hodie. Hec sm quosdam olim ita erat pbr q ep̃s. Ut. xcv. d. olim. Ec
dixit q olim ipe erat sacerdos et eps quo ad appellonem et quo ad sacramentorum
olim collonem et q ad administratoem. qz indifferenter et comr dicebatur epi et pbri
et indifferenter administrabant omia sacramenta q conferebant. Hec vivus e sicut
notavit. h. xcij. d. legimus. q ab initio differentiabatur inter epos et sacerdotes
simplices. Sicut et illi erat. et i ad ministratoe et i platõe et i officiis et i sacramento
rum collone. Sz q ad appellonem non erat dra. qz tam isti q illi dicebatur pbri
et epi. Cum olim. Ibi tn no lex de archipbris. Ver de cantore. Ub. Ibi ptr quia
ac q archid. pstito consuetudines q pbri i ecclesiis suis archidiaconati deberet.
plenarie observent. p totum. Di vlade i pstitis capitulis dnt ibi sr consuetu
dines divulsarum ecclarum. Decepti. Ibi habetur de insolentia coepiscopor et pro
hibitione eor. Dra. sr q epi n il i cquitatibz. coepi b i vill et castris constitui
poss. Item. epi formatas litteras dant. coepi n il communicatorias lrãs pla
ciras et formatas dnr lre p quas absolvitur quis a potestate sui epi. Comunicate
p quas commdat. Ist. epi uis colere candi ihuit. Ido i sanctos ordines cofendi.
Coepi v tm minores ordines conferunt. p plas dare. Aliud dyaconus
licet corpus dni deferre ad infirmum et cum coicare. R. licet dicatur
de c. di. ij. pruenit ad notitiam q pbr p semet ipsum infirmum coicet. qz tn d
xciij. d. diachoe et p planiq. sub conspectu epi v pbri n hijs absentibus
corpus dni dare n debent. A sensu quo colligitur q illis absentibus possunt dare.
hujusmodi. n tn debent d i extrema necessitate absentibus epis vl q pbris vel
dr. dr a q xciij. d. psente pbro dyachonus eucharistiam ipe si necessitas cogit
iussus erogeret. Necessitas e qm pbr est sessus vl alias impotens h facere sicut
nomine. Ibi. h. Et si tanta sit necessitas q iussio pbri expectari n possunt e ex
pectanda. Ct sp h i necessitate prohibeat et ex cum expella. qz forte vsurari
e. vl hereticus q petit commen. obediendum est ei. al vero tenentur h. dist
e quam q i necessitate laicus posset coicare infirmum vl a ipm. q n
cedo. Dit nomn vel
bunatate vos ad benedicto
nem. sno debent n te
neant calicem aut cora
aut pathena aut ece
aut ad tale. Demq ibi
dr q nullus sacerdos maio
re suo n ennuere q sac
dote. i. epo cuilibet et dare
benedictionem intat. Ist
e. contrarie dr q pbro
n licet benedictionem sui
de sup plebem i eccia
aut penitente i ecce benedicere.

Item. pbri psnt poicante baptizare. p psas dare ipe dnr q3 sim
istem benedictionem presente et epo. d. xcv. v. ecce. Sump sitem
q cum alia solupitate. Dit n dnm benedictum n debet n epi.
poss intelligi contraria. xxi. d. Demq. xxvi. q. vi. Comm
veldic q pbiter dum celebrat psente epo dz q iniuq
ipse velit benedicere. q si velit. no benedicet presbr. Sic lo
d. Demq. Dnt aut benedicet pbr p tam simpli benedictione.
lex illa. c. Ecce. xcv. d. et est ar. de c. di. i. Ad cele
brandas. nec erit hic necessaria summa expella epi. q h solo
permittit eum missam celebrare. Sm illigitur p consequens
omia q ad missam spectant. Ar. extra de off. dele. p tea. Ist.
pbr psr conferre infirmis extremam unctionem olo benedicto.

Ibi dr q pbri psentibus epis et altaribus possunt i altari sacramenta conficere q poicare eos deter.
et q vile est benedicere. congruum est poicare. quenit coloniem reddere. necesse est infirmos visitare.
pro illis orare. Celebrandus. Ibi dr. si epe n fuit istis benedictionem accipiat ppls a sacerdote
post missam. Ecce. ante finem misse ppls no discedat. p tea. Et cum omia q ad

no i ap. Sed q ad
ol i dr q pr pr
epi epe r ceta.

no i ap. fre epi
formatas litteras
dant r ceta. no q
dram int formatas
et comendaticias.
De corepiscopis ce.
nota textum i ap.
Aliud dyacono
dare. licet corpus dni
deferre et cet.
nota i ni ap.

Inter. no q archid.
rectores et cetera.

Item pbri

Item pbri r ce.
nota text i ap.
Cum illa solempni
Dit nom dnm
bndm r ceta.
nota tex. i ap.

al cum sac dote

Ibi dicitur q causa
commissa r ceta.
nota i apparatu.

•d•xcv• q• h• et i• d• et Iacob• Intuitu et qui cum uo-
te e• Item potest reconciliare in necessitate
uel absente episcopo sollempniter penitentem• ar• ii• xx-
vi• q• vi• c• ult• et c• i• et c• aurelius• Item
potest presbiter baptizare et conferre presbiter ministrare• xv• c• decreta•
q• presbiter• De transitu clericorum•

De hoc enim est sum de promotione tam ad or-
dines quam ad dignitates• Sed quia cle-
ri frequenter transeunt de una
ecclesia ad aliam• Ideo uidendum est quibus de cau-
sis ecclesia talem transitum faciunt• et qui mu-
tari in singulis casibus• Et qui debeant transire•

Cause mutationis seu transitus sunt• v•
s• necessitas• utilitas• humilitas• cupiditas
et leuitas• Cum transit causa cupiditatis uel ne-
cessitatis• puta uel uoluntatis captiuantis uel
hostis seuiente necessitate de recipiant eccle-
vii• q• i• pastoralis• Causa utilitatis quando uidelicet
magis utilis potest esse in alia ecclesia potest transire
ad illam auctoritate superioris vii• q• i• mutationes
sicut et episcopi• Causa humilitatis cum transit ad
religionem et tunc non potest repetere pristinum locum
non redire ad seculum• vii• q• i• h• necessaria• xx•
q• de uotis• q• quia ex uotum• Cum transit causa
cupiditatis siue ambitionis de cetero utrique
hic est ambita• prima quia eam contempsit seque-
sa qui eam concupiuit auare• vii• q• i• Dicitur
episcopus• ex• de translat• quanto• ii• h• sed tamen potest ecclesiam cum repetere• vii• q• i•
episcopus• eos et cogetur redire ad priorem ecclesiam• vii• q• i• si
quis• Sed uero transit cum leuitate dicitur• b• id ipsum esse quod dictum est supra
in causa cupiditatis• In his casibus uarie loquuntur iura• multe sunt questiones
et tractatus propter breuitatem sermonis• et ideo hic non prosequor• Ser• ix• ex•
ut lite non contestata• quia frequenter• ex• de cleri• non resid• ex tue• et vii• q• i• Si
Ambitionis in omnibus supra dictis est et in glosis sicut et hic• ultra notata•

Ut autem sciatis quis sit transeundi• Notandum Distinctio•
talem distinctionem• Transitus aliquis est de seculari ecclesia ad secula-
rem• aliquis de seculari ad regularem• aliquis de regulari ad regularem•
aliquis de regulari ad secularem• Item primo casu non potest transire si est episcopus
sine expressa licentia pape• vii• q• i• mutationes• et hoc siue sit consecratus
siue electus confirmatus tamen• ex• iii• de transla• inter• Si uero est inferior
episcopo aut transit ad aliam ecclesiam eius episcopatus aut alterius• In primo
casu sufficit tacitus consensus episcopi• ar• xxxiii• q• v• quod uxorem•
Et• quod non uidetur ipsum alienare cum adhuc remaneat de sua
iurisdictione• Si uero subest alii superiori prelato et transit ad ecclesiam
non subditam illi illius consensus expressus est requirendus•

etiam expectandum spectatur• Iacob• c• ult• et ult•
presbiter in consilio episcopi non reconciliet penitentem supple sollempniter
nisi absente episcopo ultima necessitas cogat• In c• l• dicit quod reconci-
liare quis in publico nulla non licet presbitero• Item c•
Aurelius• dicit quod si quis in periculo constitutus se reconciliari
petierit• presbiter debet consulere episcopum si absens fuerit presbiter
mandatum eius reconciliare precipitatem• presbiter
Decimum est• xxviii• Reccari• Recipiunt• uel• de
pastoralis• Mutationes• Ubi dicit quod sine uel
et necessitate possunt fieri mutationes episcoporum sine auc-
toritate auctoritate episcopi• Item c• Sicut• dicit quod cum necessitate
non mutentur de ciuitate in ciuitatem non tamen
locali• set mutatione• Item c• Scire• dicit quod cum necessitate
et utilitatis potest episcopus de minori ciuitate ad maiorem
quam episcopum habet mutare• Item c• episcopus• dicit quod episcopus de loco
ignobili ad nobilem per ambitionem non transeat
nec aliquis clericus inferioris ordinis sed si utilitas ecclesie
poscit translatum et quod ad translationem episcopi
alterius sufficiat consensus episcopi sui• Item c• necessaria• uel a
episcopo quod retrudit in monasterium ad agendum penitentiam
est• Ubi non eis permittat quos per auaritiam
uel illos quos supra de contempsit• Item
Sed contra• Ubi dicit de transeuntibus ad aliam ecclesiam
tractatur ecclesie alienis fiat episcopus uel presbiter autem consecratur
ordinatus et hic intelligit ad ecclesiam repetere eum• Item
dicit de talibus transeuntibus qui alieni fuerint a clericis
ad locum quem reliquerunt
redierint• Si quis
sit ibi mitto quod ad
titulum ecclesie delicti
fiat• licet in tribus
quia frequenter• Ubi
electus in prelatum
non repetet• Item
Ex tue• dicit quod non
sex mensibus redierit
suppriuari ecclesie sue
quod Ambitionis• dicit quod
cum ambitionis relicta
ecclesia transit ad aliam
recedat• Item
Quod uxorem suam uel
permiserit aliam non
accipiat• Set simi-
liter conuertatur•

Cause mutationis seu transitus sunt v• ut•
notatur ex• c• cap•

Inter vi• no• utile distinctionem•

III

lviij. d. c. si tx. q. iij. Consequens. Cum vero transit ad ecclesiam alterius episcopatus necesse est consensus utriusque episcopi, et alterius, si habet alium superiorem post episcopum. lxxi. d. pr. totum. lxxxv. d. Florentinus. vij. q. i. esse de loco. C. de emancipatione. iij. Extra de renunciatione. Admonet. Si autem transit de seculari ad regularem post petita licentia sui episcopi et alterius prelati si habeat, et si non obtenta, dum sit certum quod non possit nisi petita et obtenta licentia, ut. c. dicitur. xix. q. ij. Due. Extra de regularibus. Licet. Si de regulari ad regularem, sub distingue. Aut ad arctiorem, aut ad parem, aut ad laxiorem. In primo casu dico quod ut ibi xix. q. c. de seculari ad regulare. et ea de uno. Ad hoc dico quod licet ad arctiorem possit sine licentia. Et idem dico quod abbas qui subest immediate domino pape non potest transire de licentia pape. Extra de electione. Cum venientes. Nec teneat capitula. xix. q. iij. Nullus. Ubi dicitur quod canonici regulares non possunt transire ad regulam monachorum, nisi velint intelligere de tumultuantibus cum levitate putandi. Extra de regularibus. Licet. In secundo casu scilicet ad parem dico quod in nullo potest. scilicet de seculari ad secularem et ea de uno. xix. q. iij. Statuimus. In tertio casu scilicet cum vult transire ad laxiorem non potest nisi in duobus casibus. Unus est quando ingrediens monasterium fuit protestatus quod nolebat esse professus. Extra de voto. c. cum [illegible]. Alius est quando ordo in quo est nimis arctior est tunc possit esse [illegible] solum cum laxioribus [illegible] religiosis incideretur. Cum secularibus, cum continuam. Inter eos regulariter et honeste. xix. q. ij. Nullus. Dicit et specialiter tollere debent monasterium possit cum vita in ecclesiam secularem. Extra de [illegible]. Inter. Si de regulari ad secularem non potest nisi electus ad aliquam prelaturam cum sit ad regimen officium predicationis ut plurimum [illegible] cum licentia tamen episcopi et abbatis. lviij. d. c. vij. xvi. q. i. Cum pro utilitate. Extra de statu monachorum. Florentinus. In summa notandum quod de transitu de una ecclesia ad aliam dicitur transire de minori ad maiorem. xciij. d. Legimus. in fine. Extra de translatione episcopi. c. i. Item dicitur transire cum necessitatis vel utilitatis vel humilitatis tamen. xvi. q. i. Monachi vagantes. Cum pro utilitate. Extra de regula. Licet. Item dicitur [illegible]

[illegible] Ibi dicitur quod si quis de altero monasterio conventu aliquo in suo monasterio constitui velit sine licentia abbatis et monachorum non fiat. In c. Conquestus dicitur quod episcopus alienum subditum invito suo episcopo ad regimen suum venire compellere non debet. Florentinus. Ibi dicitur de quodam postulato quod apud episcopum suum agere oportet ut [illegible] In c. [illegible] dicitur quod [illegible] successio nec episcoporum suorum post sacerdotes et [illegible] transire ad abbates [illegible] iij. Ibi dicitur non modo consensu prima [illegible] potestate sed actu solemnem vel causa [illegible] non cause [illegible] emancipatus filius sed actus solemnitas [illegible] Admonet. Cum [illegible] de electione. c. ex [illegible] dicitur de transitu de seculari ad secularem et etiam hodie non servatur de consuetudine quo ad petendum consensum superioris. Petita. Ibi hodie non servatur de consuetudine. Due. Ibi dicitur quod [illegible] episcopo clerici ad religionem transire possit. In c. Licet dicitur quod licentia [illegible] ad arctiorem religionem negari non potest [illegible] [illegible] lex ille quod nullus inde transeat post professionem ubi [illegible] Statuimus. Ibi dicitur quod nullus post professionem alicubi [illegible] levitatis instinctu vel [illegible] religionis obtentu ex claustro audeat recedere sine permissione patris et totius congregationis. Cum singulis. Ex [illegible] pater qualiter consulendum sit regularibus [illegible] [illegible] post [illegible] abbatem [illegible] Extra de regula. c. ult. Si [illegible] arctiorem religionem in qua recipiantur. Si quis cum secularibus conventum regulares et honeste. Nullus. Ibi dicitur quod canonicos regulares inter monachos recipi non [illegible] ordinem ecclesiam [illegible] Inter. Ibi legitur de monasteriis [illegible] dicitur quod non [illegible] ibi [illegible] seculares [illegible] regulares [illegible] Nunc vero [illegible] ad [illegible] ecclesie. [illegible] Ibi dicitur quod nullus monachus promovetur ex monasterio ad officium ecclesiasticum non quod abbas loci [illegible] voluntate obtulerit episcopo. Casus [illegible] post [illegible] c. In [illegible] Cum pro utilitate dicitur quod pro utilitate ecclesie monachus post promotionem ad clericatus officium per episcopum [illegible] abbatis tamen voluntate. [illegible] Ibi dicitur quod [illegible] [illegible] monachi post ad regimen parochiarum assumi. Legimus. Ibi quod provehi a minori ad maiorem provehitur. [illegible] Ibi arguitur quod eam archiepiscopum quod [illegible] de archiepiscopatu transtulit ad episcopatum. [illegible] Ibi si necesse fuerit clericum de monacho ordinandum cum consensu abbatis fiat. In c. Cum pro utilitate dicitur quod si monachi in ecclesia maiori [illegible] sine licentia abbatis et monachorum non fiat. In c. Licet dicitur [illegible] ex temeritate vel levitate [illegible]

Si [illegible] de sec[u]lari ad regularem [illegible]. Nota text. et ap.

[illegible] de regulari ad secularem [illegible]. Nota text. et ap.

dictum est, translatus cum est confirmatus in alia ecclesia et optinuit corporalem possessionem. xxi. q. ii. Si quis iam translatus. xxiii. d. Canon episcopi. extra de elec. c. illud in aliis. **De lapsis et dispensationibus.**

Ostensum est de qualitate promovendorum. Dicendum quando in ipsa qualitate labi ad [illegible] Et videatur Toletani. xxii. [illegible] clericus etiam ad voluptatem et imitationem [illegible] io expedit supponere tractatum in genere [illegible] tractatum de lapsis et dispensationibus eorum. Ut autem plenius intelligas, nota quod circa lapsos iniunctis esse contrarias quod inspiciunt [illegible] tres intellectus regularum, et ideo quis possit cum illis dispensare. Prima regula est quod qui peccavit mortaliter post baptismum non potest promoveri. xxv. d. primum. xxxiii. d. qui. l. d. illud. i. q. vii. Diaconem. Secunda est, promotus qui mortale commisit deiectus. d. l. quicumque. Si quis post ordinationem. d. lxxxi. diaconus. Tertia est qui ab ordine depositus non potest restitui. d. l. c. vii. et c. pueri. [illegible] Contra istas tres regulas intelligunt. d. l. ut constitueretur. In [illegible] dispensatio est. Circa intellectum autem istarum regularum tres fuerunt ab antiquo opiniones [illegible]. Prima opinio dixit quod peccatum mortale repellit promovendum et deicit iam promotum, et peccatum mortale quod post baptismum peccatum fuit se promoveri prohibet vel si promotus fuerit [illegible] egerit penitentiam et cum eo fuit dispensatum. Hec opinio intelligit regulas prout sonant, et est nimis rigida, cum fere nullus possit promoveri. Nam respice [illegible] ut [illegible] Secunda [illegible] non est tenenda. Hec opinio intelligit predictas regulas de magnis peccatis, quod minora post penitentiam non repellunt nec deiciunt. d. xlvi. clericus. d. lxxxi. [illegible] v. q. v. In loco [illegible] illa peccata magna de quibus expressum in iure quod debeant repellere vel deicere. Hec opinio non distinguit inter peccata occulta et manifesta, et ideo non est tenenda. d. l. de his vero. Tertia opinio intelligit predictas regulas de manifestis; occulta autem post penitentiam nec repellunt nec deiciunt. Immo de iure communi

iacturam vel ruinam sui ordinis sub pretextu maioris religionis ad aliud ordinem se transferre. Si quis iam translatus; ab una ecclesia in aliam [illegible] iam esse cum potest. Ibidem c. Si quis episcopus. [illegible] nec recepti sunt [illegible] abiciantur a propria dignitate. In c. Cum inter canonicos [illegible] electi [illegible] tempore [illegible] consecrationis episcopus [illegible]

Capitulum xxix. [illegible] Toletani. xx. [illegible] Ibidem dicitur quod episcopus talis [illegible] in illa parte consilia moderatur. In c. [illegible] dicitur: si [illegible] clericum commiserit post baptismum ante ordinationem [illegible] c. Illud dicitur: Non debere suscipere sacramentum [illegible] In c. [illegible] depositus [illegible] Ibidem quod qui post ordinationem lapsus fuerit deiceretur [illegible] depositus erit. In c. Si quis [illegible] diaconus capitale crimen commiserit [illegible] testimonium [illegible] deponitur [illegible] monasterio [illegible] In c. Si presbyter dicitur quod si quis post ordinationem [illegible] Si diaconus aut presbyter capitale crimen commiserit officio suo et communione privetur [illegible] c. i. et ii. Puerum. Ibidem quod clerici de [illegible] ordinibus lapsi vel post penitentiam vel ante [illegible] ad officium [illegible] prohibentur. In c. Post [illegible] illum qui [illegible] cadit [illegible] in loco illo quo lapsus est [illegible] ut constituerentur in [illegible] post penitentiam [illegible] recipiatur [illegible] rigore [illegible] disciplinae. Sonat [illegible] maledice ad [illegible] cogantur [illegible] degradatio [illegible] apostolus dicitur [illegible] ordinatos [illegible] reprobatos. Item dicit: Si [illegible] crimine est [illegible] adulterium, homicidium [illegible] falsarius, furtum [illegible] sacrilegium [illegible] grave peccatum [illegible] dampnatione dignum [illegible] In c. In loco dicitur quod [illegible] expellatur [illegible] excommunicatione [illegible] De his vero nobis visum est. Ibidem quod clerici [illegible] ordinibus constituti [illegible] publice [illegible] furto, falsitate [illegible]

Nota quod circa lapsos tres regulas ponit [illegible] ordine.

Nota contra istam regulam ab antiquo opiniones. Prima [illegible]

Secunda [illegible]

Nota [illegible] crimen.

Tertia [illegible]

III

possit quam commiserunt ta
lia promoveri. Et si pro
moti sunt in susceptis
ordinibus ministrare. d.
l. q. sacerdotes. de his
d. xlviii. cum. Hic
distinguit inter enormi
a peccata et alia. et idem no
tat de eadem. ex. de ac
cusa. inquisitionis.
Hoc quod sit calumpnia
[illegible] procedis.
distingue. Cum quid
ergo post penitentiam de peccatis
cum illa sunt enor
mia aut mediocria
aut minora. Si enor
mia. puta symo
nia homicidium volunta
rium si sit occulta sive
manifesta. repellitur
promovendus et de
promotus. d. l.
miror. l. q. i. extra
si quidem. ex. de ac
cusa. inquisitionis. Et
[illegible] de his. c. vestra.
[illegible] c. penalis
[illegible] Si mediocria
distingue. aut sunt
manifesta aut occulta
si manifesta repellunt
promovendum et de
promotum. d. l.
de his. Excepto
crimine [illegible]
[illegible] qui licet sint medi
ocria et manifesta non
[illegible]

gradum. Et in. his. v. id est exaltet [illegible] et [illegible] gradum suarum [illegible]
profitenda est. Sacerdotes. Ibi dicitur quod sacerdotes vocati si in manifestum vel [illegible]
fuit actus sacerdotii honorem [illegible] non possit. In c. eum dicitur. Convictus testibus
cessabit a clero. Inquisitionis. Ibi innuitur quod quidam sunt crimina que ordines executi
onem susceptorum aut retentionem beneficii et post peractam penitentiam [illegible]
ut homicidium symonia in ordine vel beneficio. Et his omnibus prolatis postmodum [illegible]
[illegible] est sicut in actione. Quamvis in [illegible] et [illegible]
[illegible] penam [illegible] moderari. Si enormia. hec distinctio est [illegible]
[illegible] videtur [illegible] ad homicidium et symoniam
in ordine. et si qua sunt cetera [illegible] enormia quod et post peractam penitentiam executionem
suscepti ordinis [illegible] de [illegible] que [illegible] prolata.
Sodomitica vitium [illegible] enormia [illegible]
[illegible] ex. de [illegible] ex tenore. quod admisimus. [illegible]
testimonium. et homicidium de quibus agitur ex. e. [illegible] enormia [illegible]
enormia occulta post penitentiam [illegible] promotum [illegible]
[illegible] homicidium repellitur. Id est indignum faciunt
ut promoveatur post [illegible] penitentiam. Deiciunt. Id est indignum faciunt ad [illegible]
suscepti ordinis [illegible] post penitentiam. Ita ego expono quod [illegible]
[illegible] deponitur [illegible] si deiciatur. Miror. Ibi dicitur quod post [illegible] penitentiam homicidii
sacerdos in [illegible] ministrare non debet. In c. Extra. dicitur [illegible]
nulla [illegible] in dignitate [illegible] Tercium. In c. Si quidem. dicitur
quod [illegible] episcopalem vel sacerdotalem dignitatem accepit et in vita sua
non [illegible] In eorum [illegible] Inquisi
tionis. [illegible] capituli et [illegible] ex. [illegible] e. [illegible] Ibi dicitur quod de
[illegible] nostri temporis [illegible] non patitur [illegible] Et [illegible]
de [illegible] ut fiat [illegible] In c. Quia. dicitur In sacris
ordinibus constituti post lapsum et penitentiam ad ministerium [illegible] post revocari. Sicut
Petrus post negationem domini ab apostolatu non est deiectus. In c. Sicut. dicitur quod clerici
[illegible] publice [illegible] sunt in sacerdotibus constituti si [illegible]
[illegible] xl. dies [illegible] usque ad satisfactionem suspendatur a beneficiis. quod
si [illegible] removeantur ab eisdem beneficiis. [illegible]
Ibi dicitur quod presbiter aut diaconus [illegible] confessus est [illegible] post or
dinationem ab aliis deiectus abiciatur de clero. [illegible] ordine clericorum
fuerunt. [illegible] admiserint [illegible] et post [illegible] si confessus fuerit
[illegible] remaneat in aliis officiis [illegible] studiis et [illegible] utilitatem. [illegible]
[illegible] quod non [illegible] sit grave. Ibi [illegible]
diaconum [illegible] si publice confessus est se [illegible] peccasse.

[illegible] non admonitione nolit se corrigere. d. xxxiii. [illegible] d. l. q. et ex. de cohi. cle. et mu.
[illegible] delinquens [illegible] manifesta per [illegible] vel confessionem metu pro
[illegible] d. xxxiii. c. ult. Si a. per confessionem [illegible] metu [illegible] non depo
[illegible] leges. xv. q. viii. [illegible] admonitione. [illegible] presbiter vel dic. quod talis [illegible] sacerdos non
[illegible] vel diaconus [illegible] ordines [illegible] non quod si [illegible]
[illegible] publice [illegible] se commisisse cum [illegible] alicui in [illegible] et [illegible]
ut puta. Confitetur [illegible] ut coniugata se [illegible] deflorasse. vel se cum illa adulterium

#enormib
Distingue etc.
Nota tex. cap.
#pe
Si enormia etc.
#salis
Si mediocria etc.
hec non quod si
clericus etc.

ce vel ille. sicut quidam faciunt solent secundum in talibus cum male fecerint gloriari. licet ut ita dicatur confessionem ex suis factum regulariter non parit preiudicium confitenti. Infra e. ti. debet suspendi ab officio et beneficio. Extra de excess. prela. Cum sit generale. Et si vero manifestum per famam detegere accusatorem et propterea non inveniet purgatorem quod posita absolvetur. si in ea defecerit deponi tenetur. extra de adulter. Significasti. et de purga. canon. Ex tuarum. Ex. De. infra de purgationibus. § ... processum. In isto casu ... remanere in suscepto ordine et promoveri ad superiores. Extra de temporibus ord. Ex tenore. Quoniam.

Vocat crimina medi[ocria] et cetera. [illegible] tex. et ap.

Vocantur crimina mediocria quoniam ad presentem materiam. adulterium homicidium. furtum. fraus. autem dolus sacrilegium periurium et alia multa que enumerantur. d. xxxi. ap. presbiteri. diaconi. d. l. de his vero. et extra. d. si quis aliquo. d. xxv. q. omnis. Non obstat quod dicitur d. l. de his. in fi. xxv. q. hec. quia illud intelligitur de misericordia [illegible] quo ad penam vel de pena [illegible] vindicte vel [illegible].

Vo in ap. quod non ... fraus est dolus et cetera.

Sto. Si aliquo. ... sunt et cetera. Et nota de venatione in textu et ap.

Sed et minora licet repellunt se desciscit. Dicitur et minora. cum venatoribus clerico et laico. non facere ob necessitatem pellium vel carnium vel victus sui quia pauper est. et in c. xi. vel alio tempore ... deputato ad videndum et exercitorum purgationem. De quibus. ex. supra de servis. d. xxxiiii. quorundam. d. xxxvi. Clericus venator erit et de duobus capitulis sequentibus. et est de venatione clamosa. Id est que fit cum clamore canibus et avibus et armis. que etiam prohibita est clericis. extra de censi. cum ap. ponit cum laqueum laquearium vel rethe plane et in silentio non prohibetur et clericis. dummodo tamen divinum officium non negligatur. ar. de con. d. v. Si quis. Et alia duo genera venationum

gloriari. pro vi. q. i. Sit generale. Ubi quidam diaconus per[illegible] pro suspendi si publice confessus est se cuidam [illegible] coniuge cognovisse. Significasti. Ubi si defecerit suspendi[tur]. Ex tuarum. Ubi agitur de purgatione super homicidio [illegible] si probatur non diffamatus licet purgaverit [illegible] monasterium deveniet et ab infamia homicidii absolvatur. Ubi dicitur de quodam clerico [illegible] percutiat talis [illegible] si est publicum deponetur. quia iniungatur ei pena. [illegible] facta ordine suscepto utatur et ad superiores ordines non ascendat. Si tamen voluerit promoveri quia [illegible] est prohibitum non dicitur. Infra e. quoniam dicitur quod si sacerdotum [illegible] clericorum adulterium homicidium furtum [illegible] non sunt sic probatum preter reos homicidii [illegible] penam a susceptis vel suscipiendis ordinibus [illegible] non debent. Qui vero non perierunt monendi [illegible] standi ut et in susceptis non ministrent. Adulterium [illegible] venandum [illegible] et periurium enormia [illegible] non mediocria. Fraus mala quod dolus hic [illegible] dicit fraus est dolus ut quod aliquis aliquem decipit [illegible] non intentione aut voluntate fallendi. Infra. [illegible] quia ibi fit mentio de homicidio. Ubi autem [illegible] volantur furto aut periurio aut homicidio [illegible] deponi debent. Dedisti. Ubi fit mentio de periurio [illegible] et distinguitur inter occulta et manifesta. In c. Si quis clericus fit mentio de falsare [illegible] testimonio. In c. Si aliquis fit mentio de heresi et de [illegible] qui in heresi baptizati sunt aut [illegible] absolvuntur. In c. Omnis. fit mentio de sac. homicidium adulterium. for. fal. test. fur. superbia. Simul avaritia iracundia ebrietate assidua. que omnia dicit Augustinus capitalia. Ultima [illegible] vel infamiam [illegible] quantitatem non rigorem cum rigori [illegible] quorundam. Ubi arguitur quidam episcopus [illegible] in etate decrepita [illegible]. Clericus. Ubi dicitur [illegible] scit tamen aliquem venatorem. Interpretativum [illegible] ieiunare videatur et lucrari venantibus [illegible] ab istis et [illegible] peccatis. Ubi et augustinus [illegible] ieiunium illis quod primo diluculo surgens non ad

vadit non ad [illegible] per cetera [illegible] ad ecclesiam magis festinat [illegible] bestia canes producit [illegible] plusquam [illegible] et arguitur cum tam de sua [illegible]

obedire

Hec omne [illegible] Ex. Venerabilis [illegible] vilitatis [illegible] quere regnum dei. Id est ecclesiam. quia faciendo manere ut ibi notatur. [illegible] ad venatores compellans a [illegible] mortem [illegible] placet [illegible] voluptatem. Cum apostolo [illegible] cum canibus venatoriis [illegible] Ubi de statu visitantibus [illegible] nos [illegible] dicit [illegible] Tenentur [illegible]

audivit

q̄ fui[illegible] tra q̄ di[illegible] ma co[illegible] ua q̄ [illegible] co[illegible] titur et [illegible] nigratur. Et hoc in gen. Cetera nec proth. et robustus venator coram domino. Alia ratio [illegible] q̄ cum [illegible] pugn[illegible] [illegible] cum est [illegible] de [illegible] cum cupiditate. [illegible] cum illud de [illegible] de hoc .d. lxxx. Et venatoribus [illegible] potest. Item. [illegible] minora [illegible] et ebrietas .d. [illegible] c. i. Item facit [illegible] in synodo. [illegible] q. iiij. In loco. et [illegible] tamen [illegible] admoniti no[illegible] corrigi. tenet [illegible] h[illegible] enim [illegible] [illegible] continuationem ut colligitur ex eisdem [illegible]. Hoc facit ad hoc distinc. ex. de te[illegible] [illegible] .q. [illegible] .f. [illegible] non [illegible]. Et [illegible] regulas potest papa dispensare in [illegible] ex plenitudine potestatis. h. [illegible] [illegible] nullo modo dispensat ut in hoc [illegible] [illegible] .d. l. Maiores. Item .l. iiij. eadem [illegible] .f. [illegible] q. Vetat. Sed contra [illegible] est duplex sollempnis opinio. [illegible] dicit quod episcopus potest dispensare contra [illegible] [illegible] adulterio et minoribus criminibus. In ma[illegible] adulterio nequaquam. [illegible] in casibus [illegible] ex. de iudic. At si. [illegible] hoc ipso quod [illegible] de aliis tacite prohibetur .d. [illegible] ex. de tem. Iniunctum .x. q. [illegible] de cessione. [illegible] de preceptis [illegible] Exprimitur [illegible] de quibusdam criminibus maioribus adulterio [illegible]

Gen. x. Et venatoribus. Ibi arguitur quod eos qui pascunt canes [illegible] non [illegible] vitat. non naturae. Item c. Videntes. d. Et videntes venatorem et delectantur [illegible] toremq et [illegible] ex [illegible] Penitentes [illegible] non conveniunt et filia [illegible] lxxxi. d. q. quorum [illegible] minora crimina computare [illegible] quis .j. vi. [illegible] statuta [illegible] notificare aut ad synodum venire noluit aut pro [illegible] [illegible] aut die [illegible] diebus prohibitis [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] eucharistiam non acceptat [illegible] quod non omnia [illegible] mortalia peccata sed levia [illegible] quod [illegible] deponi [illegible] [illegible] .d. xxxiij .d. Placuit. Sed quod de tertium .x. q. iij. [illegible] q .d. iij. Declar[illegible] .d. iij. [illegible] Cas. [illegible] [illegible] vetat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod in eis possit episcopus dispensare. At si [illegible] de adulteriis et aliis criminibus quae minora sunt [illegible] episcopus [illegible] peractam penitentiam dispensare. quales [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] de quibusdam [illegible] [illegible] [illegible] de quo dicitur quod non [illegible] [illegible] Item c. [illegible] de cessione [illegible] [illegible] et de translatione [illegible] non [illegible] Item loge. Quartus. dicitur quod cum maritus [illegible] ab uxore ad agendum de rebus ad ipsum pertinentibus [illegible] [illegible] quod [illegible] crimina [illegible] [illegible] ex. de temp. or. [illegible] [illegible] dispensandum a canone minime sit permissa [illegible] sacrilegio. potest [illegible] dispensare in omnibus capitalibus occultis .l. d. De his vero. Item. Cum synodo alia quae [illegible] in ordine .i. q. v. [illegible] ex. de ele. [illegible] Item c. [illegible] [illegible] .d. [illegible] [illegible] presbyteros. Ibi agitur de presbyteris et diaconibus qui [illegible] [illegible] [illegible] et postea penituerunt de quibus dicitur quod [illegible] episcopus eorum [illegible] ab eis tribuendis [illegible] Item c. Si quis. de quod [illegible] episcopi [illegible] est [illegible] sacrilegus [illegible] recipi debeat gradum. Alia opinio [illegible] benignior. Ego [illegible] opinionem [illegible] est. [illegible] per [illegible] evidentiam vel per [illegible] [illegible] [illegible] probationis [illegible] Credo quod in adulteriis et [illegible] [illegible] talia sunt manifesta potest episcopus dispensare. Item maioribus [illegible] adulterio [illegible] manifestis dispensare non potest [illegible] casibus [illegible] [illegible] opinionem [illegible] [illegible] occultis [illegible] [illegible] enormia [illegible] [illegible] dispensatorem [illegible] [illegible] [illegible] enormia [illegible] dispensatore [illegible] occulta [illegible] patet. ex. de temp. ord. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quosdam [illegible] enormia [illegible] Credo [illegible] [illegible] [illegible] occultis [illegible] [illegible] dispensare post penitentiam non expressum sit

[illegible] episcopus dispensare [illegible] sacrilegio .d. l. presbyteros .d. l. [illegible] Alia opinio quod potest episcopus dispensare in omnibus criminibus [illegible] [illegible] [illegible] expresse sibi prohibeatur a iure [illegible] .d. lxxxij. Presbyter et optime de re. di. vi. c. i. [illegible] [illegible] Itaque potentes [illegible] [illegible] [illegible] sacerdotes [illegible] [illegible] [illegible] statutum [illegible] [illegible] [illegible] ex. de [illegible] [illegible] Supra eodem ti. v. quia cum [illegible] [illegible] non tenentur

No(ta) in ap(paratu). Videtur [illegible] etc.

No(ta) in ap(paratu). Potest dispensare etc.

Contra predictum etc. Nota textum et ap(paratum).

No(ta) in ap(paratu). Credo etc. Exprimitur [illegible] etc.

Nota textum et cap(itulum).

Alia opinio etc. Nota textum et ap(paratum).

P.

Vide eo. qui c. fi. no. ex. in ap. no. in ap. cum si quis suspectus non audire &c.

no. in ap. Et ex primit ibi &c.

no. in ap. cum dignum est &c.

no. in ap. qui in extra dicit ordinem &c.

no. in ap. Si non clericus in minoribus ordinibus &c.

no. in ap. Si sacerdos &c.

nisi no. in ap. De consuetudinis &c.

no. In recipiente autem &c.
no. De recipiente autem &c.
no. de ignorantia probabili.

Ideo ipso profecto excessisse videtur facultatem aliis relaxandi. facit ad id. ff. quibus ex causis maiores xxv. an. c. ex eo.
Absidens quod si vitio in quibus casibus est episcopus prohibita dispensatio. Sed quia non potest dispensare cum homicida. di. l. miror. hec intelliguntur quidam vel dolus. que ex tolerantia generali ecclesie consuetudine. Aut de homicida voluntario.
Nisi tamen simoniaco. Infra de symo. c. tenetur. et c. sicut nec enim de eo qui excommunicatus in maiori excommunicatione vel pro iudice eum suspensus ab officio celebrat officiando. ut in vii. q. i. si quis presbyter. xi. q. iii. si quis episcopus. l. ii. ar. extra de postu. ad hec. extra de sen. ex. cum illorum absolutio. Ad quod dicit. In hoc casu c. quod possit episcopus dispensare. ar. ii. q. v. consuluisti. ibi non est in casu et si non consideret ignorantia probabilis excusatos. extra de cle. exc. min.

tiur quod indigeat. Quod est de legibus plebiscita. statuta plebis. Sententia consulta &c.
Clausula illa que pollicetur restitutionem si leges permittunt. Set si leges non prohibeant in dictis contrario tamen de casuali simoniaco. In ordine quod posset ministrare. nec cum simoniaco in beneficio quod possit illud retinere. Sed tamen dicitur quod signat magis. Celebrat officiando. id est celebrat vel alter officium solemniter. Quod si est suspensus ab iudice seu a iure vel notorie celebrat. sicut est irregularis. Et n. Credo quod sic. Et quod dispensatio non legem est prohibita episcopo. credo quod possit in hoc casu episcopus dispensare. Si q. x. [illegible] dentur contraria. Sed de suspenso a iudice non a iure. Et vini benigne solent agere quam hodie. Si quis presbyter. Ibi dicitur quod si non multo tempore ad [illegible] amovitur ab episcopo. dicitur depositus sine spe restitutionis. Si quis ex. In fine dicit quod si [illegible] natus vel presbyter vel dyaconus nisi peracta consuetudinem de tanto [illegible] quod non spem restitutionis non habeant. Id dicit. In ii. et exprimitur ibi de [illegible] qui oblationem faciunt vel matutinum vel vespertinum sacrificium qui in officio [illegible]. Et appellatur matutinum vel vespertinum sacrificium hore consuete diei in mane et in vespere. Quod si non in tertia seu extra dicatur horas. Et si [illegible] ando preter in extrinseca vel nativitas. Ibi contrahit irregularitatem. Si [illegible] casus de uno tantum vel duobus plus non tamen officiando ecclesiam licet non [illegible] officiando sit cum aliis non credo quod contrahat irregularitatem. Credo tamen quod [illegible] premittere vel quod a solo sacerdote solent dici. re. ei. quis uobis. [illegible] facere si alium inchoare faciet officium. hic non esset sacerdos. ad hec. Ibi reprobatur postulatio cuiusdam episcopi qui non senaiat sulam [illegible]. In c. cum illorum de [illegible] excommunicatus ordines recepit. apostolica indigent dispensatione. Quod te cal. [illegible] tatur eandem qua debet prima purgari qui in excommunicationis missa celebr[illegible] tertium. non est consuetum. Hec sicut clericus in minoribus ordinibus [illegible] tamen si legat epistolam cum solempnitate in missa privata sit irregularis. Credo quod non. eo quod sine solempnitate hic fiat. Cum a laicis et aliis legatur epistola licet non sit in missa de consuetudine. Et est in c. xi. q. iii. Si quis episcopus non fiat initio non de episcopo presbytero et dyacono. Ubi et sacerdos aut dyaconus sine solempnitate legere epistolam non eodem ipsum incurrere irregularitatem; Quod tamen in precedenti capitulo dicitur de episcopo presbytero et dyacono. credo esse extendendum ad subdyaconum; cum hodie dyaconus [illegible] sicetur in minoribus. extra de eta. et qualita. ord. a multis. de constitutis [illegible] ribus ordinibus qui in excommunicatione ministrant cum solempnitate in suo officio quod non incurrant irregularitatem; cum precedenti duo capitula non loquuntur de hiis [illegible] dyacono. etc. cum pene non sint extendende ut dictum est. Set hic dico in [illegible]
unita. aut si incurrit irregularitatem talis. credo quod episcopus possit dispensare. cum hic non inveniatur [illegible] prohibitum. extra de cle. exc. apostolice. quod loquitur an de illis qui vel celebraverint missam vel ministraverint [illegible] solempnitate in sacro ordine. In recipiente autem ordinem in excommunicatione non dubito. Sed sacerdos [illegible] [illegible] quantum ad irregularitatem concernit et dispensationem sedis apostolice esse reservandam. [illegible] extra de sen. exc. cum illorum non distinguat de recipiente a ordines in minoribus excommunicatus. videtur quod sit irregularis. ar. extra de cle. excom. celebrat. Credo tamen quod sit irregularis non episcopus dispensare cum eo. cum non sit prohibitum. Probabilis scientia. ut in si dicit misit procuratorem sufficientem [illegible] tum pro se ad curiam. Et quod procurator impeditus non comparuit ad diem assignatum excommunicatus [illegible] dus tamquam contumax. Ipse tamen hec nesciens interim celebravit. In hoc casu non indiget dispensatione.

Appellat. Et n̄ cū clerico q̄ accedit ad ind(ex)
principis causa n̄ certus contempto iudice ec
clesiastico xxi. q. v. Si quis epūs. nec ē biga
mo. ex. de bigamis. Qui eo. supra. Ite. §. de big.
q. Et sic. nec cū dic̄ plures ut p̄mo viii
ecclie equalr̄. xxi. q. ij. c. p̄ꝰ. n̄ in suis duob;
l plurib; bn̄ficijs curā aīaꝝ h̄ntib;. Ite. Q. D
diacon̄ dz ee. do. c. de. p̄p. hāc ultimam o
pinionem tene. lau. viii. q. i. Io. et eius sequitur.
Et. capl'm quā dispensare n̄ debz mo. Et in
quāt ratione. ex. eo. de preben. c. ii. de maiorib;
Capl'm cōpatur senatui. xvi. q. i. c.
Sed senatus restituit ad famā. ff. de
postulando. l. e. i. §. de q. Et capl'm cōtra
irregularem … n̄ pōt restitui
… nullo potest dispensare … ff. d. l. c. i. ij. et ij. q. vi. Io. s. n. Et. q.
… provincie potest cū restituere q. ad
dignitates. ff. de cōmendationib;. l. e. i. In fi. et gl. ult.
… de sollempniter degradato. Dnm
… dico et male q. epūs pōt deponi
… pro eis. et xi. q. iij. Epūs plbanū
… si. Sed illud pōt intelligi q cōstituat
… nullam. Et pro eis. d. xviii.
… maledictus. Hz ubi exponit ut dep
… et suspendatur. Et in suma
… existens i mortali pctō sui magisterio
… recitando peccat mortali' recipien
… sicut recipiendo alia sacra
menta. d. xl. Multi. d. xxv. Illud. xi. q. iij.
… de sacra. n. iterata. c. Cetere
… Et. n. recip(it) n̄ dz. cecus c degerit p(ro)
… optinuit dispensationem qr
… est q̄ tūc ad celum i illo c. Audi
… q. vij. §. Quia ergo. Fallit hic i ca
… q̄ existentes i mortali lenit pctō
… qr peccauit mortaliter reci
piendo. pōt tm̄ licite ministrare si cōtre
… uelit se corrigere. d. xxviii. c. i.
Q. si recepto ordie peccat morta
… existens i illo pctō tenet exeq
… peccat ex eq. … de bap. Ite. §.
… de sollo. c. Pre sacerdote. Et. Nō. q
dispensatio alia est debita. alia pro
… alia p(er)missa. debita est ubi

qn̄ tacita est; ut … disp̄satione ꝓpr v. c. e.
Appellat. Causa … si citat ad dic' p̄ponē
n̄ iret si … Et sic excōicatus celebravit tn̄ sciret se e
excōica. Io. intelligo qn̄ qs ꝓbabilit' dubitat de sua excō
icatione. … potuit iuste excōicari.
celebrat i excōicatione cōmittens … Et hic …
… excōicatus … suspensus irregularis
est. Et. n̄. Io. exponit qr hic irregularitas ex …
ad … casu. … nec obstat. xv. q.
iij. sicut ex. … minuis q̄ excōicari ad
de sacro ministerio attingit. qr pōt … n̄ …
… ad officiū ecclesiastica et sacramentū altaris
Cetera ad hanc materiam pertinentia. vi. Infra de sima
excō. §. Si q. cū pressor clico excōicato …
… ne … cetum dixe … du
… p̄bros. … xpi … dz ee n̄ … Io.
… Si q̄ … pertinuit …
agit de quodam capl'o quod … simoniacū elegit
ad p̄bendam post … renūciandum … qr …
simoniam alienam acceptus erat … n̄ …
pat … ad … capl'm n̄ tm̄ cathedral' ecclie …
… De cōmib. … provincie …
… restitui n̄ pōt. … nec peculiariam …
… possit epūs pōter. Ibi … n̄ pōt
… q. fiat … gradus … recipiat de manu epi
… coram altari. Maledictus. Ibi … q. n̄ voluerit
… veniam … maledictus degradetur et …
… n̄ revocetur ad officiū. Nisi. Ibi …
… de sacerdotio suo … Et … Illud …
… negatur … Et … Audi …
… tradit … adeo … sciens …
tali. Dispensationem. … indigeat dispensa
… post … ar. … de temp. ord.
… i quo … gravia
ter irregularitatem sic … et … irregula
… celebraret … alia irregularitate … a
… totiens nova irregularitatem …
celebraret. Suspensus. … tal' suspensus …
… modus … ꝓhibitōis … q̄
… celebrat n̄ incurrit irregularitatē …
… q̄ celebt suspēs … dicem …
… dicem … posse dispensari …
… i q̄ celebt … cap. … Ibi …
… Sicut … dicit capite …
… c. i. Ibi … sit sacerdos

No i tex. Item, cū clicū etc.
Nota i ap. de crassa ignorantia

Item cap. Si quis qz etc. No tex. et ap.

Contra etc.
Nota tex. et ap.

In suma etc.
Nota tex. et ap.

Recipit
Item sic cap. etc.
Nota tex. et ap.
No i tex. Fallit hoc i casu etc.

Item no qd alia dispensatio e. debita etc.
No tex. et ap.

multorum scandalum timetur. d. l. ut constitueretur. Ca-
ue tamen ne decipiaris in scandalo. ex. i. de scan-
dalo. c. i. ii. iii. iiii. et quinto contra. Item de-
bita est ratione temporis, vel persone, vel pietatis, vel
necessitatis ecclesie, vel utilitatis ecclesie, vel conditionis
rei. de singulis patet exemplum i. q. vii. c. ii. et sequentibus
et c. Requiritis usque ad c. Ecce. Et ubi non ... subest
iusta causa est debita dispensatio. d. l. distinctio
sed ... precipimus et ubi necesse sit etc. et c. Conside-
randum. Et debita licet subsit causa prelatus et prelatus
prelatus non dispensabit. xv. ii. q. v. Quando. In summa
tamen subditi non possunt petere nisi forte supplican-
do sicut capitulus delectum meliori de electione vii.
q. i. licet. Item tamen non potest eum petere ut i. e. q. in
scripturis prohibita; dispensatio que si non possit sine
decoloratione ecclesie. Item tamen non subest ita
causa dispensandi i. q. vii. talis. et si illa. extra
de electione. Innotuit. ... aliud videtur dispen-
satio d. l. Nisi cum pridem. quod forte potest intelligi quod
aliquis ad accusationem alterius convictus est si-
... vasa ecclesie vel aliam rem accusatam
... subest ... dispensationi ... episcopo
dispensare; ... forte si ... concedere ...
a nobis teneat quod ... iusta causa dispen-
sat ... dispensa-
tionem pena deponitur si de hoc fuerit accusatus
d. l. i. c. i. et ... et c. Si quis aliquo. In summa. pertinet gravius si se promoverit
indignum. di. xliv. Sacerdotes. Item. Nota quod aliud est rigor, aliud dis-
pensatio, aliud ius. Rigor est exercitius iuris et austeritas facta ad
terrorem. Secundum hunc rigorem dicit canon quod non est danda cogitatio ...
sine vite his qui defecerunt et accusationem clericorum ii. q. iii. Si quis ...
et quod non oretur pro illa qui ... violavit tutorem ... filio
suo d. lxxxviii. ... iste rigor non est servandus nisi ... ...
malum d. xlv. Sed illud. Quamque tamen rigor ... iuris ...
extra de renunciatione. ... In ... Dispensatio est id quod iuris relaxatio
... canon notat eam ... xxiii. q. iiii. Sua pietas. Item nota
dispensatio est ius ... quod sic ... contra dispen-
satio ... dispensatum ... Sic ... nos
... extra de ... d. l. ... xxxvii. q. ii. In sectatores. In ad-
olescentia. Iusta ... media est rigorem et
dispensationem. est enim ius equitatis ... unicuique tribuens ... bonis
premia et malis supplicia et ... servare. ut C. de ...
(servare)
premissio ... qualis ... rigorem iuris ... quod ... probata ...
in sectatoribus ... de indulgentia ... In adolescentia ... de penitentia ...

p culpa primam penitentiam agant ... fuerit ...
fuerit. Ibi ... multorum strages iacet ...
ad severitati ... ut qui ... clericorum ...
ex laicis vel monachis clericos ... i. q. vii. ...
vel ... ut ead. q. c. tanta pietatis ...
corpore viciatis et illiteratis. ut ead. q. ...
... scandalum. ut ead. q. ...
ut de filiis moialium ...
tem ordinandorum ... ead. c. ... ut de ...
motus ... de ... ut ead. q. ...
ne ... ad gradus ... quos ...
et ... q. i. ... illos ...
... q. pro primam recepisse ...
divine pietatis. In c. Considerandum ... de petro ...
post culpam ... ut ...
... debuisse. Quiete. Ibi ...
... non debuit ...
Ibi ... doctor ...
virtute ... ad ... eligant ...
... loculi regiminis ...
... est officium. Dicit pater. Ibi ...
... est quod ...
aliquo. Ibi ... ordinem ...
suis ordinatoribus ... Sacerdotes. Ibi ...
offert ... ordinatorum ... Et ...
... dignitati ...
Si illud. Ibi ...
... ecclesie ...
...
...
...
...
... de rigore ...
est ...
...
Ibi ...
...
...
...
... ecclesie ...
...
...
...
Ibi ...

/ ponitur exempla /

Probitatem etc. nota textum et capitulum.

Item etiam nota textum et capitulum.

Nota textum. Hoc a nobis etc.

Item nota quod aliud est rigor etc. nota textum et capitulum.

subalterna.
Dispensatio etc. nota textum et capitulum.

... dispensatio ... ius ... potestas data a iure ... dispensatio ...

via regia. Iusta etc. nota textum et capitulum.

placuit. d. xlv. disciplina. et c. emendat. d. l. presbiter. et c. domino sancto. Item in summa xxvi. q. vii. §. alligaverit. i. c. cum iusta exigat rigorem vel sanitas dispensationem ut dictum est. De scandalo perplexitate et cohibitione clericorum et multiplicitate. Concil. ex ieiunia cor.

Supra tractatum est in titulo de scandalo. Unde videndum est quid sit scandalum et unde dicatur. Quid sit scandalizare proximum. Utrum omne scandalum sit peccatum mortale. Et in quibus casibus vitandum sit scandalum. In quibus non. Postea de perplexitate que provenit interdum ex scandalo et aliis. Premissis aliqua supponemus. Scandalum est dictum vel factum minus rectum prebens alicui occasionem ruine. Scandalum dicitur a scandalon grece quod est offensio latine. Patet iam ex his quid sit scandalizare proximum. quia nichil aliud est offendere proximum provocando eum in consensum mortalis peccati per dictum vel factum vel aliquod signum. Utrum autem omne scandalum sit mortale peccatum videndum. Videtur quod sic. Nam vivit pater auctoritate videtur expresse dicere. Dominus: ve illi per quem scandalum venit. expedit ei potius ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. hic assignatur pena mortalis peccati ergo est mortale. Item apostolus. Si esca mea scandalizat fratrem meum non manducabo carnes in eternum. Item psalmista. Ponebat scandalum. xi. q. iii. in via iuxta iter in limo. Item Augustinus. Melius est mori fame quam idolaticis scandalo vesci. Item non solum in statutis maiorum scandalum est vitandum. sed et pupillorum. Unde testimonium veritatis. Qui scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. Et hic ubi dicit ipse dominus scandalum. Unum quod ait petro. scandalum michi es. Similiter dicit esse scandalum totius ecclesie cum eis communicat pu... Ad hec dicas quod nec omne peccatum mortale est scandalum. nec omne scandalum peccatum mortale vel est peccatum. Probo quod peccatum mortale est scandalum. Ideo dixi quia nullum peccatum in se potest esse scandalum nisi per accidens. Probo quod ex eo quod peccatum manifestum est et datur aliis occasio peccandi. Secus si occultum. Probo quod scandalum peccatum mortale vel etiam peccatum ideo dixi quia quandoque nullum vel modicum peccatum est. Et ut plenius liquat in quibus casibus scandalum est vel non. Probo distinctionem. Quia aut ipsum factum vel dictum cuius occasione scandalizatur alius et inducitur ad peccatum est malum aut bonum aut indifferens. In primo casu fugiendum est omnino scandalum. Quia ipsum factum quod in se malum est. Ut peccatum fornicationem facit alius vel deberet dare aliis occasionem peccandi. In primo vel casu si quod est in se

quod ex indulgentia potest contingere. placuit. In omnibus rebus precipuam iustitie equitatem quam stricti iuris rationem esse. disciplina vel misericordia constituerit si una sine altera teneatur. Item nota. Emendat. dicitur quia qui alium corripit et pena emendatoria plectitur. Clam dat. quia iniuriam prestat quibus sit legitima prestantis iniuriis. Item c. Presbiter. dicitur quia sunt aliqua quibus iniuriam vetat vel solum non est vitanda sed non audienda. In c. domino dicit. quod ecclesiasticus rigor aliorum dignior sententia prevenitur. ubi concedens magis teneat sententiam cum auctoritate et potestate est auctoritas. Item nota. alligavit. dicitur quod veri et de misericordia quam de severitate reddere rationem. dispensationem nota quod valde necessaria est dispensatio quam facultatis non propter dispensationem vitandum. quia peccata occulta omnino dicuntur non habent. sed quia de eo super quo dispensatum est accusari non potest. de. xv. c. de filiis presbiterorum. et etiam alicuius post iudicium primam accusari. ar. xxxii. q. ii. amonere. xv. q. v. presbiter.

Supra. xxv. Item. prox. c. In summa. dictum. Supple minus rectum. Et quod intelligatur de facto et signo. dictum vel factum minus recti supple. ve illi. c. xviii. Item xvii. apostolus. i. ad cor. viii. Augustinus. xxxii. q. iiii. Item cum scandalo vesci. hec non est verbum Augustini. quod glosa est. Qui scandalizaverit. c. xviii. Iudicavit. c. xvi. Item accusas. Videtur magis secundum opinionem illorum qui dicunt quod scandalum non est peccatum sed circumstantia peccati. Probo quod quia scandalizat. quia manifeste fiebat. Sed non oportet hoc dicere. quia sunt duo actus quibus est unum peccatum formaliter. Item non mala voluntas et actus exterior. ita in eo unus actus fuit et est duo peccata et deflorando virginem ad quod movetur. Item actus ille est luxurie et est homicidium genere et facto manifestum quia non est nisi unum actum

Nota in capitulo. Disciplina vel misericordia. in summa et cetera.
Nota in capitulo. quod sententia et cetera.
discors
Nota in capitulo. Melius et cetera.
Nota quod
Scandalum est dictum vel factum vel signum et cetera. Nota in textu in capitulo.
Evangelium contra quod omne scandalum sit mortale et cetera. Nota in textu in capitulo.
Ad hoc dicas et cetera. Nota in textu in capitulo.
Nota distinctionem et cetera.

bon- qui sit alius tamen est circa peccatum. si tale bonum est quo omisso non est salus omittentis non debet dimitti illud propter aliquod scandalum. alias videt quod sit omittendum. extra. de renun. c. nisi. pro grauitate. in Innoc. iiij. extra. de no. o. nun. c. ex iniuncto. et ..., opera illa que sine peccato mortali non possunt dimitti ab his [illegible] tamen non sunt pro vitando scandalo dimittenda. nec ea debeat pro scandalo vitando committi. que sine peccato mortali non possunt omitti ab his [illegible] sine peccato mortali omitti possunt ... et dimitti est pro scandalo tollendo cessandum est eis pro vitando scandalo insistendum. xliiij. d. sicut. i. q. ult. in illa. et hic notatur in hiis scandala pro vita doctrina iustitia quod tu non effugies [illegible] fugienda pro vita. quia pro nullo scandalo debet quis mortaliter peccare. doctrina. ipsum doctor vel predicator non debet etiam docere vel predicare pro aliquo scandalo. Tacere tamen potest et debet si omnino obstinatis. Ita quod deteriores efficiantur ex doctrina. xliij. di. de decre. ord. c. In summa. Iustitia. quia nec iudex sententiam suam nec testis testimonium debet ferre pro aliquo scandalo. et in iudicialibus hic legitur. dec. extra de reg. iur. qui scandalizauerit. Vtilius scandalum nasci permittitur quam ueritas deseratur. veritatis. s. vite. doctrine iustitie. In tertio casu. scilicet est ... tenens videtur scandalum ... cessandum est propter scandalum. Expone quod aliquis religiosus vel alius [illegible] habet puram et serenam conscientiam apud deum. multi tamen suspicantur malum de ipso quod sic scandalizantur quid fiet. videtur quod sufficiat ei conscientia.

spiritum libidinis et est scandalum. Non enim est salus. puta quia ... debet in deum aut pie colit deum. pro grauitate ... quod inter scandalis est distinguendum quia ... aplis dominicalibus. scilicet quia phariseis audito hoc verbo ... scandalizati sunt ... rendo. sinite eos. Alibi vero dixit. Qui scandalizauerit vnum de pusillis etc. et non ea. ut adorare idola ... hostem ... comitari. Quid si ut lex aliqua ... carnes vel abstinere ab eis. Credo tamen quod ... alias ad ... quod alij scandalizarentur de bono opere ... si ego facile propter hoc meum scandalum debeo cessare a bono ... opere ... de aliis quod sit ... mali. Vtinam terram ... conscientiam his ... quod alij scandalizantur ex illo bono. debet illud dimittere ex quo sine eo potest ... ne faciens ... conscientiam conficere ad ... dicendo in gratia quod ille scandalizatur ... librum meum aut si repeterem ab eo ... in ablatam ab eo. Numquid propter vitandum scandalum ... neor ei dare rem meam aut cessare a repetitione. posito quod ... revelatum sit ipsum scandalizandum ex hoc. Credo. si statim meus vel ... mee non est in tanto si careat re mea. puta ... sum et indigens familia mea ... et in periculo incidendi in ... aut in ... non teneor rem meam dare ... a petitione cessare cum debitum me ... ge et meos que ... propter hoc excusatur qui indigens est ... ad vsuram et ille qui ab ... vt ... Si autem in tuto sit status meus et familie mee. hoc est si rem carvero ita quod nullum ... vel familie mee immineat periculum. credo quod teneor dare tamen propter vitandum eius scandalum. Si tamen credo quod ea ... vsum ... Circa casum dare ei rem illam esset dare gladium in manum furiosi. Circa ... ab ... res mea si non est solvendo et potest de ... patuit ... ... unde credo quod propter vitandum eius scandalum debeo cessare a repetitione ... sine periculo possum rem illam carere. Si autem est solvendo et non potest ... ... neat cessare a repetitione propter eius scandalum et in hoc casu non scandalizatur ... ille scandalizetur. sicut iudei scandalizati sunt a christo. ... tamen ... ... Sicut quidam sunt qui nulla ratione ... Ita ... ... in ... et in illa ... ... aut consideratione ... illa magna ... ... tempori sunt magna de ... ... scandala ... vitando ... bono ... xi. q. iij. ... ... Tacerat illo tempore nec ... xxij. q. ij. ... ... aliud videtur velle his duo ... ... propter scandala ... ...

Marginal notes:

No. [illegible] cap. Gre. dein et certa.

No. in cap. Sib. ... quod si dicat in conscientia et cet.

No. in cap. aliud videtur velle hiidie ... Mone quod aliquis religiosus et cet. Nota tex. et cap.

... Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. Job. Ecce in celo testis meus. Aug. contra ... de ... conscientia ... sola tamen in oculis dei ... [illegible]

Job. xvi. Sententia ... xi. q. iii. Sententia. Non sit auditor. Ibi arguitur ille qui contempta conscientia sua ... blasphemantium viam dei. dicens. di. xviii. Apostolo ... xv. Delere ... Unde publice predicandum est tales ... [illegible]

[illegible]

De perplexitate. [illegible]

[illegible] ... perplexitate ... [illegible] ... in fugam precipitat. ...

Nota textum. Nota quod ... non est ... Nota in ap. Nota quod publice predicandum est tales et cetera.

Item quid fieri si multitudo est et cetera. Nota textum et ap.

Circa perplexitatem. Nota textum et ap.

No(ta) bonum capitulum contra
de sacerdote qui cele
braturus est etc.
Pone sacerdotem
impurum et cetera.
no(ta) bonum textum capitulum.

brevior ingerit. Dicas ergo quod veritate
inspecta nichil est perplexitas. non potest aliquis
esse perplexus inter duo mala ita quod necessitate
astrictus ad aliquod malum perpetrandum. Aug.
Vasis ire nostre deus redderet in totum si non
spontaneum fuisset peccatum sed invitum. Item .v. ubi
quod adeo peccatum voluntarium malum est ut nullo
modo sit malum si non sit voluntarium. Cum ergo po
situs est inter duo mala aut potest utrumque vita
re. aut alterum facere sine peccato. Et cum oportet me alte
rum facere. debeo eligere minus. consilium generale quod pro
pter consilium est minus peccatum. Pone sa
cerdotem indutum ad missam et processit iam ad
canonem. ad illa verba. Hoc est corpus meum.
Tunc occurrit conscientie sue aliquod mortale. quid
faciet. Si procedat. peccat mortaliter con
ficiendo et sumendo; quia iudicium sibi man
ducat et bibit. Si non conficiat sed fingat
se conficere gravius peccare videtur; quia deo
non veretur illudere. et populum quem decepit se astringit. extra.
de cele. misse. de homine. in fi. Si autem ex toto
dimittat. magnum scandalum generat. et ita
videtur perplexus. Respondeo. Credo propriam
et tutiorem viam ut peniteat et conteratur.
doleatque quia ita tarde penitet et proponat con
fiteri quam cito poterit habere oportunitatem.
et sic conficiat et sumat. Sed si non potest vel non
vult facere dicunt quidam quod simulet cum hostiam
dicit sumere. Sed hoc videtur reprobari in predicta decre.
de homine. ubi si sacerdotes non consecraverint. tutius est ex to
to dimittere. Si consecraverit. sumat. propter
generalem ecclesie traditionem. Et ar. illius decre.
de homine. Item pone quod sacerdos tenet con
cubinam in domo propria et palam. videtur ipsum
indutum. Quid facient si audient eius missam.
facient contra conscientiam que dictat eis contrarium.
propter constitutionem nicholai et alexandri
xxxii. di. Nullus audiat missam presbiteri quem scit
concubinam indubitanter habere. Si non audi
ant. similiter remanet scrupulus in conscientia.
quia non potest audiri quamvis sit pollutus sacramenta

plexi. nisi propter errorem conscientie ut dictum est. Aut propter pravam
voluntatem quam non vult deponere. Aug. xxiii. q. iiii.
Nabuchodonosor. Idem xxv. q. i. c. i. et fi. enim [illegible]
iudicium. v. coy. vi. De homine. Ibi agit de quadam [illegible]
te quod sciens se esse in mortali supponeret [illegible]
que sit confectio et tandem sumeret panem [illegible]
nem et vinum. Et dicit ibi quod hic talia remedia [illegible]
enda quam sunt vitia graviora. Et ita [illegible]
dubio videtur ostendere quod sic fraudulenter [illegible]
ministrare. Quid de sacerdote qui celebraturus [illegible]
am panem non miscuit aut vinum in calice [illegible]
nec advertit donec pervenerit ad illa contenta [illegible]
ad sumptionem non quantum de defectu vini vel aque [illegible]
Defectum panis vel vini vel aque vel utriusque [illegible]
eum deprehendit antequam venerit ad verba que [illegible]
cratoris suppleat apposito quod prius emissum [illegible]
pretermissum est vinum [illegible] hostia nova [illegible]
rans verbum. Te igitur. Super hostiam [illegible]
tam apposita et super vinum. hostia alia [illegible]
ta esset prius seposita. Ita quod super eam [illegible]
est repetitum. Si autem panis pretermissus est [illegible]
deprehendit cum ventum est ad illa qui [illegible]
num corporis. apponatur hostia post [illegible]
repetantur omnia. Ab Te igitur. Super totum [illegible]
est consecrandum prius. Si autem hoc deprehendit [illegible]
fecta est consecratio corporis et sanguinis [illegible]
natur aqua. aut si apponi illam fiat iteratio [illegible]
cum iam facta sit consecratio tam corporis quam [illegible]
Si autem non tam facta est consecratio corporis. apponatur ad illa [illegible]
et nichil reiteretur. Si autem cum ventum [illegible]
tionem deprehendit quod vinum est [illegible]
non videtur aliud remedium nisi ut [illegible]
nem et aquam prima [illegible]
cum magno scandalo assistentium [illegible]
num et novus panis super quem totum [illegible]
hostiam iam consecratam. traditionem [illegible]
tionem ecclesie. de c. di. ii. Relatum videtur. [illegible]
sacerdos ad celebrandam missam. Consuluimus [illegible]
subintroductam mulierem. quia non potest [illegible]
incipiunt verba illius canonis. Hesitantibus [illegible]

ta divina polluere. que purgatoria cunctarum contagionum existunt. Item decreto precipitur
quod papiatur communio a sacerdote quamvis turpiter polluto, ubi quis [illegible] iudicio reprobetur.
xv. q. ult. Hesitantibus et ita videntur perplexi. Set hunc articulum latius prosequar
quia ex eis occurrunt quamplura dubia. Vide ergo quod etiam non debent vitare cum illicitibus

xxxii. hospitorum. lxxxi. legis. **De cohabitatione clericorum et mulierum.**

Dum cohabitatio sexus secretus adulterium. xviii. q. ii. Diffinimus.
Excipiuntur tamen quedam persone cum quibus licite possunt clerici habitare,
videlicet mater, soror, amita, matertera, avia, filia fratris vel sororis neptis
uxor filii. Et regulariter omnes consanguinee per lineam transversalem
usque ad sextum gradum inclusive. extra. d. lxxxi. cum omnibus. Consanguinee
vero per lineam ascendentem et descendentem usque ad quartum gradum. ar. extra
de consanguinitate et affinitate. non debet. d. xxxii. Interdixit. d. lxxxi. Volumus. Scias et
extra eos in illas quia sexus sive natura nichil sequi criminis in talibus estimari
permittit. extra de cohabitatione clericorum a nobis et de purgatione canonica inter. Et hoc
intelligas si consanguinea non habeat secum concellas pedissequas vel alias
mulieres suspectas. et enim de talibus dicit augustinus. Que cum sorore mea sunt
sorores mee non sunt. d. lxxxi. legis. et in hoc casu potest intelligi. extra de
cohabitatione clericorum et mulierum. c. i. Et hoc licet dictum sit quod sexus naturale non permittit
... cum talibus omnem suspicionem. tamen non debet clericus et maxime episcopus habere
cum ea inmoderatam familiaritatem osculando. vel cum ea coram positis
vel caput suum in gremio illius posito vel alias. nec episcopus vel alius aliquis
culpabilis habeatur. et si admonitus forte nollet desistere deponatur.
d. xxxiiii. Quorundam. Ultra secundum gradum in linea transversali distinc-
tio est suspecte quia iuvenes aut non. In primo casu non possunt cohabitare.
In secundo possunt. et eadem distinctio facienda est in aliis. et sic intelligo
d. lxxxi. Feminas. d. xxxii. Interdixit. in fine. Eadem etiam distinctio
facienda est in uxore presbiteri. quia si subdiaconus vel superior habet uxorem
legitimam cum qua contraxit ante subdiaconatum si vetula est
potest caste et recte in domo cum eam caste regere. d. lxxxi. Volumus. Si
iuvenis non debet secum manere; sed in distincto mansionis cubiculo.
d. xxviii. episcopo. Et ar. extra de cohabitatione ... uxoratus. sane si quis. et
etiam ad hanc distinctionem. Excipiuntur episcopi et monachi ... qui licite
possunt et cum consanguinea habitare aliqua. ar. d. xxxiiii. Quorundam.
extra de cohabitatione ... sane. si quis. sed licet tamen esset honestum ... non
constat esse illa iura. quia illud capitulum quorundam loquitur quando inmoderata
familiaritate habetur episcopus cum filia. cum accusatione vilis a subditis
libatur. Illa sane loquitur de uxore episcopi quo ordo datur tamen religiose.

hospitalium tamen aucto-
ritate aut raro mulieres procedere
tenentur. Et Item. Scias quod
si videris conducatur mulier
contingere non consanguinea sed per
se. fecit consciam sponte secum
habitationem fecerunt. In c. Inter.
dicit quod beatus augustinus cum sorore
sua non consensit habitare
dicens. Que cum sorore
mea sunt sorores mee non sunt.
Docti quod viri cautela ma-
gna nobis debet esse instructio.
Incipit est. In cohabitatione
adulterii. Diffinimus. Ubi
non sponte sunt monachi et
monache. adulterium et scelus
pro cohabitatione est. Ubi
sic intro de persona possit ergo
capitulum. In c. Quorundam. de quo
consanguinitatis non dicitur ho-
minibus usque ad quartum gradum.
Idem est. Interdixit. dicit quod non licet
clericis preter secum intromittere
mulierem. amitam. aviam
pro honeste quod fugiant suspi-
tionem. In c. Volumus. extra
prius mater soror et uxor
quam caste regenda est. In c.
Scias. dicit sub intra de illo
capitulo Interdixit. quia sexus
sed cum interroganti capitulo A
nobis. et est in iuncture. c. i.
dicit ubi quia in alias persona

De pena clericorum concubinariorum.

Si presbiter tamen non habet concubinam sed clericus concubinam in suam domum in sua acceptat. Ita tenetur ab accusatione et delictis deponi. xxxii. d. si quis. Et si est notorium etiam post consuetudinem ante non. In primo casu si est

gradus habent quas canones concedunt. videlicet. s. amitam et sororem quia si vero
cum illis peccarit committitur et ante cum pedissequas earum. Sicut ibi dicitur cum filia et sorore
et alias. Quorundam. Ubi dicitur de quodam episcopo qui non timet declaravit ab inmoderata
filie sue familiaritate et tamen uxor eius de pena primatis. Volumus. Ubi dicitur de uxore quam
caste regenda est. Sequitur. et continentia tamen a viro quam ab uxore premissa
ut in illo est. extra. In illo de uxoratus et de sane. dicit quod coniugatus non promoveatur ad
sacros ordines et ab uxore fuerit professa continentiam absolutus uxor vero ...
moveri in episcopum prius debet profiteri continentiam et sacrum velum et religiosam
vestem assumere. deponi. Secundum vera iura quod hic allegantur. presbiter. Ubi dicitur
quod clericus fornicatione confessus aut convictus testibus et accusatus in ... pro gradu
In capitulo ultimo dicit quod a publice vel clericus fornicarius ... ab ecclesia
vitio

Exceptio tamen quarundam personarum cum quibus licet. Nota textum et capitulum.

Nota capitulum. Dicit quod beatus augustinus et cetera.

Ultra secundum gradum distinctio. Nota textum et capitulum.

De pena clericorum et cetera. Nota textum et capitulum.

Et autem notorium et cetera. Nota textum et capitulum.

notorium iure presumptum quia est condempnatus de illo crimine, uel est confessus sponte in iure uel alias nomine conuictus debent subditi uitare ipsum in sacramentis, quia exceptus est ipso iure suspensus. xv. q. v. presbiter. extra de cohabitatione clericorum et mulierum. Vestra. Item dico licet quandoque alias dixerim sic est notorium facti presumptum quia mulierem suspectam tenet in domo et etiam forte arguuntur grauidencia siue ex eam. quia cum sit publicum non ex fama sed ex euidentia facti quod nec possit aliqua tergiuersatione celari nec testibus est necessarius nec accusatore. extra de cohabitatione clericorum et mulierum. Vestra. Et talis admoneri ab episcopo ut se corrigat et si noluerit se corrigere debet suspendi ab beneficio ecclesiastico usque ad satisfactionem.

Nota in apparatu. Set in regno Francie et cetera.

Nota in apparatu. [illegible] ista admonitione publice et cetera.

Nota in apparatu. Clericus autem qui cum scandalo passim et cetera.

Nota in apparatu. De illa qui tenet mulieres et cetera.

intelligo

Nota in apparatu. Ab ista a sententia et cetera.

Nota in apparatu. Quod si aliquis de hoc absolutus et cetera.

[illegible] licet audiat diuina et recipiat ecclesiastica sacramenta. Id est dico. Et quod suspensus sit ipso iure. In domo. Id est intelligo sic ubi accusatore. Et quod crimen est ita publicum quod debeat appellari notorium facti. Vestra. Quod lex de clericis concubinariis talis notorius fornicator quod suspensus est ab ipso iure ab officio quo ad se et quo ad alios. Ab episcopo. Admonitio inferioris prelati non sufficeret quo ad hoc quod puniretur penam hic notatam [illegible] in talibus concubinariis et in eorum beneficiis. Debet suspendi. Hec [illegible] est contra concubinarios [illegible]. Set in regno Francie tenet constitutio [illegible] que tunc loquitur in Francia quod talis est. [illegible] omnes [illegible] clericos qui post primam admonitionem focarias uel alias mulieres de quibus mala [illegible] possit oriri in domibus propriis uel alibi [illegible] retinentes [illegible] ecclesiastica beneficia retinere non debent. Et ista admonitio [illegible] est opposita. Quidam dicunt quod non sufficiat nisi fiat specialiter ad personam [illegible]. Alii dicunt quod sufficiat generalis admonitio facta in synodo [illegible] exhortationis uel predicationis [illegible] ad multitudinem et sic synodalis. Id est facta in synodo [illegible]. Contra hanc opinionem [illegible] generalis admonitio [illegible]. Item [illegible] Item extra quod [illegible] una pro omnibus [illegible] legitima. Et [illegible] una pro omnibus [illegible] autem qui cum scandalo passim et publice cum pluribus [illegible] peccat quam ille qui publice unam tenet fornicariam [illegible] focarias uel alias mulieres [illegible] extendendo. De illo autem qui tenet mulieres in suspectis locis et cum scandalo [illegible] nec [illegible] per dictam benignam interpretationem quod non incidit in illam sententiam. Et quod illa [illegible] intelligitur de illis [illegible] concubinatu. Mihi tamen uidetur quod ex quo post [illegible] admonitionem cum scandalo tenet mulieres [illegible] incidit in illam sententiam [illegible] Item si clericus adulteratur cum uxore alterius [illegible] domo mariti [illegible] cohabitare cum marito [illegible] post admonitionem [illegible] sententiam [illegible] Ab illa autem sententia [illegible] absolutionem possunt episcopi absoluere subditos suos. Inferiores autem prelati non [illegible] Quod si aliquis de hoc absolutus redierit ad uomitum cum eadem concubina. Item si adhuc durat [illegible] scandalum [illegible] in excommunicationem [illegible] Si autem non durat [illegible] non incidit in illam sententiam donec iterum ortum sit super hoc scandalum. [illegible] noua admonitio. Credo autem quod peccat episcopus et inferiores prelati ad quos pertinet [illegible]

aliquam. et si adhuc consuevit in peccato remanere. extra. de coha. cle. et mulier. Sicut ad extirpanda. et iij. et lxxxi. di. c. xxxij. nullus presbyter. di. xxviij. Si quis presbyter. extra. de coha. cle. et mu. vestra. et c. tua. ex extra. de ve. signi. Cum non ab homine. supplicio subiciuntur. extra. de coha. cle. et mul. quesitum. Ibi dicit quod nullus non potest. si autem non est notorium. tunc habet locum illud. quod est publicum et fama tamen si non apparet accusator et de hiis suspicio ei purgatio indicatur. in quo si defecerit depo-
netur. extra. de coha. cle. et mu. tua nos. in
fine. Ne clericus autem non licet ab officio sit ipse et ideo
ab ecclesia tollatur. de talibus loquitur. di. xxviij.
Diaconi. xv. q. ult. c. ult. Preter hoc
generaliter etiam adhuc dicitur quod si etiam in sacro
ordine constitutus in solidum ducat aliquam
uxorem. ipse clericus debet privari ordine et benefi-
cio ecclesiastico. et non tamen cum eo dispensari. Ita illa
uxor. et de bigamis. c. sane quicumque. Item
secundum illa debet redigi in servitutem eccle-
siae. xxxij. dist. quod si ancilla debet vendi. d. l.
c. quod clerici eliciti filij in de nati redi-
guntur in servitutem ecclesie. xv. q. ult. cum multe.
In unde tamen dicitur quod filij sui adhuc
parvuli sunt non vendentur sed retrudentur
in monasterium propter eius absentiam filij
parentis. d. xxxviij. servitutis vel rellige
illis qui non contraxerunt cum ea in monialem.
Item notandum quod clericus in sacro ordine
constitutus qui separatur ab illa quam de facto
duxit uxorem debet eam abiurare et
postquam istam. et decreto nullo tamen accedere
ad illam non cum illa ad unum tillam ma-
dicabit et vivet. non sub uno tecto maneb.

amotionem facere. Inferiores non eam possunt facere et si sint simplices sacerdotes a iu-
re tali constitutio illa non operatur quod ab episcopo sit facienda. si per negligentiam aut
alias corruptam intentionem distulerit eam facere. si autem ex iusta causa distulerit
quod forte videret ibi multorum stragem iacere vel aliud simile. non peccat. De hiis autem
fornicariis clericis dico quod ideo oportet eos vitari tamquam excommunicatos ex illo canone
quia sunt eos teneri fornicarias cum scandalo et nuptiis eos esse in tempore amotos. Et si de
veritate istorum contineret in secreto. vitandi sunt in secreto. Licet autem episcopi possunt
de hiis sententias absolvere. non tamen possunt dispensare super irregularitate contracta.
si in hiis excommunicatione celebraverint aut ministraverint aut ordines receperint.
Licet autem Io. gl. multa alia constituit vel innovavit ad honestatem clericale
spectantia tamen contra habitum quod contra negociatorem et voluptas et alia quedam dicens
et talia prohibere sub eadem districtione sub qua prohibuit usum focariarum. non tamen
dicta est facultas contra alias prohibitiones et post amotionem legittimam ipso
facto excommunicationem incurrit. quamvis tamen ad illas promulgatione non fuit prohibito
nec non fuit promulgationem late sententie sed post comminationem sententie. Et
ita hic consuetudo que optima est legum interpres. Si adhuc. id est post hanc ani-
madversionem abusi fuerint vel in illo est sicut. Fuisse. id est sunt de illis qui iacent in noto-
ria fornicatione. et de talibus dicitur. Item. Si quis. quod inde dicitur et introitus ecclesie
donec satisfaciant. et si quidem in hac malo perseveraverint. nullus audiat officium eorum.
Et tamen hic dicitur de clericis ab introitu ecclesie hodie eos
suspendi et spoliatur. supra. Cas. fi. e. q. Cum olim.
Ibi dicit quod evidentiam excepcionem vel probationem
nota sunt. Aut per vel evidentia que nulla possit tergi-
versatione celari. Vestra. Ibi dicit quod quamvis mortaliter
peccant qui ad eos sic suspensos non tamen debent in offi-
cijs evitari quia non est suspensus quantum ad alios nisi
sit per eum sententiam quod hic notorium per famam vel per
confessionem factam in iure. Aut per rei evidentiam
que nulla possit tergi. Si defecerit vel se purgare no-
luerit deponetur. secundum rigorem vero veteris iur.
Sed tamen capitulum. Tua nos. non loquitur de depositione sed de
ecclesie amotione. Continendo. Ibi dicit quod ad laicos
non pertinet iudicare de vita clericorum. c. ult. Ibi agitur
de presbitero deprehenso in adulterio et dicit quod ab eo quousque
vivendo expiatur reprobetur propter ecclesiastica sa-
cramenta. c. insinue. Ubi dicitur quod episcopi in religiosum et tali
sunt dispensare. Cos. Ibi loquitur de diaconis qui
uxoribus vacant. et cetera per principibus ut illas
mancipent servituti. Insuper. quondam. dicit quod episcopus ven-
dat ancillam quam habet clericus in concubinatu. Fir-
miter. Ibi ancillam eius iubent ut monasterio
continentiam professurum tradatur. et loquitur de subdi-
aconis. et supra. c. ex coniugio ingenuarum
vel ancillarum filios recipiunt. Aliud capi-
tulum. Frater vetat ||||||||| is.

Nota cap. Debet a focariis et cetera.

Nota cap. Licet autem episcopi et cetera.

Nota cap. Licet autem de gula et cetera.

Nota ibi et ex. Si adhuc non notorium et cetera.

non manifesta

Nota ibi et ex. evitari debent et cetera.

Nota ibi et ex. preter hanc penam et cetera.

Nota ibi et ex. ubi si erat liber et cetera.

Nota ibi et ex. filii nati redigitur in servitutem

Nota ibi et ex. in mentem et cetera.

Item non quod clericus et cetera.

Nota ibi et cap.

Ext. de h. fo. z c.
no. tex. z ap.

no. cap. Ex hoc
patz q. malefa[ctores]
...
no. tex. z ap.

Etiam plures incon-
tinentes z cetera.
nota tex.
et ap.

De notorio
Nota in textu

Notorium iur[is]
est et cetera.
no. tex. z ap.

Notorium fa[cti]
est et cetera.
no. tex. z ap.

No. De scanda-
lo a ppli z cet.

in i eccl'a aut i alio publico loco vbi nulla mala suspicio possit
esse. Si z ibi loquatur cum ea vel coram testibus ydoneis p certa necessitate
xxxv. q. vi. Ab isto die. ex h' forma suadent q. qui cognant ipsi concilia
... z quod legitimum ... et e expressa dec. In his casibus
presentium ext. q. cle. vel mo. Ex tenore, quod dic. ext. de cohi. cle. z mu.
clericos vel extra ... ... non debet exigi iuramentum ... soli
soli i idem ... z ... ... iuxta. Sed et illa
lex qua clericus ... ... iuramentum ... non d.
exigi ... ... modis ut ibid colligitur
et cogetur. Mulieres ... a ... remoue ne possit ... suspicio
contra eum vel illa. Clericos. qui deputur a concubina ... ex ...
... ab vxore. Item. Nota q. presumitur clericus incontinens si sepe lo-
quitur vel disputet de formis mulierum. vel si mulier sepe veniat
ad hospitium suum. vel si ipse frequentet hospitia illarum. vel si solus
i loco suspecto inueniatur loqui cum eis. vel si inspiciat eas forte
oculo insaciabili. d. xxxi. hospitiolum. d. lxxxi. De cohabitatione cle-
Si omnes clericos i omnibus. xxxii. q. v. Si solo ricorum z mulierum.
ext. de purg. ... z presumitur incontinens z repellitur a pro-
motione qui duxit i vxorem viduam mulierem putam
ancilla uel ioculatricem. licet virginem. d. xxxiiii. Si
quis viduam. De notorio. Item. licet
ex predictis satis possit intelligi quid sit notoriu-
um. Tamen quia sepe de notorio loquitur z ad plenum
quid sit notorium ... Omnis multis
z variis de notorio scripsit. h. ... tene
a q. est notorium ... iuris ... facti.
Notorium iuris est de quo quis est canonice
condempnatus vel i iure confessus. vel p sententiam
provincie conuictus. xv. q. v. presbiter. z q. ult.
Si quis presbiter. Tua statuatum. ext. de cohi. cle. z
mulier. Vestra auctoritate. v. q. vi. Si quorum. Notorium facti
est cum ... eius ... z ... tergiuersatione ... ...
... est ... d. xxi. In sacerdotibus. z ...
ext. de cohi. cle. Tua. ff. de ... le-
galem. i fin. et teste ... cum testis siue
sit euidens notum omnibus qui sunt i illo loco. siue
maiori parti. vel ... fere ... ii ...

... ...
... ...
... ...

[right column, lower]
...ic ... ... cle... ... cum ... ...
... ... domos matronarum ... ...
... ...
... ... domesticos ... ... In omnibus ...
... ...
... ... loqui debet mulieribus clericus ... suspicio
... ... Item. Sed solo ... ...
... ...
... presumitur de carnali copula inter eos ... ...
... memoria ... ... aggrauatur. ...
... aliquem ex his q. publicat spectacula ...
... i capitulo. Si quis viduam. presbiter. ... ...
... expo ... ... ydoneo p testes ...
probatur. In c. Si quis presbiter. ... ...
... ... publice conuictus. nec ...
... presbiter potest. In c. statuatum. ... ...
... accusatur ... ... conuincatur ...

Tua statuatum. Latus. s. e. q. de pena. in ... Sed ... quod argumentis conuictus testibus superatus ... ...
non auditur appellans. In sacerdotibus. Ibi ... memorandi ... labem non habet ... ... sacerdotum
dignitatem. Tua nos. Ext. s. e. q. de pena. palam. ... ... solum ... lupanari ...
... z si q. solet i taberna morari. ... q. ... pudori suo non parcit. In illo loco. Id est i villa vel parrochia. ...
... ... x. parrochianos. ... x. ... ... x. q. iii. ... De scandalo a ppli vel ... ...
... ... i constitutione ... ... si parrochia habeat mille parrochianos. sufficit tamen x. ... ...
de formia sacerdotis ... ... scandalum ... ...
... x. ... ... duo faciunt congregationem. ext. de ele. c. i. z ... ...

iii. de manifesta. Item in notorio iuris exigitur
aliquid probato contra negantem. ex. de sen. et
re iud. Ad. Item in notorio uero facti non requiritur
ordo iuris quia est ad regulariter obseruandus. ex. de
iure iur. Ad nostram. iii. Euidentia et patrati
sceleris clamore non indiget accusatoris. ex. de
accusa. Euidentiam. Et si forte iudex uelit
ordine dirigere et [illegible] quod ius postulat corrigere uel
punire et ille appellat, non est appellationi huiusmodi deferendum.
ex. de appell. Pastoralis. Item Notorium facti
quoddam. quia aliud est notorium facti permanens,
aliud facti transeuntis. ut cum quis publice tenet adulteram
uel concubinam in domo. Aliud notorium facti transeuntis,
quod semel actum est, ut si aliquis in publico interfecerit
hominem uel fecerit sacrilegium uel simile. Aliud
notorium facti presumptum, ut si aliquis publice
habitus est pro filio consanguineo uel affini alicuius.
Item alia quedam presumptiua ad constitutionem eius.
ex. de probationibus. ex. tot. et de apostatis.
Quod si tale. Item multi casus possent hic poni
de perplexitate, sed diligens indagator casus
appropriate consulere ex hiis que hic posita sunt.
ex. de [illegible] in titulo spiritualis. **De inquisitionibus et purgationibus.**

Demum est supra de dispensationibus que purgant ab irregularitate,
nunc de purgatione canonica que purgat
ab infamia facti uideamus. Primo quid sit purgatio. Secundo
quotuplex. Et qualiter sit in ea procedendum. Item Purgatio est de obiecto crimine
innocentie ostensio. purgationis species sunt due. Canonica, scilicet et uulgaris.
Canonica est que fit per iuramentum uel per testes et ista permittitur et approbatur
secundum leges uetus et nouas et [illegible] ii. q. v. fere per totum. Vulgaris
purgatio est que a uulgo est inuenta, ut ferri candentis, aquae feruentis
uel frigide, panis et caseus, monomachie, id est duelli, et c. hi.
Sed ista hodie in totum reprobata est et maledicta, tum quia inuenta
est diabolo fabricante. ii. q. v. Mennam. Tum quia generaliter a sacris canonibus
prohibetur, ut in palea c. Mennam et eadem q. Consuluisti. Mo-
nomachia. Item quia est contra illud preceptum domini: Non temptabis dominum deum
tuum. ut in illo c. monomachiam. In fi. et xxii. q. ii. Queritur.
Alexander patriarcha, ix. de hac re. f. de duello.
Consuluisti dicit quod huiusmodi purgationes a sacris canonibus non sunt concesse, eo quod scriptura patrum non fuerant sancite. set catholica
ista aduentione non est presumendum. In c. Monomachiam dicit quod qui hiis utitur temptare deum uidetur.
Preceptum. Deut. vi. quo et Luc. iiii. scriptum. Ibi. Nemo debet temptare deum suum quando habet quod rationabili consilio fa-
ciat. Item quod de episcopis et abbatibus et militibus qui huiusmodi iudicia faciunt aut permittunt sunt in turpitudine. Hic
non audeo tales excusare a mortali cum talia sint uetita uiua et noua sint prohibita ut prallegatum est. Item prex.
se clerici uel monachi. Laicam in fine. Item quia et episcopi abbates et alii de huiusmodi fieri non licet ius peccant
grauiter. quia potius debent omnia mala tollere quam tali malo consentire. Credo et quod in publica [illegible] predicandum

collegium. ff. de x. li. Hic. Item ratio tamen retinet in uno.
ff. quod cuiusque uniu. l. municipium. pri. ad x. xx. faciunt
turbam. ff. vi. bo. rap. l. ult. ff. [illegible] uel [illegible]
circa x. oues faciunt gregem. ff. de abigeis. oues. Quia
manifesta. Item nota plures esse tenendi testes. Quoniam.
Ibi dicitur de quadam que per duos testes probauit se ab impetitione
aduersarii aliquid in alio modo absolutam. Et dicit quod hic sufficit
ad dicere testes. Item deponant de tempore quo mouerunt
iudicem ad sententiandum. Ad nostram. Ibi dicitur quod quamuis
uit quod ordinem iudiciarium seruare et ex causa sicut hic
in notoriis obseruare tenemur ordinem iudiciarium
quam aliis causis obseruatur. Notoria non sunt hic ordinem
et tamen sunt. Uerum id est in notoriis sunt euidentia. Pastoralis.
Ibi dicitur quod post appellationem contumacia quam tunc prexit
appellationi deferret dum si illi que uenientur non debet
esse proficere huiusmodi appellatio quo modo eorum excessus cum puniat. In iure.

Dampnum est. xxxi. Extra. Infamia iuris. Et. l. quod sit
per sententiam latam in actione famosa quedam aliqua sicut
est actio furti et iniuriarum et de dolo et deposito. uel ex
aliquo turpi actu sicut ex pugnando in harena pro pe-
cunia uel ex accipiendo usuras [illegible] Item facti
infamia facti est diffama-
tio alicuius apud bonos et graues
uel ex multis. Ostensio per sacra-
mentum compurgatorum uel ad-
debito uel per iuramentum
ipsius diffamati quam
sufficit et testes. Id est iura-
mento testium compurgatorum
Item. Ibi prohibet de quo
diffamato ne purga-
re se per candentis ferrum uel
frigide aque aut ignis
aut ferri aut cuiuslibet prophana
uel aduentionis. quia omnia
fabricante inuidia diabolica
inuenta sunt sed auctore cano-
num sunt sublata. In capitulo

hec in notorio iuris et c.
nota tex. et ap.
in notorio facti et cetera
non requiritur ordo
iuris et cetera.
nota tex. et ap.

Et si forte iu-
dex et cetera
nota tex. et ap.

Nota in ap. in-
famia iuris et c.

Nota ap. infa-
mia facti et cetera.

Purgatio est de
Nota tex. et ap.
Purgationis
species sunt et cetera.
Nota tex. et ap.

et sancitum.

Quod de episcopis
et abbatibus et cetera.

Contra processum istum videtur. **De processu inquisitionis**
in aliquibus variare opiniones et iura. Quidam enim iura
dicunt quod infamatus de crimine statim debet suspendi usque
ad dignam satisfactionem. iii. q. ii. Accusatio [illegible]. extra de purgatione canonica. Ex tuarum.
Inter. Et videtur quod non debeat statim suspendi. extra de accusationibus c.
i. et Qualiter et quando ii. q. i. Nonne. Ut autem plane tractato processus iste
Notandum quod de notoriis excessibus tractatur tribus modis potest pro-
cedi super aliquo de crimine videlicet per accusationem, denunciationem et inquisitionem
et in quolibet eorum diligens adhibenda est cautela ut accusationem precedat
legitima inscriptio, denunciationem caritativa admonitio, et inquisitionem
clamosa insinuatio. Item. In accusatione agitur ad depositionem
et ideo accusator debet se obligare ad talionem. In denunciatione agitur
ad penitentiam. In inquisitione ad remotionem ab administratione. ut infra dicetur.
Est et tertius modus circa processum huius attendendus, videlicet cum non ad pe-
nam directe inquisitionem proponitur, sed ad defensionem vel repulsio-
nem quod fit cum obicitur modum exceptionis accusatori vel testi ut ab ac-
cusatione vel testificatione repellatur. Item cum ubi electo vel a pro-
motione officii vel beneficii excluditur. Et in hoc casu pendente utrum
ante confirmationem opponatur vel post in consecratione. In primo casu non est
inscriptio necessaria. Sed post confirmationem excipiens debet se obligare ad penam
extraordinariam. Sed arbitrio iudicis si defecerit in probatione. Citra
vinculum tamen inscriptionis, eo quod crimine sic probato privatur quod per electionem
et confirmationem ei fuerat acquisitum, cum ob hoc per ius habita non amittat. pro-
batur hoc. extra de accusationibus. [illegible] huius [illegible]. Circa inquisitionem autem
de qua tractatur intendimus qualiter et quando sit procedendum ex auctorita-
tibus novi et veteris testamenti colligitur evidenter ex quibus postea processe-
runt canonice sanctiones. Legitur enim in evangelio quod villicus ille qui diffama-
tus erat apud dominum suum quod dissipasset bona ipsius audivit ab
illo. Quid hoc audio de te, redde rationem villicationis tue, iam enim non poteris
potius villicare. Et in Genesi etiam ait de Sodomitis descendam et videbo
utrum clamorem qui venit ad me opere compleverint. Ex his
auctoritatibus manifeste probatur quod non solum cum subditus verum etiam
cum prelatus excedit, si per clamorem et famam ad aures superioris perve-
nerit, non quidem a malevolis et maledicis, sed a providis et honestis, nec
semel tantum sed sepe, quod clamor innuit et diffamatio manifestat, debet
coram ecclesie senioribus veritatem diligentius perscrutari, ut si rei po-
poscerit qualitas canonica districtio culpam feriat delinquentis. Quod autem dici-
tur a providis et honestis

Intelligo distincte. licet quidam distinxerint utrum aliter oriatur infamia a malevolis et maledicis an a providis et honestis. dum non apposito distinctionem.

ad eum sua examinatione non preveniat. Inscriptio. i. qua accusator obligat se ad penam talionis. Defensionem quod fit ab episcopo per collegium [illegible] promotionem. hic processus [illegible] agitur de crimine [illegible] defensionem ut [illegible] [illegible] repellatur. Redde [illegible] ad penam. [illegible] [illegible] vel aliter beneficii. extra de [illegible]. In his casibus [illegible] de crimine [illegible] accusatorem [illegible] denunciationem [illegible]. Legitur. Luc. xvi. Genesis xviii. quod clamor. Genesis xviii. diffamatio. Luc. xvi.

post hoc iniunxit [illegible] tum et quod [illegible] modo [illegible] [illegible]. In illis [illegible] [illegible] [illegible] ignorantie. [illegible] [illegible] [illegible]. Item quod fiet.

Circa processum [illegible] gatione canonica [illegible] [illegible] de dilapidatione [illegible] administratione [illegible] ecclesie. Item c. Ex tuarum. de quo [illegible] pendente [illegible] diffamato de homicidio quod [illegible] suspensio [illegible] canonica se purgaverit [illegible]. c. Inter. habetur [illegible] diffamato super heresi et [illegible] suspensio [illegible] ab officio quam administratio [illegible] hic suspensio [illegible] [illegible] c. ii. Ubi [illegible] matus [illegible] moneatur [illegible] [illegible] publice et [illegible] correxerit suspendatur ab officio usque ad dignam satisfactionem. [illegible] et quando. [illegible] [illegible] debet diligentius [illegible] tari ut si rei poposcerit qualitas canonica districtio culpam feriat delinquentis. Ubi dicitur quod clamor [illegible] esse [illegible] dicitur debet a [illegible]

III

Sufficiens quia apud bonos et graves sit infamatus. si distincto a quibus habuit ortum infamia. ut extra eodem Cum dilectus ij. Cum quanto clamor et infamia tantum invaluit quod iam non possit sine scandalo tolerari. iudex debet per se super hoc inquirere licet non sit accusator. Qualiter et quando. extra. Si apparuerit accusatores canonice audiat eum. ij. q. v. omnibus. xv. q. v. c. ij. Si vero accusator non apparet quia mala fama ex [illegible] [illegible] ex[illegible] vocentur ecclesie sue seniores per quos procedatur ad accusationem. d. lxxxvi. [illegible] extra de accusationibus. [illegible] et inveniet iudex possit producere testes xi. q. iij. Prime. In fine ij. q. v. presbiter. extra de accusationibus. oportebat. Item debet esse presens is contra quem inquisitio facienda vel absens per contumaciam. et exponenda sunt ei illa capitula de quibus est inquirendum. ut facultatem habeat defendendi se [illegible] sed et nomina ipsa testium sunt ei ut [illegible] a quo sic dicta apparet publicanda. nec non exceptiones et replicationes legitime admittende. ne per suppressionem nominum infamandi [illegible] ex parte [illegible] exclusionem [illegible] opponendi audacia prestetur. extra de accusationibus. Qualiter ij. q. [illegible] Item iudex debet descendere ad sententiam vel [illegible] [illegible] inquisitio facienda. quia [illegible] [illegible] de vita et fama eius. ij. q. i. Deus omnipotens. xxiiij. q. i. Pudenda. Si filius. Inter cetera [illegible] Si vero non possit convinci et adhuc mala fama [illegible] admoneat ipsum iudex primo [illegible] postea coram testibus ut se corrigat. quod si non fecerit tunc deinde suspendatur [illegible] [illegible] condignam satisfactionem. extra de purgatione. c. ij. et in hoc casu intelliguntur omnia [illegible] [illegible] quod etiam infamatus debet suspendi. si enim [illegible] infamiam esset statim suspendendus. [illegible] enormitas vel gravius scandalum [illegible] extra de purgatione. c. Inter. Est autem digna satisfactio ut purget se [illegible] [illegible] collegarum [illegible] [illegible] Id est episcopi. c. xij. epistola [illegible] [illegible] vij. presbiteri. A pacho[mio] cum tribus coniugationibus ij. q. v. omnibus. c. legitimum. presbiter. [illegible] vel minus compurgatorum taxari ad arbitrium iudicis. quanquam maior quanquam minor numerus [illegible] taxari. secundum quod infamia scandalum vel crimen sit magis vel minus gravia vel enormia. ij. q. v. presbiter. omnibus. [illegible] Iniunximus. Indixit autem decano purgationem quatenus tercia manu sui ordinis. extra eodem c. Inter. et quidam episcopo proprio purgationem cum duobus abbatibus. ut [illegible] Cum in iuventute. Item si non possit habere alios eiusdem ordinis qui omnes convenit [illegible] sola manu sua cum aliis idoneis ordinis vel etiam laicis possit se purgare. quia in tali [illegible] nobiles.

Cum dilectus. Concordia decreti. hodie tamen non video ex [illegible] efficacie posse [illegible] [illegible] Vestra. Id est si voluntas accusare. omnibus. In hoc casu quod [illegible] [illegible] in [illegible] quod accusator plus quam [illegible] auditus et reus omnino probato puniendus. deficiente vero accusatore vel nullo existente si fama laborat reus purgatio indicenda est ei. In c. Quia decet. quod ad vindictam accedere non dicitur episcopum vel cognita si [illegible] [illegible] ecclesie seniorum [illegible] vitam est [illegible] [illegible] dicitur. In c. Qualiter presbiter. Ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duos autem vel tres testes adhibeant. immo si [illegible] ecclesie [illegible] In c. presbiter. dicitur quod si plures sunt infamati et ex parte legitimi testibus hoc probare non poterint sufficiendas [illegible] ad dignam satisfactionem. Oportebat. Ubi dicitur quod inimici nec ad prosequendam inquisitionem nec ad probandum testimonium admittantur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Infamandi. [illegible] [illegible] Deus omnipotens. Ubi [illegible] [illegible] et [illegible] clamor et cetera. Pudenda. Ubi [illegible] electio ordinandi a presenti ordinatore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agnosci. Inquisitionis [illegible] Admoneat. [illegible] quosdam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] statim post indicta purgatione. si tamen iudex sit [illegible] purgationem. Defecerit. Id est purgatione [illegible] Enormitas. ut in heresi homicidio et similibus. Inter. Ubi [illegible] decani erat diffamatus de [illegible] c. vij. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonis [illegible] [illegible] c. omnibus. In c. Si legitimum. dicitur quod sacerdos c. vij. [illegible] si valet. Pachomio cum tribus [illegible] se purget. In c. presbiter. dicitur quod presbiter c. vij. [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] pontifex [illegible] manu [illegible] duodena. episcopus sacerdotum levitarum tercia pena [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plebis [illegible] purgabitur in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] presbiter. Omnibus. Ubi [illegible] amplius [illegible] episcopo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] In c. presbiter dicitur quod [illegible] [illegible] ad arbitrium episcopi compurgatores adiungantur. Decano. [illegible] infamato de [illegible]. Episcopo infamato de nepte sua.

Nota ar. quod inimici et cetera.

Nota quod reus debet esse presens et cetera.

† potuisset

Item iudex debet descendere et cetera. nota textum et ar.

Nota ar. [illegible]

/chori

Est autem digna satisfactio et cetera. nota textum et ar.

vel periculo et c.

Nota textum et ar.

Item si non possit [illegible] cetera. nota textum et ar.

ar. ij. q. v. Illegitimum. Omnibus. extra. sine. extra.
e. cum in iuventute. d. lxxxi. cum. Fino et in usu
ribus religiosis vel aliis honestis. xviij. q. ij.
In decima. i. si. Nec inmerito repelluntur a dignitate
optinenda quia maior est ob testimonium mulieris. extra.
de testi. c. ij. Item compurgatores debent esse
vicini et honeste conversationem suam tam modo
non tempore noverint quam tam acto. extra. e. inter
et. c. sequenti. ij. q. v. Si mala fama. Omnibus non
tum dicitur numerus sive talis examinari compurga
tores. extra. e. consultus. Forma autem iuramenti
compurgatoris principalis pro tempore erit talis. Ego iuro quod
non feci illud de quo sum infamatus et me vel
per [illegible] nec [illegible]
[illegible] nec auctoritate. d. l. Presbyter viduam
ij. q. v. Audivimus. extra. e. Quotiens. Post addi
nec tamen [illegible] quod meo nomine fratri fuerit. extra. de
vita. [illegible] cum ad sedem. ff. de iuri. et vi. ar. l.
iij. s. Si primator. Ecclesia et noluit adde. Item
lxiij. ar. i. q. iiij. Quia constitutus. Sed si non admi
tto de voluntate quod possidet [illegible]
[illegible] suo consensus cooperationis. ar. xxiij.
q. [illegible]. Et simpliciter dicit. nec cooperatus
fui. ar. ij. q. i. Nonne. Item. Ecclesia et addunt. nec
scivi vel scivi. Sed prohibere non potui. Compurga
tores vero iurabunt sic. Post secundum quod ipse iuravit
verum esse quod iuravit. extra. e. de. Item
si est infamatus apud populum debet se purgare in
publico. Si apud clericum coram clero. Si in
utroque tunc coram utroque. d. xxiiij. Illud. ij.
q. v. Omnibus. xv. q. v. De crimine. Si vero de
fecit in purgatione punietur tamquam convictus
vel confessus. extra. de accusa. Ex tenore. extra. de
symo. De hoc. Insinuatum. Pena autem ei qui convic
tus est in modo inquisitionis. Et est quod si de tali cri
mine est convictus quod post penitentiam [illegible]
executionem officii vel receptionem beneficii [illegible]
[illegible] aut secundum ordinem vel beneficio con
missa tunc erit sic in accusationis iudicio pro
cedendum. Alioquin sine [illegible] et [illegible]
tem excessus penitentiam poterit iudicans dis
cretionem moderari. extra. de accusa. Inquisitionis vel
dic quod si est in dignitate constitutus ille qui est con
victus de crimine in modo inquisitionis removetur
ab administratione. Sed minores clerici privantur

Quid legitimum. Ibi. [illegible] eius [illegible]
cum aliis [illegible] et bonis hominibus. In c. Cum in iuventute
de episcopo diffamato quod [illegible] [illegible]
non posset se purgare quia adversarii eius erant [illegible]
aliis suffraganei erant ille [illegible]
In c. Clerici dicitur quod clerici non debent [illegible]
viduas aut virgines soli. Sed [illegible] In c. In decima dicitur quod clerici
debent loqui breviter cum ea sola [illegible]
[illegible]
brevius [illegible] cum [illegible]
testes [illegible] ad [illegible]
quod [illegible] cum vidua. Constitutus. Ibi dicitur quod [illegible]
quod compurgatores debeant [illegible] ab [illegible]
fame [illegible] ordinibus [illegible]
bus condempnari. Presbyter viduam. Ibi dicitur quod [illegible]
sit [illegible] In c. [illegible]
[illegible]
super quo diffamatus erat. In c. [illegible]
diffamato de symonia quod [illegible]
[illegible]
da [illegible] Cum ad sedem. Ibi [illegible]
non [illegible] vel spoliari [illegible]
[illegible]
[illegible] Cum [illegible]
cum familia [illegible] armata non videor [illegible]
familia si non mandavi vel [illegible] Quia [illegible]
Ibi [illegible]
et consilio [illegible]
Et [illegible] dicitur quod [illegible] nec consilio nec auxilio [illegible] In c. [illegible]
[illegible]
dicitur quod [illegible] consentientem [illegible]
Illud. [illegible]
[illegible] In c. Omnibus dicitur quod sacerdos coram [illegible]
se purgare debet. In c. De crimine dicitur quod [illegible]
non publice sed coram [illegible] se purgare debet [illegible]
[illegible]
[illegible] de pena [illegible]
[illegible] in purgatione [illegible] super symonia [illegible]
[illegible]
[illegible] extra. de [illegible]
[illegible]
[illegible] de dolo [illegible]
[illegible] in modo inquisitionis. De [illegible]
[illegible] sicut dicitur. extra. de symo. Quoniam

debet
Forma autem iu
ramenti et cetera
nota tex. et ap.

Quid si non
[illegible]
nota tex. et ap.

Quid autem ad
[illegible]
nota tex. et ap.
nota tex. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
nota tex. et ap.
Si non deficit [illegible]
nota tex. et ap.

vel

Pena [illegible]
nota tex. et ap.

officio et beneficio non tamen degradandos. ex. de sy. ex tua. ibi. vel exclamet tamen prelati et pro modicis causis possit ab administratione removeri. ex. de sy. per tuas. in fi. Item. secundo quod potest fieri inquisitio non solum super excessu alicuius certe persone. sed etiam super statu totius monasterii vel ecclesie tam in capite quam in membris. et differt inter inquisitionem in hoc quia cum agitur de excessu certe persone proceditur lite non contestata. ut ex. ut lite non contestata. cum venerabilis. Sed ubi agitur de statu monasterii fit per quosdam lite contestata et aliis communi forma iudiciorum. ex. de testi. cum olim. Ego tamen credo idem in isto casu quod in primo. Illa autem decre. cum olim non loquitur de tali statu. sed de statu qui dicitur [illegible] [illegible] sicut pater ex ipsa littera [illegible] [illegible]. Item alia differentia. quia ubi agitur de statu [illegible] recipiuntur testes [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] fides [illegible] alie [illegible] prohibuerunt. Sed non recipiuntur ubi agitur de excessu certe persone. ex. de sen. et re iud. cum [illegible]. Item. quando precedit iudex ex officio ad clamorem fame, [illegible] alio promovente inquisitionem. in hoc casu potest iudex inducere testes et facere iurare illum contra quem agitur [illegible] de capitulo [illegible] de statu ecclesie agitur [illegible] [illegible] [illegible] ut ad interrogationes [illegible] respondeant quas noverint. vel ut dicant omnem veritatem quam sciunt si noverint sibi esse interrogatum [illegible]. ex. de accusa. cum dilecti. In primo vero casu non cogendus ille contra quem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adversarius; sed ipse adversarius inducet testes. et si defecerit in probatione debet puniri; [illegible] [illegible] innocentiam [illegible] non [illegible] animo processit. ex. de [illegible] cum dilectus. et de accusa. cum oportet. Sed tamen ex [illegible] suspensionis si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in capite [illegible] in membris. et multo magis [illegible] in capite [illegible] [illegible] promovet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relaxari. et restitui [illegible] prelatus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spoliavit. Item. [illegible] [illegible] negotii vel [illegible] iudicet [illegible] [illegible] ad prosequendum [illegible] [illegible] assumendos debet [illegible] [illegible] habeant expen[illegible] de bonis monasterii ministrari, proviso ut [illegible] negotio [illegible] [illegible] prelato suo [illegible] [illegible] [illegible] negocii non debet impediri. ex. de accusa. Ex parte. olim. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] coram illo iudice coram quo non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] coram [illegible] iudice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] canonice se [illegible]. ex. e. Ex tuarum. Cum dilectis. Item. duo [illegible] in quibus [illegible] recipi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] notorium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ex. e. c. ii. [illegible] dilectis.

Ibi videas agitur de [illegible] non [illegible] ut deponeretur ab ordine et cum [illegible] ut ab administratione amoveretur tanquam [illegible] et dampnosus. Et agitur ibi de abbate diffamato de [illegible] periurio. dilapidatione et insufficientia. Cum [illegible]. Ibi dicitur quod lite non contestata possunt produci testes in inquisitione ex [illegible] et [illegible] publicatio testium [illegible] faciendi. Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad hec. Cum olim. Ibi agebatur quod archid. super statu ecclesie [illegible] archiepiscopum et mandatur quod fiat [illegible] contestatio si non [illegible] repellit ab agendo per aliquam exceptionem. Cum [illegible]. Ibi dicitur quod si [illegible] [illegible] testes [illegible] [illegible] [illegible] iudices [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] testimonium contra illum; [illegible] valeat super statu monasterii [illegible] ille [illegible] fuerit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Cum dilecti. vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex. de accusa. [illegible] [illegible]. In [illegible] cum dilecti. mandatur [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab episcopo et canonicis sub pena [illegible] vel [illegible]. Cum dilectus. Ibi dicitur quod ab officio et beneficio suspenditur quidam qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contra eum. In [illegible] Cum oportet. Ibi agitur de [illegible] [illegible] deficientis in probatione [illegible] [illegible] [illegible] dicitur quod [illegible] non ad prosequendam inquisitionem [illegible] ad testimonium [illegible] [illegible] [illegible]. Relaxari. Ibi [illegible] [illegible] relaxande [illegible] [illegible] [illegible] tales testes esse [illegible] [illegible] inquisitionis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Obediant. In [illegible] et [illegible]. Ex parte. Ibi dicitur quod monachi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de rebus monasterii [illegible] [illegible] [illegible] usque ad finem cause. Item. olim. ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magistrum [illegible]. Ex tuarum. Ibi. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Cum dilectis. Ibi dicitur quod

Item nota quod prelatus [illegible] nota tex. et ap.

Nota tex. Item alia differentia.

Item quando procedit iudex et cetera. Nota tex. et ap.

pro probatione

Item nota quod [illegible] et cetera. Nota tex. et ap.

Item [illegible] et cetera. Nota tex. et ap.

Hoc nobis teneas quod testes qui iurant se dicturos meram et plenam veritatem super hiis de quibus interrogantur sive in causa criminali sive civili, tamen si aliquid sciunt, et [illegible] non debent dicere aliquid de occultis. Set de illis tantum super quibus clamores ad aliquem pervenerunt. Extra de accusat. Dilecto (Qualiter?). Non est verum quod ipsi puniendi sunt. extra de accusa. Inquisitionis. Possunt etiam viri forum per eandem purgationis iudex debet suspensionem si etiam fuerit sui mora et difficultate relaxare et cum testimonio suo per annuntiant ab infamia, ergo obiecti absolvitur. extra c. ex tuarum. Hec omnia intellige si alicui est crimen publice infamatus, ita quod clamosa insinuatio pervenit ad aures iudicis.

Set quid si iudex tantummodo est suspectus, numquid poterit indicere purgationem. Ad hoc dicas quod non, nisi in casu, scilicet si aliqui coram eo fuerit accusatus et accusatore non valente probare, reus remanet suspectus, et episcopus suo episcopo tenetur potest ei purgationem indicere. ii. q. v. Ordinis (Omnibus) et ar. extra de accusa. Presentium. Et de hoc in (h)is casibus forte non sufficerent. Re. In textu et in glossis. ii. q. v. per totum. extra. de accusa. inquisitionis.

Circa summam de penis. De penis. Aliter circa summam, per quam conclusa prima de his, restat de penis agendum. Videamus gratia ergo quot sunt species penarum. Quid possit penam ... fugere. Qui excusentur a pena. Et que sint causae aggravationis vel attenuationis consideranda. Et utrum unum possit et debeat puniri pro uno altius pecca(to) quam pro alio. Quam pena est eterna. Alia temporalis. Temporalis alia est canonica. Alia legalis. Canonica aliqua.

...quod recipiatur purgatio cuiusdam a iudicibus delegatis non obstante purgatione quam prestitit coram ordinario. ... dente iudicio coram illis est ordinarius ... eam recipere non debuit. Extra. ex tuarum. Ubi etiam dicitur ... de (super) homicidio papiensis (episcopus) observari quod ... Sacerdos suspectus aut in crimine suo episcopo ... ... cum aliis tamen sine ... nec in crimine remanebat purgetur ... Ubi ipse indicit purgationem cuidam episcopo accusato a suo canonico quia tamen ... ad eius accusatores ... per exceptionem quadam. Duo super capitula ... titulo que sic incipiunt. Veniens et etiam aliquis ... ... aliquid ad mortem et ... illo ... tuo vides celebrare in officio sacerdotali ... num sit illum ... an teneatur ei dicere ...

Item quid si scio aliquem ministrare quod tamen scio non esse ordinatum in forma ecclesie vel a tali quod non potuit ordinare. Vel scio ipsum ordinatum non esse baptizatum in forma ecclesie. Si scio aliquem extra ignorante ordinatum esse ... terre rem alienam aut ... ... consanguineam vel in loco ... uxorem quam de iure non potest habere aut ... plendam per simoniam alienam de qua nullam ... conscientiam. R. Ad hec omnia ... tales laborant ... ignorantia et supina. Cum tali ignorantia ... in hoc parte teneor eis dicere per me vel per alium si commode possum. Quia forte si ... corrigibiles. Et ... probabili ignorantia ... in ... quod teneor eis dicere veritatem non ... tenet talis ignoranter. Ubi ipse periculum vel dampnum alienum et ... vel sacramentum ... quod non ordinatus celebrat ... recipit illos qui audiunt ... eum aut ab eo ... Et quia teneor ... propter dampnum ... et ... aut irregulariter ministrando ... Ideo ... v ... re in sacramentum iniuriam ei facit. Sed ... uxore iniuriam facit matrimonio. Et quia ... per ... vel ... uxorem alienam habet cum ... Hoc tamen ... talis ignorantia ... tractabilis et ... et timens ... de ... scandalo et teneor eis dicere. Non sufficit quod dicam ei ... denuntiando ... monuerim, ... accusando ... probare non possim. ... possit ... teneor ... Sed illos quod ... ... ad ... preceptum ... tenentur ... teneor ... in modo ... aliis ... est ... non teneor ... in hoc casu quod non ordinatus ministrat ... ... in ordine sacerdotali ... officiando ... quod teneatur ... si possum ... qui ministrat ... de eo ...

Item familia tenetur ... revelare dampnum domino quod fit eis ... vel ... Re. Dic ... punitur ... de ... familia ... dominum ... de ...

Hoc teneas nobis etc. Nota text. et ap.

Pro prefato ... Nota text. et ap.

Possunt fieri viri fora etc. Nota text. et ap.

Nota text. Hec omnia etc.

Set quid si iudex tantum est etc. Nota text. et ap.

Et si sciam etc. in ap. Nota tres questiones et ... diffusam per ... rationem.

Penarum etc. Nota divisionem hic et subdivisionem in text. et ap.

Nota sed quid familia etc.

III

est spiritualis, alia corporalis, alia pecuniaria. Nota pena etiam non
prelatorum, de aliis et pro eodem videamus. Pena
spiritualis est quadruplex. Nam alia in carceratoribus di.
lxxxiiii. preterea. Alia secundum ut suspensionis
alia excommunicationis. ex. de x. [illegible] cum continenti. et ex.
de hys. j. de sim. [illegible] [illegible] in summa. Alia
infamie. vi. q. j. de infamibus. Alia depositionis.
di. l. si quis. Corporalis pena similiter quadruplex invenitur.
Una ieiunium cum abstinentie, quod solet infligi
[illegible] pro contumacia vel aliis delictis
suis. De hoc potest intelligi. d. xc. [illegible] ita
[illegible] ut acrius macetur. secundum [illegible] et ad id
xvii. q. i. si [illegible] eadem. Alia verberationis
xxiii. q. v. Circumcelliones. Et quantum ad [illegible]
[illegible] inferenda di. l. [illegible] de cle. [illegible] c. cum
[illegible] dictum. vi. f. de rapto. [illegible] pena
[illegible] et de [illegible] pena. xi. [illegible]
[illegible] publicorum omnium bonorum. di. lxxxiii. [illegible]
[illegible] ex. vi. f. de hys. [illegible] punitur. et in [illegible]
[illegible] Alia exilii. d. lxxxiii. In synodo. In fi. et hec
[illegible] est aliud in loco certo. ut est
[illegible] in monasterium. ex. de adult.
preterea. Aliud a loco determinato. ut cum precipitur
[illegible] esse in loco aliquo set ubi alibi per vel
[illegible] ij. q. v. [illegible] xi. ad malachitam
[illegible] reclusus. Aliud in loco
ut cum [illegible] publice [illegible] in uno loco
[illegible] vel duos dies et
sic peregrinetur per orbem [illegible] de pe. di.
[illegible] pecuniaria infertur [illegible] pro
[illegible] persone vel loco. [illegible] de sa
[illegible] pena. et de [illegible] ex. [illegible] pena vio
[illegible] Alia pro [illegible] ut
pro furto vel rapina vel [illegible] de [illegible]
[illegible] pena. et de furt. [illegible] pena furti. Et pena
[illegible] est multiplex. Nam alia est
[illegible] vel liberum vel detrudat [illegible]
[illegible] Alia deportatorum. Alia proscriptorum.
Alia relegatorum. Exilium et alie [illegible]
[illegible] prosequitur de quibus [illegible] ff. ead. [illegible]
[illegible] c. [illegible] et [illegible] legibus [illegible].

Nunc videndum est **qui possit punire.**
Et quis possit punire [illegible] suos
[illegible] quantitatem culparum et nullus
[illegible] xvi. q. vi. c. v. xxxiii. q. ij. c.

Et omnis [illegible] xxxiii. preterea. Ibi arguitur
[illegible] quod [illegible]
[illegible] de [illegible] et [illegible] continenti. Ibi dicitur
quod [illegible] clausula censura ecclesiastica [illegible]
[illegible] excommunicationem. quod [illegible] Ille. [illegible]
[illegible] in [illegible] Ibi dicitur de [illegible]
[illegible] abiecta veste regulari secularem veste se [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible]
ut ibi [illegible] custodiat. Circumcelliones. Ibi dicitur quod
[illegible] et a magistris artium discipulis et a pa
rentibus filiis et ab episcopis [illegible] adhiberi.
preterea. Ibi dicitur de [illegible]
[illegible] in monasterium ad agendam penitentiam [illegible]
[illegible] Alia tamen [illegible] ibi [illegible]
[illegible] sacerdos.
Ibi dicitur quod sacerdos [illegible] per [illegible]
[illegible] depositus omnibus diebus vite sue [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] pena apponitur.
[illegible] an possit in totum [illegible]
an [illegible] usque ad [illegible] Et si pena apponitur
loco [illegible] potest peti [illegible] promissa est.
ff. de act. empt. et ven. [illegible] appositur pro contra
[illegible] potest peti in totum. ff. de col. [illegible] le. ij. [illegible] duobus.
ff. de tabul. exhi. l. [illegible] appositur in fraudem
usurarum non potest peti. ut ex. de [illegible] et ven. ad
[illegible] ff. de act. empt. et ven. Iulianus. [illegible]
Et [illegible] pena soluta stabit contractus. [illegible]
quod sic. xxv. q. ij. [illegible] quod violaverit [illegible]
[illegible] solvat penam [illegible]
[illegible] xii. q. ij. [illegible] xviii. [illegible]
in fine. ff. de [illegible] Ar. [illegible] de pen.
[illegible] penitentiam [illegible] pena
ff. de dol. [illegible] celsus. [illegible]
est expresse ut stet contractus et pena solvatur [illegible]
potest peti [illegible] vel [illegible] apponitur pena pro
contumacia ut [illegible] possit peti pena et [illegible] loco [illegible]
ut [illegible] agatur [illegible] aut in fraudem usu
rarum non possit peti pena [illegible] est et pro
eadem [illegible] Et [illegible] de [illegible]
pena. deportatorum. [illegible] Exulabit [illegible]
patre [illegible] quod [illegible] In [illegible]
in [illegible] spoliatus. [illegible]
[illegible] reverti. [illegible]
[illegible] habebit.

Pena spiritualis quadruplex et cetera. Nota textum et capitulum.

Corporalis pena et cetera. Nota textum et capitulum.

Convencionalis pena apponitur et cetera. Nota textum et capitulum.

Nota in [illegible] quod pena soluta et cetera. Pecuniaria et cetera. Nota textum et capitulum.

Responsio.

Pena legalis et cetera. Nota textum et capitulum.

contumacia

Nota [illegible] et capitulum.

Doctrina sacerdotum penas maiores etc. Nota textum et capitulum.

Si quis autem iudex ordinarius etc. Nota textum et capitulum.

Nota capitulum quod reconciliationes ecclesie etc.

Item criminales etc. Nota textum et capitulum.

Sunt et quedam alie cause etc. Nota textum et capitulum.

Credo et salvo meliori etc. Nota textum et capitulum.

Absolutionem excommunicatorum etc. Nota textum et capitulum.

Et peculiariter et potest etc. Nota textum et capitulum. Iudex a delegato regularis non potest etc. Nota textum et capitulum.

In hoc capitulo. Etiam iudicio suo contradicere non videtur. Vel nulla est. extra. de offi. dele. pastoralis. ex hiis. Scias tamen quod penas maiores pro decapitatione quantum ad forum seculare vel deportatione quantum ad forum ecclesiasticum non possunt iudices minores qui concurrunt habere merum imperium ut episcopi in ecclesiasticis. Ad ipsum enim pertinent omnia maiora negotia. d. xxiv. In clas. Ex re. f. de dif. off. episcopi. Ibi. Si quis autem iudex delegatus [ordinarius] potest alii vices suas delegare. Et potest episcopus ea que pertinent ad ordinem episcopalem si forte ipse fuerit ex aliqua causa legitima impeditus alii delegare. Exceptis puta. consecrationem vel reconciliationem ecclesiarum vel virginum. ordinationem clericorum et similia. extra. de cle. suffraganeis. extra. de offi. ord. quod sedem. extra. de conse. eccle. aqua. Item criminales causas clericorum in quibus agitur ad penam depositionis non potest alii delegare nisi forte in casu. ff. si semper ab esse percepit sine necessitate vel alia necessitate magna et ardua cum non posset decere et committere non distinctionem cause cognitionem tamen. Ar. ff. de off. ei cui manda. est iuris. le. i. C. de pe. iud. le. ii. Sunt et quedam alie cause que propter quasdam excellentiam licet non sint criminales non debent delegare nisi forte esset iusta causa et necessitatis impedimenti. Et non videtur vilibus personis sed literatis et grandibus personis committitur. vt de his cum unius nobilis et in nuptiis. extra. de testi. series. extra. de cohabi. cleri. et muli. in fine. Credo et salvo meliori iudicio quod non est expedit alii committere potestatem dispensandi cum irregularibus. Non potestatem absolvendi eos qui incurrunt manus in clericos violentas et alia similia reservata. de quibus. ex. f. i pall. c. episcopi. Ibi. de dispensatione off. De talibus et dicit lex quod causa que cause cognitionem desiderant per libellum expediri non possunt. Absolutionem tamen excommunicatorum pro violenta manuum iniectione in clericum potest alii committere in casibus concessis a iure cum viderit expedire. extra. de off. ord. cum. [illegible]. Ab hac sed cum minores et speciales iudices delegati de iure prohibeantur et similes ecclesie ordinarius qui possit delegare. non tamen laicis sed clericis tamen. extra. de iud. decernimus. quisquis. Et peculiariter potest. In foro forte dicitur inducere delegare. ar. xvi. q. i. decernimus. Iudex a delegato regularis non potest causam sibi delegatam alii delegare. Videlicet in duobus casibus. Unus est si libellus est coram eo contestata. sic intelligitur. extra. de rescri. et de iud. cum vobis. cum. ar. c. de procura. neque tutores. Alius casus est quando universitas causarum alicuius ville vel castri vel ecclesie est alicui delegata.

In hoc capitulo. Ibi dicitur quod pena nulli est inferenda ante quam iudicem contemptor. Vel dicit quod delusoria videtur iurisdictio demandata a delegato domini pape. Hec si delegatus hic commissionem aliquam non haberet. Merum imperium. De capitibus ubi continetur ad merum imperium et quod non. Et vicinis quidam dicunt quod talia demandari non possunt quibus hoc pro minutiori maiora ut ecclesiarum et altarium consecrationes conferendi et virginum. Consecratio ut de [illegible] Coepiscopis. Ibi supplendis sacerdotibus. Quod hic pertinet ad ordinem pontificalem. Suffraganeis. Ibi dicitur quod metropolitanus post confirmationem suam ante pallium receptionem potest demandare suffraganeis suis consecrari. Ibi dicitur quod metropolitano iusta causa impedito [illegible] dicitur quod reconciliationem ecclesie consecrate non potest demandare episcopus. Cognitionem. Non committat cum aliquo [illegible] Fuit quosdam causis ut ei [illegible] non alii mandare potest quod si abesse [illegible] nulla est consultus [illegible] Ibi dicitur quod si [illegible] non consulto mandare non potest. le. ii. Ibi dicitur quod ingenuitate et libertate pro hac diiudicente non possunt iudices. Series. Hec non dicit hodie in illa decretali quod solet haberi integra. Hec in capitulo. Ex hiis dicitur quod cause criminales non sunt tractande per quoslibet [illegible] Dispensandi. Credo quod potest dici in [illegible] et hoc dicit cum ipsa committat. Cum non sine [illegible] De talibus maioribus vel negotiis. Dicit lex. ff. de off. procons. si quis. § i. Per libellum. Quod et pro causis [illegible] quod solet fieri per libellos. Decernimus. vt de [illegible] [illegible] Decernimus. Ibi dicit quod ecclesiarum [illegible] negotiis ecclesiasticis [illegible] aliis spiritualibus laicorum [illegible] non tractatur. Quisquis [illegible] dicit quod cum personatus [illegible] non iudiciis ecclesiasticis [illegible] nihil valet. De eodem [illegible] dicit quod iudicium secularium [illegible] [illegible] exhibeant [illegible] vel laici. et [illegible] abusibus studiis [illegible] hominibus datur [illegible] et ad clericum. Cum vobis. Ibi habetur quod [illegible] electus [illegible] archiepiscopo causam [illegible] eam alii delegavit. Neque tutores. Ibi dicitur quod tutores

... non potest vicarium cum delegare. ff. de iud. e. a iudice. Fallit hoc in
delegato a papa vel principe. Ille enim potest totam causam committere vel partem
ex. eodem delegare. ex. de off. del. in quoniam pastoralis. Ille tamen cui papa
committit inquisitionem vel provisionem ecclesiasticam de personis aut ministris
aliis faciendam, quia in hiis casibus industria et fides persone cui talia com-
mittuntur eligi videntur. Item cui committit predicare crucem
vel absolvere aliquos, dispensare cum irregularibus, e. in iure prelati, non po-
test casum legatum apostolice sedis auctoritate alii demandare, quia non di-
citur delegatus sed etiam ministerium potestatis committitur in hac parte. ex. de off.
del. quoniam, ii. e. ii. et iii. libro vi. i. et no. glo. Item fallit quod
suspendere distinctionem in papa, qui ex plenitudine potestatis potest delegare causas
criminales et civiles. Immo etiam quosdam. Item quos. ff. h. et lau. po-
test delegare cuilibet potestatem dandi omnia sacramenta, quod accepi. v. glo.
libro potestatem conferendi omnes ordines quos ipse presbiter accepit. et vo. po-
test confirmare sive signare in fronte et alia. Diachono ut confer-
ret ordinem diachonatus et minores et laico confirmato ut confirmet.
Potestatem autem conferendi ordinem quem non accepit non potest alicui concedere.
Sed nulli potest concedere potestatem conficiendi corpus Christi nisi sit presbiter,
quia solis presbiteris concessum est. hoc facite in meam commemorationem. si possit
presbiteris concedere ut conficerent crisma. pro nihil facit glo. que concessit quibus-
dam presbiteris potestatem conferendi. d. xcv. pervenit. ex quibusdam laicis vi-
ri gloriose dedisse potestatem suspendendi clericos. d. xxxii. c. xiiii. Item
alie opiniones quas non prosequor quia hic est magis conscientie presumptio
tangit de delegatione tamen quia possent esse per se vitalia tamen potuit
valere. Prime ad quedam questiones. i. de pe. Sunt autem multa que excusant
a pena. videlicet mentis alienato. Talia quoque mente alienata
fuerint. expunitas. d. et hic alienate mentis exemplum ex stuporem.
seu mentis exturbationem. hoc in vi. aug. excusare loth. de eo quod filias
suas voluit prostituere ut viros hospites liberaret. d. xiii.
quia sodomitis loth. Item ex furore. xv. q. i. illud. illa cavenda.
xv. q. vi. Iudicas. Item ex ebrietatem. xv. q. i. inebriaverunt loth
filie eius. et hoc intelligas si ex toto sit alienate mentis. Itaque in
nullo sit compotes sui et nichil intelligat. Alias non excusaretur nisi a toto. sed
a tanto. Item quidam intelligunt hec simpliciter ut dictum est. Alii vero distin-
guunt utrum culpa sua inciderit quis in furorem vel ebrietatem, an
sine culpa. ut in hoc casu teneatur. In se non. Ar. pro istis. d. l. ex ore.
xv. q. i. c. sed hec pena cepto est celebrior. et in illa video expresse
duxit et ambo in pall. cap. aliquos. Illa tamen si fuerint liberati omnibus
est pena imposita. sed levior quam si tamen tales omnisissent. xv.
q. i. si quis insanientibus. et hic ad cautelam et ne disciplina ecclesie
deseratur. Si. xxxiiii. q. ii. in lectum. xxiii. q. v. excoriator. Item
excusat a culpa et
a pena coactio, a no-
mine furor contra naturalis
d. i. presbiteros. Item.

post lucem conceditur cum
ad eum pertinet qui lucem
concedat sed pertinere ei da-
re possunt. Quoniam causa
ar. quod generalis penitentiarius episcopi po-
test confessionem et absolutionem
aliis aliis demandare. quia tamen
non credo hoc quod dicit hic statuimus
in illo. Item ille tamen est a iudice
vel si e mandata vice eius
iudicem dare potest ut illi
legati per totum. In iure
prelatis. ar. quod generalis penitentiarius
episcopi non potest penitentiam iniungere
aliis delegare. ex eodem. de
hoc dic ut notatum est. hic. s.
glo. de differentiis officiorum
et patriarche. accepi. ille
cui delegitur. dantem est. q.
xxvi. Concessit quibusdam
dabatur hic autem ea prohibuisset.
xiiii. Ibi quibus laicis quibusdam
ducibus dicentibus tales sed;
solvatores et similes non
tenuit a suis ministris sed tamen
potius prohibeatis. de re.
i. pone quod esse delegatum. loth
gen. xix. viros. sed et an-
gelos in specie virorum. ubi ha-
bi. quod ventus constituit
nescit quod facit et laus de
furiosis. In. iudicas. di-
cit quod furoris insanitas ad pe-
nam peccati magis pertinet
quam ad peccatum. Illa. d. in
si ex furore demaratur penitentia
morti obnoxius est. Item
ex re. d. Illa si neglientia
inciderit ar. vere sunt dum
lecitudia tractatur. Sed hec
forte de consilio quo
nihil eius in furore possit
Celebrior est. xi. sor. In lectum. ubi in quo iniungitur penitentia ad cautelam cum quis dolorem uxor
sue exposuit ignorans. Item excoriator. ipso penitentia ad cautelam vel quia zelo iniuste
etiam excoriatores credunt et hic ipse metum duplicitate presbiterorum. Ibi de quo est uoruam

Nota in textu.
Fallit hoc regula
in delegato et cetera.
Ille tamen cui papa
committit et cetera.
Nota textum et ap.

Nota textum. Item fal-
lit omnis et cetera.
Item quam quosdam
magister et cetera. Ar.
Nota textum et ap.

Sed nulli potest et cetera.
Nota textum et ap.
Nota textum. Nec pos-
set presbiteris et cetera.
Pro nihil facit glo.
que concessit et cetera.
Nota textum et ap.

Sunt autem multa que
excusant et cetera.
Nota textum et ap.

Prime quidam et cetera.
In isto capitulo. Nota
textum
et ap.

Pena
cepto
est celebrior et cetera.
Nota textum et ap.

Item excusat a
culpa et cetera.
Nota textum et ap.

Fallit in hiis que sunt contra articulos fidei etc. Nota text. et ap.

Nota text. et ap. Item nulla institudo nec excusat aliquem etc. Relevat

Item excusat etiam quandoque etas et cetera. Nota text. et ap.

Nota text. Item etiam excusat etas.

Item excusat causus. Item iocandi et certandi facultas. Nota text. et ap. Ut apparet ea etc. Nota text. et ap.

S. de R. iiii. generatione etc. Nota text. et ap. loco

al. puniri

seruit

Excusat deceptio si forte aliquis deceptus per frau
dem vel dolum alterius vel per errorem satis probabi
lem fecit non faciendum vel omisit faciendum. xv.
q. vi. c. Sacerdotibus. ff. de eo per quem fac. e. l. i.
c. ii. xxxiiii. q. ii. In lecto. ff. de iur. Fallit.
Fallit in hiis que sunt contra articulos fidei precepta vel
prohibitiones domini sine quorum observantia non est salus.
In illis enim nec aliquis excusaretur quis per aliquem frau
dem vel dolum vel etiam per ignorantiam. iur. xxiiii.
q. ii. In minoribus. xvi. q. i. c. Cupientes et de tali igno
rantia dicitur. Si quis ignorat ignorabitur. quamquam tamen
excusat in illis ignorantia non a toto licet a tan
to. s. cum non sunt affectata. Set in iuris civilis pre
ceptis que ugluntur certificari set non fuerit a quibus
de talibus dicitur in eius. Similiter sciens volens. d. et
non fa. p. u. in fine. c. nec. vo. d. et non fa. p.
v. penult. Item. institudo non excusat aliquem in
delictis suis nec consuetudo nec aliqua diut
nitas temporis. ar. s. de hiis que fiunt. Item quod si. g. Reg.
Relevat tamen institudo a pena temporali in
duobus casibus. s. cum institudo est in aliqui
bus delictis vel etiam institudinem. ar. s.
de scandal. Item quod fier. Item excusat
quandoque etas vel a toto si est infans non doli capax.
xv. q. i. Illud pie que. quod idem est quando illa etas non esse
videtur. C. de fla. ino. l. i. vel a tanto si est
doli capax. Item extra de del. pue. c. i. Alie vero
etates aliquam attenuationem pene et pena et predic
debitas pro peccatis secundum varietatem ipsarum
etatum et causarum que committuntur. ar. d. lxxxvi. Tanta. et ar. s. de cle. percus.
si e contra. Item. Casus excusat sicut dictum est. ar. s. de homicid. Ex litteris.
Item. Iocandi et certandi facultas. xv. q. i. Illud pie que. et ar.
s. de cler. ex. ce. mi. c. cum iocosa levitate et ut apparet ea que circa
hec dicuntur consideranda in aggravatione vel attenuatione
pene et in aliquibus omnimoda excusatione. Item lege. Cum moderatam. de pe.
d. i. Non tamen puniuntur ut furta cetera. Nota autem circa ut conviciantes
diximus. Advocatores cum scripta ut fla. et famosi libelli. aut consilia
ut quantitatibus aut consilia. ut latro vel ex certo cum quis sciens recip
eos in domum suam. Item. alios suadendo. monuimus decetur. Illud
set ii. iiii. genera peccata consideranda etiam vii. modis. c. Hec. Actu
loco. tempore. qualitate. quantitate. eventu. etc. ut in libris. Item. punita
esse magis vel potest illata que cum datis illa in iuriis gravia videtur
et ad hinc puniuntur que ab extraneo prelatis. et duplex
nota est quod fecit et quod passus est. Alii puniunt ex eius facinoris sicut ibi et alii quod in dictum
ut ne amicus et quod non et quod in magistratum. Ex quo in privatum. et hic.

sicut ille qui per contritionem absolutam in iurisdictionem prela
ti sui sacerdotis. Ibi dicitur quod si propter metum aut propter
aut violentiam tirannie ab episcopo eius [illegible]
c. ii. Ibi excusatur quis [illegible] a quo [illegible]
necesse habuit non venire ad iudicium non venire. Quod si
modo duce pugnam nullo [illegible] proximo [illegible]
per illum in iuriam non teneor. Item [illegible]
habuit est in rebus [illegible] ad fidem non pertinet quod fallit
hiis casibus quibus deus cognosci non potest. In c. In cupis dicitur
multum distat a vito aut tempore aut [illegible]
ratum. xv. q. i. ad cor. xiiii. Item [illegible]
non est salus. Item minoribus. Item [illegible] difficile vincibilis [illegible]
esset. Ideo in iure civilibus excusaret a toto. Item [illegible]
licet in hiis casibus vel [illegible] quo ad casum quod non
salus. Item si non fuerit [illegible] a quo [illegible]
tio dicetur cum non [illegible] per eum. Item in vii. Illud
lex est. Et dicitur ibi quod furiosus et impuber quod doli capax
non est iniuriam facere non possit sed pulcent si [illegible]
cum dicatur iniuria quod pro volente non facere. Item [illegible]
si impuber [illegible] fuerit [illegible] non [illegible]
ut in le. [illegible] c. i. ubi dicitur quod etas pueris plena est
[illegible] in [illegible] quod tamen puniuntur [illegible]
sed in minoribus. In c. Tanta. per eum [illegible]
senectute et [illegible]. Illud pie que. Ibi dicitur
pro loco vel [illegible] per [illegible] vel [illegible]
[illegible] puniri cum esse [illegible] non [illegible]
Cancellarium. Item in corpore [illegible] potiram [illegible]
[illegible] et hic. ff. de penis. l. aut facta. Infide. Item
[illegible]. Famosi. Item
continentes turpia [illegible]
aliquo ex quibus [illegible]
mari. Consilia. [illegible]
ta. al. puniri [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] illa est obligatus
hoc est. Item. Non est de lege
[illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible]
consilia [illegible]
[illegible] pu
blicum est in magistratu
[illegible]
ubi et al. quod in dictum [illegible]
vel condicionalis [illegible]

q(uod) no(n) [illegible] locus facit ut id q(uo)d al(ia)s furtum e(sse)t sacri-
legium [illegible] et in fine. Item dicuntur effractores qui fu-
rantur diurnum ac nocturnum [illegible] fenestras vel
[illegible] vel levius cum furta manifesta [illegible]
[illegible] dicuntur solent [illegible] grassatores
expilatores, a furtis peculatus a violentia [illegible]
[illegible] dicuntur furem abigeos [illegible] qui
[illegible] unam surripiunt ut fur coherceri qui
gregem ut abigei [illegible] ut a de-
missio quoque factum. Sed queritur utrum unus possit pro
alieno peccato vel sine culpa sua puniri. Ad hoc
dicas quod pena eterna non punitur unus pro alio.
[illegible] dampnatur pro suo peccato [illegible] punietur
[illegible] Anima que peccaverit ipsa morietur [illegible]
[illegible] in peccato originali pro quo sine culpa sua
punitur pena eterna [illegible] renatus non fuerit [illegible]
[illegible] quod est idem ut ait Augustinus [illegible]
[illegible] illo a quo traxit [illegible] ad
[illegible] q. i. Iam [illegible] spirituali excommunicatione
[illegible] punitur unus pro alio. xxiiii. q.
iii. [illegible] Quod tamen dicitur quod [illegible] enormitatem
[illegible] excommunicari [illegible] excommunicatione
[illegible] pro peccato unius [illegible] civitas vel castrum [illegible]
[illegible] xxiiii. q. iii. Si habes. x. [illegible] gravissime
[illegible] dic quod modicus est [illegible] sicut
[illegible] dicere. Non faciem ego tale [illegible]
[illegible] meipsum. Vel dic quod ibi innuit Augustinus
[illegible] de facto alium [illegible]
[illegible] Augustinus solent [illegible]
[illegible] turbulentius excitari.
xxiiii. q. v. c. iii. Pena temporali quandoque in eodem seculo punitur
[illegible] civitas [illegible] tota provincia pro peccato unius [illegible] magnitu-
dinem peccati. Et quia alias non potest compelli ad satisfactionem [illegible]
[illegible] removetur familia ab oblationibus altaris pro peccato domini.
xvii. q. iiii. Quicumque. Alia removetur filius ab ordine [illegible]
[illegible] vel alio in sua promotione [illegible] ignorante [illegible]
[illegible] in [illegible] punitur filius
pro patre in crimine lese maiestatis. vi. q. i. Quicumque militum. Et
[illegible] illegitime nati pro peccato parentum suorum repelluntur a promotione.
[illegible] de filiis presbyterorum et c. illegitime natis. Pena corporali et pecuniaria
punitur unus pro alio. Nam pro peccato Achor plebs israelitica in
manibus hostium tradita est. Item pro peccato Heli et filiorum eius
[illegible] corruit. Item [illegible] quod pro
gladius [illegible] pro peccato Sodomitarum parvuli eorum cum
[illegible] igne consumpti sunt. Et similia exempla possent [illegible]

[illegible] [illegible] sacrilegium si fiat furtum in ecclesia [illegible]
[illegible] fit de emansore et fugitivo. Et emansor qui [illegible] voluntate domini evagatur, postea ad ca-
stra revertitur. Fugitivus est qui recedit animo non re-
vertendi. ff. de re militari. [illegible] Effrac-
tor est qui [illegible] effringit vel alia loca ut [illegible]
[illegible] aliquid surripiat et [illegible] nocte.
[illegible] ff. de effractoribus [illegible] et nocturnum
[illegible] ff. ad le. Aquil. [illegible] lex xii. tabularum
manifesta [illegible] in quadruplum punitur nec manifesta
[illegible] manifesta in duplum. Rixa constituitur [illegible]
[illegible] inter duos fit [illegible] plures
grassatura est [illegible] vel nemoribus illata vi-
olentia. Expilatio est subtractio rerum hereditatis iacentis
antequam adeatur [illegible] furtum [illegible] hereditas non
[illegible] furtum sit [illegible] aliene
[illegible] ff. de crimine expilate hereditatis [illegible] Pe-
culatus est [illegible] Et [illegible]
[illegible] fit per violentiam. Abige-
[illegible] a grege abigendo pecorum [illegible] x.
[illegible] ff. de abigeis [illegible]
[illegible] Ezech. xviii. Si culpa actualis [illegible] culpa
contracta [illegible] punitur pena sensibili [illegible]
actuali peccato. [illegible] pena dampni [illegible]
[illegible] vocatur [illegible] pena
[illegible] iii. [illegible] Ibi respondendo Augustinus [illegible]
[illegible] pro peccato [illegible] excommunicatur tota familia [illegible]
[illegible] Ibi dicit Augustinus quod [illegible] pro peccato unius [illegible]
[illegible] excommunicare [illegible] gravissime [illegible] Nota in [illegible]
Ibi [illegible] tota provincia
[illegible] ad qui
[illegible]
[illegible]
[illegible] Quicumque. [illegible] Augustinus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Achor. Iosue. vii.
Heli. i. Reg. iiii. [illegible] ii. [illegible]
[illegible] Sodomitarum. Gen.
xix. [illegible]
[illegible] punitur [illegible] pena
patrum [illegible] adulta etate.

Nota in ap. de emansore et fugitivo.

Nota in ap. effractor est et cetera.

Utrum unus possit et cetera. Nota text. et ap. Nota in ap. Rixa et cetera.

Nota in ap. Expilatio est et cetera.

Nota in ap. peculatus est et cetera.
Nota in ap. de abigeo.
Pena a spirituali excommunicatione et cetera.
Nota text. et ap.

Pena [illegible] spirituali [illegible] et cetera. Nota text. et ap.
Alia [illegible] Nota text. et ap.
Nota text. alia [illegible] filius et cetera.
Pena [illegible] et cetera.
Nota text. et ap.

Pena corporali et cetera. Nota text. et ap.

amplius pro peccato hominum etc. # nam
Nota tex. et ap.

Et igitur tex. Quod dicit et c. ad hoc respondetur
Et notantur etc. # falsus
No. tex. et ap.

al. in illo

Quantum ad alia insensibilia et cetera
No. tex. et ap.

·iii·ff·
Nota tex. et ap.

No. pro favore
Constantinopolis etc.

// al. arti

Amplius pro peccato hominum et bruta alia et insensata leguntur punita et
maledicta a domino. Nam pro peccato amalechitarum alia eorum animalia sunt interfecta, quibus
quia Saul pepercit audiuit a Samuele: Melius quia peccatum ariolandi est re-
pugnare etc. Item pro peccato ciuium thesauri Iericho anathematizati sunt.
Item pro peccato egyptiorum possessiones grandini tradite et iumenta et pecora
eorum morte consumpta sunt, et multa similia. Ideo quod dicemus in illis de summa dei
clementia et voluntate quod sic homines et alia tam sensibilia quam insensibilia pu-
nit suis de causis. Ad hoc respondeo quod tum ad mala quibus ipse deus punit vel causis
aliquos in hac vita. Et notantur cause in istis versibus. Est qui torquetur
ne peccet ei dicitur: ut Paulo est datus stimulus carnis, ne magnitudo revelationum extollat eum. Est qui
torquetur ut plurimis sit probatio, ut Iob et Thobias et multi alii. Est
qui torquetur deus ut sic glorificetur, ut cecus natus de quo dicitur: nec hic
peccauit neque parentes eius, sed ut magis gloria dei in illo. Est qui torquetur ut hic pre-
sentis cruciet, ut Herodes, Sodomite, Dathan et Abiron. Item alius est qui
torquetur ut cum hic puniatur, ut Maria soror Moysi, huiusmodi
et cotidie multi reatus quos dominus flagellat ut conuertantur. Quantum
ad alia et insensibilia que morte percussuntur vel anathematizantur dicitis
quod non sit propter participationem peccati sed cum sacramentum vel detestationem peccati vel flagel-
lo delinquentium. Cum sacramenta ut thesauri Iericho et alia amale-
chitarum. Iericho autem interpretatur luna et significat mundum. Amalechita
interpretatur lingens sanguinem et significat cupidos auaros. Significat
ergo per hoc quod muri viciorum significantur per lapides et thesauros Iericho
Item mutabiles viciorum motus significari per alia amalechitarum animalia
transire vel forte interitum. Item quod sed quod viri videntes deum detestantes
peccatum ut pecunia Symonis que damnata est a Petro dicente: pecunia tua
tecum sit in perditionem. Et ex. d. d. p. p. et multa alia. Flagello generali et alia
bona egyptiorum possessiones et primogenita ut illis puniretur egyptii
flagello domini quorum felicitate letabantur, et multa similia. Item omnia
sunt plene tractata i. q. iiii. pro totum et per principium et iiii ad mo. ubi illa quod
nota. Nota et hic propter commutationem in sic cum quibus deus puniuntur cotidie ita ac licite sunt culpe
sed non sint ex. sed nulli ignis paupertas odium favor eo vitium seculus ordo. Propter spoliatur et licet
suo. Item paupertate eccl. que consueuit habere episcopum potest ipsum xvi. q. i. et ceteris. Pro odium ciuium
ex eo quod occiderunt duos episcopos propter successiue vel forte ex alia ita enormi
eccl. episcopum xxv. q. ii. Ita nos. Propter favorem constantinopolis ciuitatis qua constituit
qui novam Romam transferrent ad illa sicut datus ecce constantinopolim propter seculis
Bodanam et amisso cum Alexandria d. xxii. Renovantes propter vicium lepro removetur
platus ab administratione eccl. ex de cle. egro. Item nos ut dicitur tum in iure faciliter eccl.
et ingreditur quando vero infirmitatis ut Iohannes ut Dii. Propter scelus patruus domini spoliatur familia
ut. s. e. q. ii. Pena vero spiritualis quod dicitur interdictum et pro peccato monachi vel monache pro quo
dicitur et aliud tantius monasterium potest per monasterium nequam aliquis pro sine ordine fiat re-
lictum. Re. s. de apostat. c. i. conuentus et potest propter sacerdotes ordinem domino suum
tenetur. Re. s. de secul. non ord. c. ii. discussum. Et super peccatum puniunt causa quidem
alia puniunt et puniunt et hodie casum aliquis tam vocales quam inuocales sed non peccatorum
erant vel si nisi. Cum iudicia dei abyssus multa. In talibus quod dubia fuerint vel
cognita obscura dico cum apostolo. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei etc. Est etc. aug.

pro ea ensidunt. Amalech
Item xv. Iericho ·Josue·
vii. Egiptiorum ·Exod·
et inicia ·Exod·
Paulus ·ii· ad cor.
·Tob·ii· Cecus
Iohannis ·ix· vii· Herodes
·xii· Dathan
xvi· Maria ·Num·
·xii·
tamen in ea. Est et ceteris
ut et capitulo Iericho
viii. ut corpus dabit
clem. ·Num·
Item propter participationem
Item quod esset talis
nunc. Iericho Josue
Amalech i. Reg. xv.
·viii· et
invenitur ecce
et propter vituperium
propter ipsi puniantur
Item in propter per seruandis
et abhominatione
atur leprosus ab
tractationis
non ad eius
ille tercius

Si iste eni profunditatem iudicii dei penetrare non possumus. manifesta [illegible] tamen [illegible] xxxiii. q. iiii. de [illegible] [illegible]

In summa nota quod sine iudex puniat sive absolvat. quod [illegible] correctionem. Aug. Et plectendo et ignoscendo hoc solum bonum agitur ut vita hominum corrigatur. xxiii. q. v. prodest. Item si semel punitus est aliquis sufficiet pro aliquo crimine. non debet pro eodem alia pena infligi. quia non iudicabit deus bis in idipsum [illegible] [illegible] debet [illegible] dupli [illegible] [illegible] ex. de iudic. At si. Multa contraria possent hic signari [illegible] quibus pro eadem culpa [illegible] duplex pena [illegible] v. q. vi. [illegible] ex. de [illegible] ad flaviorum. et alia quae [illegible] [illegible] intellige quia una pena [illegible] non erat sufficiens. Item [illegible] punitur pro contumacia. debet pena [illegible] ab excommunicatione [illegible] [illegible] [illegible] contumacia. debet anathematizari. [illegible] [illegible] punitur pro crimine [illegible] exigit. [illegible] [illegible] est corrigibilis [illegible] est incorrigibilis post depositionem [illegible] [illegible] excommunicatione [illegible] contumacia anathematizatur [illegible] [illegible] non prodest [illegible] excellentiori potestati [illegible] [illegible] [illegible] alia legittima pena iteratur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xxiii. q. iiii. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pene [illegible] relicta est. debet iudex illam penam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex. [illegible] [illegible] [illegible] Item de hiis [illegible] [illegible] accusatus [illegible] debet accusatio [illegible] ex. de accu. de hiis. xxiii. q. iiii.

Item [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] xi. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad flaviorum. [illegible] anathematizatur [illegible] excellentiori potestati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iterari non debet.

Si ille. De sententia excommunicationis. De sententia precepti et de [illegible]

Dictum est. [illegible] xxiii. [illegible] Dictum est supra multipliciter de criminibus et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ideo [illegible] titulus de sententia supponendus. [illegible] sententiam quantum spectat ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] precepti [illegible] [illegible] et excommunicationis. De singulis [illegible] videndo. Sententia precepti dicitur [illegible] maior [illegible] minori. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] attendatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obedientia [illegible] de virtute seu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispensationis [illegible] ex. de [illegible] elec.

In tex. In summa, nota quod sine [illegible] [illegible] si semel [illegible] [illegible] tex. et ap.

[illegible] cum [illegible] [illegible] ad [illegible] nota [illegible] et ap.

[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] tex. et ap.

[illegible] [illegible] sententiam [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] tex. et ap.

Dudum minor [ad n]. Prerogativa ordinis presbiter est diacono. d. xciii. legimus in fine. extra de ma. et obe. statuimus. Consecrat. extra de presbiteris. d. xc. eliminent in ecclesia dispensatio- nis archidiaconus archipresbiteri. d. xxv. perlectis. Antiqui- tatis qui prius sunt ordinati vel alias prece- dit tempore vel etate. d. lxxv. ordinationes. extra de maio. et obe. c. i. et in fauu. dec. dudum.

Obedientia vero consistit in tribus. In reveren- tia, iudicio et precepto. Reverentia debetur ei qui precedit ordine vel dignitate. Inferiores enim in talibus debent superiori reverentiam, scilicet ut assurgant eis, in sedendo in choro, in mensa, in recedendo et veniendo et huiusmodi. Maior dicitur quando sit cumulata maior ordine vel antiquitate, ut archidiaconus diacono. Tunc enim ne dum presbiter sed et archipresbiter debent reverentiam archidiacono. f. xxv. perlectis. Obedientia in iudicio et precepto debetur ei tamen qui precedit officio vel iurisdictione, scilicet a suo iudice. xi. q. i. c. de iudic. Ad si etiam et id in precepto. xi. q. i. qui resistit. Virtus seu efficacia precepti est quod subditus tenetur de necessitate obedire precepto prelati sui, alias peccat mortaliter. Immo ariolus et ydolatria dicitur. v. d. ca. prox. c. ss. d. v. Amplius preceptum hominum tamen intelligas esse quod prelatus precipit licitum, scilicet secundum deum et suum officium, quod pertinet ad officium debitum correctionem et salutem animarum, sed circa dubium utilem dispensationem rerum ecclesiasticarum. v. s. de prud. ord. Unde si precipiat aliquid contra deum nullo modo est obediendum, quia tunc obedire debemus magis deo quam hominibus. Si tamen dubitat subditus utrum sit contra deum vel non, illud quod precipitur debet obedire, nisi esset tale quod in quo nullo modo esset excusabilis ignorantia, puta contra articulum fidei precepta vel prohibitionem, vel generale statutum ecclesie aliquod, propter quod possit esse salus debet dimittere. Id est super bonum obedientie. xi. q. iii. quod autem. Et s. f. ca. pe. extra ead. infra. v. Item excusatur decepto. Sed et si episcopus precipit clerico ut eat Romam pro negotio ecclesie, ille excusatur de quo alii sunt ibi magis ydonei qui id potest. Dicas quod non, quia legationibus ordo non est servandus. ff. de leg. tertio. Sciendum. et plene extra pro fide. s. de eta. ord. c. sicut episcopus. Item pone quod episcopus precipit canonico vel alii clerico ut det libros suos proprios nepoti ipsius episcopi vel reddat ecclesie vel visitato quod iniuste confert nepotulo suo vel filie. Numquid tenetur obedire, non, quia non pertinet hoc ad officium suum. ar. vii. q. i. quam periculosum. Item pone quod aliquis habet plures iudices vel prepositus contra ad. alius precipit contra aliud. Cui obediet? Aug. videtur dicere pro regula quod sit in tali casu obediendum maiori. xi. q. iii. qui resistit. et c. d. vii. Ergo Moyses. Sed contra domini nil contra iura. Item in Wolti episcopi tenetur potius obedire episcopo quam metropolitano, nisi forte in quibusdam casibus. v. licet de differ. offic.

bs et admistratione divina. Ubi dicitur quod pro uno et eodem non pro alio auctus electus fuerit quod aliis qui tenebant pro statuto. Ubi dicitur quod presbiteri ... ecclesie ... diaconi ... ordinati ... Episcopi noluerunt ... maiores ... dicitur quod dominus dispensationis ... archipresbiter ... archidiaconus ... obedire ... Ubi dicitur quod ... presbiteri ... collegium ... ordinati ... in consecratione ... divisione ... post consecrationem ... presbiteri ... ubi agitur de ... ordinatur ... electus et obedientia ... episcopi ... statuimus ... obediam ... legatus ... ordinem ... ubi ... procuratoris ... maiori ... prelati ... Ergo Moyses ...

Ordo approbationis? Quod archipresbiter prioratus habeat preeminentiam obedientie ubi consistit in tribus etc. Nota tex. et ap.

Id est cedat ei

Id est archidiaconatus

Id est lata

Virtus seu efficacia precepti etc. Nota tex. et ap.

Id est Secus

officium

circa

Id est oporteret

Secundo quid si episcopus precipit etc. Nota tex. et ap.

Nota in tex. si episcopus precipit etc.

Item pone quod aliquis habeat etc. Nota tex. et ap.

Secundo quod dominus etc. Nota tex. et ap.

Ex monachi pro suo
arbitrio deponere abbi
q̄ epo. d. lviij. c. i.
Ad h̄ dicas q̄ ibi
aug. i. h. e. locū quo
appellatū est ad scīo
rem. prō d ītelligi
quo nullus iudex hab̄
iurisdictionem ab alio.
ff. de iudic. iudicium.
C. de offi. recto. prīu.
prouinc. alias tene
tenū ē l. contrarijs.
Ex qb̄ hic colligit de uo
q̄ rō obediencie uir q̄
deo uel ad mandatū
uiri transgredi uotū
quo se astrinxit ad dn̄m.
ex. de uoti. ex. pte
& uoti. ex. & ex. uxore
ad h̄ dic q̄ uxor
ī talib3 obediendo
uiro obedit deo.
qm deus uult ipsam
ita facere. dū tn̄ do
lose ī alio ex uotū
absq. rō ipse. xxx
iij. q. v. noluit. In
summa nō ex mona
chis. declarare. Non
gēnaliter sed abbati
obedire prelatis suis.
do pote. ē. tenēcia
unio oibus z ppie
pertinentibus clerici se
clarent. xij. q. i. Non
dicatis. ex. de off. ord. q̄ito. Et ideo dici s. magis arbitri obe
dire epo q̄ laico. ar. d. lxxi. ꝑmā. De sn̄ia diffinitiua.

maior potestas ad obediendū minori ꝑponitur. Ita deus oibus. Ex monachi. Sed
pōt abbas prohibere monacho ne confiteatur epo uel penitenciario eius. Res. Cre
do q. n. Cū epo sit ordinarius singlorum siue adh... Nisi forte h' ex privilegio sit ī constitu
tōibus monachorum q confirmate sunt a papa. Licet aū n. possit prohibē abbas monacho
ne confiteatur epo. tenet tn̄ monachus abbati suo uel ei mandato confiteri si
h' ei precipiat q. postquam confessus fuit epo uel penitenciario eius. Nec potest epus l h' cau
monachum eximere ab obediencia sui abbatis si forte ex urgenti causa iusta eū. uo
luerit. probabit de tenendo albā si sentit confitentem monachi. ex. ē. c. In
h' dn̄ q. ep̄s nullū monachū pōt eximere a monasterio ut eū ordinet. si q. abbas ei
obtulit. Ubi sedō dr̄ q. si lita abbatis & monachorum ñ debet epus ordinare monachū
alterius monasterij uel ī suo monasterio maiorem prelaturā assūmere. ab alio. ut
officialē ab epo. Iudicium solū nō recusare eo qui iudicium uiluerat uel ē eo
q̄ maius cōsiliū ī eos uindictam h̄t. propriis grauis ūmīttatur ab ipsiis opprens
reuerencia tribuatur. dicat. Non tn̄ credo q. ad hanc dolorem teneatur si iu
dicio sit ei ī hac pte pntm̄. noluit. Ubi nisi h' dicitur putando z sit. cū ipse de h'
precepit. h' noluit. Declarare. Sed nunquid fres predicatores teneantur petere
licenciam ab epis diocesū. si uolunt ab alijs epis ordinari. Res. Credo q. sic.
ñ h̄eant super h' indulgentiam spālem. Et si absentes sit diocesanus debent
petere licenciam ab hijs qui sui loco ministeriū. uel uacante eccā a capitulo cathe
dralis ecce. Et tam super hijs qui sup alijs ī qb3 necesse est auctoritas epi debent ipi
fres ad eos habe recursū absente epo uel mortuo nec alij q. faciūt contra
h' conuentum ad quietem altius [illegible] fres mediante ubi morantur.
ut sic recipiant ordines ab epo loci. uel alia q. regulariter nō nisi ab epo st recipi
enda. Sed nunquid tenentur ijdem fres obedire epis ī omnibus q. ñ sūt h' deum
uel ordinem eorum. Res. Credo q. ñ teneantur obedire si talibus priuilegijs z indul
gentijs & constitutionibus eorum. Ut si precipiant ut pdicent uel fiant & uadant ad ppm
uel regentū pro ipsis aut pro alijs aut q. recipiant confessiones eorum ī casu
uel executores ī testamentis aut simila. ī sed q. teneantur obedire. h' in alia pp
sit epi subditi sunt seculares l ligati & ad ea excōcanda compelle. Non dicat.
Ubi si solum facultatibus sed & uoluntatibus priuatur ipsa ordinem suscepisse teneātur
uiuere. Et loqr ibi aug. de fratribus sue congregationis. Ut h' ē. quanto. dn̄ de regu
laribus discurrentibus ꝑ curiam principū q. compellendi st ad claustrū re
dire z ppla ī manibus abbatum renunciare. Priuatus. Ubi dr̄ q. n. licet alienū
clericum sine licencia epi apud se retinere. nec laicum presumpere q. de plebe
aliena ut optinueratur sine licencia epi de cuius plebe est.

Sententia diffini
toria. h' eā a ps
sente. Nollem... ho
est h'. ex. de probat.
cū. ī dn̄ q. oia acta
iudicij scribi debent.
qr z si scribantur et
cetera acta iudicij scribi
debēnt. & tn̄ ubi dr̄ q.
oia ī scriptis pferi debent.

Sententia diffinitiua est duplex. Quam alia ē interlo
cutoria. Alia diffinitiua. Interlocutoria est q. n. do
h' principalis sed sup alijs qōnibus profertur. q. inter
principiū cause z finem emergentibus. ut ē de teste repellendo
uel n. uel de dilatione danda uel non. q. iterū ptes l caption proh
tur sententia scripture. Sollempnitate. Diffinitiua sententia est. qua
principaliter questio negocij diffinitur. ff. de re.

ꝑ etiam
ad hoc dicas z ē.
nota tex. z ap.

Sed adhuc obedire.
nota tex. z ap.
nota in ap. Sed nunquid
fres predicatores
tenentur petere z cetera.

ꝑ approbo

et
no i ap. Sed nunquid
tenentur z cetera.

In summa z cetera.
nota tex. z ap.

Sententia diffinitiua
est duplex z cetera.
nota tex. z ap.

ꝑ et
... fer
... in
... ho
quantum ...

nota i cap. Res et c.
Et debz ferri ab ipo iudice et no ab alio et c. nota i tex. i ap. q i re q ratur ad latone sine.

// Auten. de defensoribus ciuitatum

nota i ap. aur et c. p solido accipi.

no § i. i ap.
ppedanei et c. no i tex. qd si duo iudices et c.

Effectus sine et c. multiplex et c. no tex. i ap.

ff. de effectu et c. notat tex. i ap.

no i ap. Sepe et c.
Ca tn cognita [illegible] artari pro [illegible] potest [illegible] i pall dec. q ad ofultatonem
In recalib et c. notat tex. i ap.

in. le. i. et dz proferri ab ipo iudice et n ab alio. debet et ferri i scriptis [illegible] ij. q. i. In p'mis sta tutis legum. fallit hec ma in duob' casib; videlz i epo q ite clericos suos p'ro iudicare sn scriptura in causis pecuniarijs et i quolibz iudice i causis modicis. xi. q. i. si q'sc clericus. de mg. p'r. C. de epo' a. dn's a modice qd hodie. ecc. aucten. co. ti. au. de defen. ciui. Audiantur g'. C. de pedan. iud. le. ult. § Item dz ferri sedendo et i loco publico et ho nesto. n i coquina. luparnari. uel taberna. [illegible] filiis. iij. q. iij. C. Quamuis q'a iudicis. ut ff. de arbi. lic dies. § si arbiter. § Item debet ferri de die et nullo m i tenebris. nec i diebus feriatis et maxie sollempnib; pro festiuis. xv. s. de ferijs. Si diebus festiuis et de negocijs secularib; et ti. x. extra. § Item n dz ferri p venalitatem. ij. q. vi. § Diffinitiua. hec et multa alia requiruntur i sniia q si omissa fu int oia ul eorum aliquod snia ipo iure n valz. § Quod si duo iudices profrrent diuersas snias. dic si ex iurisdictione ordinaria processerint. tenet pro reo n pro actore snia il i ca fauorabili. puta i iudicio dotis. libta te seu testamto pro ipo fuit pmulgata. Si v' ex delegata potestate. utraq; pendet sententia ex arbitrio delegantis q si ex compromisso. neutra debet habere vigorem. ex'. de sen. et re. iud. duobus. § Effectus e snie multiplex. pimus q snia pro ueritate accipit. et quantum ad eos inter quos lata e. ff. de reg. iur. Res iudicata. alijs eo' n preiudicat il i q'bzdam casibus. Regulare est e qd res inter alios acta alijs n preiudicat. ext. de fide instr. Cum dilectus. ult. med.
ff. de effectu e est q mandetur exe cutioni post iiij. m ses i spalib; actoib. ex'. de off. del'. [illegible] et de sen. et re iudic. q ad ofultatonem. ff. c. le. ij. In realib' actoe. i. cu res certa petita; ubi blia codex l' decreta est. agit' contra q' de bz mandari execu tioni statim post decem dies. q' sunt

Le. i. Ibi d'. Res iudicata que finem [illegible] pronuntiatone iudicis accipit. q ul' condempnatone ul' absolu ne fit ab ipo iudice ul' ab alio de spali ei mandato exrnte psente. In p'mis. Ibi restrengit eu a septiuam curiis est i lege statuitur et c. le. sui. Ibi d'. s. q [illegible] q' tantu fuit cu scripta n est. nom snie n [illegible] nec appllonem est necessariam ad eam [illegible] Ter iura illa aut lapiuntur in ca [illegible] tu est ul' p contra consuetudinem. [illegible] q' v' epis indiget iter laicis [illegible] ora. et diffinitiua snia si scripta pferatur ab [illegible] v' d' q' liter breuiores et de vilibus [illegible] to decidantur. Aucten. Aureus pro solido accipiat.
Audiant g' [illegible]
lege ult. d' q' pedanei iudices [illegible] [illegible]
Si arbiter [illegible]

tatem. et si latam fuit n indiget remedio applone ut i c. diffinitiua [illegible] iudicata pro ueritate accipit. q'bzdam casib'. ut qn aliquis ptens fuit [illegible] cum agi. ff. de re iud. sepe. § Ite i questione i officio testamenti. ff. c. ti. [illegible] q me minisse. § Item In ca libtatis. ff. de statu hoium ingenuum [illegible] filiatonis. ff. de agnosc. lib. l. si pene et l. ult. § ff. fit cu ea [illegible] [illegible] re. alienatone. le. ij. Qca addunt aliu casum [illegible] d. tantis. iij. q. vi. l. [illegible] Sepe contingit q res inter alios acta alijs [illegible] ut patet i rebus oibus. ij. q. vi. c. [illegible] x. q. [illegible] ff. si [illegible] tum loci. c. contra et [illegible] pupillo. ff. [illegible] adm [illegible] et ratione connexitatis. q' victoria viri de adulterio accusati [illegible] sed odpnatio n obest. ff. ad adult. denunciasse. c. ult. Sic no' i c. [illegible] fide instr. Cum dilectus. Ibi [illegible] inter alios et c. Crenti [illegible] de q'bz [illegible] tpe [illegible] c. q ad ofultatonem et ubi [illegible] q tpe illo [illegible] et artari potest et prorogari. le. ij. Ibi d' q pro cause qualitate uel pro ussui obsequio ul contumacia tpe iudicanti [illegible]

[illegible] ad appellandum [illegible] extra. de consti. [illegible] — Fallit in casu etc. Nota tex. et ap.

[illegible]

— Nota quod testes [illegible] iii. aux. [illegible] etc. Nota tex. et ap.

[illegible] extra de procuratoribus. In nostra. [illegible] C. de edic. Querela. [illegible] In nostra. pro totum. De sententia excommunicationis.

Sequitur de sententia excommunicationis. Et quoniam diligenter querendum est valde utile et necessarium. Quid sit excommunicatio. Quot sunt species. A quo et cui casus sit infligenda. A quo et qualiter tollatur. Et sit pena non vitantis excommunicatum et que pena feriantur participantes. Excommunicationis singula per ordinem prosequamur. Excommunicatio est a quolibet licita communione vel legitimo actu separatio. Unde Adam dicitur excommunicatus esse a ligno vite dicente domino: videte ne forte sumat de ligno vite. xi. q. iii. §. Evidenter. Et species excommunicationis infinite sunt. Quot enim sunt licite communiones tot etiam esse possunt species excommunicationis. Sed de duabus speciebus frequentius tractat ecclesia de quibus principaliter est hic agendum. Una est que separat a sacramentis ab ingressu ecclesie et a fidelium communione et hec dicitur maior excommunicatio vel anathema. Alia est que separat a sacramentis et hec dicitur minor excommunicatio. Utramque habes iii. q. iiii. Engeltrudam. extra. e. Si quem. [illegible] excommunicatio infligitur quandoque a iure quandoque a iudice. A iure infligitur maior excommunicatio in xvii casibus. Primus est cum quis incidit

[illegible] Evidenter. Ibi dicitur quod Adam [illegible] a ligno vite. De voto. [illegible] non. Engeltrudam. Ibi dicitur quod excommunicatus [illegible]

— Excommunicatio est etc. Nota tex. et ap.

— Species excommunicationis etc. Nota tex. et ap.

— Utraque excommunicatio etc. Nota tex. et ap.

·ii. casus· in heresim iam dampnatam. C. xxiiii. q. i. ne[illegible]
·iii.· ma[illegible] vel similem. xxiiii. q. i. c. i. ii. iiii. [illegible]
contingit novam heresim. extra de here. Ad a
bolendam. [illegible] credentes receptatores
·iiii.· defensores vel fautores hereticorum. ex[tra] de s[ententia]
ex[communicationis] de here. c. puniuntur et hereticus cum
quis asserendo dicit romanam ecclesiam non
esse caput nec ei obediendum. di. xix. nulli
·v.· Excitu[m] fas sit [illegible] clericum vel monialem vel
aliam religiosam personam. xvii. q. iiii.
Si quis suadente et hoc pena videtur exten
dendum ad consentientes. extra c. quante presump
tionis. [illegible] autem solos violencie illius aucto
res aliquorum [illegible] presumptores puniendos
faciente et consentientes pari pena plec
tendos catholica condempnat auctoritas eos
[illegible] faciente [illegible] qui possunt
manifeste facinori desinunt obviare.
Ita videtur ex presumptione [illegible] constitutionem
[illegible] defendere clericum [illegible]
est quia talis defensio ad ius publicum spectat.
·vi.· [illegible] vel [illegible] ad [illegible]
[illegible] civitatum rectores [illegible]
[illegible] potestate [illegible] videntur [illegible]
collectas et exactiones [illegible] clericos
et ecclesias [illegible] prelatorum evacuantes
[illegible] nolunt desistere nec debent
absolvi donec satisfactionem fecerint
·vii.· competentem. extra de emunitate eccle[siarum] et in [illegible]
emunitate· Si quis incendit ecclesias. Extra de sen[tentia]. Tua.
extra de [illegible] Quod [illegible] ecclesiam [illegible]
[illegible] combusserit. Quod [illegible] admittendo [illegible]
[illegible] talem [illegible]
·viii.· [illegible] de rapt[oribus] c. pessimam [illegible]
qui frangit ecclesiam vel [illegible]
[illegible] enorme [illegible] corpus Christi
destruendo de altari [illegible] altare [illegible]
·ix.· [illegible] extra de sen[tentia] ex[communicationis] [illegible]. xvii.
q. iiii. omnes ecclesie [illegible] in [illegible]
[illegible] pro [illegible] quod [illegible]
papa [illegible] extra de [illegible]. Quod non admit
·x.· tunt [illegible] halis[?] vel
[illegible] ab alio [illegible]
·xi.· extra de [illegible] Ad liberandam[?] qui deferunt
arma ferrum lignamina galeas vel naves Sarracenis et hoc [illegible] tempore [illegible]

non de minori. c. i. ii. iii. Et illud [illegible] quod [illegible]
heresis cum suo auctore dampnata est. Non [illegible]
receptatores [illegible] dampnentur [illegible]
[illegible] Ad abolendam [illegible] de [illegible]
[illegible] romana ecclesia [illegible] et observat [illegible]
anathemate [illegible] fautores [illegible]
quoque [illegible] Asserendo [illegible]
[illegible] hereticus [illegible] fas [illegible]
sue [illegible] prostratus [illegible] apostolicus [illegible]
[illegible] illud vel non est [illegible]
dicit [illegible] non obediunt [illegible] romanam ecclesiam [illegible]
[illegible] esse [illegible] Contra [illegible]
[illegible] religionem [illegible]
[illegible] ad [illegible]
vel hospitale vel aliarum religiosarum [illegible]
[illegible] vel [illegible] signum [illegible]
[illegible] violencie [illegible]
[illegible] obviare [illegible]
[illegible] publicam [illegible]
[illegible] religionis [illegible]
[illegible] de [illegible] Et [illegible]
ab [illegible] quilibet tenetur ad clericum defendendum
quia hoc ad ius publicum spectat [illegible]
[illegible] ius publicum [illegible]
Vel [illegible] et [illegible]
vel [illegible] defendendum clericos [illegible]
[illegible] defende. di. xxxiii. q. v. [illegible]
Incendit ecclesiam. De hoc dic ut notatur [illegible]
[illegible] pessima incendiarii. Tua. [illegible]
et quo [illegible] publicam [illegible]
[illegible] absolvendi. Combusserit. extra [illegible]
[illegible] absolutionem [illegible] Congesta[?] [illegible]
de quibusdam [illegible] ecclesias et spoliantur [illegible]
denunciandi [illegible] donec satisfaciant [illegible]
[illegible] De [illegible] dic ut notatur [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
alienatores [illegible]
[illegible] atque dampnandi [illegible]
[illegible] vel [illegible] de [illegible]
[illegible] vel [illegible] de [illegible]
illa [illegible] Contra [illegible]
tenenda ad [illegible]
[illegible] legati aut delegati aut ordinarii [illegible]
[illegible] ecclesiastica vel secularis [illegible]

Extra. Cum ex pacto regimen in eorum navibus seu galeis
vel aliquid vel consilia vel auxilia eis impendunt
contra christianos vel alio quocumque modo vel ingenio
immo etiam tempore guerrae in dispendium terrae sanctae
vel christianorum. Extra. de Iudaeis. Ita quorundam.
Significavit. concilium ad liberandam. Et omnes
vel talium possessionum licite comparari a piratis
catholicis et consulibus civitatum et ipsi
capta fuerint in hoc certum capientium fit. ut in
fidelibus. Ita quorundam. et ad liberandam. sicut
magistri vel doctores scolares tractantes contra
productores hospitiis [illegible] inquam
exigi coacti. ex rescripto. Cum monachi canonici
regulares. archid. decani. praepositi. plebani
cantores et alii clerici personatus habentes. nec
si presbyteri leges vel phisicam audiunt. Extra.
ne clerici vel monachi. super specula.
Duo alii casus quos quidam tenent [illegible]
[illegible] Unum de eo qui communicat excommunicato
in crimine impendendo ei consilium auxilium vel favorem.
Extra. de cen. ex. super. Item excommunicatur
[illegible] novo. Extra. e. Gravi [illegible]
[illegible] ballistariorum et sagit-
tariorum contra christianos. Extra. de sagittariis [illegible]
de sagittariis. sub poena. Extra. quod de novo [illegible]
[illegible] qui servari faciunt statuta
contra consuetudines vel post abusionem [illegible]
[illegible] contra ecclesiae libertatem. Extra. Item statui-
[illegible] statutorum suorum [illegible]
rectores consules et consiliarii locorum
[illegible] vel consuetudines edite fuerint
[illegible] quae fecerint contra praedictam
iudicare vel in publicam formam scribere iudicia
[illegible] ubi supra. Extra. e. Noverit.
[illegible] articulum [illegible] ecclesiam
[illegible] loco positum cum ordine. Item dicas regu-
[illegible] vel aliquis [illegible] clericus vel aliquis [illegible]
[illegible] excommunicatus. hoc fallit in [illegible]
[illegible] bono zelo et causa correctionis [illegible]
[illegible] ut magister vel praelatus vel parentes
[illegible] devotionis vel officialis vel

Ita quorundam. Ibi loquitur de christianis qui arma ferrum lignamina
[illegible] lignamina galearum. et qui in galeis et piraticis
illorum navibus curam gubernationis exercent. Item Extra. Signi-
ficavit. loquitur de illis qui merces [illegible] prohibitas
post treugam inter christianos et sarracenos initam ad
illos deferunt aut mittunt. Item Extra. [illegible]. loquitur de illis
qui per se vel per alios navibus sarracenorum aut [illegible] sar-
racenis aliquid vel consilia vel auxilia impendunt du-
rante guerra inter sarracenos et christianos. Item Extra. ad
liberandam. loquitur de christianis vendentibus arma ad sarracenos
et lignamina galearum et de vendentibus eis galeas
vel naves et de gubernatoribus piraticarum navium. Et
in machinis aut in aliis impendunt eis consilium vel auxi-
lium in dispendium terrae sanctae. Bononiensibus. Item non est exte-
dendum ad scolares aliarum civitatum. Item excipitur vel ut
tempore conductionis fuit elapsum. Ut in c. ex rescripto. ple-
banus. Quid hoc nomine intelliguntur habentes simplicem curam
animarum in parochialibus ecclesiis. Item per plebanum [illegible]
quidam qui praesunt ecclesiis collegiatis. Et hunc intellectum
tam in clericis quam in parochianis. De hoc tamen die
ut notatum est supra ti. de praebendis ordinatorum. Audiunt.
[illegible] duos [illegible] supra magno ope-
re loquitur de regularibus et e. super specula. loquitur de archid.
plebanis decanis praepositis cantoribus et aliis clericis
personatus habentibus et presbyteris. Supra. Ibi distinguit inter
illos qui notantur excommunicatione eo tamen in crimine eis consi-
lium impendendo auxilium vel favorem. Et tales absolvi
ab illo qui excommunicavit vel eius superiore tenentur. Et illos
qui oratione vel osculo vel alio communicant eis quia a suo episcopo vel
proprio sacerdote absolvi possunt. Item consuetudine. Ibi dicit. In
consuetudine publice clericorum excommunicatorum sint. Idem
dicit maiorem excommunicationem incurrunt qui praeter latam
sententiam communicant in eodem crimine excommunicato. Glossa tamen hoc
intelligit tamen de excommunicatis nominatim. Item nomine proprio excommunicato.
[illegible] de illo qui ingerit se [illegible] Extra
[illegible] poena. De hoc die
sicut ubi notatum est. [illegible] excommunicati
[illegible] excommunicandi. Extra. Item laici heremi-
tae reclusi [illegible] hoc nomine comprehenduntur quo ad hoc. Extra.
Credo quod non. [illegible] approbare religio-
[illegible] correctionis. Extra. [illegible]
Extra. [illegible] in carnem. ex quo [illegible] correctionis

[illegible] zelum. Extra. Si principalis magister prohibeat [illegible] alios [illegible] aliquos
[illegible] ne percutiat eos et illi [illegible] prohibitus [illegible] Extra. Credo quod non [illegible]
magister [illegible] correctionis [illegible] officialis vel cantor

xii
xiii
xiiii
xv
xvi
xvii
Extra a v
Extra casus

ii. amatorum clerici sermo et
fati iocosa leuitate.
his duobus casibus plecte
extra de sen. ex. sup
eo. Veniens. Vniuer-
sitatis. Cum voluntate
ff. Cor. et ff. de penis.
iii. q. pt ad est. Ite. Io-
cando et v. ag. scias
inuentus cum extranea
deprehensus cum uxore. uel
sorore. uel filia sua pla-
iiii. cum in coitu inuentus
percussus. ex. e. si uero
i. et vi. ff. ad leg. ....
principe. v. inuentus
v. sit auctore ecclesie. Si uero
vi. ignorauit cum clericum
ex. e. Si uero. Cum uenissent
quem cum in apostasiam
trinam admonitionem
factam ab episcopo ut se
corrigeret. ex. de sen.
exc. In audientia. Contin-
git interdum. Item si non
fuit admonitus ab
episcopo dum tamen clericus
clericali habitu clericali fuerit
eius fiducia et [illegible]
[illegible]
nouitatibus se im-
miscebat. ex. e. Cum
non ab homine. Pre-
dicta. Eadem est in
distincte dicit que est
trina admonitio ab
vii. episcopo premittenda. cum
transferet se ad actum
prorsus contrarium. quia fa-
cit se seculari militem uel
transivit ad bigamiam
an. uel sic. q. lxxxiii.

uel saltem cedo. Sup eo. Ibi agitur de leuitate iocosa et de magno percussione quae
plus est contra disciplinam. In c. Veniens. De sacerdote qui uiolenter expulit monialem
dantem ostium in ecclesia. In c. Vniuersitatis. de alio qui ubi aliter ... disci-
pline. In c. Cum uoluntate. Loquitur de hiis qui ratione officii ... in ecclesia et
ordinibus clericis qui zelo deuotionis adolescentes in minoribus ordinibus constitutos
turbulentes diuinum officium et de placitis et magnis qui ... et scolares cum
tonsis percutiunt leuiter et de hiis qui aliquos de familia ... gradum ...
... cohibendas eorum insolentias et mores informandos corrigunt. Turpiter agentem.
non credas ad coitum credo esse restringendum sed ad amplexus et osculationes ...
... se ad opus carnis. si tamen non in loco suspecto uel in publico ...
sicut sic quoque intendo. aliter uero quia illum incidere in canonem. Cum autem ...
aperta signa que iam clericus expleuit factum. credo quod tanta sunt signa ...
... turpitudinem coitus ibidem expletum statim ...
... probabilia ...
... post factum ... clericus ... de loco ...
illum incidere in canonem. Quid si simulater aut in facia ... sic ...
... Re. Et si possit dici quod tali ... quo ad ...
... dolorem ... non possit. C. ad le. iul. de adult. Item. Cum non ...
... inter ... et non ... iniuriam et ...
... ex. e. Si uero. non uidetur excusare illos qui ... in
... et tales et distinguo inter ... clericos ... et illos qui
... ledunt uidetur ... quod tales ... uel accidenter in
in canonem. Quid de illo qui procurat quod clericus ... ad turpem actum
... Re. Credo quod tam talis quam uxor incidit in canonem ...
aliquid imputare sacerdoti qui procurauerit quod prouocaretur ad turpitudinem.
Quid de muliere que cum ... uel aliquo aliquo percutit in capite ...
... eam pro coitu. Numquid incidit in canonem. Re. quod si ...
eam impetrat. credo quod incidit. Si autem ... eam turpiter ...
... cum moderamine inculpate tutele ... defendendo ...
ab ... zelo castitatis ... indignatione mota. non credo quod incidit. Sed
qui in clericum cum uxore uel sorore uel filia sua turpiter inuentum manus ...
uiolentas. Dicitur tamen est quod ... faciat ad cautelam absolui ...
episcopum. Reperitur uel a se uel ab alio. In. xxiii. q. iii. Non inferenda ...
... alium defendere et si non possit aliter defendere defendat clamore uel ...
ff. ad silenianum. Item. Ignorauit. Contra hic distingue. ut. e. ...
... in audientia. In hoc c. et c. Contingit ... cum monitione ...
episcopo facienda. Cum non ab homine. Ibi dicitur quod ... clericos qui relicto
habitu clericali ... et nouitatibus se immiscent non incidunt in canonem ...
... dicitur quod illi qui ... sacerdotem ... accepit ...
... et ... iniuriam non ...
non ... ad curiam ab ... premittenda ...

Et ex. de apostatis. c. Cum sit talis. Item credo quod ... permissionem clerici non
potest absolui nisi a papa uel eius legato. Item ... liber i. viii. ...
ii. ... mortis. xvii. q. iiii. Si quis suadente ... ostiarius alio potestate ...

Sed qui. Primum cas.

sui malignando clericu
leserit dū tn̄ n̄ gra
uiter illū laniat. t̄uc
t̄ si n̄ casu fortuito s;
ex deliberatiōe p̄ecus
sit, a ip̄o dy. absolui.
ex. e. si u. q. Si monach
ullo monachū uel
regularis regularem
uel q̄ suu q̄dā secularis
clericum. dū tn̄ uiuat
[illegible] ex. e. monachi
[illegible] vi. ⁊ ho. cle. q
[illegible] dist. cū
[illegible] ⁊ e. q. Det
[illegible] ab absolue p̄ites.
[illegible] ex. e. cū
[illegible] Si sit huius
[illegible] duobz casibus
[illegible] Si n̄ seuit cle.
[illegible] i fraude cū
[illegible] subterfu. ex te
[illegible] ob tedio [illegible] Si
[illegible] hec sn̄ culpa
[illegible] graue dāpnū
[illegible] Et hoc du
[illegible] intellige. vbi
[illegible] tam grauis et
enormis excessus
[illegible] vitand sctu
[illegible] ⁊ tollendū ex
[illegible] ad sedem aplicā
[illegible] ex. e. de
[illegible] mulieres Si su
[illegible] huius iniuria qm̄
[illegible] clico. ex. e. ex
[illegible] Si ite casus no
[illegible] ab oib. Dicit
[illegible] dec. Nam
[illegible] specialē indulgē
[illegible] ⁊ s̄o n̄ ee t̄hen
[illegible] ad q̄sc̄i̅amus In
[illegible] iudeis vel pauperes
[illegible] senex. vel
[illegible] valitudinarius. ex.

De h̄ dic ut. s̄. ti. de apostat. Maligna̅tus. a. d. o inuitandi. s. ꝑtinens. al. t nō
iacet ī canonem nec idigebit absolone. vt ibi nō ut tamē. regularii ī tem.
Quo si scolares sc̄. r̄e. dico q̄ gaudeant p̄uilegio scolarium ut absoluant
ab ep̄o loci illi. si leuis ē iniuria. ul. si sup̄ talib̄ h̄eāt indulgētiam sp̄alem ille
ex. e. q̄ n̄ ualet aut. ī hoc casu absoluūt ab ep̄o. vt ex. e. de monialib̄. Secularis
clericum. h̄ uidetur intelligendo tn̄ de clicis cōiter uiuentib̄ ī aliq. collegio. vn̄
n̄ videtur extendendo ad alios coīter uiuentes n̄ sint regulares. Distinc. Int̄
enormem iniuriam uel n̄ enormem. Vult. s̄o distincto uel sit forcius debit
cū h̄ nō distinguit iste tales ⁊ tales. ⁊ ubi sicia p̄ncipū latalis sunt ī ꝑ̄turbat
Hoc qd̄ si mutilauit aut occidit clicū. r̄e. In potestate ē ep̄i ul mitte ul non
mitte ad curiam h̄i mulierem absoluenda. q̄ n̄ distingt̄ ē casis iter atrocem
⁊ nō atrocem iniuriam. sicut distinguit de d̄ctario. ex. e. si uō ds. s. ⁊ siait
distinguit de ill. s̄. de ill. q̄ ant ingressum religionis iacuit ī canonem. vt ex. e.
cū illorum. Credo tn̄ q̄ expedit ī h̄ casu h̄i mulierem mitti ad curiam q̄si forcal;
⁊ magna ē atrocitas facti. s̄i sit alis iudiciū ex h̄i mitioe. Si sit huius. s̄o ē simil
q̄dmodo. s̄o n̄ de suuctub̄ ante familias intelligendo ē. Relatum. s̄bi sit mito de p̄dic
duobus casibus. p̄c. Mulier. d. q̄ mulier ⁊ alie ꝑs̄one q̄ sui iuris n̄ sunt ab ep̄o
suo absolui possūt q̄ intelligit laur. de iure potestatis. etiam sūt famil. si n̄ sit
sui iuris q̄ ad potestatem. q̄ tn̄ sui iuris est q̄ ad uoluntatem mittendi ē ad curiam
Hoc nūq̄ mulier ī recidiaria cadit lata ul q̄ siat licens dicm̄ ip̄e poss absolui ab
ep̄o sicut de iuctiōe. r̄e. Credo q̄ mittenda ē ad curiam q̄ ī q̄ nuenuntur
iura prec ī hac p̄te h̄i mulierib̄. ⁊ h̄ forte q̄ h̄i omnia n̄ q̄muntur ul p̄ excogi
tata maliciā ⁊ dolum. Et in arcanū dicto mitiociens ex leuitate ⁊ iperitia le
uis iniuria. Leuis iniuria arbitrio boni viri iudicanda ē ex uariis ꝑsonarum
circūstāciis ⁊ locorum ⁊ t̄p̄um. Si ꝑ clico ministranti soll pr̄r ī altari publice ma
nus q̄s iniecit leuiter n̄ iudicaret leuis iniuria q̄ al. leuis esset. Et q̄dam
leuis esse ī p̄um ul ī dorso ul cū instrumento ul cū baculo ul ī cetera ā q̄ grauius
esset ce tenem. ul ī capite ul cū pugno ul cū ensis ul cū gladio ul ī manifesto.
Quidam ē iniurie sunt q̄ medie iter leues ⁊ enormes q̄ possūt appellari graues
q̄rum grauitas ex uariis circūstātiis ꝑsoncanda ē. Credo ē q̄ micam tam
accipiendo ē ab illo q̄ absoluis de tali iniuria leui n̄ forte sit p̄uis. dubiū
⁊ est p̄ ut leuis debito reputari iniuria q̄ iferatur sacerdoti magne alicuo
cū illa dec. nō siat exp̄lla ꝑ̄ticio de sacerdotib̄. sed tn̄ de clicis hec vnde
h̄i sī absoluendis. Qu clicis n̄ modicū sed enormem ⁊ leuem iniuriam ir
rogauerint tunc si uocatis arbitrio dixim q̄ iuicend. Obtenti vt alan. ⁊ Alex
ces eius sed dc̄i nō uit. prima opinio co̅oz est. Infirmi. ꝑpetuum h̄i sic in
firmitate ipc durierū ul. forte ī quo tenentur prolabit̄ de monte sed ebi
nata. vel acutis febribus. Senancia. dplexia. ⁊ h̄i. pro q̄ncia q̄ debilitate
q̄ excusatur q̄ n̄ mittantur ad curiam. arbitrio boni viri limitando eo cedo. ē
pauper distiguendū est. q̄ ille q̄ n̄ posset h̄ere expensas n̄ de bonis mobili
bus nec immobilib̄ q̄ h̄eāt distrahi possunt. nō sunt mittendi ad curiam.
al. mittendi sunt. q̄ tc tn̄ expensis deberent ad iter sufficiet ex uariis circūstātiis
p̄sonis ⁊ loci limitandū ē. nec cōdig̃ tenentur iudicare ut uadat ad curiam.
nisi forte talis sit q̄ spoliaverit al. iudicare. Propulsans sic corpore ad eūdū.
Et h̄ ī nō potuit ex. e. q̄ de h̄is. q̄ pauꝑ q̄ al. expensas hab; ul labore

tamē

viij.

e. i. q. de hijs. Si h'
uu' iudicialis capita
les. ex. e. decreto. In
istis. viij. casibus possit
uel licet clericum absolui
ab ep'o suo. Jus tam
tum et duobus ultimis
excepto ipsius de ei
qui absoluit non iurare
sed debito iuramento
qui ponit de se recipere form
formam i. postam. qui
cessante impedimento
ad romanam ecclesiam
uel eius legatum accedat.
mandatum eius talibus re
ceptum. ex. e. decre
to. ea noscitur. q. de hijs.
Omnibus casibus contin
tur. ex. e. quis sedes.
q. xvij. inter. no. q.

Illud tenetur excommunica
to ipso iure statim
cessante impedimento.
uidetur quod sic. quod ces
sante necessitate. uide

pot similiter intendens est ad curiam. Quod intelligo de tali paupere qui aliquid medio
conuenienter et corpore robustus est. Licet et quibus regularis paupertas sit. ... precari
non excusatur quin teneatur ad curiam si percutiat clericum secularem. quod et si paup...
in casibus non enim humanitate. Et idem dico de filio familias. ... a. et si non habeat. ...
trem humanitatem. De regularibus dico tamen quod si leuem iniuriam intulerit cleri...
laici de qua non sit scandalum. possunt absolui ab ep'o suo. et ab abbate. ...
donis quod illa dec. p'ueis continet in seculo. De pueris. Pro quod si non ... doli capaces
non incidunt in canonem de iniectione. Si sunt doli capaces. scilicet. ... ab uno ...
de anno liberi de uindicte clericos percutiunt. Si tamen peruenerint ad. xv. annum ...
annum. aut et ultra. et tamen tales sunt adhuc quod sine periculo ad curiam ...
sunt pro ilicitate corporis aut defectu ... dico quod ab ep'o suo ...
absolui. recepto tamen iuramento quod sublato eius impedimento curie se representent ...
Hec igitur prius cum absoluuntur debent iurare. Arg. q. no. xxij. q. ...
set ibi loquitur de iuramento testis. Tu dicas quod arbitrio episcopi committitur ... sit ...
quod iurare debeant uel non. quod iuramentum hic non pertinet ad absolutionem ...
lempnitatem. ut ex. e. Cum desideres. R. j. et sic non ualet. Tanc. ex. e. pueris. ...
in talibus aut tamen est quod iurare debent cum absoluuntur. Si non sunt ...
ad curiam siue sint fortes siue debiles. licet quidam dicunt quod fortes ...
Decretum. h. l. h. capitulo. q. de hijs. excepta est quidam impedimenta ...
quod per alias uias excusatorias non est generaliter excusari ... excusatio ...
et ab hec impedimento remoto recurrit. ut i. e. q. de hijs. Et sic ita ...
uel remotum impedimentum aliud ab hijs quod excepta sunt arbitrio boni uiri ...
ar. ff. de r. o. continuus. § e ita. Et ex. de uoto. q. de hijs. Excepto ...
Id intelligo de leue et quod non habet perpetuum impedimentum. Et recedit. ...
in illo c. De hijs de quo ille quod per periculum mortis reconciliati ... sup...

tur cessante eque iudicatum est per necessitatem et cap. ar. ad h. xxvi. q. vi.
Qui recedit. De hijs cum multis et non h. pro solone. Qui communis opinio est in
contrarium. s. quod non tenetur nisi ex consensu ... ar. xxiij. q.
iiij. si illic. et ff. de sol. quod res. Fatetur. et hanc ultimam opinionem
amplector. tamen si noluerit ad implere mandatum impedimento cessante.
debet excommunicari. a qua excommunicatione non debet absolui donec conseruauerit
eum mandato. Qui conceditur absolutionem regulares si per hoc violentam
iniectionem manuum in alios regulares uel in clericos seculares sunt excom
municati. Ad h. distingue. Quoniam aut regularis uiolauit regularem. aut
clericum secularem. In hoc casu si uiolauit alium regularem eiusdem claustri.
abbas per se potest eum absoluere. Dicit alexander et innocentius quod monachi et canonici
regulares quicumque inter se in claustro percusserint. non sunt ad apostolicam
sedem mittendi. sed secundum prudentiam sui abbatis disciplinis sub
duntur. Et si abbatis disciplina ad talium correctionem non sufficit.
prudentia diocesani episcopi est adhibenda. Si uero uiolauit alium regularem
alterius claustri. et abbatem ... et eius qui passus est iniuriam debet absol
ui. Et h. intelligitur non excessus eorum extiterit difficilis et enormis.
ut pote si ad mutilationem membri et effusionem sanguinis est pro
cessum. Aut in ep'o uel alte violenta sit manus iniecta. excess

pro ... sup ...
bent illam ...
Si illic. Ubi ...
absolutionem ...
punitio. ...
re ... non debet ...
lege. Arg. ...
suum alienum ...
et manum ...
sit. Et si ...
institutionem ...
In perpetuum ...
gato restitui ...
Alex. et inno. ...
nachi illorum ...
pro ... Credo tamen ...
nachi sunt in ...
iniicientibus ...
grande debent ...
gro secularium ...

III

Alia littera que vacat usque illuc: In secundo casu.

tales negant cum scandalo peccati. Si vero claustrales aliqui in religiosos pro
[illegible] alterius claustri manus iniecit violentas, statim incurrunt, quia per abbatem
[illegible] et quod passus est iniuriam absolvuntur. extra. eod. c. abbas vero. Et in quibus
[illegible] absolutionem non excessus eorum esset difficilis et enormis, ut s. e.
c. cum [illegible] distinctum. In secundo casu, sicut [illegible] iniecit
[illegible] clericum secularem. Contingit enim, quia aut iniecit eum ante ingressum religionis, aut post ingressum; si ante, et post ingressum iter [illegible] certa
[illegible] dicit Alexander quod non potest absolvi nisi a papa. Sed Innocentius in religiosis
[illegible] et ideo evagandi non tribuitur talium prelatis indulsit
[illegible] absolutionis beneficium valeat impertiri, nisi excessus eorum existat
difficilis et enormis, ut puta si ad mutilationem membri vel effusionem
sanguinis est processum, aut in episcopum vel abbatem violentas
manus sit iniectio, et excessus tales vel alias negant cum scandalo
peccati. [illegible] prohibitio [illegible] extra e. monachi et regulares.
Se [illegible] usque ad sanguinis effusionem vel aliam enormitatem
[illegible] prelatus suus potest [illegible] absolvere videtur quod sic. Dixit enim dominus
Alexander in [illegible]. Monachi et [illegible] ad
[illegible] in illa decretali. Cum illorum. Quare [illegible] in tales [illegible] in claustro percusse-
rint possunt a suo prelato absolvi. Cum igitur canon pontificis vel [illegible]
[illegible] quocunque et nullum casum excepimus, nec nos excipere pos-
sumus. [illegible] xix. d. [illegible] romanorum. extra de med. presertim cum [illegible]
[illegible] penales [illegible] restringende. de re. iu. l. vi. pene. Sed
[illegible] quod contrarius [illegible] in illa decretali. Cum illorum. [illegible] adiubi illa
[illegible] dominus Alexander. Et posterius [illegible] contra [illegible] illam. Et
[illegible] revocasse [illegible] videtur [illegible] ab Alexandro [illegible] contra
[illegible] q. [illegible] ipse ita dicit: ergo [illegible] dico. Sed ad hoc potest
[illegible] ista hec non potuit [illegible] hec revocare illam. Monachi.
[illegible] Voluntas [illegible] post illam [illegible] Alexander qui de
[illegible] fugientes ad religionem non possent sine [illegible] in
[illegible] violentas ab alio quam a papa absolvi. [illegible] possent [illegible] postulare.
[illegible] in illa. Cum illorum. Decernimus. [illegible] religiosi [illegible]
[illegible] et evagandi [illegible] maiorem exigit [illegible]
[illegible] eorum prelatis quod [illegible] absolutionis beneficium impertiri valeat.
[illegible] quod statim sequitur. Nisi excessus eorum existat [illegible]
[illegible] et enormis [illegible] ad [illegible] sed ad primum casum videtur restri-
[illegible] non ampliare [illegible] videtur [illegible] religiosis
[illegible]. Et ad hoc tu vides salvo meliori iudicio quod [illegible] tales
[illegible] invicem se percusserint possunt absolvi a prelato suo [illegible]
[illegible] et de [illegible] sanguinis [illegible] pro
[illegible] manifestus [illegible] excessus vel alias enormis [illegible]
[illegible] in [illegible] prohibitum timetur. ut in illa. Cum illorum [illegible] si [illegible] percussio [illegible] et [illegible].
[illegible] convincetur. Infra. Et [illegible] de sentent. c. i. Volentes tamen [illegible] consuetudine [illegible] ad eum
absolvendi [illegible] a domino papa [illegible] ad tollendum [illegible] ambiguitatis presertim
[illegible] casum tales [illegible]. Hec [illegible] ratio [illegible] Et [illegible] tenentur [illegible] decernimus.
[illegible] de prelatis et in illa. Cum illorum [illegible] e. c. [illegible]. Talium prelatis indulsit et cetera.

[illegible] absolutione ab eo de laicis [illegible]
et [illegible] manus in
[illegible]
[illegible] Alexander [illegible]
[illegible]
[illegible] Cum illorum [illegible]
[illegible]
[illegible]

Pro [illegible] percussione clericorum et contradicente [illegible]

[illegible] fuit excommunicatus

Hec q. e. ti. ij. p(ar)te ex tenore. Arg. e. q. (et) c.
alibi tamen ab eo solventur si [illegible] n(on) exce
ssus eorum esset difficilis (et) enormis. ut s. e. ti. cum
pro eo est distinctum. Si vero excipiuntur regu
laris sub ad clericos seculares non [illegible] p(ro) sede apo
stolica. ut scandalum evitetur absolvendus
[illegible] potest provideri. Et si tamen exemptos
in excommunicatione fuerint ordinati. distinctio. quia a(ut)
sunt seculares aut regulares. In primo casu si scie
ntes se excommunicatos fecerunt se ordinari a suis
[illegible] recolentes [illegible] p(er) quod in canonem
late sententie inciderunt. (et) [illegible] quam sacerdotes vel
ignari nesciebant se [illegible] tenere pro tunc
archiepiscopi vel episcopi cum talibus dispensare de
mandato sedis apostolice speciali. ar. ij. cum non
eos possint absolvere a vinculo excommunicationis
quo innodati sunt. possunt tamen hii et ordinari pon
tificis auctoritate [illegible] ut ab eo sibi ri
gorem vel equitatem [illegible] procedat p(ro)
ut sua discretio viderit faciendum. In secundo casu si
sint regulares (et) sciebant se ordinari ordinis
[illegible] magne excommunicationis. Si non ignoran
ter [illegible] memoriam vel iuris [illegible]
non [illegible] monasteriorum [illegible]
[illegible] regularium
aliter ipsorum possunt dispensare. si grave
sint (et) notabile [illegible]. Aut si [illegible] adiu
[illegible] discretus ut violenter (et) val
de [illegible] oblivionem vel ignorantiam [illegible]
Et precipit ut abbatibus non [illegible] diligenter
observent ne [illegible]
missa [illegible] abusi fuerint potestate. Colligitur
ista distinctio ex decretali. Innocentii. e. e. Cum illorum
absolutio. Quod si [illegible] non habeant aliu
[illegible] priorem aut prelatum alio nomine desi
gnatum. Nunquid possunt a tali prelato absolvi
sicut supradictum est de abbate. Dicunt quidam
quod non. Alii dicunt quod sic. (et) [illegible]. Ar.
ex. e. [illegible] Cum illorum. Similiter et [illegible]
sit [illegible] de monachis (et) canonicis regularibus.
Ad idem [illegible] ex. e. de postulatione. ex parte. [illegible]

de illis qui ante ingressum religionis inciderunt in canonem [illegible]
[illegible] non [illegible] sedem ut [illegible]
[illegible] potest promoveri [illegible]
[illegible] multorum [illegible]
ordinati. [illegible] distinguitur [illegible] inter maiores (et) minores
ordines. Videtur quod [illegible] ordinem [illegible]
longe dispensatione sedis apostolice. [illegible]
ministrare [illegible] ordine tempore excommunicationis [illegible]
De sacerdote (et) dyacono non est dubium [illegible]
xi. q. iij. si quis [illegible] de [illegible] subdyacono [illegible]
dyaconi (et) dyaconi [illegible] [illegible]
ad [illegible] non [illegible]
de illis [illegible] e. [illegible]
aut si [illegible] [illegible]
potest [illegible] dispensando cum non sit [illegible]
de cle. excom. [illegible] [illegible]
[illegible] sacro ordine. Dic [illegible] de lapsis [illegible]
[illegible] de rigore [illegible]
agitur [illegible] [illegible]
[illegible] dispensabilis [illegible]
[illegible] ignorantiam in hac parte non [illegible]
[illegible] absolutio. [illegible]
quod [illegible] absolvere [illegible] excommunicatione [illegible]
[illegible] irregularitate [illegible]
rigore iuris possunt dispensare. [illegible]
religionis ingressum [illegible] canonis [illegible]
[illegible] illorum [illegible]
possunt absolvere (et) dispensare [illegible]
in canonem quando [illegible] absolvere [illegible]
cum illis [illegible]
[illegible] ante ingressum [illegible] canonem [illegible]
[illegible] ascenderit de illis [illegible]
[illegible] excommunicatus [illegible]
ordinem [illegible] in excommunicatione [illegible]
suspenso recipiente ordinem [illegible]
tempore suspensionis. [illegible] suspensus [illegible]
[illegible] ordinum [illegible] suspensus [illegible]
ordinis sacerdotalis non [illegible] irregularitatem [illegible]
in ceteris ordinibus a sacerdotio. [illegible]
dyaconali [illegible] non [illegible] irregularitatem [illegible]
[illegible] [illegible] intelligo [illegible]
cum in foro iudiciali [illegible] in [illegible] in foro [illegible]

cum [illegible] de [illegible] in [illegible] potest abbas dispensare [illegible]
[illegible] [illegible] ut magister [illegible] [illegible]
[illegible] obstat [illegible] canonicas [illegible]

Canonica. Item. quid si aliquis veniens ad monasterium
ingrediatur qui excommunicatum propter iniectionem manuum
violentarum in clericum vel prelatum ... et petit
recipi. Numquid poterit recipi. Respondeo videtur
illud melius in modo quod non debent eum recipere.
quia non debent ei communicare. Si tamen ignoranter
receperint eum, poterunt postea erga ipsum pro
cedere iuxta formam predictam. supra e. quod de cetero potest.
extra. ad hec. extra. e. Cum illorum. Item numquid
superior prelatus poterit prelatus eum absolvere. Non videtur
quia non videtur esse filius vel subditus alicuius
ante professionem tacitam vel expressam. Tamen
tutius protestatur quod licet ei ad seculum redire
... et si hoc esset evidens prelatus et se
... aggrederentur pro absolutione ...
... ...
excommunicatus ... et credere in magnum periculum
... Ad hoc voluerunt quidam dicere quod licite
post eum absolvere prelatus. sed hoc cum condicione
quod si redierit ad seculum vel si remanserit
in ordine alio ipso recedente redeat excommunicatio.
Sed hoc non placet. Unde licet forte dubito an
... quod non potest absolvere ante professionem.
Credo tamen quod si non possit redire ad sedem
... possit eum absolvere. quia iam astrictus
est religioni saltem in gratie. Hoc ergo quod sit
... dubium ... et in dubio prelati
... consentitur. Sicut vagabundus qui
... dominicilium non habet ... ubi habe in
... qui inveniuntur. extra. ff. de iud. Hec ab
... Item quod non posset prelatus eum recipere ad
professionem si sciret eum excommunicatum. Consu
lerem tamen tali ad cautelam quod post professio
nem faceret iterum se absolvi ad omnem ambi
guitatem tollendam. Et hoc maxime intelligo ubi esset
ubi de ... consuetudine optentum esset ita in
religionibus ... et non ... Alia exe
... dat ... extra. q. iii. Co
... Item numquid templarii et hospi
talarii possunt absolvi a suis prelatis. Credo
quod non. quia si habent ordinem clericalem. non for
te habuerunt hoc de speciali privilegio apostolice
sedis. Similiter nec moniales nec abbatissa.
Sed tales debent absolvi ab episco
pis. In quibus episcopatibus sunt

(quod)

ubi. extra. de regularibus canonicis in dictum quod de mo
nachis cum observant. Item ... Canonica. Concedunt
quod hospitalariis ... possunt absolvere
... hospital. de iniectione ... Numquid irregulares
ita possunt absolvi a prelatis suis a canone late sententie
in claricos ... ab alijs canonibus in quibus
... ad absolutionem ... possunt absolvi a canone
de iniectione ... quod non. ... Cum illorum. Con
tra ... de illis qui ipso actu excommunicationis
... Item ... non ... de illis
... in canonem de iniectione ... ad claricos ... ad
... ad ... latius ab hono
... Non debent. ... quia
excommunicato possunt ... ad abso
lutionem ... Rursus ... via sit ad
absolutionem optinendam videtur quod licita sit. Sicut
... ab illo ... absolutione ...
videtur tamen ... magis tutior ... quod cum excommunicato non
licet orare ... quidam non ad salutem ... ei.
Ignorante. ... Sed et si forte non debuit
... eum recipere tenetur tamen ... quod voluit
... contra ... tenetur
Cum illorum. Ubi postmodum confessus fuerit. Tacitam.
professionem. Tacitam ... lapsus temporis ad pro
bationem ... exire non ... expre
sse ... professus ... extra. q. ... in monasterio
tradiderunt ... cantare ... si ...
... revocatur. Post eum. Si excommunicatum propter ine
ctionem. Posset. Videtur quod ... Cum illorum.
dicit quod ... religionem assumpsimus possunt
prelati eorum absolvere. Sed hoc reddere posset quod ...
... de ... professionem. Credo tamen ... de suscipientibus
... de illis qui protestantur de red
eundo ad seculum ... Quid si prelatus tales
si deliquerint post excommunicare quod non potest absolvere pote
debet tamen ... recipere quod si ...
ad seculum ... ... mandato ...
... de illo ... mortali absolvitur.
Si non potest. ... Hec absolvi
... ... non posset. quod ... excom
... Quid ... posset ... professio sit
... via ad absolutionem. Cogitur ... quod ...
... non ... canones
... absolvi ... ...
... ...

provideat

non debet ... in

Al. ...

·de sententia excommunicationis·

monasteria vel ab aliis secundum tenorem privilegiorum suorum. extra. e. de monachis. xx. f. de
in presentia monasterii. Hodie tamen expressum est de fratribus hospitalis et hospitalis. q. post. Anchis. [illegible] q
presbyteri est debere absolvi ad regulares. ex. e.
Ex cuius [illegible] excommunicato vel suspensio [illegible] ipso iure vel ipso actu. al' quo ad
deum et quo ad ecclesiam. Quo ad deum statim
cum quis peccat mortaliter. Sapientia. perverse co-
gitationes separant a deo. Item. extra. e. Disciplinae effugiet fictum et c. se. aco. qui non
sunt intellectu. et de ... xi. q. iii. Audi. Iste
eucharistiam et cetera sacramenta percipit ad dampnationem, non ad salutem. xx. f. de sac. ite.
non. § eistallis. Quo ad deum et quo ad ecclesiam intelligitur hec minor excommunicatio ipso iure
in multis casibus, videlicet cum quis communicat excommunicato. xx. i. e. q. [illegible] comittit sacrilegium.
xx. f. de sac. q. [illegible] sacrilegium, cum est notorius
falsator. v. symoniacus. xx. f. de symo. q. et pena. ex. f. de scandal. et pluralitate. q. prima
clerici cum quis recipit ecclesiam de manu laica sine
consensu episcopi. Item per hec fit irregularis. Item plus
xvi. q. vii. Si quis deinceps. et ar. ex. f. de
ele. quisquis. et in c. f. x. de sen. ex. Tua. Quandam
tum non ad irritum huiusmodi talium ex dec. ex. de iure
pa. cura pastoralis. et ultra. f. ubi dicitur quod
hec excommunicatio [illegible] in alio casu legitur. vel dic
illud de maiori excommunicatione intelligendum cum
quis communicat excommunicato in crimine criminoso. q. et cetera
et ratio [illegible] valere. vel sagitta. quod
tamen intelligitur hoc, quod loquitur de maiori excommunicatione. xx. c. e. q. utriusque excommunicato. xx. Sunt
et alii duo casus et f. de baptismo et eius effectu.
Item. dum hec [illegible] in episcopis [illegible]
[illegible] propter rem publicam [illegible]
[illegible] rupere. xx. f. de deci. primi. et obligat.
Cum inter vos de iniusto ac turpi questu
[illegible] excommunicati. q. non recipiuntur
ad altaris oblationes ipsorum. Item cum decedit
in torneamento. q. non sepelitur in cimiterio
et si penituerit de peccato. xx. f. de torneam.
Item. qui est in notorio crimine. q. repellitur a sacramentis vivus et mortuus, si non penituerit. d. lxxxviii. neque. d. xxv.

Sed et ex quo ... Quod si templarii vel monachi vel alii [illegible]
d[illegible]. pervenerit templarius vel monachus alterius
vel et monialis alterius clerici excommunicatus. ab excommunicatoribus
taliter. xx. Episcopi illarum diocesum debent [illegible]
impendendam absolutionem huiusmodi vel alter [illegible]
aliter prelatis suis. ar. ex. e. Cum illorum. xx. [illegible]
[illegible] moniales templarii et hospitalarii [illegible]
vel quando habent super se prelatum regularem sacerdotem
nasteria. Hoc intelligo tamen de exemptis [illegible]
sicut habent exempta monialium [illegible]
dum est super se prelatum regularem sacerdotem
de prioribus. Idem credo de prioribus conventualibus
predicatorum et grandimontensium prioris et
conventualibus canonicorum ordinis. q. non habent maiorem
[illegible] in eorum conventu. Dicitur credo de prioribus
quatuor regularium q. pro nobilitate sua [illegible]
[illegible] et amoventur. [illegible]. post. [illegible]
pro suo peccato mortali large [illegible]
q. non arceat a sacramentis pro modo [illegible]
[illegible] provisionis vel dissuasionis. Sap. [illegible]
e. i. Audi. ubi dicitur. Tradatur homo sathane [illegible]
[illegible] manifestum per sententiam [illegible]
[illegible] Colocate locum de [illegible]
notorius vel [illegible] symoniacus [illegible]
per solam receptionem a laico. Si quis de [illegible]
legitur de recipiente ecclesiam de manu laica
[illegible] ubi per [illegible] ecclesiam [illegible]
resipiscendo reliquerit. [illegible]
[illegible] electionem de [illegible] per se laicam potestatem
canonicam libertatem electionis, quomodo caret [illegible]
eligibilis fiat. et absque dispensatione ad aliquam
ecclesiasticam dignitatem. [illegible] tamen quod hunc [illegible]
nisi locus per contrariam consuetudinem. [illegible]
[illegible] ecclesie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Tua. [illegible] Cum [illegible]
ubi initio de excessibus. [illegible] convertitur
[illegible] per laicos sine consensu episcopi. [illegible]
[illegible] episcopi [illegible]
[illegible] per laicos sine auctoritate episcopi [illegible]
[illegible] per laicos [illegible]
pro voluntate laicorum sine consensu episcopi. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] bello iusto. Duos [illegible] de maiori
illis [illegible] Excommunicatio large [illegible] tamen non [illegible]
[illegible]

[illegible] ad [illegible]

[illegible] ad idem.

Ex primus casus
·ii·
·iii·iiii·

·v·

[illegible]

·vi·
·vii·

·viii·ix·x·
·xi·
·xii·

·xiii·

·xiiii· [illegible]

-ii · xii · y obeuntib⁹ · de · 9 · d · ij · pro dilectõe ·
Infligitur siue uti excõicatio, videlz maior
et minor aliqua · Maior · ... quod dicit aliquos
excõp tm · n ab aliquo iferiore · ... ut dicitur
sacro epi · fiant pro nullis · xvi · q · ij · visis ibi ·
sed soluti mucrone epi · sacerdotum piacula
resecentur · ex · xxiij · q · iij · Corripiant
... qui depriuato nominatur q̃ fiat epi
... q̃ pena i ecca nulla maior est · ⁊c ·
... q̃ n solu epi sed ⁊ oms plati qui
... collegiis ut abbates ⁊ siles possunt
... maiori excõicatõe · ar · ex · de
... · cũ ab eccarum · Certi dicitur q̃ qui sa
... coram parrochianis pot ho face ·
... nemo · xv · q · iiij · c · i · ex · de off · or
... sacerdos · Immo ⁊ archidiac · videtur q̃ po
... excõicare · hz n sit pluriter · ar · d · xxv ·
... · heuij · si i plebibus · et meli · ex · de
... archid · c · ij · ⁊ de appll · Reprehensibilis ·
Nõ dicas q̃ solus epc pot anathematizare
... sollicitate que h · xi · q · iij · Debent
... sacerdo · epm circustare ⁊ lucernas arden
... i manibus tenere · Et i cõclusioe ana
... ul excõicatõis ...
... eas proibuisse · Deum epla xx
... imitatur eam excõicatorum ...
... excõicatõis · ... i intelligunt una
... · Alij u plati q̃ p̃sunt ecclesis co
... ⁊ hnt iurisdictõem sup subditos su
... abbates archipbri ⁊ plebani ⁊ siles
... excõicare ⁊ maiori excõicatõe · sed
... sollicitate inferiores u sacerdotes
... talium eccarum q̃ n hnt iurisdictõem
... ut possit iter eos cognoscere
... iudicare ordinaria iurisdictõne n possunt
excõicare maiori excõicatõe nisi h opti
... de cõsuetudie · Nam i talib⁹ cõsue
... dat iurisdictõem · ix · q · iij · Conquestus ·
... excõicatio ab epis ⁊ aliar eccar
... i fugi pot s m ... ex · de off · or ·
... eccar · Est · ... excõicatio qm qz in
... tingitur aliam ña plato ... sal
... q̃ ad ... tci · ⁊ ... male · quia bene · quale · ... h pot ... ael pe
... de hac hz · de pe · d · i · sunt q arbitrantur · Bene · cu faciat ... conuenientie · De 9 ·
d · ij · Cotidie · ⁊ de pe · d · i · Facilius · ... de adulto q̃ dubitat baptizari usq ad ...

Ibi dr q̃ nec obsequio ul oro fiat i eccia pro eo q̃ clericum no
... intestato · In c · illo · dr q̃ extre
ma unctio n datur ipenitenti · It c · pro obeuntib⁹ · dr
q̃ pro impiis mortuis q̃uis sint xpiani n licet
sacerdoti memoriam facere ... · It c · pro
dilectõe hz · ... de pytone ⁊ mago n recipien
do ad cõmunionem altaris · Ab eccpo tm · dim est cu so
llicitate · ut iam dicetur · Maior est q̃ ... i cõr
nem si ... uolunt proficere · Alij dicunt ... ab
eccarum · Ibi dr · Debuerit snia excõicatõis ul iterd
lata a plebano i clericos ul laicos parrochianos suos ·
Certi dicunt ⁊ male · Nemo · ... excõicet aliquem
... causa probetur · It c · Primo · dr q̃ epi ...
diebus profestis pot iudicare iter subditos · It
c · Si sacerdos · dr q̃ sacerdos pot excõicare actorem
... q̃ passus est dampnu ... iustitiam
... · Ibi i ... clicorum ... ad archidiachonos ·
It c · Si i plebibus · dr · q̃ mortuo archipbro ar
chidiachoi prouidentia plebs custodiatur · It
c · Primo · dr q̃ ... pertinet ad archid · It
c · Reprehensibilis · arguuntur archid · q̃ ... nõ
premissa excõicant · ... · Et · hz · ... hui⁹q
... epi · Archipbri ul plebani · uidetur magis
ab hac potestate exclude archidiachonos · Iurisdictõem
... · Sed post · Hodie ge de excõicatõib⁹ ...
dieb⁹ dnicis ... sacerdotes proferunt sic · Excõica
mus usurarios ... ⁊ silia
... ligant · Et ... Sicientibus epis ⁊ n ... b
... sunt pferunt · ⁊ epi tales reputant excõicatos
⁊ taq̃m excõicatos ab ... hi epi ... ppbatõ
nem bn ligant ... ⁊ ... sacer
dotes pro dampnis quorum ignorant actores de cõsu
etudie ... ⁊ ligant ... approbatõem epor ·
Cogitur · ... · c · ... ab eccar ·
Ibi habetur de snia iterdicti ⁊ excõicatõis lata a ple
bano · Quem facti · q̃ ita abstineat a participatõne
... si reus esset excõicatus ... ·
Arbitrantur · Ibi dr de talib⁹ q̃ ... prebuit ·
remediu declinant · Cotidie · Ibi dr · q̃ de cotidi
die ... eucharistia ... q̃ ... sitem
suam ... faciendum · It c · Facilis · dicitur ·

Item

pie

[illegible] Et potest prelatus infligere penam interdicti subdito suo, non alieno. ix. q. ii. per totum. Et istud interdictum non solum qui moratur in sua civitate sive diocesi vel parochia, sed et quoquo modo [illegible] etiam in sua parochia. iii. q. vi. c. i. extra de rapto. c. i. Item maior excommunicatio infligitur de [illegible] pro contumacia tamen. xi. q. iii. capitulo nemo. Certum est contumacia iudicatur tripliciter. Prima alia est in non veniendo ad iudicium suum quia peremptoria citatione recepta venire contempsit. Secunda quia malitiose se ipsum occultat. Tertia quia impedit ne possit ad ipsum citatio pervenire. Alia quando citatus veniens ad iudicium sed non vult stare iuri et ante finitam examinationem contumaciter illicentiatus recedit. Alia quando offensa eius est manifesta et iussus a iudice non vult emendare, probatur hoc extra de verborum significatione. Secunda quando veniente ii q. xi. q. iii. certum extra de x. [illegible] extra eodem titulo cum sing[ulis]. Quilibet autem si aliquis fuerit vocatus vel admonitus tribus edictis vel uno peremptorio pro omnibus, potest si contumax fuerit excommunicari, si districto vel pro modica vel magna causa fiebat vocatio vel admonitio, quia ibi est contumacia que est maior [illegible] et generis [illegible] ideo late. Quidam tamen dixerunt quod pro magis criminibus possit aliquis excommunicari et sine citatione vel admonitione, ar[gumentum] extra de v[erborum] sig[nificatione] extra eodem. Sed istorum dicta non applicabo contra illa facio. Sed intelligunt primam opinionem et teneas. In dubitatione vero minoris excommunicatio potest imponi pro contumacia, ut v. q. ii. [illegible] xi. q. iii. Item potest imponi pro aliis culpis et hiis duobus modis, scilicet hominis prece sive iudicis a iudice infligitur ad te [illegible] xxvi. Tanta. et hominis prece a sacerdote infligitur de eo quod i. In accusatione qui et sine clericis non sunt [illegible] extra de penis [illegible] vii. [illegible] et hiis regularis tenetis quod ab omni excommunicatione sive minori sive maiori lata a iure

quod nemo in prelatis positus antequam debet [illegible] facientibus quod sequitur est pretermissi de scienter. [illegible] [illegible] non intelligas de maiori excommunicatione. Sed si episcopus excommunicavit omnes qui [illegible] diocesi sua, postea parochianus alterius episcopi in eam [illegible] incidet in illam sententiam. [illegible] habentur exceptio [illegible] allegationibus. [illegible] omnibus. Et quod parochianus facit in alia diocesi [illegible] postea ab episcopo illius diocesis [illegible] si episcopus excommunicat [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] sua diocesi. [illegible] qui excommunicat aliquos [illegible] cum conversantibus eo participantibus in lapso [illegible] [illegible] veniunt alia [illegible] excommunicati a quo debent absolvi [illegible] cum predicto parochiani illius episcopi [illegible] [illegible] sui in diocesi excommunicantis sine alibi excommunicati [illegible] [illegible] parochiani in illa [illegible] non talia fecerint in [illegible] excommunicatus [illegible] diocesi [illegible] non sunt ideo excommunicati [illegible] vel ratione loci in quo talia commiserunt. [illegible] [illegible] ab ipso excommunicatore absolvendi [illegible] quia hii sunt late sed ab homine non a iure [illegible] quod a iure et late sunt non pro preterito [illegible] [illegible] sententia lata in hiis participantes [illegible]

assessoria est principalis sententie vel ab eo tollenda. Nemo. Ubi dicitur quod [illegible] manifesta causa episcopus [illegible] ecclesiastica [illegible] Certum est quod [illegible] [illegible] venire contempnit ad synodum et respuit obedire mandatis [illegible] [illegible] finita cum abire a synodo presumpsit excommunicari debet, peremptoria. [illegible] [illegible] vocatur hic item extra ut lite non contestata [illegible] Non vult [illegible] est emendare si est excommunicatus extra eodem. [illegible] de excommunicato [illegible] manifesta quod non est absolutione non sufficiente [illegible] [illegible] [illegible] xv. Item illa que distinguit utrum pro contumacia sit excommunicatus quia noluit stare iuri vel pro offensa quia manifestam [illegible] noluit [illegible] [illegible] Presenti. Ubi dicitur de vocato et eo tempore [illegible] venire ad synodum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suspendatur a gone [illegible] post anathematizetur [illegible] quod tradantur [illegible] in [illegible] pro delictis suis [illegible] corpore [illegible] Tanta. Ubi [illegible] quorum consilio [illegible] duobus [illegible] excommunicatus [illegible] [illegible] In accusatione [illegible] magna [illegible] auctoritate antistitis ab altario removere [illegible] [illegible] penitentiam et eadem auctoritate [illegible] [illegible] sui culpa [illegible] [illegible] principis lata a iure. [illegible] [illegible] a iure vel a iudice sive ab homine [illegible] omnis sententia prolata sit ab homine [illegible] [illegible] quod sententia dicitur lata esse a iure [illegible]

[illegible] quod sit sententia [illegible] a iure vel ab homine [illegible]

potest excommunicatus absolui
a suo episcopo uel presbytero sacer-
dote. ubi conditor ca-
nonis reseruauit sibi spe-
cialiter absolutionem. extra. e.
supra. reseruat ergo papa
absolutionem talium
in certis casibus. unde est
de illo qui uerberat
clericum. quia nullus potest
absoluere nisi papa. excep-
tis casibus notatis
supra. e. c. § pro his excommunic.
... hodie tamen
... possunt absoluere
legati missi a latere
domini pape. extra. e. ad eminen-
tiam. extra. de officio
legati. quod translationem.
legatus uero qui non mittitur
de latere domini pape
extra prouinciam le-
gationis nec eum. Ver-
... in ea non aliunde
... Item eos qui
de ipsa prouincia
possunt absoluere. extra. de
officio leg. Excommunicat.

Excommunicamus omnes illos qui aut hec uel illud fecerunt. Ab homine uero lata dicitur propter excessum uel contu-
maciam uel offensam preteritam siue generaliter siue particulariter. ut excommunicamus omnes illos qui
hoc fecerunt. uel illum qui hoc fecit. Ego uero puto dici duobus modis sententiam latam esse a iure.
uno modo quando uel aliquod statutum est per quod adicitur in pena aliquid communionis alicuius. que est illis
contradicentes et facientes par pena constringit. ex quo sequitur. Item que est excommunicatio per quam
aliquis excommunicatur ... illo. eadem sententia inuoluitur. ut extra. e. supra. § in eodem ...
Alio modo dicitur sententia ferri a iure. quando ab eo qui potest constitutionem uel canonem facere
uel generalem ut papa. uel particularem. ut legatus in prouincia legationis sue. uel
archiepiscopus uel episcopus in diocesi sua. uel concilium prouinciale in prouincia. ad hoc uim constitu-
endi statuitur aliquid ad ... generaliter in omnes subditos suos. et statuitur id est ...
per sententiam excommunicationis uel ... in futuros transgressores ... statuti prolata sic. Excom-
municamus omnes hereticos. uel ... uel tales qui ... dicatur. Excom-
municamus omnes qui ... uel tornamenta uel guerras facient. Ita
quod si sit statutum perpetuum. uel si dicatur. Excommunicamus omnes qui expellabunt istos uel illas ...
de ... uel illos qui participabunt cum isto uel illo excommunicato et similia. Ita quod in futu-
rum uel odium ... singularis persone uel singularium ... sententia ... esse
non ... hominis. Sententia autem debet esse iudicialis uel hominis que fertur pro contumacia uel offen-
sa preterita uel forte presumpta. sed tamen intentione constitutionis faciende generalis aut perpetue. Item
ut alicuius particularis persone aut personis ad uitam eorum. uel ut alicuius negotii ...
ad tempus. et ab his sententiis latis ab homine non possunt absoluere nisi excommunicatores aut superiores eorum
quantum ad ordinarium eorum quod absoluendi ... uel illi quod ab ipsis excommunicatoribus super absolutione pre-
standa habent mandatum generale uel speciale. Generale ut quando ipsi excommunicati uadunt ad
scolas uel in peregrinationem aut longam uiam. uel transferunt domicilium. et ab e-
isdem excommunicatoribus recedunt absque fraude et dolo quod possunt absolui in locis
ad que se transtulerunt. fraudem et dolum intelligo abesse quando eo tempore quo hoc incurrunt non re-
colunt ... Aut si recolunt. ... sunt excommunicatoribus. Specia-
le quando hii excommunicatores committunt prelatis ... uel ... absolutionem
excommunicatorum ... presbytero sacerdote. Quidam non recipiunt hoc. ... ad absolutionem ...
... excommunicatoris quod sacerdos ... in hoc casu possit curam impendere. Reseruauit.

quod eo ipso uidetur alijs concessisse facultatem absoluendi. ut in decretali supra. § ... de canone late sententie a legato sedis apostolice
... ... absolutionem alijs concedere uidetur. Sed et potest extendi ad canonem late sententie ab episcopo uel archiepiscopo in sua
... prouinciali ... prouincia. Sed fauores sunt extendendi et pene restringende. Hoc nisi soli illi qui ...
... conditoris canonis potuerunt ... absoluere. aut et illi ... tamen prelati ...
... Extra. e. cum desideras. supra. § ... alijs facultatem absoluendi concessisse non distinguit inter subditos et non subditos
... benigna interpretatione ... omnes tam subditi quam non subditi hoc possunt. Quid si clericus ... absoluendus est.
... de clerico uel alio ... qui in partibus sunt ... canonem late sententie de ... uel ... canonem sententie late
... de quo potuit absolui ab episcopo suo. Sed quid si ille clericus se transtulit ad scolas uel aliam diocesim aut
... domicilium. In alium episcopatum potest absolui ab episcopo illius loci ad quem se transtulit. Extra. Credo
... ille episcopus uel qui gerit uices eius sicut potest absoluere talem se transferentem de peccato mortali commisso
... de qua se transtulit. ita potest absoluere ab hac canonis clericum. Non sufficit quod sit beatus uel habeat
... clericalem collatam quod ab episcopo uel ab alio qui potest de iure uel de consuetudine primam tonsuram
... aliquos de minoribus ordinibus conferre. a latere. Cleri ... cardinales ... sunt episcopi ... sunt sacer-
... diaconi qui assistunt lateri pape in consilijs et iudicijs. Et tales cum speciali mandato pape possunt hos ex-
communicatos absoluere. ut in c. ad eminentiam. quod translationem. Extra prouinciam. legati autem de latere domini
pape ex quo ... in uia ueniendi tales absoluere possunt extra prouinciam legationis. ut ... ibid. ... aliunde ...

+ statuitur aliquid ...

extra de re. iu. l. vi. c. Alii autem legati locales qui ex privilegio habent legationem, ut archiepiscopus Cantuariensis, et isti licet non possint absolvere nisi sint in privilegio legationis omnes excommunicatos. extra de privil. porro. et in parallel. Decimus excommunicatus. Secundus casus est de illo qui incendit ecclesiam et est denuntiatus excommunicatus ab episcopo. Nam quis post denuntiationem ab episcopo factam absolvi. Tercius casus de illo qui frangit ecclesiam et similiter est denuntiatus excommunicatus. Quartus casus est de illo qui scienter et sponte participat excommunicatis a papa et eos recepit in officiis. extra de sen. exc. c. x. solus potest excommunicari a se etc. Quintus casus est de illo qui falsat litteras apostolicas. extra de crimine falsi. Sextus casus est de eo qui celebrat excommunicatus vel suspensus. Talis tamen qui ratione participationis excommunicatus videtur tenetur eum delinquere qui participavit ab ipso excommunicato vel eius superiori. Si non sit aliter [illegible] tamen delicti est absolutio requirenda, quia facientem et consentientem par pena constringit. Verum si difficile sit ex aliqua iusta causa quod ad ipsum excommunicatorem absolvendum accedat, conceditur indulgentia ut presbiter vel forum ecclesie in articulo mortis [illegible] excommunicatis mandato petit a suo absolvi ab episcopo vel proprio sacerdote. extra e. c. Super. Alias autem sententia vero in ditione non potest absolvi excommunicatus excepto mortis articulo nisi a suo excommunicatore vel ab eius superiore si ad illum fuit appellatum, vel etiam si excommunicator negligenter vel maliciose distulerit absolutionem, et in aliquibus casibus in quibus potest iudicare de subditis suffraganeorum suorum. extra de re. iu. l. vi. de offi. ord. c. Pastoralis. uti

[margin: et] in metropolitani. Sed quod si archiepiscopus absolvat excommunicatos ab episcopo in casibus non concessis, nunquid tenebit absolutio? Videtur quod sic, secundum opinionem illorum qui dicunt quod archiepiscopus est iudex ordinarius omnium de provincia sua, et in ut pro eius sit ligata potestas in casibus specialibus. Arg. xi. q. iii. Per singulos. Alii dicunt quod non habet iurisdictionem nisi in causis in subditos suffraganeorum suorum. Et secundum istos non valet absolutio tanquam a non suo iudice facta. Et hoc probatur contra illos. extra de offi. ord. c. Pastoralis. Et hec ultima tenetur. Secus tamen dico de excommunicatis a proprio clerico parochiali vel alio, quia licet episcopus non debeat absolvere sine consensu sacerdotis et absque sententia ipsius excommunicatoris, ut extra de offi. ord. c. Cum ab ecclesiarum, tamen si absolvat

hii excommunicati sunt ibi excommunicatis. porro. Ibi dicitur quod tempore privilegiorum hospitalariorum templariorum in principio erat et que ibi fuerint pronunciata est. Ab episcopo. Id est intelligo de iu[illegible] sioni prelato qui potest excommunicare. Ex hoc dicitur ut extra de [illegible] que pena incendiariis. Tua. Ex hoc dicitur ut extra de sen. exc. [illegible] Illud tamen intelligendum est secundum quosdam qui illi excommunicati erant cum participibus participantibus. Vel quod eius excommunicati ipse hoc celebrabat divina presbiteri. Si recipiebant eos ad divina principaliter eius. Dicunt et quod excommunicatus ille cum participat. dampnavit tamen illos excommunicatorem. Superiore. Quibus ille superior vel delegatus. Et si non habeat tamen ordinariam talis excommunicatus causis esse specialis est a quo archiepiscopus habet iurisdictionem suffraganei. Requirenda. Si talis excommunicatus sit a iure, non ab homine, excommunicator. Quia aliter enim consilium proprio sacerdote. Unde dicit proprio quia alieno non licet. Idem est de excommunicato minori excommunicatione per participationem. Item talis aut ordinarius aut subditus quod ab alieno sacerdote absolvi non potest. quia xvi. q. i. Si quis. et c. Constitutus. quia talis a simplici sacerdote potest absolvi qui ei imposuit penitentiam. Constat enim quod penitentia de mortali recipienda est a proprio sacerdote. Quidam autem dicunt quod quilibet sacerdos potest absolvere de hac minori excommunicatione, sed non possit absolvere de peccato excommunicationis quia mortale, nisi desit proprius sacerdos. Prima sententia verior, et quia expressum est extra e. c. Super. quod talis absolvi ab episcopo vel a proprio sacerdote. Hoc tamen sententia illud de super. extenditur ad illos qui excommunicati sunt in ... excommunicatorem participationem que in crimine. Ceterum qui aliquis excommunicatus est cum excommunicatore suis [illegible] colere si cum aggravantur sententia. et Vi. Credo quod principaliter est. Qui licet magis peccat quam principalis, quia crimine [illegible] in lapso non tamen propter hoc est ligatus ad sententiam nisi si sedes a principali est. [illegible] a quo est principalis, per singulas. Ubi dicitur quod metropolitanus curam habet et sollicitudinem totius provincie.

Alii dicunt et bene, Pastoralis. Ubi est exceptus casus certus in metropolitano in subditis episcoporum illam habeat potestatem. Cum ab ecclesiarum. Absque consensu prelatorum sententia est non relaxetur.

illo iuramento. Tenetur absolvi. Hoc est verum quia percussores et iniectores manus violentas tam clericorum quam laicorum quod dicitur in spatio suo. xi. q. iii. De excommunicatione. et ar. iii. de dolo et contumacia. i. per. De sententia absolutionis

In absolutione omnis sententie excommunicationis excommunicatus maiori excommunicatione pro contumacia. Id est quia noluit venire ad iudicium vel stare iuri debet absolvi recepto prius ab eo sacramento quod stabit mandato ecclesie. Debet autem mandatum fieri ut pareat iuri. ex. de sententia ex. proposuit. ex. de x. significasti. ex parte. Cum vero pro offensa est excommunicatus aut offensa manifesta est per sententiam vel fuit evidentia manifesta quod non sit locus tergiversationi aut est dubia. In primo casu debet ante absolutionem sufficienter prestari emenda. In secundo vero sufficit ad relaxandum sententiam si pendi mandato competens satisfactio prestatur. ex. de x. significasti. ex parte. In tertio autem debet mandari quod prestetur emenda per satisfactionem debita pro offensa. quia de certo causa non committat. xxiii. q. i. ult. Preterea nisi quando aliud sibi est promissum iuramento violento vel de reponendo iuramento. ex. e. Ex tenore. Et debent notare quod recepto iuramento ut pareat mandato ab illo qui iniecit manus violentas in clericum debet sibi precipi in virtute iuramenti quod accedat ad ecclesiam vel monachum hospitalem vel alium religiosum quem iniuriam manus iniciat violentas: nisi se defendendo aut de mandato suorum prelatorum vel nisi super eum prelati in studium aut magistrum habeat aut vero ipso facto fuerit in eadem. Hoc tamen per hoc ultimum ubi dicitur quod non debet iniungi aliquid sub debito iuramenti a prelato quia non fuerit. ex. e. de sententia

Tenetur absolvi. Licet autem prelati magis ius simpliciter sacerdoti cum plenaria tamen ad ecclesiam de presbiteris parochialibus quia non habent potestatem unde ad eorum et qui non consueverunt excommunicare nisi pro dampnis quorum ignorantur auctores. Hoc credo quod episcopus vel ille qui superior est gerit vices eius ipso iuramento vel satisfactione que commode fieri potest. Et promissa dummodo sit potior post talibus excommunicatum absolvere. Sed si sufficienter satisfaciet post absolutionem. Nunquam absolvetur sub conditione satisfecit. Credo quod sub conditione absolvendus est et quod nunquam faciendum est absolutio sub conditione futuri eventus. Quia talis absolutus non esset simpliciter absolutus. Non debet se ingerere conditioni faciendum. Cum sit absolutio providenda de futuro. Sed si episcopus vel sacerdos dat in ecclesiam absolvendi de omnibus excommunicationibus quas tulit in sua diocesi vel parochia vel generali. Nunquam potest absolvere excommunicatum ab eo cum absolutione [illegible] nisi fuerit in hospitali quod excommunicatus erat propter dampnum illatum eius episcopo vel sacerdoti. Et si intellexit episcopus vel sacerdos dare in ecclesiam de omnibus et de his contrarium credo quod talem possit absolvere. In dubio autem. Cum enim dixit. Nichil excipit. Preterea cum ipsum dixisse de omnibus intellexisse. tamen si posset satisfacere de dampno. Sed debet eum absolvere non satisfactione promissa propter vel per procuratorem interveniam si probabile eum suspectum habeat quod post absolutionem non satisfaciet. Ordinarius. Quia tamen episcopus quod preferri eius potest audire confessiones omnium quidem in sua diocesi.

Iuramento sacerdotem cum sit ordinarius et qui plures consilio. xvi. de sententia. Ubi dicitur quod actor plus adeat tenetur quam episcopus. In autem. de sententia. Nulli omnino sit licita defensio consolationum [illegible] mandato ecclesie. Ut ex. e. c. cum desideres. In primo casu. Verumtamen quod debet iurare quod pareat iuri. Aliter quod parebit mandato prelati suscepit saltem tamen. Ut ex. e. Ex tenore. Credo tamen non referre quod isto petatur. Sed non videtur Alanus. Quia ex. e. Cum desideres. Laurentius tamen nominat. ex. e. Ex tenore. quod verba forma iuramenti est quod stabit mandato ecclesie. Quia tamen iuret quod stabit mandato prelati non tenetur nisi ad mandatum iustum. ar. ex. de ele. Cum. Preterea In hoc de cautione presta quod absolvendus debeat parere mandato illius qui absolvendus est. In c. Ex parte. dicitur quod congrua est satisfactio si excommunicatus pro contumacia sufficientem det cautionem de stando iuri. prestari si teneatur solvendo. Aliter potest corporaliter puniri secundum quantitatem excessus vel offense. Preterea ubi inter se ignave inclusus in appellatur. Quia tamen continet sententia non est. vel si tamen contra condictionem dicat quod facit se quousque sicut non ut Laurentius. ex. e. parochianos. Defendendo contentum. Id est antequam dilatio ad contrarium actum est contrarius actus quo ad hoc quia nullo potest videri quod de illata violentia fuerit dissimulare ad consensus aut a repellendo cessaverit. Sed de sacerdote qui elicit in pro tunc videtur cum eo percussit iram. fuerit

pueri

& p(er)plex. c. p(re)terea cli-
uis medi. Excomica-
ti a minori excomica-
tione possunt absol-
ui & reconciliari ab-
sq(ue) iuratoria cauti-
one. ex. e. Aug. et
finem. De hijs & di-
cit Noua decret.
q(uod) duobus collata
potestas ut a minori
excoicatione si i(n)iu(n)gi
mandetur iniunct. de-
absoluant utrumq(ue)
ligato u(e)l uelo ex(com)i-
catonis hic n(on) exprimat
ex. e. duob(us). Esto
dic(er)e iudex h(oc) s(e)n(tenti)a
u(e)l equipolenta. Auc-
toritate q(ua) fungor
absoluo te ab omi
uinculo excoicatio-
nis u(e)l q(uod) ab ex(com)i-
catione qua ligatus
es pro tali facto u(e)l a
tali iudice. de. e. c.
q. vi. c. diffinitiua q(uo)d
s(e)n(tenti)a q(ue) absolonem
u(e)l c(on)depnatoem
n(on) c(on)tinet p(ro) nulla
habetur. & ex. de ex(com).
sig. Iubi(us) que. v(er)u(m)
n(on) approbo c(on)suetudi-
nem quor(um) dam sp(iritu)
cu(m) sacerdotu(m) diffini-
denunciant tale ex-
coicatum & tu(n)c n(on) q(ua)m
excoicauerit eum.
pl(ur)is. n(on) illa u(er)ba sunt
apta ad excoicatoem n(ec) similiter dum i absolone
absolonem & remissionem et cetera & oi(um) p(ec)-
cato(rum) tribuat nobis o(mn)ipotens deus u(e)l similia u(er)ba
q(ue) p(ost) ut u(er)ba orationis ut dicas absoluat ab ex-
coicatione qua erat ligatus q(uod) ad sp(irit)u(m) deum
q(uam) excoicatonis q(ui)a erat ligatus a iudice

Re. si n(on) a(nim)o iniuriandi u(e)l libidine uindicte s(ed) tantu(m) p(ro)p(ter) repellendam uiolentiam
p(ri)us & uiolentiam qui [illegible] molit(ur) c(on)cedit(ur) nolentes cum moderamine
p(er)cussit n(on) c(on)tra q(uod) sedato canonem. licet uiatus s(ed) fecit. Collata potestas
priore. de uire & col. soli illi qui h(abe)nt a(n)i(m)a(rum) cura(m) tales excoicatos a curam possunt
ille absolue ab h(uius)mo(d)i excoicatoe. curam dico ordinariam u(e)l delegatam. Possunt
priuat. Q(ui)dam male notaru(n)t s(ed) q(uod) n(on) exprimit s(ed) comitat donec alter ille
sit absolutus a tali q(ui) n(on) sit sic ligatus. D(icun)t h(oc) michi simile dicetur de mi-
ri excoicatone cu(m) de eo in maiori. Et h. q. e de clerico excoicato si celebrauerit
d(icitu)r q(uod) talis excoicatus n(on) prohibetur ea exercere q(ua)m ui(n)dicium u(e)l c(ontra)c(tu)s. Contra uero
q(uod) excoicare & absolue n(on) c(on)ditio s(ed) et cetera q(uod) excoicatus minori potest excoicare
sub ordinis suu(m) maiori excoicatione & absolue de eadem. Ex p(re)uilegiu(m) Sed dic
q(uod) u(er)ba intentione(m) deseruiu(n)t n(on) c(on)tra. & si n(on) tu(n)c n(on) res est sub(ie)cta u(er)bis. V(er)ba
sup(ra) dicat q(ui) prelatus. habeo te pro excoicato u(e)l pro absoluto u(e)l denu(n)cio te ab-
solutum excoicatum. u(e)l p(re)cipio u(e)l p(ro)hibeo sub pena excoicatonis si ita
dat p(er) hec u(er)ba excoicare u(e)l absolue t(e)n(e)tur excoicat(us) u(e)l absolut(us). Possunt
i talibus q(ui)bus u(er)ba exigantur est p(re)cepta c(er)ta forma illorum. d(e) i(n)ducti-
bus [illegible] & eui(den)ter. hoc est c. ex. e. cu(m) desiderat q. iij. q(uod) d(icitu)r q(uod) n(on) est coicand(us) ex-
coicato donec sit absolutus i forma ecc(lesi)e. q(uia) n(on) legi(tur) de ista u(e)l illa forma absolu-
t(ione) de iuramento. q(uia) tu(n)c n(on) est de forma absolonis. Denu(n)ciam(us) excoicatum. De iure
n(on) s(un)t apta h(uius)mo(d)i u(er)ba ad excoicandu(m) q(ua)n p(ro)feruntur de certa p(er)sona. dicendo Talem
denu(n)ciamus excoicatum. Et licet talis euitandus sit ab ill(is) quib(us) sit denu(n)cia-
tus. q(uia) n(on) est ip(s)o(rum) iudicare utru(m) sit excoicatus necne. tame(n) si de hoc agatur
i forma iudicij n(on) reputabitur quis excoicatus p(ro)p(ter) ista u(er)ba n(isi) aliter c(on)stiterit de s(ente)n(tia)
lata & a(nim)o excoicandi u(e)l q(ua)n s(ib)i est sc(i)tus ita dicere q(uod) n(on) excoicabatur u(e)l alio m(odo).
In foro autem p(e)nitentiali eligenda est i dubio tutior uia. ut s(cilicet) talis reputetur
excoicatus ut sic impetret absolonem. Q(uo)d si dicat iudex. Iudico uel
excoico unu(m) ex illis duobus. p(ro)bat(ur) q(uod) ualet h(uius) s(ente)n(tia). Et dic sit p(ro)uidendo q(uod) ille
est excoicatus de quo iudex intellexerit. Si tamen n(on) potest sciri de quo intellexerit
neut(er) uitari oportet. Si autem uaga fuit intentio iudicis n(on) magis de uno
ad unu(m) q(ua)m ad aliu(m) cu(m) n(on) intendat u(tru)mq(ue) ligare s(ed) alteru(m) tantu(m), neuter ligat(ur)
tu(n)c n(on) ualet h(uius) s(ente)n(tia). Q(uo)d si dicat iudex. Excoico te & absoluo. V(er)ius si uoluit
simul iudex excoicare & absolue n(on) potuit & n(on) egit. Si a(nim)o primo uoluit ex-
coicare & post absolue. utru(m)q(ue) ualet. q(uia) excoicatus & postea absolutus. & idem
de duobus iudicibus quib(us) mandatum est ut alter eo(rum) excoicet aliq(ue)m & alter
eo(dem) monito dicat. Excoico te si ille si te n(on) excoicat. p(ro)bat(ur) est excoicatus.
Sed q(uaest)io uidetur esse insolubil(is). Q(ui)a q(ua) r(ati)one u(n)u(s) istoru(m) iudicu(m) excoicare
r(ati)one & alius. E(r)go utr(um)q(ue) excoicat u(e)l neut(er). quoru(m) u(tru)mq(ue) uidet(ur) i(m)possibile. Pro
n(on) utr(um)q(ue) excoicare pot(est). Cu(m) uterq(ue) sub ea c(on)ditione excoicet si alt(er) n(on) excoica-
Et e. n(on) pot(est) d(ic)i q(uod) neut(er) excoicet p(ro)p(ter) eand(em) c(on)ditionem. Et h. nouit. ext. q.
iij. c. c(e)t(er)o s(ed) q(uod) utriq(ue) illoru(m) iudicu(m) excoicat. q(uia) directo m(od)o
datus & intentio illoru(m) iudicu(m) est q(uod) iste excoicet. & d(icitu)r
Excoico te & c. q(ua)n nescio ut(rum) ille excoicet u(e)l n(on) & d(icitu)r
excoico te ut sic n(on) euadat p(er) eam excoicatonis. q. d(icitu)r.
ille n(on) excoicet te. ego excoico te. Iu(s) h(uius)q(ue). Ibi d(icitu)r
s(ed) ex(com) n(on) dicto tale. Et absoluo. tale c(on)tempno. de
uita statuo & p(re)cipio ne decetero & c. h(uius) tu(n)c u(er)ba uim
h(abe)nt s(e)n(tent)ie diffinitiue. Iu(s) i(n)s(er)t(um).

III

vel a iure quo ad certum ministerium. Item cum aliquis subditus episcopo sollempniter anathematizatus sine forma non possit … instigante diabolo … ductus … veniam postulat et … promittit vel … ut dicitur … episcopus … excommunicatum … anno … et xij … eum … debent et illic

Si tamen intendit prelatus excommunicare vel absolvere per illa verba credo quod illa debuit … et si excommunicat vel absolvit Sollicitudine … xij … Cum … ibi exprimitur predicta forma. Consideret. Vel saltem cum alio … et tamen oratione dominica quam alia completa … Si ex … Si quis … Item quis … excommunicatione … cum … Si quis presbiter … celebrat anathematizetur … Cum iubente sacerdote pro quarum culpa … ab ecclesia … recipiatur ad veniam. Sicut … Id est talem … excommunicari … lata iniusta est. Fautoribus. … Credo quod … defendere vel … communicat in crimine … Consentanei … excommunicare … ab ipso. … Credo …

post … alium de legitima intelligant ei commissa … non tamen … Sed … valere ad … ex … legitime …

… prostratus veniam postulat et de … cautelam … dextram … tradatur … et vij … decantet … alius … fructum ut ecclesie … reddatur … convertit … Cum aliquis. Ad … spoliati … ylario … psalmo. Consideret … illic.

De penis non servantis excommunicationem.

Pena non servantis excommunicationem est quod si clericus est deponitur si le gitime de hoc constiterit, nisi est eo tunc dispensatum xi. q. iij. Si quis presbiter. Si laicus est tardius absolvitur xi. q. iij. Cum iubente. Item si aliquis contempnit servare sententiam eo quod sit iniuste excommunicatus, per istum talem contemptum incipit esse iuste excommunicatus, et sic de iniusta sententia fecit iustam, quia aditum ad se xi. q. iij. § Cum ergo. Visis

De penis communicantium excommunicatis.

Nunc qua pena feriantur participantes excommunicatis. Circa hoc distinguitur. Aut illi quibus isti communicant erant excommunicati, et omnibus fautoribus et communicantibus … excommunicati maiori excommunicatione ipsi communicantes … xi. q. iij. Nero … in dubiis … excommunicati simpliciter non adiecto aliquo de fautoribus … communicantibus et tunc … communicant

… communicant in crimine … excommunicati … in … ex …

a delegatis iudicibus qui excommunicaverant aliquem cum talibus qui communicatis absolvere … excommunicatos … excommunicatione maiori … excommunicatos excommunicatione minori tamen … iudicem … delegatis … eum … maiori excommunica tione … minori tamen …

… excommunicaverunt … cum participantibus … intelligendum … de participantibus … contendit … Communicantes … monendo … excommunicati … communicaverunt … maioris excommunicationis … participantibus … excommunicatus … Si communicat … lata sententia in crimine

… communicare … in crimine

maiori

tum non in criminoso, non in crimine. Sec. ex consultis salutate singuli lapsa ordine vel in causa, ita tamen ipso iure in minorem excommunicationem. vii. v. Si pro delictis anathema efficiatur. Contra re vale communio amica negatur. xi. q. iii. Sic. Excommunicatus cum excommunicato. In textu autem procedens si tamen licitum qua excommunicato. xi. q. iii. Excellentissimus. Excipiuntur tamen hic a Gregorio vii generalia preter quem intrepide possunt communicare excommunicatis. Quoniam multos peccatis nostris exigentibus pro causa excommunicationis perire cotidie cernimus, partim ignorantia, partim nimia simplicitate, partim timore, partim etiam necessitate, devicti misericordia anathematis sententiam ad tempus prout possumus temperamus. Apostolica igitur auctoritate ab anathematis vinculo hos subtrahimus, videlicet uxores, filios, servos, ancillas seu

ipso quod est excommunicatus. Dic. ibi habetur de communione in lapsis et orando in c. Excommunicatos. Canteros habetur de communione orationis vel aliis et potus et osculi et salutationis. supra eodem c. Cum excommunicato. habetur de communione abscondita vel manifesta in alio autem ordine aut lapsa non quod ad eandem excommunicationem pertineat. Excellentissimus. Hoc non potest haberi ex illo c. expresse. Sed ex capitulo decreti quoniam multos. Devicti. Prefuturum. glossa est quod dicat i. futurum non de textu canonis. Anathematis. Hoc non excommunicationis quod contrahitur communicando excommunicato. Uxores. Hoc quod dicit vetere excommunicatum ad minorem missam. Sed numquid poterit ibi communicare uxor ad eandem missam. Responsio. Credo quod non. sive ille excommunicatus sit excommunicatus a iure sive ab homine. Tamen in principibus poterit tamen uxor illa communicare ad eandem missam ... Que ita remota sit a missa excommunicati quod merito possit dici quod non communicant sibi convenientes ad illas duas missas. Et notatur hic quod inter virum et uxorem est reciprocatio, ut sicut uxor tenetur communicare marito excommunicato tam in lecto quam alibi, et post ita et e converso maritus uxori excommunicate, et ita possunt ad invicem exigere et reddere debitum. Mancipia. Sed additur ut comprehendat omne genus servorum. Rusticos. Qui colunt terras dominorum. Sed nomine eorum extendo ad illos qui dicuntur medietarii et qui ipsi culturam terrarum certam tenent ... possident ut ipsi possint communicare cum eis pro dominis ... spectat ad culturam et reddendam et recipiendam ... Alii tamen restringunt hoc nomen ad [illegible] vel ad ascripticios. Servientes. Qui de familia excommunicatorum. quod non est hic extendendum ad vassallos. ne sit contra xv. q. vi. Nos sanctorum iuratos. Item non est extendendum ad clericos. ut iii. q. v. c. i. Ad clericos dico respectu episcoporum et prelatorum. quia clericus tenetur vitare prelatum excommunicatum, non dicitur talis quod serviens sit eidem prelati vel alterius de familia. Credo tamen de monachis quod cum sint de familia abbatum suorum excusantur si cum abbatibus communicent. Quid si armiger vel serviens militis ... dominum suum tenetur vitare publice excommunicatos. quibus tamen dominus vel publice communicat. Responsio. Credo quod sic, licet excusentur in hoc communicando domino suo excommunicato. Sed tamen excusantur communicando excommunicatis quibus dominus suus. Sed si intelligatur de familiaribus. Curiales. id est astuti vel maliciosi. Sed intelliguntur quidam de curialibus et natura capitis [illegible] ... Alii restringunt hoc ad illos qui sunt de familia sua non tamen excommunicati, et non sunt ex pacto modis ei obligati. Ut videtur quod nullus communicans excommunicato excommunicatus esset vel fautor certe ipsius quod non est verum. Ignoranter. ignorantia probabili vel ignorantia iuris quantum ad illos quibus licet ius ignorare vel ... simplicium qui non sunt doli capaces. Seu illos qui excommunicato communicant ... Orator. qui loca sancta cum ordine visitat. Emendi. ... in dignitate ut in necessitate emat et credatur. Humanitatis. ...

mancipia, necnon rusticos et servientes, necnon et omnes alios qui non adeo curiales sunt ut eorum consilio scelera perpetrentur. Et eos qui ignoranter excommunicatis communicant, seu illos qui communicant cum illis qui communicant excommunicatis. Quicumque autem aut orator aut peregrinus aut viator in terram excommunicatorum devenerit, ubi non possit emere vel non habet unde emat, damus licentiam ab excommunicatis emendi. Et si quis excommunicatis non in sustentationem superbie sed humilitatis causa dare aliquid voluerit, non prohibemus. Sed auctoritas huius capituli tandem ab Innocentio. c. Inter alia.

innō

humanitatis

Vbi dicitur quod omnes persone
nominate in auctoritate
premissa usque ad illud
verbum. Clerici autem
aut oratores et ceteri tenentur
communicare ipsis excommunicatis
tamen ipsi obnoxietatem
tamen quia eis tenentur a
stricte. Alie vero persone sicut
predicte debent abstinere
ab illorum communione nisi
articulus necessitatis
immineat. Item. Quod
dicitur de filiis, intelligo
si sunt in potestate
patris. Si enim
essent emancipati
tamquam extranei tenentur
vitare patrem excommunicatum.
Item. Quod
dicitur oratores peregrini
pro eos suppositum vel
peregrini qui ultra mare
vel oratores qui ad sanctum
Iacobum vel certa
loca visitanda
laborant. Item. Quod dicitur
de uxoribus et filiis et
aliis subiectis et personis
que tenentur obedire suis
maioribus, intelligitur
quidam in casu quando
scilicet ipsi minores sunt
excommunicati quia maiores
tenentur
communicare. xi. xxiii. q.
in fine.
Vbi dicitur quod eadem fide est
superiori in inferiori etc.
quia etc.

vel presumitur aut comedit indigens. Nec credo quod prestandam esse ultimam necessitatem.
Sed sufficiat quod comedit indigens. Et si sit excommunicatus vel indigena vel alienigena
et petit hospitium, non tenetur is a quo primo petit expectare donec ab aliis omnibus
sit repulsus. Hoc tamen non extendo nisi ad alimenta, vestimenta, hospitium et cetera sine
quibus homo vivere non potest. Idem est si petat securum conductum vel aliquid utile
alicui quo indiget, quod in talibus non esset ei tam facile communicandum. Tanta tamen posset
esse necessitas quod et in hiis subveniret ei posset. Quod arbitrio boni viri limitandum est.
Item de illo qui amico suo excommunicato volenti comedere in domo sua vel ac-
cipere de rebus eius aliquid, sicut solet, dimittit ei domum et claves ex certa scientia
vel permittit eum comedere in una parte domus et ipse comedit in alia. Hugo sic participat
excommunicato. Item. Si hoc faciat in fraudem, ne ostendat eum aut ut sic acquirat
favorem. Intelligendum est participare, cum eo quod eo minorem excommuni-
cationem. Si autem dimittit domum et claves aut permittit eum comedere ut dictum est, quia
probabiliter timet ne ille excommunicatus vim inferat ei aut rebus eius si eum
repellat a domo et receptaculo, non credo quod teneatur cum violentia eum repellere
aut se defendere et res suas. In hoc casu non incurrit minorem excommunicationem.
Item dico eum indigentem hospitio vel alimentis posse eum cum humanitatis recipere
et reficere ad vitam servandam; sed protestatione quod eum cum necessitatis recipit,
et hec ne videatur recipere credatur hoc sibi ipsi aliud et aliis qui hoc viderint sit scanda-
lizatum non communicare. Ita quod peractionibus suis eos vitare. Persone seculares
scilicet oratores peregrini viatores et sic de aliis. Sunt mercenarii. Si tamen essent
commensales eius et habeant ab eo necessaria. Item dicitur h. de parte respectu filiis
quod tenentur vitare filium excommunicatum, nisi alimenta ab eo recipiat, quod tamen intelligitur
videtur cum ubi filius vel ille aliunde facere facile habere non possit necessaria. Quidam
tamen extendunt hec et ad omnes qui ante excommunicationem erant de familia. In
predictis tamen generaliter, nisi hoc de consuetudine loci patria potestas vel eman-
cipationis solvitur, eo ipso quod filius ducta uxore separatim vivit, disponendo
de rebus suis pro sua voluntate sicut paterfamilias tenetur filium excommunicatum (parentem)
vitare. De filia dicit quod pater vel mater si in affectu recepit filiam
devotam que postea maritum duxerit a communione separatur alienus. Et lex
de filia episcopi vel presbiteri. Tuaris. et h. Ista opinio non quantum ad virum et uxorem.
ut dictum est. Prima. Sicut uxores filii et alii obligaverunt. Si autem obligaverunt
tamen ante excommunicationem servitium non iteraverunt. Ideo quod non debent obligati
ad iterandum post excommunicationem. Quia vero non cogitaverunt de hoc casu. Aut si co-
gitaverant illicita fuit promissio nec fuit obligatoria. Ignorabant.
Credo tamen quod eo si scirent nichilominus possent ab eis recedere, sicut qui scienter
contrahit cum excommunicato excommunicationem excommunicati ab initio nichilominus potest
eam obicere postea in qualibet parte litis. Extra de exceptionibus. Exceptionem.
Vbi dicitur quod maiores non debent communicare minoribus. Et hoc in penam ipsorum maiorum
qui tenebantur corrigere suos minores ne inciderent in eum anathematis. Ar.
xxiiii. q. i. De filia. Et hec opinio videtur michi tutior. Item. Quod di-
citur de servientibus et aliis qui non sunt ita astricti certa vel perpetua obnoxietate, in-
telligo. Si autem ante excommunicationem latam in eum obligaverant se servire illi ad annum
vel ad aliud certum tempus. Idem si post excommunicationem, sed ignorabant et non possent
idem

ab illo cum dampno re-
cedere. Hoc si forte con-
tingeret, mitti vel
alios qui forte non haberent
aliud unde viverent si ab eo
recederent. ar. ex. e.
Si vere. Omnibus tamen est
consulendum ut laborent
pro posse donec eum inducant
ad satisfactionem et cum do-
lore animi communi-
cent ei. Item ad
de unius casum gratia-
lem. In quo quilibet
potest loqui cum excom-
municato scilicet de correctione
que pertinet ad ipsam
excommunicationem vel ad
salutem. xi. q. iii. Cum
excommunicato. ex. e. cum
voluntate. De istis
casibus nota. v. utile
lex humile.

In iusto tamen vel iniusto de illo qui ignoravit talem esse excommunicatum. Et in ista dicta est quod ignorando tenendus tenetur discedere cum dampno suo. Si sciens tenetur. Et si super hoc latam ... tenetur tamen statim contrahere ad iudicem ad ... excommunicati ... in tamen super hoc obligatione non est quod quod faciat est de familia excommunicati secundum ... tempore excommunicationis. Quia illa sola familia excusatur que ante excommunicationem erat de familia. Aut post excommunicationem facta est sine culpa sua. Item. Nota est contractus initus cum excommunicato tenet ipso iure, ut si vendatur vel locetur vel ... netur ad excommunicato. Unde quod debetur excommunicato possit ei solvi. Quia ... gruendum est quod si talem est contractus quod ex illo transeat aliquid ... continuate contractus. Ut cum quis dat se in arrogationem alicui excommunicati. Sed illud ... sunt est et habet meus ... vel qui quis vendit se in servum vel qui ... cum eo excommunicato. In hiis casibus possit tamen contrahentes cum eo communicare ... excommunicationis. Et ideo cum aliquis excommunicatus recipitur in monasterio ad professionem ... recipitur ab excommunicato. Credo quod possunt adinvicem communicare sicut ... canonici regulares ... ab aliis fratribus colitur. In aliis contractibus contingue ... si contrahens non obligat se ad communicandum cum excommunicato tempore excommunicationis et cum ... concessum ... tenet contractus. Ut si quis vendat et vendendo tradat aliquid excommunicato pro pretio statim tradendo. Si autem obligavit se ad communicandum cum excommunicato tempore excommunicationis in casu non concesso non tenet contractus. Ut si promittit excommunicato quod vendet ei aliquid aut locabit aut serviet ei aut aliquod ei opus faciet. Et illud tamen est quod ei promittitur tempore excommunicationis dico. Quia si iuravit quod post absolutionem aliquod opus ei faceret obligaretur et peccaret sic iurando. Et idem est si recipiat mutuum ab excommunicato scienter et pacisciatur de illo reddendo durante adhuc excommunicatione. Aut conducit ab eo possessionem vel rem aliquam mobilem pro pretio reddendo durante adhuc excommunicatione. Idem est si locat aut vendit ei rem mobilem aut inmobilem non statim traditam seu tradendam ex pacto certo tempore durante tamen excommunicatione. Nunquam obligatur ex tali pacto. Item. Secundum h. quod dicat quod licitum est solvere excommunicato quod ei debetur a debitore suo soluat in persona propria sive per ministerium alterius persone videtur etiam dicendum quod licitum est hoc pacto et obligatio pro eo quod non obligat se pacisscens nisi ad licitum. Forte dicatur ad quod dicit h. intelligit de debito vel pactione facta ante excommunicationem non tempore excommunicationis. Credo tamen quod id intelligit in utroque casu. Sed ... contractus licet teneat contractus ipso iure in predictis casibus tamen peccat qui sic contrahit cum excommunicato. Non tenetur tamen pactio facta de communicando ei tempore excommunicationis. In qua opinione videtur magister h. e. s. Quod non tenetur recedere. Ut ... post excommunicationem facti essent de sua familia. Idem est si post cum necessitas eos compellit quod fiant de familia post excommunicationem. Si vere. Ubi exemplum de excommunicatis nautis qui eunt de transferendo ... vel in Ierosolimam provinciam et illi qui transferuntur in navibus dual ... excommunicato pro tanquam familia dum tamen cum dolore cordis et sub spe penitentie talibus communicant. In quibus coloneru ... non possit. Cum excommunicato. Ibi non loqui nisi que ad eandem excommunicationem pertinent. Ibi est c. Cum voluntate. Sic ratio de ... que ad ... pertinet ad salutem anime quam ad absolutionem. Utile. Item est utilitas ex parte excommunicati vel qui ... cum excommunicato de hiis que pertinent ad salutem anime eius. Numquid de salute anime mee possum loqui cum excommunicato sicut de salute anime eius. Item numquid possum ab eo querere consilium pro utilitate mea vel necessitate temporali. Credo quod tanta posset esse necessitas et tam arcta quod non possem habere copiam peritorum nec ... dilationem possem consilium querere ab excommunicato sive tam in temporalibus quam in spiritualibus. Casus necessitatis excu... satur in talibus. xi. q. iii. quod ... ex. e. Si vere. Pro quanta tamen necessitate aut utilitate liceat querere consilium ab excommunicato arbitrio boni viri limitandum est. Item utilitas ex parte participantis cum exigit debitum ab excommunicato. Lex autem coniugii excusat coniugem. Humile. Idem est humilitas vel ...

vel ignorata necessitate. h. anathema quod factum est ne possit obesse. ¶ Pone quod excommunicatus offert se ad iusticiam sub iure forum. Ad vicari appellat ne absolvatur. Numquid differetur absolutio. ¶ Re. non. extra de appellationibus c. sicut. ¶ Quid si tenetur prestare cautionem ad absolutionem et non potest, paratus est tamen prestare cautionem vel quia si non potest quod cautionem prestare. ¶ Re. In hoc casu videtur quod debeat absolvi recepta cautione. arg. ff. de re iud. l. Aeris. c. ij. Iusto enim potest dici id. Nam satis facta esse videtur qui facit quod potest. xiiij. q. vi. si res. et arg. e. de ep. et c. ad hec. generaliter. arg. h. quod talis casus eum non excuset. extra de rap. sup. Nam sic aliquis non absolvitur pro delicto suo licet non possit cautionem prestare. xi. q. iij. Quibus ante.

¶ Item queritur utrum excommunicatus possit amplius excommunicari pro eadem vel alia causa ab eodem iudice vel diversis. ¶ Solutio. Quidam dixit quod sicut excommunicatus non potest amplius excommunicari, quia nichil ad nos de hiis qui foris sunt. ij. q. i. multi. et ultra excommunicationem ecclesia non habet quod faciat. extra de iud. Cum non ab homine. Et qui est extra ecclesiam non potest magis esse extra. xi. q. iij. omnis. Et qui mortuus est interfici non potest. Sed anathema est eterne mortis dampnatio. ergo etc. Denunciari tamen potest excommunicatus et ita intelliguntur omnia illa que videtur quod sepius excommunicari. Item obstat ei quod [illegible] excommunicatus videtur melioris conditionis quam non excommunicatus. Instar Iudeo quod non possit excommunicari, tamen non est melioris conditionis. Alii doctores, puta. l. l. viij. Io. etc. dicunt omnes contra et ista est sententia. Dicas ergo quod excommunicari potest quis pluries et quod magis excommunicabitur et novum vinculum apponetur sive pro eadem causa sive pro diversis, sive ab eodem iudice sive a diversis. [illegible] iij. q. iiij. engeltrudam. xi. q. iij. excellentissimus. xij. q. ij. de viro.

¶ Ad [illegible] dicas quod excommunicatio habet duos effectus. Unum eiiciendi extra ecclesiam et iste est effectus prime excommunicationis. Aliud elongandi ab ecclesia [illegible] denuo eiici extra. et iste est effectus sequentium excommunicationum. ¶ Sed nunquid erit necesse tot absolutiones quot fuerint excommunicationes. ¶ Solutio. distingue. Aut excommunicatur quis pluries ab eodem iudice. Aut a diversis. In primo casu sive pro una causa sive pro diversis sunt excommunicatus, si ab eodem vel eius successore absolvitur, una absolutio tollit omnes excommunicationes precedentes nisi [illegible] de una causa excommunicationis tantum agebatur in illo casu vel cum pro pluribus causis erat pluries ab eodem excommunicatus. xi. q. iij. Si episcopus.

Vel ignorata. Id est ignorantia facti probabilis. Ideo quod naturalis vel in peregrinis et viatoribus. prestare eandem. Quia excommunicatus est pro offensa manifesta. Cum [illegible] fideiussoriam vel pigneraticiam. Hic et cautionem appellans prevenit. Al. nomine cautionis simplex [illegible] iuratoria promissio. Quam dicunt quod [illegible] pauper prestare potest. [illegible] et iuratoria quod non sufficit in hoc casu. l. e. iiij. Ibi dicitur quod condempnatus ad solvendum pecuniam si non possit solvere sufficit quod satisfaciat al. de illa pecunia. Si res. Ibi. Cum non habet quod restituat hinc non possumus dicere nisi quod abstulit reddat. In lege generalem dicitur quod si [illegible] de restitutionibus expensis victori victus dare non valeat. Sic hic iuratoriam cautionem exponit. In c. sup. dicitur de raptore quod si in morte fideiussores prestare non potuit, nullus clericorum sepeliet eius interfuit. Quibus ante. Ibi [illegible] recipiatur ad veniam [illegible] si non potest prestare cautionem sufficit si det pignora vel plegios de satisfaciendo quod si non posset invenire quod satisfaciet cum poterit, et sic absolvitur ne intercedente paululum mora [illegible] non possit quod absolvatur. [illegible] Ar. q. di. iiij. si quis absol. Cum non ab homine. Ibi dicit quod postquam criminosus deprehensus est [illegible] et postea excommunicatus non habet ubi ecclesia quod faciat. [illegible] pro secularem potestatem [illegible]. Omnis ab ecclesia Christi [illegible]. ergo etc. Cum iam mortuus sit per excommunicationem amplius mori non potest. Intelligitur melius. Engeltrudam. Unde quod [illegible] anathemate sunt [illegible]. Item c. Excellentissimus. Dicitur quod [illegible] eadem [illegible]. In c. De viro agitur de quodam qui [illegible] elongandi vel [illegible]. Expelle eos qui irritaverunt te domine. dicit glo. plus vel minus. [illegible] Successore. Quia successor potest absolvere excommunicatum a predecessore [illegible] firmum [illegible] excommunicavit aliquem pro furto vel aliquo [illegible] eo amoto [illegible] potest illum excommunicatum satisfacere volentem absolvere [illegible] absolutionem. Si episcopus.

Engeltruda

An possit una absolutio tollere omnes excommunicationes

Ad hoc in appa. quod sit acceptilatio et est stipulatio

Ad hoc in appa. ratum utrum durante excommunicatione absolui quis possit a suis peccatis.

ar. ff. de acceptil. pluribus. et ff. de tutel. actione. § i. In secundo casu absolutio unius non tollit aliorum excommunicationes. quia non habet ipsum par in parem. xxi. d. inferior. ex. de elec. In notum. Et in ultima absolutio confirmat precedentes vel earum effectus clarificat. ar. ff. de sui. ruti. § preterea. et fundo. ff. eod. § dicta est. receptum. xii. q. ii. ex. e. officii. x. Consultatori. Ideo si tunc perderetur quod supra diximus veritatem absolutio tamen recepta non prodesset. Et veritatem intelligens absolutionem hic exhibe. ut dicit. Sed tu expone. Non proderit. sed tamen ad ingressum ecclesie, veniam et hujusmodi tamen pro aliis. Non debet. Intelligas tenere vero ad illam videlicet tamen. Et alio hic in duobus casibus. Unus cum aliquis excommunicatus, et ad petitionem illius alius confirmat. Nam tunc sufficit absolutio ei qui principaliter excommunicavit. ar. ex. de treu. et pa. c. i. Alius si omnes excommunicatores delegaverunt unum vicessuas. Si

In habes quod successor episcopi qui excommunicavit aliquem post illum potest eum absolvere. plures stipulationes factas si apparent quod actum est ut tollerentur per acceptilationem. Sed tamen stipulationes. Sed non apparet. omnes stipulationes sublate sunt. In lege. de qua dicit quod titularis est per excommunicationes ... de hiis tamen de quibus inter convenientes placuit in sponsione ... et non fuit acceptilatio ... stipulatio et promissio ... precedente ... est de re dubia et lite incerta non continuata pacto. preterea fundo. Ibi dicit quod novissima cessione omnes cessiones confirmantur. In lege est. receptum. dicit. ... fundi non pariter cedentes servitutes imponunt ... tamen ex novissimo actu ... confirmantur. veritatem. s. quod vellet satisfacere et queret absolutionem de alia excommunicatione. non dicit. Si tu sic expositum ... ut dicit. ad illam. Nunc excommunicatus pro injectione vel alia causa de qua post absolvitur a suo confessore absolvi debet ... ea de aliis peccatis. Ubi potest dicam quod non. quia manifestus excommunicatus ... credenda sacramenta ecclesie. Similiter credo quod si non stat per eum quin absolvatur nec ... mora petende absolutionis nec timetur quod negligentia fiat ad petendam absolutionem ... hic excommunicatus absolutionem expectando ... confessor suus absolvere de aliis peccatis. Quando quis excommunicatus retinet et absolutionem ... de aliquibus criminibus ... post confitentem absolvere de aliis ... excommunicatus absolutione de illo quod retinuit. Et omnes hic particulares absolutiones faciunt unam integram. Et una est preparatoria ad reliquam. Et ideo in hoc casu ... confessor talis excommunicato. Non cogitatur in recepcione juramenti ante absolutionem ... regularis tamen fiet si ... absolvetur ab excommunicatione hic et postea de ceteris ... confessionem ... Cum excommunicatus sit forte ... et hec fuerunt quedam confessionis ... Et est benignior est prima ... Quod dictam tenenda est. Si timeatur quod ... absolutionem fiet negligentior ad petendam absolutionem excommunicationis ... Credo quod confessor non tenetur absolvere de peccatis ante absolutionem excommunicationis ... Sed tamen de illo excommunicatus est a pluribus quod non tollitur ille excommunicationes per unam absolutionem. Dicit suffragat. ... qui confirmat ... excommunicato et ... Confirmatur. Ideo denunciatur ... habere esse excommunicatum. Et in hoc casu pares sunt excommunicans et confirmans ... superior excommunicatione ... inferior excommunicatum absolvere. Cap. i. Ibi dicit quod frangentes treugam ... excommunicatur. Et a vicario episcopi illa excommunicatio confirmetur. Ideo ... diatur. Ex parte. Ubi agitur de ... excommunicatoribus ... absolutionis ... Inno. Cum pro causa agitur de excommunicato pro duabus causis quarum una expressa et alia tacita, absolvatur ... qui compellat satisfacere de alia ... excommunicat. Ibi dicit. Non videtur ... qui scivit nec certiorari debuit quod tamen ignoravit. In c. Quum in te dicit quod ... excommunicationis clericus vel laycus ... nec ... debent ... In c. Si aliquis dicit quod si ... aliquis ... pro ignorantiam excommunicatus

qui ab solutus a superiore qui habet ius absolvendi. aut fuit ... omnes causas excommunicationis ... aut non. In primo casu unica absolutio tollit omnes excommunicationes, nisi contrarium ... In secundo non tollit nisi quod expressum est. ar. ex. de off. ord. Ex parte. Et ex. de sen. ... pluribus. ... ex. e. i. Nam forte ... superior ... omnes causas et excommunicationes ... videtur ... ne ab omnibus. ar. ff. de acc. ex. l. i. xcii. d. Si inimicus. ex. e. Si alius. ... credo ...

† Siat.

tra dicitur. Absolvo te ab omnibus excommunicationi-
bus istis quas confessus es, et ab omnibus aliis quas non
habes in memoria si que forte sunt. Extra. de pe[nitentiis]
quod esse excommunicatus vel absolvit aliquis iniuste. Reliquum
tenetur absolvi talis vel excommunicatio iniusta. Extra.
quod qualiter dabitur iniuste excommunicato. Ad evitan-
dum sine quoniam. Nota quod tribus modis dicitur sen-
tentia iniusta vel iniusta, scilicet ex animo, ex causa, et ex
ordine. Ex animo cum ex zelo iustitie vel ex odio vel
indignatione fertur xi. q. iii. c. Si igitur et c. Illa
ira. Ex causa cum fertur in veritate causa et sufficiens
est, vel non habetur. Ex ordine cum servatur vel pretermittitur
ordo iuris. Et notantur isti tres modi xi. q.
iii. c. Esse forte. iracundus et in pall. c. Si vero.
Teneas quod et sententiam excommunicationis debui
tenere quod sine sit iniusta ex animo sive ex causa sive
ex ordine, scilicet et ex animo et causa et ordine similiter tenetur
... ad ecclesiam militantem. Quamdiu tamen
est lata ab illo iudice qui habet super hoc ca-
nonicam iurisdictionem. Credo quod excommunicatos
hereticos, scismaticos et apostatas, quos omnes canon
excommunicat, non possunt alios excommunicare xxiiii.
q. i. Audivimus et c. Si quis. Item pro
[illegible] vel suspensos a iure credo qui non
possunt excommunicare xii. q. ii. Alienatores pecuniae. Extra. de eleccione.
[illegible] Extra. de excessibus prelatorum. Si tamen etiam talium censura
[illegible] tolleranda esset cum sit nulla quandoque esset dubium et ita
... ab ecclesia di. viii. c. Quamvis. Sane. iii. q. vii. c. Tanta. Extra. de iure
patronatus. Consultationibus. Quod autem dixi sententiam latam sic iniuste a iudice habente
canonicam iurisdictionem tenere probatur aperte xi. q. iii. c. Esse forte.
Fallit in duobus casibus: unus quando est lata post appellationem legitimam,
alius quando continet intolerabilem errorem. In quibus casibus ad pro-
bandum eorum et si absolutionem non petant debent admitti. Sed donec
de ipsis constiterit in aliis evitari quoniam tales apostolica sedes consueve-
rat absolvere ad cautelam. Extra in aliis non tamen absolutionis ipso
tenent non debent audiri ne sententiam ecclesiasticam contempnere vi-
deantur. Extra. de sen. ex. Per tuas. Errorem autem intolerabilem intelligo
cum sic dicitur: Excommunico te quia credis in deum, quia non fornicaris, quia non potui
mus, quia es obediens tu et aliis prelatis tuis. Et similia. Credo tamen dicen-
dum esse intolerabilem errorem ~~in quibus casibus ad probandum~~
cum sic dicitur sententiam excommunicationis, scilicet excommunico te quia es obediens vel quia non es
[illegible]. Prima opinio communis est, et illam teneas, et probatur aperte xi. q. iii.
Quisquis per [illegible] et duobus capitulis sequentibus. Hanc autem confirmat apo-
stolus dicens: Si nos aut angeli de celo evangelizaverint vobis
preterquam quod evangelizavimus, anathema sit. De absolutione autem dicit idem

non ipso iure est absolutus. memoria. Qui impetrat absolutionem
a papa vel a legato communiter fiat sic: Facit te absolui de
omnibus excommunicationibus et penis de quibus non recolit, quod
tamen si postea ipse recolat de aliquibus non tenetur iterum ab-
solutionem impetrare. Extra de pr[illegible] sic moralis
[illegible]. Illa. Sicut enim agens bonus [illegible] cogitata ad
tranquillitatem mentis redeat, sic quod moto [illegible]
putat esse quod fecit. In c. Ista. dicitur: Sic tene et in [illegible]
tem ad omnem loquitur, quia dum iusto amplius irascitur et voluntas aliena et voluntas aliena coherce peccata quia ignorat
[illegible]. Invidus quod non de exercito [illegible] conu-
[illegible] adversus probam, quod dicitur virginis ad [illegible]
quod dicitur [illegible] ad ordinem quod dicitur [illegible] ad
[illegible]. In c. Si vero. Dicat beda. Quicumque iratus iuramento
se iudice seu odio sententiam iustitie dedit. Iustitia dei
[illegible] non [illegible] apostatas a fide. Nota in textu in quibus casibus sententia excommunicationis iniusta tenet quantum ad ecclesiam militantem.
Audivimus. Ibi dicitur quod excommunicatus excommunicare non potest.
In c. Si autem. dicitur de hereticis quod maledicere non potest.
In capitulis. Alienatores pecunie, quod dicitur quod aliena
[illegible] ab [illegible] non valent. Ibi dicitur [illegible]
[illegible] ad [illegible]. Sane. Ibi dicitur quod [illegible]
ab episcopi obedientia recedendo non est. In c. Tanta dicitur: Si
[illegible] dum putatur liber ex delegatione sententiam
[illegible] et postea [illegible] depulsus sententia dum
ab eo valet. Extra. c. Con-
sultationibus. dicitur quod [illegible]
[illegible] ab eo qui
[illegible] pro patrono
tenetur. Si [illegible]. Ibi dicitur quod
cum quis est coronae [illegible]
a suo episcopo [illegible] Nota in quibus non tenet.
tiari debet [illegible]
[illegible]. Et similia.
Quod si dicatur excommunico
te quia [illegible]
[illegible] fecisti. Reliquum tenetur
hic excommunicatio. Sed
quidam dixerunt quod non tenetur
tamen [illegible] et dicere quod teneat
quia [illegible] error intolerabilis
expressus. Si quis. Ibi dicitur
quod si prelatus facit iniuste
quod a deo prohibitum est aut
[illegible] quod a deo preceptum est.
ad quod [illegible] Apostolus. Si nos
aut angelus et cetera.

secundum omnes doctores quia sive sententia iniusta sive iusta sit tenet
tenet quoad ecclesiam militantem. ar. extra de re
iudicata. omnes tenet et quandoque causa per eosdem
dissolvitur. Item quia iura sunt promptiora
ad solvendum quam ad obligandum. de re. i. prudentiam.
Extra de probationibus. Ex litteris. Excommunicato etiam iniuste
de quo quaeritur est. xi. q. iii. [illegible] consu-
lendum est ut sustineat excommunicationem patienter
humiliter ac devote et prudenter excommunica-
tori offerens canonicam satisfactionem. Si
in aliquo offendit. et sic studeat postulare abso-
lui. Si ita fecerit et ad usum [illegible]. Si contemp-
serit peccat mortaliter. extra e. t. per tuas.
xi. q. iii. [illegible] Item post sponte contumaciam
in excommunicationem coram superiore de iniusta ex-
communicatione [illegible] pena multiplex in
est qui iniustam tulit sententiam. [illegible]
[illegible] ad modum canonicum et coram
[illegible] statim [illegible] sententiam
ipso facto est privatus ingressu ecclesiae per unum
mensem et [illegible] si sententia est iniusta. Item.
Item debet iniuriam excommunicato. Item.
Item et ad interesse et ad maiorem penam
si [illegible] expedire. [illegible] sacrilegium facit
[illegible] maxime [illegible] irrationabili
et manifesta causa tulit sententiam. probantur
hec extra e. [illegible] xi. q. iii. Illud. temerarium
xxiiii. q. iii. Non in perpetuum. et hec intelligas
[illegible] iudex [illegible] ex causa probabili ma-
xime si bone opinionis existat. Verum si ab
excommunicatore [illegible] [illegible] rationabile [illegible]
sententiam excommunicationis probatum compellendus
est [illegible] solvere [illegible] aliam penam [illegible] arbitrium
superioris excommunicatori [illegible] fatiga-
[illegible] forsan et ipsum probabiliter [illegible]
[illegible] in pallium [illegible]. Si excommunicat
[illegible] mandato ecclesiae. [illegible]
[illegible] communicato ei [illegible]
[illegible] absolvere. [illegible] absolvit [illegible]
[illegible] in excommunicationem [illegible] aliis [illegible]
[illegible] adhuc est excommunicatus
extra e. [illegible] sicut [illegible]
[illegible] excommunicatum [illegible] ipsum absolvere. Ar.
[illegible] in iniuriam. extra e. [illegible] Et
hec intelligo si [illegible] tenendo eum absolvere.

[illegible] duobus capitulis [illegible] [illegible] platus [illegible]
[illegible] et sacrilego dicens ad [illegible] i. [illegible] Item.
Si absolvo aliquem ab excommunicatione [illegible] non possum eum ab-
solvere. [illegible] faciam et postea [illegible]. Item. Si
[illegible] debeo eum certificare de errore [illegible]
[illegible] absolutionem ab eo qui [illegible] potuit absolvere.
et debeo [illegible] ad illum qui [illegible] absolvisset eum. Item
de sacerdote qui [illegible] excommunicatus [illegible]
[illegible] absolvit [illegible] absentem et ignorantem
[illegible] valet [illegible] absolutio. Item. [illegible] absolutus
[illegible] debet [illegible] pro excommunicato [illegible]
[illegible] certus de absolutione [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] sit excommunicato [illegible]
de iudice qui dat licentiam alicui celebrandi [illegible]
ab [illegible] iudice. Item de illo qui dat alicui licentiam
[illegible] cum illo qui excommunicatus [illegible]
[illegible] Item [illegible] debent dari [illegible]
[illegible] pro [illegible] lata. Item. [illegible]
[illegible] contra [illegible] Et si concedit [illegible]
alicui celebrare in loco [illegible] suspensa [illegible]
sententia [illegible] si concedit alicui [illegible] excommunicato
cum [illegible] principalibus [illegible] sententia [illegible]
non valent [illegible] [illegible] suspende-
[illegible] quo ad [illegible] et locum quo ille celebrabit [illegible]
[illegible] revocat sententiam latam [illegible]
[illegible] licentias valent [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] illorum qui [illegible]
[illegible] [illegible] sententia [illegible]
[illegible] legitima et [illegible]
[illegible] lata [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et revocantem excommunicationem [illegible]
[illegible] ex toto [illegible] effectus [illegible]
ad [illegible] illam. [illegible] excommunicatione qui [illegible]
[illegible] excommunicato [illegible] [illegible] aliquem excom-
[illegible] sententia [illegible] est [illegible] iura [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] per tuas [illegible] sententiam [illegible]
[illegible] [illegible] iusta [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Temerarium [illegible] temere iudicare [illegible]
[illegible] [illegible] iudicat [illegible]
in perpetuum [illegible] platus [illegible] sacrilegium
facit [illegible] excommunicationem [illegible]

Nota in casu de illo qui a se excommunicatum [illegible] fecit absolvi absentem et ignorantem.

Nota in casu de iudice qui dat licentiam alicui celebrandi in terra a se interdicta et cetera.

Nota in casu quod platus in [illegible] papa sequitur sacrilegium facit [illegible].

Nota quod si episcopus communicat cum excommunicato a se tacita posita hic in textu et in apparatu attende et precedas.

Quod si episcopus communicat cum excommunicato a se non [illegible] in excommunicationem. Videtur quod non [illegible] nullus potest esse iudex [illegible] iiij. q. iiij. [illegible]

Tanto [illegible] capitulo et illud [illegible] f. e. [illegible] usque tunc [illegible]. Pro tamen quod [illegible] de [illegible] absolvendi [illegible] et [illegible] quod [illegible] non debet [illegible] tenetur absolvere;
[illegible] absolvatur [illegible] de [illegible] in periculo mortis [illegible] mandet [illegible] vel delegatus
aliquis absolvi in forma ecclesie [illegible] ei mandatur sic absolvere [illegible] ordine. [illegible]
[illegible] potestatem absolvendi [illegible] formam [illegible] mandantur [illegible]
absolvat [illegible] forma ecclesie [illegible] scienter [illegible]
tenetur absolvere [illegible] dicitur. Absolvo te ab ista excommunicatione [illegible]
[illegible] non datur absolvere [illegible] potest aliquis absolvere [illegible]
[illegible] voluntate potest manumittere. ff. de manumissionibus [illegible] c. vi.
[illegible] iudicium. [illegible] et testes.
Fautor ei [illegible] participare [illegible] supra [illegible]
[illegible] fautor [illegible] sententia [illegible]
[illegible] excommunicet aliquem [illegible] cum eo [illegible]
[illegible] in maiorem excommunicationem [illegible]
[illegible] excommunicet [illegible] fautoribus [illegible]
[illegible] sententia excommunicationis [illegible]
[illegible] excommunicato [illegible]
[illegible]

[illegible] et suam [illegible] potest [illegible] pene [illegible] supra
[illegible] excommunicato ab excommunicatore absolvendus [illegible]
[illegible] iudicem [illegible]
De arbitris. [illegible] potestate [illegible]
[illegible] vassallus [illegible] excommunicatus [illegible]
[illegible] absolutis [illegible] fidelitatis [illegible] excommunicatus [illegible]
[illegible] ab aliis excommunicatis [illegible]
[illegible] cum eo [illegible]
[illegible] excommunicato [illegible]

Quod si tenetur iuramento solvere non est in textu et apparatu.

[illegible] Quod si teneor [illegible] debitor [illegible] excommunicatus [illegible] vassalli [illegible] excommunicatis et de vassallis [illegible] fidelitatis [illegible] excommunicatis. xv. q. vi. [illegible] non permaneat

[illegible] in impare [illegible] potest

in ius

ar. ff. de conditionibus in
initatos. Sed hic
ego possum petere
ab excommunicato quod
mihi tenetur solvere vel fa-
cere ne alias de mali-
cia sua lucrum repor-
tet. ut extra e. Si vere.
et extra de excep. cum inter.
iiij. q. i. c. i. tamen non
teneor ei persolvere
quia ipse non potest a me
petere. dicit enim lex
quod ubi nulla petitio
nulla mora. ff. de re.
ob. Si pupillus.
Solo. videtur quidem quod
licet ille non possit
petere. ego tamen debeo
persolvere eidem usura-
rio cui promisi inter-
posito iuramento per-
solvere usuras. Extra
de usur. Debitores ex
promissis. Alii dicunt quod
non debeo persolvere
sed debeo deponere
ille in ecclesia donec sit
absolutus. et sic
talis agetur ei ne
gravium ut per hoc cita-
ret ad satisfactio-
nem. Hec ultima opi-
nio verior est et securior.
Si vis tenere primam
consilio quod vetat debi-
tor cum testibus adeo
non conditione dicat
sibi talis testes quod ego
pono hanc pecuniam quam
solvere debeo pro munere
causa uxori sue vel filio
vel suo vel illius ac-
cipienti nomine suo
et ipso presente. Et non

Simile

Nota in appa. summe quod
licet passim accipere
elemosinam ab excommunica-
tis etc.

ar. bona lo.

Illud vocati ab eis in ius tenebuntur venire aut poterunt etiam deducere in iudicium
coram eis ipse excommunicatus alias conveniendi. Responsio. Si in perniciosis eos quod sic. quia si vo-
cati stare noluerint coram eis videntur esse contumaces et negligentes ... hic reperitur etiam quod
tantus eis debitor solvit quia sibi excommunicato. Si autem quesierint
suos coram eis sicut excusantur per causam necessitatis. Sicut si quis tradiderit
terram excommunicato et spoliatus a pedone recuperet rem suam per iudicem ex-
communicatum. Item quia conquerendo coram iudice excommunicato confert ei iurisdictionem
tantum ad salutem anime sue. quia ad salutem anime eius pertinet reddere unicuique ius suum.
Item quia aperitur via predonibus et raptoribus si impune possent grassari
in alios. Et quia videt iustitiam sibi subditis et quia sibi excommunicatus potest exigi
et recipi ab eo. Excusantur ergo quilibet in his casibus conveniendo iudices excommunicatos.
quod extendo ad illum qui conducitur sive ad aliquid praedio vel domo quam tenet ab ex-
communicato. hic non pertinet aliquid ad iurisdictionem eius. Quod forte sit conveniendo quod
defendendo habet reos. ne sub excommunicatis iudicibus habent vendere compellantur. Sed
in aliis casibus conveniendo habent iudices iudicibus vel dominis excommunicatis. puta. Item
videndo et similibus non excusantur quia non videtur de predictis exceptis. xi. q. iij. Qm
multos. Ar. Ibi dicitur quod papa fidelibus absolvit a iuramento fidelitatis
qui tenebantur comiti excommunicato. Et in c. Nos sanctorum. dicitur quod hii eos qui excommunicatis fide-
litate aut sacramento astricti sunt a sacramento absolvimus. Et in c. Iuratos
de fidelitatem quam christiano principi iuraverant deo et sancti eius adversanti nullo
cogatur auctoritate persolvere. Sic est. Ibi ab excommunicatis exigi possunt et recipi quidem
ipsis. c. Cum inter. dicitur quod conveniens excommunicatus reconvenire non potest. c. i. de quo
excommunicatus non potest accusare. Unde quod ab hoc. Item contra et preterea si solvas habet
potest meo dici quod non teneris solvere vel deponere quousque excommunicatus. quia intelligit
tacite in iuramento vel obligatione si talis permanserit cui liceat solvere. Ar. xxij.
q. ij. Sequitur arbitrium. Credo verius quod si ex avaritia vel ex zelo iustitie distu-
lerit solvere. peccato quo ad deum licet non puniatur quo ad ecclesiam. sicut hebrei
qui ex cupiditate bona egyptiorum asportaverunt peccaverunt. Quamvis ipsi obe-
diendo fecerunt meruerunt. Sed in ipsis et nomine dei et ad sic solvere. Responsio. Credo
quod sic quantum ad veritatem. Sed non ideo quantum ad rem fuerit et opinionem homi-
num et ex forma rei sufficiens. Sicut excommunicatus compelli videtur per procuratorem.
Extra de iudicio. Intelleximus. Et tamen si in privilegio queretur ab actore non tenetur
actor. Sicut non precario fui. hic debitor qui solvit perdidit excommunicato quod ei adii-
cit. Item vendendo eis sunt excommunicati. Responsio. Si emat vel vendat vel
tale faciat nomine excommunicati non est conveniendi cum eo. Sic nec cum excommunicato. Si
tale quid nomine suo faciat potest cum eo agi. dummodo non fiat fraus animo
ut aliud agatur et aliud simuletur. Item quod nulli possit recipere vel excommunicato
vel ei mittere munus aut nuntios aut exenia. Responsio. Nullum hoc licet. quod sicut
notatur hic xi. q. iij. Quoniam multos. per litteras. nuntios. exenia vitanda. Alias Item
nunquid licet passim et indifferenter accipere elemosinam ab excommunicatis. Responsio. Credo
quod non. nisi in casibus exceptis. scilicet in casu necessitatis. Et aliter quod tamen non credo esse restri-
gendum ad extremam necessitatem. Nec sufficit ad excusationem quod longe
non posset commode et de facili habere unde aliunde. Item de illo qui recepit
munus ab illo qui erat excommunicatus. Responsio. Si probabiliter excusat eum ignorantia
non est excommunicatus. Sed scienter cum talis excommunicatus recepit munus ab eo

cōmittat et sic intelligatur. vel dic quod si ipse est factus hereticus. vel alias hostis et persecutor ecclesie pauperum pupillorum viduarum vel aliarum miserabilium personarum et propter hoc est excommunicatus. tunc nullo modo est ei solvendum. Secus est faciendum propter suam oppressionem. Item in casu. Si pugnatur per hostes rei publice uolentes in forti brachio ad patriam expugnandam et iste excommunicatus se opponit et adiuvat pugnantes pro patria. tunc ... est ei solvendum. Et vassalli domino suo debent cum sequi. xv. q. vi. Julianus. Item pone quod aliquis de hiis casibus prestet ad excommunicatum vel alias ad salutem pertinet vel loquitur excommunicato spiritualia ubi non maiorem incurrit ut ap(osto)l(u)s eius excommunicatum magis proficiat. Sed si loquitur in minorem excommunicationem. Idem si peccat propter talia illicita ex talium incentive ineptam. Ut quod sic. quod non facient mala ut veniant bona. Contrarium tamen est ubi quod non incurrit in canonem nec peccat. xv. q. vi. de ... de parta. xxiii. q. iiii.

i casu nō cōcesso excoīcatus ei dedit propter receptionem non propter retentionem. si tenetur illud restituere illi qui dedit. Sed in qualiter convertat in prima illud erogaverit in pios usus. Si ad hoc idonei poterit. Si tamen restituatur ad illum qui dedit in detestationem excommunicati in ... excommunicati. Credo quod bonum facit in eo casu cum acceptis illud munus a sciente de excommunicatione. Item quid de illo qui debet dare fratribus certam summam singulis septimanis. cum sciunt quod in brevi excommunicatum rogaverunt unum de amicis suis quod certam summam daret pro eo fratribus ut sic ... mandatum pruntens se super hoc ei satisfacturum. Numquid fratres tunc satis debent recipere illam summam ab illo. Responsio. Si fratres non procuraverunt nec peccaverunt recipiendo ab illo amico dante nomine suo. nec ille peccavit qui ita providit sibi in futurum pro suo motu et pia intentione. sciens quod fratres nichil reciperent ab eo tempore excommunicationis. Si a procurationibus fratribus esset hoc factum. illicitum esset. Sed ille amicus pro nomine daret. Et fratres in hoc casu faciunt fraudem canonis qui prohibet communicare cum excommunicatis. Fit autem fraus canoni vel legi. cum salva superficie littere per aliquam adinventionem dolo malo sententiam eius vertitur. Item numquid ab uxore vel familia excommunicati possumus recipere aliquid. Responsio. De rebus paternalibus uxoris hiis si eas dedit nomine suo. possumus accipere. De dote a rebus si aliquid donat nomine mariti tantum. aut nomine mariti et suo. non licet accipere sicut nec ab ipso excommunicato. Si autem nomine proprio tantum et concessum est ei a marito tacite vel expresse dare de rebus communibus cum voluerit. accipi potest quod illa dederit. Numquid non licebit non propter periculum excommunicationis. Et quia maritus habet omnimodam administrationem rerum hiis quam concedit uxori. Si autem dubitetur utrum nomine suo vel mariti vel utriusque simul illa dedit cum bona tenendum est etiam et dimittendum incertum ne recipiens committeret ... Eodem modo distingue circa familiam ut non recipiat quod dedit ex parte domini. Si autem nomine proprio dedit aliquis de familia de portione ipsum contingente. sicut fit in multis potentum ut ... qui habent de feodo certas portiones eorum quas pro suis consumant licet accipere. Item credo si concessum est servienti a domino vel consuetum sciente domino et non contradicente. quod servientes nomine proprio dent de hiis victualibus dominorum suorum. Ita tamen quod hiis concessiones non fiant in fraudem canonis. Ideo qui excommunicatus sciens quod non recipient ex parte eius dat licentiam servienti suo dantem aliquid de suo. Si autem tamen licentiam dederit servientibus dare sicut dictum est de uxore. Item numquid licebit in hospitali in domo excommunicati ipso absente. aut simile in panem aut vinum ad celebrandam missam. Responsio. Credo quod non licet. nec recipiat et recipiam ab uxore eius et dispensatore secundum quod dictum est supra circa dona. Item numquid licebit in hospitali vel recipere necessaria in domo excommunicati quam in medio sui custodia. Responsio. Si ex confidentia amicicie hoc facio. non licet. quia sic quodam modo communico cum eo et oblige me ad amicitiam et ei consentio. Alias si credo eis displicere cum sciunt furtum aut aliud factum contra quod et uxorem excommunicatam non licet. Item numquid sit predicator de ... uxore excommunicati vel familiam ut in predicationibus nomine proprio dent aliquid de rebus hiis. Responsio. Non debet hoc facere vel docere propter quod laudo nobis de cupiditate rei aliene aut de duplicitate aliquam aut quod preter voluntatem mariti aliquid clandestine recipiat ab uxore. Praeterea cum uxores et mariti talia nesciant dicendum est et ab omni specie mala abstinendum sit. Et pensando non solum quid liceat. Sed quid expediat et quid deceat. Julianus. Ibi dicit quod cum Julianus perpetuus paganus produceret aciem pro defensione rei publice obediebant ei. propter. Sibi quod de legatis cum.

Nota in appellatione contra fiat fraus canonum.

Nota in textu de eo qui loquitur cum excommunicato de hiis que pertinent ad salutem temporalia tamen.

Recedite. xi. q. iii.
Qui precessor. et est ex-
pressum iure novo.
Extra e. Cum voluntate
de sen. ex. Inter no-
bis. Consulo tamen
talibus qui non laxent in
hoc lubricas ... cum do-
lore et ita distincte se
faciant quod aliorum cor-
da qui forte ipsorum
intentionem ignorant
quod non sciunt est non lecatur.
Quid si aliquis celebrat
excommunicato in casu non
concesso. Nunquid peccat
mortaliter. Credo quod sic
si scienter celebrat ei et
in casu non concesso
ut dictum est maxime
si novit ius. vel si
est clericus. De talibus
autem nichil dico. Hoc
quod studio suo obligan-
tur et contemptui irretian-
tur ... sponiunt nisi
digna satisfactione
volentes prevenire
nobilitate prorsus
absolvi. xi. q. iii. Ex-
cellentissimus. Item
Quid si velint communi-
care expresse quo nec
ingerent se divinis sub
ea nolunt confitendo
suscepi ut ceteris
metus incutiatur.
xi. q. iii. c. ult. et est
expressa decretalis in ma...
...
...
...

Intelliguntur mandata ... cum exponi non possit ... Recedite ... [illegible]
[illegible]

No. in textu de pena ... in excommunicato in casu non concesso.

Item

No. quod appellatur contemptus

Ignorantia iuris non excusat in talibus ... Contemptu. Contemptus ... appellatur ... Conditio excommunicati.

per coactionem attractus, aut per metum inductus. In primo casu dicas talem communicantem excommunicato non teneri, cum magis pati quam agere videatur. In secundo vero casu metus culpam attenuat, sed tamen non prorsus excludit, cum pro nullo metu debeat quis mortale peccatum incurrere; talem excommunicationis labe communicans inquinari. Ex. de his que vi metusve causa fiunt, c. ad id. xv. q. v. Item preterea tamen communicare volenter [illegible] producibus in [illegible] grandem magnam et periculum animarum [illegible] excommunicatus omnino [illegible] ad se colonia aliorum [illegible] q. iii. Item [illegible] ex. de [illegible] xxiiii. [illegible] excommunicato non vitare in [illegible] magis [illegible] vitari periculosum [illegible] multare si quod [illegible] in eo sit excommunicatus [illegible] delicto. Non [illegible] sed cum ex aliis [illegible] pendeat [illegible] periculo potest non vitari. Item quero utrum excommunicatus possit aliquo casu excommunicatum [illegible] vitare. [illegible] Item si [illegible] an alii omnes teneantur evitare eum. [illegible] vitari [illegible] solutus ad [illegible] teneatur similiter evitare. Item quero utrum excommunicatus possit dicere officium suum saltem ex toto. Item quero, si quis sit socius in hospitali vel in claustro sit excommunicatus, utrum alii teneantur statim exire.

franc.

in dec. [illegible] de illo qui communicat in crimine ipsi excommunicato. per coactionem absolute intelligitur. per metum. hoc intelligendo quando metus qui non cadit in constantem virum. Tho. [illegible] si est talis qui cadit in constantem virum excusat, ut dixi. [illegible] communicans excommunicato [illegible] incurrat excommunicationem minorem. Et ita videtur sensisse h. xi. q. iii. quoniam multos. Sed hoc expresso videtur humanior et verior. [illegible] causa necessitatis excusat, et [illegible] causa utilitatis que [illegible] est. [illegible] tamen hic videtur sentire quod nullus metus excusat quin communicans cum excommunicato in crimine [illegible] incidit in minorem excommunicationem. Item [illegible] quod debeat mala tolerare quam malo consentire, quod est peccatum mortale. Quid si aliquis assurgit vel reverentiam exhibeat excommunicato, aut tenuiter ei salutanti aut moveat labia quasi resalutans eum. [illegible] tamen non dicatur, scilicet eo ipso incurrit excommunicationem minorem aut maiorem, si est excommunicatus cum participantibus suis. Item [illegible] excusatur a maiori excommunicatione ille qui propter familiaritatem aut metum communicat cum excommunicato cum communicantibus suis. Sed ad hoc dic quod cum pene non sunt extendende, si excommunicato assurgatur vel exterior reverentia exhibeatur sine obsequio [illegible] [illegible] ex hoc solo non incurritur minor excommunicatio vel maior, quod hoc facere non est communicare. Ad sextum dic quod si propter familiaritatem expressam in c. xi. q. iii. quoniam multos communicat quis excommunicato, incurrit excommunicationem minorem vel maiorem. Item et idem de illo qui communicat propter metum qui potest cadere in constantem virum, maxime secundum opinionem quorundam, et quod [illegible] cum excusat communicantem cum excommunicato [illegible] a gravamine sive excusat [illegible] minori excommunicatione, excusat et a maiori communicantem cum excommunicato cum participantibus suis, non a presente [illegible] aliud sit expressum. preterea [illegible] familiaritas que non est expressa [illegible] non excusat participantem cum excommunicato a minori vel a maiori excommunicatione. Item [illegible] licet sibi excommunicato [illegible] Et in quo licet [illegible] licet et sibi. Et tamen ei scribitur [illegible] est [illegible] tandem [illegible] Sed [illegible] accusationum [illegible] [illegible] cum aliis [illegible] dicit eum qui salutatur ab excommunicato non debet resalutare eum, ne sic communicet ei in [illegible] Sed potest dicere [illegible] Quod dicere non est ipsum salutare. Sed potest ipsum de culpa sua arguere et ad [illegible] [illegible] absolutionem movere, quod licitum est. [illegible] et male [illegible] de illo qui communicat [illegible] quod non [illegible] metu [illegible] [illegible] ut dixi [illegible] Si [illegible] quod si episcopus communicaverit reputaverit aliquid de [illegible] subditis excommunicatum pro [illegible] ille [illegible] non debet se ingerere communioni eius, licet alii possint ei communicare donec [illegible] Non vitare [illegible] excommunicatos quam alios, quia excommunicatus excommunicatum vitare tenetur, quia [illegible] sit excommunicatus [illegible] exemptus est a canonicis statutis. [illegible] [illegible] excommunicatus hoc cumulat peccato si [illegible] ecclesiam vel aliorum communioni se ingerat. [illegible] [illegible] contra [illegible] et male ut [illegible] excusantes talem [illegible] quod [illegible] non tenetur se reddere notabilem de excommunicatione [illegible] quod facere si vitaret communionem aliorum, quia cum aliis non debeat eum in publicum [illegible] ipse tenetur se prodere ut dixi. Sed non est [illegible] quia non est in potestate alterius eum corrigere [illegible] eum vitando. Sed in potestate ipsius est quod ipse se corrigat et absolutionem impetret. Item quero

Nota in apparatu [illegible] licet sibi excommunicato [illegible] et [illegible] respondendi sit salutanti.

Nota in apparatu quod excommunicatus [illegible] excommunicatum vitare tenetur.

[illegible]itare.

An tenentur uel non possunt ei communicare. ¶ Solo
ad primum dicas quod excommunicati maiori excommunica
tione uel interdicti siue suspensi ab ingressu ec
clesie nullo tempore debent intrare ecclesiam quamdiu
sunt in sententia. ar. xxiiii. q. iii. si episcopus. d.
xxi. clericos. in fine. Si uero est excommunicatus mi
nori excommunicatione tantum tunc licet ei non intra
re aliquam sit ab eo uitatus. Et tamen intrare causa
orandi cum nichil dicatur quod etiam in ecclesiam non conce
datur non uidetur peccare quia non est remotus nisi
a sacramentis. Immo forte posset intrare ad horas
diuinas tamen non ad missam. secundum Laurentium. u. dictum est.
¶ Ad secundum autem dico quod excommunicato intrante
ecclesiam si manifestum est eum esse excommunicatum de
bent statim exire omnes. xi. q. iii. sicut apostoli.
xxiiii. q. i. omnis qui. Si est occultum. Si qui sunt
qui sciant secrete esse excommunicatum exhibito si
possint euitare. Ita quod non timeatur scanda
lum uel proditio. Alias non exhibite quia in secreto de
bent illum uitare et sic in publico. vi. q. ii. si
tamen. Extra de sen. ex. Cum non ab homine. ¶ Ad
tertium dicunt plerique quod sacerdos si sacrificio missam
non debet dimittere quia non debet relinquere officium inter
pletum. vii. q. i. Sicut uir. Et dicas hic quod si de
plano si est occultum. sed si est manifestum mo
neat eum publice ut exeat. Si non uult exire
et illi dominum relinquunt canonem post diuinitate. ar.
xxiiii. q. i. omnes quidem. Si uero inchoauit canonem
et postea intrauit ecclesiam excommunicatus uel postea
uidet eum quod prius non uiderat licet consecrare
dico et tamen eo tamen canone finito admo
nito ut exeat. de con. di. ii. relatum. ¶ Ad
quartum dico quod post etiam clericus excommunicatus dicere
horas suas extra ecclesiam orando et in silentio. ar.
xi. q. iii. Si quis. extra. ii. ex. de peni. quod in te.
¶ Ad quintum quod ultimum dicas sicut dixi in
scholio ut distinguas utrum sit occultum et tunc
uitetur in occulto et non in publico. An ma
nifestum et tunc uitetur ubique. hoc tamen non quod
tunc dicitur quis scire aliquem excommunicatum cum ui
dit illum uel audire clericum in casu non consensu.

¶ Magister querunt hic. Sed quid de confessione. Excommunicati si occulta
sunt manifesti. Ingressum. et eius esse sed ecclesia siue
suo ab officio tamen uel in totum a sacramentis causa tamen quod non
possent orare in ecclesia. ¶ Ibi audiunt diuina. Item uel ar.
orandum forte. Sed eius esse extra et si inuentum ad transeundum
et extra ad aliud locum inferiorem diu tamen non celebrantur
diuina. Ut cum xpistiani. Ibi dicitur quod uir qui dampnatur
te abstine debet ab ingressu ecclesie donec sunt absoluti
aliquid ideo est prima. sed lex de consilio. In capitulo clericos
dicitur quod ostiarius hoc habet officium ut fideles in ecclesiam re
cipiant et respuant infideles. Non intrauit. dum
hoc faciat eo uolentia. Ad missam. Credo sine ...
dictum quod et multo potius intelligere. dum tamen ibi non celebret quando
minor excommunicatus non separatur a participatione sacramentorum
qui sola perceptione consistit. ut extra. de cle. ex. Si celebrans
h. tamen nominatur. xi. q. iii. Si inimicus. quod etiam ab ingressu
ecclesie separatur. quod non credo. Sed tamen credo quod si excommu
nicatus perceptum non debet recipere cum aliquis post agnitionem
quod osculum illud succedit loco communionis eucharistie. Ex
uel procurante quod exeat ille. Sicut apostoli. Ibi dicitur quod
excommunicato scienter in domo locutus fuit uel communi
cationem fecerit. Item est omnis qui. dicitur quod lauatis locis
gestis exeunt de lauacris illorum ad quas lauacra
lauaretur dicens fugiamus hinc ne lauacra com
municantes in quibus excommunicatus lauatur ruinam
uel proditio. Id est manifestatio excommunicati contra
te in publico. In publico tamen uitandus est contra
excommunicatus. et etiam ad secundum eandem aliquando
patrem suum post uitauit. Ita quod profuturum alicui
reddatur notabilis ex illa uitatione. Si tamen. Sic hic
quod si alius. Item est. Cum non ab homine dicitur de excommunicato notorio
denunciato quod uitandus est tamen in occulto si occulta
est ei excommunicatio. Relatum. Et quod non debet dimittere officium
finito. Id est postquam finierit canonem et receperit
communionem. Exeat etiam dicatur quod postcommunio. Relatum.
Ibi quod est sacrificium et si ipse sacrificans postquam est
dignoscatur. dicere quod te cum quale ..ti debet excommunicare
in ordine. Si quis extra. Ex illo est hic quod clericus excommu
nicatus non debet facere matutinas uel uespertinam sacrificium
id est horas dicere quam in officio sicut prius. Qui extra in te. [?]
dicitur quod si credo clerici in conuentualibus ecclesiis duo simul
uel tres horas canonicas ualeant legere. Et propterea
te. uitetur ubique. Sed credo quod excommunicato intrante claustrum uel domum alienam. Item hic tenentur alii exire.
Cum et notatur. h. xi. q. iii. Excommunicatos. quod scolaris qui habet socium excommunicatum in domo non tenetur exire
sed potest remanere in eadem domo. dum tamen non communicet ei in cibo uel potu uel loquela et huiusmodi. Credo et quod hic

vel sile. vel erat presentis et audivit ferri sententiam. vel ille tunc excommunicatus platus ipsius excommunicavit. maxime si dicit episcopus [illegible] prie ei. vel est publica fama ipsum esse excommunicatum. vel per levem famam non debet dubi formare sententiam. xxiij. q. v.

scolaris [illegible] cum [illegible] vel quod exeat de domo vel ipse faciat se absolvi. Quid si hospitatus sum in domo et [illegible] publice excommunicatus numquid teneor exire aut surgere de mensa si [illegible] ad illam. Respondeo de via teneor surgere de mensa non obstante scandalo ipsius vel aliorum. si forte [illegible] scandalizentur. quia scandala non vitamus doctor veritatem violentes. Si autem occulte excommunicatus non surgere sine periculum surgere sum nota ei [illegible] casu. Si cum publice excommunicatus non teneor exire de domo in qua receptus [illegible] [illegible] ipso [illegible] dum tamen possim habere locum separatum ita quod non oporteat me in aliquo [illegible] cum eo si tamen non timeo quod hoc scandalum infirmorum. Quid ergo quod scio [illegible] esse receptum aliquem publice excommunicatum in aliqua domo quod possum ubi recipere hospitium; si tamen [illegible] est locus quod [illegible] possum colonem eius vitare. Respondeo non [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod fecit. vel timeat scandalum infirmorum. vel non potest ibi [illegible] declinare a cione eius. Si autem publice excommunicatus recipiatur ad mensam si recipis tamquam [illegible] Ita quod paratum ei [illegible] consilium et vitare in omnibus [illegible] [illegible] aut si recipiatur tamquam [illegible] non excommunicatus [illegible] teneor [illegible] vel domum relinquere si recipias in tali loco vel ad talem [illegible] tamen remotam quod [illegible] iudicari possit quod ego [illegible] [illegible] ad eandem mensam mecum non credit vel non [illegible] cum illo excommunicato non teneor [illegible] timeam scandalum infirmorum non intelligentium [illegible]. Quid si vocatus fuerit vel invitatus ad aliquod festum [illegible] [illegible] ibi aliquem quem scio publice excommunicatum numquid teneor recedere. Respondeo Credo quod sic. ex quo non debeo esse [illegible] ubi [illegible] sedeat ad aliam mensam quam ego vel [illegible] in alia camera [illegible] ego. quod [illegible] talis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad illud festum [illegible] colicare [illegible] [illegible] ad eandem mensam [illegible] ad [illegible] non est [illegible] de isto casu [illegible] de primo precedente. Vel sile. vel stare [illegible] [illegible]. Quid si dicat mihi [illegible] in confessione [illegible] teneor eum vitare saltem in occulto. Respondeo etiam dicunt quod [illegible] quod non sciebat sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Si sacerdos. quod dicunt quod [illegible] teneor [illegible] vitare excommunicatum [illegible] [illegible] cum [illegible] talem [illegible] [illegible] [illegible] confessio si tamen [illegible] vitet [illegible] in occulto [illegible] [illegible] [illegible]. Alii dicunt quod [illegible] casu vitandus est. xv. vi. q. vi. Si tamen [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] quod ibi dicitur [illegible] [illegible] [illegible] confessionem [illegible] alio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si autem excommunicatus extra sigillum confessionis dicat mihi se esse excommunicatum [illegible] teneor eum vitare in occulto non in publico nisi [illegible] publice excommunicatus. Si sit episcopus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel sacerdos [illegible] [illegible] dicat denuntiando illam sententiam vel si dicat quod excommunicaverit eum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacerdos [illegible] [illegible] si dicat quod eum excommunicavit auctoritate [illegible] [illegible] [illegible]. Si autem dicat se excommunicasse parochianum alienum auctoritate [illegible] non teneor ei credere [illegible] [illegible] de mandato [illegible]. Si non dicat mihi hoc denuntiando excommunicationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possent esse inimicicie inter episcopum vel sacerdotem et parochianum suum quem dicat se excommunicasse ille [illegible] sacerdos quod non teneor credere nisi illum vitare nisi alio [illegible] [illegible] [illegible] illius constaret mihi de illa excommunicatione. Si autem dicat mihi vel episcopus vel sacerdos quod vidit parochianum suum [illegible] facientem aliquid propter quod incidit in excommunicationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non tamen teneor talem vitare nec in publico nec in privato [illegible] ad [illegible] [illegible] excommunicationis [illegible] [illegible] forte [illegible] dicat mihi hoc. quod tamen [illegible] excommunicatus est [illegible] [illegible] cum aliis in casu [illegible]. Si [illegible] [illegible] aliquem esse excommunicatum [illegible] [illegible] occultum in quo non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] me [illegible] colonem eius [illegible] possum vitare sine scandalo [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] excommunicationis [illegible] [illegible] ei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scandalum [illegible] [illegible] [illegible] casu. Respondeo [illegible] discerni [illegible] [illegible] [illegible] de omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Excusabilis est et ignorantia. [illegible] aliquis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible] [illegible]. Si autem talis [illegible] [illegible] [illegible] non teneor vitare eum in [illegible] ne forte denegem ei colonem debitam. publica fama. [illegible] [illegible] esse quando publica fama est quod [illegible] publice excommunicatus vel quod notorie fecit aliquid ex quo [illegible] in excommunicationem [illegible] [illegible] non solum si publica fama est ipsum esse talem excommunicatum. teneor

inde
teneret
mensam

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
publice

eum vitare. Hoc et si audio a fidedignis vel a fidedigno qui audierunt eum denunciari excommunicatum in ecclesia vel viderunt eum notorie commisisse aliquid ex quo incidit in excommunicationem, teneor eum vitare tam in publico quam in privato donec inquisierim super hoc plenius veritatem; si tamen per alios certificari possim super hoc. Quod ergo agitur de publica vel notoria excommunicatione possum tunc ne in hoc parte laborem crassa ignorantia quod non excusat. Et quod hic dicitur non teneor nisi de denunciatione que fit in ecclesia vel de facto notorio. Si non veniunt ad noticiam excommunicationis huius et inquirendo et audiendo ab aliis qui interfuerunt. Quid si non possum certificari per alios quod aliquis per se vel aliquis excommunicatus fuit publicatus rome. Respondeo non vitabo ipsum in hoc casu. Sed numquid teneor ab eo inquirere. Respondeo credo quod sic si probabiliter credo quod dicat mihi veritatem et maxime secundum quod laborare ignorantia videtur. Alias non teneor, presertim si credam quod ex huius interrogatione scandalizetur. Si vero audivi ab aliquo fidedigno aliquem esse excommunicatum ex occulto facto absque publicatione sententie, numquid teneor de hoc inquirere. Non teneor ab aliis inquirere sed nec ab ipso. Nec sic talis quod credatur laborare ex ignorantia; quod nescio preterea quod si inquirere coram homine et quamvis non tenear inquirere de facto eius vel excommunicatione, teneor tamen illam vitare ne inquirere si coram homine si sit excommunicatus. Si vero publica fama est aliquem esse excommunicatum ex facto vel contra quod non est publicata sententia super hoc non teneor talem vitare nisi tamen deinde cum super hoc se purgare tenuerit vel in purgatione defecerit; et in hoc casu loquitur canon extra de cohabitatione clericorum et mulierum. Cum desideras. Quod ad hoc extra de hereticis ad abolendam. xi. quaestio iii. Hoc videtur. Ubi dicitur quod ille sive sit qui excommunicationem suspicatur quod in fama esse aliquem qui fecit indicanit. In capitulo Cum desideres dicitur si fama est publica aliquem hec videtur. Extra.

hoc videtur. Extra. e. Cum desideres. ii. q. i. Primo. xi. q. iii. Non solum. et infra. d. lxxxvi. Si quis. Item. et illos qui incurrunt manus violentas in clericum. quamvis si aliquid ratione officii sui, puta cantor. Sacrista. ostiarius. et similes. Item. Si clerici tenerores.

qui fecit indicanit. In capitulo Cum desideres dicitur si fama est publica aliquem vasalle clericum vitandus est donec se purgaverit vel si hoc fuit ab domino. Primo dicitur nullum iudicetis suspicionis arbitrio. Sed primo probate et postea sententiam caritativam. Quid de illo quem audivi publicari excommunicatum vel vidi incidere in canonem et postea non video eum usque ad annum vel biennium. Teneorne vitare eum donec mihi constet de eius absolutione. Respondeo si est homo qui credatur esse timorate conscientie et timens salutis et maxime si eo tempore quo constituit de eius excommunicatione fuit absolutus sententiam, tamen quod non fuerit possum probabiliter credere quod sit absolutus et eum vitare. Arg. extra de officio ordinarii. Ex parte. vi. eodem. Sed numquid sic credendum si non impetraverint veniam absolutionem a curia non compellor eum vitare. Si vero in purgatorem iudice. Si vero fuerit contumax et hic excommunicatus in sententiam, credo eum esse vitandum donec probabiliter presumatur de eius absolutione vitandus dico. Sicut ante dicitur ab initio. Scilicet in publico et in publico. Si in occulto. Item quid si audivi aliquem publicari pluries postea invenio eum ubi nichil scitur de eius excommunicatione. Vel ubi sit publicata sententia eius cum aliis sic publi-

cum. Teneorne vitare eum publice et sic reddo eum notabilem de excommunicatione illa forte cum magno eius dedecore et dampno. Respondeo hic notatur. v. q. i. Quod quamvis sciam aliquem esse excommunicatum non teneor eum vitare publice. Si vero nichil scitur de eius excommunicatione. Si sit publica sententia eius et alibi sit publicatum; et si non invenio eum potest benignius dici quod si possum facile probare excommunicationem quam audivi publicari quia forte habeo testes vel instrumenta ad hoc probandum, teneor eum vitare vel utique cum invenero. Si autem probare non possum, non teneor eum vitare publice sed inveniam eum in occulto penes quod infra. Si audivi sententiam publicari. Arg. ad hoc extra. Omnis utriusque sexus post. Cum in tua. Non solum. Ubi dicitur quod bene licet. Quod autem dubius certo preferri. Item. Cum. dicitur quod excommunicator debet usque tenere super denunciatione excommunicatoris. Item. Si quis dicitur quod si quis de quocumque clerico sentiebat provenit ad placitum non tale credat. Quid de

Item autem quomodo teneor eum vitare publice

illis qui afferunt venalia de usuratis excommunicatis publice. Numquid vitandi sunt ab illis qui vident illos afferre inde illa venalia. Item numquid si simpliciter excusat eos ignorantia qui ubi vendiderunt aliquid emerunt. Et numquid licet credere de rebus ibi emptis. Respondeo si potest mihi constare per huiusmodi talium vel per eos constare vere potest quod tales emerunt vel vendiderunt in tali mercato, debeo tales publice vitare. Alias non teneor, si eos invenero vel dum ex parte et notorium est quod ibi comparaverint. Quod huius potest aliquem esse notorium

uno loco: quod non est notorium in aliis. Non tamen propter hoc solum teneor eos vitare publice quod video eos assentientes ve-
nalia que ibi empta fuerint si castronum vel qui ea computant videam. Ad secundum dic quod ex quo lata est sententia in participantes vel
quod non possunt probabiliter ignorare, non excusat eos causa ignorantia quin sint excommunicati. Ad tertium dic quod
talibus taliter emptis potest quis uti eodem, maxime qui non fuit in culpa comparandi. Zelo devotionis. Quid
de sacerdote qui goliardus fuit, cum autem percutit zelo dei. Respondeo si talis est goliar-
dus qui adhuc gravitate percusso clericali incidit in canonem, nisi ille goliardus sit
in minoribus ordinibus constitutus et percutiens ad eius correctionem vel turbet di-
vinum officium vel in alio casu excessu percutiat eum. Adolescentes. a xiiii anno
usque ad xxv. Minoribus. Ergo secus si in sacris. Leviter. Quod dicitur in gravitate. Quid tamen
leviter debeat dici percussio arbitrio boni viri limitandum est. Correctionis causa. Quid
si percutiens dum percutit non cogitat actu nec cogitat de correctione sed tolum culpam
delinquentis, numquid incidit in canonem. Respondeo. Et si de correctione non cogitat in actu si
tamen hunc finem in actu habet in habitu, credo quod non incidit in canonem. Cuiusdam tamen
placet si tamen de correctione non cogitet actu vel habitu, ex quo talis est persona quam
auctoritatem habet puniendi et culpa talis est propter quam merito potest quis percuti, quod percutiens non
incidit percutiens in canonem. Vel secundum eos percutere eum correctionis est percutere pro culpa
digna correctione. Licet autem haec sententia videatur benigna non tamen videtur secura.
Aliquis. Sive laici sive clerici. Propinquos. Licet non sint de familia. Vel minores. Vel extraneos, et
ad clericos et ad propinquos. Et appellat minores gratuitos, inferiores ordine. In magistro
vel scolarium non distinguit inter constitutos in minoribus ordinibus et maioribus. Quid
distinguendum est in patre et matre respectu filii. Respondeo. Credo quod non licet eis verberare
filios in maioribus ordinibus sacris causa correctionis. Vel matre. tamen non video extra de sententia ex. Cum voluntate(?). Quid
si minores diaconus licitum est eis verberare causa correctionis non diaconos vel sacerdotes.
Et hoc dicis credo quod sic. Quid si fratrem videat eiusdem religionis vel alterius aut
etiam aliquem parare facere flagitium aliquid tenere violenter zelo dei ne illud faciat;
quod tamen ullo modo pertinet ad correctionem eorum. Respondeo si talem volentem irruere
ad percutiendum aliquem vel interficiendum vel exire de claustro in apostasiam
aut irruere ad scortum aut aliud flagitium vel factum faciendum teneat modi-
cum ipse in tali remittentem [remittentem] manibus verberando cum ratione religionis cum blandiis
vel aliis et causa iniuriam percussionis non credo me facere in canonem. Credo tamen ipse
possit eum detinere talis similis arbitrio boni viri limitandum est. Ecce quod in ipsa
vincit caritas. Excessus. Nobiliter intellige. Non tamen credo quod si persone aut ma-
gis in corrigendo disciplinam excedat aliquantulum modum in corrigendo propter hoc inci-
dat in canonem, nisi hoc faciat ex malitia aut ex proposito. Corrumpere. Ut quod sit
vindicte vindictam odio vel per iram zelo correctionis et postea vindicte vindicatur vel
alterius illicite cause quod tunc modicum fermenti totam massam corrumpit.
Quid de illo qui a clerico lacessente se cum graviter percusserit et propter hoc motus sine
deliberatione repercutit eum graviter in continenti irratus animo vindicandi se. Haec
non factum tamen plene deliberatione. Numquid incidit in canonem. Respondeo. Ex quo vindicte
vindicte et per iram repercutit eum et non ioco sed levitate non potest dici quod sine delibe-
ratione percutiat. Unde incidit in canonem. Quid de tali ex tali repercussione quod nec se vindicare nec iniuriari tendit. Non
incidit. Quid de illo qui iocose percussus a clerico se graviter repercutit eum graviter, certum est. Si tamen levitate
iocosa. Numquid incidit in canonem. Respondeo. Licet ibi causam in iocum vertat, ex quo tamen secundum conditionem ludi repercu-
tit sine dolo malo, non incidit in canonem. Etiam videtur conditio ludentium quod graviter percussus percussorem suum
graviter repercutere potest, ne videatur in ipso ludo aut minus strenuus. Quod prohibitum. Extra de sententia excommunicationis. xlv. xxv.

zelo devotionis puerili vel adolescentiae vel in minoribus ordinibus constitutos tam ultra quam citra ostiarium leviter causa correctionis percusserit. Item si aliquis clericos de familia sua vel propinquos suos vel extraneos gratuitum illis modo ut corrigantur a suo scolares et socios vel alios suos corrigendos. Quibus patet tales sententiam excommunicationis incurrunt. Ad hoc quod dicitur in antiquo non fuit vel distinctum. Ius autem novo quod excommunicati. Arg. extra de voluntate. Quid si de. Extra de sententia ex. c. Universitatis. bono zelo. Quod tamen fiunt ut ab his correctionis accedant materiam percutiendi vel excessus corrumpere intentionis cum eis incidunt. Quod prohibitum est ad eos concordiam tendat ad novam. Item.

de pueris qui dum essent scolares iniecerunt manus violentas in clericos, postea facti iam puberes petunt absolutionem. Augustinus potest episcopus tales absolvere. Raymundus. Potest iure novo. extra. e. pueris. quoniam. Respondeo in fine nota. Quid de hiis qui magnae potentiae sunt et ita delicati vel debilitati quod laborem eundi ad curiam nequeunt sustinere. Dic quod ipsi etiam absolvendi sunt iniuncta eis cautione et iuxta ipsius consilium erunt corrigendi. extra. e. cum illorum. Quid si aliquis non percutit clericum sed spuit super eum vel effundit super eum aquam vel oleum vel simile. Item quid si includit eum in domo claudendo ostium vel ponendo ibi armatos ad capiendum eum si exierit de domo. Item quid si invenit eum in via et accipit equum per habenas vel aliud simile vel rumpit cingulam sellae ut sic vel cadat vel invitus descendat clericus vel etiam non tangit in aliquo, sed minis et terroribus facit eum stare in uno loco in itinere vel facit eum ire secum quasi captivum. Istos omnes sentiunt quidam communiter doctores esse excommunicatos. extra. e. cum desideres. et c. si. Non enim refert quod tantum ad hoc vadit faciat manus in eum vel in rem ei taliter cohaerentem. extra. de dolo. quod praecedit horam clamidis capti. et de consecratione. cum apposuisset manum ad archam percussus est. et de re ei taliter cohaerente quam eodem gravius punitur quo et ipsa ecclesia xj. q. iij. c. Sicut. xvij. q. iiij. Si quis contumax. Et hoc intelligas in casibus notatis supra e. § item quid si excommunicatus. Item quid si aliquis terrere facit clericum elevato pugione vel vibrata hasta aut ense super caput eius quasi eum percussurus vel rumpit vestimenta eius vel simile videtur quod incidat in canonem quia peccatum et tenetur iniuriarum. De pe. di. i. quid. Si quis pulsatus. Qui propterea.

equum

sequitur cautela

Sed quod canon dicit: si quis violentas manus iniecerit etc. iste non iniecit. ergo non incidit. Item quia haec constitutio cum sit penalis non est amplianda sed arctanda. Unde verba in ea scripta ut iacent sunt accipienda. de pe. di. i. §. hanc autem. vlt. Solutio. In primis duobus casibus non incidit. In tertio vero de vestimentis videtur quod incidat si hoc facit animo iniuriandi, dum ille tenet vestes suas et ipse ea quasi contra vim extrahit. C. i. § preterea. Secus autem si vestes ceciderunt ab eo sepe.

palras

d. hec. Sequitur de facilitate quod ad arbitrium boni viri relictum est. Sed quidem non possumus [illegible] non respondetur absolvi sicut novit Alanus in e. [illegible]. Item minus [illegible] proceribus. Quid si sit minus potentibus clericis [illegible] sit in aliquo forensi facit [illegible]. Respondeo. Non credo quod incidat in canonem. [illegible] ducat ille et ipse hoc non timet probabiliter [illegible]. Quid de illo qui [illegible] clericum asportantem res suas vel alienas [illegible] sitas et per violentiam aufert ei iniuste. Respondeo [illegible] quod incidat in canonem si res illas ei aufert in asportando. [illegible] asportans recipiat et ad locum destinatum. Si autem hoc fecit ex intervallo postquam ille pervenit ad locum destinatum et adeptus fuerit illarum rerum possessionem plene et perfecte [illegible] non licet ei dicere [illegible]. Cum desideres. Ubi dicitur quod qui captivum detinet clericum [illegible] in eum manum non liceat ab eo [illegible] quod ille qui mittat. De dolo. [illegible] xxiij. [illegible] vi. Nolle. Ubi habetur de dolo et de [illegible]. Si quis dicitur quod [illegible] de potestatibus [illegible] venabulis aliquid per [illegible]. Quid de illo qui [illegible] sequitur clericum fugientem in casu illicito [illegible] fugiendo corruendo fugiat et laedatur nec tamen alio [illegible] atur ab illo. Quid et supra [illegible] praecipitet se in aquam vel in aliud praecipitium [illegible] evadat. Respondeo. In isto casu credo quod [illegible] canonem. In hoc non. [illegible] Ubi dicitur quod [illegible] voluntate [illegible] sed lege de voluntate quae aliquo non pervenit ad actum. Si quis pulsatus [illegible] eum levare [illegible] sepe [illegible] percussus iniuriarum actionem habet. [illegible] qui non facit furtum [illegible] est furti [illegible]. In lege [illegible]. Telo. [illegible] ad necandum hominem cum telo ambulaverit [illegible] pena legis corneliae [illegible] securis [illegible] hominem occidit [illegible]. Ubi dicitur [illegible] statuit [illegible] sagittam [illegible] tamen [illegible] iniuriandi.

pricta. In pretica vel alibi. Item pone quod aliquis
[illegible] laicus edicto tamen liberaverit clericum.
Sed mandavit aliquis alicui quod ille liberet clericum aliquem
ille mandatarius recepto recessit animo ad implendum
mandatum. Mandator penitet. mittit nun-
tium post illum ne teneret mandatum. Sed man-
datarius volente ad eum nuncio revocatus
iniciam ipse iniciat mandatum. Quaeritur utrum in-
ciderit in canonem mandator. Item aliquis
[illegible] clericum qui de facto iniuriatus. Tu hec
audiens gaudes et habes ratum. Quaeritur utrum
incidas in canonem. Ego solo. Ad primum dico quod
aliter in maleficiis attenditur intentio.
Unde F. voluntas et propositum distinguunt maleficia.
[illegible] tamen iste non est excommunicatus. Preterea dico quod
[illegible] canonis quod exigit actum cum dicit. Si
quis suadente [illegible] manus violentas in clericum.
Item quod dicit lex. Si credens liberum
[illegible] tamen illi quod voluntate intendit. Sed illi quod
[illegible] teneor iniuriarum. ff. de iniur. cum quod.
Si iniuriatum. Ad secundum distinguendum
[illegible] mandatorem non incidere. Ar. ff. de man-
dato. l. si vero. et de divor. Si pretium. Alii vero
[illegible] distinguunt utrum man-
datarius ante quam veniret ad eum revocatus
[illegible] an post. In primo casu est mandator
excusatus. In secundo Ar. ex. de procurat. Ex-
communicatores in una persona. ex. de sen. ex.
[illegible] Ad tertium dicit alanus talem
non incidere in canonem quia in sua ratihabitione
[illegible] pura voluntas que non processio actus
[illegible] Io. Galensis dicit idem si nomine eius
[illegible] clericus iniuriatus. Sed si nomine eius et ha-
buerit ratum incidet. Dicit enim lex quod factum alterius
[illegible] facere meum per ratihabitionem. ut si
nomine meo gestum. ff. de neg. ge. si pupilli.
[illegible] Ideo si ego et sic talis regula illa
ratihabitio retro trahitur et mandato com-
paratur. ex. de rescr. sup. l. Ex tenore. et de
[illegible] non. ii. Fiunt et aliqua quae tantumdem

de illo qui accipiens clericum per capucium [illegible]
et dicit [illegible] esses clericus ego [illegible] te. Et si dicit
animo iniuriandi et per contemptum [illegible] hoc facit ita ut
credo quod incidit in canonem. Mandator penitet.
[illegible] Quaestio de illo qui consuluit clericum liberari et an
tempore liberationis penitet de consilio sed non potest revo-
care. Distinguunt. [illegible] ff. de furtis. [illegible]
Quaestio de illo qui liberat clericum ignorans eum esse clericum. Respondeo.
Si errat in persona et volens percutere Titium laicum
percutit Seium clericum tamen utrumque cognoscat. Dicit Alanus
quod incidit in canonem. [illegible] nostrum contrarium et pro-
babilius non adeo est crassa ignorantia quod colorem excu-
sationis non habeat. Si autem errat in qualitate. ut de isto
quod est clericus putat quod sit laicus. Si est crassa igno-
rantia quia videt eum in habitu clericali et tamen [illegible] cum
pro clerico incidit in canonem. quia dissoluta negligen-
tia pro dolo est. Si non est crassa. quia videt eum in
habitu laicali non gerentem se pro clerico. aut si habet
clericalem habitum reputat tamen eum esse [illegible]
[illegible] et habet probabilem causam [illegible] non
incidit in canonem. ex. eo. l. [illegible] Si autem dubitat utrum
sit clericus vel laicus incidit in canonem cum in dubio
teneatur vitare periculum. Si autem non constat utrum
sit clericus vel laicus dico quod si ita affuit eo [illegible]
quod et si scivisset eum esse clericum non percussisset incidit in ca-
nonem. Si autem non percussisset non incidit. Quaestio de illo qui scivit
eum esse clericum et percussit eum non gerentem habitum
clericalem aut tonsuram et forte coniugatum vel ne-
gociatorem. Numquid incidit in canonem. Respondeo. Credo quod
sic. [illegible] casibus notatis. Et de apostatis
[illegible] quidam et bene. Si non sufficienter penitet et [illegible]
[illegible] Sullivat [illegible] inclinavit
[illegible] vinculo excommunicationis. quia [illegible]
[illegible] ab homine ligari possunt qui alium [illegible]
ligat. Si pri. Item videtur quod si filius habens mandatum
a patre manumittere servum manumisit eum nesci-
ens mandatum esse revocatum et tamen fuerat revocatum
non valet manumissio ut in lege. Si pretium. de [illegible]
quod si vir misit libellum divortii uxori [illegible] traditur
per ignorantiam mutate voluntatis adhuc du-
rat matrimonium. excommunicatis. [illegible] tamen [illegible]

[illegible] quod tamen potuit et sufficienter penituit ut dictum est. Excommunicatores. In ii capitulo. et [illegible] dicitur
quod non valet quod factum est a procuratore tamen procuratore revocato est ante causae ingressum. In capitulo.
[illegible] de quo illi quorum mandato clerici liberantur mittendi sunt ad curiam absolvendi. Si nomine.
Quaestio de illo qui dicit amicis suis vel familiae quod vellet vindicari de tali clerico et sic illi liberaverunt illum.

Nota in [illegible] quod nullum existente in carne potest ligare [illegible] vinculo excommunicationis.

dixerunt illum scinde·
Sed in opinio Io. gar.
plus placet mihi. Et
si episcopus ita ferat sen
tentiam· Excommunico omnes
qui furtum fecerunt· non
quod subditi sui tantum
incidunt in hanc sen
tentiam· Immo et alii vel
dum tamen in suo episcopatu
furtum commiserunt.
Solutio· Dic quod si in
tendebat excommunica
re omnes in suo episcopatu
delinquentes vel commorantes
omnes incidunt in excom
municationem· et sic videtur
quod timendum in dubio·
aliud si nichil scitur de
intentione ipsius· et hoc
ideo quia omnes ratione delicti
sunt eius subditi· ut extra
de foro competenti· postquam· et plenius
et sic legitur et exponitur
extra· e· A nobis· i·
Item summando quod no
mine censure ecclesiastice
sancte intelligitur sententia in
terdicti suspensionis
et excommunicationis· extra
de verborum significatione· Querenti et
non distinguitur inter ista
tria· Item pro excommuni
catur extra xi· q· iii· c
tum· iii· q· iiii· Sugge
rendum· extra de verborum
significatione· ex parte· Inter
dicitur sibi persona quia
ab officio· quia ab ingressu
quia ab utroque· xi· q·
v· presbiter· extra de penitentiis
ea· Item sollicitudinem.

Respondeo. Credo quod maneat in eandem· quamvis non vitaverint eum nomine eius· dum tamen constet illum
dixit alio pronunciandi eos ad vitandum eum· Plus placet· forte verius est quod
tantum fecit quod tamen peccatum committit si ab invito mandavit· sed quia tamen ad excommunicandum
incendiarium non sufficiat et pene sint restringende· Unde credo quod prima opinio vera sit
omnes incidunt ipso excepto et superioribus suis· licet ibi furtum committat· quia su
periorem ligare non potest· hoc tamen nota· ix· q· vii· ibi· quod archiepiscopus delinquens in pro
vincia incidit in excommunicationem· non tamen ligabitur sententia episcopi· sed sententia iuris· quia incidit
in sententiam iam dampnatam· arg· xxiiii· q· i· c· i· ii· et iii· quod non credo· sed non illud quod ibi
notatur· quod si archiepiscopus delinquat in provincia alterius archiepiscopi vel suffraganei eorum
potest iudicari ab illo archiepiscopo vel suffraganeo illius in cuius episcopatu delinquit
dum tamen illud delictum depositionem non contineat· A nobis· Ibi dicitur quod cum episcopus excommunicat
illos qui furtum fecerunt per hoc sententiam non in subditi eius obligantur· non plus continet
ei maior et largior auctoritas delegata· Et de excommunicationibus que pro ali
quibus vel furtis occultis proferuntur sic· Excommunicamus omnes illos qui hoc furtum vel dampnum
fecerunt et omnes qui de hoc aliquid sciverunt nisi illud revelaverint· Sed quid si illo
hoc scit quem modo tenetur revelare dampnum passo vel alii· Respondeo· Credo quod te
neatur revelare dampnum passo· quia hec sententia intelligenda est de revelatione fa
cienda prelato ecclesie vel dampnum passo· Sed nec prelato tenetur revelare ille qui sc
sit· immo tenetur non revelare publice· sicut notatur· h· de testibus vel synodalibus
xxxv· q· vi· Episcopus in synodo· Et notatum est in· de iuramento· c· quod de illo qui
pulsus est· In tali tamen casu credo quod tenetur revelare prelato occulte ut ipse corrigat
occulte non publice· Quid si post probare· Sed quid tenetur in expensis suis pro
ducere testes et trahere eum ad iudicium· Respondeo· Credo quod non· sed sufficiat quod publi
ce revelet prelato quod scit de facto illo· et precipue ex parte magis quia forte illo prelato
et ut prelatus moneat malefactorem quod satisfaciat sed in post. Quid si nolit sa
tisfacere et ille qui passus est dampnum velit agere eidem quod illo dampno non teneatur male
factorem coram iudice celari· nec machinabitur ei malum propter hoc· Quid si nunc
malefactor super hoc stare voluerit coram iudice potest prelatus
eidem dampnum passo revelare veritatem· ut et ipse si voluerit moneat
in modo denunciatoris agat contra illum· Quid si tunc noluerit et maxime si timeat
quod dampnum passus agat contra malefactorem ad sanguinem vel mortem
et celari· Item et auctoritate propria velit se ulcisci· non credo quod prelatus teneatur
publicare quod audivit de facto nec compellere illum qui ei revelavit quod publice
revelet· Sed si et publice teneatur quod malefactor interficiat vel aliter enormiter
dampnum passum revelatorem hoc non credo quod teneatur publice revelare· quia
sufficit quod in secreto revelet prelato et per eam malefactoris et precipue
qui conservare potest de facto· Item sollicitudo· Ibi habetur de sequentibus ab
et vinctis· Cum in partibus· Ibi dicitur quod nomine terre non solum regnum vel provincia intelligitur
sed et villa et castrum· Item· Vid. dicitur quod cives erant interdicti et excommunicati et
civitas sibi interdicta et excommunicata· Item· Cum et plantare· dicitur quod templarii et hospi
talarii debent vitare excommunicatos et nominatim interdictos· Item· Et de ge

Interdicti locus· puta civitatis· castri· ecclesie vel regnum· extra de verborum significatione· Cum in partibus· Item dum tamen pro
unum pro alio· quia et persona dicitur interdicta et civitas excommunicata· extra· e· Veniens· extra· de privilegiis· Cum et plan
tare· Item· Cum generale interdictum positum est in terra villa vel castro· Preterea in

nō

a sede apostolica privilegiatis re-
ligiosis. s. ut clausis ia-
nuis excommunicatis et inter-
dictis exclusis non pul-
satis campanis et suppres-
sa voce possint cele-
brare divina. Extra
ditur hodie ad episcopos
vel quibus specialiter fuerit
prohibitum. vel qui etiam
directe vel fraudulen-
ter vel indirecte prestite-
rint interdicto. extra de
privilegiis. quod. et quia non nullis.
¶ Set in generali interdicto
debent ista conferri ab
ecclesia. scilicet baptisma parvulorum.
penitentia morientium. porte-
tur parvulos baptizando
confirmare. ¶ Item cessa-
tionis vel in septimana
post interdictum ad ecclesiam
convocare aliquos et predi-
care eis. extra. e. presenti.
¶ Item dicit quidam decretalis
et morientibus si digne
petierint possunt dari
eucharistia. quod confirmat
nova decretalis. extra. e. permit-
timus. ecclesiarum ministris
semel in ebdomada et
secreto non pulsatis cam-
panis voce submissa
ianuis clausis excommuni-
catis et interdictis exclusis
ministerium sollempnia
celebrare cum conficien-
dum corpus domini. quod decet.
¶ penitentiam non nega-
tur. ¶ Item decretalis
quod qui fugiunt
tempore interdicti in ecclesia
sine campanarum pulsatione
et candelis sollempnitatibus omnibus et silentio tumulentur. Set quidam intelligunt hoc de regularibus
vel aliis qui super hoc habent privilegium speciale.

interdicatur terra alicuius militis in qua nulla est ecclesia que non habeat hoc indulgentiam.
numquid reputabitur generale interdictum. ¶ Respondeo. Credo quod sic. pone quod miles habeat terram in
diversis parrochiis sive in una tantum quoniam cum terra illa parrochie non sit sua tota. ¶ Ad
si nullam habet castrum vel villam numquid reputabitur interdictum generale. Argumentum quod non. In illo
capitulo. Cum in partibus. vel dicendum quod illud quod nomine terre villa et castrum intelligitur. Credo tamen quod si
miles aut tenens interdictus nullum habeat castrum vel villam ecclesiam aut parrochiam ex quo
tamen sit multitudinem hominum et subditorum, est interdicta terra eius generale intelligitur esse interdictum.
non particulare. et illud interdictum terre particulare esse dico quando certa ecclesia supponitur interdicto.
aut tota ecclesie privilegiis. ¶ Numquid omnibus. ¶ Respondeo. Credo quod non. sed illis tantum quibus specialiter
data est hec indulgentia. argumentum. extra. illo. privilegiis. quod non omnibus. et extra. de. x. sig. cum in partibus.
et extra. de privilegiis. quoniam nullus. non est. extra. de penitentiis. quod in te. vel dicendum quod regularibus est hoc indultum
quod supplendum est ubi aliquibus. prohibitum a tali qui prohibere potuit. Directe. ut quando procura-
verint regi vel principi interdictum. ipse quod lata est sententia. vel cum ipsi continuaciones eorum quia cum
ipsis interdictis tunc eorum. Set et ipsi iniurias quod vel aliquis illatas iniuste hanc sententiam pro-
tulerint vel proferri impetraverint nichil omnino gaudebunt hoc privilegio. parvulorum
quod non adultorum. quia secundum quosdam periculo damnationis est nec possunt differri baptismi quia possunt
salvari per fidem sacramenti. parvuli autem non possunt salvari nisi per sacramentum fidei. Mo-
rientium. quod non sanorum. quidam tamen non tantum quod et sanorum. quia nulli deneganda
est penitentia. extra. de penitentiis. quod quidam. parvulos. et etiam quosdam de adultis. Interdictum et
non excommunicatum. vel in illo c. presenti. Ibi dicitur quod extra semel in ebdomada possunt sacerdotes
et excolentes invocare ad aliquam ecclesiam et eis predicare. ¶ Set numquid licet hoc aliquis in
festivitatibus exceptis ut cum aliquibus excolentium in parrochiis que predicant in qua possunt eos
sedure in ecclesiam ad audiendum predicationem. ¶ Respondeo. Credo quod non liceat. hoc non tantum
quod habeant ministerium secundum hoc excolentes et sacerdotes. aut nisi a prelatis eorum secundum hoc
haberent licentiam specialem. Ad eundem autem quod sit extra ecclesiam credo quod prohiberi possit
a quolibet qui habet officium predicandi. Quidam decretalis. extra. de penitentiis. quod in te. etiam. Ar. ad
dicendum in generali interdicto secundum interdictum quod ego non credo. Set tamen quoad eos laicos et interdictis
non hoc expressum fuerit in prolatione sententie. Vel si transierit ad locum non interdictum sive
in vita sive in morte possunt ibi audire et celebrare divina et recipere sacramenta
et sepeliri. ¶ Set quid cum familia alicuius interdicatur. numquid etiam de familia illa sit
interdictum. ¶ Respondeo. Credo quod sic nisi specialiter excipiantur. Silentio. Ita quod nichil di-
catur de officio timentes. quod in dicitur voce demissa. vel et in silentio intelliguntur
quod male. quia decretalis indistincte laxanda et favores sunt ampliandi. ¶ Numquid in locis ex-
emptis aut habentibus indulgentias ut clausis ianuis et exclusis excommunica-
tis et interdictis. possunt illi qui non sunt interdicti celebrare et audire divina et sepeli-
ri in morte. ¶ Respondeo. Si locus habet aliquod ita omnino exemptum quod nullo modo subiacet
aut habet interdictum. possunt quod non sunt interdicti vel excommunicati vel alias canonice prohibiti
predicare tacere et recipere. et hoc tamen in capite quam in membris. Si tamen membra eadem
exemptione gaudeant cum capite. vel locis habentibus predictam indulgentiam.
et sic possunt audire divina tales propter illud verbum. Exclusis interdictis et excom-
municatis. ex quo patet per argumentum a contrario sensu quod alii quam interdicti vel excommunica-
ti non sunt excludendi, non tamen possunt in celebrare divina. nec ibi sepeliri.

¶ [illegible] N.

dum rege sacramenta. et hoc forte credit illius loci vel eorundem potius tamen talem interdictum esse ostendit similiter in ecclesiis
interdictis quas templarii et hospitalarii aperiunt semel in anno possunt celebrare divina tamen [illegible]
extensum hoc extendes non tamen una missa sed plures etiam a pluribus eadem die poterunt ibi celebrari. Si vero [illegible]
regnum villa vel castrum intelligendum est quod solum ecclesie interdicte. An tamen laici. Glossa. Credo quod in illud est [illegible]
interdictis que pertinent ad interdictum eius pro aliqua culpa lata est hoc tamen non ad dicatur aut hoc intelligitur [illegible]
sententiam suam sicut etiam interpretatur usus et consuetudo quod non admittuntur hoc propter ad sacramenta vel divina offi-
cia audienda in ecclesiis non interdictis quod forte possent non propter hoc reputarentur interdicti. Credo etiam quod hoc propter non nominatim
interdictum reputande esse. non dico nominatim. id est ex proprio nomine. Si nominatim. id est sub quadam generali appellatione
Interdixit omnes homines illius loci vel totum regnum Francie vel castrum vel villam. Credo etiam quod potest locus [illegible]
verbi quod non interdicatur persone. et tunc persone in loco non interdicto possunt audire divina et sepeliri. et de [illegible]
sacerdotum propter ecclesiastica sacramenta. Sed nunquid cum interdicitur terra regis aut principis dicendum est cum etiam [illegible]
quod feoda esse interdicta. Glossa. Credo quod si datum est. Interdixit regnum Francie. intelligendum est totam terram
habentem ipse late sumpte. sive ratione domini. sive ratione feodi esse interdictam. ut extra. de postulatione prelatorum. c. i. Si autem [illegible]
est simpliciter Interdixit terram regis vel principis talis vel talis cum pene sint restringende. de reg. iur. odia [illegible]
hoc non est extendendum ad feoda. Pone quod terra alicuius militis vel principis interdicta. principalis alius de [illegible]
illius terre transferat alibi domicilium. Glossa. si terra est interdicta. Ita quod persone sunt interdicte remanebit [illegible]
interdictum donec relaxetur sententia. [illegible] tamen et personam eius quod sit difficultate relaxanda est. Sed in casu [illegible]
celebrandam principis aut propter personalis interdicti transferat domicilium et mobilia retineat sub principe [illegible]
immari principio et propter quod ille adhuc ad districtum eius pertinet. Si autem ille qui protulit sententiam non [illegible]

In conventualibus ecclesiis binis et binis vel simul tres horas canonicas valent legere post quas cantare ianuis clausis interdictis exclusis et voce ita demissa quod extrinsecus non possit audiri. Et quod putet quod interdicti et multo fortius excommunicati

ligaret hoc sibi non quondam essent sub domino principis sed quod censuit esse sub eius dominio. desinunt esse interdicti. nec indigent aliqua speciali relaxatione
ut extra. de sponsalibus. Non est nobis. In dubio quod ideo observandum esse quod [illegible]
Pone me dicentem vel ordinarium delegatum tulisse sententiam interdicti in terra principis aut [illegible]
alicuius in qua sunt regulares habentes indulgentiam de celebrando divina [illegible]
facta est denunciatio de illo interdicto vel de forma interdicti. vel dubium inter volunt [illegible]
ab hoc interdicto hoc regulares. Nunquid possunt solempniter celebrare cum videantur [illegible]
eorum [illegible] terre cessare a divinis. Glossa. Si interdictum ita publice promulgatum
est quod non liceat fratribus ignorare aut tamen dum publice observatum quod [illegible]
ignorantia vel negligentia super inquirenda veritate multo sunt culpabiles [illegible]
si celebrant publice. argumentum [illegible] extra. de postulatione prelatorum c. i. et ad hoc [illegible]
vir ibi Jo. sufficit quod propter solam famam ad aliquem pertinere [illegible] extra de
elec. venerabilem. hoc ipsa ar. xv. q. extra de cle. excom. Illud. Si autem non sit ita publice
denunciatum aut tamen diu publice observatum quod possit multo dubitare super hoc non tenentur cessare [illegible]
libere celebratione. donec interdictum hoc fuerit denunciatum aut super hoc inquisierint veritatem dum tamen [illegible]
faciendam non sunt negligentes. Conventualibus. Hic [illegible] sunt seculares et regulares non habentes [illegible]
gentiam hoc. Glossa. Et si in ecclesia parochie aliquis inquisierit aliquis interdictum aliquid non. Fratres ergo nunquid celebrare. tenentur
ut quod exeant interdicti. aut si nullus exeat admoniti ab eo cum tamen sint ibi aliqui si non agnoscantur eos. Nunquid [illegible]
tenentur celebrare. Glossa. Si talis est sacerdos qui non tenetur officiare ecclesiam illam. quando diu scit vel probabiliter
credit ibi esse aliquos interdictos sive excommunicatos scilicet non tenetur ibi celebrare ne videatur contra sententiam [illegible]
et dicere eis accedentem per eandem domum sic ingerunt divinis officiis. Et si credit probabiliter quod laborant ex [illegible]
et quod moniti exeant debet eos monere in generali quod exeant et tunc poterit ibi celebrare. Aliter non. Si autem
sit talis sacerdos qui teneatur officiare ecclesiam [illegible] sunt dilectione inter interdictos et non interdictos [illegible]
tamen quamvis ad vitandos interdictos in divinis officiis quod verum est super de vitando excommunicatos. Si autem non [illegible]
distinctione inter interdictos et non interdictos melius est cessare eis in divino officio quibus non debetur odio quod [illegible]
eis quibus debetur. Hic propter dimittenda sunt officia ecclesiarum interdictorum in ecclesia. Hoc [illegible] eorum excitantur officia non [illegible]

Quid si sciam aliquem interdictum per iudicem, sed scio sententiam nondum esse publicatam, numquid ego sacerdos teneor eum vitare in divinis officiis? Responsio. Credo quod sic. Quid si non scio, sed tamen probabiliter credo quia audivi a fidedignis quod ipse audivisse proferri sententiam sed non publicari, quid tunc? Talis sacerdos quod teneor officiare ecclesiam non dimittere officiare eam postquam eum monuerit quod si sit interdictus exeat de ecclesia, dum tamen neget se esse interdictum, aut noluit super hoc profiteri veritatem, decisit. Et hoc ideo quia non teneor scire omnes sententias prolatas a iudice. Sed tamen illas que iam sollempniter sunt publicate, quod casu non licet habere ignorare. Quid si sacerdos publice interdictum scienter recipiat ad divina, numquid ceteri tenebuntur exire de ecclesia ne communicent in divinis cum his interdictis? Responsio. Credo quod non teneantur exire, nec prohibentur audiendo divina, quia sacerdos solus qui tales recipit cum non consentiant in hoc sacerdoti aut eis placeat factum eius. Ab sententiare. Et hoc patet quia talibus non est pax portanda, aut osculum capiendum vel recedendum ad videndum elevationem eucharistie vel ad offerendum post evangelium. Quid si sacerdos videat excommunicatum vel interdictum cum divinis horis vel missa in ecclesia, et ceteram audire divina nec scitur eorum, numquid debet inquirere ab ipso quare hoc faciat si nesciat causam, aut debet presumere propter hoc ipsum esse excommunicatum vel interdictum? Responsio. Si sacerdos hic teneatur agnoscere multum precaveat sibi, debet inquirere a tali causam propter quam hoc faciat. Sacerdos autem extraneus ad hoc non tenetur, nec est cum sufficiens quod sacerdos presbiter vel alienus credere debeat talem esse excommunicatum vel interdictum. Cum hoc aliud ex sola humilitate fiat. Hostiensis. Quod dicitur in ecclesia et dicitur est etiam in domo vel via non prohibitum audire. Et utrum in ecclesia possit orare sicut interdictum sit sine non. Responsio. Quod non interdicti ab ingressu ecclesie non debent orare in ecclesia, si sit interdictum sibi non, quod generale interdictum, non intelligo ingressum ecclesie esse interdictum his interdictis, vel hoc expresse sit dictum in sententia. Quid si non sit interdictus ab ingressu ecclesie licet sint interdicti generali interdicto, nichilominus post orare per pausam in ecclesia sibi sit interdicta sibi non, et multo fortius si non sit interdicta. Nota tamen recolo alicubi cautum esse vel prohibitum ne in ecclesia interdicta oretur per pausam oratione ab aliquo qui sit excommunicatus maiori excommunicatione vel interdictus ab ingressu ecclesie. Peregrinus. Quid de his qui de crucesignatis et aliis peregrinis? Intelligo tamen de illis qui iam sunt in itinere, quod de illis qui iam sunt in preparatione ad eundum. Quidam tamen restringunt hoc ad illos solos qui iam sunt in via sive peregrinationis. Item intelligo hoc de crucesignatis et peregrinis omnibus tam sint interdicti generali interdicto pro culpa aliena, si non sint interdicti. Credo quod possunt audiri eorum confessiones in ecclesia et interdicta quicumque voluerint et sine necessitate vel periculo mortis licet. Io. vidalis notavit super hunc locum quod hoc est intelligendum cum hi crucesignati proficiscuntur ad iustum bellum, quod est dicere iusta cum timoribus. Et si aliqui essent excommunicati a iure, non possent absolvi in bello iusto a quocumque, ut dicit Io. Io. an. extra de sen. ex. Decedo. Quod de hiis tamen hi crucesignati sint interdicti generali interdicto non admittentur ad audienda divina sibi in loco interdicto sive non interdicto, quia in hoc non sunt privilegiati. Sed nec ad penitentiam recipientur per hanc indulgentiam si pro culpa propria sunt interdicti vel pro aliena. Huiusmodi enim privilegium non credo extendendum ad illos qui pro culpa propria sunt interdicti. Quid si civitas interdicta est pro culpa civium et aliquis de illis accipiat crucem? Responsio. Quod ipse est de illis per quos regitur civitas aut consentit et particeps fuit in culpa propter quam interdicta est civitas. Idem est ac si pro culpa propria esset interdictus, vel non habebit hoc beneficium, alias habebit. Ergo quid si interdicta civitate aliquis velit satisfacere, numquid et illi relaxabitur interdictum? Responsio. Io. super hunc locum notavit quod non relaxabitur, quia sicut culpa prior aliquis interdicta est, extra de sponsal. Non est novum. Et quod sic vigor ecclesie dissolveretur, extra de privilegiis. Ut privilegia. Aliis peregrinis interdictis pro culpa aliena secus si pro propria. Et hoc intelligo tamen de illis qui sunt in via sive peregrinationis, quod de illis qui sunt adhuc in preparatione ad eundum. Licet quidam restringant hoc ad illos solos qui iam sunt in via, ut supra dictum est. Item utrum benedicere eis sacerdos peram et baculum? Item numquid in via possunt audire divina in ecclesia? Item possunt cum venerint ad locum destinatum intrare ipsam ecclesiam et ibi offerre? Responsio. Ad primum quod cum benedictio pere et baculi non reperiatur talibus interdicta videtur esse concessum. Ad secundum dic quod non debent audire divina in via in ecclesia. Post tamen ubi orare...

Non debent excommunicare horas extra ecclesiam. Peregrinis accipientibus signum crucis ob reverentiam crucis sepulcri et peregrinationis danda; que et aliis peregrinis potest Innocentii concedi. Extra de penitenciis.

No. Et utrum interdictus in ecclesia possit orare etc.

No. Et utrum benedicere eis sacerdos peram et baculum [illegible]

Nota regulariter q̄ sedē vacante … appellatione … [illegible]

Qui in te. Item sequitur q̄ sententia excommunicationis uel suspensionis post appellationem sequentem est temperatio. Primo quia qui ligatur a quo non potest appellari. Io. extra. Nemo contempnat unitatem ecclesiasticam. non est ideo q̄ ligatur q̄ x. ex. q̄ hanc potestatem tradidit … Item nos tanti honoris. xi. q. iij. Nemo. Item vocatio q̄ nemo excommunicatur nisi pro contumacia. Contumax non auditur appellans ij. q. vi. c. Si autem qui. Item quia tutum q̄ … excommunicationem. extra de appellationibus pastoralis. Similiter hec … Itemque in iudicem … sententiam non … xx. di. … excommunicatum uel suspensum aut interdictum esse cognoscatis … sententia … medio tempore appellans non satisfaciat ad diem non excommunicatus. extra de appellationibus. Item

[illegible]

Nota excommunicationis ligatus non eligere … prohibetur

ita

adversus … scilicet

prius

[illegible]

eius electio irritanda. ex(tra) si celebrav(er)it. grauiter
peccat. Q(uod) si nullus ei obstet h(ic) in irregularitatis nota si cau
sa. ex(tra) de cle(rico) ex(communicato) min(istrante) c. ult(imo). C(on)tra. xi. q. iii. c. n(on) no
s(tr)e. Item cu(m) teneat(ur) q(uod) licet n(on) tantu(m) cl(er)icus an(te)a
sibi co(m)ponat cu(m) cl(er)ico illo et reconciliet(ur) ei
Ite(m) e(st) tamq(uam) excõicatus vitand(us). Id(em) si arti
cu(lo) mortis q(ui) ad curiam Id(em) si n(on) est
denu(n)ciatus excõicat(us) etiam o(mn)is talis cer(tus)
est. ex(tra) e. c. a nob(is). ii. Si(mi)lit(er) si
q(ui)s in articulo mortis (con)stitutus absoluit excõicatus
(et) a sep(u)l(tura) excõicat(us) teneat(ur) a sep(u)li(re) sacerdote. xv.
... q(ue) reuertat(ur). Ex(tra) e. c. si dubiu(m). Item q(uod)
... plerisq(ue) dicit q(uod) a laico. xv. de (con)s(ecratione). di. iiii.
... absolutus (et) ita mo(r)itur
... ap(p)aruerint in eo signa (con)tritionis potest ab
solui post mortem. q(uia) n(on) t(ame)n ab eo q(ui) eu(n)dem
... potest absolue(re). ex(tra) e. c. a nob(is).
Item. Si iudex excõicet subditu(m) suu(m)
... Ep(iscop)o illu(m). vel s(e)c(un)d(u)m ... est sub
... n(on) tantu(m) minori q(uam) a p(er)cepti
one sacram(en)to(rum) sed (et) maiori excõicatione q(ue) a
com(m)unione fideliu(m) sep(ar)at (et) ligatu(m). ex(tra) e. c. sig(nificasti).
... forma. Item si in dubio sit in iudicio
... eligit tuttiorem via(m). vt. (con)s(u)l(uit) p(re)tera(n)ter ext(ra).
[illegible]

si ignorant(er). q(uod) v(er)u(m) e(st) d(ummodo) si probabilis est ignorantia.
si a(utem) crassa (et) (con)tentus tali beneficio indiget dispensa
tione ad h(oc) ut possit illud retinere. Id(em) e(st) de ignorantia ab
ingressu ecc(lesi)e vel ab officio diuino. Q(uia) s(e)c(un)d(u)m ... de s(e)n(tentia) ...
q(ui) recepit beneficium du(m) est irregularis. Q(ue)ro. Credo q(uod) im
petrata dispensatione sup(er) irregularitate n(on) indiget
dispensatione alia. s(ed) est sic(ut) de excõicato vel suspenso. q(uia)
p(er) excõicato(n)em vel suspensione(m) beneficium vel nu(n)c vel ... (et)
irregularitas n(on) est n(isi) q(u)odam impedimentu(m) ... sac(r)a
mentu(m) vel amota (con)stitutione prouenit. Q(uod) si
excõicatus minori excõicatione scienter recipit sac(r)os
ordines. S(ed) s(e)c(un)d(u)m eos ipso iure incurrit irregularitatem. Arg(umentum)
q(uod) sic. ex(tra) de cle(rico) exc(ommunicato). si celebrat. R(espondeo) d(ic)o q(uod) talis
i(n) p(er)ceptione sacram(en)to(rum) a q(ui)bus p(ro)hibitus e(st) punitur
Q(ue)ro. p(ro)p(ter)ea q(uod) ip(s)e n(on) est irregularis cu(m) h(oc) n(on)
sit exp(re)ssum. vn(de) n(on) efficitur irregularis. potest
p(er) ep(iscopu)m dispensari cu(m) h(oc) n(on) sit ei prohibitu(m). Item q(uo)d
t(ame)n officia excõicatus minori excõicatione vitand(us) (et)
sicut officia suspensi. Q(ue)ro. Credo q(uod) licet no
tato sit excõicatus q(uia) tu(m) n(on) est suspensus quo ad
alios (con)tinue tenent(ur) vitare officium eius q(uia) n(on) est p(ri)ua
tus ab executione sui ordinis s(ed) t(ame)n a p(ar)ticipatione
sacram(en)to(rum) q(ue) in sola p(er)ceptione (con)sistit. v(t) ex(tra) de
cle(rico) excõic(ato) c. ult(imo). Q(ui)da(m) in quo casu potest
q(ui) vendit ei co(m)municari in his que ad vita(m) viam ...
... nondu(m) sit denu(n)ciatus q(uia) denu(n)ciatio n(on) auget ...
... excõicationis n(on) facit. Q(ue)ro si iudex mandat sacerdoti q(uod) denu(n)ciet aliq(ue)m excõicatu(m). s(e)c(un)d(u)m ... sac(erdos)
... cu(m) tenet(ur) vitare nisi ... ali(qu)is eu(m) denu(n)ciet. Q(ue)ro. Si t(ame)n iudex ordinari ille q(ui) mandat d(ic)o sacer
... vitare (et) publice (et) p(ri)uatim ... (et) debet p(ro)nu(n)tiare illu(m) excõicatu(m) ... ex quo man
dat eu(m) denu(n)ciari excõicatu(m) licet n(on) alit(er) ei constet de excõicatione. Idem e(st) de iudice delegato.
... p(ro)babilit(er) dubitetur de ip(s)ius auct(oritate). H(oc) t(ame)n licet n(on) e(st) ... sufficere ad p(ro)bandu(m) n(on) illu(m) excõicatu(m)
... Si postmodu(m) deuitatur vel in iudicio (et) ille neget se e(ss)e excõicatu(m) n(on) alio m(odo) de excõica
... Si v(er)o iudex mandat sacerdoti q(uod) aliq(ue)m excõicet n(on) tenet(ur) vitare eu(m) publice vel p(ri)ua
... eu(m) excõicaverit. q(ue) reuert(atur). Vbi sic d(icitu)r generalis ... ex relatio sacerdotis co(n)stiterit de sua
... Ite(m). xiiii. Arg(umentum) de lap(s)o q(ui) p(re)stante laico. Q(uod) laicus postmod(um) ...
... recipit ab eo post mortem. Q(ue)ro ad q(ui)d valet h(oc) absol(uti)o. R(espondeo) si vere
... in loco sacro (et) orentur (et) celebretur missa p(ro) eo. (et) fiant (con)similia suffragia p(ro) eod(em).
... Illud v(er)bu(m) n(on) est in textu. q(uia) d(icitu)r ibi ita aliorum aute(m) absolutionem ex p(ro)uincia causa certis
... quibus du(m) viuerent fuerant absoluendi. q(uia) maiori videlicet forte aliquibus q(uod) cu(m) p(er)
... de sint intelligu(n)t esse de minori. Idem e(st) s(e)c(un)d(u)m q(uo)d cu(m) iudex agg(ra)uando sen(tenti)am
... aliq(ue)m tu(m) p(ar)ticipantibus d(icit). Et licet q(uo)da(m) d(icu)nt h(oc) restringendum e(ss)e ad illos solos
... p(ar)ticipant in crimine. ... t(ame)n q(uod) ext(en)d(itu)r etia(m) ad p(ar)ticipantes in alio (com)municatione (et) similib(us). xi. q. iii.
... Hac n(on) e(st) agg(ra)uatio s(ente)n(ti)e. cu(m) ablsq(ue) h(oc) agg(ra)uatione p(ar)ticipantes incurrunt maio
rem excõicatione(m) incurrant. Ex(tra) e. sup(er) p(er) hanc agg(ra)uatione(m) n(on) e(st) p(ro)videre exceptio
... ... ligari. d(ic)o h(oc) a p(re)sente sen(tenti)am exp(ri)matur. ... illos solos q(ui) an(te) agg(ra)uatione(m)

... in gl(ossa) q(uo)d irregu(laris) ... in textu de absolutione in articulo mortis. s(ed) sim(plici) sacerdote.

... in textu si iudex excõicet subditu(m) suu(m) s(ed) hac forma ego te illu(m) no(n) tantu(m) minori s(ed) (et) maiori excõicatione esse ligatu(m).

supple

[pre]sumatur excommunicatus, et ita petat absolutionem ad cautelam. Melius est enim ut non excommunicatus absolvatur quam si decedit excommunicatus non percepta absolutione. xxiiii. q. ii. Nonne sanctimoniam. Post mortem tamen si sufficientem contritionem [illegible] et ita orationem pro tali. Arg. extra de presbytero non baptizato. c. ii. Item secundum regulam Leonis, cui vivi non communicavimus et communicare debuimus ipsi forte et mortuo communicare debemus. extra e. Cui vivo non communicavimus nec communicare debuimus, nec mortuo. Et sic solvuntur multa contraria. xxiiii. q. ii. De communicatione [illegible] de sen. excom. [illegible] utilia [illegible] notavi aliqua et dimisi [illegible] pluralitatem vitandam. Item extra [illegible] utilia [illegible] notata. xi. q. iii. [illegible] et extra e. [illegible]. De hoc [illegible] de hiis qui puniuntur et qui puniunt. Item [illegible] de [illegible] qui puniuntur [illegible] et de apostasia qui [illegible]. Item de [illegible] de [illegible] de sagittariis et in multis aliis locis.

De penitentiis et remissionibus

Post abyssum et laqueos Babylonis, de quibus superius aliqua memoravimus ad cautelam, iudicavi ut cognitis et cognita melius evitentur, restat ut ad portum consilii ad serenitatem conscientie solliciti festinemus, incedentes viam rectam, necessariam et infallibilem, que quidem est via recta penitentia. Circa quam videndum quid sit penitentia et unde dicatur, de tribus actionibus penitentie, de tribus que sunt necessaria in vera penitentia, de clavibus, de remissionibus, de impedimentis penitentie et aliqua alia [illegible] materia. Penitentia est, ut ait Ambrosius, et mala preterita plangere et plangenda iterum non committere. Item aliter: penitentia est quedam dolentis vindicta puniens in se quod dolet commisisse. Dicitur autem penitentia quasi penetentio a puniendo, quia per illam quis punit illicita que commisit. Probantur hec de pe. d. iii. c. penitentia. Contra [illegible] ubi ponitur auctoritas Ambrosii et plangenda iterum non committere, dixerunt quidam quod si quis non peccet umquam postea [illegible] et si contigit ipsum peccare postea, [illegible] quod penitentia non fuit vera penitentia. Item [illegible] et aliis auctoritatibus [illegible] [illegible] est et non penitens qui adhuc agit quod penitet; nec videtur Deum poscere subditus sed subsannare superbus. Item [illegible] est penitentia quam sequens culpa coinquinat. Item [illegible] prosunt lamenta si replicantur peccata.

Ad hec dico quod illa verba auctoritatis predicte Ambrosii et similium non sunt ad distinctionem [illegible] ad [illegible] quo quis peccavit referenda, scilicet ut tempore quo plangit commissa mala non committat voluntate vel opere flenda. Et hoc apte innuit Gregorius dicens: Penitentiam agere est et perpetrata mala plangere et plangenda non committere. Nam qui sic alia deplorat ut tamen alia [illegible]

hic minorem excommunicationem scienter [illegible] hic reconciliatur. Quid si quis dubitat de illo qui communicavit [illegible] communicasse cum excommunicato cum suis participantibus [illegible] hac incurrisse excommunicationem maiorem, de qua non est certus utrum fuerit lata [illegible] tamen [illegible] eam timet. [illegible] si quis habet conscientiam [illegible] solam nimis levem et temerariam [illegible] eam ad consilium boni viri [illegible] vel nolit deponere vel si habeat de hoc probabilem opinionem, faciat se absolvi ut hic dicitur ad cautelam ab illo qui hoc potest eum absolvere. ut extra de sen. ex. [illegible] quesitioni. Nos estimamus. Ibi dicitur [illegible] ista hiis quibus prosunt. [illegible] qui lapsi sunt [illegible] communione. In hoc et [illegible] habet [illegible]

Post abyssum. Ultima pars huius operis [illegible]. Post abyssum profundum [illegible] et obscuritatem [illegible] peccati [illegible] que faciunt laqueos [illegible] et difficultates quibus illaqueantur [illegible]. Babylonem autem vocat ipsum peccatum [illegible] qui [illegible] Ambrosius [illegible] Item [illegible] capitalia [illegible] replicatur peccatum. Ibi dicitur [illegible] et mala [illegible] Item [illegible] tardius [illegible] penitens [illegible] dicens de pen. [illegible] Non committere [illegible]

adhuc peccatum agere aut usurat aut distillat. Quod et procedit si peccatum quod luxurie deficeat et tamen
quod avaricie estuans anhelat. Contra. Ysidorus post illa verba. Irrisor est et cetera. statim subiungit
exponens illud quod dicitur. Qui ulterius lacrimas retinuerit fundunt et peccare non desinunt. Quidam
accipere lacrimas ad penitentiam cerno et affectum penitentie non habere. Sufficit gradus ad veritatem penitentie
ut quis plangat peccata et proponat in animo plangenda iterum non committere. Occasione autem decorum arborum
nisi uno plerique decorem quod penitentia non potest iterari quod si vera fuerit. numquam postea fructa sunt.
si fracta sunt. penitentia non fuit. Contra. quod caritas semel habita non potest amitti. De primo. Ut ex. in e. quod
per penitentie. In eo fundant intentionem suam multis et validis auctoritatibus. Augustinus. Caritas numquam
excidit. Augustinus. Caritas quod deseri potest. numquam vera fuit. Idem. Predicata est caritas. Si enim cibo
nisi precedere potest. Item. Prosper. In libro de contemplativa vita. Caritas est recta ut inquit vicinum
recta voluntas ab omnibus terrenis ac presentibus prorsus aversa iuncta deo inseparabiliter et ignita
igne quodam spiritus sancti a quo est et ad quem refertur, securitas. Inquinamenti omnis extranea. corrupti
onis nescia. nullius vicio mutabilitatis obnoxia. Supra omnia que carnaliter diliguntur excelsa. Affec
tuum omnium potentissima. divine contemplationis avida. In omnibus semper invicta. summa actionum
bonarum. Salus morum. finis celestium preceptorum. mors criminum. vita virtutum. virtus pu
gnantium. palma victorum. sanctarum mentium anima. causa meritorum bonorum. premium perfectorum. sine qua
nullus deo complacuit. Cum qua nec potuit aliquis peccare nec poterit. fructuosa penitentibus. leta
proficientibus gloriosa in perseverantibus. victoriosa in martyribus. operosa
in omnibus omnino fidelibus. Ex qua, quicquid est boni operis, vivit. Idem.
Si deum ex toto corde diligimus nichil erit in nobis quod peccata
consiliis serviamus. Contra. Augustinus. Caritas est aqua de qua dominus in euangelio.
Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in eternum. Contra. Ezechiel.
Iustorum autem alia numquam revertetur ad eam iustitiam. sed ut numquam ante
finem suam gradi dicentur. Contra. Salomon. Iustorum semita quasi lux
splendens procedit et crescit usque ad perfectam diem. Solutio. Hec
que de caritate dicuntur de perfecta intelligi possunt. Vel ex caritatis per
fecta. alia alio quod ad sufficientiam. quia sufficiet ad vitam eternam
obtinendam. de pe. di. ii. quod hac auctoritate. Aliter quo ad effectum vel signum.
Unde quibus maiorem caritatem nemo habet et cetera. Idem est magis signum
caritatis. Aliter quo ad perseverantiam finalem. Augustinus. Firmum fundamentum
dei stat habens signaculum hoc. scit deus qui sunt eius.
Horum fides que per dilectionem operatur prorsus aut omnino non deficiet. Aut si que
eorum deficit. reparatur antequam vita finiatur ista et deleta in
iquitate que intercurrerat. usque in finem perseverantia deputatur. Idem.
Illius eorum ex bono in malum commutatus finiunt hanc vitam. vocatur autem
secundum propositum, sed damnatur per presciationem, sed predestinatorum. Et que leguntur prescita
eorum. exponenda sunt secundum presciatorum. Et sunt huius ultimam acceptionem
possunt intelligi auctoritates premisse ut de caritate perfecta que est in
predestinatis intelliguntur eas convinctum. quod dicuntur caritate non potest peccare
homo huius caritatem. Illud vero Augustinus. Caritas que deseri potest numquam vera
fuit. sic intelligitur. Non fuit vera. Idem est incommutabilis vel sic. non fuit vera.
Proprio caritatis dei, et tamen exponere secundum ad deum talia leguntur.
Ibi illud. Aliter non est invida. Vel in conspectu illius. Et illud. Omnis homo in orbe
terrarum vanitas vanitatum et cetera. Contra caritas semel habita non potest amitti
secundum se perfecta est. Gratia autem est imperfecta amitti potest. Hec patet in adventu qui

Anhelat. hucusque ex
sufficiet. huc usque Ysidorus.
Occasione. Hic tractat utrum penitentia posset iterari et utrum
caritas semel habita possit
amitti. Contra quod dicitur. c.
de primo. utrum penitentia posset
iterari. Apostolus. i. ad cor. xiii.
Augustinus de pe. di. ii. In principio. Prosper.
de pe. di. ii. Gratia. Respice
affectionum. Aliter vera. Affec
tuum omnium. Idem in eodem. de
pe. di. ii. Caritas. Vigesimo.
Augustinus de pe. di. ii. quod
cum ergo. Qui biberit. Io. iiii.
Ezechiel. Et Iustorum semita.
Prov. iiii. Aliter de pe. di. ii.
quod hic de caritate. contra
caritatem. Io. xv. Augustinus de pe.
di. ii. quod hic itaque. Sic firmum.
ii. ad thimo. ii. quod pro delec
tionis vel dilecta vel delecta.
Et illud. de pe. di. ii. hic itaque
vocat autem Augustinus et aliter. acceptione secundum
de perfecte caritate que ad finalem per
severantia. Aliter non est. Iob. xxv.
Stelle non sunt munde in conspectu eius. Veritas.
Ecclesiastes. ii. Gratia perfecta est.

Pro.

Solo

habuit caritatem et postea amisit. De pe. di. ij.
c. Adam. Et in c. Quid preceptum. Qui primus homo.
Illa anima que a deo proficit. Item postea ponit exemplum de mo
yse. Aaron. et de david et multis aliis quos con
stat habuisse caritatem et postea peccasse et
amisisse illam. De pe. di. ij. c. Opponitur et cap.
Si non habet. **De gradibus virtutum.** Item. Ex
predictis patet gradus non solum inter ipsas virtutes
sed et in singulis virtutibus. Quod pluribus exemplis multipliciter
exponit verbum illud ezechielis. Et venit ele
vit ad portam que respiciebat ad orientem et
ascendit super gradus eius. De pe. di. ij. Dum scrip.
Item aug. Quamvis tanta habuerit carita
tem ut paratus sit et pro fratribus mori, perfecta
est in illo caritas. Sed numquid mox ut nas
citur iam prorsus perfecta est? Non. Sed ut perficia
tur nascitur. Nata nutritur. Nutrita ro
boratur. Et cum fuerit roborata perficitur. Cum
ad perfectionem venerit quid dicit? Cupio dissolvi et esse cum christo.
Idem. Caritas in quibusdam
perfecta, in quibusdam imperfecta. Perfectissima autem in hac vi
ta haberi non potest. **De tribus actionibus penitentie**

Actiones autem penitentie ut ait aug. sunt tres.
Una est que novum hominem parturit, et sit
ante baptismum. Nisi enim baptizandus peniteat vi
te veteris, vitam novam inchoare non potest. Et si baptizetur recipit
caracterem; sed non gratiam et peccatorum remissionem donec recedat fictio de
corde suo. Non tamen tenetur iste ad exteriorem penitentiam agendam, quia sufficit
ei penitentia interior. Ab hac penitentia cum baptizantur soli parvuli sunt immunes
eo quod non possunt uti libero arbitrio. Altera vero penitentia est sive actio penitentie
quam quisque facit post baptismum de mortalibus peccatis. Tertia est que fit de
peccatis venialibus et cothidianis. De hoc aug. Penitentia humilium et bono
rum fidelium pena cothidiana. Plurimum habet omnia. De pe. di. i. Tres actio
nes. De c. di. iiij. Tantum valet. Item neque
absit. Sed penitentia donum est et vocatio dei; quia gratia
dei in baptismo non requirit gemitum vel planctum vel opus
aliquod sed solam fidem et omnia gratis condonat.

Species penitentie sunt tres. **De tribus speciebus penitentie**
quarum alia est sollempnis, alia publica,
alia privata.
Sollempnis est que fit
in capite quadragesime cum sollem
pnitate que est de penitentibus in
capite. De eo et de sollempnibus
nis hoc non ita [illegible] [illegible] qui ad penitentiam agendam mittuntur.

Al' baptizandum

perfectione finalis perseverantie. Quid est quod dicitur quod adam [illegible]
stiam in paradiso lapsus est. In c. Preceptum. Dicitur quod [illegible]
vidit adam pudicicia ornatum, temperantia [illegible]
caritate splendidum. In c. Qui. Dicit ambrosius quod [illegible]
dum sedebat non est prevaricatus quia [illegible]
Item c. Primus homo. Dicit idem. Primus ipse recens opus [illegible]
confabulator assiduus [illegible] virtutibus [illegible]
Item c. Illa anima. Dicit aug. Illa anima a deo proficit [illegible]
esse virtutum [illegible] splendore [illegible]
Et .i. similitudine ymaginem [illegible]
nec homo. Sed ubi lapsus est depositum. Di. ij. [illegible]
ad levitam [illegible]
Et lapsus [illegible] de [illegible]. xvii ezechielis. xl. Dum scrip. [illegible]
virtutem de virtute in virtutem gradus [illegible]
qui ipsi una [illegible] virtutis [illegible] gradus [illegible]
[illegible] et sic per incrementa virtutum ad summa [illegible]
aug. de pe. di. ij. Si de perfecta quo ad [illegible]
[illegible] Cupio. Ad phi. i. [illegible] hoc usque [illegible]
de pe. di. ij. [illegible]

Actiones. Hic agit de tribus actionibus penitentie. Aug. de
pe. di. i. Tres sunt. aug. [illegible]
[illegible] aug. [illegible] baptizandus. [illegible]
[illegible] Si baptizetur. [illegible]
Sed non gratiam sed penitentia interiori qua ad exteriorem penitentiam
non tenetur [illegible]
tur. Ab hac penitentia [illegible]
[illegible]
arbitrio. [illegible]
ad caracterem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
supple in illo [illegible]
Tantum valere [illegible]
ad salutem. Cum fictio recedat cum [illegible]
[illegible] dicit aug. Agnus [illegible] penitentiam [illegible]
[illegible] ut baptizentur. Item c. [illegible]
abstinentia xl dierum [illegible]
penitentia [illegible] ambrosius [illegible] penitentiam [illegible]
exteriorem, non excludentes interiorem [illegible]
tamen agnoscunt in remissionibus in baptismo. Et exponit ibi ambrosius illud apostoli [illegible]
tamen exteriorem solam fidem. Non excludit interiorem penitentiam. [illegible]
quo ad culpam et quo ad penam sed exteriori satisfactione.

Species. Hic agit de tribus speciebus penitentie.

in monasterium. d. l. Si ille.
Hec imponi ab episcopo
tantum vel de mandato
eius a sacerdote. Et dicit
imponi pro crimine pu
blico et vulgatissimo
quod totam commoverit
urbem. Item non
debet imponi clerico
non deposito. Quod semel
egerit eam non debet
postea promoveri
nec ministrare in ordi
ne suscepto. Item
dicit quod conversi tamen
tamen [?] tenebuntur
[?] ii. d. l. Con
fitendum. Illud. Alienum.
xxvi. q. vi. c. ult.
Et de pe. di. [?] et alia de hoc
in v. de sollempni pe. Et
de satisfactione non iterari.
[?] publica dicitur quando
[?] sollempnis
[?] publice fit [?]
[?] illa que fit in fa
cie ecclesie non cum pompa so
llempnitatis. Quod cum non
[?] peregrinatio per
[?] cum baculo et sub
[?] et scapulari vel
veste aliqua ad hoc
[?] hanc potest
imponere quilibet sacerdos suo
parochiano. Quod non in
[?] non con
suetudo est contraria
[?] ecclesia. Item non
[?] clerico non deposito
[?] pro crimine enormi et
manifesto. de pe. di.
vi. Sacerdos. Item sollemp
nis penitentia non iterari.
[?] aliqua [?] potest et di
[?] iterari quidam secundum de pe. di. iii. Reprimitur.

Si ille. Ibi dicit quod qui mittitur ratione criminis in monasterium ad penitentiam sollempnem peragendam
dicendus est. Hec dicit: Sed que sollempnis penitentia a sacerdote. Que sit causa [?] et sollemp-
nitatem penitentie et sollempnitate reconciliationis exhibe. Sed de mandato episcopi absente
episcopo, sicut notatur l. di. Penitentes in capite. Notandum est ubi quod viri sollempniter
penitentes debent comam deponere, ar. xxx. q. v. de [?] l. di. Penitentes. Quod tamen
dicit male observari; mulieres autem non comam deponere, ar. xxx. di. Quecumque. Dicit etiam quod
aliquis potest cogi per excommunicationem ad suscipiendam sollempnem penitentiam si sponte nolit
subire, dum tamen crimen sit magnum et publicum et moveat scandalum. Et quod pro occulto
crimine imponi potest si penitens voluerit. Arg. non. ar. de pe. di. iiii. de penitentibus.
Et quod etiam pro veniali potest imponi si libido [?] tamen pro eo non potest quis sic penitere †nam
si voluerit et petierit. Arg. non. Et quod non est facile imponendum iuvenibus vel decrepitis.
Per quantum tempus debeat sollempniter penitens esse extra ecclesiam dicit pendere ex arbitrio
iniungentis penitentiam, quod quandoque per annum, quandoque per biennium, quandoque per triennium differtur
sollempnis reconciliatio que fit per episcopum. [?] quidam reconciliationem et introduc-
tio in ecclesiam facienda est singulis annis in die cene per presbyterum [?] et audiet divina
usque ad octavas pasche, tamen non recipiet corpus domini. Hic sunt ei consilium quod recte
pro eucharistie quam differtur plus, quandoque minus, quandoque usque ad finem penitentie
quandoque usque ad mortem secundum arbitrium episcopi xii. q. ii. de [?] xxxiii. q. ii.
Admonere latorem. xxvi. q. vi. Si autem de corpore. de pe. di. v. Si quis ii. Ab octa-
vis pasche debent exire ab ecclesia et [?] usque ad diem cene sequentis anni et
hec facienda est omni anno penitentie quamdiu [?] est ei generalis introitus in ecclesiam
scilicet usque ad sollempnem reconciliationem que per episcopum est facienda vel de speciali eius
mandato. Dicit etiam quod tales penitentes non debent conversari aliis in osculo sive in eucharistia. Et
quod archiepiscopi vel presbyteri eorum possunt iniungere modum satisfaciendi scilicet ieiuniis
peregrinationibus et aliis huiusmodi operibus. Quod tamen secundum consuetudinem consilium episcopi debet esse
presertim si enorme sit crimen. Ideo vero fratres predicatores aut minores quibus
commissa est auctoritas ab episcopo audiendi confessiones possunt iniungere huius penitentiam sollempnem.
Et credo quod non possunt sine speciali mandato. Item est consuetudo quod hii penitentiarii †nisi
generales iniungunt hanc penitentiam patribus vel matribus per quorum incuriam magis
[?] eorum parvuli perierunt, et tunc debent talibus iniungere quod in capite ieiunii
presentent se coram episcopo vel per eum vel de mandato eius speciali adhibeatur
debita sollempnitas. De hoc habes in e. c. Si quis presbyter parochialis sacerdos. Urbem
vel aliud locum et hic hec. xxvii. q. ult. c. ult. Confitendum. Ibi dicit quod presbyteri et
dyachonis non est imponenda pro criminibus et culpis manus [?] penitentibus
tribus et fidelibus laicis. Ibi etiam Illud. dicit quod nulli clericorum agere penitentiam conceditur
sollempnem scilicet laicis autem potest hic penitentiam et licet hic clericatum adipisci
Ibi etiam Alienum. dicit quod sacerdos aut dyaconi qui debent agere penitentiam sollempnem
Et vel ad veniam pervenitam expectanda est pura sua confessio. Et si illi
satisfactio sunt digna sit et fructuosa. In c. ult. dicit quod nisi pro publicam
et vulgatissimum crimen quod totam commovit urbem est imponenda sollempnis
penitentia. Sacerdos qui vere. Et multo fortius penitentiarii episcoporum generales. Sacerdos.
Ibi dicit de presbytero revelante confessionem quod deponatur et omnibus diebus vite sue ig-
nominiosus per mundum peregrinando vadat. Iterari. Ordinem conveniendi quidam
[?] Contrarium tamen in aliis observatur. Reprimitur.
Ibi dicit sicut unum est baptisma ita et una penitentia

Septies cadit iustus. Adhuc instat peccati. Prouata dicitur illa penitentia que singulariter fit cotidie. ad quas peccata sua detegere sacerdoti consuetum est.

De tribus ad perfectam penitentiam necessariis.

Sequitur videre que sunt necessaria in vera penitentia et perfecta. Ergo tria. Videlicet cordis contritio. oris confessio. operis satisfactio. Ideo oportet autem perfecta penitentia cogitat peccatorem omnia hec facere. In corde est contritio. In ore confessio. In opere tota humilitas. Hec est fructuosa penitentia. De pe. d. i. perfecta. Quia tribus modis deum offendimus. scilicet delectatione cogitationis. impudentia locutionis et superbia operis ad regulam ut contraria contrariis curentur tribus modis oppositis satisfaciamus. De hiis et Ier. exposuit verba Amos. ait. super tribus sceleribus damasci et super iiii. non convertam eum. Iuxta tropologiam hec possumus dicere. primum peccatum est cogitasse que mala sunt. secundum cogitationibus acquievisse perversis. tercium quod mente decreveris opere complevisse. Quartum post peccatum non agere penitentiam et suo sibi complacere delicto. De pe. di. i. super tribus. Et hii sunt tres mortui quos legitur Christus suscitasse. scilicet Archisinagogi filia. filius vidue. et lazarus. puellam suscitavit puellam in domo. Ecce peccatum cogitationis. puerum in porta civitatis. Ecce peccatum locutionis. lazarum in sepulchro quatriduanum et fetentem. Ecce peccatum operis. vel dic per primum peccatum operis in quo se volvit peccatum locutionis. per lazarum peccatum consuetudinis. Item. puellam illo. primum motu lazarum fremitu clamore et lacrimis suscitavit. Vnde versus. Corde male operis mala mors triplex mala actus mors foris vius. Tres filia. puella. puer. lazarus ista notantur. Hanc illo. hunc motu. lacrimando suscitat illum. scilicet verbo. scilicet opere. Hec quod penitentia est illud felix triduum

De triduo penitentie. De quo ait Moyses. Deus hebreorum vocavit nos ut eamus viam trium dierum in solitudine et sacrificemus domino deo nostro. ne forte accidat nobis pestilentia vel gladius. pestis id est culpa in presenti. gladius id est pena in futuro. In hoc triduo quesivit virgo maria filium et invenit. Hec est scala cum tribus gradibus quam vidit iacob erectam a terra usque in celum. et dictum in ierusalem scale ... ut griffus geminate sue fortiter eum sustineat. secundum ut manum si necesse fuerit ascendenti porrigat. tercium ut ascendens cum laboraverit et fatigatus fuerit in ipsum respiciat iactans totam curam suam in eum. non est ita crudelis ut dicit aug. ut ipsum cadere permittat. prima dieta siquidem est dolor. secunda pudor. tercia labor. secundum quem ordinem dictas persequamur. xxi di.

Prima dieta est contritio. circa quam iiii. sunt consideranda. scilicet quid ipsa sit. Que sunt cause inductive ipsius. Qualis debeat esse. et que circa eam consistunt. Contritio est dolor pro peccatis assumptus cum proposito confitendi et satisfaciendi. Hec figuratur a propheta. Vbi dicitur Scindite corda vestra. Iste dolor dicitur esse triplex. Vt ait bernardus. acer. acrior. acerrimus. Acer. quia offendimus dominum creatorem omnium. Acrior quia patrem nostrum celestem qui nos pascit innumeris beneficiis. Acerrimus quia redemptorem nostrum qui nos liberavit proprio sanguine a vinculis peccati et crudelitate demonum et acerbitate gehenne. **De causis inductivis confessionis.** Cause inductive

filia

et lazarum de [illegible] ... septies. dicitur ... septies ... ad septuagesies septies ... Adhuc dicitur ... Sequitur ... tribus necessariis ... penitentiam. Amos ... Iuxta ... Io. xi. ... Luc. vii. ... Io. xi. ... Luc. ii. ... in templo ... Iacob. Gen. xxviii. ... Iste dolor ... xxviii. ... Ios. ... [illegible]

R. vi. Cogitatio et ex ea pudor de peccatis commissis. Detestatio vilitatis ipsius peccati. Ti-
mor de die iudicii et pena gehenne. Dolor de amissione patrie celestis et iniu-
rie offensa creatoris. Et hec est triplex scilicet venie, gratie, glorie. Venie quia peccata remittuntur. Gratie
quia bonum opus ab initio gratie. Glorie quia pro bono opere adhuc remunerabit. De primo scilicet de cogitatione Ezech.
Recogitabo omnes annos meos in amaritudine anime mee. De secundo scilicet de pudore Job. Vel dig-
nas confusione agunt. Naum iii. Revelabo pudenda tua in
facie tua. Ieremie in Trenis. Denigrata est super carbones facies e-
orum. De tertio scilicet de detestatione peccati propter suam vilitatem peccator vilis
factus est. Iere. Quam vilis facta es nimis iterans vias tuas. Pe-
trus in canonica. Qui facit peccatum servus est peccati. Aug. Attende
te ex peccato nec de vilitate. Philosophus. Maior sum et ad maiora natus
quam ut fiam mancipium corporis mei. Seneca. Si scirem deos ig-
noscituros et homines ignoraturos, tamen abhorrerem peccatum. De iiii.
scilicet timore de die iudicii et pena inferni. Ieronimus. Quotiens diem il-
lum considero toto corpore contremisco. Idem. Sive comedo sive bibo
sive aliquid aliud facio semper videtur in aure mea illa tuba
terribilis insonuisse et c. Aug. Ascendat homo tribunal mentis sue et c.
Ps. Quid faciet virgula deserti si commoventur cedrus paradisi. Petri
i canonica. Si iustus vix salvabitur impius et peccator ubi parebunt.
Apprehendit. Apoc. xix. Apprehensa est bestia et cum illo pseudo pro-
pheta et qui accepit caracterem bestie et qui adoravit imaginem
eius. Missi sunt in stagnum ignis et c. Item Apoc. xxi. Timidis et
incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et
ydolatris et omnibus mendacibus pars illorum in stagno ardenti igne
et sulphure quod est mors secunda. Item apostolus ad Ro. vi. Stipendia
peccati mors. De v. Apoc. iii. Tene quod habes ut nemo accipiat
coronam tuam. Item eodem xvi. Beatus qui custodit et vigilat
vestimenta sua ne nudus ambulet et videant turpitudinem
eius. De vi. c. s. ce pri. In Apocalypsi. De vi. scilicet de spe premii
divini. Ecce ego sto ad ostium et pulso. Si quis audierit vocem meam
et aperuerit michi ianuam, introibo ad illum et cenabo cum illo
et ille mecum. Qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo. Item
[illegible] ipse quem pater eius clamantem in sue predicationis exordio
[illegible] statim sibi iungitur de patrio dicentes appropinquabit
enim regnum celorum. Item: Non veni vocare iustos sed peccatores
ad penitentiam. Attende quod peccatrix anima quam [illegible]
tota illa celestis curia cum ipso domino tempore dulciter
exhortantur ad penitentiam dicentes. Revertere revertere Sunamitis
revertere revertere ut intueamur te. Cant. vi. Quare dicit quater revertere propter iiii.
genera peccatorum. Dicit ergo: O Sunamitis id est anima captiva quam scilicet
diabolus per delicias huius mundi captivatam trahit ad inferos. Revertere a peccato prave
cogitationis. Revertere a peccato locutionis. Revertere a peccato operis. Revertere a peccato prave
consuetudinis. Item revertere per cordis contritionem. Revertere per oris confessionem. Revertere
per operis satisfactionem. Revertere per bone vite continuationem, quia qui perseveraverit usque
in finem hic salvus erit. Ut intueamur te. Io. 3. ut sic possimus videre te in regno eum

Psalm. C. iii. Sic o Dee [illegible]
Sed ne revelabo stulti-
tiam eius in oculis amatorum
eius. In sen. iii. [illegible]
mo Io. viii. Ascendat.
Aug. super iustum [illegible]
xi. plus [illegible] homo
sedeatur ante oculos ima-
go futuri iudicii. Accedit
homo mentis tribu-
nal mentis sue. Collocet
se ante faciem suam
atque constituto in corde
suo iudicio assistat accu-
satrix cogitatio et testis
conscientia, carnifex timor.
Inde quidam sanguis per lacrimas
effluat. Postremo ab
ipsa mente talis sententia proferatur
ut se indignum iudicet parti-
cipatione corporis et sanguinis
domini iudicet. Faciet
[illegible] Job. xx
vi. Columpne celi con-
tremiscunt. Iustus in pe-
iii. De quinto scilicet de amis-
sione celestis patrie glorie
Apoc. iii. ubi dicit iste
dolor duplex. Ecce
ego Apoc. iii. Tamquam
[illegible] iii. Io. iii. Novem
[illegible] xx. Revertere
Cant. vi. Quia perseveravit.

Illud

et similitudinem dei · quam ferventi desiderio optamus. Item. dominus per osee. ii. ad animam peccatricem. Sponsabo te mihi in fide. sponsabo te mihi in iudicio et iusticia et misericordia et miserationibus. Et sponsabo te mihi in sempiternum. Ideo quod dicit ter. sponsabo. ad notandum triplicem dilectionis complexionem testimonium. scilicet cordis. oris. operis. Vnde ter quesitum est a petro an diligeret christum. Item. Ter dicit. sponsabo. quia triplex sponsatur peccatrix anima christo. scilicet per contritionem et confessionem et satisfactionem. Non est pretermittendum quod dicit ieronimus super hiechielem tibi. Contra humanam dei. Meretrix diu fornicata ad virum revertitur. nec reconciliari viro set sponsari dicitur. Et vide differentiam inter deum et hominem: homines de virginibus non virgines faciunt. Set deus de meretricibus iunctas sibi virgines reddit. Item. Cum secundo dicitur. Sponsabo duabus apponit declaratores pertinentes ad animam et tamen pulsum notatur ex parte misericordie cum pluribus dicitur miseratoribus. Item. Si adhuc dubitas de venia. Curre ad exempla david. marie magdalene. petri. mathei thelonearii. pauli. et aliorum quam plurium. quos post gravissima peccata misericors respexit misericordia et miserator eius. Non quod cum apostolus despiciat de venia. quia plus potest deus dimittere quam possit homo peccare. quod cum origene nimis presumere de dei misericordia. Set ita gratum. Ideo animam tuam inter duas molas habeas conterens scilicet timoris et spei. ut ex farina sic cribrata bene patella discretionis infusa aqua lacrimarum commixta bonum panem in clibano cordis igne caritatis decoctum facias hospiti pulsanti et tecum cenare volenti. De quo dicitur. Iste cibus refectitur christus hospes. Jo. iiii. Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. et exposuit subiungens. meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui me misit. Et sitiebat salutem potum et clamabat in cruce dicens. Sitio. in persona. Cum tu autem in istis. Fiet et gaudium celestis curie. quia gaudium est angelis dei super uno peccatore penitentiam agente et cetera. Sola enim . . . modo contritionis cotteris posteaquam in inferno. Iuxta illud. Contritio et infelicitas in viis eorum et viam pacis non cognoverunt. Via pacis est contritio cum penitencia per quam reformatur pax inter deum et animam. Et via pacis istius amaritudo nimis est. Vnde. Ezech. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Amara quia delectatus sum in cogitationibus illicitis. Amarior quia consensi. Amarissima. quia opus illicitum perpetravi. Neque quis debet esse contritio. Scilicet precipit universalis et continua. hinc propositum confitendi et satisfaciendi. Hec probantur in auctoritate prophete. Recogitabo omnes annos meos et cetera. Item. Lavabo per singulas noctes lectum meum lacrimis et cetera. Item. Quoniam ego in flagella paratus sum et cetera. De hoc . . . de confessione et satisfactione. Et contritus qui sit ex contritus. patet quod contrito est in parte ex vi ipsius nominis. Dicitur autem contritio quasi cor ad ul . . . ex toto tritio. quod passive intelligendum est et active. passive quia totum cor quod contritur et stringitur pre nimia angustia doloris, ira et indignatione quod commisit ipsa peccata. Vnde dominus per prophetam. Scindite corda vestra et non vestimenta vestra. Contritum est cor meum . . . Sacrificium deo spiritus contribulatus. cor contritum et humiliatum deus non despicies. . . . ipse . . . tamen etiam si necesse fuerit cum innis clavis et lancea et aliis quibus ipse . . . in cruce affixus. quia ista tamquam fortissima machina contra . . . separabant nos a deo. Ysaias. Iniquitates vestre diviserunt inter vos et deum. Item. hec contritio . . . et catervas dyaboli. Jo. Laqueus contritus est et cetera. Item. hec destruit . . . infernalem. quia demones putant in inferno esse peccatorem et vires demonum . . .

m. x. a petro. Jo. . . . David. ii. Re. xii. . . . Marie. luc. vii. . . . math. xxvi. . . . ix. Pauli. Act. ix. . . . Pulsanti. Apoc. iii. Ego cibum. Jo. iiii. Sitio. Jo. xix. Luc. xv. Ecce in pace. Ys. xxxviii. Continua. . . . ad actum. Universalis . . . de omnibus . . . que occurrunt memorie in speciali. De illis . . . que non occurrunt . . . est in generali. . . . Joel. ii. In cruce . . . xxviii. et Jo. xix. . . . iii. Sampson . . . xvi. Columpnas . . . duo columpne . . . le . . . le . . .

posterius etiam capilli eius pristinis restitutis concussit duas columpnas et corruit domus. Ista
quod ille cum philisteis mortuus est. Sic peccator cum recuperavit capillos id est dona spiritus sancti per con-
tritionem vires ei restituuntur. Ista quod duas pessimas columpnas id est concupiscentiam carnis
et superbiam vite concutit veterem hominem in se interficit domum infernalem diruit de-
monum vires enervat. Ista conterit brachium peccatoris et maligni id est diaboli. Item ista
reparat muros iherusalem quos destruxerat nabuzardan. ps. Benigne fac domine in bona volun-
tate tua syon id est contritione a te solo gratis data vel danda syon id est anime ut sic edificentur scilicet per eam
muri iherusalem. Et (?) ista mundat animam a reatu culpe. liberat a pena gehenne. ab horrenda
demonum societate et a vilissima peccati servitute. restituit bona spiritualia que amiserat per
peccatum. societatem et spiritualem communionem ecclesie bonorum quam olim qui in ea fuit particeps perdiderat.
De filio ire filium gratie. de filio diaboli filium efficit dei et per consequens
eius participem hereditatis eterne. Qualiter autem hec sit intelligenda
cum videatur (?) scilicet sola contritio sine confessione tollat peccata an contritio cum confes-
sione varie sunt opiniones. Dicunt enim quidam quod sicut tribus modis deum
offendimus scilicet corde ore opere. Ita et tribus modis est necessario
satisfaciendum. Alias non dimittuntur peccata. ar. de pe. di. iii. perfecta. Auc-
toritates autem que dicunt peccata dimitti sola cordis contritione aliter
sunt intelligende. scilicet cum articulus necessitatis excludit oris confessionem
et satisfactionem. Alii dicunt contritionem sive remissionem per cordis con-
tritionem. ar. de pe. di. iii. Sane. in fi. Tertii non dicunt sola cordis contri-
tione dimitti peccatum cuilibet adulto si non contemptum et proponit ab aliis
abstinere et illud confiteri et de eo satisfacere secundum iudicium ecclesie. ar. de pe.
di. i. Magna pietas dei ut ad solam promissionem peccata dimittit
nondum pronunciat ore et tamen iam deus audit in corde etc. Hec
tamen opinio est celebrior. Non tamen intelligas quod contritio dimittit per
se [illegible] sed ipse deus in contritione. Ambros. de pe. di. i. Verbum
dei dimittit peccata. Item aug. de c. di. iiii. Nemo tollit pec-
cata nisi solus Christus qui est agnus dei tollens peccata mundi. tollit autem et dimit-
tendo que facta sunt. et originale et actualia dimittit et adiuvando ne fiant et per-
ducendo ad vitam ubi fieri omnino non possunt. Quod autem dicit solus Christus
non excludit patrem neque spiritum sanctum. Nam et illi dimittunt. quia sicut in
se inseparabilia sunt opera trinitatis. xi. q. iii. Illud. de c. di. iiii.
Canonum. et d. iii. omnis. Quod autem vera sit ista opinio patet per exemplum
lazari quem primo suscitavit deus quam a discipulis solveretur. et per
decem leprosos qui in via antequam venirent ad sacerdotes mundati
sunt. et ps. Dixi confitebor et tu remisisti etc. Dixi id est destinavi in
animo proposui. Circa hoc et non tamen quod sit Christus prius. scilicet iustificationem con-
tritionem et peccatorum remissionem. Quidam dicunt quod ex hiis naturaliter precedunt.
Nos autem habeo intelligere quod prius dicitur habeat gratiam quam conteratur. precedit ergo
non tempore sed natura. Ita inseparabiliter operantur. Lazari. Io. xi. leprosos. luc. xvii. Iustificationem. Id est gratie infusi-
onem. Ubi in iustificatione impii solent iiii assignari que attamen tempore simul sunt gratie infusio. motus liberi arbitrii.
contritio. peccati remissio. Primum in nomine (?) sine illo nihil. Secundum in nomine sed ille nihil (?). Tertium et nihil et illo
in nomine. [illegible] Quartum (?) in nomine et illo non nihil naturaliter. Id est naturali tempore sive rationali intelligen-
tia sive ordine intelligentie non tempore. precedit naturali ordine intelligendi ✝ ✝

Destruxerat. iiii. R. ult.
Nabuzardan. perfecta pe-
nitentia cogit peccatorem
libenter omnia sufferre. Cor-
rupta. In corde contritio.
In ore confessio. In ope-
re tota humilitas. Hec est fruc-
tifera penitentia. Sane. Ubi
enim dicit deus larga
munera peccatori. [illegible]
terendo deleat peccata iam
certe si non satisfactio con-
grua negligatur. Magna.
Verbum est aug. Verbum. iii.
dimittit. Verbum quod iuvatur te
originale quod est factum
peccatum non factum. Originale
le et non actuale sed tantum omnia
peccata dimittit actualia. Illud.
Ubi solutum tenet colli-
ga dimittit. [illegible]
hitat in illis quod deus liga
et solvitur. In c. quo-
dicit aug. Sacramentum
gratie dat deus in baptis-
mo et per malos ipse sanctum
non facit sed per seipsum vel
per eos suos. In c. omnis.
dicit ds. Id est per eum et spiritus sanctus.

ipam no

gratia. Secundo quia dilectio, quam quis quandiu habet peccatum [illegible]
Sequitur contritio. Quia qui diligit contritus. Sequitur
remissio. Et iste processus colligitur de pe. di. i.
omnis qui non diligit manet in morte. Et augustinus
Sine caritate quando iam cordis contritionem
quis habere potest, quando quis delictorum remis
sionem. Item etiam ista probatio quod confessio sine
penitentia dicitur sacramentum. Quoniam sit ita ubi non
tenenda. Sed confessio contritio. Et in canone. Con
fessio est signum tantum, scilicet contritionis. Contritio est
res et signum: res signi confessionis et signum
satisfactionis. Satisfactio est res signi tantum, scilicet con
tritionis.

De secunda dieta

Secunda dieta est de confessione, circa
quam sunt septem consideranda, videlicet quid
ipsa sit. An necesse sit facienda. Et cui. Quare
sit necesse ad iam confessionem. Item quibus et de
quibus et qualiter sunt interrogationes faciende.
De pena sacerdotis revelantis confessionem.

Confessio est legitima coram sacerdote
peccatorum declaratio. Et dicitur confessio quasi simul
vel ex toto vel integra fassio. Tamen ille con
fitetur qui totum fatetur. Tenetur
penitens peccata sua non confiteri. Et hec tria:
contritio, confessio, satisfactio sunt in precepto.
Contritio precipitur in Ioele: Scindite cor
da vestra. Confessio in Treni: Effunde sicut
aquam cor tuum. Item psalmus: Effundite co
ram illo corda vestra. Et Iacobi: Confitemini
alterutrum peccata vestra. Satisfactio in Matheo:
Facite dignos fructus penitentie. Item omnia
hec precipiuntur a domino cum dicitur: Penitentiam agi
te et cetera. Ergo videtur quod non est casus sine
confessione. Quod verum est, ubi potest haberi
quis cui confiteatur.

Confessio est signum, scilicet ipsius doloris et planctus contri
tionis que apparent in verbis confitentis et se accusantis.
Contritio vero est signum satisfactionis. Propter hanc absolutionem
quia sicut id quod conteritur adnichilatur, ita macula
peccati per contritionem omnis tollitur et sic anima mundatur. [illegible]
etiam. Hic agitur de confessione et tenetur de confessione
Coram sacerdote habente usum clavium. Quia ad illum qui
fatetur. Undique. Io. [illegible] de singulis peccatis que occurrunt
memorie et de circumstantiis eorundem si tales sunt que
multum aggravant peccatum, ut si patravit illa in alio gene
re cum aliquis peccavit aliquando in ecclesia vel furatur [illegible]
circumstantia loci facit quod hic percussio et furtum [illegible]
sacrilegium et ita transeunt in aliud genus peccati.
Scindite Ioel. Treni ii. Effunde [illegible]
confessionem. [illegible] peccata que latent [illegible]
ex toto vel totaliter, sicut aqua totaliter effunditur [illegible]
de vase. [illegible] nec color nec sapor nec odor [illegible]
vestigium remanet sicut de aqua. Iacobi. [illegible]
Ibi tamen [illegible] de confessione venialium [illegible]
ad invicem [illegible] de omnibus peccatis venialibus
et quantum ad omnes [illegible]. Item [illegible] Io. [illegible]
[illegible] Cum dicat [illegible]
[illegible] sacerdotibus supple [illegible]
[illegible] excommunicato [illegible]
non sit sacerdos. Item. Duplex est absolutio [illegible]
[illegible] ad forum contentiosum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de sen. ex. [illegible]
sacerdos talem non debet [illegible]
Sicut nec absolutus de peccato in foro penitentiali [illegible]
te a papa fiat in quo [illegible]. Item [illegible]

[illegible] e.
q. [illegible] articulo
Tenetur quilibet regu
lariter confiteri
sacerdoti. Plane sa
cerdotibus dedit do
minus potestatem
ligandi et solvendi,
cum dixit: Quorum remi
seritis peccata et cetera, et de
pe. di. i. Verbum dei.

le faciunt sacerdotes parochiales quod per diaconos suos faciunt [illegible]
[illegible] et absolvunt penitentes. [illegible]
illa [illegible] per seipsum hoc non sit sacerdos. Illam [illegible]
que pertinet ad penitentialem forum [illegible]
[illegible] nec committere nisi sacerdoti, nec illam dare [illegible]
et sic potest committere quod non potest facere, sicut electus in archiepiscopum [illegible]
susceptionem potest demandare consecrationem sui suffraganei [illegible]
et non potest impendere. ex. de elec. suffraganei. [illegible]
excommunicato sicut est duplex absolutio. [illegible] absolutio [illegible]
ad penitentiam [illegible] [illegible] excommunicato [illegible]
[illegible] cum dixit. Io. xx. Verbum dei [illegible]

Non tamen cuilibet sacerdo
ti licet etiam omnibus. Sa
cerdotes enim in ordinati
one recipiunt hanc
potestatem ligandi et
solvendi ita quod non possunt
exequi nisi data eis
auctoritate et pote
state ab episcopo dioce
sano vel ab apostolico. Hoc et
intelligitur de sacerdoti
bus religiosis ad ore
clusis. Et nec illi possunt
iniungere peni
tentias nec ligare vel
solvere et alia que
pertinent ad curam a
nimarum, nisi forte e
lecti fuerint a populo et
ab episcopo eis concessum
consensu sui abbatis vel alterius prelati sui
xvi. q. i. Alia ... et § Ecce ... et §
Si potestas aliqua est data ab episcopo
... potest ipse hic iudicare parrochianos
alienos quia non debet mittere falcem in messem
alienam. ix. q. ii. per totum. Tenetur quis penitens
confiteri proprio sacerdoti. de pe. di. vi. placuit.
Extra de pen. et re. Omnis utriusque sexus. Et est ratio
quia ipse qui est prelatus suus tenetur reddere
rationem de anima eius et tradere ... eucha
ristiam et alia sacramenta alia in quorum col
latione ... vel ... non fugiat posse
suum ut sciat cui det. Et ideo dicitur ei per Salomonem
Agnosce vultum pecoris tui. Et aliter ... dicebat
... procedere sacerdos cum sciat sibi ditos
in mortali manifesto vel occulto ... de
... § Quod si clericus ... Fallit re
gula predicta in v. casibus. Primus in quibus cui est
data potestas imponendi penitentias in aliqua pro
chia ab episcopo audire confessionem alterius
parrochiani videlicet cum ille extraneus peccaverit
in parrochia sua. § Secundus si mutaverit ibi do
micilium. § Tertius si est vagabundus. § Quartus
quando sacerdos ... monitione parrochianum alterius parrochia sua. Hunc casum non credo generaliter recipiendum.

sacerdotibus ... de iure ligandi vel absolvendi ligata committuntur ad executionem
... dicitur ligata potestas commedendi ... quod non habet quid comedat
Exclusio. Item vel non est commissa cura animarum. ... de iure ... ipso ... veterum
iura. sed quando fiebat electio ad curam animarum per populum vel clerum. Hodie autem populus in
telligitur eligere eo ipso quod electioni non contradicit nec ei se opponit. Alterius. Hoc dicit
quidam ... non habent ... sed ... quod ... per ... aut ...
ad ... pertinet. Item ibi dicitur quod ... monachi ... et quod mona
cho ... non licet. et quod ... monachum tradere sathane ...
... xvi. q. i. ... dicitur quod ... et monachi ... vel apostolice ...
usurpare quia non debent penitentiam ... vel ... declarationem ...
et ... § ... Ecce ... dicitur quod monachi ... executionem sue potestatis non habent
nisi a populo sint electi et episcopo ... ad ... et ... de potestate ligandi et sol
vendi. penitentiam dandi. ... iniungendi. ... iusticia ecclesiastica ... §
hec. ... dicitur quod monachis ... agere ... consilio ... officium ... usur
pare. ... dando ei curam animarum vel ... proprio sacerdoti. Sacerdo
tem quo ad hoc intelligo ... illum sacerdotem qui habet curam ... ordi
nariam. ... legatus ... episcopus. ... potest ... proprius sacerdo
tem. ... cum quod non subsit rationabilis causa propter quam parrochianus velit con
fiteri proprio sacerdoti parrochiali debet ei confiteri vel alii de licentia eius genera

li vel speciali. Si autem subsit causa rationabilis. Quia forte timet
ne aliquid occulte de consanguineis eius aut contra
aliquem de consanguineis eius aut machinatus est in
mortem sacerdotis. aut ... aut a
liquid aliud fecit de quo timetur scandalum sacer
dotis si ei fiat confessio. aut ... suspectus ha
betur de revelatione confessionis. potest ... subditus con
fiteri superiori et ab eo absolvi. nec tenetur confiteri
... proprio sacerdoti. Ille tamen sacerdos non tenetur ei credere
quod talis sit absolutus et quod confessus sit superiori nisi con
stiterit ei de hoc per litteras superioris vel alio legitimo
modo. Sed credo quod de ... sit ...
quod penitens absolvi debeat ne confiteatur proprio sacerdoti.
placuit. Ubi nulli sacerdoti liceat quemlibet commissum
alteri sacerdoti ad penitentiam suscipere sine consensu eius. Item
§ Omnis. dicitur quod ... postquam ad annos discretionis
pervenerit omnia peccata sua saltem semel in anno confitea
tur proprio sacerdoti. Si autem alieno sacerdoti iusta de causa
voluerit confiteri licentiam prius postulet et ob
tineat a proprio sacerdote, cum aliter ille illum non possit ab
solvere vel ligare. Sacerdotem ... xxviii. et xii. Nonne
... et c. Quod si clericus parum
tangere ibi ... dicitur ubi ... electo ... episcopo
... mortale ... occulto ... petit ordi
nari ... pecori ... Item ... ibi ... est

Si petierit et obtinuit licentiam a sacerdote suo quem videbat imperitum et insufficientem, volens ire ad alium discretum, vel quia arripuerat iter, vel propter iter petierit licentiam ut possit in itinere confiteri.

¶ Item in articulo necessitatis praelatur [?] h. vii. q. iii. placuit. ex. de privilegiis et excessibus privilegiatorum ad apostolicae. ff. de iud. Item rescriptis ad nostram. de pe. di. vi. placuit.

¶ Sed numquid in his casibus poterunt audire confessionem huiusmodi sacerdotes quibus non est data potestas ab episcopo? R. Dico indistincte quod non, si principalis curatus consentit [?], et est ratio duplex: una quia iste non est maior [?] dare iurisdictionem ei quam non habet. Alia quia licet ipsi poenitentes sint absoluti ex potestate confitendi, non tamen isti absolvunt quia potestatem audiendi non habent. ¶ Item proprius sacerdos non debet potius dare talibus iurisdictionem suam, potestatem talem. Sed episcopus solus potest illis qui sunt in suo episcopatu, et etiam aliis qui sunt in aliis episcopatibus. ar. xvi. q. i. Praecipimus et c. Ecce in hac et c. hoc idem. ¶ Item quando vero casus necessitatis dicitur, quia ut ait Aug. Tanta est vis confessionis ut si deest sacerdos, confiteatur proximo socio, et ita non solum clerico sed etiam laico vel socio potest confiteri. De pe. di. i. Quem poenitet. De c. di. iiii.

Quia si quis fornicatus est vel adulteratus est vel aliud crimen commisit in parochia aliena, potest quilibet tamen non sit excommunicatus a praelato illius loci, de illo peccato proprio confiteri sacerdoti. Si autem sit excommunicatus, potest illud peccatum confiteri sicut in furtis et rapinis et huiusmodi, quorum ignorantur actores, et ideo cum talis ad excommunicatorem absolvendus ab excommunicatione huiusmodi, quia ipse [illegible] alia absolvi proprio sacerdote. Et quod dicit vel quia tempore delicti [illegible] intelligendum est quoad illa quae pertinent ad forum contentiosum, quae possunt illic [illegible] iudicari et puniri de iure dici commisso. Item Inde [illegible] in generali vel speciali [illegible]

¶ Item de peregrinis et romipetis. ¶ Item si acceperint peram et baculum [illegible] a proprio vel alio cum licentia suorum sacerdotum, iter arripuerint eo ipso [illegible] data est eis licentia confitendi de eis quae commiserint in via vel quae post [illegible] aliqua dimiserint confiteri. Augustinus [illegible] dum tamen de illis proponant confiteri proprio sacerdoti cum redierint propriis. Intelligo etiam talibus esse dandam licentiam accipiendi eucharistiam in pascha. ¶ Item si talis est peregrinus cuius absolutionem [illegible] erit quod episcopo dicit. Item [illegible] de illo in via vel ante iter [illegible] solvi non est in peregrinatione a simplici sacerdote. ¶ Item credo quod sic. ¶ Item [illegible] tempus generalis confessionis in pascha et debet [illegible] quia non habuerit copiam sui episcopi, tunc confiteatur illi [illegible] ad primam ex de illo placuit. Item habetur quod pro defectu [illegible] post excommunicatur parochianum alterius episcopi. Item ex. Ad apostolicae. de [illegible] de parochia unius episcopi [illegible] alterius, illi esse debitam [illegible] ubi per [illegible] divina audivit. In lege. Videlicet. di. [illegible] habet absolventis vel destinetur [illegible] Item ex. placuit. [illegible] illum ad primam suscipere parochianum alterius sine consensu illius [illegible] cuius poenitens prius confessus est. Item si [illegible] casus [illegible] non dicitur vel dicitur [illegible] nulla [illegible] commissa. Non tamen aliis. Ego credo [illegible] voluntariam [illegible] ad suscipiendum [illegible] papae possit. praecipit. Item [illegible] allegata [illegible] capellanos [illegible] nulla cura commissa est ab episcopo [illegible] regulares [illegible] ad audiendum confessiones parochianorum [illegible] non sufficiant ad audiendum multitudinem. ¶ Item ubi [illegible] tamen [illegible] episcopi [illegible] reprobare [illegible] approbare videtur [illegible] audire confessiones huiusmodi [illegible] consuetudo [illegible] non habet. ut. ff. de [illegible] Intelligo. In quanto [illegible] necessitate [illegible] Ita quod [illegible] credo quod non tenetur alii confiteri laico [illegible] sacerdos [illegible] magis de [illegible] non de [illegible] quia [illegible] poenitens non possit habere copiam sacerdotis [illegible] confiteri [illegible] potestatem non habeat. [illegible] venia [illegible] sacerdotis [illegible]

de decimis

[illegible]

† de sco

[illegible]

† et dñi catholici ñ inueniuntur †

[illegible]

† phariseí

[illegible]

sed districtionem
quam. ex. e. de sen.
ex. c. pro graviter
et in Registro. c. ipse
ne incidens de hoc.
Tertius casus est
vel quando incidit irre-
gularitatem hoc
casu, quod ipsum illum
debet penitentem
remittere ad e-
piscopum ut vel
ille dispenset cum
eo si potest vel re-
missionis mittat
eum ad ipsum. ut
ex. e. li. de dispen.
c. quia presbiter et de sen.
c. presbiter vi. de-
et c. si sit. et c. de
penis. c. ne vides.
Quartus est in ex-
ceptis de incen-
diariorum penitentiam
quando si sit con-
suetudo in aliquo
episcopatu quod aliqua
illum certa crimi-
na ad episcopum refe-
rantur, sic optima
est consuetudo in
plerisque locis
ecclesiis de homi-
cidiis sacrilegiis
clericis violato-
ribus emunita-
tis ecclesiastice et ali-
is enormibus. hoc
et aliqui committunt
ad episcopos ad sedem
apostolicam ipsi enormitatem criminis et ad terrorem.

ti. de incendiariis.
f. Al. Quisquis. me.

istantiam eius qui dampnum passus est, hec sententia lata est, sed certa ratione [illegible]
quod dampnum ille nullo modo est solvendo et paratus est satisfacere quod [illegible]
post excommunicationem vel sacerdos qui eum excommunicavit talis excommunicatum absolvere [illegible]
qui dampnum passus est. Sed quid si talis excommunicatus quod [illegible]
nullo modo est solvendo non audet comparere in publico sed occulte petit absolutionem [illegible]
cessam a denuntiatione excommunicationis, et ille qui dampnum passus est [illegible]
sententiam publice renovari. Quid faciet sacerdos qui scit hanc veritatem [illegible]
Credo sine preiudicio quod in hoc casu non debet nec episcopus nec sacerdos sententiam [illegible]
debet ab excommunicatione cessare et talem excommunicatum absolvere in foro [illegible]
q. vi. si vero instantiam eius qui passus est dampnum pro ut potius [illegible]
tor et sine scandalo repellere et pia quadam fraude illudere. Aut si forte [illegible]
[illegible] eius alter cavere non [illegible] sophistice vel [illegible]
[illegible] sententiam innovare et nullo modo [illegible] ligare [illegible]
[illegible] de illo qui queritur ad [illegible] de [illegible]
dubitari. Ille non dicit [illegible] absolutionem [illegible]
[illegible] potest [illegible] irregularitate non possit dispen[illegible]
[illegible] absolutionem de peccato [illegible] dispensationem
[illegible] incendiariorum [illegible]
[illegible] quibus [illegible] Pessimam
horrendam incendiariorum malitiam auctoritate dei et beatorum apostolorum Petri
et Pauli detestamur et interdicimus. [illegible] incendiarium [illegible]
et qui non [illegible] raptoribus [illegible] delega-
tur. [illegible] providentia et voluntate. Delega-
[illegible] predicatoribus [illegible]
[illegible] Quod si dicat. Committo vobis potestatem [illegible]
[illegible] ut possitis absolvere in omnibus casibus in quibus possum. [illegible]
[illegible] nichil excepit. [illegible] Non est tutum [illegible]
[illegible] generalem [illegible] ea que a iure [illegible]
[illegible] generalia [illegible]
[illegible] que in synodo sua episcopo sibi reservare consueverunt [illegible]
quod per hec generalia verba commissa videntur [illegible] intelligi [illegible]
[illegible] que fiunt a sacerdotibus pro furtis et dampnis [illegible]
[illegible] non solum pertinent ad forum [illegible]
[illegible] ut [illegible] intelligendo [illegible]
per hec generalia [illegible] absolvere [illegible] in foro [illegible]
excommunicati [illegible] pro contumacia. Aut pro [illegible] aut pro [illegible]
[illegible] episcopus committat vices suas quo ad [illegible]
[illegible] ille [illegible] mandato [illegible]
[illegible] certum [illegible]

Pone quod episcopus delegat ali-
quem vicem suam et primus sponsalia. Numquid potest facere delegatus
ista maiora. Numquid potest ista vel alia alteri suo delegare. Ad hoc dicendum
quod episcopo non intelligantur delegare hec maiora sine speciali delegatione. ut ex. ...
[illegible] ad ipsius correctionem videantur specialiter spectare. nec videtur

positi vel de quibus dubium est an possint licite observari. Licet de tantis questionibus noti iam fuerit et de peccatis possint per penitentiam iniungere, quod debeant simul cum eorum abbatibus [illegible] excommunicatum potest. Vel si forte simplex est aut alias [illegible] tanta [illegible] de parendo mandato ecclesie vel aliquid faciendo vel non faciendo. Credo autem quod quibus excommunicatus maioris excommunicatione cum iuramento absolvendus est, de restitutione vel [illegible] pauperibus facienda est restitutio pro eo quod [illegible] cui [illegible] est de proprio. Si modica est summa, potest penitenti ad arbitrium confessoris illos pauperibus erogare. Si autem magna est summa, debet arbitrio episcopi reservari, qui pauperum est dispensator, vel alius discreto spiritualis [illegible] vices suas. Preterea [illegible] dictum de excommunicatis. Et videtur magis quod illud capitulum ne pro dilatione non loquatur nisi de absolutione peccatorum, non de absolutione excommunicationum. Arguitur [illegible] illa [illegible]. Hec autem intelligo [illegible]. Ideo quod [illegible] late [illegible] post dictum quod capitulum illud non tantum loquitur de absolutione peccatorum, sed de absolutione excommunicationis maioris. Dum tamen absolventem [illegible] non reservauerit, sicut de [illegible] et [illegible] [illegible] reservatur, non [illegible] illa [illegible] ab homine quod tunc ab ipso excommunicato requirenda est absolutio immediate. Hoc ideo dicitur quod [illegible] alique certe exempte [illegible] de collegio possunt sibi eligere confessorem extra suum [illegible] abbatem vel priorem vel decanum cui [illegible]. Sed [illegible] abbati [illegible] vel decano confiteri debent vel alii de mandato eius. Si autem [illegible] vel [illegible] de consuetudine non haberent curam animarum illorum, nec excommunicatus [illegible] [illegible] nec aliud non [illegible]. Sed singuli possunt sibi eligere confessorem. [illegible] Restringo autem [illegible] talibus providerat de confessore: sit excommunicatus ille qui eligitur in confessorem, quod tunc non posset eum absolvere sic ligatus. Si vero esset excommunicatus minori excommunicatione, tunc non [illegible] posset eum absolvere. Arguitur [illegible] capitulum Si celebrat. Hoc autem [illegible] intelligi de illo qui eligit sibi confessorem, quod si sit excommunicatus maiori excommunicatione, non potest eligere confessorem qui eum absolvat de excommunicatione illa. Sed magis videtur [illegible] eum [illegible] quod tamen posset si esset excommunicatus minori excommunicatione. Arguitur [illegible] capitulum Si celebrat. Vel dic quod excommunicatus minori excommunicatione potest eligere. Verum tamen [illegible] quod notatum est supra. Confitemini. Jacobi ultimo. Graviora. Id est mortalia [illegible] de consilio non de necessitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut constitutiones [illegible] teneantur ad confitenda venialia proximo, vel [illegible] [illegible] sit de mortali. Et [illegible] cum teneatur semel confiteri in anno, confiteatur tunc venialia. Sed tamen non credo quod tunc teneatur illa confiteri [illegible] sufficit in generali. Concessa. Joh. xx. Ad Rom. [illegible]. Istud quidam nuntiantur ab apostolo in epistola ad Romanos. Id est [illegible] [illegible] iniquitas, malicia, fornicatio, avaritia, nequicia, invidia, homicidium, contentio, dolus.

[illegible] delegatus [illegible] dispensatores et absolutores excommunicatorum [illegible] quibus inveniunt [illegible] restitutores, si forte ipse [illegible] et [illegible] alius discreto et perito qui cognoscere [illegible] et scirent [illegible] factorum [illegible]. De his [illegible] [illegible] de penitentiis [illegible] videndum [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] episcopus vel superior [illegible] penitentiam eligere sibi confessorem qui ipsum [illegible] penitentiali posset de peccatis suis absolvere. [illegible] post dum tamen [illegible] et idem dico de aliis prelatis exemptis [illegible] immediate domino pape. Ne pro dilatione [illegible] periculum immineat animarum. extra e. Ne pro dilatione. Hoc autem intelligo nisi sit excommunicatus maiori excommunicatione. Arguitur extra de clerico excommunicato ministrante [illegible] si celebrat. [illegible] de venialibus [illegible] quid ergo [illegible] confiteri sacerdoti. Ad hoc dicit [illegible] quod ideo exponunt illi lectionem Confitemini [illegible] peccata venialia [illegible] coequalibus [illegible] graviora vero sacerdoti pandamus [illegible]. Si [illegible] graviora coequalibus pandenda [illegible] sacerdotis exigere periculum. Veni [illegible] sacerdotis oblata copia licet [illegible] coequali et hec sufficiunt [illegible] doctores. Si tamen excommunicatus non [illegible] sacerdos [illegible] tutius quod [illegible] peccata sacerdotibus [illegible] pandenda [illegible] concessa potestas ligandi atque solvendi. Si [illegible] eorum copia. Si autem [illegible] peccata sunt mortalia et que venialia potest notare [illegible] mortalia peccata omnis transgressio decalogi [illegible].

Credo

Lata

Secundum Credo quod non possit excommunicatus, sed excommunicatus [illegible] illud capitulum ne pro dilatione loquitur de solis prelatis. Quod [illegible] fieret in hoc casu. [illegible]

Malignitas. susurratio. detractio. contumelia.
Superbia. elatio. inventio malorum. inobedientia.
Insipientia. incompositio. Et ibi subiungit illos
qui sunt sine affectione. absque federe et sine misericordia.
Postea subiungit. quod qui talia agunt digni sunt
morte. Item in epistola ad Gal. Manifesta autem sunt
opera carnis. que sunt fornicatio. immunditia. impudi-
citia. luxuria. avaritia etc. Ista autem enu-
merat Augustinus mortalia et venialia. di. xxv.
Criminis. et sunt singula in generibus potius
inveniuntur. Unum tamen cavillo quod si sic generis prop-
ter iudicaret peccata mortalia. vel non constat
per certum septuaginta esse mortalia. Sed potest
dici esse peccata et inducere homines ad penitentiam de ta-
libus. Et quod cito possent iam homines se disponere.

Sequitur que. Que sunt necessaria ad
veram confessionem. sunt necessaria ad veram con-
fessionem. Ad hoc dicas quod. iiii. Unde
... sit amara. festina. integra. et frequens.
De primo. s. de amaritudine. Ieremias. Statue
tibi speculam. pone tibi amaritudines. dirige
cor tuum in viam rectam. Signa huius
amaritudinis sunt quattuor. Scilicet contritio. humi-
litas. lacrime. fortitudo vincens pudorem.
Primitus obedire. De primo signo. s. contritio
Augustinus. Laborat mens patiendo erubescen-
tiam. Et quia verecundia magna est pena. qui
erubescit pro Christo. fit dignus misericordia. de pe.
di. i. quem penitet. De secundo. s. de humilitate.
Apostolus. Humiliamini sub potenti manu dei. Et
exemplum publicani non audebat oculos levare. ad celum
De tertio. s. de lacrimis. Ieremias in trenis. deduc
quasi torrentem lacrimas per diem et noctem.
non des requiem tibi neque taceant pupille ocu-
li tui. Item Io. Cris. Lacrime lavant delictum
quod pudor est confiteri. Id est cum pudore et vere-
cundia confitenti. Item ps. Fluminis impetus leti-
ficat civitatem dei. De quarto. s. de forti-
tudine. Exemplum Marie Magdalene. que adeo fortis fuit
in confitendo propter amaritudinem interiorem quod nullo
pudore obstante in publico sunt confessa tunc
... de v. s. primitus obedias
exemplum domini. Qui factus est pro nobis obediens usque ad m-
ortem crucis. Item Augustinus. Ponat se
penitens omnino in potestate iudicis in iudicio ...

Porte etiam ad Gal. c. v. Crimina ... que dicit Augustinus
mortalia sunt. sacrilegium. homicidium. adulterium. fornicatio. falsum
testimonium. Rapina. Furtum. Superbia. Invidia. Avaritia ...
ira. Ebrietas assidua. ...
et potu ... vel ... tacite ...
Commedere aliis abstinentibus. Tardius ...
ecclesiam venire. Cognoscere uxorem ...
Tardius visitare infirmos vel incarceratos. ...
revocare ad concordiam discordantes ...
filiorum vel suorum vel proximi excessus ...
adulatio ... delictum et suspiciosa ...
otiosum ... in ecclesia vel extra ... Secundo ...
... ex aliqua necessitate ...
... Item facile ...

Sequitur in capitulum de confessione. ...
xxxi. Laborat ... Augustinus. ...
penitens. Quod de sacerdote habente parrochianum ...
curiam suam ... debet eam ...
... Item ...
... erubescentia ...
... erubescit ...
... alio. ...
... uxorem ...
... In quo ... consentientis ...
... absolvat parrochianum ...
absolutus erit. nec est contra ...
... ipso communicat ...
... est absolutus ...
... absolvendi ...
Humiliamini ... publicani ...
et Maria accessit retro Luce. vii. ...
... Luc. ... lacrime ...
... obediens ph. ii. ...

In c. Consider. ...
Sacerdotis non ... Id est sic deus est ...
... etiam ...
... sicut deus ...
... Differentia ...
... Ut corpus ...
... servum ...
... vita ...
... cum gaudio ...
immortalis ... morte ... mortuus.

De pe. di. v. Consideret. Item. Quod debet esse festina confessio. Ecclesiastici v. Ne tardes converti ad dominum, et ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius, et in tempore vindicte disperdet te. Unde qui festinare propter quinque. Primo propter incertitudinem temporis mortis. Luce. Veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua nescit, et dividet eum, partemque eius cum ypocritibus ponet. Item. Diviti prolongaturo longam vitam dicitur. Stulte hac nocte repetent animam tuam a te. Caute consideranti cum ius erit. Secundo est quia moram in peccato facit accumulare peccatum peccato, et per consequens penam pene. Apostolus. Qui in cordibus est secundum duritiam tuam et cor impenitens adhuc aliquid. An ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit. Secundum duritiam tuam et cor impenitens thesaurizas tibi iram in die ire et revelationis iusti iudicii dei, qui reddet unicuique secundum opera sua. Item. Ysidorus. Maledictum et mendacium et homicidium et furtum inundaverunt, et sanguis sanguinem tetigit. Item. Gregorius. Peccatum quod per penitentiam non diluitur, mox suo pondere ad aliud trahit. Tertio quanto maiorem moram fecit in peccato, tanto magis elongatur a deo, et per consequens tanto difficilior erit conversio. Ysidorus. Qui non est hodie cras minus aptus erit. Principiis obsta. Sero medicina paratur. Cum mala per longas convaluere moras. Quarto quia dominus cum elongaverit se a te, perdet. Tertio quia in extrema egritudine vix potest aliquis recte penitere nec recogitare. Seneca. Cum egritudo te oppresserit, vix aliud potes cogitare quam quod sentis. Et illuc rapitur intentio mentis ubi est vis doloris. Augustinus. Et ut ait Augustinus. Occurrit tibi tam diversa. Nam morbus urget, pena terret, filii quos illicite dilexit, uxor et mundus eum ad se vocant. Bene quod certum dimitte incertum. Quod age penitentiam dum sanus es, ne differas usque ad infirmitatem. De pe. di. vii. Qui egerit. Psalmus Expectet. Quinto quia in vita presenti exauditur. Dives clamantem clamabit ipse postea ad dominum et non exaudietur. Clamavit enim dives in inferno sepultus et non est exauditus in gutta aque. Item. Clamabunt virgines fatue domine domine aperi nobis, et respondebit dominus: Amen dico vobis, nescio vos. Item. De talibus dominus per Ieremiam: Ecce inducam super eos mala de quibus exire non poterunt, et clamabunt ad me et non exaudiam illos. Festina ergo et noli procrastinare dicens: Sine tu, sine tu. Dicat Augustinus. Illud tu tu non habet modum. Item. Confessio debet esse integra, ut non partim uni partim alii dicat: quod dividendo etiam ea inter diversos sacerdotes. De vera ... Dum enim sume boni operis ypocrisis nomine. Aut totum hominem sanat aut nichil. Augustinus. Caveat ne verecundia ductus dividat confessionem. Item. Trenorum. Effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum domini. Item. Effundite coram illo corda vestra. Ad hoc quod integra sit confessio, ista xv. exiguntur: scilicet quod sit voluntaria, fidelis, propria, accusatoria, pura, fidelis, discreta, puta, morosa, voluntaria, debet esse. Unde sic est confessio, datur lacrimis, cruce ... et ... de ... tum gaude ...

[right column] ardua nec sitiens ora lavabis aqua. Ut vescatis deo deus tollare ne grabis. Ne tardes. Ecclesiastici v. Veniet. Luce xii. Et xxiiii. Unde nichil est incertius hora mortis. Mors certa nichil certius esse potest. Dividet a consortio tuo. Stulte. Luce xii. Repetent animam. Et dicit Ambrosius. Non sunt hominis bona que secum auferre non potest. Sola misericordia comes est defunctorum. Apostolus ad Romanos ii. An ignoras. Romanos ii. Esse c. iiii. Augustinus de pe. di. vii. Nullus expectet. Tenere ut teneret. Bene dicit Augustinus de pe. di. vii. Qui egerit clamabit. Proverbiorum xxi. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis et cetera. Puer. Luce xvi. Rennuerit. Et xxv. Per Ieremiam. xi. Confessio dividenda. Ut omnes intrarent mecum delectantes. Et xviii. Dominus reddet unicuique debitum. Ioel ii. Convertimini ad me in toto corde vestro. Aut totum. De pe. di. iii. Dum. Caveat. De pe. di. iiii. Et l. cum si. Confessio divisa sciens per partes non valet ad salutem. De pe. di. v. Consideret. Illustrissimi quia sic divisit confessionem ex rubore, totum tempus dicebimus. Effunde. Trenorum ii. Sicut aquam. Quod est ex toto recedit aqua, et cum ex toto de vase. Effundite. Quod est ex toto confessio non manifestatur. Ab chorea Iosue vii. Iacimus. Luce xviii. Ieiuno in eodem ieiunii forte. Dixit ad a... Dum ... diebus in eodem ieiunii forsitan mortuus non possit. Sicut quod modicum ... ita

vita et recuperat. Vulsus

Afflictionibus

ffquia

contingit grauius et dolorem esse in eo de recto
pro. Iob. dolor meus in luctum conuersus est et le-
titia mea. Fidelis. id est ut ipse confitens
quod sacerdos cui confitetur sit in fide catholica
et ut fidei confessio secundum doctrinam ecclesie non secundum
doctrinam hereticorum. Item quod fiat sine spe
venie. Ad hoc valet. De pe. di. i. quod [illegible] et d.
v. i. Quamuis plenitudo [illegible] tamen a [illegible] et non
animi. Pro. [illegible] cum corde
meo et [illegible] et [illegible] meum. [illegible] deus
vitam meam annunciaui tibi. Ad hoc sit [illegible] altius
dicere. non est erroris illius correptor. sed pro
ditor ille detractor. Illud [illegible] est circumstantia fa
cti talis est quod aliter non possit confiteri peccatum. Si non
cognouit mulierem suam uel [illegible]
et nunc non [illegible] proditor. quia non dicit ut alium prodat
uel grauet. sed ut se [illegible] quod aliter facere non possit.
Accusatoria ut dicat se commisisse peccatum
ex propria malicia accusando se fortius non
pretendens excusationes in peccatis sic [illegible] pen
tes. Ps. i. pal. [illegible] Iustus prior accusa
tor est sui. Venit amicus eius et inuestiga
bit eum. Nisi enim se [illegible] accusauit coram
isto amico. id est Deo. uel sacerdote dei vicario.
in futuro habebit accusatores demones et propriam con
scientiam. diabolum. peccatum et totum mundum. quia pugnabit orbis terrarum
contra insensatos. Hoc modo qui accusat. deus excusabit eum. Aug.
super ps. Veritas de terra orta est et iustitia de celo. Veritas de terra oritur. id est confessio de
homine ut se accusat. et sic iustitia de celo prospexit. quod deus dicit parce
eum. et quia non [illegible] sibi ignoscam. quia si ignoscit. De celo ergo
iustitia prospexit. id est a deo data est iustificatio penitenti. Humilis. id
est non mentiens. [illegible] ad misericordiam [illegible] humilitatis causa. Aug.
Cum causa humilitatis mentiris si non eras peccator antequam mentireris mentien-
do efficeris quod deuitaueras. In te non erat iniquitas. ita te dixi peccatorem
ut et esse cognoscas. Veritas autem ista est ut cognoscas quod est dicas. sed
quid est humilitas ubi regnat falsitas. Sic contra dicit Iohannes epistola i canonica.
· I · Si dixerimus quod peccatum non habemus. nosmetipsos seducimus et veritas in nobis
non est. Item Greg. Iniuriam meam est ubi aliquis sua agnoscet culpam non
est. Si dic quod [illegible] dicere peccatorem et gentiles quia nemo sine crimine viuit.
In hoc non dicit se peccasse peccatum [illegible] sciat uel credat ita esse.
Obicitur et de generali confessione in qua sacerdotes et alii confitentur
et dicunt se omnia commisisse peccata. Sed dic quod talis confitens leso
ipsa cessat. uel quia sicut ait Aug. In uno peccato multa peccata possunt notari. Quod autem dicit in
eis vitiis [illegible] miser homo [illegible]. Unde confiteor deo quia singulorum [illegible] gre. q. d. peccatum co
gitatione et ore locutione et omissione. [illegible] quia non debet confiteri per nuncium neque per epistolam sed

Non valet. sicut nec ualet prima [illegible]
[illegible] et in [illegible] quidquid [illegible] peccatum [illegible]
sanguinem [illegible] Aug. [illegible]
in ecclesia et ad [illegible] unitatem tendere. et ecclesie unitati
[illegible] non quod [illegible] peccata sua [illegible]
[illegible] manibus [illegible] non [illegible]
et ita [illegible] sacerdotes per alios [illegible] ab uni
[illegible] Item [illegible] Iuramento
sacerdos [illegible] deus pugnabit. [illegible] Aug. de [illegible]
Veritas cum humilitate. Si dixerimus in [illegible]
d. v. [illegible] Sed dic. [illegible]
tam a sacerdote quam ab omnibus [illegible]
[illegible] peccatum in omnibus [illegible]
bus miser homo peccare potest. [illegible] per nuncium.
quod sufficit si aliquo [illegible] presente sacer
dote et alius dicat peccata eius in ei presentia.
Credo quod non. quia [illegible] quod non per nuncium.
sacerdos interroget penitentem et ille ad interrogata
respondeat. sufficit [illegible] ad ea de quibus interrogatur
non [illegible] quod [illegible] confiteri quod [illegible]
[illegible] peccatum. [illegible] de superbia est. ut de pe. di.
[illegible] Item [illegible] non sufficiat per epistolam confiteri
non [illegible] absolui per epistolam. Sed presens confitens [illegible]
sente sacerdote [illegible] absolui. [illegible] tamen nego [illegible]
tens possit [illegible]
[illegible] peccatum [illegible]
per [illegible]
um eius per [illegible]
non sufficiat [illegible]
tentie [illegible]
[illegible] est. [illegible]
potest [illegible]
et [illegible] absolute. [illegible]
Credo quod non. [illegible]
[illegible] est [illegible]
sicut dicitur de [illegible]
[illegible] sacerdos [illegible]
[illegible] xxiij. di. [illegible]
[illegible] quod [illegible]
ut confessio per se [illegible]

p̄ sua urce ꝯ ozo ꝯpo. principaĺr ut ꝗ̃ pec se peccauit ꝯ se eru bescat. Decr. ꝯ dnus
indicat ut ostendere vos ora sacerdotibꝫ. Aug. de pe. di. i. Q̃ penitet. Circu͂stantias. Item. Qui di cōsiti ꝯ nisi uel ut cōmuni peccati. Si qꝫ peccat in solo noīe circūstantiarum turpi exprimat ꝯ in consequia ipsa peccati omnes circūstantias ꝗ̃ turpes ꝯ ab hoīs abi ... ut sic totu sani ... aposteriatus expellatur. Item de confiteri circumstantias ... in puis ... poenitere ...
... Itē non debet confiteri cum aliis ꝯ cirbu͂ ... de quibus habes in pta iii. pro eo quod eleuate ꝯ ipo ꝯ ambrarūe extero ... Item. Si ꝗ̃ peccatum circumstantie adherente ... ipsi pecō. Quedam persone ipsius peccatũs. Quedam tuꝫ ꝑ pecca neqꝫ ꝑsone sed ex eius ꝯsiderantur. Pecō adherentis detestatio ut in sodomitico. horribilitas homicidii. qualitas ... grato occulto uel manifesto. Quantitas ut ... tempus uel enormia ... ꝑsone ut dignitas. libertas ꝯ etas sexus ꝯ sciens ... Item ut locus ꝯ tempus ꝯ silens. tales circumstantias debent omnes confiteri pro posse ꝯ doibꝫ dolere ꝯ penitere. ti. ii. ꝯ i posteriori ... de pe. di. v. c. i. Ad id quod fiunt ꝗ̃ leguntur angeli dixisse loth. genes. xix. Salua animam tuam. Noli respicere retro tergum nec stes in omni circa regione. Sed in monte saluum te fac. Ne ꝯ tu ... ptũo ut ereptam in malo ꝯfirmaui. Gemat aliorum uitam sua corruptam ꝯ commodum proximi si bene uiuisset. Doleat de fide qua ... in peccato iniuit ꝯ de leticia ꝗ̃ ... adhibuit.

dum sacerdos non intelligit ydioma confitentis presente tamen eo qui confitetur. Decr. lib. x. vii. ora. id est. ꝑ interpretem. Confitentia corporalem. Q̃ penitet. Ibi dicit aug. Decr. dominus mandat ut ora ostendatur sacerdotibus docens corporali presentia confitenda peccata non per nuntium non per scriptum manifestanda. Dixit ... ora monstrate ꝯ omnis non unius pro ... ibus. Non alium statuat nuntium qui pro nobis offerat munus ꝯ moyse constitutum. Si tu ... turpi. Credo quod sufficiat exprimere peccatum per honestam uerba ut dormiuit cum illa aut cognouit eam. Non oportet commonitionem saltem turpis ut ... Circumstantias per quas potest aggrauari peccatum. Prou. xxviii. Qui abscondit scelera sua non dirigetur. Qui autem confessus fuerit ꝯ ea reliquerit misericordiam consequitur. pro eo quod ... detestatio. Hec circumstantia ꝯ horribilitas ... talis circumstantie que ponunt ipsum actum. s. coitum ꝯ hoīs ... in genere peccati. ꝯ ideo non ꝑpetere circumstantie peccati. Di. omnis qui aggrauat peccatum ut dictum est. Cas. i. qui incipit. Consideret. Ideo dicit aug. quod oportet penitentem considerare ... excellentiam sui status aut officii aut sui modi ... in modo sui operis quia turpitudinem suam peregit. Si in loco sacro aut cui debuit excellentiam fidei ut ꝗ̃ dom. dñorum ꝯ aliorum ... Si in tempore orationi constituto ut in festiuitatibus sanctorum ꝯ in tempore ieiunii. Consideret quantum perseuerauit ꝯ defleat quod perseuerauit peccatum ꝯ quanta uiolentia fuerit impugnatus. Sunt quidam qui non solum non uincuntur sed ultro se peccato offerunt ꝯ expectant temptationem sed preueniunt uoluntatem. ... tipli uitio delectabiliter peccauerunt. Omnis ista uarietas confitenda est ꝯ deflenda. ut cognoscat quod peccatum ... In ... non in ... dolum cognoscat. ... augustum peccatum ... cui tantum ... cui capite ꝯ ordine status ... aliud non peccantis. Ideo defleat uirtutem qua interim caruit. ꝯ non tantum peccauit sed quod uirtute se priuauit. ꝯ ... quod promeruit usque terminum ... Sed defleat quod in ... peccatum ... non tamen expectat gloriam. Aug. ... breuissimum est. debet deflere ad ... unum ... tibi ... Et infra. ... quod ... in uno ... est ... gratus ... plenus uirtutibus deus ... timuit. ... super ... quo ... Item. ... in uno. Factus est omnium reus quia omnes uirtutes ... ab uno uitio ... cadit in auariciam ... largitatem ꝯ castitatem ... amore ... laceret ... amare ... uirtus ... est deflenda. Et ... oportet deflere animam pigritiam ꝗ̃ fornicationi ...

vt cum

cui

saltem in

sunt peccata. Item David. Ego sum qui peccavi, qui inique egi. Isti qui oves sunt quid fecerunt.
Item Job vii. Non parcam ori meo, loquar in tribulatione spiritus mei, confabulabor cum amaritudine anime mee. Item Ysa. xiv. Perdam Babylonis nomen et reliquias et germen et progeniem, ait dominus. Nomen Babylonis perdam, id est ipsius peccati nomen in confessione non tacebo, non palliabo, sed expresse nominabo et condigne puniabo. Et reliquias, id est memoriam dulcem frequentem tactus seu delectationem et filia et germen, id est actum peccati seu malam voluntatem et progeniem, id est male voluntatis sequelam perdam, quia hec omnia per confessionem sunt et punitionem. Non aliter debet esse confessio, scilicet in distincte ac separatim confiteatur singula peccata. Ideo confitens. Unde illud: Lavabo per singulas noctes lectum meum, et cetera, id est per singula peccata conscientiam meam.

ut eligat peritum iudicem. Augustinus. Sacerdotem quere qui te sciat solvere et ligare.

Dicit quod si sacerdos simul ignarus et indiscretus est, nullo dante licentiam eius debet ad alium discretum, nec potest nec auctoritate papa, non videtur. Argumentum extra de officio iudicis ordinarii capitulo vi. Placuit. Tunc est ei curto agere per superiorem. Extra de iure patronatus. Tuis laicis. Ibi dicitur. Extra de penitentia et remissione capitulo. Significavit quod ad intentionem et non ad unam gratiam ille peccatissimus vel timore servili aut timore filiali fiat et sic omnis fictione. De penitentia distinctione i. Qui vere penitet. Et quod item taciturnitas.

Item morosa, ut non dicantur peccata in tumultu sicut campsores computant nummos, sed cum mora et celeritate, ut et peccata attendantur devotius et sentiatur maior contritio et vercundia. Confiteatur quod penitens integre, unde formam peccatorum explicans omnia. Job vii. Leto quod fecerint cursores. Demum explicans vias tuas et integrum confessionem fieri eis. Prout dicit Amos iiii. Levabunt vos in chontis sicut fit de porco depilato qui cum sui torquitur per pedem in chontum, id est in pertica. Dicit propheta pertica ad commovendas anguillas in luto de speluncas cum aqua et reliquias unius idem peccata quam in confessione relinquis et nolueris super eos sicut in ollis ferventibus, id est in penis perpetuis. Deum proiciemini in carinon quod dicitur sicut porcus proicitur in caldariam ad salsiendum. Ita nos proiciemini in carino, id est inferno, ubi erit fletus et stridor dentium.

Et arpion et anathema in incertis ubi ymaginem et sic reprehenduntur. Videbunt et per calem sulphur et effugiam in aliquis aquis. Job. Aspergatur in tabernaculo eius sulphur. Idem.

Et si autem. Timeat ne omnia bona que fecerit dominus malo perdiderit, et per dominum malum perdidit. Ezech. xviii. Et cetera. Augustinus de penitentia distinctione i. Qui vere penitet et dominus quantum cum hec certa et ibi autem placuit. Sed si dicitur quod cum peccaverit nullus laicus. Ibi dicit quod sed si est pro clerico vel contra clericum aut vel secularia aut quod occasione illius est mulieris aut amicicia peccantem laicum quod talia detrimenta sicut inter hos pertinet et quod offendo que ei sua offeruntur. Qui vere penitet. Ibi dicitur quod femine lacrimam suscitavit. Item et sicut Petro et Iacobum significantur et tres et puelle in quibus significantur tacite detegere. Item iuvenem quem ex porta Naim flentem viduam secuta. Lazarum flentibus sororibus Martha et Maria. Item quia Mariam secuta lacrimis.

In quo docemur publice peccantibus ... dicit illa sufficere ... per confessionem. De penitentia distinctione i. Sufficit illa que primo deo offertur deinde sacerdoti. Qui penitens confitetur quod si per penitentiam post confessionem et inobedientiam vivat et dolere offensionem sic ... venale per confessionem ... peccatum ... criminale fuerat per confessionem ... dominum conspicere. Taciturnitas peccatorum superbia nascitur cordis ... se velle videri iustum quod peccator est ... invenitur que ad imitationem ... peccata sua ... superbia ... humilitate et alicui ... taciturnitas confessionis ... Chorus angelorum ... Fletus. Job xvii. Item Job xvii. Item Job xxi.

Item et secreta peccata non publice si se cetere confiteatur manifesta in manifesto de penitentia distinctione i. Qui vere penitet. Ignotus.

Alioquin si noluit figurare et animam suam per integram confessionem, et cetera.

Per meretricem expiravit eum. Socii etiam eius erunt demones. Iob. xix. Videntur in tabernaculo eius socii eius, qui non est, id est demones qui non sunt in eius tabernaculo. Sed tamen non [illegible] confitenti recessio a vero est. **De frequentia confessionis.**

Item dicitur quod confessio frequens sit. Quod duplici modo intelligendum est: uno modo ut si frequenter ceciderit in peccatum mortale, frequenter resurgat per penitentiam. De pe. di. i. Quis. Alio modo ut si homo in eadem peccata frequenter confiteatur, non tamen tenetur quis nisi in casibus. Quos vide supra de pe. dist. vi. Quem penitet. Augustinus: quanto pluribus confitebitur quis sibi spe venie turpitudinem criminis, tanto facilius consequitur gratiam remissionis. De pe. d. i. Quem penitet. Item, ut dicitur xxiii. Sepe contingit. Circumcisio non pro [illegible] tradita. Bene etiam frequenter nam cotidie memoria eius sit. Item non pro generale constitutionem emanante contra negligentes confiteri peccata sua, scilicet quod saltem semel in anno teneantur quilibet postquam ad annos discretionis pervenerint confiteri omnia peccata sua et suscipere reverenter ad minus in pascha eucharistie sacramentum, nisi forte de consilio proprii sacerdotis ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab eius perceptione duxerit abstinendum. Alioquin vivens ab ingressu ecclesie arceatur et moriens christiana careat sepultura. Unde hoc salutare statutum debet frequenter in ecclesiis publicari, ne quisquam ex ignorantie cecitate velamen excusationis assumat. Item statutum est et preceptum medicis corporum ut cum eos ad quos vocati fuerint ante omnia moneant et inducant ut medicos advocent animarum, ut postquam fuerit de salute animarum provisum, ad corporalis medicine remedium salubrius procedatur. Si quis autem medicorum huius constitutionis postquam per prelatos locorum fuerit constitutio publicata transgressor extiterit, tamdiu ab ingressu ecclesie arceatur, donec pro transgressione huiusmodi satisfecerit competenter. Prohibetur sub interminatione anathematis ne quis medicorum pro corporali salute aliquid egroto suadeat quod in periculum anime convertatur. Hec constitutio est extra de pe. et re. Cum infirmitas.

Item decretum Vagari de frequentia confessionis. Concilium generale confessionem, quantitatem confitendi, duplicis confessionis, in terram [illegible] tertium, scilicet confessionem, quod saltem bis vel ter in anno tenendum, [illegible] latam. Extra de pe. et re. Omnis utriusque. Hic post tuba illius capituli sequitur [illegible].

Ubi et de quibus interroget confitentem.

Sequitur videre de modo interrogandi et de quibus interroget in confessione a sacerdote, et de quibus est agendum. Ad primum quidem dicitur quod sacerdos non debet interrogare penitentem per tam talem formam videtur in plenitudine periculo ut simplicitate et [illegible] diam homini, sed circumspecte. Et quod debet facere interrogatores. Augustinus super illud locum: Quem tu primo est primus in illam lapidem. Caveat spiritualis judex, ut sicut non commisit crimen nequitie, ita non careat munere scientie. Oportet ut sciat cognoscere quicquid debet iudicare. Iudiciaria enim potestas hoc exposcit, ut quod debet iudicare discernat. Diligens igitur inquisitor et subtilis investigator sapienter et quasi astute interroget a peccatore quod forsitan ignoret vel verecundia velit occultare. Cognito itaque crimine varietates eius non dubitet investigare et locum et tempus etc. Quibus cognitis adsit benivolus paratus erigere et secum onus portare. Habeat dulcedinem in affectione, pietatem in alterius crimine, discretionem in varietate. Adiuvet confitentem orando, elemosinas et cetera bona pro eo faciendo. Semper eum iuvet leniendo, consolando, spem promittendo, et cum opus fuerit et increpando. Doleat loquendo, instruat operando. Sit particeps laboris, qui particeps vult fieri gaudii. Doceat perseverantiam. Caveat ne corruat, ne iuste perdat iudiciariam potestatem. Hec omnia et plura de hac materia dicit. De pe. di. vi. Quis aliquis. Ad idem facit. Ibi subtiliter potest. De pe. di. ult. Item Augustinus. Sequitur videre, quod omnis cura interrogationis tenenda sit. Confessor vero. Vide in consilio. Item Quem penitet. De pe. di. vi. Caveat. Quis aliquis. Quem ad unam clavium sicut iudiciaria potestas pertinet ad aliam pertineat. Iob [illegible] Se dolet pro peccatis ostendat, quem iuvat sacerdos per consolationem, et penitentiam per remissionem, hec omnia. Huiusmodi Augustinus. Instituit per. xvii.
Huiusmodi potest etc. De pe. di. xx. Accusatoria. Item Orationem scilicet quam accusatorie est, sermo

correctionis. quia iteratum crimen detegit quod sepe nesciat ipse et quod peccavit. xliij. d. [illegible]
Et ita subtiliter est conceptionis de sinu peccatoris obstetricante manu coluber tortuosus.
¶ Ad aliud. s. de quibus sint faciende interrogationes. iam patet ex premissis. quia de peccatis et
circumstantiis eorundem. Circumstantias autem istas precipue debet sacerdos attendere. Sed in istis versibus
Quis. ubi. per quos. quotiens. cur. quomodo. quando. Quilibet observet anime medicamina dando.
Quis. s. peccator. utrum ipse peccator erat masculus vel femina. iuvenis vel senex. nobilis an ignobilis.
nobilis. liber an servus. In dignitate seu officio constitutus. an privatus. sanus [illegible]
insanus. sciens vel ignarus. solutus vel coniugatus. claustralis. clericus vel laicus. con-
sanguineus. affinis vel extraneus. christianus. hereticus vel paganus et similia. ¶ Quid. s.
commisit adulterium vel fornicationem vel homicidium et similia. ¶ Item utrum peccatum quod perpetra-
vit sit enorme. mediocre vel parvum. ¶ Item utrum sit manifestum vel occultum. ¶ Item utrum
consuetum et frequens vel recens et similia. Ubi. s. in loco sacro. an in prophano. in domo aliena
aut alibi. Per quos. s. mediatores vel lenocinatores. quia omnes tales sunt participes criminis
dampnabiles. et ipse est reus et obligatus pro peccatis eorum. ¶ Item
per quos. Id est cum quibus et pro quibus. et per quos. Quotiens. debet enim
peccator si potest confiteri. et sacerdos interrogare non solum ipsum peccatum. sed
et vices et numerum. scilicet ut dicat quotiens cognovit fornicariam
vel adulteram. et utrum unam vel plures. Quotiens dixit proximo
[illegible]. Quotiens iteravit iniurias vel similia. quia multiplicatum
vulnus tardius sanatur. Cur. s. qua temptatione hoc fecerit. et
utrum prevenit ipsam temptationem vel fuerit preventus ab ea. Utrum
sponte vel coactus. Et qua coactione. conditionali videlicet an absolu-
ta. ¶ Item utrum cupiditate an paupertate. utrum studio [illegible]
[illegible] et similia. ¶ Quomodo. s. de modo agendi vel patiendi.
quem melius actu quam lectione scitur. ¶ Quando. utrum in tempore sacro. pu-
ta festis. quadragesima et aliis [illegible] seu ieiuniis. Aut in non sacro. ut
in aliis diebus profestis. ¶ Item utrum ante acceptam penitentiam
an et post. frangendo illam penitentiam. Debet etiam peccator dolere
et confiteri de bonis omissis que scilicet potuit facere et non fecit. [illegible]
[illegible] delicta. que delicta. ¶ Item de tempore male expenso.
¶ Item quia animas proximorum non solum non eripuit. verum etiam exemplo suo
vel ab alio in malo confirmavit. ¶ Item quia multis fuit
exemplum mali. et quia non fuit exemplum boni. ¶ Item de leticia quam habuit
bonis peccando. et de leticia quam eum adhibuit. ¶ Et si non doluit
cogitans quod talia fecerit. sed quod iniuste deum offendit. plura [illegible]
[illegible] ab illo. x. Item ab aug. de pe. d. v. Consideret. et ad aliter.
extra. de vot. sicut dignum. extra. de pen. [illegible] per totum.
et. s. e. § Item confessio debet esse integra. ¶ Item notandum quod sicut peccator
non debet velatam specialiter personam cum qua peccavit. nec etiam
circumstantias per quas intelligi possit. nisi esset forte notorium vel
aliter non posset recte confiteri. ut dixi. s. e. § Item debet esse confessio
integra. x. [illegible] Item [illegible] sacerdos specificare personam pro
interrogatione [illegible] sed utrumque [illegible] quantitate persone. s. si erat
virgo vel corrupta. vidua vel meretrix. coniugata. consanguinea vel [illegible]
et similia. ¶ Item caveat quod non debet interrogare in genere de crimine insolito; sed [illegible]

scilicet

Sunt

interrogatione

ante investigato utrum erit illud tale quod quesierit. ¶ Ad hec que sunt facienda interroga-
tionis et de officio sacerdotis erga penitentem iam liquet in textu per auctoritatem Augustini positam
supra eodem titulo. Debet enim in primis interrogare penitentem utrum sciat Pater noster, Credo in deum,
Ave maria. Et si nesciat instruat eum, vel saltem moneat ut addiscat. Doceat etiam
eum de forma confessionis, extra eodem omnis utriusque. Demum dicat ei quod sedeat humiliter ad pedes sacerdotis quo-
niam confitetur. ¶ Item si femina est, statuat eam quod sedeat ex
transverso. ¶ Item non respiciat sacerdos faciem mulieris confitentis,
prout dicitur in ecclesiastico: Faciem mulieris ventus urit. Et Osee ii. Au-
ferat fornicationes a facie sua et adulteria sua de medio uberum
suorum. Et inde debet pio, dulci ac suavi eloquio alloquendo inducere
ipsum ad compunctionem et confessionem, proponens ei beneficia que contulit deus
et precipue circa passionem. ¶ Item [illegible] qui non venerit propter multos ad [illegible] proderet
¶ Item quod illi qui magis peccaverunt venerunt magis postea diligentius et
[illegible] adeo quod peccator in petro, paulo, magdalena et multis aliis per
[illegible] veniam [illegible] caritatem [illegible] ¶ Iuxta illud Ier.
Trenorum. O vos omnes qui transitis per viam attendite et videte si est dolor sicut dolor meus.
¶ Item Recordare paupertatis et transgressionis mee, ab-
sinthii et fellis. ¶ Item Ysaie xlix. Numquid oblivisci potest mulier infantem
suum ut non misereatur filio uteri sui. Et si oblita illa fuerit, ego
tamen non obliviscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te, muri tui
coram oculis meis semper. ¶ Item suadeat ei quod non erubescat confiteri, quia
homini confitetur sed deo. ¶ Item qui in prima confessione pro absoluto habe-
tur non vult confiteri, proponat ei terrores iudicii et penas inferni.
Sophonias: Vox diei domini amara, tribulabitur ibi fortis. Dies illa dies
ire, calamitatis et miserie, dies tenebrarum et caliginis, dies nebule et tur-
binis, dies tube et clangoris. Ysaie: Unusquisque ad proximum suum
stupebit, facies combuste vultus eorum. Et [illegible]
[illegible] prima dieta [illegible] festina. ¶ Post hec audiat simpliciter
confessionem ipsius. Qua audita incipiat interrogare ordinate et
discrete ut dixi. Consulo tamen interrogationibus descendat ad specia-
lia peccata vel ad quales circumstantias, quia multi forte post tales inter-
rogationes [illegible] ¶ Interroget [illegible] in genere sic: Fuisti superbus? Et quot et quibus modis,
in quibus causis, contra quos, quotiens, quamdiu perseveravit, an
continue et ex prava consuetudine [illegible] aut alia temporalia
[illegible]. Et [illegible] cum timor [illegible] tamen ipse sacerdos [illegible]
[illegible] alia que [illegible] et ita sub quodam involucro
interroget. Et hec potest procedere interrogatio in his criminalibus et vitalibus.
Sunt autem ista septem criminalia capitalia que continentur in his versibus: Sup.
Gulsul. Avar. [illegible] Furit. Invidet. Ambit. ¶ Ut autem sciat
[illegible] istorum criminum secundum doctrinam quam tradit Gregorius super Iob.

[illegible] cum rem [illegible] vel [illegible] [illegible] contra [illegible] [illegible] et vitalis, [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] suffocare (?) [illegible] [illegible] eorum (?) [illegible] [illegible]. [illegible] etiam [illegible] consulere [illegible] et precipue [illegible] [illegible] pro [illegible] et pro eo [illegible] secreto laboret ad correptionem eius non procurat [illegible] [illegible] xxiii. q. v. [illegible] videtur [illegible] [illegible] [illegible] de illa persona [illegible] [illegible] ut dicit per ea aut corrigatur eam in secreto. [illegible] quod [illegible] tamen confiteretur [illegible] cogitur ad [illegible] illam [illegible] aut ei [illegible] correptionem ex [illegible] ab invito. Auctor Augustinus [illegible] Caveat [illegible] Ibi instruatur [illegible] sive confessionis [illegible] [illegible] [illegible] concurrere. Adhuc [illegible] [illegible] [illegible] faciei eorum fornicationes [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Recordare [illegible] in petro [illegible] [illegible] de paulo [illegible] [illegible] de latrone [illegible] [illegible] [illegible] Recordare [illegible] [illegible] quidam sunt [illegible] [illegible] excessus [illegible] [illegible] [illegible] absinthii [illegible]

[illegible] pro aceto et pro vino mixtura [illegible] in manibus [illegible] [illegible] manuum [illegible] [illegible] angeli [illegible] virtutes [illegible] Sophonias [illegible] xiii [illegible] [illegible] [illegible] luxuria [illegible] gula [illegible] avaritia [illegible] accidia sive tristicia [illegible] [illegible] ambitio [illegible] vana gloria [illegible] super Iob xxxiv [illegible]

superbia

Radix totius mali superbia et infra. De hac quippe velut de radice, scilicet superbia, septem principa-
lia vicia oriuntur. Inanis gloria, Invidia, Ira, Tristicia, Avaricia, Ventris ingluvies, Luxu-
ria. et quia hiis septem viciis nos captos doluit redemptor noster, Ideo ad spirituale prelium liberationis nostre spiritu
septiformis gratie venit plenus. Sed habent hec singula contra nos exercitum suum. Nam
de inani gloria hec septem oriuntur vicia, scilicet inobedientia, Iactantia,
ypocrisis, contentiones, pertinacia, discordia, novitatum presumptiones.
De invidia nascuntur hec vii. odium, susurratio, detractio, ex-
ultatio in adversis, afflictio in prosperis proximi. De ira pullulant ista
sex: Rixe, tumor mentis, contumelie, clamor, indignatio, blasphe-
mie. De tristicia procedunt alia sex: malicia, rancor, pusillanimitas, desperatio, torpor circa precepta, vagatio mentis. Circa illicita. De a-
varicia nascuntur sex: proditio, fraus, fallacia, periurium, inquietu-
do et contra misericordiam cordis obduratio. De ventris ingluvie propaga-
tur quinque: Inepta leticia, scurrilitas, immundicia, multiloquium,
hebetudo sensuum circa intelligentiam. De luxuria generantur
octo. septem: Cecitas mentis, Inconsideratio, inconstantia, precipitatio,
amor sui, odium dei, affectus presentis seculi, horror vel desperatio fu-
turi seculi. Item interroget sacerdos si aliquis temptetur, et qua
temptatione, et si resistat. Et tunc cogitet vel operetur in resisten-
do. et sic forte aperiet forte confitens peccatum quod celabat.
Interroget et de locis cum quibus conversatur. De terra unde est oriun-
dus, ubi nutritus, ubi studuit, ubi moratus est. Item
tum ordinis professionis sue, de moribus, vita, statu, consuetu-
dine sua et regionis.

Item si expectat officium aliquod, et quod vel sit ipse vagus et sine [illegible]. Interroget de claustralis ex [illegible] ad officium quod dicitur de [illegible]. Ut sic per istas interrogationes certo gradatim [illegible] vicus detegitur. Unctio spiritualis spirabit spiritualis medicus morbis morborum causas corporis quia diversitate [illegible]

[illegible] vii in speciem adaptari debent distinctiones [illegible]. Dicit et ibi [illegible]. De solicitudine [illegible] quod de [illegible] Inde et gula oritur [illegible] messatio et ebrietas. De [illegible] oritur [illegible] ludicum [illegible] fallacia [illegible] gia, id est cupiditate [illegible] fraus [illegible] periuria turpis lucri appetitus [illegible] testimonia, inhumanitas, rapacitas. De [illegible] clamor [illegible] De tristicia: rancor et pusillanimitas, amaritudo et desperatio. De accidia [illegible] [illegible] Inertia [illegible] tas et curiositas [illegible] quosdam [illegible] tedium verbi dei. De superbia id est inani gloria: contentiones, heresis, presumptio novitatum, Iactantia. De [illegible] Invidia, Inobedientia, blasphemia, [illegible] De inani gloria que sit distinctio [illegible] [illegible] vitandam prolixitatem [illegible] [illegible] presbiter [illegible] forte aliquid de hiis [illegible]

possit plane percipere quantum diversitatem [illegible] diversa remedia exponantur. Item [illegible] religio-
si sunt a secularibus actibus separati. Circa eos non interrogandi sunt et examinandi de
faciendum spiritualiter super xii abusionibus claustri, quibus frequenter religiones
[illegible] corrumpuntur. Sunt autem isti: prelatus negligens, discipulus inobediens, iu-
venis otiosus, senex obstinatus, monachus curialis, [illegible] causidicus [illegible]
[illegible] preciosus, cibus exquisitus, rumor in claustro, lis in capitulo, dissolutio in
[illegible] irreverentia circa altare. Similiter de [illegible] claustrales. et ideo de eis potius [illegible]

sacerdos. Item interroget eos de tribus substantialibus regule scilicet obedientia, paupertate, castitate seu continentia, ut supra vide. Et ultra ut aliqui istorum committunt. Item de symonia et aliis que a talibus fieri etiam cum suprapositum solent. Item clericos seculares qualiter se invenit circa hec eius vicia. Symonia, negotiatio et alia que pertinent ad avariciam. Item dilapidatio si habet administrationem aliquam. Item utrum laverit divinum officium portet coronam et habitum convenientem. Item de luxuria et de venatione et irregularitate de continentia si est in sacris. Item de advocatione de ludo alearum et aliorum in quibus sepius solent offendere. Item principes de iusticia. Item milites de rapina. Item mercatores et officiales artes mechanicas exercentes de periurio mendacio dolo furto et similibus. Item burgenses et cives de usuris et pignoribus. Item rusticos de invidia furto maxime de decimis primiciis tributis et censibus. Licet hec forma generalis supposita sit tamen omnibus circumstantiis secundum diversitatem personarum sollicitudini et studiosius et specialius est circa specialia crimina insistendum.

Restat ut de satisfactione que pena — De satisfactione — exterior dicitur aliqua supponamus. Videamus ergo in quibus consistat satisfactio. Deinde videamus qualiter sacerdos debeat procedere circa iniunctionem penitentie. Consistit satisfactio in tribus scilicet oratione ieiunio et elemosina ut iste tenarius contra illum nephandissimum dyaboli ternarium opponatur. Oratio contra superbiam. Ieiunium contra carnis concupiscentiam. Elemosina contra avariciam. Aliter et potest dici ut dicit quod satisfactio consistit in duobus scilicet in largitate externe et interne misericordie. Elemosina autem est duplex. Prima consistit in cordis contritione qua quis seipsum offert deo. Unde illud miserere anime tue placens deo. De hac cantatur in ecclesia. Sicut aqua extinguit ignem et cetera. Secunda consistit in compassione proximi qua quis patitur alienis infirmitatibus tamquam suis. De hac Iob. Ab infancia crevit mecum miseratio et ab utero matris mee egressa est mecum. Tertia consistit in largitione manuali. Advocatione cura consilii et aliis in quorum consilio et auxilio quis impendit proximo. De hoc dicitur in evangelio. Date elemosinam et ecce omnia munda sunt vobis. Et Ambrosius. Pasce fame morientem si non pavisti occidisti. Prima elemosina maior est aliis quam in illa offert se homo deo tamquam holocaustum id est totum incensum. Sed in aliis duabus offert se cum cetera sicut id est hostiam particularem. Ad hoc multa pertinentia ad elemosinam vide supra de negotiis secularibus. Item contra unde de illicite acquisitis ut vide supra de lucro et de hospitalitate pro toto.

aut per corruptionem aut per dissolutionem aut per [illegible] simplicitatem ommittit dicere quod non laborent cum diligentia. Vel supina aut negligentia absoluta. Nec per hoc corrigit aut negligit quod penitere teneatur. Dicitur ut solet. Hoc dicit de divinis officiis. Et videlicet dicit horas canonicas. Sic sibi bonum sit et capitulum ad ultimum videtur et actoribus consentiens insistendum. Si quis vero confessor reducat ad memoriam confitentis peccata que audierit vel sciunt ipsum commisisse. Respondeo. Si de hoc habet certam scientiam aut probabilem opinionem de hoc peccato reducat ei ad memoriam. Si de hoc credit confessor et confitens non dicit. Hec confessio. Que peccato tunc confessio non confitendo? Hoc laborent cum diligentia quam tenetur ut quod non adhibeat debitam diligentiam ad recolenda sua peccata. Item quid si presbyter sacerdos sciat ut est dicere reconiunctum est peccatum cum aliquo suorum peccatorum. Si aliquid tenetur celare in foro penitentiali vel contra. Respondeo. Consultius quod probabilius est dicit quod illud reconiunctum possit prola[tum]

tum non. In hoc tamen est celare ut ipsi pertineat dicere ut ab eo habeant ut sciri a sacerdote vel ipse sacerdote ut vicioris sui superiori quod non mittere prolatam scriptam quod cum sit pro utrumque ad illos pertinere non potest. Non debet sacerdos ergo qui plurimi potuit nec de eis dicere non debet nec etiam de laborent cum diligentia quam non excusat. In omni autem dicitur est probabilius dicit quod postea super hoc acquiescere consilio bonorum. Alias eis dicere non tenetur.

Restat ut agamus de satisfactione. Superius dictum est quod in hoc duo sunt oportet quod triplex est ad concupiscentia carnis et cetera. Advocatione. Ut quod superius dictum quod tribus diebus. Luc. xxx. Eneam. Levi. iii. Nam ardentem et aquam et elemosinam peccatum. Iob. xxxi. Advocationem quod debet praticare advocati et cum misericordia. Luc. xi. Date et cetera. Id est date elemosinam super hoc sua que habetis et sic ex aliis concipitur illam inducam quod habent. Ita solum superpositum de elemosina et cetera.

Al' dissoluta.

Al' sciunt

Al' peccatus

Carnis autem maceratio consistit in iiii. scilicet orationibus, vigiliis, ieiuniis et flagellis. De prima ap

Ad thessal. ad col. Sine intermissione orate. Id est non intermissis canonicis horis de quibus ps. Septies in

die laudem dixi tibi. Aug. Qui sine intermissione orate id est qui iuste vivit et eterna desiderat

Ambro. iustus numquam desinit orare nisi desinat iustus esse. Semper orat qui semper bene agit. Item Aug.

desiderium bonum est oratio. et si continuum est desiderium, continua est oratio. Item oratio

... in deum tendens ... ne pigritetur in vocem prorumpens

vel sic. oratio est ... ad aliquid impetrandum in deum tendentium.

Item quid debet peti in oratione ... saltem principaliter. sed eterna spiritualia et ad salutem pertinentia. unde dicitur in evangelio. Primum querite regnum dei

etc. Concludit et dominus ipse quod petendum sit et magis in septem petitionibus

cum docuit nos orare dicens. Pater noster etc. Item ... tria

scilicet fidem, spem, caritatem que precipue sunt petenda luc. xi. Quis autem

ex vobis patrem petit panem. numquid lapidem dabit illi. aut piscem

numquid pro pisce serpentem dabit illi. Aut si petierit ovum numquid

dabit ei scorpionem. In pane caritas. In pisce fides. In ovo spes intelligitur.

Item exiguntur in oratione ista xiii scilicet quod sit fidelis, recta, humilis

discreta, devota, ... secreta, pura, lacrimosa, attenta, fervida,

... et assidua. quod non pro ... valet autem oratio

precipue contra vitia spiritualia. unde ... hoc genus demonii

non eicitur nisi in ieiunio et oratione. Sicut in medicina ... morbo est

... Ieiunio sanantur

... corporis. Oratione vero sanantur ... De secundo scilicet de vigi

liis dicitur in evangelio. Vigilate et orate ne intretis in temptationem. Item

et Pastores erant in regione illa ... custodientes vigilias ... Item aliud

Sobrii estote et vigilate etc. Item luc. xii. Sint lumbi vestri precincti et lu

cerne ardentes in manibus vestris. et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis etc. Et

infra. Et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit et ita invenerit

beati sunt servi illi. De tertio scilicet de ieiunio. Nota quod triplex est ieiunium.

Primum est corporis a cibo materiali. Secundum afflictionis a gaudio tempora

li. Tertium spirituale a peccato mortali. Et hoc triplici ieiunio debemus ca

stigare ... Parum est corpori ieiunare a cibo nisi ieiunet

a peccato ... Isa. ...

Ecce ad lites et contentiones ieiunatis et percutitis pug

no impie. Et infra. Numquid tale est ieiunium quod elegi. Dissolve col

ligationes impietatis. solve fasciculos deprimentes. et omne onus disrumpe. Frange esu

rienti panem tuum etc. ... Item nota quod dominus

instituit primo ieiunium in paradiso. et postea sanctificavit cum ieiunavit

quadraginta diebus et quadraginta noctibus in deserto. Item ieiunium

debent sequi iiii. scilicet compunctio. largitas. letitia. hora ...

... scilicet de largitate. Nota quod ... ieiunantes

da pauperibus. ut ieiunium tuum sit saturitas alterius non marsupii lucrum. De ...

... in marth. Cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. De tertio scilicet hora legi

in libro regum quod ionathas quia prevenit horam ... morti et ...

De quarto scilicet mensura. Aug. ... laudata. ... oratio ...

Et ... de sobrie ... De quinto et ultimo scilicet de flagellis. Nota quod ...

sue. Prima consistit in lacrimis spiritualibus & exterius cilicio & lacrimis. Secunda
in pectoris tunsione & iugi genuflexione & disciplinis. Tercia in as-
flictione peregrinationis. Quarta in reclusione & cuiuslibet asperitudinis casti-
gatione. Quinta flagella sustinuit Iob. De hiis que sancti flagellat
deus [illegible] vero unde sacerdos debet dicere penitenti quecumque
opera [illegible] satisfactionis sit ei pro parte penitentie & valebunt ei omnia si [illegible]
devota penitentia. Ar. de pe. di. i. In actione. Nunc videndum est
quare debeat procedere [illegible] satisfactionis. Ubi primo [illegible] de satis-
factione. Secundo de gradibus peccatorum. Tercio de [illegible] penarum [illegible]
varietatem culparum. De primo. c. de satisfactione. Innocentius ii. [illegible]
[illegible] ad monendum ne falsis penitentiis laicorum animas decipi & in
infernum detrahi patiamur. Falsam autem penitentiam esse constat cum spre-
tis pluribus de uno solo penitentia agitur. Aut cum sic agitur de uno ut non
discedatur ab alio. Unde scriptum est: Qui totam legem impleverit
offendat autem in uno factus est omnium reus, scilicet quantum ad vitam eternam.
Sicut enim si in peccatis omnibus esset involutus ita si in uno tantum maneat
ad eterne vite ianuam non intrabit. Falsa etiam fit penitentia cum penitens
ab officio curiali vel negociali non recedit, que sine peccato nullatenus
agi prevalet. Aut si odium in corde gesserit. Aut si offenso cuilibet
non satisfaciat. Aut si offensus offendenti non indulgeat. Aut
si arma contra iusticiam gerit. Item c. Falsas penitentias dicimus que
non secundum auctoritatem sanctorum patrum pro qualitate criminum imponuntur. Ideoque
miles vel negociator vel alicui officio deditus quod sine peccato exerceri non
potest [illegible] ut [illegible] auct. Innoc. de pe. di. v. c. Falsas. Ad illud
quod dictum est quod non liceat penitentibus exercere miliciam officium vel nego-
tium [illegible] dico quod potest intelligi de sollempniter penitentibus qui non debent
[illegible] vivere. De pe. di. v. Contrarium. & xxxiii. q. ii. Illud. & in
illis qui reliquit in ipso officio, ut planius quod contra est invenitur in pe-
nitentia. Tunc & si rediret & esset mansuetudo deberet excusari.
De pe. di. v. De his. Vel dic quod innocentia potest exercere post peractam
penitentiam; dum tamen [illegible] penitentia [illegible] v. q. v. Leo papa.
qualitercumque negociantem aut excusat aut arguit quod et
est [illegible] & turpis [illegible] penitenti utilius dispendia
pati quam periculis negociationis astringi, quia difficile est inter ementis
vendentisque commercium non intervenire peccatum. Item Greg. Negocium quod
ante conversionem sine peccato exerceri [illegible] post conversionem repetere cumpul-
sio [illegible] de pe. di. v. Qualitas negocium. Verum autem sit adherentem
confessio illius qui ab uno peccato nititur recedere & in alio perma-
nere. [illegible] Item quod ait Greg. Falsas
penitentias dicimus que non secundum auctoritatem sanctorum patrum & c. [illegible] non
[illegible] certa penitentia statuitur si maior imponatur
sed non misi ex causa teneretur. De secundo. s. de gradibus peccatorum. Nota quod dupliciter dicuntur
gradus in peccato. Uno modo dicitur id proprium quod dicitur gravius vel levius sive simplex vel
[illegible] vel [illegible] circumstancias. Et in talibus est penitentia que ex circumstantia
[illegible] nomine. Alio modo inter diversa peccata & hoc dupliciter. Aliquando inter peccata est gradus.

xiiii. Iob. c. ii. Flagel-
lat. Prov. xiii. iii. Quem
diligit deus corripit
&c. In actione. Ubi peni-
tens [illegible]
discipline vel medicine
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
clave [illegible]
[illegible] vel
ad [illegible]
a [illegible] Innoc. de pe.
di. v. [illegible]
[illegible]
[illegible]
In aliis [illegible]
Iac. ii. [illegible] ad [illegible]
[illegible] Item Greg. de pe.
di. v. Falsas. Quod debent
post susceptam sollempnem
nem penitentiam. Contra-
rium est [illegible]
[illegible] post penitentie actionem
redire ad miliciam
[illegible] sollempniter
penitentibus. Innoc.
Illud dicit quod sollempniter
penitens non debet post
modum [illegible] honore
[illegible]
[illegible]
[illegible]
penitens [illegible]
[illegible]
De hiis. Ubi quod susceptam penitentiam
ad [illegible]
placuit [illegible]
suspendi. De sco. Vag.
de gradibus peccatorum. In [illegible]

penitentiam

In capitulo

penitentiam

nomine.

puta uxoris sue uel alterius. Ad idem pertinet diuisio generum, ut homicidii et furti et similia. De pe. di. iii. Aug. Sic tribus gradibus ad peccatum peruenitur, suggestione, delectatione, consensu. Item ipsius peccati tres sunt differentie, in corde, in facto, et in consuetudine, tanquam tres mortes etc. ¶ Item ex parte scientie. Sciendum quod peccatum tribus modis admittitur, scilicet aut ignorantia aut infirmitate aut studio peccatur. Et grauius est infirmitate quam ex ignorantia, sed multo grauius studio quam infirmitate peccatur, de pe. di. ii. Sic sciendum. Et ad id in c. Qui sciens. Ad aut. auctoritatem Gregorii concordat Ambrosius, dicens: Grauiter peccat qui deo promittit impunitatem, grauius qui contempnit, grauissime qui ignorat. Hec dic illud uerum esse ad exteriora uel ex parte grauissime, idest periculosissime, quia specialis penitentia non agitur de peccato quod ignoratur. Unde Io. Os. Nullum inuenitur delictorum tale remedium sicut eorum continuata memoria, de pe. d. iii. Iudas. Et hoc intelligitur cum hec recordantur ad contritionem, non ad delectationem. De pe. d. iii. Aug. Adulterii malum uincit fornicationem, uincitur autem ab incestu. Peius est enim cum matre quam cum aliena uxore concumbere. Sed omnium horum pessimum est quod contra naturam, ut uir membro mulieris non ad hoc concesso uoluerit uti. Usus enim naturalis si ultra modum prolabitur in uxore ueniale est, in meretrice dampnabile. Iste qui est contra naturam execrabiliter fit in meretrice, sed execrabilius in uxore. xxxii. q. v. Adulterii. De tertio modo dicit Aug. quod grauius est homicidium quam adulterium. xxxiii. q. ii. Dic uero. Dicit etiam grauius fractio uoti. xvii. q. iiii. Sicut. xxvii. q. i. Nuptiarum. Et alia que possunt inueniri maiora. Hec concordat Clemens. xxxii. q. vii. quod sodomie peccatum adulterio grauius est etc. Sed illud quod non intelligitur negotiationem sed paruitatem uel ex parte grauius, id est communis. ¶ Secundum has igitur diuersitates iudicabis crimina maiora uel minora.

De mensura penarum.

Sequitur de tertio penarum, quod uidetur perutilis, scilicet de mensura. Auctoritates canonum quod arbitrio sacerdotis pene omnes taxentur, consideratis circumstantiis qualitate, dignitate, etate. ¶ Sexu, persone dignitate, diuitiis, paupertate, infirmitate siue debilitate, complexione, consuetudine, societate, lacrimis et deuotione. ¶ Et regionis et temporis qualitate, nec non et aliis circumstantiis supraposita. Uel secundum penitentia discretione moderatione constituenda est tuo iudicio prout commissorum actus probati fuerint et deuotio etc. **Uerum sacerdos posito arbitrio suo imponere tenetur canonum formam seruare.** ¶ Item in viii. synodo. Hic sit positum in iudicio eorum qui preesse uel quanto tempore uel quali modo penitentie debeant qui delinquunt. xxvi. q. vii. Tempora.

te tractione quod mouetur et adulterio prior est. illud quod ... illa interrogatum etc.

Sequitur de tertio, scilicet agit de mensura penarum. Penitentia. Ibi dicit quod apud deum non tantum ualet mensura temporis quam doloris, nec abstinentia tantum ciborum quam mortificatio uitiorum. Et de ubi g...

Sicut est adulterium ... conductio ... honestatem ... uel ... quod similiter ... illicitum ... secundum quod ... fuerit ... et ideo ... peccatum est ... complet aut ... circumstantias ... debiliorem ... tres mortes ... ... consilio ... ¶ Item ... distinguit quod ... quod alias est tempore ... patitur ... consensus ... delectatur ... intentionem ... cum hanc ... distinguit. De pe. ... grauius ... quod ... modo ... dei ... ¶ Tertio ... grauius est ... adulterium ... illa ... ¶ ... incestum ... in adulterio ... quod ... ¶ ... sacrilegium ... quod ... grauius ... agere ... peccati quod ... quod ... in hominem ... in ... lapsus ...

Marginal notes (left): [illegible] ¶ Mulier ¶ ¶ circumstancius ¶ [illegible]

...ditio dicit Ieronimus de pe. di. v. c. i. Consuluisti. Sed h
dicas quod sumuntur contraria inuicem, s. e. de
pe. x. Alias penitentias omnes et cetera. Sed sic solutio est.
Ieronimus loquitur ibi de pe. di. iii. Perductor.
ubi dicit quod prolixior debet esse penitentia quam fuit
culpa. Sed illud intellige de interiori penitentia,
quia quotienscumque recordatur debet dolere
quia commisit illud, vel illud potest intelligi de
pena quam sustinemus pro peccato primi hominis
quia illa est perductor. Item dicit Gregorius
tanto tempore debet esse in penitentia quanto tem
pus fuit in culpa. di. xxvii. c. x. Mensuram
temporis. Et de pe. di. i. Vide benignitatem dei,
quanto tempore fuit electus Chusan Rasathaim. Et
hijs et aliis multis modis videntur inui
cem contrariari. Solue ut s. e. c. de pe. x.
quod ait Gregorius. Alias penitentias. Sed hec solutio non
est usquequaque sufficiens. Item scias quod ab
olim precedit arbitrium sacerdotis. Nam quod
regulariter pro periurio, adulterio, fornica
tione, homicidio voluntario et ceteris crimina
libus vitiis septennis penitentia est imponenda.
xxxiii. q. ii. Hoc ipsum et q. Hoc ipsum. et xxxii. q.
i. Indicandum. et hec dupli ratione. Una quia
dominus precepit Mariam sororem Aaron su
mam lepre perfusam extra castra vii. di
ebus egredi, et post eundem diem reuersio
nem in castra admitti. Hoc totum ponitur in pall.
c. Mariam. Et per hec septem dies intelligimus
annos. Alia ratio, ut sicut per peccatum septiformem
gratiam Spiritus sancti amisit, ita per penitentiam
septennem recuperet. Verumptamen licet per pre
cedentes singularibus sit statuta penitentia
septennis, magis vel minus aliquando debet
imponi pro maioritate vel minoritate criminis
et ceteris circumstantiis. Hec expositio. Unde propter
[illegible]. Ab ista regula excipiuntur plures
casus in quibus propter peccatum dignitatis vel
criminis enormitatem imponitur maior pe
nitentia. Quamplures sunt si fecerit fornicationem
debet agere penitentiam decem annorum. De eorum tenore
d. lxxxii. Presbiter. quod intelligitur quando de sim
plici fornicatione. Alii et forte verius de
adulterio vel incestu quod cognouit commatrem
vel consanguineam vel affinem.

arbitrio sacerdotis est penam penitentie pro fide et contritione peni
tentium abbreuiare aut pro negligentia protelare. Hu
manum dicit. Sed si necesse est amplius potest et valet esse — Si necesse est
de fructu bonorum operum quem debet auditum fuisse in actu
virorum. Chusan Rasathaim quem interpretatur humiliatio eorum — Cusan rasathaym
et tangit historiam quod habetur Iudicum iii. Et dicit illo
ubi. Vide etiam benignitatem dei, quanto tempore extraneus
fuisti, quanto tempore deliquisti, tanto tempore humilia te deo et
satisfac ei et in tempore penitentie confitere. Responsio. Ubi ca
non non continetur post septem annos redire penitentem
in statum pristinum [illegible] pape. Iu. q. i. [illegible] c. quia maior
criminum penitentia vii. annorum excluditur [illegible] — spatio
[illegible] vel criminis magnitudinem. Spatium
excedant. s. in coitu cum pecoribus vel vitio sodo
mitico vel coitu cum brutis [illegible]. Iudicandum. dicit quod
talis penitentia de periurio imponi debet. Sed de adulterio
fornicatione [illegible] commisso homicidio et ceteris
criminalibus vitiis [illegible] de periurio vel alio
criminali peccato [illegible] penitentie committi non uult.
a communione fidelium separetur. Mariam. Numeri xii. Ta
libus. Sed de criminalibus. Statuta regulariter quod dicit
[illegible] imponitur penitentia non tamen annorum. ut. xxvii.
di. Si vir nouit. Ista regula quod dicit [illegible] mor
tale peccatum [illegible] septennis penitentia. Traditum
hec est forma quod penitens [illegible] a ceteris
remotus pane et aqua quadragesima in vesperis [illegible]
exceptis dominicis et festis [illegible] in quibus modico
vino piscibus et leguminibus recreetur, sine car
ne sagimine ouis et caseo. Sacco indutus humi — sagimine
adhereat. Post decem annos intra [illegible] de loco in quo [illegible] procedat
tis remotus fuerat [illegible] in publicum [illegible]
ne [illegible] scandalizetur [illegible]
[illegible] vini anno et omni [illegible] in pane et aqua exple
at exceptis dominicis diebus et [illegible] festis. In die
vino et sanguine [illegible] caseo uti potest et recipe
corpus domini ne induretur [illegible] in choro
ultimus [illegible] et minora officia gerat. Deinde
usque ad finem septimi anni omni tempore exceptis
festiualibus diebus tres legitimas ferias quibus
ebdomada in pane et aqua ieiunet. Sane tam
feriam unum psalterium dicendo vel unum denarium
dando pauperibus [illegible] est redimere potest.
Completo sic septennio ad ecclesiam potest restitui usque
tamen ad finem decimi anni [illegible] feria [illegible]
tione in pane et aqua ieiunet. Et cuius penitentia imponitur

Item si presbyter cognoverit filiam quam spiritualem
quam baptizavit vel de sacro fonte vel in confirmati-
one suscepit vel quae peccata sua ei confessa fuit,
debet agere penitentiam xii annorum et deponi. de peni.
di. vi. Si crimen est manifestum. Si est episcopus per-
agat xv annos. ipsa vero mulier omnia de substan-
tia sua pauperibus tradere et conversa in mo-
nasterio Deo usque ad mortem servire. xxx. q.
i. Si quis sacerdos. Non debet. Item qui
cognovit monialem agat penitentiam x.
annorum et ipsa similiter et in forma posita xxvii
q. i. De filia. Devotam. De vitio so-
domitico patet per Augustinum contra Fau. xxxii.
q. vii. Adulterii malum. quod longe maius
est quam agnoscere matrem. Et quod sit detesta-
bile patet per penam sodomitis inflictam.
Item hoc peccatum specialiter clamat vin-
dictam ad Deum, quia ut ait ipse Augustinus per illud
violatur societas quae nobis cum Deo esse debet,
cum eadem natura cuius ipse auctor est libidinis per-
versitate polluitur. xxxii. q. vii. Flagitia.
Item tales sunt adversarii totius celestis
curie, destructores humani generis, et
infinita mala de hoc secuta possent dici. De
hoc loquitur apostolus ad Ro. Propterea tradidit illos
Deus in passiones ignominie et cetera. Quocumque
autem modo tale factum exerceatur preterquam
inter hominem et feminam ordinate et in vase de-
bito, vitium contra naturam et sodomiticum iudica-
tur. Item quia non solum actus sed etiam ipsa pro-
latio eius lacerat aures audientium et ipsam
quodammodo polluit eloquium, propterea
omnia crimina de isto cum interrogatores cum
cautela et timore loqui debent. Item mulier adul-
tera debet peragere x annis secundum formam canonicam pe-
nitentiam positam. xxxiii. q. ii. Latorem. Uxo-
ricide autem imponitur adhuc gravior pe-
nitentia. xxxiii. q. ii. Admonere. Et quod
dicit ibi quod maius peccatum est uxoricidium
quam matricidium, secundum regulam illam quicquid
dubium habet sceleratius esse convincitur quod est gra-
vius iudicatum. xxiiii. q. i. Non afferamus.
Alii vero contra dicunt contrarium. Imponitur
tamen maior penitentia uxoricide, quia
homines promptiores sunt ad occidendas uxores.

sacerdoti. De omnibus aliis peccatis pro quibus in canone positis
deponi debet et peregrinando xv annis peniteat vel po-
stea monasterium intret tota vita sua ibi mansurus.
xxi di. Clericus. Hoc capitulum loquitur de filia spirituali sacerdotis,
vel illud capitulum Non debet loquitur de episcopo et sacerdote
qui cognoscit filiam confessionalem. De filia. Ubi si filia spi-
ritualis vel confessionalis post votum solemne commiserit
[illegible] non admittatur ad communionem nisi mortuo [illegible]
eo exegerit penitentiam. Si autem vivente eo [illegible]
penitentiam egerit vel communionem petierit [illegible]
vite eam accipiat. In c. Devotam dicitur quod devota
peccatrix non est recipienda in ecclesia nisi peccare de-
sierit et si desinens egerit penitentiam aptam [illegible]
et postea recipiatur ad communionem [illegible]
[illegible] ad communionem ad nullius [illegible]
[illegible] accedat. Inflictam. Gen. xviii.
Ad Ro. c. i. Ignominie et cetera. Nam femine eorum immuta-
verunt naturalem usum in eum usum qui est contra na-
turam similiter et masculi in masculos et cetera. Exerceatur. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] non posuit in uxorem [illegible]
[illegible] marito. Latorem. Ibi dicitur quod primo [illegible]
[illegible] non intret sed ante fores ecclesie oret [illegible]
intret ecclesiam stans inter audientes [illegible]
[illegible] [illegible] voluntarie [illegible]
[illegible] vii. [illegible]
carnes non comedat nec vinum bibat [illegible]
[illegible] diebus et dominicis a pascha usque ad pentecosten
et non vadat alicubi nisi pedes. Non simul [illegible]
nec contra paganos [illegible]
ad vesperum [illegible] ad uxorem [illegible]
fornicationibus [illegible] communionem [illegible]
[illegible] communionem recipiat. Admonere. Ubi dicitur [illegible]
[illegible] uxoricide iniungitur [illegible] omnibus diebus
quibus [illegible] debet vinum et siceram non bibat
carnes non comedat nisi in pascha et in natale domini
panem et aquam et sale [illegible] ieiuniis [illegible]
et illic penitentiam agens [illegible]
in aliquo loco. Uxorem non ducat. Ecclesiam non [illegible]
communionem [illegible] non intret. In ecclesia [illegible]
[illegible] post ostium et [illegible] reponat. In ingre-
dientium et egredientium orationibus se [illegible]
in tota vita sua usque ad mortem [illegible]
[illegible] in morte [illegible] et hoc de [illegible]

prouidea. Item pro homicidio casuali est
iponenda penitentia. uel. an. sit culpa precesserit casus
aut nulla. nisi forte ad cautelam. di. l. hiis
illud. et duobus capitulis sequentibus. et forte eadem
distinctione. potest fieri in eo. ex. de. l. de his ubi
extra de homicidio. Io. ex frequenti. Item quidem pe-
nitentiam debeant agere parentes quorum filios
oppressi. ex. e. ti. de homicidio. c. de presbyteris. Que
autem iniungentur homicide uoluntate neces-
sitate uel casu; uel qui pena talibus iniungatur
et ad homicidas pertinentia. ex. e. ti. i. ti. spiritali de
homicidio. Item penitentiam eius qui uiolat
crisma. consecrata et calicem sacrum polluit
manibus accipit. et similia sacrilegia enor-
mia committit. xii. q. ii. de uiro. Item
Si sanguis stilla cadat super terram uel ta-
bulam uel altare uel pallas. quod aggreditur
tam de penitentia quam de stilla. decem ex de
creto pii pape. Cum uero et h. Si per neg-
ligentiam ad de sanguine stillauerit in ter-
ram lingua lambatur et tabula radatur.
Si non fuerit tabulatum ut non conculcetur
locus corradetur et igne consumetur et ci-
nis intra altare condatur. et sacerdos. xl.
diebus peniteat. Si super altare stillauerit
calix sorbeat minister stillam. et tribus
diebus peniteat. Si super linteum alta-
ris et ad aliud stilla peruenerit. iiii. die-
bus peniteat. Si usque ad tertium. ix. diebus
peniteat. Si usque ad quartum. xx. diebus
peniteat. et linteamina que tetigit stilla
tribus uicibus minister abluat calice subter
posito. et aqua ablutionis sumatur et iuxta altare
recondatur. De illo qui euomit eucharistiam uel
similia. decem ex penitentiali Bede presbyteri
rubrica. Si quis per ebrietatem uel uoracitatem eu-
charistiam euomuerit. xl. d. peniteat. si laicus.
clerici uel monachi diaconi uel presbyteri. lxx. d.
episcopus. xc. Si pro infirmitate euo-
muerit. vii. d. peniteat. De eo. q. d. c. si per ne-
gligentiam. Si quis per ebrietatem deuorauerit sumen in hac

iterare noluit. sufficiat ei ingressus monasterii ad peni-
tentiam. Ita quod non tenetur ad peccata. Extra. Ibi habes
de penitentia uirginum. In e. c. ti. quod incipit. Si qua se spon-
te [illegible] uoluntarie castitatem suam usque ad mor-
tem uiolauerit. septem annis. si autem [illegible] annis peni-
teat. In eodem ti. c. quod incipit. Si quis uoluntarie. dicit quod qui ca-
su aliquis occidit [illegible] uelamus
peniteat. Post tunc canonum quinque annos [illegible]. Eo eadem
distinctione. utrum sine culpa [illegible]. De his.
Ibi dicit quod si sacerdos defendendo se paganum occiderit.
[illegible] sibi consulit [illegible] recesserit.
[illegible] c. In ex frequenti. dicit quod [illegible] sua [illegible]
[illegible] pro homicidiis penitentiam
agere [illegible] uoluerint. De uiro. Ibi dicit quod primo
anno [illegible] quod uiolauit consulat [illegible]
[illegible] foret [illegible]. Item [illegible] carnes
non comedat. Vinum non bibat. nisi in pascha et natali. non
[illegible] coronam accipiat. [illegible] anno [illegible]
et illo [illegible] v. et [illegible] vi. et vii. diebus feriis a carni-
bus et uino se abstineat. [illegible] super tabulam
[illegible] diebus [illegible] sacerdos celebrauerit [illegible]
bus [illegible]. xl. diebus. cum non dicat in pane et aqua.
[illegible] sufficiat ieiunare in [illegible] quadragesimali.
uel [illegible] ieiunari in septem feriis. De
altare [illegible] palla. Mulier. ipse stilla sacerdos
[illegible]. Hec omnia dicuntur in capitulo si per negligentiam.
[illegible] tamen [illegible] in [illegible] quod
super quod stilla sanguinis [illegible] pro reliquiis
reponatur. [illegible] alia de [illegible]
[illegible] obseruari. [illegible] quod si stilla sanguinis [illegible]
[illegible] super [illegible] super pallas [illegible] super
[illegible] sacerdotis sufficit [illegible] quod hic dicitur.
[illegible] quod super [illegible] anno [illegible] synodale.
[illegible] super [illegible] debent. Si per
negligentiam. [illegible] pii pape. [illegible]. Si quis
[illegible]. De eo. [illegible] Compulsus.
Ibi dicit quod [illegible] est qui compulsus a domino sciente
[illegible]. xl. d. in pane et aqua peniteat. et septem
[illegible] quadragesimas
[illegible] ad ferias peniteat. [illegible]

[illegible] et cremari. et cineres iuxta altare recondi. De. e. ti. ca. tu. [illegible]. Item [illegible]
[illegible] penitentia sit imponenda pro periurio. seu adulterio. seu per oppressionem super
[illegible] illam et [illegible] commisso [illegible] per auctoritatem [illegible]
[illegible]. ex. xxxii. q. v. Compulsus. et duobus capitulis sequentibus. Alia multa ad hunc

maritalia penitentia. Extra. de [illegible] et penitentia
c. Deus qui. vide et in eccl. c. Regulariter usque ad fi.
Item de penitentia et satisfactione eiusdem penitentie quam de-
beant agere relapsi in heresim siue ab hereticis siue
ab aliis secundum uarietatem personarum. Extra. de. c.
di. iiij. Clericus. Ego quos. Illorum autem penitentia
qui dant uel accipiunt ordinationem de manu
heretici uel qui recipiunt hereticum ad diuinum
officium celebrandum uel qui labuntur in heresim post
uarias cautelas. Extra. xxviij. q. i. Si quis dederit.
Item de penitentia ad heresim uel apostasiam
Extra. c. i. de [illegible]. Item. de [illegible]
[illegible] siue recedendo ad crimi-
na priora uel cultura sua recedendo ad negotia
uel militiam secularem que contra [illegible]
[illegible] de penitentia di. [illegible] habes. xxxiij.
q. i. de [illegible]. et de pe. di. v. Si quis. De his.
Item diligenter inspicere debet [illegible] cum extra
prohibuerit sunt querere studiosus et diligens
in dagatione inuenire procedat ad satisfac-
tionem pro diuersis criminibus secundum penitentiales
canones imponendam. Nec tamen sacerdos habet
[illegible] uel [illegible] causa eo iniuncto constituit
eius arbitrium. sed pro qualibet causa [illegible]
[illegible] et [illegible] possit augeri uel
minui penitentia canonica. et hec est opinio quorundam
et facit pro hac opinione. de pe. di. i. Quidam.
[illegible] in fi. Tamen pro quibusdam culpis
modi penitentie sunt [illegible] et de pe. di. v. Falsas.
[illegible] Alii uero dicunt indistincte omnes penitentias
arbitrarias [illegible] capitula [illegible] c. c. Deus
de [illegible] c. de [illegible] et hanc ultimam
opinionem uidetur amplecti. Consuetu-
do tamen plurima est tutior [illegible]
Tu tamen quamcumque opinionem teneas [illegible]
[illegible] que impediunt [illegible]
non dirimunt [illegible] in summa de matrimonio. in
ti. de impedimento criminis. et [illegible]. Adiunge
septimum de illo qui contraxerit [illegible] de [illegible]
[illegible] in [illegible] iuris.
Si tamen [illegible] xxvij. q. i. [illegible]
Item [illegible] de quibus [illegible]
[illegible] agere penitentiam [illegible] uel [illegible]
Si tamen [illegible] male acceperit uidelicet
[illegible] siue depredando [illegible]

[illegible] in manu episcopi aut in carcere [illegible]
annos [illegible]. Si [illegible] consecrauerit [illegible]
penitentiam [illegible] penitentie [illegible]
[illegible] penitentie. In [illegible]
[illegible] pro uita redimenda uel [illegible]
[illegible] plures [illegible] dilexerit [illegible]
[illegible] penitentie. [illegible]
[illegible] in pane et aqua. In c. [illegible]
[illegible] et annos [illegible] in [illegible] dies [illegible]
et [illegible] penitentie et [illegible] annos et [illegible]
penitentia. Alii [illegible]
ibi dicitur quod septem annis penitentie [illegible] et vi. [illegible] pro [illegible]
[illegible] pro aliquo uiro [illegible] penitentie
[illegible]. Si pro [illegible] annis [illegible]
In c. Eos quos dicitur quod episcopi presbiteri diaconi [illegible]
ti sponte uel coacte usque ad mortem penitentie
[illegible] aut [illegible] et [illegible]
monachi aut puelle dei [illegible] seculares [illegible]
et [illegible] annis sint inter audientes [illegible]
inter penitentes manibus sacerdotum [illegible]
et [illegible] oblationes non offerant [illegible]
in ordine [illegible] autem et puelle [illegible]
laicas quos ignorantia [illegible]
[illegible] diu fuerint detenti [illegible]
[illegible] uel accepit ordinationem ab heretico [illegible]
[illegible] ab ecclesia et [illegible] annis penitentie
Si [illegible] neglexerit x. annos penitentie [illegible]
[illegible] secundum alios. Si [illegible] heretici [illegible]
celebrare [illegible] ecclesia catholica [illegible]
dies penitentie [illegible] pro damnatione [illegible]
manorum [illegible] ab ecclesia sicut heretici [illegible]
[illegible] x. annis penitentie. Si [illegible]
hereticos [illegible] xij. annis
[illegible] audientes et [illegible]
ad [illegible] ecclesiam. De his [illegible] ubi [illegible]
[illegible] ordine [illegible] a [illegible]
Si [illegible] x. annis sint inter penitentes [illegible]
quo sint inter audientes [illegible]
[illegible] decennio. In c. De his [illegible]
[illegible] suspenditur [illegible]
[illegible]. Ego [illegible] capitula de his [illegible]
[illegible] penitentiam ad [illegible]
ad [illegible] relabuntur [illegible] de septem [illegible]
[illegible] mortali. [illegible]
[illegible] autem [illegible]

† simonia †

† ii. †

† et dirimunt [illegible] et impe-
diunt †

furtum, sacrilegium, usuram, turpis et dolosa negotia-
tio. De his omnibus et multis aliis invenies supra eadem
plene in titulis specialibus. Item scit dicere sacerdos in-
iungere penitentiam per contrarium vincendam ipsi peccato, ut
puta superbo orationem et humilitatem, avaro ele-
mosinarum elargitionem sive largitatem,
gulo abstinentiam, luxurioso ieiunium,
orationem. Et si videatur expedire peregrina-
tionem vel aliam loci mutationem, ut scilicet mace-
retur corpus et non refricetur ad delectationem me-
moria facti ex aspectu loci vel persone in quo
vel cum qua peccatum perpetratum est. di. lxxxi.
Valet. xv. q. i. [illegible] quod accessit ad eos pre-
Item cavere [illegible] aliis calidis vin-
culo servitutis [illegible] pro posse sacerdos ne
imponat eis talem penitentiam per quam fiet preiudi-
cium illis quibus tenentur astricti, et precipue coniu-
gatorum. Item nota quod in foro penitentiali ap-
pellantur legitime ferie, scilicet feria ii. iiii.
di. lxxxii. Presbiter. de con. d. iii. Ieiunia.
[illegible] ut aliqua die ibi [illegible]
Pone quod sacerdos habet aliquos parrochia-
nos surdos vel mutos, cecos, furiosos vel
[illegible] et similes, scit eos esse in peccato mor-
tali, quid faciet? Respondeo si moneat surdum ad pe-
nitentiam non prodest quia non audit, similiter mutum non
potest confiteri. Et si aliquis talium est cecus, te-
netur potius legere ad mortem, saltem per scripturam scribam si sciat
[illegible] potius videre signa vel nutus aliis quod infirmitate nichil in-
telligit. Respondeo dicit sacerdos facere posse suum ut inducat eos ad
contritionem et penitentiam plenariam sed quod est possibile, scilicet nutibus vel scrip-
turis vel signis et aliis modis quibus potest. Si non potest proficere
oret ad dominum et faciat orare pro eis ut eius illustret corda
eorum ad penitentiam. Et omnia nichil omiserit de contingentibus, tunc non ipsi
imputetur ei. Ezech. Si annunciaveris iniquitatem suam [illegible] meo et
ille non audierit, non requiram sanguinem eius de manu tua. Sed
animam tuam [illegible]. Item, In Actibus [illegible] sunt manus mee
a sanguine [illegible]. xxiii. q. iiii. Animus. de con. d. iiii. [illegible] tra-
ditur [illegible] pro regula quod divinum iudicium per alienum revelationis ora-
culum cordi orationis gemitibus est implorandum. xxvi. q. v. ii. Sortes. in fi. Est tamen casus
in quo tenetur sacerdos, videlicet si negligentia sua preciitus hic casus. Arg. supra de homi-
cidio [illegible]. cum. et c. dispensatur. et de penitentiis et de dati. c. Item. Quid si aliquis sacerdos
Item quid si aliquis sacerdos de peccatis vel dicit se peccare, non tamen vult [illegible] qui penitentiam
[illegible] tenetur valitudinarius vel male complexionatus vel [illegible]. Item quid de eo qui
[illegible] peccat et tamen in posterum non vult abstinere, vel vult ab uno abstinere et in alio remanere.

Consuetudo que tenetur. quod non hodie penitentie sunt
arbitrarie. xxvi. q. vii. Tempora penitudinis. hoc quidem.
Ibi dicitur quod tales recipiantur et non credatur eis, decreto
nichil contrahere. Quid restituit? Ibi plane. Verum est in
illis casibus in quibus non transfertur dominium in accipien-
tem. Aliud non competit repetitio. Etiam si transferatur domi-
nium vel [illegible] transferatur dominium et non competit repetitio.
Et tamen mortaliter peccat qui accipit. Credo quod quicumque
contra [illegible] et honestum quod puniatur quod in quo deliquit.
Et quod hic turpiter acquisitum non remaneat apud accipien-
tem sed pauperibus erogetur. Post tamen est receptio-
nem rei taliter acquisite penitentiarius dispensabit
cum penitente si videatur expedire. Valet. Quomodo in
eo vel pro aliene [illegible] loci mutatio. Quia
si [illegible] mutatur locus, mutatur [illegible] affectus
vel contrarium est in de [illegible] evellitur. Quod ulcere
veteris [illegible] iam leviter [illegible] plane [illegible].
aspectu [illegible] quod [illegible] quisque vel cogitavit
vel gesserit. Ibi [illegible]. Item [illegible] de ad
peccata [illegible] quod tam flagitiosa
[illegible] indignam facti refricant memoriam.
Presbiter. Ibi habetur de ii. et vi. feria explicite. Item
Ieiunia habetur de iiii. et vi. feria. Et dicitur ibi quod
ieiunia illarum feriarum non sunt solvenda, nisi gravi
aliqua necessitas fuerit. Quidam tamen pro ii. feria
ponunt sabbatum inter legitimas ferias. Non intelligo
ut furiosi et mentecap-
ti. Si annunciaveris. Eze-
chielis. xxxiii. Ex de. Nec
ex. Sortes. Ibi
dicitur quod cum iudicare anime
mee et iocularius verum
datum vel [illegible] suppli-
cet divinum [illegible] per alio
revelationis oraculum
cordi orationis gemiti-
bus implorandum
esse censeo.

Iudicium

de primo

Quia tamen sunt admittendi ad penitentiam videtur quod non. quia per beatum gregorium penitentia
cogit peccatorem omnia aliter sustinere et cetera. de pe. di. iii. e. c. Consequens vide
†Carit. quod sint necessaria in penitentia. Item quia caritas omnia vincit. Cant. viii. Fortis est ut
mors dilectio. et cetera. et apostolus ad ro. xiii. Quis nos separabit a cari
tate christi. tribulatio an angustia. an persecutio. an fames. an nuditas. an
periculum. an gladius et cetera. de pe. di. ii. c. i. x. Ita certus sum quod neque mors et cetera.
Cum igitur iste non sit paratus omnia sustinere, apparet quod nec habet ca
ritatem, nec penitet. Ad hoc dico quod si dicat se penitere de preteritis
et proponit generaliter abstinere, tamen allegat suam fragilitatem vel alias
sacramenti asperitatem, debet sacerdos primo ipsum inducere ut animum
habeat paratum ad omnem satisfactionem. ostendendo quam magni
tudinem peccatorum. quot et quanta bona amiserit per illa peccata. que
omnia recuperabit per penitentiam. ostendat etiam quantam penam sustinuit
adam et totum genus humanum usque ad finem seculi tantum modo
quia gustavit de pomo ligni vetiti. Quanta ergo pena debetur
tantis sceleribus que tu commisisti. Consideret aliqua utilia ad illam
inductionem inveniet. in e. c. in prima dicta. et in e. c. postquam videmus
Si non poterit eum ad hoc inducere iniungat ei talem satisfactionem
cum voluntate sua quam voluntarie possit portare, ne forte
postea desperet frangendo penitentiam. Imitantes nos ad hec multa
primo exemplum domini qui nullam legitur gravem iniunxisse
penitentiam. Ubi dicitur. vade et amplius noli peccare. Item
in euangelio. Nolite mittere novum vinum in utres veteres
et cetera. Item Io. cris. super illud leui. Alligant onera gravia et
importabilia et cetera. Si oneramus modicam penitentiam imponentes;
†erram nunc melius est propter misericordiam rationem dare quam propter aliquam crudelitatem
crudelitatem et cetera. xxvi. q. vii. Alligant. Ad hec autem penitens
laborare ut peccatorum causas et radices removeat et omnem occasio
nem peccandi pro posse tollat. Aug.
Satisfactio penitentie est peccatorum causas exci
dere. nec suggestionibus earum aditum
indulgere. Item si non potest gravem sac
dos de omnimoda eius purgatione. grande
ad saltem quod ipsum liberaturum a gehenna
ad purgatorium in posterum transmittere
de quo. de pe. di. e. c. sed quod de vicesima ad.
de sacerdote videtur omnino quod non sit admittendi. quia ut
ait ysid. irrisor est et non penitens et cetera.
de pe. di. e. c. i. sive videndo. Ad hoc dico
†deb; quod debet sacerdos istorum istorum confessionem ac
cipere et eis de omnibus consilium exhibere.
et licet non sit vera penitentia admittenda est
et exhibere salubriter morti penitentiam est
†Ali dicenda †admonea. ut ex. e. c. quidam. Item talis
confessio ieiunia elemosine peregrinatione

fortis est. Amen dico
hec dico. Et ideo primo
quidem. Et iniungat
ut possit portare. Nam
credo quod illum
et ad siminuere
sub alique vitium
et per vitandi
iudicium et solet
nulla aut
sub precepto
et quod
quod
aut
iniuncta
luerit. Hec
do de aliquo quod non
quod propterea aut
quibus ei penitentiam
soluendum est
si hec ullis
penitentiam ne
transgressio
penitenti non
exigere promissionem
aut votum de aliquo
facienda aut
nunquam non
aut. Dicat
dicat se habere propositum faciendi quod quam
ex sic debet absolui simpliciter et cum conditione.
prouentura de quod si susceptus hec
rationabiliter absolutum autem faciat
tenetur dum tamen possit quod fructum fecit
absolutionis euacuabit. ut patet
mitte. ad. ix. ad. ii. luc. v. et appellat
nouam laboriosam et duram penitentiam
vetus applicari peccatorem que sunt
gravia. ad. xxiii. luc. xi. consuluntur
quod pater familias largus est dispensator
esse tenetur circa reus benignitatem
apparere uult austerus. de ii. et iii.
quicunque non ubi in posterum abstinere ut
ab uno vel ab alio non sic vel admittendi
prouenientiam penitentia est iniungenda

[illegible]e quod sacerdotis consilio ista faciunt cum devotione et timore dei. Sed ad que
valent opera de genere bonorum facta in mortali? Ad hoc respondeo: quamvis non
valeant directe ad vitam eternam promerendam, tamen valebunt
eis ad tria vel ad aliquid istorum trium, scilicet ut tercium iudicii supplicium
tolerabilius inveniant, de pe. di. iii. Si quis autem non habet caritatem,
obtinuit, de pe. di. iii. Cavendum, et xxxii. q. ii. Si quis. Item ut ad hoc sint
[illegible] illustretur cor eius ad penitentiam, de pe. di. v. Falsas, in fine.
Item valent ad alia duo, scilicet ad assuefactionem bonorum operum,
sicut dicitur de baptismo Iohannis, quod non valuit ad remissionem peccatorum,
sed ad assuefactionem, de pe. di. iiii. Non regenerabitur. Item
credendum est quod diabolus non habeat in eo tantam potestatem quam
antequam continue mala exerceret, quod patet in eo quod refert Gregorius
in dyalogo de iudeo qui [illegible] se signo crucis, et ideo
demones non potuerunt ei nocere. Immo qui sic eum invenerunt retulerunt ma-
iori demonum et recesserunt illum. Inveniunt vas vacuum, sed signatum.
Item cum idem queritur utrum hiis duobus ultimis de quibus supra
dictum est proximo teneantur. Item cum veniunt ad veram peni-
tentiam confiteri et satisfacere non solum pro aliis peccatis sed et pro illis
quorum fuerunt confessi et pro quibus iam perfecte satisfecerunt.
Item utrum hec opera de genere bonorum, vel que fuerunt facta in caritate
et postea mortificata per sequens mortale, vel fuerunt facta in
mortali, et per confessionem sequentem mortua reviviscant cum ipse peccator venit ad
penitentiam. Item utrum peccata semel dimissa redeant per ve-
ram penitentiam redeant illo postmodum relabente. Solutio. Ad
primum dicendum quod illi qui non penitus abstinent nec volunt absti-
nere [illegible] confitentur et ieiunant tenentur nichilominus ad confessionem
et satisfactionem. Alii vero quod de uno peccato fuerunt confessi et satisfe-
cerunt et de alio [illegible] tenentur et ad confessionem et ad satis-
factionem, quia confessio et satisfactio non fuerunt facta in caritate cum ipse re-
manet in alio peccato, quia impossibile fuit quod sibi peccatum dimitteretur. Sed
cum est dimissum oportet confiteri et satisfacere. Augustinus. Scio do-
minum inimicum omni criminoso. Item quidam [illegible] de alio
recipere veniam, de pe. di. iii. Sunt plures. Hanc opinionem credo
vero. Quod tamen
[illegible] quod fuerunt satisfacto
caritate. Si eam scit
[illegible] precipitur. Item
precedente peccato quod
[illegible] deleretur. Item
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de bapt.
[illegible] di. iiii. Tunc
valere. Item [illegible]
pro eo quod [illegible]

[illegible] et ordinetur Silva. Item
nisi postea confitens
[illegible] de absolutis ab
omnibus peccatis et contentus
teneatur de novo confiteri.
Ad hoc dico quod non, si con-
fiteatur ei sacerdoti eidem,
sed adhuc in memoria
habeat peccata que commiserat
dudum. Sed alio novo quod
alias non audivit eum;
aut si prioris oblitus
est quod audivit, dico quod
debet iterum confiteri. totum
Quidam. Ibi dicitur quod ta-
lium confessionem et debet
sacerdos accipere et que
in textu sunt posita. Fol-
[illegible] et sine caritate. Dicendum
ibi dicitur. Extimandum est
tolerabilius fortassis fu-
turum iudicium quam si [illegible]
negando [illegible]
[illegible] de illo qui sine ca-
ritate mortem patitur
pro fide. Item c. Caveant
dicitur. Cavendum et quod si for-
te [illegible] aliquam agnum [illegible]
[illegible] renunciationem
accipiant et dicant nobis.
Acceperunt mercedem suam
in c. [illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible]

satisfactionem declinata est. Falsas. Inde tamen quicquid boni potest faciat ut eius cor suum
illustret ad penitentiam ad remissionem ex virtute sua. Non regenerabitur. Ibi dicitur
quod baptismus Iohannis non erat regeneratorius sed preparatorius ad baptismum Christi, in quo solo
venialia poterant baptizari. Hiis duobus ultimis. Scilicet quod confitentur peccatum et nolunt
in posterum abstinere, vel ita volunt abstinere ab uno quod non ab alio. Ad confessionem iterum
novo sacerdoti confiteantur ut dictum est supra. Alias [illegible] De satisfactione dico quod tenetur ad
suscipiendam penitentiam. Sed cum tanta est ei imponenda quanta si nulla fuisset ei im-
posita, quod presumendum est quod ipse illa iniuncta quam fecit sit extra caritatem [illegible] in quo
iterum confessionem dedit. Sunt plures. In c. [illegible] impetratur [illegible] est ab eo quod
[illegible] et iustitia dividit [illegible] separate veniam. Quidam tamen [illegible] qui sunt magistri
G. pictaviensis. Immo valere saltem ad [illegible] baptismum cum ficto accedenti

fidum propha. Non iudicabit deus bis in id ipsum. vel secundum aliam translationem non consurget duplex tribulatio. Si quis iste est iam iudicatus et punitus temporaliter a sacerdote qui est vicarius christi non iterum punietur. Unde Ieronimus super eundem locum. quia genus humanum diluvio. Sodomitas igne. egyptios mari. Israelitas in heremo perdidit. Scitote eos temporaliter pro peccatis punisse ne secundum punirent. quia non iudicabit deus bis in idipsum. Cum quis punitur. postea non punietur. Ad similitudinem scriptura quia ne pharaoni dicitur. Dec hoc quod dicit Ieronimus. intelligendum de his qui inter ipsa flagella penitentiam egerunt et sic probatur id ibidem in decreto xxiii. q. v. quod ergo. et de pe. di. iii. c. Auctoritas illa nauim et vi. ignis. Item pro eis gregorius super amos iiii. pluit super unam civitatem et super alteram non pluit. pars una compluta est et pars super quam non pluit aruit. cum ille qui proximum odit ab aliis vitiis se corrigit. una eadem que civitas ex parte compluitur et ex parte arida remanet. quia sunt quidam qui cum quedam vitia resecant in aliis graviter perdurant. Sed si non ad eum fuerant, certe ad opus dei bonum referendum est. Unde pro parte civitatis dicitur compluta. quia ab actu dilectione peccati cui ante se uiclerunt iam cessat, non quia eius veniam habeat. de pe. di. iii. pluit. et c. illud ad. Ad aliud quod sunt consitum eodem et c. Illa reviviscant quod mortificata fuerunt vivere non possunt que mortua nata fuerunt. Quia opera vera que sunt facta in caritate mortificantur per sequens peccatum mortale. Et si postea sequitur vera penitentia reviviscunt.

confessione recesserit, qui corde in malicia in talis vero perseverante prorsus absolutionem. Sed non sine ea. Secundum aliam. quod est vera littera. eundem locum. Si non iudicabit dominus. Intelligitur vel intelligitur de levibus culpis de quibus videtur loqui. Nam Ieronimus quod ergo si dicatur Ieronimus vero fideles de plenius in adulterio deprehensus collatus per seriem ordinis punitus sit. Si dicatur quod hic significat illud. Non iudicabit deus bis in idipsum. Si non punietur optandum est omnibus adulteris sic decollari ut gehennam evadant. Et Ieronimus magnum peccatum magnis cruciatibus et diuturnis lui. Si quis punitur illud quod in lege scriptum est male de peccatis quod collegerunt. tunc postea non punietur quia culpas brevius presentium suppliciis compendium sit. In decreto dicitur quia auctoritas nam. Non ostendit omnia que punita sunt non iterum a deo punienda. Et quia Ieronimus dicit punitur tamen qui inter flagella periclitatur. Cum penitentiam et si brevem et momentaneam non tamen respuit dominus. Succedentem in finem et cetera. Quod vindictam habet sapientia et alii usque ad extremum damnationem. Hec illorum qui dicunt non iudicabit deus bis et cetera. Ad omnia preterita flagella quidam flagellis erudiuntur. Alii et hi dicunt punitur. Ut Antiochus et Herodes. Ad secundum dicitur ad hoc. Huiusmodi gregorius pluit. In quo illud dicit quod non pluit quod est compluta quia ut pluviam dilectionem detestari incipit, non quia est veniam consecutus. Criminis autem detestatio pluvia vocatur. Ultimum opera de genere bonorum facta in caritate et cetera. Sicut c. c. prius est. de pe. di. iii. prius est. Quia de pe. di. iii. c. ex hoc sensu et cetera. Si quis auctoritas et prius est. De hoc et cetera. quomodo vivere non reviviscunt. Ubi dictum est quod bona facta in mortalitate sunt ad tum usque ad c. prius. Ubi ille quod exemplum

Illa vero que numquam fuerunt viva. penitentia. quia in mortali peccato fuerunt facta. numquam reviviscerent. Et enim exponente auctoritates de hac materia. Augustinus. prius est et de. Et sicut nunc hec expositur ut eius gratia christi in homine destruxerit mala, priora etiam remuneret bona. Sicut enim destruit quod suum non invenit. amat et diligit quod in peccatum plantavit. Item Ieronimus. Si quis videret multa opera praedicta fecisse aliquid que iusta sunt. si est tam iniustus deus ut propter multa mala obliviscatur paucorum bonorum. Et sic auctoritas intelligitur satis plane de operibus factis in caritate, que mortificata postea per peccatum. dum vera agitur penitentia reviviscunt. Et de operibus factis in peccato mortali quorum deus non obliviscitur quia remunerat in femea que dixi. s. e. c. prox. ii. Dei. ii. et iii. et hinc huiusmodi hec omnia. de pe. di. iii. prius. et in quibus. c. et c. usque ad c. prius est. Quod dictum est opera mortua multipliciter veniaria deo. licet non reviviscant. Quia intelligas de operibus quando vivunt nec mortificata

Idem

per penitentiam que non expiantur per penitentiam. sicut in peccatis. quia licet non revi-
viscant, nec prosint ad vitam, proderunt tamen ad illam quae illi debetur.
Quod Ezech. Si autem averterit se iustus a iustitia et fecerit iniquitatem, numquid vivet? omnes
iustitiae eius quas fecerat non recordabuntur: in peccato suo morietur, et non
erit in memoria iustitiae quas fecit. Super hunc locum ait Hieronymus. Hoc nobis
maxime considerandum est, quod cum mala committimus, sua cum ad memoriam
transacta bona veniant, quae in perpetratione malorum nulla debent esse
bona bonorum peritorum. Sed supplicium ad vitam aeternam, non sentiam
sine pena. aliter proderunt ut supra dictum est. Ad id quod quaeritur, scilicet utrum
peccata dimissa redeant, non est mihi facile respondere, cum super hoc sint
due opiniones, quibus magni et probati favent doctores. Aliqui
enim dicunt simpliciter peccata redire, et quo ad reatum et quo ad penam et
quo ad omnia. Illi innituntur his auctoritatibus testimoniis. Evangelium.
Serve nequam, omne debitum dimisi tibi quia rogasti me et cetera. et infra: Iratus
dominus tradidit eum tortoribus quoad usque redderet universum
debitum. Sic et pater meus celestis faciet vobis. Et super hunc
locum ait Rabanus. Consuetudo est quod dicitur universum debitum
quia non solum peccata quae post baptismum homo egit reputabuntur ei ad
penam, sed et peccata originalia quae in baptismo ei dimissa sunt. Item
Augustinus. Videas tenere illud quod quicumque vexatus est illo merito eius ad
sua preterita vel penitus iniquitas pertinet. Item illud
in memoriam redeat iniquitas patrum eius et cetera. et multa alia
possunt induci. de pe. di. iiii. capitulo i. et xvii. capitulis sequentibus. Alii
vero dicunt quod non redeunt, sed quod non redeunt; sed idem dicitur dimissa redire
imputari quia propter ingratitudinem ita reus est peccator constituitur
ut quando fuerat. Ipsi fovent per illud Naum. Non iudicat deus bis et cetera.
de pe. di. iii. capitulo v. Solutio. Ad primum dicunt. Ideo postea. Qui recedit a Christo et
alienus a gratia finit hanc vitam, quid nisi in perditionem vadit?
Sed non in id quod remissum est recidit, nec in originali peccato damnabitur.
Qui tamen ea morte afficitur, quia ei propter dimissa debebatur. de pe. di.
iiii. Ab his qui recedunt. Tercii dicunt quod non redeunt, sed cum committuntur peccata
eiusdem generis dicuntur redire quantum ad similitudinem, sicut flores redeunt
in vere. Quarti dicunt quod redeunt in iiii casibus. Cum sunt. i. cum propter
[illegible] odium. ut in evangelio. Serve nequam et cetera. Secundo cum propter apostasiam
et heresim. de pe. di. iiii. Quicumque. Tertio cum propter penitentiam prius. de pe. di. xviii.
et xviii. Rectores. Quartus. Si contempnit agere penitentiam aut iniunctam ad-
implere. de pe. di. iiii. Si apostolo. Prime due sunt magis ad
temporales et quantum ad efficaciam videtur tendere ad eundem finem.

et capitulum. Si quis et cetera.
Cavendum. Vel dicatur quod
quod valent ad temporalem
remuneratione. Et capitulo
Quod. Vel dicat Crisostomus
quod malus pro bonis suis
recipiat hic remunerationem
ut in eternum amplius puniatur. Ibi et capitulo. Sed potest
dici quod valent ad minorem penam in gehenna. Et in dicit Augustinus
et cetera. Capitulo. Si quis ad
penitentiam finalem. Si
autem. Ezech. xviii.
Hoc nobis. de pe. di. iiii. Serve
nequam. capitulo xviii. de pe.
di. iiii. capitulo i. Rabanus.
de pe. di. iiii. Considerandum.
Originalia. Nota quod dicit
originalia in plurali.
ex quo videtur quod plura
sunt originalia in homine
pariter. Et sic. Gratia et
ergo non tenuit adoptionem in familia dei sed
iniquitatem veteris generis quod elegit, redire
iniquitas patrum ipsi in compe-
tu domini ut in corde eius
puniretur. capitulo i. quod in-
cipit. Si iudas vii. capitulo.
Ibi dicit Gregorius. Ista quae
sunt in nos quod delinquimus in cor-
de non dimittuntur. Et illud
non corrigitur quod nobis iam
per penitentiam dimissum fu-
isse gaudebamus. Item.
Augustinus. Ego dimisi tibi.

Augustinus. Ego dimisi. per totum. dimiserat vel postea. Vel sicut non dimisisti conservo tuo et cetera. dimissam replicabo tibi.
Item quod dominus benefici et oblitus sua videtur ulterius iniurias et ad iram de beneficiis priora veniam in melius et peccata quae iam dimissa
fuerant ei ad vindictam replicabuntur. Item. Beda. Reatus in domum et cetera. Tantum quod ille non exigeret, ne culpa quae remissa fuit
in nos convertatur, cavebimus per iniuria nobis invicem offerant. Item. Gregorius. Per istam cum puniatur heretica sive infidelia suspi-
tionis, mors enim pertinet in unam vitam. Item. Nota per hoc ex adam debito temporali reddere quod deus propter hoc monuit; Non autem
vero de illis quae sunt per gratiam remissa sunt in ea ut sine penitentia. Ibi capitulo de quo dicitur remissio. Naum. capitulo i. Serve nequam
et xviii. Rectores. Item. Cum tu et tibi remissum est. dicitur dixi quod non sit. Rectores. Ibi dicit. quod quidam tenent operis suis deduxisse pau-
peribus et sic eos qui penitentiam agunt. hoc solum tamen expetunt ne ipsius prius penitentiam agant. Si apostolo. Ibi dicit Augustinus.

Sed secundum videtur aliquis
teneri minorem. Elige
quod volueris. **Utrum
quis teneatur
eadem peccata sepius
confiteri.** Item
siquid peccatum semel
confessum iterum quis
iterum confiteri. Di-
cas quod non tenetur nisi
de pe. di. v. Non ita.
Solent tamen excipi
quatuor casus in quibus
tenetur iterum confiteri.
Unus est sacerdos si
[illegible] est confessus
excommunicatus quod tunc di-
cunt illius licentia
iterum confiteri [illegible].
[illegible] s. e. c. [illegible]
[illegible] confessio esse integra.
[illegible] discreta. Aliter.
Alius pro contemptu
satisfactionis. ar. de pe-
di. iii. Sed apostolus. Ter-
tius casus pro enormi-
tate delicti sacerdos
audito crimine remit-
tit eum ad superiorem.
Quartus item crimine ex-
posito penitentiam ei im-
ponat. ar. xxvi. q.
vii. Latorem. extra
e. Significavit. Quar-
tus [illegible] s. e. c. proxi-
mo. Hostiensis. Ad penitentiam
Item quod de his
qui in fine penitent vel

sive penitentia timor quod relinquitur de venia. Sed secundum quod [illegible] esse dicerem quod [illegible]
[illegible] hanc opinionem quod [illegible] contritionem [illegible] [illegible] contritum [illegible]
sicut ante fuerat. Intelligendum est ita quod [illegible] in gratia [illegible] [illegible]
sed ante erat reus gehenne et [illegible] reus. Ita modo non tamen tanta [illegible]
[illegible] penitentie quanta sustineret si nichil ei ante dimissum fuisset. Non [illegible]
[illegible] incipit huius [illegible]. Ex quo [illegible] non est necesse ut quod semel sa-
cerdoti confessi fuimus de uno confiteamur. Sed apostolus. [illegible] s. e. c. proxi. In fine.
[illegible] ubi aug. quod penitens tamdiu gaudeat et speret de [illegible] quod [illegible]
[illegible] a penitentia. Semper ergo doleat et de dolore gaudeat. Et de dolore [illegible]
penitentia si contigit sic doleat. Non sit satis quod doleat sed ex fide doleat et
[illegible] doluisse doleat. Latorem. ubi [illegible] misericordiam [illegible] ad [illegible]
ut penitentiam ei imponeret. Item s. Significavit [illegible] archiepiscopo [illegible]
iniungat penitentiam. s. e. c. Deillo. s. [illegible] abstinuit [illegible]
[illegible] de illo [illegible] et de illo qui contempnit satisfacere [illegible]
[illegible] penitentiam sibi iniunctam. s. quod si confiteatur tali sacerdoti qui vel [illegible]
[illegible] audivit [illegible] repetatur totum [illegible]. Aliter [illegible]
[illegible] nesciret quam penitentiam ei iniungere deberet. Sed [illegible] sacerdos non [illegible]
quod [illegible] illud quod antea confessus est ei. Sed [illegible] penitens de penitentia [illegible]
iniuncta quam tamen sacerdos [illegible] quod sufficiat quod [illegible] penitens [illegible]
exprimat sacerdoti et de novo confitetur. Et in hoc casu non tenetur confiteri [illegible]
alias confessus est et de quibus iniuncta fuit ei illa penitentia. Non obstat [illegible]
tur quod sacramentum [illegible] est et ideo sic [illegible] se debent [illegible]
[illegible] iniunctio et absolutio ne fiat [illegible] sacramentum [illegible] sacramentum [illegible]
non [illegible] exigit [illegible] dicendorum et faciendorum [illegible]
certa sacramenta. Sed [illegible] penitentiarius qui aliquis audivit aliquando pro parte una die [illegible]
et pro parte in crastinum [illegible] una die audivit confessionem et in crastino ei
iniungit penitentiam et [illegible] absolutionem [illegible] absolvimus de [illegible]
[illegible] excommunicationibus et de aliis [illegible] ab aliis absolvendos.
Hec quod de illo qui completa penitentia patitur recidivum [illegible] tam illud [illegible]
[illegible] alias [illegible] tenetur confiteri maxime si confiteatur [illegible]
[illegible] alias audivit eum. Item. Credo quod teneatur dicere [illegible]
ea que confessus est [illegible]. Sed sufficit confiteri [illegible] de illis exprimere [illegible]
titudinem suam et dicendo de multis et magnis peccatis mortalibus [illegible]
[illegible] me [illegible] penitentiam et ego [illegible]
[illegible] et si forte nesciret exprimeret non exprimit [illegible]
[illegible] dicere talia [illegible] quibus sacerdos [illegible] illa [illegible]
intelligere. Et de hiis [illegible] ponit magister quatuor questiones. Primo
etiam in sanitate sed non complevit penitentiam. Et de eo quod satisfactionem [illegible] [illegible]
necessitatem [illegible] sacerdotis vel eius ignorantiam minor debito fuit. [illegible] isti [illegible]
protinus liberati an debeant transire per ignem purgatorii ut ibi compleant [illegible]
[illegible] recepit. Item [illegible] infirmus in periculo mortis positus [illegible]
[illegible] sponsa aut penitentia vel [illegible] denegandi. Solutio. Ad [illegible] primo [illegible]
quod unica est [illegible] tamen [illegible] tempus penitendi est usque ad
extremum vite articulum. Unde leo papa. Nemo est desperandus dum in hoc corpore constitutus.

quamquam quod differentia etatis differt(ur) consilio maturiore perficit(ur). Et est ad idem de latrone
tum peccata secta sunt, set non sunt dimissa. Set tamen quod difficile est tunc confessionem habere
periculosissimum est usque ad tempus illud differre, ut . s. e . § . Item dicit Ecclesiasticus. Festina et cetera. Quia
in extremis. Aliud est quod tanta posset esse contritio quod sufficeret ad delendum omnem pe-
nam, ita quod omnino purgatus volaret ad patriam sine impositione pene, quod patet in latrone.
Qui licet iuste pro scelere in cruce suspensus esset, tamen quia inter ipsius mortis angustias ad Christum
conversus extitit et contritus audire meruit: Hodie mecum eris in paradyso. Et in quo satisfac-
tio est quod ut ait Augustinus, nec peccatorum qualitas non peccantis fallit astutus videre confessionem eius
et intentionem pariter et mensuram, dispensatores et ceteri quibus non est datum intelligere occulta cor-
dium debent tamen vigilanti studio ad hec intendere ut per circumstantias et signa certiora
minimi maiorem vel minorem deprehendant intentionem doloris et secundum hoc maiorem vel
minorem satisfactionem iniungant. Nam si quis plura dicenda est quod qui in
remanserit purgandus, purgabitur in igne purgatorio. Deus enim
cum sit misericors et iustus, ex misericordia per penitentiam ignoscit, non negle-
git peccata ad penam eternam; ex iustitia vero impunita non dimittit
delicta. Aut enim homo punit aut Deus, de talibus Augustinus. Et si eo
usque vita vivat et non moriatur, non promittitur quod evadat omnem
penam. Nam prius purgandus est igne purgatorio, qui in aliud
seculum distulit fructum confessionis. Iste autem ignis et si eternus
non sit, miro modo est gravius. Excellit enim omnem penam quam unquam ali-
quis passus est in hac vita. Nunquam in carne tanta pena inventa
est, licet mirabilia martyres passi sint tormenta. De pe. d. vii.
§ . ult. Quod exponitur illud magistri apostoli: Si quis superedificaverit super hoc fundamentum
edificaverit ligna, fenum, stipulam et cetera. Augustinus: multi sub conlectione istius
intelligentie falsa securitate decipiuntur, dum credunt quod si super fun-
damentum Christi capitalia crimina edificaverint, peccata ipsa per ignem transi-
torium possint purgari et ipsi ad vitam perpetuam pervenire. In-
telligant ista fratres corrigendo se; illo enim transitorio igne de
quo dicit apostolus: ipse salvus erit sic tamen quasi per ignem, non capitalia
sed minuta peccata purgantur. xxv. d. § . Qualia eadem. Et ad idem
est quod in eadem di. qualiter hunc esse egredientes tales subito apparebunt.
Ad illud autem quod arcto sunt artati, scilicet qualiter esse infirmos sive preca-
vendum, tenenda est forma super hoc a Theodoro diffinita. Ubi in-
firmus in periculo mortis positus pœnitentiam est confessus, preces et ipse tenenda
non tamen illi est imponenda quantitas penitentie, sed innotescenda, et amicorum ora-
tionibus et elemosinis penitentie onus sublevandum. Et forte migra-
verit, ne obligatum et consortione etiam consortio venie fiant alieni.
A quo periculo si divinitus ereptus convaluerit, penitentie modum a sacerdote constitutum
diligenter observet. Et ideo secundum auctoritatem canonicam ne illis ianua pietatis clau-
sa videatur, orationibus et consolationibus ecclesiasticis, sacra unctione olei sancti secundum statuta sancto-
rum patrum communione viatici reficiantur. xxvi. q. vi. c. i. Similiter autem quod nec penitentia nec recon-
ciliatio est talibus denegand. Dicitur enim in illo § . Si presbyter penitentiam denegaverit morien-
tibus, reus erit animarum; quia Dominus dicit: Quacumque die conversus fuerit peccator ad penitentiam, vita vi-
vet et non morietur. Vera enim confessio in ultimo tempore potest esse. xxvi. q. vi. Si presbyter. Cogo-
vimus presbyteros . d . ii . s . e . § . v . unum quod tempore et cetera. Quia non dicat: Fili. Deus enim animas.

Nam Magno
De pe. di. vii. de latrone
lu. xxiii. Ait Augustinus. xx-
iii. q. iii. Dominus. Qui diffinitione
ii. ad cor. iii. capitalia i.
criminalia. vel mortalia.
Dicit apostolus ad cor. iii. appa-
rebit et cetera. Et infra de eodem
tempore et ante iudicium
ignis examinabit. Et infra
Contra de penis minus quam
peccat, ut est otiosus sermo
vel in modico risus et tam
ante familiaris quam vir
sit peccato agere. Ab infirmis
in periculo mortis consti-
tutis ne obligati et tenenda
est et recipienda confes-
sio ne obligati et cetera. A quo
periculo, scilicet egritudinis.
Capitulo Ezechielis xviii.
Cognovimus. Sub eadem
hor. ad iunctionem mor-
tis tempore penitentiam ei dene-
gaverit et deserat de mundo.

intelligas — quantum est in se. Aliter si non potuit habere tunc con-
fitetur ipse moriens et non stetit per eum et habuit
contritionem salvus erit. Extra. e. ti. c. quod prima die
[illegible] cum sit eius exitus. ¶ Item si infirmus petiit sa-
cerdotem et interim dum venerit obmutuit vel
factus est amens sive phreneticus. Sacerdos exhiben-
†infirmi — dus ad nutum illorum sive ad testimonium illorum
qui audierunt ipsum penitentiam petentem vel sa-
cerdotem debet ei quicquid post humanitatem im-
pendere absolvendo reconciliando. Et si potest
fieri sine periculo eucharistiam ori eius infundendo.
Qui si supervixerit admoneatur a predictis testi-
bus petitioni sue satisfactum et subdatur statu-
tis penitentie legibus quamdiu sacerdos probaverit.
xxvi. q. vi. Qui de corpore. Qui recedunt
†huiusque in tempore — huius de in infirmitate. Et extra de hec. s. de re-
plicatione. q. prohibitum. ¶ Item quod utrum ea que
fiunt a vivis prosint defunctis et quibus.
¶ Item quibus suffragiis seu beneficiis de-
leantur vel alantur vivos. ¶ Dolo idem
de eadem defunctorum. iiii. beneficiis adiuvari
a vivis. Aug. Non estimemus ad mortu-
os pro quibus curam gerimus pervenire nisi quod
per eis sive altaris sive orationum sive elemosinarum
sacrificiis sollempniter supplicamus. ¶ Item
Greg. Anime defunctorum iiii modis solvuntur: aut
oblationibus sacerdotum aut precibus sanctorum aut carorum
elemosinis aut ieiuniis cognatorum. xiii.
q. ii. Non estimemus. Aug. ¶ Item in Mach.
xii. in fine. Fortissimus Iudas facta collatione xii.
milia dragmarum. Ar. m. ie. of. p. p. m.
sacrificium et cetera. ¶ Certum est autem quod quibus defunc-
tis prosint ista. quarum opiniones. Dixerunt quidam quod ista non prosunt hiis qui sunt in furo
sed tantum hiis qui sunt in purgatorio. Pro eis faciunt multa. Imprimis illud. In inferno nulla est
redemptio. ¶ Item quod ecclesia non orat nisi pro fidelibus defunctis quod videtur intelligendo de
hiis qui decedunt in fide formata orante. s. per dilectionem. ¶ Item quod ecclesia non pro [illegible]
baptizatis set pro suis tantum non orat vel laudat deum. cum dicit. [illegible] q. q. [illegible]
pro eis qui regnant in celo. [illegible] pro hiis qui puniuntur in purgatorio. [illegible] pro hiis qui per
nantur in inferno. [illegible] et eamdem cum hostia sacrata dicitur in tres partes in altari. Alii vero
dicunt quod prosunt regeneratis omnibus qui cum viverent meruerunt quod talia possent eis
deesse post mortem. Non distincto utrum decesserint in mortali vel non. Et quia nos non
possumus ad plenum discernere qui meruerunt hec vel qui non debemus generali oratione pro
omnibus regeneratis orare. Melius enim supererunt ista hiis quibus nec prosunt
si obsunt quam eis deerunt quibus prosunt. xiii. q. ii. Non estimemus tempus. Sed
ut ait Aug. in illo c. Tempus quod est quidam vivendi modus. Nec tam boni ut n

quam ad subveniendum moventi sufficit vel in modo
possit non eo dividi [illegible] latio in tanto penitentia sibi
vivere tempore penitentia. si vivunt [illegible] in certo in terra penitentium
et pro vivus confessione in morte beneficium [illegible] pro
instante promeruit. Paulus in consulto episcopo non reconcilia-
penitentem vel absente episcopo ultra necessitatem cogente
in quo de sollempni penitentie. Qui de corpore ibi recedunt
de seculo viaticum non negetur et laxetur de sollempni
penitente sicut et cetera ampla. [illegible] c. Qui recedunt. Dixit
subito obmutescens loqui aut penitentiam accipere
potest si voluntatem petere testimonium in aliorum [illegible]
habeant presentes in tunc suo animo [illegible] quam
sacerdos conferendum [illegible]. huius de in infirmitate. Sibi dicit quod si curavit
qui vocato sacerdote obmutescat vel furorem incur-
rit ad testimonium eorum qui audierunt accipiat penitentiam.
Et si creditur moriturus reconcilietur et ori eius infun-
datur eucharistia. Et si supervixerit et cetera. Ut s. in textu. Item
huius de in tempore. Quod testimonia fidelium defuncti-
tus prodesse debeant supra et penitentie et reconciliationibus
sum colliguntur. Non estimemus. xiii. q. ii. Non estimemus.
sacrificiis. I. suffragiis. Machabeorum. xii. c. Sacri-
ficium. Ideo enim expilluerunt sacrificia immolari
et ex hac auctoritate habetur quod et sacrificia et orationes
vivorum prosunt defunctis. Quod dicitur ibi. Gregorii
salubriter et cetera. Nulla est redemptio. Ubi glosa.
Nulla est redemptio liberans quod ibi est redemptio
mitigans. Saltem ad tempus ut dicitur. Orante per
gal. v. Dividitur quia tam ad spem [illegible]
et exteriorem sub quibus tamen precata [illegible]
et de hac divisione et forma habetur de consecratione
di. ii. Triforme. Melius enim. Verba Augustini.

rechat ista post mortem. nec tamen maliciam ista post mortem
et non proficit. Est vero talis in bono ut sibi non rechat. et est rursus talis
in malo ut sibi ipsis valeat cum hanc vitam transierit ad iuvari.
Quod ergo quis sibi vivens comparatur quo possit post vitam relevari et ipsa
vel iuvari. Et post pauca. cum sacrificia altaris sive quarumcumque ele-
mosinarum pro baptizatis defunctis offeruntur pro valde bonis gratia-
rum actiones sunt. pro non valde malis propiciationes sunt. pro valde malis
etsi nulla sint adiumenta mortuorum, tamen qualescumque vivorum consolationes
sunt. Quibus autem prosunt aut ad hoc prosunt ut sit plena remissio aut
certe ut tolerabilior eis sit ipsa dampnatio. Sed Augustinus ponit hic iiii genera.
Sunt tamen quidam qui ista ponunt tria. scilicet mediocriter bonos et medi-
ocriter malos idem esse. et quod dicit de hiis in purgato-
rio. et exponunt verbum Augustini sic. hec

sicut communiter. sunt
boni. hiis scilicet mediocriter
boni. et tamen malis. hiis
sunt mediocriter mali
non rechat. hiis scilicet vel
de bono valeat. hiis
scilicet valde malis. Sunt
valde ~~bonis~~ malis. hiis sunt
mediocriter boni et me
diocriter mali. plena
remissio. id est ut omnino
liberentur a peccatoris.

secundi respondent ad illud. In inferno nulla
est redemptio. scilicet salvans. licet a secunda opinio
videatur magis pia. prima tamen videtur
magis catholica. quam et expresse confirmat
glossa ad thessalonicenses super illud verbum. Nolo vos igno-
rare fratres de dormientibus, ut non contristemini
sicut et ceteri qui spem non habent. dicit glossa
quod sancti fide optime et dilectione eis qui carni-
bus de corporibus exierunt, frequentius illa
sunt que pietatis impendunt officia cum
adhuc essent pignore caruerunt. non
mala sibi thesaurizantes sed malum.
Hunc articulum non ultra prosequor quia
longam hic disputationem. Quibus modis
Ad illud vero quod tertio. deleantur venialia.
Solvitur. Venialia quod venialia delentur sex
modis. scilicet per dignam eukaristie sumptionem.
de consecratione di. ii. Cum omne crimen. Si quotiescumque
effunditur. Item per aque benedicte aspersio-
nem. de consecratione di. iii. Aquam sale conspersam be-
nedicimus populis ut ea cuncti aspersi sanctifice-
tur. xc. ex. iudicia. Si sale aspersa et hec aspersio
per hanc sterilitas aque sanata est, quanto magis divinis precibus
sanctificatus sal sterilitatem rerum aufert humanarum et coinquinatos
sanctificat et purgat et cetera bona multiplicat et insidias diaboli
avertit et a phantasmatis versuciis homines defendit. Item per elar-
gitionem. di. lxxxvi. pasce. de pe. di. i. Medicina. Quorum.
di. iii. Sane cavendum. Item per orationem precipue dominicam.
scilicet per vite. de pe. di. iii. De cotidianis. Item per generalem confessionem que fit cotti-
die in ecclesia, ubi non solum venialia sed et mortalia oblita credendum est deleri. Augustinus.
Quia tunc penitentibus oblita excidunt aliqua, confitetur veritatem deo cum gratiarum
dicit deus. Quia nosti occulta cordis opera mea et delicta a te non sunt abscondita. quibus

non dampnatio. id est ipsa pena purgatorii. Contra expo-
nunt verbum Augustini. Sic quodammodo suffragia ecclesie
non prosunt dampnatis in inferno. Verbum Augustini. Quod est
verum pro valde malos et mediocriter bonos et me-
diocriter malos non intelligatur in quod purgantur alio
in purgatorio. Nolo vos. Infra. ad thessalonicenses. iiii. Pig-
nore. id est caritate. Delentur. scilicet qualiter venialia
deleantur. Cum omne crimen atque peccatum oblatis deo
sacrificiis deleatur. In c. Si quotienscumque dicitur. Quotiens
precor, debeo accipere medicinam. id est corpus et san-
guinem christi. In c. Iteratur dicitur quod cottidie labimur
cottidie christus pro nobis mystice immolatur. per hec
liberum. iiii. ba. ii. per hec. Ibi unum denarium dando pau-
peribus. xx. f. q. sequitur de ebrio. x. Ibi statuta regula
christi. Medicina. dicit Ambrosius. Crimina elemosi-
nis redimuntur. In c. Quorum. dicit quod. peccata tua
elemosinis redime et iniquitates tuas in pauperum ff. m.
Infra. Communi nunc vocatur malo superbie cum sedu-
cione hec est Babylon et cetera. Sane cavendum. Ibi dicit
Augustinus quod mortalia peccata fullius existimet cotti-
die penitendo et cotidie redimenda in melius.
que vita mutanda est. per elacionem de peccatis pro minutis
expiandum est deus. De
cotidianis levibus
quod propter sine quibus hec vita
non agitur cotidiana oratio
fidelium satisfaciat. Sup-
est ut dicat per vite. dec.

als veniam largi
aris. Et est hic intra
constitutus qui diligi
tur. u. Ecce et di
tatem dilexisti. //
Item presbiteralem seu
sacerdotalem bene di
ctionem. quod satis vide
tur probari ex eo
quod ait dominus in numeris ad
moysen et aaron.
vos ponite nomen me
um super filios israel.
ego dominus benedicam
eos. Et dominus per mala
chiam. maledicam
benedictionibus vestris
scilicet quae estis fideles.
Et expositionem ibi e. c.
Item dicitur. di. Nos
obstat illi simile et
hec intelligo cum quis fa
cit vel accipit illa vel
eorum aliquem cum devoti
one. Item. vi. q. non
solum presbiteri spiritualis
nuntiata secreta per quas
bonum opus designat.
de pe. di. i. medicina
mee. v. Redime te
operibus tuis. De
pena sacerdotis reve
lantis confessionem a
it Gregorius. Sacerdos ante
omnia caveat ne de his
quae ei confitentur pecca
ta aliquem recitet
quae ea confessus est non
propinquis non extraneis
quod absit pro ali
quo scandalo. Quod si fecerit deponatur et omnibus diebus vite sue ignominiosus
peregrinando pergat. de pe. di. vi. c. Sacerdos. Item. Innocentius. iii. in concilio generali. Caveat omnino sacerdos ne
verbo aut signo aut aliquo quovis modo prodat aliquatenus peccatorem. Sed si prudentiori consilio in
diguerit illud absque ulla expressione persone caute requirat. quoniam qui peccatum in penitentiali iudicio sibi detec
tum presumpserit revelare non solum a sacerdotali officio deponendum decernimus verum etiam ad agen

qui estis
benedicti et puri.
ergo a sensu contrario
benedicam benedictionibus
vestris

Al' prodentem

---

et dicitur vos ponite. i. invocate et hic hic numeris vi. malachie. c. ii. De his modis quibus
venialia dimittuntur. Nota versus sic. Orans corpus. aqua. confessus. dans. benedictus.
vel sic. orans tinctus edens. confessus. dans. benedictus. vel sic. Confiteor.
dono. i. condono. respergor. conteror. oro. signor. edo. dono. et quod veniam
pono. i. depono. Revelantis confessionem. Quid de sacerdote qui audivit
confessionem alicuius de aliquo peccato si postea producatur in testimonium
vel in foro iudiciali et cum iniquitatis vel denuntiatoris vel accusatoris accusatur
illo peccato. Respondeo. Si sacerdos habet aliunde scientiam veritatem quam per confessionem tunc
potest dicere quod aliud novit de illo negotio sine revelatione aliquo de confessione
quae secreta. Si autem nichil scit nisi per confessionem non tenetur ex iuramento quod prestitit
sicut testis illud revelare et si iudex precipiat ei aut excommunicet non revela
bit. Immo et si expresse iuravit quod revelaret non est obligatorium hoc iuramen
tum. Credo tamen quod si iudice in malitia sua insistente et urgente cum sciret sacerdos
aliquem per confessionem suam a re de negotio et non possit sacerdos evadere transfe
re iudicem ad aliud vel alio modo iniquum iudicem deludendo posset [illegible]
sophisticè totum malum pro dolo excludendo. Nichil inde scio. omnino subintelli
gendo. Nichil scio ut homo et etiam nichil scio nisi per confessionem subin
telligendum. Nichil scio quod revelandum sit ff. c. xiiii. De die illa nemo scit
neque angeli in celo neque filius. quod sic intelligitur quod filius nichil scit ad reve
landum nobis peccata sua. Quid si quis revelavit sacerdoti in confessione ea quae facere
vel quae eventura et sacerdos omnia recipit sub sigillo confessionis. Respondeo.
Si quis habeat pecuniam alienam in deposito receptam sub sigillo confessionis
et fiat iniustum de parte debitoris aut pecunia aut a sacerdote petatur aut depo
sitario quid faciet. Respondeo. Si quis confitetur sacerdoti se habere pecuniam per
furtum vel rapinam vel aliam cum peccato tenetur celare sacerdos. Si autem aliquis ea
quae debet vel que eventura dicit sacerdoti non de illo tempore sub sigillo confessi
onis. Si tamen per confessionem suam hoc recipit non tenetur celare nisi per modum
consilii vel secreti. Vel tamen quod pro nimio revelare confessionem non extenditur
ad peccata. Unde si auctoritate episcopi vel iudicis super hoc potestatem habentis compellatur sacerdos
iurare vel dicere veritatem de hoc debito tale quod revelato vel deposito vel
de pecunia penes se deposita tenetur veritatem dicere veritatem quamvis sine iusta causa per iudi
cem fiat iniustum vel occupato hoc debitore aut rerum deponitur vel quod certe
bonis cui debetur debitum vel qui deposuit aut alia iusta ratione consecutum iam
occupatis hic bona. non obstante quod per confessionem sub sigillo confessionis
iam sit recepta. Quia quod sic recipit de hoc casu non cogitavit. et si cogitasset vel
intellexisset quod non revelaret in hoc casu alterum iuramentum non esset obligatorium
ad fovendum in preiudicium iuris alicuius. Si autem per predonem vel tirannum requireret
et iniuste hoc debitum vel depositum consciens hoc debiti vel depositi negare teneretur
vel tacere vel mittere sermonem ad aliud vel sermonem de tertio [illegible]

dam penitentiam in capitulo Omnis utriusque sexus, extra, de penitentiis et remissionibus, Omnis utriusque sexus. ¶ Pone quod aliquis confitetur se incidisse in heresim et talia perpetrasse vel cessare ab aliis peccatis set non ab heresi vel recedit ipse; non tamen vult ostendere vel nominare alios quos scit esse hereticos vel credentes vel receptatores vel fautores eorum, vel forte nominat sacerdoti, set non vult quod ipse denunciet aliis. Hec autem dicit se facere quia timet periurium vel proditionem, eo quod iuravit tenere secretum, vel quia in iudicio alias et in decreto fuit confessus revelatum, vel timet ne per complices homicidium si forte illi cognoverint. Quid faciet iste sacerdos? ¶ Ad hoc dicunt quidam quod debet adire episcopum et dicere: Custodi et vigila super oves tuas, quia lupus est in grege. Vel si placet, dico quod potest revelare talibus vel quibus prodesse poterunt et non obesse, xxii. q. v. de iuramento, § Cum audit aliquis. ¶ Preterea extra, ad Abolendam, [illegible] videtur quod non sit astrictus sacerdos sub tali pena, tum quia ille non agit penitentiam, tum quia non servat fidem cum sit hereticus et infidelis, et ideo tali non est fides servanda, xxiii. q. i. Noli. Multe alie rationes possent induci et exempla in talibus. ¶ Item queritur quid remittit sacerdos in penitentia, utrum remissio eius per manum ministerium et bonum. ¶ Item ad quid valeant remissiones quas faciunt prelati in dedicationibus ecclesiarum et consentiunt ad edificationem pontium, hospitalium et similium. ¶ Item utrum sacerdotes possint commutare penitentiam a iudice penitentiali iniunctam. Videtur quod nichil remittit sacerdos, quia in contritione dominus delevit peccatum et mandavit animam per se ipsum, cum ministerio sacerdotis, [illegible] huius probationis. De clavibus.

dimissis, id est cum intelligo non committendum, quia si quis confitetur sacerdoti quod vult interficere hominem vel aliud nefas operari, non tenetur sacerdos eum celare, set talia propter revelare debet quibus possit prodesse et non obesse, xxii. q. v. [illegible] videtur. ¶ Debet tamen presumere quod potius sit pro tentatione et scandalo illius cui alius promittit inferre dampnum vel iniuriam, et iudice ei qui non habet (?) ne quid perpetret. Cum sic confessus est, quod nec tenetur retinere sub sigillo confessionis. ¶ Hoc autem intelligo de illo qui habet firmum propositum aliquid nefas perpetrandi. Secus est de illo qui se temptari confitetur super aliquo flagitio vel facinore perpetrando, et sic aliquando in [illegible] consuetudine alium [illegible]. ¶ Et in hoc casu non debet facile revelare. Quantum tamen in hoc casu debeat sacerdos procedere pensatis circumstantiis negotii et conditione et qualitate personarum, relinquitur arbitrio boni viri et vnctionem (?) quod docet de omnibus potius relinquendum est propter declinationem [illegible] limitandum. Derogat alius enim in hoc casu sacerdos ipso iure potest alios corrigere quando [illegible] correctio premium vel [illegible], contra ad Abolendam. ¶ Quid autem de illo qui confitetur se incidisse in heresim et non vult ab ea recedere? Solutio. Ibi fides cum promittitur homini esse servanda est, et quod bellum gerit et non intelligendum est, si tamen et ipse fidem servet promissam. ¶ Item queritur, non potest magis vel minus (?) [illegible] et eas prosequitur secundum fortiorem potius hic. Per Ieronimum in glossa, xlviii. Ergo sit et dicit Io. xx. paragrapho, id est ubi dicitur dominus Petro: Quodcumque ligaveris etc. Prius credit ei claves regni celorum, in altera dans ei scientiam discernendi inter lepram et lepram; in altera potestatem eiciendi aliquos de ecclesia vel recipiendi, dicens Petro, Math. xvi. Solutio. Possunt reddere non dicatur quod scientia id est officium sciendi sive discernendi inter lepram et lepram sit clavis; clavis materialis per quam aperitur ostium sit archa.

Cum ergo mandatus ad eum accedit quod a mandato mandatur. Quid operantur ille claves quas dominus concessit, dicens sacerdotibus: Quorum remiseritis peccata etc. ¶ Ad istius articuli intelligentiam, nota quod claves dicuntur in hoc loco scientia discernendi inter peccatum et peccatum et potestas solvendi atque ligandi, De penitentia, dist. i. ¶ Item dicuntur quidem quod sunt quedam (?) claves, scientia una, potestas alia, et hoc satis aperte colligitur in parallelis. ¶ Item ex verbo prelati quo usus est dominus dicens Petro: Tibi dabo claves regni celorum etc. Secundum istos contingit sepe quod aliquis habet unam clavem sine alia; multi enim litterati habent scientiam set non habent potestatem, et econtra multi simplices sacerdotes habent potestatem set non habent scientiam. ¶ Quod utrum verum sit. Non possunt reddere quod simpliciter [illegible] quod scientia non est clavis nisi in eo qui habet potestatem. Alii dicunt quod proprie non sunt nisi una clavis que dicitur potestas sive iudicandi. ¶ Dicuntur tamen plures claves per plures eius effectus, quia est ligare et solvere, claudere et aperire, ad instar clavis materialis.

Q. autem aliquorum sententiis scientia potestati coniuncta non est idest quod sic et clauibus. auctoritas q.
clauis scientie quia necesse est potestatem coniungi sic lucerna in tenebris absconditis. xv. d. xviii. Si cecus cecum ducat
ita ne alter sequatur quod ait dominus. Si cecus cecum ducat et cetera. Item. Non quod solis sacerdotibus data est a domino hec potestas ubi ait. Quorum remiseritis peccata et cetera. Nec obstat quod singulariter dicit Petro. Tibi dabo claues et cetera. Quod illud fecit dominus ad denotandum ecclesie unitatem et ut omnes a Petro ac quolibet successore acciperent sue potestatis originem, cui quasi in omnibus tanquam membra capiti obedirent. xxiiii. q. i. Quecunque loquitur.
Huius probabilis est fere secundum omnes quod prius dixi ac quasi solus deus dimittit peccata et debitum eterne pene. Io. Quibus deus dimittit peccata tegit ne in mortuo reueletur. Item Ambrosius. Verbum dei dimittit peccata. Sacerdos est iudex. Sacerdos quidem officium suum exhibet sed nullius potestatis iura exercet. Io. Ille solus dimittit peccata qui solus pro peccatis nostris mortuus est. Quidam tamen dicunt quod deus iudicat animam a macula peccati. Sacerdos uero soluit eam postea a uinculo pene eterne. Hoc non intelligo quare primam opinionem amplector. De sacerdotibus autem non est dubium quin habeant potestatem coniungendi et retinendi peccata. Aug. Sacerdotes post confitentibus poenitentibus annuunt. Cuius sit remittit remittit deus. Io. Cassianus ait ad deum conuersum peccata dimittuntur ab eis dimittuntur cum ipse uacat confessione cuiusque. Idem. Sacramentum gratie dat deus etiam per malos. Ipsam uero gratiam non nisi per seipsum uel per sanctos suos. Et ideo remissionem peccatorum uel per seipsum facit uel per suos. Ligare et soluere membra quibus ait. Si cui dimiseritis et cetera. Dicuntur autem sacerdotes ligare et soluere tamquam modis. Primo ligauit uel soluit. Idest ostendunt aliquem ligatum uel solutum. ut dominus leprosos per se primus restituit sanitati. Deinde ad sacerdotes misit quorum iudicio ostenderentur mundati. Item Lazarum prius resuscitauit. Deinde mandauit discipulis soluere suscitatum. Nam et si aliquis apud deum sic solutus non tamen in facie ecclesie solutus habetur nisi per iudicium sacerdotis. Et secundum hunc intellectum exponitur illud Ambrosii. Quomodo sic mortui fetor aboletur. Quasi de faciem tenebris uenientem et surgit defunctus et solui iubetur ei uincula. q. c. de pe. d. i. quantumlibet. Soluit eam. Io. Quasi soluta officium recipiendo penitentem ad satisfactionem. Coniungendi. Quod dicit non si solus deus dimittit. Sed peccata dimittuntur. Quia penam temporalem ab ecclesia iniunctam relaxant et etiam claue non enim ante penam temporalem in quam commutauit deus etiam ex clauium potestate relaxant. Aug. de pe. di. v. Quem penitet. Idem ait xxiii. de secundo. de pe. di. iiii. Quod leprosos. lu. xvii. Lazarum. Io. xi. In facie. Idest quantum ad iudicium ecclesie. Exteius. Virgo tamen gratiam gratiam facientis. Leo papa. de pe. di. i. Multiplex. Aug. de pe. di. i. Agite. Quasi soluit et clauibus. Auctoritas q. xv. q. x. viii. Si cecus cecum conducit quod certum ut in foueam ducitor. Ut supra cadit. Et cetera. Ubi. Supra. d. xxi. Petro. xvi. q. Ubi Petrus qui claues accepit ecclesiam significauit. Sed in persona significauit ecclesiam unitatem significauit. Ut in causa. Item. Aug. Dic. Cum plurimi apostoli omnibus potestatem post resurrectionem suam tribuit et dicit. Sicut misit me pater et ego mitto uos. Unitatem manifestaret. Unitatis eiusdem originem ab uno Petro incipientem sua auctoritate disposuit. Ubi deo. De pe. di. i. Verbum. Non intelligo. Illud dicit quod sacerdos

Sacerdos modo ligando est cum satisfactionem prius confitentibus imponit uel soluendo est de eadem dimittit uel eos peccatores ad sacramentorum communionem admittit. Leo papa xxv. Hinc prepositis ecclesie tradidit potestatem ut confitentibus prius satisfactionem darent et eadem salubri satisfactione purgatos ad communionem sacramentorum per ianuam reconciliationis admitterent. Que ad hoc pertineat ad claues ecclesie. Dicit Aug. Soluitur claues ecclesie cum arbitrio sacerdotis penitentiam agit si sibi omnes confitentes plene indulgentia impertitur. Tertius modus est quo fit per excommunicationem. De quo plene notatum est de sen. exc. c. Vtrum excommunicato et alibi c. ... ad c. Pena non satis. Ex his omnibus modorum est illa auctoritas exponenda quasi ait solus sacerdos dimittit et cetera. Non tamen sepius quia iterum sacerdos dampnat et iuste absoluit ligatos. Sed et deum cum iuste iudicat cum

(imeritos)

tuel

ligando et solvendo. Ponitur autem questio tua ad hoc triplex iudicium. Primum dei. Secundum
ecclesie militantis. tertium ecclesie triumphantis in curia celesti. Primum est quo deus iudicat
in anima in contritione et hoc precedit reliqua duo tempore et dignitate et certum est,
nec est qui claudit et nemo aperit. Aperit et nemo claudit. Secundum in quo sequitur
post illud est iudicium sacerdotis qui auctoritate clavium ligat vel
solvit in terris. Quod dicitur ostendit esse ligatum vel solutum a deo et post hoc sequitur
tertium quod est iudicium approbationis scilicet celestis curie et angelorum. Secundum in ergo
ordinem hunc expone. Quecumque ligaveris super terram. Iudicio sacerdotis nisi clave
non errante erit ligatum et in celis scilicet per approbationem celestis curie.
quia quod in hiis facit ecclesia militans facit in terris. approbat ipsa ecclesia eadem
triumphans in celis. Hunc intellectum probat glossa et leo. xi. q. iii. Credo
etiam ab eodem dicto perficiunt cum certum sequitur arbitrium iudicis et c. xxiii.
q. i. Quamvis per privilegium ubicumque ex ipsis extiterit sedis iudicium et c.
Utrum excommunicatio sententia iniuste lata liget saltem quoad ecclesiam
militantem. Extra. de sen. ex. c. Sacro. per quem ex Item. Nota quod hanc
potestatem accipit quilibet cum ordinatur in sacerdotem. Sed excommunicationem
non habet. nisi postea ab episcopo conferatur. Extra. de e. q. c. dicitur singulariter.

Restat videre de solo. ut videlicet remissio fiat per malum ministrum. Quidam dicunt quod nullo modo nisi per bonum. Augustinus. De
remissionem peccatorum vel per se ipsum facit deus vel per columbe membra
ergo hec potestas soli petro concessa est et imitatoribus petri. Augustinus. Iudicet
ipse de alterius errore qui non habet quod in se ipso condempnet. Glossa. In gravi-
bus peccatis qui potius dum sint puniuntur aliena non diluit. Sacerdos enim
iniqui quod cum hiis qui displicent ad intercedendum mittitur iratum animum ad de-
teriora provocatur. Aliorum sententia est contra quod boni veniunt ex officio
et vite merito. nec ad utilitatem eius cui sunt indigni. sed veni-
unt ex officio quamdiu ab ecclesia tolerantur. nisi iudicios mala eorum vitate
debet. Sed bona faciatis que illi dicunt. Ad hoc facit quod dicit dominus in evangelio.
Super cathedram moysi sederunt scribe et pharisei. que dicunt facite et c. Augustinus. Dominus est
a deo. In viris ad moysen et aaron sacerdotes. Vos ponite nomen meum
super filios israel et ego dominus benedicam eos. ut gratia et traditio per ministerium
non ordinati transfundatur hominibus. nisi voluntas sacerdotis obesse possit
possit. quod in nullo benedictionem potentis. Dicit. Sacrificia ipsorum eis obest
quod offerre ipse. Item unum quod et idem sacrificium est propter nomen
domini quod ibi invocatur et sic est sanctum et tale cuique fit. quali corde ad acci-
piendum accesserit. Qui manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit.
non dicit aliis. Sic hoc pene in omnibus talibus quoniam nobis intelligendum esse admonemus. quia bona
sacramenta cum obsunt indigne tractantibus. prosunt tamen per eos digne sumentibus. Nota super
illud. Aggeus. Ipse scilicet disciplinam effugere fictum et c. s. a. eo. q. c. s. in. Sed alia bonum
sive ministerium tunc est. ubi fictio non deserat. Ipse scilicet supple quo per eum salutem operatur aliorum. Nota
obstat illud sumere quod ait dominus per malachiam. Maledicam maledictionibus vestris et c. Et illud
[illegible] sic maledicam et c. Et quod [illegible] agitur. benedictionem ab eis adulatur quia peccatoribus dum in
[illegible] dicitur. vel intelligitur de hereticis scismaticis et excommunicatis quorum benedictiones fiunt males-
dictionem hiis qui eorum sequuntur errorem. Non obstat et illud Ezechiel. Ve hiis qui vivificant animas
que non vivunt et mortificant animas que non moriuntur. Illud enim intelligitur de malis qui iniuste ligant

vel ligaverint. Item. Quecumque
solutum vel ligatum ostenderis. vel quecumque de sat-
isfactione pene aliquid diminuerit aut cumulaverit in
universis vel que cumque absolveris vel excommunicaveris. Sic
tertius exponit illa auctoritas
in. xvi. Disputat excom-
municando ligatos per excommunicationem. Hanc potestatem ligandi et solvendi.

Restat videre. Hic pro-
sequitur questionem
superius positam. Augustinus. De
penitentia. di. iii. quomodo.
Iudicet. iii. q. vii. Iu-
dicet. In gravibus. iii.
q. vii. In gravioribus.
Sed dicunt de nullo vite
meritis quod fit cum sacerdos
indigno cum altarium
mittitur. Dum cum sciens
indignum ordinatur. Super
cathedram. d. xxiii.
Dicit sic. i. q. i. dicitur.
Sunt. c. vi. Ponite. Sed
iniicere. Idem. Sacrificia.
i. q. i. Per spiritum. Quia. c. i.
nullo (?) sic dicitur.
Sed malignorum. Cum
ducat. i. ad cor. xi. Se-
cundum. i. q. i. Per ipsa. Malach.
capitulo. ii. Ezech. xiii.

Secundum

Sicut sanctus

ministri

vel soluunt: quia in quo quantum in se est dicuntur mortificare vel vivificare, ut supra eodem. § Non morientem [moriturum] condempnavit quod iniustum disputat et. § Non victurum vivificare mittitur, qui reum a suppliciis solvere conatur. Alia ad hunc articulum pertinentia, xv. q. vi. de occidendo. et § de reatu q. penam diluit. Ad tertium quod sunt quantum scilicet de generalibus remissionibus potuit et similibus ad quid prosint, diverse diversa sentiunt. Quidam enim dicunt quod valent quantum ad delicta ignorantie. Alii quo ad venialia. Alii quantum ad penitentiam negligenter peractam. Alii quantum ad diminutionem pene in purgatorio. Tertia sententia est favorabilior et magis communis et illam approbo, videlicet quod valeant tantum quantum papa in plenitudine potestatis vocatus. Inferiores autem prelati in partem sollicitudinis, ut xi. q. iii. quiescit. extra de usu pallii ad honorem. Vide autem quantum dicitur contra potestatem clavium disputata. de pe. di. i. agite penitentiam. di. i. ponderet.

Notandum ergo quod pro quolibet peccato mortali duplex pena debetur: temporalis videlicet et eterna. Eterna remittitur per cordis contritionem, ut supra eodem § x. hic plenius. Remanet temporalis ab eo tamen sustinenda de pe. di. i. sicut penitentia ad. et di. vii. si quis.

Si ergo aliquis recte contritus et confessus et papa facit generalem remissionem pro subsidio terre sancte vel alii. Si aliquis omnino sic fecit etiam hic pe- iam et catholicam devotionem exercens simpliciter ac pure illud, quantum in eo fuerit, valet sibi talis etiam ad omnem penitentie relevationem. Et hoc prout dico si papa devotionem erogationem et que obligat eum quod facit remissionem primo

Ad tertium. Hic propter magistri opinionem etiam Johannes [illegible] Ibi dicitur quod Romana ecclesia ita reliquis ecclesiis vicem suam credidit largiendam ut in partem sint vocate sollicitudinis non in plenitudinem potestatis, ut in capitulo Ad honorem. dicitur quod papa habet plenitudinem potestatis. et ceteri episcopi vocati sunt in partem sollicitudinis non in plenitudinem potestatis, eo titulo. Per usque in eo. Agere missarum sollempnia utitur pallio sic papa. Agere penitentiam quam lege ecclesia ut oret pro nobis ecclesia. In eo. ponderet. dicitur. Quiddam quod in misericordiam vetat non tenere. Set et audire refugere. et supra. Sint quod hic pertinet. Set et claves ecclesie super hoc non solum eorum. Set et claves ecclesie respicit videntur. Remanet. Si remissio quam ad omnem penam per contritionem que tanta posset esse quod penitens statim decederet statim evolaret. Hoc quia ecclesie non constat de quantitate contritionis convenit sibi penitenti quod tamen [illegible] debito iniungere penitentiam aliquam eodem. Sicut tamen ibi dicit glossa. quia post hoc ad audientem christianis dicitur spatium tamen iustius tamen cruciantibus post afflictus. Eisque quanta peccatum ex solutione reatus. In eo ult. dicit Augustinus quod quamvis convertuntur per penitentiam vitam conversi et non moriantur non penitenti quod evadat omnem penam, sed purgandi sunt igne purgatorii. Generalem ad omnes. Ut particularem quantum ad penitentiam pro aliquo certo. Ut cum papa facit indulgentiam de aliqua parte penitentie iniuncte pro peccatoribus confitentibus etiam. Ad aliquod pium opus.

Secundum quod de remissione generali fit proficiscentibus in subsidium terre sancte vel ad pugnandum suscipientibus contra hereticos. Aut quibuslibet alios in subsidio aut mittentibus pro se bellatores. Similiter si statim assumpta cruce decesserint aut postquam iter arripuerint, habebunt ne indulgentiam illam, ita quod nullam in purgatorio patiantur penam pro peccatis ante commissis. Et hoc dicit suo indicio quod ex sola crucis susceptione et proposito proficiscendi non consequitur [complenam] plenam illam indulgentiam, sed quantitas contritionis et devotionis quam habet ad negotium quod suscepit crucem, illam meretur indulgentiam. Requirendum tamen est ad formam indulgentie et intentionem pape. Sed hic videtur omnino per solam susceptionem crucis et propositum proficiscendi et pro quanto labore assumpte peregrinationis aut pro quanta mora in exequendo negotio faciendi, consequitur indulgentiam illam. Papa et cui habet plenitudinem potestatis, et eciam in talibus generalem ab antiquo habet indulgentiam et approbavit: iustum potestatem in talibus largitione et latius vere reputandi est hec indulgentia generalis. Certum tamen ex magnitudine fidei et caritatis videatur procedere, quia assumitur ad tempus ad hoc peregrinationem tot et tantis periculis et mortibus plena.

Ad si post assumptam crucem peccet mortaliter, dum iter arripit tamen vel in ipso itinere. Similiter de illo peccato tenebitur ad penitentiam specialem.

[Margin, left:] Sicut

et totam ecclesiam ut suffragetur. Sed numquid si
fideles penitentia sollempni septenni vel septenni
et dederit in prima die septem in... Sic
cessive quibusdam remissionibus annalibus et etiam
continuo totaliter liberatus an in parte et in
quota parte. Respondeo nec scio nec credo
aliquem mortalem scire nisi certo divinitus
fuerit inspiratum. Sciendum tamen quod maioritas
et minoritas remissionis prime attenditur
secundum ea. scilicet secundum maiorem vel minorem de-
votionem ipsius penitentis et ipsorum qui subveni-
unt. et etiam maiorem et minorem
numerum eorumdem suffragantium. Cum ergo nullus
possit scire mensuram vel numerum talium, vel
nec per consequens potest scire remissionem in-
tegram. xv. ad ista de pe. d. iiii. querit.
P. sed sic commiscetur aliquid per alterius volun-
tatem quo ad nos confertur gratia per sacramentum [illegible]
unitatem. [illegible] et de pe. d. i. [illegible]
de. g. [illegible] Non mediocriter. xiii. q. vi.
In gravibus. Valent ergo ad diminu-
tionem pene vel dampni. Valent etiam ad di-
minutionem pene. Item valent ad ve-
niam peccatorum [illegible] ut [illegible]
[illegible] ad [illegible] Item va-
lent peccatori offerenti ex pia devotione
[illegible] ad [illegible]
[illegible] valet [illegible] alia [illegible] impositum [illegible]
[illegible] Item [illegible] si aliquis [illegible] de
[illegible] orationes et suffragia ecclesie
[illegible] in prima gratia peccatori
quam meveri non potest [illegible] et multa ex-
empla per orationes daniel solutus est [illegible]
[illegible] a captivitate per orationem moysi
remissio [illegible] ad orationem
[illegible] dominum plagam [illegible]
[illegible] valet teste iacobo oratio in
[illegible] Item numquid per has [illegible]
[illegible] remissionibus [illegible]
[illegible] penitentium vel aliorum [illegible]
[illegible] ab [illegible] purga-
torio [illegible] in [illegible] remis-
Credo quod sic secundum modum [illegible] et [illegible]
eod. [illegible] Item [illegible] ca. [illegible]
de remissionibus [illegible]

Credo quod sic. Sed religiosum de proprio [illegible]
commisso [illegible] penitentiam [illegible]
penitentia est [illegible] illi [illegible]
[illegible] quibusdam remissionibus. [illegible]
in quorum favorem [illegible] remissiones [illegible]
les. nec scio nec credo. Quantum ergo valent [illegible] re-
missiones sicut [illegible] ut [illegible] videtur [illegible]
[illegible] contrarius [illegible] Dic si placet et sic videtur
sensisse tamen. [illegible] de pe. [illegible] quod [illegible] re-
missiones [illegible] sive fiant [illegible] sive ab episcopis
[illegible] ad subditos suos valent [illegible] ad [illegible]
onem et [illegible] penitentie ab ecclesia [illegible] vel
[illegible] ita quod non tenentur hiis quibus fiunt [illegible]
[illegible] facere penitentiam [illegible] pro ea parte
que per [illegible] est eis remissa. vel et pro
toto si tota penitentia per [illegible] et totum
est remissa. [illegible] remissiones [illegible]
divine iustitie [illegible] sufficienter pu-
niatur vel [illegible] vel in purgatorio, aut pena eius
sufficienter [illegible] per [illegible] aut orationes et
cetera suffragia vel amicorum vel ecclesie [illegible] per sa-
tisfactionem [illegible] Aut [illegible] aliquid [illegible]
claves remissiones fiunt vel [illegible] secundum facultates su-
as [illegible] remissiones [illegible]
Aliquin tantam haberet [illegible] remissionem [illegible]
uno denario quantam [illegible] non potest
esse certum de facili [illegible]
tates suas non potest esse certus de facili [illegible]
[illegible] remissio nec debet [illegible]
penitentiam [illegible] Sed non [illegible] tenetur eam
[illegible] si bona fide et pia devotione dederit
hic [illegible] remissionibus [illegible]
[illegible] quod non [illegible] si penitentiam
[illegible] peritus. Ubi dicit augustinus quod
[illegible] non [illegible] sufficit [illegible]
[illegible] Non mediocri [illegible] quod melior est [illegible]
psalmorum cantatio cum cordis puritate ac se-
renitate quam psalterium modulato cum anxietate
cordis [illegible] et [illegible] Similiter [illegible]
[illegible] si pro uno [illegible]
accepit [illegible] dic [illegible] quod [illegible]
non [illegible] dat [illegible] ex abel et chaym. Quoniam
[illegible] Ubi [illegible] Remissio [illegible]
[illegible] Ubi placuit [illegible] ne faceret [illegible]
[illegible] est [illegible] Credo quod sic.

[Margin, right:] pro religiosis assumptum. #

papa. De remissionibus autem quas faciunt episcopi quo ad subditos ipsius episcopi, quo ad alios non vale
nt tamquam simplex ecclesia, et non plus nisi quibus
ut prodesse possint per se ut iugiter exhibentur, indulge
ntie. extra e. quod autem. Numquid ergo potest pe
nitens post collationem talis esse cessare ab exe
cutione satisfactionis sibi ab ecclesia imposite. Non credo:
tamen quia non est certus utrum adhuc tota illa pe
na sit remissa, tamen quia saltem ex honestate
debet per ieiunia et alia bona opera satisfacere
ecclesie quam lesit scandalizando eam si fuerit
peccatum manifestum, vel etiam si fuit occultum, subtra
hendo ei meritum. Tamen per peccatum se reddidit similem. Sed quid si omnes qui suffragantur pro
isto offerente sint in mortali, numquid valebunt
isti suffragia illorum? Non videtur, quia peccatores
non exaudit deus, ut e. f. e. q. Rogatio videre.
Solutio. Dicendum est quod valent per eam quam dicitur d. f. e.
q. in pr. et d. xv. Restituti. vel dicatur: Aliorum sententia est etc.
Item quia tamen dicitur in ecclesia quod sit iuvari
ad rem veniunt efficaciam. s. virtus illorum.
virtus sacramentorum et devotionis ecclesie. Unde et
si tota ecclesia militans esset in mortali, tamen
ista valent his pro quibus fiunt de virtu
te illorum. Ps. Dabit virtutem vocis sue.
Item vox eorum non effugitis cedros etc. Et.
Ier. Nonne verba mea quasi ignis etc. Et matt.
c. p. Item de virtute sacramenti eucharistie
habetur xv. q. ult. c. ult. De desiderio ec
clesie patet ex eo quod una est ecclesia cuius pars
militat in terris et pars triumphat in celis, et tota
ecclesia desiderat istos qui devote ac reverenter
accedunt adiuvari. de c. d. i. hii duo i
nimium. Et de c. f. e. q. prima dicta d. de pe.
f. d. q. pe. Quod de ultimis questionibus queritur
per ecclesias cum generis remissionum. Predicant ab
inferioribus vacantur conmessationibus et ebrietati
bus. Numquid sunt recipiendi tales. De ista [illegible]
vis scire qualiter sit procedendum, vide in questione i
nec. ex. e. cum ex eo. Item ad illud quod
[illegible] et ultimo quaeritur, s. utrum sacerdotes
possint facere commutationem ieiuniorum vel
alterius satisfactionis ad petitionem ipsorum penitentium.
Credo breviter quod sic. Dicunt tamen districte et proptere
eum et eos subditos suos. d. lxxxvi. [illegible]
suos

Eum ecclesia ligare habet et solvere super terram non de
extra de sen. ex. a nob. Et cum tales divino iudicio sit
relicti, non videntur hic indulgentie ad eos extendi
vel quod possint evolare de purgatorio donec aut
per ipsos aut per alios pene quantum debitores fu
erint persolute. Secundum tamen generalem ecclesiam. Contra
si episcopi prelaturi ecclesias suas obligarent, possunt ad ora
tionem pro talibus. Sed tamen secundum talibus faciat indul
gentia non pono eos in celum de plenitudine potestatis
et tenuis dubitando. papa s. quam facit dominus papa.
et aut. Ubi dicitur quod remissiones facte ab episcopis illis
prosunt quibus ut predictum est per episcopos indulgentie
concedo. Ergo non valent indulgentie sicut dixi
ut dictum est. h. de h. tamen dic si placet verum est. Sed
non exaudit. Io. ix. Aliorum sententia. Vel dicitur quod mali non
ex vitte unito terminis peccato, sed ex officio. Tunc
tamen quod tamen est impossibile peccatoribus. q. ult. Ecce ego non
[illegible] etc. Et secundum illud. Ego rogavi pro te petre
ut non deficiat fides tua. Nonne. Io. xviii. Item
dicitur quod sacramenta ecclesie purgatoria tantum [illegible]
[illegible] consistunt. Accedunt ad suffragia ecclesie
postulanda et percipienda hii duo. Item agitur de
angelis devotantibus unum suum per fidem ex hominibus per
sistantes. Item ex eo. Ubi dicitur quod non sint recipiendi
cum [illegible] per [illegible] episcopi diocesani. Nec per mittatur dicere
quod non quod committitur in terris et quod sunt modesti, sollicit
nec in tabernis aut aliis locis inhonestis hospitentur
nec inutiles aut sumptuosas faciant expensas, nec
falsas religiones habitum portent. Credo breviter. Diligentia
quod si penitens petit commutationem penitentiam vel relaxari
per illum eundem qui ei eam iniunxit aut per successorem
tenetur si [illegible] amotus est ab officio, potest ille com
mutare vel relaxare. Et id dicitur de superiori illius
qui iniunxit si est ordinarius iudex ipsius penitentis vel
ad hoc. Quod ad hoc dico quod archiepiscopus videtur esse
ordinarius quo ad forum penitentiale [illegible] suffra
ganeorum. Quia ius illud eius ordinarius quo ad forum
contentiosum non sit causibus exceptis a iure. Extra de off.
ord. pastoralis. Quod autem sit ordinarius ipsi subditis
quo ad forum penitentiale probatur per hoc quod archiepiscopus per
provinciam suam potest remissiones concedere
litteras generales. Extra de pe. et re. nostro. Certum est
quod nullus episcopus potest facere remissionem nisi subditis
suis aut aliis de voluntate prelatorum suorum. Extra
de pe. et re. quod autem. Ergo subditi suffraganeorum

clerici
R
de spe
discrete

publice. Non tamen hoc extendo ad vota in quibus libentius predicti sunt de votis. §. Quoniam ut rite deprehenditur. Ex. videre.

De impedimentis penitentie

Postquam vidimus quid sit penitentia et que partes eius, consequenter quia secundum antiquum proverbium est ad impediendum penitentiam homo autem levius propensius que adversus, de impedimentis penitentie pauca supponamus. Sunt autem tria precipua impedimenta, scilicet pudor, timor, spes et desperatio. De singulis per ordinem videndum. Pudor scilicet confitendi, hic enim pudor retrahit multos a penitentia, et precipue superbos et simplices, qui volunt apparere vel pulchritudine et castitate videri et innocentes, et epistolis ornati et preclari, et sub eo spiritu completi. Contra hec impedimenta apposuit completer remedium scilicet considerationis divine virtutis divine continuationis, comparationis future confusionis, et considerationis divine, quia rationabile est ut propter pudorem non differas confiteri peccata tua, quia honestum et utile est, quia propter pudorem non dubitasti ea committere, quia inhonestum et inutile immo perniciosum est. De secundo apostolus. Omnia nuda sunt et aperta oculis eius ad quem nobis sermo. Non ergo pudeat te confiteri sacerdoti homini, immo deo cuius est vicarius, cum ipsa divina virtus sit tua confessione iam videat. De tertio Salomon. Est confusio adducens ignominiam et est confusio adducens gloriam. Augustinus. Confusio enim que est ad horam, et quod procedit scilicet perturbatio animi respicientis peccata sua et respectu videntis et horrore erubescentis et rubore corrigentis. Tali confusione volo confundi in qua vel a qua tantum cupio. Ieremias. Sophonias. Scrutabor Ierusalem in lucernis et visitabo super viros defixos in fecibus suis. Item Naum. Revelabo pudenda tua et ostendam gentibus nuditatem tuam et regnis ignominiam tuam. Item Ieremias. Confundantur

quo ad hoc secundum Willelmum archiepiscopum. Sed videtur quod sic: Item pareret secundum ille qui iniunxit penitentiam et ille a quo petitur relaxari vel mutari. Dicunt quidem si sic ita pareret quod si penitentiarius eius episcopi vel alii duo sacerdotes de pari et in solido quod ex consuetudine curiam habent audiendi parochie vel duo episcopi in quorum utrumque diocesi domicilium habet penitens, sicut quando est parochianus utriusque. Si penitentia publica vel sollempnis iniuncta fuerat, ne scandalizet prius confessor reservandus, et assensus eius vel successoris eius si de facili possit requiri, maxime si penitens publice iam inchoaverat penitentiam sibi iniunctam a primo. Sed et non de facili posset requiri, aut si penitentia iniuncta fuit occulta, poterit secundus confessor commutare et relaxare. Non obstante solubilitate iuris quod dicitur quod duobus privatis in solidum datis melior est conditio occupantis. Quia illud locum habet in iurisdictione voluntaria, non in voluntaria. Sed contra ita pareret secundum quod utrique confessori est sacerdos parochialis vel episcopus et penitens transtulit domicilium de parochia in parochiam et de diocesi in diocesim, potest secundus confessor relaxare vel commutare penitentiam a primo iniunctam. Non obstante quod dicitur solet quod sententiam unius episcopi non potest par eius revocare, quia illud locum habet in sententia excommunicationis vel suspensionis et etiam ad forum contentiosum pertinentibus, non ad penitentialem. Non enim secundum eum scilicet confessorum et contentiosa iurisdictionem, cum unde non possit revocare sententiam quam tulit quamvis iniustam. Confessor autem potest revocare penitentiam quam iniunxit. Quid si ipse vel penitentiarius eius vel episcopus iniunxerit penitentiam et petitur relaxari vel mutari per inferiorem. Respondeo. Si penitentia iniuncta est in casu reservato superiori, non potest inferior relaxare vel commutare absque licentia eius qui iniunxit, nisi urgeat necessitas aut suadeat utilitas. Puto enim quod in prescriptione quod superior in hiis casibus concesserit inferioribus potentiam relaxandi. Si autem non erat casus reservatus superiori, et talis erat de quo ab initio posset inferior penitentiam iniungere, inferior relaxare vel commutare potest, nisi certum sit quod superior reservavit sibi relaxationem vel commutationem huius. Pariter. Ibi dicitur quod familiarem redimere potest penitens si oportunum est uno denario vel uno psalterio.

Postquam vidimus. Contra hec tria impedimenta penitentie. De secundo scilicet de virtute divine intuitionis Apostolus ad Hebreos iiii. Non ergo. Super epistolam ad Romanos vi. De tertio scilicet de comparatione future confusionis Salomon. Ecclesiastici iiii. Ezechielis xvi. Recordaberis viarum tuarum et confunderis cum receperis sorores tuas et displicebunt tibi in conspectu tuo. Augustinus. Secundum illud ad Romanos vi. Quem ergo fructum habuistis in quibus nunc erubescitis. Ieremias. Huic usque Augustinus. Sophonias. Capitulo i. Naum. Capitulo iii. Ieremias. Capitulo xiii.

P

velxerūt q̄ n̄ celle x̄ unt oppidum cepitum q̄ usq̄ delebit. timor sat caractaciendi. capi
tant et q̄ si possent ferre penam que eis imponetur. ¶ Ad tollend' h' q̄ redimit tales
simil' adhibitur. c. penal' vite. mediocitas levitas et momentanea brevitas. Ex opposito h' sunt   ‖modicitas.
pene i corpus infer' magnitudo intolerabil' acerbitas et infinita eternitas. Eusebius. Ite maledicti   ‖Job.
i ignem eternum et c'. Qui fugit arma ferrea irruet i arcu' eneum. Job. Qui timet pru
inam. i. temporalem penam irruet sup' eum nix. i. pena eterna. Item ysa. xxxiiij. Quis
poterit habitare cum igne devorante. et quis h'itabit ex nob' cum ardoribus sempiternis. Idem
xxx. Parata est ab heri tophet a rege preparata fundata
et dilatata nutrimenta eius ignis et ligna. Flatus domini sic torrens
sulphuris succendens eam. tophet est carcer inferni et interpretatur
gehenna puriorum vel plena pena actilitorum. Ysidorus. Triplex. Qui
vivendi et acquirendi temporales divitias i quibus deserviunt. et dicit nimia   ‖temporales
dei mia que neminem velit dampnare. Contra primum opponite verme
dum. Jacobi. i canonica. iiij. Que est vita nostra vapor est ad
modicum parens et deinceps exterminabitur. Job. Homo natus de
muliere brevi vivens tempore repletur multis miseriis et c'. Apostolus. i. ad Thessal'. Dies do   ‖V.
mini sicut fur in nocte ita veniet. Cum dixerint pax et securi
tas tunc repente et c'. iiij. sicut dolor i utero habentis et non effugient.
¶ Item. i Matheus. xi. Vigilate quia nescitis qua hora dominus veniet. sero an
media nocte. an galli cantu an mane. ne cum venerit repente
inveniat vos dormientes. Item Job. xx. Laus impiorum brevis est
et gaudium ypocrite ad instar puncti. Si ascenderit usque in celum su
perbia eius et caput eius nubes tetigerit quasi sterquilinium in fine perdetur. ¶ Contra secundum dat re   ‖quasi sterquilinium
medium christus ipse i luc. xij. hominis cuiusdam diviti et c'. Et ait anima ha
bes multa bona reposita i annos plurimos. Requiesce. comede. bibe. e
pulare. Dixit autem illi deus. Stulte. hac nocte repetent demones a
nimam tuam a te. Que autem parasti cuius erunt. Job. xxvij. Dives cum
dormierit nichil secum afferet. Aperiet oculos suos et nichil inve
niet. Apprehendet eum quasi aqua inopia i nocte. opprimet eum tempes
tas. tollet eum ventus urens et auferet. et velut turbo rapi
et eum de loco suo et c'. ¶ Contra tertium. Gregorius. Ad magnam iusti
ciam iudicantis pertinet. ut nunquam careat supplicio qui i hac
vita nunquam voluit carere peccato. et c'. et c'. R. ha. v. timor. & satisfacie
di. ¶ Hanc expeditam. s. timor et spes retrahunt precipue usu
rarios et avaros qui nichil vellent restituere et cum tamen re
llent acquirere. Unde comparantur inferno proverbiorum xxvij. Infernus et perdi
tio non replebuntur. sic et oculi hominum insaciabiles. ¶ Desperatio
duplex. prima desperatio venie pro peccatis consequendi. secunda desperatio veniam optinendi
primam concitat tria. s. peccati enormitas. frequentia. et diuturnitas.
Contra primum opponitur passio christi que fortior est ad absolvendum quam peccatum ad
ad ligandum. Job. Utinam appenderentur peccata mea et calamitas quam
patior i statera. quasi harena maris hec gravior appareret. Contra secundum. Jeronimus. de ix. di. iij.
Septies cadit iustus et resurgit et c'. et Matheus. Non dico tibi septies. sed
septuagesies septies. Contra tertium. Consideratio ad penitentiam peccata donati
cui plus dimittitur plus diligit et c'. Adhuc instat. Eo. Ve. su

Timor. gehenne impo
modicitatis. quia ad quantita
tem discretam. quia i que
est flagell' assiduitate
mitudo. quia ad magnitudi
dinem peccati. Item. q. xxv.
Qui fugerit. Job. xx. Qui
timet. Job. vi. Qui ti
buc. Glosa. quia timor expec
tatione est de eo quod ob ignis q
sunt. et de ardore q
est quod ibi. Ab here. i.
ab initio mundi. Ignis ut
forte ut ardor consu
ligna. multa. s. ipsi pecca
Flatus domini. i. voluntas
Ypocrites triplex. tamen ipsi
mitum. Job. xiiij. Vel sic non
Non plus repositum
her sicut dolor partu
enti. Vigilate. Aug
xiij. Contra secundum. s.
spem acquirendi divitias
temporales. Contra tertium. s.
presumptionem de miseri
desperato. ¶ Certum
i prodimitum peccatum
Contra primum. s. peccati magni
tudinem. Job. vi. Statera
veniet. morte passio
nis et mortis christi. Quam
Jeronimus. s. Septies. s. peccat
Septies. Luc. xvij. Qui
diligit. Luc. vij. Cui
sunt dimissa multa dilig
Adhuc instant. Aug
ibi considerare peccata multa

cord'. g. p̃ma dicta · h. de vi. s. de qe. Confitemini · ps. mia dei ab eterno et usq; i eternu sup timentes eum. Item. g. q̃cu; hora conuersus fuit peccator et c. Item leo pp. p̃ma tn̄ dilatari elericu q̃ studiosius petita fuit, n̄ negetur ut eo m̃ ad indulgentie medicinam a nima uulnerata p̃uelat. Item aug'. exponens illud uerbu ps. Non absorbeat me pro fund' neq; vrgeat sup me puteus os suu. Ait sic. puteus est profunditas humane iniquitatis · i quā si cecidis nō claudet sup te os suu; si tu n̄ claudis tuu. Confitere ergo et dic. De profundis cla. ad te do. do. exau. et c. et euades. ij. de h. nu. e. s. g. de hys. q̃ in fine. ce pn. Item g. h' kap' desperationem. s. p'seuerandi post ve niam oportēta apponunt tria remedia. p̃m hostis debilitas. sc̃m vigor p̃prius ex gaudio · libertate · armatura · et societate xp̃i. tertius ipse deus illuminans protegens et saluans. De p̃. Debilis ē hostis q̃ n̄ potest uincere n̄ volentem, imo. Legio demonu n̄ potuit etiam intrare gregem porcorum sine p̃missa a dn̄o. vij. psa. i p' hostis ad aiam frustrare ut transeant. Resistite g̃ diabolo et fugiet a uob. De sc̃o. s. de vigore patet q' vigor maximus concipitur et nutritur cu quis gaudet deposito peccati pondere. Salom. Aīus gaudens etatem floridam facit. sp̃s v' tristis desiccat ossa. Ide. Secura mens q̃si iuge conuiuiu. omnes dies pec catoris mali. Item cu q's de cathena et seruitute diaboli ereptus ē libertatem dei. q' fit qn̄ pharao cu oib; egyptiis subm ersus ē i mari rubro. i. i aqua amaritudinis lacrimaru rubricata p' memoriam passionis xp̃i. Ite q's dismis modo armatus armatura dei. ap'l's ad eph. vi. Induite uos armatura dei ut possitis resistere aduersus insidias diaboli. q' n̄ ē nob' colluc tatio aduersus c. et s. Sed aduersus p̄n. et p. Aduersus mundi r'. te. hu. g. sp̃i. ne. i celestib; et c. State ergo succincti lumbos uestros i ueritate et induti loricam iusticie et calciati pedes uestros i p̃paratione euangelij pacis. In oib; sumentes scutu fidei i quo possitis o. t. ne. ig. extinguere et galeam salutis accipite et gladiu sp̃s. q' est uerbu dei et c. Item ad thess. Nos aut sumus induti loricam fidei et car. et galeam spem salutis. Item q'. p̃mo solus modo associatus xp̃o. o m̃ sumtorum est' i eccl'a et oim sc̃orum et angelorum q' i celo. De hac societate i iudith. xi. qm̄ assirij n̄ adiuuati ibant i fugam. p'cipites filij aut isr'l' vno agmine p'sequentes deuastabant oēs quos inuenire poterant. De iij. ps. Dn̄s illuminatio mea et salus mea q̃ timebo. Dn̄s protector vite mee a quo trepidabo. Item. Iob. libera me dn̄e et pone me iuxta te et cuiusuis manus pugnet contra me. Et ap'l's ad ro. viij. Si deus pro nob' q's contra nos. Sig' hostis diu i tua decipit. et tu sine militari vigorat. Noli desperare sz iacta cogitatu tuu i dn̄o et ip' te enutriet. Ite. p'terea alligari quadam a p'donantur. s. lenigtas. p'senti ē ex ē a gratia aliena. q' h' car. · r'poñd'. i xp̃o · nu. et nu. ij. ab. t. q's do. Item consuetudo est maiorum et magistrorum p'latorum · quod cr' ecclesie. p' ut ho vitali correctionis iustorum uoluntate inuere consponere. Item mititudinis. Ite multitudinis cerit i uenditionem ut. g. ex aug' amo uiuu ardebat qr cu multis ardebo. Item consuetudo peccandi. q' r' r'. h'. s. de lp. g. s. t. q' vt' consuetudinem. Item fe. sub corpore d' q' h' ce peruidēt. Si aut. Nō ut sic certi ij'. et c. Item delectatio peccati q' ey'ralr h' lecaui i luxuria et gula. ij. de. Corpus est uinculu carcere lio.

dicp' bē q'. q' sp' pctō ē ea testetur. g. et ea amarius. n̄ ea q' desterit. h' eor parat ea atq; i uia iniuria iniugeta fouer. Cant. iij. s. s. fridi diuinitatem. Sciu q' hora. ezech. xviij. ebirl est. Xb a eidē. Legio. Ch. viij. Iucūdare. ysa. lij. Resistite. Jac. iiij. Aīus gaudens. p'u. xvij. Luc. xv. Cor gaudens exhilarat faciem. In moze a. dicitur sp'. Secura mens. p'u. xv. peccatoris Aba item paupis. Induimur. exo. xiiij. Nos aut i. ad thess. v. Item q' est illuminatio d'. Iob. c. xvij. pondus et pond'. Prou. xx. Eccl'astic'. xxxij. Non ideo. ij. q. i. mul ti i fine. q' art. luc. xviij. Compunctum. Joel. i.

Expeditis iam per Dei gratiam in parte media sed post per ordines scri-
bendo mixta variis necnon et intricatis articulis ad pe-
nitentie iudicium et multa consilia pertinentibus, donec dominus ut
uniusquisque singuli per hanc portam angustam introire iuxta
consilium domini contendamus. Hec est fenestra quam dominus iussit in
archa fieri, ut quicumque non intraverit per eam periret regnante diluvio.
Hec est una, ait Ieronimus, secunda tabula post naufragium, sine qua per immanem
pelagi tabulam deserentes pro culpis nullo modo potuimus pervenire
ad portum. Ingrediamur ergo archam per hanc fenestram festi-
nantes, apprehendamus hanc tabulam et apprehensam fortiter tene-
amus, quia non qui incipit sed qui perseveraverit salvus erit.
Sequamur faciem mulieris in Ierusalem intuentis Christum regem regum
et sacerdotem magnum dominum et magistrum nostrum, qui semel ascen-
dens crucem noluit ullo modo descendere sed in ea pro salute no-
stra animam posuit, nobis relinquens exemplum ut constanter per
varias presentis angustias et labores nec non si necesse fuerit per igno-
miniam passionis sequamur ipsum ad gloriam resurrectionis et per cot-
tidianam confessionem mereamur audire in die domini dulcem et in-
estimabilem iocunditatis vocem illam: Venite benedicti percipite regnum.

Hic explicit liber iii. — Incipit summa matrimonii.

Quoniam frequenter in foro penitentiali dubitationes circa matrimonium, immo et interdum perplexitates occurrunt, ad honorem Dei et animarum profectum post summulam de penitentia quendam de matrimonio subieci tractatum, primo de sponsalibus et matrimoniis. Secundo de xvi impedimentis matrimonii. Tertio quibus ad matrimonium coniungendum [et disiungendum] agatur: de filiis si sint legitimi, de dotibus et donationibus propter nuptias, ordinate consequentes, ponendo rubricas in locis debitis et dubitationes ad diversas rubricas singulas pertinentes.

Hic incipiunt rubrice.

- De sponsalibus.
- De matrimonio.
- De errore persone.
- De impedimento conditionis.
- De voto.
- De cognatione carnali.
- De cognatione spirituali.
- De cognatione legali.
- De impedimento criminis.
- De disparitate cultus.
- De impedimento violentie sive metus.
- De impedimento ordinis.
- De impedimento ligaminis.
- De publice honestatis iustitia.
- De affinitate.
- De impotentia coeundi.
- De matrimonio contracto contra interdictum ecclesie.
- De impedimento feriarum.
- Qualiter et quando mulier post aliquod predictorum in virum restitutionem viri si fuerit spoliata et excommunicato.
- De divortio propter consanguinitatem vel aliud perpetuum impedimentum.
- Qualiter accusatio sit facienda.
- De divortio propter fornicationem.
- De numero testium tam in matrimonio quam in aliis causis.
- Qui filii sint legitimi et qui non.
- De dotibus et donationibus propter nuptias.

De sponsalibus.

Quoniam matrimonium quandoque sponsalia precedere consueverunt, ideo primo loco de sponsalibus est agendum. Videndum est ergo quid sint sponsalia. Unde dicantur. Qualiter contrahantur. De etate contrahentium.

portam angustam. Matth. vii. Iussit. Gen. vi. Secunda tabula. De pe. d. i. Secunda. perseveraverit. Matth. x. Firmamentum. Luc. xxiii. relinquens exemplum. i. Petr. ii. Christus passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum etc. Venite benedicti. Matth. xxv.

Hic explicit apparatus.
Incipit summa matrimonii.

Quoniam frequenter. Hunc titulum de matrimonio compilavit magister Raymundus in quo sequitur illam consuetudinem ab aliis auctoribus observatam, quia captat benivolentiam cum dicit quod ad honorem Dei et profectum animarum post summulam de penitentia subiecit de matrimonio tractatum. Docilitatem cum dicit quod frequenter in foro penitentiali dubitationes [vel perplexitates] et questiones circa matrimonium emergunt. Attentionem cum dicit quo ordine de sponsalibus et matrimonio tractaturus sit, supponit ordinem et explorationem quam in hoc opere est prosecutus. Dicit ergo: Quoniam frequenter etc.

Quoniam matrimonium. Agitur de sponsalibus. Et hoc est ordine primo. Quo ordine de sponsalibus actum est matrimonium.

Q[illegible] sponsalium. Et qualiter sponsalia possint dissolui.

Sponsalia sunt futurarum nuptiarum promissio. xxx. q. v. Nostrates. ff. de sponsal. l. i. Dicuntur sponsalia a spondendo, i. promittendo. Contrahuntur sponsalia iiii. modis. Aliquando nuda promissione. Aliquando datis arris sponsalitiis. Aliquando interveniente anuli subarratione. Aliquando interveniente iuramento. Si nuda promissione, tunc dicit vir: Accipiam te in meam uxorem, et illa respondet: Accipiam te in meum maritum, vel alia verba equipollentia. Et ista sunt vera sponsalia, quia sic verbis de futuro contrahuntur. Si vero per verba de presenti, tunc [illegible] dicit vir: Accipio te in meam uxorem, et illa respondet: Accipio te in meum maritum. Sponsalia illa dicuntur quia mutuum consensum verborum de presenti significant, puta cum dicit: Consentio in te tamquam in meam uxorem, et illa eadem dicit. Vel: Ab isto tempore teneo vel habeo te pro uxore, et tibi fidem sicut uxori servabo, et e[illegible]

ff. i. Ubi dicitur quod federa sponsalia futurarum nuptiarum est promissio. Et dicitur in fine quod contrahentes antea debent in ecclesia benedici quam carnaliter commisceri. In l. e. § i. dicitur quod sponsalia sunt mentio et repromissio futurarum nuptiarum. Et ipso [illegible] ut si dicat: Ducam te in uxorem, vel promitto quod te accipiam vel ducam in uxorem. Illa respondet. Quid si michi respondet? Sufficit ut predictum est. Responsio. Ubi in matrimonio non [illegible] de illo matrimonio. Sicut illud quod dicitur supra capitulo i. [illegible] ex [illegible] vel [illegible] aut nutus aut alia indicia sunt [illegible] ut constitutio dicit de matrimoniali consensu. Unde si puella [illegible] se [illegible] parentibus se [illegible] in matrimonium vel patris se dotari, ipsa taciturnitate et [illegible] consensisse creditur, quamvis [illegible] taceat, sicut [illegible] xxvii. q. ii. cum [illegible]. Sed et nulla alia sibi indicia de consensu eius [illegible] ille promittit illa [illegible] non credo quod [illegible] matrimonio [illegible] illa tamen. Quid si ex [illegible] manu vel [illegible] manu mulieris dicat: Do tibi fidem de te accipiendo in uxorem, et illa michi [illegible] sufficit sic contracta sunt sponsalia. Responsio. [illegible] non possunt contrahi ex altera parte tamen, nec claudicare possunt. Ille tamen qui taliter dedit fidem tenetur eam ducere si illa voluerit. Si autem noluerit, non est compellenda, nisi aliquo signo vel indicio ostenderit illa mulier placere sibi quod agebatur et contractui sponsaliorum accessisse; quod presumitur si continue [illegible] fidem sic datam [illegible] [illegible] de sponsalibus vel matrimonio contrahendis. [illegible] accessisse. [illegible] si ipsa requisita sponte dedit manum ad fidem recipiendam. Sed [illegible] vel si tunc [illegible] de sponsalibus vel matrimonio [illegible] vel si [illegible] ipsa tamen [illegible] licet ille subito manu [illegible] dedit ei fidem [illegible] non credo esse presumendum pro matrimonio, licet illa tacuit ex simplicitate forte vel ex verecundia. [illegible] meam uxorem. Quid si non dicat uxorem, sed dicat tamen: In meam? Sufficit. Responsio. Credo quod sic. Eadem dicat. Si in te consentio tamquam in meum maritum. Ab isto tempore. Pone hic, et promissio de futuro tamen, et non consentit de presenti. Sicut si diceretur: A crastina die in posterum teneo et habebo te pro uxore, vel a festo sancti Johannis in posterum. Responsio. [illegible] credo quod licet forma [illegible] expressa sit in illa decretali ex parte ... mulieris, [illegible] tamen verba [illegible] [illegible] hec intendant contrahentes, de qua intentione constare potest per [illegible] quod [illegible] fuit. In eadem decretali ex parte [illegible] patet ex illo verbo ibi posito [illegible] [illegible] eam, et sic plene patet in integra decretali. Vel si dicas quod per [illegible] verborum contrahitur [illegible] quod hic [illegible] [illegible] inclusive. Sub isto sensu. Ab isto tempore, et [illegible] habeo et de certo habebo te pro uxore. Quid de illis qui postquam dederunt fidem adinvicem de contrahendo statim dicunt: Osculemur nos adinvicem nomine matrimonii, vel bibamus nomine matrimonii, et sic se osculantur adinvicem vel bibunt, vel ad suggestionem aliorum hec faciunt. Sufficit sic completum matrimonium. Responsio. Credo quod non, nisi per certa indicia constiterit quod per hec osculum vel potum taliter contrahentes noluerint recedere a sponsalibus de futuro et matrimonium contrahere de presenti. Ergo quod dicunt: Osculemur nos adinvicem vel bibamus nomine matrimonii, intelligendum est nomine matrimonii postea contrahendi, quia iam [illegible]. Cum tamen ante actum sit de sponsalibus tantum inter eos, non de matrimonio. Quid si [illegible] ante actum est de sponsalibus, et [illegible] dicat vir mulieri vel econverso quod illa osculetur eum vel eam nomine matrimonii, et sic

dicat uxor uiro. Ista tamen dicuntur sponsalia
de presenti. Sed ipse qui x. est nimis. Ita quod si
eam carnaliter non cognoscat non licet alicui
illorum alii nubere. Et si nupserit, quicunque
sponsam carnaliter cognoscat eis separandus ab ea
et compellendus redire ad primam. extra de spon.
Ex parte. et inferius. si inter virum et desponsatam.
duorum. et c. i. et ii. Item contrahuntur arris
datis sponsalitiis, scilicet aliqua pecunia vel a-
liis rebus. C. de spon. l. arris. De anu-
lo arratione quod vulgo dicitur desponsatio. Et
propter subarratio nuncupatur. Et xxvii. q.
ii. Si quis desponsauit. De iuramento
habetur. extra de spon. de illis preterea. ¶ Sed
videamus qua etate contrahi possunt spon-
salia. post annum septimum quando tunc
dicuntur habere discretionem tam pueri quam
puelle. et extunc placere consueuerunt eis
placere sponsalia. extra de spon. impuberes.
litteras. Si uero ante septennium ipsi vel parentes
eorum nomine contraxerint sponsalia nichil
agitur. xxx. q. ii. ubi non est consensus. Sed
licet ante septennium contrahuntur vel in cuna-
bulis, si qui venerint ad septennium, si ea postea
eis placere, extunc ualent. Ita quod quamuis
sponsus eam non cognoscat carnaliter
consanguineam eius habere non poterit in uxo-
rem. nec econuerso. extra de spon. ispu. litteras ac-
cessit. duo pueri. Ceterum etas ad contrahendum
matrimonium in puella apta est. xii. annorum. In
puero. xiiii. extra de spon. ispu. pubes. con-
tinebitur. et si ante contrahitur non est
matrimonium. ¶ Possent tamen contrahi
sponsalia puer et puella impuberes contrahunt
matrimonium per uerba de presenti. queritur utrum id
agatur. Sed videtur contrahi vel impe-
diente etate. nec sponsalia quia forma
illorum non contraxerunt sponsalibus uel etiam ma-
trimonio. ¶ Ad hoc distinguo. aut intendunt
dicto per illa uerba contrahere matrimonium tantum ita quod
non posuerunt simpliciter illud. et quod ago non ualet
ut ualet potest. In primo casu nichil agitur. quod nimis
quod illud contrahere non possunt non sponsalia quia
noluerunt. In secundo uero casu tenent sponsalia de
futuro. et sic potest intelligi. extra de spons.

sponsalibus osculum de consensu. Sufficit est nimis de sponsa-
libus. ¶ Hoc est quod sic si hoc credatur continentia aliquorum
non. Ad iudicandum autem de credentie recurrendum
est ad circumstantias illorum precedentium et subsequentium
et certa certa indicia. Quod si nulla appareant non de-
que fit nimis iudicandum, quod tamen si uterque uel alter ne-
gat de huiusmodi intentionem continendi nimis tamen
modo. aut si alter inter illorum uel uterque ad suum uotum
fuerit. Aliam l. titulum. ex parte. Ibi ponitur perfecta
forma illorum. ab hoc tempore pro coniuge tenebo et
habebo. et tamen ex hoc dicitur quod ex suis uerbis
allegantur. Item expressum quod si quis post matrimonium per uerba
de presenti contractum transierit ad aliam contra-
hendo ad primam suam eam compellitur antequam primum
sui non. Si in matrimonium sic dicitur non. de arris.
Ibi dicitur quod arre date nomine sponsaliorum restituende sunt
a sponso uel sponsa superuiuente, non propter dote
ta cum dederit ut nuptie non sequentur. Subarrationes
quod fit per anuli immissionem quod est signum amoris
Subarratio fit tamen non solum per immissionem anuli
sed et per dationem aliarum rerum uel aliorum signorum.
Et quamuis fit hic subarratio sufficiente consensu. de
extra de spon. ispu. tue. quamquam non interueniente. Sed
interueniente si non. dummodo constet de subarratione.
presentis pro sponsalibus si fiat a patre hic subarratio.
de. xxx. q. v. femine et c. feminae. Si autem fiat a sponso
presumitur pro matrimonio. ut in principio decretalis tue. non contra
repugnet ut ibidem innuitur. Sic et accipio tamen
uxorem uel eam subarratam et c. de illis. Ibi tractatur
de sponsalibus iuramento firmatis. In capitulo predicto
habetur de sponsalibus fide data firmatis. preterea.
Ibi dicitur quod post septimum annum sponsalia placere consue-
uerunt. In c. uero est. dicitur quod puer in cunabulis dans
puellas nichil agitur. nisi puer postquam uenerint ad le-
gitimos annos discretionis consentiant. litteras accessit.
Ibi hoc amplius dicitur quod cum matrem puelle quam desponsa-
uerat in cunabulis ante septimum puelle cognouerit
cum ea contraxerit. remanere cum ea si post septennium
puelle hanc se receperit. In c. duo pueri. dicitur
quod sponsus puelle impuberis quam fuit puber nec in ipso
cum consanguinea illius puelle ad illam desperata
primam redire non potest. Sed remaneret ipsa cum illa
cum qua contraxit uel postquam ipsa filia per eius sponsam
infra annos puberes desponsata. xii. anni.
extra pubes. Ibi dicitur quod quando puberem ipsum
et xiiii. annos adimpleuerit. et quis tardius sit pubescat.
In cap. continebitur.

Al' Aliam

Al' subarratione

sponsalia aut intendit contrahe simpliciter ut ago ualeat ut ualet

ipu. tue nob. e ar. i cod. ti. duo pueri.
e eo. de co. appo. i despon. sup eo. Pone
q pui an septenniu sponsalia vel matrim p
verba de presenti contraxit vel post .vij. ante
etate pubertatem matrimonialr p verba de
presenti videtr contraxisse. Numquid ex ta
li actu confirmantur sponsalia post septenniu
q ad primos vel matrim post servata pubertate
quo ad alios. Ad hoc dicas q si advenie
ente etate legitima intelligunt q actu p
contraxunt rati expresse vel tacite q presumunt
hoc solo q non contradixerunt ratificari videntur
sponsalia et matrim. Contrarium si simul morabantur.
ex. de spon. impu. [...] accessit. duo pue
ex. de co. appo. i despo. sup eo. de p cod
unum eodem si parentes contrahant sponsalia vel
matrim pro filiis suis nomine filiorum. Et facit
ad hoc .xxij. q. ij. [...] et c. Cum ergo.
Pono q adultus contrahit p verba de
presenti cum puella minore nubili tamen eta
ti proxima vel econverso. vel ambo impuberes. vi
detur tamen pubertati confinit. Numquid
tenet matrim. Dico q si prudentia sup
pleat etatem et mutuo consensu car
naliter convicti. aut ex situ corporis q
pretendit appareat eos posse carnaliter co
misceri tenet matrim.

ex. de spon. impu. pu
beres contineabantur.
e. a nobis. de illis .ii.
attestationes ex lit
tis. ex. de spons. cap.
ult. Mutuo consen
su sed dixi supra. q si
per violentiam in
uita puella cognos
ceretur non videretur
ex hoc sibi prejudicium
ut illa. Contine
batur. xx .xxvij.
q. Proposito. ad ce.
videtur q non

de q si puella sit etati proxima ut i .xi. vel .xij.
anno vel circa et cum viro adhesit desponsata a viro
et cognita non debet separari ab eo. Tue nobis. Ibi dr
q puella si non erat nubilis etatis cum fuit despon
sata p mutuum consensum de presenti et si etatem
i ea prudentia non supplebat non convenit sed
sponsalia contracta sunt licet eos prius ab eodem
viro fuit cognita. Ex illis autem duobus capitulis
duo pui sup eo sumit magister argumentum ad id pro
bandum. Hec ex quibus ubi se elicitat illud non debeo
propter prolixitatem vitandam. Confirmatur solo
temporis lapsu sine novo consensu ut dicit ex. p illud. Ubi
accessit duo pui. In hiis capitulis habetur de ra
tificatione tacita de qua dixit magister superius illud a
capitulum. sup eo. Sed mihi videtur satis ad propositum.
Porro oss. In hoc capitulo eo. de. Cum ergo. habetur q
de voluntate parentum debent puelle tradi in coniu
gium. Discretio i. carnalis concupiscentia.
Ubi appellatur prudentia malicia. ut ex de
spo. impu. de illis .ii. carnali i. p carnalem copu
lam appareat. Contra tamen q dicit sit puber. Ibi dr
q puber est q ex situ corporis pubertatem ostendit
et generare iam potest. In c. A nobis. dr q impuber
conventi nomine matrim debeo expectare etatem
legitimam ut tunc confirmetur matrim vel separet
si noluerint. Sed ergo q carnalis copula quam fuerint
quandoque tempore anticipat pubertatem. Et infra e. de illis. dr.
q qui contrahunt matrimonialiter in etate ita proxima pubertati q potuerint car
naliter copulari. pro minori etate separari non debent cum malicia suppleat
etatem in eis. Infra e. Attestationes. dr. de quadam adulta q contraxerat cum impube
re non .xij. annorum q sicut non potuit illa probare q ille post .viij. annum vel circa
fuerit .viij. annum consensit et eam absolvatur ab eius impetitione. Verum
tamen si inventum sit ab illo q non consenserit in eam postquam ad legitimam perve
nit etatem. Infra e. Ex litteris. dr de puella que .xij. annorum desponsata puero
.ij. v. x annorum q cum puer ille non perveniet ad .xiiij. annum licet ea carnaliter cognoverit
quomodo noluit eum expectare nec ille compleat .xiiij. annum. debet licentia [...]
contrahendi cum alio. Et infra. q incip. Tue nobis. Sed cum potest dici q puer puella [...]
magis videtur q non obstante hic copula carnali vivente illo posset contrahere cum alio q
ergo non credo si tunc quando potuit carnaliter copulari. q i h [...] non obstante e
tate impuberi .v. fuit matrim inter illos. Et quod dicit magister intelligo i eo casu
quando tunc quando non potuit carnaliter copulari puella [...] viri potest dissentire. # coplari
et dante illo dissensum p violentiam cognita est a sponso et adhuc in etate im
puberi constituta. Continebatur. Casus. Et c. Sed ex proposito. Ibi corporum
autem sanctitatem violentia libidinis aliene quamvis fuerat contaminare prevalentia. In c. Ad dnm. dr
q tamen vellet in mente integritatem castitatis ut illa inviolata nec in corpore posset pudicitia violari.

deberent distare a pubertate ultra sex menses.
licet alia contrarium tenuerint ut supra dixi. Ar. extra de
despon. impu. continebatur. pue. extra de
exitu tu. Pro hoc dicunt plerique doctores scilicet
et ego credo verum nisi certum de eius consensu ex
natura copulatum. tunc etiam tutius pro matrimonio
iudicandum est. Et si ultra sex menses a legitima
etate distarent. extra de despon. impu.
a nobis. de illis. Subsequenter videndum est
quis sit effectus sponsaliorum. Ad quod notandum
quod sponsalia quandoque contrahuntur sub conditione.
quandoque pure. De hoc autem quod tenendum sit. Vide supra
de sponsalibus conditionis. In summa videlicet pro
committendum quod licet sponsalia possint contrahi
sub conditione promisse pecunie vel dande et
non tamen in modum pene potest pecunia promitti
et si promissa fuerit non tenetur promissio
pene nec potest peti. ut si ita dicitur
Nisi tecum contraxero dabo tibi centum marchas
quia adiectio pene non valet cum libera de-
beant esse coniugia. extra de spon. Gemma. Si vero pure contrahuntur sponsalia aut
sunt ambo maiores scilicet adulti aut am-
bo minores infra xii aut xiiii annum
et supra septennium aut unus maior et al-
ter minor. Item tamen quod sponsalia tenuerint
quia si non tenuerint quia tunc erant vii
annorum post petere absolutionem ante tempus pubertatis. extra de spon.
impu. Accessit. Si sunt ambo maiores et inveniuntur iuramenta
et postmodum alter velit resilire omnino sine mi-
nibus quod scilicet septem sunt. ideo salvo meliori iudicio quod si potest
pluribus persuasionibus quod perverso et... concedatur ad mutu-
um... vel forte timetur contrarium aut graviusscan-
dalum nisi...tum ... et si contraxerit contractus
non timetur ... uxoricidium vel aliquod periculum. Alias ad hoc
ecclesiastica censura compelli. Alias non est medicinalis excommunicatio
sed mortalis. quod esse non debet. ii. q. i. multi. quia etiam plectendum
do sui ignoscendo. hic consulendum a quibus vita hominum corrigitur.
xxiii. q. v. prodest. Et ita potest intelligi extra de sponsal. ex lit-
teris. et extra de despo. impu. De non consensu. quia quoniam coacta
conditiones difficiles soleant exitus maxime in matrimoniis frequenter
habere. puella volens resilire monenda est potius quam cogenda.
extra de spon. Requisivit. cum locum. extra de spon. duorum. et ulti.
et consilium. est casus in quo exultatur in peccato mortali non cogi-
tur ad primam quod periculum quod timetur. Item si talis ex parte

eius inter potuit superari. Contra invocatur tamen quod
supra in hiis decretalibus tamen non sit in initio expressa de spon-
salibus. Pro non tamen. Ibi dicitur de tutore qui vult se excusa-
re a suscipienda nova tutela propter alias quas curat et in
litigio ... pupillorum etas prope pubertatem est. non
ut tamen superfluit sex menses ante eorum quorum tutelam
suscipere cogatur non datur excusatio. Anobis. De illis.
casus. f. e. q. cum lator. h illa sunt illa decretales
sunt contra. Absolutione quidam maior ab impetratione
quidam quod peterebat sententiam appositam in suppositione solutionem
dam ab ea parte quod vetitum sponsalia infra septen-
nium et dicit ibi quod hic simplo pro pene sponsionem mini-
stra est improbanda. Quamvis matrimonia libera esse debeant. Idem
quod ante sponsalia dare ... ab ea parte que con-
trariam quod nuptie non sequuntur. extra de spon. Ex. litteris.
pure. Item si ... alius maiores xii annis
ad fetam. xiiii annis pertinens ad virum. Accessit. Sibi
hellebori de quodam adulto quod contraxerat cum puel-
la infra septennium quod ab illis sponsalibus absolvi volunt
sunt propterea non reprobatur ibi pro parte. In tuenda
iuramenta tamen. Pro non est in summa de matrimonio quod
iuramentum interveniunt compelli debent per censuram
... Item non intervenerit iuramentum monendi sunt ... quam
cogendi. Sed probabile est quod dicit hic magister
quod non ... et ... monendi
sunt cogendi. multi. Ibi dicitur quod prohibitio
ne non est mortalis si ...
ex litteris. Ibi contra ...
quidam quod iuravit ...
dum duceret in uxorem ...
vi de ... illa ...
de impuberibus. De non cur.
ibi dicitur quod non coniugium
aliud quorum utrique ...
non peruenit ad legitimam
etatem. et virgo ...
necessitas interveniat. ...
bono ... tales consuetudo
tollerentur. Requisivit. Ibi
quod mulier quod ... nube-
illi cum se nupturam
iuraverat. non ... est potius
quam cogenda. In hoc casu
quod ... plena debet
auctoritate gaudere

ꝛ postea contraxit cum alia per verba de presenti.
iniungetur ei penitentia de fide mentita ꝛ con
tumacia et absolvetur. licet non satisfaciat
ad cuius eo pro quo fuit excommunicatus. quod dicitur
quia non potest satisfacere. Soluta autem sponsalia
per fortius vinculum matrimonii superveni
ens. ex. de spon. c. ult. In aliis duobus cas
bus ille qui maiorem etatem vel qui pervenit
ad etatem adultam tenetur expecta
re minorem. donec perveniat ad etatem legitimam
ad matrimonium contrahendum. et tunc si ille qui minor erat
tempore illo quo fuerunt contracta sponsalia vel ambo si
ambo erant minores reclamaverint nolentes con
sentire nolentes invitis ecclesie potuerunt ab in
vicem separari. extra. de despon. impu. c. de
illis. i. a nobis. Quod tamen illas decretales intelligendum
est quod contra videantur quibus ipsa declarantur
per malicie. Sed esto quod fuerit pubes cum
minore contraxit sponsalia sui nunquam cum impu
bere potest resilire cum ille qui minor erat ad
etatem pervenerit legitimam. ubi tamen non
consummarit. Dicas quod non. c. ex quo semel
consensit in illum non potuit amplius dissen
tire. extra. de despon. impu. c. de illis. §. Non tamen
intelligas quod teneat matrimonium cum claudicante non
possit ꝛ consensus concurrerint. Sed eo
ligatus sua promissione contrahere. Alterius
videndum est utrum sponsalia possint dissol
vi. Ad quod notandum quod sponsalia tenent contracta
per testes ꝛ ligant. Ita quod si contraxit spon
sus sponsalia postmodum cum alia compellen
dus est redire ad primam. ꝛ eodem. extra. de
spon. sicut ex litteris. Fallit autem hec in casibus
in quibus solvuntur sponsalia. Primus est si alter
sponsorum transeat ad religionem quod po
test facere ꝛ altero invito ante carnalem
copulam. et ille qui remanet in seculo ab
solvitur a vinculo sponsalium. ꝛ si fuerint
sponsalia de presenti. extra. de conv. coniug.
vm

cum est animus super contractu matrimonii. ideo quidem
ne per timorem dicatur quod placet quod odit. ꝛ sequitur
exitus qui de talibus nuptiis solent provenire. de ill.
Ubi dicitur quod mulier iurata a viro quod post hoc iuramentum
transtulit se ad aliam regionem quam non cognovit ii · Si
eam nec est amplius in eodem perseverans. potest cum alia
contrahere. recepta penitentia de periurio. Si per eam stete
rit quominus inter eos fuit consummatum. Quid si puer pervenit.
Quare tenetur expectare cum sit eius consensus non
possit in matrimonium esse inter eos. Item queritur potest
mutare voluntatem ꝛ placet tamen ꝛ consentire.
sic est quod quis vovit quod intraret monasterium. licet ad
ingressum pertineat. tenetur tamen intrare ꝛ profiteri or
dinem. quia probato ordine potest mutare volunta
tem ꝛ placet ei quod ei displicuit. hic post hunc ingressum
professionis si ei displiceat resilire possit. Separ
Sed distinguunt hic magistri utrum sponsalia fuerint fide
vel iuramento firmata. Si non et videtur sententia
eadem dicendum est in utroque casu. Set ubi petatur quod
altero invito resiliat post fidem interpositam vel iu
ramentum. Et h. hug. nolunt. xxx. q. ii. ubi. quod
talis peccat mortaliter ꝛ compellendus est consu
mare matrimonium. Compelli autem dicit non ex toto. Sed per
admonitionem vel per increpationem vel per comminati
onem divini iudicii. Sed tamen plures intelligunt volun
tate absolvendi sunt. Sed dicat de pubere qui contraxit
cum impubere cum alter illorum vel utrique nolit resilire
a sponsalibus postquam impuberes pervenerint ad etatem.
Dicatur ergo. quod utrique peccant resiliendo. Sed ma l. tamen
ior magis quam minor. Utrique tamen conceditur ab ecclesia
ecclesia resilire. quia non compelluntur consummare matrimonium
finaliter ex toto. potest dici quod in hoc casu quod post
hic magistri tenent peccant resiliendo sine iuramento
cum interveniat sine eo. Quia presumitur iurasse de
contrahendo sub conditione si utrique dissentiant
ꝛ resiliant cum pervenerint ad legitimam etatem.
Cum hoc conceditur eis a iure. extra. ubi non est expressum
est in hac decretali. Quid autem illud contra nos sup
positum est intelligitur. Sed qui sponsalia nulla
fuerint. vel quia contrahentes ante alter eorum in
septennio nolunt consentire matrimonialiter. quod

esse non potuit etate contrahere. Debent expectare tenentur usque ad adultam etatem. quia ex quo.
tempore ... illa huius illa decretalis. extra. eodem. sicut ex litteris. Ubi dicitur de quodam quod per verba de futuro sponsalia
contraxerit successive cum duabus mulieribus interposito per iuramentum firmare cogitur ꝛ de sponsa penitentia
si iniungatur. xviii. Ubi dicitur quod post matrimonium de presenti potest alter altero invito ad religionem transire ante

Ex publico. Quintus casus est: quando sponsus non inventus quia
transtulit se ad aliam regionem, recep-
ta tamen de promissione vel de presenti non servat
promissa, si post ea recesserit quominus non sit consum-
matum fuerit. Ex. de spon. De illis. Ter-
tius, si alter sponsorum [illegible] post contracta spon-
salia incurrit lepram vel paralysim aut o-
culos aut nasum amisit seu quid ei turpius
evenerit. Ex. de coniu. lepro. Iras. Ex. de
iureiur. Quemadmodum. Quartus, si vel
ad affinitatem, puta quia sponsus cognovit consan-
guineam sponse sue, xxvii. q. ii. Si quis. ‡ Quidam
desponsam filii. Et ad hoc sufficit probare
solam famam. Ex. de consan. et affin. Super
eo. Quintus, si mutuo se absolvunt. Ex. de
spon. Preterea. Quidam tamen istum casum non
recipiunt et dicunt quod illa non est decretalis,
vel de contraria promissione intelliguntur.
Sextus est si alter eorum fornicatus fu-
erit. Ex. de iureiur. Quemadmodum. Septimus
est quando sponsa de futuro cum alio vel sponsus
cum alia contraxit per verba de presenti vel
per verba de futuro et sequitur carnalis
copula, tunc solvuntur prima sponsalia,
[illegible] vinculum supervenientis [illegible] delin-
quere prius de fide vel promissione in-
vita. Ex. de spon. Si inter virum et de
spon. duorum c. i. Set quid si cum prima
contraxit sponsalia de futuro simpliciter,
cum secunda sponsalia sunt de futuro. Set interpo-
sito iuramento, credo quod debet redire ad
primam et agere penitentiam de periurio quod com-
misit iuramento illicito, quia iuramentum non
potest esse vinculum iniquitatis. Ex. de
spon. Sicut ex litteris. Ex. de iureiur. [illegible]
xxii. q. iiii. In malis promissis rescinde
fidem. In turpi voto muta decretum.
Octavus casus est quando minor venit ad
etatem adultam et petit absolvi a vin-
culo sponsaliorum et dari [illegible] nube-
re alii. Ex. eo. [illegible] de despon. impu. De illis.
A nobis.

carnalem copulam, et quod remanet in seculo post ad [illegible]
vota transire. Inc. Ex publico. De [illegible]
migrata de presenti quod si necdum cognita est a viro de-
cernitur eum sufficienter quod vel ad religionem tran-
seat sicut se velle transire [illegible] aut ipse
duos mittere ad unum redeat. Item. Ibi argumentum
morbo lepre superveniente post sponsalia de futuro.
Item est. Quemadmodum. Dicitur quod si post iuramentum prestitum
[illegible] de caducesia fiat leprosa aut paralitica
vel oculos aut nasum amittat seu quid ei aliud
plus eveniat non tenetur eam ducere. Sed ducta in
[illegible] non posset dimittere. Quidam desponsavit uxorem
sed non cognovit. Sed frater eius eam cognovit.
[illegible] quod quamvis eam prius non cognovisset
tamen sponsam fratris non potuit habere. Item est. [illegible]
dicitur quod si post sponsalia filii [illegible]
filius eam duxerit pro [illegible] uxore et ipsa [illegible]
viro. [illegible] ignorantia [illegible]
piat. Super eo. Ibi dicitur quod si manifestum est [illegible]
[illegible] cognovisse [illegible] puelle quam desponsavit
de futuro, aut si fama levi hoc habet [illegible]
[illegible] absolvatur [illegible]
quam [illegible] Preterea. Ibi dicitur quod [illegible]
[illegible] societatem [illegible] fide [illegible]
eam [illegible] restitutam [illegible] spon-
salia de futuro fide [illegible]
illa sponsalia. Quidam tamen [illegible] et [illegible] ei [illegible]
prevalet [illegible] dicit magister. Fornicatus. [illegible]
Quod si sponsa de futuro [illegible] corrumpatur ab alio
[illegible] sponsus [illegible] potest eam repellere [illegible]
[illegible] xxvii. q. ii. Raptor [illegible] quod non debet talem
ducere si nullam [illegible] post mortem eius quod [illegible]
[illegible] si ducere corruptam. Videtur quod compellendus
est eam recipere si non velit promovere cum illa
[illegible] Quemadmodum. Ibi dicitur quod sponsus [illegible]
[illegible] ipsius [illegible] potest in sua [illegible]
[illegible] Quia inter virum. Item capitulo [illegible]
allegatur [illegible] dicit magister. Sponsal
Id est [illegible] iuramento vel fide [illegible]
de quod iuramentum illicitum non est obligatorium [illegible]
eo [illegible] est [illegible] quia iuramentum non [illegible]
vinculum [illegible] iniquitatis [illegible]

‡ In malis ‡ Casus supra [illegible] si aliquis [illegible] et non solvunt [illegible] De illis. Ibi dicitur quod si
Ide dicit in ‡ quis minoris etatis est cum ad legitimam etatem pervenerit reclamaverit [illegible]
poterunt separari. A nobis. Casus supra eadem pagina [illegible] Esto quod adultus

Quidam.
Ex desponsa. ‡

Super eo

Et notandum quod olim in isto casu [illegible] qui vult
transire ad religionem intelligendum est tantum de
sponsalibus de futuro, quoniam de presenti non, et sunt dicuntur
sponsalia. Item in duobus casibus predictis
ipso iure solvuntur sponsalia, scilicet quando alter
intrat religionem et quando contrahit matrimonium
cum alio vel altera. In ceteris vero casibus sol-
venda sunt per iudicium ecclesie. De matrimonio.

Post tractatum sufficientem de
sponsalibus, consequenter de matrimonio
agendum. Et primo videndum quid sit matrimonium,
et dicatur. Qualiter contrahitur. Quando fuit
institutum. Ubi et quibus verbis. Que causa in-
stitutionis. Quis possit contrahere. Quis
effectus matrimonii. Et quare exigendo a
[illegible] in ipsum [illegible]. Matrimonium
est viri et mulieris coniunctio individuam vite
consuetudinem retinens. xxvii. q. ii. § i.
Extra de presumptionibus [illegible] de nuptiis § ii.
Matrimonium est viri et mulieris. Non dicit vi-
rorum et mulieris, nec viri et mulierum, quia
nec unus vir plures uxores, nec una
mulier plures viros simul habere potest. [illegible]
de disparitate cultus. [illegible] coniunctio
[illegible] xxxii. q. [illegible] § [illegible]. In-
dividuam vite consuetudinem retinens,
hoc est neuter absque consensu alterius potest
continentiam profiteri vel orationi vacare, et quia
quamdiu vivunt vinculum permanet
coniugale, ut neutri liceat se alteri copu-
lare, et ut invicem alter alteri exhibeant
que sunt necessaria. [illegible] i. e. § [illegible]. Item potest alia
dari diffinitio. Matrimonium est maris et fe-
mine coniunctio, consortium omnis vite, divini
et humani iuris communicatio. ff. de ritu nuptiarum,
l. i. Dicitur autem matrimonium quasi matris
munium, id est officium, quia [illegible] mulieribus [illegible]
[illegible] magis a matre quam a patre, quia eius
officium plus apparet in matrimonio quam officium
viri. Contrahitur autem solo consensu, quo solo si defuerint cetera, etiam cum ipso coitu cele-
brata frustrantur. Extra de sponsalibus, Duobus. Tuas. Dudum. xxvii. q. ii. Sufficiat. Cum
[illegible] convenerit. Ex quo ergo vir consensit per verba de presenti in mulierem
maritali affectu et mulier in virum, sicut ubi consuetis eis dicatur: Accipio te in meam,
et illa respondet: Accipio te in meum; vel sic: Volo te deinceps habere in uxorem. Et
illa dicit: Volo te habere in virum; vel quibuscumque aliis verbis [illegible] exprimatur consensus.

[illegible] in casibus in quibus dicuntur dissolvi sponsalia ipso iure,
ita quod non expectatur iudicium ecclesie. In ceteris [illegible]
[illegible] sponsalia [illegible] absolvuntur
sponsalia de futuro. ut extra de sponsalibus [illegible] ipsa auctoritate
sua auctoritate ecclesie debent hec fieri, aliter non possunt [illegible]

Post tractatum sufficientem etc. [illegible] invicem absolvi.
Hic agit de matrimonio. xxvii. q. ii. § i. In hac au- § .xxvii.
toritate [illegible] ponitur hec diffinitio matrimonii.
Individuam [illegible] per quam scilicet debent coniugati sibi invicem
fidem mutuam, ut neuter frangat fidem thori
cum alio coeundo, et mutuam servitutem, ut scilicet alter
alteri debitum reddat, et mutuam exhibitionem, ut
scilicet uterque reliquo in necessariis vite si possit provideat.
Et hec tria comprehenduntur per illam clausulam: individuam
vite consuetudinem etc. Quia neutri [illegible] pertinet ad mu-
tuam servitutem. Ut neuter [illegible] pertinet ad mutuam
fidem. Ut invicem [illegible] pertinet ad mutuam exhi-
bitionem. Et nota quod hec diffinitio intelligitur de matrimonio consummato
[illegible] per carnalem copulam, et de matrimonio
[illegible] quod nec [illegible] consummatum nec
[illegible] carnalem copulam est omnino indissolu-
bile [illegible] separari [illegible]. Item expone: Indi-
viduam vite consuetudinem retinens, id est apta retine-
re. Potest illa diffinitio intelligi de omni matrimonio de pre-
senti, et expone: retinens, id est retinendam exigens.
Omnis vite. Alia littera: consortium vite. Divini, quia in dispa-
ri cultu [illegible] contrahi non [illegible]. Humani, quia sub eodem
iudice debent convenire uxor cum viro. Solo assen-
su [illegible] ut [illegible] subarratione [illegible]
[illegible] donatione [illegible] frustrantur, id est [illegible]
quo ad [illegible] faciendum [illegible] hec [illegible] et illa [illegible]
[illegible] In est sufficiat. In est coniuges [illegible] con-
iuges [illegible] appellantur a prima desponsatione
fide [illegible] carnali [illegible]
Coniunx [illegible] quia virgo coniux [illegible] Ioseph
a prima desponsatione fide [illegible] carnalem copu-
lam quam numquam fuit inter eos. Accipio te [illegible]
[illegible] et illa dicet [illegible] Volo [illegible] Aliqu-

statim matrimonium est. Sed nunquid idem dico quod sunt duo et nupturi post aliquem matrimonium. Extra. de spon. duo. Tuas dudum. Extra. de spon. Si inter. Cum apud. Verumptamen et licet postmodum contrahentes non exprimant verba que tamen ad eosdem consensum mutuum exprimentia. Extra. de spon. Tue fraternitatis. Quero quid hic intelligatur de consensu cohabitationis aut de consensu sui carnalis copule. Dicas quod de neutro ipsorum. Nam si de consensu cohabitationis intelligeretur, inter fratrem et sororem, inter filium et matrem esset matrimonium. Si de consensu carnalis copule, inter mariam et ioseph non fuisset matrimonium. Proposuerat enim beata virgo in virginitate permanere nisi deus aliter ei revelaret. Intelligitur ergo de consensu matrimonialis sive coniugalis societatis que initur ex prima mulieris formatione, quia dominus non formavit de capite viri ne domina videretur, nec de pede ne ancilla reputaretur, sed de latere ut collateralis et socia haberetur. Et ex hoc consensu coniugali sive societate oportet cohabitare et individuam vite consuetudinem observare. Ut Inst. e. g. in fi. et xxvii. q. ii. Sufficiat. Ponit quod aliquis desponsavit aliquam et hunc propositum contrahendi non habens ut decipiendo ut sic possit ab ea copulam extorquere carnalem. Deinde cognovit eam carnaliter. Numquid stabit hec pro matrimonio? In hoc casu diversi diversa sentiunt. Tamen videtur

eiusdem sensus iudicii. Hec verba: Volo de cetero te habere in uxorem sive volo quod tu sis uxor mea vel te esse uxorem meam et ista: Volo te accipere in uxorem vel volo consentire in te tamquam in meam. R. In talibus tractandis est referendum ad intentionem contrahentium cum proferunt hec verba et secundum eorum intentionem iudicandum si de ea constare possit vel iure vel presumptione. Si autem constare non possit dico quod per hec verba: volo te accipere in uxorem, vel volo in te consentire non contrahuntur sponsalia nec matrimonium. Sponsalia non contrahuntur quia hoc verbum volo nullam significat promissionem, sine qua sponsalia non contrahuntur de futuro. Matrimonium non contrahitur quia hoc verbum volo secundum [illegible] cum coniungitur cum infinitivo significante actionem sive actum sumitur ad exprimendum voluntatem precedentem ipsum actum post quem [illegible] ut cum dicitur volo cenare, volo bibere. Et cum hoc verbum volo coniungitur cum infinitivo verbi substantivi vel cum hoc verbo habere quod non videtur significare actum sed potius relationem vel aliquid consimile. Tamen per hec verba volo potius [illegible] exprimi voluntas concomitans quam voluntas precedens actum. Unde per hec verba: volo te de cetero habere in uxorem, vel volo te esse uxorem meam, vel volo quod tu sis uxor mea, vel quod ego sim maritus tuus, cum promittitur ex parte viri et idem promittitur ex parte mulieris, presumendum est matrimonium esse contractum. Per certum autem quod interrogatus hic: vis ne habere istam in uxorem, vel vis ne istam esse uxorem tuam, vel quod sit uxor tua, et ipse respondet volo, et illa alias interrogata respondet volo. Hoc. Si vero ad tres sive apponatur hec dictio de cetero quod per illud magis sint non apponatur. R. Credo quod sic. Hoc videtur sine facere in illa de cetero. Quoniam sive in hac dictione: Ab isto tempore. Et de spon. ex parte. Ibi dicitur quod matrimonium contrahitur per hec verba: Ab isto tempore tenebo te et habeo te pro uxore mea. Item sunt verba. Tuas dudum. Ibi dicitur quod consensus legitimus de presenti sufficit ad matrimonium contrahendum. Item. Si inter. Ponitur illa forma verborum: Accipio te in meam et ego accipio te in meum. Item. Cum apud. Dicitur quod nutus et signa possunt contrahere cum quis non potest. Hanc voluntatem declarare. Tue fraternitatis. Ibi dicitur quod matrimonium contrahitur per legitimum consensum viri et mulieris. Sed verba de presenti illum consensum exprimentia. Sed nec quo ad ecclesiam. Quod si aliqui videntur aliud per verba de presenti, sed verba vel alio modo dissentit, numquid erit matrimonium. R. Credo quod non, nisi hic xxvii. q. ii. § i. quia sine consensu non potest esse matrimonium. Ecclesia tamen compellet eos tales esse si de verbis constiterit, cum de intentione constare non possit. Nec crederetur eis si contrarium se non consensisse, quia hoc possent facere in fraudem matrimonii et quilibet posset separari ab uxore sua. Verum. Sufficit quod dicunt et quod consensus de presenti facit matrimonium. Et ponitur hec eadem questio xxvii. q. ii. § i. quod pater [illegible] intelligitur de consensu coniugalis societatis. Cum sit. Ibi dicit quod consensus sive cohabitandi et individuam vite consuetudinem retinendi interveniens coniuges facit. Desponsavit. De futuro vel etiam de presenti

Saluo meliori iudicio dico quod si ille non proposuit eam ducere in uxorem nec umquam consensit in eam, non debet compelli ex eo quod matrimonium iudicari, tum quia coniugalis affectus non valeat inveniri, quin exclusa per dolum consensus assensus et defuit omnino consensus, sine quo cetera nequeunt foedus efficere coniugale. Hoc tamen supple extra de sponsalibus Tua nos. Iste autem deceptor tenetur in utroque agere penitentiam, necnon habere illam sibi fictione duce in uxorem, quia tenetur in eo contracto, vel dare ei virum cui copuletur, vel quod sibi faciet ei iuxta tenorem pre-

in iudicari. Numquid semper debet esse idem iudicium in foro penitentiali et in foro contentioso? Respondeo. Dicunt quidam quod si quis post datam fidem de contrahendo cum aliqua cognoscit eam, debet ei vere si fuerit animo consummandi matrimonium utendo ea ut uxore sua, et tunc consummat matrimonium. Dicunt tamen quod si illa fidem intentionem habeat. Et si transeat ad alia vota, tenetur redire ad primam, tamen secundum iudicium fori contentiosi quod foro penitentiali. Aut utatur ea intentione fornicaria aut non ut sua in futuro vel non sua in presenti, et tunc non iudicandum in foro penitentiali matrimonium esse consummatum. Et si transiverit iam ad secunda vota per consensum de presenti, non est ei consulendum quod revertatur ad primam, sed quod remaneat cum secunda, quia primum contractus qui non pervenit ad effectum matrimonii, ut videtur, posse vitare, secundum Laurentium, extra de sponsalibus, Veniens. In foro autem contentioso iudicabitur ei quod redeat ad primam cum qua presumitur ecclesia matrimonium fuisse consummatum. Alii dicunt quod licet non sit verum, tamen presumptio ... post fidem datam animo decipiendi et carnalem copulam post secutam animo fornicandi non animo matrimonium consummandi, tamen hec duo, scilicet fides data et carnalis copula subsecuta inter legitimas personas ad contrahendum ex consuetudine ecclesie impediunt et dirimunt matrimonium postea contrahendum, et videtur hoc esse expressum hodie extra de sponsalibus, Is qui fidem. Ibi dicitur quod quis non alii censebitur matrimonium quod de facto postmodum est contractum. Post vero voluntatem ecclesia ex multis causis facere potest illegitimas ad contrahendum. Quare patet in machinatione mortis uxoris quod non impediunt matrimonium inter adulterum et adulteram, quod non hodie impediret et dirimeret matrimonium. Sed in hanc opinionem quod est iudicium in foro penitentiali et foro contentioso de illo qui post fidem habitam et carnalem copulam transivit ad secunda vota, scilicet quod illud non est matrimonium cum secunda et debet redire ad primam, quod dolus suus non debet ei patrocinari. Hoc secundum iudicium fori penitentialis quod est inter veritatem non fuit matrimonium, set tamen presumptum. Hanc opinionem sic puniendo credo esse veriorem et tenendam. Sed quod est hoc extra de sponsalibus, Veniens, cum sua capitulo, quia per multum tempus ... nec potest esse quod per se gravis illegitimitatis ad contrahendum inducatur matrimonium. Et ideo matrimonium aliud de facto contractum non dissolvitur secundum eam matrimonium. Quod si post hanc fidem et carnalem copulam deceptoriam transeat deceptor aut deceptus ad religionem suam adimittendus est ad professionem. Aut si fuit admissus religionem suam tenebitur exire cum illa quam remanet in seculo reperta talis ingressum aut professionem. Respondeo. Credo secundum predicta quod habita fides et carnalis copula subsecuta deceptione ut dictum est, sicut impedit et dirimit secundum matrimonium, ita et impedit ingressum religionis et professionem impedit faciendam et solvit iam factam; sed non per talis quod illam matrimonium consummatum et carnalem consummatum interponet et solvitur ... predictorum quod talis contrahetur ad religionem ... viventem transire potest autem recipi sicuter debet. In hiis casibus in quibus post matrimonium et carnalem consummatum intrare et recipi et remanere potest in religione. Tua nos. Ibi dicitur de quadam quod fingens vocari se Iohannem dixit cuidam mulieri: Ego Iohannes te desponsabo, non habens propositum contrahendi cum ea, sed tamen carnalem copulam extorquendi, nec corpus esse coniungium quod non vocabatur Iohannes; quia sincere proposuit non consensit eam ducere in uxorem. Quod tamen non habuit talis conditio quod si sic hoc proponit consuluit. Videtur quod si non est tamen debet ex illo facto matrimonium iudicari, licet carnalis copula fuerit subsecuta. Duce solempniter in facie ecclesie, si ipse ... vel ipsa transierit ad secunda vota. Vel dare. Hoc dicit Magister secundum opinionem illorum qui dicunt aliud esse iudicium in foro contentioso et aliud in foro penitentiali, quod post fidem datam sequitur carnalis copula affectu fornicario non coniugali. Vel loquitur sub hypothesi, videlicet si constiterit quod in foro ecclesie contentioso de fraude et animo deceptoris de qua tamen ibi constare posse non credo, ut dictum est. Quod si protestatus fuerit coram pluribus quod omnia que diceret vel faceret non faceret animo contrahendi matrimonium. Dicitur tamen postea mulieri dixit. Conventio in te et de hoc constet iudici, pro matrimonio iudicabit, quia secundum dictum ...

Vitatis. Si offeres munus tuum ante altare et
cetera. Consequenter videndum est quando fuit institu-
tum matrimonium, ubi et quibus verbis. Et dico quod
in paradiso et ante peccatum, xxxii q. ii. Hiis ita
respondetur. Verba quibus fuit institutum, Dominus
dixit illis: Crescite et multiplicamini
et replete terram et cetera. Hec non est contra,
fuerunt et postea illa verba benedictionis nun-
tiata. Unde dicitur quod verbis ab ore prophetico prolatis
institutum primus [illegible] fuit cum dixit: Hoc
nunc os de ossibus meis et caro de carne mea.
Propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adherebit uxori
sue, et erunt duo in carne una. Sicut legitur
extra de divortiis. Gaudemus. Post peccatum vero et
extra paradisum fuit institutum ad reme-
dium, ut carnis vitium cohiberetur.
Cause institutionis matrimonii due sunt principa-
les et multiplices secundarie. Principales cause
sunt officium sobolis et vitatio fornicationis.
xxxii q. ii. Hiis ita. Propter primam institu-
it Dominus matrimonium in paradiso et ante peccatum inter
primos parentes quibus dixit: Crescite et
multiplicamini. Secunda causa est post pec-
catum. Unde Apostolus: Propter fornicationem unusquisque
suam habeat uxorem et unaqueque virum
suum. Secundarie sunt multe, puta reconciliatio,
pulchritudo uxoris, divitie et similia. Et
licet teneat matrimonium propter causas hujusmodi inhonestas vi-
delicet pulchritudinem vel divitias contractum? Dicas
quod tenet. Licet enim causa movens turpis sit
vel inhonesta, tamen ex quo intendunt con-
trahere matrimonium et consentiunt in illud, ut in verbis de pre-
senti sufficit, xxx q. ii. Solet queri. Pa-
tet etiam ex eo quod sicut legitur in Genesi, videns
Jacob quod Rachel esset decora facie et
venusta aspectu, diligens eam ait ad Laban:
Septem annis serviam tibi pro Rachele.
Et in Deuteronomio: Si videris mulierem pul-
chram in medio captivorum et adamaveris
eam volueris quod uxorem habere, introdu-
ces eam in domum tuam. Unde et mala
vel terrenos alia causa non contaminat con-
iugii sacramentum. Post contrahere

ad eandem intelligentiam utriusque et quod [illegible]
cienda est contra eum qui dolum adhibet. Et quid si
nullus probet procreationem prolis, cum proponit
postea recedere ab illa voluntate et consentire in
illam. Vel dic quod de contrahendo ubi vel
sponsalia aliquo accipiendi verbo [illegible]
dicendo: Accipiam te vel accipio te in uxorem
et sequitur postea carnalis copula aliquo fomento.
Sed hic per illa verba non ad minus plus in eorum nec
tenet eo sunt ut: nec secundum iudicium fori anime
si sit iudicium fori penitentialis, ut dictum est. Sed quid
contrahens talis non vult consentire forte ubi
Et dicas [illegible] Petrus te desponsabit. Quid
contingit in casu illo dicitur. Dicamus. Tunc quod hec
sit per [illegible] nisi ipse carnalem copulam [illegible]
[illegible] prolis in contrarium ad probandum
fraudem. Licet difficile sit eam probare. Quia
probata presumptionibus nullum fuisse [illegible]
potest transire ad alia vota nec negare in illo.
Dicamus quod de fraude hic constare non possit
quod [illegible]
constare potest. Et in hoc casu [illegible] magister
innuit quod in hoc casu potest transire ad alia
[illegible] dicendum quod deceptor hic debet convenien-
[illegible] dare mulieri quam decepit. Si offeres. Quid
V. Hiis ita. Sed dic quod prima institutio coniugii
facta est in paradiso [illegible] honorabile et nuptie
et thorus immaculatus. Ubi sine dolore pareret et
sine ardore conciperet ad officium multiplicationis
generis humani. Cohibenda ut in infirmitate
persona in ruinam turpitudinis excipitur hoc
statu coniugii ut in illo c. Hiis ita. [illegible]
quantum ad primam institutionem matrimonii. [illegible]
secundum ad Adam: Crescite. Gen. i. Apostolus i ad
Cor. vii. Sufficit ad veritatem matrimonii
tamen non vitantur prolis generationem vel
nolunt quod nasci filios [illegible] opere
agant ne nascantur, ut in illo c. Solet queri.
Patet et [illegible] Jacob. Gen. xxix.
non tamen [illegible] Deuteronomio
xxi. Consentire [illegible]
maleficiatos [illegible]

matrimonii omnis homo qui consentire potest in coniugale consortium et carnis copulam, nisi expresse
prohibeatur. Et ideo dixi: qui consentire potest, quia puer licet [illegible] legitimam

Ad officium

Unde secundarie.

[illegible]

Item

etatem constitutus. Si est infra .xiiii. annum
uel saltem .xii. puella dicatur illa ad minus
heredem aptum. tamen quia consentire non potest.
nullum est matrimonium. extra de spon. tue fraternitatis
Item ille qui caret utroque testiculo coire
non potest. extra de frig. et malefi. quod sedem.
Item si furiosus uel insanus dicatur illa cum qua
non contraxit. quia consentire non potest. xxx-
ii. q. vii. neque furiosus. Et si non in continuo
in furore est constitutus. quia si habet dilucida
interualla et aliquando redit ad sanam mentem et
nubere potest. et testari et omnia que alii possunt
et est. ar. vii. q. i. Consulis [illegible]
vii. q. i. Quamuis etc. et extra de codicillis.
nec codicillorum. quos etiam supra uel exp-
resse prohibeantur. Sed adiudicandum est quando
sunt de matrimonio contrahendo est prohibitorum.
Sed omnes qui non prohibentur admittuntur
contrahere possunt. extra de spon. cum apud sedem.
apostolicam. Ita aliquando propter uotum. propter ordinem.
propter alia impedimenta de quibus infra dicetur.
Set numquid inter absentes potest per pro-
curatores contrahi matrimonium. Dico quod potest.
xxxii. q. ii. c. cum ergo. Quod si aliquis
consentit in absentem per uerba de presenti. et
inde mittit procuratorem ad illam et
antequam illa sibi consentiat ipse dissentit.
Solutio. Credo saluo meliori iudicio
quod si ille reuocauit mandatum et reuocationem
peruenit ad procuratorem uel [illegible] integram. Sed
antequam mulier consentiret nichil actum est.
ar. extra de procur. in nostra. Si uero peruenit
postquam iam consenserat non teneret similiter
matrimonium. quia nec uerba nec repetitio consen-
sus. Si tamen constet ecclesie de primo consen-
su uiri. de mandato procuratorio et con-
sensu mulieris subsecuto et non constet de di-
ssensu preterito. cogetur uir ipse per censuram
ecclesiasticam consummare matrimonium. Sed [illegible]
uir dissensit [illegible] obuiam
ipse [illegible] uidetur
esse pro matrimonio. tamen ipse eius

non potest. Tue fraternitatis. Ibi quippe casum agnoscimus legitimum
minus non completum et ubi solacium diligencius intime
consentire in carnalem copulam cum effectu. Quod sedem.
Ibi dicitur quod puer qui non potest reddere debitum non est aptus
coniugio sicut nec impotentes coire. Item. qui non habet
usum rationis ut lunatici et frenetici. neque furiosus non
contrahere potest. et si contractum fuerit non separantur.
Iudicandum mag. Sed [illegible] quod facit quod in fu-
rore ei non debent separari. Sed est. Tue fraternitatis. In
initio de dilucidis interuallis furoris quibus redit
furiosus ad usum sane mentis et tunc iudicatur de
hiis que facit sicut de sano. nec codicillos furen-
tem posse facere certum iuris est. quam etiam [illegible]
bitatur i. c. Cum ad. ff. Cum ergo. Quod etiam dicitur in
capitulo [illegible] ubi agitur de matrimonio [illegible] quod
fuit contractum [illegible] capitulum [illegible]
In nostra. Ibi reuocatur processus iudicii quo
processerunt post mandatum procuratoris per
mandatorem reuocatum. Consuluit
mulier duobus. Ibi habetur quod duobus iudicibus
ordinariis diuisim [illegible] non ualet sententia
nec pro actore nec pro reo. et in casu fauorabili puta
in matrimonio. libertate. dote [illegible] pro ipso
sint pronunciata. Maiores. Ibi dicitur quod in baptismo impri-
mitur caracter cum sacramentali operatione [illegible] uolun-
tas contraria non inueniat obsistentem. Item quod per-
dictam compositionem [illegible] xxx. q. v. Nec
illud. Set cum non sufficiat consensus matrimonialis
si consensus exprimatur et notificetur inter contrahentes; [illegible] potest [illegible]
per epistolam uel per nuntium donec ille ad quem mittitur
uel nuntius notificauerit consensum suum alii absen-
ti. Item. Quidam misit nuntium [illegible] consen-
sum ille ad quem missus est [illegible] notifica-
retur ipsi mittenti. Quero an [illegible] per nuntium
[illegible] Sed [illegible] potest dici [illegible] nudum
[illegible] cum illa cui mitte-
batur [illegible] nulli notificauit [illegible] sine
[illegible] consensus non est contractum matrimonium; tunc demum est contractum
cum illum notificauerit alii absenti [illegible]
[illegible]
uel alii. c. i. et ii. [illegible] conuerso

fauorem. extra de sen. et re iud. duobus. Extra de baptismo et eius effectu. maiores. Sic
ecclesie matrimonium est ex quo semel est coniugium seu matrimonium inter aliquos. nunquam potest
esse matrimonium inter eos. etiam si alter coniugum efficiatur hereticus. xxviii. q. vii. ite. c. i. et ii.

ex. de divor. c. quanto. nec potest maritus dimittere uxorem suam leprosam siue cecam effectam vel a demone [illegible] nec uxor virum. xxxii. q. ii. Hortatu. Si quis uxorem. non causa fornicationis. quia si tamen divortium maneat non coniugere vel reconciliari licet uxori. xxxii. q. i. dixit dominus.

Item alii existimant quia mulier potestatem sui corporis non habet sed vir, et vir sui corporis non habet potestatem sed mulier. Vnde sic quod postquam est inter eos carnalis copula secuta nec religionem potest alter ingredi altero invito. si continentiam proficiteri. xxvii. q. ii. Sed quod dicitur. Sepe sunt nobis. xxxiii. q. v. c. i. et ii. iii. et iiii. Et est alius effectus quia compellendus est vir reddere debitum uxori et e converso cum exegerit, et ex hoc obstitit reliquis convenientibus. ex. de eo qui cognovit consanguineam vxoris sue. discretionem. [illegible] de convers.

Item nec peccat coniunx exigendo vel reddendo debitum in solempnitatibus festivitatum diebus ieiuniorum vel in lecto sacro. Ad hoc dicas quod exactus debet semper reddere, non tamen debet semper exigere nisi ad vitandam fornicationem, quia expectando posset differre. Exigere tamen non debet in precipuis temporibus. Vnde Apostolus talibus loquitur dicens ad Cor. vii. Nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi, et iterum revertimini in idipsum, ne temptet vos sathanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundum indulgentiam non secundum imperium. Et Aug. [illegible] christiano cum uxore sua. Non queritur alium propter preces et ieiunia de licito aliquo non licet. quando a licitis abstinendum est ut facilius impetrari possit quod postulatur. Et quocienscumque vel dies natalitatis vel reliquarum festivitatum advenerit, non solum

non aboletur consortium nuptiale. Ita ut coniugati qui sunt et sic separati [illegible] hoc divortio vxor propter fornicationem. Et manet vinculum [illegible] coniugium si alter coniugum sit relictum, sicut licet vel generaliter non potest propter hoc quia reliquus vivente alio non potest, sicut dicitur. Item diximus et [illegible] placuit. Sed aliquis dubitandus est. q. d. Si quis vxorem. Dicas quod vxor semel ducta quamvis sit sterilis, corpore deformis, nubilis, debilis, ceca vel surda vel clauda vel quibuscumque infirmitatibus vel laboribus aut doloribus confecta vel quicquid excogitari potest vehementer horribile, excepta fornicatione, pro societate et fide coniugii sustinenda est. Vnde dicitur: Ibi dicitur quod qui dimittit vxorem propter fornicationem ipsa vivente non potest aliam habere. Decreta de eo quod [illegible]. Et ubi non [illegible] consentitur a marito protestans quod vult intrare religionem. Sed postea [illegible] intrare invito marito. Et quod dicitur quod est dubitabile et [illegible] [illegible] quod potest transire ad religionem. ar. xxvii. q. ii. v. [illegible] tamen sunt concordantie. Nunc ut [illegible]. ar. xxxvi. q. ii. Si quis virginem. Ego sic puto [illegible] quod non sit sponsa de futuro potest transire ad religionem non obstante copula carnali violenta. Si autem fit vxor sua sponsa de presenti [illegible] post cognitionem marito. Sic dicitur. Et hoc capitulo et regulis hic quod neuter coniugatorum post carnalem copulam potest intrare religionem altero invito. Et quod vir vel vxor non potest continentiam observare vel vovere sine consensu alterius. ex. de conver. coniug. discretionem. Ibi dicitur de vxore [illegible] cum ea [illegible] cognitam [illegible] cum suo viro [illegible] vxorem [illegible] [illegible] quod votum [illegible] suum reperit, quod monenda est quod contineat. Quod si nolit, compellendus est maritus consistere cum ea carnaliter reddendo debitum non exigendo. quia affinitas que post legitimum matrimonium [illegible] [illegible] et vxorem [illegible] contrahitur, ei non debet obesse qui [illegible] particeps non existit. [illegible] Tunc. [illegible] dicitur [illegible] quod post matrimonium contractum cum quadam cognovit sororem eius, et si vxore eius mortua noluit continere, quamvis [illegible] de lapsu eius ille potest et debet audiri in eo reddere debitum coniugale quia affinitas [illegible] [illegible] vbi in illo c. discretionem. [illegible] xxxii. q. iiii. quotienscumque. xxxiii. q. iiii. [illegible] abstinendum.

Sed nunquid peccat mortaliter qui in hiis diebus exigit debitum. Resolutio: h. xxxiii. q. iiii. In [illegible] qui in hiis diebus exigit debitum [illegible] faciat [illegible] [illegible] continentie peccato veniali. Quod autem causa explende [illegible] in peccato. Quod autem causa explende [illegible] die petit debitum, ex peccato mortali [illegible] plus peccat in diebus festivis et ieiuniorum quam in aliis temporibus. Quod quis peccat causa incontinentie quod aliis temporibus peccato veniali. Et magis peccat petendo

Licet non.

Idem.

† Affinitate

† etiam

[illegible] diebus. Et vide quod dicit augustinus in libro de bono coniugali. Veniale dicit concubitum qui fit causa prolis suscipiende
vel cognitio [illegible] impetrant ignosci. Si tamen non sit ita intemperans ut impediat tempora orationi deputata. Et solvitur
h. dicens quod augustinus loquitur de coniugio vel ad uxorem vel de coitu qui fit causa explende libidinis de coitu tempore menstru-
orum. Solutio. h. v. d. ad eam quod tam mulier quam vir qui exigit debitum tempore menstruorum sciens peccat mor-
taliter. quia preceptum de non coeundo tempore menstruorum mortale est. sicut dicit [illegible] et multi theologi. Et videtur
haberi expresse ex glossa sententiarum. super ezech. xviii. et ex glossa super leviticum. xv. xviii. xx. dicatur ergo. h. quod
reddit exactus debitum hoc tempore non peccat. potest tamen denegare si [illegible] — Videat exigen-
tis [illegible]. Dicit et quod mulier tenetur revelare menstruum marito suo qui exigit debitum
ab ea. et ne tamen exigat. ne forte ad exactionem illius mulieris vir reddat. nichil sciens de menstruo.
Alii dicunt tamen quod exigere in menstruo debitum scienter non est peccatum mortale inter coniugatos sed tamen
veniale. Prima tamen opinio videtur verior et magis consonat auctoritatibus textus. Quid si talibus autem in sacro
[illegible] est perpetienda [illegible] non denegandi absolute si noluit coniugalis tempore menstruorum coniunctione. Et
via tutior est consulenda et tenor ex periculo sentiendus. Et [illegible] cognoscere mulierem pregnantem aut
post partum ante purificationem est peccatum mortale. Vide quod [illegible] v. d. ad eius [illegible]
et xxxiii. q. iiii. vir cum propria. et q. vii. Non solum. Et vide illa que tunc ad hoc loquuntur de honestate et consilio. Et
autem in hiis temporibus debitum reddit nullo modo peccat. sed et qui exigit venialiter peccat. Sed nunquid red-
dens etiam debitum in loco sacro. [illegible] Si potest alius locus haberi peccat reddens in loco sacro. Si alius
locus haberi non potest. Quid dicas de loco quod dictum est [illegible] h. de tempore ordinationis ieiuniorum. Abstinere a toro adul-
terii. Ex. i. xxiii. In hiis capitulis dicitur quod adultera donec peniteat. non est re-
cipienda in consortio coniugii. Et quod sicut iniquus est qui castam dimittit
ita fatuus est et iniustus qui retinet meretricem. Et quod patronus est turpi-
tudinis qui celat crimen uxoris et quod uxor que fornicata est. non debet teneri a viro.
et quod [illegible] licita viro suo ad usum carnalis copule. Significasti tibi
de quodam qui dimiserat uxorem suam auctoritate propria cum notorium esset ipsam
postea cum alio adulterasse. non cogitur vir recipere eam. vel concedere ipsum
cum alia adulterium commisisse. In c. Si vir. dicitur quod tenetur vir recipere [illegible]
uxorem si sciens cohabitat cum ea in fornicatione perdurante. Sed numquid
peccat mortaliter in tali casu vir exigens debitum ab uxore. Et h. non tenetur
xxxii. q. i. dixit. [illegible] quod si alter coniugum exigat debitum a reliquo in adulterio
perdurante sive occulto sive manifesto scienter exigat. peccat mortaliter
exigendo. quia facit contra institutionem ecclesie. peccat et reddendo si cele-
bratum est divortium iudicio ecclesie. Aut si publice [illegible] publice moratur in adul-
terio. scilicet si neutrum horum sit. non peccat reddendo
quia tenetur ad hoc. Sed et propter [illegible] et fragi-
litatem carnis exigit debitum peccat mortaliter
quia facit contra institutionem ecclesie. nisi tunc peccato [illegible]
adulterii est occultum. Alii dicunt quod importunitas con-
iugis [illegible] copula carnali excusat exigentiam [illegible] casu
quorum sententia verior est. et forte non [illegible] Ex parte
et ult. In hiis capitulis dicitur quod paria crimina pari com-
pensatione tolluntur. et quod vir fornicatus propter certam
fornicationem non potest uxorem fornicatam repellere. In quo alterum

A concubinarium com-
sortio [illegible] et a propriis
uxoribus et abstinendum.
Pone quod vir ac-
cusat uxorem de
adulterio. petit uxor
debitum lite pendente.
Numquid tenetur reddere
vel si reddiderit [illegible]
tur [illegible] ab eccle-
sia [illegible] esse
[illegible] dei
[illegible] non
[illegible]. Dolo. Ex.
distringo. Aut est notorium illam esse adul-
teram aut non. In primo casu nec reddere nec
exigere debet debitum vel [illegible] abstinere. Ex
[illegible] xxxii. q. i. c. i. ii. iii. et iiii.
et [illegible] capitulis sequentibus. Ex. decretum. Signi-
ficasti. et de adult. Si vir. vel si ipse simi-
liter fornicatus. tunc paria crimina pari
compensatione tolluntur. Ex. de divor. Signi-
ficasti. Ex. de adult. Ex parte et ult.
Augustinus. Nichil iniquius quam cum fornicationis causa di-
mittere uxorem eius et ipse convincitur fornicari. Decretum ii illo. Ex. v. ii. In quo alterum
iudicas. te ipsum condempnas. et xxxii. q. vi. Nichil. et iiii. capitulis sequentibus.

Item si uno casu dz petenti reddere. qr non dz eam
spoliare ante sententiam. Ex. de divortiis. porro.
Ex. ut lite pendente. Laudabilem. xxxiii. q.
ff. Ar. commisso adulterio — iiii. Nonne. Sed numquid si coniux in quinis
sue adulterii amittit in totum ius
petendi debitum videtur quod sic. saltem
quantum ad iudicium ecclesie. qr peccato in legem
matrimonii recedit sic in vitam. et ideo non dz
petere nisi purgata culpa per penitentiam. Di
Ar. ille — tamen petentisse tamen dz reddere ut dictum est.
Ad aliud quod quesitum est utrum videlicet effi
ciatur irregularis qui taliter reddit debi
tum. Credo quod sic. Ar. in summa de pen. In tit.
de usura. Item quod si maritus. Bona
matrimonii principalia sunt tria. fides proles et sa
cramentum. Unde Aug. nuptiale bonum est tri
partitum. fides. proles. sacramentum. In fide at
tenditur ne post vinculum coniugale cum
alio vel cum alia coeatur. In prole ut ama
ter suscipiatur et religiose educetur.
In sacramento ut coniugium non separetur,
et si separato coniugi fiat in eodem causa for
nicationis vel ex eorum consensu ad ordinem sive
religionis. sacramentum tamen separato si non pe
nitus desinit esse vinculum matrimonii. quod
inter fideles numquam omnino generatur per ingressum
religionis ante carnis copulam. vel post
carnalem copulam. post mortem vero utriusque
vel alterius coniugum. Sed numquid hec tria
adeo sunt necessaria ut si aliquod istorum desit non
teneat matrimonium. Ad hoc dicas quod si tempore
contractus intendunt ista servare. licet postea mu
tatis voluntatibus contrarium faciant. tenet ni
chilominus. Ar. [illegible] Sed dico si
nichil cogitant de istis bonis. hec sufficit
ff. de ipe. 9d. — est tamen quod non apponant contra nec pactum ut contra
faciant. extra de cond. appo. c. ult. Item
nota quod bonum prolis non dicit ipsa proles quia
quandoque queritur propter hereditariam successio
nem. Sed spes vel desiderium quo proles
ad hoc queritur ut religiose informetur.
unde multi habent prolem qui non habent
bonum prolis. nec ideo tamen desinit esse con
No. — iugium. Item nota quod tertium bo
num coniugii dicitur sacramentum.

Ad hoc. ii. In extra. porro. precipimus quatenus comitem compellas recipere
repellere uxorem suam quam dimiserat pretextu
consanguinitatis cum non potuit convincere eam sibi attinere
et si parentela esset notoria quam dicebat esse inter ipsum
et relictam ipsius consanguinei. Item c. Laudabilem. de
quod alter coniugum accusatus aut probatum adu
lterium in iure quod liberum in alterum servare non debet. Item
capitulo. Nonne. di. quod et si accusatur criminaliter religionem
non debet alius dimittere eo dicatur ante sententiam diffinitivam
ferri. ille qui commisit adulterium dz reddere. Requirenti
tamen reddere si ille non dz petere. Ar. vero coniugium
non vivit. h. xxvii. q. ii. Agathosa. quod non
plerumque habet in reliquo. s. vel exigendi de
bitum. et quod deliquit et reddere exigenti et nichil amittit
recipiendo. secundum sententiam. Hic et plane non habemus
quando subdito aliquid illicitum et de quo dubium est
an sit illicitum subditus tamen dz ei obedire in dubio
illicito. Et hoc ius habet plane in eo. [illegible]
[illegible] xxvii. q. i. [illegible]
Aug. xxxvii. q. ii. omne itaque. Si apponatur [illegible]
Sed si aliquid horum exprimatur. [illegible] ad [illegible]
contrahere vel [illegible] vel quod velit vitare
prolem aut extinguere, [illegible]
[illegible] matrimonium. Ar. h. non [illegible]
xii. q. ii. [illegible] ad [illegible]
vel vitandi prolem [illegible]
[illegible] in ipso contractu. Ar. non. [illegible]
exprimatur [illegible] non [illegible] matrimonium [illegible]
non posse quia non est expressum [illegible] dicatur
quod non est matrimonium. ubi non est consensus [illegible] dicatur
[illegible] consentire. Ad de illo quod habet propositum numquam
exigendi debitum propter bonum continentie. [illegible]
quod dum contrahit habet propositum [illegible] [illegible]
matrimonium. [illegible] inter beatam virginem et
Ioseph. Ideo credo de eo cum [illegible] [illegible] credo
quod in [illegible] contrahitur matrimonium. Sicut fuit matrimonium
inter beatam virginem et Ioseph. Ideo credo de eo [illegible]
dum tamen non [illegible] in pactum. Si [illegible]
[illegible] ei adulterari vel quod prostituat uxorem [illegible]
credo quod matrimonium [illegible] cum hec sit contra naturam matrimonii
Sed si [illegible] numquam reddendi debitum
[illegible] matrimonium. [illegible] credo quod non [illegible]
[illegible] exprimatur. credo quod contrahitur. [illegible]
xxvii. q. ii. omne itaque. quod si aliquis coniugatur [illegible]
[illegible] et [illegible] prolem non [illegible]

Non quia sit ipsum coniugium, sed quia rei eiusdem
sacramenti signum, id est spiritualis et inseparabilis coniunctionis
Christi et ecclesie. Et patet ex premissis quod per ista
duo bona quibus coniunctio viri et mulieris, quia non tantum
ut inseparabiliter adhereat quamdiu durat vinculum,
valent etiam omnia ad excusationem peccati.
Si enim ratione fidei et boni cum prolis conveniat
coniugium. Et nota quod alius coniugalis concubitus
... causa suscipiende prolis. Alius causa reddendi
debitum. Alius causa incontinentie sive vitande
fornicationis. Alius causa explende libidinis. In primo
et secundo casu nullum est peccatum. In tertio est veniale.
In quarto est mortale. De primo
Aug. Coniugalis concubitus generandi gratia
non habet culpam. Apostolus i ad Cor. vii. Si nupserit
virgo non peccat. Si enim sine peccato
non potuisset fieri concubitus coniugalis non
preciperetur eis post diluvium eis cum precepisset
dicens Gen. ix. Crescite et multiplicamini
et replete terram, cum iam sciret carnalem con-
cupiscentiam non posse eos ... De secundo
Aug. Reddere debitum et si non exigis reddere peccatum
... Deus enim computabit si non
quod debetur redderetur exigenti sed reddis
quod debes uxori. De tertio Aug. Forte aliquis
dicet. Si veniam concessit apostolus i ad Cor.
vii. est peccatum quod nuptie. Cum venia non sit
... concedendo ... veniam concedens Ap.
... attendit coniugem propter ... incontinentie
... malum est quod vir excedit mulierem
ultra necessitatem procreandi sobolem.
... nuptiarum bonum non ... illud malum
... sed illud malum fit veniale
propter bonum nuptiale. De iiii. Ieronimus. Adulter
est in suam uxorem amator ardentior. Ieronimus.
Sapiens iudicio debet amare coniugem non affectu.
Non regnant in eo impetus voluptatis nec
preceps fertur ad coitum. Sixtus. Nichil fe-
dius quam uxorem amare quasi adulteram.
De hiis omnibus que dixi de bonis matrimonii
... xxxii q. ii per totum et q. iiii. ...
... et in libro iiii Sententiarum in tractatu
de matrimonio. Et ideo quod aliud nomen est
legitimum et aliud clandestinum. Legitimum
est quod ab hiis qui ... veniam potestate

Si enim coniugatus sit proles ita quod sint intendentes quod
non suscipiant prolem vel quod vitent prolem non contrahitur
matrimonium. Sic ergo dixerit de fide quod sine fide id est sine intentione
servandi fidem contrahitur matrimonium. Sed sine fide id est cum
... servandi fidem non contrahitur. De sacra-
mento vero dicit quod ... si contrahatur ... cum
animo ut alium ... non sit ibi matrimonium quod videntur
contrahere ad tempus. Alii dicunt quod fides prout hic accipitur
non est de substantia matrimonii sed tantum proles et sacramentum,
quod de illo expresse dicitur quod sine hiis matrimonium non est xxxii
q. ii. Solet. Non quia sit ipsum q.d. illud tertium bonum
coniugii quod dicitur sacramentum non est ipsum coniugium sed est
inseparabilitas que est accidens coniugii et significat con-
iunctionem Christi et ecclesie inseparabilem sicut et ipsum coniugium.
In tertio est veniale. Quidam tamen dicunt nullum peccatum esse in hoc
casu. Ieronimus ad ... fi. ... coniugio. Contra quod dicit
Aug. xxv di. § Criminis. Apostolus vero dicit veniale pec-
catum est quotiens excepto filiorum desiderio uxorem
suam quis cognoverit. Sed forte dicendum quod aliud
est exigere uxorem causa incontinentie et aliud est cau-
sa vitande fornicationis. Ut exigere causa incontinentie
sit exigere quando ... motus fervoris
fomitis et ... concupiscibilis et tunc est peccatum veni-
ale. Exigere vero causa vitande fornicationis sit exigere
ne ... tempus ... fornicationem ...
voluntatem in coitu cum uxore set ne labatur cum
alia et tunc forte nullum est peccatum. Sed certe hii quatuor
sunt cause coeundi cum uxore, quas tamen non con-
sueverunt distinguere ... et reputant pro eadem
exigere causa incontinentie et causa vitande fornicationis.
Apostolus i ad Cor. vii. Crescite Gen. ix. Aug. ...
Aug. xxxiii q. iiii. Nichil ... dicitur xxxii q.
iiii. Origo. Sicut est ... hanc auctoritatem
et aliorum dixerunt ... et notatur xxxii q. ii § ...
Cuius opinionem ... magister quod exigere uxorem
causa explende libidinis peccatum est mortale
sive fiat hoc in diebus festivis et ieiuniorum sive alio
tempore, sed gravius fit hoc si fiet in diebus festivis; propter
tamen bonum matrimonii minus punitur quam pro ... mortali
quod punitur sicut pro veniali ar. xxxii q. vii
Adulterii. Alii tamen dicunt quod hic coitus veniale peccatum
est dum tamen observetur ordo nature. Et per ... credi
de illo coniugali quod talis ex confidentia matrimonii
coeunt et unus quod habet ... in corpore alterius non ...
hec faciunt ... coniugium ...

quia semper est peccatum mortale. Et dicit etiam inter coitum cum incontinentie et cum libidinis implende causa ... casu producitur hic ageus a voluptate, et ideo vult sic peccare quod fornicari. In ergo procedit voluptatem ... provocet carnem motibus vel tactibus vel ostendo calidis et incentivis ut plures possit cum uxore ... dicitur quod suus coitus sit peccatum sive non. Si quis tamen fit sic peccato ... sic fit cum pruritu et voluptate quod ... placere non potest. ar. xxxii. q. iiii. vir. xxvii. q. ii. omne. Et si numquid peccat mortaliter vir si cognoscat uxorem non consueto modo, dum tamen hoc faciat in vase naturali. R. Credo sic pro ... si hoc faciat causa solius voluptatis amplius sic ... peccat mortaliter. Si autem uxor pregnans est et timet de suffocatione partus et ideo non audet accedere ad eam ex parte anteriori non peccat mortaliter ex alia parte accedens dum tamen vasculo muliebri ... nec semen extra ... effundat. Item credo si ... aliam aut aliam ... faciat. Licet longe tutius esset ... cum ... Non est ... xxxii. q. ... adulterii ... dicitur quod talia ... fiunt in uxore ... intelligitur ... aliter quam naturam cognoscentibus uxores aut ex ordinarie polluentibus aut cum libidinis exsaturande ... facientibus. Ex ... aut. ... Nec potest tale ... clandestine ... ad virtutem ... id est excellentem ... consulendum ... qui tenet sollempnitates ... quod ad consilia nullus tenetur. Set quid consilium est cum hodie ... sed ... ut extra de clandestina desponsatione. Cum inhibitio. R. ... sollempnitates consuetas ... non debent sine causa ... hoc facit mortaliter peccat ... dico quia ... obmittit ... xxx. q. v. ... quia forte senex est vir et erubescit ... sollempnitate ... cupio nobilem cum ipse sit ignobilis et timet parentes ei. Item credo quod ... matrimonii sicut vir et uxor ... erubescunt adhibere sollempnitates ... et benedictionis nuptialis. Credo ergo quod in talibus possit dispensari ... ex causa. Nec credo quod sufficiat ad dispensationem minoris plati ... sufficit ... sola dissimulatio. R. Sufficit si ... dispensandi fiat ... quod peccat mortaliter qui ante benedictionem nuptialem post consensum ... consenti cognoscit uxorem. R. Credo quod sic. Si ... dispensatio ... nuptialem ... iusta causa hoc faciat vel ... consuetum est benedicere nuptias ... veri. Item dico si ... consuetas sollempnitates ... xxvii. q. ii. cum initiatur ... quosdam ... sollempnitates ... corpore canonum. Set numquid peccant reges et principes et multi ... hodie ... R. Credo quod non peccant mortaliter si non est consuetudo ... matrimonia eorum ... quia ... ut extra de clandestina desponsatione. Cum inhibitio ... contendendum ad matrimonia ... nobilium ... consueverunt ... Quid de illo qui postquam contraxit cum quadam per verba de presenti ... postea contraxit cum alia in facie ecclesie ... ad preceptum ... longinquam regionem ... debita sollempnitate adhibita. R. ... ad primam non tenetur. Si ... consuetum est quod ante carnalem copulam et introductionem adhibere benedictionem nuptialis. Ad summum licet forte aliquis dicat quod non tenetur ... putet illa quam clandestine contraxit cum eo et sic ... periculosa ... quia ... ad aliam partem cum prima in quibus ... possint adhibere sollempnitates debitas ...

Hae videntur uxores que a parentibus petuntur et a parentibus sponsantur et legitime dotantur et ut mos est a sacerdotibus benedicuntur et a paranimphis custodiuntur ac sollempniter accipiuntur. Sin aliter presumptum fuerit, non coniugium sed adulterium vel fornicatio dicitur. ut. xxxv. q. v. Aliter. Et tunc dicitur clandestinum. Non tamen intelligas quod non possit esse sine sollempnitatibus his ... sed quia ... probatio ... potest. Vel dic quod in hac ... sine aliquo quod ... prestitum ad ... consensus de presenti ... sollempnitas. ut. C. ... contra ... ad decorem et honestatem ut sollempnitates ... coniugium est legitimum quoad Ecclesiam ... ad ... consuetudo est ... vel de novo ...

Margin: =ut mos est ... =ut tunc ...

Hospitatus non adhibitis quia forte non erat consuetum eas ibi adhiberi non peccabit. Non est quod solet dici et nota
xi. xxxiii q. ii. In pn. et c. Declaravit. Consuluit quod diaconus quidam vir non debet dimittere uxorem suam invito ecclesie. Hoc etiam in-
telligendum est quando inter eos erat aliquod quod sit ligatus unioni sacerdoti vel quando sic nondum sollempniter quod tamen improvvidus
non potest commisceri cum ea sine peccato mortali. In quo tamen casu sic notavit h. xxxv. q. vi. Uxor. Et si precepto ecclesie
non teneatur obedire quantum ad reddendum debitum tamen in cohabitatione nec etiam exhibitione debet ei obedire et sic ordine
iuris non debet hec uxori denegare cum sit de facto copulavit. Decem est quod etiam vel cum duabus successive de
presenti quia cum eo ipso quod contraxit cum prima teneatur cum ea cohabitare et ei necessaria exhibere quantum ad hoc non potuit
se obligare cum secunda. Unde tenetur redire ad primam. Iudicio tamen ecclesie hec fieri possit. Si vero non possit quia forte
voluntas pravorum non potest esse sine periculo quod auctoritate propria hec possit facere. Immo tenetur. Extra quod prima non fuit in
aliqua vel si ignorantie iniquus prohibet clandestina mulieribus, sicut notavit h. xxxiiii. q. ii. c. i. De uxore
illa que credebatur mortuus et quod ipse hec contraxit cum alia, quod contradicente ecclesia auctoritate propria potest redire ad primam si re-
linquatur et ideo debet pati excommunicationem ecclesie quam remanere cum secunda. Extra de sen. ex. Inquisitioni. Notavit et xxx.
q. v. aliter quod qui aliquam clandestine contraxit cum prima et postea manifeste cum secunda si excommunicetur ab eccle-
sia eo quod vult redire ad primam debet illam tamen postea debet obedire consilio quam ecclesie excommunicanti si tamen postea ro-
tulo exhibere. Et ideo quod secundam exhibere tenetur quia ea quam potest facere sine peccato tenetur ei facere ad preceptum ecclesie nec
ea debet ei sine ordine iudiciario denegare. Et ideo dico quod si quis post professionem solemnem factam in monasterio excommunicatur
de facto contrahat nuptias in facie ecclesie si postea revertatur ad corpus potest redire ad religionem auctoritate propria. Et
post debet sententiam excommunicationis obedire prelato vel ecclesie precipienti quod remaneat cum uxore quia forte non potest constare pre-
lato vel ecclesie de professione facta ab eo in religione. Ideo dico quod in opposito casu si quis post matrimonium legitime
contractum et consummatum invita uxore transivit ad monasterium et ibi facit professionem quia in hoc casu non obstat
de prohibitione prelati aut excommunicatione ecclesie auctoritate propria potest redire ad uxorem et adhuc tenetur non ad uxorem
consentiente profitente impetrare possit licentiam remanendi in religione. Aut non est. Fuerit coniuncta quod preter
consentiens vel consentiat | tu fornicationis possit eam repellere quo casu potest ibi remanere ea invita.
et appareat publice in | Dentaliter. Mando sibi non ut coniugati sed ut fornicatores quod non reputa-
facie ecclesie quod credite | bantur coniugati. Cum initiatum. Ibi dicit quod non defloratio virginitatis facit
fecerant et faciant | coniugium sed pactio coniugalis. Ibi et. Coniuges. Dicunt quod coniuges appellantur a
penitentiam quia scandalizaverit | prima desponsationis fide, quamvis inter eos nondum intervenerit coniugalis concubitus
hec ecclesiam et tempore | Debitum. Ibi dicit quod nimirum quod non est consummatum per carnalem copulam non significat
fuerunt de magno | coniunctionem Christi et ecclesie per incarnationem mutuam. In carnalem. Id est coniugalem.
periculo potest et al | Ita exponunt illi qui dicunt quod beata virgo non consensit simpliciter in carnalem copulam
teralem dimittere | postea vero. Id est post nativitatem salvatoris. Sicut dicitur in . q. Cum ergo et utriusque et ita
qui vellet et de facto cum | Joseph fuit virgo. Unde filii quod dicit in apostolo de nativitate beate virginis vel legitur
alio contraxit et sic adul | Joseph habuisse filios de alia uxore. Item aug. xxvii. q. ii. omne itaque.
terium |
Respondet: Patet prohibitiones impune quantum ad ecclesiam militantem mario. Item. Ibi dicit quod non
vult perfectum sine consummatum initiatum per consensum de presenti. xxvii. q. ii. Cum initiatum.
Coniuges. Perfectum dicit seu consummatum dicit per carnalem copulam. Extra de bigamis. c. debitum.
Joseph. Id est beatam virginem et Joseph non fuit illud perfectum quod dicit esse nimius ab
surdum. Dicas quod quamvis fuit illud ius. Unde aug. Beata virgo proposuit servare virginitatem
nisi dominus aliter revelaret. Committens quod virginitatem suam divine dispositioni consentit in car-
nalem copulam non illam appetendo sed divine inspirationi in utroque obediendo. Postea vero
simul cum viro labi se exposuit et utraque in virginitate permansit. xxvii. q. ii. §. Cum ergo.
Item aug. Inter eos perfectum fuit coniugium perfectum non in significatione sed sanctitate. Unde
perhibet ad quendam que votum cum uno continentie castitatis inter ceteras dicitur. Ideo quia pariter
ea abstinentia a commixtione carnali. Ideo maritus tuus esse desierit. Immo tanto se ius

Margin notes: Interimere tam (left, line 2) · Tubi quod (right, line 8) · Quin (left) · Scribens (left) · significatione (right)

scioz

coniuges manent que eo scilicet concordie placita suavitas. xx
xij. q. iiij. c. Adhuc etiam in prefatum ... illos coniugium tripliciter nuptiarum
bonum impletum est nullus penitus ... proles fides et sacramentum
in Christum custodimus ... nullum adulterium sacramentum
... ubi nuptialis concubitus non sunt ... in carne ... non operatur
... concupiscentia carnis quod accedit ex ... nolunt ... fu-
turis erunt filii ... Patet ex hiis quod perfectum et consummatum dicatur
coniugium ... quod ad carnalem copulam ut dictum est ... perfectum
significationem per carnis copulam. Cum sit sacramentum et sacrum signum
et sacre rei scilicet coniunctionis Christi et ecclesie sicut ait apostolus. Relinquet homo
patrem et matrem et adherebit uxori sue ... et erunt duo in carne una. hoc est magnum
sacramentum. Ego autem dico in Christo et ecclesia. Tamen sicut inter coniuges
est coniunctio animorum et corporum: sic ecclesia Christo copulatur voluntate ...
... ipse naturam hominis assumpsit. Unde copulata est
sponsa corporaliter ... caritate et nature conformitate. Ar-
gumentum ... in summa de penitentia in tit. de baptismo. Item ... matrimonium ini-
tiatum per sponsalia de futuro ... consensu de presenti. Consum-
matum per carnalem copulam. Item aliud legitimum et non ratum.
aliud ratum et non legitimum. legitimum est quod legali institutione
vel provincie moribus non contra institutionem divinam contrahitur et hoc est inter
infideles inter quos non est ratum matrimonium quia non in fide fit. et sic in-
telligitur quod ait Aug. Non est ratum coniugium quod sine deo est
... et legitimum est quod inter fideles legitima persona ...
... legitima solemnitate ... ut supra e. § x. ... quod
hoc est ratum quia indissolubile ... legitimum
et ratum inter fideles si tamen sit debita solemnitate ...
... xxviij. q. i. § ... Aug. ... de divortio
... Sed autem § ult. Videndum est quot sint impedimenta
matrimonii. Et est sciendum quod xij. tantum sunt impedimenta que impediunt
... consensum coniugalem excludunt ... non
... impedimenta sicut ... ex. furiosus non potest contrahere ...
... xxxij. q. vij.
... furiosus. Item qui ... est contrahere non potest. Si
vero post matrimonium contractum ... matrimonium
xxxij. q. vij. Illud. Item ... impediunt
contrahendum et dirimunt iam
contractum. sed si post contractum ...
matrimonium sit carnalis copula inter coniu-
ges subsecutam ... matrimonium et maritus
tenetur reddere uxori debitum. ex. de eo qui
... ... Illud ...
... aliis impedimentis est. Que
impedimenta quatuordecim ... continentur:
Error conditio votum cognatio
crimen. Cultus disparitas. vis ordo ligamen honestas. Si sis affinis si forte coire nequibis.

At apostolus ad ephe. v.
Sponsa ... ante c. ...
... non ratum. Item inter infideles
... non legitimum vero
inter fideles ... contrahunt
clandestine ... ...
culorum. Arg. ... xxviij.
q. i. § i. quando ...
quod ... est inter infideles
... non tamen est ratum. ...
inter fideles ... est
ratum. quia sacramentum fi-
dei quod semel admissum
numquam amittitur ratum ...
at coniugii sacramentum
... c. Sed autem ...
inter infideles coniugium
sacramentum existit ... fu-
tio suis. Sed ...
post contrahentes ...
tate. ... Si ...
est quod nullo modo habet
verum consensum nescientes
... quod agit ...
furioso. quia ...
... quo non potest ...
... Item ...
ebrietatem ...
illam ... de presenti ...
per illa de presenti ...
futuro in ebrietate ...
... hec ...
per ... Sed ...
... si contrahit ...
tali ebrietate non quia fecit in ebrietate ...
post ebrietatem ... non sunt tanta ebrietas
quod verum consensum auferret ... contrahit tamen ...
... sponsalia et si post sponsalia ...
... copula in hoc casu presumitur pro matrimonio
... expressus hec dicit ... illos qui vero ...
carent testiculo ... Ille ... Sed ... quod furor
aut infirmitas aut ... ... non ...
... Dissolvendum ... § ...

Vnde Aug. Omne itaque nuptiarum bonum ... quod nullum divortium ... pudenda

sponsa

Aliud legitimum et ratum

Non

Re sup. eod. est

Ultio vide dum c. et c.

contrahendum et dirimunt ... contractum si tamen ipsa vel aliquis eorum peccat matrimonium ... consensum et c. quisierunt

Re

...

nec(essaria) sunt. h(ec) sociari da vetant connubia iuncta retractant. Preter ista xii impedimenta que impediunt et dirimunt matrimonium. Alia duo sunt impedimenta que impediunt contrahendum sed non dirimunt contractum. s(cilicet) tempus feriarum et interdictum ecclesie. Unde versus: Ecclesie vetitum nec non tempus feriarum impediunt fieri permittunt facta teneri. Quid autem intelligi debeat dicetur in sequentibus.

De impedimento erroris

Notatis impedimentis que et quot sint de singulis per ordinem latius prosequamur. et primo de impedimento erroris. Ex impedimento erroris patet quod error sui natura non constituit consensum sed ex plano impedimentum matrimoniale consensum excludit. qui enim errat non consentit. ff. de iur. o. iu. si per errorem. et errantis voluntas nulla est. C. de iur. et facti igno. cum per errorem. non decet ... sui ... sui vir errat in materia contrahendo ... consensus solus facit matrimonium et sic eo deficiente nullum est coniugium. et hoc expresse probatur xxix. q. i. c. sicut itaque. Ad quod notandum quod ad hoc quod aliquis vel aliqua erret contrahendo in ... quod putat ad alterutrum necesse est quod per visum auditum vel famam habeat aliquam noticiam illius absentis persone quam credit istam presentem esse quia incognitis ignotis nec affectum nec consensum dirigere possumus. arg. ff. de condic. et dem. c. talis ... ut cum consentiat in personam absentem aliquam quam noscit ut dictum est quam putat esse presentem quam in persona errat ... sicut dictum est. Si vero nullam noticiam habeat mulier de persona absente non errat in ea sed decipitur ... quia non consentit in presentem sed in illam quam putat esse presentem. Si quis anglicus rusticus veniat ad aliquam nobilem mulierem dicens se filium regis anglie cum noticiam mulier nullam habeat ... contrahit cum illa ... cum ... filii regis non impeditur matrimonium quia fuit error persone sed potius qualitatis quod non impedit sicut nec error fortune qui putatur bonus vel nobilis vel virgo vel filia et est malus vel ignobilis vel corruptus vel ... fortune xxix. q. i. c. sicut itaque. Unde et error fortune et qualitatis est diversa.

iuncta retractant. hoc est dirimunt. Iam contracta matrimonia. Ecclesie vetitum id est prohibitio ecclesie. Notatis etc. hic agitur de errore persone. Ex plano. quia error conditionis et voti et affinitatis consanguinitatis que ... et multa alia. Si per errorem. Ibi dicitur quod si per errorem venit ... ad ... non valebit quia actus est ... quod sic errat non consentit in ... quia ... non tamen ... est ... sic error qui ... de regno. Cum testamentum. Ibi dicitur quod cum testamentum nullum est et ille qui succedit ei ab intestato profitetur per errorem ex testamento liberos esse aliquos non ipso iure liberi efficiuntur. ita quod errantis nulla voluntas est. lege. Cum non ideo. dicitur quod si quis per errorem ... quasi a libero debitam ... accepit cum nullus sit errantis consensus quod non ... status vel alia potentia ... eius. Errat errore persone. hoc sicut itaque. Ibi dicitur quod error fortune et qualitatis non excludit consensum ut si mulier nubat pauperi quem credit esse divitem. et si quis contrahat cum meretrice vel corrupta quam credit esse virginem. Error autem persone vel condicionis non admittit consensum. sicut ab eo quod in ... Alia littera massam. Ibi dicitur massam argenti ... in pro ... vendimus ... ignoranti imprudenti nulla est emptio ... eo nomine datum ... sibi noticiam. Si regis vel filii eius vel aliquis ... Cum tamen dicit aliquis in hoc casu Ego sum filius regis distinguere ... Quia si filius teneatur substantive sub hoc sensu Ego sum talis et talis filius regis vel ille qui est filius distinguendum est ut supra utrum sit notus sit aliquo ... vel non. Si autem filius teneatur adiective ut sit sensus Ego sum generatus a rege id est rex me genuit et ipse hoc contrahat illa cum illo non est error persone sed tantum filiationis. Unde non impeditur matrimonium sicut nec si rex habeat filium ... quia error est relationis et non persone. Et si quis dicat se esse servum ... tamen pater ... mortuus est et illa contrahit ... Non est error in persona. Et si aliquis sint alicuius multos habens filios quorum tamen nullus notus est ei et unus illorum ... successionem ... nos primorum. Sed non est hic error persone sed fortune sive relationis s(cilicet) primogeniture et ideo non impeditur matrimonium sicut notavit h. xxix. q. i. in princ. vel virgo. Et si quis desponsat de futuro corruptam.

si fuerit.

p

in presente ... si quis anglicus etc.

et ergo ...

est pauper. De impedimento conditionis.

Sequitur videre de impedimento conditionis, id est servitutis, quod impedimentum est introductum ab ecclesia in favorem libertatis. De quo sciendum est quod si libera mulier contrahit cum servo vel liber cum ancilla scienter, matrimonium tenet. xxix. q. ii. Si quis liber. Si quis ancillam. Si vero libera contrahit cum servo ignoranter conditionem, scilicet eum liberum, vel liber cum ancilla quam credit liberam, nullum est matrimonium. xxix. q. i. Si quis ingenuus. Si femina ingenua. Hec ita vera sunt quod nullum est matrimonium inter eos, si postquam cognoverint eius conditionem et talem consenserint in eam verbo vel facto, scilicet per carnalem copulam. xxix. q. ii. Si quis ingenuus. Si femina ingenua. extra de coniugio servorum. Proposuit. Ad nostram. Extra eodem. Si quis. Iste error deterioris conditionis simul impedit matrimonium contrahendum et dirimit contractum iam est. Sed non error melioris conditionis, ut si servus ignoranter contrahit cum ancilla quam credit liberam, vel econverso, quia non decipitur nec habet quod ei obiciat. arg. xxxii. q. vi. Quod interrogasti. extra de divor. c. Significasti. Item alia ratio est quia tale errorem est prohibitorum, hoc est quod non prohibet ad initium. Quid si civis contrahit ... dicitur et similis servo contracta sit matrimonia dicendum quod non est per hoc dissolvenda, debita tamen et sollicita servitia non debet propriis dominis exhibere. extra de coniugio servorum. c. i. Pone quod dominus

Femina

No.

|| paris vel melioris ||

|| vel cum libera quam credit ancillam ||

quam credit esse non conditionem. Sed quid si postea cognito quod sit corrupta adhuc carnaliter cognoscat? Compellendus est consummare matrimonium cum ea. Extra eodem. Continuit. h. xxxvii. q. ii. Certe ... Sed numquid compellendus quia per hoc impedietur ei promotio ad ordinem ecclesiasticum. Hec quidem error conditionis non impedit matrimonium sicut error persone. Extra eodem. Consensus ... necessarius est ad matrimonium, et consensus in errantem non est consensus, et ideo sicut error qualitatis et fortune non impedit matrimonium.

Sequitur videre etc. Infra favore libertatis. Conditionis non impedit matrimonium. Si cum ancilla liber contrahit, id est, ignorantia decipitur simul conditione illius cum quo contrahit. Error autem hic ex sui natura non impedit matrimonium. Hec ex constitutione ecclesie, quod nisi hoc constituisset non impediret, sicut non impedit error qualitatis aut fortune. Et hec nisi postea ecclesia id constituisset de errore qualitatis aut fortune. Extra eodem. Credo quod sicut notavit h. xxix. q. ii. in principio error autem qualitatis ex sui natura et ex constitutione ecclesie impedit matrimonium adeo quod non possit ecclesia statuere quod non esset impedimentum matrimonii. Scienter. Ita quod sciat conditionem eius. Si quis liber. Si quis ancillam. In his duobus capitulis quod hic allegat magister duos alios ... pars ex ... probat magister quod dicit hic a magistro. Proposuit. Ibi dicitur de quodam milite qui per legatum separatus fuit ab uxore sua propter errorem conditionis quam mansit cum uxore quam voluit ... modo pretextu servitutis quod ... et eam cognovit postquam audivit eam esse ancillam compellatur eam habere in uxorem. Ad nostram. Dicitur de quodam milite qui per legatum separatus fuit ab uxore sua propter errorem conditionis quod si constitit quod ignoranter contraxit cum ancilla non postquam intellexit conditionem illius facto vel verbo consensit in eam, detur ei licentia contrahendi cum alia. Deterioris conditionis. Sed numquid error libertine conditionis vel ... originarie idem facit. Extra. Non. Sicut notavit h. xxix. q. ii. in principio quomodo vel ... licet sint liberi, licet ad quedam opera plus ... teneantur. Quod interrogasti. In hoc ... et in capitulo Significasti dicitur quod maritus adulter propter adulterio uxoris sue non ... quia crimina paria mutua compensatione tolluntur. Prohibitorum. Ut supra de matrimonio ... post contractum. Et quid de illo qui contraxit cum ancilla ignoranter quam clam manumittit illo ignorante. Sed numquid eo ipso est matrimonium iam sint ambo liberi. Extra. Tenet. Extra de eo qui duxit in matrimonium c. i. quod non est matrimonium, quia alter adhuc ex parte sua conditionis ... contrahentes fuit et non fuit extrinsecus(?) in errore. Et contrahentes cum ea, et ideo non prejudicat ei quod dominus vel ... eam ignorante illo dicit quod ipsa manumissa ... et vitium; et ... est quod ipsum matrimonium ... eam in uxorem. Quid si liber contrahit cum ancilla ignoranter et illa durante ignorantia illa contrahit matrimonium cum alio non ignorante conditionem eius. Sed numquid valet illud matrimonium contractum. Extra. Credo quod sic. Quia nullum fuit matrimonium primum. Quid de libera que contraxit ignoranter cum servo et postea scit conditionem eius, vult esse cum eo, et ille vult dimittere eam. Extra. Compellendus est remanere cum ea. Extra de eo qui duxit in matrimonium c. i. Quid de illo libero qui contraxit ignoranter cum ancilla et postea dimittit eam cognita ancillam et ... eam debitum exigente. Sed numquid postea potest repeti ab ea. Extra. Si ex his que audivimus habet probabilem opinionem

d' impedimento conditionis

pater alicui de suo coniugato et eodem tempore petit
vir debitum ab ea. Ad hoc credo salvo me
liori iudicio esse distinguendum. quia aut con
trarie sunt et ambo scientes aut eo ignorante
vel contradicente. In primo casu debet reddere debitum
quia cum ambo consenserunt principales sibi. Iusti
tia accessorium consensisse. extra de offi. dele.
praeterea. In fine. In secundo casu videtur quod debeat
eum mandatum implere, nisi [illegible] pro
babiliter timeat periculum adulterii ex
dilatione. Alter tamen possit ambo sunt sui sunt sine
culpa sua privari. quod esse non debet. 32. q. prox. Sed
contra ad hanc solutionem quod notatur de annacl
de vir. de fil. sacerdot. Et in summa de pe. in ti.
de negocie. celar. q. Item quaero an hec. et v. q. sic
dixi. Item si de suo ordinato dico
sciente vel consentiente vel consentiente. Et in summa
de pe. in titu. de ser. non ord. q. Si vero super. cc.
Conditionem autem quam apponunt in desponsatione est
distinguendum. quia aut conditio est honesta aut
inhonesta. Et si honesta aut necessaria aut vo
luntaria. Si vero est turpis et inhonesta adhuc
subdistingue. quia aut est contra substantiam coniugii aut
contra ius aut non. Conditio honesta et necessaria est
quae si non apponatur nihilominus agitur. De hac re supra
de dispari cultu in principio. Conditio honesta et
voluntaria est quae honeste potest apponi et non appo
ni. ut contraham tecum si pater meus voluerit
vel si mihi dederis centum. Hec si apponatur suspen
dit sponsalia usque in adventum conditionis etiam
inter eos eo quod videtur a conditione apposita re
cessisse. extra de conditione appo. in desponsatione
de illis. et totum. Super eo et per tuas. Conditio
inhonesta et contra naturam seu substantiam
matrimonii est cum dicitur. Contraho tecum
de sinistra causa si exigit ab ea debitum. si post eam po
stea recesserit. Si autem levem aut temerariam credidit
debet non praeiudicatur ei. arg. extra de sen. ex. Inquisitioni.
Item titulus pro ignorantia ut non sic. C. de condi
ne indebiti. le. ult. Quod de illo quod movet quidam
conditionis contra uxorem et illa lite pendente petit
debitum reddi ab eo. Dico quod ad hoc compellendus et per ecclesiam.
Et si vir quidam qui tenetur reddere debitum exactus ab
uxore et quod ad hoc debet compelli per ecclesiam. nec fit ei inde
praeiudicium. exigere autem non debet. Tamen dicit Innocentius. extra de divi
sione. Porrectum quod nec exigere debet nec reddere et ad man
datum ecclesiae. quamvis ipse sit excommunicatus quia si eam cognoscit
matrimonialiter affectu iam esse uxor et fiet ei praeiudicium. Si autem
fornicario affectu mortaliter peccat et non pareret nondum. Alii
dicunt quod ad mandatum ecclesiae potest reddere sine praeiudicio suo quia
non est certus de simili conditione uxoris si credat inter aliquos
possit nec et cognoscit eam in hoc casu ex presumptione quam con
sensit in eam ab initio non ex novo. Item si quis dixerit si vis liberet
de sinistra uxoris quaerens non debet reddere. extra. Ex parte et ubi
quod hoc dictum et iterum praeterea in fine. Ubi dicitur quod ex eo quod causam
dici continere obvius quod ad eandem causam spectantem ple
nariam recipit potestatem vel probabiliter vel si magnum
fieret praeiudicium viri. Quod si ambo velint illam vendere
in remotam regionem. Et dicitur. Item alii. extra de divi
sione. Porrectum quod hoc fieri potest et vir tenetur eam sequi et si
libera sit. Verius videtur sicut notavit Tancredus quod talis
venditio prohibita est. et cogi debent ambo alii eam vendere ho
nestas absentium conditiones. Nisi ratio publicae ne quis
re sua male utatur. Insti. de his qui sui iuris vel alieni
vel a. q. peritis. Nihil agitur. Sed cum dico Christianam vidi. Con
traho tecum si fueris Sarracena. Solvens. Ex hoc tamen consequitur ut
contra quam non admittitur probo. Sed si ante contraxit et tamen ipse
recusare noluit ex hoc recedere a conditione non potest. arg. extra de
cog. spir. c. ult. et de appel. Sollicitudinem et de sponsa.
Iste qui tenetur. Quod si quis significavit per absolute
quod contraheret matrimonium cum aliqua si ille voluit. Sed antequam pater

consentiat mutat voluntatem et dicit quod nullo modo vult illam quamvis si pater consentiat. pater tamen hoc igno
rans consentit. Quaeritur est matrimonium inter eos. Et quod sic. extra de procura. mandato. Et quod non est matrimonium inter illos. et
si contrahit ille cum alia tenebit secundum alios quia non dicitur consensus durare tempore quo pater consensit. Si tamen quod tam
diu ad secunda vota compelli debet non illam recipiat ex quo semel in eam consensit sub conditione et conditio extitit.
arg. extra de spon. Ispi. de illis i. de illis. Ubi dicitur quod ille qui iuravit se accipere aliquam in uxorem si dederit ei centum
si est periurus si non accepit eam in uxorem conditione patre volentem, si consensus de praesenti aut
carnalis copula fuerit subsecuta. In c. Sicut eodem dicitur quod Alexander papa dixit quod sponsalia sub conditione contracta
si consensus de praesenti vel carnalis copula consequatur. Sunt debent, sed firmiter observari. In illo cap.
Per tuas. Agitur de quodam qui contrahebat de sponsalia contraxisse cum quadam sub hac conditione si pater

Si tenueris sacramentum. nisi interim
consensus de praesenti vel carnalis
copula fuerit subsecuta. quin dicere
esse verum matrimonium inter eos et

eius et patruus consenserint. Et ad plenum dissensum eorum testes conduxerat. Confitens tamen quod post hec quandam aliam eam cognovit. Et videtur quod pro matrimonio est presumendum. quia videtur a conditione penitus recessisse. Iam quia probatum esset quod post dissensum patris et patrui eam cognoverat. non est tamen probatum quod dissenserint aut consenserint antequam cognovisset eam. Si generationem. hec conditio est contra bonum matrimonii. quod est proles. Sequitur

Si generationem prolis evites. vel donec inveniam aliam honore aut facultatibus digniorem. aut si pro questu adulterandam te tradas. hec si apponatur. nichil agitur. xxxii. q. ii. Aliud est. quia ex. de condi. appo. in despon. c. ult. In honesta conditio que non est contra naturam vel contra substantiam matrimonii. ut cum dicit. Contraham tecum si furtum feceris vel si hominem interfeceris. hec si apponatur. Iusti generaliter.

vel donec etc. est contra bonum quod est sacramentum. id est inseparabilitatis. Sequitur. aut si pro questu. est contra bonum quod est fidei. xx. de spon. et matrimonio. c. bonum matrimonii. Insuper certa. Ibi dicitur de quodam qui iuravit se nunquam accipere ... in uxorem et quod matrem et fratres de domo expulisset non aleret ... et stabile iuramentum ... de iure [illegible] et fratres alendi cum obsistet quod non fuit obligatorium. In c. Aliquin [illegible] dicitur de hiis coniugibus qui arte vel veneno permittunt aut fetus conceptos intra viscera extinguunt aut fundunt aut posita intra ... ante ... occidunt antequam nascantur. quod si ambo tales sunt coniuges non sunt. Et si ab initio tales fuerint non coniugium sed potius stuprum posuerunt. Et ipso capitulo solet queri. dicitur quod illud est inter illos qui propter incontinentiam et libidinem convenientes contrahunt ad invicem. non tamen prolis generationem intendunt. vel nolunt filios nasci. vel non agunt aliquo malo opere ne nascantur. aliquando non est matrimonium. Item ibi quod si quis adhibet se alicui ad tempus donec aliam inveniat quam in coniugium ducat. non est illud coniugium sed concubinatus vel adulterium. In c. ult. Ibi contineri... Insignis. Item de illo qui contrahit sponsalia cum aliqua sub hac conditione si permiserit eam rem habere cum ea. Numquid sequente carnali copula presumendum est pro matrimonio. Responsio. Non ut ex. de condi. appo. per tractatum quod hec conditio licet sit inhonesta non est habenda pro non adiecta. sed suspendit sponsalia. quia in primo coitu sunt pura et absoluta. Iam extante conditione. Infra. Sed contra vero tamen presumptum. Ergo credo tamen presumendum quod si conditio illa intelligatur de fornicario coitu pro non adiecta habenda est. cum sit turpis. et per consequens coitus iste presumptum. Si autem intelligatur de legitimo coitu multo fortius presumendum est pro matrimonio ex primo coitu secundum hanc conditionem. potius autem videtur hortatoria. id est quod permittat ei rem tecum habere aut modus aut causa inve niendi conditio. Item si dicat. Accipiam vel accipio te in uxorem si inveniero te virginem. Respondeo credo dicendum quod tenet. id est in preterito tali. Item si dicat. promitto tibi quod si unquam coiero tecum contraham. Respondeo si permittas me coire tecum. Numquid est pro matrimonio presumendum si sequatur coitus. Responsio. Si quis dicat permittas te donec in conditionem sub hoc sensu. Si permittas me coire tecum contraham tecum si unquam. Ideo presumendum est pro matrimonio ut dictum est in primo casu. quia illa conditio habenda est pro non adiecta. Si autem intelligatur conditio de coitu fornicario. et per inde est. Ideo si dicitur contraham tecum si unquam coiero ex illa conditione si unquam coitu ... recedit per carnalem copulam. Sed dicitur. Item si autem quis dicit. Si permittas me tecum coire si donec in conditionem sed potius sit quedam exhortatio et provocatio ad coitum vel expressio modi aut cause. multo fortius presumendum est pro matrimonio ut dictum est in proximo casu. Numquid idem iudicandum est in sponsalia vel matrimonio que contrahuntur sub conditione et que sub modo. Responsio. Non credo quod sit idem iudicium. sicut non idem iudicium de donatione aut venditione que fit sub modo. Nam donatio vel venditio que fit sub conditione non tenet non extante conditione. Sed sub modo statim tenet. Sed non extante modo illo aut precio potest revocari. ut C. de dona. que sub mo. l. i. et ii. Et notatur solum ex. de condi. appo. In c. Verum. Donatio vel emptio vel matrimonium contrahuntur sub conditione hoc modo. Dono vel vendo vel accipio te in uxorem si hoc feceris. vel si hoc contigerit. Sub modo autem sic. Do vel vendo vel accipio te in uxorem ut singulis annis hoc facias vel illud. Item ut permittas me coire. Alioquin revocetur donatio vel emptio vel matrimonium. quia hec dictio si solum notat conditionem. sicut...

non permittit ... [illegible] ... certa

pro

xxvi. q. iiii. Inter cetera

dicto. ut. modum et hoc dicto. quia. Causa sub illicitum conditio quod ut modus est. gl. Conditio. Alia causa.
Credo autem quod licet matrimonium et sponsalia possint contrahi sub conditione, non tamen contrahuntur sub modo. Ita quod illo non
vel preterito non extante vel non veniente nullum sit vel revocetur, sicut fit in donatione vel venditione facta sub modo. Ex quo
enim semel contracta sunt matrimonia vel sponsalia, ita quod teneant ipso iure, rescindi vel revocari non possunt
per modum non existentem sive pactum. Quid si dicat quis: Accipiam te in uxorem vel dabo tibi centum si permittas vel
si permiseris me tecum coire. Respondeo. Pono casum quod propter carnalem copulam vel servitutem presumendum sit pro matrimonio.
Alia cum ille qui sic dicit: Ducam te vel dabo tibi centum habeat optionem et liberare se possit, [illegible] faciendo non
[illegible] propter optionem [illegible] esse [illegible] quod intelligatur recedere ab optione huius propter carnalem copulam vel
servitutem. Quid si dicat: promitto tibi quod non deficiam tibi ad vitam meam et permittas vel si permittas me tecum
coire. Respondeo. non taliter contrahentes per hoc illud intendunt sponsalia contrahere, et non de hoc [illegible] invicem de pre-
senti pro matrimonio ex hiis verbis propter carnalem copulam vel servitutem; et per hoc negativa videtur, sed dicere
[illegible] convenire contrahi sponsalia vel matrimonium. Quid si dicat: Ego ducam te anno elapso et permittas vel si
permittis me tecum coire. Respondeo. Certo presumendum esse pro matrimonio propter carnalem copulam etiam sub servitutem.
[illegible] illam videtur renuntiasse dilationi temporis. Sed hic [illegible] casibus [illegible] non est precipi-
tanda sententia [illegible] alterutrum [illegible] asserentis. Et si post hec contractus conditionales transeat ad alia vota
sollempniter. Forte tutius [illegible] consulere [illegible] contractum dirimere.

vel pro non adiecta
habeatur et tenent spon-
salia. Extra. de condit.
appo. c. i. et ultimo.

De impedimento voti

Consequenter
agendum est
de impedimen-
to voti, quod est
quintum articulum matri-
monii [illegible] sunt,
ut plenius intelli-
gatur quod teneri de-
beat. Videndum quid sit
votum. Qualiter possit vo-
veri. Et utrum teneat
ad votum. Et de speciebus
voti. Quod votum
dirimat matrimonium contractum.

pro non adiecta. Idem intelligas de impossibili conditione, ut si dicat: Contraho
tecum si celum digito tetigeris. quod impossibilis conditio sicut turpis pro non adiecta
habeatur, ut extra. de condit. appo. c. ult. Quid si contrahat sub conditione que de neces-
sitate evenit, ut: Contraho tecum si sol fuerit cras [illegible]
[illegible] statim est matrimonium. Arg. quod sic ff. de condit. indebiti [illegible] Respondeo. Credo quod
non est [illegible] conditio. Et si medio tempore [illegible] aliqua tertiam [illegible]
sicut notatur [illegible] Extra. de frigid. [illegible] Quid si contrahat aliquis cum aliqua
sub conditione, deinde cum alia pure. Respondeo. Tenet [illegible] conditione
[illegible] revocabit. [illegible] Quod si [illegible] conditione aliquid [illegible] — # contractu apposita
[illegible] et eam [illegible] voluit [illegible] conditio et [illegible] fiet, et [illegible]
de [illegible] turpi [illegible] impossibili [illegible] quod turpis aut impossibilis
conditio in matrimonio pro non adiecta habenda est propter favorem matrimonii.
Consequenter [illegible] de voto. [illegible] summa. et [illegible] Votum autem con- — # de voto
tinentie [illegible] sollempne [illegible] omnibus [illegible] casibus
habeat [illegible] carnalem copulam potest [illegible] continentiam
vel intrare religionem altero invito. Quod si fecit, poterit ab illo alio revocari
[illegible] non potest, tamen [illegible] quod fiat prejudicium domino. [illegible]
[illegible] ad preceptum domini vel [illegible] matrimonio contracto si voluit [illegible] Respondeo

Votum sic describitur: votum est alicuius boni cum deliberatione facta promissio.
[illegible] summa de [illegible] q. i. vel sic. Votum est conceptio boni propositi cum deliberatione
[illegible] qua quis ad aliquid faciendum vel non faciendum se obligat. Et [illegible] diversa vota
[illegible] secundum diversitatem rerum que voventur [illegible] votum continentie [illegible]
[illegible] vovere possit [illegible] et est sciendum quod [illegible] expresse prohibeatur.
[illegible] votum lege [illegible] prohibitum [illegible] votum continentie [illegible]
consensu et voluntate. [illegible] ad religionem [illegible] accedere [illegible] et si [illegible] voveat
[illegible] monasterium revocari potest ab altero coniuge. [illegible]
[illegible] copulam [illegible] copulam [illegible] coniugium [illegible]
[illegible] invito [illegible] religionem [illegible] Respondeo. [illegible] invito domino vovere non potest.

renitere

intrare

n̄ monasticam vitā
elige. Item p̄ piu
bi puelle si uotū
emiserint an̄ tēpꝰ pu
bertatis q̄ ī puero
xiiij. annoꝝ ī puel
la xij. annoꝝ p̄t
— et tutor reuocare pōt
abs p̄tēs. Sane si quis
hin Sed o dicis si aliqs
alienatē mentis voue
at uel monasteriū in
trauit n̄ tenet uotū.
ex. de regl. ⁊ tran.
ad relig. Sicut teneor. Et alias p̄longos

ī· nōinē. xx vij. q. ij. Si quis seq̄ntur q̄ uiuū uiuo dn̄o p̄t cōiugiam uolē
tēpꝰ renūciare ⁊ s̄ regulam monachoꝝ viuere q̄rit· h̄ Ab uiro uiuo dn̄i
q̄ h̄r s corpꝰ sui q̄ aīam suā uiuo dn̄o obligare pōt. xx. xxix. q. ij. omnis.
Sicut teneor. Ibi dr̄ de quodam sacerdote q̄ si tpr̄e alienatē mentis suscep. h̄itū
religionis n̄ tenet̄ s̄uare n̄ post sanitatem sponte professionem fecit monach
lem Illud. Ibi dr̄ q̄ illi q̄ ī etate ipubi oblati s̄ monasterijs monentur ī xv.
anno a p̄latis ⁊ iudicantur vtrū velint remanere. et si acq̄euīnt postea n̄ pot
erūt resilire. Et si n̄ acq̄euīnt. p̄mittendi sunt redire ad s̄clm. e. l. xij. Ibi
p̄ dr̄ q̄ p̄entes n̄ amplius q̄ usq̄ ad xiiij. annū pōt filios tradē religioi. postea
v̄ aut cū voluntate p̄entū aut cū p̄pa voluntate possunt intrare religionem.
In e. ij. dr̄ q̄ petens uel tutores post reuocare de religione puellam q̄ an̄ xij. a
nū sibi velamen iposuit manū. si usq̄ ad annū ⁊ diem dissimulando cōsenserint.
Si a ī adulta etate adolescens h̄ fecit n̄ pōt a p̄entibꝰ prohiberi. Itē e. cap.
Ad nr̄am. dr̄ de pu̇o q̄ ad suasionem quorundā ama
thoritarū h̄itū religionis cor assūpsit. q̄ si an
xiiij. annū h̄itū religionis deposuit. aut si ⁊ post
xiiij. annū h̄itū cū probatione suscepit ⁊ infra tēpꝰ
deposuit. detur ei licentia cōhendi cū quadam q̄ in
uit se ducturū. sz aliud n̄ obsistat. Itē e. c. Significa
tū. dr̄ q̄ si puer an̄ xiiij. annū h̄itū deposuit
p̄mittatur ī s̄clo remanere a professione q̄m fecit
absolutꝰ. Si a p̄ xiiij. annū intrauit. aut p̄fessio
nem a se p̄us factam ratam h̄uit. cōpellatur ibi
remanere aut ad aliā religionem transire. Itē e.
Cū simul. dr̄ de pu̇o oblato monasterio a p̄re suo ī
trante religionem ⁊ dante se ⁊ sua monasterio. q̄
puer ille cū ad annos discretionis p̄uenit. ubi uotū
p̄misit n̄ est cōpellendꝰ s̄ redire pōt ad s̄clm
⁊ bona p̄na q̄ ei ex successione p̄na quenimt
pōt postulare. Porrectum. Ibi dr̄ de quodam qui
ī infirmitate vouit q̄ fieret monach. ⁊ timens ne
moreretur voto n̄ cōpleto se reddidit ī manu
abbatis ī monachū ⁊ ī fr̄em. q̄ cū monachū n̄ fac
at h̄itus s̄ professio regularis. cōpellendꝰ ē ing
ut fiat monachus ⁊ reddat dn̄o q̄ p̄misit. Itē e.
Consuluit. agr̄ de vidua q̄ h̄itu s̄clari mutato
de manu p̄b̄ri uelamen suscep. q̄ n̄ reuocand̄ ē
p̄mis. si intrauit claustrū n̄ ī manu abbis uel abb̄isse
uel sup̄ altare professa ē ⁊ post annū cōtraxit
⁊ dr̄ ibi q̄ sicut simplex uotū m̄r̄ impedit cōhendi
ita n̄ dirimit iam contractū. ī h̄is sū p̄fessa

p̄ter illas. et d̄ possē sollēpne uotū emitte.
Itē ī summa de p̄e. c. ti. s. pōt a uotum.
v. potitate v̄ seriores usq̄ ad s. Reg. optē.
Item In c. ti. s. Si alr̄ cōiugū et iiij. s.
aeq̄tibꝰ. Sequit̄ videndū qua etate possit votum
sollempnizari. Ad q̄ sciendū q̄ etas xij.
annoꝝ ī muliere est legittima. xiiij. annoꝝ
ī masculo. Ita q̄ si post illam etatem sollē
pne votū emiserit. uel illud q̄ an̄ ī minori eta
te emiserunt n̄ reuocauerint cū ad legitti
mam etatem p̄uenerint. postea uotū s̄ mona
chus firmū manebit. ⁊ ita xx. q. i. Illud.
⁊ q. ij. e. l. xij. Ex. de regl. ⁊ transit. ad relig.
Ad nr̄am. Significatū. Cū simul. ⁊ de h̄ ī
ī summa de p̄e. i. c. t. s. pōt autē uotum.
v. Cū ipuberes. Nunc videndū ē quot
sūt sp̄es voti. Sunt ⁊ due. Est uotū simp.
et uotū sollempne. Votū simplex est q̄
simpl̄r emittitur nulla sollēpnitate adhibita.
ut cū dicit uoueo ⁊ istitutam volo esse
monachus ⁊ n̄ plus procedit. Votū tamē
sollēpne est q̄ si p̄t uotū sollēpnitas seq̄.
De hac sollēpnitate sū sollēpnizatā. Ro q̄
qdam dicūt tbz modis sollempne uotū s. p̄
p̄pam p̄fessionem. p̄ sacrū ordinem. ⁊ p̄ h̄itus
susceptionem. Sz cū qdam capla expresse
se dicūt q̄ h̄itus sin professione n̄ facit mo
nachum. et impedit n̄m contrahendū. Sz n̄ dirimit iam contractū. Ex. de regl. ⁊
transit. ad relig. c. Porrectū. Ex. q. c. t. uel v. Consuluit. Ad id ipi dicūt q̄ simplex est
institutꝰ probandus. s. q̄ nullius h̄r uotū an̄ exium. In quo casu intelligitur q̄ legit. crea.

.Manu

ffint

Ad.
al' sollepni
zari uotū

de renu. ex transmissa.
Conuersionis q. habet
uotum continentie annex.
q. no[n] sollempne. in
quo casu intelligitur il-
lam decre. ex. q. cle. uel
uo. Consuluit. pro-
fessionis q. habet uotum
sollempne annexum
et ita intelligitur illud
xxvij. di. c. quod in-
terrogasti. et ex. de
regula. et tran. ad re-
lig. De eo. Vidua.
Sunt tales qui hec dicunt
sub talis modo uide-
tur. Sed illa distin-
ctio habitus quam faciunt
nec [illegible] prolixe.
non apparentiam dis-
cor. habitum demonstrat.
Vel ecce aliis qui clerici
tus in alio consequitur
uel presumitur non
sollempnizat uotum
seu sola professio tacita
uel presumpta uotum
monachatus facit sol-
lempne. De hoc in pall. duab. decre. Consuluit. pro
fectum presumpta ideo dixi quod si quis signum
habitus in monasterio quod dari profitentibus consueuit
uel si non sit habitus professorum distinctus ab habitu
nouitiorum ipse tamen in choro capitulo et mensa tac.
oia sicut monachi presumitur professionem emi-
sisse. d. xxvij. q. interrogasti. Ita quod si uellet
iurare se non accepisse eo tenore quod ibi esset
perpetuo non audiretur. ex. de regu. et
tran. Vidua. De hoc in summa de re. c. ti.
quod quomodo ecce uotum et duobus. d. regularibus. Si non sus-
cipiat habitum expressum nec tacitum presumitur profes-
sionem fecisse. nec uotum sollempnizasse. Si tamen se
plex uotum. ex. q. cle. uel uo. Consuluit. ex.
de regul. porrectum. Si non suscipiat in domo
aliqua uotum emittat in manu publice persone
uidetur uotum suum sollempnizasse. Ita quod si sic habet ille recipi. ex uo. qui cle. uel uo. Insinuare.

suscepturus. Ex transmissa. Ubi dicitur de sponsa que emittens habitum cuiusdam monasterij suscep. et
qui postquam ibi paruum moratus fuit ad petitionem eius restituta sunt bona que contulerat
monasterio. quod postmodum petebat restitui in monasterio predicto. quod non sunt monachi compellendi
ad eius receptionem. cum absoluti sunt ab eo ex quo reddiderunt ei bona sua ad eius
petitionem. Ex interrogasti. Ubi dicitur de uidua que imposito sibi sacro uelamine fuerit de
monialem esse et postea nupsit. quod reuertatur ad obseruandum id quod se proposuit. In cap.
super eo. dicitur de clerico qui religionis habitu suscepto postea ad seculum est reuersus quod saltem
ad minorem religionem transire cogendus est. nec ad ecclesias seculares amplius debet assu-
mi. ne sine reus uoti quod fecerunt. Si autem anno suscepit hunc habitum in probatione positi de ce-
tero reuerti nolunt. secundum regulam beati benedicti prohibendi non sunt hoc facere. Ibidem c. Vidua. dicitur
de uidua que uelo continentie quamuis non sacro a presbitero imposito uelatas sponsas in eccle. oblationem
deo optulit. compellenda est de cetero habitum sanctimonialis habere. licet uelit iurare se illud
se imposuisse eo tenore ut deponeret illud quando uellet. Plus. Verba huius prolixius distinguitas
huius habitum quod de uelo continentie hic in predicto capitulo Vidua. De habitu professionis non
dicitur et de habitu professionis hic ex. de regul. et tran. ad rel. Statuimus. Sed non
prolixus quod hec distinctio habitum faciat hanc diffinitionem. ecce uotum. uotum monachatus.
Sed numquam uotum continentie potest sollempnizari absque religione uel sacro ordine. Ita quod non
possit ille contrahere et contracto non reddere. Ex. Secundum Io. et multos alios ad hoc quod non
sed per sacrum ordinem sollempnizatur uel per susceptionem habitus professionis et cohabitationem
cum aliis monachis uel monialibus in ecclesia. ex eius cum uel aliqua de nouo uel de alia religione
in manu abbatis uel abbatisse uel alterius publice persone coram duobus uel tribus testibus
professionem fecit hoc uotum sic ille uel illa negauit. Et ne postea negare possit habeatur
publica scriptura. De hoc xxvij. q. i. Omnis femina. In quo scripta perscribatur se uelle re-
ligionis uouere. xx. q. i. Vidua. De hoc. Quis placeat in ti. de uoto. quod uotum a uoluntatis
uel de hoc plane notauimus. Et nota quod potest fieri professio continentie pluribus modis. scilicet in manu
episcopi. xxvij. q. i. Viduitatis. Item in manu abbatis uel abbatisse et super altare. De hoc ex. de
cle. uel uo. Consuluit. De hoc et in manu monachi uel canonici regularis. De hoc ex. de cle.
uel uo. Insinuare. et etiam coram sacerdote per eius benedictionem.
xxvij. q. i. Sciendum. xx. q. i. Vidua. Si autem audiretur quod in
tenetur ibi remanere uel saltem ad minorem reli-
gionem transire. De hoc in predicto decre. Super eo. Hec intelligas secundum
de illo qui in habitu professorum stetit cum regularibus uel
tempore probationis et de cetero non potest inde recedere. Sed tamen
si recedat ad arctiorem religionem habitum professorum. Item uel
habitum alterius religionis emittat subiciendo se uel deuotione
de alia religione secundum quosdam. Aliud non est uotum sollempne
secundum quos. Item quod hec sollempnizetur potest uotum continentie
sollempnizari. Et hoc fit in manu publice persone. publice
et dicta est publica quo ad hanc notitiam. xxvij. q. i.
In publico. Item ex. Illud et quasi sacerdos. Videtur et quod
monachus uel canonicus regularis. De hoc. In ti. de uoto.
quod uotum a uoluntatis uotum suum et ipsum ad ecclesiam
et ipsum ad religionem nec tamen se ubi alie religionis. Insinuare.

et hoc per professionem quam facit non propter habitum. Alias esset contraria illa. Et sic ubi est aliqua dubitatio, dicatur quod sola professione vel susceptione voti monachus redditur sollempne. Quid de hiis dicam qui longo tempore portaverunt habitum monasticum vel regularem, hiis tamen et aliis regularibus vivunt, communes sed non tenent ad continentiam propter vel continentiam et alias observantias regulares quas non habet facit in eis regularis professio regularis. Dico quod tales qui pro certo in tantum dicas vero ingredi non exerceant, ut postquam per annum gestaverunt habitum regularem sine certa ordinis professione, compellantur et sicut per suos episcopos ut certam ecclesiasticam coercendi. extra de regularibus et transeuntibus ad religionem ex parte. Iste sollempnizatur votum per tacitam ordinis susceptionem. Vel in summa de pe. in. c. r. quod ipse quod si maritus. Queritur quod votum impedit matrimonium. Et est dicendum quod simplex votum impedit matrimonium contrahendum. Unde tenetur ille qui simpliciter vovit, potest tamen postea matrimonium contrahere et cum duxerit in uxorem. debet votum adimplere et agere penitentiam de matrimonio illicite presumpto. Extra qui clerici vel vo. Rursus quod si simpliciter vovens contraxit postea per verba de presenti tenet matrimonium. d. xxvii. si vir. In pallio. eo. Rursus votum sollempne impedit contrahendum et dirimit jam contractum. d. xxvii. voventibus. xxvii. q. i. fere per totum. Extra qui clerici vel vo. meminimus. Et hec brevitatis causa de voto dicta sufficiant. De impedimento cognationis.

Pertractato [illegible] impedimento [illegible] voti, subsequenter dicendum de impedimento cognationis. Ideo quod sciendum quod cognatio triplex est. spiritualis. carnalis. et legalis. Et quia carnalis cognatio alias duas species cognationis precedit naturaliter, ideo prius de ea videamus, que consanguinitas appellatur. Et quamvis satis sint tractata et varia de consanguinitate a doctoribus et maioribus nostris super expositione tam arboris quam diversorum canonum, que sufficientia videntur esse, tamen de multis pauca utilia que ad presentem doctrinam faciunt hic sunt copulata. Videndum quid sit consanguinitas. unde dicatur. quid linea consanguinitatis et quot sint linee. quid sit gradus. quomodo gradus computantur. et usque ad quem gradum prohibeat matrimonium. Consanguinitas est vinculum personarum ab eodem stipite descendentium carnali propagatione contractum. Stipitem dico illam personam [illegible] a qua alique duxerunt originem. sicut Adam fuit stipes respectu Abel et filiorum qui ab eis processerunt.

Item quero qua ratione in hac parte credendum est: voventibus virginitatem non solum nubere sed et velle nubere dampnabile est. Item capitulo meminimus. de illo qui habitu religionis suscepto et professione facta duxit uxorem, et cogendus est dimittere uxorem et ad religionem cui se contulit redire.

Pertractato hic agit de quarto impedimento. Ab eodem stipite. Vide in hoc arbore et nomina [illegible] consanguinitatis vocatur Iechonias. vocatur et protheus Ioachim. proprie Iechoniam que dicitur Ioachim qui est stirpis sede termino et capitis et est principium trunci. protheus vocatur quia est ipsum fit

Glossa:

Item agit de quadam que [illegible] ne compelleretur nubere [illegible] vovit continentiam in [illegible] ancillam et non fecit regularem [illegible] et habitum illius ordinis suscepit eo tempore ad hoc quod ipsa [illegible] cum sua [illegible] et postquam sic stetit per [illegible] tempus nupsit cuidam viro de quo postea iii filios [illegible] Et dicit ibi quod compelle[ndum] dicit ad viale [illegible] habitum resumendum quoniam [illegible] quam allegabit nulla fuit vel modica in emissione voti quoniam per observantia et per [illegible] [illegible] tempus esse granc[um]. professionem hic professionem regularem. scilicet quod sollempne facere regularem. Fere illa nuli. Sicut quidam dicunt que ille illud est. Insinuate. Alii dicunt sicut eos non fuisse votum sollempne. Duabus vero. Extra ii de duplici votu et labiis fidelis [illegible] Rursus. Ex persona et [illegible] hic magister [illegible] si vir vir votum virginitatis habuit ad nuptias votum postea dimittat uxorem sed tribus annis postquam sollempne. Hoc tamen non est. xxvii. q. i. In premissis quoniam simplex votum continentie petere quoniam sollempne impedit et dirimit. Item. dicit votum illius de presenti. Hoc est dicere votum puerilis quod dicitur et quod sollempnitas quam adhibes alium in voto non facit votum maioris efficacie. Sed tamen probatur illud votum est de futuro esset. Est de ista dicit voveo continentiam post mortem uxoris mee vel voveo quod intrabo religionem vel voveo quod voveo continentiam. Et hoc votum simplex impedit matrimonium contrahendum sed non dirimit jam contractum.

[illegible]

Dicitur consanguinitas a sanguine quasi communis sanguinei, quasi qui communem sanguinem habent, quasi ex uno sanguine procedentes. Linea est ordinata collectio personarum consanguinitate iunctarum ab eodem stipite descendentium diversos gradus continens. Linee sunt tres: ascendentium et descendentium et transversalium sive collateralium, sicut triplex est distinctio personarum seu consanguineorum. Prima est ascendentium a quibus originem traximus, sicuti pater, mater, avus, avia, proavus, proavia, abavus, abavia. Secunda descendentium qui ducunt originem a nobis, sicut filius, filia, nepos, neptis, pronepos, proneptis, abnepos, abneptis. Alia est transversalium seu a latere venientium, ut a quibus non ducimus nec ipsi a nobis,

No. ut sunt sorores, filii duorum fratrum qui dicuntur patrueles seu fratres, duarum sororum qui dicuntur fratres consobrini, et eorundem filii et nepotes, sicut expresse notatur xxxv. q. v. in primo gradu. Et nota quod due linee descendentes unam faciunt transversalem, ut apparet in presenti exemplo. Filii duorum fratrum attinent sibi linea transversali, et quilibet eorum recta linea descendit ab avo eorum communi, qui fuit communis stipes a quo traxerunt originem, et sic de omnibus aliis in tertia linea [illegible] remotioribus quam propinquioribus. Consequenter videndum quid sit gradus. Ad quod notandum quod duplex est computatio, scilicet legalis et canonica, unde in diversis distribuuntur. Nam secundum leges quot sunt persone tot faciunt gradus. Secundum canones in transversali linea due persone faciunt gradum. Unde puta duo fratres sunt in primo gradu secundum canones, qui sunt in secundo secundum leges. Filii duorum fratrum in secundo, qui sunt secundum leges in quarto, et sic de singulis. Ad evidentiam computationum et distinctionum invenitur ad expositionem arboris [illegible] de decretorum et arborum doctrinam, secundum quantum ad presentem materiam pertinet. Consanguinitas computari debet pro matrimonio contrahendo vel dissolvendo, quia ex utraque parte persone sunt numerande, sicut una processit ex alia, et gradus computandi et distinguendi ex utroque latere. Extra de consanguinitate et affinitate, Ex tenore, in fine, et quod dilectio. Ideo sufficiat ad presens hec distinctio. Gradus est habitudo distantium personarum qua cognoscitur quota generationis distantia due persone inter se differunt. Gradus ita computantur: in linea ascendentium pater et mater sunt in primo gradu, avus et avia in secundo, proavus, proavia in tertio, abavus, abavia in quarto. In descendentium vero hoc modo computantur: filius, filia in primo gradu, nepos, neptis sunt in secundo, pronepos, proneptis in tertio, abnepos, abneptis in quarto. In transversali linea ita computantur secundum canones: duo fratres sunt in primo gradu, filii duorum fratrum in secundo, nepotes eorum in tertio, pronepotes in quarto. Ultra quem gradum nulla hodie consanguinitas, sicut nec olim ultra septem gradus, ut xxxv. q. v. Ad sedem. Sed secundum leges duo fratres sunt in secundo gradu, filii eorum in quarto, et sic duplicati in quolibet gradu. Ex premissis computationibus istis tam secundum leges quam secundum canones videndum quomodo consanguinitas est advertenda et computanda inter aliquos. Si vis scire de consanguinitate aliquorum quantum inter se differant, redeunt ad communem personam a qua traxerunt originem.

quidam mutatio dicitur respectu quorundam est persona, respectu aliorum est filius vel filia. Quod teneam [illegible] mutationem propterea multus. Per gradum. Ibi expresse dicitur quod hic habetur in textu. Ab avo communi, scilicet filiorum duorum fratrum. Ex tenore. Ibi integra dicitur quod persone sunt donec nominat [illegible] et gradus distinguendi ab utroque latere computando. Ibi et quod dilectio dicitur quod in indulgentia quam habet ecclesia [illegible] in vi. gradu [illegible] distat a stipite in vi. gradu vel vii. et alter in iiii. [illegible] Si convenerunt [illegible] illam [illegible] Abavus, abavia in v. gradu sunt, atavus, atavia in vi., tritavus, tritavia in vii., tritavi pater, tritavie mater. Abnepos, abneptis in v. gradu sunt, adnepos, adneptis in vi., trinepos, trineptis in vii., trinepotis filius, trinepotis filia. Et nota quod sicut gradus in linea ascendentium et descendentium durat consanguinitas usque in infinitum. No. Unde Adam primus homo si hodie viveret, cum nulla successione sue [illegible] Aliud dico quod in linea ascendentium et in linea descendentium durat prohibitio matrimonii [illegible] usque ad quartum gradum [illegible] in transversali. Ad sedem. [illegible] computatur [illegible] usque ad vii. gradum. Secundum leges.

Ut petrus genuit titium et caium. Ecce primus gradus
in quo non ponitur stipes quia sunt eorum pater. Titius et
caius sunt fratres. Et ideo dico quod fratres sunt
in primo gradu vel frater et soror vel due soro-
res nec stipitem ponere in computatione. Caius et titius
sunt fratres. Ut predictum est faciunt primum gradum.
Item titius genuit .A. Ecce secundus gradus. A. ge-
nuit .B. Ecce tertius. B. genuit .C. Ecce quartus
de quo nunc agitur. Modo revertaris ad aliud la-
tus et procede sic. Titius et caius sunt
fratres et in primo gradu ut dictum est. Titius genuit
.E. Ecce secundus gradus. E. genuit .H. de quo agitur
et sic sunt in tertio gradu. Et sic isti duo vir et
uxor distant vel sic attinent sibi in una parte
in tertio gradu in alia vero in quarto. Unde dico
quod non attinent sibi nisi in tertio gradu sed in
quarto tantum ut extra eodem c. penultimo. Item in tertia arbo-
ris. Illud etiam sciendum est de hiis qui magis
vicini sunt in consanguinitate. Et dico quod in tali
gradu et in tali attinent sibi. Et ita sit distin-
guendi gradus et computandi et propriis no-
minibus vel eque pollentibus indicasse notan-
de propositi. Recepta computatione a stipite id est
a parentibus vel germanis ex parte collige de
duabus decretalibus extra de consanguinitate. Quia nos. Et
de testibus. Licet ex quadam. Item pone
quod aliquis ex parte attinet sibi in una parte in secundo vel
tertio gradu ex alia vero in quinto secundum computatio-
nem quam supra misimus. Illi possunt con-
trahere. Et dico quod sic, quia secundum statutum est remo-
tiori ex parte in consanguinitate. extra de consan-
guinitate. c. ult. Item hic et cum remotior ex parte
excesserit metam consanguinitatis, ex parte vero
non attinet illi, ex quo de ea consanguinitate
non est. quoniam sic omnis consanguinitas in vii.
gradu terminabitur. xxxv. q. v. ad sedem. Ita
hodie omnis consanguinitas terminatur in quarto gra-
du .h. Alterum quo ad prohibitionem copule

consideramus gradus consanguinitatis quantum ad succes-
sionem hereditatis per quem ad illum cui succedendum vel dis-
tinguendum est. Item quod fratres non habent liberos quod succedit ab
intestato illi ut eis duo fratres faciunt duos gradus
quamvis non succederet. tot sunt gradus. Quod in quarto
In illam secundum civilem. Quoto gradu distat quis a stipite eodem
gradu distat a quolibet descendentium in linea trans-
versali usque ad lineam equalitatis vel usque ad lineam equali-
tatis dico. quia post illam que descendentium proximi-
tate gradum adiicit. Quanto vicinius secundum in tertio et quar-
to ut dictum est. Tali gradu id est toto quo totus est. Tot a-
tem adiectivum est nominale. Tali vero adiectivum est
significans qualitatem. Parentibus id est patre et matre
communi. Qui sunt tritavus et supra. Nec faciunt aliquem gradum
immo possunt filii eorum germani id est fratribus vel sororibus
vel frater et sorore qui faciunt primum gradum. Quia nos. Ibi
dicitur quod ubi agitur ad illud dissolvendum propter consangui-
nitatem testes debent semper computare a stipite id est
a parentibus vel germanis et gradus descendentium
propriis nominibus exprimere vel eque pollentibus indicare signi-
ficare. Nec sufficit ab avunculo et nepote inchoare
qui sunt in secundo gradu quod eadem ratione sufficeret ab ulti-
oribus gradibus inchoare. Idem est extra de testibus. Licet. Dicitur quod testes
personas expressis nominibus deinde dicunt vel dem-
onstratione sufficienter designent et ab utroque latere sin-
gulos gradus et secundum computationem distinguant et
se accepisse a suis maioribus quod deponunt et se cre-
dere ita esse. Et se vidisse personas. Alterum in uno prin-
gradum constitutis pro consanguineis se habere
nant. Alias non valeat testimonium eorum. c. ult.
Ibi dicitur quod vir et mulier attinentes sibi in quarto gradu
ex una parte et in quinto ex alia contrahere possunt
secundum regulam. Quoto gradu quis distat a stipite
et cetera. ut supra dictum est. Alterum. Hoc dicit quod forte quo
ad successionem hereditariam usque in decimum gradum
etiam hodie durat consanguinitas. cui secundum ad hoc
septenarius numerus graduum non sit restrictus. Nulla longinquitate.

† q. v. c. i. quod omnis consan-
guinitas

coniugalis non te moveat quod dicitur in illo .xxxv. q. iii. consanguinitas terminatur in vi. gradu:
quam ipse posuit per gradum in filiis duorum fratrum secundum nos posuimus secundum. Et ita ille qui secundum illam
et computationem erat ei sextus, est nobis septimus. Et quod hodie secundum eandem computationem
esset ei tertius nobis quartus esset. Ultimo videndum est usque ad quem gradum aliquis prohibeatur ducere
uxorem de consanguinitate sua. Et dico quod est usque ad quartum gradum inclusive, ut si aliquis
contra prohibitionem hanc presumpserit copulari nulla longinquitate defendatur annorum. quia diuturnitas temporis
non minuit peccatum sed auget. Tanto enim graviora sunt crimina quanto diutius infelicem animam

Mr. eccia tollit

detis matrimonio alligatam. Ex. de eo qui cog. spirituali … § o si aliquis

contraxerit de facto cum … uel uiciori gradu prohibito. postea ecclesia tollit

impedimentum statuto quod in tali gradu liceret possit contrahi ut infra. et inde

constituant aliquo tempore qui prius sic fuerant copulati. Sed quaeritur utrum iusti

ficetur ill. Videtur quod non. quia in matrimonio spirituali electi quod ab initio est ir

ritum processu temporis subsequentem consensum non potest esse ratum. ext.

de elec. auditis. Credo tamen quod si scientes se la… est impedimentum

matrimoniali assensum inierunt et carnaliter coniugati … pro matrimonio

sit iudicandum quia tunc … iudicari per matrimonio … uel contra ut in ultima

… expressum … de matrimonio quod post contrahere et de spo. c. prius. x. pone

et de impedi. quod … quod uo … contrahere … ignoranter. De cognatione spirituali

P

Ostquam sufficienter tractatum est de cognatione carnali. con

sequenter uidendum est de spirituali. quamuis ipsa dignior est. legali

uidendum est quid sit cognatio spiritualis et eius species. et utrum sit de

matrimonio tantum. Deinde quodam … ubi … superaddendum est. Cognatio

spiritualis est propinquitas proueniens ex sacramenti datione uel ad id tentione.

ut extra. … sacerdos … tu eum suscipis. utrique … spiritualis

spiritualis. xxx. q. i. omnis. ex. de cog. sp. c. ult. Species cognationis spiri

tualis tres. una dicitur compaternitas quae attenditur inter spiritualem patrem uel prolem

et carnalem … compatrem. Spes est pater spiritualis … alter carna

lis … Cuius species … spiritualis … carnalis … talis

regula … Alia dicitur paternitas et haec attenditur inter illum qui susci

pitur et eum qui suscepit illum. siue masculus siue femina sit. tertia dicitur

fraternitas quae attenditur inter filium tuum spiritualem et filios tuos carnales

… Restat ut uideamus quid iuris sit de matrimonio talium. Et prius

de compaternitate agamus. Ad quod notandum quod duae sunt species compaternitatis.

una directa. scilicet cum ego suscipio de sacro fonte filium uel filiam alie

rius uel ipsa meum. et istam … possum habere in uxorem. Et si ante

… est separandum coniugium. xxx. q. i. c. i. … ex. de cog. spiri. uel

… Alia dicitur indirecta quam … coniugum … una caro efficitur

filium alterius suscipit. In hoc casu ambo … compatres efficiuntur

… coniugium … suscipit. … coniuges … xxx.

q. iiii. … Si quis ex uno. Et ut … appareat … exem

plum. Martius duxit Bertam in uxorem et Lotharius Theliam

postmodum Lotharius leuauit de sacro fonte filium Martii et Berte. Deinde

mortui sunt Lotharius et Berta. et remansit Martius et Thelia … Martius

… compaternitate … filium suum … Et … Thelia

… extra de cog. spi. … Et sic

… directa compaternitas … indirecta … contrahit … ex

… collige … xxx. q. iiii.

… est uerbis … in

illo c. … inquit … Bertam

… ad …

grad… …

…

… magistro de hoc articulo.

… matrimonio …

illa decretalis auditis …

…

… Ex …

… fauore matrimonii.

P

Ostquam etc. …

…

… de …

… Ad id ten

… tu …

in baptismate uel in confirmatione. …

… dicitur …

… filii …

… baptizandum …

… suscepimus. c. ult.

…

sacerdote … carnal

… mulieri …

ab … illi mulieri.

… cum … pro

eo … postea

… q. …

dicitur quod nullus …

…

… donec digne

… In c. ueniens

dicitur de quadam muliere quod

si leuauit de sacro fonte

filium cuiusdam uiri …

… uxorem.

… ambo …

carnales. …

… quod uir … non

… matrimonialiter

quod erat … illi mulieri

cum quidem fuerit una caro effectus. In c. si quis ex uno. dicitur quod si alter coniugum post carnalem copulam

filium uel filiam de sacro fonte leuauit uel eum ad crisma tenuit uel baptizauit ambo tamen uir quam alicuius

uxor efficiuntur compatres parentibus infantis. Martius … ubi est expressus casus iste. … uideri

… est … filia spiritualis. … xxx. q. i. … … sua

dissociatas. Contra ex uno. Solutio quidam dicunt duas commatres posse habere in uxores unam post aliam. Sed contra ista quoniam tenendum est .i. q. [illegible] ut compaternitas precedat matrimonium vel saltem incestualem copulam ... cate post hanc duas commatres in uxores. x. Contra quaria filia tua fecit te duas commatres postea mortuus [illegible] cum filia. Contra mortua potest contrahere cum maria et si primam cognitionem post compaternitatem contraxit, dicunt tamen non ante. et hoc est causa quia per unionem carnis [illegible] non tamen situr ad vinculum [illegible] procedentem. xxx. q. iiii. post uxoris obitum. Contra non compaternitas [illegible] distinguere si uxor tua [illegible] postquam fuit ante carnalem cognitionem suscepit filium alterius, illa cum filium suscipiatur efficitur tibi commater per semen uxoris tue, et mortua uxore tua non potes illam habere uxorem. Et eandem compaternitatem intelligas acquiri per maritum. xxx. q. iiii. sufficiatur. Contra ex uno extra de cog. spi. quartus [illegible]. Si vero filium uxoris tue quem ex alio viro genuit aliqua tibi [illegible] de sacro fonte levavit vel ad confirmationem coram episcopo tenuit, illa michi est commater tue uxoris et non tua, secundo distinctio utrum secuta fuit carnalis copula inter te et uxorem tuam vel non, quia non fuit tibi commater nunc acquisita et ideo mortua uxore tua potes talem commatrem eius habere uxorem. Idem est si filius tuus ab aliquo suscipiatur quem genuisti ex alia muliere, quia non est acquisita compaternitas uxori tue. Contra in hoc casu sicut in primo aliquis potest duas commatres uxores habere et aliqua duos compatres maritos. xxx. q. iiii. de spirituali post uxoris, et hinc distinctionem de duabus commatribus in uxores habendis vel [illegible] potes comprehendere. Dicit michi vel cum mea in [illegible] fonte levavit, et mea commater vel mea non valet. xxx. Contra quam mee natum non ex me fonte levavit. hec post [illegible] mee non inde vetabo [illegible].

licite contrahitur et cum filia spirituali quam suscepit in catecismo secundum quosdam est baptismo, nec precedit hic compaternitas quia non astringi constitutionibus ecclesie. Contra [illegible] ducas commatrem tuam. Dicunt et hic cognatio spiritualis contrahitur inter te in ecclesia quam tenet vel filium suum pro alio in baptismate vel in confirmatione. Quod si quis contraxerit cum commatre sua vel etiam vel filia spirituali ... dam et contrahatur cum uxore sua ad [illegible] prohibitum nuptiarum. Responsio secundum [illegible] quia compaternitas non solvitur in lapsu. Quod si ante conjugium non contraxissent, numquid post conjugium licet eis iterum contrahere? Responsio. Non licet, quia tamen [illegible] constitutionibus ecclesie. Numquid videtur post contrahere cum illa quam baptizavit vel de sacro fonte suscepit? Responsio [illegible] quia est ibi dispar cultus et forte spiritualis filiatio [illegible] quo ad utriusque. Numquid cum iudeus vel pagus filiam christianam contrahit ibi compaternitas inter iudeum et christianum? Responsio. Contrahitur. Numquid si postea convertatur iudeus non potest eam habere uxorem? Dicunt tamen non. Quod si anterius numquid si ex tua consortis fornicarie [illegible] si levet postea levet filium the [illegible] de sacro fonte potest matrimonium contrahere cum theologa? Responsio. Credo quod sic. Contra [illegible] dicit. Dicunt tamen non intelligo de coitu coniugali vero fornicario quia non est causa acquirende compaternitatis fornicatori, sed hec quod fornicaria levat aliquem puerum de sacro fonte sive coniugalis concubitus cum [illegible] acquirende compaternitatis marito. Cum uxor eius post carnalem copulam levat aliquem de sacro fonte, post uxoris. Contra illo casu. Habent quod aliquis possit habere duas commatres vel successive. Verbi gratia Titius et Titia sunt vir et uxor et Berta levet de sacro fonte filium Titie. Titius moritur. Titia post contrahit cum Berta et moritur. Ibi illa [illegible] ... [illegible] per unionem carnis transitur ad uxorem sed. Sustinetur casus. Si est, quod restat [illegible] est quod coniugati sicut solet dici conceditur ad ... [illegible] quo notavit. De. xxx. q. iiii. de spiritualem. Cum levas de sacro fonte filium uxoris mee quem habet de alio viro, cuius non sum pater illius filii vel carnalis vel spiritualis vel adoptivus, non possum esse pater spiritualis respectu illius. Contra ... illi est pater, non est compater. Contra si ego et ille quem ... pro filium uxoris mee efficimur pro hoc compatres, cum ille sit pater spiritualis pueri, ego debeo esse pater carnalis illius ... quod aliquis sit compater vel genitor quod alter sit carnalis pater alter spiritualis. Contra spiritualem habeo compatrem cum filium de sacro fonte suscepit sed uxor mea commater non est, et licebit ei cum patre suo defuncto eius viduam ducere uxorem. Contra cum mea. Illa quam meum filium levavit de sacro fonte cum mea. Illa cum filium meum uxor levavit [illegible] mee uxoris.

† uxori

nota

Fatta

Tractavimus de compaternitate. Nunc videndum de paternitate que attenditur inter suscipientem et susceptum, scilicet inter patrem spiritualem vel inter matrem spiritualem et filium spiritualem. Et est dicendum quod nunquam potest esse matrimonium inter tales, et si contrahunt sunt separandi. xxx. q. i. De eo quod interrogasti. xxxiii. q. iiii. Si quis cum matre spirituali. Quid si aliquis non cum illa filia cum qua prius contraxit, sed cum alia contrahit, illud dicit Hostiensis quod a tali coniugio abstinendum. Si tamen contraxerit tenetur matrimonium. xxx. q. iii. Illud etc. Item quero an aliquis clericus vel laicus in minoribus ordinibus constitutus possit matrimonium contrahere cum illa quam sive suis manibus baptizavit. Et est dicendum quod non, quia filia sua spiritualis est sicut illa quam suscepit. xxx. q. i. Omnes. Sed et si contractum fuerit matrimonium inter eos, sunt separandi. Quidam dicunt quod sic. xxx. q. i. Si. De eo quod interrogasti. Non videtur quod super hoc certum sciamus responsum. Consulendus, quoniam novus articulus est. Extra. de translatione episcopi. Inter corpora.

Ultimo videndum est de compaternitate spirituali que attenditur inter illum qui suscipit et illos qui suscipiunt filios et filias carnales patrem spiritualem. Et est sciendum quod super hoc articulo varie fuerunt quidam opiniones diverse [illegible]. Quidam dicebant quod si filii duorum compatrum [illegible] nunquam poterant copulari, sive ante compaternitatem essent geniti sive postea. Alii vero dicebant quod geniti post compaternitatem tantum non poterant copulari. Sed his omnibus pretermissis, certum sine aliqua dubitatione tenendum est quod omnes filii duorum compatrum sive ante compaternitatem geniti sint sive postea, possunt legitime

non quod me genitum vel susceptum sed quod ab alio natum vel [illegible]. (*pro filia*)
post mortem uxoris mee. Solutio. non potest [illegible] habere
uxorem. Secundum alios [illegible] respondeo quod [illegible] consuete
nata mea [illegible]. Item mea dicatur que carne in[illegible]
[illegible]. Vel sic. Item mea dicatur [illegible] caro
[illegible] dicatur. De eo quod ibi dicitur quod si quis filiolam
aut commatrem suam duxerit separandi sunt [illegible]
[illegible] prohibito. Et addit de illo qui duxit
illam quam tenuit ante episcopum cum confirmaretur. Videtur
tamen illud capitulum loqui de confirmatione cum hic [illegible]
[illegible] filiola levata de sacro fonte vel quam te-
nuit cum confirmaretur. Illud etc. Ubi dicitur quod non debet filiam
commatris sue ducere uxorem, et si eam legitimo
coniugio copulaverit [illegible]. Omnes. extra. eodem [illegible]. Ego vero quod
casus [illegible] tractavimus. Consulendus. Solutio. videtur
necesse [illegible] hodie quod ille
qui baptizavit [illegible] non potest ducere in uxorem (*filiam*) [illegible]
[illegible]. Quid de illo qui
[illegible] in veritate. Sed quid efficietur compater carnalium parentum [illegible].
[illegible] de illa quam [illegible] baptizatus est [illegible] dicit hic magister
de illo qui baptizat aliquem suis manibus, et quod spiritualis paternitas et filiatio ex hoc contrahitur,
et hoc bonum est et honestum, ne talis baptizans ducat uxorem illam quam baptizavit,
et ne filii carnales baptizantis contrahant cum tali baptizata. Sed tamen contrarium [illegible]
[illegible] quod non dicit hic magister, praeterea cum forte aliud sit de baptizante [illegible]
ad [illegible] aliud de [illegible] baptizante [illegible] cum illa [illegible]
[illegible] legitur expresse de sacerdote baptizante. Hostiensis tamen notavit xxx. q. i. Omnes
quod sacerdos qui baptizavit aliquem vel levavit de sacro fonte, non potest ipse nec filius eius carnalis
eam habere uxorem. Quid de filio episcopi carnali. Numquid potest ducere in uxorem
illam quam confirmavit episcopus. [illegible] posset dici in hoc casu quod [illegible]
[illegible] carnali sacerdotis et de illo quem baptizavit sacerdos ipse [illegible]
[illegible] de [illegible] prohibitorum novus est articulus, si nunquam
contractum esset in hoc casu consulendus esset papa. Quid de filio sacerdotis carnali.
Numquid potest ducere uxorem illam quam pater eius recepit ad [illegible] penitentie cum
[illegible] ad hoc sacramentum videatur [illegible] spiritualis cognatio xxx. q. i.
Omnes. Secundum illos [illegible] de fonte levat [illegible] tenendo vel confirmando
[illegible] filii ille et spiritualis erit. [illegible] notavit xxx. q. i. [illegible].
quod penitentia non est plena [illegible] receptionem ad penitentiam non contrahitur paternitas spiritualis
[illegible] filius sacerdotis carnalis [illegible] contrahere cum
illa quam pater suus recepit ad penitentiam si non obstaret ordo sacerdotalis [illegible]
[illegible] prohibitum. Inter cetera. Ubi dicitur quod Turonensis et Rothomagensis
archiepiscopi papam consulere debuerunt super uno casu qui emerserat [illegible]

‡ filia

‡ sacramentum non extra-
[illegible] nulla [illegible] ‡

‡ [illegible] ille [illegible] aliquis
recepit ad penitentiam
posset ‡

matrimonialiter copulari.
Excepta illa persona qua
mediante compaterni-
tas est contracta. Nam illa
persona numquam potest
copulari alicui filio-
rum patrini sui spiritualis.
xxx. q. iii. Quia de
pietatum. non oportet.
extra de cogn. spir. c.
ii. Tua nos. Quae-
ritur si filius sacerdo-
tis vel alterius viri
qui baptizavit puellam
possit eam ducere quod illa quam
pater eius baptizavit.
Et dicitur quod non, quamquam
sic tamen contrarium teneas
iure novo. Unicus
est spiritualis filius nimium sequendo. extra de cogn. spir.
c. ult. Ultimo videndum est ad notitiam
omnium perveniat per quae sacramenta spiritualis cognatio
contrahitur. Et dico quod quamvis sint vii. do-
na Spiritus sancti. Ita et vii. dona [illegible] c. a pio pa-
bulo sacramenti salus sit ad confirmationem
quae fit per episcopum. Et in quolibet eorum contrahitur compaternitas.
Ita quod non possunt esse nisi tres tales cognationes
spirituales. xxx. q. i. Pervenit in fine. Alii dicunt
quod per tria sacramenta tantum contrahitur spiritua-
lis cognatio. s. per cathecismum, baptismum et con-
firmationem episcopi. de con. di. iiii. In cathe-
cismo. Tertii dicunt cum quibus vel sentio idem
quod sedi. s. quod per illa tria contrahitur compaterni-
tas. Differunt tamen in hoc quod licet per baptismum
et confirmationem contracta compaternitas impediat
et dirimat matrimonium. xxx. q. i. Si quis filiastrum.
de his quae. et q. iiii. Si quis ex uno. xxxiii.
q. ii. Si quis cum matre spirituali. extra de cogn.
spir. per totum. Illa tamen quae contrahitur per cathechi-
smum adeo debilis est et invalida quod vix impedit
matrimonium contrahendum. Sed nec dirimit contractum. extra de
cogn. spir. Contractos sit et cetera in promptu
quae cum baptismo sit ianua et fundamentum omnium
sacramentorum. xxxii. di. c. Virgo in fine.
extra de presbytero non baptizato c. i. Iulius. Pater

maiores et etiam esse sint ad primum referendo. Quia quod. Ibi dicitur quod spirituale parentum filii
vel filie ante vel post compaternitatem geniti possunt matrimonialiter iungi preter illam personam
per quam compatres sunt effecti. Item c. Pervenit. dicitur quod non licet filio alicuius ducere in uxorem
quam pater suus de sacro fonte suscepit. et idem satis dicitur in c. Pro Exter et in c. Mulier.
c. i. Ibi dicitur quod filii compatrum suorum ante vel post compaternitatem geniti iungi possunt
matrimonialiter excepta persona per quam ad compaternitatem venitur. vii. Dona lupus[?]
Primum est collatio salis. Secundum auris et naris linitio cum sputo. Tertium fron-
tis et cruces signatio. Quartum est olei sacri unctio. Quintum est lupi ablutio fi-
eri a sacerdote facienda. Septimum crismatio in fronte per episcopum. Pervenit. Ibi dicitur quod ai-
piro pabulo sacramenti salis et regressu extra usque ad confirmationem per episcopum facta. Item ap-
usque ad vii. nullus commatrem suam accipiat in uxorem. Et in hac questione ponatur
sunt. h. Sicut notatur. xxx. q. i. Pervenit. Cathecismum. Cathecismus vero appellantur
quod fit a sacerdote antequam puerum baptizandum usque dum tangatur puerum in aqua. Baptizandum. Baptismum
est autem aliquis tenet ad baptismum vel levat de sacro fonte. Quid si non tangit puerum
baptizatum sed dicit de tangere dummodo sit cum aliis ad illas interrogationes. Abrenun-
tias Sathane. vis baptizari et nomina ipsum puerum cum aliis. Respondeo. Non efficitur
pater non tangat ipsum vel tenendo dum baptizatur vel levando de sacro fonte vel te-
nendo ad confirmationem. Licet intendat ad omnia ut dictum est. Quid si tenent in ten-
ctione sed non intendat cum aliis puerum suscipere. Intendit tamen per hoc
facere ut non efficiatur compater et sic possit aliqui modo
procurare conficere postea in puerum puerum autem est dicto
Respondeo. Quod puerum tenens eo quod non efficitur compater ex quo tenet
puerum vel tangit cuius dum. Et intentio eum tenens
tangere. hoc est contra eum agitur quod agitur in puerum sed
paternitas sic contrahitur. nam et[?] quod puer sed non fuit de
re quam ad compaternitatem contrahendam. In cathecismo et baptismo
et confirmatione puerum vel si possit sine necessitate[?] vel
tamen consuetudo Romana. Idem per singulos singuli sint
ad. Quid si filiastrum vel filiastram suam ante episcopum teneat
ad confirmationem secernatur ab uxore sua. Et filium
suum accipiat. Solutio tamen quod hic dicitur non teneo. Intelligatur
quod ante vel contractum cum aliqua tenuit ad confirmationem filium
eius vel filiam. Vel ut ali[?] separatur illud est de sepa-
ratione. s. quo ad thorum. Item c. De his dicitur quod qui filiastros
suos tenent ad confirmationem. i. filios uxoris suae de primo
viro, et per ignorantiam fuerit, hoc est per eum non tamen separentur. Qui
ex uno. Casus hic simplex et in questione et in fine tunc se. e. c.
Dicto. Ibi dicitur de quadam muliere quae ad baptismum tulit
vel filium consuetudine quandam viri sui tenuit quod
hic vero dicitur contrahendo matrimonio impedimentum afferre
compellenda ut dicitur ab illo remanere cum uxore sua. Si illa hoc
fecit ac in matrimonium contractum cum illo sunt post. Imponatur tamen
penitentia si et fraudem hic fecit cum matrimonium separatur
Quid de illis qui per simplicitatem aut per fraudem levant
filios vel uxores suarum vel maritorum de sacro fonte.

Et catechismus non est sacramentum. Item. an susceptus
non est filius eius. quia si moreretur teneretur pater.
Quod nec filius spiritualis est, quod per eum vel illa vel qui
illa genita est contrahitur cognatio spiritualis. Item. ut in illa con-
venit contineri, particula statuit Leo papa quod non
plures ad suscipiendum de lavacro infantem accedant
quam unus, sive vir sive mulier. In confirmatione vero id ipsum fi-
at. Non tamen vetitum credo in catechismo et in lavacro
et in confirmatione posse fieri unum patrinum. de consecratione di-
stinctione iiii. In lavacro. Item. Non quod in lavacro et in confirmatione
non poterit alium suscipere in filiolum ipse qui non est lava-
tus vel confirmatus. De consecratione distinctione iiii. De lavacro.
Item. prohibitum est abbatibus et monachis de la-
vacro suscipere filios vel filias, extra eodem titulo. xvi.
q. i. Placuit. De consecratione distinctione iiii. Non liceat. Et id
intelligo de canonicis regularibus et aliis reli-
giosis. ar. extra de postulando. ex parte. De cogn-

Post tractatum atione legali.
de cognatione carnali et spirituali con-
sequenter de legali videndum est que ipsa
sit. et cuius species. et quando et qualiter impediat matrimonium.
Cognatio legalis est quedam proximitas ex
adoptione proveniens. Sed quia in iure canonico
modicum de hoc invenitur tractatum, pro ad instruc-
tionem simplicium plenius de adoptione sciamus.
Videndum ergo quid sit adoptio. et eius species. et qui
potest adoptare. et qui possit adoptari. et qui
effectus adoptionis. Adoptio sic describitur.
Adoptio est extranee persone in filium vel ne-
potem vel deinceps assumptio legittima.
Species eius sunt due. Una dicitur arrogatio. alia
simplex adoptio. Arrogatur ille qui sui iu-
ris est, id est qui non habet patrem vel est eius emanci-
patus est et transit in potestatem arrogantis
et ista fit et debet auctoritate principis.
Adoptatur ille qui est in potestate sui patris et iste
non transit in potestatem adoptantis, et hec fit
imperio magistratus. ff. de adop. l. ii.
et le. Si pater. Sed filius arrogato qui sunt
eius et habet in eius potestate necesse est? pro? cum adoptio
suum nec patris desinit esse. Adoptare po-
test paterfamilias qui sui iuris est et qui generare

Item. Si episcopum fecerit et excommunicaverit. Dicet ne abba-
tiam suam non debet eis patrocinari. Item quod alter alteri
se debet subtrahere ne possint ad concupiscentiam provocandum
doceri. Item. Si quis ille qui sunt in fraude ammisit uxorem
etc. Item. Cum non inveniatur prohibitum in canone quod non
exigatur, non credo eum esse prohibendum exigere debitum. q. v.
Ubi dicitur quod lupus et catechumeni potest et secundum Sancarios. c. in ...
... post dicitur quod si ... ordinatus deprehenditur se non esse bapti-
zatum baptizetur et iterum ordinetur. In c. ult. dicitur quod cum
lavacrum sit fundamentum omnium sacramentorum ante susceptio-
nem baptismi non suscipit aliud sacramentum supple
nove legis. Confertur in qualibet etate. At enim habet
fidem sacramenti. quia si adultus est et moreretur
in fide sacramenti, per illam salvaretur a morte eterna;
dum tamen sacramentum fidei et tempore habet, id est baptismi.
Item ut in illa. Antiquitus usque inchoatur ab hoc loco usque
ad finem tituli. Idipsum fiat. Invenitur et ubi leo
nis. In c. Non plures etc. particulariter non est consuetudo Ro-
mana sed per singulos singuli suscipiunt. Et in illo c. In ca-
thecismo. Confirmatur non in necessitate quia et in lava-
cro potest. Et de sacro fonte levare. Et ubi dicitur de abbatibus
non est expressum in capitulo Placuit, sed de monachis. Quia
tamen hoc ibidem est propter familiaritatem quam solet
oriri ex hoc inter patrinos et matres carnales puerorum.
Et solent se adinvicem osculari. et c. de consecratione distinctione
iiii. Monachi. Non liceat abbati vel monacho suscipere
filios de lavacro, nec commatres habere. ex parte. Ibidem
quod id quod institutum est de monachis ne sint advocati in
causis vel executores negotiorum forensium vel eccle-
siasticorum, nisi de mandato abbatis sui pro utilitate mo-
nasterii id fiat, et canonici regulares canonice obstrin-
gantur de monachis in canone specialiter sit expressum.
Post tractatum. Hic agitur de iii. specie cognationis,
et adoptio est. vel sic. Adoptio est legitimi
actus per quem qui filius non est pro filio habetur. Vel sic
adoptio est legalis actio ad solatium eorum qui liberos habent
inducta, prout nam sustinuit. Non tamen quicumque liberos
habent adoptare possunt, licet facilius conceditur liberos
non habentibus. ff. e. l. nec ei. § . eorum. Arrogatio dicitur arro-
gatio cum ille qui adoptatur rogatur, id est interrogatur an ve-
lit eum qui adoptaturus est iustum filium esse. et c. Sic
qui adoptantur et arrogantur eo quod preparatur. In le. ii.
Vel in principis auctoritate arrogamus eos qui sui iuris sunt.

Et c. Imperio magistratus adoptamus eos qui in potestate parentum sunt sive primum gradum liberorum optineant ut filius
et filia sive inferiorem ut nepos et neptis, pronepos et proneptis. In le. Si pater. dicitur quod arrogamus etiam omnes liberos

[Et neptis]

membra ... [left margin note]
nota
neram
nota

potest. quoniam qui non potest generare ut spado vel frigidus
non potest adoptare. ff. de adop. l. iii. § i. istud.
Item. ille qui prior est xviii annis potest
adoptare ff. de adopt. l. iiii. nisi iusta causa
interveniente. ff. e. ti. l. si pater. § ult. Item
in secundo tamen leg. de mulieribus. Mulier autem adoptare
non potest nisi ex rescripto principis in solatium filio-
rum amissorum ei concedatur. ff. de adopt.
‖ femine
Nam et femine. C. e. t. mulierem. Potest adoptari
ei quilibet tam masculus quam femina
dummodo sit prioris etatis patre adoptivo:
ita quod filius eius naturalis esse possit. ff. e.
ti. adoptio. II. Effectus adoptionis est ut
ille qui adoptatur persona eius fuit censeatur. Ita
etiam ut ab intestato succedat. ut. C. e.
t. l. penult. Item arrogatus et eius fi-
lii vel nepotes si quos in potestate habet. tran-
seunt in potestate arrogantis. quod non est in eo qui
adoptatur. Item alia est differentia
inter eum qui arrogatur et illum qui adoptatur.
quoniam pater arrogator tenetur relinquere filio ar-
rogato quartam partem omnium bonorum que habet.
sive in testamento sive cum eum emancipaverit.
Sed pater adoptator filio adoptivo nichil
tenetur relinquere nisi velit. ut C. e. t. l. i. et l.
‖ in principio
penult. Nascitur ex adoptione cognatio lega-
lis. Sed videamus que et cuius speciei. et quomodo et
qualiter impediat matrimonium. Notandum est quod eius so-
lum efficitur cognatus ille qui adoptatur
qui sunt in potestate patris adoptatoris. ff. e. t. Cum
in adoptionem. Species adoptionis sunt tres. prima
quasi descendentium. alia quorum ex latere
venientium. tertia que legalis vel affinitatis
dici potest. Prima que descendentium attenditur inter
me patrem adoptatorem et filiam meam vel
neptem adoptatam. Secunda quorum ex latere venien-
tium attenditur inter filium meum naturalem
et filiam meam adoptivam. Tertia. s. le-
galis affinitas attenditur inter me et uxorem
filii mei adoptivi. et illa inter filium meum
non adoptivum et uxorem meam. Cognatio
legalis in secunda specie impedit matrimonium quamdiu durat sive sit in
patris potestate. ea quoque soluta morte vel
emancipatione filii adoptivi vel illius postea non
impedit. ff. de cog. legali. C. i. xxx. q. iii.

filii eius qui in potestate arrogati erant. transeunt in potestatem
arrogantis. C. illud. ibi dicitur quod nec adoptare vel arro-
gare possunt qui generare non possunt. ut spadones. Sed contra
C. ult. Ibi dicitur quod minorem lx annis arrogare non debet quod
magis studere deberet liberis procreandis, nisi forte mor-
bus aut valetudo aut alia iusta causa subsit arrogan-
ti si postea coniunctam velit adoptare. Item femina
ex rescripto principis arrogare potest. Item lege [illegible]
dicitur quod mulier in potestate non habeat filios. In sola-
tium tamen liberorum amissorum conceditur ei a principe similiter
filium adoptare. et ut filium naturalem et legitimum
ex se procreatum habere. Adoptio est in his personis locum
habet in quibus et natura potest habere. l. penult. Item ne
articulum, ubi hec pro diversis voluntatis adoptionem vel
non successione ab intestato patris ex [illegible] adoptivi
defraudetur adoptatus. l. i. et l. penult. In prima
dicitur quod arrogator tam testamento quam si eum emancipaverit
arrogatum quartam partem bonorum suorum tenetur relinquere ei.
In l. penult. dicitur quod patri adoptivo licet si voluerit ei
relinquere in testamento filio adoptivo. Sed quidam ei debetur
hereditas ab intestato [illegible] legitimo vinculo [illegible]
Cognatio adoptionis. Ibi. sive necessarius quia adoptivus [illegible]
quem in familia mea est filiam. Item filius adopti-
vus potest contrahere cum filia illegitima patris adoptivi
videtur quod sic. quod filii illegitimi vel filia non sunt in
potestate patris. Instit. de nuptiis. § ult. Ex quo [illegible]
dicendum est de ea sicut de emancipata. Sed videtur
quod filius illegitimus non potest copulari filie
[illegible]. Credo sicut [illegible] quod filii illegitimi et filia ille-
gitima possunt contrahere cum filiis adoptivis quod [illegible]
.h. xxx. q. iii. et ibi. cum dicitur quod filii adoptivi non
potest contrahere cum filia naturali. Naturalis filius
vel filia appellatur quo ad hoc legitimus filius vel filia
legitima de legitimo. s. matrimonio nata. ad differentiam
spiritualis vel adoptivi filii vel filie. Alii filii naturales
dicuntur filii de concubinatu. ut. xxxii. q. iiii. liberi.
et c. i. Ibi dicitur. Omnia per adoptionem [illegible] sororem
quamdiu durat adoptio. inter me et ipsam nuptias
subsistere non posse. Item c. Ita diligere. dicitur Per
adoptionem filii [illegible] legales matrimonia contrahi non pos-
sunt. Item c. post susceptum. dicitur. quod leges [illegible] non
emancipatos adoptivos prohibent copulari.
Quid adoptivus qui non transit in potestatem
Ita diligere. post susceptum. In prima vero specie videtur

qui descenderunt ab eo et de-
satis legali affinitate
... omni tempore impedit et
dirimit. Item pater
adoptator non potest con-
trahere cum filia sua
adoptiva vel nepte
vel cum illa que fuit
uxor filii sui adop-
tivi etiam post emanci-
pationem. ff. de ritu
nup. Per adopti-
vum. infine. de imp.
c. q. ij. et iij. Sed et fi-
lius adoptivus post
mortem patris ado-
ptivi non potest contrahere
cum illa que fuit uxor
patris sui. ff. de ritu
nup. l. Adoptivus.
Et hec de cognationibus
carnali spirituali et
legali dicta sufficiant.

De impedimento criminis

Crimina
multa sunt
que impediunt
matrimonium contrahendum propter
eorum enormitatem,
sicut est incestus. xxxij.
q. vij. De incestuosis.
Qui dormierit. Concu-
bine. Item ille qui
uxorem suam interfecerit
aliam accipere non debet.
xxxiij. q. ij. Admoneri
non debetis. Item
ille qui rapuit sponsam
alterius. xxvij. q. ij. Sta-
tutum. Item ille qui
sollicitando matrimonio, vel
filium de sacro fonte suscepit ut possit separare coniugem
a thoro maritali debito et copia sui. xxx. q. i. de eo autem. Item ille qui interfecit presbyterum. extra
de pen. et remis. c. i. presbyterum. Item sollempnis penitens. xxxiij. q. ij. de his autem. Item qui in
nece alterius ... et forte aliqua alia impediant matrimonium contrahendum generaliter; tamen si adolescens
fuerit et timet de incontinentia, cum eo dispensari potest. xxxiij. q. ij. Admonere.

adoptatus potest contrahere cum filia legitima patris adoptivi. C. eodem. h. notatur. xxx.
q. iij. In prin. quod adoptio que non est arrogatio non impedit matrimonium inter filios. Quoniam qui adop-
tatur non transit in potestatem adoptantis, non impedit matrimonium cum filia naturali.
Quam arrogatio impedit quando dicitur adoptio. Sed et ea soluta non impedit. Alii
dicunt quod adoptivus qui non transit in potestatem adoptantis non potest copulari filie
adoptantis, quia etsi non transeat in potestatem eius, acquirit tamen ei iura quedam
ex adoptione que dissolvuntur per emancipationem. C. de adopt. l. penult. §. Dicimus autem
iura et canones indistincte loquuntur de adoptione, non distinguentes inter arrogatum
et adoptatum. Vide ... ad hoc ... causam. Item si filii adop-
tivi possint inter se contrahere. Et responsum est quod non, ... sicut
sicut notatur h. xxx. q. iij. Ita sicut et spirituales filii alicuius possunt inter se contrahere
et spirituales cum adoptivis. Item si adoptivus contrahat cum adoptante cum
filia legitima adoptantis, ... nisi ... Quidam dicunt quod non.
Sed h. notatur contra, cuius opinioni standum est quo ad hoc. Etiam adoptivus filius
si emancipetur, tamen que patris adoptivi uxor fuerat non potest ducere, quia non licet locum
habere. Item ... filium adoptavit, uxorem eius que est ... non ... post
emancipationem filii ducere potest, quia alii non fuit. C. l. ij. ... Ubi itaque cum
... adoptionem filia aut neptis esse ceperit, non potest uxorem ducere quia ...
Crimina. Hic agitur de quarto impedimento quod est crimen. Emancipatus.
Que crimina impediant matrimonium contrahendum. Nota quod hos usus ... perpetuo
... quod necantur ... patrimus ... incestus. Raptor. Sollempniter penitens. Ce...
... et ... rigore iuris. Qui dormierit. In hoc casu ille qui
dormierit et in illo Concubine. Hic de incestu cum consanguinea vel cum dua-
bus sororibus aut duobus fratribus, vel cum patre et filio, vel cum vetula ... sicut
cum nepte aut novercha, aut nurru aut consobrina, aut filia avunculi aut
cum vetula aut ... non debet, nisi sit adolescens. Vide illo c. Interfectores.
Statutum vel ... Ibi dicitur quod raptor sponse alterius sine spe coniugii maneat.
De eo autem. Ibi dicitur quod in ... qui filium proprium de sacro fonte sus-
cepit ... manere cum uxore ... non
non contrahat. Interfecit. ... xij ... presbyterum.
De his. Ibi dicitur ... pacta ... voluptates ... deinde
appetere ... contrahere ... Admonere. Ibi dicitur quod coniugatus solus propter penitentiam mortua uxo-
re non debet transire ad uxoris concubitus vel amplexus. Deberet. Sed
... quo ad hoc ... sacerdotis.
... de consuetudine hodie quo ad hoc non servatur iste rigor quia ... petatur
dispensatio ... Antiqui. Ibi dicitur quod adolescens coniugatus ...
... penitentie ... contineri non potest ... Verecundat ad ...
coniugium. In c. In adolescentia dicitur quod adolescens sollempnis penitens ...

credo

so. vel sic

et expone sollempnis i.
sollempniter penitens non debeat

In adolescentia.

Ex. de eo qui cog. consan. ux. s. Ex litteris. Item si solo
quamvis sint multa crimina sicut supradictum
est que impediunt matrimonium contrahendum, nulla tamen et que contractum
dirimant nisi tria. Primum est si aliquis adulteratur
cum aliqua coniugata
et ipsi vel ipse machi-
natus fuerit in mor-
tem uxoris ipsius
adulteri cum effectu
vel sibi coniunxit postea
ipsi adulteri in ea cum
contrahere non debent
et si contraxerint penitus
sunt separandi. xxxi.
q. i. Si quis vivente.
Ex. de eo qui duxit
in matrimonium quam poll-
uit per adulterium. Super
hoc. Significasti.
Veniens. Secundus
casus est si promisit a-
dultere adultera quod
ducet eam post
mortem legittimi
mariti eius vel post
mortem uxoris
ipsius adulteri.
xxxi. q. i. Relatum.
Et in omnibus

† uiri ipsi adultere. ul' in mortem ††

[illegible] concubinam vivente illa, copulam uxoris elegit [illegible]
fornicatur videtur [illegible] [illegible] [illegible]. Item [illegible]
Ex litteris. de quodam qui desponsata puella ipsius
[illegible] eius postea cognovit et postea filia [illegible]
[illegible] quod tamen ipse [illegible] [illegible] debent ad [illegible]
[illegible] consolare. Secundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] primi viri [illegible] [illegible] cum viro [illegible]
[illegible] est. Statim si [illegible] [illegible] de lapsu carnis non timeatur. machinatus cum effectu [illegible]
quod mors [illegible] [illegible] [illegible]. Si autem venenum propinavit vel alter [illegible] [illegible]
et non est mors [illegible] non dirimet matrimonium postea contractum. Simul conveniunt. [illegible]
Si non eo [illegible] occidit eum [illegible] in bello vel aliis [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] xxxi. q. i. Si quis vivente. Quocumque tamen vel quantumque cum [illegible] [illegible]
dirimunt matrimonium postea contractum, si ad hoc [illegible] ut eam duceret. [illegible]
vel mandavit vel consuluit [illegible] [illegible] est. [illegible] ad [illegible] [illegible]
notatur in eadem [illegible]. [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] licet in maleficiis
[illegible] [illegible] [illegible] et mandato [illegible]. [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod non dirimetur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod tamen eam non polluit vivente viro
[illegible] [illegible] eam habere uxorem. [illegible] videtur quod non. [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] nulla fit mentio de pollutione adulterina; [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] timorem fidei [illegible] [illegible] [illegible] inter [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in captivitate viri [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] xxxi. q. i. Relatum. [illegible] [illegible] [illegible] fit mentio de adulterina pollutione
et etiam magis [illegible] dicit. Si aliquis adulteretur cum aliqua coniugata [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] adulterina pollutio non dirimetur matrimonium et illa [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] adulterantibus cum uxoribus
[illegible] [illegible] [illegible] ad hoc ut matrimonium dirimatur [illegible] machinatio [illegible]
[illegible] adulterium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] quod machinatio mortis cum effectu sufficit ad dirimendum matrimonium [illegible] [illegible]
pollutio adulterina. Arg. capitulum illud [illegible]. [illegible] nulla [illegible] fit de [illegible]
terina pollutione. Et [illegible] [illegible] hoc [illegible] videtur [illegible] dicto quod sufficit ad dirimendum matrimonium quod aliquis [illegible]
coniugate de contrahendo matrimonio [illegible] [illegible] polluit eam per adulterium. Si quis vivente. Ibi dicitur quod si quis
adulteratur cum aliqua et postea ducit eam mortuo marito non poterit cum ea remanere. Si autem vir et
mulier viri qui mortuus fuerat [illegible] [illegible] necetur uxorem. [illegible] [illegible] hoc. dicitur quod si adultera machina-
ta fuerit in mortem uxoris illius cum quo adulterabatur [illegible] fidem dederit ei adulter quod ei defuncta
[illegible] esset ducturus, copula tamen [illegible] est prohibenda. [illegible] Significasti. dicitur de quodam qui dimissa [illegible]
re legittima ad [illegible] [illegible] quam uxore mortua desponsavit, quod [illegible] est matrimonium [illegible] in
mortem uxoris sue machinatus vel si ea vivente ei fidem dederit de matrimonio contrahendo. Item
[illegible] Veniens. dicitur de quodam qui uxore dimissa aliam [illegible] [illegible] duxit uxorem, quod mortua [illegible]
illam superductam denuo potuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adulter vel ma-
chinatus fuerat in mortem uxoris [illegible] fidem. Id intelligas de [illegible]. [illegible] [illegible] fidem de-
dit in [illegible] [illegible] [illegible] promisit eam ducere. [illegible] [illegible] [illegible] xxxi. q. i. Relatum. [illegible] [illegible]
[illegible] et fide [illegible] [illegible] nomine fidei intelligitur [illegible] promissio [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] de futuro. [illegible] [illegible] fidei [illegible] adultere [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

precis capitulo. Tertius casus est, quando quis non prestat fidem
adultere de ducendo eam, sed preter ea alter du
cit et cum ea contrahit. quando plus est ducere quam fidem
dare de ducendo. extra de eo qui duxit in matrimonium
quam polluit per adulterium. Cum haec. et Significasti.
Si vero nullus istorum casuum intervenit et ad
ulter mortua uxore sua vel viro adultere
contraxerit cum ipsa quam prius polluit per adulterium,
non tenet matrimonium. ut in eodem c. de. Quod au
tem supra dictum est quod qui adulter dedit fidem ad
ultere vel contraxit cum ea vivente viro ad
ultere vel uxore adulteri, debent separari,
intelligendum est cum tam adulter quam adultera
scierunt impedimentum qui sic contraxerunt.
Si autem alter ignoravit tunc cum eo cum illo cum quo con
traxit esse coniugem, poterit cum illo esse post mortem
legitimi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de eo qui duxit in matrimonium quam prius polluit
per adulterium. Propositum. Veniens. extra de spo. Cum
apostolica. Item, illud quod prius nullum facit quod
secundum non valet, si durante primo matrimonio secundum
contrahitur, quod secundum matrimonium tenet. Item et legitimum.
Idem si non tenet etiam sed tamen putativum
non prestat impedimentum secundo matrimonio. extra de spo.
Veniens. extra de matrimonio contracto contra interdictum
ecclesie. Cum inhibitio in fine. Si tamen primum matrimonium
fuit contractum in facie ecclesie et alter coniugum divor
tium per ecclesiam celebratum vel contra in facie ecclesie
contraxit cum alia, precavit et debet agere primam,
sed prius in eo [illegible] ut [illegible] in [illegible] allegato.
Item extra [illegible] in fine de matrimonio contracto contra interdictum ecclesie
[illegible]. Pone quod aliquis mulieri coniuga
te cum qua non commisit adulterium dat fi
dem de ducendo eam post mortem viri
legitimi vel uxoris sue si ipse est coniu
gatus vel contrahit cum ea de facto. Numquid con
tract post mortem uxoris sue vel viri
adultere matrimonio contracto cum illa contrahere aut,
si contraxerit, numquid separari debent. Videtur
quod possit contrahere, quia nulla superius allegata
loquuntur quam adulter dat adultere
fidem vel contrahit cum ea. Sed quod non sit
[illegible]. Dictatum est supra in [illegible] novo quod cum
quidam fidem dedit uxori vel viro de ducendo

Ibi dicitur de illo qui adulteratus est cum uxore cuiusdam et eo
vivente dedit ei iuramentum de ea ducenda post mortem
mariti, quod non potest eam habere in uxorem mortuo viro.
Idem capitulo Significasti [illegible] Veniens. Quartus
casus est de homicidio. Quidam sine fide dederit
mechatur, coniuge viro suo prius morte connubia
sua [illegible]. Cum haec [illegible] illorum sciente ma
chinatur. Quartus est vel utrique vel alter tamen nesciret
impedimentum. Cum haec. Ibi dicitur quod vel in hoc casu separandi
est. Non obstante quod per decennium cohabitaverunt et decem
filios susceperunt. In fine. extra. Ibi dicitur de quodam qui dimi
sit uxore sua in adulterio deprehensa auctoritate ecclesie que
dimissa susceperat habitum monialem, ea adhuc vi
vente aliam superduxit et ex ea filios suscepit,
quod debent ab invicem separari. Vir tamen recepta prima
de adulterio potest aliam ducere. In eodem capitulo super hoc
significasti. Veniens. Propositum. Ibi dicitur de quodam
qui vivente uxore aliam sibi vel illam duxit, quod
mortua uxore voluit ab ea recedere, quod non mulier
divortium petat ad petitionem viri non se ex [illegible]
ne ipse viam [illegible] de suo dolo reportet. Veniens. Casus
s. e. Cum apostolica. Ibi dicitur de quodam qui simulans
et dicens divortium esse celebratum inter se et uxorem
aliam facti nesciam duxit. Postea lata est di
vortii sententia inter ipsum et primam uxorem, quod eo
non obstante pendente lite sinceri consenserunt
et ideo viro prima coniuge potuit in maritali
copula remanere. Item et legitimum. Vel etiam si quis contrahit
quod sunt [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
et contrarium. Ut cum quis dat fidem mulieri de ghen
do et postea cognoscit eam. In quo casu et si fo
rent [illegible] [illegible] quod [illegible] cognovit eam matrimonialiter
affectu, tamen quod [illegible] est ab ecclesia [illegible] ratione huius
[illegible] ad alios [illegible] non valet quod agitur. extra de spo.
Is qui fidem non fuit nisi [illegible] vel [illegible].
Quidam tamen dicunt quod ubi [illegible] fidem. Legitur
de fide data cum [illegible] [illegible] et non [illegible] recipere
de. Veniens. Ibi dicitur de quadam que [illegible] cum viro [illegible]
mota [illegible] quandam viro [illegible] alii publice
nupsit, quod [illegible] [illegible] ecclesie fuit separata a prima
et [illegible] [illegible] [illegible] traducta copulatur facie publice
secundo cum ea remanere. extra. Ibi dicitur de quadam
muliere que in sua absentia filiat [illegible] viro
desponsata super quo [illegible] cum [illegible] iudice mota
[illegible] [illegible] mulieri et viro [illegible] [illegible]

eam debent omnino separari. Alioquin si nec aliquid is-
post interuenerit carnalis copula quamuis uterque ip-
sorum pro eo quod in hoc grauiter deliquerint sit
penitentia iniungenda, non tamen est uitium quod cum ea
contraxerit post uxoris obitum. Extra de eo
qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. Si quis uxore.

dispari cultu

Sequitur de dispari cultu. De dispari cultu.
Sciendum quod si uterque eorum qui
contrahere uoluerint est catholicus et
alter hereticus, unus christianus, alter iudeus uel pa-
ganus. Quidam tamen ita distinguunt: aut fidelis
contrahit cum infideli iudeo siue pagano uel
heretico; aut fideles inter se; aut infideles et
postea labitur alter eorum in heresim. In primo
casu nullum est matrimonium, sponsalia tamen potest
fidelis cum infideli contrahere sub conditione ut in-
fidelis conuertatur ad fidem. xxviii. q. i.
§. Ex his sane. Quod tamen non oportet in
ueteri testamento prohibuit deus dicens:
Ne accipies uxorem de filiabus alienigena-
rum filiis tuis ne traducant eos post
deos suos. In secundo casu si ambo coniuges sunt
infideles, puta iudei et sarraceni, est matrimo-
nium. Sed si alter conuertitur ad fidem et alter
remaneat in iudaismo uel gentilitatis
errore, si infidelis non uult cohabitare fideli, uel
si uult cohabitare fideli non tamen sine iniuria
et blasphemia nominis christi uel ut ipsum pertra-
hat ad infidelitatem uel ad aliud mortale
peccatum, in istis tribus casibus contumelia creato-
ris soluit ius matrimonii erga fidelem et ideo
potest fidelis licite contrahere. Extra de diuor-
tiis. Gaudemus. Si uero infidelis uult cohabita-
re fideli sine aliquo predictorum, fidelis si uult
ei cohabitare bene facit iuxta monitum apostoli
ad Cor. i. vii. dicentis: Si quis frater uxorem
habet infidelem et cetera. Si autem non uult ei co-
habitare non est compellendus, tamen illa ui-
uente [illegible] contrahere non potest, quod dicitur
xxviii. q. i. Iam nunc. Sed contra, Extra
de diuortiis. Gaudemus. Sed hec quasi distinctio
dispar est: aliud est in iudeis, aliud in paganis
conuersis, quod iudeus conuersus ad fidem non de-
bet cohabitare, sed sarracenus uel paga-
nus potest, ut uidetur hodie.

ne precedente causa cum aliis contraxerint quod [illegible]
postmodum ad alia uota transierint, quod si aliud non obstat
non consensus defuisse quod [illegible] illarum [illegible]
processisse sed in [illegible] obsecuerint, quod si [illegible]
contracta sunt contra prohibitionem ecclesie non sunt sepa-
randa, sed penitentia sit iniungenda talibus contrahentibus. Extra
eodem titulo notatur xxxi. q. i. Relatum, quod ex quo sic
quis dedit mulieri [illegible] de ea ducenda [illegible]
[illegible] eam sine non uiuente marito [illegible]
eam habere uxorem. Sed contra hanc opinionem [illegible]
[illegible] illo capitulo Si quis uxorem, de qua [illegible]
Sequitur de [illegible] impedimento. De [illegible]
Ubi dicitur quod si fideles cum infidelibus fuerint copula-
[illegible] Item Extra Cum [illegible] quod [illegible] uxor filia
suam non det uxorem in ducto [illegible] [illegible]
[illegible] aut hereticam. Aut alienam a fide [illegible]
[illegible] ambo [illegible] sunt [illegible]
[illegible] Non oportet, dicitur quod cum hereticis non oportet [illegible]
[illegible] uel filias dare, sed et accipere si [illegible]
[illegible] se futuros christianos. Aliquid [illegible]
contrahi cum infideli sub conditione conuertendi [illegible] spon-
salia. Et [illegible] Porrigit, h. super [illegible] [illegible]
quod non [illegible] si dicat fidelis mulieri infideli [illegible]
[illegible] te in uxorem si fueris christiana, sponsalia [illegible]
inter fidelem et infidelem non ualent. [illegible]
sub conditione conuertendi ualent, et post [illegible]
opus est nouo consensu quod prius non sufficit [illegible]
[illegible] ad sponsalia tamen [illegible] Extra xxviii
[illegible] vii. Ad uota [illegible] transire [illegible]
[illegible] Ad peccata in [illegible] blasphemans
[illegible] ad uota faciens [illegible]
uel sic [illegible] blasphemare
uolentem [illegible] absque mora [illegible] uinculo [illegible]
[illegible] Ubi expresse [illegible]
[illegible] postea ad [illegible] uota [illegible]
Extra in illo capitulo Gaudemus non potest [illegible]
q. i. §. [illegible] Gaudemus. Ubi dicitur quod [illegible]
[illegible] ritu suo [illegible] repudiauit uxore(m)
non potest ea uiuente aliam ducere [illegible] ad [illegible]
[illegible] de predictis [illegible]
Non debet cohabitare. Sed uidetur [illegible]
q. i. Iudei. In hac opinione [illegible]
xxviii. q. i. §. [illegible] dicentes [illegible]
[illegible] si uxor eius non uult conuerti [illegible]
cohabitare cum ea sine blasphemia [illegible]

Idem iudicium in uxore. Extra de conversione infidelium et de divortiis. Item fidelibus. Extra eodem c. Interrogatum. Quid si cum infideles pagani contraxerint cum consanguineis suis in gradibus prohibitis. Numquid post conversionem remanebunt tales copulati? Dicas quod sic, quia apud infideles Christianae [illegible] non arctantur canonicis constitutionibus, et per baptismi sacramentum non solvuntur coniugia, sed crimina dimittuntur. Extra de divortiis, Gaudemus. Et in prin. xxxvi. d. Una tantum. Hoc tamen intelligo si contraxerint in gradibus divina lege prohibitis, de quibus Levit. xviii. Quid si infideles plures simul uxores habent et convertuntur? Numquid retinebit omnes aut quam ex omnibus retinebit? Dic quod prima tantum est uxor et illam solam potest retinere. Cum enim ab initio una costa in unam feminam sit conversa, Scriptura testatur Gen. ii. quod propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori, et erunt duo in carne una. Nec dixit tres vel plures sed duo, nec dixit adherebit uxoribus sed uxori. Patet quod nunquam licuit plures simul habere uxores, nisi cui fuit divina revelatione concessum. Per quam sicut Iacob a mendacio, similiter a furto Israelitae, et Samson ab homicidio, sic et patriarchae et alii viri iusti quos plures simul legimus habuisse uxores ab adulterio excusantur. Extra de divor. Gaudemus. §. Qui autem. Patet ex his quod si infidelis secundum ritum suum legitimam repudiavit uxorem, cum tale repudium veritas in evangelio reprobaverit, nunquam ea vivente licite poterit aliam, etiam ad fidem Christi conversus, habere, nisi [illegible] notatur s. e. §. [illegible] Extra de divor. Gaudemus. §. Qui autem. Sed numquid vir iam conversus ad fidem debet restitui uxori [illegible] per hoc reprobatum repudium spoliatae [illegible] restitutionem? Dicas quod non si ipsa adhuc remaneat infidelis. Extra capitulum i. cor. vii. Si non est in his [illegible] casibus [illegible] sed virum conversum ad fidem et ipsa conversa sequitur antequam legitimam ille ducat uxorem, eam recipere compelletur [illegible] Extra eodem Gaudemus §. Qui autem. [illegible] de divor. Gaudemus §. Qui autem. Quid si [illegible] coniugium [illegible] de tribus casibus [illegible] Extra eodem c. [illegible] matrimonium solvitur statim [illegible] quo ad secundum [illegible]

[illegible] ducere illa vivente; cum ipsa cum prima cohabitare non possit, et si velit. Quod dicitur aliud est in paganis, aliud in iudaeis, quia quando cum [illegible] Item [illegible] quod post mortem [illegible] ab ecclesia [illegible] contrahere [illegible] mortuo [illegible] non acquievit ecclesia dubium [illegible] [illegible] et hoc solum nisi [illegible] per deum [illegible] opido [illegible] ad [illegible] Idem [illegible] [illegible] quod [illegible] licet cohabitare cum uxore in infidelitate remanente si illa voluerit cohabitare sine blasphemia. Extra [illegible] xxviii. q. i. Iudaei. Sed dic quod tales [illegible] si infideles [illegible] noluerit cohabitare non tenetur [illegible] coniuges [illegible] fideles noluerint [illegible] ad cohabitationem. [illegible] intelligitur in eo casu cum infidelis non vult cohabitare sine blasphemia vel [illegible] ad peccatum mortale de infidelibus. [illegible] secundum ritum veteris legis inter fideles in gradibus a canone prohibitis non debet separari si conversi ad fidem baptizentur. Interrogatum. Hoc capitulum non est in corpore decretalium. [illegible] Iudaei [illegible] in coniugio ad fidem cum uxoribus [illegible] gradu [illegible] contraxerant possunt cohabitare et eas retinere [illegible] [illegible] compellendi ad [illegible] illi nolunt cohabitare cum illis non possunt illi contrahere cum aliis. Et si [illegible] fidei [illegible] possunt alias ducere. Gaudemus. [illegible] ubi [illegible] Item c. Una tantum. [illegible] in baptismo [illegible] tolluntur. Coniugia [illegible] non solvuntur. [illegible] divina data per Moysen. [illegible]

Quid si eodem momento contraxerit cum duabus [illegible] mulieribus [illegible] utramque [illegible] in uxorem [illegible] erit uxor [illegible] si forte [illegible] cum illa [illegible] In quo casu tenetur [illegible] sicut [illegible] testatur Gen. ii. [illegible] capitulo Gaudemus §. Qui vero repudiant. [illegible] libellum repudii [illegible] xxiiii. Reperitur [illegible] §. [illegible] si non vult cohabitare aut si cohabitans blasphemat aut trahit ad peccatum mortale. [illegible] Gaudemus §. Qui autem. [illegible] i. cor. vii. §. Quod si discesserit [illegible] Qui autem [illegible] praesentia [illegible] quo ad [illegible] quia non tenetur [illegible] de praecepto nec de consilio cum ea cohabitare vel [illegible] talis est.

Sed non quo ad ſtilum. non tamen demum cum contrahit cum alia uiuit. et ideo dixit apostolus. sed etsi uel soror non est subiecta. Subiectus seruituti in huiusmodi. et canon. Contumelia creatoris soluit ius matrimonii circa eum qui relinquitur. ideo dicit. Soluit matrimonium s. uinculum. i. obligationem seu seruitutem matrimonii. xxviii. q. ii. Si infidelis. Contra tamen aliter dicitur, alienum celi. Alia ex torque- [illegible] ratio casus. s. quum fideles contrahunt inter se et postea alter labitur in heresim uel in infidelitatis errorem non potest contrahere qui relinquitur. non distincto an fuerit carnalis copula uel non. Item contra. h. in textu cum maior appareat contumelia creatoris quam ibi. Res. quia matrimonium fidelium est ratum et in nullo casu [illegible] post dissolui. Sacramentum fidei quod semel admissum nunquam amittitur ratum efficit coniugii sacramentum. matrimonium uero infidelium non est ratum et ideo dissolui potest. h. in me. extra. de diuor. Quanto. Sed si catholicus

Ad illam. Alia remanet adhuc coniugem. Ergo contrahere. Similiter ante [illegible] postea in hiis casibus aliam ducere an expectandum est iudicium ecclesie. Et si aliquis [illegible] tum casuum est notorius potest contrahere non expectato iudicio ecclesie non quantum ad separationem [illegible] ab ecclesia. Si autem dubium sit de quolibet [illegible] torum casuum. Credo sic ut notatur. h. xxviii. q. ii. Si infidelis quod ecclesia sua [illegible] debet ad eam aliquos qui [illegible] [illegible] probationem [illegible] [illegible] posuit. et illa [illegible] aut si [illegible] [illegible] non [illegible] quod possit aliam ducere uel debet. Si tamen [illegible] uerum matrimonium [illegible] [illegible] in [illegible]. apostolus. i. cor. vii. In lib. ii. qui non uult [illegible] fidelis cohabitare uel non sine blasphemia uel qui [illegible] mortale peccatum. Canon. Quia iam. Si infidelis. [illegible] [illegible] quam notauit. h. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] religionem uel [illegible] [illegible] uxore remanente in infidelitate [illegible] cohabitare volente. Ergo. Oppo. h. [illegible] [illegible] est. quod debet moneri ut conuertatur [illegible] se uelle conuerti. Sed non [illegible] expectanda [illegible] dicitur se nolle [illegible]

contrahit cum heretica
baptizata uel e converso, te-
netur matrimonium. xxviii. q. ii.
Si disparem cultum si
[illegible]. Ex
eo patet dicit ambrosius.
xxviii. q. i. Caue christi-
ane. v. Caue igitur gen-
tilem aut iudeam
atque alienigenam
hoc est hereticam non
accersias uxorem tibi
etc. Non contra cum homi-
nibus hereticis misce-
re connubia. Dicitur
tamen. h. quod licet tale matrimonium
contrahi non debuit
contractum tamen tenet.
Sic tenet cum ex con-
tracto [illegible]
si ambo fuerint [illegible]
sacramento baptismatis.

[illegible] non expectabis [illegible] et si contradicit. Alii dicunt quod ea uiuente potest fieri monachus uel [illegible] [illegible] et [illegible] quod conuerti non uult. Sed si autem baptizatum [illegible] uxor [illegible] [illegible] [illegible] postea [illegible] eam recipere. Ergo. Et si [illegible] et eam cognouit, similiter [illegible] a [illegible] sicut ille qui post [illegible] uxorem cognouit eam. Sed ad primum dicit. h. quod tenetur eam recipere. Et ad [illegible] dicit quod non [illegible] a [illegible] quia [illegible] [illegible] et pena post dimittit in baptismo. [illegible] talis [illegible] non [illegible] uel aliquo ad aliquam penam. nec est [illegible] uxorem post adulterium eius. quia [illegible] ad puritatem baptismi [illegible] [illegible]. Si fuerit. i. Si [illegible]. Tenentur fideles nullo casu [illegible] [illegible] [illegible] copulam. Coniugii sacramentum [illegible] [illegible] [illegible] illo c. Quanto. [illegible] contumeliam creatoris qui [illegible] [illegible] cohabitare cum fideli uel qui [illegible] ad mortale peccatum ut dictum est. [illegible] cultum. Sed [illegible] possit hodie contrahere cum pagana. [illegible] quod [illegible] est prohibitum in neutro testamento [illegible] contractum [illegible] [illegible] [illegible] quia ibi est dispar cultus. Et hoc uidetur [illegible] quia hodie pagani [illegible] [illegible] et fere omnes sunt [illegible] [illegible] iudei [illegible]. Sed h. notatur. xxviii. q. i. [illegible] quod inter tales potest matrimonium contrahi [illegible] disparem cultum non [illegible] [illegible] inter infideles et inter fideles. [illegible] [illegible] prohibitum. Et quod [illegible] non [illegible] adeo [illegible] inter fideles [illegible] [illegible] [illegible] non possit. Dicitur tamen. h. [illegible] notauit [illegible]

ut in illo c. Caue christiane. Sed pone quod iudeus [illegible] uel hereticus non baptizatus [illegible] baptizari non fuerit aliquis uel aliquis qui est baptizatus [illegible] [illegible] [illegible] dimissa [illegible] [illegible] baptismo. [illegible] similiter post [illegible]. [illegible]

[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

Al. Athenam

contrahere vim cum xana. dicit. h. q. ii. c. Quia tanta olim sacramentorum est. xxxii. d. c. Si. Et optime facit ad hoc illud Pauli. Caue x. Si xana sit. Quod est sacramentum non non alio initiatur sive sacramento lusitis.

De impedimento violentie sive metus.

Circa impedimentum violentie sive metus procedendo quod ex sui natura et sua consuetudine excludit matrimonialem consensum excludit. Nam ubi metus vel coactio intercedit non potest consensus habere locum. propter quod cum in matrimonio solo consensu contrahatur. xxxi. q. ii. Sufficiat. Extra de spon. Cum locum. Inter quos ita vi et vi indigna est dicta. et inter metum et metum. Extra de spon. De muliere. Ideo videndum est quis sit vicium coactio. et quis metus. Et violentia excusat. et quis metus. Vis est maioris rei impetus qui repelli non potest. ff. quod metus causa. l. ii. § ult. Metus est instantis vel futuri periculi mentis trepidatio. ut ead. l. dicitur. Ut autem scias quis vis vel metus excuset. Nota quod coactio sive vis alia levis alia violenta. Levis non excludit consensum matrimonialem. Violenta consensum excludit. xx. d. i. Prohib. Extra de spon. Veniens. ii. xxxii. q. ii. c. i. et ii. Quid sit violenta coactio patet. Si cum quis capitur vel est incarceratus ducitur vel ligatus. Extra de his que vi vel metu causa fiunt. Sacris. Item metus alius cadit in constantem virum alius non. Ille qui cadit in constantem virum excusat et excludit consensum matrimonii. Extra de his que vi metusve causa fiunt. Perlatum. Ad audientiam. Sacris. Extra de spon. Veniens. ii. Dicitur autem metus excusare et cadere in constantem virum dicitur metus mortis et corporis cruciatus. Extra de his que vi metusve causa. Cum dilecti filii. Item metus stupri et similium. ff. e. t. Nec timorem. Isti quidem baptizati fuerunt et lupos sanguinis. dict. h. ff. illud c. Cumque. Sagitta. Ideo videtur hoc minime esse quod ad hoc quod ille aliter coactione processio lupum. ff. ubi dicitur quod lupus ordine plorem est. et non valet.

Circa impedimentum hoc agit de septimo impedimento quod in uno applicatur quod vis. i. violentia. Sufficiat. Ubi dicitur quod ad matrimonium sufficit solus consensus. Idem est. Cum locum. dicitur quod in solo consensu contrahitur. Idem est. De muliere. dicitur quod recte vim et vim est dicta. In ead. le. ff. e. le. i. Veniens. Et sic per animas illorum. ubi est de talibus servis non habens gratiam metus. Vel. Ideo diligam te vel filia illorum. Ubi dicitur quod excusatur quis per coactionem absolutam conducitur de idolatriis. Cum autem ipse metum timuit cum sic fecerunt et culpam. Quod metus ille culpam allevieret. Idem est. Veniens. dicitur de quodam qui postquam dederat fidem cuidam mulieri de contrahendo postea copulatus est dicebat contrahere cum alia propter illum de qua si prima cas. vim post fidem datam remaneret cum ea. Magis remaneret cum illa non metu coactus qui posset cadere in constantem virum desponsavit eam. Capit. i. et ii. In primo dicitur de quadam puella que nolens et flens et pro viribus renitens a patre coacta et volente eo nolente matrimonium et penitus desponsata. Si in contrarium renitens aliud sponso. Veniens. Si voluit accipiat. In sequenti dicitur de quadam que sub avo per nuntium matrimonium cum juramento promissa. Quia si ipsa consentiat non est ei licita matrimonialis juncta et renitens. Sacris. Ubi dicitur quod qui per coactionem contrahit excommunicato non est excommunicatus. Quia ex premetu inductus hoc faciat. hoc metu culpa attenuetur. excommunicatorem incurrit et mortaliter peccat. Dicunt non timuit. Perlatum. Ubi agitur de quodam qui metu mortis monasterium intravit. professionem fecit quod metum mortis hoc faciebat. Et quod quia vellet exire postmodum vero mortuo exiit et aliam nupsit. Ubi dicitur quod si liqueat probatum fuerit quod monachus non timore mortis monasterium intravit. Aut quod fecit postmodum ratum habuit compellatur redire ad monasterium. Idem est. Ad audientiam. dicitur de quodam qui propter metum mortis coactus fuit intrare quod ecclesiam suam

religiosam et hoc resignavit eam. quod si constiterit ipsum coactum fuisse tali metu qui potuit et debuit cadere in constantem virum restituatur ei ecclesia sua non obstante illo juramento. Si non ad non repetendum sed ad retinendum tenebatur. Sacris. Extra e. t. Veniens. Extra e. t. Cum dilecti. Ubi dicitur de quibusdam canonicis qui voverunt et iuraverunt quod regulam canonicam [illegible] observarent et translationem sue ecclesie ad ordinem illorum non impedirent et postmodum veniunt quod parati fecerant et propter eum silentium sibi non obstante violentia quam illatam sibi dicebant. cum non metum mortis vel cruciatum corporis continet et ideo non debuit cadere in constantem virum. Sacris.

§. i. ii. iii. Ex istis .iiii. modis de metu
.iiii. in duobus versibus comprehendas. Ex-
cusare metus hos posse puta quia necessarius:
stupri, sive status, verberis atque necis. Et
Nota quod talis metus cadere in virum qui non di-
citur cadere in alium, quia non est virile hominem
clare dignitatis in urbe timuisse. Item quia ter-
[illegible] militis metum timeat. Et quod metus
cadit in constantem virum. xxxi. q. ii. lotharius. Utrum
si [illegible] valeat, repelli debere
suspectos, contra eum est. ut ibi dicitur. Et hic videtur
ex diversitate personarum et locorum iudicabitur quis
sit metus. et iudicabit iudex aliquis intelligens.

No.

Item. Nota quod quantumcumque sit metus vel viole-
ntia in contrahendo, si mulier que allegat
metum steterit per annum et dimidium cum mari-
to vel consenserit in carnalem copulam, non debet
postea audiri si allegat metum vel violentiam.
extra. de spon. ad id quod. extra. qui matrimonium accusare
pos. insuper. adiecimus. extra. de condi. appositis in
[illegible] pollu. per adulterium. Significavit.

Nunc de impedimento ordinis

Nunc de impedimento ordinis agendum est.
Ad quod nota quod clerici in .iiii. maioribus
ordinibus constituti, item si sint monachi vel
regulares canonici
vel alia religione
vel continentiam pro-
fitentur, licite
possunt contrahere.
d. xxxii. [illegible]
[illegible] xxviii.
d. de his. extra. de cle.
coniu. c. i. ii. iii. Si
vero in sacris ordinibus est
constitutus aliquis [illegible]
[illegible]
[illegible]
non potest. [illegible]
[illegible] d. xxxii.

Ubi dicitur quod timor infamie vel [illegible] non excusat [illegible]
vel si quis metu [illegible] aliquid meruerit [illegible]
in adulterio vel furto vel flagitio alio deprehensus [illegible]
aliquam ut se coniugaret, ad hoc etiam pertinet [illegible]
in mortem vel vincula vel [illegible]. Item [illegible]
sit [illegible] deprehendatur ad [illegible] coniugaret [illegible]
etiam pertinet [illegible] prodetur [illegible]
[illegible] illud potuit pati [illegible] tertio. Ubi dicitur quod
[illegible] metus [illegible] est. Item [illegible]
[illegible] vel [illegible]. Hec [illegible]
[illegible] metus [illegible] mortis [illegible]
Non est virilis [illegible] legis. Non est virilis [illegible]
[illegible] est de illo [illegible] lotharius. Vel [illegible] lotharius
allegabat se metu cuiusdam militis [illegible]
[illegible] metu [illegible] hominis [illegible]
[illegible] hominem clare [illegible]
[illegible] dicat se timuisse in urbe [illegible]
[illegible] dicat se [illegible] militem timuisse [illegible]
lege. Non est virile. Annum et dimidium [illegible]
de [illegible]. Si tamen iudex arbitrium [illegible]
[illegible] debeat pro [illegible] consensisse
Ad id quod. Ubi agitur de quadam puella [illegible]
[illegible] tradita [illegible] viro [illegible]
postea per annum et dimidium cohabitavit ei [illegible]
compellenda est redire ad eum nec est audienda [illegible]
velit probare quod non consensit in eum. [illegible]
[illegible] excludatur [illegible] Insuper. de [illegible] de quadam puella [illegible]
[illegible] et postea [illegible] ad etatem [illegible]
[illegible] si velit probare quod [illegible] dissensit; quia ex quo [illegible]
semel [illegible] carnali copule consensit ex [illegible]
Significavit. Ubi dicitur de quodam quod [illegible]
[illegible] et quod post [illegible] cognovit [illegible]
[illegible] postea duxit. aliaque [illegible] ad eam [illegible]
[illegible]. Item si [illegible] coactus et metus [illegible] posset cadere in constantem virum
[illegible] tamen sic compulsus factus est volens. [illegible] Item [illegible]
sic [illegible] de coacto [illegible] consensisse si probetur [illegible]
[illegible] coactus [illegible] factus est volens et consentiens [illegible]
[illegible] postea [illegible]. Item [illegible] xxxi. q. i. [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] coactus promisit vel iuravit se facturum aliquid quod observare [illegible]
[illegible] observandum est. Item [illegible] compulsus gravissimo metu [illegible]
ista [illegible] accipio te in meam [illegible] proferre velit. [illegible] est [illegible]. Item [illegible]. Non est [illegible]
[illegible] consentit [illegible] metu [illegible]. sicut notavit in predicto loco [illegible]

Nunc [illegible] hic agitur de octavo impedimento. post [illegible] continuam [illegible]
Decimo octavum impedimentum [illegible] capitulorum [illegible] quia plana [illegible]

... qui eorum rectores · conuitescant · placuit · ex.
q̄ cle. uel uo. in̄ 9ūe. poi. c. i. li. ii. De hac
in. Rx. quedam utilia i suma de penitentia i ti. de
voto. §. Item. Quid si maritus. De impedi

Sequitur de impe dimento ligationis
dimento ligationis. scilicet cum quis alteri
coniugio uel sponse est alligatus.
Hoc impedimentum sic ualidum fuit, quod nunquam si
per ab ecclesia aliquo dispensaretur. Nunquam enim alli
gatus uxori potest uel potuit aliam ducere
aliam accipere · nec umquam hoc licuit · et si quis
hoc fecerit · adulterium committit · nisi cum di
uina reuelatione et instinctu sicut sanctis reuelatum
fuit · ut patriarchis · Ex. de diuor. Gaudemus.
§. i. et. ii. de clandestina cultu. §. Quid si infidelis.
Sed quid si aliquis ligatus per sponsalia alii per
iuramentum? Quid iuris sit in utroque casu videamus.
Et primo de sponsalibus. Et est notandum quod si a
liquis contraxit sponsalia per uerba de futuro, non
debet contrahere cum alia, nec illa cum alio. Et si
contraxerit tamen sponsalia alia per uerba de
futuro debet dimittere secundam, et redire
ad primam. Si uero contraxit cum secunda per uerba de
presenti, uel per uerba de futuro et sequatur
carnalis copula, debet stare cum secunda, et
agere penitentiam de fide mentita. Ex. de spon.
duorum. c. i. Ex. de spon. sicut ex litteris. Et quod
minus dictum est hic de materia hac, dicetur
infra ad plenum. §. i. ti. de spon. §. ult.
Si uero matrimonialiter est alligatus uxori, scilicet
quia contraxerunt per uerba de presenti, si non
est per carnalem copulam una caro effecti, potest
alter altero etiam inuito transire ad religi
onem, et qui remanet potest contrahere cum alio.
Ex. de con. coniu. Uerum ex publico. Ex. de
spon. du. Licet preter solitum. Si autem
iam sit secuta carnalis copula inter
eos, nunquam licet uiro dimittere uxorem
uel uxori dimittere uirum, nisi propter for
nicationem, et tunc post eam dimissionem
neuter ad alia uota transire potest, et si dimiserit, reconcilietur uxori aut maneat sine uxore.
Et si aliam duxerit, in eo habitur xxxii. q. vii. c. i. ii. et iii. Pone quod uxor cre
dit uirum mortuum, et contrahit cum alio. Dic quod quamdiu ita credit, si ille recipit
excusatur ab adulterio et fornicatione propter ignorantiam facti, et filii si quos ex secundo aut
recipit, iudicantur legitimi. Sed statim cum uenit sponsus primus, debet recedere a secundo, et redire ad primum.

Sed pone. Hagit de nouo impedimento. Aliam
accipit uiuente prima. Gaudemus. Ibi dicitur quod
patriarche et alii uiri iusti qui plures habuerunt uxores
sunt excusati ab adulterio diuina reuelatione. Si
contraxit cum iuramento interposito. Et secutus carnalis
In quo casu et ecclesia non uult tamen per iuramentum uinculum nisi dis
pensatio uel secutus carnalis copula animo consummandi matrimonii
uel animo fornicandi uel utrum ab initio intendebat
eam decipere an non. Quia in omnibus his casibus ecclesia
non admittit probationem in contrarium, sed ligatos qui
surgit ex fide data et carnali copula subsecuta
et presumit ualidam ad contrahendum ex constitutione ecclesie
impedit aliud matrimonium contrahendum, et dirimit iam contractum,
quod uirunt utrique illorum. Ex. de spon. Is qui fidem.
Quidam tamen intelligunt illam decretalem de fide data cum
proposito contrahendi, absque animo decipiendi et fraude.
Ex. §. de matrimonio. §. Pone quod aliquis et. §. De impe
dimento criminis. Item si quis quis. c. i. Ibi dicitur quod
qui post sponsalia de futuro uel contrahit cum alia, remaneat
cum secunda, et agat penitentiam de fide mentita.
Si autem contrahit per uerba de presenti cum prima, si aliam postea
duxerit, dimittat eam et reuertatur ad primam.
Et eadem sententia facilis est ex preiudicio. In illo casu sicut
ex litteris. Uerum ex publico. Casus horum capitulorum. §. de
spon. §. ult. uidendo. Licet preter. Ibi dicitur quod post
initum de presenti matrimonium, illud matrimonium si nondum
sit ab eo in uinum debet separari, et si secuta fu
erit carnalis copula, contra ordinem iudicio ecclesie
quo ad cohabitationem et exhibitionem. c. §. ii. iiii.
Ex his omnibus capitulis habetur expresse quod dictum
est supra communi probabilius. Denique si causa esset
ignorantia. Ad primum ueniat. Audite tamen ecclesie
sicut notatum. h. sup. illud c. Ex parte bellicam.
Quid si de nocte redeat maritus non cognitus
adeundi iudicium ecclesie. Respondeo. h. quod ea nocte
debitum potest utique denegare sine peccato. credo
dicere tamen quod audita prima in hoc casu post reuene
rat primus. Et si ecclesia nollet eam separare a secundo, potius
debet pati excommunicationem quam remanere cum secundo;

Que si non faciat adultera iudicatur. xxxiiii. q. ii. Cum per bellicam. Cum in captivitate. Si virgo. Sed quid si non revertatur et sit tamen eum vivere, quid faciet? Posset exigere debitum a marito quem accepit, sed ei exigenti reddat. Extra de sec. nuptiis. Dominus ac redemptor. Item pone quod vir suus in exercitu contra Sarracenos vel in regionem longinquam non revertatur, nec scitur utrum sit vivus vel mortuus. Quid faciet uxor? Dico quod quantumcumque iuvencula sit, expectare non potest donec sit certa de morte mariti. Extra de spon. In presentia. Et 33. q. Cum aliquis (?) ... Item pone quod vir iuravit illi sub quo militavit vel alicui sociorum quod mortem eius vindicaret (?) et postea uxor mariti statim hoc nubere potest. Extra de sec. nuptiis. Cum illa.

De publice honestatis iustitia

Postquam vidimus de impedimento ligationis, videamus de publice honestatis iustitia. Quod impedimentum est ab ecclesia introductum propter eius honestatem. Cuius due species erant olim: una que contrahebatur ex sponsalibus, altera ex nuptiis, et hec est hodie sublata de medio. Extra de consang. et affi. Non debet. Alia que contrahitur ex desponsatione, puta si aliquis desponsavit puellam septem annorum vel ultra, et licet eam non cognoverit, tamen nullus de consanguinitate eius poterit eam habere in uxorem, nec ipse aliquam eius consanguineam. Extra de spon. c. i. Iuvenis. Ad audientiam. Extra de desp. impu. Continebatur. Quod intellige secundum dictum Decretalium, que dicunt: ante septennium contracta sponsalia nulla iudicantur et contra ... nec prestant aliquod impedimentum nisi post septennium ... confirmaverit sponsalia expressa. Extra de desp. impu. Litteras. Accessit. Extra de spon. Quod pone quod puer ... Quid si sponsalia non tenuerunt quia de iure, de facto tamen gesta fuerunt, ut quia desponsavit aliquis consanguineam suam, vel monachus vel clericus in sacris ordinibus constitutus, vel frigidus vel perpetuo maleficio maleficiatus vel secutus desponsat de facto aliquam, sic talia sponsalia quamvis nulla sint prestant impedimentum, consanguinei eius non possunt contrahere cum talibus. Extra de spon. ... Idem si graverunt non teneat nihil. Ad hoc dic. h. quod plerique cum eo sentiunt quod ubi per tales

[Gloss:] habet quod ad communionem. Quod si post reditum primi ... cognosci debet sciens ... compelletur primi ... Credo. h. quod non compelletur eam recipere ... arcet vir ... eam ... tamen primi viri ... faciat ... ex ignorantia ... et nec excusat eam. Quod si quis putans virum suum vivere et revera mortuus est ... Scire. h. ... Cum per bellicam ... quod si illa credens ... contraxerit cum alio ... vivente illo ... non ... quia non maritali affectu sed adulterio ... Item ... de illo qui contraxit cum aliqua quam putat esse consanguineam suam, et non est. Ergo credo ... dicit. h. ... contraxerat ... Extra de ... recepta est ... distantia ... Ex remotione ... hospitalitatis ... recipiat ... Cum in captivitate ... quia illa que de captivitate rediens ... vivo ... cum alia ... Si virgo ... si ... erit adulta ... Nam adultera ... cum alieno ... Ex ... et ... vita ... ad ... dubio ... Deleto ... In ... non potest post septennium ... metu ... de illo ... addit ... tales ... certum ... de morte ... Quod si ... sit ... h. ... quod sufficit ... cum fama ... sola fama ... sufficientem ... Item ... post captivitatem ... maritus est mortuus

vel similium diu steterit vel sciverit et contrahens recesserit et statim ... de illo est. Quod illa habetur quia mortuo viro mulier soluta est a lege viri ...

parentum impedimentum consanguinitatis. Extra de eo cum quo habet ex parte ... extra de spon. Ad audiam. Et videtur ex parte sponsi de omnibus. xxvii. q. ii. Si quis uxorem desponsatam. Quidam desponsavit uxorem. Videtur in quarum dicta opposito inmutatur. Sed ad hec est quod affinitate que non contrahitur nisi per carnalem copulam. Sed et quod publice honestatis iusticiam que contrahitur per sponsalia per verba de presenti vel de futuro sive de iure vel de facto contracta. Excepto casu posito. Extra de spon. quod videlicet puer vel puella ante septennium sponsalia contraxerunt. Quia forte est [illegible] illo casu. Quia in talibus tamen affinitatem corpus est defectus.

De affinitate.

Dictum est de publice honestatis iusticia, que quibusdam visa est affinitatis species, quidam similitudinem. Et ideo consequenter de affinitate tractemus. Et videndum est quid sit affinitas. Quot sint genera affinitatis. Qualiter affinitas contrahatur. Usque ad quem gradum prohibeatur matrimonium. Affinitas est proximitas personarum ex carnali copula proveniens omni carens parentela.

Post hec agitur de x. impedimento, quod in iure appellatur honestas publice iusticie. Cum enim [illegible] per sponsalia de futuro sive per verba de presenti nuptiis non secutis, quidam habuit uxorem, que mortuo viro relicta eius fuit cum eo. Soboles nata ex illa sive nuptiis non poterat olim copulari alicui de consanguinitate prioris viri. Sed hec hodie sublata est per illud capitulum Non debet, nec ipse. Hec satis ex predictis sit et libetius capitulis, et ideo non pono in quarto capitulis casus. Et quidam ex ipsis posui in sup. de spon. c. Ex quo vide. Iuvenis accessit. Hoc casus. Vero c. de spo. c. Ex quo vide. Ut lector rogat te studio. Dicit hic et hic notavit. xxvii. q. ii. Si quis uxorem. De per causam scilicet de sponsalibus contractis inter consanguineos. Ad audiam. Ibi dicitur de quodam desponsata eandem virgo de qua prius eius iuravit quod si ille eam habere non posset uxorem, se in darent. Fiat eius ex parte de parentibus ex parte viri, quod solutis sponsalibus per eam consanguinitatis non permittatur implere quod iuravit de secundo contractu. Sed sponsatur ei prima per iuramento cauto, quia hec fuit sponsam habere non potest. Item c. Si quis uxorem dicitur quod uxorem desponsatam sive subarratam licet cognitam a sponso premortuo nullo consanguineorum sponsi post eum ducere et si duxerit separetur. Item c. Quidam desponsavit. Dicitur de quodam desponsata et dotata a quodam qui eam cognoscere non potuit, quod frater illius sponsi qui eam postea impregnavit non potest eam habere uxorem. De sive hec plane est de sponsalibus puris contractis. Quod si sub condicione fuerint contracta, ut si dicas: Accipio te in meam uxorem si dederis mihi c. vel si potuero de iure te habere uxorem. Puto hec sponsalia condicionalia inducunt hanc publice honestatis iusticiam. Et credo esse per iudicium quod cum eodem de matrimonio sit prohibitum, vel sic expresse quod hec sponsalia condicionalia inducunt hanc publice honestatis iusticiam. Item talibus si pueri ante septennium contrahant, quia in ea etate non consueverunt haberi discretio ... [illegible]

Dictum est. Hic agitur de xi. impedimento affinitatis. Si eam, sed tamen est illius capitulum quod si aliquis de aliqua consanguinitate cognoverit aliquam in matrimonium vel fornicando, nullus alius de illa consanguinitate potest illam habere uxorem. Discretionem causis hic capitulum et querere. Sed de matrimonio c. Et quod alias est. Non debet. Ibi revocatur prohibitio antiqua de coniugio in secundo et tercio affinitatis genere non de contrahendo et de sobole suscepta ex secundis nuptiis non maritanda cognatis prioris viri et de non contrahendo in quarto et in ulteriore gradu consanguinitatis vel affinitatis propter gradum. Item carnalem precedentem.

Hec carnalis copula. Hec dicit: quia tam per fornicariam copulam quam per legitimam contrahitur affinitas. xxxv. q. iii. Si quis cum. Extra de eo qui cognovit consanguineam uxoris sue. Discretionem vere sententia. Tria genera affinitatis fuerunt olim. Sed hodie primum genus tantum statuit secundum et tercium de medio sublatum. Extra de consanguinitate. Non debet. Primum genus affinitatis contrahitur ex persona addita consanguinitati per carnis copulam iuxta regulam que dicit: Persona addita persone per carnis propagationem mutat gradum et non genus attinentie. Ex persona addita per sobolem per carnis copulam mutat genus attinentie.

Sed in gradu. Verbis: mutat nupta genus, sed generata gradum. Et ut melius intelligatis, exempla in medium proponamus. Ecce ego et soror mea una consanguinitas sumus. Accipiat soror mea maritum uel amasium habeat. Per hoc uidetur, ipse per carnem est addita persona consanguinitati mee per carnis copulam, et mutato genere affinitatis, seu in gradu. Quia sicut soror mea est mihi consanguinea in primo gradu, ita et ipse per carnem est mihi affinis in primo gradu. Et quod dictum est de sorore mea, idem intelligas de aliis consanguineis meis, et de aliis consanguineis meis. Quia omnes mariti consanguinearum mearum michi affines in primo genere affinitatis et in illis gradibus in quibus uxores eorum attinent michi. Quod sic dicitur in libro gradu affinitatis consanguinitatis maritus est michi in primo genere affinitatis, et in tertio gradu. Et sic quia est mihi in tertio gradu consanguineus, est mihi in primo genere affinitatis et in tertio gradu, et sic de ceteris gradibus, quia hic gradus computantur inter affines respectu consanguinitatis sue, xxxv. q. v. porro. Et quod dictum est de maritis consanguinearum, idem per omnia intelligas de uxoribus consanguineorum meorum, que michi attinent omnes in primo genere affinitatis, et in illis gradibus in quibus mariti earum consanguinei sunt michi, et ego illis sum eis affinis in eodem genere et in eisdem gradibus. Item omnes consanguinei uxoris mee sunt michi affines in primo genere affinitatis et in eisdem gradibus in quibus sunt consanguinei uxori, et omnes mei consanguinei sunt similiter affines uxoris mee in primo genere affinitatis et in eisdem gradibus in quibus michi consanguinei, sicut hoc totum probatur extra de consanguinitate. Quod sic [illegible] xxxv. q. ii. sane. Et illud tertium genus affinitatis habebat olim prohibitionem usque ad septimum gradum inclusiue, sicut ipsa consanguinitas, xxxv. q. ii. de affinitate, nullus consanguineus, extra de consanguinitate et affinitate, quod super hijs, non. In summa uero non est pretermittendum quot gradus dicuntur esse in affinitate et computantur in ea ex parte consanguinitatis tantum. Vnde cum de affinitate aliquando questio proponitur, in quo gradu se attineant, recurrendum est ad personam illam qua mediante uentum est ad affinitatem; et querendum quoto gradu distat ab illa persona de qua agitur; secundum regulam assignatam, scilicet in ti. de cog. carnali, ubi ostensum est qualiter gradus sint computandi. Et quoto gradu distat in consanguinitate

Soluitur una consanguinitas, scilicet de una consanguinitate, affinitatis. Quia ille per carnem est affinis mihi in tertio gradu, sicut soror mea est consanguinea mea in tertio gradu. Ibi dicitur. Quod ego et soror uxoris mee in uno et eodem gradu sumus. Filii uero eius in eodem gradu erunt michi affines in tertio, et sic de ceteris. Et quia me ita oportet abstinere ab uxoribus consanguineorum meorum sicut a qualibet femina consanguinitatis mee. Quod sic [illegible] ibi dicitur quod licet omnes consanguinei uxoris sint michi affines, non tamen inter consanguineos tamen uiri et consanguineos uxoris ex coniugio eorundem uiri et uxoris nulla contrahitur affinitas, propter quod licite possunt contrahere; propter hoc pater et filius cum matre et filia, et duo cognati cum duabus cognatis, auunculus et nepos cum duabus sororibus. Quod sic [illegible] dicitur illud capitulum est quod uir ita debet abstinere a mulieribus parentum consanguineorum suorum. De affinitate eadem affinitatis ibi dicitur quod usque ad septimum generationem consanguinitatis obseruanda. Ibi dicitur quod nullus ex consanguinitate propinquitate sui sanguinis uel uxoris usque ad septimum gradum uxorem ducat. Et qualiter uir consanguineus [illegible] consanguineus uxoris sue iungatur. Quod sic [illegible] [illegible] capitulum [illegible] de consanguinitate. Sed iam scilicet de gradu quibus distat [illegible] suprascripto toto gradu distat a quo [illegible] usque ad [illegible] consanguinitatis [illegible] secundum genus affinitatis olim ita consanguinei [illegible] uxor [illegible] mei [illegible] gradu affinitatis [illegible] uxor [illegible] per carnis copulam [illegible] ille erit [illegible] affinitatis. Et ille [illegible] uetera [illegible] mortua [illegible] poterat [illegible] de consanguinitate [illegible] de priori uiri usque ad quartum gradum. Tertium genus affinitatis [illegible] olim contrahebat

hodie usque ad quartum gradum

ci

[illegible] affinitatis [illegible]

toto distant in affinitate. Item pone quod uxor tua que est tibi affinis per appositionem generat filium, et generat eum de consanguineo tuo. filius ille generatus est tibi consanguineus non affinis. Quia si generat filium de extraneo et non consanguineo, filius ille nichil attinet tibi per appositionem ubi ut dixi; quod autem tibi est uxor, quod affinis per appositionem. Item pone quod tu appositus sis consanguinitati eius si generat filium, ille erit tibi affinis sicut parens illius in eodem genere, set in alio gradu. Item pone quod licet inoriatur consanguineus quo mediante contrahitur affinitas, persona que superuiuit remanet affinis. xxxv. q. x. Fraternitatis.

Item contrahitur affinitas non solum per matrimonium set et per fornicarium coitum, dum tamen ordine nature. Quia non est ordinem hec est. Et si quis contra uas debitum aliquem polluit aliquam, non impeditur ob hoc alius de sua consanguinitate illam ducere in uxorem, quamuis talis pollutio enormis sit et dampnabilis. xxxii. q. vii. Adulterii. In contrario. Item de eo qui cognovit consanguineam uxoris sue. Discretionem. Et dicitur quod talis pollutio non facit sanguinis commixtionem nec carnis unitatem per quam contrahitur affinitas. xxxv. q. x. Fraternitatis. Quod si uir aliquis claustrum pudoris non tamen peruenit ad consummationem operis, cum eo quod super. est proximo dicitur; et supra eodem.

De impotentia coeundi. ‖ capitulum.

Inter alia impedimenta matrimonii impossibilitas coeundi maxime locum obtinet, tam ex sui natura quam ex constitutione ecclesie. Quando matrimonium aut eum suscipiendo prohibet aut cum contractum fuerit, impossibilitas coeundi utrumque remouet. Sed quia non omnis impossibilitas coeundi matrimonium contrahendum perimit uel contractum dissoluit, ideo ut plenius elucescat quid de iure fieri debeat in hac parte, uidendum est quid sit impossibilitas coeundi. Et sunt eius species. Et que impotentia coeundi impedit matrimonium et que non. Qualiter et quando dissolui debet ubi coeundi impossibilitas allegatur. Impossibilitas coeundi est uitium animi uel corporis uel utriusque, quo quis impeditur a carnali commixtione. Species eius sunt plures. Quia alia est naturalis impotentia, ut frigiditas in uiro et arctatio

secundum genus affinitatis fuit uir uxoris fratris mei. Item ille uiro per carnalem copulam aliam uxorem, mortua uxore fratris mei, illa erit in tertio affinitatis genere. Et illa, mortuo uiro suo, non poterit olim maritari cum aliquo de consanguinitate mea usque ad sextum gradum. Sed hodie sublata sunt per appositionem. Item pone quod per hec que apposita tue consanguinitati sit uxor fratris tui. De consanguineo tuo .x. gr. de fratre tuo nichil quo ad consanguinitatem uel affinitatem. Ipsa affinis tibi in .i. g. Et si uxoris tue erit ille tibi similis fratris uxoris tue. Fraternitatis. Ubi dicitur quod uno de coniugibus defuncto, non cessat affinitas nec debet. Et alia copula coniugalis affinitatem imponit copule absolute ualet de sua consanguinitate. aliquis quod eam polluit. ut et dicitur. De sunt. Non impeditur igitur filius suus. Et qui in nullo est ut soli cognati alicuius nullus eorum consanguineorum uiri posset illam habere uxorem. extra de eo ordinaria. Ad hunc etiam capitulum quod sanctus dicitur est. Item de Fraternitatis tue approbat etiam diuortium latum et quidam quia illam duxerat cuius antea sororem adulterio septentrione contractus sponsalibus. extra de ordinaria. Ubi dicitur polluat per commixtionem siue semel tantum siue pluries fiat et quamuis leuis. Fraternitatis. Ubi dicitur quod ex quo una caro sit uir et uxor et post alicui eorum propinque commixtione per carnalem. Et finaliter istud habetur. Et consummationem per seminis emissionem. Quod in uero de extraordinaria pollutione dicitur quod non generat affinitatem. Item si frangit claustrum pudoris uel tamen et emittat ille illa tamen non emittat, contrahitur nec affinitas per hoc conuictum. Item si non habet semen, ut dicitur extra de ordinaria quod non est ibi seminum commixtio non efficiuntur una caro. Unde consanguineus istius illam posset habere uxorem si de facto posset constare. Item si tali uero tamen non esset eodem sacramentis. Illorum uiduitate nec uir posset retinere in rare. illa non emissione. Et ideo quod dubium est certior uia est tenenda. prohibenda est ex toto copula illius mulieris cum consanguineis illius uiri. Ego credo sine preiudicio quod si mulier emittat siue non surgit affinitas ex tali coitu ex quo uir emittit.

Inter alia. Hic agitur de .xii. impedimento et ultimo.

In sup^e

Ethenda e lita

in muliere. Defectus etatis qui est in puero. Alia est arctitudinis vel casus aut maleficium quod fit per quem- dam maleficia et dicitur sortelegus factum. Ex. Si aliqua impotentia alia temporalis alia perpetua. Si alia alia temporalis et temporalis impotentia que est in puero non impedit quin contrahere possit. xxx. q. ii. c. i. Ex. de fri. et malef. Consideravit. Si autem impotentia in puero frigido que est perpetua, impedit illum contrahendum et dirimit iam contractum. xxxiii. q. i. c. i. et iii. Ex. de fri. et ma. Laudabilem. De arctitudine que in mulieribus est sciendum quod quando incepte ad virile amplexum ita tenuis est et tener sit arctata natura si potest ei subveniri beneficio medicine vel passionum vel etiam hominem, consequenter non impedit illum. Ex. de frig. et mal. Ex litteris. Item quod si per arctationem sit quod a primo cognosci non potest et per usum alteri cui postea copulata fuit fuerit idonea primo separanda est a secundo et reddenda primo. ex. de impo. coeun. Fraternitatis. Si vero sit talis arctatio quod ei absque periculo corporali subveniri non possit, impedit matrimonium contrahendum et dirimit iam contractum sicut ipsa frigiditas vel impotentia.

xxx. q. ii. c. i. Quod autem. Si puer contrahit cum puella que nondum est nubilis [illegible] ut in eodem cap. Consideravit. Si enim puer qui non potest reddere debitum non est aptus coniugio, sic nec impotentes qui non sunt apti ad uxores contrahendas. c. i. et ii. [illegible] de viro qui uxorem probare [illegible]. Si autem frigiditatem mulier petiverit divortium, quod si illa probaverit per iudicium quod vir sit [illegible] accipiat alium. Si autem ille aliam acceperit, separetur. [illegible] de eo [illegible] here quod petitur divortium quod si potuerit cognosci a viro quod si verum est septimam manu iuratam propinquorum quod non potuit carnaliter commisceri illa potest alii nubere. Si ille aliam duxerit, pacta quia de pluribus redditum quod separatim fiant [illegible] coniugium. Laudabilem. Sed dicitur ibi quod in predicto c. s. xxxiii. q. i. c. i. [illegible] frigiditas probari non potest cohabitent per triennium a tempore celebrati coniugii. Quod si non amplius cohabitare noluerint et mulier probare possit quod vir eam cognoscere non possit, accipiat alium. Et si ille aliam acceperit, separentur. Si autem cohabitare voluerint, vir habeat eam ut sororem et non ut uxorem. Si autem ambo fuerint [illegible] se cognovisse cum septima manu propinquorum vel vicinorum bone fame si propinqui fuerint, iudicetur ut petitur [illegible]. Sed quod illud est Laudabilem [illegible] de fri. et ma. c. [illegible] vel [illegible] Subveniri. Absque corporali periculo [illegible] entis nature et stature ipsius mulieris. Ex litteris. Ibi dicitur de muliere [illegible] que nupsit cuidam adolescenti xvi annorum. Cui cum debitum reddere non posset, ille illa tam gravem infirmitatem incurrit quod ei misterium operatum est ita quod a nemine cognosci non potuit. Et si illa viciatum aliud a natura incurrit [illegible] posset adiuvari liceat viro aliam ducere. Sed post cognoscere [illegible] et violentiam [illegible] sustinere modicam violentiam [illegible] graviorem cum corporali periculo non tenetur. Copulavit in eodem mal. Idonea [illegible] c. s. Quam constabit quod sit idonea primo. Et forte per incrementum [illegible] a quibus inspicietur tam ipsa quam ipse vir vel ad minus ipsa. [illegible] reddita potest fuerit et non fuerit eam aptam. Quod fiet. [illegible] Sed non primus postea repererit eam, restituetur ei non tamen semel [illegible] et sic usque in finem [illegible]. Sed quando non restituetur illi [illegible] primo remanebit cum secundo quamvis post primam [illegible] reperiretur [illegible] in eodem articulo tertio appellari non licet. ii. q. vi. [illegible] Quod si aliquis nullo modo potest cognoscere sine corporali periculo. [illegible] Ex. [illegible] fuit in [illegible] v. [illegible] h. [illegible] contrario sensu [illegible] ex alio ibi posito absque corporali periculo. Et [illegible] Ex litteris [illegible] nam exponentem [illegible] in hoc casu si per [illegible] soli secundo viro reddatur [illegible] primo non [illegible] restituetur primo sed remanebit cum secundo. Impedit. Sed [illegible] respectu cuius ei subveniri non potest absque periculo [illegible] ista est arcta. Sed [illegible] potest contrahi [illegible] tamen ea. Ex. h. dicit quod non [illegible] Sed [illegible] potest [illegible] Quod si autem [illegible] de secundo duxerit eam [illegible] reddere. Ex. [illegible] h. quod [illegible] nono consensu ad [illegible] quem tamen [illegible] intelligit [illegible] et postea carnaliter copulent [illegible]

Ex lib. Frigiditatis.

Dictum est de natalium impotentia. Sequitur de frigiditate videamus. Et primo de castratione. C. Cum quis habet secta virilia. Et in hoc summa tenendum est quod tales qui septi sunt ad reddendum debitum matrimonium contrahere non possunt sicut nec pueri. Extra de frig. et malef. Ad sedem. Et si contraxerint dirimendi sunt. Quamquam ... sunt matrimonium. Si non ... praecessit sectionem ... separatur matrimonium. Si vir factus sit septus ad reddendum uxori debitum. xxxii. q. vii. Illi qui. Et vere non contr. Quamvis fe... frigiditate ubi dicitur quod in multis casibus coniuges. Quod autem dictum est de sectione supervenienti quod non separat matrimonium intelligendum est de quolibet impedimento quod supervenerit non ... matrimonium prius contractum legitime. Quod est intelligendum de impedimento coeundi quod per maleficium provenit quod si praecedat matrimonium non dirimit illud. Si non praecedit distinguitur. Aut maleficium est temporale aut perpetuum. Si temporale nullum praestat impedimentum matrimonio. Si perpetuum impedit matrimonium contrahendum et dirimit iam contractum. xxxiii. q. i. Si per sortiarias. Sed si quaeris quomodo cognoscitur utrum maleficium sit temporale vel perpetuum. R. A principio quodlibet maleficium esse temporale praesumitur, quia omnis homo creditur potens ad coitum. Sed ex quo per triennium cohabitaverint dantes carnali copulae operam studiose, si adhuc durat impedimentum, praesumitur maleficium esse perpetuum.

Sunt .h. quod non inducitur novus consensus post incisionem potest ab ea recedere incisionem et aliam ducere. Ego credo sic, quia per viduitatem quod durat adhuc primus consensus ex tali incisione non est opus novo consensu. Sed illato impedimento per incisionem propter consensus erat inefficax ad efficiendum matrimonium. Iam efficax est ad efficiendum. Pone quod est arcta uni et apta alteri cui potest sine periculo commisceri. Numquid est legitima persona ad contrahendum matrimonium ad illum? Extra e. .h. d. quod est legitima persona ad contrahendum matrimonium ad illum vel eius similem cum potest sine periculo carnaliter commisceri. Quod si aliquis de facto contraxerit cum arcta quae tamen per incisionem posset fieri apta, numquid potest cogi ad sustinendam incisionem? Extra e. .h. dic. .h. quod non, cum timeatur periculum mortis. Et hoc omnia notantur .h. xxvii. q. vii. Quod proposuisti. Extra lib. Cons. c. Fraternitatis. Ibi agitur de quadam muliere quae ad testimonium omnium matronarum quae eam inspexerant reputata a viro propter arctitudinem nupsit alii postea et ab eo cognita est. ~~...~~ Primus et vir aliam duxit. Et dicitur quod sententia divortii lata est per errorem .h. probabilem; cum tamen fuerat ex post facto quod ipsa cognoscibilis erat illi et sibi commisceri. Vel nunc vero sunt et a secundo viro separanda est. Et si ipsa ad religionem transierit vir eius primus remaneat cum illa cum qua contraxit post sententiam divortii. Alioquin illa dimissa redeat ad illam cum qua contraxerat primo. Si illa ... rem ... voto transierit ad continentiam secundo vel si ... fuit ... tamen quod per ... primus vir nescit eam dimittere quo ad ... Si autem simplex votum emisit illa et postea nupsit publice secundo, non poterit repelli ab ... fornicata fuit cum illo secundo ... ille articulus dubitabilis erat; sed tamen cum illo secundo remanere non debet. Secta virilia. Itaque utrique testiculi sint abscisi. Sed legitimus tamen spado potest contrahere matrimonium et adoptare, generare non potest. Sicut notatur .h. xxxii. q. ii. hiis q. Et quaeritur ubi cum spadonem erigatur virga et emittat semen ut ... licet sit inhabilis ad generandum, utrum contrahatur affinitas per tale coitum. Licet forte non sit ibi seminum commixtio sine qua contrahi non affinitas. Aliud ut dicit .h. licet videatur notasse contrarium. xxxv. q. iii. Extraordinariae. Sed notatum est supra de affinitate eodem. Ad sedem. Extra. ii. e. Illud. Quod si legitime contraxerint si postea furor aut infirmitas aut sectio supervenerit coniugia propter hoc solvi non possunt. Ad haec quaeritur. Ubi dicitur quod in multis casibus coniuges sine culpa sua non sunt cum eo coniuncti cogantur. Casus autem ubi de quibus hic loquitur, scilicet furor aut infirmitas aut sectio quod accidit post matrimonium contractum. Supervenerit. Id est accidat post illud contractum. Si per sortiarias. Ibi dicitur quod si maleficiati per orationes sanari nequiverint, separari valebunt ab uxoribus. Et si alias duxerint, et vivunt postea, ad eas redire tenebuntur non reputans ... si possibilitas coeundi eis reddita fuerit. Studiose. Aliter non sufficit cohabitatio.

// ... al' si // respondeo quod secus est de ... quod contrahat affinitas // ut

Quam tamen doctorum sententiam et consilium dicentes quod nullum maleficium separat
matrimonium contractum; abiudicat tamen consuetudo romane ecclesie que continetur in illis
iudicante ut quia viri tamquam uxores habere non possunt separantur. Ut extra
de fri. et male. consultationi. ubi dicitur quod si per sortiarias non tenet.
quia eorum opus est omnino abiciendum tamquam vanum et nimis otiosum. quoniam
... mariam ... si hoc statuto cum ea et ea cognoscere non potest,
cum aliis mulieribus potens et ydoneus esse. Item rationabiliter videtur
posse probari eos male sentire quia omne matrimonium sit cum ... vel
causa prolis; quia cum iste deficiunt cum impeditur coitus per male-
ficium quo eis cessantibus nullum est matrimonium. Ultimo videndum est quando
et quando debeat fieri divortium cum allegatur impotentia coeundi et quando
autem sapientes dicimus quod si allegatur impotentia ratione frigiditatis
viri vel ... statim post divortium
potest celebrari ... impotentia statim potest fieri ... per aspec-
tum corporis ... et hoc pro se extra de fri. et male. c. l. Si vero dicatur
impotentes per maleficium non debent separari usque ad triennium. ut autem
de nupt. c. per tertium. hiis qui ... rationabilis quod modum videtur.
Nec obviat ... extra eod. proceditur extra de fri. laudabilem.
Non videtur esse quod maleficialiter signis et probationibus
... illos frigidos esse vel illas arctas, ita quod per beneficium
eis ... possit. non est ... ad triennium. et in ... pla-
ce. laudabilem et in auten. de nupt. c. per tertium. ar. extra de frig.
et ma. fraternitatis. Item nota quod hec est differentia inter frigidos et
maleficiatos. quoniam frigidus nullam potest cognoscere mulierem. nec
movetur ad voluptatem coeundi. Sed maleficiatus potest aliam mu-
lierem cognoscere preter illam cum qua maleficiatus est. Et ideo cum celebra-
tur divortium ratione frigiditatis sit datur licentia uxori quod ducat
aliam. et si duxerit. separatur secundum illos ... qui appel-
lant ... xxxiii. q. i. requisisti.
Sed et si separatur nimis ... per arctationem mulieris. Sed separan-
tur alii. Ut extra de fri. et ma. fraternitatis. Verum est si per sortiarias ma-
leficiis separatur coniuges. quoniam licet vir aliam accipiat. interdi-
cuntur prime. xxxiii. q. i. si per sortiarias. Est autem videndum
est quare divortium fieri debeat si ab eo procedatur ad iudicium
et proclamant. Et alter eorum prius confitetur antequam non possint
carnaliter commisceri et quod non eiusdem sit impedimentum pro quo
valeant statim separari ut tamen est. percipiendum est eis ut item
cohabitent bona fide dantes operam ad carnis copulam. et
si usque ad triennium cohabitantes non potuerint effici una caro. tunc iu-
rare debebit septima manu propinquorum vel bonorum vicino-
rum coram iudice quod eam cognoscere. Vir autem iurare quod stu-
diosam operam dedit bona fide et sine fraude quod eam cognosceret et
non potuit perficere. Vir vel uxor iurabit quod per eam non stetit nec firmi-
dem adhibuit quin maritus cognosceret eam; sed non fuit ab eo
cognita. Sacramentales iurabunt quod credunt eos verum iurasse. ar. extra de p. c. et ...

Consultationi. Ubi dicitur quod
quia nullus arctior coniugio
nimium ... quia per hoc arctatio
non est impotentis. et
quedam continetur in illis
iudicante. Et quia tamquam uxores
habere non possunt. Separantur
sorores. Non tenet. Hoc quod
non erunt ... Item ut
lectum est ut tenetur ...
Ubi dicitur quod si uxor proclamat
maritum per post divortium
... post annum ...
de impotentia coeundi ma-
riti; si ille negaverit hoc
impotentiam. credendum est viro
quia caput est mulieris. quia
proclamare voluerit ...
tamdiu tacuit. Item
enim tunc et per non ...
potuit si ... contra
illos. Per tertium. Per hoc
autentica ... In
c. laudabilem. quod dicitur ubi
si frigiditas probari
possit. ... per ...
de his. Requisisti. ...
... hic. xxxiii. q. i.
c. p. et fo. Causa ...
... Separan-
tur ab illo a quo pro-
vari cognita sit ...
corpori ut dictum est sit
Fuerint. quia ... per
viri. Proclamant per
... proclama-
re ad divortium. Co-
habitent a tempore contracti
matrimonii. Bonorum vicino-
rum ut in ... c. laudabilem.
Sacramentales ... et ...
vel vicini qui iurare ...
Cognita. Ubi dicitur quod ille ...

ho tales debent esse sacramentales sui corporis pur
gatores. Conversationem. vitam eorum et conversa
tionem, et famam: et nolle periurare. extra de purg.
ca. Inter sollicitudines. Et hys iuramentis pre
stitis si ipse foeditatem sepe [illegible] datur
licentia mulieri contrahendi et si viro.
xxxiii. q. i. Requisisti. Et si ipso quartato
nem mulieris datur viro similia in libelli
et in mulieri. extra de eo. eo. Fraternitatis. Et si
postea ille cui denegata est nubendi
licentia contraxerit, separandus est. supra eo. c. i. et p
restituendum. Et si propter maleficium separantur,
utrique datur licentia nubendi. xxxiii.
q. i. Si per sortiarias. Et si mulier proclamat
et dicit quod vir eam cognoscere non potest, et vir dicit
quod sic, iuramento viri creditur quod eam cognove
verit. Standum est iuramento viri. quia caput
est mulieris. xxxiii. q. i. Si quis accepit.
extra de spon. impu. Continebatur. Et si mulier
velit replicare contra eum, quod dicat eum iniuria
solidari se ut in fidem per aspectum corporis
tunc standum est probationi mulieris. ut xxx
ii. q. i. Nec aliqua. Et est expressum extra de probat.
Proposuisti. Et ex hoc ita plurimum separari pro
pter. tamen cautela magna est adhibenda
ibi in aspectione, videlicet ut fiat per duas vel
plures matronas honestas et peritas in opere nu
ptiali. extra e. c. ultimo. et ff. de ventre inspici
endo. l. i. Et hec quia res ista occulta est et non per
in visum. et quod dicit canon quod manus
obstetricis et oculus sepe fallitur. xxxii.
q. i. Nec aliqua. Si autem vir provocat ad iu
dicium et dicit se non posse cognoscere
uxorem, et illa dicit se cognitam ab eo
fuisse, si alie probationes non sint pro viro,
quia dicitur caput mulieris non est ei cre
dendum in hoc casu, tamen quia ipse est actor, et si
non probat quod asseruerit mulier cum
ea [illegible] probaverit [illegible]
absolui debet a petitione viri. ut. q.
. Actor. extra de ca. pos. et pro. Cum ecc.
extra de iniuriis. c. ult. tamen quia si eodem

Cum indicatur purgatio super hymno iurare debet quod ipse
nec per alium nec aliquis pro eo se sciente aliquid dedit
pro teste. Et purgatores credunt quod dominum iurare
quod ille iuravit. Credunt. Non tamen modo ut ipse
quod est translacio et quod sint fide catholici vita pro
bati. ut e. c. Inter sollicitudines. ubi agitur de purgatione
[illegible] super heresi. Requisisti. casus. s. e. c. Fratern
itatis in mulierem. quod ex quo est arcta quo ad virum,
presumitur arcta quo ad omnes donec probetur contrarium.
Restrictio. Cum nuper. hic planum est quantum ad fri
gidum. quantum autem ad arctitudinem distingue ut dam
est supra. Vel ab initio sic in parvulo corporis potuit co
gnosci a primo. Vel in primo casu separandus est. Cum nuper.
et supra restitutio. ut dicit magister. In secundo non separantur
[illegible]. nec restituuntur. Vel cum nullum fuerit
ab initio. Si quis accepit. Ibi dicitur quod si uxor dicit
quod vir non cognovit eam, et vir dicit contrarium, sententia
te viri consistat. quia vir caput est mulieris. Et ita dicitur
in c. Continebatur. Nec aliqua. Ibi dicitur quod virgines ab
obstetricibus diligenter obtinentur et inspiciuntur, et
si virgines inveniuntur, retinentur eas, et loquuntur de illis
que iacuerunt cum masculis in eodem lecto, et non secundum inte
tas ab eis dicebant. In c. Proposuisti. dicitur quod iam de
puelle et testimonio septem mulierum que eam inspe
xerunt, et per inspectionem virginem asseruerant
est fides potius adhibenda quam viro in eam contra
rium. Cautela tamen. Quidam tamen non habent hunc ad illum
locum. Si autem vir provocat. Hec de novo addita est
a magistro. c. ult. Ibi dicitur de quadam que dicebat se
a marito cognosci non posse, et inspecta fuit a matro
nis bone opinionis fide dignis acceptis in ope
nuptiali. l. i. Ibi dicitur quod cum mulier negat se esse pregna
tem et maritus affirmat eam esse pregnantem, adhuc
debent tres obstetrices que eam inspiciant. Et si omnes
per lectam esse gravidam renuntiaverint, mulier admit
tatur custodem in ventre. Actor. Ibi dicitur quod si actor
non probat quod intendit, reus non tenetur probare con
trarium. cum per rerum naturam factum negantis probatio
nulla sit. In c. Cum ecclesia. dicitur quod actore non probante
qui convenitur et si nichil prestiterit obtinebit. c. ult.
Ibi dicitur illud idem quod dicitur in capitulo. Cum ecclesia.

ubo viri, mulieri non formaverint [illegible] ut possent dividi ab viro
ribus, imo si et ambo coniuges confiterentur quod matrimonium non est separandum
ut s. e. c. Quemadmodum, [illegible] nulli [illegible] quod matrimonium vellent colludere

si sine consortio carnali vixerint, est standum iuramento ipsorum fauo
rem matrimonij. extra. de eo qui cognouit consanguineam vxoris sue. c. super
eo. extra. de sen. et re iud. c. vlt. ¶ Quod si vir
sciens se frigidum vel impotentem ad coitum matrimonium con
traxit ¶ Item quid si sciens contraxit cum muliere
arcta. ¶ Item quid si mulier contraxit cum viro fri
gido vel impotente scienter. numquid poterunt tales petere
separationem. ¶ Dicendum ad primum videtur michi quod non
potest vir a tali vxore recedere si ipsa voluerit ei
cohabitare. arg. extra. de eo qui duxit in matrimonium quam
polluit per adulterium. c. i. extra. e. c. consultationi
in fi. ¶ Item in causa quando. c. si mulier sciens
se arctam contraxit cum aliquo. ad alia duo
videtur sibi idem dicendum. arg. C. extra. e. c. i. illa autem
et C. de spo. l. vlt. vnde dicendum quod sibi imputet
si scienter est coniuncta tali persone et cum
sciret accusare non possit quod scienter duxit talem
vxorem propriam in iniurijs appellauit. ff.
de adulter. si vxor in si. ¶ Item quid si fri
gidus contraxit cum arcta et vterque sciebat
suum impedimentum. credo quod non ambo consentiant
separationi debeant stare saltem sicut
frater et soror. vt in ipsis. Consultationi.
et Rx. per glo. ff. de impedi. quorum vnus. c. per glo.
¶ Hec que dicta sunt de frigido ad ipsum assum
pta est quod per tale impedimentum non possit quis pe
tere separationem. Alia tamen possunt. puta si al
ter illorum viueret incontinenter aut aliter inho
neste vel si male tractaret eam et nunquam
vitium nollet se corrigere. et multo fortius
si alter ipsorum esset contraheret matrimonium
cum alia persona. arg. extra. de iur. iu. c. quadam.
et Rx. ff. de spo. c. vlt. ¶ Ad quod dicimus cog
at principio et in eodem cum vtriusque extremo sunt
pacem dicendum est quod omnia impedimenta superius nomina
ta antequam matrimonium contrahatur et reuerentia seu
natis districtionibus super quorum impedimento con
trahentes impediunt matrimonium contrahendum et dirimunt
iam contractum. Ideo si postea sequntur. non

dicitur quod actore non probante quod conuenitur et si nichil probauit
pit obtinebit. c. vlt. Ibi dicitur illud idem quod dicitur in c. quoniam.
super eo. Ibi confitebatur vir se cognouisse consanguine
am vxoris sue antequam contraheret matrimonium. Et id consitebatur
illa consanguinea et idem clamabat aliquis per vicinos. Dicitur
quod vbi ex ipsorum confessione illorum aut rumore vicinie se
parari non debent. c. vlt. Ibi dicitur quod duobus iudicibus de contrario
dantibus sententiam proferentibus nec pro reo nec pro actore
valet sententia nisi in fauorabili causa. puta matrimonij li
bertate dote aut testamento. pro ipso sunt promulgan
¶ Quod si vir. Ad idem non est noua. vbi ad illud locum ve
de simili. c. i. Ibi dicitur de illa que nupserat per ignorantiam
huic aliam vxorem et que monita prima vxore no
luit ab illa recedere quod si mulier petat diuortium non si
ab inuicem separari. Et c. Consultationi. Dicitur
quod cum aliquis contraxisset cum arcta mulieribus certo tempore
conueniens indicatur ut qui tamquam vxorem habere non possit
haberet ut sororem. Illa autem. Ibi dicitur de illa que post
matrimonium et diuinorum proclamat contra virum de eius frigidi
tate. et dicit ibi se proclamare noluit cum tamen diu tacuit
c. vlt. Ibi dicitur quod ad arctam quoque facienda constituitur
in duplum tempus sponsa repudiauit sponsum cum quo con
traxerit sciens sponsum et ipsum diuinum. sed alterius religionis
virum aut contra non potest et quod sibi imputet quod se tali
coniunxerit scienter. Si vxor. vbi dicitur causa super in
commissi viri causa accusare non potest quia postea duxit vxore
Quadam. Ibi dicitur quod post iuramentum de contrahendo
cum aliqua damnum si fiat publicata vel leprosa vel hi non
tenetur eam ducere. Et si iuramentum quis de illo emit
accusaret vxorem. Non potest tamen ei denunciare occul
ut haberetur tamen ei esset et publicanda si corrigi
noluit. et hoc ne ipsi impunitate peccati detur ei libera
facultas peccandi. c. vlt. In illo versiculo. Vtrumque
sit alter et in illo versiculo textus est. Gaudemus
Expositum est ibi quod tenuit. In c. hijs que. dicitur de Abraham
de nouo qui tales ad fidem quod matrimonium contractum
revelas secundum vtriusque si tamen secundum legem mosaycam
contraxerit cum illis vt decem suscitaret. sed primo.

perduit nec dirimit secundum summa glo. quod impedimenta superius explicata
secundum hunc quod illa quod iam hic deleret et fideles ab eo quam sit ab eo sit in fideles
et coniungatur legitime et virum suum si postea conuertatur ad fidem.
fid. quod si gregorius vel asinus in eodem vel gradu ipso separari non debet. extra. de diuor. Gaud.

¶ Perversitas. ... de impedimento ...

Pervenimus ad quintum impedimentum quod est disparitas cultus. secundum ius. de diuor. c. hijs que. ... vel ad dispari cultus
perversitatis impedimentis matrimonij. quam impedimenta. De impedimento [illegible]

Marginalia (left): Sciens. / vel secto — monitus — perfectatis — No. — Hug

IIII

ad illud quod dicit de dimittendo iam contractum, consequenter videndum est de impedimento contrahendi. Sed non dirimendo contractum. Et hoc tempore feriato et interdicto ecclesie. In tempore enim feriato contrahi possunt sponsalia et etiam matrimonium per verba de presenti contrahi. Sed traductio uxoris, nuptiarum sollempnitas et carnalis copula prohibentur. Extra. de matrimonio contracto contra interdictum ecclesie c. I. et xxxiii. q. iiii. Non oportet. et c. seq. Tempus autem illud feriatum est ab adventu domini usque ad octavam epiphanie et a septuagesima usque ad octavam pasche. et tribus septimanis ante festum sancti Iohannis Baptiste. xxxiii. q. iiii. Non oportet. a septuagesima. De istis tamen tribus septimanis diverse fuerunt opiniones. quidam incipere. Sed certum est hodie quod incipiunt tribus diebus ante ascensionem domini et protenduntur usque ad octavam pentecostes. sicut legitur extra. de feriis. Capellanus. De matrimonio contracto contra interdictum ecclesie.

Sequitur de interdicto ecclesie. scilicet quando aliquis prohibetur contrahere cum aliqua quia forte dicitur consanguinea eius vel affinis vel sponsa alterius vel propter aliquod aliud impedimentum. Super hoc articulo diversi diversa dixerunt, quod ad presens potius silendo silenda quam dicenda. Sed ita tenendum est sine aliqua dubitatione, quod illi quorum matrimonium interdicitur non debent contrahere. Sed si contrahunt, si aliud perpetuum impedimentum impediat post sententiam, permanere. et non sunt separandi nisi ad tempus ut agant penitentiam quia mandatum ecclesie contempserunt. sicut expresse legitur extra. de matrimonio contracto contra interdictum ecclesie. per totum. In quo inveniuntur aliqua decreta quae dicunt tales coniunctos esse separandos. exponendum est tamen quod ad tempus sunt separandi. et non in perpetuum. et dicit textus expresse hoc dicit. Sane ut dictum est in tertia parte, cum interdictum statutum sunt in concilio generali ut cum matrimonia fuerint contrahenda in ecclesiis per presbyteros publice proponantur competenti termino prefinito ut infra illum qui voluerit et valuerit legitimum impedimentum opponat. et ipsi presbyteri nichilominus investigent utrum aliquod impedimentum obsistat. Cum autem probabilis coniectura apparuerit contra copulam contrahendam contractus interdicatur expresse, donec quid fieri debeat super eo manifestis constiterit documentis. Si autem parochialis sacerdos tales coniunctiones prohibere contempserit aut quilibet etiam regularis qui eis presumpserit interesse per triennium ab officio suspendatur gravius puniendus si culpe qualitas postulaverit. Sed hiis qui taliter copulari presumpserint etiam in gradu concesso condigna penitentia iniungatur. Si quis vero ad impediendum legitimam copulam malitiose impedimentum obiecerit, penam non effugiet. Sicut dicitur extra. de clandestina desponsatione. Cum inhibitio. Circa principium. § Sane. et §. Si quis autem. et hec de impedimentis ut sunt.

prohibetur. Arg. quod tempus mortale facere. Sed ii. In hiis capitulis et etiam regularibus dicitur quod nec nuptie nec que natalicia sunt celebranda. Et quod a septuagesima usque ad octavam pasche et tribus ebdomadis ante festum sancti Iohannis Baptiste. et ab adventu domini usque ad octavam epiphanie non sunt nuptie celebrande. Ad octavam exclusive quia festum pentecostes non habet octavam. In dominica post pentecostes possunt nuptie celebrari vel c. Capellanus. Ex presumptione est ubi quod dicitur. Sequitur de impedimento quod fit ab interdicto ecclesie. Decreta. b/. xxxiii. q. iiii. Non oportet. a. lxx. Videtur quod facti sunt separandi. per totum. In illo titulo sunt iiii decretales. x/. Ex litteris. de illicite. De tertia. scilicet littere. ex litteris de inhibitione. /c Cum inhibitio. In facie ecclesie quia sine benedictione nuptiali. Nec tamen credo quod benedictio nec hec de iure fuit antiquum. Quibus contrahitur per verba de presenti sine benedictione vel in agro vel aliis locis quo presumitur clandestine contrahi matrimonium. tales contrahentes clandestinas. vel quae absque probabili coniectura et maxime in gradu prohibito. Interdictum. In benedictione nuptiali clandestine celebrata. Quid eadem pena puniendus est si celebratur contractus matrimonialis. Extra. Cum in tanto quod si sacerdos eorum sine banna in ecclesia non fuisse proposita quia non tamen contrahunt benedictione nuptiali sine cum benedictione nuptiali adhibetur. quia cum contrahentes consentiunt per verba de presenti suspendatur. Non est tamen non late sine ferende. Extra. e. Cum. Ubi agitur de bannitoribus faciendis vel proferendis ante matrimonium contrahendum. In § Sane. Circa de bannitoribus pena sacerdotis sive regularis de hiis dictum est. Super. In §. Si quis. agitur de pena

Postquam Quomodo et quando mulier post aliquem petere virum vel restitutionem
tractavimus de impedimentis vincti sint sponsata vel coniux.
matrimonii que et qualia sint. et quid iuris sit in quo
libet impedimento, expedit summatim tangere quomodo et coram quo quis sive
iudicium spirituale recipiat. Aliter in causis matrimonialibus sit pro
cedendum. Ad quod notandum quod quandoque agitur ad matrimonium coniungendum,
quandoque ad matrimonium disiungendum. Item si ad disiungendum, aut
in toto celebratur divortium, ita quod quilibet eorum contrahere possit
vel alter tantum sicut dictum est in titulo de sponsalia contrahendi, aut in parte
celebratur, scilicet quo ad mutuam servitutem carnalis debiti vel
cohabitationis, ita quod neuter eorum contrahere liceat, quod sit in his casibus
separantur propter adulterium commissum vel fornicationem vel
causam religionis. Et qualiter agendum sit in quolibet eorum per ordinem
videamus. Sed et quia nec coniunctio nec separatio matrimonii facienda
est nisi aliquibus accusatoribus et testificantibus, videndo ostendamus qui
matrimonium accusare possunt vel qui in causa matrimonii testificari pos
sunt. Et qui filii iudicantur legitimi. Quid de dote
tractatum supponamus. Accusatio est matrimonii. Si mulier
aliquem petat in virum vel econverso, videndum est utrum ille qui agit ve
lit intentare petitorium vel possessorium iudicium. Si an mulier
dicat aliquem esse suum ~~virum~~ maritum quia contraxit cum ea et petat
cum aliquem sibi adiudicari in maritum, quod est agere petitorio quia agat
de proprietate. Si mulier cum petat se restitui tamquam iniuste sit ab
eo dimissa quem dicat secum contraxisse, et hoc est agere possessorio,
quia petit virum sibi possessorem sibi adiudicari de quo dicit
se iniuste expulsam. Et secundum diversitatem istarum petitionum
diverso modo est agendum. Si mulier agit petitorio, scilicet petit aliquem
dicens esse maritum suum et ille negat et excipit dicens contra
eam: Non potest mea esse uxor quia consanguinea mea est vel
affinis vel aliquid aliud legitimum impedimentum obiciat, primo
tractabitur exceptio matrimonii quam petitio uxoris. Qua probata
exceptione matrimonii principalis questio uxoris perimitur et est absol
vendus vir ab eius petitione. Extra de or. cog. c. l. Si vero agit
possessorio petens se contra restitui iniquitatem, licet maritus di
cat: Non potest mea esse uxor, quia consanguinitas est inter nos
vel aliquid aliud impedimentum obiecerit seu etiam aliquod probaverit,
fit restitutio ipsi mulieri quam de exceptione mariti agitur,
ut extra de restit. spol. Ex conquestione. Extra de divorc.

ostenderas de quibus dixerit et de quibus dictum sit. Contraxisse pot. ut in maleficiatis. Alterum
ut in frigidis c. l. Ibi dicitur de quadam muliere petente quendam in virum et testes producente
contra eum, quod si vir exceptionem consanguinitatis obiciat, ante exceptio probanda quam questio
principalis. Illa est cognoscendum de exceptione quam procedatur ad sententiam. Et probata exceptione
vir ab petitione mulieris est absolvendus. Ex conquestione. Ibi dicitur de quadam muliere dimissa a viro ante
quam que agebat ad divortium pretextu consanguinitatis coram iudicibus delegatis ...

Iniungenda est et sic contra
hunc et illi quod maritus dicitur
dictum apponitur quod ...
quandoque peccat mortaliter
sponsus vel maritus ...
aut vincere ... in sponsalibus contra
et in his casibus ... cognoscere
uxorem vel sponsam.
Et si ... ex ... sponsa
talis loco ... de consanguinitate
tertio ... de ... ad
habent. Et precipue
eo quod sit quod cognoscere
sponsam antequam
traduceret ... est peccatum
mortale ... de
de libro ...
Sicut nominat ... xv ...
quod in ... coniuges. Si
quod peccat mortaliter
qui reddit debitum ... hoc
casu. Et de sponsa vel
sponsa de futuro ... planum
quod sic ... forte ... a
effectu debere sponsam
et sponsus ... consideret
et matrimonialis quod ...
intende et sed ... spiritualis
in dicto ... matrimonium ...
carnalem copulam de
uxore ... et de marito
id est ... et si uxor ...
matrimonio contracto de presenti
statim teneatur reddere
debitum uxori ... non
tamen tenetur reddere statim
ita quod ... et ...

Postquam ... matrimonium tractavimus

cu

/. al' i petitione

† primat.

Quo ... mul ...

porro. Ista distinctio probatur tota. ex. de rest.
spol. literas. Quod autem dictum est mulierem an-
te sententiam absque exceptione restituendam, fallit
in quibusdam casibus. Primus est si obiciatur mulieri
fornicatio publica et manifesta. tunc non re-
stituitur ei, dum tamen sit testibus probata vel ipsa confi-
teatur, vel adeo notoria quod non possit aliqua
tergiversatione celari, et ipsa resipiscere et prolem
viri adulterium commisisse. quia tunc restitui
debet cum sit publice fornicata. ut ex. de di-
vort. significasti. Alius casus est si obicia-
tur consanguinitas in gradu lege prohibita et
paratus est hoc in continenti probare. in hoc casu
non fiat restitutio in decretis quo ad carnalem co-
pulam non restituuntur. ex. de rest. spol. lit-
teras. ex. si. Tertius casus est si obiciatur
exceptio vel in diligentia nec est appellatum.
vel non est restitutio facienda in prejudicio de
illa sententia cognoscatur, ut est ar. ex. eo ti.
de off. del. cum in iure. Quartus casus
est in quo vir petens restitutionem restitui
non debet. quia tanta est sevitia eius quod mulieri
trepidanti non potest securitas sufficiens
provideri. vel quia prosequitur uxorem odio capi-
tali. ut ex. de rest. spol. ex transmissa.
lit. in fine. In omnibus aliis casibus cedo mu-
lieri petenti restitutionem viri esse faciendam
et etiam sine alia questione exceptione, dum tamen probet
se in possessione fuisse et a viro spoliatam
esse iuris ordine et quod hec duo probare debeat
... ut ex. de off. del. consultationibus.

causa ingressus viro debet restitui postulavit et p-
non fuit audita appellavit. mandat papa quod restitu-
atur ei ius suum et postea audiatur principalis causa.
Porro. Ibi agitur de quodam comite qui propter pertu-
aciam malitiam auctoritate propria uxorem suam dimiserat.
et dicit quod compellendus est ipsam recipere, quia sine iudicio
ecclesie non potuit eam dimittere, etiam si fornicatio illa
publica esset et notoria. Literas. Sicut in illo capitulo
fit mentio de predicto capitulo. Ex consuetudine. et de illo est
intelligendum quod hic ex. de co. con. c. i. publicam for-
nicationem commissa ab ea postquam recessit a marito. quod
verum est si spontanea recessit a marito. si expul-
sa ab eo fuit dimissa invita. Solo si notoria
est fornicatio mulieris, tamen potest eam vir expelle-
re auctoritate propria. Et si expulit, tamen tenetur eam recipere.
Ex. h. nonne. xxxij. q. ij. de bildro. quod et si no-
toria sit fornicatio mulieris, quod dum tamen ipsa non rece-
dit a viro nec publice moratur cum adultero, tunc po-
test vir eam dimittere auctoritate propria vel expellere. et
si fecerit, cogetur eam recipere. Si autem illam expulerit
et postea illa adulteratur notorie non cogetur eam recipere,
ac si publice morata fuit cum adultero. propter pu-
blice moratur cum adultero non tenetur maritus eam recipere.
sive eam expulerit sive illa sponte recesserit.
Et in hoc casu fuit hic ea invita post modum dimittatur vir.
non tempore fuit fornicatus. Solo si vir sponte talem
recepit publice fornicatam cum adultero, nec potest eam
expellere auctoritate propria, tamen si ipsa non cessavit ab adul-
terio. Verum. h. quod non potest. Significasti. Ibi dicitur de quodam
qui dimisit uxorem auctoritate propria propter suspitionem incestus.
quod illa peterent restitui dicens se ab illo fuisse
iniuste dimissam et quod ille maritum adulterandi ei dedit.

Respondetur quod non est cogendus eam recipere si notorium est illam adulteratam fuisse vel constaret et ipsum cum alia
adulterium commisisse. divina lege in Mosayca. levit. xviij. Inter cetera quo ad exhibitionem. recipit tamen de
maritum ad cautelam, ne postea obiectio mariti ... fiat. ut in illo c. Literas. Cum inter vos. Ibi agitur de quadam
muliere que restituta marito per quosdam iudices coacta crudeliter et flagell. a marito per tempus
de iure ipsos consulta est. Ad iudicium unius illorum iudicum dimissa est a marito. mandat papa quod si inter
virum tamen ex illis iudicibus est divortium celebratum compellatur eam recipere et postea audiatur causa
principalis. Ita cum duobus iudicibus ei commissa sunt iura viri non tenetur. Ex transmissa. Ibi agitur de quadam muliere
expulsa a marito. Et dicit quod restituatur viro suo sufficienter cautione recepta quod non inferat ei aliquod
malum. Si autem ita capitali odio vir eam prosequitur quod nimio ei timeatur, alicui honeste mulieri usque
ad finem cause custodienda committatur. Si vero vir non prestet ei nullam possit violentiam inferre. Sine
litis. dicit quod si tanta est sevitia quod mulieri trepidanti non possit securitas sufficiens provideri, non sol-
um non debet restitui, sed ab eo potius removeri. Alioquin, et si post securitatem provisam videtur quod nimis
audacter causa exigit eadem restituenda marito. Consultationibus. Ibi dicitur quod si contra aliquem cum studiorum vel

Ex. qui fil. sunt legit.
Cum in. Contra ipsa
se probavit uxore suo.
recedendo in terra p(ro)p(ri)a
sucedit a viro et sine
culpa viri, tamen licet
restitutionem peteret
non est audienda, quia
tamen non ipsa a viro re-
dit spoliatus. xxxiii.
q. i. De divortio. de in-
dic. sponte. Ex tenore
casum. Ex. xx. posuit quod ecclesia decepta per fal-
sos testes vel alio modo celebrat divortium
inter aliquos. Deinde vir factus est sacerdos.
postea inventum est ecclesiam fuisse deceptam. Numquid
iste sacerdos restituetur uxori. Credo quod si non
potest induci ad continentiam debet ei restitui
vir. quia in matrimonio restituetur et tene-
bitur iste reddere debitum uxori petenti. sed
non debet exigere. quia quantum in se est sollempniter
vovit. Et in summa de pe. et re. de votis
et vo. re. Item coniugatus et si sacerdos vel si maritus vel simi-
liter ... est notatum de bigamis. Credo si mulier
egit possessorio et succubuit in eo. Numquid
potest postea agere petitorio. Dicas quod potest.
Sed si egit petitorio dicas et succubuit
dicas non potest postea agere possessorio. Si
si incepit agere non tamen prosequitur et non dum est renunciatum
testibus non plene liquet de eo, potest dimittere
iudicium petitorium et inchoare possessorium.
ex. de cau. pos. et pro. pastoralis. Ubi dicitur
quod non videatur renunciare possessioni qui rem
vendicare cepit et post iudicium contenta
re dimisso rei ven
dicationis. ut ff. de
acq. pos. non aliter.
§ nichilominus.
In summa idem quod si
reus confessus fuit
in iudicio quod actor spo-
liatus. stand(um) est con-
fessioni eius si per con-
fessionem illam fieret
praeiudicium matrimonio. de

positionibus absentem. Et haec locum habent ut si aliis impetravit ad iudicem et intra certum tempus cum
suis possessorio iudicio motam decide deberetur; si ille ab sententia intra
tempus praefixum cum iudice non potest non debet actori restitutio
quamvis forte post probare coram illo iudice et possidere etiam contra eiectionem
si qui possidet de quo contumaciam absentaverit. Ex. et c. cum in. de. quia spoliatam mandat
ut quidam iudicibus quod eandem viro suo quam possidebat quam diu sua
sponte ... propter causae ingressum faciens restituat si tamen fuerit per violentiam
spoliatus. Non est audienda. Credo quod quidam ... notavit. Ex. de diver-
sis. Significasti. quod in hoc casu restituenda sit mulier et credo quod verum sit, quia eo ipso quod ...
dicentibus non admittitur. Et expulsa tradit a possessione. ff. de acq. pos. l. clam possidere
§ ult. ff. de vi et vi ar. l. i. § Quamvis. Credo haec est quod si fornicator coniu-
gatam ab uxore sua ipse expulsa a marito suo spontanea
recesserit non est ei deneganda viri restitutio nisi ipsa
fuerit publice fornicata vel cum adultero publice hac mora
ta. In quo casu intelligitur illud capitulum. Significasti de
prohibi. et opinione. Et. de divort. tua nos. et de divortiis.
Ubi dicitur de quadam muliere quae viro suo dimissa
viro adhaeserat adultero quod si vir eius eam noluerit
cum dolo recipere, recipiat eam, sed cautione ab eo praesti-
ta de periculo non inferendo. Si autem est odio recipere nolu-
erit, constituatur illa in aliquo loco alio in quo non hac
ad ei praecipere. Tertium casum quod illa lata est sententia divorcii
restituendi. Si illa reperierit eum. Restitui. Si illa
acceperit eum. Credo si non recipiat. Numquid ille potest
eam recipere. Credo quod non quia praeiudicaretur
per sacrum ordinem susceptionem. Credo si et ipsa ingressa
est monasterium. Nam non ingressa fuit vel quod celebrat divortium
iniuste celebratum. Numquid cognita veritate viri potest
recipere sanctimonialem matrimonium monachum. Ex. Credo
quod non quia sit eam non exponit non monachi. de con. ...
de voto et ... Et de conv. coniug. Ex parte.
hoc tamen notavit. xxvii. q. ii. Agatosa quae si viro
divortio contrahit pro eo quod cum reliquit est monachus
intrat monasterium. cognita postea veritate post viri
recedere reliquum quia inventus fuit monachus mona-
chus

nec eo modo intravit ut fieret sicut alter vivit. Et posito casu de uxore quae vi
dens virum suum esse mortuum nupsit secundo, a quo tamen potuit recedere cognita
postea veritate de vita primi mariti. pastoralis. Et expressum est ibi quod tamen
Archiepiscopus Ubi dicitur. Sed denegatur ei et tam in possessione qui rem cepit vin-
dicare. nec videtur possessioni renunciare qui rem vendicavit. praeiudicium
matrimonio carnali. Credo. Numquid idem est si fiat praeiudicium matrimonio spirituali. Vel si
nullus eam monialis cohabitatur sed est uxorem alterius quae reperit eum. Credo
ut notatum. Ex. de raptoribus cum causa. quod in hoc casu standum est confessioni
mulieris et restituenda est viro reperienti eam. Similiter si fit praeiudicium
per hoc si convenientia nec est credendum eo est in memores sive ...

quam agit vel etiam alter in matrimonio. Timetur enim collusio. Extra. de clandest. despon. Quia nobis. Extra. de eo qui cognovit consanguineam uxoris sue. Super eo. Si vero interrogatus tunc negat quod proponitur, probare debet qui proponit; et si non probat, succumbit. Extra. de cau. pos. et propr. Cum ecclesia. Extra. de iureiur. c. ult. Item non est pretereundum quod ad omnia que restituenda sunt de quibus spoliata est sponsa, et ut gaudeat pacifica possessione, et plena securitate. ut iij. q. i. Reintegranda. Sed quid si mulier dicat se habere virum suspectum, quod eam ledat in persona vel rebus, dicitur in decretali, cum constaret quod habeat ipsum suspectum, ad officium iudicis spectat iubere cavere de sufficienti cautione quod maritus tractabit eam in lecto et in mensa et in omnibus sicut vir tractare debet uxorem; et quod non ledet eam in persona vel rebus, nec aliquo modo dehonestabit eam; salva tamen correctione honesta maritali. Et hanc cautionem debet prestare maritus per iuramentum. xxxij. q. i. Dedimus. Sed si mulier non confidit de iuramento viri, quia forte parum timet illud, cautionem debet prestare quam magis timet, scilicet pignoraticiam vel fideiussoriam, cautionem sub promissa pena. ut extra. ut lite non contest. Cum sit. et. ult. xxxiij. q. v. Procedit. et. q. iiij. Ca viuenti. **De divortio propter consanguinitatem vel aliud perpetuum impedimentum.**

Dictum est supra qualiter matrimonium coniugatur. Sed quia plerumque separatur coniunctum, consequenter videndum est qualiter matrimonium separetur. Et quia accusatio debet precedere divortium, ideo primo videndum est qui matrimonium accusare et in ipsum testificari possunt, et qualiter accusatio sit facienda. Ad quod sciendum quod quilibet potest accusare matrimonium ad plenum divortium celebrandum, cui non prohibetur. Prohibentur quoque generaliter omnes extranei, quousque vel aliquis de consanguinitate coniugum qui et necessitatem possunt matrimonium accusare. Consanguineis autem deficientibus admittuntur antiquiores et non tam vicini quibus ea propinquitas nota erit. Et illud speciale quod consanguinei ad accusationem matrimonii admittuntur. Dicatur primus. ffi. Soror. Pietrunus. Auunculus. Amita. Matertera. et prope eorum procreatio. ut xxxv. q. vi. c. i. ij. Et cum matrimonium accusare possint, videtur nobis ratio esse quia unusquisque suam genealogiam et testibus et scripturis certitudinem maiorum scire laborat. Unde patet in multis locis hodie hoc non servatur, quia extranei audiuntur ad accusationem matrimonii, deficientibus consanguineis qui hoc possunt. Item tam maritus quam uxor potest matrimonium accusare. Sed tamen ipsi coniuges

ut. v. q. iij. Sciendum. Preterea dicitur contra eam de rebus quas dedisset hic mulier marito suo. Item quod ubi agitur ad dissolutionem matrimonii non creditur confessioni partium. xxxv. q. vi. Si duo. Si non agitur ad divortium thori propter ceteri fornicationis statur confessioni illius qui de sua fornicatione confitetur. Quia nobis. Ibi dicitur quod si hii qui contraxerunt clandestinum matrimonium postea illud voluerint publicare, non tenebuntur cum presbytero dicatur ab ecclesia approbandum esse tamquam si a principio in conspectu ecclesie contractum fuisset. Super eo. Salvum de sponsalibus contrahendi quod sunt videnda sine cum ecclesia. Ex. s. de spo. co. quod sunt videnda. Reintegranda. Ibi dicitur quod sponsa vel episcopus vel eiectus presentialiter in loco unde abscesserat restituendus est omnia quibus eius spoliatum constiterit iniuste decernimus. Dedimus. Cum h. e. in illo versiculo: Si non sua quam frequenter. Ibi dicitur quod aliter tria dicitur pro non quam magis debent timeri iudex a principio sit cautio. Procedit. Ibi dicitur quod et plectendo et ignoscendo hoc solum bene agitur ut vita hominum corrigatur. Item est c. Cum vivum. Dicitur quod magni et sancti viri nulla peccata morte punierunt, ut et viverent vel metus saniores et effecti non ipsa morte necarent, sed peccatum quod augeri possent si viverent diminueretur. —

Dictum est hic declaratur qui matrimonium accusare possunt vel in ipsum testificari. Extranei hic prohibentur. xxxv. q. vi. c. i. ij. In ij. c. dicitur quod per iuramentum duorum vel trium de propinquioribus vel antiquioribus quibus nota est consanguinitas matrimonium separari potest. Sine iuramento autem separari non debent. Videtur nobis. Ibi dicitur quod parentes fratres et cognati utriusque sexus ad accusandum vel in testimonium ad matrimonium coniugendum vel dirimendum. Et sunt defininda propinquiores.

quod extunc prohibebantur olim ab accusatione propter diuturnitatem. Si
extiterit continuus sit quoniam per .xx. .xviii. annos. Tamen si hic
dicta sunt, sed etiam multa notanda quae olim revocantur ex praedictis per constitutionem
generalis concilii. Extra de consanguinitate et affinitate. Non debet. § prohibitio. x. cum igitur iam
usque ad tertium gradum prohibitio coniugalis copulae sit restricta, eam
ita volumus esse perpetuam non obstantibus constitutionibus super hoc
dudum editis vel ab aliis vel a nobis, ut si quis contra prohibitionem huiusmodi
praesumpserit copulari, nulla longinquitate defendatur annorum, cum diuturnitas
temporum non minuit peccatum sed auget. Et tanto sunt graviora
crimina quanto diutius infelicem animam detinent alligatam. Item
nec quia aliquis a tempore contracti matrimonii tacuit, postea nullus accusa-
re matrimonium. Sed ad hoc sufficiat distinctio decretalis extra. Qui matrimonium accu-
sare possunt. Cum in tua. In ulo post contractum matrimonium quis apparet accusa-
tor et non prodierit in publicum per banna quae iuxta consuetudinem
in ecclesiis edebantur, utrum vox sue accusationis admitti debeat,
nullo quaeri potest. Sic quo duximus distinguendum. Quod si tempore denun-
ciationis praemisse qui iam coniunctos impedit extra dioecesim extitit,
vel alias denuntiatio non potuit ad eius noticiam pervenire, ut puta
Bi Si nimie infirmitatis laborans fervore sane mentis patiebatur
exilium, vel in annis tam teneris constitutus quod ad comprehensionem ta-
lium etas eius sufficere non valebat, seu alia legitima causa fu-
erit impeditus, eius accusatio debet audiri. Alioquin cum tanquam suspectus pre-
sumatur, quia cum denuntiationem publice factam, istem existens
in ipsa dioecesi minime ignoravit, tanquam suspectus est proculdubio
repellendus. Nisi proprio firmaverit iuramento quod postea didicerat
ea quae obiicit et ad hoc ex malitia non procedit. Quia tamen si didi-
cisset ab illis qui denuntiationis tempore siluerunt, claudi non debet eius aditus accu-
sandi, quamquam si ab accusatione illi culpa de silentio talis excepta illos
excluderet, iste tamen amoveri nequiret cum culpabilis non existat.
Patet ex hiis quae dicta sunt de accusatore qui post testificari
contra matrimonium et quod non. Quoniam quilibet qui ad instituendam accusationem admit-
titur ad testimonium. Dum tamen sint legitime personae ad testificandum.
Alias Similiter et quod prohibetur ab accusatione, prohibetur a testimonio. Item summa. Secundo si contra fiat accusa-
tio super federe matrimonii, et est quod matrimonium dicitur nullum esse propter consanguinitatem vel aliud impedimentum
et non comparuerit, potest contra contumacem lite non contestata procedi ad testium receptionem
et etiam ad diffinitivam sententiam. Quando vero fiat accusatio ad thori separationem de adulterio
dicatur etiam. Extra ut lite non contestata. c. i. et quoniam frequenter. § porro. Item utrum pater et mater sint
idonei testes pro filio et filia ubi agitur de federe matrimonii. Et quod utrum sit talis consangui-
nitas inter illos de quibus agitur, quod debeant separari vel non. Videtur. Extra. Qui matrimonium accusare possunt.
videtur tamen nobis. Si de ipso contractu, scilicet utrum matrimonium sit inter illos quantum ad questionem veritatis,
tanquam suspecti sunt repellendi. Si vero filius vel filia coniuncta dicitur superiori et dignior
nobilitate, potentia vel honore, et hoc ideo quia parentes filiorum videntur iam intuitu
honore diligere. Extra de testibus. Super eo quod. Item. Extra causam matrimonialem alias potest idem
esse accusator et testis. xxxv. questione sexta. Episcopus in synodo
de Pentecosta. Extra de testibus. Praeterea. § Porro. ii.

et quod legitur quod per tempus non recipiatur in
testem pater filio vel econverso
causa est, quia malus et incesto
tus est intelligendus, etiam in quarto
modo coniugum vel divisio per
tertiam consanguinitatis. Publicatio.
Hic deest in illo qui conubio
per publicationem. Et quod dicitur
hic vel coniugium in quarto
gradu consanguinitatis
et affinitatis ... genus
et non ... Non obstante
Ubi autem illis capitulis. Cum in tua.
vel ibi. Pater ex hiis
Qui prohibentur. c. quod etiam
qui bannis fieri iuxta consuetudinem
necnon illius capituli cum in tua
federe. Coniugium vel divinum
diffinitivam sententiam fieri
expressum est in illo § porro.
dicatur, quod si ad testium re-
ceptionem non ad diffinitivam
sententiam ad litem non contestatam procedi
ut in eodem § porro c. i.
Ibi dicitur quod non est actum de fe-
dere matrimonii sed de crimine
adulterii ad separationem thori
lite non contestata. Testes vero
erat recipi non ad diffinitivam
sententiam debuit procedi.
Super eo contradicendi

Postquam [Qualiter accusatio sit facienda in matrimonio] tractatum est.

Qui matrimonium accusare possint et qui non, consequenter videndum est qualiter accusatio sit facienda. Ad hoc notandum quod in matrimonio semper debet accusatio per scripturam fieri [illegible]. Sed debet denunciator, qui sit ipse, praemittere in quo procedit. Sicut denunciator quinque in scriptis quinque sunt scripturae. Sed melius et tutius est ut in scriptis fiat. Ad hoc est argumentum extra de testibus, super literas. Extra qui matrimonium accusare possunt, cum nobis. Hujus accusationis vel denunciationis forma talis est: Ego talis dico vel denuncio vobis domine episcope quod matrimonium Petri et Mariae stare non potest, quia sunt consanguinei in tali gradu, vel si alia est divortii causa, ipsam debeo apponere in libello. Praeterea in consanguinitate vel affinitate solet dari alius libellus, ex parte adversae ostendi, ut sciatur quomodo computetur. Quod accusator probare velit. In quo continentur gradus consanguinitatis et personae propriis nominibus designatae. Porrecto vero libello, testes accusationis de veritate dicenda a parte suscipiuntur, et examinatis et publicatis fiat per ordinem. Ex hac quaestione quod duo fratres vel duo consanguinei habeant duas sorores vel duas consanguineas in uxores, et inter alterum et uxorem suam agitur sententia divortii propter consanguinitatem ab ecclesia, quaeritur utrum alter propter hoc possit separari ab uxore sua, vel qualiter cum ipsa debeat se habere. Ad hoc dicas quod nullo modo propter hoc potest separari, quia res inter alios acta aliis non praejudicat. Extra de fide instrumentorum, Inter dilectos. Quaeritur etiam ad carnis copulam distinguo: quia aut scit consanguinitatem aut aliud impedimentum impediens esse inter se et uxorem suam, aut credit. In hoc casu non exigat nec reddat. In secundo casu credit ex causa probabili, reddat, sed non exigat. Sed si credit ex causa levi vel temeraria, reddat. Et si postea deponat conscientiam conceptam, et postea exigat. Extra de sententia excommunicationis, Inquisitioni. In summa non est permittendum quod in contracto jam matrimonio accusatio locum habeat. In contrahendo vero, nequaquam, quia non habet locum accusatio, cum nondum sit quod legitime accusari possit. Nec potest vel denunciari contractum. Videtur nobis. Casus hic est prohibitus. Super eo ubi dicitur quod uno negante se jam habere affidatam, quia mulier videtur invenire et honore filiae diligere vir superior est divitiis, nobilitate, potentia vel honore, testimonium ejus tanquam suspectum non est admittendum. Extra de sponsalibus, Ex parte et capitulo quod hic allegat magister. Quaeritur in causa matrimonii quod possit esse accusator et testis. Sed in illo casu extra de testibus, Super eo. Sed quaero de testibus synodalibus vero, sub qua forma debeant jurare episcopo, scilicet quod quicquid noverint aut viderint vel audierint, postea inquisitum sit quod deum aut veritatem ante oculos habentes, aut dicere ad illam parochiam, si fuerint aut indicaverint, et eius propter nec propter amorem nec propter timorem aut pretium celabunt episcopum aut ejus missum. Innocentius, de poenitentiis, exprimitur eadem forma jurandi. Praeterea ubi dicitur quod si testes publici quod synodales vocantur super causa matrimoniali coram ordinario episcopo semel testimonium dixerint, compellendi non sunt coram delegatis judicibus in eadem causa iterum jurare, nisi forte judicibus novi articulus de novo quaestionis emergat. — — — [†Alter fides]

Postquam dictum est, agendum de forma accusandi matrimonii. Inscriptio in qua accusator se obligat ad talionem denunciatoribus canonica, secundum illud evangelii: Si peccaverit in te frater. Extra xxvii. [illegible]. In antiqua decretali habetur: accusatores appellantur ex hac re certam quod veritate late quod contra consanguinitatis lineam continentem. Cum nobis. Ubi dicitur quod accusator matrimonii fecit propter solam [illegible] conceptorem sive voce publica accusantium non sufficit, sed valet et convocatur ad [illegible] nemo ad sententiam proferendam vel alias legitima [illegible]. Res inter alios [illegible] alia dicitur. Innocentius. Inde [†suffragente]
dilectos. Nec reddat. Sed [illegible] sustineat excommunicationem si propter hoc exsortem reddat et non exigat, ne in alterutro vel contra legem conjugii vel contra legem judicia conscientiae committat offensam. Ut in fine capituli Inquisitioni. Deponat ad consilium sui praelati, quod dicitur facto. Arg. xxviii q. i. quod timent. Ubi quod vir uxorem etc. Et credo de consilio aliorum bonorum virorum. Inquisitioni. Intellige habere probabilem dubitationem, scilicet cum aliquid audivit propter eum impedimentum esse inter se et uxorem suam, tamen incertam veritatem, maxime si credit quod impedimentum illud probari non possit in judicio. Et quod [illegible] audivit impedimentum a fide dignis et non suspectis, cum non debeat esse negligens sive tabernis, tenetur inquirere veritatem, nec debet dissimulare, ut quod propter hoc nimis procedat

denunciari consanguinitas vel aliud impedimentum pro quo matrimonium prohibetur. extra de desponsatione impuberum ad dissolvendum. Item cum contrahunt matrimonium vel sponsalia sufficit sola denunciatio sine probatione sive iuramenti. Alio quin necesse est probare saltem firmam. extra de sponsalibus. Preterea de muliere. Extra de consanguinitate. tamen quia ex eo.

quod nescit intuitum quia hic est affectura ignorantiam quod non excusat. Et si ad testimonium alicuius fidedigni iurati vel non iurati contra legem probabilem opinionem videtur contra secundum deliver de facili. Quid si unquam esset tenus hic vero fidedigno maxime iurato contra de scitu sine. Item si unquam tenus esset comparanti suo sit dicenti aut etiam sacerdoti suo aut famae publice. Respondeo quod teneatur ita quod mortaliter peccet qui credat, hic vetabitur peccare ex humana temptatione si non credat vel probabiliter credendo contingere et peccare potest vetabitur credendo nimis de facili vel credendo non est. Si unquam precat sacerdos vel alter alterius coniugum vel contra alium insinuando hic impedimentum alteri coniugum vel ambobus. Respondeo qui credo quod prolixe non possit indiscrete agere. si credit quod velit et hac parte peritorum consilio obedire. Quid si probari potest impedimentum et hoc credat vel sciat sacerdos predicatum vel alter coniugum. Respondeo credo quod tenetur tamen iste quod ille tollere potest ad divortium agendum in sepatati possit ex communi consensu ipsorum coniugum quod cohabitent simul tamquam frater et soror. Si unquam ipse probabilem opinionem de impedimento superius, alibi tamen contra conscientia tenetur alter coniugum vel uterque denegare debitum. Respondeo non tenetur si illa probabilis opinio surgat ex tali fama cui consideretur canon propter periculum. ut qui uxorem duxit quod vir eius antea iniit cum ea contractum habuit matrimonium cum ipsa sororem vel consanguineam eiusdem uxoris. Ad dissolvendum. Ibi dicitur de sponsalibus contractis ante septennium quod accusator legitimus non habetur. cum non esset quod posset legitime accusari. Denunciari tamen potest consanguinitas vel contracti vel contrahendi. Sola denunciatio. hoc bene esse si non sit suspectus denuncians. Si autem sit suspectus de calumpnia. esse ipsum debere iurare quod bona fide denunciet. Alioquin. id est si iuramentum renuerit. Preterea. de quadam muliere quam quidam contrahere cuius consanguineus dicebatur de cognomine eam quam consanguineus in ultimo publice confiteri potest contra dicitur potentiam mulieris prohibeatur ipsum nisi si iurare iuramentum renuerit. Super eo. Ibi dicitur quod si mas femina est sponsa contraxisse propriam sponsae sue quod desponsaverat et ad puellam esse, annualis vel sine esse manifestum. Fama tamen laboraverit et probata suis probatur ille ab petitione illius puelle et cum sponsa sua.

De ipotentia coeundi.

Si superiori titulo sufficienter ostensum est qualiter admittatur ad accusationem matrimonii. Et qualiter sit facienda quando divortium postulatur in totum. Consequenter videndum est qualiter admittatur ad accusationem quae fit propter fornicationem quando agitur ad separationem thori et relaxationem mutue servitutis. Et talis accusatio magis proprie dicitur accusatio quam illa de qua dictum est in precedenti titulo. quoniam ista fit propter ad ulterius crimen. Et infra cum sequitur. Item licet tamen secundum canones quod secundum leges leves tamen admittantur ad accusationem matrimonii cum ad penam agitur legalem vel canonicam infligendam; ad illam tamen accusationem matrimonii quae fit propter adulterium cum similiter agitur ad thori separationem nullus admittitur nisi maritus vel uxor, de quibus in proximo titulo tractabitur iterum dicendum et quod quando hec accusatio debet fieri. Et cum maritus prohibentur ab accusatione adultere uxoris. Et quod sit effectus accusationis si probat quod intendit. Circa primum articulum teneas quod maritus volens uxorem accusare de adulterio coram iudice seculari ad penam legalem debet inscribere. id est libellum accusationis facere

Si superiori titulo agitur de accusatione matrimonii ad separationem thori propter adulterium. Et fit. id est expresse. Illa tamen non est necesse. Ut in capitulo. id est cum secundum non tamen vir vel mulier accusans obligat se ad talionem ut infra dicetur. obligare. nec potest agere propter procuratorem sed per se ipsum presentem accusare opportet ut in capitulo. Si mutatis. Tenus de iure scripto. Et aliter alicubi de consuetudine. Et ideo cum potest sustineri quod agat per procuratorem si necessitas sit. quod et si de iure sit accusatio. ita tamen est criminalis secundum quod ista et criminalem et civilem. quamvis in principalitate principaliter

De divortio propter fornicationem.

Adulterii

Nullitas

et ad penam talionis se obligare. quia si coram ecclesiastico iudice vult eam accusare ad thori separationem. tenetur ei dare libellum accusationis. sed non debet se obligare ad penam talionis. quamvis [illegible] prolixitatem quod obiceret crimine non haberet quod vel lege [illegible] puniretur. ff. ad l. iuliam de adulteriis. [illegible] de penis. Tue fraternitatis. Et notandum quod in hac accusatione sicut in reliquis causis criminalibus non potest maritus agere et illa respondere per procuratorem. quamvis [illegible] in presentia principaliter agitur. ut dicit in ead. dec. Tue fraternitatis. Forma autem libelli accusationis talis est. Anno domini nostri ihesu christi M. cc. xxx v. residente domino [illegible] et cetera. Dec. vide quomodo maritus potest uxorem de adulterio accusare et e contra uxor virum quia in hoc casu ad paria iudicantur. ut xxxii. q. i. Si quis uxorem. et q. v. [illegible] christiana. Et est ratio quia maritus potest accusare et dimittere uxorem propter fornicationem et e contra. Dicit dominus in evangelio. Quicumque dimiserit uxorem excepta causa fornicationis facit eam mechari. Et qui dimissam duxerit mechatur. Ista causa extenditur ad fornicationis suspitionem. quam intelligo ubi adeo est violenta suspitio ut nimio illa probata videatur. probata fornicatione. verbi gratia. Si probatur quod fuit solus cum sola nudus cum nuda in eodem lecto iacens loco et hora secreta. ad hec [illegible] xxxii. q. i. [illegible] et c. x. de presumptionibus. [illegible] fornicatio vel fornicationis suspitio. [illegible] uxor dimittere [illegible] de presumptionibus. Litteras tue fraternitatis. Item credo quod extenditur ad crimen sodomiticum ut propter illud possit uxor dimittere virum et e contra. xxxii. q. vii. [illegible] accusatoret adulterii malum. Item intelligendo.

Anno domini ihesu christi M. cc. xxxv. [illegible] indictione [illegible] anno residente domino Gregorio ix. in apostolica sede et domino [illegible] episcopo [illegible] mense septembris indictione viii. Ego P. accuso uxorem meam Bertam de adulterio apud te domine G. [illegible] episcope quod dico commisisse eam adulterium cum Martino in villa [illegible] in domo [illegible] mense maio [illegible] quod paratus sum legittime probare. Unde peto a coniunctione eius et a servitute qua ei sum obligatus absolvi. Et hec forma libelli sumitur ex capitulo Tue fraternitatis. et ii. q. viii. libellorum. Et ff. de accusationibus. Consule [illegible] diem coram pretore [illegible] te deferre [illegible] locum ponere [illegible]. Sed hora diei non [illegible] dicatur non teneri [illegible] diem vel horam [illegible] in libello exprimere. [illegible] diem tamen [illegible] accusationis exprimere debet. Quidam uxorem. ubi dicit quod vir et uxor non ad [illegible] paria iudicantur. In c. Ex parte dicit quod [illegible] christiana religio adulterium in utroque sexu pari ratione condempnat. Dudum de [illegible] ubi dicit de quadam muliere accusata a viro ad divortium qui probabat contra eam per testes quod post [illegible] inter ipsos contractum [illegible] eidem viri solus cum sola nudus cum nuda in lecto iacens [illegible] ea [illegible] latebris [illegible] et hora electis [illegible] quod ex his violenta et certa suspitio fornicationis post sententiam divortii promulgari. Crimen sodomiticum scilicet cum masculis [illegible] turpitudinem exercere. Credo si vir cum propria uxore tale opus exerceat [illegible] noluit [illegible] xxxii. q. vii. [illegible] pollutionem [illegible] post vir uxorem vel uxor virum dimittere [illegible] agatur cum alio. Credo si quis polluit aliam uxorem [illegible] vel aliquis polluit se propriis manibus. Augustinus propter hec potest dimitti ab uxore [illegible] xxxii. q. iiii. Meretrices. Ubi dicit quod [illegible] concubitus [illegible] legittimus [illegible] intelligi [illegible] maritus vel uxor. ar. xxxv. q. iii. [illegible]. Augustinus propter voluntatem fornicandi [illegible] actu potest dimitti vir vel uxor cum hec voluntas dicatur fornicatio. xxxii. q. vii. Solo tamen [illegible] voluntatem [illegible] fornicatorem post [illegible] vir vel uxor [illegible] fornicationis cum effectu accipiendo [illegible] de [illegible] Omnicitiosos. Ibi dicit quod licet vir adulter sit [illegible] sodomita et ab uxore [illegible] maritus tamen est. In c. Adulterii dicit quod adulterium vincit fornicationem [illegible] vincitur ab incestu [illegible] cum aliena uxore [illegible]. Quod omnium [illegible] pessimum est [illegible]. Intelligendo [illegible] scilicet quod uxor propter hoc possit dimittere virum et e contra.

† in [illegible] vel post [illegible]. In capitulo [illegible] xxxii. q. vii. omnes [illegible] satis [illegible] notasse videtur.

† dicitur

et etiam de spirituali fornicatione. xxviij. q. i. Si maritus vel
uxor ceciderit in heresim vel in iudaismum vel
gentilitatis errorem. xxviij. q. i. Idola-
tria. extra. de divortiis. Quesivit. de illa. Quar-
to est differentia in hoc quod propter fornicationem car- [margin: tamē]
nalem semel commissam vir potest dimittere
uxorem et uxor virum. propter fornicationem autem
spiritualem non potest si velit se corrigere. extra.
de divortiis. de illa. Sunt tamen quidam casus in
quibus uxor adultera non potest accusari
a viro. Primus si ipse compellat fornicari. ut
xxxij. q. vi. per totum. extra. de divortiis. Significa-
sti. Secundo cum ipse prostituit eam. extra.
de eo qui cognovit consanguineam uxoris sue. Discretionem.
Tertius est cum ipsa credidit virum defunctum
et nupsit alii. quia maritus rediens tenetur
eam recipere non obstante adulterio. si steterit [margin: tali]
cum secundo marito postquam primus venit. ut. xx [margin: -scient-]
xiiij. q. ij. Cum per bellicam. Cum in virgo. Quartus
casus est. Si cognita fuit latenter ab alio
quem credebat esse proprium virum. ut est ar. xxx
iiij. q. ij. In lectum mariti. Quintus est si
fuerit vi oppressa. ut. xxxij. q. v. Proposito.
hec autem intelligo de vi absoluta. Nam si
metu vel precepto parentis instantia consangui-
neorum vel alia consimili causa fornicaretur
cum aliquo et consentiendo cum illo delectaretur non excu-
saretur. ut. xxxij. q. vij. Omnes causationes.
Sextus est qui reconciliavit eam sibi post
adulterium commissum. vel et publice adulteran-
tem retinet in consortio maritali. xxxij.
q. i. c. i. ij. et iij. et ff. ad legem iuliam de adul- [margin: ff. C.]
teriis. Crimen adulterii. Septimus est cum raro acci-
dit. quod si aliquis infidelis coniugem infidelem
dimittat dato ei libello repudii et illa nu-
bat alii sive in vita sua. si ipse convertatur ad fidem
et ipse tenetur eam recipere. non obstante quod fuerit ab [margin: et]
alio cognita cum se coniunxerit nisi alias
fuisset fornicata. extra. de divortiis. Gaudemus.
quasi vel. Octavus est in accusationibus. quod si maritus pro-
bat quod fecerit vel ~~[illegible]~~ mulier hoc confite-
atur. si mulier replicet idem. compensatione de pari delicto vi-
cissim absolvuntur quia ob communitatem easdem
tute quam retinebunt. et iustitia ea iuncta post sue- [margin: religionis]
re. Ar. ut. xxxij. q. ij. Agathosa. Item in

perlata. Ibi dicitur quod vir qui dimittit uxorem cognitam cum sac-
rificante uxore cum fornicatoribus. s. quia illa fornicatur et ne ille
fornicetur ipsam dimittit. Item. Quesivit. dicitur quod uxor
non debet separari a marito pro furto vel alio crimine nisi
fuerit eam trahere ad iniquitatem. In quo casu ab illo
potius separari. Ita quod ei alii nubere non licet. Item viris [margin: furtū]
quid de suavendo est. Idem est. de illa. dicitur quod si mulier lapsa in
heresim ea sententiam dimittit vel tedio et confusione con-
fertur heresim dimiserit. expectanda est ipsum recipere vel
sui ab heresi. Si autem per [illegible] ab eo recessit [illegible]
discordiam [illegible] unionis eius est compellenda quod est recipienda
spiritu. Non est ubi expressum hec quod dicit magister. De illa.
Casus [illegible]. Significasti. Ibi dicitur quod vir non tene-
tur recipere uxorem notorie adulterantem si constiterit
adulterium commisisse. Discretionem. Ibi dicitur de viro qui
uxorem suam furtivam tradidit adulterandam cuidam
consanguineo suo. quod si illa ad continentiam cogatur non
vir eius cogitur ad eam redire cum ei adulterium non
possit obicere quam adulterandam tradidit. Item in
ra. Cum per bellicam. Ibi dicitur de viris qui captivi erant
mulieribus quarum mariti mortui credebantur quod non sunt
culpabiles iudicande. nec tamquam alienum iuris [illegible]
rere. Et quod hee mulieres restituende sunt viris postquam re-
dierint de captivitate. In lectum. Ibi dicitur de quodam qui
ignoranter cognovit sororem uxoris sue putans
esse uxorem suam. quod si probaverit quod inscius hoc fece-
rit agat penitentiam ad cautelam et permittatur rema-
nere cum uxore. Proposito. Ibi dicitur quod non aufert [illegible]
violentia libidinem aliene quod fuerit prevaricatione
committitur. Omnes causationes. In stolo [illegible] profitentis raptorum vi-
olentiam [illegible] fornicationem [illegible] autem [illegible]
[illegible] suorum [illegible] dampna [illegible] fornicantis [illegible]
dicitur. Ibi non excusatur adulterantis. Retinet. [illegible]
et [illegible] est [illegible] qui retinet [illegible] quod qui
tenet adulteram [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] heretica [illegible] adul-
[illegible] c. [illegible] iij. [illegible] Crimen adulterii [illegible]
[illegible] retenta in [illegible] uxoris inferre non potest [illegible]
[illegible] dubium est. [illegible] convincatur. Gaudemus. [illegible]
[illegible] est. Significatum. [illegible] confessionem [illegible]
[illegible] Agathosa. [illegible] c. [illegible] quod si propter fornicatio-
nem vir dimisit uxorem et intravit monasterium
non potest ab ea revocari. Quod si ipsa ante dimi-
serit eam et intraverit monasterium [illegible] revo-
cari ab ea. [illegible]. uxore. [illegible] notatur [illegible]

seculo siue ea viuente potest. quia tamen continue tenetur quamdiu illa viuit. ¶ Pone quod sententia diuortii lata est ad separationem thori propter adulterium vxoris. postea vir adulteratur. queritur utrum mulier possit ipsum repetere non obstante sententia. ¶ Respondeo quod sic. et hoc dixi in eodem titulo de iuris rigore. xx. vi. q. iiii. quia licet semel diffinitum est nulla retractatione retractari debet. Iudex tamen ex officio suo debet illum cogere redire ad vxorem ar. extra. de [illegible] litteras. extra. de diuortiis. gaudemus. et apostolus ad cor. i. vii. his qui matrimonio iuncti sunt precipio non ego sed dominus vxorem a viro non discedere. quod si discesserit manere innuptam, aut viro suo reconciliari. et vir vxorem suam non dimittat. ¶ Pone quod vir vult eam reconciliari et post sententiam illa non vult. numquid est cogenda vel peccat si non redeat. videtur tamen quod si vir innocens est quia non peccauit adulterando. potest eam repetere et inuitam sibi reconciliari non obstante sententia. quia quod fauore [illegible] introductum est non debet in eius detrimentum retorqueri vt dicitur. C. de legibus. quod fauore. ¶ Pone quod vir adulterauit occulte. vxor manifeste. numquid potest vir eam accusare et per sententiam dimittere sine periculo. credo quod non. quia non deficit vxori ius excipiendi sed probandi. ar. extra. xxxii. q. vi. per totum. Si tamen vir egisset penitentiam et vxor monita nollet agere penitentiam sed perseueraret in adulterio credo quod sine periculo posset eam accusare et dimittere per sententiam. xxxii. q. i. c. i. ii. iii. iiii. ¶ Sed numquid vxor adultera post penitentiam potest repellere virum ab accusatione [illegible] tamen vir. videtur quod sic. quia sic ait G[illegible]. [illegible] despicit in eo quod fuit. quia iam incipit esse quod non fuit. de pe. di. i. Serum. Credo tamen contrarium. quia penitentia non tollit ius accusandi vel excipiendi vel replicandi in foro iudiciali siue contentioso. de pe. di. i. [illegible] Primum. xxxiii. q. ii. Admonere. vi. q. i. Si quis [illegible] videndum est si peccatum non fuerit criminosum. extra. de

Agathosa. quod si publice morata est cum adultero vir ante sententiam. credo potest intrare monasterium ea inuita. sed eo inuito illa non potest. ¶ Quid si vterque commisit fornicationem potest ne alter altero inuito intrare monasterium. ¶ Respondeo non potest. Et si intrauerit sine consensu alterius extrahetur ab eo. quia cessante in pari causa turpitudinis neuter potest alterum dimittere vel accusare. extra. eo. ti. ille. [illegible] et nullo casu potest monachari altero inuito nisi in duobus casibus. vel cum alter publice moratus est cum altero adultero. ¶ Quid si vterque decreuit monasterium intrare [illegible] numquid potest alter exire et alterum repetere. Respondeo quod non. quia votum vtriusque tenuit [illegible] ad non exigendum. ad quod [illegible] alter repeteret alterum. ¶ Item vterque in [illegible] religionis videtur abdicare [illegible] a debito reddendo. Econtra vterque votum tenetur et quantum ad non exigendum. et quantum ad non reddendum debitum. de iuris rigore. de canonica tamen equitate potest ipsa eum repetere. quia exceptionem [illegible] elidit replicando de adulterio. tua nos. Ibi agitur de viro et vxore [illegible] mutuo se [illegible] vir tamen repetebat vxorem. Respondeo. quod si [illegible] continentiam promittere voluerint et seruare [illegible] separatim commorari. Alioquin si vir noluerit continere compellatur ipsa redire ad ipsum; sic [illegible] et adulterium fuit vtrique commissum. extra. de diuortiis. Ibi agitur de quadam muliere accusata a marito de adulterio quod ipsa fuerat confessa; et ita quod ab episcopo iniunctum est eis quod caste viuerent [illegible] vir tamen cum alia contraxit. Respondetur quod si ita est compellatur ille redire ad primam vxorem. [illegible] ab vxore propter fornicationem vxoris [illegible] ¶ Quid si illa iam ingressa sit monasterium ipso non contradicente. numquid potest eam reuocare. ¶ Respondeo credo quod non. iuxta. [illegible] Agathosa. quod lata sententia diuortii propter fornicationem. Ibi [illegible] est de viro et muliere [illegible] quod vterque altero inuito potest intrare monasterium. quia per sententiam [illegible] ex toto tenebatur viro suo. quia fauore quod [illegible] ad lesionem eorum nolumus [illegible] per totum. Ibi dicitur [illegible] amplius quod neuter coniugatorum potest alterum accusare vel dimittere cum fornicatus [illegible] fornicatus est. c. i. ii. iii. et iiii. Ex omnibus istis [illegible] quod vir vxorem adulteram [illegible] tenere debet. Serum. [illegible] Primum. Ibi dicitur quod episcopo [illegible] debet quod post baptismum

nulla precedente contentione moderatur. [illegible] Ibi dicit de quodam Stephano comite qui vxorem suam interfecerat propter adulterium quod ei imponebatur. quia et si illa commisisset adulterium, non debuit interficere eam, quia et post septem annos penitentia peracta/ causa probata/ potuisset eam dimittere si voluisset

testi. Testium. **De numero testium tam in matrimonio quam in aliis causis.**

Ultimo videndum est quot testes in causa matrimonii sufficiunt. Et generaliter verum est quod duo testes. Tot enim sufficiunt regulariter in omni causa. ut testatur ipsa veritas in euangelio. et extra. de testibus. in omni negotio. ii. q. iiii. c. e. l. Fallit hec regula in quibusdam casibus in quibus certus numerus est statutus. iiii. q. iii. § unius. Unus casus est. quod si forte accusatores esse Romane ecclesie plures testes exigentur quam duo. ii. q. iiii. presul nullam. Quidam tamen intelligunt illud ex causa. Alius enim sufficerent duo lxxii testes. et in ea causa. ii. q. iiii. c. ult. Alius casus in infamatis de crimine debet se purgare. et ar. in summa de pen. in ti. de periurio. § cum potestas. § est autem digna satisfactio. Item in testamentis requiruntur septem. ut c. de testa. hac consultissima. in codicill. et ultimis voluntatibus. § ut c. de codicill. le. ult. in fi. Videtur tamen quod iste leges non teneantur per decre. Extra. de testamentis. cum esset. Relatum. ubi expresse dicitur quod in testamentis sufficiunt duo vel tres testes. vel dic illas decretal. restringendas ad pias causas. ut puta si in testamentis vel codicillis legetur ecclesiasticis ad pauperibus ecclesiis vel aliis piis locis. valent quantum ad illa et cum duobus vel tribus testibus. Item licet quedam cause exigant plures testes quam duos. nulla tamen est in qua sufficiat unus quantumcumque sit dignitatis. extra. de testibus. licet universis. c. a nobis. iiii. q. iii. Item in iuris iurandi. Est tamen casus in quo sufficeret unus testis. et in summa. de pe. in ti. de sacramentis. § post peractam. xv. vii. qui dub.

Testium. Ubi dicitur quod quinque testes primam egerunt de crimine poterat tamen in civitatem eum repellere a conventu quod ille si probes contra eum in modum exceptionis. Item cum in ea non repellitur postquam eundem est de crimine vel contraxerit testimonium ex illo per quem pro beatam pecuniis.

Ultimo. Sed dicitur quod testes sufficiunt ad decisionem cuiuslibet cause regulariter. In omni. Ubi dicitur quod in lege scriptum est quod duorum hominum testimonium verum sit. Item ista. Jo. viii. et deut. xix. c. i. Ubi dicitur quod regulariter sufficiunt duo testes vel tres. Quinis ex cum aliis plures exigantur. Unius testium non additur duo sufficiunt. plures ut legatis duorum numero contenta est. Presul. Ubi dicitur quod non dampnetur presul nisi cum lxxii testibus. presul. Quod non dampnetur presul. presbyter cardinalis nisi cum xliiii. diaconus cardinalis nisi cum xxviii. subdiaconus et inferiores nisi cum septem testibus condempnantur. c. ult. Ubi potest colligi quod dicat hic magister. Requiruntur. Et debent esse rogati vel a casu venientes. ut in lege hac consultissima. Vel dicas rogati sunt sunt non vel dic. prima vero noster est. Licet unius. Expressum est ubi. Cum a nobis. Ubi dicitur quod in causis vel in dictis unius etiam quantumcumque fuerit auctoritatis non credit nec scriptura eius vel testium a Anicetio siue contra homines opinionis sanitatem et qui ei possit et deleare duorum vel trium testium bonorum testimonia pluralia. In omnibus tamen causis apostolice auctoritate. Licet universis. Ubi dicitur quod unius testis licet non audiatur etsi presidis curie honore perfulgeat.

Tractatum est quod. Sed dicitur quod filii sint legitimi et quibus. Cum inter. Ubi dicitur quod filii suscepti in nuptiis publice et sine contradictione ecclesie celebratis ante sententiam divortii latam nati et suscepti quod legitimi habeantur et succedant hereditario iure in bonis paternis et de parentis facultatibus nutriantur. In c. Tanta vis. Quod proles nata de matrimonio in facie ecclesie contracto in tertio vel ulteriori gradu sine scitu illorum per fit licet est accepta legitima reputanda. Ex tenore. Ubi dicitur

Qui filii sint legitimi vel non.

Tractatum est de matrimonijs. Set quia matrimonia causa filiorum contrahuntur. Ideo subiciendum est de ipsis filiis in matrimonio. Ostendendum est qui filii sint legitimi et qui non. Et qualiter non legitimi legitimantur. Et quis potest legitimos esse. Legitimus filius est qui de legitimo matrimonio natus est. vel de eo quod in facie ecclesie legitimum reputatur. quamvis tamen non sit in veritate. extra. qui fil. sint legit. cum inter Iohannem. et intelligo hoc in casu quando ambo coniuncti sunt bona fide credentes legitime copulari. vel si unus alter eorum tantum hoc credat. quod si mulier aliqua coniugato nubat bona fide credens eum solutum et ex eo filios suscipiat. et legitimi iudicatur. et utrique parenti succedunt. extra. qui filii sint legitimi. Ex tenore. Si quis clandestina vel interdicta coniugia inire presumpserit in gradu

legaret

hoc

[?]ito et ignorante. Proles de tali coniunctio-
ne suscepta prorsus illegitima est censenda;
de parentis ignorantia nullum habitura subsidium,
cum illi taliter contrahendo non expertes scientie vel
saltem affectatores ignorantie videantur.
Pari modo proles illegitima est censenda
si ambo parentes scientes impedimentum solemniter
preter omne interdictum et in conspectu ecclesie contraxerint, que hec
probantur xxxv. q. iiii. Coniunctiones. extra. de clan-
destina [?]. Referente. Et est expressum extra. de cla-
destina desponsatione. Cum inhibitio. § Si quis vero.

Notandum quod quadruplex est status filiorum.
Alii sunt filii naturales et legitimi, ut sunt illi qui de
uxoribus procreantur. Alii sunt naturales tantum,
ut filii concubine, sicut sunt qui de soluto et
soluta nascuntur que possit uxor esse. Et alii
sunt legitimi tantum, ut sunt adoptivi. Alii nec
legitimi nec naturales, qui spurii dicuntur,
ut sunt illi qui de adulterio vel incestu nati sunt.
Sequitur quomodo non legitimi legitimantur. Primus
modus est per subsequens matrimonium. Nam si quis habet
naturaliter filios de aliqua et postea contrahit
cum ea, filii iam nati legitimantur. Hoc si spu-
rios habet ex ea, filii non efficiuntur legitimi, ut
hoc expresse extra. qui filii sint legitimi. Conquestus. et
Tanta vis. Instit. de nupt. § ult. Secundus
fit per specialem indulgentiam domini pape, extra.
qui filii sint legitimi. Per venerabilem. Hii duo modi
secundum canones reperiuntur. Sequitur alii quidam secundum leges. Unus est, si
pater offerat filium naturalem curie imperatoris, fiat quidem curialis; efficiatur
legitimus, si pater filios legitimos habeat vel non, ut in auth. Quibus modis
efficiantur naturales legitimi. § Si quis igitur. coll. vii. Item si pater decedens
in testamento eum legitimum nominet heredem et ipse postea offerat principi
patris testamentum, volens sic legitimus accipiet, nisi legitimorum. Eo enim modo
si nullo filio legitimo existente, patre defuncto ipse naturalis filius se ipsum offert.
Hoc ergo modo habetur in auth. Quibus modis naturales efficiantur. § i. et
§ Si quis igitur. coll. vii. Tertius modus est secundum leges si pater in publico instrumento vel
cum tribus testibus subscriptione scripto eum filium nominet non adiecto naturalem,
legitimum efficit, ut in auth. § [?] et licet [?]. § Ad hec. coll. viii.
Dicit a filios esse legitimos quod succedunt in omnibus bonis parentum, ut
in auth. Quibus modis effi. na. sui. § Quia. et c. de suis et legitimis heredi-
bus per totum, et in pall. decr., et ad omnes actus legitimos ydonei repu-
tantur. Naturales vero filii tantum in duabus unciis, ut § i. vii. par-
te hereditatis patri succedere possunt, si ipse pater habet filios vel
parentes vel uxorem. Si vero ipse decedens non habet filios nec uxorem

pupillo, cuius nomine petebatur hereditas, ab exceptione obiiciebatur
quod fuisset de adulterio natus, eo quod pater eius mulierem eius duxit (ipius)
uxorem, cum adhuc haberet aliam uxorem viventem.
Respondetur quod cum uxor illa in facie ecclesie contraxisset cum illo
nescienter cum aliam haberet uxorem, aliquin et dum putabat
maritus eius pater illius, ex ea filium suum esse reputandum.
Affectatores. Sed quo casu est dissoluta nec legitima
quia preter dolum est secundum ius. Coniunctiones. Ibi dicit quod divine et se-
culares leges prohibent et tales contrahentes et eos qui ex eis
processerunt ab hereditate repellunt. Idem capitulo
Referente. Agitur de filiis quorundam qui contraxerunt in-
licite contra honestatis iustitiam, et dicitur ibi quod cum filii illi
non per eorum permissionem nec per propriam ignorantiam excu-
sentur, non videntur admittendi ad successionem parento-
rum. Cum inhibitio. Ibi expressum est hoc circa hec [?]
[?], ut illi qui nati sunt ex contemptu [?] secundum
leges. Conquestus. Ibi dicitur de uxore cuiusdam nata ex con-
cubina soluta, quam postea pater eius uxorem duxit, uxo-
rem quod habenda sit pro legitima et [?] succedere in bonis
paternis. Item et Tanta. Dicitur quod filii ante matrimonium geniti post
matrimonium contractum legitimi reputantur. Sed si susceptus fu-
isset ex adulterio, spurius erit, et ab hereditate repel-
lendus, licet pater cum spurii matrem eius postmodum
duxerit in uxorem. § ult. Ibi dicitur quod filii suscepti ex
concubina quam postea duxit pro legitimis reputantur. Per ve-
nerabilem. Ibi innuitur quod papa pro lite multiplici quod super eo
cum illegitime natis dispensare et eos legitimare. Si quis igitur.
Expressum est ibi hoc. Defuncto.
[?] pater vivens offerat
filium imperatori et fiat curi-
alis, legitimus erit. In auth.
Quibus modis naturales efficiantur § i. et
§ Si quis igitur. coll. vii. Publico
instrumento. Vel per publicam manum
confecto. In pall. § Concessit.
Tanta est vis. Et nota quod
[?] est de rege Francie qui
nullum habet superiorem quod
et de imperatore quantum ad hoc
legitimationem faciendam.
Dominus papa autem ut [?] legitimare po-
test quo ad successionem
hereditariam in illis locis
qui non habent temporalem iurisdictio-
nem, duplex est opinio.

vel parentes post testamentum et ab intestato totam hereditatem suis liberis largiri. C. de nat. lib. l. lib. autem. Licet patri. Conspuriis vero et qui ex damnato vel incesto coitu sunt prorsus beneficio excluduntur. ut C. de incestis in fine eiusdem auctentica. Ex complexu nefario tamen episcopi [illegible] ut ut vix parentes talibus liberis sed in quantum supererit eis facultas tenues necessaria ministrentur. extra de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. Cum haberet. in fine.

Quo. De dote et donationibus propter nuptias.

Quoniam publice interest mulieres dotes suas habere salvas ut nubere possint, ideo post tractatum matrimonii de dote agendum est, que accessoria est matrimonio. ut ff. de iure dotium l. ii. et iii. Et quod iudicium de dote ad iudicem ecclesiasticum pertinet, sive ordinarius sit sive delegatus, eo ipso quod causa matrimonialis committitur, et causa dotis tamquam accessoria sibi commissa intelligitur. extra de dona. inter virum et uxorem et de dote post divor. restit. c. i. ii. iii. extra de qui. filii. proponit. Et ideo ex quo iudex de matrimonio cognoscit et de dote sibi dicitur iudicare. Et hoc idem de approbata consuetudine in civitate Bononiensi observatum, contra tamen invenitur insertum, quod legalis magistratus optinet et privatus. et ab exordio litis vel saltem antequam sententia proferatur maritus cautione pignoraticiam vel fideiussoriam prestat uxori de dote statim vel in congruo tempore restituenda si sententia divortii fuerit promulgata. Mo. quod iudicet et quid in eo precedit.

Primo igitur videndum est quid sit dos. et dotis species. Secundo paterna. Tertio donatio propter nuptias. Quarto in quibus casibus maritus lucretur dotem, in quo casu dotem reddere teneatur. et cuius quantitatis.

Dos est quedam datio a parte mulieris facta viro vel sponso pro honere matrimonii sustinendo. Dotalia vero [illegible] durante matrimonio durent. soluto matrimonio solvatur. quod si ex eo constet non potest ipsa dos esse quasi patrimonium mulieris. ff. de minoribus exceptis. [illegible] Vide. Species dotis sunt due. Alia est profectitia, alia adventicia. Profectitia dos est que a patre pro filia vel ab avo pro nepte vel de bonis eorum datur. ut ff. de iure dot. profectitia. Adventicia est dos que ipsa mulier dat pro se vel alius a patre vel ab avo de mandato

alius — vel avo

tantum dicit quod vetula patris non potest legitimare filium quoad successionem et directe vel temporalem iurisdictionem non habet. Sed tamen eo ipso quod legitimat aliquem quoad spiritualia per quendam consequentiam et tacito et non directe legitimat eum quoad temporalia que maxime digna est pro hac opinione allegatur illud capitulo. Per venerabilem. Alii dicunt quod papa vel temporalem iurisdictionem non habet, non potest legitimare quoad successionem hereditariam. Bernardus. contra Laurentius et Iohannes. dicunt quod si aliquis legitimat aliquem ad actus spirituales quod potest tacite videtur et de quibuscumque eo ipso talis legitimatur potest sibi iungere temporales honores et officia que habet ipse non potest [illegible] Ubi dicit quod si pater filium habet legitimam prolem vel parentem aut aliquem necesse est potest vel in testamento vel iure vivos totam substantiam suam dimittere vel dare liberis naturalibus. Si vero parentes habent tantum legitima vel filios vel nepotes habere naturalibus dimittere potest. Si vero non habet sobolem tamen legitimam vel uxorem, filiis naturalibus ex concubina quam solo fuerit et indubitato affectu coniunctam relinquere [illegible] dederit [illegible] si superest viri [illegible] detur. Sed et tales boni viri arbitratu a se putandi est. Si vero extant legitimi et succedunt vel coniuges vivant liberis heredes. Si enim et parentibus patre preterit opus est pietatem. Sed qui ex damnato vel coitu omnino prorsus beneficio excluduntur. Talibus liberis. ex dampnato coitu natis. Cum haberet. Ubi dicit de filiis quos pater sciens contraxerit in casu prohibito, quod excepto parentes quamquam separati utriusque liberis suis per quantum eis supererit facultates necessaria ministrabunt.

Quoniam hic tractatur de dotibus et donationibus propter nuptias. l. ii. et iii. In ista decretali. Inter. [illegible] C. de re ve. [illegible] iii. dicit quod dos est matrimonio et ideo [illegible] et ubi matrimonium est, necessaria est. c. i. ii. et iii. Et ut illo capitulo et ex illo c. proponitur [illegible] ex quo si [illegible] soluto [illegible] matrimonio, iudex ipse eo ipso debet compellere virum ad restituendum dotem uxori vel eius heredibus obligatus. c. De prudentia. Ubi dicit quod dos propter hoc patrimonium mandato. et hoc si sine mandato a parente nec pro nomine alicuius datur. ut si quis pro donatione dederit. ut in lege profectitia. plerumque. Ubi dicit quod dos existimata datur. periculum rei non pertinet ad maritum. ut si alia in dotem accepit ut vestem que [illegible] utatur. Sed si existimata sit vestis et cetera.

Margin: Autem; ex; tei; est. ut; cautione; vel quando alius mandato eorum dat.

Interlinear: videtur; mentis; profectitia; [illegible] alius; vel avo.

Right margin note: [illegible]

dos datur, ut tunc sit fisci sui liberi aut heredis, seu alicuius. ¶ Item dos alia datur estimata, alia inestimata. Si estimata, tam lucrum quam dampnum pertinet ad maritum, sicut ad rei emptorem. Si vero inestimata, dic quod dampnum et lucrum eius pertinet ad mulierem, ut ff. de iure dotium l. plerumque, exceptis fructibus qui pertinent ad maritum pro onere matrimonii quod sustinet, quia debet alere filios et uxorem, ut ff. de iure dot. l. plerumque. dotis fructus. ¶ Quidam ut sciatur dos videamus quid sit paterna et unde dicatur. Paterna est quam mulier habet post dotem utriusque, et dicitur a para, quod est iuxta, et fernam quod est dos, unde dicitur parafernalia, id est iuxta dotem. Hec enim paterna privilegium ad instar (vel) meorum dotis. Licet autem uxor habet omnia bona mariti tacite obligata pro dote, sic et pro rebus parafernalibus pro iure dotis, ut C. de pac. conve. l. ult. ¶ Donatio propter nuptias est quam maritus sponse dat. ex. e. super. In fi. hoc dicit dona propter nuptias. Et si pacisceretur maritus de parte dotis lucranda uxore premortua, tunc debet lucrari mulier de donatione propter nuptias premortuo viro, ut ex. e. donatio. § fine, et C. de pac. conve. ex morte. Lucratur maritus dotem tum ex pacto, vel ex lege. Ex pacto, ut si paciscatur de tota dote lucranda vel eius parte, ut C. de pac. quen. ex morte, et in aut. de p[re]sidiis, l. quas ex lege committitur maritus dotem si mulier adulterium committit. Causa enim divortio propter mulieris adulterium mulier dotem amittit, ut ex presenti dic. ex. e. plerumque, et auten. ut liceat matri et avie. § quia vero. coll. viii. Item mulier mortua uxore intestata deficientibus liberis et propinquis vir

maritus est, dotem reddere. plerumque. § solutum. Sed dic quod fetus dotalium pecorum ad maritum pertinent, quia in fructibus computantur. Sic tamen ut suppleat prius capita de mortua ex iam natis fetibus. dotis fructus ad maritum debent pertinere, cum onus sustineat. Cum enim ipse onera matrimonii sustineat, equum est ut cum fructus percipere propter dotem. In quibusdam regionibus habet ex consuetudine locum ista pascha alia. In Francia et alibi fiunt ... Sed de consuetudine viri tenent in dote omnia bona mulieris immobilia; mobilia autem omnia sunt communia viro et uxori, tam ea que proficiscuntur ex parte viri quam ea que ex parte uxoris. l. ult. Ubi ex presenti mulier lege habet ypothecam uxor contra res mariti ex quo percepit ille exegerit. et lex ibi de reb. parafernalibus. super. Ubi dicit quod uxor dat ante viro dotem, aut datur uxori donatio propter nuptias. fine. soluto matrimonio. Hic dos ad mulierem, sic et donatio propter nuptias redit ad virum. Vel de consuetudine. nisi secus optineret ex pacto de lucranda dote et donatione propter nuptias, quia equale sit tunc hic lex contrarium dicit. ex morte. Ubi observandum est quotam partem mulier stipulatur de lucro cedere ex ante nuptias donatione. Si potest maritus mori contigerit, tantam, id est totam. et maritus ex dote partem in precium quantitate suppletur quod si grumete matrimonio protractus et fatta collapsa fuit ex morte. super. Ubi dicit quod quotam partem dotis lucratur vir ex morte mulieris totam lucratur mulier in donatione propter nuptias ex morte viri. In aut. Ubi equalitas observanda est in dote et donatione nuptiali. plerumque. Ubi dicit si mulier propter solutionem matrimonii certam aut propria voluntate a viro recesserit, nec revocata postea sit, eandem dotem vel totaliter repetere non valebit. ¶ Sed si mulier amisit dotem per sententiam propter solutionem lata sententia divortii quo ad separationem thori et postea probata consanguinitate inter ipsam et virum, separentur ordine iudicio decidenda vero lata sententia heredi.

¶ Numquid poterit mulier repetere dotem tamquam non commiserit adulterium. ¶ Item Tanc. dixit quod sic, quia ex quo illi non iam fuit adulterium nulla dos, et quia tacita decepta fuit, illa sententia probata revocari di... de frigid. ¶ Unitatis Laur. dixit quod non est ultimus audienda. Licet enim appareat quod non fuerat matrimonium propter puniendam est propter sententiam dotem cum ope sub sermo. ex. de bigamis. super. et c. ult. Cum ut propter hoc etiam dote ... auferas. et nec exegerit illa probando contra matrimonium propter recuperandam dotem amissam. ¶ Ubi exprimuntur cause ex quibus maritus potest repudiare uxorem et dotem uxoris lucrari quia ad proprietatem ... extitit sive ex illo matrimonio susceptis, aut iis que ... si de adulterio a marito convicta, vel vite viri insidiata, aut aliis hec facientibus.

succedit uxori. et lucratur dotem. et ea. ut
C. de pac. vir et uxor. l. i. In aliis autem casibus peruenit
et dos ad mulierem. et propter nuptias donatio
soluto matrimonio redit ad virum. nisi secus op-
tineat de consuetudine approbata. ut extra
de mulieres donatio q. sine. et ff. soluto
matrimonio. l. penult. § mulier. Nunc restat
videre cui sit restituenda ipsa dos. et videtur
patri reddenda si mortua est
in matrimonio filia. ut ff. sol. matrimonio. dos
a patre. Si non divortium fiat vivente patre
et filia. dos ipsa patri et filie reddenda est. ut
ff. sol. matrimonio. l. ii. et l. penult. Si autem
dos aduenticia sit. reddenda est mulieri.
ut ff. sol. matrimonio. quero. C. l. Quod autem dixi
dos profecticia patri reddenda est. intelligitur
ut doctores legum habere si mulier dece-
dat sine liberis. alioquin remanet penes
liberos. ut ff. sol. matrimonio. l. post dotem. Aliqui
dicunt. sed prior opinio preualet. Ultimo
videndum est qualiter restituitur. et tenendum est
quod si dos consistit in possessionibus. id est in rebus
immobilibus. puta possessionibus domibus statim
tamen restituenda est soluto matrimonio. Si vero res
mobiles. puta pecunia. vestimenta vel alia
intra annum. ut hec totum C. de rei uxor.
act. l. unica. § exactio. Illud autem summa nota quod
maritus in dote reddenda non condempnatur
nisi quantum facere potest habita ratione eius ne egeat. ut
in eadem l. ff. et ff. de reg. iur. l.
egeat. In condempnatione. C. de
re iud. l. ... et l. sed et si. quod plures
... transit ad filios eiusdem matrimonii.
ut ff. soluto matrimonio maritum. Et illud est
notandum quod maritus in reddenda dote in-
pensas necessarias et utiles in rebus dotalibus
factas. id est voluntarias non potest sic deducere
licet autem ... super dote quod in aliis articulis
vel plura fuissent dicenda. ut plena no-
titia in causis matrimonialibus habeatur. Sed tamen quia

consentiente non dotauit. sic viri extraneis matrimonio
... aut cum eis ... si nolenti viro
... aut si ...
aut ... ad ... Ignorante vel pre-
hibente vero. Nota tamen quod ... dicat lex ista ...
... uxorem non tamen ... dotem. Iugalem dota-
... filio ... ut in lege ... allegata ...
heres. Sed pro ... legitima a patre viri ...
separate dotem totam ... reddi. Si mulier.
ff. e. § mulier. Ibi dicitur de muliere que soluto matrimonio
... stipulata ... debeat ei ...
... dos ... debens sui ...
... stipulata. Dos a patre profecta. Si
in matrimonio decesserit mulier filia familias ad patrem ...
debet. l. ii. Ibi dicitur quod si ... potestate est mulier ...
eo profecta ... filie dos ... ex vo-
luntate filie petere dotem nec per se nisi per procuratorem
potest. l. penult. § filia familias. Ibi dicitur quod filia fa-
milias que ... divortio dotem ... reddi
... soluta decesserit ... non delega-
ta nec promissa ... fuisset petere
potest. Si autem ... aduen-
ticia reddenda est mulieri. ut ff. soluto matrimonio
l. ii. ... dedit dotem pro muliere stipulatus
sit eam reddi. ut ff. sol. matrimonio. sciens. § ... l. ii. Ibi
dicitur soluto matrimonio soli mulieri dos debetur. Facit
q. i. Ibi dicitur quod si quis pro muliere dotem dederit ...
... soluto matrimonio ... reddet ... si ...
... dotem ... in ... exi-
gere a marito. post dotem. Ibi dicitur quod si ...
dotem datam et nuptias contractas stipulatur de vo-
luntate filie divortio facto dotem ... reddi ...
... impleta sit ... filia sui iuris decesserit
agere ex stipulatu. § ... Ibi dicitur quod dotis exactio
fiat intra annum in rebus mobilibus ... de ...
... dotis ... in ... restitu-
endis. In eadem l. Ibi dicitur quod maritus non tamen condempnetur
in quantum facere potest sine dolo malo ...
... quod si ad meliorem fortunam peruenit
quod ... restituere ... In condempnatione
personarum ... in id quod facere ... condempnatur ...

tamen quod ... ne egeant. Sunt quod in id quod facere possunt conueniuntur
... deducto ... societas est omnium bonorum ... item ... patris
liberi ... dote ... ne ... conueniunt. Parenti. Ibi dicitur quod miles
... militia stipendia meruit condempnatus ... facere potest ... soluto. Maritum. Ibi dicitur quod

profecticia
dos a
a patre
cum nimirum
soluto
sunt
dicitur
facere
puta ex dom. refect. pretium. ut C. de impen. in re. do. fact.
...
in ...
potest
... ex ...
plura
...
...

pmissas universitatis causa sufficiant. Si quis
operis imperfectione veniam postulans lecto
re. et que corrigenda viderit et adden
da nos indulgenti animo et benigno corrigat
et emendet.

Laus tibi sit christe quoniam liber explicit iste

maritus in eo quod fecit condempnatus est. Sed hec dedi conve
talis non est prestanda. quales bi ... ple est et cuius prestita
pertinguntur. domum refecit. Si erat utilis mulieri
vel si pistrinum vel horreum necessarius factum sit. aut si olim — al' olim
vetera refecta. al' refecta restauravit. aut in va
letudine suorum impendit. vel si vineas propagavit. vel ar
bores curavit vel alia sedaria pro utilitate agri
fecit. Sed et impense necessarie sunt ut dicit in lege unica in fine no
tata. voluntarias. Vel voluptarias. voluptarias sive
voluptuosas ut quod fecit in balneis extruendis ut
ff. e. Impense. Ubi dicit. Non expense dicit hic in lege illa
Si. ff. e. In voluptariis. dicit quod voluptarie expense
sunt ex quibus non parietur et sed voluntate mulieris — al' ponuntur
facte sunt.